

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
2021-YL-057

**FAHRÎ'NİN HÜSREV Ü ŞÎRÎN'İ (GİRİŞ- İNCELEME-
METİN- DİZİN)**

HAZIRLAYAN
Berna DAĞ

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan YAPICI

AYDIN 2021

T.C
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

... / ... / 2021

İmza

Öğrencinin Adı ve Soyadı

ÖZET

FAHRÎ'NİN HÜSREV Ü ŞÎRÎN'İ (GİRİŞ- İNCELEME- METİN- DİZİN)

Berna DAĞ

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Yapıcı

2021, XIX+812 Sayfa

Hüsrev ü Şîrîn, Hüsrev Perviz ile Ermen hükümdarının yeğeni Şîrîn arasında geçen bir aşk hikâyesidir. Doğu edebiyatında yüzyıllar boyunca işlenmiş ve birçok şair tarafından kaleme alınmıştır. Nizâmî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi ise XIV. Yüzyıl Beylikler Dönemi sahasında Fahrî tarafından Aydınöğlü İsa Bey adına tercüme edilmiştir. H 768/ 1367 yılında tercüme edilen bu eser, Anadolu sahasında ilk *Hüsrev ü Şîrîn* olma özelliği ile önemli bir yere sahiptir. Döneminin dil özelliklerini yansıtan bu eser, günümüze tek nüsha olarak ulaşmıştır. Nüsha 1974 yılında Barbara Flemming tarafından ilim dünyasına tanıtılmıştır.

Fahrî'nin *Hüsrev ü Şîrîn*'ini Barbara Flemming'in çeviri metni ışığında inceleyen bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel hatlarıyla XIV. yüzyılın siyasi, kültürel yapısı, Fahrî'nin hayatı ve *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi incelenmiş, ikinci bölümde eserin yazı çevrimi yapılmış, üçüncü bölümde ise dönemin dil özelliklerini çalışan araştırmacılara kolaylık sağlamak amacıyla dizin-sözlük hazırlanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Fahrî, Hüsrev ü Şîrîn, Eski Anadolu Türkçesi, Dizin.

ABSTRACT

FAHRÎ'S HUSREV U ŞÎRÎN (INTRODUCTION-REVIEW-TEXT- INDEX)

Berna DAĞ

MSc Thesis at Turkish Language and Literature

Supervisor: Dr. Ali İhsan Yapıcı

2021, XIX+812 pages.

Hüsrev ü Şîrîn is a love story between Hüsrev Perviz and Şîrîn, the nephew of the Armenian ruler. It has been processed in Eastern literature for centuries and has been written by many poets. Nizami's masnavi *Hüsrev ü Şîrîn* was translated by Fahri on behalf of Aydınoğlu İsa Bey in the XIVth Century Principalities Period. This work, which was translated in H 768/ 1367, has an important place in Anatolia as it is the first *Hüsrev ü Şîrîn*. This work, which reflects the linguistic features of the period, has reached our day in a single copy. The copy was introduced to the scientific world by Barbara Flemming in 1974.

This study, which examines Fahrî's *Hüsrev ü Şîrîn* in the light of Barbara Flemming's translation text, consists of three main parts. In the first part, the political and cultural structure of the XIVth century, Fahrî's life and *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevi are examined in general terms, in the second part, the transcription of the work was made, in the third part, an index-dictionary was prepared in order to facilitate the researchers studying the language characteristics of the period.

KEYWORDS: Fahrî, Husrev u Şîrîn, The Old Anatolian Turkish, Index.

ÖN SÖZ

Doğu edebiyatında yüzyıllar boyu işlenen, Hüsrev-i Perviz ile Ermen melikesi Şîrîn arasında geçen bu aşk hikâyesini Türk edebiyatında ilk defa işleyen Altın Ordu sahasında Kutb'dur. Anadolu sahasında tercüme eden ilk şair ise Fahrî'dir. Hakkında pek bilgiye ulaşılamayan Fahrî'nin H 768/ 1367 yılında Aydınolu İsa Bey adına tercüme etmiş olduğu *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi günümüze tek bir nüsha olarak ulaşmıştır. Şair hakkında edinilen bilgiler yalnızca mesnevisiyle sınırlıdır.

Barbara Flemming, Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz'de hocası Profesör Karl Süßheim'in kitapları arasında bulunduğu eseri etraflıca incelemiştir. Nüşayı tanıtan bir makale yayımladıktan sonra 1974 yılında transkripsiyonlu metin ve tıpkı basımdan oluşan bir metni ilim alemine sunmuştur. Çalışmada yazma eserin sayfaları Barbara Flemming'in yapmış olduğu sıralama esas alınarak okunmuş olup yırtık ya da silinmiş sayfalarda okunamayan kelimeler yay parantez (), sonradan eklenen kelimeler ise köşeli parantez işareti [] ile gösterilmiştir.

Çalışma sürecimde tecrübe ve bilgi birikimini benden esirgemeyen, sorularıma sabırla cevap veren, saygı değer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Yapıcı'ya, süreç boyunca yardımlarını eksik etmeyen hocalarım Doç. Dr. Erkan Salan, Arş. Gör. Dr. Cihan Doğan ve Arş. Gör. Dr. Harun Kaya'ya, maddi ve manevi destekleriyle beni cesaretlendiren aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
ÖN SÖZ	xi
İÇİNDEKİLER	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
SİMGELER DİZİNİ	xvii
YAZI ÇEVİRİMİ İŞARETLERİ	xix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	2
1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ	2
1.1. Selçuklu Dönemi Türkçesi	3
1.2. Beylikler Dönemi Türkçesi	3
1.3. Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi	4
1.4. Fahrî ve Hüsrev ü Şîrîn'i	5
1.4.1. Fahrî'nin Hayatı	5
1.4.2. Fahrî'nin Hüsrev ü Şîrin Mesnevisi	6
1.4.2.1. Mesnevinin İsmi	7
1.4.2.2. Telif Sebebi	7
1.4.2.3. Eserin Kime Sunulduğu	8
1.4.2.4. Yazıldığı Tarih	8
1.4.2.5. Beyit Sayısı	9
1.4.2.6. Eserin Vezni	9
1.4.2.7. Eserin Nüshası ve Nüshanın Çevirisinde Dikkat Edilen Hususlar	9
1.4.2.8. Eserin Başlıkları	10
1.5. Eserin Dil İncelemesi	12
1.5.1. Farklı Yazım Özellikleri	13
1.6. <i>Derleme ve Tarama Sözlüğü</i> 'nde Bulunmayan Bazı Kelimeler	16
1.6.1. <i>Derleme Sözlüğü</i> 'nde Bulunan <i>Tarama Sözlüğü</i> 'nde Bulunmayan Kelimeler	16
1.6.2. <i>Tarama ve Derleme Sözlüğü</i> 'nde Bulunmayan Sözcükler	17
2. BÖLÜM	18
2. METİN	18
3. BÖLÜM	457

3. DİZİN.....	457
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	807
KAYNAKLAR	809
ÖZ GEÇMİŞ.....	812

KISALTMALAR DİZİNİ

Ar. : Arapça

bk. :Bakınız

C. : Cilt

Far. : Farsça

H : Hicri

haz. : Hazırlayan

Hız. : Hazreti

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

S. : Sayı

Soğd. : Soğdca

T. : Türkçe

TDK : Türk Dil Kurumu

Yun. : Yunanca

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

SİMGELER DİZİNİ

- + İsim kök ve gövdelerini gösterir.
- Fiil kök ve gövdelerini gösterir.
- [] Metne sonradan eklenen kelimeleri gösterir.
- () Metinde okunmayan kelimeleri gösterir.
- < Bu biçimden gelir.
- > Bu biçime gider.

YAZI ÇEVİRİMİ İŞARETLERİ

آ	a-ā	ش	ş
آ	a, e, ı, i, u, ü	ص	ş
ع	’	ض	đ, ž
ب	b, p	ط	ţ
پ	p	ظ	ž
ت	t	ع	‘
ث	ṡ	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	ḥ	ك گ	ñ, k, g
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ḏ, z	ن	n
ر	r	و	v, o, ō, u, ü, ū
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی ی	y, ı, i, ĩ
س	s		

GİRİŞ

Tarihî bir gerçeğe dayanan *Hüsrev ü Şîrîn* hikâyesini ilk olarak kaleme alan Firdevsî'dir. Fakat bu hikâyeyi klasikleştiren ve edebî anlamda ölümsüzleştiren Nizâmî-i Gencevî olmuştur. Anadolu sahasında ise ilk *Hüsrev ü Şîrîn* Fahrî'ye aittir. Fahrî eseri Aydınöğlu İsa Bey adına tercüme etmiştir. Eser Nizâmî'nin aynı adlı eserinden tercüme edilmesine rağmen Fahrî çevirisinde bazı ilave ve değişiklikler yapmış aynı zamanda bazı kısımları *Şehnâme*'den genişleterek esere hem tarihî hem de destansı bir nitelik kazandırmıştır. (Mazıoğlu, 1983: 91). Fahrî özellikle *Şehnâme*'den Hüsrev-i Pervîz'in hayatıyla ilgili kısımları almış ve eserden yaklaşık 1575 beyit tercüme etmiş veya bu beyitlerin anlamını yorumlamıştır (Kartal, 2000: 362).

Hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmayan Fahrî'nin varlığına ışık tutan bu eser aynı zamanda XIV. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi dönemi yazı dilinin özelliklerini yansıtmaları bakımından önemlidir. Eser, Anadolu sahasında bu konuda yazılmış mesnevilerin ilki olma özelliği taşımaktadır. İlk olarak Barbara Flemming'in ilim alemine tanıttığı *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi üzerine yapılan çalışmalarda eserin söz varlığı tam manasıyla ortaya konmuş değildir. Bu çalışma ile eserin söz varlığını ortaya koymak ve Türk dili araştırmacılarına kolaylık sağlamak amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde Eski Anadolu Türkçesi yazı dilinin dönemleri, Fahrî'nin hayatı ve Fahrî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisine değinilmiştir. İkinci bölümde Barbara Flemming'in oluşturmuş olduğu metin çevirisi ışığında *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi yazı çevirimi işaretleri ile aktarılmış, metnin aktarımında eserin aslına sadık kalmaya çalışılarak müstensih hatası olarak değerlendirilen kısımlar ve Barbara Flemming ile Özlem Güneş'ten farklılaşan yerler dipnot olarak gösterilmiştir. Üçüncü bölümde hazırlanan sözlük çalışmasıyla eserin kelime bilgisi, dil özellikleri ve arkaik kelimelerin varlığının ortaya konması amaçlanmıştır.

1. BÖLÜM

1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ

Eski Türkiye Türkçesi ya da Eski Anadolu Türkçesi olarak adlandırılan yazı dili, XIII. ve XV. yüzyılları arasında Anadolu ve Rumeli sahasında, temelini Oğuz-Türkmen lehçesinden alarak oluşmuş bir yazı dilidir (Korkmaz, 2005: 471). Oluşan bu yazı dili, Türk dili tarihinde de bir dönüm noktası niteliğindedir. XIII. yüzyıla kadar Orta Asya Türk devletleri kültürel yapısında önemli bir yer tutan Oğuz Türkleri, lehçeleri bakımından müstakil bir varlık gösterememiştir (Korkmaz, 2005: 471). Bu dönemde bağımsız bir yazı dili oluşturmamalarının bir sebebi de yine siyasi varlık bakımından bağımsız olmamaları olarak gösterilebilir.

X. Yüzyılda Moğol asıllı Kıtayların Moğolistan'daki Kırgız topraklarını işgal etmeleri ve hâkimiyet kurmaları Oğuzlar üzerinde de etkili olmuştur. Kıtayların baskısı sebebiyle Oğuzlar batıya doğru göç ederek Hazar sahillerine, Ural Nehri yakınlarına kadar yayılmışlardır. Kıtayların Moğolistan'dan Orta Asya'ya doğru uzanan istila hareketleri Oğuzların bu bölgede de kalmalarını zorlaştırarak güneye göç etmelerine sebep olmuştur. XI. yüzyılın ilk yarısında Gaznelileri mağlup ederek siyasi egemenliklerine son vermelerinin ardından İran'da Selçuklu Devleti'ni kuran Oğuzlar büyük bir siyasi güç elde etmiş oldular. Bu sayede Oğuzların Moğolistan'dan başlayan göç hareketi Önasya ve Anadolu'ya ulaşmış Oğuzların coğrafi olarak ana Türk bölgesinden ayrılışı gerçekleşmiştir (Akar, 2010: 20). Bunun sonucunda Oğuzcanın yazı dili hâline gelmesinde coğrafya değiştirmenin de bir etkisi olduğu görülmektedir. Hayat tarzlarında yaşanan değişimler dillerinde de görülmeye başlamıştır. Fakat fethettikleri yerlerde Arapçayı ilim dili, Farsçayı resmi dil olarak kullanmaya başlayan Oğuzlar, bu dönemde konuşma dillerinden bağımsız bir yazı dili ortaya çıkaramamışlardır (Akar, 2010: 20).

Siyasi ve askerî bakımdan güçlü bir topluluk olan Oğuzların bu dönemde milli yazı dili oluşturmamasının bazı dil içi ve dil dışı sebepleri vardır (Akar, 2018: 39). Dil içi sebep olarak Karahanlı yazı dilinin Türkistan'da hâlâ devam etmesi gösterilebilir. Bütün Orta Asya Türk toplulukları gibi Oğuzların da bu dili kullanmış oldukları öngörülmektedir. Dil dışı sebepler olarak ise siyasi sebeplerin ağır bastığı söylenebilir. Selçuklular hâkimiyet kurdukları topraklarda dilde seçicilik yapmak yerine İran'da hâlihazırda bulunan yazı dili Farsçayı

kullanmışlardır. Asıl amaçları yeni topraklarda hakimiyet kurmak olan Selçuklu Oğuzları, yeni bir yazı dilinin oluşturulmasını bir öncelik hâline getirmemişlerdir (Akar, 2018, 39).

“Bu dönemde meydana getirilen eserlerde, Oğuz Türkmen lehçesi, kendi varlığını ancak bazı belirtiler halinde ortaya koyabilmiştir.” (Korkmaz, 2005: 471). Dolayısıyla Oğuz-Türkmen lehçesi bu dönemde karşımıza yalnızca bir konuşma dili olarak çıkmaktadır. Bu dönemin yazı dili de kendi içinde Selçuklu dönemi Türkçesi, Anadolu Beylikleri Türkçesi, Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi Türkçesi olarak üç alt döneme ayrılmaktadır.

1.1. Selçuklu Dönemi Türkçesi

XI. yüzyıla kadar Seyhun boylarında yaşayan Oğuzlar kendi sözlü edebiyatlarına sahiptiler. Belirli kültür çevrelerine girenler ise edebî dil olarak Hakaniye lehçesini kullanmaktaydı. XI. yüzyıldan başlayarak İran, Azerbaycan ve Anadolu’ya göç eden Oğuzlar, göç ettikleri yerlerde edebî muhitlerden ve Hakaniye lehçesinden uzaklaşmışlardı. Günlük hayatlarında kullandıkları dil ise Oğuz lehçesiydi. Fakat bu dönemde Büyük Selçuklu Devleti’ni kuran Oğuzlara, yazışmalar, edebî ve ilmî eserler için kullanılacak günlük dilden farklı bir yazı dili gerekmektedir. Bunun sonucunda Farsçayı edebiyat ve devlet dili olarak, Arapçayı da ilim dili olarak kullandılar (Ercilasun, 2018: 432). Bu bilgiler ışığında Selçuklu döneminde Oğuz konuşma dilinden farklı olarak Arapça ve Farsçanın tesirinde bir yazı dili ortaya çıktığı söylenilebilmektedir.

1.2. Beylikler Dönemi Türkçesi

Selçuklu Devleti’nin yıkılmasının ardından Osmanlı Beyliği’nin güçlenerek bir devlet hâline gelişine kadar geçen süreye Beylikler Devri denilmektedir (Korkmaz, 1995: 419). XIII. yüzyılda Moğol’ların akınları sebebiyle büyük çoğunluğunu Oğuzların oluşturduğu göçler ile Anadolu bir Türk yurdu olma niteliği kazanmaya başlamış ve bu dönemde Anadolu’daki sınır boyları çatışmalarında Selçuklu Devleti’nin uç beyleri görevini üstlenen Türkmen beyleri, 1307 yılında Selçuklu İmparatorluğu’nun yıkılması ile kendi beylik bölgelerinde bağımsızlıklarını ilan ederek Anadolu’da beylikler dönemini başlatmışlardır (Korkmaz, 2013: 88).

Bağımsızlıklarını ilan eden bu Türkmen beyleri Arap ve Fars kültüründen uzak oldukları için bu dönemde bilinçli olarak Arapça ve Farsça karşı Türkçeyi kullanmayı

zorunlu kılınımlardır (Korkmaz, 2013: 88). Dolayısıyla Beylikler Dönemi'nin, Arap ve Fars dillerine karşı Türkçeyi kullanma mücadelesinin verildiği bir dönem olduğu söylenebilmektedir. Selçuklu Dönemi Türkçesinin devamı niteliğinde sayılan bu dönem ayrıca Anadolu'da Oğuzcaya dayalı bir yazı dilinin kuruluş dönemidir (Korkmaz, 2005: 473, Korkmaz, 2013: 88).

1.3. Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi

Anadolu Türkçesinin gelişim sürecinde bir geçiş durumunda olan XV. yüzyılın 2. yarısı, İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişip büyümeye başlamasıyla beraber Türk dilinin gelişimi bakımından da farklılıklar göstermeye başlamıştır. Anadolu Beylikleri Dönemi'nde Arapça ve Farsçaya karşı bir üstünlük gösteren Türkçe, bu yüzyılda yeniden gerileme göstermiş, her alanda Arapça ve Farsça kelimelerin, gramer kurallarının kendini göstermesi ile devam etmiştir (Korkmaz, 2013: 110). Bu bilgiler ışığında Türk dilinin gelişim bakımından farklı bir şekil kazandığı ve gerilemeye başladığı söylenilebilir.

Fethi ile beraber bir kültür ve medeniyet merkezi hâline gelen İstanbul'da, yeni kurulan medreseler bilim ve kültür hayatını daha çok canlandırmış, devlet merkezi aynı zamanda Anadolu'nun dışından, Orta Asya ve İran gibi birçok yerden göç almıştır. Bu göçler hâlihazırda bilim dili olarak kullanılan Arapçanın yanı sıra Farsçanın da etkin duruma geçmesine neden olmuştur (Korkmaz, 2013: 110). Bunun sonucunda XV. yüzyılın ikinci yarısına kadar süren Türkçenin Arap ve Fars dili karşısında etkin ve üstün bir yazı dili hâline gelme mücadelesi bu dönemde Türkçenin aleyhine bir değişim göstermeye başlamıştır.

“Artık sarayda sultanın katıldığı meclislerde bile Farsça karşılıklı şiirler söyleniyor, İran'ın ünlü şairlerine nazireler yazılarak hüner ve maharet yarışmaları düzenleniyordu.” (Korkmaz, 2013: 110). Bunun sonucunda ortaya halkın konuşma dilinden uzak saray zümrelerine özgü Farsça ve Arapça ağırlıklı bir konuşma dilinin gelişme gösterdiği söylenebilmektedir.

Bu dönemde daha önceki yüzyılların eserlerinde kullanılan Türkçe sözcükler kaba ve ahenksiz bulunarak kullanılmamış, yerlerine aruz vezninin kalıplarına uygunluğu da göz önünde bulundurularak Arapça ve Farsçaları getirilmiştir. Bu yüzyılda dile sokulan yabancı sözcüklerin sayısındaki artış, edebî dili ağırlaştırmıştır. Yazı dilinin yanı sıra konuşma dili Eski Anadolu Türkçesinin tarihî seyrini izlemeye devam etmiştir. Bu sebeple bu dönemde

yazı dili ile konuşma dili arasında kesin bir farklılık görülmektedir (Korkmaz, 2013: 112-113).

1.4. Fahrî ve Hüsrev ü Şîrîn'i

1.4.1. Fahrî'nin Hayatı

Selçuklu Oğuzcasının süreç olarak devamı niteliğinde olan Beylikler dönemi Türkçesi, Anadolu'da beyliklerin başında bulunan beylerin Türkçe konuşmayı zorunlu kılmasıyla beraber eski Doğu Türkçesinden ayrılarak Oğuzcaya dayalı yeni bir yazı dilinin ortaya çıktığı dönemdir (Korkmaz, 2005: 473).

“Türkmen Beylerinin her biri, bulunduğu şehri sanat ve kültür merkezi hâline getirmiş; ilim ve sanat adamlarını korumuşlardır.” (Güneş, 2010: 24-26). Aynı zamanda Türkçe konuşmaya teşvik edilen bu şair ve sanatkârlar bu dönemde çok güzel eserler ortaya çıkarmışlardır. Böyle bir ortamda yetişmiş olan Fahrî hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Eserleri ve hayatı hakkında şura tezkirelerinde herhangi bir bilgiye rastlanmayan, asıl adı Fahreddin Yakup bin Muhammed olan Fahrî, Aydınoğulları Beyliği'nde yetişmiştir (Güneş, 2010: 24-26).

Aydınoğlu İsa Bey, Fahrî'den eseri tercüme etmesini istese de Fahrî *Hüsrev ü Şîrîn*'i tercüme etmeyi başlangıçta istememekte, Nizamî ile boy ölçüşemeyeceğini düşünmektedir.

Ki öldise Nizâmî aña cân ol

Anuñ şîrîn sözine tercümân ol

‘Acemden hâşıl itdi ol şenâlar

N’ola ger Türk eren kıla du‘âlar

Didüm şâhâ kuluñ haddi degül bu

Benüm şi‘rümde yokdur rengi ne bû

Ki ol ulu sözine medhal idem

Veyâ bir müşkilin anuñ hâll idem

Ki űi'ri  oludur d rl  'ib r t
Let 'ifd r ser- -ser isti' r t (145-149)

Aydıno lu İsa Bey Fahr 'ye Sultan Mahmud ve Firdevs 'yi  rnek g stererek *H srev   Ş r n*'i terc me ederse arkasında unutulmayacak bir eser bırakaca ını s ylemiştir (G neş, 2010: 25). Bunun  zerine Fahr 'nin fikri de işmiştir.

K lursa  terc me bu d sit n 
M zeyyen eyley p bu b sit n 

O ınisar nice kim ola devr n
Bu ma' n d r  olmaz h   v r n

 l mden ş nra bizi ideler y d
Rev numuz  a up k lalar ş d

Cih n durdu  a adumuz k lısar
K lursa m lumuz yadlar alısar (158-161)

şairin adı ve lakabıyla ilgili bilgiyi yine *H tm-  Kit b* b l m ndeki şu beyitlerle anlamaktayız.

Kem ne k l bu Fahredd n la ablu
Bu ill  yok M şırlu y  Halebl 

Ad  Ya' k b  zi İbn-i Mu ammed
şehini isteyen d yim mu alled (4673-4674)

1.4.2. Fahr 'nin H srev   Ş r n Mesnevisi

Ferh d u Ş r n adıyla da anılan *H srev   Ş r n* hik yesi Do u edebiyatında  nemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda İran ve T rk edebiyatında da  ok sevilen bu aşk hik yesi S s ni h k mdarları H srev Perviz (596-628) ile Ermen h k mdarının ye eni Ş r n arasında ge en bir aşk macerası konu almaktadır (Timurtaş, 1961: 73) *H srev   Ş r n* adlı aşk hik yesi bir ok şair tarafından mesnevilere konu edilmiş ve ilgi g rm ştir.

İlk olarak Firdevsî (940-1020) tarafından *Şeh-nâme*'de bir bölüm olarak işlenen, hikâye, Nizâmî-i Gencevî (1141-1209) tarafından XII. yüzyılda (1177-1180) genişleterek yeniden kaleme almıştır (Şan, 2017: 7). Harezmi sahasında ilk kez Kutb tarafından 1341/1342 yılında *Hüsrev ü Şîrîn* adıyla çevrilmiştir. Anadolu sahasındaki ilk çevirisi ise Fahrî'nin 1357 yılında yazdığı aynı adlı eseridir. Çağatay sahasında 1483/1484 yılında Ali Şîr Nevaî mesneviyi *Ferhad ü Şîrîn* adıyla, 15. Yüzyılda ise Şeyhî, *Hüsrev ü Şîrîn* adıyla kaleme almıştır (Doğan, 2007: 389-390).

1.4.2.1. Mesnevinin İsmi

Eserin ismi mesnevinin girişinde iki farklı şekilde verilmiştir. Biri *Pervîz ü Şîrîn*, diğeri ise *İşk-nâme*'dir.

Şeker gibi Türkî dilce düzdük
Senûñçün kışsa-ı Pervîz ü Şîrîn (230)

Tamâm ola elümde 'İşk-nâme
Şâhum adına irürem tamâme (239)

1.4.2.2. Telif Sebebi

Aydinoğlu İsa Bey, Nizâmî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisini mecliste Fahrî'ye okutmuş ve dinledikten sonra çok beğenmiştir. Fakat eser halk tarafından tam manasıyla anlaşılmayınca Fahrî'den eseri tercüme etmesini istemiştir. Fahrî başta böyle bir işe kalkışmanın haddi olmadığını söylese de sonrasında eseri tercüme etmeyi kabul etmiştir (Güneş, 2010: 27). Her ne kadar bu işin haddi olmadığını söylese de Fahrî, hikâyenin tarihî yapısına odaklanmış, Nizâmî'nin oldukça az bahsettiği kısımları Firdevsî'nin *Şeh-nâme*'sinden tercüme ederek eseri genişletmiştir.

'Acem dilince düzen düzdi 'ışkın
Ne cengîn zıkr kıldı vü ne şulhın (231)

Nizâmî eserinde Hüsrev-i Pervîz'in en büyük düşmanı olan Behram-ı Çübin'den çok az bahsetmiş, diğeri bir taraftan Hüsrev'in Bizans'taki sürgünü sırasında başından geçen olayları hiç anlatmamıştır (Flemming, 1979: 327).

Fahrî eserdeki bu eksikleri tamamlamaya çalışmış, Nizamî'nin de doğrudan kaynağı olan Şehnâme'den aldığı kısımları çevirerek esere eklemiştir. Bu sayede Fahrî'nin eseri tarihî ve destani denilebilecek bir önem kazanmıştır (Flemming, 1979: 327).

1.4.2.3. Eserin Kime Sunulduğu

Fahrî, *Hüsrev ü Şîrîn*'i H 768/1367 yılında Nizamî'den Aydınoğlu İsa Bey adına çevirmiştir.

Şeh-i ferhunde fahr-ı devlet ü dîn
Mükerrem 'İsâ bin Muḥammed bin Aydın (262)

Çalab geçmişlerine rahmet itsün
Benüm alkışlarum şāhuma yitsün (268)

Yüzi güneş gibi tābende olsun
Cihānda bahtıla pāyende olsun

Şeker şîrîn sözine çāker olsun
Ḳamu Hüsrevler aña kihter olsun

Cihān durdukça dursun devletiyle
Ki ḥalkı şoyurur çok ni' metiyle (275-277)

Fahrî mesnevinin son bölümünde bu destanı şahı için yazdığını söyler.

Şehinşāh adına bu dāsītānı
Düzüp geldi öper bu āsitānı (4677)

1.4.2.4. Yazıldığı Tarih

Hüsrev ü Şîrîn hikâyesini Anadolu'da ilk kez kaleme alan Fahrî, mesnevinin *Öatm-ı Kitâb* bölümünde eserin yazıldığı tarihi (H 768/1367) şu şekilde belirtmiştir.

Yiñi yıl başı Ferverdîn-i Nevrüz
Ki olmışıdı güneş 'ālem-efrüz

Receb ayı doğızında seřergāh
Kuzı burcında ol seyyāreye řāh

‘ Alem urmışıdı kim bitdi bu defter
Hāķ’a minnet ķomadı bunı ebter

On ikinci gūni āzer-māhuñ
Tamām itdūm du‘ āsın pādiřāhuñ (4678-4681)

1.4.2.5. Beyit Sayısı

Fahrî’nin *Hüsrev ü Şîrîn*’i 168 varak 4683 beyitten oluşmaktadır.

1.4.2.6. Eserin Vezni

Fahrî eserini Nizâmî’nin *Hüsrev ü Şîrîn*’i ile Firdevsî’nin *Şeh-nâmesi*’nden yola çıkarak yazmıştır. Nizâmî, eserini hezec bahrinin “mefâilün mefâilün feûlün”; Firdevsî mütekârib bahrinin “feûlün feûlün feûlün feûl” kalıbıyla yazmıştır. Fahrî eserinde Nizami’nin *Hüsrev ü Şîrîn*’de kullandığı vezne bağlı kalarak aruzun “mefâilün mefâilün feûlün” kalıbını kullanmıştır (Kartal, 2000: 362).

1.4.2.7. Eserin Nüshası ve Nüshanın Çevirisinde Dikkat Edilen Hususlar

“Eser tek nüshadır ve bugün Marburg Devlet Kütüphanesi’nde 1069 numarada kayıtlıdır. Bu nüshayı Barbara Flemming, Staatbibliothek Preussischer Kulturbesitz’de Prof. Karl Süßheim’in (1870-1947) kitapları arasında bulduktan sonra bir tanıtım makalesiyle yayımlamıştır. Daha sonra da inceleme, transkripsiyonlu metin ve tıpkı basımdan oluşan bir çalışmayı 1974 yılında ilim âlemine sunmuştur.” (Güneş, 2010: 29). Eser üzerine çalışanlardan biri de Özlem Güneş’tir. *Fahrî’nin Husrev u Şîrîn*’i (Metin ve Tahlil), Nizâmî ve Şeyhî’nin Eserleriyle Karşılaştırılması adlı doktora tezinde eserin çevirisine ve mesnevilerin şekil özellikleri, konu ve içerik bakımından karşılaştırmasına yer vermiştir. Mevlüt Gülmez de eserin 2317-4683 beyitlerini kapsayan bir metin, gramer ve sözlük çalışması yapmıştır.

Flemming'in nüshanın çevirisinde kullanmış olduğu yazı çevirimi işaretleri bu çalışmada güncel yazı çevirimi işaretleri ile gösterilmiş olup Flemming ve Güneş'ten farklı okunan kısımlar dipnotta belirtilmiştir.

1.4.2.8. Eserin Başlıkları

Fahrî eseri tercüme ederken hem Firdevsî'den hem de Nizâmî'den aldığı bölümlerin başlıklarını Türkçe vermiştir. Fakat bazı başlıklarda hata olduğu görülmektedir. Verilen başlık ile işlenen konunun farklılık göstermektedir (Kartal, 2000: 362).

1. Faḥreddīn'i Medḥ (Kaside)
2. Āġāz-ı Dāsītān
3. Ḥüsrev Şād Avdan Gelüp Köye Ḳonup Köy Ḳavmi İncindüğün Eydür
4. Hürmüz Şāhdan Ulular Ḥüsrev'ün Suçın Diledüklerin Eydür
5. Şāvur-ı Nakḳāş Ḥüsrev-i Şāh'a Şīrīn'ün Vaşfın Eydüp Ḥüsrev'e 'Āşık Olduğın [Eydür]
6. Şāvur Nakḳāş Ḥüsrev 'ün Şüretin Ağaca Yapışdurup Şīrīn Görüp Sevdüğün Eydür
7. Nakḳāş Şāvur Şüret Aḥvālin Şīrīn'e Bildürdüğün Eydür
8. Ḥüsrev Şīrīn'i Yunıdururken Gördüğün Eydür
9. [Ḥüsrev Ḳaçup Güstehem vü Bendü'yı Zindāna Ḳoyduğın Eydür]
10. Āzer-güşesb Behrām-ı Çübīn'e Gönülüp Yolda Dilendüğü...
11. [Ḥüsrev Meclisinde Otururken Nakḳāş Gelüp Şīrīn Hikāyetin Eyitdüğün Eydür]
12. Ḥüsrev Ḳaçup Güstehem Bendü'yı Zindāna Ḳoyduğın Eydür
13. Ḥaber Firistāden-i Pādişāhrā
14. Ḥüsrev vü Behrām Yirine Çeriyile Gelüp [Ḳonukların Eydür]
15. Ḥüsrev Behrām Yirlü Yirine Çeriyile Gelüp Yüz-be-yüz Olup [Durdılar]
16. Behrām Ḳız Ḳardaşına Gelüp Ḳız Ḳardaşı Naşīḥat İtdüğü Yirdür
17. Ḥüsrev Begleriyle Tanışduğın Eydür
18. Ḥüsrev Atası Ḥuzur Çadırında Ḥalvet Otururken Bendüy...

19. Çübîn Meydāna Girüp Behrām Çuçal Giyüp Çübîn’i Öldürmek... [İstedügin Beyān İder]
20. Hüsrev Kaçduğı Yirdür
21. Hüsrev Şîrîn Şahrāda Şoĥbet...
22. Şîrîn Seyrāna Çıkduğı Yirdür
23. Hüsrev Şîrîn’i vü Nakķāşı Oķudup ‘Ays u ‘İşret İtdü[gi] Yerdür
24. [Şıfat-ı Rūz]
25. Kayşer-i Rūm Bānū’yı Güstehem Alup Kızı Meryem Katuna İledüp
26. Hüsrev Meryem’i Alup Kayşer-i Rūm Begine Gönderür
27. Kayşer-i Rūm Hüsrev’e Hil‘ at Viribiyüp... Hüsrev Giyüp Tahta...
28. Şîrîn Hüsrev’den Ayrı Düşüp Feryād Kıldı[ğı] Yirdür
29. Hayret-i Şîrînā
30. Reften-Hüsrev Be-Temāşā-yı Āb-ı Aras ve Şîr-Küşten-i Hüsrev
31. Behrām Çübîn Kaçup Çîn’e Varduĥın Eydür
32. Hüsrev ‘Atebe Giçüp Otururken Peyk Gelüp
33. Şıfat-ı Şeb
34. Hüsrev Nakķāş Göndürüp Gelüp Şîrîn Alup Hüsrev’i Gitdügi...
35. Ferhād Sūti Kayadan Getürüp Şîrîn’e...
36. Hüsrev
37. Ferhād Sū Getürdi Ferhād Görüp...
38. Dergāh-ı Pādişāhrā Bā-eyvān...
39. Hüsrev Ferhād’ı Getürüp Kayadan Şu Getürüp...
40. Ferhād [Gör]üp Kaya Üzerine Şîrîn...
41. Şîrîn Varup Kayada... Varup Görüp Ferhād’a Piyāle
42. Ferhād Ölüp Gelüp Hüsrev’e Haber Virüp Hüsrev

43. Şîrîn Gidüp Ferhād'a Piyāle Sūd Vir
44. Şîrîn Gice Hālvetine Oturur Melūl Ğamnāk
45. Hüsrev Şîrîn Odasına Gelüp Şîrîn Haş Hālayıkına...
46. Hüsrev Gelüp Şîrîn-ile Sarāyında Kāpu Bağlu İken
47. Hüsrev Gine Şîrîn'e Kāpuyı Açar Gireyüm Şoĥbet...
48. İkişi Hüsrev ü Şîrîn-ile Sarāyında Şoĥbet İdüp Söyleşdi
49. Gine Hüsrev ü Şîrîn Şoĥbet İtdükleri Kāpu...
50. Hüsrev ile Şîrîn Şoĥbet İderken Hüsrev [ya?] Kāpuyı...
51. Şîrîn Hüsrev'e Yanup Ardına Düşüp Hüsrev...
52. Ve Hüsrev Kātında Çeng Çalındığı Yirdür
53. Şîrîn Gelüp Hüsrev'ün Odağında Otururken Şîrîn Ayru Odada
54. Odada Hil'at Alup Şîrîn Gelüp Hüsrev ile Şoĥbet...
55. Hikāyet-i Kārı
56. Hüsrev Ser-ĥoş Gelüp Şîrîn Kāyın Anasın Virdügi...
57. Hüsrev Hüblara Buyurup Gelüp Hil'at Virdügi Yirdür
58. Hüsrev'i Dutup Götürüp HemİN Kātumda...
59. Hüsrev Öldügi Yirdurur
60. Nāme-i Hüsrevra Nāme
61. Hatm-ı Kitāb

1.5. Eserin Dil İncelemesi

Çalışma konumuzu oluşturan bu eser Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini göstermektedir. Eser yazıldığı dönemin dil özelliklerini taşımakla beraber bazı dil farklılıkları da görülmektedir. Çalışmanın bu kısmında bu dil farklılıkları üzerinde durulacaktır.

1.5.1. Farklı Yazım Özellikleri

Metinde bazı kelime köklerinde ikili yazımlar görülmektedir. Aşağıdaki bu duruma örnek oluşturan bazı kelimeler verilmiştir.

d > t harflerinde ikili yazımlar:

dağı / tağı

dolaş- / tolaş-

danış- / tanış-

doy- / toy-

dañla- / tañla-

dudağ / tudağ / tuğak

dar / tar

dur- / tur-

datlu / tatlu

duy- / tuy-

doğ- / toğ-

kedhüdā / kethüdā / kethüdā

doğış / toğış

oñad / oñat

doğru/ toğru / toğrı

ögüt/ öğüd

doğ / toğ

tudağ / tuğak

doğız / doğuz / toğuz

ud / ut

dol- / tol-

ğ > h değişikliğine uğramayan ikili yazımlar:

dağı / dağı / dağı

kanı / kanğı

oğı- / oğı- / oğı-

g > v değişikliğinde iki şeklini de koruduğu görülen bir örneğe rastlanmıştır.

güvercin (3744) / gügercin (774, 1559, 2455)

Düzlük-yuvarlaklık bakımından ikili yazımlar:

ağız / ağız	kaçır- / kaçur-
ayır- / ayur	kayı / kayu
boğıl- / boğul-	oğrı / oğru
bulut / bulıt	oқы- / oқu-
çaldır- / çaldur-	ögil- / ögül-
çevir- / çevür-	öñdin / öñdün
deri / derü	toğru / toğrı
doqız / doқuz	tulın- / tulun-
döniş / dönüş	uğın- / uğun-
eyit- / eyüt-	urın- / urun-
eylük / eylik	üründü / üründi
geç- / giç-	üzil- / üzül-
gözlü / gözli	yardım / yardum
içim / içüm	yavuzlık / yavuzluk

Eser b > v değişikliğinde v tarafındadır. Metinde bu duruma aykırı olarak iki örnek görülmektedir.

bar > var

Kerīm ü lem-yezelsin [hem] *baru* bir (58)

Ki sensin bir ü *baru* hayy u kayyūm (73)

Cihānuñ halkına ol bārī-yi *bar* (1257)

Diriseñ kim Çalap birdür ü hem *bar* (2490)

bir- > vir-

Bilüsi çok [u] yazıcı ögüt *bir* (2522)

Eski Anadolu Türkçesinde dil özelliği bakımından çekim eklerinin başında bulunan g ve ğ sesleri Batı Türkçesinde düşmüştür. Fakat metinde sadece bir yerde düşme olmadığı görülmektedir.

yaratğan (2566)

Eserde göçüşme örneği olabilecek üç kelime vardır.

Yineñüs (2240, 2333) > Niyetüs

egzi > egzi (395)

bigi > gibi

Vezin gereği ünlünün düşürüldüğü bazı kelimeler:

gitlüm (4349)

itlüm (4349)

güllüm (782)

ollum (782)

Bulunma hâli eki Eski Anadolu Türkçesinde bütün ünsüzlerden sonra –da, –de şeklindedir. Metinde yalnızca bir yerde ekin ünsüz uyumuna tabi olduğu görülmektedir.

Gidişte dutmayam bir yirde ārām (460)

Görülen geçmiş zaman eki metinde –dı, –di şeklindedir. Ancak üç yerde ek, ünsüz uyumuna tabi olmuştur.

Yavuz sözler çok *ögrettiler* aña (3403)

İrişdi *attı* kazmasın tağına (3441)

Ki *bitti* çıbuğı hem virdi üzüm (3447)

Meşel hoşdur *işittüñ* ola nice (3671)

3447 ve 3671. Beyitlerde ekin imlasında *şedde* kullanılmıştır.

Ekin eklik ve çokluk 1. ve 2. şahıslarında ünlüsü daima yuvarlak; 3. şahıslarda daima düzdür. Ancak metinde bir yerde, 3. Şahıs görülen geçmiş zaman ekinin yuvarlak şekline rastlanmıştır.

Öñürdü tañla gül yüzlüden üstād (504)

Farsça tamlamaların imlasında izafet kesresinin yuvarlaklaştığı iki örneğe rastlanmıştır.

āb-u hayāt (115)

faḥr-u devlet ü dīn (213)

1.6. Derleme ve Tarama Sözlüğü'nde Bulunmayan Bazı Kelimeler

1.6.1. Derleme Sözlüğü'nde Bulunan Tarama Sözlüğü'nde Bulunmayan Kelimeler

ağ: Tarla sınırı

aḥı: Oysa ki

anuḳ: Hazır, mevcut, var.

aşla-: Aşı yapmak, aşılama.

avadan: Alet, edevat takımı.

baydaḳ: Yayan.

bünü-: Yerinden oynamak.

dañ: Sebepsiz, boş.

dıkıl-: Hücüm etmek, saldırmak.

geçel: Eskiden.

ḳayla-: Atlamak.

oğun-: Soluğu kesilip tıkanmak, kendinden geçmek, bayılmak.

sındaḳ: Birbirini kesen iki yol arasındaki üç köşeli toprak parçası.

1.6.2. *Tarama ve Derleme Sözlüğü*'nde Bulunmayan Kelimeler

boğ: Reis, baş.

çıgan: Fakir, yoksul.

gülince: Gülünç, komik, eğlence.

umlu: İstekli, umutlu.

umsuz: İsteksiz, umutsuz.

yeriş-: Bulaşmak.

2. BÖLÜM

2. METİN

Bismi 'llāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm ve bihī nesta'ın

- [1b] 1 Ḥudāvendā çü bi'smi'llāh diyüben
 Söze başlarvanın şükrüñ diyüben
- 2 Saña ḥamd u şenā öküş kıuram
 Ki fazluñ bī-nihāyetdür bilürem
- 3 Ḥudāyā pādişāhā kirdigārā
 Kerīmā mün' imā perverdigārā
- 4 ' İnāyet ḳapusın ben ḳuluña aç
 Kerem ḳıl raḥmetüñe gönlüme saç
- 5 Gönül vir kim seni bile yakın ol
 Daḫı dil kim okuya āferīn ol
- 6 Yaramazdan dilümi dutḡıl arı
 Elümden gelmesün hīç nā-bekārī
- 7 İçümi nūruñıla eyle aydın
 Dilüme vir şenā virdile tezyīn
- 8 Özüm Dāvūdī ünle tāze eyle
 Zebūr'um¹ daḫı ḥoş-āvāze eyle
- 9 Gelin kim besledüm ben cān içinde
 Mübārek ḳılıvir devrān içinde

¹ Flemming Zebürem şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 255).

- 10 Okımağından olsun rāy rūşen
Kokusından cihān bŭstān u gülşen
- 11 Bunuñla yüksek olsun pāye-i ‘ ışk
Bu olsun dāyimā² ser-māye-i ‘ ışk
- 12 Cerāhatlŭ gönŭle merhem olsun
Bunuñla guşşalu gün ħurrem olsun
- 13 Bu olsun ‘ aşıkun gönline ārām
Gönŭlsüz gişiyе her gün dil-ārām
- [2a] 14 Egerçi kim bŭtŭn ola vŭ sağı ol
Çevürmezseñ anı dönemez sağı ol³
- 15 Çŭ döndürŭr anı uşlu eli cŭst
Döner dönmekden olmaz bir zamān sŭst
- 16 [F]elek devrini⁴ bu resme kıyās it
Güher bilmekde Yezdān’a sipās it
- 17 [A]nuñla isteseñ virŭr ħabeş ħŭr
Ger ansuz isteseñ ay virmeye nŭr
- 18 Nağşıla ki gösterdi cemālin⁵
Kamu yıldızlar andan dutdı fālın
- 19 [Biri] on dāne arpa kıldı mihrāb
Biri beş⁶ on taşı [kıldı] suŭurlāb⁷

² Yazmada dāyime yazılmış.

³ Vezin kusurlu.

⁴ Flemming ve Güneş felegŭn devrin şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 255), (Güneş, 2010: 309).

⁵ Beyitte vezin kusurlu.

⁶ Yazmada boş yazılmış.

⁷ Yazmada saŭru’l-āb yazılmış.

- 20 [Bu] çarhuñ dönüşi cümle saña fâş
Anı virür ki ol arpa [vü] ol taş
- 21 [Dime] kim âdem erkândan gelüpdür
Nitekim ılduzdan ol erkân olupdur
- 22 [Ola]sın kudreti kılmış havâlet
Dimek olur ki işler işi âlet
- 23 [Ger] olmak âlete oldı cevâlet
Ne âletle düzildi pes bu âlet
- 24 [Eger]çi od u yıl ü toprağ u şu
Biribirine kılmaz kahr u kısu⁸
- 25 [Çalap'd]an⁹ gelmeyince emr ü fermân
Geñez şanma ki gire gövdeye cân
- 26 [Hüdây]â¹⁰ balçuğumuz çün yoğurduñ
Bize huccet virüp kulluk buyurduñ
- 27 [Bize¹¹ ku]lluğunı farz eyledüñ sen
Didüñ kim müzdi borç olsun virem ben
- 28 [İşbu]¹² alnuqluğıla kaşd iderüz
Gücümüz degül kulluğun idevüz
- [2b] 29 Senüñ bilmez gişi luţfuñ kıyāsın
Nite güçsüzleri zāyi' koyasın

⁸ Yazmada kahr-ı kīsü yazılmış.

⁹ Flemming ki andan şeklinde, Güneş bilürsin şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 256), (Güneş, 2010: 310).

¹⁰ Güneş bilürüz şeklinde okumuş (Güneş, 2010: 310).

¹¹ Flemming gendü şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 256).

¹² Flemming bu kısmı okumamış, Güneş bu şekilde okumuş (Güneş, 2010: 310).

- 30 Bu budak budak ümîd kim buluruz
Görüben çok kerem küstâh oluruz
- 31 Vegerni¹³ bir niçe toprak olavuz
Ki dîvâruñda bir sağış bulavuz
- 32 Bizi gendüligümüzden kıl âzād
Saña kul olalum kıllum seni yād
- 33 Bizüm kulluğumuzdan ne araya
Gele kim hâzretüñe ol yaraya
- 34 Çü Mevlâ ni‘ metüñ şādî vü dokdur
Kula kullukdan artuk çäre yokdur
- 35 Eger men‘ eyleyüben urasın taş
Kim ola buyruğuñda virmeyen baş
- 36 Veger hoşnüd olasın hîç saña
Ziyân olmaya aşşı ola baña
- 37 Ol ohtın kim kılavuz¹⁴ biz bir hūy
Kerem kıl rahmetüñden suçumuz yoy
- 38 Bize ‘afvuñı iy Ğaffār göster
Kerāmet kıl göze dîdār göster
- 39 Düşer sözümde yañlış kim ögüm yok
Kalem çek¹⁵ kim yañılmağum iñen çok

¹³ Yazmada veger ne yazılmış.

¹⁴ Flemming kalavuz, Güneş kulavuz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 257), (Güneş, 2010: 311).

¹⁵ Yazmada bek yazılmış.

- 40 Görürven naķşı çok ma' būd sensin
Ki ħarf okırısam maķşūd sensin
- 41 Seni bulmağıcundur āħir evvel
Ki şunarvan eyüye yavuza el
- 42 Saña tapmağıcun girdüm bu yola
Baña yol gösterürseñ raħmet ola
- 43 Eyü yavuz ne kim bu arada var
Senüñ luţfuñdan iy ħaķ raħmet umar
- [3a] 44 Yirüñ¹⁶ ayağın sıduñ okıduñ
Bize kıanat virüp kıoduñ doķıduñ
- 45 N'idem olmadı ben miskıne ma' lüm
Ki merħüm ola adum yā ki maħrüm
- 46 Eger özüme ger saña taparam
Beni yarlığa her resme ki¹⁷ varam
- 47 Senüñ fażluñla bir fażl it baña yār
Benüm fi' lüme baķma beni uyar
- 48 Benüm fi' lümüñ evvel[den] güci yok
Senüñ fażluñ deñizinüñ uci yok
- 49 Çü fi' lümden senüñ fażluñ durur bol
Kılursañ raħmeti yirinedür ol

¹⁶ Yazmada yirüñ yazılmış. Flemming birüñ okumuş (Flemming: 1974: 257).

¹⁷ Güneş kim okumuş (Güneş, 2010: 312).

- 50 Ulu şāhlar apusından¹⁸ ılur ked
apucuñ yok ki ıla anları red
- 51 Vezīrūñ yok ki ilden uma rüşvet
Diye kim şāh oturur şimdi alvet
- 52 Debīrūñ yok udāyā ıla tedbīr
Ki soravan ‘ālī dergāh[ın]a¹⁹ yir
- 53 Senūñle ullar arasında sed yok
anā‘ at gencine hergiz ased yok
- 54 Mūnezzehsin ta‘ alludan ebedsin²⁰
Ne vālidsin aīat ne veledsin
- 55 Ne beñzersin ne beñzer kimse saña
Naẓīrūñ yok ne beñzer kimse saña
- 56 ün emrūñle ulaşdı nūna bir kāf
Yaradıldı cihān ez-āf u tā-āf
- 57 Cihānda her ne kim varısa mecmū‘
İdüm şāni‘ sin ve ol cümle maşnū‘
- 58 Kerīm ü lem-yezelsin [hem] bar u bir²¹
Ne nokşān var işüñde ve ne taşīr
- 59 Yidürürsin ve minnet eylemezsin
Bağışlarsın vaşīyyet eylemezsin

¹⁸ Yazmada amusından yazılmış.

¹⁹ Flemming ve Güneş dergāh[ın]a şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 257), (Güneş, 2010: 312).

²⁰ Yazmada açarsın yazılmış.

²¹ Flemming bāri‘ u bir şeklinde, Güneş bāri vü bir şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 258), (Güneş, 2010: 313).

- [3b] 60 Dutarsın ve görürsin işidürsin
Karañu dün̄de ılduz ışıdursın
- 61 Güni nūrāñiyiken tār idersin
Seher ılduzı tār u mār idersin
- 62 Ta‘ āla’llāh her işde kudretüñ var
İşüñde ne işüñ ne āletüñ var
- 63 Dirisin sen ki hergiz ölmegüñ yok
Yimezsın līki sendendür kamu tok
- 64 Kim eyde kim senüñ gibi saḥī var
Ya senden ayru bir Tañrı daḥı var
- 65 Seni bir bilmeyendür bellü kāfir
Ki sensin iy Çalab her işde kādır
- 66 Eger bir daḥı olsa saña mānend
Ḥilāf olurdı lāzım iy Ḥudāvend
- 67 Gün itseñ kim gerek ol dün ideydi
Dün itseñ sen gerek ol gün ideydi
- 68 Sen aḡlatduḡuñı ol güldüreydi
Diri kılduḡuñı ol öldüreydi
- 69 Yazı kış eyleyeyidi kış yaz
Kazı toḡan ideydi toḡanı kaz
- 70 Ğaraż²² ma‘ kūs olaydı dünyā işi
Daḥı bu çarḡ-ı gerdünuñ döñişi

²² Yazmada ‘araż yazılmış.

- 71 İşüñde hıç kimse medħal itmez²³
Anı kim müşkil itmişsin ħall itmez
- 72 Ne kim sen ħayr kılduñ ol şer itmez
Anı kim taş yaratduñ gevher itmez
- 73 Bu ma‘ niden olupdur baña ma‘ lüm
Ki sensin bir ü bar u ħayy u ħayyüm
- [4a] 74 Tanuqlık virürem kim yok nazırüñ
Ne ortağüñ ne yāruñ ne vezırüñ
- 75 Tenüm²⁴ toprak ki beynüm dāneñ idi
Göñül şem‘ üñde bir pervāne idi
- 76 Sen öñdin balçıgımı yoğuransın
Beni bu yaradılmışdan ürensın
- 77 Çü yüzüm yahtulandurduñ gözüm aç
Çü virdüñ ni‘ meti şükre sözüm aç
- 78 Katılıkdān baña vir şabr u tākāt
Geñezlıkdā unutmamağa tāt at
- 79 Geñez ħikmetlerüñ göster özüme
Bırakma ħaflet örtüsin gözüme
- 80 Giçiven baña düşmen virme büyük
Gücüm yitdükçe urğıl arğama yük
- 81 Çırāğum nūruñıla eyle rüşen
İşügüñ toprağı gözüme gülşen

²³ Vezin kusurlu.

²⁴ Yazmada benüm yazılmış.

- 82 apuñdan aşra bini aç ılma
Dağı bir gişkiye muhtâc ılma
- 83 Ol arada ki sen âđĩ olasın
N'ola benden eger râzĩ olasın
- 84 anâ' atla beni rûşen ırâğ it
Mizâcum â' atuñla cüst ü sağ it
- 85 Bu esrük gönľümü luftuñıla ay
Gözüm ğafletden uyar rahmetuñ yay
- 86 Bu eksüklüğüñ kim artuğ itdüm
Şefî' itdüm unutmağı vü gitdüm
- 87 Baña yol gösterüp yabana şalma
Çü evvel virdüñ âhir girü alma
- 88 Bu göynüklü dimâğuma devâ ıl
Çü bilürsin nedür hâcet revâ ıl
- [4b] 89 apuñda Faħrĩ²⁵ ' âciz bĩ-nevâdur
ılursañ hâlini yigrek revâdur
- 90 Eyü yavuz çü geçdi ' ömür öñi
Ümĩdüm var ki ola ħay[ı]r soñı
- 91 Çü gitmek yaşduğına oya ol baş
İlâhĩ aña ĩmân eyle yoldaş
- 92 Muħammed kim cihân faħrıdur ol şâh
Kemĩne ul aña Faħrĩ'dür ol şâh

²⁵ Yazmada faħr u yazılmış.

- 93 Anuñ toprağıdur hep yaradılmış
Arı cānına Hāḫdan yüz biñ alķış
- 94 Gözi açuķ ırāğına özi nūr
Bulur andan uyanuķlar gözi nūr
- 95 Vücūdı rahmeten li'l-‘ ālemīndür
Berīd-i Tañrı’dur²⁶ rūḫu’l-emīndür
- 96 Çırāğın gözlinüñ nūrlanduran ol
Oda küfr ü ḫalālet yanduran ol
- 97 Vefā meydānının sālārı oldı
Nübüvvet bāğının gūlzārı oldı
- 98 Ümīdi irkegūñ hem dişinüñ ol
Şefā‘ atçisi düşmiş gişinüñ ol
- 99 Seḫergāh bāğına reyḫān saçan ol
Çalap genci ḫapusını açan ol
- 100 Bu ādem toprağını giymeye ol
Daḫı ‘ ālem gözine tütiye²⁷ ol
- 101 Yazuķlı ümmetüñ dāyım ümīdi
Çalap genci ḫapusının kilīdi
- 102 Yiñilik buldı şer‘ inden nübüvvet
Aña uymaḫdan oldı ‘ aķla ḫuvvet

²⁶ Yazmada Berīd Tañrı’dan yazılmış.

²⁷ Yazmada şeklinde yazılmış. Dizin kısmında tüte ol şeklinde geçmektedir.

- 103 Sözi tatlıydı geh gâh hûn-rîz
Kilîdidi dili gâh gâh kılıç tîz
- [5a] 104 Ayaza hâş çavı eyle tölmiş
Özi Maḥmūd iken Mes‘ūd olmuş
- 105 Çalap nuşret kılıcın virmiş aña
Bulur devlet gişi kim anı aña
- 106 Sevenler yüz sevine²⁸ gül gibi şād
Sevādından cihānuñ serv-i āzād
- 107 Güle hil‘ at buyurdu şaru yeşil
Yile dülbend-i ‘anber kıldı hâşıl
- 108 Anuñ na‘lını²⁹ ‘arşuñ farkına tāc
Özi vaḥy issi şāḥib-sırr-ı mi‘rāc
- 109 Ḥalīl anuñ çerisi ḥayltāşı³⁰
Mesīḥ işgi çavuşlarıdı başı
- 110 Kāmu gerden-keşe³¹ gerden-şiken ol
Gülef Bū-Bekr’e Bū-Cehl’e diken ol
- 111 Felekde kıldı ayuñ hırkasın çāk
Anuñ ‘ışkına yaradıldı eflāk
- 112 Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd aña ad
Anuñ ümmetleridür otdan āzād

²⁸ Yazmada şeklinde yazılmış.

²⁹ Flemming ve Güneş na‘leyn şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 260), (Güneş, 2010: 317).

³⁰ Yazmada şeklinde yazılmış.

³¹ Yazmada gerden-keşed yazılmış.

- 113 Anuñ yidi deñizce himmetiydi
Dilinde dāyım anuñ ümmetiydi
- 114 Deñiz olursa ser-tā-ser qaralık
Veger kâtib olursa cümle balık
- 115 Qalem olursa yiryüzi nebâtı
Yazanlar içseler āb-u hayâtı
- 116 Veger kâğıd olursa hep beyābān
Yazarlarsa olunca haşr-ı ebdān
- 117 Biñinden³² na‘ tınuñ yazmayalar³³ [bir]
Qalalar cümlesi yazmaqda qāşır
- 118 Ben miskīn kim [bu] şūretde hayālem³⁴
Hacāletden dilüm dutuldı lālem
- [5b] 119 Nite na‘ t³⁵ idem ol faḥr-u cihāna
Şefī‘ ül-müznibīn şāhib-qırāna
- 120 Selām olsun revānına Çalab’dan
Hezārān āferīn cānına Rabdan
- 121 Benüm şusuz³⁶ anuñ ‘ ışkında ğamnāk
Benüm suyına³⁷ ol yolında ben ḥāk

³² Yazmada şeklinde yazılmış. Flemming bu kelimeyi yekinden şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 260).

³³ Yazmada yazmayalar yazılmıştır.

³⁴ Yazmada şeklinde yazılmış.

³⁵ Yazmada nite ni‘ met idem yazılmış.

³⁶ Yazmada benim sözüm şusuz yazılmış.

³⁷ Flemming bu kelimeyi suyumda, Güneş suyına şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 261), (Güneş, 2010: 318).

- 122 Tapu kılmakda geçdi çok takşır
Ne çäre iy Nebiyyu'llāh ne tedbır
- 123 Gerek ol ravzadan dervīze idem
Ki kılasın beni bu yolda bī-ğam
- 124 Bu ıssuz gönlümi hoş eyleyesin
Bu toprağın suçını dileyessin
- 125 K'ilāhī Faḥrī'nün gönlini aç hoş
Bu kāfir nefsinün zünnārını şeş
- 126 Sınuḡ gönlini luṭfuñıla egle
Yavuz düşmenden ĩmānını bekle
- 127 Eger anuñ suçı dağısa ağır
Senüñ 'afvuñ kıyāsı yokdur āḡır
- [6a] 128 Şehi Aydınların yigi vü faḥrı
İşāret kıldı ben kıla ki Faḥrī
- 129 Oḡıḡıl Hüsrev ü Şırın kitābın
İşitlüm Hüsrev ü Şırın 'itābın
- 130 Çü emr itdi Hüdāvend-i³⁸ ser-efrāz
Hemān-dem kıldı kemter kıul ser-āğāz
- 131 Ki dāyim şehriyār-ı kāmurān bāş
Be-şāḡib-devletī şāh-ı cihān bāş
- 132 Mebādā bī-tū heft-iklīm-rā nūr
Ġubār-ı çeşm ü zaḡm³⁹ ez-dü devletet dūr

³⁸ Yazmada Hüdāvend ü yazılmış.

³⁹ Yazmada zaḡm yazılmış.

- 133 Hezāret hācet ez-şāhī revā-bād
Hezārān sāl der-şāhī⁴⁰ bekā-bād
- 134 Çü Hüsrev dāsītānın diñledi şāh
Olup şīrīn sözinden cümle āgāh
- 135 Buyurdi āferīn her beytine yüz
Çü ma‘ nī bīkrini gördi yüze yüz
- 136 Çü taḥsīn-i firāvān kıldı sultān
Ḥudāvend-i⁴¹ ḥudāvendān-ı devrān
- 137 Ḥavāşş-ı devleti a‘ yān-ı leşker
Ḳamusı mihter ü bihter ü server
- 138 Didiler şehriyārā kām-kārā
Bu ma‘ nī olsaydı āşikārā
- 139 Ki bize daḥı ḥazḡ olaydı vāfir
Budur biz cümlemüzde meyl-i ḥātīr
- 140 Ki geçmiş işleri hem añlayavuz
Biraz ‘ ibret dutuban tañlayavuz
- 141 Yavuzlar fi‘ lini bilüp koyavuz
Eyüler işine cāndan uyavuz
- 142 Şehüme toḡrular⁴² gibi tapavuz
Ḥıyānetler yolın koyup şapavuz

⁴⁰ Yazmada dūr-şāhī yazılmış.

⁴¹ Yazmada ḥudāvendā yazılmış.

⁴² Yazmada öz toḡrular yazılmış.

- [6b] 143 Çü hâdden geçdi bu begler niyâzı
Hudâvend-i cihân⁴³ sultân u gâzî
- 144 Buyurdı ben kemîne çâkerine
İşigindeki kullar kihterine
- 145 Ki öldise Nizâmî aña cân ol
Anuñ şîrîn sözine tercümân ol
- 146 ‘Acemden hâşıl itdi ol şenâlar
N’ola ger Türk eren kıla du‘ âlar
- 147 Didüm şâhâ kuluñ haddi degül bu
Benüm şi‘rümde yokdur rengi ne bû
- 148 Ki ol ulu sözine medhal idem
Veyâ bir müşkilin anuñ hall idem
- 149 Ki şi‘ri toludur dürlü ‘ibârât
Letâ’ifdür ser-â-ser isti‘ârât
- 150 Ulularuñ ‘itâbından ağladum
Şehüme karşı vâlih şöyle kald[um]
- 151 Yine emr itdi şahinşâh kılına
Ki el urmağı bağınıñ güline
- 152 Bizümçün deste deste eyle göster
Çü bîkr⁴⁴ özenüp çün senden ister
- 153 Gücüñ yitdükçe bu sırrı ‘ayân kııl
Bu uçmağ gibi meclisde beyân kııl

⁴³ Yazmada Hudâvendâ cihân yazılmış.

⁴⁴ Yazmada bekr yazılmış. Flemming bîkr şeklinde okumuş (Flemming 1974: 262).

- 154 Yine bu bikre⁴⁵ ʔon geydür nev-āyīn
Bizüm adumuza kıy pāk kābīn
- 155 Çü kābīn idesin bu pāk-zādı
Pes andan bulasın çok dürlü şādī
- 156 Yolına döşeyem kimḥā vü atlas
Nişār idem aña altun u kirpās⁴⁶
- 157 Nişār İşār idem ol deñlü tek dir
Ki yite saña ger ʔalurısañ dīr
- [7a] 158 ʔılursañ tercüme bu dāsītānı
Müzeyyen eyleyüp bu būsītānı
- 159 Oḳınısar nice kim ola devrān
Bu ma‘ nīdārı olmaz hīç vīrān
- 160 [Ö]lümnden soñra bizi ideler yād
Revānumuzı añup ʔılalar şād
- 161 [Ci]hān durduḳça adumuz ʔalısar
ʔalursa mālumuz yadlar alısar
- 162 Şāh Maḥmūd’uñ idi⁴⁷ Zāvīlīstān
Tamām Īrān-zemīn ü Kābīlīstān
- 163 [Ne] Çīn ʔodı ne Māçīn ne Nükerān⁴⁸
Ne Hindūstān ne Arrān ne [de] Tūrān

⁴⁵ Yazmada bekr yazılmış. Flemming bikr şeklinde okumuş. (Flemmşng 1974: 262).

⁴⁶ Yazmada altun-ı kirpas yazılmış.

⁴⁷ Yazmada adī yazılmış.

⁴⁸ Flemming Anirān şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 263).

164 [Ka]muya şehriyârdı vü sultân
Kamu andan alurdu hüküm ü fermân

165 [Ha]zâyin talduraydı dürlü mâlı
Selâtin tâcı anuñ pâyimâlı

166 Sarâ-perde delim eyvân-ı kaşrı
Mu‘âşır görmedi hiç aña ‘aşrî

167 Çerisi illeri⁴⁹ inen çoğıdı
Anuñ kullarına sağış yoğıdı

168 [Ka]nı şehri ya kanı şehriyârı
Kılımadı aña bir şehri-yârî

169 [Ka]nı ol çok ili vü genc ü mâlı
Kanı ol heybeti vü yâl [ü] bâlı⁵⁰

170 [Se]râ-perde kanı vü kaşr-ı İrân
Görinmez hiç ne ma‘mûr u ne vîrân

171 [Ka]nı leşker kanı at u kanı il⁵¹
Kamusından eşer kalmadı gey bil

172 Bilür mi kimse şorgıl hâş u ‘âma
Eşer andan be-ğayr⁵² ez-Şâh-nâme

[7b] 173 Anuñ Firdevsî’yidi dost-dârı
Ki kodı buncılayın yâdigârı

⁴⁹ Yazmada yılleri yazılmış.

⁵⁰ Yazmada yâla balı yazılmış.

⁵¹ Yazmada yıl yazılmış.

⁵² Yazmada bi-ğayr yazılmış.

- 174 Eger Şāh-nāme olmasaydı mevcūd
Ne Firdevsī añılurđı ne Maḥmūd
- 175 Bugün okıyıcak sen Şāh-nāme
Bulınur āşıkāra ḥāş u ‘āma
- 176 Ki Maḥmūd’ıdı bir sulṭān u server
Aña Firdevsī’yidi medḥ-güster⁵³
- 177 Gel imdi sen daḥı der-yāb ü dūr yāb
Zi ma‘nī gūşi mā-pūr dār u pūr yāb
- 178 Biraz gün cehd idüp bu dāsītānı
Tamām idüp gel öp bu āsītānı
- 179 Çü gördüm Ḥüsrev’ümi şöyle ṭālib
Kitābı okumağa şevḳi ḡālib
- 180 Çü bir kemter ḳul idüm ü vefā-dār
Ḥudāvendi sözine cāndan uyar⁵⁴
- 181 Rehīnidüm delim⁵⁵ in‘āmına ben
Du‘ācı devleti eyyāmına ben
- 182 Beni luṭfı anuñ yirden⁵⁶ götürmiş
Ḳıluban terbiyet göge yitürmiş
- 183 Çü ‘ām iken idindi ben ḳulın ḥāş
Pes andan vācib oldı bā-żıdd iḥlāş

⁵³ Yazmada medḥ ü keseter yazılmış.

⁵⁴ Yazmada uy yazılmış.

⁵⁵ Flemming ve Güneş dilüm okumuş (Flemming 1924: 264), (Güneş, 2010: 323).

⁵⁶ Yazmada perden yazılmış.

- 184 Ki emrine muṭīʿ olam hemīşe
İdinem kulluğunu iş ü pīşe
- 185 Çiger bu iş maḥallidür ʿitāba
Degüldi gey el urmaḫ bu kitāba
- 186 Velī çünkim ḫalem şāhuma meʾmūr
Bilürler cümle kelmemüzi maʿzūr
- 187 Ümīdüm var ki bu defter oḫına
Eger kāmīl eger ebter oḫına
- [8a] 188 İşiden gönline ʿışḫ ola ḫasīn⁵⁷
Açıla gönli vü olmaya ḫazīn⁵⁸
- 189 Şafā bula vü ʿışḫı artuḫ ola
Gözi açıla gönli baḫtu tola
- 190 Aña Faḫrīʾni elbette şafādan
Unutmaya hemān laḫza duʿādan
- 191 Çalab dutsun hemīşe ol eri şād
Ki kıla Faḫrīʾyi bir ḫayrıla yād
- 192 Diye yā Rab egerçi ḫayr işi yok
Senüñ faḫluñ öküşdür raḫmetüñ çok
- 193 Çü faḫluñ çok anuñ fiʿline baḫma
Zaʿīf cānın ṭamu odına yaḫma
- 194 Çü şāh buyruğıla kıldum ser-āḡāz
Çalab adıyla kim yok aña enbāz

⁵⁷ Yazmada casin yazılmış.

⁵⁸ Yazmada ḫasīn yazılmış.

- 195 Kerîm ü lem-yezel Cebbâr [u] Bârî
Viren ağaçlara her bârı bârî
- 196 Hudâvend-i Hudâvendân-ı ‘âlem
Ki toprağdan yaradur zâyî‘ âdem
- 197 Çü cehd itdüm Çalab’a bî-kerâna⁵⁹
Taḥiyyet bî-ḥad ol faḥr-ı cihâna
- 198 Selâm itdüm resûl-i ihtiyâra
Vefâ-dâr-ı nübüvvet⁶⁰ çâr yâra⁶¹
- 199 Şehûñ buyruğına kıldum itâ‘ at
Dil ü cândan be-ḳadr-i istiṭâ‘ at
- 200 Gücüm yitdükçe oldum tercümânı
Nizâmî’nüñ ki şâd olsun revânı
- 201 Eger her bir sözine virmesem dâd
Ki işiden ola işidicek şâd
- 202 Hikâyet aṇladu kıldum ‘ayân ben
Ki kılam şâhuma her dem beyân ben
- [8b] 203 Şeker pâlûzesin şîrîn bişürdüm
Ḳatardum⁶² zî ki yir yana düşürdüm
- 204 Sözüme virdi şâh elḳâb-ı revnaḳ
Şekerden ṭatluraḳ göründi muṭlaḳ

⁵⁹ Yazmada bî-kerânâ yazılmış.

⁶⁰ Yazmada bünüvvet yazılmış.

⁶¹ Yazmada çâr-ı yâra yazılmış.

⁶² Flemming ḳotardum şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 265).

- 205 ab l iderse  ahin ah kit b 
 Y  iser b -g m n d rl    it b 
- 206 De es z ehli i re yoksa mi d r
  eh m m nendi yok d ny da deyy r
- 207 Ba a Firdevs  dimek ger yaramaz
  eh m Ma m d a adur begler Ayaz
- 208 Delim yıl d nyede p yende olsun
 Cih n   hlari a a bende olsun
- 209 Ba a pes   kr   ni  met v cib oldu
 G   l   hu   en s yla  old 
- 210 Ne soyum var ne g c m var ne m lum
  ud vend  m bil r her d rl  h l m
- 211 Ki⁶³ eyl gine p d   idebilem
 Vey  y zden⁶⁴ biri   krini  ılam
- 212 El mden bu gel r ancak ki m d m
  eh   med ini idem  ub  u ger   m

FA REDD    MED  (Kaside)

- 213 Zih  fer unde fa r-u devlet   d n
 Ki devletlendi begler devletinden
- 214 G ne  gibi y zini g rmegi  n
  ehin  lar derildi mi l-i Perv n

⁶³ Yazmada iki  eklinde yazılmı tır.

⁶⁴ Yazmada y harfinin noktaları yazılmamı .

- 215 Çalab hulk-ı hasen komış teninde
Ki muhsinler kılur hüsne taḥsīn
- 216 Keremdür pīşesi halka hemīşe
Ki yüzinde dilenci görmedi çīn
- [9a] 217 Doḡış gününde Rüstem'dür ki bulur
Kılıcı düşmeninüñ gögsini kın
- 218 Görür düşmen[i] cenginde heybetden
Delim kahr u meşakḡat ḡorḡu kīn
- 219 Deñizdür diyesin keff-i kerīmin
Ki cūdından durur şāhlar güher-çīn
- 220 Güler yüzün gören tesrīnde hergiz
‘Aleḡ kılmaz gül ü süsen⁶⁵ ne nesrīn⁶⁶
- 221 Vurur bezm-i çemende şubḡ-demler
Rebī‘ üñ kızları yüzine tezyīn
- 222 Gören bezmini bulur çok feraḡlar
Ki yokdur meclisinde kimse ġamġīn
- 223 Felek her dem virür ta‘ zīmiyiçün
Yiñi yiñi şeref devletle temkīn
- 224 Doḡur düşmenlerinüñ boġazına
Ḳader ḡudret kemendin kıluban dīn
- 225 Dutar Merrīḡ bişinci felekden
Şāhuñ düşmenlerine ḡışmıla kīn

⁶⁵ Yazmada süsin yazılmış.

⁶⁶ Yazmada ṡesrin yazılmış.

- 226 Kılur Bercīs⁶⁷ fahrına hemîşe
Medîhin düzmegün resmini telkîn
- 227 Begüm yokdur devründe kaçır rı
Ne se hâzfi⁶⁸ kim degül satır bî-şîn
- 228 Senün hem devründemisseydi⁶⁹ Rüstem
Ne kılıç getürirdi⁷⁰ vü ne zübîn
- 229 Çü devlet rahşına devlet tapuñdur
Huceste⁷¹ rahse devletle bugün⁷² bin
- 230 Şeker gibi Türkî dilce düzevüz⁷³
Senünçün kışsa-ı Pervîz ü Şîrîn
- 231 ‘Acem dilince düzen⁷⁴ düzdi ‘ışkın
Ne cengin zıkr kıldı vü ne şulhın
- [9b] 232 Şehüm buyurdi Firdevsî sözinden
Yitürem nazmını maṭbū‘-ı Şîrîn
- 233 Kıluban şükrini şehdile memzûc
Yidürem⁷⁵ halka şîrîn havz-ı Şîrîn
- 234 Şehüm müzdine yiye halk gîti
Şeh ü dervîş ü mün‘im yig ü miskîn

⁶⁷ Yazmada Bermis yazılmış.

⁶⁸ Yazma ne saḥzef yazılmış.

⁶⁹ Yazmada meseyyed yazılmış.

⁷⁰ Yazmada getürdi yazılmış.

⁷¹ Yazmada hâceste yazılmış.

⁷² Yazmada b harfinin noktası konulmamış.

⁷³ Yazmada düzüz yazılmış.

⁷⁴ Yazmada duran yazılmış.

⁷⁵ Yazmada bederem yazılmış.

- 235 Çü buyurđı şehüm Firdevsġ şi‘rin
Kıluban tercüme hoş resm-i tazmġn
- 236 Nizāmġ nazmına memzüc iderven
Çü gendüzüme borç itdüm öderven
- 237 Ümġdüm var ki mühlet vire Yezdān
Hüdāvend-i rahġm ü Rabb-i rahmān
- 238 Ki uçmadın cânım kuşı kafesden
Veyā nefşüm boşalmadın nefesden
- 239 Tamām ola elümde ‘Iřķ-nāme
şehüm adına irürem tamāma
- 240 Hüdāvend-i⁷⁶ cihān ġāzġ vü server
şaf-ārā şaf-şiken şaf-sāz u şaf-der
- 241 şeh-i evcāt u sultān-ı sevāhil
Sehġ vü bende-perver⁷⁷ dād u ‘ādil
- 242 Mübārız Ġāzġ Muḥammed Beg bin Aydın
Ki andan oldı bu uç ili aydın
- 243 Mesācid yapdı vü yıkdı delim deyr
Elinden geldi çok iḥsān öküş ḥayr
- 244 Sevāhil Kāfiristānıdı cümle
Açıldı ser-be-ser çok kıldı ḥamle
- 245 Fireng ü Alanos suyı sağışsuz
řehinřāh iline dutdı şamu yüz

⁷⁶ Yazmada Hüdāvendā yazılmış.

⁷⁷ Yazmada yerver yazılmış.

- 246 İrişdiler k̄amunuñ içi pür-k̄īn
K̄amusın kırdı⁷⁸ sulṭān-ı selāṭīn
- [10a] 247 Kılıcından amān bulmadı biri
Ki dönüp eline varaydı diri
- 248 Olar devlet kılıcıyla çü bölđi
Sa‘ ādet bāğçesinde gülce güldi⁷⁹
- 249 Müyesser kıldı Yezdān her murādın
Selāṭīn tāca yazarlardı adın
- 250 Çalab’dan nezr ü kurbānıla ol şāh
Oğul dilerdi tā kim k̄ādir Allāh
- 251 Aña virdi biş oğul cüvān-baht
Bişi dağı yaraşur binmege taht
- 252 Ulalup her biri olmışdı bir şāh
Bilisi çok gözi açuk u āgāh
- 253 Sikenderdür biri Dārā-yı Dārā
Hızır Beg şehriyār-ı mesned-ārā
- 254 Şeker sözün diyeydün āb-ı hayvān
Ki bağışlardı her lafzında bir cān
- 255 İkinci Rüstem-i devrān hudāvend
Umur Pāşā-yı gāzī vü ‘ adüvv-bend

⁷⁸ Yazmada kırdı yazılmış.

⁷⁹ Yazmada geldi yazılmış

- 256 Ki [anuñ] k rkusından Gebr   Efreng
Aluban cengin olmışlarıdı⁸⁰ deng
- 257    nci o lunun adı S leym n
Ki ş h dirdi   a Gebr   M s lm n
- 258 Se   k n  se  vet menba  ıyd 
M r vv t ba rı i s n mecma  ıyd 
- 259 Da ı bir o lı  br h m Beg ol kim
Hav  kuşı o ındanıdı bel  ⁸¹
- 260 Bah dur didiler   a ulular
Bah durlar v  hem y z  sulular
- 261 Beşinci o lı ş hinş h-ı a  z m
 ud vend-i  ud vend n-ı   lem
- [10b]** 262 ş h-i fer unde fa r-ı devlet   d n
M kerrem    s  bin Mu ammed bin Aydın
- 263 Ki mişlin g rmedi gerd n-ı gerd n
Sa   adet virmiş   a p k Yezd n
- 264  alap'dan c mle ma ş d  m yesser
O at d şdi iş  c mle ser- -ser
- 265  ud vend-i⁸² cih n ş h-ı kem- z r
  a uyan gişi yoldan kim azar

⁸⁰ Yazmada ilmişleridi yazılmış.

⁸¹ Yazmada belim yazılmış, Flemming b l m okumuş (Flemming, 1974: 267).

⁸² Yazmada  ud vend  yazılmış

- 266 Zamānında ne miḥnet var ne kīn
Kılıçsuz görmez oldu kimse bir kın
- 267 Güneşdür şāh degül ta‘ rīfe muḥtāc
Kāmu şāhlar başına uzadur tāt
- 268 Çalab geçmişlerine rahmet itsün
Benüm alķışlarum şāhuma yitsün
- 269 Niçe kim olalar topraķda maḥcūb
Ḥalāyık iķre olsun şāh maḥbūb
- 270 Ger anlardan giçiyse yaşına vardur⁸³
Ulu devletlūdūr şāh-ı cihāndur
- 271 Ger anlarda bir er varıdı ḥoş-ḥū
Kāmu ḥoş-ḥūlara cāmi‘ durur bu
- 272 Hūnerde her ne kim anlarda zāhir
Olupdı şāha ķismet ķıldı ķādir
- 273 Daḥı yüz ol ķadar baḥt u sa‘ ādet
Seḥāvet erlik ü çok eygü ‘ ādet
- 274 Ki zātında ḥudāvend-i cihānuñ
Görinūr dile gelmez vaşfı anuñ
- 275 Yüzi güneş gibi tābende olsun
Cihānda baḥtıla pāyende olsun
- 276 Şeker şīrīn sözine ķāker⁸⁴ olsun
Kāmu Ḥüsrevler aña kihter olsun

⁸³ Vezin kusurlu.

⁸⁴ Yazmada ķaker yazılmış.

- [11a] 277 Cihān durduḡça dursun devletiyle
Ki ḡalkı ıoyurur ok ni‘ metiyle

ĀĠĀZ-I DĀSĪTĀN

- 278 Eyitdi ol söz eyden bilge üstād
Ki dutmışdı ok eski dāsītān yād

- 279 Ki ün Kisrī’nüñ ayı oldı ara
odı taḡtını Hürmüz şehriyāra

- 280 Cihān dutıcı Hürmüz dād iderdi
Cihānı dādıla ābād iderdi

- 281 Delim nezrile ḡurbānıla Yezdān
Aña virdi bir er oḡlan ne oḡlan

- 282 Görüñdi bī-bahā bir dāne lü’lü’
Sa‘ ādet ḡulzüminden ḡüb u sulu

- 283 ıoḡıřı baḡtlu vü ḡutlu baḡtı
Bititmiř ṡālī‘ aña tāc u taḡtı

- 284 Ata yüzinde ḡusrevlīḡ ü gördi
Adını ḡüsrev-i Pervīz⁸⁵ virdi

- 285 Yüzi aydınırāḡ šems ü amerden
şeker gibi ḡülüři yig şekerden

- 286 Güľidi tāze šāhlīḡ budaḡından
ḡızıl yāḡūtıdı devlet ṡāḡından

⁸⁵ Yazmada ḡüsrev ü Pervīz yazılmış.

- 287 Yüzi güneşleyin virürdi tābı
Yiñerdi görki gökde mäh-tābı⁸⁶
- 288 Getürürlerdi şāh bezmine hurrem
Kızıl gül destesince şād u bī-ğam
- 289 Çü bişikden işi meydāna düşdi
Anuñ sevgüsi cümle cāna düşdi
- 290 Bu resme çünki ol yidi yaşadı
Ne diyeyin ki ne gökçek paşadı
- [11b] 291 Göründi yüzi gülzārında revnaķ
Diyeydüñ Yūsuf-ı Mısrī’ydi muṭlaķ
- 292 Getürdi Hürmüz aña bilge üstād
Ki zāyi‘ olmaya ol serv-i āzād
- 293 Bu söze geçmedi ay çok ḥudāvend
Ki oldı ‘ ilm ü ḥikmetde hünermend
- 294 Şu resme sözde ol kādır olupdı
Ki gevherden deñiz gibi ṭolupdı
- 295 Gişi kim dürlü ‘ ilme dād virdi⁸⁷
Kātında söz suṭurlābıla dirdi
- 296 Çü anca baķışından kıl yarardı
Sözi kılınçıdı kamuya yarardı
- 297 Çü on yaşına ol şāh-zāde irdi
Başın yüz yaşluruñ yile virdi

⁸⁶ Yazmada māhitābı yazılmış.

⁸⁷ Vezin kusurlu.

- 298 Dutardı erkek aşlanıla pençe
Zebûn olurdı ursa bir tabanca
- 299 Kılıç şalsa deriñ⁸⁸ iki biçerdi
Okı on kat demür saçdan geçerdi
- 300 Şeşerdi okıla kıldan girih bir
Sökerdi süñile tondan zirih bir
- 301 Ki on yay barmağ uciyla çekerdi
Anuñ yasını güciyle çekerdi
- 302 Eger yağısı dīv olmasaydı aķ
Oğunaydı elinde görse çomaķ
- 303 Sögüt yaprağı demrenlü hadengi
Kime ursa unıdurıdı cengi
- 304 Sögüt yaprağı gibi şalınurdı
Boyın görenden ögi alınurdı
- 305 Süñüler ıldırımca taş ursa
Kaķırdı yalmanı yaru otursa
- [12a] 306 Çü yiñi ‘ömrüñ on dördi yetdi
Bilüsi kuşınuñ kanadı bitdi
- 307 Kığırdı gizlüsini⁸⁹ āsumānuñ
Eyü yavuz sağışladı cihānuñ
- 308 Büzürg Ümīd adlu bir hünermend
Hünermend aña dimiş çok hudāvend

⁸⁸ Flemming ve Güneş direk şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 269), (Güneş, 2010: 333).

⁸⁹ Yazmada gezlüsini yazılmış.

- 309 Yir arpa arpa ayağında gögi
Gerek ölçeydi arpa arpa ögi
- 310 Uğurlayın eline girmiş anuñ
Kilīdi genc ü gönül hem cihānuñ
- 311 Kığırdı bir gün anı şāh-zāde
Şeker sözler eyitdi üstāda⁹⁰
- 312 Hüner baırında isterdi cevāhir
Elikdürdi cevāhir hūb u nādir
- 313 Anuñ öğretmeginden oldu server
Delim hikmet kazandı andan ez-ber
- 314 Zuhal⁹¹ çarğından işbu pīr⁹² dek ol
Gönül sırrını bildi az u ger bol
- 315 Yakında oldu bir deryā-derūn ol
Ne kanda kim diyeydūñ zū-fünūn ol
- 316 Alulıķ gitdi añlamaķda oldu
Hemīşe devleti revnaķda oldu
- 317 Çü bellü bildi ol bilmekde āyet
Bu çegzinen gönül sırrın tamāmet
- 318 Tapudan görmedi yigrek cihān ol
Kesilmezdi⁹³ bir zamān tapudan ol

⁹⁰ Vezin kusurlu.

⁹¹ Yazmada zeħal yazılmış.

⁹² Flemming yire şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 270).

⁹³ Yazmada kesilmez dili yazılmış.

319 Cihān issi cihāndan yig severdi
Cihān n'olur ki cāndan yig severdi

320 Cihāndan yaş uzunluğıyıçun şāh
Götürdi güç ki kılmaya za' if āh

[12b] 321 Kığırdıcı kığırdı şehir içinde
Ki olmasun ulular kahr içinde

322 Eger girür olursa at eline
Dutarsa kimseye bir gişi kīne

323 Gire bāğa vü iline⁹⁴ yemişe
Düşük⁹⁵ yoksul evine ol kemişe

324 Veyā yad ' avratuñ yüzine bağa
Özini hışmumuz odına yağa

325 Siyāset olısdur lāyık aña
Delim anda açdı kim andı aña

326 Çü süst olmadı ' adl⁹⁶ itmekde sulṭān
Nite ola cihānuñ işi vīrān

327 Yıkılmağ[la] cihāndan el götürdi
Kamu kaygulu şād oldı oturdı

ḤÜSREV ŞĀD AVDAN GELÜP KÖYE KÖNUP KÖY KAVMI İNCİNDÜĞİN EYDÜR

⁹⁴ Yazmada ilüne yazılmış.

⁹⁵ Yazmada düşüñ yazılmış.

⁹⁶ Yazmada maḥdl yazılmış.

- 328 Qazā-yı bed meger Hüsrev sevinü
Çıka yazıya bir gün ata binü
- 329 Temāşā itdi düşürdi vü çok av
Ki düşdi Hüsrev şāhdan ile çav
- 330 İrakdan gözi oldı bir köye duş
Ki bāğ ırmağ anda çok öter kuş
- 331 Buyurdi ol zamān ol serv talı
Ki şaldı hoş çemende kıl u kālī⁹⁷
- 332 Yeşil yaprakda kıızıl şu içerdı
Aña dek kim bu şaru gül kaçardı
- 333 Güneş yüz çün⁹⁸ gök aşārdan⁹⁹ çevürdi
Şaru dīvār irdi sancağ urdı
- 334 Bu toprakdan üşendi kim döker kan
Şuya atdı nılūfer bigi kalkan
- [13a] 335 Beg oğlı köye girdi bir ev açdı
Girüben yidi içdi issi kaçdı
- 336 İşidüp erganūnı cüş iderdi
Süciler erguvānī nüş iderdi
- 337 Piyāleyi süciden güldürürdi
Cihānı nüş üniyle tıldururdi

⁹⁷ Yazmada kıl ı kalı yazılmış.

⁹⁸ Flemming ve Güneş yüz gök şeklinde yazmış (Flemming, 1974: 271), (Güneş, 2010: 336).

⁹⁹ Flemming aşarından şeklinde okumuş.

- 338 Meger boşandı bir at gey aña
Ekine ağzını uzatdı taña
- 339 Kolu gürü ki kandıdı dudağı
Koruğ aldı vü yağma kıldı bağı
- 340 Güneş taña çökürdi yüce başın
Ayırdı gün teninden gice başın
- 341 Haber irürdiler bir iki gişi
Şehe kim Hüsrev'ün yavuzdur işi
- 342 Giçen gice ile güç eyledi çok
Ne kıla çün ki şâhdan korkusu yok
- 343 Didi şâh kim bilmezsin ne suçı var
Suçından kıldılar şâhı haberdâr
- [13b]** 344 Ki dervîşi çıkardı bucağından
Kolu kesti koruğ yoksul bāğından
- 345 Ekine girdi atı bozdı yıkdı
Ekin issinün üni göge çıkdı
- 346 Eger bu güç iden bir yad olaydı
Beg anuñ han-u-mānını alaydı
- 347 Urur neşter kan alan yad eline
Velī ditrer eli gendü kolına
- 348 Buyurdi şâh kim atını başalar
Bıçağ dartup siñirlerin keseler

- 349 Buyurduķ ķoruę issine ķulını
Çaluya virdiler ķızıl gülını
- 350 Ol ev kim urdıdı řāh-zāde taķtın
Ev issine buyurdı cümle raķtın
- 351 Kopardı ķenginüñ dırnaķlarını
Uvatdı ķengini¹⁰⁰ barmaķlarını
- 352 Siyāset gör ki ķılurlardı öñdin
Oğula bilmeyenler mezheb ü dīn
- 353 Kānı ol eylūk ü ‘ adl u eyü ad
Ki oğuldan alurlardı bular dād
- 354 Eger suçsuz dokerler şimdi yüz ķan
Dimezler kim ķan mı yā su mı aķan
- 355 Oda tapan giřinüñ adı ‘ ādil
Müsülmān’dan ki ķulm ide ne ķāřıl
- 356 Gavürdi¹⁰¹ anuñ adı sen Müsülmān
Anı añ bu Müsülmānlıķdan utan
- 357 Gücüñ nice ki yiter dād ķıl dād
Ki ķılalar aduñ eylügile yād
- 358 Eyü yavuz cihāndan bellü gider
Ne baķtulu giři kim eylūk ider
- [14a] 359 Nizāmī’den dutaruz yād bunı
Ki öğüt ķuřınuñ acıdur üni

¹⁰⁰ Flemming ķenginüñ şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 272).

¹⁰¹ Flemming geberdi şeklinde okumuş (Flemming, 1974 :273).

HÜRMÜZ ŞÂHDAN ULULAR HÜSREV'ÜN SUÇIN DİLEDÜKLERİN EYDÜR

360 Çü Hüsrev gördi özini iñen ħor
Girü gendü işinden oldı ħam-ħor

361 Haķīkat añladı kim yavuz itdi
Atası her ne kim itdi az¹⁰² itdi

362 Elinden gendü başına el urdı
Ayağın durdı kayğudan delürdi

363 Şefā^c atçı dutundı [bir] çoķları
Ki şāha¹⁰³ ilteler bŷy-ı çınārı

364 Meger kim rahmet ide pādişāhī
Aña dutmaya ol geçmiş günāhı

365 Kefenleydi getürdi tīġ-ı pŷlād
Kıyāmet kopdı vŷ dünyāda feryād

[14b] 366 Çü taķt öñine irdi kıldı zārī
Yüz urdı yine görŷp şehriyārı

367 Ki bu ķulı[nı] suçsuz saġışla
Ululıķ ķıl ģiçilere baġışla

368 Henüz aġzumda ķoķar sŷd iy ata
Sŷd ićen cānını kim oda ata

369   İnāyet ķıl ki bu bī-çāre oġlan
Şehŷñ ħışmına dŷymez oldı ħayrān

¹⁰² Yazmada uz yazılmış.

¹⁰³ Yazmada şāhā yazılmış.

- 370 Eger suçluysam işde kılıç uş baş
Başum kes dök kanum saña öküş yaş
- 371 Ki kamu kayguyı götüribilem
Eger şah rāzī olmazsa ne kılam
- 372 Bunı didi ve girü yire yüzi
Koyup ağladı çok göyüندی özi
- 373 Çü gördiler yavaş ol nām-dārı
Kamu ağladı küllī kıldı zārī
- 374 Çü anlar zārīyle āha düşdi
Hey-ā-hey ağlamak kim şāha düşdi
- 375 ‘ Acepledi ki şunca giçi oğlan
Suçın bilüp öñinde oldı¹⁰⁴ nālān
- 376 Bir oğlana ki devlet ola yoldaş
Atası buyruğundan çekmeye baş
- 377 Oğul endīşe kıl saña ne kıla
Oğuldan ol dağı hem ün bile
- 378 Yavuz kılma oğuldan hīç gönüli
Ki ala dāduñ andan oğul oğlu
- 379 Çü Hürmüz gördi oğlın şöyle muķbil
Hüner issi vü rāy issi vü ‘ āķıl
- 380 Yavaşlıkda vü erlikde yegāne
Çalab’dan bahtulu vü bī-bahāne

¹⁰⁴ Yazmada oldın yazılmış.

- [15a] 381 Yüzin öpdi vü cānum dirdi aña
Çerisi begligini virdi aña
- 382 Çü çıkdı daşra ol hāzretten özi
Cihāna düşdi vü erligi sözi
- 383 Seḥā vü ‘adl özinde görünürdi
Cihān dutmaḵ yüzinde görünürdi
- 384 Çü gice zülfi müşkīn ḵoḵu saçdı
Güneş yüzi ḵarañulıḡa ḵaçdı
- 385 Bilin bağladı Hüsrev el götürdi
Çalab’a ḵulluḵ itdi vü oturdı
- 386 Göñül endişelüydi uyıdı ol
Ki uyḡu bulmamışdı gözine yol
- 387 Düşinde ceddin ol rüşen-revānı
Görürdi rüşen ol Nüşīnrevān’ı
- 388 Ki eydürdi aña iy cānum oḡul
Yavuz ḵılma atañ işine göñül
- 389 Eger gitdiyse nesneñ sevgülü dört
Saña muştılam dört nesne al yort
- 390 Çü ol ḵorḡu saña gösterdi turşı
Ḳoruk gibi yüzüñ ḵılmađuñ ekşi
- 391 Gele ḵatuña bir ay yüzlü dil-dār
Ki şīrīnlikde bī-mişli ola yār

- 392 Dağı kim kesdi atıñ siñirin şāh
Ne ayğı yidüñ¹⁰⁵ andan ne didüñ āh
- 393 ır at vire Yezdān adı Şeb-dīz
atı yilden segirdimi dağı tīz
- 394 [Dağı kim]¹⁰⁶ virdi şāh dihāna¹⁰⁷ tahtuñ
Ne kim varısa odağıñda rahtuñ
- 395 Dağı kim şabr ıldıñ iy ser-efrāz
Ol egzide kim murib oldu bī-sāz
- [15b] 396 alıcı Pārbed adlu apuña¹⁰⁸
Gele bir zühre mānendi apuña
- 397 Eger zāyi‘ oldısa boncuğıñ dōrt
Gōzetgil dōrt güher al rāygān dōrt¹⁰⁹
- 398 Elüñden gitdiyse iy cānum altun
Sen altun yirine al dürr-i meknūn
- 399 Yime uşsa sevin iy nūr-ı dīde
Ki beglerden sen olursın güzīde
- 400 ü Hüsrev uyusından örūdurdı
alab ulluğına yine yüz urdı
- 401 Dün ü gün dilde sözün gizleridi
Dede gösterdüğünü gözleridi

¹⁰⁵ Yazmada didüñ yazılmış.

¹⁰⁶ Yazmada deha yazılmış.

¹⁰⁷ Yazmada dehanı yazılmış.

¹⁰⁸ Vezin kusurlu.

¹⁰⁹ Flemming dürt okumuş (Flemming, 1974: 274).

402 Uyanuḡ bilgelerle göz ışıdup
Hikāyet diridi hem söz ıřıdūp

403 Meger kim gönli virürdi tanuḡlık
Ki bir gün olasıdur uyanuḡlık

ŞĀVUR-I NAKḲĀŞ HÜSREVİ ŞĀHA ŞĪRĪN'ŪŅ VAŞFIN EYDŪP HÜSREV'E 'ĀŞIK
OLDUḒIN [EYDŪR]

404 Nedīmi varıdı ḡař adı Şāvūr
Cihān görmiş veger seyyāḡ-ı meřhūr

405 Eyü nakḡāşıdı kim görse anı
Diridi kim budur nakḡāř-ı Mānī

406 Elinde anca vardı luḡfila su
Ki virürdi suya ol rengile bū

407 Yir öpdi taḡt öñinde aḡız açdı
Şeḡe ḡarřu şeker sözini saḡdı

408 Buyurursa şehüm geyden¹¹⁰ yavuzdan
Diyem bildüğümüñ birini yüzden

409 İřāret kıldı Hüsrev kim yuvatma
Eyit ıssı vü hengāme sovutma

[16a] 410 İki efsūncı kılmış iki gözin
Yavuz gözden meger saḡlaya özin

411 Tuḡaḡında ḡülüřinüñ tuzu var
Degül řīrīn tuz anuñdur şeker-bār

¹¹⁰ Flemming k'ey'den, Güneş keyden şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 275), (Güneş, 2010: 343).

- 412 Şanasın burnı gümüşden kılıçdı
Ki kızıl almayı ol iki biçdi
- 413 Anuñ şem‘inde yüz pervâne gördüm
Yüzine karşı yüz dīvâne gördüm
- 414 Şabā ol saçı yüzden gice gündüz
Kime kaçum şatar u kime kunduz
- 415 Müvekkel kıldı her bakışa yüz nāz
Eñek ayva şanasın yüz yiñi yaz
- 416 Yañağı ılduzuñ yüzini urmış
Yüzi ayuñ günüñ boynını burmış
- 417 İki gögsi iki nār aq gümüşdür
Sözi şekker boyı yüce kemişdur
- 418 [Āhū boynın] ol aq boynına kemiş
Eteklerin gözi yaşıyla yumış
- 419 Kaşındağı yiñi bayram hilāli
Gören gişinüñ ayruksıdı hāli
- 420 Ol esrük nergisinden kıldı hayrān
İrem¹¹¹ bāğına ol kim şata¹¹² reyḥān
- 421 Taña batırdı Mecnūnı hayāli
Oyında yiñdi vü Leylī cemāli
- 422 Şu fermānla ki ister ḥalkı kırmak
Elinde on qalem ya‘nī ki barmaq

¹¹¹ Yazmada erem yazılmış.

¹¹² Yazmada şana yazılmış.

- 423 Sözinde yüz savaş var lĩki dil-bend
Tıtağında biñ öpmek cümlesi kıand
- 424 şekerden sözi dağı tatlurağdur
Kamudan yüzi dağı kıtlurağdur
- [16b] 425 Kuluñvan didi toprağına ‘ anber
Güzeller cānıdur ol ħūb u dil-ber
- 426 Yüzi nesrĩn saçı koķusı nesrĩn
Tıdağı řĩrĩn adı dağı řĩrĩn
- 427 Ulular kıızlarıydı¹¹³ kıapusında
Dururlar yetmiş güzel kıapusında
- 428 Göñül aldayıcı kıamusı cāndur
Kamusı gül-ruĥ u řĩrĩn-zebāndur
- 429 Kamusı řād olup yirler iķerler
Tolu ay bigi menziller geķerler
- 430 Gehĩ ay ħirmenine müşk saķarlar¹¹⁴
Gehĩ gül ħirmeninde şu iķerler
- 431 Birinüñ burķa‘ ı yoķdur yüzinde
Birinüñ ‘ aybı ħĩķ yoķdur özinde
- 432 Güzellikde kıamunuñ işleri yoķ
Yimek iķmekden artuķ işleri yoķ
- 433 Baķıřda ‘ ālemüñ cānın dōkerler
Felekde ılduzuñ gözin dikerler

¹¹³ Yazmada kıızlarında yazılmış.

¹¹⁴ Yazmada iķerler yazılmış.

- 434 Mehîñ Bânû ki anuñdur ol iklîm
Bu resme vardur anuñ çok zevk-i selîm
- 435 K̄ara âhûrda baġludur bir atı
Ki gitmekte yile virûr berâtı
- 436 Dimişler ad ol şeb-renge Şeb-dîz
Aña ‘âşık olur kuş çün gider tîz
- 437 Bir altundan ulu zencîr düzmiş
Ayaġın baġlamış kayguyı üzmiş
- 438 Ne Şîrîn gibi şîrîn sözler gördüm
Ne Şeb-dîz gibi bir şeb-renge irdüm
- 439 Bu sözden şabrı şāhuñ oda yandı
Ferāġat uyudı vü ‘ışk uyandı
- [17a] 440 Gönûl bir gezden ol Şîrîn’e virdi
İnandı Şāvûr’a sâbâş dirdi
- 441 Gişi kim Çîn’üñidi¹¹⁵ naķş-bendi
Begendiler anı kim ol begendi
- 442 Delürdi Hüsrev anı çün işitdi
Ne uyıdı biraz ne göz işitdi
- 443 Bu sözi şorayıdı her dem andan
Gişi çün ‘âşık ola şabrı kıandan
- 444 Bu endîşeyle birkaç gün dolandı
Kuru çavın işitmekle hūlandı

¹¹⁵ Yazmada Çînüñ yazılmış.

- 445 Çün elden vardı ol iş el götürdi
Dükendi şabrı ayakdan oturdu¹¹⁶
- 446 Kığırdı halvete nakkâşî şâh-zâd
Çatında kıldı ol geçmiş sözi yâd
- 447 Aña didi ki iy yâr-ı vefâ-dâr
İşe yara ki işüm oldu düşvâr
- 448 Çü urduñ buncılayın hûba bünyâd
Tamâm eyle tamâm iy bilge üstâd
- 449 Şeker dime sözüñi muhtaşar kıl
Çü didüñ gel Hûzistân'a sefer kıl
- 450 Saña varmak gerek bundan ol ile
Dilerseñ kim işüm varmaya yile
- 451 Elikdürmek gerek alıla anı
Dölendirmek gerek bu gönli cânı
- 452 Nazar kılmak gerek kim meyli var mı
Kimesneyle ulaşmaklık diler mi
- 453 Eger yumşağısa mûmlayın ol yâr
Aña vir mihrümüz mührin yüri var
- 454 Demür yürekli ise ayruğ añma
Baña di kim sovuğ pûlâdı dögme
- [17b]** 455 Yir öpdi söz bilici bilge Şävür
Didi kim Hüsrev olsun şâd u pür-nür

¹¹⁶ Flemming ayakdan öttürdi şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 279).

- 456 Seven gişiye görünsün ‘azîz ol
Yavuz göz bulmasun andan yaña yol
- 457 Çü şâha âferîn kıldı hünermend
Cevâbın virdi didi iy ħudâvend
- 458 Gönülde dutmağıl kayğu gönülde
Gönülde ağudur kayğu gönülde
- 459 Sevingil yi vü iç [ü] şādumân ol
Ki uş ben bir gönülden dutmışam yol
- 460 Gidişte dutmayam bir yirde ârâm
Ne uyıyam ne yiyem ne dutam cām
- 461 Meger kim dil-berûñ saña getürem
Pes andan fâriğ oluban oturam
- 462 Ger od gibi demürden geyse kaftân
Veger gevherce¹¹⁷ taşdan olsa penhân
- 463 Getürem çıkaruban anı başdan
Nite kim od demürden la‘l taşdan
- 464 Eger gülde eger dikende olam
Çü anı isteyem kandasâ bulam
- 465 Eger devlet baña yârî kılursa
Veger cānum bir iki gün kılursa
- 466 Getürem Hüsrev’e tapucı ola
Gele devlet gibi tapucı ola

¹¹⁷ Yazmada lüherce yazılmış.

- 467 Veger bilem ‘âciz ҡaldum u zâr
Girü işden ҡılam şâhı Һaberdâr
- 468 Çü söz eydildi eyden örüdurdı
Yarağın düzdi yola izi urdı
- 469 Ne uyıdı ne [d]iñlendi vü naķķāş
Bir ayda ҡodı Şîrîn tağına baş
- [18a]** 470 Ovadan yazıdan kesdi öküş yol
İve irişdi İrmen tağına ol
- 471 Çü ħūrīlerle uçmağa çıkardı
Yayan ıssıda ol tağa çıkardı
- 472 Çü Şāvūr anda vardı yiñidi yaz
Reyāĥīne ҡılurdı lāle yüz nāz
- 473 [Gi]yüp renkleri¹¹⁸ taşlar anda fī’l-ĥāl
Қızıl gül Һonlarından şaru vü al
- 474 [Қay]adan vardı bir kilse yapılmış
Keşîş anda delim deyre ҡapılmış
- 475 Ol eski deyre ҡondı bilge naķķāş
Keşîş gibi ne etmek yidi ne aş
- 476 [S]öz eydici ħünermend eyle didi
Ol oĥtın kim sözün şehdini yidi
- 477 [K]i var ol deyruñ altında mağāra
Қара taş anda bir beñzer süvāra

¹¹⁸ Yazmada zengeri yazılmış.

- 478 [Ko]rudan ayğıra her bir kıranda
Gelür bir yorğa kısrak dāyim anda
- 479 [Ça]labuñ buyruğıyla yığılur ol
Çalab diyincegin inanıcı ol
- 480 [Ç]ün¹¹⁹ kim ol tohumdan toğa inan
Yilişde yiñe yıl gidişde devrān
- 481 [Eyt]di ol ögülmüş hikmet-engīz
Ki ol taşun şuyından çekdi Şeb-dīz
- 482 [Ger] ol tağı kiliseyi şorasın
Ne anı vü ne bünyādın göresin
- 483 [Da]hı kürsī¹²⁰ ki dirler El-Hirāk'ı
Öñinde taş yatur üstinde tākı
- 484 [Eyvā]nı cümle yıkılmış görünmez
Zamān anı vīrān kılılmış¹²¹ görünmez

[18b] 485 Çalab'uñ gerçi ki 'ibretleri bol
Gözüñ aç gör kıyāmet örneği ol

486 Çü dört yüz yılda şunuñ gibi tağa
Şol işler ola kim düşe ayağa

487 Sulu bir pāre şıkşañ var bilürsin
Niçün yüz yıllık endīşe kılursın

¹¹⁹ Flemming kul[un] kim şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 279).

¹²⁰ Yazmada gürsi yazılmış.

¹²¹ Yazmada kalmış yazılmış.

- 488 Nizāmī'dür kamu söz ehli faḥrī
İnanmazsañ aña n'itsün bu Faḥrī
- 489 Zihī terk-i edeb bu tercümānlık
Zihī ağduqluğ u zī Türkmenlik
- 490 Nizāmī nazmı gevherdür bahāsuz
Benüm şı' rüm baqır puldur¹²² şafāsuz
- 491 Benüm ḥaddüm degüldi bu kitāba
Kılam medḥal düşem dürlü 'itāba
- 492 Ulular dutalar her sözüme dağ
Muḳābil nite ola sunḳura bağ
- 493 Çü sulṭān emridür ben bende me'mür
Meşeldür dilde ke'l-me'mür ma' zūr¹²³

**ŞĀVUR NAḲḲĀŞ ḤÜSREV'ÜŇ ŞÜRETİN AĞACA YAPIŞDURUP ŞİRİN GÖRÜP
SEVDÜĞİN EYDÜR**

- 494 Çü zülfin gicenüñ taradı devrān
Çırāğına dünüñ pervāneveş cān
- 495 Varup¹²⁴ gice cihānı kıldı rüşen
Cihān bir külḥaniken oldı gülşen
- 496 Görüldi Müşterī gösterdi menşūr
Ki kırtuldu belādan şāh-ı Şāvūr¹²⁵

¹²² Yazmada yuldur yazılmış.

¹²³ “Kendine bir iş emredilen o işte mazurdur, kusuruna bakılmaz.” anlamında Arapça bir söz.

¹²⁴ Yazmada virüp yazılmış.

¹²⁵ Flemming Şāpūr şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 280).

- 497 Ol eski deyr içinde bilge naqqāş
Biraz diñlendi tā kim hoş ola baş
- 498 Haber şordı ululardan hünermend
Ki yarın qanda qonar ol hūdāvend
- [19a] 499 Güneş yüzleriyle ol tolu ay
Ne yirde çaldırısardur def ü nāy
- 500 Haber virdiler ol kocalar aña
Ki ol hūblar maqāmi qaŋı yaña
- 501 Ki bu tağıñ öñinde bir çemen var
Aqar şular yanında bışecük var
- 502 Sehgāh servi boylular dururlar
Çemenden yaña nāzıla yürürler
- 503 Temāşā eyleyüp yirler içerler
Dün ü gün şādılıqla geçerler
- 504 Öñürdü tañla gül yüzlüden üstād
Bilin bağladı vü ‘ azm kıldı şād
- 505 Eline¹²⁶ kâğıd aldı resmi çizdi
Bi-‘ aynih Hüsrev’ün yüzini düzdi
- 506 Çü reng urdı yañağına beñine
Yapuşdurdı bir ağaç özdegine
- 507 Perī gibi bu gez gizlendi Şāvūr
Perī yüzlüler irişdi kamu hūr

¹²⁶ Yazmada elib yazılmış.

- 508 Dirildiler gül ü reyḥān ü sünbül
Gehī serv oldılar gāh deste [gāh] gül
- 509 Biraz gülden dökerlerdi gül-ābı
Biraz gülmeklerinden¹²⁷ hem cülābı
- 510 Gelinler¹²⁸ görmemişler hīç dāmād
Cihānda şād u hoş kâbīnden āzād
- 511 Oturmuşlar nite kim yār ile yār
Sığışmazlar nite kim ḳabına nār
- 512 Çü ol yirde ḳadem başmazdı aḡyār
Ḳamu raḡş urdı ol yañaḡı gülzār
- 513 Biraz bu güllere taḡsīn iderdi
Biraz ol bülbüle telḡīn iderdi
- [19b] 514 Sevinmekdi¹²⁹ hemīşe anlara iş
Yimek içmek temāşâyıdı saḡış
- 515 Oturmuş ortada Şīrīn-i zībāy
Şanasın girmiş Ülker içine ay
- 516 Eger ‘āşıḳlarıyçun¹³⁰ aḡzı açar
Gehī virür ḳadeḡ gāh gendü içer
- 517 Çü gendüzini gördi ol ṭolu māh
Gözi ol şūrete ṭuş oldu nā-gāh

¹²⁷ Yazmada eglemeklerinden yazılmış.

¹²⁸ Yazmada şeklinde yazılmış.

¹²⁹ Yazmada sevinmekden yazılmış.

¹³⁰ Yazmada aşıkların çü yazılmış.

- 518 Eyitdi hūblara Şîrîn ki tûruñ
Ne şûretdür berü yakın getürüñ
- 519 Getürdiler aña ol şûreti cüst
Çü gördi oldı a' zâsı kamu süst
- 520 Biraz baqdı oda yaqdı özini
Gidermezdi hıç andan ol gözini
- 521 Ne koyup anı kaçmağa yarardı
Ne bir dem anı kuçmağa yarardı
- 522 Nice baqduqça çok hayrân olurdı
Nice gördükçe ser-gerdân olurdı
- 523 Delim kaygurdı her bir lâle-ruhsâr
Ki Şîrîn şûrete olur giriftâr
- 524 Hevesden gördüğince mest olurdı
Çü gizlerlerdi görmezse ölürdi
- 525 Paraladılar ol naqşı gözini
Ki naqşı yîneridi naqş-ı Çîñî
- 526 Çü Şîrîn şûretüñ adını dile
Getürdi didiler kim süci dile
- 527 Ki ol naqşı perîler gizlediler
Bulunmadı niçe kim gözlediler
- 528 Perîlüdür bu yazıdan kaçalum
Bir ayruq yirde 'ıyşa el açalum

- [20a] 529 Fidā bu işde baş u cān kılalum
Bu şüret gizlûsin istep bulalum
- 530 Çü Şîrîn gördi anlar toĝru dirler
Ol işe çāreyiçün kayĝu yirler
- 531 Olardan yardım istep¹³¹ kıldı zārî
Ki yardım içün ister yār yârî
- 532 Gereklüdür her işde yār nā-çār
Çalab'dur kim aña yok beñdeş ü yār
- 533 Delim işler ki ol yārıla biter
Çok iş yār olmaduĝıyla yiter
- 534 Didî büt yüzlülere ol dil-ārām
Ki bu şüret iletdi benden ārām
- 535 Göñül bu sözde penhān itmeyelüm
Bu nakşā karşı yiyelüm içelüm
- 536 Yine başladı nūşa nūş sākî
Çomadılar göñülde ĝuşşā bākî
- 537 Yine başdan nişāt¹³² itdiler āĝāz
Yine başladılar içerler az az
- 538 Geçer ol acı süciyile Şîrîn
Cihān esridür ol acıyla şîrîn
- 539 Kaçan içse kadeh ol hûb-ı ruĝ-fāş
Öñinde şüretüñ kordı yire baş

¹³¹ Yazmada isteyüp yazılmış.

¹³² Yazmada fişāt yazılmış.

540 Çü esrüklik sevgü oldı her dem
Kıpudan yaña kaçdı küymeñ ol dem

541 Birin ol bütlerinüñ kodi anda
Ki gözcilik ide sağda vü solda

542 Geçürken her kimi kim yolda göre
Aña ol şüret aḥvālını şora

543 Delim şoruldı anda gizlü vü fāş
Ki ne naḳş bilindi ve ne naḳḳāş

[20b] 544 İñen buñaldı Şīrīn çünki gişi
Bulunmadı ki bildüreydi işi

545 Ki kimdür bu naḳş-ı Çīn ü naḳḳāş
Ne gişidür ki yüzde yazdı göz ḳaş

NAḲḲĀŞ¹³³ ŞĀVUR ŞÜRET AḤVĀLİN ŞİRİN'E BİLDÜRDÜĞİN EYDÜR

546 Göründi añsuzın Şāvūr-ı üstād
Keşīş gibi çü gördi boyı şimşād

547 İraḳdan gördi bilişlik nişānın
Delürdi şora vü bile nihānın

548 İşāret kıldı kim oḳuñ keşīşi
Aña şoruñ nedür bu şüret işi

549 Bilür ola nedür bu şüret adın
N'eyidüğün bunı yazan murādın

¹³³ Yazmada NAḲḲĀŞ kelimesinin yazımında şın harfinin noktaları çıkmamış.

- 550 Dapucısı segirdüp vardı fi'l-hāl
Didi her nite oldıyısı aḥvāl
- 551 Didi üstād bu incü[dür] delinmez
Ayaḡ üstinde bu ma' nī bilinmez
- 552 Girü yil gibi vardı ol nigāra
Cevābını eyitdi āşikārā
- 553 Gönüldi bir gümüş taḡ gibi fi'l-hāl
Bırakdı taḡa cenge ceng ḥalḥāl
- 554 İrişdi Şāvūra şabrı alını
Boyı serv ağacı gibi şalını
- 555 Beñiyle ḡamzesi uğrı vü ḡammāz
Biligi yüz müşkile yiñi yaz
- 556 Güher dartıcı kulaḡdan¹³⁴ niḡābı
Götürdi yiñdi gökde āftābı
- 557 Dudaḡda yüz tuz u gözinde yüz nāz
Şekerden tatluraḡ ḥoş çekdi āvāz
- [21a] 558 Çü ḥalvet buldı pīr ü yār-ı hem-rāz
Söze başladı ḡodı kibrile nāz
- 559 Ki iy üstād-ı Çın yaradanuñçun
Beni emīn kıl āḡir öz cānuñçun
- 560 Anuñçun kim işüm şūrīde oldı
İşüm gibi göñül şūrıla tıldı

¹³⁴ Yazmada ḡulluḡdan yazılmış.

- 561 Bu şüret sevgüsinden şöyle zāram
Şanasın şürete dāyim tıparam
- 562 Bu bir işde bulın bir işüme sen
Saña dağı bulınam bir işde ben
- 563 Çü senden oldı bağrum pāre pāre
Girü senden gerek bu işe çāre
- 564 Çü didüm ben kulağıña bugün rāz
Eger sen kışsa bilürseñ kıl āğāz
- 565 Füsüncı bilge ol Şāvūr-ı naqqāş
Sözün toğrusıñı dise gerek fāş
- 566 Elin öpdi bilezük¹³⁵ gibi der-ḥāl
Ayağına düşüp nite ki ḥalḥāl
- 567 Büt-i Şīrīn'e ol alkış idüp yād
Eyit aña [kim] iy eydici üstād
- 568 Ki dünden düşmenün karanıraqdur
Cihānuñ görkine yüzün tıraqdur
- 569 Anuñ ḥaqqıyıçun kim baña zīnhār
Varupdur toğru eydem size güftār
- 570 Benem şüretçi ol kim dengi azdum
Bu resme Hüsrev'ün naqşını yazdum
- 571 Ne şüret kim şüretçi düzdi anı
Nişānı var mı līkin ḫanı cānı

¹³⁵ Yazmada bularuñ yazılmış. Flemming bilezik şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 283).

- 572 Baña şüretçilik öğretti üstād
Uruldı cāna ayruḵ yirde bünyād
- [21b] 573 Çü Hüsrev şüretinden oldu efkār
Ḳıyās it gösterürse saña dīdār
- 574 Yaradılmış göresin bir cihān hūr
Cihānı görmemiş hep göz göre nūr
- 575 Güzel yaḥşı hūlu mevzūn oḡlan
Geyik baḳışlu kīn güninde aslan
- 576 Hāzān yilinden emīn tāze gülzār
Yigitlik budaḡı üstinde gül-nār
- 577 Gülinde bitmedük daḡı benefşe
Elikdür Hüsrev'i aldanma nefse
- 578 Şorarsañ aşlını Cemşīd şahdur
Güneşdür yañaḡı [vü] alnı māhdur
- 579 Çerisi ancadur ovaya sıgmaz
İrüşür sancaḡının ucı aya
- 580 Çü baḡışlaya altun başdan aşā
Demür güli gelicek vāy taşā
- 581 Felek meydāndadur anuñ zebūnı
Özi yavaşıdupdur bu ḥarūnı
- 582 Cemāli kim cihānuñ bayramıdur
Zamāne cevri zaḥmı merhemidür

583 Bu h sn gerek kim var ol cih n-d r¹³⁶

Cih n  kıldı       n g zine  ar

584 Ne s ci i er   ne c m dutar

Ne d n uyur ne g n  r m dutar

585 Na ar   r nden artu  n zen ne

Bıra maz kim  olısar i bu  ına

586 Med yin'de ola         ura ı

Ola  rmen¹³⁷  a ı ma      oda ı

587 Ne bu anu   ura ın g rd  i var

Bunu  oda ına ne ol gird  i var

[22a] 588    dem a lı dan urdı  ub -ı   d  

O ıdı def-i¹³⁸ nevm di  aralı 

589 Hez r n nergis ol g kde  ulund 

Ki y z yapra lu  aru g l bulund 

590 Bir u ma  gibi g rd  murg z r 

  inde beng   uyınca b  n r 

591 Utanup ol b  ardan  b-ı  ayv n

 ara ul   i inden oldu pen  n

592  r rmi idi  eb-d z ol nig r 

Oturm    stine yolu  g b r 

¹³⁶ Vezin kusurlu.

¹³⁷ Yazmada  rsen yazılm  .

¹³⁸ Yazmada def-i nevm di yazılm  . Flemming harf-i nevm di  eklinde okumu  (Flemming, 1974: 284).

- 593 Yörendi ol nigāruñ çevre yanın
Yaķında görmedi ādem nişānın
- 594 Kōnuban bir yaña baēladı atı
Gözetmek k̄apusın baēladı k̄atı
- 595 Çü kıldı şuya k̄aşd ol hūb-ı meh-rū
İraķdan geldi çarķuñ üstine şu
- 596 Süheyl şî' r içinden kıldı āzād
Felekden gördi şî' ri kıldı feryād
- 597 Hārīr-i nīlgūn baēladı bile
Suya girdi urdı od [eli] ile
- 598 Güneş gibi çü kühli geydi Şīrīn
Yaraşdı suda nīlūferle nesrīn
- 599 Hīşārı kim gök oldu ya' nī aķşam
Yüzün gökden ' ayān kılursa meh-tāb¹³⁹
- 600 Şuda şāfī teni olmışdı tābān
Nite güher gök atlas içre ğaltān
- 601 ' Acebdür yundıēı çeşme gül-i ter
Yalan didüm ki gül hōd şuda yiter
- 602 Bıraķmışdı saçından suya aēı
Ne balık kim dutardı ay u taēı
- [22b] 603 Bezenmiş müşk ü kāfūr ile ol hūr
Cihān tōldı şanayduñ müşk-i kā[fūr]

¹³⁹ Beyitte kafiye yok.

604 Meger kim olmışıdı gönli tanuķ
Ki iriser konuķ düzerdi anuķ

605 Tuŗađından Şeker Şuda üzerdi
Ėonuđa virmege Şerbet düzerdi

ĖÜSREV ŞİRİN'İ YUNIDURURKEN GÖRDÜĞİN EYDÜR

606 Söz eyden koca bilen pārsī dil
‘Acem Őāhı sözün Şöyle didi [bil]

607 Ki Ėün Ėüsrev ĖiŐi İrmen şağına
Viribidi dil-ārām odağına

608 Gice gündüz buyıdı intizārı
Ki kim iriŐe muŐılayu yārı

609 Dün ü gün kulluğı terk itmezidi
ŐehinŐāh kapusından gitmezidi

610 ‘Azīzidi iñen Őāhuñ gözine
Ki bir gün irdi yavuz göz özine

611 Şehe olmışıdı Behrām¹⁴⁰ yağı
Unıdup yidüği iylüği yağı

612 ĖiŐi kim döndüre yüzün beginden
Buru olmasun eksük göbeginden

613 Ėıyānet olana hīĖ er dimez er
Ėıyānet etmegini hem yimez er

¹⁴⁰ Yazmada Behrām’a yazılmış.

- 614 Dükensün egrinüñ günü vü yaşı
Cihānda olmasun kim gözi yaşı
- 615 Begine toğru olandur Müsülmān
Ki hāyin gişide yok hergiz ĩmān
- 616 Yolın egmez kimüñ varısa uşşı
Ki egrülikde bulmaz kimse aşşı
- [23a] 617 İşi oñmazısa cürm ü ciyānet¹⁴¹
Veger oñarısa adı hıyānet
- 618 Tuz etmek saklamak ulu hünerdür
Tuz etmek bilmeyen itden beterdür
- 619 İte ger viresin bir pāre etmek
Kapuñdan bilmez ayruķ seyre gitmek
- 620 Tenüñde varısa nāmūs ile ‘ār
Yüri itden dağı kem olma zīnhār
- 621 Gerek toğru ola bu¹⁴² yoldaşına
Nice gelse kati gün er başına
- 622 Eger er gişiyiseñ hā emānet
Begüñe olmasun işüñ hıyānet
- 623 Eger kışın veger yazın ve yayın
Eyit kim kılmasun dünyāda hāyin
- 624 Zihī mülhid zihī yok işlü nākes
Ki adın şata ala kimhā atlas

¹⁴¹ Yazmada hıyānet yazılmış.

¹⁴² Yazmada vü yazılmış.

- 625 Vefā er gişiyē Ḥaḫdan ‘aṭādur
Vefāsuzlara er dimek ḥaṭādur
- 626 Cefā kılsa begüñ aña vefā kıl
Dimezven kim vefā kılsa cefā kıl
- 627 Gözetme altunuñ çoğını iy yār
Ḥarābātī degülseñ iy vefā-dār
- 628 Kim altun çok virürse aña dönme
Ya kerkes gibi her murdāra ḳonma
- 629 Toğan bigi saña şeh bilegi pes
Anı gözle nazar her yañadan kes
- 630 Beginı gözledügiyiçün aru
Nite balı virür şırın yā aru
- 631 Öñince er gişinüñ adı egri
Aña uğrasa yigrek ḳara ağırı
- [23b] 632 Eyü adıla olsa yaḫşı gişi
Dirilüp egrilik olınca işi
- 633 Meşeldür kim Çalab doğruyı sever
Eşek yükden kaçup ağırdı sever
- 634 Ḥorāsān ilini dutmışdı Behrām
Ki şahdan çok acı yutmışdı¹⁴³ Behrām
- 635 Ki iglik viribimişdi şeh aña
Er oldur ḳahrı ḳoyup eylük aña

¹⁴³ Yazmada yitmişdi yazılmış.

- 636 Kızıl im ü yeşil gönlek naķışlu
Şaru sarunıcaķ ol tünd¹⁴⁴ işlü
- 637 İyibıdı hil‘ at Behrām-ı Çübîn¹⁴⁵
Bu ķahriyçun şehe dutmışıdı kîn
- 638 Hırāsān’da ķodı bir pehlevānı
Tolu endîşe çok kîne cānı
- 639 Rey’e geldi çerisiyile Behrām
Biraz gün diñlenüp çün dutdı ārām
- 640 Kılurđı fikrini çoĝa vü aza
Buyurđı kim ķuyumcı sikke ķaza
- 641 Yarusın sikkenin tertīb ide tîz
Ki ĩrān şehriyārı şāh-ı Pervîz
- 642 Oķudı ķatına bir tāciri ol
Cihān görmişi kim uşşı idi bol
- 643 Ki bāzırgānlıgıdı dāyım işi
Geçürürđi seferde yaz u ķışı
- 644 Bir on biñ aķça bir hemyāna ķoydı
İşinüñ ķolayını çünki tıydı
- 645 Mührile virdi bāzırgāna Behrām
Ki dutma Taysufün’a dek hîç ārām
- 646 Gör atlaslarından iste şatun
Biri ibrişim olsun naķşı altun

¹⁴⁴ Yazmada tend yazılmış.

¹⁴⁵ Yazmada Hübîn yazılmış.

- [24a] 647 Tağıtgıl aqçayı şāra vü ile
Ola kim viresin ol şāhı yile
- 648 Çü tola aqça ile Hürmüz iy şāh
Gümānsuz olısar bu işden āgāh
- 649 Çü aqçadan Hüsrev okuya adın
Sen andan göresin işler fesādın
- 650 Bir ilçi buldı usluıydı şāha
Anuñıçun ki küslüyidi şāha
- 651 Delim göynükle yazdı nāme aña
Göyünmiş tañ mı göynügin ger aña
- 652 Añup Bermūze'[yi] hem Sāve şāhı
Tağıtduğın şağışsuz ol sipāhī
- 653 Dağı hil'at ki Hürmüz aña ıydı¹⁴⁶
Ki kızıl im ü yeşil gönlegidi
- 654 Pes andan didi ayruk beni dağı
Görem şanma çıkarğıl şudan ağı
- 655 Kaçan kim tahta bine şāh-ı Pervīz
Varam kulluğına bil bağlayam tīz
- 656 Ger oğlansa ne var tahta sezādur
Vefā var anda tapuñ bī-vefādur
- 657 Qabūl itmişvenin şāhlayu anı
Qulı oldum koyup yolına cānı

¹⁴⁶ Flemming ve Güneş iydi şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 287), (Güneş, 2010: 364).

- 658 Anuñ buyruğıyla tağı vü yazı
Kılam tola kanıla tağ vü yazı
- 659 Eger ben hürmeti bir yaña koyam
Bu Sāsānīlerüñ kökini oyam
- 660 Bu toħmıçun yiri yaratmadı Hax
Bu qapudan egilmek oldı ırax
- 661 Dilerdi kim şāhı yile vireydi
Günāhsuz oğlu qanına gireydi
- [24b] 662 Çün ilçi geldi Bağdād’a irişdi
Şeh öñinde yir öpdı [vü] görüşdi
- 663 Çü Behrām’uñ bitisin gördi Hürmüz
Yüzi kızardı gülce oldı beñiz¹⁴⁷
- 664 Hem oğlu adın aqçadan oqıdı
Şınılayduñ anı kimse doqıdı
- 665 Kıyardı çok oğuldan qaygu yidi
Dönüp Āzer-güşesb¹⁴⁸ özine didi
- 666 Ki Hüsrev erligile irdi aña
Ki yavuz qaşd ide başladı baña
- 667 İlümde adına aqça yüridür
Ne kim aña yavuz ādem yiridür

¹⁴⁷ Yazmada yazılmış.

¹⁴⁸ Flemming Āyngüşesb şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 288).

668 Didi Āzer-güşesb'ün aña özi
Ki sensüz görmesün meydānı gözi

669 Dilerven didi šāh yakında anı
Yok idüp arıdam andan cihānı

670 Yine virdi cevāb ol isteyen ad
Ki sensüz olsun ol bu dünyeden yad

671 Uğurlayın kığırdı bir eri Hürmüz¹⁴⁹
Ki kara dünde ne kim dirisem düz

672 Dilerseñ Hürmüz'i Pervīz'i öldür
Gider anı çün Īrān'a (...) taldur

673 Şehe didi dilerseñ qalmaya şehir
Buyurgıl baña gencüñden biraz zehr

674 Sücisine qatayın zehr-i qattāl
Ki bir ayak içüben öle fi'l-hāl

675 Göñül baqladı kim oynaya oyun
Duta šāh-zāde vü ol büke boyun

676 Buyıdı Hürmüz'ün göñlinde tedbīr
Ne bilürdi ne oyun düzdi taqdīr

[25a] 677 Ki Hüsrev yolu mekrile dutılmaz
Yiñi ay hem kemendile utılmaz

678 Kimün kim toğru ola göñli cānı
Cihān duta cihān dutmaya anı

¹⁴⁹ Vezin kusurlu.

- 679 Cihānuñ yigrek işi toğruluğdur
Gişinuñ yatlu fi‘li uğruluğdur
- 680 Hūrūfı gör ki cümle muhtelifdür
Hemīn toğru arada bir elifdür
- 681 Bu yigirmi toğuz harfe çü bünyād
Uruldı ilk elif naķş itdi üstād
- 682 Elif toğrulığından kān içinde
Mekān idindi belkim cān içinde
- 683 Büzürg Ümīd bu tedbīri bildi
Yiñi şāhı gelüp halvetde buldı
- 684 Segirdü geldi didi¹⁵⁰ Hüsrev’e rāz
Ne kim añla didi çoğ u veyā az
- 685 Vebālünde¹⁵¹ görürem didi ılduz
Gerek bura ķulađuñ şāh-ı Hürmüz
- 686 Bir iki gün ırak olđıl bu ilden
Gidişde ķatıraķ yil ķatı yilden
- 687 Bu Hüsrev bellü bildi kim zamāne
Anı öldürmege ister bahāne
- 688 Sarāya vardı nergis gözlülere
Vaşiyet ķıldı şīrīn sözlülere
- 689 Ki ava gidiserven degül çoķ
İki hafta duram yā var veyā yoķ

¹⁵⁰ Yazmada Segirdü didi geldi yazılmış.

¹⁵¹ Yazmada Vebānide yazılmış

690 Gelürse nârpistân bu bâğa
Güzel řāvūs binmiş kara ağa

691 Konuğdur konduruñ mihmân-ı hoşdur
Siz aysız cümle vü ol güneşdür

[25b] 692 Veger isterse şahrâ ol dil-ârâm
Revânı tuncuğup dutmazsa ârâm

693 Ne yazıda dilerse serv-i âzâd
Anuñıçun uruñ bir kaçra bünyâd

694 Hemân nakşa ki düşdi gönli şahuñ
Haber virürdi ilhâm-ı ilâhuñ

695 Çü söz eydildi gönüldi çeriler
Süleymân gibi bir bölük perîler

696 Bir kazıcı tağı göğüsü kızmış
Yirin İrmen yolunuñ talı¹⁵² kazmış

697 Şehuñ korkusuyla şöyle kaçardı
Ki bir günde iki menzil geçerci

698 Kazâ kim¹⁵³ ol ay saçını yurdu
Kâtı sürdi atı yoruldu durdu

699 Diridi kıllarına şâh-ı Pervîz
Ki konuñ virüñ atlara ‘alef tîz

¹⁵² Flemming İrmen yolunun kazmış şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 289).

¹⁵³ Yazmada yazılmış.

- 700 Bu gez [ol] aşdı seyrān eyleyürek
Zamān cevvin öziyle söyleyerek
- 701 Baḳup gördi çok uçmak gibi gülşen
Bıñar¹⁵⁴ ol gülşenüñ içinde rüşen
- 702 ‘Uḳābı gördi kim örüdururdu
Durrāc kevşer içinde otururdu
- 703 Atı arḳun başup otı yiridi
Ol arḳunlıkda arḳuncaḳ diridi
- 704 Ger ol ay cānum olsa hoş olaydı
Daḡı şol at benüm olsa n’olaydı
- 705 Ne bilürdi ki ol ayıla Şeb-dīz
Anuñ dergāhına ‘azm eyledi tīz
- 706 Ḳapuya mest çok ma‘şūḳ[-ı] meh-rū
Gelür kim göz sebel tolar baş uyḳu
- [26a] 707 [Di]diler bunda bir cādū gelüpdür
Yidi ılduzı bir yirde gülüpdür
- 708 [Yi]re dirse ki uç uça havāya
Yire ine eger in diye aya
- 709 [G]öge eydürse devr eyleme dur
Ṭura ḳopınca maḥşer nitekim Ṭūr
- 710 [Bi]ze bir ḳaşr buyurdu ovada
‘İmāret idevüz issi havāda

¹⁵⁴ Yazmada bañar ol yazılmış.

- 711 Ki andan issirek hıç olmaya yir
Bir işüm yaluñuz yirde geçer dir
- 712 [Ki]mesne varmaya issi havādan
Ki cādūlık kıla anda avadan
- 713 Şebihun¹⁵⁵ eylegil cādūya usta
Havāsı ıssı bir yatlu yir iste
- 714 Aña bir kaçır yapğıl kim cehennem
Anuñ katında olsun bāğ-ı hurrem
- 715 [Pe]s andan atlas u altun u dīnār
Vucūh-ı harc virdiler ki al var
- 716 Çü bir yük mālıla gönüldi üstād
Cihānda yir istedi dūr ez-bād
- 717 [Kara]çuk kuyı gibi çevresin tağ
Ki cāna tağ ura vü sızıra yağ
- 718 [Şoñ] ucı buldı bir ancılayın yir
Ki tıfl anda ola bir haftada pır
- 719 [Ne] kavlınden¹⁵⁶ çevürdi yüz ne sapdı
Tamuda ancılayın kaşrı yaptı
- 720 Cihān bir gice kim olmışdı müşkīn
Gönüldi kaşırına Şīrīn-i şīrīn

¹⁵⁵ Flemming ve Güneş şebihun şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 290), (Güneş, 2010: 369).

¹⁵⁶ Yazmada kavlınden yazılmış.

- 721 [Du]rurđı anda zindān içre cevher
Şanasın taş içinde aru gevher
- 26b 722 Hārīfī oldı Hüsrev ārzūsı¹⁵⁷
İki ‘ālemden olaydı umusı
- 723 Çü Hüsrev oldı ol bñardan¹⁵⁸ ayru
Ümİdsüzlikden oldı gönli şayru
- 724 İraķ olınca ol peyker gözinden
Giderdi uyķu ol server gözinden
- 725 Sevinürdi yine dutardı ümİd
Ki tağdan toğmamışdur dağı hurşİd
- 726 Bu yoldan maşrıķa çün dutmışam yüz
Göriserven güneş yüzün gümānsuz
- 727 Gişi ıydı haberçün Hüsrev şāh
Ki Hürmüz kaçduğından olup āgāh
- 728 Ne rāyı var eyü mi kaçdı yā şüm
Dilerdi kim bile aḥvāl ma‘ lūm
- 729 Eger yavuzsa kaçdı kaçā dağı
Ne bāğçe isteye ne bāğ u rāğı

[HÜSREV KAÇUP GÜSTEHEM VÜ BENDÜ’Yİ ZİNDĀNA KOYDUĞIN EYDÜR]¹⁵⁹

- 730 Çü Hüsrev gitdüğinden oldı āgāh
Segirdün didi kullara tīz şāh

¹⁵⁷ Vezin kusurlu.

¹⁵⁸ Yazmada bañardan ayru yazılmış.

¹⁵⁹ Yazmada başlık 916. beyitten önce yazılmış.

- [27a] 731 Aluñ Güstehem Bendū'yı geluñ tîz
 Qoyuñ zindāna çünkim qaçdı Pervîz
- 732 Ki anlar Hüsrev'eydi iki tayı
 Ki anlardan pehlevānlar yirdi qayı¹⁶⁰
- 733 Bulardan dağı her kim añadı yār
 Qamusın bağıladı ol gün cihān-dār
- 734 Didi Güşesb'e ol zamān ki ol şah
 Ki bizden rāy ırakdur yakın āh
- 735 Çü Hüsrev gitdi Behrām'ı ne itlüm
 Ki hāyin oldı ol hāmı ne itlüm
- 736 Delim Āzer-güşesb urdıda rāyı
 Ki bu rāyuñ 'aceb n'ola kolayı
- 737 Benüm qanumıçun gözin açupdur
 Ki benden özi göz yaşın saçupdur
- 738 Ayağum bağla vü aña beni ıy
 İş oñat olmağıyıçun bir kolay
- 739 Eyit[di] şah aña bu iş degüldür
 Bu rāyı qo ögüt sağış degüldür
- 740 Çeri ıyam aña sen olasın baş
 Yig aşlanca kılasın anda savaş
- 741 İyım gişi aña yol göstere yol
 Göre kim qanğı yaña gönülür ol

¹⁶⁰ Vezin kusurlu.

742 Eger beglik dilerse tâc u hem taht
Bilürven ki döniser ʔālî¹⁶¹ ü baht¹⁶¹

743 Veger kulluğuma virürse boyun
Anuñdur devletüñ nahtında oyun

744 Cihānda varavuz bir alu aña
Geye devlet külāhın işi oña

745 Anuñ ola cihānda pehlevānlık
Eger itmezse cānuñ yilkovanlık

ĀZER-GÜŞESB BEHRĀM-I ÇÜBİNE GÖNİLÜP YOLDA DİLENDÜĞİ...

[27b] 746 Bırağ Āzer-güşesb eytdi özine
Yola ‘azm itdi uyup şah sözine

747 Bir er hem-şehrîsi vü zinde qalmış
Aña uğurlayın çok alkış itmiş

748 Ki hem-şehrî kuluñ zindānda qalmış
Yürek qanıla göz yaşıla tolmış

749 Eger şahdan dilerseñ bile varam
Kılam savaş eren bağrını yaram

750 Savaşda virem öñüñde aru cān
Tek olsun hālî benden işbu zindān

751 Şehe Āzer-güşesb ıydı gişi bir
Varup didi ki iy şah-ı cihān-gır

¹⁶¹ Yazmada taht yazılmış.

752 Yatur zindānda hem-şehrüm bir er zār
Cihāndan kılmış anı Bendū bīzār

753 Baña bağışlasa şāh anı n'ola
Ki bu kula uyup ʿazm ide yola

754 Didi şāh kim bu yok işlü kılmaş
Nite kılasıdur öñüñde savaş

755 Bir erdür kan dökici işsiz oğrı
Dilersin kim vire başuña ağrı

756 Velīkin çün dilersin çäre yoqdur
Bağışladum egerçi suçı çoqdur

757 Aña bağışladı yavuz kıranı
Yavuz işlü eri suçsuz kıranı

758 Binüp Āzer-güşesb soyı bile¹⁶²
Şağışın soyınuñ kim sayabile

759 Gönüldi çün¹⁶³ Hemedān'a irişdi
Çerisi cümle merdāne irişdi

[HÜSREV MECLİSİNDE OTURURKEN NAKKÂŞ GELÜP ŞİRİN HİKÂYESİN EYİTDÜĞİN EYDÜR]¹⁶⁴

[28a] 760 Semā' ıdı şehinşāh dergehinde
Nedīmi bir biş on erdür kemīnde

¹⁶² Vezin kusurlu.

¹⁶³ Yazmada çünkim yazılmış.

¹⁶⁴ Yazmada başlık 824.beyitten önce yazılmış.Flemming 760.beyitten önce okumuş (Flemming, 1974: 293).

- 761 Kamu hikmet sözini söyleşürdi
 Kamusı ‘ıyş u ‘ışret eyleşürdi
- 762 Aşılmış hargehe çevre keçeydi
 Sovuk aña [ki] pes kandan geçeydi
- 763 Denî kapuda çekmiş tığ-ı hün-hār
 Ki andan oldı ağıār işi düşvār¹⁶⁵
- 764 İçinde hargehün ‘ūd anca dutdı
 Buḥārından dutuḵ bir ‘ūdı dütdi
- 765 Süci siñici ‘ışret tolu oda
 Kodılar bir ocaḵ altundan oda
- 766 Kömürler İrmenî tîz od içinde
 Kıralar geyip ‘ıyş ide içinde
- 767 Kızıl kıraya nite kıldı bî-dād
 Çü kıra üstine reng urmaz üstād
- 768 Meger kim rûzgār öğretti nîrengi
 Ki kıra kılımızdan aldı rengi
- 769 Kömür dihkānı şu‘ le bāğ üzre
 Eküp lâle benefşe diler üzre
- 770 Gāvur milletlü Hindūstānî bir pîr
 Gelüp Zerdüşṭ gibi Zendi okır
- 771 Habeşden yazıcı Bulğara irmiş
 Kıra ḥaṭ üstine zincifer virmiş

¹⁶⁵ Yazmada düşhur yazılmış.

772 Kışın reyhāna dönmiş andan oda
Ki kış reyhānı olur dirler oda

773 Hōrūs¹⁶⁶ ötince şīşe başdan atmış
Hōrūs ol kim eyü vaqtile ötmüş

774 Ol od ibiklü kuş reşkile birkaç
Gügercin oda girmişidi durrāc

[28b] 775 Yidiydi anda içenler şarābı
Gehī ördek gehī keklık kebābı

776 Cihānuñ oldı anda tāze rūhı
İrürdiler bular şubha şabūhı

777 Ne hoş bāğıdı dirliğin bu bāğı
Hāzān yili aña olmasa yağı

778 Zamāne kaşrıdur gey kaşr-ı hurrem
Eger bünyād olsaydı muhkem

779 Bu toprak deyri bünyādı çü yildür
Yile virgil ki bir virāne ildür

780 Çü dün yarınuñ yokdur i' timādı
Biri gāyib birinüñ yokdur adı

781 Bugündür naqd-i ' ömrüñ iy qarındaş
Bilimez giceye dek ire mi yaş

782 Gelüñ gül gibi zevkile güllüm
Şabāh olunca hep uyanuğ ollum

¹⁶⁶ Flemming hōrōs şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 293).

- 783 N'ola terk itsevüz bir gice uyķu
Dutar bir ğün nice bir gice uyķu
- 784 Bu gice yĩn içüñ işdür degül ğiç
Ecel yili kılası başumuz ğiç
- 785 Ne esrük sākĩ dutmıř cām-ı billūr
Düşüpdı ceng üninden 'āleme şūr
- 786 İrişdi ğül yañaķlu serv-i ķāmet
Şehüñ dil-berlerinden bir kıyāmet
- 787 Ki destūr ister uş ķapuda Şāvūr
Ġirü dönsün mi yāhūd var mı destūr
- 788 Sevinmekden gerek sıçrayadı şāh
Ġirü şabr itdi içinden diyüp āh
- 789 Buyurđı ģazretine ğirdi naķķāş
Ġöricek Ĥüsrev'üñ töldı ğözi yaş

[29a] 790 Ümĩd ķorķu içindeyidi cānı
Ĥaķar tĩĝi iki biķmişdi anı

- 791 Ġözi yolda ğişi ğöñli yarımdur
Ki bu yolda belālardan 'azĩmdür
- 792 Ġişinüñ olmasun hĩç yolda ğözi
Ki ğöñli yavuz [u] şaru vü yüzi
- 793 Çü ğördi Mānĩ ellü bilge naķķāş
Tıtaĝıla yazdı yirde ğöz ü ķaş

- 794 Yir öpdi çün şāhuñ gördi ayağın
Kalan kullar gibi durdı ayağın
- 795 Çok i‘ zāz eyledi Şāvūr’ına şāh
Otur didi vü ḥalvet kıldı ḥargāh
- 796 Kūl eyler ādemi her yirde iḥsān
Ki iḥsānuñ kılıdur cümle insān
- 797 Kūlaḳdan semrir ādem tatlu sözden
Degül ḥayvān ki semriye boğazdan
- 798 Delüye uymağıl virürse yüz genc
Ki her gencinde gizlü ola yüz renc
- [29b] 799 Nişānın şordı ol ova vü tağūñ
‘ Acāyiblerin ol bīñar u bāğūñ
- 800 Du‘ āya başladı ol bilge naḳḳāş
Ki dünyāda delim olsun şehe yaş
- 801 Çerisi düşmene olsun muzaffer
Irılmasun başından devlet ü fer
- 802 Murādına sa‘ ādet yoldaş olsun
Ḥasūduñ toptolu bağı baş olsun
- 803 Sözi öñden soña dek hep eyitdi
Ki nite buldı vü ne çāre itdi
- 804 Yaluñuz ḳalduğın ḳuş gibi tağda
Gözi yaşını bīñar gibi bāğda

- 805 Bıñardan bıñara ‘azm itdüğini
Bir ayı gösterüp ol gitdüğini
- 806 Şûret gösterüp okıduğın efsûn
Kılup bir fitne fitneyile meftûn
- 807 Anı Hindû gibi azıtdüğünü
Şehûñ müşkûsına¹⁶⁷ yüz dutduğunu
- 808 Çü kıldılar yiñi yaz yüzliyi yâd
Delûler gibi Hüsrev kıldı feryâd
- 809 Yine yalvardı kim ol gül yañaqlu
Nite dutuldıydı şekker dudaqlu
- 810 Didî üstâd ‘aqlum kıldı yârî
Dağı iqbâl ü baht u şehriyârî
- 811 Egerçi fitne ‘âlemdür ol mâh
Aña gey fitne oldu şûret-i şâh
- 812 Elikdürdüm ben ol serv-i revânı
Güzel yüzlü büti gül yüzlü cânı
- 813 Çü ‘azm itmege anı tîz kıldum
Pes andan çâre-yi Şeb-dîz kıldum
- [30a] 814 Nigârın esen yilile fi-lhâl
Viribidüm kılup çok hîle vü âl
- 815 Bir iki gün bu yolda sayru kaldum¹⁶⁸
Rikâbıñdan anuñçun ayru kaldum

¹⁶⁷ Yazmada meşkûsına yazılmış.

¹⁶⁸ Yazmada kıldım yazılmış.

- 816 Bilürven şimdi ol ay çok dürişmiş
Melik müşkūsına¹⁶⁹ ola irişmiş
- 817 Şehinşāh sevgüsinden kuçdı anı
Çok altun virdi vü çok la‘ l-i kânı
- 818 Sipāsını ‘alem kıldı yîñine
Didi çün lâyıkıdı âferîne
- 819 Bîñar içinde başın yuduğın māh
Añuban Şāvūr’a inandı ol şāh
- 820 Melik dağı ne kim gördidi yek-ser
Birin birin didi ger hayr ü ger şer
- 821 Hākīkat oldu kim ol yār-ı ʔannāz
Medāyin’den yañaru¹⁷⁰ kıldı pervāz
- 822 Qarār oldu ki girü bilge Şāvūr
Gide pervāne gibi isteyü nūr
- 823 Zümürüd pâresin kâna getüre
Yiñi yazı gülistāna getüre
- 824 Zihī hoşdur bu dirlik nev-baḫārı
Zihī yigdür yigitlik rûzigārı
- 825 Ne dirlik gibi dünyāda sağış var
Ne yigitlik günince yay u kış var
- 826 Cihān sultānı şāh Hüsrev cüvāndı
Cihāna şāhıdı vü nev-cüvāndı

¹⁶⁹ Yazmada meşkūsına yazılmış.

¹⁷⁰ Yazmada bîñaru yazılmış.

- 827 Anuñ ‘ ahdından aña dik ki âdem
Degüldi görmiş andan yahşısı ‘ âlem
- [30b] 828 Ne bir cur‘ a süci içerdı ırsuz
Ne muṭribsüz ‘ işrete açardı yüz
- 829 Özi ‘ işretde bir gün mey getürdi
Mehîñ Bânū girüben şâd oturdı
- 830 Melik buyurdı aña hâş hil‘ at
Mücellâ buldı daḡı öñdin rif‘ at
- 831 Süci anuñla hâş ayaḡtan içdi
Sözi anuñla her yañadan açdı
- 832 Çü acı süciye tuṭaḡ bulaşdı
Hikâyet ucı Şîrîn’e ulaşdı
- 833 Nigâr eksüklüğinden didi kışşa
Göñül gülmek ṭolu tuṭaḡ u ḡuşşa
- 834 Ki Bânū’nuñ qarındaşı kızını
Ṭolu ay tâc idinmişken özini
- 835 Kâra tuşı işitdüm çekmiş anı
Bilinmez yiri ‘ Anḡā gibi ḡanı
- 836 Baña evden irişdi peyk bugün
Nişân virdi ki ḡandadur yüzi gün
- 837 Eger bunda iki hafta ṭuravan
Bilem ḡandalıḡın çünkim şoravan

- 838 Viribiyem bir ilçî tã kim anı
Getüre sen sevindür gönli cânı
- 839 Tapu kıldı vü kodı toprağa baş
Eyitdi Hâk saña virsün öküş yaş
- 840 Beni şöyle ki şād itdün iy şāh
Ümīdüm var seni şād ide Allāh
- 841 Ben ol çün bildüm olasın vāşıl¹⁷¹
Ki bahtı kılına vü ola hāşıl¹⁷²
- 842 Eger ilçî viribirse şeh aña
Gerek kim öñdinirek diye baña
- [31a] 843 Ki Gülgün'ı bağışlayam aña tız
Ki toğmışdur bile Gülgün u Şeb-diz
- 844 Ki Şeb-dizile hiçbir at yarışmaz
Meger Gülgün ki aña yıl [irişmez]
- 845 Eger tolu aya beñzerse Şeb-diz
Segirdiminde Gülgün dura [gey tız]
- 846 Melik buyurdi ki Gülgün'ı ol hūr
Viribidi ki bine [gide Şāvūr]
- 847 Yaluñuz Şāvūr andan örüdurdi
Binüp Gülgün'a ol yola yol [urdi]
- 848 Medāyin 'azmiyidi gönline rāy
Tolu ayı taleb kılurdi [bir ay]

¹⁷¹ Yazmada haşıl yazılmış.

¹⁷² Yazmada oldı vaşıl yazılmış.

- 849 Çü buldı Hüsrev'üñ müşkūsına yol
Nigârı bulmadı müşkūyda ol
- 850 Degüldi müşkūda ol hūr-i pūr-nūr
Dönüben geldi andan ғаsra Şāvūr
- 851 Biraz ғаsruñ ғаpusın ғақdı durdu
Gişi geldi ғаpuya аña şordı
- 852 Ki ғişisin didi didi yalavaç
Ki Hüsrev'den gelürven ғаpuyı aç
- 853 Ғапuyı ақdı girdi ғаsra Şāvūr
Ol arada ki ҳalvet oturur hūr
- 854 Çü Şīrīn ғаsırına ansuzda girdi
Cihāndan ғаsra bir işkence gördi
- 855 Oturmış taş içinde aru gevher
Cehennemde firişte yüzlü dil-ber
- 856 Yañağı la'le döndi ol güherden
Utandı vü yiri şuladı derden
- 857 Eyitdi didi vü neydi bu bī-dād
Ki ғаyғuñdan degüldi bu ҡul āzād
- [31b]** 858 Ümīdüm var egerçi çok dūrişdüñ
Gidüp ҡatılıғuñ bahta irişdüñ
- 859 Ne yirdür bu ki pes zaһmetlü yirdür
Nite geçdi ғаpuñ kim ol ki yirdür

860 [Bu zulme]tde vilāyet virmeye nūr¹⁷³

Bu ʔamuda ʔanā' at itmeye hūr

861 [Meger] bir 'özri var ol daḥı ʔulmaş

Ki sensin la' l ü la' lüñ yiridür ʔaş

862 Çü gördi naḫş-ı Çīn naḫḫāş-ı Çīnī

İşi bitdi ʔaşınuñ gitdi çīni

863 ʔodı utandığından el yüzine

Sipāsıla cevāb eytdi sözine

864 Ki ger ʔayḡularum şerḥin idersem

Güci eylediler baña dirisem

865 Dimek olmaz anı veyā işitmek

Göñül açmak yok ü hem göz ışıtmak¹⁷⁴

866 Gelüp buyurduḡuñ müşküya girdüm

Bir avuç pür-melālet anda gördüm

[32a] 867 Mezādıçun ʔamu bāzāra girmiş
(...)

868 Çü ben şāhuñ gelindüm el açaram

Bir avuç (...).dan (...)saçaram

869 Bulardan istedüm bir ʔaşr-ı hurrem

Bular düzdi [baña cāy-ı cehennem]

870 Günüden beni oda yaḫdı anlar

Bu 'ibret biri (...)

¹⁷³ Yazmada yüz yazılmış.

¹⁷⁴ Yazmada işitmek yazılmış.

- 871 Çü kıldılar beni bunda āvāre
Dururvan göñli gögs[i pāre pāre]
- 872 Pes andan didi aña dur örü tīz
Ki şöyle kıldı fermān [šāh Pervīz]
- 873 Çeküp Gülgün'ı bindürdi nigārı
Gönüldiler Çalab'dan uma yārī
- 874 Uçardı atı götürüp Hümā'yı
Kanat bağladı vü dutdı havāyı
- 875 Bu yaña Hüsrev'ün işi itdi zārī¹⁷⁵
Gözi yolda ki kaçan ire yarı
- 876 Eger göz yolda olmak gey ölümdür
Çü vaşla irişür uci ne ğamdur
- 877 Ne hoş yol gözlemekden soñra bārı
Ümīde irüre ümīdvārı¹⁷⁶
- 878 Oturmuş šāh bir gün nīm-hūş-yār
Ümīdi bu ki bahtı ola bīdār
- 879 İrişdi ilçi šāhuñ kapusına
Çü alkış eyleyüben tapusına
- 880 Gözi çīnī çanak bigiydi nemlü
Bili zengī saçı bigiydi hamlu
- 881 Getürdi Zeng ü Çīn hattıyla menşür
Ki oldı çin zengün šāhı bī-nūr

¹⁷⁵ Vezin kusurlu.

¹⁷⁶ Vezin kusurlu.

- [32b] 882 [Açdı bu çarḥ-ı kiyānı] Türkmenlik
Gözi Hindū'larından pāsubānlık
- 883 (...) derdinden
İraq oldu ışıḳ iki gözinden
- 884 (...) dılar efkār
Gözine günü gice bigidür tār
- 885 [Dīvāndan ḡāyib ol]dı Yūsuf-ı ḥūb
Zamāne urdı aña daḡ-ı Ya'ḳūb
- 886 Cihān gören gözini virdi size
‘Aṣā aldı eline ḳodı nīze
- 887 Cihān ṣāhı gözün yumdı cihāndan
Siz olsañuz gerek ṣoñra ṣāh andan
- 888 Didi Baḡdād ḡavḡāsın hep aña
Güle döndi yüzi vü batdı ṭaña
- 889 Eyit her kim ol döne bilüden¹⁷⁷
Beter bilgil sen anı bir delüden
- 890 Ḳayurmaya bu dönen yüce gökden
Hemīṣe ayru ola us u öḡden
- 891 Yavuz ola anuñ işi felekden
Hemīṣe ayru ola ol dilekden
- 892 Aña ben ḳulluḡa boyun vireydüm
Dün ü gün ḳarṣu ayaḡın duraydum

¹⁷⁷ Vezin kusurlu.

- 893 Velī ata gerek dökeydi anum
Ben ayıraydum¹⁷⁸ andan atlu cānum
- 894 Ben anuñ bir ulıvan űimdi kihter
Aña kihterven illā ile mihter
- 895 Yaınlar tahta her biri birer sz
Yazup didiler iy-mülke iki gz
- 896 İriű zinhār yoksa bu taht u bu tāc
Olur dūűmen elinde cümle tārāc
- [33a] 897 Çü bindi tahta Pervīz-i cihān-dār
atına vardı her kim gevheri var
- 898 Oıyuvire kim gnlūm aıla
atılık derdi yabana saıla
- 899 Üçünci ol kim olur saña ayı
Ki anlardan gelüpdür baña ayı
- 900 Cihānı gzleriyle grmesünler
İkisi bir eve hem girmesünler
- 901 Bulardan alıvirgil dād u kīnūm
Çü görürsin benūm feryād u ınum
- 902 Aña Hūşrev eyitdi k’iy űehinűāh
Yok olsun gzlerüñçün ılmayan āh

¹⁷⁸ Yazmada ayrandan yazılmış.

903 Saña düşmen olanuñ ‘ömri kızsalsun¹⁷⁹

Saña yavuz şanan cānına gelsün¹⁸⁰

904 Velīkin bu şehinşāha ‘ayāndur

Ki ol Behrām Çübīn pehlevāndur

905 Çeri var añunıla yig ü atlu

Bahādur cümlesi yaraqlu yatlu

906 Eger biz Güstehem gönlin yıķavuz

Cihāndan zārīlīgıla çıķavuz

907 Koca yazıcıyı koyam ķapuya

Ki şāhlar sözlerin diye ķapuya

908 Bir atluı kim görmiş ola savaş

Delim cenge irişmiş big veyā [baş]

909 Yiñi yiñi viribiyem şehe ben

Gönül yıķma perişānlīgıla sen

910 Bu işi Güstehem’den bilme iy şāh

Çalab’dandur eger şādī eger āh

911 Senüñ gönlüñ bu işe şabr kılsun

Hemīşe şāh uşşıyıla bir olsun

[33b] 912 Bunı didi vü ağılayu gönüldi

Sözini gizledi gözini sildi

913 Oğul mihri atanuñdan çoğıdı

Ki gönlinde anuñ kīne yoğıdı

¹⁷⁹ Vezin kusurlu.

¹⁸⁰ Flemming cānı kesilsün şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 300).

914 Bu işe dāsītān didi bir ayık
Olur ayık sözi girtü vü bayık

915 Ki yigit yār u datlu sözlü vü çerb
Çocadan yig ki her sözi ola çerb

HÜSREV KAÇUP GÜSTEHEM BENDÜ'YU ZİNDĀNA KOYDUĞI EYDÜR

916 Çü bildi rūzigār işini Behrām
Ki ol şāha nite oldı ser-encām

917 Ne resme urdılar gözine dāğı
Nite söyümdi ol rūşen çırāğı

918 Oğul nice anuñ tahtına bindi
Gidüp şāhlıgınuñ mıkḍarı sındı

919 Ol işden kaldı Behrām özi taña
Delim endīşe vü fikridi aña

920 Buyurdi kūsı taşra çıkaralar
Ululık sancagın taşra uralar

921 Çeri bindi vü hep yüklendi büngāh
Diler kim ola Hüsrev tahtına şāh

922 Çerisi tağ gibi oldı revāne
Sürerlerdi varınca Nehrevān'a

923 Eger¹⁸¹ uçmağ dilerseñ şayup ur rāy
Ki altundan kilīd olur demür rāy

¹⁸¹ Yazmada eli yazılmış.

- 924 Kılıç urıcı yüzden rā'yı yigrek
İki yüz hamleden bir yayı yigrek
- 925 Sıyasın rāyıla leşkerleyin ton
Kılıçla bir iki olur veyā on
- [34a] 926 Cihānda kimse ger kalsa muḥalled
Kālayıdı cihān faḥrı Muḥammed
- 927 Cihānda eylügile 'ömri şarf it
Gidicek bāri bir gey adıla git
- 928 Ölü dirildi bu 'İsā nefesden
Ḥalāyık kuş gibi çıka kafesden
- 929 Bu faḥr-ı devlet ü dünyā vü dīni
Ki yok zātında hergiz kibr ü kīni
- 930 Ḥudāvendā Ḥudāvendā delim yıl
Cihān-dār u cihān-gīr-i cihān kıl
- 931 Çü āgāh oldı Ḥüsrev ol işinden
Perīşān oldı anuñ sağışından

ḤABER FİRİSTĀDEN-İ PĀDİŞĀHRĀ

- 932 Viribidi çok iş görmişlerin şāh
Ki olalar cihān işinden āgāh
- 933 Eyitdi anlara şāh-ı cihān-dār
Çeri ḥālını bilün söyle kim var
- 934 Savaşda bir midür Behrām'ıla şu
Barışmak mı dilerler yā ki basu

- 935 Çeri albinde mi Çüb  n-i Behr  m
Vey   ortada mı dutar ol   r  m
- 936 Ne resme oturur    n duta d  v  n
E  erken uladur mı it    doğan
- 937 Varuban i   g  renler i  iginden
Ki kimse a  lamad  n ke  iginden
- 938 Mu   ayyen   ld  lar yağınu   i  in
Didiler H  srev   gizl     ağı  n
- 939 Ki le  ker c  mle anu  n  la bird  r
Eger yigit eger oğlan   ird  r
- [34b] 940 Ne va  t  n kim s  r  r ol   uy   yola
Gerek kim gend   orta yirde ola
- 941 E  er bir dem   erin  n sağına ol
Dağı bir dem   olına ol i  i   ol
- 942 H            dur hep gizl   i  i
H      gmez yad erenle bir sağı  ı
- 943 Dutar d  v  n nite kim   ehriy  r ol
     r yazıda y  zile   ik  r ol
- 944   anas  n a  a            p    e
Ki Dimne defterin o  ur hem    e
- 945 Vez  rine eyitdi H  srev-i     h
Ki uzak oldu bir i      z iyy  h

- 946 Ki çün Behrām yağıya şala at
Deñizde ejdehāya ola āfāt
- 947 Dağı ol kim bu şāhlar resmini ol
Dutupdur pādişāhdan öğrenüp yol¹⁸²
- 948 Dağı ol kim vezīridür Kelīle
Ki andan öğrenür şāh resm ü hīle¹⁸³
- 949 Oturdılar bile bunda vü Şāvūr¹⁸⁴
Dağı İrmene suyıbaşı meşhūr
- 950 Tanışdılar Īrān şāhıla penhān
Bilenler pādişāhlıkdan çok erkān
- 951 Ululara eyitdi şöyle Pervīz
Ki iy savaşılar siz kamu hūn-rīz
- 952 Giçidür siz kamudan imdi yaşum
Yigitlikden degül[dür] tolu yaşum
- 953 Gerek kim bu işe çāre ne ola
Mebādā beñzümüz kayguyla şola
- 954 Vezīri didi aña kāmūrān ol
Tenümüze hemīşe ‘aql u cān ol
- [35a] 955 Bu dönen çarḡ rāzı çün bilindi
Cihānda bilü üç ülü kılındı

¹⁸² Yazmada bol yazılmış.

¹⁸³ Flemming öğrenür resm ü veşile şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 302).

¹⁸⁴ Yazmada Şābur yazılmış.

- 956 Anuñ yarusıdur şāhlar ülüsi
Ki artuğdur¹⁸⁵ şehüñ fer ü bilüsi
- 957 Dağı bir ülüsi zāhidlerüñdür
Üçünci şāha tapucı erüñdür
- 958 Ger işidürse šāhinšāh bu sözi
Ki didi uyanuğ eski er özi
- 959 Didi altunıla yazma sözüñdür
Ki artuğ uşlu katumda özüñdür
- 960 Güherdür bilgenüñ sözi gümānsuz
Baña endīşe şöyle gösterür yüz
- 961 Ki çün işbu iki leşker yüze yüz
Yöne doqına atlular yüze yüz
- 962 Baña ‘ayb olmaya ger qalbgāha
Varuban gösterürsem yüz sipāha
- 963 Dirisem çağırup Behrām-ı şūma
Ki andan kimse yoğ kim eylük uma
- 964 Biraz hoş söz bize olmağıçun rām
Meger qoya savaşı duta ārām
- 965 Aña yüz gösterürsem barışıkdan
Haber virürsem aña qarışıkdan
- 966 Yig ola barışup qılursa tapu
Yüce ola anuñla işbu qapu

¹⁸⁵ Flemming artuğ dur şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 302).

- 967 Veger savaş dilerse hoş savaşam
Deñizce kaynayam şuyıla şaşam
- 968 Kāmu iş bilen anuñ hoş sōzine
Didiler āferīn ü hem ōzine
- 969 Ulular āña alkış eylediler
Eyā řāh-ı cihān dip sōylediler
- [35b] 970 Ki yavuzlık ōzūnden olsun ırak
Yüzūn olsun cihānda dāyimā ak
- 971 Saña olsun hemīře devlet ü bařt
Ululuk pādiřāhlık tāk u hem taşt
- 972 Didi Hüsrev ki hergiz dūnyede řāh
şıgınuu yağısından kılmāsun āh
- 973 Medāyin'den çıkardı şu řehinřāh
Ovada dutdı çādır yıgdı būngāh
- 974 İki leşker yakın irişdi yoldan
řehinřāh şağdan u subaşı şoldan
- 975 Cihān şem' i çü gizlü oldı gözden
Kāra zūlfın gice çözerdi tōzden
- 976 Kāra ol bindi iki sudan atlu¹⁸⁶
Yolı bekle yaña¹⁸⁷ yaraklu yatlu
- 977 Çü gündüz deşnesinden kaçdı gice
Tıtağı kırıyup n'eydem ki nice

¹⁸⁶ Yazmada oklu yazılmış.

¹⁸⁷ Yazmada baña yazılmış.

ḤÜSREV VÜ BEHRÂM YİRİNE ÇERİYİLE GELÜP [KONDUKLARIN EYDÜR]

- 978 Naķāre çaldılar iki yañadın
Güneşdi gösteren yoluñ oñadın
- 979 Didi Güstehem ü Bendū'ya Pervīz
Ki uruñ başuñuza siz ışık tīz
- 980 Ulularıla şöyle ol revāne
Uyup irişdilerdi Nehrevān'a
- 981 K̄ara olıdı nāçār anda Çübīn
Çü su iki umaç oldıdı yakın
- 982 Yarındası çü bindi şāh-ı hāver
Çerisin sürdi Behrām-ı dil-āver
- 983 Cihān görmişlerin okıdı cümle
Gerek kim Ḥüsrev'e kılaydı hamle
- [36a] 984 K̄ara kuyruklu bir ablaķ ata ol
Baķır toynaķlu binmiş tozıdur yol
- 985 Biligi bir kılıçdı tīz ü hindī
Ki anı çok yalıñ gören şu şandı
- 986 Sürerdi atın ıldırum gibi tīz
Nitekim ra^c d ola gurrān-ı hūn-rīz
- 987 Şolında dīv-i şūm İzed-güşesb¹⁸⁸ ol
Ki egri dutmışıdı dīn ü hem yol

¹⁸⁸ Yazmada erdi geşesb yazılmış.

- 988 Yelân Sineyle hem Āzer-güşesb it
Ki kīnde boldı anlar sevgüde kıt
- 989 Üç erliklü dutar Hākān erinden
Tolu kīne ulu kan leşkerinden
- 990 Boyun dutmışlarıdı kim cihān-dār
Kaçan kim duta ilde tığ-ı hūn-hār
- 991 Anı bağılu dutalar yā ki başlu
Gözi yaşlu zār [u] bağırı başlu
- 992 Bu yaña şah o yaña pehlevāndı
Arada Nehrevān suyu revāndı
- 993 İki yaña çeri sözi budı hā
Ki göre pehlevān ne diye şahā
- 994 Ki Behrāmıla şah vardı araya
Perişān bir açuğ yüksek araya
- 995 Şehinşāh boz ata binmişdi çok ‘āc
Başında altun u yāķūtıla tāc
- 996 Tonı altunılaydı atlas u al
Kulavuzıdı aña ol bilen el
- 997 Sağında Güstehem şolında Bendū
Dağı Harrād-ı Berzīn’¹⁸⁹ unıdu
- 998 Çü gördi şah yüzün Behrām-ı Çübīn
Gidermişidi [ol] yüzünüñ [ren]gin

¹⁸⁹ Yazmada Harrād Pürzīn yazılmış.

[36b] 999 Dönüben pehlevānlara eyitdi
Ki bu rūspī-zādeyi kim büyütüdi¹⁹⁰

1000 Giçilikten ululığa er oldı
Boyı çekdi vü boyı server oldı

1001 Tolu müşk oldı tolu geydügi ‘āc
Ferīdūn’dur şanasın urınup tāc

1002 Gey öğrenmiş bu şāhlar resmini ol
Yakında dutısardur dünyeden yol

1003 Sürer Nüşīnrevān resmince suyu
Bu göñli kıra kim tünd oldı hūyu

1004 Görün suyında kim var adanur¹⁹¹ er
Ki savaşda ola erliklü server

1005 Bir atlu görmezin suyında ben hīç
Ki savaşda bizümle kıla derpīç

1006 Erenler savaşın bu gez göre ol
Nite er çapınur savaşda sağ şol

1007 Göre gürüz ışık erde ok atmak
Erenler kan çamurı içre batmak

1008 İşide ra‘d gibi [bir] na‘ra erden
Nite yaş olur er çokalı derden

1009 Çeriye uğrarsam kıriya Nīl
Benüm cengüme nite kıtlana pīl

¹⁹⁰ Yazmada rūspī-zāde zī bitdi yazılmış.

¹⁹¹ Yazmada odanur yazılmış.

- 1010 Deñize hançerüm okursa efsün
Gerek başdan başa suyu ola hün
- 1011 Ünümden yüce tağlar yıkılalar
Yire yırtıcılar hep dıķılalar
- 1012 Bunı didi vü sürdi ablaķın ol
Diyeydüñ yil eserdi tozıdup yol
- 1013 Savaş yirin gözetdi bir kolay yir
Anı gören gişi didi zihī şır
- [37a] 1014 Geçüp andan irişdi Nehrevān'a
Koca er dutdı yüz ol nev-cüvāna
- 1015 Yola birkaç yigitler leşkerinden
Kamu yağı şehe Īrān erinden
- 1016 Didi Hüsrev bahādurlara Behrām
Eyidüñ kaņı yirde dutdı ārām
- 1017 Aña Gürdī didi iy řāh-ı āfāk
Şol ablaķ ata binen atluya baķ
- 1018 Çü Hüsrev gördi Behrām'ın binişin
Öñinden añladı řoñrağı işin
- 1019 Gözi ağızı açılmış burnı öter
Göñülde hışm tağdan taşdan öter
- 1020 Başında giçilik aşla görünmez
Ki kulluķ üsküfin hergiz urınmaz

- 1021 Pes andan didi iy Bendū Güstehem
Meşel degül ki nite bildürür fehmi
- 1022 Ki yükine eşek gelmezse ne var
Yükün¹⁹² arkasına iltür harekdār
- 1023 Çü dīv azdurdı Behrām'ı kayurmaz
Bu ayruḡ yaradan yolına girmez
- 1024 Kimūñ kim göñli şayrudur tama' dan
Gözi gülmekden ayrudur tama' dan
- 1025 İki gün bir düzende olmaz uşşı
Heḡimūñ ögüdinden almaz aşşı
- 1026 Görürven rāyı Çübīn'ün savaşdur
Ne dādı var içinde ne yavaşdur
- 1027 Savaşursavuz anuñla yig ola
Velī baḡmaḡ gerek gey şaḡa şola
- 1028 Ne bilür kimse savaşdayiken kim
Kime ümīd ola yāḡūd kime bīm
- [37b] 1029 Bu resme su[yıdur] yaraḡlu yatlu
Başı Behrām-ı Çübīn ablaḡ atlu
- 1030 Bahādur er şanasın Rüstemi Zāl
Çerisi her biri bir dīv-i ḡattāl
- 1031 Bu sözde ger sizūñ de göñlüñüz var
Baña bu sözi söylersem degül 'ār

¹⁹² Yazmada yikin yazılmış.

- 1032 Ben öñdin hoş dutam avıdam anı
Yig andan kim dökem yok yire kanı
- 1033 Ger andan eyü bir söz [ki] işidem
Geçem yavuzluğundan hoş iş idem
- 1034 Cihānuñ bir bucağın aña virem
Sevem şulh itmegi savaşı yirem
- 1035 Ki savaş barışık ola cihānda
Bulunmaya gişi bizden fiğānda
- 1036 Aña Güstehem eytdi iy şehinşāh
Cihānda şādumān ol itmegil āh
- 1037 Güherdür sözlerüñ iy şāh-ı ‘ālem
Tapuñ yigin bilür v’allāhu a‘lem
- 1038 İşüñ eylүkdür ol kıl işi bī-dād
Başı yil tolu başuñ beyinden şād
- 1039 Bu gez şāh-ı cihān atını sürdi
Çeri öñine geçdi anda durdı
- 1040 İrağdan şordı Behrām’a şehinşāh
Savaş günde düğün isterdi ol şāh
- 1041 Pes andan didi iy Behrām-ı server
Nedür işbu savaş u urış u şer
- 1042 Tapuñdur yaraşığı bārgāhuñ
Dağı ser-māyesi her pādişāhuñ

ḤÜSREV BEHRÂM YİRLÜ YİRİNE ÇERİYİLE GELÜP YÜZ-BE-YÜZ OLUP
[DURDILAR]

- [38a] 1043 Yazuqlusın sipāsuñ yoq Çalap'dan
Toludur göñlüñ ü cānuñ ğazabdan
- 1044 El-ān šāh dirsın adum güherden¹⁹³
Beni ayru dutarsın hem hūnerden
- 1045 Meger bu šāhlıġa lāyık degülven
Ne ulu pādišāhlara oġulvan
- 1046 Atam Hürmüz dedem Nüşīnrevān'dur
Bugün Īrān'da buyruġum revāndur
- 1047 Kimi lāyık görürsın šāhlıġa sen
Çü gevhersüz hūnersüz olmışam ben
- 1048 Aña Behrām eyitdi k'iy yaramaz
İşüñde vü sözüñde yoq biraz sāz
- 1049 Senüñ šāhlar söziyle ne sözüñ var
Ki ne savaşçı ersın ne cihān-dār
- 1050 El-ān šāhduñ velīkin şimdi kulsın
Kuluñ kulu gibi belkim degülsın
- 1051 Baña okudılar šāhlıġda alkış
Senüñ Īrān'da yazuñ eyleyem kış
- 1052 Göñül dutam ki bu Īrān'da hergiz
Qomayam kim başasın yire bir iz

¹⁹³ Vezin kusurlu.

1053 Dağı didüm kim ılduzuñ iñen şüm
Yaraşmaz saña şahlıqdan gözün yum

1054 Ünin dimişven iy dīv-i ser-efrāz
Ki tahta ağmayasın çoğ u ne az

1055 Ki düşmendür saña Īrānlu cümle
Gönül qazmağa ider cümle hamle

1056 Derüñi şoymağa bıçaq bilerler
Etün senün ite¹⁹⁴ virmek dilerler

1057 Aña Hüsrev didi iy yaramaz dīv
Saña kimdür diyen yavuzlığa iv

[38b] 1058 Qatı ‘ayb olur erden sözi zişti
Yavuzlıqdan mıdur sen dün sirişti

1059 Senün beyyineñden olmadı rüşen
Ne bahtulu ki üstine geydi cevşen

1060 Ne dīv ol kim yakın ire zamānı
Uzanur ağzı içinde zebānı

1061 Özüm göyner sen ulu pehlevāna
Ki dünyādan olıarsın revāne

1062 Yaraşur hışmı kīni terk iderseñ
Tenün toğru yola koyup yiderseñ

1063 Savaşı qo yavaş ol geç bu işden
Ki yimiş istemiş yok hıç kışdan

¹⁹⁴ Yazmada etün anuñ eti yazılmış.

- 1064 Bu yavuzlığı saña ögreden kim
Meger kim dīvle itdūñidi bir im
- 1065 Viren gişi bu işde saña yilte
Diler tīzcek cenāzeñ sine ilte
- 1066 Bunı didi vü kıondı kayğulu şāh
Kıodı tācın yire kıldı delim āh
- 1067 Egilüp dutdı güneşden yaña yüz
Cihān yaradana ol pūr-ı Hürmüz
- 1068 Didi sensin bilen kimdür bu Behrām
Kıulıdur itmek olmaz buña ārām
- 1069 Gerekdür ağlamak bunuñla tahta
Bu tāca bu pād^c şāhlığa bu bahta¹⁹⁵
- 1070 Bu şoydan yüz çevirdiyise şāhlık
Ben ayruķ añmayayın pādişāhlık
- 1071 Varayın oda tapayın hemīşe
Ne kıura kıarılayın ben ne işe
- 1072 Ne altun dutayın ne gevher ü genc
Kilīm olsun baña tōn rāḫatum renc
- [39a]** 1073 Eger baña kıalursa bu taht u bu tāc
Kıuluñvan tōgru dergāhına muhtāc
- 1074 Suyuma vir yalım yig eyle bahtum
Kıula virme alup tācum u tahtum

¹⁹⁵ Vezin kusurlu.

- 1075 Eger yinēm bu atı tōnı rahtı
Oda virem daḥı tācı vü tahtı
- 1076 Daḥı bu küpeyi¹⁹⁶ tavkı kuşağı
Ki kızdan iridür dürri uşağı
- 1077 Daḥı on bedre şaru altun açam
Bu gök künbed içine saç u saçam
- 1078 Didi deyirden örüdüdü ol şāh
Gice uğrayup itmiş nāle vü āh
- 1079 Gönüldi geldi andan şöyle kim tüz¹⁹⁷
Didi Behrām’a feryād idüben söz
- 1080 Ki iy kul tamulık dīv-i bed-endiş
İraḫdur senden us şeytāna sen iş
- 1081 Saña uş yirine kīn oldu sağış
Yavuz dīvden alupdur özüñ alķış
- 1082 Gözüñe bu diken būstān göründi
Saña bu tamu şādırvān göründi
- 1083 Çırāğı bilüñüñ söynüp kararđı
Cānuñ aydınlığı göynüp kararđı
- 1084 Yavuz ılduzlusın iy şüm-ı bed-baht
Saña lāyık degüldür isteme taht
- 1085 Sözüñden yüregüm oldu tolu baş
Çalab vire senüñ işüñe pādāş

¹⁹⁶ Yazmada küpe yazılmış.

¹⁹⁷ Flemming toz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 309).

1086 Eger ben şahlığa lāyık degülem
Baña dirlik gerekmez yig ki ölem

1087 Cevābın şöyle virdi yine Behrām
Ki iy beyinsüz uşdan bī-nevā hām¹⁹⁸

[39b] 1088 Atañ kim dutardı ol dünyā vü dīn
Cihānda dutmazıdı kimseye kīn

1089 Sen anuñ kıymetini bilmedüñ var
Anı tahtından indürdüñ katı ħor

1090 Umarsın kim olasın tahtına şah
Hem ola göñlüñ işde cüst ü āgāh

1091 Arusuzsın yaradana yağısın
Yavuzlık şehrisin fitne tağısın

1092 Veger Hürmüz cihānda kılmadı dād
Ĥalāyık senden ider cümle feryād

1093 Bu Īrān'da çü sen aña oğulsın
Şehinşāh olmağa lāyık degülsin

1094 Ben imdi Hürmüz'üñ kīnin dilerven
Bu Īrān tahtına hem diş bilerven

1095 Bu günden girü ĥānumdur¹⁹⁹ bu Īrān
‘ Īmāret ola kıanda varsa vīrān

¹⁹⁸ Yazmada zām yazılmış.

¹⁹⁹ Yazmada ĥāmumdur yazılmış.

1096 Ki sen şāhlar gözine urasın dāğ
Gözünde kalmasun hīç yahtu²⁰⁰ vü yağ

1097 Benümdür bilgil imden girü bu taht
Güneşden balığa dek devlet ü baht

1098 Didi Hüsrev nice yavuz hululıķ
Saña Sāsān şoyındandur ululıķ

1099 Yaramaz yavuz işe rağbet itmek
Saña Sāsān şoyı virmişdür etmek

1100 Aña Behrām eyitdi kim ‘ayāndı
Ki Sāsān rūzigārında şobāndı

1101 Girü Hüsrev eytdi çün öldi Dārā
Nite Sāsān’a virdi āşikārā

1102 Şehe ne ol delim kıymetlü tacı
Çü tatlu cānını virürdi acı

[40a] 1103 Eger gitdiyse bahtı aşlı xanı
Xomazsın yaramaz sözi [bir] yanı

1104 Ne us olur ne rāy olur bu ne ög
Ulu şāhın diyü gendüzüñi ög

1105 Didi vü güldi vü döndi vü gitdi
Çerisine dutup yüz ‘azm itdi

1106 Ulu Hāxān çerisinden ol üç Türk
Ki oqları dimişdi çok şuya ürk

²⁰⁰ Yazmada tahtu yazılmış.

- 1107 Ki dimişler[di] Behrām'a ki biz üç
Çalap katında ger olmazısa suç
- 1108 Eger diri veger ölü şahı biz
Tapuña iltevüz süriyü 'aciz
- 1109 Birisi kim teni aru degüldi
Bilüsi kavmi yaru degüldi²⁰¹
- 1110 Segirdürdi savaş isterdi katı
Hadengidi şanayduñ bindüg atı
- 1111 Kemendin²⁰² kollamış iki otuz ham
Özi gey tünd ü tiz olmuş hemân-dem
- 1112 Ki şahinşāha irişdi yakın ol
Güherlü tāt kılmışdı aqın ol
- 1113 Burulmuş ol kemendin atdı şāha
Ziyān olmadı başına didi hā
- 1114 Basup kırdı yasın bunda vü döndi
Havā anuñ oqı zaqmıyyla tondı
- 1115 Eyitdi hışmıla Behrām Türk'e
Ki uğrasa atuñ n'olaydı börke
- 1116 Saña kim didi [ki] şahıla savaş
Dutardı gördüñ ayaqda özüm baş
- 1117 Pes andan geldi leşkerğāha Behrām
Tenünde ferri gönlinde yok ārām

²⁰¹ Vezin kusurlu.

²⁰² Yazmada kemindin yazılmış.

[40b] 1118 Çü kız kardaşı bildi kim su döndi
Karındaşı savaştan geldi kondı

BEHRÂM KIZ KARDAŞINA GELÜP KIZ KARDAŞI NAŞİHAT İTDÜĞİ YİRDÜR

1119 Karındaşı katına geldi ol tîz
İçi²⁰³ kayğu tolu gözi güher-rîz

1120 Aña didi ki iy ceng isteyen şîr
Nite varduñ şehe baña haber vir

1121 Yigitlikden olursa tîz ü tünd ol
Anuñla barışıkdan aç a gör yol

1122 Cevâbın şöyle virdi aña Behrâm
Ki aña şâh diyendür beyinsüz hām

1123 Ne savaşçı ne bağışlayıcı er
Ne uşludur ne dād issi ne mihter

1124 Hüner yigrek olur aşlı güherden
Tolu yigdür teni şāhuñ hūnerden

1125 Eyitdi yine kız kardaşı aña
Ki iy ad isteyen tîz uşlu saña

[41a] 1126 Nice didüm sözüm işitmedüñ sen
Yavuz hūyı koyup iş itmedüñ sen

1127 Didi ol kim bilüden geydi tâcı
Ki toğru söylemekdür sözi acı

²⁰³ Yazmada aç yazılmış.

- 1128 Gişi kim ‘aybuñı didi yüzüñe
Sözün toğrusıñı açdı özüñe
- 1129 Bu rāyıla sarāyuñ kılma vīrān
Yiter Rāy saña ger olmazsa Īrān
- 1130 Meşel didi bir uşlu buña işit
Bilü nūrıyla gözüñi ıştır
- 1131 Ki virmişdi eşek kim bula boynuz
Kulağdan çıkdı oldu hāli yavuz
- 1132 Yirilmekdür saña bu işde aşşı
Uruğuñda yoğıdı tāt issi
- 1133 Bu işi bilmezin kim şöñi n’ola
Budur kōrkum gözüm kan yaşla dola
- 1134 İlenç ü kārış istersin cihāndan
Utanmazsın ne erden ne cihāndan
- 1135 Ki diye cümle kim Çübīn’e Behrām
Cihānda pehlevānken oldu bed-nām
- 1136 Yaradan dağı hışm ide bu işe
Tenüñ cānuñ tamu odında bişe
- 1137 Saña Hürmüz’di ancağ ol cihān-dār
Ki kıldı nām u nān u genc Īşār
- 1138 Çü sen ol Sāve şāhuñ genc ü rahtın
Elikdördüñ kuşağın tāt u tahtın

1139 Başa tãc urduñ güm-râh olduñ²⁰⁴
Bu Īrân tahtı hırşıyla tılduñ

1140 Çü andan bulduñ ad u şan u nuşret
Bu gez avlarsın uş şāhlığı şöhret

[41b] 1141 Kāmu eylūgi bilgil yaradandan
Yüzüñ döndürmegil hırşıla andan

1142 Bu savaşa ki düzüldüñ üzülgi
Bu yiñi şehriyārıla düzülgil

1143 Göñülde dīve iş yār olduñ²⁰⁵
Yaradana meger ağıyār olduñ²⁰⁶

1144 Çü Hürmüz kağıdı özüñe öñdin
Güşesbāyīn sözile dutdı ol kīn

1145 Gerekdi şabrıla sen anda durmağ
Yaramaz kıl begile ceng kılmağ

1146 Çü şöyle geldi aña bir katı iş
Oğul Berda^c dan irdi bileyü diş

1147 Yaraşmazdı yiñi şāhdan üzölmek
Yigidi şehriyārıla düzülmek

1148 Senüñ rāyuñsuz ol iş işlemezdı
Tapuñsuz yaylamazdı kışlamazdı

²⁰⁴ Vezin kusurlu.

²⁰⁵ Vezin kusurlu.

²⁰⁶ Vezin kusurlu.

1149 Cihānda diñlenüp bulur idüñ baht
Ne sevdâdı saña bu t̃ac u bu taht

1150 Saña ne olısar baña bilinmez
Ki gönülde biraz bilü bulunmaz

1151 Didi Behrām toğru dirsın iy cān
Bu toğrulığa tanuğdur yaradan

1152 Velī şimdi bu endiše ıalupdur
Başumı genc-i renci tap alupdur

1153 Gönül hırşıla şayrudur ıarındaş²⁰⁷
Tolupdur genc ü kīne gönül baş

1154 Ulu olam ger ölüme virem cān²⁰⁸
Bu işden yoğdur gönlümde yā cān

1155 Degül mümkün ölümden olmağ azād
Eger yüz kat geyürse gişi pülād

ĤÜSREV²⁰⁹ BEGLERİYLE TANIŞDUĞIN EYDÜR

[42a] 1156 Yigit şāh ol yañadan dutuban yol
Çü geçdi Nehrevān köprüsini ol

1157 Didi şöyle ki iy begler ulular
Cihānda görmiş iş ü hoş²¹⁰-hülular

²⁰⁷ Vezin kusurlu.

²⁰⁸ Vezin kusurlu.

²⁰⁹ Yazmada BEHRĀM yazılmış.

²¹⁰ Yazmada ĥunuş yazılmış.

- 1158 Baña şahlıkda işbu öñ işdür²¹¹
Sınamağa muvâfık bu dokışdur
- 1159 Atalarumuza siz tapduñuz çok
Kılıç şalduñuz u hem atduñuz ok
- 1160 Size ben açısarvan bu zamân rāz
Gerekmez kim işide leşker āvāz
- 1161 Sözüñ işitmesün Īrān eri hīç
Ki rāzum bilmeye işbu çeri hīç
- 1162 Kāmu endīšemüz fāsīd ola çün
Çeriyile bu gizlū rāzı bugün
- 1163 Bu gice kıldum endīşe segirdim
Çeri kılsa gerek bu gice bir im
- 1164 Ki ol Behrām'ı gördüm sözde gey tīz
Savaşçı iş eridür fitne-engīz
- 1165 Aña ger kılavuz bu dünle başkun
Kızıl kandan dola bu yazı Ceyhūn
- 1166 Savaşda ger kıla Hāk baña yārī
Kılavuz bu gice gey kār[-ı] zārī
- 1167 Göñül bağladı bir gezden su varı
Ulu giçi yayası vū süvārı
- 1168 Ki çıkmaya biri şah buyruğından
Dutalar yügrük atı kuyruğından

²¹¹ Vezin kusurlu.

1169 Sarâyına çü geldi Hüsrev-i şâh
Buyurdi halvet idüñ didi hargâh

[42b] 1170 Okıdı tayısın Bendü'yı Hüsrev
Dağı Güstehem'i görürdi Hüsrev

1171 Şebihün²¹² işini anlara didi
Bu gice kalmañuz cānlara didi

1172 Aña Güstehem eyitdi şehriyārā
Savaşdan emīn olduñ āşikārā

1173 Çeriñi anlara düşmen bilürsin
İnanup bu gice başkun kılursın

1174 Saña göñlüñ gibidür cümlesi iç
Velī aşlına kimdür şala kılıç

1175 Oğul bir yaña ata bir yañadın
Gör imdi nicedür işüñ oñadın

1176 Karındaş bu yaña ol yaña tayı
Kimüñ ola savaşmağa kolayı

1177 Oğul atayıla nite savaşa
Savaşanları kılalar temāşā

1178 Karındaşı karındaş nite sıya
Yigen tayısına ne resme kıya

1179 Gerekmezdi bu sözi dimek ile
Çü didüñ bellü virdüñ işi yile

²¹² Flemming ve Güneş şebihün şeklinde okumuş ((Flemming, 1974: 313), (Güneş, 2010: 408).

- 1180 Didi Gerdü'ya bu  od ge di vardı
Eger s ylenmeseydi y ni vardı
- 1181 Ge en be zer yile d nmez gir  yil
Ne s z d ner ne yil [ ] ne  ara sil
- 1182 Mur dı v  g     genc hem  eri  ok
Yolından azıdur yigit eri  ok
- 1183 Bu gice bu sava  yirinde  alma
Yirinde  o suyu v  genc alma
- 1184 G m nsuz bil rin kim i bu r zı
Bu d zg ni bu   li v  bu s zı

  SREV ATASI  UZUR   DIRINDA  ALVET OTURURKEN BEND Y....²¹³

- [43a] 1185 Bo azına bıra dılar hemeng h
 ehi a a  odılar  ldi iy  h
- 1186 Ne ta tı a  ı itdi v  ne t cı
Dirildi tatlu l kin  ldi acı
- 1187  anasın yo ıdı hergiz cih nda
Cih nda  ehriy r u  ul fi  nda
- 1188 Budur d nen zam nu  i i h  u 
Ki zehr eyler kime vir rise n  
- 1189 Eger ser-m ye budur umma a  ı
Ki ummaz a  ı kim   varsa u  ı

²¹³ Flemming ba lı ı 1185. beyitten  nce okumu , G ne  1201. beyitten  nce okumu  ((Flemming, 1974: 314), (G ne , 2010: 411).

- 1190 Çü irdi ucına Hürmüz zamānı
Ecelden bulmadı bu dem amānı
- 1191 Ne tāca meyli qaldı²¹⁴ vü ne tahta
Cihān tahtı yirine virdi tahta
- 1192 Hurüş itdi hemān laḥza naḳāre
Yüzi ol qanlularuñ oldı qara
- 1193 ‘ Alem göründi yoldan pehlevānı
Çeri qaplayuban dururdı anı
- 1194 Cefālu Güstehem Bendū’yı fi’l-ḥāl
Çıquban qaçdılar bıraḳdılar māl
- 1195 Qaçarlardı şehe yakın irince
Ki qaçmaq yig başı yile virince
- 1196 Çü Hüsrev gördi qalmışlardı yaru
İçi sızdı vü beñzi oldı şaru
- 1197 Yañağı qaşımaqdan şararupdı
Egerçi kīnle nūrı qararupdı
- 1998 Velīkin gizledi gönlinde ol kīn
Ki düşmendi qatı Behrām-ı Çübīn
- 1199 Çeriye didi şāh kim ulu yoldan
Sapuñ yolsuz yire sağdan u şoldan

²¹⁴ Yazmada qaldı yazılmış.

[43b] 1200 Girün²¹⁵ yazıya uzak yola düpdüz
Çekün²¹⁶ renc ü zaḥmetden buluban²¹⁷ yüz²¹⁸

1201 Çü şāh eyvānına irişdi Çübīn
Çeriden urdı çok erliklü pūr-kīn

1202 Zirihlü altı biñ kılıç şalıcı
Savaşda her birisi cān alıcı

1203 Şehi kovmağıçun şalmışdı ol ḥām
Çeri başı Siyāvuş oğlu Behrām

1204 Bu yaña düşdi Hüsrev yazılara
Eren kāmçı ururđ tāzīlara

1205 Yavuz yağı elinden kaçırup cān
Giderlerdi görüp yüz dürlü yā cān

1206 Demürlü kapusın yapıdı çü girdi
Çü anuñ gibi kati günü girdi

1207 Tonandı geydi kaftānın güherlü
Muraşşa^c tāt urundı ol hūnerlü

1208 Tāma ağıdı ki hīç inmezdi anı
Çeri gördi ki tōlmış çevre yanı

1209 Dururđ leşker anda cem^c olınca
Çeri kurbān yirine hep gelince

²¹⁵ Yazmada gerek yazılmış.

²¹⁶ Yazmada çekül yazılmış.

²¹⁷ Yazmada balun yazılmış.

²¹⁸ Vezin kusurlu.

- 1210 İrağdan řāh tınıyla görünürdi
Ki kuşak kuşanup tāc urunurdi
- 1211 Diridi her gışı kim řāh ola ol
Ki tācı şu‘lesi kılrur göge yol
- 1212 Çü bildi kim gümānsuz ol gelen şu
şanur kim Hüsrev-i Pervīz ola bu
- 1213 řehūñ gösterdi řuya Bendū tının
Dönüp soyundı geydi gendū tının
- [44a] 1214 Ki diri olduğınca řāh başı
Yaraşmaz ki geye tācı subaşı
- 1215 Veger kırkarısañ řehden gözūñ aç
Bu řehr-i Taysufūn’dan rařtuñ al kaç
- 1216 Horāsān şehrine vardılar āsān
Bu Īrān ilini dünyāda yok şan
- 1217 Be-cid nāme viribi řāha yalvar
şehe yalvarsa²¹⁹ subaşı degül ‘ār
- 1218 Bu birkaç yalvaru nāme yazıla
řehinřāh gönli ol kīnden yazıla
- 1219 Hüsrevrān Hüsrev’ūñ çün bitdi sözi
Araya geldi Zāde-Ferruğ özi
- 1220 Sözi dādıla didi Zād-ı Ferruğ
Eyü söze eyüdür bellü pāsūğ

²¹⁹ Yazmada yanvarsa yazılmış.

- 1221 Eyitdi iy ulular siz işidüñ
Gerekse eylük eylüge iş idüñ
- 1222 Ol öñdin söyleyendür bellü güm-râh
Ki didi pehlevân olsun şehinşâh
- [44b] 1223 Kimesne görmedi buncılayın iş
Ki şimdi Hüsrev'e uğra[dı uş]
- 1224 Ki Hüsrev gibi şâh kaçdı elinden
Gider düşmenlere Behrâm elinden
- 1225 Aradan sıçrayuban durdı Sunbâr
Yalın kılıç dutup Hindû-yı hûn-hâr
- 1226 Didı bu [bir] cihân görmiş bahâdur
Uludur [vü] ad issi pür-bahâdur
- 1227 Pes imdi şehler aşıından şehinşâh
Bulunınca bu olsun bu ile şâh
- 1228 Yig oldur kim bine tahta yigin ol
Ki gey erdür savaşçı bilüsi bol
- 1229 Bu cengîler başı işitdi sözi
El urdı çekdi kılıç kıından özi
- 1230 Eyitdi şehler aşıından eger kıız
Bilesiz iy eren bir arada siz
- 1231 Kõmayam kimseye kim şâh ola ol
Budur toğru ola ne resme hem yol

1232 Çü Bâbuy-ı İrmenî gördi ol işi²²⁰

Ki itdi ol subaşı tünd gişi

1233 Kılıç çekdi kınından örüdüdü

Yiñiden bir söz açdı ceng kurdı

1234 Ki şeh Behrām'dur u kuluz aña biz

Eren başın göresiz cümle tap siz

1235 Çekilmiş çün kılıçlar gördi Behrām

Yirinden tîzcek örüdüdü Behrām

1236 Eyitdi kim yirinden her ki dura

Savaşçun elin kılıca ura

1237 Kesem anuñ iki kolın hemân-dem

İki orta ola bilmezlik ü kem

[45a] 1238 Bunı didi aradan durdı gitdi

Varuban halvete endîşe itdi

1239 Tağıldı ol dirnek [anda] hemân-dem

Çamunuñ yüzi tonuğ gözi pür-nem

1240 Çü gerildi²²¹ cihānda qara çadır

Bezek kıldı aña ılduzı kâdir

1241 Havā kuşları çünkim dutdı ārām

Çalem kâğıd getürüñ didi Behrām

1242 Divîdile çalem bir yazıcı er

İletdi bilgeye ol server-i ser

²²⁰ Vezin kusurlu.

²²¹ Yazmada gezidi yazılmış.

- 1243 Aña didi ki yaz²²² Īrān erinden
Cihān-gīr ü ulu ad işlerinden
- 1244 Harīr üstine bir gey ‘ ahd-nāme
Bu gez ‘ arz eylegil hāşa vü ‘ āma
- 1245 Ki şahdur eyle Çübīn’i baht issi
Güherlü yüce tāt u taht issi
- 1246 Cihānda toğrulıķ ister hemīn ol
Uzatmaz hergiz egri işlere kōl
- 1247 Çü yazıldı bitı götürdiler şem‘
Hemān lahza tağıldı ol ulu cem
- 1248 Çü [dün] oldı çādırıyla penhān
Güneşden şaru oldı küllī keyhān
- 1249 Bir er geldi ki artuğıdı bahtı
Kōdı Behrām’uñ eyvānına tahtı
- 1250 Süpürdiler eyvān oldı çü ‘ āc²²³
Yüce taht üzresine astılar²²⁴ tāt
- 1251 Oturdı tahta Behrām-ı dīl-āver
Başa üsküf kōdı pür-dürr-i gevher
- 1252 Getürdi yazıcı ‘ ahdı şehāne
Yazılmış çok bahālu perniyāna²²⁵

²²² Yazmada yūr yazılmış.

²²³ Vezin kusurlu.

²²⁴ Yazmada isteler yazılmış.

²²⁵ Yazmada pūryanane yazılmış.

- [45b] 1253 Tanuqlık yazdılar cümle ulular
Ulu devletlüler yüzi şulular
- 1254 Ki Behrām oldı dünyāya şehinşāh
Bu işi bilmeyen er olsun āgāh
- 1255 Çü ulular adın yazdılar andan
Mühürlep kıldılar ol ‘ahd u peymān²²⁶
- 1256 Benümdür didi şahlık taht-ı Īrān
Bu işe tanuqdur hem ol yaradan
- 1257 Ki kādirdür kamu işe nigeht-dār
Cihānuñ halkına ol bārī-yi bar
- 1258 Bu şahlıktan şoyumuz aşşı alsun
Cihānda biñ yıl işbu resme qalsun
- 1259 Bizüm oğlanlarımız şah olsun
Bu devlet çarhı üzre mäh²²⁷ olsun
- 1260 Oğuldan oğula bu resmile baht²²⁸
Hemīşe qalsun hem tāt u hem taht
- 1261 Pes andan didi Īrānluya Çübīn
Ki götrüldi aradan cengile kīn
- 1262 Ne gişi kim degül bu imile bir
Eger giçi yigit ger yaşamış pīr

²²⁶ Yazmada penhan yazılmış.

²²⁷ Yazmada mahī yazılmış.

²²⁸ Yazmada taht yazılmış.

1263 Hemîn Īrân'da üç gün olsun andan²²⁹
Güneş dördüncü gün çün ola ḥandân

1264 Kāmu Ḥüsrev ḫatına Rûm'a gitsün
Bu günden başınuñ yarağın itsün

1265 Ne gişi kim şehe ulaşmışıdı
Ol işden yaşına bulaşmışıdı

1266 Gönüldi gitdiler kâmusı Rûm'a
Kâmusı Ḥüsrev'içün şâhlık uma

1267 Kāmu yirden yürüp²³⁰ āvâre oldı
Kāmu ḥayrân u hem bîçâre oldı

[46a] 1268 Yatırdı bağılu Bendü diridi vây
Özi zindânda dün günle iki ay

1269 Anı dün gün saḫınurıdı Behrâm
Siyâvuş oğlı n'itsün kām u nâ-kām

1270 Anı Bendüy dağı hem aldarıdı
Ayağum bendini bir al diridi

1271 Ayağı bağıla isterdi çâre
Ki bula bu²³¹ yavuzlık rûzgâra

1272 Diridi olmağıl nevmîd şehden
Gişi çok bahta irer derd ü âhdan

²²⁹ Yazmada anda yazılmış.

²³⁰ Yazmada yûdürüp yazılmış.

²³¹ Yazmada işbu yazılmış.

- 1273 arañu gice ün rüşen gün olur
Gümānsuz yavu ılan girü bulur
- 1274 Ne var eger gi alursa taht²³² pīrüz
Nite kim hoş-nüvāz işile pīrüz
- 1275 ala Behrām’a şanma tācıla taht
Bilür her gişide kim varısa baht
- 1276 Ki dihķān aşı şāhlıġa yaramaz
Özini yile virür şöra az az
- 1277 Bilürseñ ‘aķdi barmaġuñıla şay
Gele şu Rüm’dan olıcaķ iki ay
- 1278 Uralar odı bu tahta vü tāca
Bu genci vireler yoķsula aca
- 1279 Aña Behrām eyitdi iy cihān-dār
Amān virürse cānuma vü zinhār
- 1280 Senüñ öġüdüñe dutam dil ü cān
ılam derdüñe hem dārū vü dermān
- 1281 Didi kim and içerven olu aya
Daġı ıldırırma tahte’s-şerāya
- 1282 Ki ger Hüsrev gele Ġrān-zemīne
Getüre su duta Behrām’a kīne
- [46b] 1283 Dilerseñ cānuma andan amān sen
atında adum olmazısa düşmen

²³² Yazmada baht yazılmış.

- 1284 Tenüme ger ziyân olmazsa şâhdan
Bu öñdin itdügüm yavuz günâhdan
- 1285 Diri olduğça kul olam aña ben
Yolında terk idem cāndan anuñ ten
- 1286 Didi işbu sözi aldı ele Zend
Didi Bendū’ya and iç iy hūdāvend
- 1287 Çü Bendū dutdı ol Vestā vü Zendi
Aña and içmege yavlaķ özendi
- 1288 Didi kim dürlü hayvān düridenden
Yaşardandan u soñra kırıdandan
- 1289 Bir eylük bilmesün Bendū meger renc
Cihānda miñnet olsun aña yok genc
- 1290 Ki Hüsrev yüzini gördükde özi
Suçuñı dilemek olmazsa sözi
- 1291 Oturmayam saña varmazsa bir il
Bu işe bağlamışvan Hāk bilür bil
- 1292 Çü Behrām işitdi andan bu andı
Başı yirden göge²³³ irişdi şandı
- 1293 Eyitdi kim saña dirven bu rāzum
İşitgil [kim] n’ider göñlümde sāzum
- 1294 Karam Çübīn’e Behrām’a duzaķ bir
Ki çāre itmege olmaya taķşır

²³³ Yazmada gökden yire yazılmış.

1295 Kılıçlayam anı seyrānda bir gün
Kılam aydın günini karañu dün²³⁴

1296 Deñizde qalmamışdur biraz nem²³⁵
Cihāndan oldu mı şeh-zādelər kem

1297 Ki kimse diye Behrām’a cihān-dār
Ne ādem qaht oldu [vü] ne cihān tar

[47a] 1298 Aña Bendüy eyitdi k’iy bilen iş
Beni sen cüst bil²³⁶ ü hem kılan iş

1299 Gelür yakında dünyā issi ol şah
Binür tahtına şādīyle nā-gāh

1300 Günāh n’olur kim bir eylük harācın
Vire sözümle bil kim gendü təcın

1301 Eger gönlüñ senüñ bu sözde ola
Veger şapmaduñısa egri yola

1302 İki ayağımı bağdan kıl āzād
Sen öñdin Hüsrev’i bu işde kıl yād

1303 Bu işden açıla elden söz ü sav
Çü şahuñ kulağına²³⁷ düşe bu çav

1304 İşidüp oldu Behrām bu sözi şād
Hemān-dem kıldı anı bağdan āzād

²³⁴ Yazmada karañudan yazılmış.

²³⁵ Vezin kusurlu.

²³⁶ Yazmada vü yil yazılmış.

²³⁷ Yazmada kulluğına yazılmış.

1305 Çü müşki-reng²³⁸ oldu dünyānuñ yūzi²³⁹

Ḥabeş şuyına oldu reng-pīrūzī²⁴⁰

1306 Didi Bendū'ya ger var ise imkān

Çü Çübīn'e şala yazıda çevgān

1307 Danışmışdur benümle biş dil-āver

Ki uralar aña tığıla ḥançer

1308 Zirih geydi ṭonı altında ol cüst

Binüp kıldı rikāb ağır 'inān süst

1309 Bir 'avrat vardı Behrām'uñ bed-endīş

Ki düşmendi anuñ cānına yok iş

1310 Göñülден yārıdı Çübīn'e ol şüm

Gözine yavuz işüñ bir avuç kum

1311 Gişi viribidi Çübīn'e penhān

Ki yarın sakla düşmenden ten ü cān

1312 Ki geymişdür ṭonı içinde Behrām

Zirih hīç nedür bilmezin aña kām

[47b] 1313 Yavuzlık kime şanur bilmezin ben

Yig andan ger ıraķ olasın sen²⁴¹

1314 Çü Çübīn'e bu sözi gey işitdi

Ki çevgān urmağūñ gözūñ ışıtdı

²³⁸ Yazmada müşkī-reng yazılmış.

²³⁹ Yazmada yüz yazılmış. Vezin kusurlu.

²⁴⁰ Yazmada zeng-pīrūz yazılmış. Flemming ve Güneş zeng-pīrūzī şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 320), (Güneş, 2010: 420).

²⁴¹ Vezin kusurlu.

- 1315 Ne gişi kim eşüp meydāna geldi
Segirdüp ol yakın evgāna geldi
- 1316 Añul añul yepirdi arğasın ol
Uzadurđı erenler boynına ҡol
- 1317 Bu resme tā Siyāvuř oğlına ol
Sunup dutdı vü bildi didi hey gel
- 1318 Bitersin ağılu ılandan iy dūn
Niün geydüñ zirih meydānda bugün
- 1319 Nedür añlat ki ħālūñ bileyin ben
Aña lāyık saña iş ҡılayın ben
- 1320 Bunı didi ҡılıç ıkardı ҡından
Başından ayağı dek kesdi kīnden
- 1321 ü Bendū oldu öldüğinden āgāh
Güni yaĥtusı ulundı didi āh
- 1322 Yiñi cevşen geyüben bindi ata
Bilik bağılandı kim yolda oğ ata
- 1323 ıkuban ҡaçdı řehrūñ ҡapusından
Hem ırak oldu dūřmen apusından
- 1324 açardı ive ive ilden ile
Yola girdi ki varur Erdevīl'e

ÇÜBİN MEYDĀNA GİRÜP BEHRĀM ÇUÇAL GİYÜP ÇÜBİN'İ ÖLDÜRMEK...

[İSTEDÜĞİN BEYĀN İDER]

1325 Çü meydāndan girü Behrām döndi
Kātı hışmıla eyvānına kōndi

1326 Buyurdi ol zamān Meh-rūya Çübīn
Nigehbān ol didi Bendū'ya Çübīn

[48a] 1327 Didiler şehriyārā gitdi Bendūy
Gōñül dutma āña sözümüze uy

1328 Gice ol öldürdügüñ Behrām bildi²⁴²
Hemān-dem kaçdı cāna çāre kıldı

1329 Peşīmān oldı yār öldürdüginden
Ol ad issini zār öldürdüginden

1330 Biz öñ Bendū'nuñ başın kesmedük ol
Ölümden kurtıluban istedi yol

1331 Gerekdür ağlamak bu işüme zār
Görelüm nice hüküm ider cihān-dār

1332 Ki kimi dilerise dutar ol aç
Kime dilerse virür taht u hem tāt

1333 Biraz suyla Bendū ol yañadın
Kaçardı isteyüp yoluñ oñadın

²⁴² Vezin kusurlu.

1334 Segirdü²⁴³ yıl gibi ol ‘azm itdi
Yola kim İrmeni Mūşıl gitdi²⁴⁴

1335 Tolu yırtıcı yol u yazı susuz
Dutulmuş gördi çadır ova düpdüz

[48b] 1336 Varup gördi ki Mūşıl İrmenidi
Ki Hüsrev cānıdı vü ol tenidi

1337 Yaluñuz vardı Bendü ol cihān-cūy
Bir arada ki gülzārıdı vü cūy

1338 Tapu kıldı çün ol Mūşıl’ı gördi
Didi aḥvālın aña ol cömerdi

1339 Didi Mūşıl aña kim Bendü durğıl
Yiñi yiñi şehiçün gel fāl urğıl

1340 Saña her dem ḥaber ulaşa şāhdan
Cihānı isteyen ol pādişāhdan

1341 Ki Rūm ilinde ne işdedür ol şāh
İşi şādī midür yā ḳayḡu [vü] āh

1342 Çü Bendü diñledi vü döndi gitdi
Özi yoldaşlarını da‘ vet itdi

1343 Bular Mūşıl’ile durdılar anda
Ḳamunuñ gözleri şāh-ı cihānda

²⁴³ Yazmada segirdüm yazılmış.

²⁴⁴ Vezin kusurlu.

1344 Bu yaña Ḥüsrev-i Pervîz kaçā
Giderdi gözleri kan yaşı saça

1345 Avınmağıçun avlarıdı Pervîz
Ki Şîrîn şûrî kapdı bir yaña tîz

1346 Ki iş kızlarıla ol ḥûb-mevzûn
Çıkagelmişdi avıtu vû ol gün

1347 İki ‘âşık daḡı maḥmûr qalmış²⁴⁶
Göñülde her biri mehcûr qalmış²⁴⁷

1348 İki avcı bir av üstine düşmiş
Biri birin avlamağa dü[ri]şmiş

1349 İki ok atıcı kim başlara tâc
Biri birin idinmişlerdi umaç

[49a] 1350 Birine şâh eli gey tâc virmiş
Biri yüz tâcını târâc kılmış

1351 Biri sünbül gülûñ üstine çekmiş
Biri gül yöresine sünbül ekmiş

1352 Biri ‘anber saçın tuluña çözmiş
Biri müşkîn kemend omuza dizmiş

1353 Biri tavkıla tolu ayı utmış
Biri ğabğabdan aya tavkı dutmuş

²⁴⁵ Yazmada Behrâm Çübîn Kaçduğı Yirdür yazılmış.

²⁴⁶ Yazmada kılmış yazılmış.

²⁴⁷ Yazmada kılmış yazılmış.

- 1354 Biri birine anlar anca baqdı
Ki gözlerinden iki çeşme aqdı
- 1355 Ne Şîrîn'den añaru geçdi Pervîz
Ne Gülgün'ı koyup 'azm itdi Şeb-dîz
- 1356 Görürseñ 'ışkıla gitmiş qararı
Qılursa qarşuña yüz dürlü zârî
- 1357 Seni aldayuban döndürmesün yüz
Bilürven olmuş iş buncılayın yüz
- 1358 Budur qorqum ki şîrîn sözile şah
Yiye pâlûze-yi Şîrîn'i nâ-gâh
- 1359 Seni qoya dutuşmış 'ışkına zâr
Bir ayruq gül yañaqluya ola yâr
- 1360 Diril şöyle baqup ol yüzi nûra
Öñ itmekden yûri düşme tenûra
- 1361 İştüdüm on biñ anuñ gökçeği var
Qamu şekker tutağlu yüzi gülzâr
- 1362 Çü qarşusına gele ol kamu gül
Ne dirsın saña mı bağlaya gönül
- 1363 Velî gör gevhere bulmaya çâre
Nite gevher şatun almaya vara
- 1364 Çü göre aru adıla ussıla
Seni benden dileye nâmûsıla

[49b] 1365 Felek virdi saña gey pārsālīk
Cihān hem sende gördi pādīşāhlīk

1366 Ger ol ayısa biz hem āftābuz
Vü Keyhūsrev'se biz Efrāsiyāb'uz

1367 Ere uymağ degül erlik ağı bil
Yig 'avrat ol kim olmaya sağı bil

1368 Delim gül kim gülistāndan alalar
Koğusın aluban elden şalalar

1369 Delim süciyi kim cāma çekerler
Dirüp cur'a diyü elden dökerler

1370 Tefekkür kıl gönülde işbu rāzı
Helāl olmağ mı yig yā 'āşık-bāzı

1371 Çü Şīrīn dutdı ol öğütlere güş
Sözin şerbet mişāli kıldı hoş nüş

1372 Göñlünde anuñ dağı hemānıdı
Bu söze özi hem dāsītānıdı

1373 Yidiğen ılduza içdi bu gez and
Dağı aña ki oldur bir hudāvend

1374 Ki kan yaş dökse gözümde hayāli
Ulaşmayam meger olam helāli

1375 Çü Bānū virürdi Şīrīn'e andı
Göñülde gitdi endişe figāndı

- 1376 Bu gez Şîrîn'e Bânû virdi destûr
Ki Hüsrev'le otura fâş ü mestûr
- 1377 Yaluñuz olmayalar lîkin anlar
Îl içinde uralar dâsitânlar
- 1378 Dağı bir gün şabâh-ı ' âlem-ârâ
Ki kıldı la' li bî-ḥadd sengi qara²⁴⁸
- 1379 Oturmışdı Şumarayıla Şîrîn
Kılupdı ellerin kınayla rengîn
- [50a] 1380 Dişi aslan gibi binmiş güzel ḥûr
İrişdiler qamunuñ yüzi pür-nûr
- 1381 Qamu şûrıla Şîrîn qapusına
Gelüp yüz urdı Şîrîn tapusına
- 1382 Yükindi her biri İsfendiyârî
Ok atmaqda dağı Sâm-ı süvârî
- 1383 Çü çevgân urmağa at depdilerdi
Topı gül çenberinden qapdıları
- 1384 Ḥadenge serv gibi bindiler şād
Qamu şimşād gibi yükinden âzād
- 1385 Qamu burqa' -āsā qavuşdı²⁴⁹ aya
Revân oldılar ol ' âlî sarāya
- 1386 Çığageldi qapucı virdi destûr
Ki girdiler sarāya cümle ol ḥûr

²⁴⁸ Yazmada fara yazılmış.

²⁴⁹ Yazmada qomışdı yazılmış.

- 1387 Nüvâziş kıldı Şîrîn'e vü durdı
Buyurdi tâ ki sağ yaña oturdi
- 1388 Çü gördi bütler el-ḥaḥ kamu dil-bend
Sarâ tolu şekerdi şâr tolu kând
- 1389 Velî ġāfil ki od[ca] güçleri var
Savaşda her birindendür eren zâr
- 1390 Gerek kızlar 'arz ide kâr-bârın²⁵⁰
Güle meydâna gönüldi nigârîn
- 1391 Çü meydâna sevinü geçdilerdi
Sevinmekden perîce uçdılardı
- 1392 Çü Hüsrev gördi [ki] ol cümle cānān
Çemende kımrılardur evde toğan
- 1393 Didi Şîrîn'e gel atlar çapalum
Bu yazıda biraz toḡı kâpalum
- 1394 Çelik çevġânına bıraḡdılar toḡ
Girişmeyle cihānı yaḡdılar toḡ
- [50b] 1395 Bu bir yañadan ılduzlarıla māh
Daḡı bir yañadan kıllarıyla şāh
- 1396 Geyik aslanıla oyun dutardı
Gehî durrâc u geh toğan utardı
- 1397 Gehî toḡı güneş iltürdi geh māh
Gehî Şîrîn ururdi uci geh şāh

²⁵⁰ Yazmada kârübânın yazılmış.

- 1398 Çü çevgânıla topdan oldılar tok
Ulu meydânda cevân itdiler çok
- 1399 Gönüldiler ol aradan ovaya
İti yazıya toğanı havāya
- 1400 Çün aldılar geyik ü kekligi çok
Bular dürlü idiler kim ucu yok
- 1401 Oķuñ zaķmından her bir nāz-pīşe
Kulandan kılmışdı biri bişe²⁵¹
- 1402 Süñü nevgiyle her ĥatun-ı zībā
Tolu bir murġ-zār aķtardı ima²⁵²
- 1403 Melik²⁵³ ol dişi av aslanlarından
Taña batmışdı hem cevânlarından
- 1404 Ki meydân içre her biri Hümādı
Daķı ķovmaķda adı ejdehādı
- 1405 Melik Şīrīn’e baķardı nihānī
Ki ol avdan ne ola armaĥanı
- 1406 Geyik ucası vü göziydi nā-gāh
Ki göründiyidi avlariken şāh
- 1407 Sıĥın esrük elinde tīĥ-ı pūlād
Geyik yirine aslan avlamış şād

²⁵¹ Flemming ve Güneş yiri bişe şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 325), (Güneş, 2010: 428).

²⁵² Yazmada imā yazılmış.

²⁵³ Yazmada felek yazılmış.

1408 Cihān dutıcı Hüsrev oldu avı
Cihāna düşdi ol hūb avcı çavı

1409 Çü gögüñ²⁵⁴ tāvūsından kaldı boş bāğ
Bāğa gül dirmege girdi kara zāğ

[51a] 1410 Kesildi cilveden tāvūs lar tap
Cihānı zāğ alup kaldı kuğu hep

1411 Kamu yuvalarına çekdiler yüz
Taña dek yatdılar arnuqla düpdüz

1412 Yarındası sevinü vü uru kef
Melik işigine bağladılar şaf

1413 Hemān çevgān topı başladılar
Hemān oqıla avı başladılar

1414 Bu resme kıldılar ‘ömri bir ay şarf
Bu hırfetden komadı biri bir harf

1415 Kolay isterdi şahinşāh bulaydı
Ki Şīrīn’e özi hem-dem olaydı

1416 Tamām olmazdı ümīdi ol işde
Ki kimüñ eglenürdi ol sağışda

1417 Şeker tudaqlu gice çün dönerdi
Hümāyı dirliğüñ sındağ dünerdi

1418 Şehinşāh didi iy gökçeklere şah
Yüzüñ devlet gözine hoş nazargāh

²⁵⁴ Yazmada gönül yazılmış.

- 1419 Berü gel tañladan biz iki bugün
Kılalum hoş cihānda ‘ayş u düğün
- 1420 Süci içelüm ‘ayş endîşe kıllum
Sevinlüm oynamağı pîşe kıllum
- 1421 Bu deyr içinde ger şādüz ya gamnāk
Olupdur zehremüz kōrkuyıla çāk
- 1422 Çü bu deyri koyup gitmek gerekdür
Gülišmek ağlamakdan yigirekdür
- 1423 Gözine barmağın kōdı perîveş
Yir öpdi vü didi gitdüñ giceñ hoş
- 1424 Tolu ay va‘desine şāh ol dün
Budı fikri k’irte nevaht ola gün
- [51b] 1425 Yarındası perî yüzlü semen-ber
Perî yüzlülerile saça şekker
- 1426 Gelüp şāh işigine kōdılar baş
Kuşak bağladılar u açdılar fāş
- 1427 Şehi añup kılurdi süciyi nüş
Olup kıl gibi aña halka der-güş

HÜSREV ŞİRİN ŞAHRĀDA ŞOHBET...

- 1428 Çü yaşıl [pîr] yiri vü āsumānı
Kıla sebzile yaşıl bu cihānı
- 1429 Yigitler kocalar cümle ser-ā-ser
Olalar gülsitānlarda ber-ā-ber

1430 Çü²⁵⁵ gülden gül çıkara tahta Kāvūs
Benefşe bitüre çın perr-i řāvūs

1431 Delim kuşda ki ‘ ışk āvāze ola
Delim ‘ ışk eskiyiken tāze ola

1432 Çü Şīrīn’den sevindi řāh cānı
Cihān řādī kılurdu rāygānı

1433 Yigit řād u sever řād olmağı çok
Sevinmekden deriye sığmağı yok

1434 ‘ Alem gül řādīlıktan bāğa urdu
Çerisi kumrılaruñ zāğa urdu

1435 Semen sākī piyāle nergise yük
Benefşe ser-hoş u kıızıl gül esrük

1436 Şabā hūblar yüzinden burka‘ almış
Şalā kılmış aña kim yolda kalmış

1437 Kādīfe örtülü bir ferş olmuş
Şakāyık la‘l gūne ‘ arş olmuş

1438 Reyāhīn kızları el yüze urmuş
Çiçek saçını taramağa durmuş

[52a] 1439 Havā gevherlerin būstāna saçmış
Zümürrüd üstine incüyi açmış

1440 Kānat süglün reyāhīne salardı
Reyāhīn süglüne kānat ulardı

²⁵⁵ Yazmada bu yazılmış.

1441 Öterdi bülbül ü kumrı [vü] durrâc
Kılup ‘âşıklarũ şabrını tārâc

1442 Açılmış degme budağda bahârı
Gerek hoş dutmış avuçda nişârı

1443 Geyik buzağusı sığın şuyında
Çemende anasıyla vü oyunda

1444 Bu yazı gür²⁵⁶ kılur ‘âşık-nüvâzı
Hañdur olmaz ise ‘ışk-bâzı

1445 Yürürler Hüsrev ü Şîrîn dün ü gün
Gülistânlarda kılur ‘ıyş u düğün

1446 Geh içerlerdi süci tağ içinde
Direrlerdi güli geh bâğ içinde

1447 Temâşâ eyleyürek elde süci
İrişdilerdi Şehrûd’a şoñ ucu

[52b] 1448 Yidek bağladılar Şehrûd’a andan
Kulağ dutdılar ır ünine cāndan

1449 Çü Şîrîn gülidi ol şekker ü ħand
Neyi²⁵⁷ Şehrûd’uñ tolu neyi kand²⁵⁸

1450 Su revnağ buldı yiryüzi nûrından
Şedef bulmışdı nîsân yağmurından

²⁵⁶ Flemming gör şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 327).

²⁵⁷ Yazmada neyin yazılmış.

²⁵⁸ Yazmada tand yazılmış.

- 1451 Saçı²⁵⁹ müşkînden oldu ‘anber erzân
Şeker bal tudağı la‘line kurbân
- 1452 Çü gül gördiydi nergis gibi gözin
Dişiyle kıldı pâre pâre özin
- 1453 Semen ki hocalıktan diridi ben
Tuluñı kulu kulağı dibinden

ŞİRİN SEYRÂNA ÇIKDUĞI YİRDÜR

- 1454 Temâşâya melik ‘azm itdi bir gün
Nazargâhıdı Şîrîn ol yüzi gün
- 1455 Kimüñ kim ancılayın cânı ola
Ne yire baksa gözi nûr tola
- 1456 Çemende buldılar eglenmeye yir
Gören gişi otın süsendi²⁶⁰ hep dir
- 1457 Ol uçmağ gibi şahrâda şehinşâh
Buyurdi kim dutalar hayme bârgâh
- 1458 Karavaşlar u kullar bir araya
Alup Ülker tolu ayı araya
- 1459 Oturmuş bile Şîrîn’ile Hüsrev
Yüzinden uçmağ olmuşdı derim ev
- 1460 Süciyile ‘ışk olmuşıdı hem-dest
Ol iki süciden Hüsrev olup süst

²⁵⁹ Yazmada suçı yazılmış.

²⁶⁰ Yazmada su şandı yazılmış.

1461 Göründi nā-geh aslan tünd ü gey tîz
Koparu kıyruğıla [toz]²⁶¹ hūn-rîz

[53a] 1462 Kudurmuş gibi leşkerġāha düşmüş
Çeri korkup dirîġ u āha düşmüş

1463 İrişdi bārgāh kātına yakın
Kātı Hüsrev özine kıldı aķın²⁶²

1464 Şeh esrük kıldı hamle aslana
Naẓāra cümle ol şāh-ı cihāna

1465 Eline aldı Çaçî yasını tîz
Duru geldi şāh-ı ferhunde Pervîz

1466 Havāle kıldı aña iki kılın
Saġın öñdin ü toġrı dutdı şolın

1467 Şehūñ kulaġına gez söyledi rāz
Açup şaştın hadenge urdı pervāz

1468 Eli sāhuñ tuluñında kılupdı
Ki aslan kan deñizine dalupdı

1469 Buyurđı kim başın tenden üzeler
Derisin boynına dek hem yüzeler

1470 Egerçi şîr şüretlüyidi Pervîz
Melikidi melik durmaz olur tîz

1471 Ol uçdan şehler özine hemîşe
Kılıç dutmak içerken oldu pîşe

²⁶¹ Flemming ve Güneş okumamış (Flemming, 1974: 328), (Güneş, 2010: 433).

²⁶² Yazmada atın yazılmış.

1472 Çü geldi ol hüner Hüsrev elinden
El öpmek buldı ol gökçek gelinden

1473 Cülâbıla tudağını ter itdi
Elin öpmekle tolu şekker itdi

1474 Melik mührin şeker tenginüñ açdı
Ki şekker yimege ol katı açdı

1475 Şeker virmez olur hîç elde revnağ
Ağızda tatlu olur şekker ancak

1476 Dudağın öpdi didi bal ola bu
Sevinü durdı ki hoş hâl ola bu

[53b] 1477 İki ‘aşık çü şerbet dutdılardı
Kayurmağı yabana atdılardı

1478 Çü bir dem yiri bulurlardı hālī
Karışdururlardı vü süd ü balı

1479 Şol oğrı gibi kim cevher bulaydı
Bes andan pāsbān esrük olaydı

1480 Çü fırsat çekse düşmen gözine mīl
Kılurlardı tudağ öpmege ta‘ cīl

1481 Şu resme kuçdı ol māh-ı münīri
Ki kaķumına geydürdi harīri

1482 Ol oħtın kim süciden mest olaydı
Şeker öpmek gerek şāh çok olaydı

- 1483 Yapışduğı yiri şöyle dutardı
Ki aq gülde benefşe ter biterdi
- 1484 Utanmağından ol gökleriñ ayda
Ki ayuñ ğod yolu gökdür her ayda
- 1485 Eger esrük olayıdı ger ayık
Sepīdacı dutardı elde bayık

HÜSREV ŞİRİN’İ VÜ NAKKĀŞI OKUDUP ‘AYS U ‘İŞRET İTDÜ[Gİ] YERDÜR²⁶³

- 1486 Bir aydın gice kim yügrükdi günden
Geçeydi ayuñ aydınlığı günden
- 1487 Tolu ‘İsā yili gice dimāğı
Degül ol yıl ki öldüre çırağı
- 1488 Karañulıqdan anda bir nişāndı
Ki dirlik suyu arada revāndı
- 1489 Gice karañusu müşkīn a‘ mārı
Sağınmağcun kılurdi perde-dārı
- 1490 Şabā bu çādıruñ tozın arıtmış
Dişin ılduz seher gelse sırtmış
- 1491 Sevinüp kurd u kuşlar hep gelüpdi²⁶⁴
Dünekde cümlesi muṭrib olupdı
- 1492 Bularda dürlü dürlüyidi āvāz
Velīkin oldılar ol dünle dem-sāz

²⁶³ Yazmada ŞİFAT-I RŪZ başlığı yazılmış.Bk: 1572.

²⁶⁴ Flemming bu beyiti sayfa 138/b 4.beyitten itibaren eklemiştir. Güneş yeni sayfa vermemiş (Flemming, 1974: 329), (Güneş, 2010: 436).

- 1493 Şeh Eferîdün taht üstüne konmış
Yönin Cemşîd mihrâbına dönmiş
- 1494 Dutup Şîrîn yüzi ʿışkı dimâğın
Unutdurmış aña şemʿ in çırâğın
- 1495 Seher yilinden ü sebze gülinden
Haber Şîrîn'e degdi şâh dilinden
- 1496 Ki bundan dağı yig dün mi geliser
Bu gülden dağı yig gül mi geliser
- 1497 Niçün bunca ırağdan gözleyevüz
Niçün yol yürüyüp iz gizleyevüz
- 1498 Eger nûruz biraz nûrî görelüm
Veger uçmağdayuz hûrî görelüm
- 1499 Veger kanuz kanuñ hîç kaynamaz mı
Göñül bizdin yaña hîç oynamaz mı
- 1500 Havâ hoşdur göñül hoş güldürelüm
Tennûr ıssıdur itmek yoğuralum
- 1501 Ne her gün yîñiden olur yîñi yaz
Ne her sâʿ at dutılır ördek ü kıaz
- 1502 Usa ol yig[dür] ki bitmişî yiye
İşi ol yitürür kim işe kıya
- [54a] 1503 Bu fikrile kim eydürdi tolu mâh
Göñül yoldan azardı girü nâ-gâh

- 1504 Öñinde dīvi bağlayu dururdı
Ferişte andın aña aǵdururdı
- 1505 Şehinşāh tahtı bir yaña urulmıŝ
Şehāne bezm hoş ‘ işret qurulmıŝ
- 1506 Oturmıŝıdı taht öñinde Şāvūr
Cemālini idinmiŝidi manzūr
- 1507 Dağı bir yañadan ol fitne gözlü
Qatında on oturmış nār gögüzlü
- 1508 Hırķis Süheyl ol gözi ala
‘ Aceb-Nūŝ u Felek-Nāz u Hümeylā
- 1509 Hümāyūn Semen-Türk Perī-Zād
Hoten-Ĥatun Gevher-Mülk-i dil-şād
- 1510 Gül-ābı la‘ lgūn sākī ŝunardı
Qızarup yüzleri la‘ le dönerdi
- 1511 Çü esrüklik uduñ hūnın getürdi
Bilü odağına girdi oturdı
- 1512 Melik buyurdı kim her dilsitānı
Diye nevbetle bir hoş dāsitānı
- 1513 Oğı kirpükden idüp yayı qaşdan
Göñül oqlayıcılar başa başdan
- 1514 Şekerden her biri bir teng açmış
Şeker şırın sözinden Mıŝır’a qaçmıŝ

1515 Hırıkis sözde öñdin dutdı meydān
Ki devlet yirde bir ceng itdi penhān

1516 Ferīdūn çavın ol gencüñ işitdi
Çıkardı yirden anı hoş iş itdi

1517 Süheyl ol sīm-ten didi ki süglün
Oyında serv dibinde idi bir gün

[54b] 1518 Havādan indi bir şāhīn sehergāh
Getürdi nāzenīn süglünü nā-gāh

1519 ‘Aceb-Nūş ol şeker yüzlü eyitdi
Ki ‘anber būyı bir gül bāğda bitdi

1520 Bir uçmağ kuşu bu gülzāra çapdı
Ki ‘anber bu güli nā-gāh kapdı

1521 Yig andan dāsītān didi Felek-Nāz
Ki açuğ gözümüz virdi tolu nāz

1522 Aña bir göz dağı ulaşdı açuğ
İki göz nūrı bir gözdendür²⁶⁵ artuğ

1523 Hümeylā didi bir şu vardı rüşen
Ağardı çevresinde tāze gülşen

1524 Yigit aslan susuz çıkdı busudan
Toyınca içsün ol aslan bu şudan

1525 Hümāyūn didi bir la‘l-i Bedaḥşān
Bizüm vardı satıcıydı penhān

²⁶⁵ Yazmada gezdendir yazılmış.

- 1526 Bir ulu şāh bahtı kıldı tārāc
Muraşşa‘ eyledi ol la‘ lile tāc
- 1527 Semen tenlü Semen-Türk eytdi bir gün
Şedefden çıkdı dürr²⁶⁶ rüşen kılan dün
- 1528 Felek bir şāhı ‘ aqdine getürdi
Anı bir cevhere dağı yitürdi
- 1529 Perī yüzlü Perī-Zād eytdi bir ay
Göründi av yirinde hüsne ol bay
- 1530 İrişdi bir güneş gökden hemān-dem
Ol ayı çenberine çekdi muhkem
- 1531 Hōten-Hātun eyitdi şād u ra‘ nā
Ki yaluñuzdı bir şimşād-ı zībā
- 1532 Ulaşdı bir gün aña serv-i āzād
Ki bir yirde hoş olur serv-i şimşād
- [55a] 1533 Söze hem virdi Gevher-Mülk behre
Ki birkaç gün yaluñuzıdı Zühre
- 1534 Sa‘ ādet virdi devlet kāmuranı
Ki oldı Müşterī Zühre kıranı
- 1535 Çü nevbet geldi ki söyleye Şāvūr
Söze ‘ ışkıla virdi revnağ u nūr
- 1536 Ki Şīrīn cām içindeydi aru bal
Gelüp Hüsrev aña yağ oldı fi-lhāl

²⁶⁶ Yazmada derrü yazılmış.

- 1537 Ben işde dürlü şan‘ atda ‘ ayānam
Ki helvāları içre za‘ ferānam²⁶⁷
- 1538 Pes andan Pehlevīce didi üstād
Ki aḥsent iy iki sevgülü hem-zād
- 1539 Cihāna sızsiz iki nūrlu ılduz
Cihānda siz oluñ her ay u ılduz
- 1540 Çü söz Şîrîn tuṭağından görindi
Bahāsı sinuban şekker yirindi
- [55b] 1541 Utanmaḳdan diridi yire baḳup
Ki ‘ ışḳ odı degüldi göñli yaḳup
- 1542 Çü işüñ çāresin başladı Şāvūr
Göñül ṭalına ‘ ışḳ aşladı Şāvūr
- 1543 Eger ‘ ışḳuñ ḳazāsı yazılupdur
Baña bu yazuyı Şāvūr yazupdur
- 1544 Çü şāh ‘ ışḳı benüm göñlüm ṭolupdur
Yüzüm burcında ḥüsn-i ay olupdur
- 1545 Baña Ḥüsrev çü virdi nuḳlıla²⁶⁸ mey
Ne Ḥüsrev kim ḳulıdur Ḥüsrev-i Key
- 1546 Çü nevbet Ḥüsrev’e geldi didi şāh
Ki aslan vardı bir çayırda nā-gāh
- 1547 Geyik yolını ol aslanuñ aldı
Kemendin ḳollayup boynına şaldı

²⁶⁷ Yazmada zü‘ firānem yazılmış.

²⁶⁸ Yazmada naḳlıla yazılmış.

- 1548 Ben aslanam ki Şîrîn baña aqdı
Saçı zencîrini boynuma daqdı
- 1549 Elüm dutmazısa Şîrîn göyündüm
Yanar mûm bigiyken yilden söyündüm
- 1550 Eger aslan savaşıma gelürse
Ya kim bendin yaña Şîrîn olursa
- 1551 Hârîf ehli idi cinsidi hep yâr
Arada yoğıdı ağıyâr-ı deyyâr
- 1552 Meger Şîrîn özi nerm oldı yine
Ki Hüsrev ‘ışkıyla germ oldı yine
- 1553 Kadeh tolu süci gönli tolu cüş
Şehe şundı ki nüş it Hüsrev’e nüş
- 1554 Melik gül gibi her dem açılurdı
Sözinden bezme şekker saçılurdı
- 1555 Sevinmekden çü bütler buldı behre
Koyup şahrâyı cümle vardı şehre
- 1556 Cihân yip yimediler arpaca gam
Ferahdan kılmadılar bir semen kem²⁶⁹
- 1557 Çü güneş şîşesi taş a doqındı
Cihân qarardı çünkim şîşe sındı
- [56a] 1558 Gelinler dağı çok Şîrîn’ile yâr²⁷⁰
Kamu meclis gelini şâha uyar

²⁶⁹Flemming bu beyiti sayfa 141/b 1. Beyitten itibaren eklemiştir (Flemming, 1974: 332).

²⁷⁰ Yazmada yâd yazılmış.

- 1559 Şeker çoğıdı vü bādāmıdı az
Sağışsuzdı gügercin biridi bāz
- 1560 Kāmu şāhı añuban içdiler mey
Seher²⁷¹ olınca ʿ işret kıldılar gey
- 1561 Bular olmazdı bir gice sücisüz
Ne bir dem ırsuz u ne çalıcısuz
- 1562 Süci yigitlik ü maʿ şūḳ-ı gülzār
Zihī dirlik zihī hoş iş ü bāzār
- 1563 Gül ü gülzāra bakup anda geçmek
Süci maʿ şūḳ elinden almak içmek
- 1564 Elin kılmak ḥamāyil yār yāra
Tolaşmak nārven nār ağacı nāra
- 1565 Gehī bakmakla ḳomaḳ renc ü derdi
Geh oynamak tudaḳ öpmege nerdi
- 1566 Getürmek yiñi yazı geh ḳucaḡa
Benefşe bağlamak gehī saḡaḡa
- 1567 Gehī diriliginüñ bendin üzmeḳ
Gehī ser-bendi egrisini düzmeḳ
- 1568 Gehī gülşende hoş hoş ḳovalaşmak
Gehī yitüp dutup ḳuçmak talaşmak
- 1569 Tutaḳdan ḳonuḡa ḥelvā yidürmeḳ
Nigāra yalvarup rāzın didürmeḳ

²⁷¹ Yazmada baḡr yazılmış.

1570 ulağına nigāruñ rāz eyitmek
Göñül ayğusını az az eyitmek

1571 Cihān budur bu od yokdur cihānda
Veger varsa geer tīz bir zamānda

[IFAT-I RŪZ]²⁷²

[56b] 1572 Meger dŭnlerde bir gice bahārı
Görindi devlet ũ bat itdi yārī

1573 Olup gŭn gibi ol gŭn aydan aydın
ade aldı ele ay yŭzlŭ īrīn

1574 Ol aydında ki rŭşendi gŭneşden
Sŭci olmiş revān bir başa başdan

1575 Ötŭrdi uşı dirdi nŭş sākī
Göñŭlden gitdi ma' şŭkuñ firāı

1576 Yŭrŭrdi her yaña bir serv-i annāz
Aılmış her budada bir yiñi yaz

1577 Biri dutmış[dı] sāgar yirine def
Biri cŭllāb dutmağa aup ke

1578 ŭ bira devr yŭrendi piyāle
Uyuma oldu her başa avāle

1579 Oturmadan ārīflerden gidŭp ŭş
odılar meclisi bīgāneden boş

²⁷² Yazmada HŪSREV İRİN'İ VŪ NAAŞI OIDUP 'IYŞ U 'İŞRET İTDŪĞI YİRDŪR baqlıđı yazılmış.
Bk: 1486.

- 1580 Hümârı sâķīlerüñ başı dutdı²⁷³
Dimâğın çalıcılaruñ uyutdı
- 1581 Düzülmüş meclis [u] yok anda düşmen
Hudâyâ tâze gül yok anda diken
- 1582 Şehüñ gitmişdi ol demde kararı
Olupıdı ârzü bâzî-şikârı²⁷⁴
- 1583 Saçı ucın dil-ârâmuñ gülinden
Elikdürdi kaçup eyyâm elinden
- 1584 Dudağın öpdı didi iy kuluñ ben
Kuşa kim avlamışsın dâne vir sen
- 1585 Kō geçsün çünki geçdi ‘ömrüñ öñi
Bugün gün yiñidür ü rızķ yiñi
- 1586 Ben ü sen bizden artuķ bunda kim var
Nedür saķınduğüñ bunda ne bım var
- [57a] 1587 Biraz gelüben içi yanmışla ol
Gelürseñ bir gün olsun işbu gün ol
- 1588 Yemiş ağacı mânendi ki bārın²⁷⁵
Bugün duta dura aduna yarın
- 1589 Nice yüz dürlü ümīd ola bende²⁷⁶
Nice biñ dürlü taķşır ola sende

²⁷³ Yazmada döndi yazılmış.

²⁷⁴ Vezin kusurlu.

²⁷⁵ Yazmada yārın yazılmış.

²⁷⁶ Yazmada bunda yazılmış.

- 1590 Ne lâzım ağuyı bir şaba kıoymak
Aña şırın diyüben adı oymak
- 1591 Nite terk ide yaş incüyi ğişi
Ki yaşla yıgdür incü delmek işi
- 1592 Emerken kıuzıyı yimege yarar
Ki büyümege kıomaz kıurdı yarar
- 1593 Gel aslan ğibi pençe açmağıl var
Ki aslan düşürici pençemüz var
- 1594 Delim²⁷⁷ şol zülfı ğâle dökme kıatı
Řazâ şavsun mâluñdan vir zekâtı
- 1595 Čü bulduñ²⁷⁸ alıcı kim řatasın nıl
Yüküñ şeş durađuñsa ol zamân Nıl
- 1596 şeker sözlü aña virdi cevâbı
Cevâbından şeker döke ‘unnâbı
- 1597 Ki ğoş olmaya ben bir zen-şumâra
Ħârîf olmak bir ulu tâc-dâra
- 1598 Gölüğüm şöyle çâbü²⁷⁹ ğörmez ben
Ki tâzî atlaruñ izin başam ben
- 1699 Görürven ata binmekde özü²⁷⁹ süst
Nite başam yig aşlan süksüni cüst

²⁷⁷ Yazmada dekim yazılmış.

²⁷⁸ Yazmada bildüñ yazılmış.

²⁷⁹ Flemming çabuk şeklinde okumuştur (Flemming, 1974: 334).

1600 Eger nāz eyleyem dilek hemāndur
Ki ıssıda şeker yimek ziyāndur

1601 Bu ıssı ĩmin olıcaķ ĥudāvend
Şeker baña mübārek şāhuma ķand

[57b] 1602 ‘Aķıķın ķıldı andan girü sākin
Güher dōkmekden oldu la‘li emīn

1603 Çiger başında varıdı baş çekmek
Dün ü gün ‘ışk odından yaşı dōkmek²⁸⁰

1604 Diken gibi kızardı kaçup ol nār
Zihī diken ki kıızıl gül vire bār

1605 Savaşıçun kirpügüñ okı gezlü
Savaşında velī yüz şulķ gizlü

1606 Gözile bī-şümār ol nāz iderdi
Daķı bir gözi kışı yaz iderdi

1607 Çü başın burdı tōldı müşķ koynı
Çü döndi diledi ‘öżrini boynı

1608 Çü dilekde şehi gey ıssı gördi
Mürüvvet bende olmaz didi durdı

1609 Daķı sağısladı ol yüzi meh-tāb
K’arķamdur yüzüm mānendi miķrāb

1610 Ne hoşdur bu ĥūblar nāzı āķır
Gözinden ķoduķın gizlüce oķır

²⁸⁰ Vezin kusurlu.

- 1611 Kaķımaķ bir gözile ya' nĩ dur git
Göñül bir gözile dimek ki şabr it
281
- 1612 Deger yüz raġbet cān ki cānān
Gerekmez diye vü terk eyleye cān
- 1613 Çü Hüsrev gördi ki ol māh-ı yāra²⁸²
Aña kılur degül bir dürlü çāre
- 1614 Didi küstāh aña kim iy dil-ārām
Niçün göñlüñ dölenmez dutġıl ārām
- 1615 Süci içdüm ü içdüñ bile bayıķ
Ne ma' nĩdür ben esrügün sen ayıķ
- 1616 Ayıķlık şatma kim esrükligüñ var
Yavu kıldıñ göñül ġod ne eñek var
- 1617 Eger göñlüñ bize olmazsa dil-dār
Yüze aldamaġuñ gelsün perīvār
- 1618 Disün kim dostum olmazısa yaġı
Bize yigrek ola vü ol bayaġı
- 1619 Tıtaġuñdan gerekmezseñ ki kıanam
Bu kızgında beni koġıl ki yanam
- 1620 Budur kıorkum ki yarın ne kılasın
Çü ben bir dirinüñ cānın alasın
- 1621 Dutısardur seni bir gün bu kıanum
Ki uyımaz ' aşıklar kıanı kıanum

²⁸¹ Vezin kusurlu.

²⁸² Yazmada rāyā yazılmış.

- 1622 Dutam ki baña hıç ulaşmağın yok
Bir öpmek pul ile dolaşmağın yok
- 1623 Dudağın öpmege zehrem çü yokdur
Öpersem işiğün tozını çokdur
- 1624 Dimezven öpmegün hükmin baña ko
Dudağın datmağı bendin yaña ko
- 1625 Bir öpmek vir ki on girü alasın
Bu deñlü aşşığı kanda bulasın
- 1626 Çü yüz yük kând bāzırgānısın sen
Getür dartınma şekker kānısın sen
- 1627 Açarsañ açup işün sağlayalar
Veger bağlarısañ hem bağlayalar
- 1628 Seni kuçam bulut nite ki suyu
Cānumsın cāna kim kıılır pusuyu
- 1629 Bu gice tāze dutalum bu işi
Ki dutmaz hıç boyun yārına gişi
- 1630 Oyun zülfünle itme oynasañ ut
Benümle oyna bu gice elüm dut
- 1631 Bu göñlüm cāndan irdi eyle dermān
Hışār eyle kavuñ sığınmağa cān
- 1632 Şeker gibi ger öpersem tudağın
Eger öpersem ol nāzük ayağın

[58a] 1633 amu řĩrĩndũr a‘ zāñ iy udāvend
řekerdũr ger nebātı ola ger and

1634 şeker dudalu didi iy cihān-dār
Bu yaramaz işi terk eyle zĩnhār

1635 Ki şehlere revā olmaz yavuzlık
Gerek her işlerinde ola uzlık

1636 Dek otur dõkmegil yũzden suyumu
Murād ummaıl añlarsañ yõnũmi

1637 Ki bulmazsın bu işde hĩ mařũd
Sen od olmışsın ben olayın ‘ũd

1638 Gõñũl sevgũ yoiken mihrũbāndı
Eyũ hũlı gõrem cānda nihāndı

1639 ũ geldi ‘ış nite añmıř olam²⁸³
Gide azunlum oř añmıř olam

1640 Velĩ õzũmle nerd oynamaq olmaz
Gişi õz oşluın isterse bulmaz

1641 Cihānuñ yarusı řādĩyiũndũr
Daı yarusı āzādĩyiũndũr

1642 Yavuz gõñli ne lāzım rām ılmaq
İki gey adluyı bed-nām ılmaq

1643 Bes ol yig õzũmũzden utanavuz
Bu udla Tañrıdan yaña dõnevũz

²⁸³ Vezin kusurlu.

- 1644 Bırakmak ʿavratı hîç olmaz erlik
Ere özin bırakmak yahşsı dirlik
- 1645 Ne kul kim sen bir ulu hânı sevmez
Göñül var anda kim ol cānı sevmez
- 1646 Velî sıtmaluya helvâyı datmak
Yaramaz miʿ dede şafrâyı dutmak
- 1647 Melik çün gördi ol işde anı hām
Dili tosun velîkin göñli gey rām
- [58b] 1648 Didi yalvaru iy māh-ı ser-efrāz
ʿİtābı yāruñ her zamān nāz²⁸⁴
- 1649 Revā mı maşlaḥat mı kim begendi
Dutasıyken el urmaḫ katı bendi
- 1650 Yilerdüm kim ele zülfüñ getürem
Elikdürem seni vü el götürem
- 1651 Seni bulmağa dürişdüm evvelden
Ele geldüñ sen [ü] ben vardum elden
- 1652 Dilek bir dutsağa vir şād eyle
Mübârek ölmîşi āzād eyle
- 1653 Yanum vaşluñ bāğından tolu gül kıl
Ki gövdem ayrulıḫdan oldı bir kıl
- 1654 Meger gülden gül-ābı duta ḫalam
Gülistāndan biraz hem ḫoḫu alam

²⁸⁴ Vezin kusurlu.

- 1655 Sen esrük²⁸⁵ uş elümde saçuñ uci
Yiridür ger içem şād olu süci
- 1656 Senüñle içerem şād olmayam mı
Seni gördüm sa‘ ādet bulmayam mı
- 1657 Kūşak zerrīn olur bulsam senüñle
Tudağ şīrīn olur gülsem senüñle
- 1658 Eger benden üzilürseñ sen iy cān
Nite kim zehresinden ağı ılan
- 1659 Ben ayruğ kalısarvan tāze gülden
Sen ayruğ bir diken mānendi koldan
- 1660 Baña ger dudağūndan olmaya mey
Gōñül ola velīkin olmaya gey
- 1661 ‘İtāb olursa benden añaru pes
Meyāncı arada saçuñ uci bes
- 1662 Çü ol hoş dāsītānı şāh eyitdi
Dutup saçı ucın uyıdı yatdı
- [59a] 1663 Felek yāķūt cāmın ķunki şundi
Kara toprak kızıl yāķūta döndi
- 1664 Melik durdı vü oldı cāmı pūr-mey
Dağı ser-hoşdı dūnki süciden gey
- 1665 Hemān sevdāyıla tōlmiş dimāğı
Hemān odıla yanmışdur ķırāğı

²⁸⁵ Yazmada emrūñ yazılmış.

- 1666 Havā ıssıydı vü [ot] iñen tîz
 Kuru otdan nite ideydi perhîz
- 1667 Kâtı kuçdı nigârı ol kadar bes
 Nite bağlarsa tâcir tahta atlas
- 1668 Delim dürişdi Şîrîn özi cāndan
 Kazāsın aslanuñ şavdı kulanandan
- 1669 Şehi gördi ki gitmişdi kararî
 Dek otur didi kılma nâ-bekârî
- 1670 Ne lâzım gendüzüñi germ kılmağ
 Beni küstâh hem bî-şerm kılmağ
- 1671 Çü olur ẖvâcenüñ çok sav u sözi
 Utanmaz ẖvâceden kulluğçı özi
- 1672 Kul u kıymetle sözile girişme
 Siyâset kıl ya dınma vü yerişme²⁸⁶
- 1673 Bünüdi şāhuñ olduğınca aksak
 Murāda ırmeye her çendise sak
- 1674 Çü girü pâdişāhlık kona başa
 Murāda ire şāhlık kona başa
- 1675 Ol esrük ‘aqlı hîç yaramaz işe
 Ki bağ ayakda elde duta şîşe
- 1676 Sen iste devleti ben saña yāram
 Elikdür devleti ben elde varam

²⁸⁶ Flemming yaraşma şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 338).

1677 Țapuya devletile varısa rüz
Ben ü devlet bile yalvarısaruz

[59b] 1678 Severven devleti yüz cān saçarvan
Yağı muvan ki devletden kaçarvan

1679 Çü devlet kapusın açduñ yime ğam
Eyü günde çü toğduñ hurrem ol hem

1680 Degül āvāreyiken gey tolaşmaq
Veyā šāhuñ murādıyla ulaşmaq

1681 Dilerseñ kim dilek benden alasin
Budur qorqum ki šāhlıqdan qalasın

1682 Veger soñra yig olursañ evvelden
Diriğā ki ben olam varmış elden

1683 Cihān mülküñdür atañdan qalupdur
Qatı hayf oldı ayruqlar alupdur

1684 Cihānı ol alur kim dek oturmaz
Cihān dutılacaq küymeñ götürmez

1685 Dölenmekle olur her kedhüdālıq
Usañlıqla yıqılur pādişāhlıq

1686 Yigitsin begsın [ü] hem kılıcuñ var
Dölenme başuña tāt isteyü var

1687 Elüñden fitnenüñ bağını bir aç
Elüñden ne gelür göster yiter kaç

- 1688 Bu Hindü'nuñ ki oldı cümle rahtuñ
İdüben Türkmenlik dutdı tahtuñ
- 1689 Kılıçla pāre pāre eyle cismin
Ola kim bozasın anuñ tılısmın
- 1690 Ki Hüsrevler eli çün isteye kām
Gehī kılıç dutar olur gehī cām
- 1691 Hemīn senden ele bir kılıç almak
Cihānuñ çevre yanı leşker olmak
- 1692 Felek bile kıla savaş senüñle
Ura düşmenlerüñe taş senüñle
- [60a] 1693 Benüm dağı elüm varsa getürem
Yoğısa alkış idem dek oturam
- 1694 Şehi ol katı od yavlağ kaçıtdı
Kağup Şeb-dîz'e bindi çıkdı gitdi
- 1695 Didi tîzlikle gitdüm giceñ hoş
Eger oda veger şuya olam tuş
- 1696 Çalab bilür ki oddan irmeyem baş
Deñizde bir kılum hîç olmaya yaş
- 1697 Çıkardum bilüsüz tama gölügi
Girü alam aşğa direm ögi
- 1698 Bodıçı kim düzebilürven âhir
Urup boynın üzebilürven âhir

- 1710 Beni ‘ālemde āvāre sen kılduñ
Gücümü kesdūñ ü bī-çāre kılduñ
- 1711 Eger kayguñ yaķamı almayaydı
Bu toprağa beni yıl şalmayaydı
- 1712 Belī tā kim benümle hoşdı sözüñ
Şekerden dağı şīrīnidi sözüñ
- 1713 Bu dem ki sevmez olduñ benden ırduñ²⁸⁷
Giderven şimdi çün destūr virdūñ
- 1714 Gönülmekden özüm gāfil degüldi
Çonuķdum gitmegüm müşkil degüldi
- 1715 Çü hon ķoduñ oturduñ şimdi gitmek
Gerek çün koyduñ enbānuma etmek
- 1716 Pes andan kısdı ol Şeb-dīz’e mehmīz
Yola girdi çeriyle ‘azm idüp tīz
- 1717 Gönül Şīrīn’den incimiş giderdi
Yola girmişdi Rūm’a kaşd iderdi
- 1718 Bu yolda olmasun diridi tārāc
Ki tācı terk kıldı terkini tēc²⁸⁸
- 1719 ‘Uķāb-ı çār-per²⁸⁹ altında Şeb-dīz
Nehengi bilde ya‘ nī kılıcı tīz

²⁸⁷ Flemming arduñ şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 340).

²⁸⁸ Yazmada kaç yazılmış.

²⁸⁹ Yazmada çār-pār yazılmış.

- 1720 Çerisi girdi yola kıparu toz
Yir olmışdı at kıarası vü boz²⁹⁰
- 1721 Çeri bir deyre irişdi hemân-gâh
Çağırdılar ruhbân oldu âgâh
- 1722 Didiler aşğa in pîr-i râhib
Başı hoş dutsun ol Yezdân-ı vâhib

[61a] 1723 Ne dirsın didi bu iş noht ola râh
Ne gün Ġrân-zemîne olavan şâh

- 1724 Cevâbın didi kim bu on iki ay
Geçecek olasın şâh ile vü bay
- 1725 Yine şordı kim işbu eren²⁹¹ kim
Ola kim andan ola cânuma im
- 1726 Ne gişiden zağmet ola özüme
Bilürseñ vir cevâb işbu sözüme
- 1727 Aña virdi haber kim adı Sunţâm
Bir er ola ki ister devlet ü kâm

1728 Ki [sen] dirsın ol ere şâh tayı
Seversin yokdur andan sende kayı

1729 Saķıngıl şehriyâr aşşısuz erden
İçi toludur anuñ mekr ü şerden

1730 Baķup Sunţâm'a didi Ĥusrev özi
Ki aduñ fâş kıldı gizlü sözi

²⁹⁰ Yazmada bon yazılmış.

²⁹¹ Yazmada viren yazılmış.

1731 Saña Güstehem virmişdi atañ nām
Sen eydürsin benem savaşda Sunṭām

1732 Didi şāh ruhbāna kim ṭayım olur
Yigenven ṭayıdan ne ḳayım olur

1733 Şehe rāhib didi kim Güstehem'den
Ola kīne saña çoḳdan u kemden²⁹²

1734 Aña şāh didi kim iy rāy uran er
N'ola şoñra ḥaber vir ḥayr u ger şer

1735 Didi rāhib şehe kim olma ḡamḡin
Ki ayruḳ dutmaya dünyā saña kīn

1736 Yavuzlık gelmeye saña ḡışiden
Meger ḥükm ide yavuz gün ışıdan

1737 Ki ser-keş kıla anı bir gün aduñ
Senüñ ola velī ḥāşıl murāduñ

[61b] 1738 Ne var ger yavuz olursa gümānı
Senüñ ucuñdan avıçḡa zamānı

1739 Şehe Güstehem eyitdi k'iy cihān-dār
Göñül dutmañ bu işden hīç siz ṭar

1740 Yaradançun cihānı günü ayı
Cihānda sen bir ulu kethüdüayı

1741 Daḡı ıldırım içün ay u günçün
Daḡı yir ü göḡiçün ay u günçün

²⁹² Yazmada gehden yazılmış.

- 1742 Ki ٲođrulıđdur Güstehem' iŖi
Degüldür egrilik kılası giŖi
- 1743 Eger Güstehem' ayruğsursa ryı
Đararsun²⁹³ bağtınu güni v ayı
- 1744 Cihn ıssı cihn yaradalı rz
' Ayn kılmadı ĥalk çoğ u ne az
- 1745 Nite Ters sözine inanursın
Yaramaz sözi aŖıllu Ŗanursın
- 1746 Beni sözinden anu ĩmin eyle
Đ and içdüm nite olam ben eyle
- 1747 Ki Ters Ŗehriyra kıldı rŖen
Ere bil bigi yok yigi cevŖen
- 1748 Didi Ĥüsrev ki iy krkn bu iŖden
Geç imdi yatlu sözden yok ŖađıŖdan
- 1749 znden görmedüm ben bir yavuzlık
ĖŖ ٲođrulık her yirde uzlık
- 1750 Velkin bu dönen  arđu iŖini
Bilimez bilen ılduz sađıŖını
- 1751 Eger gl azarsa kim ne yıla
Unıdup eylk egrilik mi kıla
- 1752  alab'dan olıcağ olacağ iŖ bir
Ne bil kıaldı uŖluda ne tedbr

²⁹³ Yazmada kıararsun yazılmıŖ.

[62a] 1753 Yine şöyle didi ol rāhibe şād²⁹⁴
Eyü olsun günün hem gönün ābād

1754 Kiliseden gönüldi şehre Pervīz
Çatı yıl gibi atlar sürdiler tīz

1755 Şehi karşıladı şār uluları
Güherlülere yüzi suluları

1756 Çü yakın geldi ol şāra şehinşāh
Bir atlu viribidi Kayser-i şāh

1757 Didi bu ilde ger bir ārzūsi²⁹⁵ var
Neyise istesün şeh-i cihān-dār

1758 Ne var bir degülse bu il ü vü ol
Gönül birdür arada var açuk yol

1759 Bu Rūm uçdan uca tapuña kuldur
Ulusı giçisi döner degüldür

1760 Saña ben düzmeyince yarağ²⁹⁶ u su
Ne ārām isteyem ne aş u ne su

1761 Çü Hüsrev diñledi oldu inen şād
Özi endīşeden hem oldu āzād

1762 Kığırdı Pālū'yı Güstehem Pervīz
Hemān ol Endiyān'ın özini tīz

²⁹⁴ Yazmada şah yazılmış.

²⁹⁵ Yazmada er ārzū var yazılmış.

²⁹⁶ Yazmada yazuğ yazılmış.

- 1763 Dağı Şāvūr'ıla Hārād-ı Pürzīn
Ki aslandı dutıcağ her biri kīn
- 1764 Pes andan şöyle didi anlara şah
Ki iy biz kamu işde cüst ü āgāh
- 1765 Buyurdı perde dutan açdı kapu
Ki ilçiler gire kılmağa tapu
- 1766 İrişdiler yakın Kayser özine
Tapu kıldılar ol server özine
- 1767 Cihānı yaradanı öñdin ögdi
Çalap adıyla şeytānı dügdi
- [62b]** 1768 Ki oldur bilge vü beñdeşsüz ü bir
Ne tanıdı kimseye ne kıldı tedbīr
- 1769 Yaratdı yidi kat gögi vü yiri
Nehengi şu içinde tağda şīri
- 1770 Anuñ buyruğıla döner felekler
Dileksüz bitürür ol çok dilekler
- 1771 Gök²⁹⁷ [ü] ılduz yaradan her ne kim var
Aña kıldur eger seyyār²⁹⁸ u devvār
- 1772 Delim hayvān kim bizden öñ itdi
Keyūmers-ī şahı öñdin yaratdı
- 1773 Ki evvel şah olan oldu cihāna
Hudāvend olan aza vü cihāna

²⁹⁷ Yazmada gel yazılmış.

²⁹⁸ Flemming eyyār şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 343).

- 1774 Gel andan tā Ferīdūn-ı şehinşāh
Baña²⁹⁹ degdi olaruñ t̄acı vü şāh
- 1775 Ben oldum yönile Īrān-zemīne
Cihānda dutmadum deyyāra kīne
- 1776 Bir ulu urıg³⁰⁰ oldı āşikāre
Şeh oldı geh Behmen geh Dārā
- 1777 Ululuk t̄acı çün degdi Qubād'a
El urdı 'adl u inşāfa vü dāda
- 1778 Bilürsin hođ ulu Nūşīnrevān'ı
Ki 'adlile olur rūşen revānı
- 1779 Bu şoya gelmedi hergiz yavuzlık
Qamunuñ işi eylügidi uzlık
- 1780 Bu gez bir k̄ul aradan çıkdı güm-rāh
Binüben tahta oldı dünyeye şāh
- 1781 Bugün dād isterem iy şāhib-i baht
Ne üsküf dilerem ne t̄ac ü ne taht
- 1782 Ne gişi kim urınur t̄ac u ne tahta
Binür sultāndur dağı aşā bahta³⁰¹
- [63a] 1783 Bilür bellü ki bu taht u bu devlet
Kimüñdür şahlıg u t̄ac u bu mülket

²⁹⁹ Yazmada buña yazılmış.

³⁰⁰ Yazmada uzuğ yazılmış.

³⁰¹ Yazmada tahta yazılmış.

- 1784 Baña bu işde yārī eyleye ol
Vefāsuza kılıçla söyleye ol
- 1785 Ki düşmişven yürürin dünyede zār
Özümden olmuşam udıla bīzār
- 1786 Çü Kayşer ancılayın söz işitdi
Ki aña ol kulu nice iş itdi
- 1787 Kaķımaķdan güle döndi yañağı
Kızardı yüzi gögerdi tudağı
- 1788 Güli nergisden anuñ tolu tıldı
Dili³⁰² göñli dağı pür-nāle³⁰³ oldı
- 1789 Okıduķça dağı çok oldı derdi
Göründi taht aña kim lāciverdī
- 1790 Didi Hırrād-i Berzīn'e cihān-dār
Ki bilür kimde kim ' aql u bilü var
- 1791 Ki Hüsrev baña cāndan sevgülüdür
Hışımdur cānuma aşlı uludur
- 1792 Silīhüm var [ü] gencüm leşkerüm çok
Ne var elde ki eydem bende ol yok
- 1793 Gözüm dilerse dutmayam dirīğ hīç
Nedür hōd genc ü māl u ton tīğ iç
- 1794 Cihān görmüş yazıcı bir getürdi
Ululık tahtına karşı oturdı

³⁰² Yazmada diti yazılmış.

³⁰³ Yazmada nāre yazılmış.

1795 Cevābın nāmenüñ hūkm oldı yazdı
Ne bir sözde yañıldı vü ne azdı

1796 Delim hoş söz ögüt yazdı vü andan
Aña añdurdı öñdinki zamāndan

1797 Ki şehler rûzigārı nite geçdi
Kimi zulm itdi kim ‘adla el açdı

[63b] 1798 Kimi tîz geçdi kimi qaldı çok yıl
Nice eglense er dünyāda yok bil

1799 Çü yazmaqdan yazan uşandı ardı
Alup Qayşer bir erliklüye virdi

1800 Söz eyden gönli aydın yok azıcı
Bilü ıssı [vü] dillü vü yazıcı

1801 Aña didi ki var u Hüsrev’e di
Ki gönli nurlu taze yüzli şah i

1802 Benüm vardur yarağ u leşker ü genc
Çeri dirmekde hıç görmez özüm renc

1803 Veger olmazsa ben her yañadın māl
Direydüm her uludan diyeydüm al

1804 Ki gönlüñ dilegile Rûm elinden
Sen Īrân’a varayduñ tâ elinden

1805 Alayduñ düşmenden tahtı vü tâcı
Olaydı Çübîn’üñ dirliği acı

1806 Bu Rûm ilinde ğam yime gül işi
Ki budur çekzinen gerdünuñ işi

1807 Geh arka virür [ü] geh avıdur kıl
Geh aşşı gösterür [ü] geh ziyân ol

1808 Bize imdi ton u māl şu dirince
Göñül aç düzelüm yirlü yirince

1809 İrişdi Hüsrev'ün katına ol er
Didi Kayşer sözün cümle ser-â-ser

1810 Oturdu halvet odağında Kayşer
Vezîrile tanışdı hayr u ger şer

1811 Didi kim işbu kim bizden diler dād
Umar kim yardumumuzdan ola şād

1812 Ne idelüm kim bula³⁰⁴ kuvvet [ü güç]³⁰⁵
Ki kılmış bir yaramaz kıl buña güç

[64a] 1813 Giçilikden ola kim kurtıla bu
Eger altun bulursa yarağ u su

1814 Çü Kayşer'ün³⁰⁶ vezîr işitdi derdin
Kığıruñ feylesüfuñ didi dördin

1815 Bir anlaruñla tanışalum biz
Ne kim kolayısa şöyle koyasız

³⁰⁴ Yazmada bala yazılmış.

³⁰⁵ Yazmada eksik yazılmış.

³⁰⁶ Yazmada Pervîzüñ yazılmış.

- 1816 Buyurđı ayşer-i Rūm ol cihān-dār
Ki geldi feylesūf anda hemān-gāh
- 1817 Yigidūñ oca aşı amunuñ Rūm
amunuñ gōñli yumşaq şōyle kim mūm
- 1818 Oturup eski sōzi ıldılar yād
Ki biz hīç olmadu Īrānludan şād
- 1819 Hemān günden ki Īskender gidūpdūr
Bize Īrānlu³⁰⁷ ne işler idūpdūr
- 1820 Nice yama savaş u nice asma
Yazusuz an dōkūben ili başma
- 1821 alap gōrdi ki yavuz işleri var
‘Īvaz birūrđi yüzine cihān-dār
- 1822 Sen imdi dınma dek dur ık aradan
ū Sāsānīleri ıdı aradan
- 1823 Eger Hūsrev bula tahtın [u] tācın
Ulala vū ala Rūm’uñ arācın
- 1824 Yıa udan uca bu Rūm ilini
Yaradan ger irūrirse elini
- 1825 Bularda dīn veyā uş var mı bir añ
Utanursın bu Īrānluya zī tañ
- 1826 ū ayşer anlaruñ işitdi sōzin
Bu gez ayru dūzende dutdı ōzin

³⁰⁷ Yazmada Īrānluya yazılmış.

1827 Bir atlu ıydı şāha Qayşer-i Rūm
İdüp nāmeyle ol aḥvāli ma‘ lūm

[64b] 1828 Ol uşlu kocalar didügi sözi
Şehe ‘ arz itdi Qayşer Rūm’uñ özi

1829 Çü geldi Hüsrev’uñ qatına atlu
Didi Qayşer sözün ger ḥūb [u] yatlu

1830 Hem ol Qayşer bitisin virdi aña
Sağıssuz söyledi kim batdı taña

1831 Çü Hüsrev gördi göñli tar oldı
Yüzi şarardı ğamdan zār oldı

1832 Cevābın şöyle virdi kim bu sözi
Ki eskimişdür eger Qayşer özi

1833 Qamu rencümüz açdı yile virdi
Bu yolda atlarumuz yile irdi

1834 Ki gitdük döndük işbu elden uş biz
Umusuz oluñ Īrān’dan daḡı siz

1835 Görüñ imdi atalarumuz işin
Ol üründü şehinşāhlar doḡışın

1836 Savaşı bī-dād kıldılar mı yā dād
Kocalardan görüñ kimdür dutan yād

1837 Şor ol Rūm aşlusına çün gele tuş
Ki yavuz qarğa mıdur yā ki baykuş

1838 Gişi³⁰⁸ kim Rûm ilinde ilde baş ol
Çalab'dan yaña hıç kıomadı baş ol

1839 Atalarumuz ol ne aslarıdı
Cihānda her biri bir serveridi

1840 Getürmezdi biri hıç gişiden nāz
Kıomazdı olmağa kimse ser-efrāz

1841 Bu sözleri kim şimdi bī-bahādur
Ki karşı başumuza ejdehādur

1842 Bir ilet Kāyşer'e bizden selāmı
Eyit kim işbu aşşısuz kelāmı

[65a] 1843 Getürmezler ulular uş öñine
Güher kim şata tuşına degine

1844 Eyü yavuz şöñ ucı bunda kıalmaz
Nesin varısa kıor hıç nesne almaz

1845 Ne oynayam ne bir dem dutam ārām
Kilīmümi meger şudan çıkaram

1846 Çü Rūmīler bitürmezler bu işi
Iyam Hākān-ı Çīn iline gişi

1847 Ne kim dindiyse sözler hep tanuķdur
Ki öñdin ban suyu³⁰⁹ top bulanuķdur

³⁰⁸ Yazmada yazılmış.

³⁰⁹ Yazmada yazılmıştır.

- 1848 Viribidiklerüm çün döneler tîz
Bu şâristânlu diye³¹⁰ gitdi Pervîz
- 1849 Ne az kalam bu şâr³¹¹ içinde ne çok
Çü Kayşer'den bu işe çâre hîç yok
- 1850 Didi Ġrânluya kim şöyledür rây
Ki yola girevüz çün görine ay
- 1851 Baña dünyâ yaradan kıla yârî
Elümden kimsene kılmaya zârî
- 1852 Ki işüm eylik ü erlik olısar
Cihâna ‘adl u ihsânım tölısar
- 1853 Göñülден incinüp Kayşer özine
Didi nâme cevâbını sözine
- 1854 Bu resme nâmede söz yazdı yazın
Degüldi Hüsrev-i şâh sözde uzun
- 1855 Katı yımşak eger zîşt ü eger hûb
Eger merdûd u ger maṭlûb maḥbûb
- 1856 Sözüñ toğrusı acıyısı ne var
Gücüñ yitdükçe toğrı söyle sen var
- 1857 Ġrişdi Hüsrev işiginden atlu
Şehinşâh Kayşer’e yaraḳlu yatlu

³¹⁰ Yazmada yazılmış.

³¹¹ Yazmada şad yazılmış.

[65b] 1858 Çü Kayşer gördi vü okudı nāme
Şanaduñ gönline doğıdı nāme

1859 Delim endīşe buldı gönline yol
Vezīrini kığırdı atına ol

1860 Didi gözlegil sen işbu rāzı
Bula mı Hüsrev ayruķ ‘ izz ü nāzı

1861 Kığırdı bilge çok feylesūfı ol
Anlardan şordı geçmiş işleri bol

1862 Görüñ didi çü Hüsrev kıla savaş
Ola mı yig ü yāhūd hor yavaş

1863 Alu olasıyısı yağıdan ol
Aña biz diyelüm Çīn’e revān ol

1864 Koyalum anı biz Hākān’a varsun³¹²
Çü derdi atıdur dermān ursun

1865 Veger ğālib olısarsa yağıdan
Atası bigi yağılar ağıdan

1866 Yigdür virevüz şuyı biz aña
Meger kīni unıdup eylūk aña

1867 Çü bilge diñledi şehūñ sözini
Açuban eski zīcūñ ol yüzini

1868 Aña ılduz bilenler badılar hem
Tefekkür eylediler cümle bir dem

³¹² Yazmada bir Hākān vursun yazılmış.

1869 Şoñucı didi ılduz sayıcı er
Bu resme Qayşer'e iy şāh-ı server

1870 Gözetdüm eski zıci çok bugün
Ki ılduzdan anı düzdi Felātūn

1871 Yakında giç degül Hüsrev ola şāh
Qamu Īrān-zemīne ol şehinşāh

1872 Otuz yıl böyle vü dağı sekiz yıl
Yavuz yıl esmeye andan yaña bil³¹³

[66a] 1873 Çü Qayşer diñledi didi vezīre
Ki rüşen oldı işbu rāz-ı tīre

1874 Vezīri didi kim çün göstere yüz
Bu dönen gökde bir aḥvālī ılduz

1875 Sevilmez bilü varlığıyla ol
Sen anuñ devletiyle kāmūrān ol

1876 Çü Hüsrev bundan ol Hākān-ı Çīn'e
Vara vü yardımcıun şuyı bine

1877 Ala düşmenden ol Īrān-zemīni
Ola şeksüz қақыup bize kīni

1878 Naẓar kııl işi bizden yig bilürsin
Bu işe nice endīşe kıılursın

1879 Pes andan didi Qayşer yig ola bu
Ki şāha virevüz genc ü yaraқ su

³¹³ Yazmada yıl yazılmış.

1880 Sözi nice añam yigdür ki ben genc
Virem şāha meger ki az ola renc

1881 Pes andan nāme yazdı şāha girü
Çok alķış üstine alķış virü

1882 Ki uşlularıla biz tedbır kılduk
Eyü yavuzda rāyı bir kılduk

1883 Tanışduk dürlü işi söyledük biz
Girü öñdünki yola koduk uş iz

1884 Dükendi imdi ol öñdünki söz hep
Uş açdum genc ben ol deñlü kim tap

1885 Bu İstanbul içinde anca su var
Ki anlar bekleyübilür il ü şār

1886 Görem her dürlü iş ü söz oñadın
Direm leşker her il ü her yañadın

1887 Çü bir bir dirile leşker kapuya
Iyam kamusı varalar tapuya

[66b] 1888 Bu bunca söz ü sav [u] rāy urmaķ
Eger ağduk eger kolay durmaķ

1889 Anuñçun didi kim bu eski sözi
Getürdi araya söz bilen özi

1890 Ol oħtın Erdeşir'üñ oğlı Şāvūr³¹⁴
Cihānı tıldurupdı al u tut ur

³¹⁴ Yazmada şabur yazılmış.

- 1891 Segirdimidi vü kıрмаğ u yağma
Dağı gücile kın olmışdı peydā
- 1892 Geç andan Hürmüz'i añ ve Kubād'ı
Ki anların yoğıdı ile dādı
- 1893 Çü ilde kalmadı bir şār-ı ma' mūr
Kamu Rūmī erenler oldu mehcūr
- 1894 Eger Rūmī eren dutdıysa kīne
Tapuñ dañlamasun biz hoş bu kīne
- 1895 Göñül bağlamağa hiç dimezüz dīn
Bize olmasun iş yavuzluğı kīn
- 1896 Cihānda toğrulıkdur iş bize
Getürmez egrilik teşvīş bize
- 1897 Kırırduğ anları kim gördiler güç
Delim söz söyledük anlara şöñ uc
- 1898 Kamunun göñlin itdük sözile pāk
Helāk iden ağularını tiryāk
- 1899 Sözi düketdük anda kim bularuñ
Biri añmaya eski rūzigāruñ
- 1900 Ne kim geçdiyse şūr u ceng ü gāvğā
Dağı kan dökmek il yıkmak u yağma
- 1901 Ne kim buyruk olursa cümlesi rām
Oluban söz dutarlar hāş u ger 'ām

1902 Hemân virmek gereksiz dil bize siz
Ki yavuz şanmaya siz Rûm’a hergiz

[67a] 1903 Eyit kim nice kim Īrân’a ben şâh
Olam Rûmî erenler kılmaya âh

1904 Dağı bir Rûm elinde kim varı³¹⁵
Gözetmeye ne genc ü ne tavarı

1905 Getürün bu dilekleri yirine
Komañ kim Rûm eri sizden yirine

1906 Hışımlık kılalum [u] yâr olalum
Biri birimize hem yâr olalum

1907 Size her vaqt ki uğraya bir iş
Veger savaş ola vü şûr u doķış

1908 Kāmumuz yâr olalum u qarındaş
Koyalum bir yaña kīnile savaş

1909 Çü qalmaya dilek bu şâr u ilden
Dutarsız kīn tōlarsız kibr ü yilden

1910 Bize bir ‘ ahd-nāme yazuñuz berk
Kıluñ yavuzlığı vü kīneyi terk

1911 Aña uruñ şehāne mühr ü hergiz
Dağı kīn yolına başmayalum iz

1912 Hem Īrec kīni sözün açmayalum
Sıyup qavl egri yola kaçmayalum

³¹⁵ Vezin kusurlu.

- 1913 Bir olsun şimdiden Īrān'ıla Rūm
Daḥı bizden ne yadlıḡ [u] ne ceng um
- 1914 Benüm perdem içinde bir kızım var
Ki devletlūdudurur bilmek aña yār
- 1915 Dile benden aru dīnümüzile
Bizüm yolumuz u Īnümüzile
- 1916 Ki Kayşer urıķı toḡa bir oḡul
Īrec kĪninden aru duta göñül
- 1917 Savaşdan iki şu olmaya 'āciz
Çekişmek qalmaya arada hergiz
- [67b]** 1918 Göñül gözinden ger örtü şoyasın
Bu sözi toḡruluk diyü şayasın
- 1919 Ulaşmaqdan qala peymānumuz çok
Çalap'dan bundan artuķ şanumuz yok
- 1920 Geçelden hoş-nüvāz u dem-i Pirūz
Geçüpdür ay u yıl u gice vü rūz
- 1921 Ki virdiler ikisi baş yile³¹⁶
Çü şāh dād itmez oldıydı ile
- 1922 Dürüşdi hoş-nüvāz öziyle Pirūz
Çıkarmaya başından bu cihān toz
- 1923 Çü Pirūz anuñıla kıldı savaş
Yile virdi savaşda cānıla baş

³¹⁶ Vezin kusurlu.

- 1924 Suyı vü bahtı virdi cümle yile
Gider uş kılmasa şāh dād ile
- 1925 Yigitsin şimdi sen hīç görmedüñ iş
Dilerseñ dünya talı vire yemiş
- 1926 Kavulsuz gişiye olmayıgör yār
Kefensüz ölsün ol kim kavli yok var
- 1927 Gücün yitdükçe kavli sıma bekle
Veger geñsüz sınursa girü ekle
- 1928 Kimün kim kavli yoksa dīni hem yok
Kimün kim kavli vardır dīni var çok
- 1929 Şehe tahtıla tacı kıldı nefrīn
Ki kavli yoğ u hem gönlinde var kīn
- 1930 Sözümi aña vü yazgıl cevābın
Gözetgil işün ü sözün şavābın
- 1931 Bu rāzı bilmesün yazıcı gizle
Yolı her gişiden şorınca izle
- 1932 Cevābın nāmenün çün okıyam ben
Bilem kim nice sağınç eyledün sen
- [68a] 1933 Hemān-dem aqça ıyam ton u hem şu
Komayam hātīruñ içinde kaygu
- 1934 Ne gişi kim katuñda ol uludur
Bilüsi artuğ u yüzi şuludur

- 1935 Eger kīnūñ aña varısa gider
Göñüldeñ erligile kīne düşer
- 1936 Suçın anuñ yaradana bağışla
Eyle yağıya eylük sağışla
- 1937 Dilerseñ kim saña yārī kıla baht
Dutasın il ü şu vü tâc u hem taht
- 1938 Elüñ ilüñ tavarından kısa dut
Kaķımaķ ger gelürse göñlüñe yut
- 1939 Saña yaķın gişi göñlini kıl şād
Daķı dervīş özin kaygudan āzād
- 1940 Çü bağışlayasın feryād iresin
Nite tahtuñı sen yile viresin³¹⁷
- 1941 Ne şāh kim bahtiyār oldu vü bīdār
Eline aldı düşmenden nigeħ-dār
- 1942 Çü düşmenden yavuzlık görmediler
Şeh oldılar ʿācizlik³¹⁸ görmediler
- 1943 Biz imdi dilerüz tapuña beglik
Bulasın ögüdümüz ile yeglik
- 1944 Kırısun diyü nāme Kayşer-i Rūm
Buyurdı yazıcı saçdı biraz kum

³¹⁷ Yazmada varasın yazılmış.

³¹⁸ Yazmada yazılmış.

1945 Çü nokta urdı her bir müşkile ol
Mühürledi bitiyi müşkile ol

1946 Yüzügi kaçıla basdı mühür tîz
İydı elçile kim okıya Pervîz

1947 Çü nâme geldi şâha okıdı şâh
Ulaşmaqlık sözinden oldı âgâh

[68b] 1948 Didi Ġrānlulara kim bugün gün
Göñül üstinde seyr ider digergün

1949 Ki Kayşer nâme ıydı tolu alķış
Sözi cümle ögüt ögüt olur iş

1950 Dilek budur ki öñdünki geçen kîn
Kîniyile diñlene dürlü miskîn

1951 Dağı savaşmaya Rûm'ıla Ġrān
‘İmāret cengile olmaya vîrān

1952 Cevāb Ġrānludan işitdi şöyle
Ki dāyim barışık sözini söyle

1953 Ki kaçan kim aradan gide kîne
Nite olıcaķ gişi tahtuña bine³¹⁹

1954 Eger hāşıl olursa bu murāduñ
Yazalar cümle şāhlar tāca aduñ

1955 Çü anlaruñ sözün işitdi Hüsrev
Buyurdi ĥalvet ol yād gişiden ev

³¹⁹ Vezin kusurlu.

- 1956 Buyurđı atına yazıcı durdı
Divîit içinde ‘anber müške ordı
- 1957 Harîr üstine gendü yazdı nâme
Anuñçun ayşer’e ol nîk-nâme
- 1958 Sözi uçdan uca hep Pehlevî’ydi
Yazusı hûbıdı vü Hüsrevî’ydi
- 1959 Ki Hüsrev şöyle ılur ‘ahd u peymân
Ki nice kim teninde olısar cân
- 1960 Nice kim şâh olam ola yirüm taht
Ola Îrân benüm hem tâc u hem taht
- 1961 Getürüñ dimeyem bâcını Rûm’uñ
Suya buyurmayam ki gâret umuñ
- 1962 Ne şâristân kim alduķ Rûm elinden
atı cengile Rûmîler elinden
- [69a]** 1963 amusın ayşer’e virdüm ser-â-ser
Çü ayın atam oldı imdi ayşer
- 1964 ızın dağı ki arıdur uşşı bol
Anadan atadan gevherlûdür ol
- 1965 Atası buyruğıla dilerin ben
Anuñıla sarâyum eylerin³²⁰ ben

³²⁰ Yazmada yazılmış.

- 1966 Ol Īrānlu eren³²¹ ki vir baña su
Dağı kızuñ ki uşludur [u] hoş-ḥū
- 1967 Yalansuz kīne götürdüm aradan
Bu söze tanuḡ olsun ol yaradan
- 1968 Bir³²² oldı şimdiden Rūm'ıla Īrān
‘Īmāret ola ḡanda varsa vīrān
- 1969 Yazılmış ḡaṭṭumıladur bu nāme
Ki rūşendür yazum ḡaşşa vū ‘āma
- 1970 Ḳodum bu nāmeye mührümi ben uş
Mühürden ṭolu oldum kīneden boş
- 1971 Bu ḡavli şımayam var olduḡumca
Bu Īrān'da cihān-dār olduḡumca
- 1972 Ne kim didüñise sen ta‘ cille yi
Aşa kim başlamışsın tīzrek yi
- 1973 Çü ol sözleri kıldı şöyle ol yād
Ḳıḡırdı geldi tīz Ḥurşīd-i Ḥarrād
- 1974 Aña virdi şehāne ‘ahd u nāme
Ki ilte Ḳayşer’e ol nīk-nāme
- 1975 Subaşı yıl gibi durdı yirinden
Ata bindi gönüldi leşkerinden

³²¹ Yazmada urun yazılmış.

³²² Yazmada biter yazılmış.

- 1976 Segirdü geldi Qayşer qatına tîz
Biti virdi ki³²³ yazmışıdı Pervîz
- 1977 Çü Qayşer nâmenüñ mührini açdı
Oqıdı sözlerini incü saçdı
- [69b]** 1978 Buyurdı kim her uşlu yine geldi
Gişi kim söz dimekden incü deldi
- 1979 Tanışdı anlaruñla Qayşer-i şâh
Ki iy siz uşlular hep oluñ âgâh
- 1980 Ki qalmadı bu nâmeyle bahâne
Çü İrân'ıla Rûm oldu yegâne
- 1981 Bu işe biz nice dermân kılalum
Şeh-i İrân'la ne peymân kılalum
- 1982 Örüdüdılar ol cümle ulular
Cevâbıçun şehe yüzi sulular
- 1983 Ki biz kamu giçiyüz sen ulusın
Bu Rûm'uñ Qayşer'isin hoş-ğûlusın
- 1984 Yigin tapuñ kıllur fermân senüñdür
Tenümüzde dilerseñ cân senüñdür
- 1985 Çü Qayşer diñledi ol sözlerini hep
Qamuya alkış itdi anca kim tap
- 1986 Oqıdı Qayşer özi pîşekârı
Aña didi ne kim endîşevârı

³²³ Yazmada kim yazılmış.

1987 Uzun fikrile bir hîle³²⁴ düzetdi
Ol Ġrānlu eren ‘ aqlın gözetdi

1988 Buyurdi düzdi bir tuz kız tılısmı³²⁵
Ki fark itmezdi andan kimse cismi

1989 Oturmuş bir güzel ‘ avrat işi nāz
Yüzi udlu güzelliğe yîni yaz

1990 İki yanında gökçek qaravaşlar
Qamuda gül yañaqlar qara qaşlar

1991 Oturmuşdı ol taht üzere epsem
Yüzi gün gözi yaşlu özi pür-gam

1992 Çü düzdi ol tılısmı bilge üstād
Didiler Qayşer’e vü oldılar şād

[70a] 1993 Bağışladı delim cādūlara māl
Delim aqça vü tonlar dikme vü al

1994 Didi Güstehem’e k’iy ad issi server
Qızum varıdı bir zībā vü dil-ber

1995 Çü boy çekdi gelinlik oldı ol ay
Hışım varıdı (...) ³²⁶

1996 Aña ‘ Ġsā yolınca virdüm anı
Bilüsüzlikden ol server revānı

³²⁴ Yazmada mîle yazılmış.

³²⁵ Yazmada fer tılısma yazılmış.

³²⁶ Yazmada اوساؤ دایر yazılmış.

- 1997 Sarāyına viribidüm anı şād
Elinden rūzigāruñ kıldı feryād
- 1998 Revānı yigidüñ göklere pervāz
Kılup oldı cihānda ‘ömri gey az
- 1999 Oturmışdur ol imdi yaslu derdi
Kılup rūşen günini lâciverdī
- 2000 Ögütlerseñ revā ola ol ayı
Ki bilürsin nedür sözün kolayı
- 2001 Aña Güstehem eytdi şöyle kılam
Ögüdile gözi yaşını silem
- 2002 Tılışmuñ katına ad issi vardı
Dirüp başına ne kim uşşı vardı
- 2003 Katında Güstehem oturdı gamnāk
Ögüt virürdi ol yasluya bī-bāk
- 2004 Didi aña ki iy Kāyşer kıızı dād
İşe uşlu gişi kılmaya feryād

KAŞER-İ RŪM BĀNŪYI GŪSTEHEM ALUP KIZI MERYEM KATUNA İLEDŪP

- 2005 Kimesne bulmaz ‘ömre pâdişāhlık
Ne aşlan bīşede³²⁷ ne şuda balık
- 2006 Ölümünden hīç boyun olmadı āzād
Ölümçün yaradıldı ādemī-zād

³²⁷ Yazmada beytinde yazılmış.

[70b] 2007 Göñül kayguya virme unıd āhı
Ki ne yoqsulı qor ölüm ne şāhı

2008 Sözi yilidi cümle pehlevānuñ
Ki dilsüzdi vü cānsuzdı ten anuñ

2009 Yaşını barmağıla her zamān ol
Silerdi yig [ü] kılmazdı fiğān ol

2010 Çü tañladı Güstehem ol işi
Kıgıru Kayşer aña ıydı gişi

2011 Nite gördüñ didi işbu kızum sen
Ki yasından³²⁸ anuñ kayguluwan ben

2012 Didi virdüm ögüt yoğımış uşşı
Ögüdüm virmedi hıç aña aşşı

2013 İkinci gün didi Pālū'ya Kayşer
Ki bugün Endiyān'la sen iy mihter

2014 Dağı Şāvūrıla varuñ bu kıza
Ola kim utana söyleye size

2015 Ola kim ögüdünüz diñleye ol
Çü bile hürmetüñüz ' aqluñuz bol

[71a] 2016 Ümīdüm var ki vire bir cevābı
Çü andan işidesiz bir hiṭābı

2017 Bes ol yaslu elinden olam āzād
Anuñ ağlamağından āh u feryād

³²⁸ Yazmada yaşımdan yazılmış.

- 2018 Durup ol üç ulu er her yañadın
Eyitdiler aña sözün oñadın
- 2019 Cevābuñ yüzine açmadılar göz
Vefāsuz ‘avrat anda dimedi söz
- 2020 Dutup Qayşer qatına geldiler zār
Bu hālî söylediler çār u nā-çār
- 2021 Ki nice kim ögüt virdük aña biz
Cevāb işitmedük dilinde hergiz
- 2022 Çü oñmadı ol üç uşlula tedbīr
Didi Hārād-ı Berzīn’e cihān-gīr
- 2023 Ki iy ad ıssı yazıcı hünerver
Şehinşāh hāzretinde yig ü server
- 2024 N’ola varup görürseñ kızum özin
Ola kim işidesin tatlu sözün
- 2025 İdi Hārād-ı Berzīn’i³²⁹ cihān-dār
Didi eyvāndan yaslu kıza var
- 2026 Çü vardı qatına Hārād-ı Berzīn
Doğuşmış gördi aña qaygu gözin
- 2027 Başın gördi vü tēcın yüzini hem
Gözinden eksük olmaz bir zamān nem
- 2028 Öñinde durdı bir dem sildi yaşın
Selām eyler gibi bir egdi başın

³²⁹ Yazmada Berzīne yazılmış.

2029 Çü taht üstinde aña tapu kıldı
Tılışımduğın anuñ uşlu bildi

2030 Gözetdi ‘avratı ayğa başdan
Halâyık gördi çevre qaravaşdan

[71b] 2031 Delim söz didi ‘avrat dınmadı hıç
Delim endişe kıldı göñlini pıç

2032 Didi kim ger bu ‘avrat ögini gam
Alupdur qaravaşlar niçün epsem

2033 Duruban bir bulardan çıkmaz āvāz
Ne çok söyler var arada vü ne az

2034 Eger yaş ise şol gözinde gey nem
Gerekdi lahza lahza oladı kem

2035 Öñinde bir araya dökilür yaş
Ne şola vü ne şağa burur ol baş

2036 Yaşı çevre saçılmaz hıç gözinden
Elin ayruķ yire kıomaz dizinden

2037 Eger bu gövdede bir cān olaydı
Niçün ancaķ öñi cünbān olaydı

2038 Ne cānı var bu şeklüñ hem ne cismi
Düzüpdür feylesüf işbu tılışmı

2039 Gelüp Qayşer kıatına didi Hārārād
Ki bu ay yüzlüde yok ‘adlile dād

- 2040 Tılışm itmişler ol Rūmı erenler
Ki aňlamadılar öñdin görenler
- 2041 Delim güldi çü Qayşer Rūm işitdi
Tudağın açdı dişini ısıtdı
- 2042 Aña didi cihānda çok zamān qal
Seni dünyāda bulmasun yavuz hāl
- 2043 Ki Hüsrevler qapusında olasın
Vezīr anuñıçun kim kethüdāsın
- 2044 Evüm vardur didi bir tañlamalu
Ki oq irürmez aña qatı yaylu
- 2045 Göricek bilesin didi ki n'ola
Tılışm veyā Çalap işi mi ola
- [72a] 2046 Dönüp Hırrād-i Berzīn vardı aña
Mu' allaq atlu gördi batdı taña
- 2047 Girü Qayşer qatına geldi özi
Eyitdi şöyle ad issine sözi
- 2048 Ki ol atlu demürden dur muşavver
Hem ol mıkñātısdandur³³⁰ müdevver
- 2049 Sağışsuz alkış itdi Qayşer aña
Ululuk lāyık oldu didi saña

³³⁰ Flemming mıkñātısdandurur şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 356).

- 2050 Eyü sözler³³¹ eren senden³³² işidür
Tapuñ Īrānluda uşlu gişidür
- 2051 Ne şāhuñ kim apusunda ola bir
Senüñ gibi gişi kim ıla tedbīr
- 2052 Anuñ şeksüz irişür başı aya
Hezārān āferīn sen kethūdāya
- 2053 Delim altun aça at u dīnār
Delim ıymetlū tācı dürr-i şehvār
- 2054 Aña virdi vū ıldı āferīn çok
Didi Īrān'da hergiz beñdeşüñ yok
- 2055 Çü ayşer bildi kim dirildi hep su
Cihān tozdan şanasın oldu Hindū
- 2056 Üründü ıldı Rūmī yüz biñ er ol
Savaşı her birinüñ erligi bol
- 2057 Silāh u aça virdi at u oal
Bir atluya eriden dimedi al
- 2058 Anuñ bir kızı vardı adı Meryem
Yavaş u bilüsi çok göñli urrem
- 2059 Nigārın ru-ı üsnüñ gögi ayı
Saı hindī vū uluñı ıṭāyī
- 2060 Yüzine arşu yüz omış yire Rūm
Yañağı şeb-irāğ ol resme kim mūm

³³¹ Yazmada sözleri yazılmış.

³³² Yazmada sen yazılmış.

- [72b] 2061 Gibi mercāna yüz biñ ta‘ ne urmış
Saçı cān yolına yüz ağı kırmış
- 2062 Dem-i ‘İsā olup sözinde peydā
Ki hem Meryem’den olmuşdur Mesīhā
- 2063 Getürdi araya anca cihān ol
Ki töldi at [u] kıtırdan ulu yol
- 2064 Döřekler atlas u dībā-yı Rūmī
Ki naķşı altun ebrüřimdi būmı
- 2065 Çok altun āleti cevher nigārı
Delim yāķūt [u] dürrī-yi řhvārı
- 2066 Delim la‘l ü delim tonlar çok altun
Dağı çok³³³ Rūm atlası dībā olsun
- 2067 Dağı çok bilezük hem küpe vü tāk
Çalab bileydi incüsin taşın kaç
- 2068 ‘İmārı düzdi dört altundan lü’lü’
Hacı řhvār güherdenidi tolu
- 2069 Kılı üç yüzlü erliklü vü ayık
Eyer uyanları altunlu bayık
- 2070 Kıravaş üç yüz ay mānendi kaç
Kimi Çerkes kimi Rūm kimi Kıfçāk
- 2071 İki yigirmi Rūmī hādimi hem
Perī yüzlü kaması hūb u hurrem

³³³ Yazmada çok delim yazılmış.

- 2072 İdi³³⁴ hem feylesūfuñ dördüni ol
Kamu uşlu bilen āyİne hem yol
- 2073 Didi cümle sözün anlara Kayşer
Dağı Meryem özine ol dil-āver
- 2074 Döşekden tondan altundan gümüşden
Bilen Rūmī bilü ıssı sağışdan
- 2075 Sağış dutmağda gördiydi delim renc
Ki üç yüz biñ er artuğıdı ol genc
- [73a] 2076 Şehūñ ilçilerine virdi çok māl
Ki hoş oldı kamuda hātır u hāl
- 2077 Delim ton virdi biz ü altun u at
Delim çuğal u yarağ yarağ u yat
- 2078 Dağı yazdı alardan şükri şāha
Ki lāyıkdur kamusı pādişāha
- 2079 Yaraşur rāz var olursa Pālū
Ki kamu uslulardur andan alu
- 2080 Gişi Harrād-ı Berzīn'den yigi hīç
Ne gördi ne göre anuñ gibi hīç
- 2081 Anuñçun bunı yaratdı yaradan
Ki ola āşikāra cümle penhān
- 2082 Dururdı şayan ılduzları örü
Gönilmek vaqtinūñ sa' dını görü

³³⁴ Flemming ve Güneş iyi şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 357), (Güneş, 2010: 485).

2083 Yola ol gün [ki] Hüsrev sürdiydi at
Ki dir Behrām-rüz ol güne hep Tāt

2084 Eyü fāl u eyü ılduzıla ol
Eyü iqbāl u kutlu yüzile ol

2085 Bile ol gün eşdi Kayşer özi
Bu gez dördünci gün ol işbu sözi

2086 Didi kim varmadın İrân zemîne
Kuşağın şeşme vü hem açma sîne

2087 Yalıncağ görmesün Hüsrev tenün hiç
Yüzünden gitmesün örtü senün hiç

HÜSREV MERYEM'İ ALUP KAYŞER-İ RŪM BEĞİNE GÖNDERÜR

2088 Duruban alkış idüp didi Kayşer
Ki saña tapucı bu çarh-ı aḫzar

2089 Savaşçı er Niyetūs kardaşıydı
Ki savaşda çerisinün başıydı

[73b] 2090 Aña didi saña Meryem yakındur
Hışımdur kanda dīnde hem yakındur

2091 Sımarladum saña kıızı vü mālı
Düzenlü bu çeriyi dürlü ḫālī

2092 Niyetūs dutdı ol kulluğa boyun
Çevirdi Kayşer ağlamaḫda boyun

2093 Boyun dutdı Niyetūs ol sözine
Dönüp Kayşer getürdi yaş gözine

- 2094 Giderdi su velī sıǵmazdı yola
Niyetūs öñ baķuban saǵa şola
- 2095 Elinde gürzi vü düzerdi şuyı
Özi alçaķ velī tündidi ħūyı
- 2096 Çü şuyıñ geldüğini bildi Ĥüsrev
Çerisile ‘azīmet kıldı Ĥüsrev
- 2097 Çü subaşlarınıñ tozı belürdi
‘Alemler görünüp leşker gelürdi
- 2098 Ne su kimse bulıtdan kılmadı fark
Eren çuķal ışıķ içindeydi ġarķ
- [74a] 2099 Ol ad issi suyı Ĥüsrev çü gördi
Yüzi güldi düşini ħayra yordı
- 2100 Göñül aydın kıluban güldi kıatı
Uruban ökçe sürdi kıara atı
- 2101 Niyetūs’ı görüp kıuķdı görüşdi
Delim şordı aña yavlaķ girişdi
- 2102 ‘İmārīden yaña tız atı sürdi
Yüzini Meryem’üñ çün anda gördi
- 2103 Anı şordı vü öpdı öz elini
Sevindi görüben gökçek gelini
- 2104 Getürdi leşkeri perde sarāya
Döşetdi³³⁵ bir oda ol gizlü aya

³³⁵ Yazmada dutdı yazılmış.

- 2105 Oturdı söyledi anuñla üç gün
Çü dördüncide açdı yüzini gün
- 2106 Konuklık kıldı bî-endāze gey toy
Didiler şu erine yi iç ü toy
- 2107 Niyeṭūs'ı oḡutdı Hüsrev-i šāh
Bile güli³³⁶ ki savaşçıydı āgāh
- 2108 Çeri başlarını ger çok [u] ger az
Kimi kim ol çerideydi ser-efrāz
- 2109 Çü Hüsrev gördi ol üründü suyu
Savaşçı atluyı hep tünd-ḡūyı
- 2110 Çala[b'a] āferīn kıldı öginde
Ki yaratduḡı yirinde göginde
- 2111 Bulumaz uşlular hergiz bahāne
Anı öger gelen gişi cihāna
- 2112 Didi ol ululara kim yaradan
Baña yārī kılurısa aradan
- 2113 Götürem³³⁷ erligile düşmeni ben
Baña gülşen aña yir ola külhān
- [74b] 2114 Hele siz diñlenüñ içüñ ü yiyüñ
Ne siz işidüñ ne ḡayr u şer diyüñ

³³⁶ Yazmada yazılmıştır.

³³⁷ Yazmada getürem yazılmış.

- 2115 Yidi gün yidiler hem içdiler şād
Göñül yüz dürlü қayğulardan āzād
- 2116 Sekizinde çeriуi düzdi ol hūr
Felek mānendi tīz gök ü pūr-nūr
- 2117 Göge āvāze³³⁸ çıқdı çalup kūsī kūsı
Havā su³³⁹ tozılayıdı ābnūsī
- 2118 Çeriуile geldi Āzerbāygān’a
Uma tahtın ki virdi rāyigāna
- 2119 İki hafta olıcaқ қondı hep su
Ne yırde қondılarsa қurudı şu
- 2120 Ol ilde varıdı bir yazı gey giñ
Siz aña iy eren gül yazusı diñ
- 2121 Sarā-perde uyup қondı cihān-dār
Bile қondı çeri oldı cihān-dār
- 2122 Niyetūs didi mihter bu suya
Sen algıl tā ki hep şu saña uya
- 2123 Ol aradan bahādurlarıla ol
Ata қamçı uruban gözledi yol
- 2124 Segirdüben giderdi yola özi
Kim uğrasa yolu şormaқdı sözi
- 2125 Ol araya ki Muşıl İrmenī’di
Şanasın gövdesi pīlūñ teniydi

³³⁸ Yazmada avan yazılmış.

³³⁹ Yazmada hāvasuz yazılmış.

2126 Çerisindeydi Bendū aña hemrāh
Ki ıayı dirdi Bendū'ya şehinşāh

2127 Çü Hüsrev geldüğini bildilerdi
Şehi karşılayı gönüldilerdi

2128 Çeri öninde ol iki dil-āver
Baķup gördi ikisi daķı server

[75a] 2129 Didi Güstehem'e sol iki atlu
Segirdüben gelür yaraķlu yatlu

2130 Bir anları gözet gör kimler ola
Segirdü nite girdiler bu yola

2131 Didi Güstehem şöyle k'iy cihān-gır
Şol ablaķ atluya ańlayu baķ bir

2132 Ėarındaşumdur ol Bendū-yı³⁴⁰ server
Bir ayruķ şu eridür yārī ol er

2133 Aña Hüsrev eyitdi kim ne dirsın
Sen ol Bendū Ėamın şöyle mi yırsın

2134 Eger diriyise zindānda ola
Ölü şāh dārıla meydānda ola

2135 Didi Güstehem şāha yime ķayı
Naķar ķıl oldur ol ıapuña ıayı

2136 Yaķın gelsün ger olmazısa Bendūy
Bu Güstehem'ün ķanın dökmege uy

³⁴⁰ Yazmada Bendūsī yazılmış.

- 2137 İrişdiler hemān-dem şehriyāra
Yaya oldılar anlar āşikāra
- 2138 Çü Hüsrev kıtına yaklaşdı anlar
Ol iki big ögilmiş pehlevānlar
- 2139 Tapu kıluban ögdilerdi řāhı
Kul ol hoşdur ki öge pādiřāhı
- 2140 Şorup Hüsrev didi Bendū'ya kim ben
Şanur idüm toprağa girüpsin sen
- 2141 Eyitdi Hüsrev'e ol hālını hep
Eyü yavuz gečen aḥvālını hep
- 2142 Aña ne resme eylük itdi Behrām
Anı kırtardı³⁴¹ gendü gitdi Behrām
- 2143 Daḥı ol çāreyi kim itmişidi
Tonı řāh aña kıoyup gitmişidi
- [75b] 2144 Geyüben tonı çıkduğını tama
Ne dil virdüğini Behrām-ı ḥāma
- 2145 İşidü ağladı kıldı delim āh
Şol yoldařuñ ne gişidür didi řāh
- 2146 Didi řāha budur Mūřıl-ı mihter
Ki ata binmedi buncılayın er
- 2147 Tapuñ ĩrān-zemīnden gideli bu
Ne rāḥat gördi bir yirde ne uyku

³⁴¹ Yazmada kırtardı yazılmış.

- 2148 Yola baqardı kim şāh-ı cüvān-baht
Gele yarışdura eyvānıla taht
- 2149 Hemİşe yiri vü yazıyı³⁴² vü tağ
Ne bāğçe istedi ne sebze ne bāğ
- 2150 Sarāyı çadırumuz gāh olupdur
Şehūñ sevgüsiyle gönli tolupdur
- 2151 Çerisi var bunuñ kim sağısı yok
Silāh u genci var u altını çok
- 2152 Gidelden şāh özi Rūm iline ol
Küyerdi³⁴³ şehriyāra gözleyüp yol
- 2153 Didi Mūşīl'e Hüsrev iy cihān-dār
Ki bizde ol emekde minnetüñ var
- 2154 Tapuñ bizden ululık adı bula
Ululuğūñ adıla dünya tola
- 2155 Aña Mūşīl eyitdi k'iy cihān-dār
Buyurursañ kuluña hātırum var
- 2156 Ki öpem üzengüde ayağūñ ben
Ki yoluñda fidādur³⁴⁴ cānıla ten
- 2157 Aña Hüsrev didi gördüñ delim renc
‘İvaż ol rence bulasın delim genc

³⁴² Yazmada yazıdı yazılmış.

³⁴³ Yazmada geyerdi yazılmış.

³⁴⁴ Yazmada nidādur yazılmış.

2158 Ola hâşıl ne kim varsa murâduñ
Cihâna eylügile tola aduñ

[76a] 2159 Uzatdı üzengüden ayağın şâh
Segirdü vardı katına hemân-gâh

2160 Şehüñ öpdi rikâbın hem ayağın
Delim mihriyle şolın gâh sağın

2161 Buyurđı Mūsîl' e şâh bindi ata
Oğul anuñ gibi kazansa ata

2162 Viribidi uyanuqlarını şâh
Ki olalar cihân işinden âgâh

2163 Çü oldı Nîmrûz' uñ suyu âgâh
Ki yoldan irdi sula Hüsrev-i şâh

2164 Kâmuıy bağladılar kûsı bile
Çeri dirneşdi gelmez vaşfı dile

2165 Bu bilmekden sevindi her tarafdâr
Segirdü geldiler hep Hüsrev'e yâr

2166 Çü Behrâm'a haber irişdi kim uş
Suyından Hüsrev'üñ düşdi ile cûş

2167 Yine şahlıg [u] ferri tâze oldı
Çerisi dağı bî-endâze oldı

2168 Çeriden ürdi bir ad issini ol
Hışımdı çün biline hem nîk-ğâh ol

- 2169 Ki erliklüyidi vü bilisi bol
Ki adıyıldı Dārā-penāh ol
- 2170 Yazıcı [ol] kığırdı kıtına tız
Buyurđı kim ola sözden güher-rız
- 2171 Bitiler yazdı ululara penhān
Kıla va‘ de delim in‘ām u ihsān
- 2172 Bitiyi Çübīn‘den görü özine
Dağı Güstehem‘e Bendü özine
- 2173 Dağı Şāvūr‘a³⁴⁵ vü hem Endiyān‘a
Ki sayılır biri on pehlevāna
- [76b]** 2174 Biti başı cihān yaradan adı
Ki dürlü ni‘mete ol virdi dadı
- 2175 Yaradan yir ü gök ü dürlü hayvān
Yiri sākın kılan ü çarḡ-ı gerdān
- 2176 Pes andan yazdı kamuñuz el açuñ
Yavuz uslu şehi kıoyup [u] kaçuñ
- 2177 Ki Sāsān toḡmı olalı cihānda
Ne āzād kıldı³⁴⁶ rāḡat ne cihānda
- 2178 Bu Sāsānī erenden ummañ ihsān
Ki söğütden degül yāḡūt āsān
- 2179 Çü bu nāme iriše tapuñuza
Bilüñ kim geldi devlet kıpuñuza

³⁴⁵ Yazmada nişabur yazılmış, Flemming Şāpūr‘a şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 362).

³⁴⁶ Flemming kıaldı şeklinde okumuş ((Flemming, 1974: 362).

2180 Benüm atumda bellüdü r yirüñüz
Göñül dutmaya yavuz hıbirüñüz

2181 Çü bir gezden berü ‘azm idesiz siz
Guşsa yol bulmaya göñlüme hergiz

2182 Ne Rüm’dan üşenem ne leşkerinden
Ne erliksüz yaradan mihterinden

2183 amunuñ başını alam [u] tahtın
Yarağın yatını vü cümle rahtın

2184 odı ol nâmelere mühri Behrâm
Dilerdi kıla ol ad iss’lerin râm

2185 Şehinşâh dergâhına geldi ol cüst
Yüriyü gâh ivmekle vü gâh süst

2186 Ululuk gördi anda delim su
Ki didi bunlara anda yite şu

2187 Göñülde dirdi bunuñ bigi şâh
Dirîgâ³⁴⁷ nite Çübîn şâh ola âh

2188 Yâbânda yüriye Pervîz-i Hürmüz
Anuñ tahtına Behrâm ola gürbüz

[77a] 2189 Bir erven yad [u] düşmensiz kem-âzâr
Deve yükiyle otuz yüküm var

2190 Niçün gendüzimi oda kemişem
Düşem zârı ile derdile pişem

³⁴⁷ Yazmada dirîken yazılmış.

- 2191 Çü işüñ kolayı göründi rüşen
Ere bilü gibi yok taze gülşen
- 2192 Varam Hüsrev katına kılam i' lām
Virem bitileri kim yazdı Behrām
- 2193 Dağı hedīye ne kim virdiyse ol
Budur toğrulıg u āyīn u hem yol
- 2194 Tolu endīşe geldi bārgāha
Biti vü hedyeyile ulu şāha
- 2195 İletdi hedīye vü nāmeleri
Sözini ' arza kıldı[vü] tavarı
- 2196 Şehinşāh nāmeleri çünkim açdı
Okıyup tācire çok incü saçdı
- 2197 Kōdılar kürsī altundan oturdı
Şehinşāh bu sözi dile getürdi
- 2198 Ki iy uslu [vü] söz bilici server
Sen ol Behrām'ı bil gey [hor] u kihter
- 2199 İşüñe bulasın bizden ğaraž çok
Murāda irdüñ ayruğ hīç sözüñ yok
- 2200 Buyurdi yazıcı geldi oturdı
Cevābın yazmağa kâğıd getürdi
- 2201 Delim alkışla yazdı yazan er
Ki iy il issi leşker şāhı server

- 2202 Bitũn geldi vü oķıduķ sōzini
Delim aķırladuķ ilķũn ōzini
- 2203 Gōñũlden Hũsrev'e hep dũşmen olduķ
Senũnle şōyle kim cān [u] ten olduķ
- [77b] 2204 Ne endişe bize Rũmĩ erenden
Kim erlik uma ıraķdan erinden
- 2205 Kāmu kından kılıķ ķũn ķıķaravuz
Savaşda Rũm erin cũmle kıravuz
- 2206 Bu Hũsrev gōre suyuñ hāy-ı hũyuñ
Daķı erligũn ũ ol yũce boyuñ
- 2207 Tenine ditremek dũşe hemān-dem
Kōca dilkũ gibi ola geķi kim
- 2208 Kōdı bitilere mũhr ol cihān-dār
Didi ol bilũ issine ki al var
- 2209 Bulasın bu işũnde eylũk ũ genc
Saña rāhat ola bu gōrdũgũn renc
- 2210 Aña virdi gũher altun u dīnār
Bahālu la' l u hem lũ'lũ'-i şehvār
- 2211 Aña didi ki Ćũbĩn'e iletgil
Ne kim dirven bir bir [aña] beyān kı l
- 2212 İletdi nāmeleri ol yigit er
Elinden aldı Behrām-ı dil-āver

- 2213 Çün oqıdı vü ol yazuyı gördi
Havâyı kığıruban ‘aqlı sürdi³⁴⁸
- 2214 Yaraqlandı vü itdi ‘azm yola
Didi Ġrānlu gör kim nite ola
- 2215 ‘Aceb bunuñ ser-encāmı vü işi
Eyü yormadı düşün hıç gişi
- 2216 Qocalar vardılar qatına anuñ
Qararmış gördiler ol pehlevānuñ
- 2217 Gözini vü göñlini didi cümle
Savaşına şehüñ sen itme hamle
- 2218 Eger Hüsrev gele Ġrān-zemīne
Qılıç ola aña iş gürz ü kīne
- [78a] 2219 Bu Ġrān tahtına aldanma zinhār
Gözüñ bağlamasun bu dehr-i ğaddār
- 2220 Eşer kılmadı söz Behrām-ı şūma
Çıqardı su şehile savaş uma
- 2221 Segirdü vardı Āzerbāygān’a
Çeri erliklü sıgmazdı cihāna
- 2222 Çeri irdi çeriye qondı yakın
Ki kıllalar biri birine aqın
- 2223 Qarınca bulmadı yol kim geçeydi
Siñek hem bulmadı yir kim uçaydı

³⁴⁸ Yazmada sardı yazılmış.

2224 Eyitdi şöyle ol kîn isteyen er
Varalum görelüm bu Rûmî leşker

2225 Ne yarağ u ne yatıla gelüpdür
Nice çuğal u atıla gelüpdür

2226 Kâmu erliklüler bindiler ata
Yalân sineyle mihr İzed Güşesb tâ

2227 Çeriyi göreler kim kîne diler
Kâmu Behrâm içün dişini biler

2228 Çü gördiler çeriyi ol üç atlu
Didiler mihtere yarağlu yatlu

2229 Deñiz gibi çeridür bu gelen sü
Bizüm endişemüzden daşradur bu

2230 Bu yüzden Rûmî atlu bârgâha
Varuban yüz kodılar cümle şâha

2231 Şehüñ öñinde bil bağladılar fâş
K'İrânlula kulum diyü savaş

2232 Şehe hoş geldi ol söz didi varuñ
Savaşda gey eren ödini yaruñ

2233 Çü güneş tañlacağ çıkdı busudan
Aya irdi ħurūş ol iki şudan

[78b] 2234 Şanasın bir felek mânendi döndi
Güneş yüzi kılıçdan şöyle tundi

- 2235 Erenler na‘ rası vü atlar üni
Felekde kıldı hayrân ayı günü
- 2236 Çü anı gördi ol savaşı Behrâm
Kılıç çekdi vü atın sürdi ol hām
- 2237 Segirdürdi yalunuz ine ağa
Bağardı leşkerinde sola sağa
- 2238 Bağup Hüsrev çü gördi ol savaşı
Kararmış yazıyı vü tağ [u] taşu
- 2239 Şu resme oldı yazı şanasın mîğ
Havâdan yağdururdu hançer ü tîğ
- 2240 Yineşûsıla Bendü dağı şah
Segirdü bağdılar tağa hemân-gâh
- 2241 Oturdıladı tağ üstinde anlar
Bağarlardı ki niyder pehlevânlar
- 2242 Çü kûs âvâzı çıkdı iki sudan
Erenler girdi araya busudan
- 2243 Çü Hüsrev gördi ol inile ceng
Yirinde kaldı hayrân ol olup deng
- 2244 Güneş çün gökde açdı gizlü râzı
Çeriler başı katdı davul-bâzı
- 2245 Getürdi ne kadar kim suyu vardı
Ulular cümle bile yola vardı

- 2246 Yol üstinde amışlar varıdı saz
amış biici er ok anda yok az
- 2247 Iradan gricek Behrām-ı şiri
Daı ok suyu v bira diliri³⁴⁹
- 2248 Didiler bu yola nite [ki] girdn
Delim devrān eleminden renc grdn
- [79a] 2249 Ki pīře udan uca oludur su
Savaşı v yig erden var[dur] busu
- 2250 Didi Behrām [ki] bunda atlu ger var
Uyupdur Hsrev’e řāh-ı cihān-dār
- 2251 eriden rdi Nestd’ı řehinřāh
Aña virdi eriyi hep ki nā-gāh
- 2252 Yolumuz aluban bizi dutalar
Savaşda oynayup bizi utalar
- 2253 amu ekdiler ata bat³⁵⁰ tengi
Yaraqlandı savaşa cmle cengi
- 2254 amıřlıға od urdılar dutuşdı
erinn arasına od dşdi
- 2255 amışlık udan uca kll yandı
Bir er yandı bir aғаla uvandı
- 2256  Nestd’a bauban grdi bn
Segirden ata ısmarladı dizgin

³⁴⁹ Yazmada deliri yazılmış.

³⁵⁰ Flemming atı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 366).

2257 Kemendile atından kapdı anı
Elin bağladı yire depdi anı

2258 Hemān-dem diledi Nestūd zinhār
Didi aña [iy] ad issi cihān-dār

2259 Niçün yire dökersin xanımı sen
Bağışla luṭfuñıla cānumı sen

2260 Beni öldürme bile varayın ben
Olup dervīş Hax'a yalvarayın ben

2261 Aña Behrām eyitdi iy bed-endīş
Gerekmez baña savaşda seni iş

2262 Başuñ kesmek bañadur 'ār u hem teng
Ki olımayasın Behrām'a hem-ceng

2263 Elümden qurtılursañ yola gir var
Ne kim gördüñ eyit bilsün cihān-dār

[79b] 2264 Çü Nestūd ol sözi işitdi alkış
Virüp didi ki dād olsun saña iş

2265 Rey'e ol bışeden yüz urdı Behrām
Varup birkaç gün anda durdı Behrām

2266 Biraz gün durdı vü Hāḳān'a geçdi
Ki derde uğradı dermāna geçdi

2267 Bu yaña şah şu yirine vardı
Ki Behrām'ıñ soñı vü genci virdi³⁵¹

³⁵¹ Yazmada virdi şeklinde yazılmış. Flemming ve Güneş vardı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 367), (Güneş, 2010: 501).

- 2268 Çeri şöında buldı genc ü çok tâc
Buyurđı suyına kim kıldı târâc
- 2269 Yaradandın yaña durđı örü ol
Didi iy gösterüp azmışlara yol
- 2270 Götürdüñ düşmenüñ şerrin aradan
Ki arıtsın³⁵² viren özi yaradan
- 2271 Pes andan döndi vü vardı sarāya
Buyurđı iş bilen bir kethüdāya
- 2272 Ki gel diye bilü issi debîre
Ki yaza müşkile ol aķ ģarîre
- 2273 Biti şāh-ı cihāndan Kayşer'e ol
Delim öğüp kıluban āferîn bol
- 2274 Savaş aģvālını cümle ser-ā-ser
Bitide yazdı tâ kim bile Kayşer
- 2275 Şehüñ mührini urdı nāmeye ol
Virüp ilçiye dutdı ilerü yol
- 2276 İrişdi nāmesiyle şehriyāruñ
Ķatına elçi Kayşer-i nām-dāruñ
- 2277 Çü Kayşer okudı taģtından indi
Dilinde Tañrı'ya çok şükr dindi
- 2278 Çalab'a didi kim iy gösteren yol
Hemîşe var u viresin azık bol

³⁵² Yazmada arısın yazılmış.

- [80a] 2279 Buyurđı atına vardı deb ri
alem iletdi v  m şk   ar ri
- 2280 Hem n ol n men n yazdı cev bın
ıķ umak budağı gibi it bın
- 2281 alab'ı a dı n me evvelinde
Ki hep işler anu n udret elinde
- 2282 Ki oldur suya viren ferrile d d
Biri amg n ılan u bir eri ş  
- 2283 Tolu ay issi v  g neş issi
ılan sovuķ ay u hem g neş ıssı
- 2284 Ululı ıla devlet bilgil andan
Sip s andan bil ayrılınca c ndan
- 2285 Hem şe d d u eyl k ıl cih nda
Ki eyl k yig g r ne [v ] nih nda³⁵³
- 2286 G herl  t c  ayşer'lerden a a
alupdı kim g n alurdı ta a
- 2287 Da ı bir avķ u iki k peyile
Bah sın anlaru n kim eydebile
- 2288 Y z altmış biz amu doķıma altun
Bi  altuna alınmış biri şatun
- 2289 Deve y kiyle otuzdı ızılı
Da ı inc  v  y ķ tu n ızılı

³⁵³ Yazmada nih ndan yazılmış.

- 2290 Cevāhir-i muraşşa‘ təcıdı ol
Dağı bir tahtı kim incüsiydi bol
- 2291 İydı biñ feylesūfı Kayşer-i şah
Nişār u hedyeyile ol şehinşāh
- 2292 Çün ol işlerden oldı Hüsrev āgāh
Sevindi Kayşer işinden hemān-gāh
- 2293 İydı karşılamakçun Hüsrev atlu
Ululardan biñ er yaraqlı yatlu
- [80b] 2294 Çü bular geldiler Hüsrev katına
Du‘ālar kılu yüce devletine
- 2295 Kāmu Kayşer ıyduğı armağanı
Çü Hüsrev gördi şād oldı revānı
- 2296 Oğudı nāme bağıdı çevre yaña
Görüp ol mālı bī-[hadd] batdı taña
- 2297 Vezīrine eyitdi Hüsrev-i şah
Ki bu güherlü Rūmī tonı nā-gāh
- 2298 Geyürsem geymedi bu tonı dihkān
Geyür yā cāşelīk veyā ki ruhbān
- 2299 Tonumuzdan çü bir haç ola peydā
Oturmağumuz ola mişl-i Tersā
- 2300 Geyürsem işbu adanur erenler
Bu şah Tersā mıdur diye görenler

2301 Vezīri didi dīne ne ziyān var
Geyürse Qayşer'ün tönin cihān-dār

2302 Urundı tacı hep incüsi şehvār
Pes andan geydi ol tönü cihān-dār

2303 Qatına Rümīler Īrānī'ler hep
Delim dürlü erenler anca kim tap

2304 Dirildiler oturdılar kamu şād
Kamusı bay [u] pek kaygudan āzād

2305 Buyurdu tā ki honı koyalar tīz
Qıgıruñ Rümīleri didi Pervīz

2306 Niyetūs'ıla Rümī pehlevānlar
Şehinşāh honına dirildi anlar

QAYŞER-İ RŪM HŪSREV'E HİL' AT VİRİBİYŪP... HŪSREV GİYŪP TAHTA...

2307 Cihān-dār aldı yazıyı hemān-dem
Ulularıla urup rāy-i Zemzem

[81a] 2308 Niyātūs anı göre atdı etmek
Görüben bāzı ol terk itdi etmek

2309 Eyitdi bāzı haçı bile hay hay
Bu güç 'İsā'ya Qayşer'den degül gey

2310 Çü Bendū gördi el ardıyla urdı
Yüzün haça tapucınuñ yogurdu

2311 Ol işi göre Hüsrev oldu gamgīn
Şaru gül gibi beñzi şoldı gamgīn

2312 Dönüp Güstehem'e didi kim bu şeydā
Çü içdi süci olur şūri peydā

2313 Ne işi var Niyeṭūs-ı Rūmī ile
Özin ḥor itdi nefis-i şūmıyıla

2314 Niyeṭūs ol aradan bindi çābūk
Çerisine yüz urdı yarım esrük

2315 Zırın geydi savaşa bağladı baş
Ki boza meclisi vü kıla savaş

2316 Savaşçı atlular çok savaş istep
Şehūñ dergāhına yüz dutdılar hep

[81b] 2317 Viribirseñ katumuza vegerni
Tola gavgā vü şūr u ceng-i dīñī

2318 Ben ol kıldan daḥı artuḳ kılam şūr
Ki taḥtuñ almağa kılmışdı ol zūr

2319 Eyitdi Hüsrev'e Meryem ki şimdi
Getürem bu çerinūñ cengin imdi

2320 Baña vir bu savaşçı Bendū'yı bir
Eyā iy şāh³⁵⁴ u sultān-ı cihān-gīr

2321 Çeriye iltüben girü selāmet
Getürem şehriyāra bī-melāmet

2322 İydı Bendū'yı ol şāh-ı cihān-dār
Niyeṭūs'a on atlıyıla bīdār

³⁵⁴ Yazmada şahı yazılmış.

2323 Bir uslu ‘avrata hem ıydı Meryem
Ki yavuz sözde bulunmazdı bir dem

2324 Didi kim atamuñ kardaşına var
Eyit kim iy bed-endiş inşafuñ var

2325 Ne hürmet kılduğın şāha Kayşer
Özüñ görmezmidı iy usda ebter

2326 Neler virmişdi altundan gümüşden
Cevāhirden ü bizden dürlü işden

2327 Ulaşmağdan hışımlıktan tavardan
Çeriden tondan atdan cümle vardan

2328 Bugün sen bu hışımlığı yıkarsın
Niçün Kayşer ögüdinden çıkarısın

2329 Dimez midı saña Kayşer ki Hüsrev
Komaz dīnin³⁵⁵ bulucağ il ü hem ev

2330 Göriş Bendū’yıla hoş söyle aña
Yüzsüz dime çün ki [ol] vara saña

2331 İşini Kayşer’üñ virme yile sen
Koğıl dirileyin şādīyile ben

[82a] 2332 Çün ol ‘avrat didi Meryem sözini
Avıtdı ol Niyātūs’uñ özini

2333 Vü hem Bendū’yı hoş dutdı Niyātūs
Kağımağın hem yatdı yire Yineçūs

³⁵⁵ Yazmada ditin yazılmış.

- 2334 Binüben geldi Hüsrev katına tîz
Hoş oldu gönül aña didi Pervîz
- 2335 Ki bugün kayguyı kılmayalum yâd
Koğıl yiyüp içüben olalum şâd
- 2336 Çü Hüsrev sözi uzandı Niyâtüs
Çerisine gönüldi çaldurup kûs
- 2337 Didi Hırrâd-ı Berzîn'e cihân-dâr
Ki dîvân dut çeri 'arz eyleyü var
- 2338 Çü gördiler bize gelmekde çok renc
Dirîğ itme tavar u ton u hem genc
- 2339 Kime ton lâyıķısa viridi hil' at
Kime at u kime biz kime ni' met
- 2340 Niyâtüs özine viridi güher bol
Ne at u kul ne altun kuşığı ol
- 2341 Ne kim Rûm'dan Kubâd almışdı şâr
Dağı Kisrî vü Hürmüz ol cihân-dâr
- 2342 Niyâtüs'a buyurdi yazdılar 'ahd
Özi saçdı ol acı hanzala şehd
- 2343 Pes andan ol Medâyin'den yaña şâd
Varuban oldu gönli gamdan âzâd
- 2444 Delim kıymetlü bir kaşr-ı şâhâne
Düzetdiler ferağ virürdi câna

2345 Buyurdı vardı atına deb ri
alem aldı ele m   gi ar ri

2346 Yazuban virdi ululara men  r
Yıu g  nli amunu n oldu ma  m r

[82b] 2347 Eyt di³⁵⁶   h-ı cih nu n ulları siz
ılu n  ok  fer n   n ulları siz

2348 Ne an d k  n ne dutu n kimseye k n
Yavuzlu bekleme n beglik amu d n

2349 Eger i nlerse sizden kimsene z r
Olurısa bir  i i sizden  z r

2350 Olısar yiri³⁵⁷ ol g    den  n d r
Hem n ol d nyede yiri yanar n r

2351 amu nuz p di  hsız genc    ze
Kimesne ortak olmaz renc    ze

2352 Yi    vir  n dutınu n y r u hem i 
Eger varısa sizden kimse derv  

2353 Gel ben ol se erg h yis n ol a 
omayam kimse g zin kim ola ya 

2354 Ola kim bulına bir  fer n dir
D ri em kim  im ret ola bu yir

³⁵⁶ Yazmada eyit ey yazılmı .

³⁵⁷ Yazmada biri yazılmı .

ŞİRİN HÜSREV'DEN AYRI DÜŞÜP FERYÂD KILDU[ĞI] YİRDÜR

- 2355 Çü ayıla münevver oldı Balık
Şeh-i Pervîz'e degdi pâdişâhlık
- 2356 İkizde Zühre vü Yengeçde Bircîs
Sa'âdet virmiş ez-teşlîş ü tesdîs
- 2357 Güneş olmış güneş burcında manzûr
Bırakmış Delv burcına Zuhal nûr
- 2358 Bu tâli³⁵⁸ deki Pîrûz aldıdı baht³⁵⁸
Yir idindi melik pîrûzegûn taht
- 2359 'Înâyet çün aña geldi ilâhî
Cihānuñ oldı başdan başa şâhı
- 2360 Çü kutlu oldı aña tahtıla tâc
Bu gez Şîrîn hayâli kıldı târâc
- [83a] 2361 Egerçi vardı şahlığı vü genci
Velîkin ayrulıkdandı renci
- 2362 Dimezven kim tarab kılmazıdı şâh
Kılurdı lîk³⁵⁹ gönülsüz ü âh
- 2363 Gehî diler kim içe süciyi hām
Gehî yaşıla toldururdı cām
- 2364 Gehî diridi iy gönül қо nâzı
Eyit şahlık mı yig yâ 'ışk-bâzî

³⁵⁸ Yazmada taht yazılmış.

³⁵⁹ Yazmada lîk yazılmış. Flemming [ve]lîk şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 371).

2365 Bu şahlıkda baña ger yâr olaydı
Göñül arada bir müzd-dâr³⁶⁰ olaydı

2366 Göñül sevmez ki dutam taht u tâcı
Göñüle ben dağı olmazvan acı

2367 K̄ara günine göñül gice geldi
Bu h̄ali bilmezem ki nice geldi

2368 Şıçan inine şıgmazdı ‘ aceb bu
Ki bağlar kıyruğı ucına cārū

2369 K̄aracaydı bir zengīde dīdār
K̄ızılığa döner çün oldı bīmār

2370 Yine H̄üsrev çağırurdu özine
Ki bakmaz kimse devletsüz yüzine

2371 K̄açan devletden ašlā server olmaz
Ere olmazsa devlet K̄ayşer olmaz

2372 Bilimez gişi devletsüz murādı
Bilür [mi] h̄iç devletsüz er adı

2373 Otur devletle andan istegil kām
Olıcağ dāne kıuşı tīz dutar dām

2374 Sen al ol³⁶¹ buğdayı ol saña yiter
Ġaraž ger otısa arada biter³⁶²

³⁶⁰ Yazmada yazılmış.

³⁶¹ Yazmada evvel yazılmış.

³⁶² Yazmada yeter yazılmış.

2375 Delim bunuñ gibi efsâne gönül
İşitdi kanı gönül yâ ne gönül

[83b] 2376 Çü yurd idindi gönül ‘ ışkı nâ-çâr
Alur rahtını şabr u taşra kaçar³⁶³

2377 İki yüz gez olur gönül peşimân
Velîkin bulımaz derdine dermân

2378 İraklık kaygısına eyledi şabr
Ki yârî vaşlıyla toyladı şabr

ḤAYRET-İ ŞİRÎN RÂ (...)

2379 Getürdi deftere sözden düze genc³⁶⁴
Ki görmişdi söz öğrenmekde çok renc

2380 Ki Şîrîn çünki şâhdan girü kaldı
Gönül oda vü gözi suya taldı

2381 Boğazlanmış koyun gibi düşüben
Ururdı el ayak devlet buşuban

2382 Yuvalanurdı yirde bir zamân ol
Dökerdi zülfi müşkînden yüze bol

2383 Biş on dırnağı nesrîn gibi açmış
Anuñla lâle yırtup jâle saçmış

2384 Gehî bādāmı saçdı şekkere âb
Gehî findukla ıssırurdı ‘unnâb

³⁶³ Yazmada çıkar yazılmış.

³⁶⁴ Flemming düzen senc şeklinde okumuş ((Flemming, 1974: 372)).

- 2385 Gehī  op gibi ser-gerd n olurdu
Geh iki b kil p  evg n olurdu
- 2386 Uyanu  nergise geh  uz ekerdi
 uyı l leye nergisden d kerdi
- 2387 Geh  g  line s gmek y d iderdi
G   s zler gibi fery d iderdi
- 2388 Geh  ba tına³⁶⁵ eyd rdi ki iy p  
Bu i den h bıra  yokdur i  n h  
- 2389 G   lden bir mur da kim sen a du n
Elikd rd n gir  elden bıra du n
- [84a] 2390 Aya u  a suzın bir gence batdı
 z n b -renc anı yabana atdı
- 2391 Cih ndan bir  ır  ı kim sen urdu n
El ne gird  i s   atde urdu n
- 2392 Sevine dirlig n bu gez el ild n
Bir i im i medin gizlendi bild n
- 2393 Ol otdan  ı dı u  d t n n imdi
Pe  m nsın ne a  ı  n n imdi
- 2394 Delim aldı bu mi netde nig rın
Hem   ir ho  ge  rdi r zig rın
- 2395 Ba ın z r yle  opra dan g t rdi
Alup  opra ı  orlı dan oturdu

³⁶⁵ Yazmada ta tına yazılmı .

2396 Mihî³⁶⁶ Bânû'ya vardı³⁶⁷ ol dil-ârâm
Şeh işinden aña virürdi peygâm

2397 Ol işe Bânû gönül oldu hurrem
Ki Bânû fikri dağı olıdı hem

2398 Naşîhat virdi gözi nûrına çok
Bu işde didi saña hîç ziyân yok

[84b] 2399 Yüri şabr it bu işde bir iki ay
Ki olmaz dâyim işi kimsenüñ vây

2400 Yaramaz devlet ağan su gibi tîz
Ki tîz ağan şudur köprü³⁶⁸ nefis tîz³⁶⁸

2401 Biter öñdin tohum andan yaşarur
İşi[ni] öñ izden soñra başarur

2402 Murâduñ bigi giçirek bitendür
Ki çok içen gişi tîzcek bitendür

2403 Yaramaz yol eri kim tîz süre
Ki her kim tîz süre tîz tura

2404 Delim Hüsrev elinden renc gördüñ
Ne izzet bulduñ u ne genc gördüñ

2405 Ger aşşı olmadıysa hîç ziyân yok³⁶⁹
Eti yiyümez olur yañniden tok

³⁶⁶ Yazmada mühîm yazılmış.

³⁶⁷ Yazmada virdi yazılmış.

³⁶⁸ Yazmada gebr ü nefis i tiz yazılmış. Flemming köprü sıyan tîz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 373).

³⁶⁹ Yazmada çok yazılmış.

2406 Pes imdi şabr vaḳti oldı öñgil³⁷⁰
Ki su yoḳuşa çıḳmaq ḳatı müşkil

2407 Çü vaḳti ola kim döne inişe
Girü ḳalmaya devlet ire işe

2408 Çü biraz Bānū bu sözden eyitdi
Yaluñuz büt berkidi şabra yitdi

2409 Giçerdi şabrıla bir rūzigārı
Ne tende cān u ne cānda ḳarārı

2410 Mehīn Bānū virürdi aña ümīd
Ki tā ol ay şolup olmaya nevmīd

2411 Ƙıḡırdı ḥalvete birgün özini
Eytđi hep aña gizlü sözini

2412 Ol oḡtın kim irişdi ‘ ömri yaşa
Ƙavışmışdı ḥayātı şoñra başa

2413 Kilīdin gencinüñ hep virdi aña
Virürdi cānını virürdi aña

[85a] 2414 Bir iki gün çü sayru oldı andan
Teni cāndan uşandı cān cihāndan

2415 Şīrīn cānından ayırdı cihānı
Cihānı ḳodı Şīrīn’e vü cānı

2416 Ʀulundı güneşi ḳarardı günü
Ne ğayret şāhlıḳda var ne günü

³⁷⁰ Yazmada ivgil yazılmış.

- 2417 Yaradılmışuñ işbudur nihādı
Şoñı kayğulu olsa öñi şādī
- 2418 Her işüñ öñi var [u] hem soñı³⁷¹ var
Sevinmekden soñ ucı derd ü ğam var
- 2419 Kaçan gördüñ kim ola şīşe taşdan
Ki soñra yaradı ol işe taşdan
- 2420 Fiğān bu çarḥ elinden kamu göyner
Ki gāh şīşe düzer gāh şīşe oynar
- 2421 Arı evvelde virür balı aru
Soñucı girü yir ol balı aru
- 2422 Bu cisme kim toludur üsküfi yil
Ne aldandüñ kime qaldı bu yok il
- 2423 Şu yilden kim başuñdan üsküf alur
Yıqılur serv ot hoş tāze qalur³⁷²
- 2424 Bu cān bünyād yolıdur çün bilürsin
Ne aşşıyla yile tekye qılursın
- 2425 Cihān şınamağa qıldumdı tedbīr
Cihān hoşluğı el qaşımağı bir
- 2426 Çün el qaşıyasın ol hoş görünür
Velī soñ ucı acıdan urınur

³⁷¹ Yazmada yazılmış.

³⁷² Yazmada qılur yazılmış.

2427 Bu resme dünya cāmınıñ ‘uqārı
Evvel esrüklik³⁷³vü soñra ħumārı

2428 Qo qayğuyı cihān qayğuya degmez
Buña uşlu gışı hıç boyın egmez

[85b] 2429 Olursa Mısır sultānı naķībūñ
Tıoyınca yigüdür ancaq naşībūñ

2430 Eger gencüñ ola ger bir puluñ yoq
Naşībūñ ol kim ola boğazuñ toq

2431 Tenüñde nice olsa ten-dürüstlik
Tıabı‘at bilmeye hıç dürlü süstlik

2432 Mizācuñdan çü döne istikāmet
Geñezlikde bulunmaya selāmet

2433 Cihān ağudur [u] acı ħūyı var
Helākinden yiyen az olmaz efkār

2434 Isıtma az yiyeni dutmaz olur
Velī çoq yigüden günde yüz ölür

2435 Yaramaz yigüyı tārāc kılmaq
Ota hem mi‘deyi muħtāc kılmaq

2436 Çün etmek yimegüñdür gül-şeker var
Mizācuñ gül-şekerle ne işi var

2437 Neyi kim gözleseñ³⁷⁴ gül gibi qoqar
Şekerse yidüğüñ yiyisi çıkar

³⁷³ Yazmada ol esrükligi yazılmış.

³⁷⁴ Yazmada gizleseñ yazılmış.

- 2438 Felek şunca ki hîle issidür saḡ
Dün ü gün ablaḡı var eski aḡsaḡ
- 2439 Bu ablaḡla dürişür aḡa ine
Küyer kim biri ḡona biri bine
- 2440 Bu ḡayḡu seyli kim atamız aldı
Ata öldi ecel oḡula ḡaldı
- 2441 Cihānı uşlu ḡişi acı göre
Dirilen tatlu gire acı göre
- 2442 Cihān ol ḡişi adından dutar ‘ār
Ki döner bu cihān içün ḡöñül dar
- 2443 Günün olduğḡa yime ‘ışḡ içün ḡam
Ki rezzāḡ-ı cihān rızḡ itmeye kem
- [86a] 2444 Çü ḡalmaz³⁷⁵ dünyede devletle varmaḡ
Cihānuñ mülki degmez iki yarmaḡ
- 2445 Eyit[di] ḡikmet issi kim ḡümānsuz
Ölümde bilinür her yig ü yavuz
- 2446 Elin dut Faḡrī’nün dermānla göndür
Bu dünyādan anı ĩmānla göndür
- 2447 Günāhı var yazılır topraḡınca
Vebāli³⁷⁶ var aḡaçlar yapraḡınca

³⁷⁵ Yazmada ḡılmaz yazılmış.

³⁷⁶ Yazmada veyāyi yazılmış.

2448 Hîç eylükden yaña tedbîri yoğdur
Velî tã‘ atda kim taqşîri çoğdur³⁷⁷

2449 Günâhı çoğına ‘afvuñ dahı çoğ
Şevâbı yoğısa aña tañuñ yoğ

2450 Hudâvendâ sözüñ budur tamâmı
Ġarîk-i rağmet olsun ol Nizâmî

REFTEN-ĠÜSREV BE-TEMÂŞÂ-Yİ ÂB-I ARAS VE ŞİR-KÜŞTEN-İ ĠÜSREV³⁷⁸

2451 Çü Bânü şâhlığı Şîrîn’e degdi
Balıkdan nûrı tâ Pervîne degdi

2452 Vilâyet ‘adliyile ola hep şâd
Ġamu zindâniyân oldılar âzâd

2453 Zâ‘ İf erden götürdi zûlm u cevri
Cihândan gitdi zûlm u cevri derdi

2454 Müsellem kıldı şehri vü obayı
Ki dünyâdan severdi yig du‘ âyı

2455 Gügercin dutdı toğarıyla oyun
Su içdi bir suvatda kırd u kıyın

2456 Geyik kerküsüyle kıplan sinerdi
Tavuk şâhînüñ üstine binerdi

2457 Ra‘iyyet cümle ger biliş ü ger yad
Kılurlardı andı adına yâd

³⁷⁷ Yazmada yoğdur yazılmış.

³⁷⁸ Flemming ŞİRİN SEYRÂNA ÇIKDUGI YERDÜR şeklinde başlık yazmış (Flemming, 1974: 376).

[86b] 2458 Açıklık dünyeda anca belürdi
İkinci bir tohumdan³⁷⁹ yüz bulurdi

2459 Çü nıyet eylük ola pādişāhuñ
Küllī gevher olur her bir giyāhuñ

2460 Ucuzlığı vü kızlığı cihānuñ
Olur rāyı içinde pādişāhuñ

2461 Çü Şīrīn özi şehlikden bī- haberdi
Ki şehlik hātır u zīr ü zeberdi

2462 Nedür ger devleti Keyhüsrev'idi
Yābāna gitmege yavlağ kavīdi

2463 Haber şorardı her bir kārūvāndan
Nişān isterdi sultān-ı cihāndan

2464 Çü bilindi ki sultān-ı cūvān-baht
İrürdi yiryüzinden göklere taht

2465 Güher saçdı vü gencin itdi ĩşār
Nişār itdi delim altun u dīnār

2466 Velī Meryem'den ötrü gönliydi tar
Ki Meryem taş yüreklüydi [vü] vaqār

2467 Şehe hem virmişidi andı Meryem
Ki andan artuğa olmaya hem-dem

2468 Çü Şīrīn ol acıdan vāqıf oldı
Yüzinüñ lü'lü'yi şarara şoldı

³⁷⁹ Yazmada mutından yazılmış.

2469 Gülef yüzlüler andan girü kaldı
Karavaşdan biş onın bile aldı

[87a] 2470 Delim getürdi hem altun u atlas
Yüriyen dörd ayaklu anca kim bes

2471 Öküz [u] koyun u hem at u üştür
Deñiz gibi gönüldi tağ ova pür

2472 Melik çaldı³⁸⁰ ki geldi yâr yakın
Hayālî şuyı yine kıldı yârağın³⁸¹

2473 Velî Meryem'denidi derd ü âhı
Ki Meryem dün ü gün gözlerdi şâhı

2474 Getürmege eve virmezdi destür
Aña hem virmezidi şöyle mehcür

2475 Kânâ' at kıldı peygâma ırakdan
Ki tolu yağduğı yigdür kurağdan

BEHRÂM ÇÜBİN KAÇUP ÇİN'E VARDUĞIN EYDÜR

2476 Toğar çün buldı Pervîz-i cihân-dâr
Kılup Behrâm-ı Çübîn'e cihân-dâr

2477 Kaçup Behrâm-ı Çübîn Çîn'e vardı
Egerçi yile yoruldu vü vardı

2478 Delim suyurgadı³⁸² Hâkân-ı Çînî
Virüp hil' at delim alile çînî

³⁸⁰ Flemming bildi ki şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 377).

³⁸¹ Yazmada yine akın yazılmış. Flemming akın şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 373).

³⁸² Flemming su yarğadı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 373).

- 2479 Çerisi begligini virdi aña
Kıomadı tã kim Īrân ilin aña
- 2480 Ki eylûkdür eri dutan duzağa
Uçar kuşu bırağur dâne ağa
- 2481 Kızın virdi aña vü delim genc
Ne hıarcı oldu ne gördi delim renc
- 2482 İşi yoğıdı illâ ‘ışret ü av
Cihâna düşdi andan çok söz ü sav
- 2483 Haber Pervîz’e irişdi ki Behrâm
Varuban Çîn’e buldı baht u ârâm
- [87b] 2484 Senüñ gencüñden artuğ oldu genci
Şeh oldu görmedin bir dürlü renci
- 2485 İçi derdiyle guşşayıla tıldı
Delim incinüben kayğulu oldu
- 2486 Ulularıla kıldı şâh tedbîr
Didi her biri bu ma‘nide söz bir
- 2487 Buyurdi kırañu günde debîre
Ki kıra müşkile çînî harîre
- 2488 Yaza Hâkân-ı Çîn özine biti
Ki her sözi bıçağdan tîz ü iti
- 2489 Yaza öñ âferîn cân yaradana
Ki güçlûdür diri vü tuvâna

- 2490 Diriseñ kim Çalap birdür ü hem bar
Ne ortaķ var aña ne beñdeş ü yār
- 2491 Şehüñ bir ķulı vardı nā-sipās ol
Ne şāha rām ve ne Yezdān-şinās ol
- 2492 Giçiydi yaramazıdı bilüsüz
Aña beglik atam virdi bilüsüz
- 2493 Degül gizlü cihānda anuñ işi
Bilür bellü giçiler ulu gişi
- 2494 Ki kimse virmedi hıç ķatına yol
Ne gişi kim bilür issi idi ol
- 2495 Saña vardı [vü] uğurlad[un] özin
Elin dutduñ [u] çün işitdün sözün
- [88a]** 2496 Bu işi ulular hoş görmediler
Bu işi eyü yavuz dimediler
- 2497 Çü bu nāme ire ķatuña göz aç
Tanuķ rāyuñda ķıl endişe birķaç
- 2498 Eger bağlap ayağın ıyasın sen
Bulasın aşşılar ger kıyasın sen
- 2499 Veger nī şalam Īrān'dan çeri bir
Ki Tūrān'da ķılam Rūşen günü³⁸³ kır
- 2500 Çün ol biti Hāķān [eline] irdi³⁸⁴
Sözini şāhlaruñ göñline dirdi

³⁸³ Yazmada ginü yazılmış.

³⁸⁴ Yazmada çün ol iti Hāķān'a irdi yazılmış.

- 2501 Eyitdi āşīde ańla selāma
Gelicek um cevābı iste nāme
- 2502 Dönüben andan odağına vardı
Ne dölenmek ne biraz uyķuya vardı
- 2503 Dururdu görünince şem‘ -i tābān
Segirdü vardı tā dergāh-ı Hāķān
- 2504 Cevābın yazmağa Hāķān debīri
Getürdi müşkile īn-i ħarīri
- 2505 Öñinde yazdı āferīn cevāb ol
Özinden ańa kim cān āferīn ol
- 2506 Dağı didi ki nāmeñ okıdum ben
Senüñ ilķüñ atuma okıdum ben
- 2507 Sen öz ķuluńa buyur işbu sözi
Yaraşmaz dünyede hergiz şāh özi
- 2508 Ki ulu gişi ulu³⁸⁵ olmasa yā
Giçi gişi giçi ańlamasa yā
- 2509 Benümdür īn ü Tūrān hep başa baş
Dağı Haytāla vü suynavan baş
- 2510 Degülven hergiz ańdı bir sıyāndan
Ne bunuñ gibi söze ben uyandan
- [88b]** 2511 Bunuñ gibi sözi dimek degül gey
avulsuz er işin dimek degül gey

³⁸⁵ Yazmada alu yazılmış.

- 2512 Çü dutmışvan ele Behrām elini
Baña geldükde koyuban elini
- 2513 Kõrsam sevgüsini bir yaña ben³⁸⁶
Yavuzlık ger şanursam bir aña ben
- 2514 Beni saymaya³⁸⁷ uslu aru sudan
Çalap’dan kørkaram ne kaygu sudan
- 2515 Ululuğñ eger artuk olaydı
Bilũñ artuğırak olsa kalaydı
- 2516 Kõdı ol nāmeye mũhri cihān-dār
Didi kim yile³⁸⁸ yilmekde sen ol yār
- 2517 İrişdi ilçisi Pervīz’e şāha
Bir ay yolu sürüp ol pādişāha
- 2518 Çü bitisin okudı Hüsrev anuñ
Özine üşdi kaygusı cihānuñ
- 2519 Okudı kātına subaşların şāh
Kamusın kıldı ol ma’ nīden āgāh
- 2520 Cevāb işitdi Īrānludan özi
Ki iy sultānlaruñ cānı [vũ] gözi
- 2521 Bu işi bilme āsān itme taqşır
Otur rāy ur ögüt işit nedür pır

³⁸⁶ Yazmada yaña dan yazılmış.

³⁸⁷ Yazmada soymaya yazılmış.

³⁸⁸ Yazmada nile yazılmış

2522 Üründü kıl bu Īrān'dan ulu bir
Bilüsi çok [u] yazıcı ögüt bir

2523 Ki benden yakın ol Hākān'a vara
Sözile kıla yolın āşikāra

2524 Diye Behrām'a öñdin çok ululuk
Girüben istedi şoñra aluluk³⁸⁹

2525 İşi oñadına irince küydi³⁹⁰
Bigine ' āšī olup tēc geydi³⁹¹

[89a] 2526 Çü oldı güyegü Hākān'a Behrām
Degül āsān müyesser eylemek kām

2527 Diye eylügile Hākān'a özi
Ki yad er bilmeye didügi sözi

2528 Pes andan bu haber Behrām'a geldi
Ki Hākān'a ' Acem'den nāme geldi

2529 Segirdü geldi ol Hākān-ı Çīn'e
Eyitdi başlayuban āferīne

2530 Ki iy šāh-ı cihān Hākān ı Çīn'i
Qatunđa görmedi hīç kimse çīni

2531 Bu kula şöyle oldı şimdi ma' lūm
Ki biti viribimiş šāha ol şūm

³⁸⁹ Yazmada ululuk yazılmış.

³⁹⁰ Yazmada keydi yazılmış.

³⁹¹ Yazmada gitdi yazılmış.

2532 Üründü kıl bu Çîn'den bir çeri sen
Ki Īrân'ı senüñçün alayım ben

2533 Kılıçla dutayım Īrân u Rûm'ı
Saña şâh disün Īrânî³⁹² vü Rûmî

2534 Senüñ aduña dünle pāsbānlar
Kıla Īrân u Tūrān'da fiğānlar

2535 Kesem ol bī-hüner Hüsrev başın fāş
Ne el kılsun teninde ne ayak baş

2536 Çü ben kulluğuña bağlayavan bil
Kıyam Sāsānīler³⁹³ tohmına bir bil

2537 Çü Behrām'uñ sözün işitdi Hākān
Biraz fikrile göz ısıtdı Hākān

2538 Özi andan tolu endīşe oldı
Göñül endīşesi bir bīşe oldı

2539 Kığırdı anları kim ululardı
Söz eydici vü yüzi şululardı

2540 Eyitdi anlara Behrām'uñ işin
Açuban kamu gizlenmiş sağışın

[89b] 2541 Cevāb işitdi şöyle ululardan
Hışımlardan ol [u] hoş hülulardan

2542 Ki bu iş horısa düşvārdur hem
Ki Sāsān tohmı dünyādan ola kem

³⁹² Yazmada Īrānu yazılmış.

³⁹³ Yazmada Sāsā bütler yazılmış.

- 2543 Velīkin çün diyen Behrām-ı yeldür
Tamām olur ki işi bī- hayāldür
- 2544 Bunuñ Īrān’da çokdur sevgülü yār
Dağı yarıcısı Hākān cihān-dār
- 2545 İşidüp Behrām’uñ göñli hoş oldu
İçi şādīlīg u gülmekle tōldı
- 2546 Sözi baña getürdi pehlevānlar
Ki bulalar iki yigidi anlar
- 2547 Ki yaraşa ol ikiye ululıķ
Emek görici bulmaduķ ululıķ
- 2548 Bir ulu Çīn’de vardı adı Çīnūy³⁹⁴
Dağı bir erlik issi adı Zengūy³⁹⁵
- 2549 Kığırdı anları Hākān-ı Çīnī
Virüp tōnı delim altunlu çīnī
- 2550 Ol iki pehlevāna söyledi şāh
Ki savaşıda ayıķ oluñ ve āgāh
- 2551 Hemīşe gözleñüz Behrām’a hergiz
Özinden ıraķ olmañ dāyimā siz
- 2552 Üründü suyı koşdı anlara şāh
Kamu ad isleri hem işde āgāh

³⁹⁴Yazmada yazılmış.

³⁹⁵ Yazmada rengu yazılmış.

2553 Buyurđı aldılar Behrām kūsī
Güneş olmışdı tozdan ābnūsī³⁹⁶

2554 Ulu şāh çünki āgāh oldu bildi
Ki ıķdı bīşeden ķodı gönüldi

2555 Getürdi suyu Behrām āşikāra
Ki gögüñ nūrı tozdan oldu ķara

[90a] 2556 Didi H̱arrād-ı Berzīn'e cihān-dār
Ki yaraķlan yūri Çīn şāhına var

2557 Bilū issi bu Īrān'da apūñdur
Söz añlayıcı nīrānda apūñdur

2558 Çü Çīn yolına girdi armağanla
Gehī şādīyile gehī fiğānla

2559 Çü H̱ākān işigine irdi özi
Gözetdi er ki bilür ola sözi

2560 Anuñçun kim diye H̱ākān-ı şāha
Ol Īrān'dan bir ulu bārgāha

2561 İrişmişdür bir ilçi varısa yol
Girüben şāha ķarşu yir öpe ol

2562 Çü bildi geldüñüz H̱ākān şehinşāh
Buyurđı açdılar yolu hemān-gāh

2563 Çü ķāşid³⁹⁷ vardı yakın gördi ķapu
Dilini ķısa dutup ķıldı apu

³⁹⁶ Flemming enbūsī şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 381).

³⁹⁷ Yazmada ķāşid yazılmış.

2564 Didi şahdan kaçan kim buyruğ ola
Sözile bu kulunuñ dili tola

2565 Eyit Şîrîn sözile göñlümüz kap
Sözün dinmişi iç ü dinmedük kap

2566 Yaratğan özine öñ âferîn ol
Eyitdi baña gitdi âferîn ol

2567 Ki kara yir ü rüşen gök yaratdı
Tonuğ tende ol aydın ög yaratdı

2568 Direksüz çarh-ı gerdân eyleyen ol
Bulımaz nitelik buyruğına yol

2569 Virendür bize taht u şahlıg u tãc
Dutandur bizi yalıncag u muhtãc

2570 Ne bunda var ğaraž ne anda var kîn
Ki birin bay dutar u birin elgin

[90b] 2571 Nedür maqşūd [u] dilek bu aradan
Gişi bilmez meger girü yaradan

2572 Hışımdur şimdi saña şah-ı Īrân
Senüñdür Hüsrev-i Īrân u Nîrân

2573 Bilürsin iy ulularaolur kan³⁹⁸
Ki anasınun atasıdı Hākān

2574 Çalap'dan âferîn olsun tapuña
Ulular başları kosun kapuña

³⁹⁸ Flemming ulular olur kaçan şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 383).

- 2575 Sözi söylerdi ol diñlerdi Hâkân
Eyitdi iy bilü issi suhan-dân
- 2576 Senün gibi dağı Īrân'da varsa
Ne bahtulu kim aña şehriyârsa
- 2577 Buyurdı düzdiler bir yir aña tîz
Yağın oturdı vü oldı şeker-rîz
- 2578 Buyurdı armağanlarını Hârâd
Sımarlardı hazîne-dârına şâd
- 2579 Aña uçmağ gibi düzdi bir odağ
İdi tonlar kızıl u saru vü ağ
- 2580 Özi 'işretde hunda avda mādām
Bile Hâkânıla dutardı ārām
- 2581 Meger Hâkân halvetde buldı özi
Aña küstâğ didi işbu sözi
- 2582 Ki bu Behrām-ı Çübîn bed-güherdür³⁹⁹
Yavuz endişelü dîvden biterdür
- 2583 Cihân görmişlere şatar tavara
Ki⁴⁰⁰ ol bir hîçe degmez âşikâra
- 2584 Anı tâc issi ol Hürmüz getürdi
Ulu kıymetde Keyvân'a yitürdi
- 2585 Belürmezdi cihānda hergiz adı
Cihānda hâşıl oldı hep murādı

³⁹⁹ Yazmada bez-güherdür yazılmış.

⁴⁰⁰ Yazmada ya yazılmış.

- [91a] 2586 Tapuñ kıla aña çok dürlü ihsân
Soñ ucı ol sıya ‘ahdıla peymân
- 2587 Ki sıdı şāh-ı Īrān’ıla öñdin
Ne toğrulıķ var özinde vü ne dīn
- 2588 Viribirseñ dutup Pervīz-i Şāha
İrürdüñ Hüsrev’üñ başını māha
- 2589 Senüñ olur pes andan Çīn ü Īrān
Bir olsun Hüsrev-i Pervīz [u] Hākān
- 2590 Kaķıdı Hākān diñleyü bu sözi
Kaçardı kaķımaķdan iki gözi
- 2591 Aña didi bu sözi ayruķ açma
Yüzüñ suyını saķın yire saçma
- 2592 Degülven andı vü qavli şınuban
Kaşvül sıyana topraķ olur⁴⁰¹ kefen
- 2593 Çü sözi diñledi Hārād-ı Berzīn
Didi gendüye kim ne söyle ne dīn
- 2594 Çü Hākān’dan ümīdi kesdi Hārād
Bu gez Hatun’a uydı göñline şād
- 2595 Koca varıdı Türk adı Kūlundı
Ki Türk içinde yoksul [u] zebūnıdı
- 2596 Ki geydügi anuñ kürkidi gey hām
Yidügi keşķ [u] taruyıdı mādām

⁴⁰¹ Yazmada yıl kefen sen yazılmış.

2597 Gişi viribidi okudı anı
Oturdı yanına didi ħuvvānī

2598 Direm virdi aña altun u dīnār
Eyü ÷on virdi vü çok dürlü tavar

2599 Bu gez başladı söyler kedĥüdüāya
Ki ne rāyıla yaķıřa sarāya

2600 Didi Ĥarrād-ı Berzīn özine pīr
Ki sen yazıcı uşlu bilgesin bir

[91b] 2601 Eger otacılıķdan bileyidüñ
Aduñı elde bellü kılayıduñ

2602 Olayduñ Ĥatun’uñ başına bir tāt
Ki kıızı şayru oldı ota muĥtāt

2603 Aña didi otacılıķ bilürven
Diriseñ ol işi daĥı kılurvan

2604 Segirdü kedĥüdüā Ĥatun’a irdi
Ĥaber otacı geldi diyü virdi

2605 Aña Ĥatun eyitdi řād⁴⁰² ol sen
Getürgil kim sözüñden řādīven ben

2606 Gelüp Ĥarrād-ı Berzīn’e didi pīr
Ki bu rāzuñı hergiz bilmesün bir

2607 Var aña aduñı bildürme hergiz
Otacılıķda olma süst [ü] ‘āciz

⁴⁰² Yazmada şah yazılmış.

2608 Revān H̄atun'a vardı çāre issi
Anuñ sayrusı gördi bağrın issi

2609 Buyurdi nār suynı buldılar tīz
Dağı su teresin ol yār-ı Pervīz

[92a] 2610 Yidi günde soğuldi ol nigārīn
Özi hoş itdi H̄atun rūzigārın

2611 Getürdi katına bir bedre altun
Dağı altunlu bizden biş hatun

2612 Aña didi bu rāzı al bizden
Dağı istek dirīg olmaya⁴⁰³ sizden

2613 Didi H̄arrād aña H̄atun buyursun
Gerek olduḡda alam şimdi dursun

2614 İrişdi Merv'e Behrām ol yañadın
Düzüben suyu sürüp yol oñadın

2615 Gişi H̄ākān'a ıydı Türk [ü] Çīnden
Ḳomañ kimse yıḡuñ Īrān zemīnden

2616 Ki H̄üsrev olmaya bu işden āḡāh
Varavuz iline suyla nā-gāh

2617 Ḳıḡırdıcı çağırdı kimse herḡiz
Mühürsüz başmasun Īrān'a hīç iz

2618 Giderse tar idem aña Çīn ilin
İki pāre kılam kılıçla bilin

⁴⁰³ Yazmada olamaya yazılmış.

- 2619 Durup H̄arrād-ı⁴⁰⁴ Berzīn anda üç ay
Ne yoḡsul bildi rāzını ne bay
- 2620 [K̄ulunı] oḡudı göñli iñen⁴⁰⁵ tar
Buyurdı [ki] otur iy pīr-i hūş-yār
- 2621 Eyitdi aña iy pīr-i ser-efrāz
Ki yoḡdur bir göñül dünyāda bī-rāz
- 2622 T̄onuñ kürk [ü] yidügüñ arpa taru
Dirersin Çīn'de her ḡapuya varu
- 2623 Bu gez yigün güvāriş⁴⁰⁶ oldı biryān
T̄onuñ var uş degülsin zār u giryān
- 2624 Çü şimdi geḡdi 'ömründen yakın yüz
Delim dün gün görüpsin taḡ u hem düz
- [92b] 2625 Bir iş vardur velīkin ḡorḡulu gey
Yā baḡt ola veyā topraḡ saña pey
- 2626 K̄ılam H̄ākān-ı Çīn'den mühri ḡāşıl
Segirdü git ive menzil be-menzil
- 2627 Gerek Behrām-ı Çübīn'e varasın
Biraz gün Merv'üñ içinde durasın
- 2628 K̄ara kürküñ geyüben dutasın yol
Götürgil bir bıḡaḡı hey revān ol

⁴⁰⁴ Yazmada Farrād-ı Berzīn yazılmış.

⁴⁰⁵ Güneş igen şeklinde okumuş (Güneş, 2010: 531).

⁴⁰⁶ Flemming güvāniş(?) şeklinde okumuş ((Flemming, 1974: 385).

2629 Gözet behrām-ı rûzı tâ ki Behrām
Dutar ol günü gey meş'üm bed-rām

2630 Delimden bilürin ol gün yaluñuz
Oturur kimseye göstermedin yüz

2631 Gerekmez otura cem' ile ol gün
Geyür Çînî harîri alı gülgün

2632 Eyit Hâtun kızından bir haber var
Gerek diyem ki işitmeye deyyār

2633 Hemān yiñüñde yalın bıçağı cüst
Dut u yakın varıcağ olmağıl süst

2634 Eyit çün varasın Behrām'a yakın
Ki Hâtun kızını didi rāzı sağın

2635 Kulağına eyit gizlü bu sözi
Me-bādā işide deyyāruñ özi

2636 Diyicek saña kim ne rāz-durur ol
İve Behrām'a yakış tız ü cüst ol

2637 Anuñ ur göbeline zağmı birkaç
Sen andan yol bul u göçe gör [ü] kaç

2638 Ne gişi kim işide ünün anuñ
Segirde atlarına pehlevānuñ

2639 Bir döşek kova gide bir genc
Saña hıç kimseden irişmeye renc

[93a] 2640 Saña olmaya ol dem kimse meşğul
Kamusın azıdasın şöyle kim gül

2641 Ölümden kurtılursañ sen iy fānī
Bahā virüp şatun alduñ cihānı

2642 Saña Pervīz-i şāh bir şehir vire
Seni ayruķ bu bahtuñ nite yire

2643 Ölürseñ yaşaduñ çok görüben gün
Eyü yavuz görüpsin yas u düğün

2644 Ol uşluya Kılun dönüp didi kim
Gerekmez baña yol gösterdici kem

2645 Benüm ‘ömrüm irişdi şimdi yüze
Cānum kaygu suyında nice yüze

2646 Saña olsun fidā cānum tenüm hem
Ki dutansın elüm eylücke her-dem

2647 Çü işitdi bu sözi bilge Harrād
Segirdü vardı Hatun katına şād

2648 Aña didi ki dilek günidür bu
Dilek budur i ÇİN ilinüñ Bānū

2649 Dutulmuşdur benüm nökerlerüm uş
Yürer ger ayağımı kılasın boş

2650 Eger alıvirürseñ mühr-i Hākān
Sen eyle bil bağışlarsın baña cān

2651 Aña Hatun didi esrük uyır şāh
Meger balçık koyam mührine nā-gāh

2652 Mühür balçığını Harrād-ı Berzīn
Virüp Hākān'a vardı Bānū-yı Çīn

2653 Kōdı balçığını yüzük kaşına
İletdi virdi uşlular başına

2654 Aña çok alkış itdi yazıcı er
Kuluna virdi mühri ol hünerver

[93b] 2655 Kulun ol mühri aldı vü gönüldi
Keşān'dan Merv'e özi 'azm kıldı

2656 Gelüp durdı olunca gün ki Behrām
Görürdi şüm adı Rūz-ı Behrām

2657 Yaluñuz bir kulılaydı cihān-dār
Kātında alma ayva vardı hem nār

2658 Kulun dergāhına vardı yaluñuz
Didi kapucısına ki'y ziyānsuz

2659 Haber viribiçün Hākān kızından
Ne savaşçı gişi ne pehlevāndan

2660 Kulağuma eyitdi gizlü özi
Gerek eydem işide şāh bu sözi

2661 Anuñçun kim sevinmekdendür ayru
Dağı yüklüdür özi katı şayru

- 2662 Eger destür olursa şāha irem
Getürdügüm sözi ben şāha virem
- 2663 Segirdü apucı Behrām’a vardı
Didi ol sözi[ni] şöyle ki vardı
- 2664 Didi Behrām aña kim getür sen
Yüzini apudan tā ki görem ben
- 2665 ulun apu yaruğına odı baş
Diler kim Behrām özine ura baş
- 2666 Çü gördi bir ocadı rāz [u] hem süst
Bitüñ varısa vir didi baña cüst
- 2667 ulun didi aberdür iy cihān-dār
Gerekmez senden artu bile deyyār
- 2668 Aña didi eyitgil iy yigāne
ulağıma sözüñi bī- bahāne
- 2669 ulun vardı bıçağıla yĩñinde
Çü Behrām yüzini gördi öñinde
- [94a]** 2670 Egildi kim ulağına diye rāz
Anı deşneyle urdı ol ħīle-sāz
- 2671 Didi Behrām yil oldum ben iy āh
Segirdü geldiler baariken şāh
- 2672 Eyitdi kim dutuñ şol pĩri anı
Disün kim kim viribimişdür anı

2673 Ne gişi kim sarāy içinde vardı
Segirdü ol koca katına vardı

2674 Dögerleridi ağız açmazıdı
Saķınup rāz ağaçdan kaçamazdı

2675 Ayağıyla eli sınınca anı
Dögerleridi aķardı çevre kanı

2676 Pes andan geldiler Behrām’a hep zār
Kamu kayğulu cāndan cümle bīzār

2677 Hemān-dem kız karındaşı irişdi
Saķın yolmağa başından dürişdi

[94b] 2678 Dizine ķodı ĥaste başı zār ol
Kılurdu gendüziyle kār u zār ol

2679 Diridi kim tapuñ kılseydi cevlan
Kaķardı bīře koyup irkek aşlan

2680 Cihānuñ diregin kim yıķdı şimdi
Kulavuz bu yavuza kimdür imdi

2681 Elā iy sanlu sular sayıcı er
Cihān dutıcı ķorķusuz hünerver

2682 Elā iy gölgelü kaba ağaç hay
Seni kim aķtarup virdi baña vāy

2683 ‘ Aceb ne ķorķusuz ķıydı bu řāha
Ne zālimdür bırağan cānum āha

- 2684 Benüm bağruma kim urdı bugün baş
Kim ayırdı bugün benden qarındaş
- 2685 Diridüm saña dāyim iy qarındaş
Vefā cāmına urma durmadın taş
- 2686 Ki ger Sāsān şoyından qalsa bir kız
Özine tāt ura taht üzere iz
- 2687 Anı koyup ayruğa tapmaya Īrān
Eger yüz gez kılsa yağ vīrān
- 2688 Benüm ögütlerüm dutmadı tapuñ
Dirīgā ki yııldı yüce kapuñ
- 2689 Delim zārī vü alnuqluqda Behrām
Didi iy cāna [vü] göñlüme ārām
- 2690 Ögüdün derdüme dermān olupdı
Velīkin başum ölçüsi tolupdı
- 2691 Baña hergiz ögüdün kıymazıdı
Çü kulağuma şeytān koymazıdı
- 2692 Naşībüm buyıdı ancaq cihāndan
Gönüldüm ayrulup erden cihāndan
- [95a] 2693 Tamām oldı ger dād u [ger] bī-dād
Dağı geçmiş işi kıılma bugün yād
- 2694 Siz imdi yönünüz Tañrı'ya dutuñ
Delim eylügile yavuzı utuñ

- 2695 amu uz  usrev-i Perv z'e varu 
ul olu  i igine  ehriy ru 
- 2696 Bağı larsa su u uz  usrev-i   h
Siz a a di  uz anca  g ne    m h
- 2697 ılu   r n-zem nde ba a da me
   c num u gramı dur atı za me
- 2698 Buyurdu kim gele yazıcı yakın
ara ala ıla ol k  ıd a ın
- 2699 Yaza bir n me     n  zine ol
Uyuban anda   b n s zine ol
- 2700 Did      n-ı   ha gitdi Behr m
Delim z r  v   orile n -k m⁴⁰⁷
- 2701 Pes andan virdi ız arda ına    t
Teni ditrerdi  ol resme ki s   t
- 2702 arında ı y zine y z koyup an
 ki g zi  olu virdi    'a c n
- 2703 Anu  un amu a la dı g ren z r
G   l ay ulu c ndan c mle b z r
- 2704 G zinden an d k p arda ı fery d
 derdi v  ılurdu s zlerin y d
- 2705 Anu  derdinden olmu ıdı gey teng⁴⁰⁸
G mi den d zdi bir t b t a a neng

⁴⁰⁷ Yazmada n -g h yazılmı tır.

⁴⁰⁸ Yazmada reng yazılmı .

2706 Ȑonatdı dürlü atlasla tenin ol
Kefen geydürdi yâķüt cevşenin ol

2707 Gül-âbıla tenine dökdi kâfûr
Ecel cāmından olmışıdı maķmûr

[95b] 2708 Budur fânî sarāyuñ işleri hem
Çü bilürsin ki ķalmazsın yime ğam

2709 Cihānı gör ki Behrām’a ne ķıldı
Nedür Behrām eyit Sām’a ne ķıldı

2710 Ne ķıldı anlara sen ne umasın
Ki eylükden bugün gözün yumasın

2711 Elün bağlanmadın bu ķayġuñı yi
Ne kâhilsin küyerem saña dünî

2712 Girü kalan senün neñdür ģaber vir
Yidürmezseñ soñucu düşmenün yir

2713 Çü sultān-ı seķer taķtına bindi
Şuyına zengīnün Rūmî depindi

ĤÜSREV ‘ATEBE GİÇÜP OTURURKEN PEYK GELÜP

2714 Eyü fālıdı ol ģün yaķtulu baķt
Urulmuş Ĥüsrev’içün Ĥüsrev-i taķt

2715 Düzölmiş her bucaķda bir şehāne
Çeküben hem birinde bir yegāne

2716 Bezenmiş Ĥüsrev’ile Ĥüsrev-i taķt
Yigit çalı‘ lü sultān-ı cüvān-baķt

- 2717 İki yanında ol sultānı tahtuñ
Oturmuş kulları ol nĭk-bahtuñ⁴⁰⁹
- 2718 Dürerler kamunuñ altun kuşağı
Güher tonlu irisi vü uvağı
- 2719 Ağız açmazdı söze anda deyyār
Diyeydüñ kullar olmış naqş-ı dīvār
- 2720 Dirildi hācib-i cāndār u destūr
Kıpudan oldı hāşa ‘āma destūr
- 2721 Çü devlet kaposı açıldı tañla
Sevinü peyk girdi zeng ü çañla
- [96a] 2722 Yir öpdı didi şāha şādumān ol
Hemīşe şehriyār u kāmran ol
- 2723 Sen altun ferlū tāzī atlara bin
Ki bindi ağaç ata Behrām Çübīn
- 2724 Bu taş bağından eyyāmuñ şehinşāh
Meşel Behrām içün urdı hemān-gāh
- 2725 Çü virdi devletümüz budağı yār
Kıarardı ayı Çübīn’üñ kılup zār
- 2726 Degül Behrām eger Behrāmısa Gūr
Cihāndan behresidür şoñ ucı gūr
- 2727 Cihānda tā cihān yarı olupdı
Cihānuñ ol cihān-dārı olupdı

⁴⁰⁹ Yazmada nĭk u bahtuñ yazılmış.

2728 anı ol arslan y rekl  server
Ki arşusına durmazdı azanfer

2729 anı t ğ ki od urdu  cih na
abanca hem Direfş-i K viy n'a

2730 Cih n olsa ne var Behr m-ı G r 
G resin bunda y z Behr m-ı g r 

[96b] 2731   H srev s yledi v  di ledi s 
Ulular g zlerinden d kdiler Şu

2732 Eger i d şmenidi oldu ol Ő d
Anu  ay ularından oldu  z d

2733 Ki d şmen Őo ına ' mr olsa bir dem
Deg l uşlu işi atında ol kem

2734 Vel kin r zig r işine  zi
Delim ay urd  an yaş d kdi g zi

2735  n p tahtından ay urd  ol g n
A ıtd  g zlerinden yaşı G lg n

2736 Yidi    g n ayu kim oldu Behr m
Ne tahta bindi ve ne dutd   r m

2737   g n d rd ncisi ' işret d zetdi
G zeller g zlerini hoş g zetdi

2738 Eli ba ışlama a başladı t 
Delim gevherden aldı bir Ő reyy 

- 2739 Çü sâķī nūşı esrük kıldı şāhı
Añup Şīrīn'i göge çıķdı āhı
- 2740 Buyurđı Bārbed özini oķuñ
Çopuz [u] sâzıla ķayguyı doķuñ
- 2741 İrişdi Bārbed bülbülce öte
Elinde şu gibi ķopuzı duta
- 2742 Üründi kıldı yüz destāndan üstād
Otuz laķnı ki ğam gibi kılr şād
- 2743 Ol otuz onıla yaķdı cihānı
Gehī virdi göñül geh aldı cānı
- 2744 Eyitdi sözlerini Bārbed bih
Şehinşāh aña yüz gez didi kim zih
- 2745 Çün ay gerdün yaķasından yüz açdı
Güneş ķarañulık içine ķaçdı

ŞİFAT-I ŞEB

- [97a] 2746 Şebistāna gönüldi yine Hüsrev
Aña tarıdı Şīrīn hicrile ev
- 2747 Çü Şīrīn'den açardı bir hikāyet
Kılurđı Meryem acıdan şikāyet
- 2748 Şāh esrükdi oturmış ķarşu Meryem
Aña 'İsā demin oķurđı her dem
- 2749 Ki Şīrīn gerçi güldi benden ayru
Ki olmayam anuñ 'ışķıla şayru

2750 Velîkin özi düşmen kām olupdur
Benümçün dünyede bed-nām olupdur

2751 Çün ben hoş dutam ağır layam anı
Revādur senden incinmezse cānı

2752 Gişi şal⁴¹⁰ [anı] bu kaçra getürsün
Bile kulluqçılaruñla otursun

2753 Aña baqmaya ger baqarsa özüm
Oda yansun cihān görici gözüm

2754 Cevābın didi Meryem k'iy cihān-dār
Muḥālif olmaya ḥükmüñe deyyār

2755 Qaravaşuñ saña boyun virüpdür
Eyit emrüñe ‘āşī kim görüpdür

2756 Çün sen bī-renc ḥelvā bulduñ ıssı
Sovuk birinç istemegüñ⁴¹¹ ne aşşı

2757 Eger ḥelvā gibi olursa Şīrīn
Boğazda olasıdur acı şīrīn

2758 Yi ḥurmā bu dütünden saña ne sūd
Ki gey şīrīn olur ḥelvā-yı bī-dūd

2759 Baña bir cādüyı hem-dem kılasın
Beni ğamgīn anı ḥurrem kılasın

[97b] 2760 Biñ efsün bilür artuq ez-ber ol ay
Birin ger ilerü duta baña vāy

⁴¹⁰ Yazmada hal yazılmış.

⁴¹¹ Yazmada istemüñ yazılmış.

- 2761 Seni aldayuban benden ayura
Ki Şîrîn şâd ola Meryem kayura
- 2762 Anuñ efsûnların ben gey bilürem
Anuñçun işüme çâre kıluram
- 2763 Çok ‘avrat var bilimez elliden yüz
‘Uţârid kor anuñ işigine yüz
- 2764 Delim ‘avrat şu reyhân saşısıdur
Ki taşî görk ü içi çirkile pür
- 2765 Vefâ kılmaz didi ol söz bilen tât
Ne ‘avrat ne kılıç ne bindüğün at
- 2766 Erenler istediler çâre[yi] çok
Vefâ ‘avratda gördiler ki hîç yok
- 2767 Vefâ erlikdür ‘avratda ne ister
Çü ‘avrat didün anda mihr göster
- 2768 Göñül bağlamağıl bu bî-vefâya
Ki andan uğramışvan çok cefâya
- 2769 Çekersen gayreti pür-derd olasın
Yoğısa gayretün nâ-merd olasın
- 2770 Biri yaluñuz ol kim şâd olasın
Dağı süsen gibi âzâd olasın
- 2771 Bu tâc-ı Kayşer ü taht-ı şehinşâh
Ki ger Şîrîn gele bu ile nâ-gâh

2772 Bırağam boynuma müşkîn bir urğan
Asam cevruñden özümü virem cān

2773 Yig oldur kim [ol] ovada otura⁴¹²
‘İmāret yire baykuş kim getüre

2774 Yağın bildi çü işitdi bu sözi
Ki işile barışmaz hıç iş özi

[98a] 2775 Sözi bir yañadın dağı dirdi
Anı oğşardı vü şabr iderdi

2776 Hemîşe Hüsrev’e varurdi naqqâş
Haber uğurlayın virdi degül fâş

2777 Cevābın hem uğurlayın virürdi
Ne ol bunı ne bu anı görürdi

HÜSREV NAKKÂŞ GÖNDÜRÜP GELÜP ŞİRİN ALUP HÜSREV’İ GİTDÜĞİ...

2778 Didi yalvaru bir gün Şāvūr’a şāh
Ki Şirînsüz nice bir kılayın āh

2779 Getür bir burca sen ol ayı penhān
Dutayın gizlü tende nite kim cān

2780 Şalāh-ı devletiçün aña rağbet
Ki eydürven hod andan yig ne devlet

2781 Ki korkarvan dōyemez⁴¹³ Meryem aña
İş iderven işiden bata taña

⁴¹² Yazınada oturam yazılmış.

⁴¹³ Flemming doyamaz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 392).

- 2782 Virür ‘İsā gibi özini dāra
Bu işi görürin uş āşikāra
- 2783 Pes ol yigrek ki ol ayıla her bār
Uğurlayın irişevüz perīvār
- 2784 Uğurlayın kılalum ‘ışk-bāzī
Kıış içine dutalum yiñi yazı
- 2785 Boyun dutdı şehūñ hükmine naqqāş
Ki naqş-ı çīnī saña bağlayam fāş
- 2786 İrişdi qaşra deryā gibi pür-cüş
Ki ola mevci anuñ cümlesi nüş
- 2787 Hikāyet kıldı Şīrīn’e ser-āgāz
Ki vaqıtdür kılursañ devlete nāz
- 2788 Şehūñ Raḥşı seni avlamağa tīz
Velī Meryem’den anı iy şeker-rīz
- [98b] 2789 Anuñcun Meryem’uñ gönlini şanur
Ki Kayşer özi ‘ahdından utanur
- 2790 Gel imdi biz ikimüz ‘azm idelüm
Şehūñ müşkūsı yolınca gidelüm
- 2791 Uğurlayın şehile eyle ‘işret
Ola kim düşmenüñden döne devlet
- 2792 Yaluñuz oturan büt boş giden māh
Özinden boş yaluñuz ya‘ nī bī-şāh

- 2793 Kaşıyup⁴¹⁴ Şāvūr'a karşı kıldı feryād
Ki özünden utan iy Tañrı'dan yād
- 2794 Dimāğum haste oldu sözüni kes
Uzatma kim baş ağrıtmagısa bes
- 2795 Senün inşāfuña ben kaçan irdüm
Yok inşāfuñ ben uş inşāf virdüm
- 2796 Bu işden Hāķ seni ıraķ dutsun
Bu utdan yüzüni hem aķ dutsun
- 2797 Çıkarduñ sen beni mülk-i cihāndan
Çıkarayın dirsın şimdi cāndan
- 2798 Güherven ben nice kāsıd olavan
Degülven yıl oımadın yileven yılavan
- 2799 Gelincük gibiven bu taş içinde
Ki alçudan düzer naķķāş-ı Çın'de
- 2800 Kireçden kız şebistāna yaramaz
Çiçek mūm olsa büstāna yaramaz
- 2801 Didüm bir gişiye cān u cihāndur
Cihānı aldı bu gez kaçdı cāndur
- 2802 Każāyı gör yavuz kim geldi başa
Diken koydı içümdeki bu başa
- 2803 Dirim derdüm küllī dikende kaldum
Uşa vardum işümi yile şaldum

⁴¹⁴ Yazmada kaşıyup yazılmış.

- [99a] 2804 Ben itdüm baña kime kaçayayın
Yañıldum ben suçı kime koyayın
- 2805 Dil odı alıcaķ ağız göyünmez
Su diyicek içüñ odı söyünmez
- 2806 Terāzū eyleyüp düzdi iki baş
Biri altun çeker biri cev ü taş
- 2807 Terāzū kim bizi vezn itdi Hüsrev
Yaluñuz bir başı var u tolu cev
- 2808 Çü bir havza suyı ısladurıdım⁴¹⁵
Deñize girene uşlu diyen kim
- 2809 Çü ayru yaraşuram ol tapudan
Ne lâzım içerü düşmek kuyudan
- 2810 Ne dırsın bir gönül şöyle perîşân
Nite bir ejdehāya ola mihmān
- 2811 Göresin niçe gez bu yire düşdüm
Gönül yākara bağı yire düşdüm
- 2812 Viribimiş degül ol bî-vefā hām
Selām-ı huşk veyāhud tāze peygām
- [99b] 2813 Baña bu kaşr içinden taşra çıkmak
Yaramaz varasam⁴¹⁶ yirise uçmak
- 2814 Degül Hüsrev ki Keyhüsrev'se ol şāh
Üşenmez pençesinden hîç anuñ māh

⁴¹⁵ Yazmada ısladur eyrim yazılmış.

⁴¹⁶ Yazmada varasum yazılmış.

- 2815 Eger baña kağıyuban ınığa
Kağıyam ki döke cevşen sınığa
- 2816 Diyam kirpügüme k'iy Sa' d-ı Vaqqāş
Bir oq ur ki ola atı raqqāş
- 2817 İyam zülfümi tā aķına aķa
Bir ipi şabrınıñ boynına daķa
- 2818 Hayālüme buyuram nā-gehānı
Bu yire viribiye nā-gāh anı
- 2819 Degülven kuş ki gişi dutabile
Yā her toğan baña kaynağın ile
- 2820 Bilüsüzlügile düşdüm duzağa
Bilüle kırtılam konam budaga
- 2821 Yiriyse Hüsrev'ün büt-hāne-i Çın
Degül çoraķda hergiz şehd ü şırın
- 2822 Eger yügrükise şeb rengi Şeb-dīz
Segirdiminde Gülgün daķı gey tız
- 2823 Şeker kargusını dikdiyse Meryem
Benüm hurmāmı Meryem dikmedi hem
- 2824 Ger eydürse benem tāc issi hatun
Beni Kayşer özi almadı şatun
- 2825 Bu acıdan düşüpdür cānuma cūş
Ki Şırın cān çeker Meryem kıllur nūş

2826 Bir incü isteyen suya boğuldı
Dağı bir sirke şoran bal buldı

2827 Degüldüm ‘ aşık oldıysa taķdīr
Peşīmānem ħaṭā kıldum ne tedbīr

[100a] 2828 Göñül ol yig ki hīç baķmaya aña
Bir ite baķa vü baķmaya [b]aña

2829 Beni toğurmasa ya⁴¹⁷ toğurınca
İte virseydi [anam] ud⁴¹⁸ urınca

2830 Gel egri oturup toğru diyeyin
Nice bu ayrılıķdan ġam yiyeyin

2831 Nice ħor oldı işbu yolda özüm
Nice kararđı degme yirde gözüm

2832 Benümle kıldı şāh ol resme cengi
Ki şulħuñ kılmadı arada rengi

2833 Tapu kıлмаķdan aña uş egildüm
Çeküp kayġuları yükin büküldüm

2834 Göñül efsün okımaķla utan kim
Evüñ uğrısını yāħūd dutan kim

2835 Kāmu yirlerde uğrılar olur yād
Ev uğrısı elinden āh u feryād

2836 Gicir başum elüm degmez ki uram
Ferāġatla başuma dırnaķ uram

⁴¹⁷ Yazmada ne yazılmış.

⁴¹⁸ Yazmada ite virse nida oda urınca yazılmış.

2837 Dilüm h d  olu za m andan olupdur
Ki andan nice dil za mın bulupdur

2838 Bir er ger ba a olmazısa dil-d r
Beni kim sevdi t  kim seve ol y r

2839 Beni  o a layayın i bu g n sen
Anası  lmi e  gretme   ven

2840 Ben m sevg m  okusu yokdur anda
 u  am bir  ılca dutmaz h   c nda

2841 Y rek oynardı bild m  ar -ı  add r
Ziy na u radıysa   r u n -  r

2842 Delim gez sınamı van ben ni  nda
Y rek oynayan er olur ziy nda

[100b]2843 G z m oynar bu gez iy v h ne g re
Ne g re gir  bi'smi'll h ne g re

2844  ara  opra a d kmek yig bah r ⁴¹⁹
 az n yili d kil r berk   b r 

2845 Dutılma  yigrek av itine avda
A a g lince i i s zde sevd 

2846 Erenler kim de izden tuz  oparur
 aber gend  aya ıla aparur

2847 Ira  oldumsa m lumdan il mden
Deg lven ba lu  olumdan bil mden

⁴¹⁹ Yazmada bah y  yazılmı .

- 2848 Dutılmaz hükme hergiz iki bünyâd
Tama‘ suz bir ü birisin âzâd
- 2849 Pes andan incüye mühr urdı şekker
Gül-âb-ı şekkerile didi dil-ber
- 2850 Ki şâh ger diye kim anı severven
Eyit kim aldamağını kıovarvan
- 2851 Veger eydürse Şîrîn’e açam yüz
Eyit kim Meryem orucıyla düz
- 2852 Dise Şîrîn’i bu gönüm unıtmaz
Eyit⁴²⁰ helvâya esrük rağbet itmez
- 2853 Dirise dudağın öpmek yiter iş
Eyit ağuzuñdan ıraķ bilme diş
- 2854 Dirise kıuçavan ol müşk-i müyü
Eyit kim var unıt işbu umuyı
- 2855 Vişâlı dirse anuñvan eyit sen
Ki ağzuñ dut veger ne söylerin ben
- 2856 Oķurdı⁴²¹ birkaç ol dil-ber fesâne
Arada nâz u küsü bî-kerân.a
- 2857 ‘Îtâbı gerçi gördi⁴²² şîşe taşda
‘Aķîķı kesdi narķı ol savaşda

⁴²⁰ Yazmada eyt kim yazılmış.

⁴²¹ Yazmada aķardı yazılmış.

⁴²² Flemming urdı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 396).

- [101a] 2858 Çü Şävür'la savaşdı ol dil-ārām
Biraz gönli қayudan buldı ārām
- 2859 Añılcaқ didi iy söz bilen üstād
Sözün қayғulu gönüller ider şād
- 2860 Eger bir gün şehe virseñ selāmı
Degür ol devlete benden peyāmı
- 2861 Ki Şīrīn eydür iy bed-mihr [ü] bed-^c ahd
Қanı ol şöһbet-i Şīrīn çün şehd
- 2862 Şanur idüm ki benden dönmeyesin
Dağı bir gülistāna қonmayasın
- 2863 Ҳаға қıldıñ саña bu gez şanumı
Ki gönülden seversin düşmenümi
- 2864 Eyü devlet gibi yār olmayasın
Cihān gibi vefā-dār olmayasın
- 2865 Murāduñ gözlemekdür ancaқ işüñ
Murāduñ gözlemek hem hoşdur işüñ
- 2866 Çü sen ancaқ murāduñ gözleyesin
Nite ayruқ murādın izleyesin
- 2867 Seni bāğa қoyınca қана тaldum
Çü yimişlendi bāғuñ таşра қaldum
- 2868 Odundan⁴²³ birgün ısınmadı⁴²⁴ özüm
Dütünüñden evet kör oldı gözüm

⁴²³ Yazmada adundan yazılmış.

⁴²⁴ Yazmada ısıtma yazılmış.

2869 Cefā yitmez mi bünyādumı yıķduñ
Çü bildüñ ad u san adumı yıķduñ

2870 Benidüm saña yār u sen baña yār
Çü yāruñ var dutarsın özüm aġyār

2871 Çü rüsvāylık ipin boynuma daķduñ
Kıyışmak⁴²⁵ suyına ķalkān bıraķduñ

2872 Beni öldürmege virdüñ berātı
Aķıtduñ gözlerümden hem Furātı

[101b]2873 Cānumdan ķalan ancaķ bir ramaķdur
Kim eyde kim çıķarmaķ anı ģaķdur

2874 Kılıç urma yazuķ Şīrīn'e bugün
Ki Rūm ilinde öñ ķıldıñdı düġün

2875 Beni hicrānıla rencūr idersin
Kāşum bulut gözüm yaġmur idersin

2876 İçümde ' ışķ odından od yandı
Dirīġā ' ışķ gördi oda yandı

2877 Kāyuñ her tamaruma şardı bir mār
Sıdum her bir ķıluñ dibinde bir ģār

2878 Ne dünle uyķu vü ne gündüz rāĥat
' İnāyet yok evet bī-ĥadd cerāĥat

2879 ' Ömür kısa nite şabr ideyin ben
Ayak aķsaķ ne yire gideyin ben

⁴²⁵ Yazmada ķayışmak yazılmış.

2880 Gözüm yaşıla āhumdan cehennem
Ola bir burka⁴²⁶ deñizler ola bir nem

2881 Yavuz olmaya aḥvāl sensüz
Ki böyledür⁴²⁷ bildüñ bu ḥālî sensüz

2882 Gemi göz yaşına nice süreyin
Vişālüñ isteyü nice durayın

2883 İşüm sensüz⁴²⁸ bilürven kim yarımdur
Göñül n’olası oldı cāna yemdür

2884 Ki şabr [u] ‘ışk arası gey dīvārdur
Degüldür ‘aşık ol kim şabrı vardur

2885 Bu resme gerçi Şîrîn oldı rencūr
Şeh-i Hüsrev’den olsun renc ü gamdur

2886 Çü Şîrîn okudı bu dāsītānı
Revān-ı Şāvūr öpdî āsitānı

2887 Bizüm⁴²⁹ tedbîrümüzden rāyuñ artuḡ
Görürven şādīlıḡdan vāyuñ artuḡ

[102a] 2888 Ne kim dirseñ yirindedür sözüñ hep
Cefā vü cevri ü nāzuñ göñlüñe ṭap

2889 Pes andan soñra çok fikr eyleridi
Sözi dartubanın ḥarc eyleridi

⁴²⁶ Yazmada birka‘ yazılmış.

⁴²⁷ Yazmada beyledür yazılmış.

⁴²⁸ Yazmada senden yazılmış.

⁴²⁹ Yazmada bu yazılmış.

- 2890 Gerek sözi bilüye derc kılmak
Çeküp altun pes andan harc kılmak
- 2891 Söz oğdur degme yire atmak olmaz
Kirişden çün çıka oğ dutmak olmaz
- 2892 Söz ağızda iken dutmağa yarar
Ki ağızdan çıkıcağ taşu yarar
- 2893 Kızıl dil iy niçe başdan kara kan
Döküpdür saru yüze işit inan
- 2894 Cigerler oda yandı dilden el-ħağ
Başın yile virür bir sözle aħmak
- 2895 Dil epsem olsa yindek⁴³⁰ baş esendür
Çü bĩ-hũde uzana baş kesendür
- 2896 Çü bir vaşfa olupdur dil ü ħançer
‘ Aceb mi ħançerũ kesdügi ħançer
- 2897 Dile dañ yire mi didiler ad dil
Ki ya‘ nĩ her neye kim uğrasañ dil
- 2898 Gücũn yitdükçe kısa dut zebānı
Dilerseñ kim doğunmaya ziyānı
- 2899 Uzansa ejdehādur kim uzanur
Delüdür ol kim ejdehā kazanur
- 2900 Begendiler sözüñ azın [u] özin
Ki koyarlar aşı oranla tuzın

⁴³⁰ Yazmada yazılmış. Flemming neydũn şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 398).

2901 Kılıçdur dil bu söze hîç gümân yok
Ki anuñ korkusından tende cân [yok]

2902 Kılıç kından çıkıcağ taşu yarar
Dil ağızda iken ol işe yarar

[102b]2903 Başa dil şordı kim mālũñ nicedür
Ki yirũñ cümle a‘zâdan yücedür

2904 Dile virdi cevâbın baş özüñ
Nice dek dura vü çıkmaya sözũñ

2905 Esenven hîç derdüm yok rencüm
Ne ağrum var ne şayrum var ne sancum

2906 Veger bî-hûde söze başlayasın
Belâ[ya] uğraduban taşlayasın

2907 Dili her kim kısa dutarsa başı
Esen ola vü uzun ola yaşı

2908 Uzadan dilini ‘ömrin kılar kem
Ögüt duta vü gör bu sözi muhkem

2909 Dilũñ dut söyleme sen iy karındaş
Ki dilden oldu uşlular içi baş

2910 Gişide bir dil ü iki kulağdur
İşitse iki vü bir dise hağdur

2911 Çalab’uñ adı evvel olsa söze
Şekerden tatlurağ görünür öze

2912 Çalap adıyla kılduğ biz hem âğâz
Çalap kim yokdur aña yâr u enbâz

2913 Kerîm ü lem-yezeldür lâ-yezel ol
Hudâvend-i cihân u zü‘l-celâl ol

2914 Kâmu fânîdür [ü] bâkî duran ol
Cihâna ‘ışkıla revnağ viren ol

2915 Çü Şāvūr [u] Şîrîn kışşasını dün
İşitdün diñle bir hoş kışşa bugün

2916 Tolu derd ü figândur bu ne kışşa
Ki her harfî olupdur zarf-ı guşşa

2917 Bunı okıyan ister kim duta yâd
Ki bunuñ adıdur Şîrîn ü Ferhâd

[103a] 2918 Gişi kim ‘ışka boyun dutmadı ol
Yâ gölükdür yâ sığırdur yâ koyun ol

2919 Eger ‘ışk olmasa bu kâmu sözler
Ki okınsa sevinür cümle özler

2920 Ne okınyadı ne dile geleydi
Ne bülbül öte ve ne gül güleydi

2921 Yine bir ‘ışk-nâme kıldum âğâz
Yine açıldı ilde bir yiñi yaz

2922 İñen mevzûn iñen maṭbū‘ vü şîrîn
Nite Ferhâd’ı şeydâ kıldı Şîrîn

- 2923 Bugün Ferhād sözine başlayalum
Bu mühür ağacına aşlayalum
- 2924 Ki hasret vireyimiş ol ser-encām
Dirîgā kimse almaz dünyeden kām
- 2925 Cihān bir gişiye virmez amānı
Delünüñ ola bir söze gümānı
- 2926 Delimler geldiler bunda kalan kim
Murād alan cihāndan ol fülān kim
- 2927 Kime virür cihān bir dürlü rāḥat
Ki urmaz şoñra yüz dürlü cerāḥat
- 2928 Kime viridi eyit ol ni‘ met ü genc
Ki bulmadı şoñ ucı miḥnet ü renc
- 2929 Gişi kim dünyeden ister murādı
Ḳazansun eylük itmekle yig adı
- 2930 Şu resme kim şehinşāh-ı cihān-dār
Ḥudāvendā cihān şāh-ı kem-āzār⁴³¹
- 2931 Yigāne faḥr-ı mülk ü devlet ü dīn
Şehinşāh ‘İsā bin Muḥammed bin Aydın
- 2932 Cihānda devleti pāyende olsun
Cihān şāhları aña bende olsun
- [103b]** 2933 Perī şüretlü atlas tonlu ‘ayyār
Gümiş tuluñlu taş yürekli dil-dār

⁴³¹ Yazmada kim-āzār yazılmış.

- 2934 Ol ovada ki bir yatlu yiridi
Südi hep yigüden yigrek yiridi
- 2935 Eger yüz dürlü helvâyı bulurdı
Yidügi koyın kısrakdan olurdı
- 2936 Koyundan aña ırağıdı menzil
Olupdı süt getürmek katı müşkil
- 2937 Ol ovada acı ot bitmişidi
Ağu ağacı çevüre dutmışıdı
- 2938 Ol ağü ağacın çoban bilüpdi
Koyın otlağını ırağ kılupdı
- 2939 Südün sevdâsı Şîrîn'i alupdı
Ne çäre eyleyem diyü kalupdı
- 2940 Ki süt taşımak ol ırağ ovadan
Kayıkdurdu çobanların ovadan
- 2941 Çü⁴³² gice kara zülf egri bırağdı
Kulağa aydan altun halka dağdı
- 2942 Oturmuş halkada gönül yağan mäh
Burılup halka ılan gibi her-gäh
- 2943 Seher olunca bu fikri kılurdu
Bu endîşe odına yakılurdu
- 2944 Öñinde Şävür oturmışdı ancak
Söze her yañadan virürdi revnağ

⁴³² Yazmada bu yazılmış.

FERHÂD SÛTÎ KAYADAN GETÜRÜP ŞÎRÎN'E...

2945 Ol endîşeyle kim Şîrîn kızardı
Meger andan biraz Şāvūr sizerdi

2946 Çü gül yüzlü aña aňlatdı hâli
Açıldı lâle yaprağınca hâli

HÛSREV

[104a] 2947 Baş egdi nite kim Hindû perîye
‘Uṭārid nite ṭapsa Müşterî’ye

2948 Didi vardur bulurvan bir gey üstād
Yigirdür bilüsi çok adı Ferhād

2949 Külüngine çü vire şan‘ata baş
Yiri balığa kuş gibi yaza fāş

2950 Düzicek hendese ‘ibret saçar ol
Mecesti bilür İklîdīs açar ol

2951 Kızıl gül bitüre şan‘atla yaza
Demürle taşā Çîn naqşını yaza

2952 Bu üstādıla bite işüñ āsān
Dikenden gül çıka iy eylüge kân

2953 Her iş üstādsuz olur şarp düşvār
Öñ üstād u soñ ucı iş bāzār

2954 Gişi mūmdan yüzük eyler olur çok
Velī altun yüzüğe ṭākatı yok

2955 Eger fermān virürseñ kuluñ olam
Elikdürem anı kandasā bulam

[104b] 2956 Ki Çīn'de biz ikiydük ğamdan āzād
Biz ikimüzi öğretti bir üstād

2957 Çü pīşe sırrına ser-tā-ser irdi
Külünk aldı kalem uş baña virdi

2958 Külüngile elin öper kamu Rūm
Külüngile kılur katı taşu mūm

2959 Çü Şāvūr işbu sözi şerh itdi
Südūñ Şīrīn özinden kaydı gitdi

2960 Çü gün güneş gözgüsini açdı
Gice yüz biñ gözün yumdı vü kaçdı

2961 Ol atı istedi Şāvūr-ı naqqāş
Elikdürdi kayayı kim keser taş

2962 Getürdi tā ki şād revān-ı Şīrīn
Kodılar aña bir kürsī-yi zerrīn

2963 Tağa beñzerdi muṭlaḳ ol kesen tağ
Gören gişide kalmadı öd ü yağ

2964 Şanaduñ pīlidi bili vü boyı
İki pīlden⁴³³ gürıdı hāy u hūyı

2965 Külüngile taşu uzadı çok kol
İki taşça olurmış cevheri ol

⁴³³ Yazmada bilimden yazılmış.

- 2966 apucılar aa o sylediler
Aırlayu eyü yir eylediler
- 2967 Dururdu perdenü ardında üstād
Bilin balayuban açmı elin ād
- 2968 Oyıncı⁴³⁴ [anca] egmiidi boyun
Ki nice perdeden gösterdi oyun
- 2969 Cihān ansuzda dūn baskunun itdi
‘ Aceb oyun ki ol arada gitdi
- 2970 eker gibi gūlii īrīn’e az⁴³⁵
Gūlūp āvāz-ı īrīn ile dem-sāz
- [105a]** 2971 eker sadı açuban iki yāūt
eker [ü] yāūt andan aldılar ut
- 2972 u urmānu ki servinden biterdi
Gūnisinden delim urmā yiterdi
- 2973 Dudaından eker ol delū sadı
Ki ekker ardı ūzistān’a vardı
- 2974 İitdūm īrīn ünin aldı adı
Ki dilde īrīn’ū īrīnidi dadı
- 2975 Ne īrīnlik ki virdi aa ālī
Üninden uyumazdı o balı
- 2976 Ne meclisde ki dudaın açardı
Ne ten kim anda olsa cān saardı

⁴³⁴ Yazmada onıncı yazılmı.

⁴³⁵ Yazmada az iki kez yazılmı.

- 2977 Ne kulaḡ kim anuñ üni gireydi
Ger Eflâṭun'ısa öñden varaydı
- 2978 Çü sözün diñledi Ferhâd [u] ḡanı
Bağırdı ḡaynadı vü yandı cānı
- 2979 Bir āhı çekdi göynüklü ciğerden
Uçuḡlu gibi gitdi 'aḡl erden
- 2980 Yire düşdi ve yuvalandı nālān
Dürüldi nite kim yancılımış ılan
- 2981 Çü görđi bī-ḡarār ol bī-nevāyı
Ḳomış boş göñlinüñ ḡuşı yuvayı
- 2982 Ki söziyle ḡıldı aña dermān
Hemān dāneyile ḡuş dutdı penhān
- 2983 Pes andan didi aña ol perī-zād
Ki şād eyle beni iy bilge üstād
- 2984 Çevükligile göñlüm şād eyle
Bu yıḡuḡ ḡaşrı ḡoş ābād eyle
- 2985 Iraḡdur ḡoyunumuz süde biz aç
Geñez alalum südi bir sehl yol aç
- [105b]** 2986 Bu yirden ḡoyına dek bir iki ferseng
Bir ırmaḡ açmaḡıçun eyle āheng
- 2987 Ki çobanlar saḡalar südi f'il-ḡāl
Diyem ḡulluḡçuma bundaki süt al

- 2988 Sözi Şîrîn dāyim söylerdi şîrîn
Olurdi bî-ḥūd ol Ferhād miskîn
- 2989 İşidürdi sözi vü söylemezdi
Nedür maḳşūdını fehm eylemezdi
- 2990 Unıtdı kim cevāb eyde sözine
Ḳodı barmaḳ buñalmaḳdan gözine
- 2991 Külüngen getürüp çıḳdı vü gitdi
Göñül sevgüye miskîn vaḳf itdi
- 2992 Ḥaber şordı duranlara kesen ṭaḡ
Ki esrükven ḳaçan esrük olur şaḡ
- 2993 Nedür buyruḡı bilmezven eyidüñ
Sözini iki ḳılmazvan eyidüñ
- 2994 Yāḳınlar aña ḳıldılar rivāyet
Ki Şîrîn nicesi ḳıldı ḥikāyet
- 2995 Çü ol endîşeyi Ferhād bildi
Gözinden buyruḡına yir ḳıldı
- 2996 Çevükdi özi ol şan‘ata çābük
Ki olur nāzenīnüñ işi nāzük
- 2997 Şu resme ṭaşuñ endāmını sökdi
Ḳayayı mūm gibi yumşatdı döḡdi
- 2998 Bir ay urdı külünḡi ḳayaya ol
Deñiz gibi bir ark itdi süde yol

2999 Ağıldan aşra irince h nermend
İki y zl  aşıyla itdi gey bend

3000 Şu resme d zdi aşdan ırmağ ol
Ki boyına⁴³⁶ yoğıdı bir kıla yol

[106a] 3001   iş irdi Őo ına havu  yaptı
Ki dirlik e mesi ol hav a apdı

3002 uru aş bağlayup hav a ki yandı
Eli Şuyından eyid   kim indi

3003 A a a dur  im ret Şarp u d  v r
Ki el⁴³⁷ Őunmadı i e bilge mi  m r

3004 Eger y z ağ olurısa dem rden
Kese   dem ge ez yım ağ amurdan

3005 Ne  re var ki  dem bilmez anı
Hem n urtarımaz ol atlu c nı

3006 Haber Ş r n'e virdiler ki Ferh d
Bir ayda hav  [u] ırmağ yaptı  st d

3007 Şu resme ki oyından her zam n s t
Ayağıla gel r no t istese  dut

3008 Ol u mağ y zl  h r  ive d rdi
ıkup hav ı v  ol ırmağı g rdi

3009 Deg ld r Şandı ol hav ı idilmiş
Ola dirdi g renler yaradılmış

⁴³⁶ Yazmada yuyına yazılmış.

⁴³⁷ Yazmada ol yazılmış.

3010 Evet âdem işinden olur ırak
Südûñ ırmağı havz u hûr-i uçmak

3011 Delim Ferhâd eline virdi alkış
Ki rahmet aña kim şöyle ide iş

3012 Çü zahmet oldu ırağ anı yakın
Okıdı vü uğurladı nigârın

3013 Yakınlardan yirin yüce düzetdi
Kamu ahvâlini anuñ gözetdi

3014 Didi üstâdlıguñ[uñ] haqqı çokdur
Bu varumuz şâgirdüñ haqqı yokdur

3015 Güherden kulağına⁴³⁸ dün çırâğı
Küpe aşâ komışdı odağı

[106b] 3016 Olurıdı anuñ nûrından aydın
Şanaduñ aya asmışdı Pervîn

3017 Güneş gibi bezerdi tahtı tâcı
Hem incüsi bir iklîmüñ harâcı

3018 Çıkardı kulağından ol sözi bal
Bırakdı kim beni satmağıçun al

3019 Çü bundan dahı yig vakte irevüz
Tekellûf tapuña artuk kılavuz

3020 Aña alkışa Ferhâd ağız açdı
Elinden aldı ayağına saçdı

⁴³⁸ Yazmada kulluğına yazılmış.

3021 Bes andan dutdı yazıdın yaña yol
Deñiz gibi döküp yazıda yaş ol

3022 Şu korkudan aña rāzın açardı
Ādemden yüz adım ıraķ kaçardı

FERHĀD SU GETÜRDİ FERHĀD GÖRÜP...

[107a] 3023 Kātılıkla geçürdi yay [u] kışı
Elinde kalmadı bir umlu işi

3024 Ne ayrılığına döyebilürdi
Ne ulaşmağına çāre kılurdi

3025 Batupdı balçığa göñli ayağı
Odından göñlinüñ hep sızdı yağı

3026 Dilinde iş işinde kalmamış⁴³⁹ su
Teninden güç gözinden girmiş uyku

3027 Yürürdi dīv gibi ādemden ayru
Düşe dura nite durursa şayru

3028 Gidüpdi tağ [u] yazıda qarārı
Düşüp andan tağa yazıya zārı

3029 Boyı gül budağı gibi egilmiş
Tonını gül gibi yüz pāre kılmış

3030 Buñalmış yolda diken koparurdi
Ayağdan mıh yürürken kabarurdi

⁴³⁹ Yazmada kılmamış yazılmış.

- 3031 Ne diken ʔonumı yırtı diridi
Ne kılıçdan başı ʔaydın yiridi
- 3032 İraʔlıʔdan bir uğurdan delürdi⁴⁴⁰
Gidüp şabrı vü şeydālıʔ belürdi
- 3033 Nişārı gözinüñ ʔan yaş olurdı
İlinde yaz u ʔış çiçek bulurdı
- 3034 Havāya bağlasa dutuʔ iñiden
Şırımış gökleriñ saʔfın yiñiden⁴⁴¹
- 3035 Şu isterdi şusuz oğlanca Ferhād⁴⁴²
Ki şuya dāyeye bilmez nedür ad
- 3036 Oda yaʔıldı göynükden vücūdı
ʔara toprağı göz yaşıla yudı
- 3037 Göyündürmiş gönül odı dimāğın
İçin yaʔmış yaʔar gibi ʔırāğın
- [107b]** 3038 Belāya rence gey umaç olupdı
İçi renc ü belā ʔaşı ʔolupdı
- 3039 Dökerdi acı Şīrīn ʔ ışʔıla yaş
Yaşından kırʔ ferseng oldu yir yaş
- 3040 Ayıʔ esrük içi ʔorʔup umaçdan
İlan nite ki ʔaşdan ʔurd ağıaçdan

⁴⁴⁰ Yazmada delürmiş yazılmış.

⁴⁴¹ Yazmada ikiden yazılmış.

⁴⁴² Yazmada gibi Ferhād yazılmış.

- 3041 Ğuşşa evmiş añña ğuşşayla ol şād
Nite kim genc ola vîrānda ābād
- 3042 Bulunmazıdı bir derdine dermān
Biraz kırtarımazdı kayğudan cān
- 3043 Ğalupdı yaluñuz ve şayru vü zār
Ne var bir dostı kıatında ne bir yār
- 3044 Anuñ göñlini Şîrîn şöyle almış
Arada küllî Ferhād adı kıalmış
- 3045 Ne kayğusından ayrılubilürdi
Ne bir hāl añladur [ğışi] bulurdı
- 3046 Ger işiginde anuñ toz kıopardı
Gözine anı sürmeyçün kıapardı
- 3047 Veger öñinde bir dip ot göreydi
Gerek öpeydi gözine süreydi
- 3048 Eger kıılaydı bir gez adını yād
Öperdi ‘ışkına yüz gez yiri şād
- 3049 Çü baksa görse kıaşrı çevre yanın
Tıonı yirine yırtardı cānın
- 3050 Yavuk gibi kıaçardı her yaña zār
Aña ayruk olaydı mūnis ü yār
- 3051 Tosun vahşî gibi ürkerdi her-dem
Yābān hayvānıla olmışdı maħrem

3052 Bu duzağda bulunan cānavardan
Dirilmiş kurd u dilkü şîr-i nerden

[108a] 3053 Tolu bir yazı araya alupdı
Bu dürlü cānavar içre kalupdı

3054 Süpürürdi yolın yirin yatağın
Birisin yalarıdı bir ayagın

3055 Gehî yağmur çala koldaş olurdı
Gehî kulanıla yoldaş olurdı

3056 Gehî şıgınıla oyun kurardı
Gehî aşlanuñ arğasın tarardı

3057 Geyikle gündüzin şöhet kılurdı
Gice katına yağmurca gelürdi

3058 Dönerdi çarğ gibi gice gündüz
Yimez içmez göynüklüyidi bāmüz

3059 Şu resmile ki cevrlü yol varurdı
Eger yol yol bulsa bir ay ol varurdı

3060 Veger yolında bir dīvār olaydı
Görürdi ol zamān k'efkār olaydı

3061 Kuyu ger olsa yolda kim geçerdi
Sağınmamağdan içine uçardı

3062 Veger gözine doğınaydı bir oğ
‘ Aceb kirpüğini yumar mıdı yok

- 3063 Feraḥ kim yârı kayğusın şavardı
Göñülden qahrıla anı kovardı
- 3064 Ğuşsa kim göñline olurdı ol iş
Varurdı qarşu at yarışıla biş
- 3065 Edîmin yüzinüñ yurdı qanıla
Süheyl isterdi gözinde figânla
- 3066 Gereklüyidi uyqu uyımazdı
Ĥayâlin dil-berinüñ koyımazdı
- 3067 Göñül rahtından ayru qalmışdı
Ki ayruq rahtıla ev tölmişdi
- [108b] 3068 Anuñçun naqş âşüfte olupdı
Ki ayruq naqş göñlini alupdı
- 3069 Şeherden gice olnca yilerdi
Meger kim gendüden çıqmaq dilerdi
- 3070 Dilerdi kim teninden ırağ ola
Meger kim yaluñuz yârını bula
- 3071 Qafesde bilmezidi kim quşı yoq
Melik meydâdadur evde gişi yoq
- 3072 Şu resme oldı yârı ‘ışkına qarq
Ki yârı gendüzinden itmedi fark
- 3073 Odı görseyidi yâ nâr u yâ nūr⁴⁴³
Ulaşmaq ayrılıq diridi budur

⁴⁴³ Yazmada tūr yazılmış.

3074 Ne naķşı ol kim öñinde görürdi
Özi gönline anı fāl ururdi

3075 Gişi ‘ ışķ üzere yavuz fāl urmaz
Urursa gendüzine ħüb görmez

3076 Kōnuķ olurdi her hefte ol aya
İraķdan yaķarıdı gönlin aya

3077 İraķdan gördüğine ķāni‘ idi
Yaķınlıķdan çü baķtı māni‘ idi

3078 Yine yazıya düşüp gideridi
Yiñiden nevĥa vü āh ideridi

3079 Geyik gibi kimi görse kaçardı
Gelürdi ĥavza tatlu sūt içerdi

3080 Cihānda südden artuķ yimezidi
Koyup ĥavzı kaçayın dimezidi

3081 Cihānda dāsītān oldu bu sözler
Kamu ĥalkuñ dili tōldı bu sözler

DERGĀH-I PĀDİŞĀHRĀ BĀ-EYVĀN...

[109a] 3082 Bir ol kim olaydı gey ĥāş-ı dergāh
Bu işden şāh özini kıldı āgāh

3083 Ki Şīrīn acısından şimdi Ferĥād
Cihāna dāsītāndur iş ü feryād

3084 Anuñ başını bir sevdā dutupdur
Ki ol sevdāyla yabana yatupdur

- 3085 Nigâr-ı hûb sevdâsına meftûn
Gezer yalın ayağ u baş dün [ü] gün
- 3086 Bu gönülüm dir ki Şîrîn'ün evidür
Bu sözile üni⁴⁴⁴ yavlağ kavîdür
- 3087 Ne azdan saşınur özin ne çokdan
Ne kılıçdan uğınur ol ne oğdan
- 3088 Görürven gönli ol aydan yıkılmış
Kānā' at ol şeker sözine kılmış
- 3089 Virür köşkine her hafta selâmı
Olupdur bir habercisi gulâmı
- 3090 Melik bu dâsitânı çün işitdi
Anı görmeklige gözin işitdi
- 3091 Yig eyler bir beğ tapu iki kul
Yig ırlar bir gülîçün iki bülbül
- 3092 Kumâşuñ kim ikidür müşterîsi
Bahâsın arturur şeksüz birisi
- 3093 Şehûñ bir yönden oldı hâtırı şād
Ki anuñla hem-derd oldı Ferhād
- 3094 Dağı bir yönde yakıldı güniden
Saşındı gül yañaqlusın tüniden
- 3095 Bu endîşe şehûñ gönlin alupdı
Ki ayakları balçıkda kalupdı

⁴⁴⁴ Yazmada anı yazılmış.

3096 Çü dürlü derd bu gevdeye üşe
Yüce servi anuñ ayğa düşe

[109b] 3097 Özi işine çāre idemez hīç
Ki işi şayrunuñ şayrudur [u] güç

3098 Olur sağıkda sözler sağ kolay
Ki şayrulukda hem şayru olur rāy

3099 Otacı gerçi kim nabzı dutar ol
Çü şayru ola ayruğa şunar kol

3100 Biş on uşluyıla şāh-ı cihān-gīr
Oturdı söyledi vü kıldı tedbīr

3101 Ki bu bir delüye biz neyleyelüm
Ne kapudan bunuñla söyleyelüm

3102 Eger kırsam bunu işüm yıkıldı
Veger kanın saçarsam suç ne kıldı

3103 Dürişdüm çok bu şāhlıkda ki bayram
Adım hāş olmaya arada bir ‘ām

3104 Baña bayram ider ay yüzlü dil-dār
Ki kıldı bir delüyi Hüsrev’e yār

3105 Aña uşlu eren virdi cevābı
Ki rāyuñ rüşen eyler āf-tābı

3106 Ki tāt issi kamu işüğüñ bekler
İçer toprağıña and ulu begler

- 3107 Cihān özin yaşıñ endāzesidür
Sa‘ ādet bahtunuñ dervāzesidür
- 3108 Bu Mecnūn’a eger olursa tedbīr
Demūr olmaz gerek altunla zencīr
- 3109 Ger ümīdi qapusın aña açmaq
Güneş gibi delim altunı saçmaq
- 3110 Ki sevdāya müferriḥ olur altun
Müferriḥ alınur⁴⁴⁵ altunla şatun
- 3111 Ne dil-ber çıqa ol altunla dīnden
Bu şīrīnligile bize Şīrīn’dēn
- [110a] 3112 Delim gözlüyī altun kör ide um
Delim pūlād altun eyleye mūm
- 3113 Eger altunla barışmazsa başı
Aña iş idelūm bir qatı taşı
- 3114 Ki ölince işi ol taş olsun
Dimāğı kuru gözi yaş olsun
- 3115 Çü şāh anlaruñ işitdi sözini
Buyurdi kim buluñ Ferhād özini
- 3116 Naḳībūñ ḥāşırağı eyle serheng
Anı istemege kıldılar āheng
- 3117 Didiler cümle yoldaşa ki gözleñ
Ola kim bulasız Ferhād’ı izleñ

⁴⁴⁵ Yazmada iletür yazılmış.

- 3118 Aşağa yuķaru ararlarıdı
Ne irerlerdi ne ararlarıdı
- 3119 Gice olunca isterlerdi anı
Ḳarañu gicenüñ çıkınca cānı
- 3120 Felek tākından ılduz olıcaķ fāş
Ḳoyıcaķ re's-i ' aķreb dümbine baş⁴⁴⁶
- 3121 Gice sancaķları çün aķtarıldı
Ḥoten gözçileri burca dirildi
- 3122 Ḳara yir geydi ḥıl' at dikme vü al
Felek urundı altun tāc fi'l-ḥāl
- 3123 Bir anlardan ki viribidi şāh
Naẓar bıraķdı ol Ferḥād'a nā-gāh
- 3124 Yigit gördi Ferīdūn ferlū yig er
Bahādur pehlevān u cüst server
- 3125 Aña virdi selām ü didi iy yad
Saña nice virüpdür rūzigār ad
- 3126 Eyitdi kim benem Ferḥād şayru
Güzel Şīrīn'e ' aşık andan ayru
- [110b]** 3127 Baña bir va' de Şīrīn virmedi yār
Geçer açlıgıla günlerüm zār
- 3128 Cevābı virdi ilçi aña andan
Ki öñer⁴⁴⁷ şehriyār özüñi cāndan

⁴⁴⁶ Yazmada yaş yazılmış.

⁴⁴⁷ Yazmada öñler yazılmış.

- 3129 Seni řāh bu acıdan kıla āzād
Vire řīrīn'ı⁴⁴⁸ saña vü kıla dād
- 3130 Eyitdi aña Ferhād-ı ciger-süz⁴⁴⁹
Ki iy günüm yüzüñ görmekle nevrüz
- 3131 Bu çorağ yirde devā kıl
Eyitme Hüsrev'e řīrīn vefā kıl
- 3132 Benümledür ki görmedüm cins
Meger cin oldu cinsüm görmedüm ins
- 3133 Yüzüm görse kaçardı dīv perī āh
Neden bilür beni ol Hüsrev-i řāh
- 3134 Kısarsın⁴⁵⁰ gergedan⁴⁵¹ gibi beni tañ
Budur dirsın pīle Hindüstān'ı añ
- 3135 Eyit aña ol ilçi kim içüp and
Ki seni aındı Hüsrev ol Hudāvend
- 3136 Çalapdan olayım ırağ u güm-rāh
Saña viribimediye beni řāh
- 3137 Pes andan döndi ilçi gönli hoş řād
Eyit[di] řāha kim bulundu Ferhād
- 3138 Oturmuş řāh dutmuş ilde pür-cām
Bulup yol dergāhına hāş u ger 'ām

⁴⁴⁸ Yazmada řīrīn ü yazılmış.

⁴⁴⁹ Flemming cigersüz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 490).

⁴⁵⁰ Yazmada kısarsın yazılmış.

⁴⁵¹ Yazmada gökden yazılmış.

- 3139 Getürdiler anı şöyle ki bir dağ
İçine ‘ışk odı urmışdı gey dağ
- 3140 Ulu taş gibi girdi kapudan ol
Halâyık uymış ardınca tolup yol
- 3141 Ne tahtı gözledi ne Hüsrev’i hem
Yigin pençe yire urmışdı muhkem
- [111a]** 3142 Nigārın derdi⁴⁵² yakasını dutmuş
Ki ol şahı vü gendü unutmuş
- 3143 Buyurdi şah ki bir genc açalar
Her adımda aña saçu saçalar
- 3144 Oturdi pilleyn ‘ışkıla hatun
Saçu saçdılar aña pılce altun
- 3145 Çü gönül dünya çirkinden beridi
Katında altun u toprak biridi
- 3146 Çü altuna konuk egmedi gözi
Güher gencini saçdı Hüsrev özi
- 3147 Ne nükte kim aña diridi Pervîz
Cevâb eydürdi nükteyle aña tîz
- 3148 Ne yirdensin didi öñ aña şordı
Bilişlik mülketinden didi durdı
- 3149 Eyitdi aña ne şan‘at bilürler
Didi kim cân şatup kayğu alurlar

⁴⁵² Yazmada durdı yazılmış.

- 3150 Eyitdi cān şatmak ne edebdür
Didi ‘āşık olandan ne ‘acebdür
- 3151 Eyitdi ‘āşık oldı kim gönülden
Didi ki ne gönül cāndan digil sen
- 3152 Eyitdi saña Şîrîn cānı cān mı
Didi ne cān bu cānum ya‘nî cān mı
- 3153 Eyitdi görünür mi saña mäh-rû
Didi düşde velîkin xanı uyqu
- 3154 Eyitdi sevgüden baht olasıñ yād
Didi kim giricek toprağa Ferhād
- 3155 Eyitdi virme gönül kılma cānsuz
Didi kim bu iki düşmendür ansuz
- 3156 Eyitdi iy gönülsüz dutğıl ārām
Didi ārām xanı bî-dil-ārām
- [111b]** 3157 Eyitdi ger girürseñ odağına
Didi kim bırağam baş ayağına
- 3158 Eyitdi ger gözüñi eyleye yaş
Didi kim bir gözüm koyam dağı yaş
- 3159 Eyitdi kimse anuñla savaşa
Didi yiye demür ger xatı taşsa
- 3160 Eyitdi var mı yoluñ aña kolay
Eyitdi kim ıraxdan görünür ay

- 3161 Eyitdi dilese hep sende varı
Didi kim Hâk' dan olayıdı yâri
- 3162 Eyitdi başuñıla şād olursa
Didi virem aña ger alurısa
- 3163 Eyitdi sevgüsin cāndan gidergil
Didi kim ' âşık itmez bu işi bil
- 3164 Eyitdi işbu derde döy ögüñ dir
Didi kim cāna kim toydı haber vir
- 3165 Eyitdi diñlen işbu iş hāmdur
Didi kim baña diñlenmek harāmdur⁴⁵³
- 3166 Eyitdi şabrıla ögmiş iken çok
Didi şabrı göñül ider göñül yok
- 3167 Eyitdi kimseden kórkar mısın sen
Didi kim ayrulığından hemîn ben
- 3168 Eyitdi hıç gerek mi gice hem-dem
Didi kim bunda kalmazsam olur hem
- 3169 Cevābından çü Hüsrev kaldı ' âciz
Aña ayruķ haber şormadı hergiz
- 3170 Didi gördüm haţâyı vü şavābı
Bu resme görmedüm hāzır cevābı
- 3171 Bu iş çün gelmedi altunla başa
Şınayam bu gez altun gib taşā

⁴⁵³ Yazmada merāmdur yazılmış.

[112a] 3172 Dilin kılıç gibi uzatdı Pervîz
Bırakdı taş a almasını gey tîz

3173 Ki bizüm var yolumuzda ulu taş
Ki andan geçmek olur yolcuya dağ

3174 Gerek kim taş içinden açasın yol
Yaraya gelmege vü gitmege ol

3175 Bu tedbîre boyun dutmadı gişi
İşüñdür bu degüldür ayruş işi

3176 Güzel Şîrîn'e virürin saña and
Ki andan katıraş gelmez baña and

3177 Ki işbu hâcetümi yitüresin⁴⁵⁴
Çü muhtâcam işümi bitüresin

3178 Demür bileklü er virdi cevâbı
Ki kavlı itmek olur⁴⁵⁵ işüñ şavâbı

3179 Çü yolından şehüñ taşğı götürem
Bu kulluğımı yirine getürem

3180 Bu şartıla ki kulluğ itmiş olam
Bu işüñ ucına hem yitmiş olam

3181 Benüm gönümi şâh luţfıla yide
Ki Şîrîn şekkerini terk ide

3182 Şu resme kaçıldı Ferhâd'a Pervîz
Dilerdi boynına ura kılıç tîz

⁴⁵⁴ Yazmada bitüreyin yazılmış.

⁴⁵⁵ Yazmada olur kelimesi iki kez yazılmış.

3183 Yine didi ki şart itmek revâdur
Buyurduğum degül toprak kayadur

3184 Veger toprağısa kaçan biçiser
Veger biçerise ne yire saçar

3185 Kaçıyup didi ki döner degülem
Bu kavle durımazsam er degülem

3186 Bilün bağla vü bu işe elün aç
Külüng al tağa çık cehd eyle birkaç

[112b] 3187 Çü cümle diñledi bu sözi Ferhād
Nişanın şordı ‘ādil şehden üstād

3188 Nişanın virdi bir tağun şeh-i şîr
Ki her bir gişi aña Bîsutün dir

3189 Anuñçun ki kayayıdı hārā
Yüzinde katılığı aşikāra

3190 Dimekdür⁴⁵⁶ Bîsutün ya‘ nî direksüz
Nite boyun vire aña yüreksüz⁴⁵⁷

3191 Şehün tağında ol tağı kesen şād
Gönüldi tağ gibi katı pulād

3192 Tağa çıkdı öñinden dîv kaçdı
Kuşak bağladı kazmaya el açdı

3193 Bir ulu kürsî öñdin düzdi taşdan
Aña naqş urdı hoş bir başa başdan

⁴⁵⁶ Yazmada demekden yazılmış.

⁴⁵⁷ Yazmada yüreksüz yazılmış.

3194 Şîrîn resmini şöyle düzdi ya‘nî⁴⁵⁸

Nite kim yazdısa Erjengü Mânî

3195 Tapuñ ol şüretüñ hâlin işitdi

Ki bir yigit anuñla ne iş itdi

[113a] 3196 Aña olmışdı ‘aşık ol cüvân-merd

Quru taşā kapılmaq gey katı derd

3197 Olupdı hân u mânından âvâre

Aña bir qarı ‘avrat kıldı çäre

3198 Qoyun quyruğını bağladı aña

Bu işi işiden er batdı taña

3199 Qarıldı biş yigit quru taşıla

Ne tañ qarılduğı quru yaşıla

3200 Halâşına anuñ bir gey sebebdi

Cihânda işbu iş yavlaq ‘acebdi

ĤÜSREV FERĤÂD’I GETÜRÜP QAYADAN ŞU GETÜRÜP...

3201 Çü Ferhâd’uñ eli şüret işinden

Başladı⁴⁵⁹ bu gez ol tağıñ taşından

3202 Bırağmağa qayalar aç didi qol

Terâzûsuz bırağurdi taşı ol

3203 Külüngiyile çün tağa çıkardı

Bir ulu burc âşârından yıkardı

⁴⁵⁸ Yazmada yanî yazılmış.

⁴⁵⁹ Flemming ve Güneş boşaldı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 413), (Güneş, 2010: 508).

3204 Seher diñlenmezidi gice[ye] dek
Keserdi yâriçun tağ durmadın dek

3205 Gice kayğu ovasından dönüp tîz
İnerdi güneşi tağa güher-rîz

3206 Karalık aklığı pür-nağş iderdi
‘ Alem götürüben sultân giderdi

3207 Varurdı şüretine bir zamân ol
Güherden taşda isterdi nişân ol

3208 Öperdi yüz gez ayağını hayrân
Nağâre gibi kılurıdı efgân

3209 Ki iy nağş idenüñ gözine mihrâb
Dünine derdmendüñ yüzi meh-tâb

[113b] 3210 Gümüştênlü [vü] taş yüreklü yârum
Senüñdür göñlümün içinde varum

3211 Güher mânendisın taşda gülünmiş
Taşuñdan gevherüm bağı delinmiş

3212 Öñinde bir zamân ağlarıdı bol
Pes andan gösterürdi ‘ özri çok ol

3213 Çıkardı tağa karşı otururdu
Dün ü gün kayğu yükin götürürdi

3214 Bağardı kaçra kim andâdı Şîrîn
Diridi râzıyla iy nigârîn

- 3215 Ciger anı dken gnlini şad it
İşe uramış işin dz [] dd it
- 3216 Murdın n-murdun dir vef kıl
mdın bir mdszn rev kıl
- 3217 Beni hd amayısar birgn zn
Grrken Hsrev-i Pervz'i gzn
- 3218 lrsem tan degl 'ışunda ma'zl
Ç benden yige gl oldu meşl
- 3219 Benm bir yr iken yzn dn  gn
Cihnı yaar azumdan ıan n
- 3220 Oturmuş şrn gle gl gibi şad
şeker dker kılıca Hsrev'i yd
- 3221 Fid klmış 'aceb Ferhd-ı miskn
Gzel şrn cnıyun cn-ı şrn
- 3222 Ger amazsan beni iy tolu ayum
Benm bumsın⁴⁶⁰ u hem yaz u yayum
- 3223 Bu 'ış odı[nı] yile kim urursın
Bu gndeven bu gnde kim grrsın
- 3224 Deglise yzm taşdan demrden
Vefn ister zm taşdan demrden
- [114a] 3225 Semz pehl saa eksk degl yr
İki aşşb bir yannda n var

⁴⁶⁰ Yazmada yaumsın yazılmış.

3226 Benüm bu ağda yaluñuz u⁴⁶¹ almış
Aruklıkdan yirilmiş diri ılmış

3227 İrakdan ‘ ışkuñ odına yanaram
Döyer mi nūra pervâne şınaram

3228 Benüm toğrulıgum hakıyun iy yār
Beni öldürdüğüne minnetüm var

3229 Meger kim guşşam ĩmin ol biraz
Bu dirilikden ölüm yigdür yüz gez

3230 Benüm günüm gibi ılduz cihāna
Benüm bahtumıla oğlanı ana

3231 Gice göstermesün bu arğ-ı gerdün
Seher toğurmasun mes‘ ũd-ı ger dün

3232 Du‘ ā ıldı şanasın baña anam
Ki dāyim ayrılık odına yanam

3233 Esirgerse cihān ılıcı senden
Nite tırnak keser barmağı benden

3234 Eger meyl itmezise arğ-ı gerdān
Nite saña virür süd ü baña an

3235 Anañ⁴⁶² südi hakıyun iy perĩ-zād
Ki ırmağumda içdüğünde süt Şğğ

3236 Şekerlü sütden añasın beni yār
Ki susalığı süt şekerle yoyar

⁴⁶¹ Yazmada ruğalmış yazılmış.

⁴⁶² Yazmada anuñ yazılmış.

3237 Çobanlar gibi südile elüm dut
Ki ʿışķuñda bir oğlanvan emen süt

3238 Baña ger virmeziseñ tatlu süt sen
Ağız Şīrīn idem⁴⁶³ aduñıla ben

3239 Çü yok sencileyin yār-ı vefā-dār
Beni yüzüñden ırak kıoma zinhār

[114b] 3240 Bu kuru tudağum kığıru ter it
Bu kara giceʼi aydın seher it

3241 Şu gönüli yıķma kim cānı sensin
Cihānda derdinüñ dermānı sensin

3242 Çü girdüñ bu ġarībüñ kıanına öñ
Kıonuk idinmekiçün yolını öñ

3243 Kıan içdüm kıanum içme iy yüzi ak
Ġarībem iy yüzüm şāruña toprak

3244 Ġarīblikdan çü yok tapuñ naşībi
Ġarīblikdan saķın bıķma ġarībi

3245 Eger ben yilisem⁴⁶⁴ iy boyı şimşād
Sögüt gibi başuñ şal bu yile şād

3246 Veger topraķsam iy genc-i revān sen
Bu topraķda ziyāret-ķāne eyleñ

3247 Kıomazsañ iy yanar şemʿüm gibi tāk
Çırāģuñda sızuram bir gice yağ

⁴⁶³ Yazmada idüm yazılmış.

⁴⁶⁴ Yazmada bilisem yazılmış.

- 3248 İşigünden ırağ öldürme bārī
Ki kimse şöyle dutmaz hīç yārı
- 3249 Bu göñlin alduđuñ gişiye dād it
Ğuşşa yiyenüñ göñülini şād it
- 3250 Elüñde olmışam saman⁴⁶⁵ gibi ħor
Elüm tağa ne var kıılırısa zor
- 3251 Ulu tağdan elüm çünkim olur çerb
Çeri olursa tağ u taş göre ħarb⁴⁶⁶
- 3252 Eger ħayvāna kılam kıılıcum tīz
Görinmez gözüme Şeb-dīz ü Pervīz
- 3253 Eger Şīrīn eger Şeb-dīz ü Ferhād
Ķamunuñ ħarfı bişdür iy perī-zād
- 3254 Çü biş ħarf oldı her birinüñ adı
N'ičün Ħüsrev eli alur murādı
- [115a]** 3255 Baña ġālib görünmez hīç düşmen
Ki ol mađlūb [u] ġālibde iken ben
- 3256 Velīkin bilürem kim devletüm yok
Bu düşmen devletinden kıırkıarın çok
- 3257   Aceb müdbirliğüm bu yolda hem vār
Ki muķbil gişidür cānuma ađyār

⁴⁶⁵ Yazmada samuz yazılmış.

⁴⁶⁶ Yazmada hep yazılmış.

- 3258 Eger şāhısa dahı olmasun hīç
Ki bir muḳbil gişiyle kıla der-pīç⁴⁶⁷
- 3259 Çü ḳatılıḳdan ölüm baña⁴⁶⁸ yigrek
Ki cān ḳayḡu dutar u ḳayḡu yürek
- 3260 Ne şarp iş geldi ‘ışḳuñdan bu başa
Ki taşu başa urdum başu taşu
- 3261 Yalan şanma ki girçekdür bu saḡış
İşe yara ki ḳatı oldı bu iş
- 3262 Yanarvan ‘ışḳıla şöyle ki finer
Bu derdile gönül her gice yanar
- 3263 Gümişüm altunum yoḡısa gizlü
Ki saçam izüñe iy ḡāre gözlü
- 3264 Bu şaru yañaḡum çün döke yaşlar
Geh altun döker ü geh gümiş işler
- 3265 Gel işbu cānı üstüñe saçayın
Niçe dīv gibi ādemden ḳaçayın
- 3266 Cihānuñ benden artuḳ çorlusı yoḳ
Kimesnem yoḳ hışımdan az u ne çok
- 3267 Şu yārum dünyede şol deñlü vardur
Ki ger bir yirde düşersem diye dur
- 3268 Ne işüm var ki her ḡālūmi tuya
Ölürsem aḡzuma biraz şu ḳoya

⁴⁶⁷ Der-pīş kelimesi vezin gereḡi der-pīç şeklinde yazılmış.

⁴⁶⁸ Yazmada yaña yazılmış.

3269 Benüm bu kayguda yüz cân bir baş
Fidâ kılmış komış bir işüğe baş

[115b] 3270 Eger bir kuyuda yüz yıl duravan
Hemîn üstümde âhumı göreven

3271 Eger yüz yıl gezersem tağda hayrân
Şuyumca gölgem⁴⁶⁹ uyar ancak iy cân

3272 Bu derdile nice it cânlu oldum
Ki segbân⁴⁷⁰ gibi tozlu kanlu oldum

3273 Benüm yirde ayağum yok itüñ var
Benüm şerde durağum yok itüñ var

3274 Benem kıymetsüz ü toprak olmuş
Ne toprakda ne taşda hayr bulmuş

3275 Çü bu toprakda bir gün olmadum şād
Girem toprağa tā kim olam āzād

3276 Saña ilten beni ölüm yilidür
Yiñin yaşam çeken toprak elidür

3277 Çü bunuñ gibi turfe söz açardı
Göñül ol şürete miskin saçardı

3278 Cihân tıldı ki ol bî-çāre Ferhād
Büt-i Şîrîn' için kaya keser şād

3279 Her ilden aña bir taşçı gelürdi
Görürdi barmağ ısırup kalurdi

⁴⁶⁹ Yazmada göñlüm yazılmıştır.

⁴⁷⁰ Yazmada segun yazılmıştır.

3280 Demürin taşın anuñ çün görürdi
Taña batubanın hayrân kalurdi

3281 Meger kızlarla birgün şād Şîrîn
Oturmuş nite kim ayıla Pervîn

FERHÂD [GÖR]ÜP KAYA ÜZERİNE ŞÎRİN...

3282 Varurdi söz arada her bir işden
Kimi yazdan diridi kimi kışdan

3283 Biri geçmiş zamânı yâd iderdi
Göñül ol almağıla şād iderdi

[116a] 3284 Biri söylerdi geldeç rûzigârı
Kılavuz ‘ıyş dimekdi şumârı

3285 Ne dürlü söz ki göñül ide hurrem
Didiler hem göñülde yudılar gam

3286 Çü söz söze ulaşdı soñra Ferhâd
Añıldı oldu anda Bîsutün yâd

3287 Gelüp didi güzel Şîrîn varayın
‘Alem hoş Bîsutün’a bir urayın

3288 Demür bileklü Ferhâd’ı göreyin
N’içün taş demür urur şorayın

3289 Buyurdi kim eyer uralar ata
Şabâya altun âlet uralar tâ

3290 Yine ol dilrübâ vü hûb u zîbâ
Tolu la‘l üsküfi vü ton-ı dîbâ

3291 Meger bulunmadı âhūrda Gülgün
Bir ayruk ata bindi dil-ber ol gün

3292 Çıka geldi nite kim bir yiñi yaz
Gerek yağmacı ol kim bîşesi nâz

3293 Gümüş tığ gibi tığ kazanı şordı
Kazan kaya kaya kazana irdi

3294 Çü geldi müşki nesrîn saça dil-dâr
İrişdi tağa gümüş tığı dür-bâr

3295 Yüzi ‘aksinden anuñ cümle yazı
Tolu la‘l oldu vü mât itdi yazı

3296 Anuñ la‘lin añup cân dirdi Ferhād
Kazardı tığı kân qazarça üstād

3297 Gözin ol taş bağırlu yaş iderdi
Velîkin taşıla savaş iderdi

3298 Kazardı tığı tığ şüretlü şeydā
Öñinde guşsa bir tığ gibi peydā

[116b] 3299 Anuñçun tığı cehd idüp yıqardı
Ki gönül dilegi taşdan çıkardı

3300 Yañağın kıyanuñ yurıdı kanla
Ki taşdan la‘l umardı cânla

3301 Çü Şîrîn tudağı la‘lin bilürdi
Şanayduñ sen güher taşda bulurdi

- 3302 Demür gönline elde ıssırakdı
Külünge taş şan yımşak çörekdi
- 3303 Bir elle taş keser balçık gibi yaş
Dağı bir elle başa bağına taş
- 3304 Çü ol büt ʿışkı gönline konardı
Anuñ ʿışkıyla taşdan büt yanardı
- 3305 Çü nâz işlü büte ol gözin açdı
Delü gönli havâyı dutdı kaçdı
- 3306 Havâsından anuñ kim cânıdı cân
Gönül tende tamarda kaynadı kan
- 3307 Gönül döymezdi ʿışkına nigāruñ
Ögi gitdi çü yüzün gördi yāruñ
- 3308 Boğazlanmış kuşa beñzerdi pür-ğam
Kesilmiş bağı tolmış gözleri nem
- 3309 Uçuqlu gibi bir demden ayıldı
Biraz durdı⁴⁷¹ iñen yine bayıldı⁴⁷²
- 3310 Yine çün gördi ol ay yüzlü yarı
İnanmazdı ki oldur hūb nigārı
- 3311 Çü maʿlūm oldu ol bütdür işbu
Yirinden ditreyü durdı vü hoş bu
- 3312 Ki çün ol ayı gördi kıldı hayrān
Şeker saçdı sözinden şekkeristān

⁴⁷¹ Yazmada *dirdi* yazılmış.

⁴⁷² Yazmada *yayıldı* yazılmış.

3313 Ki n'eylersin sen iy Ferhād-ı hayrān
Ne ma' nīden kesersin Bīsutūn'ı [sen]

[117a] 3314 Ne istersin ne dirsın ne dılersin
Demürile bu taş ı ne dılersin

3315 Sevindi çün şeker sözın ışıtdı
Güline söyledi gözın ısıtdı

3316 Ki iy yār iy gönül alıcı iy cān
Büt-i Şīrīn hep hūblara sultān

3317 Güzel yañaqlu şūh u serv-kāmet
Perī yüzlü semen tenlü kıyāmet

3318 Yüzi hoş sözi şīrīn gözi bādām
Benüm gönlüme dün ü gündüz ārām

3319 Ne diyem saña iy gönüm alan cān
Ki hem serv ağacısın hem gülistān

3320 ' Aceb ne tālī' üm varıdı bugün
Ki buldum dilegüm yā Rab zī düğün

3321 Gözın imdi uyumış bahtum açdı
Yiñi güneş çü tağa nūr saçdı

3322 Degüldür bu tālī' le ılduzum tā
Gele sencileyin eyü binüp ata

3323 Meger yoluñ yañıldıñ iy tolu mäh
Ki düşdüñ bu ıssuz bucağa nā-gāh

- 3324 Senüñ yüzüñle iy cān şād olurvan
Ayağuna saçum yokdur bilürven
- 3325 Cihānda altunum mālum çü yokdur
Yüzüm izüñe sürsem dahı çokdur
- 3326 Yüzümden saçam altun yoluña cān
Gözümden hem izüñe la‘l u mercān
- 3327 Göñül yokdur cānum var zār u rencūr
Qabül eyleriseñ nūrun ‘alā nūr
- 3328 Baña şorarsın aḥvālūmi iy yār
Ne diyem ḥālūmi gör ḥaste vü zār
- [117b] 3329 Baña ‘ışkuñ çü ta‘līm eylediler
Cānum ḳayguña teslīm eylediler
- 3330 Şeḫergāh āhıla tağı yıḳarvan
Gice yidigen ılduzın yaḳarvan
- 3331 Tenüm çün zār olur yimekte ḳayu
Benümiçün iñiler ḳurd u ayu
- 3332 Delürüp yabana gitmişdi özüm
Ṭamuydı göñlüm ü deryādı gözüm
- 3333 Geyigile ḳulan olurdı işüm
Peleng ü bebrile bitürdi işüm
- 3334 Hemīşe göñlüme dem-sāz u hem-rāz
Olurdı dürlü ḥayrān ḳış u ger yaz

3335 Ne yirdüm ne bulurdum dünyeden dād
‘ Aceb anam ne virmişdi baña ad

3336 Çü bu resme geçerdi yılum ayum
Şehā aňlatdılar āhum [u] vāyum

3337 [Ki] buyurđı ulu dergāha vardum
Çü kığırdı özümi şāha vardum

3338 Çü yakın vardum ulu bārgāha
Ki ilteler beni Pervīz-i şāha

3339 Oturmuş yig arslanca cihān-dār
Yöresinde delim kırdıdı tarrār

3340 Bunı çün gördi altun saçdı fi’l-ḥāl
Pes andan şordı baña bir bir aḥvāl

3341 Ne ḥaber ki şorardı şāh baña
Cevāb şöyle virdüm batdı taña

3342 Pes andan kıldı ulularla tedbīr
Ki nite ola bu Mecnūn’a zencīr

3343 Kıarı kırd u yaşamış dīlkü gibi
Didiler şāha kim işbu ġarībi

[118a] 3344 Şeker sözile öñdin işini düz
Bu gez bir taġa ilet boynını üz

3345 Sözüñ zencīrile işini saġla
Bunı sen Bīsutūn taġına baġla

- 3346 Elin açdı baña didi cihân-dâr
Yararsañ Bîsutûn tağını yarar
- 3347 Senüñ başuña virdiler baña and
Ki bu tağdan açam yol iy ħudāvend
- 3348 Çü ben ol andı anlardan işitdüm
Özüme tağı yıkmağı iş itdüm
- 3349 Qarâr oldur ki ger diri qalursam
Bu işi hem tamām ider olursam
- 3350 Dağı añmaya aduñı şehinşāh
Eger ‘ışkuñdan eyler olsa biñ āh
- 3351 Bahāne ‘ışkuñ oldı iy yüzi aq⁴⁷³
Baña ölümdür işbu taş u bu dağ
- 3352 Senüñ ayrılığundan iy yüzi ay
İşüm günden güne zārī durur vāy
- 3353 Baña ‘ışk odı urdı tağ u döğün
Anadan toğduğum gün zī yavuz gün
- 3354 Felekden iy ‘aceb ölüm ne düşdi
Ki dürlü guşşalar başuma üşdi
- 3355 Bu işi düzdiler kim öldüreler
Benüm çavumı ile tolduralar
- 3356 Anuñçun beni bunda sürdilerdi
Ki ölümüm mu‘ayyen gördilerdi

⁴⁷³ Yazmada mäh yazılmış.

3357 Bahâne oldı kesmek baña tağı
Sinüme ger kılavuz oldı yağı

3358 Gör işbudur ‘aceb Ferhād diri
Eliyle siniyçün qazardı yiri

[118b]3359 Bilesiz dirligümde yoğıdı yār
Şoñumda dağı yokdur dest-i deyyār

3360 Ki sinümi bir ulu yolda qaza
Yapa bir qubbe yükselde vü yaza

3361 Sinüm üstinde kim bī-çāre Ferhād
Qamu ‘ömrinde bir dem olmadı şād

3362 Büyümiş nāzükidi bir ğarīb ol
İletdi anı dil-ber kūyına yol

3363 Saçıla küldi yār anı qolından
Delü gönlini hem aldı elinden

3364 Ğuşşası yārınuñ qaşd itdi cāna
Bir aşşı görmedin düşdi ziyāna

3365 Çoğıdı dirligi çok zārī ile
Oturmadın iki dem yārı ile

3366 Oқыyan bu ser-encām sinümdeñ
Ola āgāh hālümdeñ qınumdan

3367 Diyeler⁴⁷⁴ kim iy Çalap cānını şād it
Bu ‘ışqıla şehīd olmışa dād it

⁴⁷⁴ Yazmada diler kim yazılmış.

- 3368 Nigārā ben kapuñda ol ġarībem
Ki ulaşmaqlıġuñdan bī-naşībem
- 3369 Bu qara daġda qayalar yıqaram
Ne taġ qazmaq ki cānumı yıqaram
- 3370 Çü ben gitdüm dilerven başuña taġ
Yigitlikde büyük servi qoynuñ baġ
- 3371 Dudaġuñ gül gibi her laħza gülsün
Seni kim isterise şād bulsun
- 3372 Boyuñ servi hemīşe ħurrem olsun
Yüzüñ mānendi göñlüñ bī-ġam olsun
- 3373 Bunı didi el urdı yine taġa
Külüng aġlayu şaldı şola şaġa
- [119a] 3374 Şeker leb getürürdi bir qadeħ sūt
Eline virdi kim şādīlıġa dut
- 3375 Elinden aldı içdi ol yigit er
Ne diyem şanaduñ yiridi şekker
- 3376 Ola Şīrīn gibi sākī semen sāk
Ne sūt zehrise daħı ola tiryāk
- 3377 Çü Şīrīn sākī ola şöhre-i şehr⁴⁷⁵
Ne sūt nūş ola ger virürise zehr
- 3378 Çü ‘aşık oldu esrük anda daķı
Birez eglenmedi vü döndi sākī

⁴⁷⁵ Yazmada şöhre vü şehr yazılmıştır.

3379 Teni altun götürmekden dürüldi
Atı gevher yükiñden hem yoruldu

3380 İşıtdüm yıl gidişlü atı oldı
Anı çün gördi aķ gül beñzi şoldı

3381 Çü ‘ aşık gördi ol ma‘ şūķ-ı zībā
Yire düşiser atdan güldi şeydā

[119b] 3382 Götürdi boynına atıla anı
Gönüldi götürüp serv-i revānı

3383 Getürdi kaçırına anı⁴⁷⁶ şikeste
Teninden bir kılın kılmadı haste

3384 Kõdı nevbet yirine anı Ferhād
Girü döndi vü gitdi tağa üstād

3385 Demürçilik hemān taşā iderdi
Demürile hemān taşı diderdi

ŞİRİN VARUP KAYADA ... VARUP GÖRÜP FERHĀD’A PİYĀLE

3386 Cihān ulusı Hüsrev her zamān ol
Be-cid Şirīn’den isterdi nişān ol

3387 Biñ artuķ varıdı cāsūsı anuñ
Ki şorarıdı hālin dilsitānuñ

3388 Kõsa barmağını burnına her-gāh
Şehi ol işden iderlerdi āgāh

⁴⁷⁶ Yazmada ol yazılmıştır.

3389 Ol vaktin kim varup Ferhād'ı gördi
Degül taş kim çatı pulādı gördi

3390 Haber dār itdiler şāh-ı cihānı
Ki çün Ferhād'ı gördi dilsitānı

3391 Eli kuvvetlü oldı vü teni sağ
Ayağdan ahtarur her zaḥm bir tağ

3392 Demüri şöyle [kim] şınadı taşā
Gerek kim Bīsutūn öte taşā

3393 Ümīdlü olsa dilkücek olur çerb
Eger kılıdurursa kırdıla ḥarb

3394 Çü altundan bir arpa arta mişkāl
Terāzū döndürür yüziñi fi'l-ḥāl

3395 Eger қалursa ol resme bir ay ol
Çıkarur tağıñ içinden ulu yol

[120a] 3396 Şehe taş urdı ol taş dikmeginden
Geçerdi la'li terk itmek öginden

3397 Yine şāh şordı ayıklara ḥālī
Ki bu işe kıluñ tedbīr-i cālī

3398 Didiler ol kocalar şehriyāra
Dilerseñ kim ola bu işe çāre

3399 Viribigil bir ilçi vara nā-gāh
Aña diye ki Şīrīn öldi iy āh

- 3400 Meger ala eli birkaç un işden
Haıat alana işbu sağışdan
- 3401 Pes isteyp buldılar bir şm szl
onu alınlu v hem⁴⁷⁷ ar gzl
- 3402 aımadan an saıcı ařřāb
Bıyığı tolu od u alb u allāb
- 3403 Yavuz szler ok grettiler aa
Didiler virevz bir genci saa
- 3404 Viribidiler anı Bīsutn’a
Yavuz gsterdiler yol nas-i dna
- 3405 Varup Ferhād zini grdi bildi
Dilin adı v glin ar ıldı
- 3406 Ki ebleh işidr işbu iş
Bu afillikda alaıl sağış
- 3407 Didi bir yāru adına bu işi
Hoş işlerven ki yok mānendi eşi
- 3408 Ne yār ol kim dili şerbetdr andan
Baa řīrīnrekdr atlu cāndan
- 3409  ekşi yzl acı szl ol yār
Szin řīrīn’dan işitdi  şekker
- 3410 aırdı asretile ıldı feryād
Ki řīrīn ldi bilmez mi bu Ferhād

⁴⁷⁷ Yazmada deher yazılmış.

[120b] 3411 Dirîgâ kanı ol serv-i şeker-bâr⁴⁷⁸

Ölüm yilile düşdi toprağa zâr

3412 Aya ‘anber koyardı kara toprak

Saçup gül şuyıla yudılar andağ

3413 Guşşasıyla birezcük oldılar zâr

Qodılar toprağa döndiler iy yâr

3414 Çü işitdi anuñ Ferhâd sözün

Bırakdı kayadan tağ gibi özin

3415 Cigerden virdi şöyle bir sovuğ yıl

Diyezdüñ kim biline urdılar bil

3416 Didi iyvâh ki çekdümde delim renc

Oş oldum rencile hıç görmedin genc

3417 Eger kırd uğrasa koynuñ yüzine

Bağar yoksul keçicügi yüzine

3418 Yire girmiş boyı serv ü yüzi ağ

N’içün ben koymayam başuma toprak

3419 Çü ayru düşdi gül bigi yüzinden

Nite olmaya baña bağ zinden

[121a] 3420 Çayırdan kekligüm çün uçdı iy cân

Bulut gibi dökem yaş yirine kan

3421 Cihân nûrı çırağum öldi bu⁴⁷⁹ gün

Nite bu günde günüm olmadı dün

⁴⁷⁸ Yazmada bāz yazılmış.

⁴⁷⁹ Yazmada bir yazılmış.

- 3422 Çırāğum öldi bilüm sovuğ oldı
Ayum gitdi günüm şarara şoldı
- 3423 Meger Şîrîn'i görem ol cihānda
Bulunam bir segirdimde ben anda
- 3424 Şalādur didi Şîrîn acısına
Yiri öpdi virdi cān gönüldi sine
- 3425 Budur iş gice vü gündüz zamāna
Bahā kaygu virür göynüklü cāna
- 3426 Çü bir bî-çāre uğraya bir işe
Gerek kim yüz belā odına bişe
- 3427 Kaçan kim gül budagına ege baş
Yağa başına gül yirine yüz taş
- 3428 Şu resme hoşluğundan bulmaya behr
Ki ağızında nebāt ola anuñ zehr
- 3429 Bu devrāndan gişi kurtıla arı
Ki ilte bu 'imāretten 'imārı
- 3430 Mesîhā gibi deyr içre durağı
Ola bulmaya yağan yüz çırāğı
- 3431 Özüñe kılma yavuz hū cehennem
Eyü hūñ uçmağ olsun halka merhem⁴⁸⁰
- 3432 Çü hulğ u ādemîliğile tılduñ
Hem anda bunda hem uçmağda olduñ

⁴⁸⁰ Yazmada derhem yazılmış.

3433 Uyıma iy göz āḥir bunca esrük
Cihāna el götür atıḡ u çābük

3434 Ki anca yatasın topraḡda bī-cān
Ki unıda seni bu çarḡ-ı gerdān

[121b] 3435 Çü bu elli yıl oynacaḡ ʿömriyçün sen
Nice bir nāzıla besleyesin ten

3436 Degül elli sen elli [biñ] dut iy yār
Çü soñra dükenür añmaḡ zihī ʿār

3437 Doḡuz ḡapulu evden raḡtı çıkar
Doḡuz başlu ılandan emīn ol var

3438 Gerekdür bu yola Ferhād olmaḡ
Bes ölmek ḡayḡudan āzād olmaḡ

3439 Külüngi şapın ol dün gün kesen taş
Ḳılurdu nār ağacından velī yaş

3440 Anuñçun kim işine ol ḡolaydı
Gerek ḡurıyıcak bir yaş bulaydı

3441 Çün ol baḡrı yaḡan söz ḡulaḡına
İrişdi attı ḡazmasın ḡaḡına

3442 Demür taş aḡaç topraḡa batdı
İşitdüm topraḡı yaşıdı bitdi

3443 Külüngi destesinden bir budaḡ nār
Aḡaç oldu vü virdi nār u çok bār

3444 Bilürven nâr ağacını Nizâmî
Degül görmış işidüpdür kelâmı

3445 Söze kim iki tanuķ ola ayıķ
İnanur kâdî-yi İşlam bayıķ

3446 Bu nâr ağacını görmış iñen çok
Çalabuñ kudretine hıç şek yok

3447 Kuru taşı kireçde gördi özüm
Ki bitti çıbuğı⁴⁸¹ hem virdi üzüm

3448 Gören gişi çıbuğı yüce tamı
Bilür kim sözi girçekdür Nizâmî

FERHÂD ÖLÜP GELÜP HÜSREV'E HÂBER VİRÜP HÜSREV

[122a] 3449 Söz eyden şöyle kodi söze bünyâd
Ki şîrîn 'ışķıla çün öldi Ferhâd

3450 şîrîn bağrını yaķdı derdi dâğı
Ki kıldı nâzenîn kuşsuz budağı

3451 Çü düşdi şoldı serv-i sebzearı
Delim ağladı vü çok kıldı zârî

3452 Tonatdı nite resmise ilinde⁴⁸²
Kodi toprağa kaldı yil elinde

3453 Yüce bir künbedi kıldı 'imâret
Ki anuñ toprağı oldı ziyâret

⁴⁸¹ Yazmada çıbuğı vü yazılmış.

⁴⁸² Yazmada elinde yazılmış.

3454 Didiler Hüsrev'e sağdan u soldan
Ki diken zahmeti götrüldi yoldan

3455 Peşimân oldu itdügi işe şah
Ki suçsuz bir teni yitürdi nâ-gâh

3456 Delim endîşe kıldı hem yiridi
‘İvâz bulam diridi gam yiridi

3457 Gişi kim bir gişiye yavuz ire
Aña girü hemân yavuz yüz ire

3458 Bu endîşeyle geçdi ay u yılı
Hem âhir bir gün andan yidi sili

3459 Okıdı hâş yazıcısı[nı] Pervîz
Ki olur kâğıd üstine güher-rîz

3460 Yaza Şîrîn'e şîrîn bir hîtâbı
Sözi şîrîn velî acı ‘itâbı

3461 Yaza ol nâmenüñ üstinde ‘unvân
Hudâvendâ cihân-dâra iy sulţân

3462 Yaradıcıdur ol insi vü cânı
Tonuq toprağa viren aru cânı

3463 Yir üstine gögi⁴⁸³ gerdân kılan ol
Gök altında yiri meydân kılan ol

[122b] 3464 Göge ılduzı ârâyiş viren ol
Kuru ağaca yaş yimiş viren ol

⁴⁸³ Yazmada gölgi yazılmış.

- 3465 Çü añdı şıdkıla bir Allāh adın
Bu gez ölçerdi göynüklüler adın
- 3466 Ki hūblar şāhı ol Şīrīn-i dil-bend
Ki şīrīnlikdedür andan hacīl қand
- 3467 İşıtdüm ki heveslü yāriçun fāş
Delim gün yas dutup dökmiş içi yaş
- 3468 Oturmuş toprağa dökmiş şu gözden
Sovuk yilden buñalmış issi közden
- 3469 Bürincük ayuñ üstinden götürdi
Yüz açdı çözdü saç yasa oturdu
- 3470 Cihānı yaқdı feryād eylemekden
İñile ‘āşıkı yād eylemekden
- 3471 Budur hem böyle hoşdur şartı bārī
Nişānı sevmegün bu ola yārī
- 3472 Ki dağ yıkıcı hāmmālıçun öküş
Fiğān itdi nitekim şubḥ-dem қuş
- 3473 Ğarīb ü küşte degmez mi fiğāna
Aña ağılarsa yaraşur cihāna
- 3474 Bu resme derdile bir ‘āşık ölse
Anuñçun ağılamayan eyle olsa
- 3475 Sağışumuz ıraқ anuñ işinden
Yanaruz līk tapuñuñ rencişinden

3476 Ki incindüñ ölüminden anuñ çok
Ki öldi vü dahı terk itdi şek yok

3477 Gerekmezdi anı öldürmek öñdin
Çü öldürdün nice olası[n] ğamgîn

3478 Yigil kayğusın çün kanın içdün
Yadırgama çü anuñla gey içdün

[123a] 3479 Eger toprağda yüz yıl oturasın
Degül çäre ki yirden götüresin

3480 Cihân tolosa Mecnûnıla Vâmık
Anuñ mânendi yok Şîrîn'e 'âşık

3481 Velîkin aşşı kılmaz âhıla ün
Kebâbı yok n'içün çıkara dütn

3482 Yimekte ğuşsa hîç olmadı taqşîr
Ne itmege yarar çün oldu taqdîr

3483 Ölümdür dirliğün kaşırına bünyād
Ebed kılmadı hergiz âdemîzād

3484 Ol ılduzdı sen iy ay yüzlü gündüz
Çü gündüz ola bî-şek söyner ılduz

3485 Çırāğdı ol u sen şubḥ-ı şādık
Tañ olıcağ çırāğ ölse muvāfık

3486 Sen odsın lîk ol 'ūd belā-keş
Çün od yakıla 'ūd göynesidür hoş

3487 Yanar mūmsın sen ol pervāne-i zār
Çü yanar mūm pervāne cān oynar

3488 Döküldiyse birez şu bardağūndan
Ağa yatur Şaṭṭ u Dicle bāğūndan

3489 Çü bedrūñ var [u] yok dutğıl hilālī
Çü hūb var olmazısa n'ola hālī

3490 Ki Ferhād öldiyse Şīrīn var olsun
Şaru gül gitdiyse nesrīn var olsun

3491 Çü yazdı nāmeyi yazıcı durdı
Yir öpüp izzetile şāha virdi

3492 Çü gördi nāmesin Şīrīn-i şīrīn
Göriser acısın hem şehd ü şīrīn

3493 Eline virdi ilçinūñ bitī šāh
Alup Şīrīn'e iletdi seḥergāh

[123b] 3494 Yir öpdī nāmenūñ mührin götürdi
Durup okıdı bir bir ḥarf oturdi

3495 Şeker gördi ki müşge ḳatılupdı
Oğul balı ki zehre batılupdı

3496 Ne ol şerbetleri yudabilürdi
Ne ḳaḳırdı vü ne tīzlik ḳılurdi

3497 Saḳıngıl iy ḥekīm gör ne dir eyyām
Ki her işe ivaż olursa encām

- 3498 K maz i  n ey yise v  ger d n
Bilin ba lapdur i bu i e gerd n
- 3499    H srev tanzile Ferh d i  n bir
Biti viribidi   r n'e dil r
- 3500  alap tak r   leydi ki Meryem
G zin yumdı v   ldi d nyeden kem
- 3501   td m   yle   r n acı zehrin
 ehe virdi    gend  i di⁴⁸⁴ behrin
- 3502    Meryem sakladı Meryem oruc n
A ız yumdı zam ne kesdi g c n
- [124a] 3503  al   oldu  eh-i ' lem elinden
Nite kim y kl ler Meryem elinden
- 3504    Meryem a acı yıkıldı andan
 avuldı kay u v  end  e c ndan
- 3505 Vel kin  urmeti  n   h bir ayı
Yas n dutdı v  e   n didi v y
- 3506 Anı u urlayup   kmadı ta ta
 ara geydi d  endi  uru ta ta
- 3507      r n a ladı a v l-i m tem
Hem a a g l g r ndi v  diken hem
- 3508 Sevindi g ldi bir y nden rev n 
Ki  urtuldı g niden aru c n 

⁴⁸⁴ Yazmada a dı yazılmı .

3509 Dağı bir yönden oldu zār u giryān
Şoñın añup oturdu bağıri biryān

3510 Şehinşāh gönli içün ol tolu ay
Sevinmekden elini çekdi bir ay

3511 Bir aydan şoñra kim diken aradan
Şavuldı kıldı yārī bir yaradan

3512 Gönülde fikir kıldı söz şavābın
Bitisine şehūñ virdi cevābın

3513 Ne sözler kim anuñ gönlinde idi
Gönülde cümlesini şāha didi

3514 Çü yazıcı kalem aldı eline
Çalab adını yazdı evveline

3515 Söze virdi Çalab adıyla revnağ
Birez her bir sözüñ dībācesin çok

3516 Ki oldur pādişāhlar pādişāhı
Bağışlar bir avuç kula günāhı

3517 Hūdāvendā cihāna kār u sāz ol
Bizüm kulluğumuzdan bī-niyāz ol

[124b] 3518 Degül şüret şüretçiler Yaradan
Müneccimler anuñ işinde nādān

3519 Virür hīç kılmaduğ tapu kula kut⁴⁸⁵
Hem ordadur kalemsüz taşda yāķūt

⁴⁸⁵ Yazmada tut yazılmıştır.

- 3520 Deñizde tağda yazıda kıomaz hĩç
Hemĩşe kimse gññlin kıayğudan pĩç
- 3521 Çü miħnetden ola ni‘ mete nokşān
Elümüzi dutar çün göre ħayrān
- 3522 Çü şükrin ni‘ metinũñ unıdavuz
Kıulağumuz burur kim şükr idevüz
- 3523 Anuñ ħükminededür hep ħalkũñ işi
Yaradılmıřlarıñ ħāli dñniři
- 3524 Gehĩ yoklığı gösterür gehĩ genc
Gehĩ rāħat virür gişiye gāħ renc
- 3525 Bu devrān işe kim dñnile gündür
İki gün yas ise bir gün düğündür
- 3526 Gelini řāhumuñ girdiyse yire
Gelinler dağı varsa n‘ işe yire
- 3527 Felek anuñçun tĩz yaydı anı
Bilürdi kim řehũñ tĩz toydı cānı
- 3528 Ger andan yig yoğısa řāħa bir yār
Degül ġam kim řehinřāħ tĩz toyar
- 3529 Nağar bir gökçege yine bırağı
Kıara gözler açup bağı bırağı
- 3530 Dirĩğ oldur ki ol güneş tũlına
Cihānda kıalana bir ay bulına

3531 Üşenme gitse ol hūb [u] ol genc
Ki gencidi vü yirde yig⁴⁸⁶ olur genc

3532 Kayurma kim kalur her kim kayu yir
Götürmez kayguyı ne gök ve ne yir

[125a] 3533 Anuñ eger yatağı oldı tahta
N'icün sen binmeyesin yüce tahta

3534 Yig oldur Meryem'icün şolmayasın
Ki 'İsā olurısañ bulmayasın

3535 Saçı aç kirpügüñden saçmağıl nem
Komazsañ kayguyı artar dahı gam

3536 Ölen ardınca hergiz kimse ölmez
Be-cid kaygulu olmağ hem hoş olmaz

3537 Dölenmez göñlüñ ansuz dutsun ārām
Unıt çün gitdi gözüñden dil-ārām

3538 Sen ol bākī begüm kim her ki toğdı
Gerek bata güneş gibi ki toğdı

3539 Ölüye kılma ağlamağla bī-dād
Ki şabr it dirse ol⁴⁸⁷ itme feryād

3540 Getürgil Şaṭṭa cāmı şöyle kim Cem
Dut eski zenbīli Bağdād'dan kem

3541 Cihān bāğından eksildiye bir tal
Cihān sulṭānı sensin sen esen kal

⁴⁸⁶ Yazmada biñ yazılmıştır.

⁴⁸⁷ Yazmada derseñ ölüsen yazılmıştır.

- 3542 Güneş gibi yaluñuz ol cihānda
Dürişü kıōma figān kıaygu cānda
- 3543 Eger bir kıuşa olursa çift bir kıuş
Özüñ Simurğ u Simurğ'a kıanı tüş
- 3544 Eger gitdiyse gevher dutma mātem
Ki kānsın kānda olmaya güher kem
- 3545 [Eger] yundısa yok yazıda kıoğıl
Ki yazıda bir cins öküş olur bil
- 3546 Eger gül gitdi diken olsa yig az
‘İvāz ol bir güle al yüz yiñi⁴⁸⁸ yaz
- 3547 Eger kesr oldı büt Kisrī var olsun
Kıo gitsün Meryem'i ‘İsā var olsun
- [125b]** 3548 Çü şāh Şīrīn bitisini okıdı
Anı şīrīn sözi yavlaķ doķıdı
- 3549 Didi kim bu cevāb (u) yā savaşdur
Kesek atan gişi yidügi taşdur
- 3550 İş itdi tā ki iş itmek gerekdi
İşitdi ne ki işitmek gerekdi
- 3551 Yine Şīrīn'den ol şeker dilerdi
Siñek ğavgāsı gitdi diş bilerdi
- 3552 Çü bayramdan elin çekdiydi Meryem
Cihān oldı şehe bayramca ħurrem

⁴⁸⁸ Yazmada yüziñi yazılmıştır.

- 3553 Çü düşmen gitdi iş dilekçe bitdi
Bir içüm şu yiter düşmen çü yitdi
- 3554 Baña düşmen şöñinda bir nefes yig
Bile düşmenle olmağdan kafes yig
- 3555 Diri luṭfıla şāh Şīrīn'e peygām
Velī olmadı şāh buyruğına rām
- 3556 Şehüñ dutmadı hīç fermānını ol
Çü derdüñ bulmadı dermānını ol
- 3557 Ki andan yig umardı Hüsrev-i yār
Dağı yigrek ola dirdi talebkār
- 3558 Viribiyüp ulular kıya kābīn
Gelinlerde nite kim varsa āyīn
- 3559 Azın azın küs ü āğāz olurdı
Küsü çün atarardı⁴⁸⁹ nāz olurdı
- 3560 Kūmāşın görkinüñ işde görürdi
Bahā dirdi revā işde görürdi
- 3561 Çü üşendi vü ḥadden geçdi nāzı
Şeh endīşe kılup ḳodı niyāzı
- 3562 Ki gönül vire bir sevgülü yāra
Vara yār isteyü ayruḳ diyāra⁴⁹⁰
- [126a]** 3563 Bir işi gendüziyçün duta cüst
İşi başarmağa hem olmaya süst

⁴⁸⁹ Yazmada atartıdı yazılmış.

⁴⁹⁰ Yazmada diyārı yazılmış.

3564 Şorardı hikāyet her gişiden
Uşañ olmaz her işe göz ışıdan

ŞİRİN GİDÜP FERHÂD'A PİYÂLE SÜD VİR⁴⁹¹

- 3565 Cihân dutucılar resminde birgün
Oturmış tahta Hüsrev ol yüzi gün
- 3566 Elini öpmeye kâmusı muhtâc
Kuşak bağlayuban her bir geyen tâc
- 3567 Oturmuş taht öñinde cümle şâhân
Zi Gûr tâ Çîn vez Rey tâ Sipâhân
- 3568 Hoten şâhı vü Zengûñ şehriyârı
Şehûñ adına içerler ' uqârı
- 3569 Çü birkaç devri yörendürdi sâkı
Odından beglerün kalmadı⁴⁹² dakı
- 3570 Götürdi örtü Hüsrev söz yüzinden
Didi odı bırakub üfür yüzinden
- 3571 Ki hūblar kim ola kuçmağa lâyıķ
Ne ilde bulına bize muvâfıķ
- 3572 Biri didi leţāfet Rūm içinde
Biri didi ki hūblar çok Çîn'de
- 3573 Biri didi ki Ermen olsun ābād
Ki hūblar anda kıpar hep perī-zād

⁴⁹¹ Başlık ile konu arasında uyumsuzluk var.

⁴⁹² Yazmada kılmadı yazılmış.

3574 Biri didi ki hūblar yiri Kişmîr
Ki şîrînlıkde yoǵdur anda taqşîr

3575 Biri didi ki lâyıǵ şāha dil-ber
Sipāhān'da bilürven adı Şekker

3576 Şeker andan görür yüz dürlü bî-dād
Hūzistān'a⁴⁹³ kılur efgān u feryād

[126b] 3577 Tudaǵında anuñ yüz gülmegi var
Tudaǵında şeker kıldur degül yār

3578 Çemen ǵaftānı servinden alup ǵar
Semen oldı görüben gümüşin zār

3579 Niǵābın alsa yil ü açsa māhı
Ǵuyudan ǵayladı Yūsuf yüz āhı

3580 Hemîn 'aybı budur kim ol dil-ārām
Ǵılur küstāh özine hāş u ger 'ām

3581 Her arada her ādemle oturur
Ǵadeh uluyla giçiyle götürür

3582 Kimüñle kim ǵılıç idüp düzilür
Yıǵılup hān u mānından üzilür

3583 Gice her kim ǵoca ol selvi ǵalın
Unutmaz hergiz aǵzındaǵı balın

3584 Göñül baǵladıysa aña boyından
İşi endîşesi geçdi oyından

⁴⁹³ Yazmada Hūristan'a yazılmış.

3585 Şeker bâzârı sevdâsı başından
Ki şîrînlîgi var Şekker işinden

3586 Ne ansuz küymege çâre kılurdı
Sipâhân'dan ne kığırubilürdi

3587 Bir endîşeyle bir yıl şabr kıldı
Bu hâli kimse ne sizdi ne bildi

3588 Çü geçdi yıl yola sürdi çeri ol
Sipâhân'dan yaña dutdı yigin yol

3589 Sipâhân'a varup kındı şehinşâh
Süvârın gey mu'azzam gördi ol şâh

3590 Neşâta başlayup⁴⁹⁴ süci içerdı
Sözini yârinüñ her dem açardı

3591 Uğurlayın ol acı kandalığın
Şorup bildi sarâyı kandalığın

[127a] 3592 Yaluñuz bir gice bir kulla durdı
Şeker bâzârı yolına iz urdı

3593 Çü Hüsrev Şekker'üñ kûyına irdi
Sipâhân Kaşr-ı Şîrîn oldı dirdi

3594 Sarâyuñ halkasını arkun arkun
Ururđı çıkdı kul kuşağı altun

3595 Güzel yüzlü yigit gördi dururđı
Çü şâhlık pertevin anda görürdi

⁴⁹⁴ Yazmada neşa taşlayup yazılmış.

- 3596 olını dutdı t kim ondı Pervz
‘ Alef dkdi ine yidi eb-dz
- 3597 aret ıldı kim ekker yz aa
udaından eker onua saa
- 3598 eker ıdı elinden cm-ı cllb
Aız tolu eker gzi tolu hb
- 3599 Oturdı v gtrdi cm-ı nı‘ met
Bt anu gibi y Rab uffa hlvet
- 3600 Oturmuş h-ı ‘ alem nite kim Cem
eker arusına ho d u hrrem
- 3601 Biri biri uyınca virdi sci
Gzine yimek yidi o ucı
- 3602 Sci nı udadan n aldı
eker durdı aradan mmı aldı
- 3603 abl olası ‘ rile yzi a
ehinh ıiginden oldu ır
- 3604 aravalardan rdi bir arava
Ki bezerdi aa bada u olda
- 3605 Aa geydrdi onın daınurdu⁴⁹⁵
Viribidi v andan daı nrın
- 3606  grdi h gelindi selvi alın
eker anup yiridi r balın

⁴⁹⁵ Flemming daı zerinde okumu (Flemming, 1974: 432).

- [127b] 3607 Ulaşdı aña vü aldı murādın
Tolaşdı kuçdı vü şormadı adın
- 3608 Şeker şanup şorardı bal dudağın
Üzümin yiridi şormazıdı bağın
- 3609 Çü tañ yaradı durdı ol qaravaş
Gönüldi Hüsrev öñinde koyup baş
- 3610 Şeker katına geldi çār u nā-çār
Eyitdi Şekker'e aḥvāl ü esrār
- 3611 Ne kim şāhdan görüben işidüpdi⁴⁹⁶
Didi ḥalvetde her nāz iş idüpdi
- 3612 Şanur şāh bile yatan dil-ber oldı
Qaravaş mūm dutandur Şekker oldı
- 3613 Aña didi gönülde saña mihmān
Benüm gibile 'İş itdün mi penhān
- 3614 Cevābın virdi k'iy şāh Hudāvend
Cihānda görmemişven saña mānend
- 3615 Ağır⁴⁹⁷ gelmezse bir 'aybuñ 'ayāndur
Ki ağzuñda birez қоқu nihāndur
- [128a] 3616 Gülef yüzlüye didi şāh ne tedbīr
Semen tenlü didi bir yıl yimek sīr
- 3617 Şeh ol büt-ḥāneden çün çıqdı gitdi
Tamāmat bir yıl ol ögüdi dutdı

⁴⁹⁶ Yazmada işidürdi yazılmış.

⁴⁹⁷ Yazmada ağır yazılmıştır.

- 3618 Bu söz üstine bir yıl çün bitdi
Mizâcından şehûn ol hâli⁴⁹⁸ gitdi
- 3619 Yine bildurlayın bir gice durdı
Aña geldi Şeker yidügi yurdu
- 3620 Hemân bildurki şîrînlige buldı
Şeker kandasâ şîrîn anda oldı
- 3621 Çü geçdi anda birkaç dürlü oyun
Kuçuldu bil ü hem⁴⁹⁹ öpüldi boyun
- 3622 Çü gice şuyı sınıkıdı seherden
Melik şordı yine şîrîn Şeker'den
- 3623 Ki konuk baña beñzer saña birgün
Gelüben kıldı mı bu resme düğün
- 3624 Cevâbını şekerden virdi Şekker
Ki bildur geldi bir mihmân-ı server
- 3625 Velî koğardı ağız ol cüvânuñ
Senüñ müşkîn [ü] çirkinidi anuñ
- 3626 [Didi] şâh kamunuñ 'aybın bilürsin
Cemâlûñ 'aybını⁵⁰⁰ görmez olursın
- 3627 Şehe şordı ki 'aybumı digil fâş
Ki göz mi yüz mi alın mı veya kaç

⁴⁹⁸ Yazmada mal yazılmış.

⁴⁹⁹ Yazmada mumi yazılmış.

⁵⁰⁰ Yazmada 'aybınıñ yazılmış.

3628 Didi şāh kim ‘ ayıbdan bu kıtırak
Ki bir dem olmaduñ yakından ırak

3629 Felek gibi her erle düzilürsin
Cihān gibi bir erden üzilürsin

3630 Güzel kışsın güzelliğe kanadsın⁵⁰¹
N’içün her dem bir ağaca konarsın

[128b] 3631 Seni gül gibi dutar her saķağı
Boduç gibi öpersin her tudağı

3632 Cevābın viridi Şekker k’iy cihān-dār
Şeker kızdur şınağıl işde bāzār

3633 Şanursın kimse yidi bu şekerden
Yā kimse şatun aldı bu güherden

3634 Mühürlüdür hāzīnem Tañrı tanuķ
Bu hōndan yimedi hıç konuķ anuķ

3635 Ne gice döşegüme kimse geldi
Ne gündüz incümi hıç gişi deldi

3636 Kıravaşlardur anlar kim görürsin
Ki halvet odağa bilü girürsin

3637 Evet benven ki kıatuña gelen ol
Kılup ‘ işret süciyle uzadan el

3638 Velīkin ol ki girür bucağıña
Bir ayruķdur ki düşer kıcağıña

⁵⁰¹ Flemming nigārsın şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 434).

3639 Çü şāh işitdi Şeker'den bu sözi
Bu ma' nīye tanuqlık virdi özi

3640 Çü maşrıķ odınuñ çıķdı yalıñı
Şāh andan şu gibi gitdi yalıñı

3641 Sipāhān uluların istedi ol
Bulardan şordı dil-ber hāline yol

3642 Bir ağızdan⁵⁰² kāmı ol uyanuqlar
Arulıǵına oldılar tanuqlar

3643 Ki kimse Şekker'üñ açmadı tengin
Kızıl güldür ki hīç saçmadı rengin

3644 Kūmāşın yükde revāyişde dutar
Biş on qaravaşını işde dutar

3645 Kılur her bir gişi ile temāşā
Velī yoķdur yaramaz işi hāşā

[129a] 3646 Sarāyından okıdı ol nigārı
Gelin⁵⁰³ idindi kābīn kıydı arı

3647 Deliksüz incüsin bir demde deldi
‘ Aķıķ u la‘l bir araya geldi

3648 Medāyīn şehrine gönüldi andan
Şeker anuñla hoş [u] şād u handān

3649 Şeker ki ‘ ışk-ı Şīrīn’i kovardı
Şeker şīrīnligin ya‘nī severdi

⁵⁰² Yazmada ağızdan yazılmış.

⁵⁰³ Yazmada yalan yazılmış.

- 3650 Şeker yimekten uşandı cihân-dâr
Yine Şîrîn ister çâr u nâ-çâr
- 3651 Delü kılmış şehi Şîrîn-i dil-ber
Ezilmiş nite kim şu içre şekker
- 3652 Yanar Şîrîn'den ayru şöyle kim şem'
Ki mûm hoşdur nite kim balıla cem
- 3653 Şeh ol kayguya çâre bulmazıdı
Ki râzın kime diye bilmezidi
- 3654 Göñül hem-râz ola vü evden ola
Ki yâd göñli yaramaz işbu yola
- 3655 Uğurlanmak gerekmez sen kumâşuñ
Koma kim bile yat içüñ ü taşuñ
- 3656 Şu resme râzuñı bilsün eyü yâr
Nite kim bilürise yavuz ağıyâr
- 3657 Deñilmez sözüñi ağıyâra dime
Degül ağıyâra toğru yâra dime
- 3658 Dime halvetde vü dîvâra ol saķ
Ki çok olur dîvâr ardında kulaķ
- 3659 Sağınma râzı kim demek yaramaz
Sağınmaduķ yig eydilmeyicek râz
- 3660 Eger bilge eger bilmez ola yâr
Mühürsüz aña ısmarlama tavar

[129b]3661 Sözi ol resme bisle kim ser-encâm
Eyitmekden bulasın sen eyü nâm

3662 Eger yüz yüz görürseñ aru yakın
Çü bir yüz yavuz ola anda saķın

3663 ‘Adüvv göziyle baķ Һarfuña aç göz
Eyü yavuz bu Һarfinden⁵⁰⁴ bilür öz

3664 Melik bilmişdi çün rāıydy pür-nūr
Ki Şırın göñlini añlardı Şāvūr

3665 Kığırdı dergāha vü Һaş kıldı
Nigār ansuz buñalduğını bildi

3666 Çü kaldı yaluñuz ol serv-i bālā
Dökerdi nergisi lü ’lü ’yi lāle

3667 Üşendi bir gice Һāl Һarlığından
Ki gice yüz yıl oldı zārılığından

3668 Şanayduñ giceyidi bir Һara zāğ⁵⁰⁵
Uçamaz diyeydüñ ölmüş Һara Һağ

3669 Şırın göñline Һayğu Һonuķ olmış
Çırāğı gice gibi donuğ olmış

3670 Göñül şayrulığından zār olupdı
Cihānıla savaşmağa Һolupdı

3671 Meşel hoşdur işittüñ ola nice
Ki şayrunuñ helāki oldı gice

⁵⁰⁴ Yazmada Һırkatden yazılmış.

⁵⁰⁵ Yazmada Һağ yazılmıştır.

3672 Ölü şayruya gice cānı virmek
Ki şayrudan biter şayruyı görmek

3673 Dil açdı didi Şîrîn iy zamâne
Bu dün midür belâ mıdur veyâ ne

ŞİRİN GİCE HALVETİNDE OTURUR MELÛL ĞAMNÂK

3674 Degül dün bir ılandur kıara rengi
Yâ âdem yiyici bir kıara zengî

[130a] 3675 Anuñçun ağılaram kim kıara zengî
Gelüp göñlümden almaz pas u rengi

3676 Ne tañ iy lâjiverdî gök bu işüñ
Ki her giceden ayruqsı dün işüñ

3677 Meger göñlüm dütüni yoluñ aldı
Diken âhumdan ayağıñda qaldı

3678 Benümile ne kîñüñ var iy gice
Bilimezven ne dîñüñ var iy gice

3679 Cüvân-merd ol ne olduñ ağı bu dün
Beni yâ tîzcek öldür yâ tîz ol gün

3680 N'îçün kıara bulut gibi durursın
Öñüñde ot mı kıılıc mı görürsın

3681 Tütunuñ⁵⁰⁶ elini tîz bağladılar
Kıaçan Ülker ayağıñ tağıladılar

⁵⁰⁶ Yazmada tütüñüñ şeklinde yazılmış.

3682 Ben ol mûmvan ki dün [ü gün]⁵⁰⁷ fenârem
Dün uzunında mûmlayın yanaram

3683 Dügüm gör çarhı yaşumda vü aña
Bu sözleri okı [vü] gör ü taña

[130b] 3684 Okı iy kuş eger varısa dilün
Gül iy taña eger varısa bilün

3685 Eger kâfir degülseñ iy hürüs bir
N'îçün göstermedün âvâz u tekbîr

3686 Veger od olmadun iy şubh-ı şâdık
Demürde taşra olmağun ne lâyıq

3687 Bu kayğudayıdı dîvâne gönli
Seher şem' i bulup pervâne gönli

3688 İşi[ni] şem' i gibi kıldı rüşen
Dün aña gülhan iken oldı rüşen

3689 Çü Şîrîn buldı şubhuñ kîmiyâsın
Diyeydün düğine degşürdi yasın

3690 Şebistânı süpür[ür]di yüziyle
Çalab'a diridi şîrîn sözile

3691 Hüdâvendâ dünümi gündüz eyle
Cihâna gün gibi beni yüz eyle

3692 Dünüm karañudur rüşen çırağ it
Güneş [gibi] bu gice yüzüm ağ it

⁵⁰⁷ Yazmada dün dulpi? yazılmış.

3693 Helāk eyler bu kayǵu pehlevānı
Bu kayǵudan ıkar g yn kl  c nı

3694 G c m yok kim g t rem bu bel yı
Esirge raḥmet nden m btel yı

3695 Beni urtar Ḥud y  kanlu yaşdan
Bedaḥř n la‘ li gibi işbu taşdan

3696 Elin yalvaranuñ dutabilen sen
Elim dut  nki fery d iderem ben

3697 Uřa ma‘ ř mlaruñ gozi yaşıyun
oca mařl mlaruñ bağrı başıyun

3698 D şeklerde ėar bler yasduğıyun
apularda es rler basduğıyun

[131a] 3699 şu ḥuccetun ki g nli bende dutar
Ol  yet n kim c nı zinde dutar

3700 amu d n-d rlaruñ aru d niy n
amu peyė mber ñ ḥ b  yetiy n

3701 araşdan b -nev  muḥtaclarıyun
Ḥal yıkdan dilenmez alarıyun

3702 Ḥa’a řıėınanuñ yol varduğıyun
G n h issi uluñ yalvarduğıyun

3703 amu ė z ler ñ alnı deriy n
şeh dler anı aduğı yiriy n

- 3704 Girü qalmışlarıçun kârüvândan
İraq düşmişleriçün hân u mândan
- 3705 Yiñi öğrenmişüñ virdi haqıyçun
Dağı göynüklünüñ derdi haqıyçun
- 3706 Dün ağlayan qarağı hürmetıyçun
Seher duran cırâğı hürmetıyçun
- 3707 Şu nûrıçun ki var gözden hicâbı
Ola⁵⁰⁸ ihsânı çün kim yok hisâbı
- 3708 Üründü evliyânuñ halvetıyçun
Yazuqsuz enbiyânuñ hulletıyçun
- 3709 Şu tâ'at çün ki qatunđa şevâb ol
Du'âyıçun ki olur müstecâb ol
- 3710 Ol âhıyçun ki çıkarsañ nefesde
Ol adıyçun ki qomaz kuş kafesde
- 3711 Ki kanlu göñlüme raħm eyle bir dem
Beni kırtar veger-ni ğark ider ğam
- 3712 Eger [her] bir kılum bir dil olursa
Eger tesbîħde ay u yıl olursa
- 3713 Henüz dilsüzligile qalmış olam
Yüzinden şükrinüñ bir kılmış olam
- [131b]** 3714 Sen ol varsın ki kimsin diyecek yok
Yoğı var varı yoğ itdüğüñ çok

⁵⁰⁸ Yazmada ol yazılmış.

- 3715 Yaluñuzlık hicābından nihānsın
Yimezsın līkin rezzāķ-ı cihānsın
- 3716 Senüñ kapuñda ķorķandan umandan
Kimesne ķalmadı maķrūm īmāndan
- 3717 İřüñde kim ola biñ dürlü ta' zīm
Aña yol bulımaz illā ki teslīm
- 3718 Felegi baēladuñ⁵⁰⁹ eyvānı açduñ
Bize cān u cihān [u] rızķ saēduñ
- 3719 Virürsin rūzī ger cān alursın⁵¹⁰
Ne dilerseñ idersin sen bilürsin
- 3720 Senüñ tevfiķuñıla üstüvārın
Bu tevfiķ üstüne tevfiķ umarın
- 3721 Ki ben şayru vü kuvvetsüz [ü] zārem
Gider rencüm za' īfüm gey nizārem
- 3722 Bugün in' āmuñıla göñlümüz al
Ki in' āmuñla hoş dur baña her hāl
- 3723 Sürerseñ hükmi yāhūd bir ķazāyı
Baña teslīmiçün öñ vir rızāyı
- 3724 Bu gizlü rāzı nite saēlayam ben
Ki gizlersem bilürsin gizlüyi sen
- 3725 Bilürven bende bir aşşılı iş yok
Eger yok bende sende bārī var çok

⁵⁰⁹ Yazmada felek baēladunuñ yazılmış.

⁵¹⁰ Yazmada olursın yazılmış.

3726 Çü bilürdi baş oldı gözi yaşdan
Kilîdin işinüñ çıkardı taşdan

3727 Açıldı devlet-i gülzâr-ı bî-ḥâr
Ki Şîrîn acısı oldı şeker-bâr

3728 Niyâzı Hüsrev'üñ gönline koydı⁵¹¹
Ki gönlinde ne kim varıdı yoydı

ḤÜSREV ŞÎRÎN ODASINA GELÜP ŞÎRÎN HAŞ ḤALÂYIKINA...

[132a] 3729 Çü altundan 'âlem götürdi 'âlem
Ki târâc eyleye kıanda ki var ğam

3730 Melik 'azm eyledi kim ava gide
Gönül derdine tâ bir çâre ide

3731 Ḥuceste fâlîla şâh-ı cihân-gîr
Gönüldi yazıya vü kaşd-ı naḥcîr

3732 Çü kûse kûsiler hep zaḥmı urdı
Felek gibi yirinden yiri durdı

3733 Çü boru vü nefîr ü şûr u nâyı
Cihân işitdi şandı şûr nâyı

3734 Çalındı vü kıyâm itdi kıyâmet
Ki maḥşer gün gibiydi 'alâmet

3735 Çeribaşları dikdiler 'âlem hep
Bahādurlar yazıya çıkdılar hep

⁵¹¹ Yazmada kōndı yazılmış.

3736 Çıka geldi cihān-dār-ı cüvān-baht
Rikābınca yayan çok şāhib-i taht⁵¹²

3737 Bu bir yaña giderdi mīr-i Fağfūr
Dağı bir yaña subaşıyı kayşūr

3738 Kuşak bağlanmış u açmışdı kaşı
Bezenmiş tâc-ı Efrîdûn'la başı

3739 ‘Alem bir Kāviyānī şeh başında
Birez bulut gibiydi māh başında

3740 Kılıç bağlandı altunlu güherlü
Kuşananlar bahādurlar hünerlü

3741 Bu resme çünki şerden çıkdı gitdi
Cihān iqbāl-i istikbāl itdi

3742 Buyurdi ol cihān dutucu güneş
Aña kim bişirürdi kim avdan⁵¹³ aş

[132b] 3743 Ğirive çünki başladı tabl-bāz
Havāda kaldı av kuşları kutladı pervāz

3744 Revān⁵¹⁴ oldı havādan ava şāhin
Cihānda kalmadı keklik güvercin

3745 Yidi gün avladı ol tağ u yazı
Toğan turnā vü tavşan aldı tāzī

⁵¹² Yazmada baht yazılmış.

⁵¹³ Yazmada avan yazılmıştır.

⁵¹⁴ Yazmada havān yazılmış.

- 3746 Bir av alurdu avlardı daḥı bir
Bu gez ayruḡsı ava ıldı tedb r
- 3747 Bir av yirinde eglenmezdi bir dem
S rerdi avlayuraḡ  h-ı   lem
- 3748 Pes andan s rdi yigin  h- Perv z
D n p y nini  r n a rına t z
- 3749    a ru n aldı bir ferseng yolu
Buyurdu ondı sunu n aḡ [u] olı⁵¹⁵
- 3750 Cih na dutdı dutuḡ gice m    n
atı ı  u ovuḡ yil esdi  irkin
- 3751 Sovuḡ yil yanar od gibi ya ardı
udan ılı  gib buzlar  ı ardı
- 3752 Ne de l  olsa bir⁵¹⁶ ıssı hav lu
Sovuḡ yasın  ekemez atı yalu
- 3753 Buyurdu  h kim od yandurular
  Ab r     anber      d yandurular
- 3754 G r nmezdi bu  rdan g kdeki n r
Hav dan d kil rdi yire k f r
- 3755 Yatup di lendi ol gice ehin h
Uyıdı g n   ninde t  se erg h
- 3756 G ne  la li    a ra  ı dı k ndan
G n  n  ı  ıyla gice  ı dı c ndan

⁵¹⁵ Yazmada aḡı olın yazılmı .

⁵¹⁶ Yazmada yir yazılmı .

3757 Melik durdı sevinü döşeginden
Göge irürdi ‘işret döşeginden

[133a] 3758 Seher başladı ‘işret itmege şāh
Ki hūb olur iken ‘işret sehergāh

3759 Süci birkaç kadeh çün şundı sākī
Sevinmekden komadı guşsa bākī

3760 Süciden çünki şahuñ kızdı başı
Murādın añladı vü dökdi yaşı

3761 Çıkup taşra binüp Şeb-dīz’e gitdi
Nigārın kaşına hoş ‘azm itdi

3762 Göñül esrük ü rakqāş⁵¹⁷ anuñla
Biş on kulluqçı aldı hāş anuñla

3763 Haber Şīrīn’e virdi kapucılar
Ki şāh geldi bile yok tapucılar

3764 Buyurdi bağlayalar gey hişārın
Kapı öñinde on gişi nişārın

3765 Dutup dururlardı kim çü Pervīz
Görine olalar aña güher-rīz

3766 Genc ü kimhā vü hāş el-haşş atlas
Yola ol deñlü yaydıları kim pes

3767 Bezendi ucdan uca yol güherden
Buğūr irdi göge ‘ūd u şekerden

⁵¹⁷ Yazmada ar qaş yazılmış.

3768 Tolu ay gibi kaşruñ dāmı[n]da ol
Çıkup diñlerdi kapuda⁵¹⁸ küyüp yol

3769 Çü Şîrîn gördi Hüsrev'i ırakdan
İşi elden varup düşdi ayakdan

3770 Biraz ögi gidüp bî-ḥūd yaturdı
Gözin açdı ögin dirdi oturdı

3771 Tanışdı göñli ile kim cihân-dār
Ki geldi esrük ü⁵¹⁹ bî-ḥūd ne hüşyār

3772 Eger yol virmez olursam vişāka
Ne cānıla dōyem acı firāka

[133b] 3773 Veger dınmazsam u olurısam rām
Olam Veyse gibi dünyāda bed-nām

3774 Dürişem toğru yolca gitmiş olam
Eger top olmasa cehd itmiş olam

3775 Çü şahinşāh irişdi kapucılar
Segirdişdi bile hep tapucılar

3776 Nişār itdiler aña akça altun
Yire hem dōşediler atlas altun

3777 Ol atlas ferşe başup Şāh-ı Pervîz
Yakın kaşra gelince sürdi Şeb-dîz

⁵¹⁸ Yazmada kapuñuz yazılmış.

⁵¹⁹ Yazmada esrûki yazılmış.

3778 Demürden apu gördi aça bağlu
apuda aldı ayrān gōñli dāėlu⁵²⁰

3779 ehināh bir apucıyı oıdı
Didi kim nāzenīn n'ıūn aıdı

3780 Ne acı gördi īrīn benden āhır
Ki baėlar apuyı vū bunca aır

3781 Gir āña di degül āh bir ulāmı
Selāmı oñına ıydı peyāmı

[134a] 3782 Ki bir onuk apuya geldi n'itsūn
Āña yol var mı yā girū mi gitsūn

3783 Dudağdan ekkeri bala atarsın
onuğa bağlu apu mı dutarsın

3784 apu a pādīāham kim yilerven
Gelüp girū senūñ 'ōzrūñ dilerven

3785 Bilürsin ben saña hī bunda yavuz
Sıėınmazdan n'ıūn dōndüresin yüz

3786 Gerekdür gōñli bizümle bir itmek
Yaramaz görmedin yüzüñi gitmek

3787 Dilerseñ kim bu yirde az uram
o kim bir gez ayağ üstinde görem

3788 ehūñ peygāmını zārıyla virdi
eker leb iidüben āh dirdi

⁵²⁰ Yazmada ağlu yazılmı.

- 3789 Buyurdı iş bilen qaravaşına
Ki çık⁵²¹ tapuya Hüsrevler başına
- 3790 Fülân şeş-tâkı al u taşra çıkar
Ki başı dutıcaķ eyvāna çıkar
- 3791 Dutup içini taşdan pāk eyle
‘ Abīr ü müşk anda hāk eyle
- 3792 Döşek kızıllu şāl güherlü ‘aķlu
Bir altun kürsī ko altı ayaķlu
- 3793 Şehāne şukķa dut incülü ur bend
Pes andan di ki iy şāh-ı Hudāvend
- 3794 Sarā Türkī degül Hindū’sı tamuñ
Cevābın şāh şöyle dir peyāmuñ
- 3795 Ki ger konuğısañ nāz eyleme çok
Ne yirde kondurursam kon dime yok
- 3796 Revā oldur bu güci götüresin
Ki şol manzarda birgün oturasın
- [134b]** 3797 Ol iş bilen qaravaşı kapuda
Çıkup Şīrīn buyurduğı tapuda
- 3798 Bir eksüksüz getürdi hep yirine
Oñat kullukcıdan kimdür yirine
- 3799 Kāmu tertībi yirince çü itdi
Şehi kondurdı gendü çıkdı gitdi

⁵²¹ Yazmada çok yazılmış.

- 3800 Pes andan çok bezek bağladı aya
Diyeydün bir perî uçmış havāya
- 3801 Bırakdı öñine bir ton muraşsa⁵²²
Şarındı⁵²² mıķna⁵²² a māh-ı muķanna⁵²²
- 3802 Muraşsa⁵²² ‘anberile bir ḥamāyil
Daķındı [kim] kıla yüz ‘aķlı zāyil
- 3803 Ser-āgūş⁵²³ kim bitüpdı dürr ü ṭaşa
Qopaydı cinnīler resmine başa
- 3804 Uruban ṭa⁵²³ ne ṭāvūsa hümāya
Güzel süglün gibi uçdı havāya
- 3805 Gönüller almaķ āgāz eyleyüben
Niyāzı görüben nāz eyleyüben
- 3806 Hırāmān ḳaşrınıñ burcına ol māh
Çıkuban öpdı yir baķariken şāh
- 3807 Qulağından nişār itdi delim la⁵²³ l
Ki çok la⁵²³ l aldı Şeb-dīz’üñ demür na⁵²³ l
- 3808 Hemān Yezdān’a ğalṭān incüyi ol
Şehe kıldı nişār u ṭoldı dar yol
- 3809 Çü Hüsrev baķdı gördi ṭolu ayı
Ki dutmışdur hümā gibi havāyı
- 3810 Anuñ ‘ışķıyıla kim yārıdı cüst
Düşeyazdı yire olup özi süst

⁵²² Yazmada şeprindi? yazılmış.

⁵²³ Yazmada serāğenc? yazılmış.

3811 Velî şan‘ atdur gendüzin götürdi
Öpüp gendü elin karşı oturdı

[135a] 3812 Dil uzatdı delim ‘ özrile Pervîz
Şoruban⁵²⁴ Şîrîn oldu şeker-rîz

3813 Ki yindek tâze ol iy serv-i âzâd
Tudağun la‘ l u boyun serv-i şimşâd

3814 Bu gönül lutfuñıla tâze oldu
Gişilik dağı bî-endâze oldu

3815 Güher gencin [u] hâş el-ğaşş u atlas
Yoluma dökdün anca kim didüm pes

3816 Hemîn ola nişâr iy cân özüñden
Yüzüñle şâdem iy şâdî yüzüñden

3817 Kapuyı⁵²⁵ bağlamağun ne revâdur
Haṭa gördüm ‘ aceb yâ ḥod ḥaṭâdur

3818 Dimezven ki yücedür senden özüm
Ululukdan degüldür işbu sözüm

3819 Keremlüler ki konuqla dururlar
Konuqların dağı yigrek görürler

3820 Cevâbın virdi serv-i mâh-i dîdâr
Ki kılsun devletile çok cihân-dâr

[135b] 3821 Felek olsun anuñ kılıcı bağı
Hemîşe tâze olsun yüzi bağı

⁵²⁴ Yazmada şorup yazılmış.

⁵²⁵ Yazmada kamuyı yazılmış.

- 3822 N'ıçün dırsın ki urduñ yüksek taht
Karavaşlarıñ yüksek olur baht
- 3823 'Alem oldum seni sevmekde bî-şek
'Alem ol yig ki başdan ol yüksek
- 3824 Eger aydan yüce olursa bu baş
Şehinşâh hâzretindeven karavaş
- 3825 Dağı didüñ ki konuğı sevenler
Konuk yüzini görmeye ivenler
- 3826 Konuğı işbu resme tağlamazlar
Konuk yüzine kapu bağlamazlar
- 3827 Ne konuqsın sen iy evüñ toğanı
Gerek avlayasın keklik nihânî
- 3828 Konuksañ konuğa virdüm odağın
Karavaş gibi ben durdum ayağın
- 3829 Konuğın hoş degül red ü kabûli
Kabûli red ider konuk fuzûlî
- 3830 Kapu bağladuğum yavlağ revâdur⁵²⁶
Sen esrük geldüğüñ zîrâ haţâdur
- 3831 Ben oturmuş olam halvetde mestür
Bize töhmet ola şeh gelse maḥmûr
- 3832 Sen öñ kılmak yigidi evde tedbîr
Viribimek gerekdi bir biş on pîr

⁵²⁶ Yazmada revâdı yazılmış.

3833 Beni almak şu resme ki vü âyîn⁵²⁷

Bu kâsıdılgıla⁵²⁸ nice varayın

3834 Kaçan şîrîn ola bu işde Şîrîn

Nite eyitse⁵²⁹ olmazısa kâbîn

3835 Dilersin serserin beni alasın

Gülefçe kôkumı alup şalasın

[136a] 3836 Bu şûrî Şekker[le] ancağ kılursın

Ki Şîrîn şekkeri yigre[k] bilürsın

3837 Benüm ‘ışkumdan u benden ıraksın

Beni hîç görmemişdür yadıraksın

3838 Bugün düşmiş benüm kuş gibi dâma

Kapı bağlamış ağmış yüce tãma

3839 Demürden bağa tütî⁵³⁰ gibi düşmiş

Baña tãli‘ kaçımış baht küsmiş⁵³¹

3840 [Yalu]ñuzlığa ‘anķã gibi ķãni‘

Ne ķãre şöyle emrettiyse şãni‘

3841 Ki sen şãdî kılasın ben dökem yaş

Saña uçmak ola vü kısmet baña taş

3842 Degülven giçi oğlan aldayasın

Güliceğ virü ħurmã aldı yasın

⁵²⁷ Yazmada ve ra ayin yazılmış.

⁵²⁸ Yazmada kâsıdılgıla yazılmış.

⁵²⁹ Yazmada âyinsa? yazılmış

⁵³⁰ Yazmada tũlî yazılmış.

⁵³¹ Yazmada bîşmiş yazılmış.

3843 Yaradan haqqıçun kim hār u hūrmā
Bağışlar yaz u kış issi vū sermā

3844 Ki hūrmāyı yimez hīç kimse bī-hār
Güne rağbet yoğ olmazsa gice tar

3845 Saña çok bulınur bu yolda dil-dār
Velīkin acı Şīrīn'em ben iy yār

3846 Benüm 'ışkumda sen sulṭānlıgıla
Geçürdüñ vaqtüñi hoş hānlıgıla

3847 Ne sā'at bir ġarībi yād itdüñ
Ne gün göñlüm senden şād itdüñ

3848 Ne göñül 'ışkıla āvāre kılduñ
Firāķumdan ne tonı pāre kılduñ

3849 Yā kaṅı peyke diyeydüñ bir peyāmı⁵³²
Ne gice viribidüñ yā selāmı

3850 Üzerdüñ sen kadeh hūblarıla şād
Kalem Şāvūr varurdı kazma Ferhād

ḤÜSREV GELÜP ŞİRİNİLE SARĀYINDA QAPU BAĞLU İKEN

[136b] 3851 Cihān issi yine dūr dürcin açdı
Güher kânına karşı incü saçdı

3852 Gülef yüzlüye didi iy semen-ber
Tenünden tañ yili her gün semenber

⁵³² Flemming diyeydüñ peyāmı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 445).

- 3853 Yüzüñ gülzârı dâyim tâze olsun
Cihâna hûblıguñ âvâze olsun
- 3854 Benüm ağızumdan artuğ dudağıña
Benüm yüzümden artuğ sağağıña
- 3855 Cihânda kimse ağızı uğramasun⁵³³
Güniden bağrumı hem toğramasun⁵³⁴
- 3856 ‘İtâbuñ gerçi zehre batılupdur
Aña dirlik şuyından atılupdur
- 3857 Boyuñ servi yücedür bu revâdur
Velîkin yüксеge çıkmak atâdur
- 3858 Yiter zulm eyle kim olur mükâfât
Yoğısa bunda dünyâda çok âfât
- 3859 O zâlim kim dutar bir tığ-ı kıattâl
Döker alkuñ anını yire fi’l-âl
- 3860 Şu resme kim dağı gönlüñ⁵³⁵ raımdür
Ki suç sava vü âdemden kerımdür⁵³⁶
- 3861 Bu ucuzlık baña benden olupdur
Diyimezven saña senden olupdur
- 3862 Yañıldum ‘ışk u beglik olmaya bir
Ki yokdur ‘ışk dıvânında tedbîr

⁵³³ Yazmada ağırmasun yazılmış.

⁵³⁴ Yazmada doğurmasun yazılmış.

⁵³⁵ Yazmada gelik? yazılmış.

⁵³⁶ Yazmada erımdür yazılmış.

3863 Baña sultānlığıla nāz idersin
Kul olam yidilem kanca yidersin

3864 Kula[ğum] dutup iltüp ger şatasın
Varam yabana dağı dökmeyem yaş

[137a] 3865 Görürsem başumuñ üstinde hañçer
Yüzüm döndürmeyem senden iy dil-ber

3866 Baña cānsın hem dirliksin iy yār
Bilürsin sen ne var bilmezse ağıār

3867 Ayık esrük hayālūñ gāh bī-gāh
İdinmişven gice gündüz nażargāh

3868 Ger ayruk gişi bu ‘ışka ereydi
İşin başarup o gün mi direydi

3869 Tonom halvetde gamdan yırtaridüm⁵³⁷
Yiñi tonıla girü örteridüm

3870 Anuñçun kim çeri döndürmeyevüz
İşi sultānlıguñ olmaya yavuz

3871 Degülven rindüler hoş kim turavan
Alup tanbūrı maḥ’leñe varavan⁵³⁸

3872 Benem ‘āşık cihān issi cihānda
Cihān dutmak kanı ‘ışk kanda

[137b] 3873 Velī çün zülfüñ adın işidürem
Anuñ vaşfiyla gözüm ışıduram

⁵³⁷ Yazmada yer yeridüm yazılmış.

⁵³⁸ Yazmada varavuz yazılmış.

3874 Alurdum bir kılm yüz taht u taca
Virürdüm biñ gönül sen boynı ‘āca

3875 Tenüm ayruķ gişiyle eglenürdi
Velī cānum senüñle eglenürdi

3876 Murāda bir adım atdımsa n’ola⁵³⁹
Yigididüm yigitlik şöyle ola

ĤÜSREV GİNE ŞİRİN’E KAPUYI AÇAR GİREYÜM ŞOĞBET...

3877 Yine tāvūs yüzlü mäh-peyker
İki la‘l açdı tā kim saça şekker

3878 Cihān issi cihān-dutıcı olsun
Zamānla oynayup oyuncu olsun

3879 Yidi ılduz şehe ferrāş olsun
Hemİşe bahtı bağı yaş olsun

3880 Benüm gönlümde Ĥüsrev’den neler var
Koğıl şāhlık hisābın ‘ışka bir var

3881 Yañağum hūblara tannāz olupdur
Kılincum girü incüm nāz olupdur

3882 Reyāhİne koğumdandur tarāvet
Bala şirİnligümdendür halāvet

3883 Güneş bahtumda bir pervāne oldu
Yüzüm gördi kamer dīvāne oldu

⁵³⁹ Yazmada adem dimesse yazılmış.

3884 ‘Aķıķūm la‘ lūñ urur başına seng
Kōmadı yüz gülüm yüz gülde bir reng

3885 Delim gez gözlere ben virmişem nūr
Tatardan itmişem göz darlığın dūr

3886 Çū āyā müşgimi zencīr iderven
Delim arslanları naķcīr iderven

[138a] 3887 Adumdur yüz cihān u bir cihān nāz
Saķınmağum çoğ u kaķımağum az

3888 Hemān şekker dōkicidūr durağum
Hemā[n] yirinedūr girü dimāğum

3889 Ne var almam ger oldı[ysa] gūmiş nār
Hemān ‘ışķum odı cānlarda yanar

3890 Hemān ‘āķılları bağlayıcıvan
Hemān ‘āşık-ları tavlayıcıvan

3891 Yañağum idicek aydın cihānı
Şatar zerince dāyim erguvānı

3892 Bu esrūk nergisūm nesrīne uymaz
Elin her gişinūñ kanına kıymaz

3893 Saķın kanuñ-a el açmayuban sen
Ki bunuñ gibi çok kan itmişem ben

İKİSİ HÜSREV Ü ŞİRİN SARĀYINDA ŞOĞBET İDÜP SÖYLEŞDİ

[138b] 3894 Melik yine eyitdi iy yüzi māh
Olı-sar diyü diyü söz seĖergāh

- 3895 Güzellik sağışın nice kılersin
Yüzün yüz ol kadardur kim bilürsin
- 3896 Baña çün pâdişâhsın dökme kanum
Yazuğdur bî-günâh acıtma cânım
- 3897 Belî şâhsın velîkin gevherün yok
Budur şîrînsin ammâ şekkerün yok
- 3898 Kağımağı ko barışmak yolın aç
Nifâkıla getürgil ‘özri birkaç
- 3899 Kağımak hūblaruñ ger âletidür
Velî eylük eyüler ‘âdetidür
- 3900 Evet maḥdūmlaruñ tîzligi olur
Biraz hem rahmet-engîzligi olur`
- 3901 Baña hoş söyleseñ hoşdur hıvandum
Ne diñlendüm elünden ne güvendüm
- 3902 Kamu bilür gişiye oldu ma‘lūm
Ki olur müstaḥaḳ dünyâda maḥrūm
- 3903 Cihân oldukça cânım sen olasın
Tenüm durduḳça cânım sen olasın
- 3904 Senün bendünden âzâd olubilem
Göñülden kurtılmazsam ne kılam
- 3905 Cefâ atın şalmaḳsa baña yiter
Gücile göñlümi almaḳsa yiter

3906 Cefâ kılmak degül hoş fâl eyü bil
Bu gice gicedür âhir degül bil

3907 Beni hoş dut aduña bîşe geldüm
Seni dilerven işbu işe geldüm

3908 Cevâbıla Şîrîn-i leb-nüş
Şekerden kıldı şâhı halka der-güş

GİNE HÜSREV Ü ŞÎRİN ŞOHİBET İTDÜKLERİ KAPU...

[139a] 3909 Güher kabarcuğundan açdı yâķūt
Budaķ hurmāya virdi ķanda hem ķut

3910 Aña evvel didi iy şāh-ı ādem
‘Alem urduñ ki gördi cümle ‘ālem

3911 Egerçi reşk-i māh u Müşterî-em
Saña cān u⁵⁴⁰ gönülden müşterî-em

3912 Ne sevgüñden çevürdüm yüz ne şapdum
Ne bir yüz gören artuķ yire tapdum

3913 Seni ańdum senüñle gönľüm açdı
Senüñle toķıdı⁵⁴¹ hem sensüz açdı

3914 Senidüñ⁵⁴² sözüm ü hem sen sağıncum
Senidüñ māl u gencüm hem sen incüm

3915 Saña virdüm gönül dutdum saña yüz
Çevürdüm dünyeden senden yaña yüz

⁵⁴⁰ Yazmada bānu yazılmış.

⁵⁴¹ Yazmada toķıdum yazılmış.

⁵⁴² Yazmada senidem yazılmış.

[139b] 3916 Velîkin sevgü sende görmedüm ben
Belî çekdüñ boyın rām olmaduñ sen

3917 Hısābın ārzūnuñ yindek itmek
Vefā vaqtinde koyup yārı gitmek

3918 Tāleb itmek dün ü gün öz murādın
Ne yār adın saklamak ne öz adın

3919 Şanursın şehveti sen ‘ışk ya‘ nī⁵⁴³
Pes iy fāriğ kanısa ‘ışk kanı

3920 Yarar ger pīle muhkem bendi uram
Çü şāhsın saña baydağ nite sürem

3921 Geyige arslan uş böyle uya mı
Yiyüp bir serçe tavşangil tuya mı

3922 Eger sen serviseñ ben⁵⁴⁴ hār u yā hās
İkimüz dağı bir toprağdanuz bes

3923 Dilüñ hoş yandurur od iy cihān-dār
Hoş ol kim yakmaya ‘aşıkları zār

3924 Bu kayğu seyli nā-gāh eyledi cüş
Beni dağı seni hem alısar hoş

3925 Hele tūfāndan özüñe hařardur
Bu kapuda gerek otur gerek dur

[140a] 3926 Yig oldur kim [şāh] olduğumca aña
Yakışmayam ki yakışmaya baña

⁵⁴³ Yazmada yañı yazılmış.

⁵⁴⁴ Yazmada ben yā yazılmış.

- 3927 Bu Hüsrev gördi [kim] ol yâr-ı ʔannâz
Çıkarası degül başdan biraz nâz
- 3928 Oğurdi anda efsûn tâc issi
‘ Aceb Bâbil’de efsûndan ne aşşı
- 3929 Didi yalvaru iy cānum cihānum
Çırâğum nûrum u şem‘üm revānum
- 3930 Özüññ bahtı bahtumuñ şafâsı
Tenümüñ cānı cānumuñ beķāsı
- 3931 Nice nice bizümle[dür] bu savaş⁵⁴⁵
Nice boş küpecikden yağlamak baş
- 3932 Sen öz ‘ aybuñı gözden gizlemek ne
Benüm ‘ aybumı yindek izlemek⁵⁴⁶ ne
- 3933 Yiter ‘ ışķ odını cāna bırakma
Beni yirden ķoduñ ķana bırakma
- 3934 Helāk itdüñ beni tīmār idersin
Zihī şayrumı tārūmār idersin
- 3935 Yaşuñ uzun ne hoş tīmār olur bu
Yıkıldum cümle ne mi‘mār olur bu
- 3936 ‘ Azāb eylersin iy cān ھاṭādur
Ki⁵⁴⁷ uçmaķda yok ʔamuda revādur

⁵⁴⁵ Yazmada bizümle bu Siyāvuş yazılmış.

⁵⁴⁶ Yazmada gizlemek yazılmış.

⁵⁴⁷ Yazmada ‘ Azab yazılmış.

3937 Bu gice vir baña bu apudan yol
Dutuldum zülfüne âhir yiter ol

3938 Bu yolu⁵⁴⁸ aç u kîne apusın yap
Unıtma şöhetümüz cevrise ap

3939 apu açmağa ger yoğısa imkân
Ki ola bir ğarîbe anda dermân

3940 Bırak burqa[ ] yüzünden alnuñı aç
Ne hâcet güneşe burqa[ ] veyâ tâc

[140b] 3941 ızıl yâķūtıla [ ]anber senüñ var
Müferrih sen düzebilürsin iy yâr

3942 Delürdümise uşşımı⁵⁴⁹ sen alduñ
Elüm sen dut ki sen yabana şalduñ

3943 Dudağun balını bizden kaçurduñ
Dilün nîşile göñlüm birkaç urduñ

3944 Bu yumşaklığıla olma iri sen
Ki kirpü⁵⁵⁰ görmedüm bir akımı ben

3945 Beni göndür göñül hoşluğıla şâd
Ki varam içem ü aduñ idem yâd

3946 Yüzüm aldı ise ayru özüñden
Naẓar hoşnûd ola bârî yüzünden

⁵⁴⁸ Yazmada yaşı yazılmış.

⁵⁴⁹ Yazmada aşşını yazılmış.

⁵⁵⁰ Yazmada girüb yazılmış.

3947 Veger olmazısañ bir dem baña rām
Nite dileyessin ‘ özr iy dil-ārām

3948 Sınuk gönlüme urma bu kadar taş
Ki güldür degül [yā] pulād u yā taş

ḤÜSREV Ü ŞİRİN

3949 Gücüm yiter ki şimdi girü gidem
Özüñden yig bir işi hem-dem idem

[141a] 3950 Velīkin şöhetüñi ögerin ben
Ki çok ھرmet kılupsın ilerü sen

3951 İcāzet virdi tuṭağına ŞİRİN
Ki sözde göstere hem şehd ü şİRİN

3952 ‘ Aķıķın getürüp lü’lü’yi açdı
Güher yumdı vü incü la‘ l saçdı

3953 Didi öñdin ki iy şāh-ı cüvān-baḥt
Bezenmişdür senüñle tāt u hem taḥt

3954 Senüñ düşmenlerüñ üstine bellü
‘ Alem ayaklu olsun kılıç ellü

3955 Yaşuñ uzun yalımuñ yüce olsun
Yüzüñ gülsün düşmen yüzi şolsun

3956 Hemīşe saña kılsun baḥt u yārī
Ki ayakda dutarsın rūzigārı

3957 Pes andan oldu yanar od gibi tīz
Eyitdi Ḥüsrev’e ki şāh-ı Pervīz

- 3958 Beni gör hālūmi añla terk it
Yanar oda dutuşmış gör yūri git
- 3959 Belā seyli yuvalar bizi nā-çār
Sen al rahtuñı girü yuvaña var
- 3960 Yarasa gibi dünle kılma pervāz
Cura toğanca gündüz uç kış [u] yaz
- 3961 Ol efsūn gitdi kim öñ işidürdüñ
Yā ol sevgü ki göñül ıııdurduñ
- 3962 Ben ol Türk'em [ü] Tātca hem bilürem
Bilürem nāz u tannāzlık kıluram
- 3963 Dürişme rence olma yimegil gam
Edeple sözüñi ya' nī ki epsem
- 3964 Delālī yi[gil] toğan gibi murdār
Yime ger keskin ü olmağıl hor⁵⁵¹
- [141b]** 3965 Pes andan kıldı andan Tañrı'ya yād
Be-dādār u be-dīn ü dünyā vü dād
- 3966 Dağı diri [vü] çün kim ölmegi yok
Uyanuğ çün ki uyımaz az u çok
- 3967 Gök içün kim ulur her gice gülşen
Güneş çünkim kılur dünyāyı rü[şen]
- 3968 Cemāl-i hūrıçun uçmak içinde
Hazānıçun kara toprak içinde

⁵⁵¹ Yazmada huvar yazılmış.

- 3969 Kerîmiçün ki virür minnet itmez
‘ Alîmiçün ki bildügin unitmaz
- 3970 Bu dün içün devrânı döndürençün
Yaradanıçun ‘ üryân göndürençün
- 3971 Degül Hüsrev [ü] Keyhüsrev’ se aduñ
Kâbînsüz hâşıl olmaya murâduñ
- 3972 Bu kaçımakla şâhdan yüz çevürdi
Elikdür didi genc el çekdi durdı
- 3973 Gice çünkim Hoten âhûsı yitdi
Özin öz müşgiyle tâze itdi

HÜSREV İLE ŞİRİN ŞOHBET İDERKEN HÜSREV [YA?] KAPUYI...

- 3974 Geyik buzağusı gibi ağzı südlü
Gezerdi sebze hep yüzi udlu
- 3975 Geyik gibi şehüñ göbegi düşmiş
Geyik gizlü nigârı aña buşmış
- 3976 Delim iñlerdi kim rahmet kıla yâr
Aña kılındı şol resme ki ağyâr
- 3977 Bir ulu karañu dünden çü geçdi
Melik ol aradan göynükle geçdi
- 3978 Sürerdi atını sayru gibi zâr
Gözi yağmur dökerdi bulıt [u] qar

- [142a] 3979 Yöni girü qaluban bağı başlu
Yola bî-hûd gönüldi gözi yaşlu

3980 Ne ayak kim süreydi atını tîz
Ne el kim⁵⁵² duta tâ kim düze Şeb-dîz

3981 Diridi hasret ü zârı ile ol
Ki bir tağ olsa yâhûd bir kuyı yol

3982 Meger kim egleneydüm bu sebebden
İrağ olmayadum ol nûş-lebden

3983 Gehî tünd⁵⁵³ olup el dize ururdu
Gehî ağlayu âh diyü dururdu

3984 Çün irişdi çerisine şehinşâh
İçi tasa tolu göñli tolu âh

3985 Bu kilkiyle⁵⁵⁴ her dem bilge Nakķāş
Diridi açgıl alın çatmağıl kaş

3986 Diridi saña Şîrîn toğrudur yâr
Dili ger acı oldıyısı ne var

3987 Ne var Şîrîn kılursa şûr u ğavġā
Dikensüz iy ‘aceb kim gördi ħurmā

3988 Ne şîrîndür eger kaķıya Şîrîn
‘ Aceb mi Hüsrev’e ger kıya Şîrîn

3989 Ki şîrînlikde şafrā oldı ħāşıl
Göñülde kayġuyı dutmaķ ne müşkil

⁵⁵² Yazmada ol kim yazılmış.

⁵⁵³ Yazmada tend yazılmış.

⁵⁵⁴ Yazmada kelkiyle yazılmış.

3990 Melik çün gördi ağıyār anda hīç yok
Şikāyet eyledi Şāvūr'ına çok

3991 Ki gördüñ mi ne itdi baña ol yār
Ne itdi ol göñül alıcı dil-dār

3992 Ne utanmazlıg itdi ol vefāsuz
Çü ‘avratdur kanı ud u kanı yüz

3993 Ne ol katı sovuğdan kızdı özi
Ki yumşatdı birezcük katı sözi

[142b] 3994 Anuñ ulaşmağından hōr oluram
Tözından bağrumı yip zār oluram

3995 Düşüp pīl ayağı altında yatmağ
Yig andan kim çıgāna el uzatmağ

3996 Şuya boğılsa yig kim qurbağadan
Gişi yardım uma yāhūd bağadan

3997 Gişi incüyi aru şuda bulur
Ki toprağ isteyen er toprağ olur

3998 Yir öpdi öñdin⁵⁵⁵ naqqāş-ı Şāvūr ol
Pes andan didi bahtıla öküş ol

3999 Ki kaçırmağda tīz olmağ degül gey
Suçı bağışlayandur Hātım-i Tāy⁵⁵⁶

4000 ‘ Aceb mi hūblaruñ tapduğı tīzcek
Cefāların götür yāhūd elüñ çek

⁵⁵⁵ Yazmada ol naqqāş-ı Şāvūr ol yazılmış.

⁵⁵⁶ Yazmada Hātım-i Hāy? Yazılmış.

4001 amu h blar yavuz h lu olurlar
Gelinler hem y zi  ulu olurlar

4002 Ne g ld r ol ki  mind r dikenden
Bu sırrın  or g l a acın dikenden

4003 Ne genc ola ki olmaya ılanı
Ne a  ı var ki olmaya ziy nı

4004 Boyun  ekmek g zeller  letid r
Niy z itmek sevenler  adetid r

4005      avratdur  apu nı ba ladu  dur
Ki baca dan gire anca vire n r

4006  anur mısın ki  u  a yimez ola
Meger  abrıla r zın dimez ola

4007 Gice y kl yise  o ura   ir
Hem n olma  gerek bu gice   bir

4008 Gi i  abrıla olur ba dan  z d
Ki  abrıla yig olur  dem -z d

[143a] 4009 Umaram kim bu i   almaya m  kil
Mur dı t zde   hu n ola h  ıl

4010 Bu va  deyle  ehi ol   d iderdi
Yı ılmış g  lini  b d iderdi

    N H SREV'E YANUP ARDINA D   P H SREV....

4011 Hem n s z issi p r-i s l h rde
Bu h l  n   retinden a dı perde

- 4012 Ki Şîrîn göñli şâhsuz oldı gey dar
Gözinden kanlu yaş aқardı bîñar
- 4013 Ki kanı baş bu қayғuyı götüre
Göñül kanı ki şabr ide otura
- 4014 Çü gitdi tақatı şürîde⁵⁵⁷ oldı
Utandı işlerinden beñzi şoldı
- 4015 Қatı çekdi қolañ Gülgün'a ol teng
Anı Gülgün gözi yaş u gül-reng
- 4016 Binüp ol қutlu раһша yola қondı
Su gibi yanar od üstine bindi
- 4017 Yola қullar тonıla 'azm idüben
Girüp Şeb-dîz izin Gülgün gidüben
- 4018 İrişdi Hüsrev'ün leşkerğahına
Çün oldı yaқınıraқ һargähına
- 4019 Dilini baғlu gördi päsbanuñ
Kimesne girmedi yolına anuñ
- 4020 Üşendi çevre yanın gözlemekden
Pusa yasa özini gizlemekden
- 4021 Şehinşäh һazretinde bilge⁵⁵⁸ Şävür
Çü aydan tоlmışdı yir ü gök nür
- 4022 Iraқdan gördi bir atlu gelürdi
Aña falı iñen қutlu gelürdi

⁵⁵⁷ Yazmada şürîde yazılmış.

⁵⁵⁸ Yazmada биле yazılmış.

[143b]4023 Şāhı ol dem uyutmışıdı üstād
Delim efsūn⁵⁵⁹ aya karşı idüp yād

4024 Çıkup Şīrīn'e karşı yürüdi ol
Kimesne bilmedi aldı biraz yol

4025 Çü yakın geldi şordı kim ne ersin
Perī misin nesin kıanda gidersin

4026 Ki arslan bunda gelse güci gider
İlanı kōrkudan kārınca yider

4027 Çü gördi Şāvūr'ı gül yüzlü bildi
Kōnup Gülgūn'dan aña tapu kıldı

4028 Taña batdı tañlayıcaķ işitdi
Haķīkat bilmege biraz yaķışdı

4029 Nazar çün ol yüze yañağa irdi
Başı göge yüzi toprağa irdi

4030 Aña didi ki nite düşdi bu rāy
Ki gökçek yüzün oldı 'ālem-ārāy

4031 Gözümün oldı tozuñ tūtiyāsı
Bu lūtfuñ haddi yokdur hem kıyāsı

4032 Elini dutdı vü bir yaña gitdi
Hikāyet kılup ahvālin eyitdi

4033 Delūlikden şehe yol virmedügin
Peşīmān olup aña irmedügin

⁵⁵⁹ Yazmada emşun yazılmış.

- 4034 Olur olmaz hikāyet eyledügin
Sözin kuş gibi bî-vakt eyledügin
- 4035 Didi andan çü şāh atını sürdi
Bu göñlüme guşsa bağını urdı
- 4036 İşümden şöyle ben bî-çāre oldum
Ki ‘aqlum gidüben āvāre oldum
- 4037 Ben uş tapuña hoş ta‘līm iderven
Saña gendüzimi teslīm iderven
- [144a] 4038 İki hācet dilerven hācetüm ol
Bu hācetde baña sen dest-gīr ol
- 4039 Biri çün şāh ‘işret kıla āğāz
Cihāna düşdi nūş-ā-nūş āvāz
- 4040 Delim luṭf idüben ihsān kılasın
Beni bir köşede penhān kılasın
- 4041 Şehe añlatmayasın⁵⁶⁰ gizlü rāzum
Budur senden benüm evvel niyāzum
- 4042 Şehüñ nāzenīn āyīnin cemālin
Görem hem qadd u qālīn yāl ü bālin
- 4043 İkinci ger bulursa qatuma yol
Kābīnsüz baqmaya bendin yaña ol
- 4044 Vegernī yoluma girüp giderven
Başum alup odama ‘azm iderven

⁵⁶⁰ Yazmada anlanmayasın yazılmış.

4045 Ki ayğudan dükendi⁵⁶¹ abr u āat
İüm ayğū vū āh işi ferāğat

4046 Çū anuñ cümle işin bildi üstād
Boyun dut[dı] işine and idüp yād

[144b]4047 İletdi āhūra Gülgūn'ı āvūr
Gölükci⁵⁶² getürdi argāha mestūr

4048 u resme bağladı anı ki eb-dīz
Bunı eyle ağırladı ki Pervīz

4049 İki girdek düzetmişidi Hüsrev
Biri çādırdı vū biri derim ev

4050 İçi altunla cevherle bezenmiş
Hemīše 'ıyşa āh anda özenmiş

4051 Birisi 'ayş itmegiçün adı fāş
Biri gizlü ki uyğuya oya baş

4052 Perī yüzlüyi penhān nitekim hūr
Yatacağ girdege ilette āvūr

4053 Elin aldı vū girdi girdege ol
Çıķup yaptı apu taħsīn ılup bol

4054 ehūñ atına geldi yüzi gülce
Bilin bağlayuban ulluğā ılca

4055 Gehī mūmı düzüp eylerdi rūşen
Gehī durup avāf iderdi gülşen

⁵⁶¹ Yazmada e kendi yazılmış.

⁵⁶² Yazmada gölerci yazılmış.

4056 Çün uykudan uyandı Hüsrev-i Şāh
Münevver oldı gökde nite kim māh

4057 Çok alkış kodı Şāvūr'a cihān-dār
Ki ben uykuda bahtuñ yār u bīzār

4058 Bu gice görmişem bahtuñda bir düş
Sevindüm umaram yārum gele tuş

4059 Görürdüm ya' nī uçmak gibi bāğı
Dutardum anda bir rūşen ırāğı

4060 Çırāgumuñ bu aydında degül bir
Ki bu işde nite olası ta' bīr

4061 Dilin uzatdı ta' bīrine Şāvūr
Ki rūşen eyleye gözüñi ol nūr

[145a] 4062 Şabāha irüre Hāq kara düni
Kucasın tīzcegin ol yüzi günü

4063 Bu muştuluğa gel süci içelüm
Göñülden la' l kânını açalum

4064 Yarın bir yiñi meclis sāz idelüm
Bu gez sözile nice sāz idelüm

4065 Şehergāhı çün bezendi tağ u yazı⁵⁶³
Gelin gibi güneş açdı duvağı⁵⁶⁴

4066 Uyandı girü uykudan şehinşāh
Sevinü göñli oldı cüst [ü] āgāh

⁵⁶³ Flemming Şehergāh çün bezedi tağ u bāğı şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 456).

⁵⁶⁴ Yazmada dudağı yazılmış.

- 4067 Buyurđı bağladılar bārgāhı
Yiñiden düzdi yine kārgāhı
- 4068 Urulmış bārgāh-ı pādiřāhı
Dirilmış anda sālār u sipāhı
- 4069 Oturmışlardı kürsı üstine řād
Řamunuñ ĥātırı řayđudan āzād
- 4070 Piyāle sākı mālāmāl idüpdı
Aradan řayđu bir yaña gidüpdı
- [145b]** 4071 Oturmış Bārbed çopuz elinde
Düzerdi nağme-ter her bir kılında
- 4072 Göñüller micmerine oldıdı ‘ūd
Ol oĥtın kim çalardı Bārbed ‘ūd
- 4073 Çü zaĥme oldı ebrüşime tuş
Uyurđı gice gice aslan u kuş
- 4074 Şulağın řopuzuñ söyle bururđı
Ki burmağdan çopuz zārı kıılırđı
- 4075 Nikīsā adlu bir er dağı çengı
Begidi ĥāřı vardı nām u nengi
- 4076 Anuñ gibi ĥoř eydici ĥoř-āvāz
Bu çeng arğalu çarğ-ı erğanün-sāz
- 4077 Nevālar nağmeler çalarıdı cüst
Havā kuşı olurđı işidüp süst

- 4078 Özini Zühre'den artuğ görürdi
Hemîn ol Bārbed resmin ururdi
- 4079 Melik ol ikiye cânın saçardı
Göñül kapusın u gencin açardı
- 4080 Çağırdı perdeden ol cân Pervîz
Ki iki muṭribuñ birin oḡuñ tîz
- 4081 Kapu öñinde otursun hoş çeng
Benüm göynüklerüme kılsun âheng
- 4082 Disün göynüklü hâlüm sâzıla ol
Ben arḡunraḡ aña âvâzıla ol
- 4083 Nikîsâ'ya kapu öñinde Şāvūr
İki adım ıraḡ didi kim otur
- 4084 Kapudan bakmaḡıl iki gözüñ yum
Ḳulaḡ [dutup] hemân andan ḡaber um
- 4085 Ne kim gizlü dirise âşikâra
Hoş-âvâzıla bildür şehriyâra

[146a] 4086 Nikîsâ nite kim buyurdi ol râ[s]t
Bu ırı çaldı mevzûn perdesi râst

VE HÜSREV KATINDA ÇENG ÇALINDUĞI YİRDÜR

- 4087 Uyıma iy göz imdi bir zamân sen
Ki devletde bulasın bir nişân sen
- 4088 Benümle düzüñ iy baḡt yiter kaç
Kilîdile bu göñlüm baḡını aç

- 4089 Çıkar başumdan iy t̃ali‘ ağırlık
İşit bir gez nice nice sağırılık
- 4090 Ciger yanar yürek kana batupdur
Esirgerseñ demi şimdi yatupdur
- 4091 K̃atı üftāde vü inen za‘ ifem
Velī cān oynamaga gey h̃arīfem
- 4092 Beni bırakma gölge gibi yire
Ki ben çok durmuşam bahtımı yire
- 4093 Sarāyuñ kulluğına virmişem baş
Baña sen şāh [u] ben saña qaravaş
- 4094 Şorarsın baña ki nite geçersin
Ki ayrulıgum ağıusun içersin
- 4095 Çü bilürsin ü şorarsın ‘acebdür
Ne diyem işüm dün gün ta‘ abdur
- 4096 Nite ola ğarīb ü zār kılmış
İçin endīşesi yārinuñ almış
- 4097 Gülef m̃anendi sevgüde yüz açmış
Cihānı görmedin yabana kaçmış
- 4098 Boğulmuşda ne t̃abūt ve ne h̃od raht
Ölü dahı bulurmuş dünyede baht⁵⁶⁵
- [146b]** 4099 Bu göñlüm nā-murād u yaluñuzdur
Yaluñuzlıkda h̃ālüm gey yavuzdur

⁵⁶⁵ Yazmada baḡş yazılmış.

4100 Çü saña şöyle hoşdur pes ne tedbîr
Senüñ fermānuñıla olmışuz bir

4101 Saña hüküm itmezem kim takılursın
Beni yigrek dutarsañ sen bilürsin

ŞİRİN GELÜP HÜSREV'ÜÑ ODAĞINDA OTURURKEN ŞİRİN AYRU ODADA

4102 Hazîn âvâzıla ol murğ-ı gülzâr
Sipāhân'da bu ırı ırladı zâr

4103 Benem kıyuñda iy eylük çırağı
Gişi kim ola tanımış ayağı

4104 Ki ger koyun gibi keseñ başum zâr
Kapuña yilerem it gibi nâ-çâr

4105 Alursın gönlümi endişe yokdur
Göñülsüzlige yiter pîşe yokdur

[147a] 4106 Girü qalmışvanın sen mähveşden
Nite kim qalsa bir zerre güneşden

4107 Yüzüñden ayrulup çıqdum beñizden
Balık gibi kim ayrılır deñizden

4108 Yüzüñ mülkinde çünkim tâzedür ay⁵⁶⁶
Gerek esrit tudağundan gerek ay

4109 Bu 'ömrile ki ellidür yâ yitmiş
Yâ yakındur bize va' deye yitmiş

⁵⁶⁶ Yazmada ray yazılmış.

4110 Ne lâzım yüz düğüm ayağa dügmek
Sözi ağızda egmek yâ ne bükme⁵⁶⁷

4111 Eger bir dem tudağum güldüresin
Ölü diri kılasın öldüresin

4112 Hāsūd-ı şūm [u] bed-baht-ı la‘îni
Hāsūduñ olsun uddan tolu sini

4113 Xamu ‘ömrümde gözümde odağun
N’ola bir gice öpersem ayağun

4114 Baña hoşdur yüzüne göz ısıtma⁵⁶⁸
Mübärekdür hem âvazuñ işitmek

[147b]4115 Gözümde gizlüsün lîkin sen iy cân
Yavuz gözden nite kim âb-ı hayvân

4116 Çalap kim yaradıcılık işidür
Düni kara kılap günü ıııdur

4117 Ümİdüm var ki luţfı ile bir dün
Kara kayğü dünini eyleye gün

4118 Çü Şîrîn Bārbed’den buldı sâz uz
İşitdi ‘ışk elinden gördi yavuz

4119 Gögüzden çekdi nâle ol büt-i teng⁵⁶⁹
Didi çengîye digil hoş çalup çeng

⁵⁶⁷ Yazmada bülme yazılmış.

⁵⁶⁸ Yazmada işitmek yazılmış.

⁵⁶⁹ Yazmada şeng yazılmış.

- 4120 Çal ol yolu ki yolsuz qoya řāhı
Meger bizden kese feryād u āhı
- 4121 Qatı sihr itdi çalmağda Nikīsā
Rehāvīde bu ırı bñlbñl-āsā
- 4122 Dñzil iy yār içi yanmışlarıla
Yñrek qanı ile qanmışlarıla
- 4123 Ki dñn geçdi vñ yarın hem geçiser
Bugñn her kim qona yarın gñçiser
- 4124 Dñğñm şeş bizñmile bağlulıq tap
Öñ gör ‘ñmri uřañlıq qapusın yap
- 4125 Eger yārı vñ yāğñd řehriyārı
Degñldñr birinññ muğkem dñvārı
- 4126 Yig oldur kim bu gice hoş geçevñz
Amān olursa yarın hem içevñz
- 4127 Çñ bilmez iresin gişi yarına
Bu gice yig kim irişe yārına
- 4128 Beni ‘ıřqññla qıldññ ħalka bir ber-gñř
Boyun virdñm qodum qulluğa baş uş
- 4129 Bu ‘aybıla beni şatun alupsın
Qaravaş dimezem ħatun alupsın
- [148a] 4130 Çñ ‘aybumıla alduñ girñ şatma
Bahāmı aluban mālñña qatma

- 4131 Bu ‘ömrümden dülik sizüñle birlik
Hemîn ulaşmağ andan şoñra dirlik
- 4132 Kulağum sözüñ işitmege kâni‘
Dilersem dağı olsun baht mâni‘
- 4133 Ben ol bāğum yimişüm dirmediler
Kıpumı açmağa hem irmediler
- 4134 Uzadan senden artuğ nāruma el
Şunıcağ esridürven nāruma el
- 4135 Şu lebden özge kim ağzı şekerdür
Bu bādāmum dādından bī-ğaberdür
- 4136 Urursañ başuma finduğ gibi taş
‘Unnābum görmeye hīç kimsene fāş
- 4137 Eger ħurmā derici baña uya
Hemîn benden dügin yiñine kıya
- 4138 Ağız kim alma uma benden aña
İş ola kim diri oldukça aña
- 4139 Turuncıla kimüñ işi olursa
Kıdem bıçağa kıor nārenc-āsā
- 4140 Güneş olursa bir gişiye ay ol
Bulmaz senden artuğ bu bāğa yol
- 4141 Kıpuyı açmadumsa şehriyāra
Yüzüm üstine geldüm şehriyāra

4142 Şehüñ ayağına ger kıomadum baş
Kıayurmaz çün shehe oldum kıaravaş

4143 Perîşānem suçumdan kim kıılupvan
Peşîmānlık odına yakılupvan

4144 Kıuru kılda çü çaldı Bārbed bir
Bu terligile kim didüm laţîf ır

[148b] 4145 Çü Şîrîn diñledi ögi uyukdı
Çırāğı gibi gönlin oda yakdı

4146 Kıatı feryād kıldı serv-i āzād
Ki feryādından itdi şāh feryād

4147 Çü şāh işitdi Şîrîn'ün āvāzın
Aña düzdi ünini azın azın

4148 Bu yañadın terāne başlayup ay
Şehinşāh ol yañadın diridi⁵⁷⁰ vāy

4149 Çü iki 'āşık anda āh itdi
Çalıcı hep aradan çıkdı gitdi

4150 Melik buyurdi kim Şāvūr hālî
Cemā' atdan sarāyı kıla hālî

4151 Çü hargāhdan işitdi nāle vü āh
Gidüp şabrı gönüldi hargehe şāh

4152 Yolını aldı ol dem uşlu Şāvūr
Elin dutdı didi yiründe geydür

⁵⁷⁰ Yazmada dürdi yazılmış.

4153 Çiger Hüsrev işi elden giderdi
Çü el dutucı buldı şabr iderdi

4154 Pes andan didi bu yakıcı āvāz
Kimüñdür gizleme aç perdeden rāz

ODADA HİL' AT ALUP ŞİRİN GELÜP HÜSREV İLE ŞOHBET...

4155 Hikāyet eydüriken şāh [u] Şāvūr
Cihānı gördiler aldı tolu nūr

4156 Perī yüzlü görüñdi görke gey bay
Nite çıksa bulutdan bir tolu ay

4157 Gözi esrük özi ' ayyār u üstād
Şeh ayağına düşdi ol perī-zād

4158 Çü şāh ma' şūkı odağında gördi
Bu tañ başın öz ayağında gördi

[149a] 4159 Sevindi vü aña yir itdi farqın
Ki başdan ayağa bilürdi farqın

4160 Melik tañladı kim ol yüzi gül-reng
Ne çün şād oldu öñdin soñra dil-teng

4161 Didi şāh kulağına gizlü Şāvūr
Ki ay dutuldığıyçun şimdi ma' zūr

4162 Anuñçun kim buña dek ol perī-zād
Dirildi yavuz andan⁵⁷¹ pāk u āzād

⁵⁷¹ Yazmada andan yazılmış.

4163 Bu dem k r kar ki Ş h g cile f 'l-h l
 ac ll kdan ura ay y zine h l

4164    Ş h a lad  kim ol p k- y n
Ulaşmak istemez olmazsa k b n

4165 Delim and i di v   avl eyledi ol
Ki k b ns z uzatmayam a a  ol

4166 Ulular cem' idem  atuma birg n
 ıyalar k b n ola bezm-i d g n

[149b]4167 Vel  bu gice c ma s ci  oysun
Bu dem olmaz ol iş n -  r geys n

4168 Bu bir gice gel p  ay u get rl m
Y ze y z Ő d oluban hoş oturlum

4169    Ş r n H srev' n  and n işitdi
G l p ol  olu ay  lker işitdi

4170  arah d  s ciden  olu duda  
Ki y z s   yi anu  bir aya  

4171   lurd  esr k [ ] b -huŐ belkim
Olurd  cur' as  y z ' a la h kim

4172  uda  n Ő yle ra betle  perdi
Şu m  n   Őa kim  hen  apardı

4173 Vel kin Ő  bet aruy d  mut   
D Őek yek rengidi olmazd  ebla 

4174 Çü Hüsrev gördi kızıl gül-periden
Sevindi gül gibi çıkdı deriden

4175 Göñül bağlayup ol aru nigāra
Ara yirde arulıķ āşikārā

4176 Bu resme yidi gün ‘ ayş itdiler şād
Gehī ‘ özr ü gehī nāz itdiler yād

4177 Yidinci gice kim iş vardı elden
Piyāle fāriğ oldı gid ü gelden

4178 Melik buyurdı kim gice hem ol ay
Girü burcina varmağa kıla rāy

4179 Vara kaçırında birkaç gün otura
Ki şāh yüz dürlü ‘ izzetle getüre

4180 Şehinşāh ol aradan göçdi gitdi
Medāyīn’den yañaru ‘ azm itdi

4181 Melik buyurdı kim ılduz sayanlar
Sipehri arpa arpadur sayanlar

[150a] 4182 Felek rāzın kıllalar āşikārā
Diyeler girçegini şehriyāra

4183 Ki başlamağa yarar [ola] ol gün
Mübārek gün ile⁵⁷² hoş bezm-i düğün

4184 Raşad bağlayıcılar açdı⁵⁷³ müşkil
Hümāyūn t̄ālī‘ idüp anda hāşıl

⁵⁷² Yazmada gıgile? yazılmış.

⁵⁷³ Yazmada içdi yazılmış.

4185 Çü bindi tahta bahtıla sehergâh
Gelincügi günüñ oldı hacıl mäh

ḤİKÂYET-İ ҚARI

4186 [Bu] қarı çıқdı қара Һırқасындан
Бıraқdı бизи таñла арқасындан

4187 Gelin‘ çün şâh hem ârâyiş düzetdi
Güneş gördi ‘acebleyü gözetdi

4188 Deve biñ қара gözlü ürküci tağ
Қızıl қıvırcuğ u қувvetlü vü şağ

4189 Biñ at başdan ayağa dek güherlü
Demür toynaқlu hem altun eyerlü

4190 Қатır biñ gözleri ılduzı şeb-reng
Ki gitmekde iderlerdi yili deng

4191 Құлı biñ yüzi ay u тон-ı dībā
Қушаğı altun u yañağı zībā

4192 Қарavaş biñ ki gögsi қамunuñ nār
Yüzi gül cümленüñ tudağı gül-nār

4193 Һazīne şanduğı hem iki yüz yük
Tolu incü cevāhir cümle büyük

4194 Lü‘lü’ mefreş tolu тонlu buğıdı
İki yüz dime biş yüzden çoğıdı

4195 Чық altunlu bezenmiş öz ‘imārı
İçinde on güzel gül-ruh nigārı

- [150b]4196 Miḥaffe bir muraşşa‘ cevherile
Anuñ ḥaşşı ser-ā-ser gevher ile
- 4197 Yidekler yügrişür Türkī vü Tāzī
Tolu uçdan ova vü cümle yazı
- 4198 Gelinler yolca binmişler hümāya
Kettān dülbendi şarmışlardı aya
- 4199 Dökerlerdi şeker yola gülüşden
Qalupdı ol gülüşlerden gül işden
- 4200 Bu revnaqla bu nūrıla kamu ḥūr
Ki yavuz göz bulardan dāyimā dur
- 4201 Kamu nāzıla kıldılar temāşā
Urınup ḥūblıg üsküfini başa
- 4202 Büt-i Şīrīn’e qarşu üşdiler şād
Ne hoşdur qarşulaya serv-i şimşād
- 4203 Yola saçdılar uçdan uca genci
Ki oldı Hüsrev ü Şīrīn güvenci
- 4204 Getürdiler güzel Şīrīn’i şehre
Qarār itmışidi ayıla Zühre
- 4205 Medāyin şehrine çün geldi Şīrīn
Toyurdu⁵⁷⁴ şehrüñ elginin faķīrin
- 4206 Hazāyin oldı saçudan kamu yol
Virürlerdi nişārı sağ u ger şol

⁵⁷⁴ Yazmada toyurduñ yazılmış.

- 4207 Her adımda ideridi nigārı
Şeh ayağına saçardı nişārı
- 4208 Şu deñlü dökdiler aqça ki dahı
Balıqdan aqça biter bir gör ahı
- 4209 Gelüp Cem dergāhına kondı mehveş
Qızı burcına şol resme ki güneş
- 4210 Oquñ gelsün didi mübedleri şah
Dahı qanda varısa uşlu āgāh
- [151a] 4211 [Bula]ra didi Şırın kışşasından
Bular cān virdi Şırın guşşasından
- 4212 [Ki b]aña bu nigārındur iş ü yār
Ne resme hoş dutarsam bunı yarar
- 4213 [Anı] çift idinürsem gey revādur
Ki zaḥma merhem ü derde devādur
- 4214 [Şehd] qandayısa şekker gelür tuş
Yuvada çiftiyile dölenür kuş
- 4215 [Boyı]nduruqda çift olmazsa öküz
Yiri şapan demüri yırtamaz düz
- 4216 [Olu]pdur bir ü yoğ ayruq dahı bir
Tamuda bir degül diyen yiri bir
- 4217 [Qamus]ı söz şekerden söylediler
Qamusı şāha alkış eylediler

- 4218 [Şîrî]nüñ elin aldı dutdı Pervîz
Kığırdı mübedî [vü] söyledi tîz
- 4219 [Kaçan] kim varıdı mübedde âyîn
Hemân-dem kıldı ol Şîrîn'i kâbîn
- 4220 [Ki] kâbîn işi bitdi Hüsrev-i şâh
Viribidi sarâyına hemân-gâh
- 4221 [Çü Şîrîn] oldı şîrîn-ter şekerden
Şalâdur didi Şîrîn-ter şekerden
- 4222 [Eyitd]i katına bir hoş kelâmı
Viribidi şehe Şîrîn peyâmı
- 4223 [Bırağ bu] gice süci içme dağı
Beni süci idin hem cām u sâķī
- 4224 [Süci]den çün ki gey esrük ola baş
Kebâbı bilmez ol kuru mı yâ yaş
- 4225 [Bir er] çün kim murâda uzada kıl
Dise esrükdüm esrük ola ol

HÜSREV SER-HOŞ GELÜP ŞİRİN KAYIN ANASIN VİRDÜĞİ...

- [151b]4226 ‘Acem şâhın hoş geldi bu peygām
Didi olsun ne dirse ol dil-ā[rām]
- 4227 Melik Şîrîn'i añup acı süci
Tolu içerdı yitdügince süci
- 4228 Sevinmekden içeridi şırf şolu
Bu resme giceden geçdi bir ülü

- 4229 Çü vaḳti oldu kim çün serv-i âzād
Gelin atına vara g yeg  şād
- 4230 Şu de l  esridi kim şehriy r 
Get rdi get r p ġ ş ye-d r 
- 4231 Ç n ol ş h-  cih n  şöyle g rdi
Nig r n açdı alvet-g ha girdi
- 4232 A na arf itdi Ş r n gey la  fe
Ki ay klar ider esr k  r fe
- 4233 ar  var dı anda bil⁵⁷⁵ b k lmi 
Di i uvanm   u yinmi  d k lmi 
- 4234 Ki Ş r n ana idinmi di an 
Delim yıl g rmi di bu cih n 
- 4235 Donatdı aşdıla Ş r n ‘ ac z 
G rinmezdi y zi ill  ki g zi
- 4236 Viribidi gelinc k gibi ş ha
ara bul da yil nite ki m ha
- 4237 Gerekdi s naya esr klig n m h
Ki fark eyler mi bul tdan ay  ş h
- 4238 Vel  esr kl gi g l oldu a [a]
omadı ayn anas duġ n a a
- 4239  d p y z cehdile aġırd  ar 
Ki  ld m ana c n  eyle y r 

⁵⁷⁵ Yazmada bir yazılm  .

- [152a] 4240 Çü Şîrîn ol qarî ünin işitdi
Anuñ feryādına irdi iş itdi
- 4241 Yidi perde açuban çıkdı ol hūr
Yüzinde fāşıdı her yidi hem nūr
- 4242 Gül ü şekker ne gül yā kangı şekker
Aña beñzer ola Allāhu ekber
- 4243 Çü gördi şehriyār ol dil-rübāyı
Şanasın gördi Mecnūn tolu ayı
- 4244 Delūligi yiñi aydan çoğaldı
Ol esrūklikle şāhı uyķu aldı
- 4245 Birazdan çün başından süci kaçdı
Uyandı ‘ışķıla gözini açdı
- 4246 Acı süci hoş itmiş rūzigārın
Ki Şîrîn öpmegi yidi⁵⁷⁶ ħumārın
- 4247 Benefşeyle gül⁵⁷⁷ eylerdi münacāt
Şeker eydürdi fi’t-te’ĥîri āfāt
- 4248 Çü soyuldı bulut anuñ yüzinden
Gönüldi şabr gitdi şāh özinden
- [152b] 4249 Güzeller yüziyle şabr eylemez uş
İki ‘āşık bulıssa şabırdı būs
- 4250 Çevüklük kıldı lîkin toydı ħāzın
Aça başla[dı] ķuflın azın azın

⁵⁷⁶ Yazmada eydi yazılmış.

⁵⁷⁷ Yazmada gün yazılmış.

4251 ‘Aķıkından getürdi mühr-i yāķūt
Şeker yāķūta andan aldılar ķut

ĤÜSREV ĤÜBLARA BUYURUP GELÜP ĤİL‘AT VİRDÜĞİ YİRDÜR

4252 Ne mazlūm ayaĖı ķarbın iŗitmiŗ
Ne źālimler eli aŗa iŗ itmiŗ

4253 Ne andan yoķsula bir ĥabbe virmiŗ
Ne řāhlar Ėüciyle ol baĥta irmiŗ

4254 Meger řāh Ĥızır’dı vü dün ķaralık
Ki dirlik şuyına bıraķdı balık

4255 Elinden sūñünūñ⁵⁷⁸ ururdu ķarbın
İderdi ķal‘a cengūñ anda ĥarbın

4256 Ne diyem ki niŗāna oķ atardı
Sūñūk gibi ruţab süde ķatardı⁵⁷⁹

4257 Ŧamup Ėül şuyı Ėümiŗ cām içine
Şeker ķarıldıdı bādām içine

4258 Şedef mercān budağına ĖeĖüpdi
Bir arada od u su el⁵⁸⁰ aĥupdu

4259 Ol odıla şuyuñ rengile bī-şek
Ŧolupdı jīve vü zincifri dōşek

⁵⁷⁸ Yazmada sevgünūñ yazılmış.

⁵⁷⁹ Flemming sūñūk gibi ruţab suda ķotardı şeklinde okumuŗ (Flemming, 1974: 466).

⁵⁸⁰ Yazmada od u sual yazılmış.

4260 Uyımadılar on⁵⁸¹ gice vü on gün
Medāyin halkı kılurlardı düğün

4261 Uyurdu iki tāvūs ol arada
Ne hoşdur çifte tāvūs bir arada

4262 Çü uykudan uyandı şah-ı dil-dār
Haq'a şükritdiler bī-hadd u miqdār

[153a] 4263 Suyıla yudıladıydı endām
Tapacak bir evi düzdi dil-ārām

4264 Şehile oldılar kulluğa meşgūl
Çü kāfirlerdi pes olmadı maqbūl

4265 Medāyin'de olupdı şehr-ārāy
Düğün rengi yüyilmediydi bir ay

4266 Melik birgün oturmışdı halvet
Buyurdu geldi hūblar virdi hil' at

4267 Bulara eyledi ārāyiş aru
Güherle kızıl u altunla şaru

4268 Hümāyūn'ı didi Şāvūr'a sen al
Şeker yidi 'ivaż virdi aña bal

4269 Semen Türkī idindi Bārbed'e yār
Nikīsā'ya Hümeylā oldu dil-dār

4270 Üçi üç nāzenīnden oldılar şād
Üçi bir gice[de] hem oldu dāmād

⁵⁸¹ Yazmada ol yazılmış.

- [153b]4271 Buyurđı ħil‘ atı ħün geydi Şāvūr
Bu gez emreyledi yazıldı menşūr
- 4272 Mehīn Bānū ilin Şāvūr-ı üstād
Taşarruf ide vū itmeye bī-dād
- 4273 Ćü görđi devletini işde Şāvūr
Yakın müddetde ol il oldı ma‘ mūr
- 4274 Şeh andan soñra şād u ħurrem oldı
Ćü devletle murāda hem-dem oldı
- 4275 Yigitlik ü murād u pādişāhlık
Bu üçden yig beni yaratdı ħālik
- 4276 Dün ü gün işi şādī idi vū ır
Cihānı yimege itmezdi taqşır
- 4277 Ki beglig[in] Pervīz-i cihān-dār
Cihānda dutmışiken her ne kim var
- 4278 Kōdı ‘adli [vū] oldı şöyle bī-dād
Ra‘ iyyet kayğulandugından ol şād
- 4279 Ele çıkup Ferruĥzād-ı cihān-süz⁵⁸²
Göge irürđi Īrān’dan özi toz
- 4280 Aluban her gişiden bāc [u] tapķur
Yıkuban görđügi her köyi ma‘ mūr
- 4281 Dürişdürđi öziyĥün bir yiñi genc
İle sağınmadı ille yiñi renc

⁵⁸² Flemming cihānsuz şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 467).

4282 Çü kaldıldardı etmeksüz ü susuz
Kamu düşmen iline dutdılar yüz

4283 Çün oldu tatlu dirlik anlara zehr
Karış tıldı vü nefrîn il ü hem-şehr

4284 Bir er vardı hünersüz [ü] şüm bed-sāz⁵⁸³
Gūrāz adı vü bulmuş şehden i' zāz

4285 Ki dāyim Rūm ilin ol gözleridi
Yavuz dīv idi bir fettān eridi

[154a] 4286 Çü dād şāh eyleriken oldu bī-dād
Çevürdi yüz tuz etmek itmedi yād

4287 Tuz etmek bilmeyenden āh u feryād
Tuz etmek bilmeyen hīç olmasun şād

4288 Şehūñ varıdı Meryem'den bir oğlu
Ki hoş olmazdı andan hīç gönli

4289 Ne bilişi görürdi hoş ne yādı
İşi dāyim şer ü Şīrūye adı

4290 Eşek beyinlü beynisinde yengeç
Anuñ başında eylük umma sen hīç

4291 Kātı yüzlü ezrağ gözlü [vü] aşkar
İşi yindek yavuzlık şūriş ü şer

4292 İşitdüm şöyle kim ol dīv-i mekkār
Giçi oğlaniken on iki yaşar

⁵⁸³ Yazmada bed nām yazılmış.

- 4293 Çü Şîrîn'e degindi diridi fâş
Ki Şîrîn baña çift olsaydı iy kâş
- 4294 Anuñ mührin mi vaşf idem yâ kînin
Bilüsin devletin mi yâ ki dînin
- 4295 Sarâyı şāhuñ andan pür-ğamıdı
Degül 'İsâ ger ibn-i Meryem'idi
- 4296 Büzürgümîd'e didi şāh-ı Keyhān
Ki göñlüme görünmez hoş şol oğlan
- 4297 Bu şüm ılduzlu dîvi tañların ben
Fesâdın t̤ālî' inüñ añların ben
- 4298 Yavuzlık itmege hergiz erinmez
Ki öz anasına emîn görünmez
- 4299 Sözinde görmezin hergiz anuñ sâz
Anı dir ol ki hîç işe yaramaz
- 4300 Ne Şîrîn'e ne baña sevgüsi var
Ne kız kardaşlarını bir dem oğşar
- [154b] 4301 Delim yād er bulunur pes vefā-dār
Qarındaşdan yig olur bî-cefā yār
- 4302 Büzürg Ümîd eyitdi iy şehinşāh
Aru göñlüñ eyü yavuzdan āgāh
- 4303 Dutam kim oğuldan üşenürsin
Yüzün göricek ılan kuşanursın

- 4304 Bu ucuz gevherünün pāresidür
Cihān gören gözinün karasıdur
- 4305 Gişi nār ağacına atmaz ağaç
Ki oğlın idinüpdür başına tāt
- 4306 Añun⁵⁸⁴ tūt ağacına taş ururlar
Ki yavrısını aşılmış görürler
- 4307 Yaramaz oğula düşmenlik itmeñ
Göñüldeñ yok oğul mihrine gitmeñ
- 4308 Buyurdu Hüsrev-i Pervîz andan
Ki Şîrûye sarâyı oldu zindān
- 4309 Gūrāz-ı şüm çünkim oldu güm-rāh
Bu hālî bilmeziken Hüsrev-i şāh
- 4310 Dağı bir Zād-ı Ferruḡ adlu erdi
Ki şāhuñ işiginde mu‘ teberdi
- 4311 Şehün peymānesi⁵⁸⁵ çün töldiydi
Şehe ol dağı ‘ aşî oldu idi
- 4312 Bu işde yār idindi ol Gūrāz’ı
Ulaştırdılar ilden ile rāzı
- 4313 Gūrāz ol subaşı bir bitî yazdı
İydi Kayşer okıdı yoldan azdı
- 4314 Aña didi ki gel Īrān ilin al
Ben işde bir işçün düzmişem āl

⁵⁸⁴ Yazmada anın yazılmış.

⁵⁸⁵ Yazmada peymānesin yazılmış.

4315 Çü Kayşer bitiyi okıdı leşker
Dirişdürdi diler kim kopara şer

[155a] 4316 Çün ol işden haber bildi cihân-dâr
Göründi gözine düşvâr iş hõr

4317 Ulularla çün oturdı Hüsrev-i Şâh
Olanlarla her işde cüst ü âgâh

4318 Göñül endîşeye garķ eyledi ol
Bulardan şordı her bir yañadan yol

4319 Buyurđ Zâd-ı⁵⁸⁶ Ferruķ vardı şuya
Şehüñ buyruğını bildürdi şuya

4320 Ki buyurur⁵⁸⁷ şehinşâh-ı cihân-dâr
Ki õndin idüñüz cümle vefâ-dâr

4321 Çalap yolından imdi kimdür azan
Sıyan ‘ahdı vü Rûm’a bitı yazan

4322 Çü Hüsrev sözini işitdi ol şu
Yañaķları kamunün oldı şaru

4323 Kimesne ağız açmadı vü hem-râz
Birinden çıķmadı ol laķza âvâz

4324 Gūrâzıla çün õzi bir olupdı
İçi fikrile hîleyle tolupdı

4325 Uğurlayın didi anlara râzı
Kızardı yüzlerinüñ girü sâzı

⁵⁸⁶ Yazmada zâti Ferruķ yazılmış.

⁵⁸⁷ Yazmada yürür yazılmış.

- 4326 Eyitdi yok size korku[dan] āzār
Ki sizden görmedi bir suç cihān-dār
- 4327 Birikdürüñ dili vü gönli sözi
Digüz bizde ne gördi suç şer özi
- 4328 Ulular çün istediler āvāzın
Hem ulu bildi anuñ gizlü rāzın
- 4329 Çü şāh қatına geldi Zād-ı Ferruḥ
İletdi sözine ol resme pāsūḥ
- 4330 Girü çün şāh didi kim anlara var
Ki sizde tīz eyidüñ egri kim var
- [155b]4331 Çün vardı leşkere ol şüm-ı bed-baḥt
Silāḥ u genc adadı tāt u hem-taḥt
- 4332 Didi bilmezseñüz bir şehriyārı
Қara bilüñ başuñuz rūzigārı
- 4333 Ki dutarisa kīne şāh-ı Īrān
Bu Īrān ilini bil-cümle vīrān
- 4334 Gerek kim қanğı oğlıdur hünermend
Yüzi udlu anı ög iy ḥudāvend
- 4335 Yüce taḥta çıkaruñ u el açuñ
Güherlü tātına siz incü saçuñ
- 4336 V'ola zindānda Şīrūy gibi oğul
Begenmez bu işi hīç Tāt u Moğul

4337 Ururđı her ğişiyle rāy u tedbīr
Bu söz üstine çün geçdi zamān bir

4338 Ki geldi didiler yakın Toḡār'ı
Ḳara oldu amunuñ rūzigārı

4339 Aña arşı gönüldi Zād-ı Ferruḡ
Ki egri olmasun hīç şād u ferruḡ

4340 Delim suyla çün aña irişdi
Ṭapu ıldı vü anuñla görüşdi

4341 Biraz söyleşdiler geh gizlü geh fāş
Ṭolu kīne göñül fitne ṭolu baş

4342 Dilin uzatdı Zād-ı Ferruḡ u yad
İderdi [Ḥüsrev] olduġını bī-dād

4343 Şunuñ didi ki budur fikr ü rāyı
Ki bulalar yiñi bir pādişāhı

4344 Ki zindānda oldu[dı] atı bī-dād
Şehinşāh oldu bī-dād işlere şād

4345 Ḳara rāyı olıcaḡ şāh günü
İşitmez dād-ḡ^vāh özinden üni

[156a] 4346 İşitmezse gele şāhuñ ulaġı
Yakında şarar ayaġa ṭolaġı

4347 İnanmaz ayruġa işini ākıl
Peşīmānlıḡ olur ġafletde ḡaşıł

- 4348 Çü Zād-ı Ferruḥ işitdi sözini
Üründü kıldı Īrān'da özini
- 4349 Aña didi ki gel zindāna gitlüm
Biz ol dutsaqlara bir çāre itlüm
- 4350 Çıkar^c lum suçsuz ol Şīrūy-ı şāhı
Yigitdür pehlevān yokdur günāhı
- 4351 Bile altı biñ er var cümle atlu
Olupdur dutsaḡuñ aḡvāli yatlu
- 4352 Bulursa ḡükmi Pervīz'üñ revānı
Ḳomaz Īrān'da ol bir pehlevānı
- 4353 Meger kim koyalar kuyuya anı
Ki Īrānlu bula emn ü amānı
- 4354 Savaşa şu getürdi tünd ü ḡün-rīz
Subaşı karşı çıkdı cengiçün tīz
- 4355 Yüze yüz urdı su bir yire üşdi
Subaşı ol savaş yirinde düşdi
- 4356 Ḳarardı günü vü bozuldı işi
Hemīşe şöyledür dünyāda ḡişi
- 4357 Gehī rāḡat bulur olur gehī renc
Gehī miḡnet olur kısmet⁵⁸⁸ gehī renc
- 4358 Taḡıldı şehriyāruñ suyu cümle
Biri ol yaḡıya kılmadı ḡamle

⁵⁸⁸ Yazmada kısmi yazılmış.

4359 Toḡār özi bu gez zindāna gitdi
Savaş tonıyla çok zindāna yitdi

4360 Ƙatı çağırdı Şīrūy özine ol
Añul virdi cevābın sözine ol

[156b] 4361 Toḡār’uñ yüzini Şīrū çü gördi
Göñül ƙayḡu toluban örüdurdı

4362 Aña didi ki Hüsrev ƙanı vü siz
Ne ma‘nīden gerek beni ƙoyasız

4363 Beni şimdi nite ƙılursız āzād
Ki şāh dutmış-durur ger dād u bī- dād

4364 Aña didi Toḡār u iy şāh-zāde
Ne lāzım sen getürmek şāhı yāde

4365 Eger bizümle bir olmazısañ sen
Bayıƙ topraḡa virgil baş u hem ten

4366 Ƙapuda Zād-ı Ferruḡ hem dururdı
Ƙomazdı geçmege ḡalƙı ururdı

4367 Ki nā-gāh bilmesün diyü cihān-gīr
Ƙomışdı perde-dārı ƙapuda bir

4368 Çü şoldı güneşüñ yüzi ƙamu su
Ƙodı baş gözlerini dutdı uyƣu

4369 Buyurdı pāsbanlarına şāhuñ
Ki ƙamu yirlü yirüñüze varuñ

4370 Cihānı talduruñ feryād [u] ünden
Bu gice çağıruñ ayruksı dünden

4371 Ƙubād adına ƙıluñ bāng u feryād
[Ki] her arada ƙılmañ Hüsrev'i Yğg

4372 Didiler cümle şöyle ƙılalum biz
Dağı añmayalum Pervîz'i hergiz

4373 Çü gice ƙıldı ƙara çādırın bāz
İrişdi göge her yañadan āvāz

4374 Ki çok yıl 'ömri olsun bu Ƙubād'ıñ
Her ilde virsün inşāfını⁵⁸⁹ dāduñ

4375 Ƙarañu dün de uyumışdı şāh
Oturmuşdı Şîrîn eyleyü āh

[157a] 4376 Çü ünin diñledi ol pāsbānuñ
İçi yandı oda şāh-ı cihānuñ

4377 Aña didi ki şāha n'olısar bu
Bu işde görmez ne reng ü ne bu

4378 Ol āvāzı işidüp şāh uyandı
Gözi yaşardı⁵⁹⁰ gönli oda yandı

4379 Didi Şîrîn'e ol ki ay yüzlü
Ne dirsın uyğuda iy şehd sözlü

4380 Didi şāha ki gözün aç u işit
Ƙulağ dut pāsbān ünini işit

⁵⁸⁹ Yazmada inşi' ni? yazılmış.

⁵⁹⁰ Yazmada başardı yazılmış.

- 4381 Çü şāh ünin işitdi pāsbanuñ
Şarardı yañağı şāh-ı cihānuñ
- 4382 Didi kim dünüñ çü üç baḥşı oldı
Bizüm bilgeligümüz ölçüsi ṭoldı
- 4383 Bu şüm oğul anadan doğıcaḵ⁵⁹¹ ben
Ḳubād şeh didüm gizlü adını sen
- 4384 Gör imdi nite oldı āşikāra
Yaḳındur bu günüm olmağı ḵara
- 4385 Aña Şīrīn didi bir çāre bul sen
Mebādā saña ḵaynaḵ eyle düşmen
- 4386 Çü rūşen ola düşmen ṭura düpdüz
Gümānsuz cümle bu taḥta duta yüz
- 4387 Hemān-dem bir zırırh gencinden aldı
İki Hindū ḵılıç ḵalanı ḵaldı
- 4388 Başında tācı vü tırkeş bilinde
Bir altundan siper daḥı elinde
- 4389 Savaşçı bir ḵulıla çıḵdı gitdi
Ḳarañu dünde bāḡa ‘azm itdi
- 4390 Ḳızıl altunla aydın ḵıldı bāḡı
Aña dek kim belürdi şubḥuñ ağı
- [157b]4391 Ulu bāḡ içre yatdı ol nigün-baḥt
Ne döşek varıdı altında ne taḥt

⁵⁹¹ Yazmada doḵcaḵ yazılmış.

- 4392 Budağa aşdı altun kalkanın ol
Ol arada ki ırağıdı gey yol
- 4393 Çü la'le düzdi güneş taşu dağı
Sarāya girdi ta'cīlile yağı
- 4394 Sarāyı istediler cümle bir bir
Bulınmadı şehinşāh cihān-gīr
- 4395 Kāmu yağmaladılar şāh gencin
Anuñ yād itmediler hīç rencin
- 4396 Girü döndiler andan gözleri yaş
Zamāne işlerinden içleri baş
- 4397 Dururdu Hüsrev [şāh] baķçede aç
Bıraķmıř gölge üstine bir ağaç
- 4398 Uzun günden çü yarım geçdiydi şāh
Acıgup etmek isterdi idüp āh
- 4399 Meger varıdı bāguñ bāgbānı
Ki hīç bilmezdi ol şāh-ı cihānı
- 4400 Didi kullukçıya şāh-ı cihān-gīr
Ki çıkarğıl bu kuşakdan derik bir
- 4401 Ki ol derikde varıdı biş kızıl taş
Dağı gevhher anı gören şanur baş
- 4402 Eyitdi bāgbānına cihān-dār
Ki al bu derigi [vü] bāzāra var

4403 Bunı şat bir iki etmek şatun al
Ki açlıktan yavuz oldu baña hâl

4404 İletdi bağbân etmek şatana
Ki etmek vire ol şâh-ı cihâna

4405 Çü gördi⁵⁹² anı etmekçi didi kim
Bahâsını bilen gişi bunuñ kim

[158a] 4406 İkiş vardılar cevher şatana
Didiler kim eyit buña bahâ ne

4407 Çü gördi cevheri ol güher-i hûb
İgen kıymetlü vü şehlerde mañlûb

4408 Buña kimdür bahâ eyden didi sen
Uğurladuñ olısar bilürin ben

4409 Çü kuşak pâresi Hüsrev'de idi
Seni bu kulluğa digil kim idi

4410 Yola girdiler andan ive üç er
Getürüp altun u kıymetlü gevher

4411 Getürdiler çü gördi Zâd-ı Ferruh
Didi şâha yüzgün bize ferruh⁵⁹³

4412 Aluban gevheri yüz dutdı şâha
Didi kim Hüsrev'üñdür bellü şâha

4413 Didi Şîrûye andan bağbâna
Bırağma göz göre özüñi kıana

⁵⁹² Yazmada gezdi yazılmış.

⁵⁹³ Yazmada mezuh yazılmış.

4414 Eyit toğru bu gevher issi anı
Veger-ni ger deg lmiş issi anı

4415 Didi řāha ki bāđdadur řāha ol
 ninde yā zırırı geymiş  ni yol

4416 Boyı serv ağacına ça' ne urur
şanasın pādiřāhdur ş yle durur

4417 uřađdan s kdi bunı virdi baňa
Y ri bāzāra var didi t z baňa

4418 Get r etmek dağı atırık ne kim var
Bu dem gitd m atından iy cihān-dār

4419 Anı H srevd ğin ş r y bildi
Ki devleti aňa  ok cevr ıldı

4420 Iyđı dergāhdan aňa    y z atlu
şeh n ađvāli oldu atı yatlu

[158b]4421 Irağdan   nki řāh ol suyı g rdi
ılış aldı ele v   r durdı

4422    řāhinřāh y zini g rdi ol şu
Gir  d ndi amu g zden d ke şu

4423 Gel ben didiler kim Zād-ı Ferruğ
Bu fālı bilmez z biz h ş ferruğ

4424 Ki biz ullaruz [u] ol pādiřāhdur
ılıř řalmađ aňa yavlađ řaťādur⁵⁹⁴

⁵⁹⁴ Flemming g nāhdur şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 473).

- 4425 Aña kimse savaşa kılmaz āheng
Gerekse yiri bāğ olsun gerek ceng
- 4426 Varuban Zād-ı Ferruḥ ṣāh kıatına
Buyurdı bindi hep ser-keş atına
- 4427 Çü yakın vardı Ḥüsrev yaluñuzdı
Şehe karşı sözün bişürdi düzdi
- 4428 Didi ger vire ṣāhinşāh destūr
Bu suçdan ger duta bu kıulı ma' zūr
- 4429 Varam diyem sözi her nitekim var
Dönem girü dirise yoluña var
- 4430 Aña Ḥüsrev didi kim söyle sözün
Ki ne savaşçıdur ne dost özüñ
- 4431 Eyitdi Zād-ı Ferruḥ ki şehinşāh
Cihān işinden olmış gönli āgāh
- 4432 Biñ öldürdüñ dut işbu ceng erinden
Şoñucı alu kıalduñ mihterinden
- 4433 Kāmu Īrānlu leşker düşmenüñdür
Göñülden şanma kim anlar senüñdür
- 4434 Gel imdi kim bile bu çarḥ-ı gerdān
Saña kılmaya rüzı derd ü efgān
- 4435 Didi ṣāh-ı cihān Pervīz āna
Yaramaz gişidendür kıorķu baña

- [159a] 4436 Ki dimişdi aña ılduz şayan er
Delürmişdi sözinden řāh-ı mihter
- 4437 Bir iki dağ arasında seni bir
Yaramaz kul helāk ide ne tedbīr
- 4438 Olası olışardur çār u nā-çār
Çalap emrinden ādem nite kaçār
- 4439 İletdiler aña pīli vü bindi
Ne ayruķ ağızın açdı vü ne dindi
- 4440 Oturdı arķasında ol pīlūñ řāh
Gönüldi leşkerine eyleyü āh
- 4441 Vezīrinden Ķubād andan eyitdi
Şehi incitmeñ ayruķ yüki yitdi
- 4442 İletsünler ziyānsuz Ŧaysafūna
Ki řimdi göñli döndi kıra ħūna
- 4443 Müvekkel kıo aña yaraķlu yatlu
Galīnūs özile olsun biñ atlu
- 4444 Budur resm-i cihān-ı pūr-cefānuñ
Ümīdin dutma andan hīç vefānuñ
- [159b] 4445 Şeh-i ferħunde Ħüsrev zār u miskīn
Ķurımış ağızı olmış gözi nemgīn
- 4446 Ayagında demürden bir ağır bend
Aña devr-i zamān virmiş öküş pend

- 4447 Ayağı bendile maḥbūs-ı maḡbūn
Oturdı delim āhıla maḥzūn
- 4448 Ol acıda ki ḡalmışdı cihān-dār
Hemīn Şīrīn'i ḡodılar aña yār
- 4449 Şeker dudaklu Şīrīn söyleridi
Göñül virürdi ḡulluḡ eyleridi
- 4450 Ki devletde bunuñ gibi degül kem
Gehī ḡülmek sevinmek ḡāh mātem
- 4451 Yüzün birkaç ḡün açuḡ olsun u aḡ
Ki baḡlu ḡalmayısar⁵⁹⁵ dāyim ayak
- 4452 Gerekmey ḡişi özin yıḡa kīnden
Ki yüz şayruyı ḡördüm döndi sinden
- 4453 Ne her kim diridür sıtmasuz olur
Ne her kim sıtma dutar düşer ölü
- 4454 Bilüyle göñülde yoya ḡör ḡam
Ki ḡayḡu ḡayḡu arturur ḡum⁵⁹⁶ nem
- 4455 Bulurmuşaydı şāhlıḡ pāyidārı
Saña nite degeydi şehriyārı
- 4456 Bu endīşeyle ḡünkim şād olasın
Unıdup taḡt u tād āzād olasın
- 4457 Bu resme Ḥüsrev'e teskīn virürdi
Bu sözile ḡüni dūne irürdi

⁵⁹⁵ Yazmada baḡlu dāyim yazılmış.

⁵⁹⁶ Flemming ve Güneş ḡoma şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 475).

4458 Degüldi kulluğundan taşra Şîrîn
Kılurdu acı dirliğini şîrîn

HÜSREV'İ DUTUP GÖTÜRÜP HEMİN KATUMDA...

[160a] 4459 İſit iy ſâh-ı Keyhân Bârbed'den
Ki nice Hüsrev'içün kıldı ſîven

4460 İſitdi Bârbed kim mesned ü tâc
Yüzin döndürdi Hüsrev'den kodı aç

4461 Gidüp Cehrûm'dan irdi Taysafûn'a
Gözi batdı yaſa vü bağı hûna

4462 Gelüp ol evde gördi ſehriyârı
Şararmıſ beñzi kılmıſ çok zârî

4463 Ayağın durdı karşı bir zamân ol
İriſdi kapuya kîl ü fiğân ol

4464 Çağırup ſağı ſağıdı Pehlevî zâr
Çü buldı sâz beñizlü Hüsrev-i zâr

4465 Anuñ zârîlığın ſâh iſidürdi
Eren ſâhdan delim âh iſidürdi

4466 Kâmu bekçileri ol mıſdı giryân
Olur gibi yanar od içre biryân

4467 Diridi ol cihân sultânı Hüsrev
Kâmu derd issinüñ dermânı Hüsrev

4468 Delim devletlü çok yalımlu ſâhum
İſitgil nice irer göge âhum

- 4469 Ƙanı ol pādīshāhlık devlet ü baht
Ƙanı ol ‘ izzet ü ol bī-kerān raht
- 4470 Ƙanı ol erlik ü heybet yaraşık
Cihāna virüridi bahtuñ ışıķ
- 4471 Ƙanı sultānlığıñ kıymetlü tācuñ
Ƙanı ol mesnedüñ hem taht-ı ‘ ācuñ
- 4472 Ƙanı çalan gişiler dürlü sâzı
Ƙanı şîrîn anuñ ol dürlü nâzı
- 4473 Ƙanı ol Kāvīyānī sancağıñ yā
Ƙılıcuñ Çācīyān u ol ķatı ya
- [160b] 4474 Ƙanı Şeb-dīz atuñ hem altun uyan
Ki tozın görmezidi aña uyan
- 4475 Oğul isterdüñ ola arķa vü yār
Oğuldan imdi olduñ haste vü zār
- 4476 Gücin kesdi şehā güç⁵⁹⁷ eyledi çok
Ki güci dükenüp olsun özi yok
- 4477 Revānuña yaradan yār olsun
Seni yavuz şananlar zār olsun
- 4478 Yaradançun aduñçun iy ser-efrāz
Dağı nev-rüz u güz ü yaz çün yaz⁵⁹⁸
- 4479 Ki dağı almayavan sâz elüme
Yig ol kim koyavan başum elüme

⁵⁹⁷ Yazmada güğ yazılmış.

⁵⁹⁸ Yazmada yazı çün yaz yazılmış.

4480 Oda yaşam ne kim varısa âlet
Ki görgil düşmeni gey katı hâlet

4481 Kesüben barmağın bî-çâre elde
Dutardı oldu efsâne ol ilde

4482 Evine vardı bir çağmağı çağdı
Ne âlet kim varıdı oda yağdı

4483 Ne gişi kim yavuzlık itdi şâha
Düşüpdü dün ü gün korku âha

4484 Yavuzlık eyleyen her gişi vardı
Ki ol işde anuñ bir sözi vardı

4485 Kıpuda cümlesi ive Kıpād'a
Getürdiler yavuzlıkları yāda

4486 İki şâh ola bir ile hūdāvend
Biri şâh birüñ var ayağında bend

4487 Çü oğul ata ile barışa fāş
Kıamu kıullar ziyān eyleyeler baş

4488 Bu işde biz senüñle olmazuz bir
Bu işde bizümile kıılma tedbīr

[161a] 4489 Didi Şīrūye kim girüñ sarāya
Biraz meşğül oluñ tedbīr ü rāya

4490 Görüñ dünyāda kim kem ola sizden
Götüre işbu kıaydı dağı bizden

- 4491 amu ldrci isterdi anlar
Ki yolda grdiler n-gh bir er
- 4492 Gzi gk ya akları  aruydı
Teni kıllu v  uru yaruydı
- 4493 Ayak balcıklı  arnı a  u bed-ba t
Yaramaz er ba ı  aba v kem ra t
- 4494 Kimesne bilmedi adın u  anın
Ulularda gi ilerde ni anın
- 4495 Segird Zd-ı Ferru   atına ol
İri di  amulı  mel' n dutup yol
- 4496 Eyitdi bu i imdr buyurursa 
Benm avum durur ger  oyurursa 
- 4497 Eyitdi Zd-ı Ferru  kim bu i i
Tamm idersen iy erlikl gi i
- 4498 Virem bir kse  olu sa a dnr
Da ı o lını virem z ne yr
- 4499 Adu  nedr didi iy tz grbz
Eyitdi kim adumdur Mihr-i Hrmz⁵⁹⁹
- 4500  arbem yok kimesnem yalu uzam
Bu i de gey o atvan yavla  uzam
- 4501 Ni anın  ordı v gnldi ol  m
Bacaya vardı girdi v yanar mm

⁵⁹⁹ Yazmada Mihr-i mz yazılmı .

4502 Şehüñ yaşduğına çün geldi ol şüm
Elinde hançeri vü tîz yanar mûm

4503 Şehüñ bağrını yırtup şem' i der-ḥāl
Söyündürdi vefāsuz dīv-i⁶⁰⁰ kıattāl

[161b]4504 Şu resme urdı şāhuñ bağrına tîğ
Döküldi kan döker gibi suyu mîğ

4505 Tolu aydan çü bir güneş ayırdı
Ne yandı içi ne gönli kayurdu

4506 Bacadan çıkdı şeytān gibi bitdi
Dirîğā şehriyāruñ yüki yitdi

4507 Melik hoş uykuda gögsi yarılmış
Cihānuñ tahtı u bahtından yarılmış

4508 Gözin açmış özini küşte görmüş
Zamāne⁶⁰¹ bağrınıñ kanını şormuş

4509 Döşek kanından olmışıdı tūfān
Şuşamağdan teninde kurumuş kan

4510 Gönülde didi yārī uyarayın
Güzel Şîrīn nigārı uyarayın

4511 Baña vire bir içüm şu meger ol
Yine fikritdi didi [kim] eger ol

4512 Uyanup görürise ḥālūmi zār
Fiğān ide cihāndan ola bîzār

⁶⁰⁰ Yazmada diyü yazılmış.

⁶⁰¹ Yazmada zamā yazılmış.

[162a] 4513 Delim gice ol uyku görmeyüpdür
Ferâgat döşegine girmeyüpdür

4514 Pes ol yigdür ki bu iş ola gizlü
Ben ölem uyıya ol ala gözlü

4515 Şu resme virdi cân acı şehinşâh
Ki Şîrîn yârını kılmadı âgâh

4516 Uyarmadı nigârı virdi cânı
Girü kodı metâ‘ ıla cihânı

4517 Delim kıandan ki Hüsrev’den saçıldı
Gözi Şîrîn’ün uykudan açıldı

4518 Uyardı nergisini issi kıanı
Çağırdı kim bu gülzâr issi kıanı

4519 Perîşân oldu ol hûb u Hıţâyî
Ki düşde görmişidi ol haţâyı

4520 Harîr örtü getürdi şâhdan ol mâh
Deñiz gördi kızıl kıandan didi âh

4521 Yüz urdı ağlayu ol âf-tâba
Dirîğâ naķşı uğradı harâba

4522 Kıara kııldı düni ağlamağından
Kıurur ağzı yaşı çağlamağından

4523 Şağı sağıdı birez ağladı Şîrîn
Acı olmışdı aña ‘ömr-i şîrîn

4524 Oda yağıldı ol şırın nigārın
Çün ol hāletde gördi rūzigārın

4525 Delim āh u figānıla gönüldi
Çü işüñ kolayın fehm itdi bildi

4526 Getürdi kırdı ‘anber müşkile ol
Ki şataşmışıdı gey müşkile ol

4527 Yudı řāhı saçup kāfūr u gül-āb
Tene virürdi gök ayı gibi tāb

[162b]4528 Tonatdı düzdi tertībini řāhuñ
Ki yoğ ancılayın hıç pādiřāhuñ

4529 Çü düzdi řāhuñ ārāyiřlerin māh
Segirdüben eve girdi hemān-gāh

4530 Özine yiñi ārāyiř düzetdi
Zihī nāzük ‘aceb furşat gözetdi

4531 Meger gönülde kıldı endīře ol
Budur ħod ‘āşığa āyın ü hem yol

4532 Meger şırüye kim şırın gerekdi
Velī güç olmamağı dir yigrekdi⁶⁰²

4533 Uğurlayın gişi ıydı aña ol
Ki bir hafta bu yasda kıyğulu ol

4534 Geçüp bir hafta iki hafta ayı
Benüm bāğumda yıl on iki ayı

⁶⁰² Yazmada yigrekdür didi yazılmış.

- 4535 Temāşâyıla ‘ömrin eyleye şarf
Sevinmekden qomaya girü bir harf
- 4536 Aña Hüsrev’den artuq hurmet idem
Dirise gel gelem git dise gidem
- 4537 Anı genc eyleyem altunla direm
Kilîdin cümle gencüñ aña virem
- 4538 Bu peygâma Şîrîn çün güş dutdı
Qaқыup şîre gibi cüş dutdı
- 4539 Qatı sirke gibi ol tîz oldı
Aña ol laḫza vestā-ḫîz oldı
- 4540 Velî aldadı tâ kim küye ol şüm
İnandı didi kim olupdur mûm
- 4541 Pes andan Hüsrev’üñ varını cümle
Yiñi vü eski tavarını cümle
- 4542 Nidâ yalıncağa muḫtâca kıldı
Ġarîbe öksüze vü aça kıldı
- 4543 Şehinşâh cânıyçun itdi fidâ hep
Şu deñlü virdiler alan didi⁶⁰³ tap
- 4544 Seḫer çün başın uyḫudan götürdi
Helâki göñline Şîrîn getürdi
- 4545 Buyurdı şehriyârı ol nikû-‘ahd
Aña ‘üd ağacından düzeler mehd

442

- 4546 Pes altun tahtayıla kaplayalar
Delim incü güher çok saplayalar
- 4547 Muraşsa‘ eyledi çün şāh-ı mehdin
Cihānuñ eglemezleridi ‘ahdin
- 4548 Ki kılmaz kimseye hıç pāyidārı
Ne yoqsulı qor u ne nām-dārı
- 4549 ‘Acem şāhları resmince nigārın
Qayurdı mehdine ol şehriyārın
- 4550 Qodı ol mehdi şāhlar arqasına
İletdiler şehir vaqtinde sine
- 4551 Cihān dutucılar qamısı yaya
Ne yoqsula küyer dünyā ne baya
- 4552 Şāhuñ öñince cümle başın açmış
Qamu gözden kızıl qan yaşı saçmış
- 4553 Bırakmış zaḥmesini Bārbed hem
Nikīsā zaḥmına yoğıdı merhem
- 4554 Büzürg Ümīd’üñ ümīdi kesilmiş
Çü gördi Hüsrev’üñ yası yasılmış
- 4555 Yüce āvāzıla feryād kıldı
Gözi yaşı ile oda yakıldı
- 4556 Açupdı baş qaravaşlar u qullar
Qamu geymişleridi kara çullar

4557 Şanayduñ servidi arada Şîrîn
Ya almış ayı ara yire Pervîn

[163b]4558 Kâmer gibi yaşıl mıkna^c şarınmış
Güneş gibi kıızıl burka^c bürünmiş

4559 Güzel tāvuslayın giderdi ol māh
Anı gören gişiler diridi āh

4560 Gümān iltürdi her gişi ki Şîrîn
Ölüminden şehūñ olmadı ğamġîn

4561 Hemān Şîrūye daĥı bu gümānda
Ki Şîrîn sevgüsini dutdı cānda

4562 Giderdi yolca ol ay oynayu şād
Cihāndan cāndan olmuş göñli āzād

4563 İrişdi künbedine şehriyāruñ
İçine koydı şāh düzdi nigāruñ

4564 Şehūñ mehdin qodılar künbedine
Ne diyem mehdine yā künbedine

4565 Ulular durdılar cümle yüze yüz
Çeri başları ulu giçi düpdüz

4566 Bilin bağladı Şîrîn-i şeker-rîz
Segirdüp girdi künbed içine tîz

4567 Kāpusın künbedüñ bağladı andan
Eline deşne aldı durdı cāndan

4568 Ciger-gāhını açdı şehriyāruñ
Hem öpdi bağrınıñ ağzını yāruñ

4569 Ne yirde gördiyse zaḥmını dil-ber
Hem anda urdı gendüzine ḥançer

4570 Pes andan aldı şāhı kucağına
Ḳodı yüz yüze kuḻaḻ kuḻağına

4571 Ḳatı çağırdı zī kim ḥoş iş itdi
Duranlar cümle āvāzın işitdi

4572 Ki cāna cān tene hem ten ulaşdı
Gönüldi cān u ten tenle ṭolaşdı

[164a] 4573 İlāhā yarlığa ol āşināyı
Çün ire bu söze ḻıla du' āyı

4574 Ki yā Rab tāze dut bu ṭoprağı sen
Bu iki yāra vir⁶⁰⁴ uçmaḻda gülşen

4575 Ululara çü ma' lūm oldu bu rāz
Bir uğurdan çağırdı cümle dem-sāz

4576 Ki aḥsent i zamān şābāş iy yir
Gelini güyegüye şöyle sen vir

4577 Çü muṭrib ola bu Zengī vü Ḳıfçaḻ
Dügün yindek bunuñ gibi olacaḻ

4578 Ḳılup hem taḥt iki tāc erini terk
Ḳapusın künbedüñ bağladılar berk

⁶⁰⁴ Yazmada dir yazılmış.

- 4579 Girü döndiler andan cümle nâ-çār
Bu sözi yazdılar ol toprağa zār
- 4580 Ki hîç Şîrîn'den⁶⁰⁵ artuḡ cümle cāndan
Durup çıkmadı ayruḡ çün cihāndan
- 4581 Ki Şîrîn[den ayruḡ] daḡı bir kim görüpdür⁶⁰⁶
Ki özin kimse içün öldürüpdür
- 4582 Göñül virme cihāna kim bu nā-merd
Kimesne ḡaḡḡına olmaz cüvān-merd
- 4583 Mürüvvet yoḡ gişilikden ıraḡdur
Taşından Bîsutün'uhn ḡatıraḡdur
- 4584 Bu dāsītānda yarar göz yaşın açmaḡ
Gül-ābuñ acısın Şîrîn'e saçmaḡ
- 4585 Anuñçun kim yaşı ḡışa oldu
Yigitlikde ḡızıl gül beñzi şoldı

ḤÜSREV ÖLDÜĞİ YİRDURUR

- 4586 Söz eydici ḡikāyet şöyle ḡıldı
Ki Ḥüsrev begligi andan yıḡıldı
- [164b] 4587 Ki dünlerde bir aydın gice nā-gāh
Düşinde Muştafā'yı gördi ol şāh
- 4588 Binüp bir tāzīye yortup gelürdi
Yüzi nūrı şehūñ gözin alurdi

⁶⁰⁵ Yazmada şerrinden yazılmış.

⁶⁰⁶ Flemming Ki Şîrîn[den ayruḡ] bir kim görüpdür şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 481).

- 4589 Didi arķuncaķ aña iy yigāne
Dut İslām'ı bıraķ kŭfri yabana
- 4590 Cevābın didi olmayınca başsuz
Dīnūmden ŗanmağıl kim döndürem yüz
- 4591 Üç⁶⁰⁷ ay ol ķorķudan ķalmıřdı ŗayru
Gözi dün uyķusından idi ayru
- 4592 Bu acıdan meger bir řañla Pervīz
Didi ĥalvetde řīrīn'e ki dur⁶⁰⁸ tīz
- 4593 Varalum gel⁶⁰⁹ açalum maĥzen-i genc
Anı görlüm k'aradan giderür renc
- 4594 İkiſi daĥı maĥzene [çün] irer
Güherden bulmadılar basacaķ yir
- 4595 Gümişden bir tılısmı gördi Pervīz
Laťif űstinde bir levĥ-i dil-āvīz
- 4596 Kıızıl altundan anda yatmışıdı
Ol işden 'ibrete řāĥ batmışıdı
- 4597 Ol altun levĥa ĥall olmış gümişden
Yazılmış levĥa zer tölmiş gümişden
- 4598 Kıoca buldılar istep kim oķıdı
řehinřāĥı ol oķumaķ doķıdı

⁶⁰⁷ Yazmada űvaç yazılmıř.

⁶⁰⁸ Yazmada der yazılmış.

⁶⁰⁹ Yazmada gül yazılmış.

4599 Çün ol yazuyı hep okıdı [ol] pır
Şehe añlatdı ma' nîsini bir bir

4600 Muḥammed kim Çalap üründü kıldı
Sa' âdet issi anı girtü bildi

4601 Bu şürete görine bir nişân ol
Arab dilinde bir şâhib-kırân ol

[165a] 4602 Kulağın ılduzuñ mu' cizle bura
Gele soñra hemîşe hükmi dura

4603 Risâlet ḥatm ola anda gümânsuz
Nübüvvet tâbı açılmaya ansuz

4604 Kâmu millet ola devrinde ma' düm
Anuñ şer' in dutan peyveste maḥdüm

4605 Gişide pâdişâhlık artuḡ ola
Ki şer' i emriyle gire yola

4606 İnana aña kimüñ varsa uşşı
Ki savaşı ziyândan şulḡ aşşı

4607 Çü şâh ol şürete kıldı naẓar çok
İçine düşdi korkudan eşer çok

4608 Didi kim şanasın bu şekl-i mevzün
Ol atludur ki düşde gördüm ol dün

4609 Çü Şîrîn gördi şâh beynini pür-cüş
Bozuldı naḡşı ol naḡşı görüp uş

- 4610 Didi şāha ki iy hūb u cūvān-merd
Neyi çün iñilersin yoğiken derd
- 4611 Bu naqşı kim kadīmden gizlemişler
Haqīkat bilmekiçün izlemişler
- 4612 Bunuñ gibi nebī şāhib-velāyet
Ki andan söylenür işbu hikāyet
- 4613 İlāhī huccetidür uyanuqlık
Virür dīnine ol huccet tanuqlık
- 4614 Ger anuñ dīnine rağbet ide şāh
Bir iken on kat ola devlet ü cāh
- 4615 Çalab’uñ heybetinden emīn ola
Sa‘ādet mesnedinde sākin ola
- 4616 Didi Şīrīn’e Hüsrev toğru dirsın
Delim sevgüyle kayğu yirsın

[165b] 4617 Yaradalı bu dünyāyı Yaradan
Atalarum dağı oldı mu‘ayyen

4618 Ben anlaruñ dīninden çıkamazvan[ın]
Olaruñ resmini hem yıkamazvan

4619 Göñül diler velīkin bahtum uymaz
Ne devletlü ki bahtı aña kıymaz

NĀME-İ HÜSREVRA NĀME

4620 Necāşī çün kim buldı itmām
Buyurdı nāme Hüsrev adına nām

- 4621 Dutar ol cümle maḥlūḳātuñ işin
Cihānuñ yaz u yayın güz ü kışın
- 4622 Düni gün eyler ü günü dün eyler
Dügüni yas u yası dügün eyler
- 4623 Yimez andan ḥalāyık cümle yir tok
Degül yirde vü ansuz hīç yir yok
- 4624 Sipās u minnet aña kıl kılursañ
Bilicisin eger anı bilürseñ
- 4625 Elüñden nesne gelmez ḳādir oldur
Ḳamu gizlü işüñe nāzır oldur
- 4626 Buyurma sen ki fermān Tañrı’nuñdur
Tenüñ içindeki cān Tañrı’nuñdur
- 4627 Sen iy ‘āciz ki Ḥüsrev oldı aduñ
Veger KeyḤüsrev’iseñ Keyḳubād’uñ
- 4628 Yaradılmışsın elbette ölürsın
Ölümde şanma kim āzād olursın
- 4629 Tanuḳlık vır ki ‘ālemde Çalap var
Ḳadīm ü lem-yezel Deyyān u Rab var
- 4630 Çalap kim ādemīyi server itdi
Beni hep ādeme peygāmbere itdi
- [167a] 4631 Oda tapmağı gönülden bıraḳğıl
Getür İmān u küfri yaḳğıl

- 4632 alupsın od içinde yimedın am
Müsölmân ol yürı oddan müselleme
- 4633 ü atm oldu vü nâme anı dürdı
Muammed yazdı ‘unvân mühr urdı
- 4634 Bir uşlu aldı ilçıyle hemân-āh
Virıbıdı şāh Pervīz’e ol şāh
- 4635 ü ilçı ‘arza kıldı nâme Pervīz
akımadan anı aynarıdı tīz
- 4636 Yazu gördı arası an dökem tīz
Muammed’den aña kim adı Pervīz
- 4637 Ğurūrı şāhlıuñ yoldan ıardı
akımadan evını hep yıardı
- 4638 Kı kimdür benüme şöyle küstā
Benem Kısrī şāıb-ı tāk u hem kā
- 4639 Ne Zühre’yle ol ādemde temkīn
Kı yaza adumuñ üstınde adın
- 4640 Yüzi kızardı āteş-āne oldu
akıdı şöyle ol dīvāne oldu
- 4641 Yavuz endīşe itdı yavuz itdı
Yavuz itdı ışı kim ünü yıtdı
- 4642 ü gördı ilçı ol ışımı uundı
Daı eglenmedi tīz ırü döndı

4643 Ol oddan çün kim ilçi āh kıldı
Bilürler şem‘ini āgāh kıldı

4644 Du‘ā pervāne mānendi uçardı
Ki gönli qaşrını küllī geçerdi

4645 ‘Acem ‘İşin du‘āsı kıldı acı
Yire Kisrī başından düşdi tācı

[167b] 4646 Bir er geldi dutup elde bir ağaç
Sıdı hükmile ağacı didi aç

4647 Gözüñi kim demür bileklü ervan
Ki dīñüñi sıyup saña gelürven

ḤATM-I KİTÂB

4648 Dilerseñ Faḥrīyā kim şād olasın
Cihānda qayğudan āzād olasın

4649 Çalap virdüğine eyle qanā‘at
Ḥasūd olmağı idinme şanā‘at

4650 Özüñe girü kīne virmegil yol
Çalap qullarına hoş mihrübān ol

4651 Ne kim şanurisañ gendü başuña
Anı şangıl işüñe qardaşuña

4652 Ki qalmaz kimse bunda pāyidār ol
Sen eylükile bunda yādigār ol

4653 Çü senden arta kalur mâlı deyni⁶¹⁰

Ğomağıl düşmene var dostıla yi

4654 Geçer kalmaz eyü yavuz ne kim var

Bilürsin kalmayısar bunda deyyār

4555 Ne lâzımdur cihān içün talaşmak

Ne dünyānuñ haremine tolaşmak

4656 Çü ‘ ömrüñ dünyede yarım nefesdür

Saňa bir loğma vü bir hırka besdür

4657 Çün elli geçdi açılmadı gözün

Bu biş günde ne hâşıl ide özüñ

4658 Sen oğlanlık zamānın çün geçürdüñ

Yigitlik kârvânın çün göçürdüñ

4659 Tuluñuñ kara iken şöyle kim kır

Ğarışdı karaya aķ olduñ uş pır

[168a] 4660 Ğocalık ‘ ömrine başduñ kadem uş

Nedīm oldı saňa şimdi n’idem uş

4661 Zamāne urdı saňa birkaç gez dāğ

İçüñde ğomadı ğasret odı yağ

4662 Oğullar ölümi kesdi gücüñ hem

Birisi zağmına olmadı merhem

4663 Muğammed diyü ağladuñ biraz gün

Ururduñ göge āh Ağmed diyü ün

⁶¹⁰ Flemming dīni şeklinde okumuş (Flemming, 1974: 485).

- 4664 Bu gez Maḥmūd'ıla hoş eglenürken
Şoñumda ҡala diyü öglenürken
- 4665 Sa'âdet ҡılmadı baḥtıla yārī
Aradan gitdi virdi saña zārī
- 4666 Çü dün gün oldı işüñ derdile ğam
Güvenç şādī vü rahatla feraḥ kem
- 4667 Heves ҡılmaḥ heves-nāme demek ne
Yigitler loḫmasın şöyle yimek ne
- 4668 Ḥudāvend-i cihān sultān-ı a'zam
Muḥammed sīret ü hem 'İsevī-dem
- 4669 Cihānda pāyidār olsun hemīşe
Ki eylүkdür müdām özine pīşe
- 4670 Eli bağışlamağa ҡılsa āġāz
Bağışlar bu cihān mālın görür⁶¹¹ az
- 4671 Elinden kimse incinmez meger genc
Bağışlar genci bir ğişiye bī-renc
- 4672 Ḥudāvendā anı pāyende ҡılġıl
Anı şāh ḥalkı aña bende ҡılġıl
- 4673 Kemīne ҡul bu Faḥreddīn laḫablu
Bu illü yoḫ Mışırlu yā Haleblü
- 4674 Adı Ya'ḳūb özi ibn-i Muḥammed
Şehini isteyen dāyim muḥalled

⁶¹¹ Yazmada görüz yazılmış.

[168b]4675 Bu ulu ħānedāna ol du‘ ācı
Hemīşe meddāḥ⁶¹² u yindek şenācı

4676 Yidügi ni‘ metüñ ḥaqqını bilen
Şehüñ in‘ āminuñ şükrini kılan

4677 Şehinşāh adına bu dāsītānı
Düzüp geldi öper bu āsitānı

4678 Yiñi yıl başı Ferverdīn-i Nevrüz
Ki olmışıdı güneş ‘ ālem-efrüz

4679 Receb ayı doqızında seḥergāh
Qızı burcında ol seyyāreye şāh

4680 ‘ Alem⁶¹³ urmışıdı kim bitdi bu defter
Ḥaḳ’a minnet qomadı bunı ebter

4681 On ikinci günü āzer-māhuñ⁶¹⁴
Tamām itdüm du‘ āsın pādīşāhuñ

4682 Dürişdüm kim yazam naẓmını mevzūn
Başarsam eyleyeydüm dürr-i meknūn

4683 Şükür yüz biñ Çalab’a ḥamd⁶¹⁵ bī-ḥadd
Ki degdi issine işbu mücelled

⁶¹² Yazmada medḥ yazılmış.

⁶¹³ Yazmada ‘ ālem yazılmış.

⁶¹⁴ Yazmada āzāri māhuñ yazılmış.

⁶¹⁵ Yazmada ḥamd u yazılmış.

Şadaķallāhul-‘ azīm
ve şadaķa resūl el-kerīm
ve naḥnū ‘alā zālīke min eş-şāhidīn
ve’l-ḥamdü lillūhi rabbü ’l-‘ālemīn

3. BÖLÜM

3. DİZİN

A

āb: -5- [Far.] Su.

ā. 2384/a (ā.- u ḥayāt) 0115/b; (ā.- ı ḥayvān) 0254/a, 0591/a, 4115/b

ābād: -6- [Far.] Bayındır, mamur.

ā (ā. eyle-) 2984/b; (ā. it-) 0280/b, 4010/b; (ā. ol-) 1753/b, 3041/b, 3573/a

‘abīr: -2- [Ar.] Turunç, iğde, gül, amber, misk gibi çeşitli ot, kök ve maddelerin karıştırılması ile elde edilen güzel koku.

‘a. 3753/b, 3791/b

ablak: -7- [Ar.] Alaca, gösterişli ve güzel (at).

a. 0984/a, 1017/b, 1029/b, 2131/b
a.+ ı 2438/b
a.+ ın 1012/a
a.+ la 2439/a

ābnūsī: -1- [Far.] Abanos ağacı gibi simsiyah.

a. 2553/b
a. 2117/b

‘āc: -6- [Ar.] Fil dişi, bağa.

‘ā. 0995/a, 1001/a, (‘ā ol-) 1250/a
‘ā.+ a 3874/b
‘ā.+un 4471/b, (taḥt-ı ‘ā.) 4471/b

‘acāyib: -1- [Ar.] Tuhaf, anlaşılmaz.

‘a.+ lerin 0799/b

‘aceb: -23- [Ar.] 1. Şaşılacak şey, ilginç şey.

‘a. 2969/b, 3221/a, 3257/a; (‘a. mi) 2896/b, 3988/b, 4000/a

‘a.+ di 3200/b

‘a.+ dür 0601/a 3150/b, 4095/a

2. Acaba.

‘a. 0736/b, 2215/a, 2368/a, 2683/a, 3062/b, 3320/a, 3335/b, 3354/a,

3358/a, 3817/b, 3928/b, 3987/b, 4530/b

‘aceble-/ ‘aceple: -2- [Ar.+T.] Şaşırmak, hayret etmek.

‘a.- di 0375/a

‘a.- yü 4187/b

‘Aceb-nüş: -2- Hüsrev’in cariyelerinden biridir.

‘A. 1508/b, 1519/a

‘Acem: -7- [Ar.] 1. İran ülkesi, Acemistan.

‘A.+ den 0146/a, 2528/b

2. Fars.

‘A. 0231/a, 0606/b, 4226/a, 4549/a, 4645/a

acı: -44- [T.] 1. Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, acı.

a. 0634/b, 2757/b, 2937/a, 3501/a
a.+ sı 3727/b

2. Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırap.

a. 1102/b, 1186/b, 1805/b, 2441/a, 2441/b, 3780/a, 4523/b; (a. kıl-) 4645/a

a.+ da 4448/a

a.+ dan 2426/b, 2468/a, 2747/b, 2825/a, 3129/a, 4592/a

a.+ sın 3492/b, 4584/b

a.+ sına 3424/a

a.+ sından 3083/a

a.+ yla 0538/b

3. Şiddetli, sert, keskin.

a.+ dur 0359/b

4. Kırıcı, üzücü, incitici.

a. 0538/a 0832/a, 1127/b, 2342/b, 2366/b, 2433/a, 3039/a, 3409/a, 3460/b, 3591/a, 3772/b, 3845/b, 3986/b, 4227/a, 4246/a, 4458/b, 4515/a

a.+ yısa 1856/a

acıķ-: -1- [T.] Acıkmak.

a.- up 4398/b

acıt-: -1- [T.] Canını yakmak, ağrı ve sızı vermek.

a.- ma (cānum a.) 3896/b

‘āciz-: -7- [Ar.] Çaresiz, zavallı.

‘ā. 0089/a, 1108/b, 4627/a; (‘ā. al-) 0467/a, 3169/a; (‘ā. ol-) 1917/a, 2607/b

‘ācizlik-: -1- [Ar.] Aciz olma.

‘ā. (‘ā. gör-) 1942/b

‘acūz-: -1- [Ar.] Kocakarı.

‘a.+ 1 4235/a

aç-: -130- [T.] 1. Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek, açmak.

a. 0004/a, 0125/a, 0852/b, 1687/a, 3535/a, 3784/a, 3940/a, 4088/b, 4154/b ,4646/b; (yol a.) 2985/b, 3938/a

a.- a (ıfl a.) 4250/b; (yüz a.) 3597/a

a.- alar 3143/a

a.- alum 4063/b, 4593/a

a.- am 1077/a; (yol a.) 3347/b; (yüz a.) 2851/a

a.- an 0099/b

a.- ar 2950/b

a.- ardı 0828/b, 4079/b

a.- arsañ 1627/a

a.-asın (yol a.) 3174/a

a.- dı 0325/b, 0335/a, 0853/a, 1474/a, 1765/a, 1833/a, 1977/a, 2041/b, 2105/b, 2196/a, 2960/a, 3305/a, 3469/b, 3851/a, 3913/a, 3913/b, 3952/a, 4184/a, 4568/a; (yüz a.) 2745/a

a.- dılar 2562/b

a.- dum 1884/b

a.- duñ 3718/a, 1679/a

a.- ıl (alın a.) 3985/b

a.- ma 2086/b

a.- madı 3643/a

a.- madumsa 4141/a

a.- maa 3939/a, 4133/b

a.- maıl 1593/a

a.- ma 3109/a, 4584/a

a.- mı 1439/b, 1514/a, 4552/a; (gözin a.) 4508/a

a.- mıdı 3738/a

a.- uban 1867/b, 4241/a

a.- up 1467/b, 1577/b, 3529/b

a.- updu 4556/a

2. İstemek, dua etmek.

a. (elüñ a.) 3186/a

a.- alum; (el a.) 0528/b

a.- aram (el a.) 0868/a

a.- dı (el a.) 3346/a, 1797/b, 3192/b

a.- mayuban (el a.) 3893/a

a.- mı (elin a.) 2967/b

a.- uñ (el a.) 2176/a, 4335/a

a.- updu (el a.) 4258/b

3. İnsanın iç sıkıntısını ortadan kaldırmak, gidermek.

a. (göñül a.) 1808/b

a.- dı (perde a.) 4011/b

a.- mak (göñül a.) 0865/b

4. Dikkatli olmak.

a. (göz a.) 3663/a; (göz a.) 0077/a, 0485/b, 1215/a, 2497/a, 4380/a

a.- dı (göz a.) 3770/b; (gözini a.) 4245/b

a.- madılar (göz a.) 2019/a

a.- updur (gözin a.) 0737/a

5. Korumak.

a. (ol a.) 3202/a

6. Bir şeyin olmasını sağlamak.

a. (yolın a.) 3898/a

a.- a (yol a.) 1121/b

a.- dı (batum a.) 3321/a

a.- up 1627/a

7. Konuşmak.

a.- ar (aız a.)

a.- ardı (dudaın a.) 2976/a

a.- dı (söz a.) 1233/b; (aız a.) 0407/a, 3020/a; (aızın a.) 4439/b; (dilin a.) 3405/b, 3673/a; (lal a.) 3877/b

a.- madı (aız a.) 4323/a

a.- mazdı (aız a.) 2719/a

a.- mazıdı (aız a.) 2674/a

8. Bir konu hakkında konuşmaya başlamak.

a.- ardı (ikāyet a.) 2747/a; (söz a.) 3277/a, (sözini a.) 3590/b

a.- dı 0831/b, 1128/b

a.- ma (ayruk a.) 2591/a
a.- mayalum (sözin a.) 1912/a
9. Sırrını söylemek.
a.- ardı (râzın a.) 3022/a
a.- ısarvan 1160/a
a.- uban 2540/b,
10. Fethetmek.
a.- dı 0882/a
11. Doğmak, görünmek, ortaya çıkmak.
a.- dı 2244/a, 4065/b
a.- sa 3579/a
12. Ortaya çıkarmak.
a.- dılar (fâş a.) 1426/b
a.- mağıçun 2986/b
13. Çiçek açmak.
a.- dı (yâķūt a.) 3909/a
a.- mış 2383/a; (yüz a.) 4097/a
a.- uban 2971/a

aç: -14- [T.] Karnı tok olmayan, aç.
a. 0077/b, 1332/a, 2985/a, 4397/a, 4493/a; (a. kıl-) 0082/a; a. (a. ko-
“aç bırakmak”) 4460/b
a.+ a 1278/b, 4542/b
a.+ dı 1474/b
a.+ larıyçun 3701/b

açıl: -16- [T.] Kapalı durumdan açık duruma gelmek, açılmak.
a.- a 0898/a, 1303/a; (göñüli a.
“gönlü ferahlamak”) 0188/b; (gözi a.) 0189/b
a.- dı 0244/b, 2721/a, 2921/b, 2946/b, 3727/a; (uykudan a.) 4517/b
a.- madı 4657/a
a.- maya 4603/b
a.- mış 1019/a, 1442/a, 1576/b
a.- urdı (göl gibi a.) 1554/a

açlık: -2- [T.] Açlık.
a.+ dan 4403/b
a.+ ıla 3127/b

açuk: -7- [T.] Açık, aralıklı.
a. 0094/a, 0252/b, 0994/b, 1521/b, 1522/a, 1758/b, 4451/a

açuklık: -1- [T.] Açık olma durumu.

a. 2458/a

ad: -125- [T.] 1. İsim, ad.

a. 0112/a, 0353/a, 0436/a, 0670/a, 1125/b, 2897/a, 3035/b, 3125/b; (a. vir-) 3335/b
a.+ ı 0257/a, 0355/a, 0356/a, 0404/a, 0426/b, 0617/b, 0631/a, 0780/b, 1404/b, 1590/b, 1727/a, 2058/a, 2174/a, 2372/b, 2656/b, 2911/a, 2948/b, 3254/a, 3575/b, 4051/a, 4284/b, 4289/b, 4636/b, 4674/a; (a. ıl-) 3044/b; (a. vir-) 0393/a
a.+ ıdur 2917/b
a.+ ın 0249/b, 0549/a, 0624/b, 0649/a, 0664/a, 1255/a, 3465/a, 3465/b, 3607/b, 3918/b, 4639/b
a.+ ına 0239/b, 0667/a, 2457/b, 3407/a, 3568/b, 4371/a, 4677/a
a.+ ından 2442/a
a.+ ını 0284/b, 0526/a, 3048/a, 3514/b, 4383/b
a.+ ıyçun 3710/b
a.+ ıydı 2169/b
a.+ ıyıla 1767/b
a.+ ıyla 0194/b, 2912/a, 3515/a
a.+ um 0045/b, 1044/a, 1283/b
a.+ umdur 3887/a, 4999/b
a.+ umuñ 4639/b
a.+ umuza 0154/b
a.+ uñ 0357/b, 1730/b, 1737/a, 1954/b, 2158/b, 3971/a, 4627/a, 4999/a
a.+ una 1588/b
a.+ uña 2534/a, 3907/a
a.+ uñçun 4478/a
a.+ uñı 2601/b, 2607/a; (a. añ-) 3350/a
a.+ uñıla 3238/b
2. Herkesçe tanınmış veya işitilmiş olma durumu, nam.
a. 1140/a, 1226/b, 1243/b, 1329/b, 1994/a, 2002/a, 2023/a, 2047/b, 2099/a, 2168/a, 2184/b, 2258/b, 2552/b, 2869/b
a.+ ı (a. belür-) 2585/a, 2154/a, 2548/a, 2548/b, 2595/a, 2929/b, 2974/a

a.+ ıla 0632/a, 0927/b, 1364/a,
2154/b
a.+ ım 3103/b
a.+ ın 4494/a; (a. işit-) 3873/a
a.+ ına 4620/b
a.+ umı 2869/b
a.+ umuz 0161/a
a.+ uñ 3945/b

ada-: -1- [T.] Bir dileğin gerçekleşmesi
amacıyla kutsal olduğuna inanılan
bir güce niyetle bulunmak,
nezretmek.
a.- dı 4331/b

adan-: -2- [T.] Adama işine konu olmak.
a.- ur 1004/a, 2300/a

âdem: -22- [Ar.] İnsan.
â. 0021/a, 0100/a, 0593/b, 0667/b,
0797/a, 0827/a, 1297/b,
3004/b, 3005/a, 3010/a, 3674/b,
4438/b; â (şâh-ı â.) 3910/a; â (zayî -
i â.) 0196/b
â.+ de 4639/a
â.+ den 3022/b, 3027/a, 3265/b,
3860/b
â.+ e 4630/b
â.+ i 0796/a
â.+ le 3581/a

âdemî: -1- [Ar.] İnsana, insanoğluna ait,
insanla ilgili.
â.+ yi 4630/a

âdemîlik: -1- [Ar.+T.] Adamlık, insanlık.
â.+ ile 3432/a

âdemî-zâd/ âdemî-zâd: -3- [Ar.+Far.]
İnsanoğlu.
â. 2006/b, 3483/b, 4008/b

‘âdet: -3- [Ar.] Alışkanlık, huy, tabiat, âdet.
‘â. 0273/b
‘â.+ idür 3899/b, 4004/b

adım: -4- [T.] Adım.
a. 3022/b, 4083/b; (a. at-) 3876/a
a.+ da 3143/b, 4207/a

‘âdil: -3- [Ar.] Adaletle iş gören, doğru,
âdil.
‘â. 0241/b, 0355/a, 3187/b

‘adl: -10- [Ar.] Adalet, hak tanırılık,
doğruluk.
‘a. 0353/a, 0383/a, 1777/b, 1852/b;
(‘a. it-) 0326/a
‘a.+ a 1797/b
‘a.+ i 4278/a
‘a.+ ile 1778/b, 2039/b
‘a.+ iyile 2452/a

adlu: -5- [T.] İsimli, adlı.
a. 0308/a, 0396/a 4075/a, 4310/a
a.+ yı 1642/b

‘adüvv: -1- [Ar.] Düşman, hasım.
‘a. 3663/a

‘adüvv-bend: -1- [Ar.+ Far.] Düşmanların
elini, kolunu bağlayan.
‘a. 0255/b

âfāk: -1- [Ar.] Her taraf, etraf, çevre.
â. (şâh-ı â.) 1017/a

âfāt: -3- [Ar.] Belalar, musibetler.
â. 3858/b; (â. ol-) 0946/b; (fi’t-
te’ḥîri â. “afetlerin ertelenmesi
hakkında”) 4247/b

âferîn: -19- [Far.] Beğenme, alkış.
â. 0005/b, 0968/b, 2052/b, 2489/a,
2505/a; (â. buyur-) 0135/a; (â. kıl-) 0457/a,
2054/a, 2110/a, 2273/b, 2347/b; (â. ol-) 0120/b, 2505/b,
2566/a, 2566/b, 2574/a
â.+ e 0818/b, 2529/b
â. +dir 2354/a

âftâb: -2- [Far.] 1. Güneş.
â.+ ı 0556/b, 3105/b
â.+ uz 1366/a
2. Güzel. (kadın)
â.+ a 4521/a

‘afv: -3- [Ar.] Suçunu bağışlama, affetme.
‘a.+ uñ 0127/b, 2449/a
‘a.+ uñı 0038/a

ağ: -6- [T.] 1. Tarla sınırı.
a.+ a 0690/b, 2237/a
2. İplik, sicim veya tel gibi malzemeden kafes şeklinde örülmüş, göz göz seyrek örgü.
a.+ ı 0602/a, 0654/b
3. Tuzak.
a.+ a 2480/b
a.+ ı 2061/b
4. Aydınlık.(Sabahın ilk ışıkları.)
a.+ ı 4390/b
a. (a. it-) 3692/b

ağ: -5- [T.] 1. Yükselmek, yukarı çıkmak.
a.- dı 1208/a
a.- duğ 1888/b
a.- mayasın 1054/b
a.- mış 3838/b
2. Binmek.
a.- a 2439/a

ağaç: -32- [T.] 1. Ağaç.
a. 0506/b, 2682/a, 2723/b, 3442/a, 3443/b, 4305/a, 4397/b
a.+ a 3464/b, 3630/b
a.+ dan 2674/b, 3040/b
a.+ ı gibi 0554/b
a.+ ı 1564/b, 1588/a, 2937/b, 3504/a,
a.+ ın 2938/a, 4002/b
a.+ ına 2923/b, 4305/a, 4306/a, 4416/a
a.+ ından 3439/b, 4545/b
a.+ ını 3444/a, 3446/a
a.+ ısın 3319/b
a.+ la 2255/b
a.+ lar 2447/b
a.+ lara 0195/b
2. Ağaçtan yapılmış sopa, değnek.
a. 4646/a
a.+ ı 4646/b

āgāh: -33- [Far.] Bilgili, haberli, uyanık.
ā. 0252/b, 1764/b, 2107/b, 2552/b, 4210/b, 4302/b; (ā. it-) 3388/b; (ā. kıl-) 2519/b, 3082/b, 4317/b, 4515/b, 4643/b; (ā. ol-) 0134/b, 0648/b, 0727/b, 0730/a, 0931/a, 0932/b, 1254/b, 1321/a, 1721/b, 1947/b, 1979/b, 2162/b 2163/a,

2292/a, 2550/b, 2554/a 2616/a, 3366/b,4431/b;
ā. (cüst ü ā. ol- “bilgili, arayan,araştıran”) 1090/b,4066/b

āgāz: -8- [Far.] Başlama, başlangıç.
ā. 4039/a; (ā. eyle-) 3805/a; (ā. it-) 0537/a; (ā. kıl-) 0564/b, 2912/a, 2921/a, 4670/a; (ā. ol-) 3559/a

ağdukluk: -1- [T.] Karışık, bozuk, kusurlu.
a. 0489/b

ağıl: -1- [T.] Koyun, keçi gibi küçükbaş hayvanlarının gecelediği, etrafı çevrili, üstü açık yer, mandıra.
a.+ dan 2999/a

ağır: -4- [T.] 1. Taşınması güç olan, ağır.
a. 0127/a, 4446/a
2. Zor, güç, külfetli.
a. 1308/b, 3615/a

ağırdı: -1- [T.] Bağırıtı, anırtı.
a. 0633/b

ağırla: -4- [T.] Misafiri iyi karşılayarak saygı göstermek, gereken hizmeti yapmak, izzet ve ikramda bulunmak.
a.- dı 4048/b
a.- duğ 2202/b
a.- yam 2751/a
a.- yu 2966/b

ağırlık: -1- [T.] Tartıda ağır olma durumu.
a. 4089/a

ağız/ ağuz: -37- [T.] 1. Ağız.
a. 2805/a, 3238/b, 3598/b, 4138/a
a.+ da 1475/b, 2892/a, 2902/b, 4110/b
a.+ dan 2892/b, 3642/a
a.+ ı 0516/a, 1019/a, 1060/b, 3625/a, 3855/a, 3974/a, 4135/a; (a. kı-ı) 4445/b,4522/b
a.+ ında 3428/b
a.+ ındağı 3583/b
a.+ ını 0338/b, 4568/b
a.+ uma 3268/b

a.+ umda 0368/a
a.+ umdan 3219/b, 3854/a
a.+ uñda 3615/b
a.+ uñdan 2853/b
2. Konuşmaya başlamak, söz söylemek.
a.+ ın (a. aç-) 0407/a, 2674/a, 2719/a, 3020/a, 4323/a, 4439/b
3. Susmak.
a. yumdı 3502/b
a.+ uñ (a. dut-) 2855/b

ağla-: -25- [T.] Ağlamak.
a.- dı 0372/b, 0373/b, 2145/a, 3451/b, 4523/a
a.- dum 0150/a
a.- duñ 4663/a
a.- mağından 2017/b, 4522/a
a.- mağ 0374/b, 1069/a, 1331/a
a.- mağda 2092/b
a.- mağdan 1422/b
a.- mağla 3539/a
a.- mayan 3474/b
a.- ram 3675/a
a.- rıdı 3212/a
a.- rsa 3473/b
a.- yan 3706/a
a.- yayın 2839/a
a.- yu 0912/a, 3373/b, 3983/b, 4521/a

ağlaş-: -1- [T.] Birlikte, karşılıklı ağlamak
a.- dı 2703/a

ağlat-: -1- [T.] Ağlamasına sebep olmak.
a.- duğunu 0068/a

ağrı/ ağru: -3- [T.] Ağrı.
a. 0631/b, 0755/b
a.+ m 2905/b

ağrı-: -1- [T.] Ağrımaya sebep olmak, acıtmak, elem vermek.
a.- mağısa (baş a.-) 2794/b

ağu: -8- [T.] Zehir.
a. 1658/b, 2937/b, 2938/a
a.+ dur 0458/b, 2433/a
a.+ larını 1898/b
a.+ sın 4094/b

a.+ yı 1590/a

ağulu: -1- [T.] Zehirli.
a. 1318/a

ağyār: -12- [Ar.] Yabancılar, başkaları.
a. 0512/a, 0763/b, 3257/b, 3656/b, 3866/b, 3990/a; (a.-ı deyyār) 1551/b; (a. dut-) 2870/b; (a. kıl-) 3976/b; (a. ol-) 1143/b
a.+ a 3657/a, 3657/b

āh: -59- [Far.] Feryat, inilti.
ā. 0392/b, 0734/b, 0788/b, 0910/b, 1078/b, 1185/b, 1321/b, 1341/b, 2017/b, 2187/b, 2671/a, 2835/b, 3133/a, 3399/b, 3788/b, 3984/b, 4287/a, 4520/b, 4525/a, 4559/b, 4663/b; (ā. diyü dur-) 3983/b; (ā. eyle-) 3350/b, 4375/b, 4440/b
ā.+ a 4483/b; (nāle vü ā. işit-) 4151/a; (ā. bırak-) 2683/b; (ā. düş-) 0374/a; (ā. işit-) 4465/b; (ā. it-) 1036/b, 3078/b, 4149/a, 4398/b; (ā. kıl-) 0320/b, 0902/b, 0972/b, 1066/b, 1903/b, 2145/a, 2362/b, 2778/b, 4643/a
ā.+ dan 1272/b
ā.+ ı 2007/a, 2473/a, 2739/b, 3579/b; (feryād u ā. kes-) 4120/b; (ā.+ ı çek-) 2979/a
ā.+ ıla 3330/a, 3481/a, 4447/b
ā.+ ıyçun 3710/a
ā.+ um 3336/b, 4468/b
ā.+ umdan 2880/a, 3677/b
ā.+ umı 3270/b

‘ahd: -10- [Ar.] Söz verme, söz.
‘a. 1255/b, 1959/a, 1974/a, 2342/a
‘a.+ ı 1252/a, 4321/b
‘a.+ ıla 2586/b
‘a.+ ından 0827/a, 2789/b
‘a.+ in 4547/b

‘ahd-nāme: -2- [Ar.+Far.] Anlaşmanın şartlarını ve anlaşmayı yapanların imzalarını taşıyan kağıt, ahitname.
‘a. 1244/a, 1910/a

āhen: -1- [Far.] Demir.

- ā. 4172/b
- āheng:** -4- [Far.] Uygunluk, düzen.
ā. (ā. eyle-) 2986/b; (ā. kıl-
“düzenlemek”) 3116/b, 4081/b,
4425/a
- aḥı:** -3- [T.] Oysa ki.
ā. 1367/a 3679/a, 4208/b
- āḥir:** -14- [Ar.] Son, sonraki, en sonra, ahir.
ā. 0041/a, 0087/b, 0127/b, 0559/b,
1610/a, 1698/a, 1698/b, 2394/b,
3433/a, 3458/b, 3780/a, 3937/b,
4007/a; (ā. degül) 3906/b
- aḥmak:** -1- [Ar.] Akıllı kıt, anlayışsız,
budala.
a. 2894/b
- Aḥmed:** -2- Hz. Muhammed’in
isimlerinden biri.
A. 0112/a, 4663/b
- aḥsent:** -2- [Ar.] Aferin.
a. 1538/b, 4576/a
- aḥşam:** -1- [T.] Akşam.
a. 0599/a
- aḥtar -:** -1- [T.] Aktarmak, çevirmek.
a.- ur 3391/b
- aḥtarıl-:** -1- [T.] Yere dikilmek, saplanmak.
a.- dı 3121/a
- āḥū:** -2- [Far.] Ceylan.
ā. (ā. boynın) 0418/a
ā.+ sı 3973/a
- āḥūr:** -3- [Far.] Hayvanların barındırıldığı
dam, ahır.
ā.+ a 4047/a
ā.+ da 0435/a, 3291/a
- aḥvāl:** -17- [Ar.] 1. Durumlar, hâller.
a. 0728/b, 2881/a, 3340/b, 3610/b;
(a. ol-) 0550/b
a.+ i 1827/b, 1874/b, 4351/b,
4420/b
- a.+ in 1338/b, 4032/b
a.+ ini 0542/b, 2141/b, 2274/a,
3013/b
a.+ ümi 3328/a
2. Yas, matem hâli.
a. (a.- i mâtem) 3507/a
- aḥẓar:** -1- [Ar.] Yeşil, yemyeşil.
a. (çarḥ-ı a. “yemyeşil âlem”) 2088/b
- aḥ:** -15- [T.] Beyaz.
a. 0302/a, 0417/a, 0418/a, 1483/b,
2272/b, 2579/b, 3243/a, 3351/a,
3380/b, 3418/a, 3603/a, 4451/a,
4659/b; (a. dut-) 2796/b; (a. ol-) 0970/b
- aḥ-:** -12- [T.] Akmak.
a.- a 2817/a, 3488/b
a.- an 0354/b, 2400/a, 2400/b
a.- ardı 1523/b
a. (kanı a.-) 2675/b, 3703/b
a. (yaş a.-) 4012/b
a.- dı 1354/b, 1548/a
a.- duñ (“yönelmek”) 2389/a
- aḥarṣu:** -1- [T.] Nehir, dere, çay, ırmak gibi
devamlı akıp giden su.
a.+ lar 0501/b
- aḥça:** -13- [T.] Para.
a. 0644/a, 0648/a, 0667/a, 1933/a,
1993/b, 2053/a, 2057/a, 3776/a,
4208/a, 4208/b
a.+ dan 0649/a, 0664/a
a.+ yı 0647/a
- ‘aḥd:** -2- [Ar.] Bağlama, düğümleme;
bağlanma, düğümlenme.
‘a.+ i 1277/a
‘a.+ ine 1528/a
- ‘āḥıl:** -3- [Ar.] Akıllı.
‘ā. 0379/b, 4347/a
‘ā.+ ları 3890/a
- aḥın:** -5- [T.] Saldırmak.
a. 1112/b; (a. kıl- “saldırmak”) 1463/b, 2222/b, 2698/b

- a.+ a 2817/a
- akıt-:** -2- [T.] Akıtmak.
a. (yaşı a.-) 2735/b
a.- duñ 2872/b
- ‘akıl:** -6- [Ar.] Kırmızı renkli değerli bir taş.
‘a. 3647/b
‘a.+ ı 2857/b
‘a.+ ın 3952/a
‘a.+ ından 4251/a
‘a.+ in 1602/a
‘a.+ üm 3884/a
- ‘akıl:** -13- [Ar.] Us, akıl.
‘a. 0954/b, 1790/b, 2979/b
‘a.+ a 0102/b, 4171/b
‘a.+ ı 1675/a, 2213/b, 3802/b
‘a.+ ın 1987/b
‘a.+ u 3792/a
‘a.+ um 0810/a; (‘a. git-) 4036/b
‘a.+ uñuz 2015/b
- aklık:** -2- [T.] Beyazlık, aklık.
a.+ dan 0588/a
a.+ ı 3206/a
- ‘akreb:** -1- [Ar.] Akrep
‘a. (re’s-i ‘a. “akrep başı”) 3120/b
- akşak:** -3- [T.] 1. Hafifçe topallayan, aksayan, topal.
a. 2879/b; (eski a.) 2438/b
2. İyi gitmeyen, düzensiz.
a. 1673/a
- ‘aks:** -1- [Ar.] Çarpma, çarpıp geri dönme.
‘a.+ inden 3295/a
- aktar:** -2- [T.] 1. Yere yıkmak, devirmek.
a.- up 2682/b
2. Aramak, taramak, araştırmak.
a.- dı 1402/b
- al-:** -165- [T.] 1. Almak.
a. 0389/b, 0397/b, 0398/b, 0715/b, 1215/b, 1270/b, 1803/b, 1993/b, 2374/a, 2612/a, 2987/b, 3018/b, 3186/b, 3722/a, 3959/b, 4268/a, 4402/b
a.- a 0624/b, 1823/b,
a.- alar 1368/a
a.- alum 2985/b
a.- am 2613/b
a.- an 4543/b
a.- asın 1681/a
a.- aydı 0346/b
a.- ayduñ 1805/a
a.- dı 0339/b, 0505/a, 0886/b, 1286/a, 1465/a, 1547/a, 1573/b, 1941/b, 2212/b, 2307/a, 2345/b, 2394/a, 2469/b, 2655/a, 2738/b, 2957/b, 3514/a, 3602/b, 3745/b, 3762/b, 3807/b, 3842/b, 4155/b, 4421/b, 4567/b; (elin a. “el tutmak”) 4053/a, 4218/a; (elinden a.) 3020/b, 3363/b, 3375/a; (kucakına a.) 4570/a; (uyku a. “uykuya dalmak”) 4244/b
a.- dıdı 2358/a
a.- dılar 1400/a, 2971/b, 4251/b
a.- duğ (elinden a.) 1962/a
a.- duñ 4130/a; (aklımı a.-) 3942/a
a.- ğıl 2122/b
a.- ısar 0161/b,
a.- ıvirgil 0901/a
a.- ıvirürseñ 2650/a
a.- ma 0087/b, 1183/b
a.- mağa 2318/b
a.- mağ 1563/b, 1691/a, 3833/a
a.- mayavan 4479/a
a.- mayaydı 1711/a
a.- maz 1025/b, 1844/b, 2924/b, 3675/b
a.- mış 1436/a, 4096/b, 4557/b
a.- mışdı 2341/a
a.- sa 3579/a
a.- sun 1258/a
a.- u 1863/a
a.- uban 0256/b, 4130/b, 4280/a, 4412/a
a.- uñ 0731/a
a.- up 1074/b, 1410/b, 1458/b, 1799/b, 2395/b, 3493/b, 3578/a, 3871/b
a.- updı 2939/a
a.- updur 1152/b, 1683/b, 2032/b
a.- upsın 4129/b

a.- ur 1684/a, 2376/b, 2423/a
 a.- urdı 0164/b, 3746/a
 a.- urısa 3162/b
 2. Yardımcı fiil, almak.
 a. (şatun a.) 4403/a
 a.- a (dād a.) 0378/b
 a.- am (girü a.) 1625/a, 1697/b
 a.- dı (şatun a.) 3633/b
 a.- duñ (şatun a.) 2641/b
 a.- madı (şatun a.) 2824/b
 a.- maya (şatun a.) 1363/b
 a.- upsın (şatun a.) 4129/a
 a.- urlaradı (dād a.) 0353/b
 a.- ursa (giç a.) 1274/a
 a.- updı (araya a.) 3053/a
 a.- updur (alkış a. “övgü almak”) 1081/b
 a.- urdum (kılın a. “yolmak”) 3874/a
 3. Ele geçirmek, fethetmek.
 a. 4314/a.
 a.-a 1877/a
 a.- ayım 2532/b
 a.- dı 2440/a, 2801/b
 4. Yok etmek, öldürmek.
 a.- am (başını a.) 2183/a
 a.- an (kan a.) 0347/a
 a.- asın (cânın a.) 1620/b
 a.- dı (cânı a.) 2743/b
 a.- ursın (cân a.) 3719/a
 a.- up 4044/b
 5. (Koku) almak, duymak.
 a.- am (koğu a.) 1654/b
 a.- uban (kokusın a.) 1368/b
 a.- up (koğumı a.) 3835/b
 6. Affettirmek, gönül almak.
 a.- an (göñlüm a.) 3319/a
 a.- duğuñ (göñlin a.) 3249/a
 a.- mağıla (göñlin a.) 3283/b
 a.- mağ (göñüller a.) 3805/a
 a.- mağsa (göñlümi a.) 3905/b
 a.- mış (göñlini a.) 3044/a
 a.- updı (göñlin a.) 3095/a; (göñlini a.) 3068/b
 a.- ursın (göñlümi a.) 4105/a
 7. Mutlu olmak, mesut olmak.
 a.- an (murād a.) 2926/b
 a.- dı (muradın a.) 3607/a
 a.- ur (muradın a.) 3254/b
 8. İstemek (evlenmek).

a.- asın 3835/a
 9. Satın almak.
 a.- urlar 3149/b
 10. Ün almak, ünlenmek.
 a.- dı 2974/a
 11. Yol almak, ilerlemek.
 a.- dı (yol a.) 4024/b, (yolını a.) 4152/a, (yoluñ a.) 3677/a
 a.- uban (yolumuz a.) 2252/a
 12. Renklenmek, renk almak.
 a.- dı (rengi a.) 0768/b
 13. Söylemek, dile getirmek.
 a.- ıcağ 2805/a
 14. Hoşa gitmek.
 a.- ısar (hoş a.) 3924/b
 15. Kamaştırmak.
 a.- urdı 4588/b

al [I]: -4- [T.] Hile, kurnazlık, oyun.
 a. 4314/b; (hîle vü a. kıl-) 0814/b
 a.+ ıla 0451/a, 2478/b

al [II]: -9- [T.] Kırmızı.
 a. 0473/b, 0996/a, 1890/b, 2208/b, 3122/a, 3546/b, 3790/a
 a.+ a 2698/b
 a.+ ı 2631/b

ala: -2- [T.] Ela (göz).
 a. 1508/a, 4514/b

‘alā: -1- [Ar.] Üst, üzere.
 ‘a. 3327/b

‘alāmet: -1- [Ar.] İz, nişan.
 ‘a. 3734/b

Alanos: -1- Slav ırkıdan bir halktır (?).
 A. 0245/a

alar: -1- [T.] Onlar.
 a.+ dan 2078/a

alçağ: -1- [T.] Yumuşak huylu, uslu.
 a. 2095/b

alçu: -1- [T.] Alçı.
 a.+ dan 2799/b

alda-: -8- [T.] Aldatmak.

a.- dı 4540/a
a.- mağını 2850/b
a.- mağuñ 1617/b
a.- rıdı 1270/a
a.- yasın 3842/a
a.- yıcı 0428/a
a.- yuban 1357/a, 2761/a

aldan-: -3- [T.] Görünüşe bakarak yanlış bir kaniya varmak.
a.- duñ 2422/b
a.- ma 0577/b, 2219/a

aleb: -1- (?)
a. (a. kıl-) 0220/b

alef: -2- [Ar.] Hayvanların yediği ot ve saman.
a. 0699/b, 3596/b

âlem [I]: -17- [Ar.] Dünya, cihan.
a. 0100/b, 0827/b, 3729/a, 3735/a, 3910/b; (ḥudāvend-i ḥudāvendān-ı) a. 0196/a, 0261/b; (šāh-ı a.) 1037/a, 3600/a, 3747/b; (šeh-i a.) 3503/a
a.+ de 1710/a, 4629/a
a.+ den 0722/b
a.+ durur (fitne a.) 0811/a
a.+ e 0785/b
a.+ üñ 0433/a

âlem [II]: -13- [Ar.] 1. Bayrak, sancak.
a. 0818/a, 3206/b, 3729/a, 3739/a, 3823/b, 3954/b
a.+ ler 2097/b
2. İşaret, nişan.
a. 1193/a, 3287/b; (a. ur-) 1434/a, 3910/b, 4680/a; (a. ol-) 3823/a

a^clem: -1- [Ar.] Çok âlim.
a. 1037/b

âlem-ârâ/ âlem-ârây: -2- [Ar.+Far.] Âlemi, dünyayı süsleyen.
a. (şabâḥ-ı a.) 1378/a; (a. ol-) 4030/b

âlem-efrûz: -1- [Ar.+Far.] Cihanı parlatan, bütün aleme ışık saçan.
a. (a. ol-) 4678/b

âlet: -11- [Ar.] 1. Vasıta, fırsat.
a. 0022/b
a.+ idür 3899/a, 4004/a
a.+ le 0023/b
a.+ üñ 0062/b
2. Alet.
a. 0023/b, 3289/b, 4480/a, 4482/b
a.+ e 0023/a
a.+ i 2065/a

alıcı: -4- [T.] Bir şeyi satın almaya istekli ve talip olan kimse, müşteri.
a. 1202/b, 3316/a, 3991/b; (a. bul-) 1595/a

alın: -3- [T.] 1. Satın alınmak, para karşılığı temin edilmek.
a.- mış (şatun a.-) 2288/b
a.- ur (şatun a.-) 3110/b
2. Fikri alınmak.
a.- urdı (ögi a.-) 0304/b

alın: -6- [T.] Alın.
a. (a. aç-) 3985/b (a. mı) 3627/b
a.+ ı 0578/b, 3703/a
a.+ u 0554/a
a.+ uñı 3940/a

alınlu: -1- [T.] Alınlı.
a. 3401/b

âlî: -1- [Ar.] Yüksek, yüce, büyük, ulu.
a. 0052/b

âlim: -1- [Ar.] Çok bilen, âlim.
a.+ için 3969/b

âlî-sarây: -1- [Ar.+Far.] Yüksek saray.
a.+ a 1385/b

alkış: -22- [T.] Medih, dua.
a. 0093/b, 0567/a, 0879/b, 0969/a, 1051/a, 1881/b, 1949/a, 2264/a, 3011/a; (a. al-) 1081/b; (a. eyle-) 4217/b; (a. it-) 0747/b, 1693/b,

- 1985/b, 2049/a, 2088/a, 2654/a; (a. ço-) 4057/a
a.+ a 3020/a
a.+ ıla 2201/a
a.+ larum 0268/b
- Allāh:** -5- [Ar.] Allah.
A. 0250/b, 0840/b, 3465/a; (Allāhu A.) 4242/b; (A. u Ekber) 4242/b
- alma:** -5- [T.] Elma.
a. 2657/b, 4138/a
a.+ m 3889/a
al.+sını 3172/b
a.+ yı 0412/b
- alnukluk:** -2- [T.] Âcizlik.
a.+ da 2689/a
a.+ ıla 0028/a
- alt:** -8- [T.] Alt.
a.+ ı 3792/b
a.+ ında 0477/a, 1308/a, 1719/a, 3463/b, 3995/a, 4391/b
a.+ undan 0765/b
- altı:** -2- [T.] Altı.
a. 1202/a, 4351/a
- altmış:** -1- [T.] Altmış sayısı.
a. 2288/a
- altun:** -81- [T.] Altın.
a. 0156/b, 0398/a, 0398/b, 0580/a, 0628/a, 0646/b, 0715/a, 0817/b, 0995/b, 1072/a, 1077/a, 1813/b, 2053/a, 2064/b, 2065/a, 2066/a, 2077/a, 2210/a, 2288/a, 2340/b, 2465/b, 2470/a, 2598/a, 2611/a, 2718/a, 2723/a, 2806/b, 2890/b, 2941/b, 2954/b, 3110/a, 3112/a, 3112/b, 3122/b, 3144/b, 3145/b, 3171/b, 3264/b, 3289/b, 3326/a, 3340/a, 3379/a, 3594/b, 3776/a, 3776/b, 3792/b, 4189/b, 4191/b, 4392/a, 4410/b, 4474/a, 4546/a, 4597/a
a.+ a 2288/b, 3146/a
- a.+ dan 0437/a, 0923/b, 2068/a, 2074/a, 2197/a, 2326/a, 3394/a, 3729/a, 4388/b, 4596/a
a.+ ı 2151/b, 3109/b
a.+ ıla 0959/a
a.+ ılaydı 0996/a
a.+ la 3108/b, 3110/b, 3111/a, 3113/a, 3171/a, 4050/a, 4267/b, 4390/a, 4537/a
a.+ um 3263/a, 3325/a
a.+ uñ 0627/a
- altunlu:** -5- [T.] Altınlı.
a. 2069/b, 2549/b, 2611/b, 3740/a, 4195/a
- alu:** -3- [T.] Aciz, geri.
a. 0744/a, 2079/b; (a. ıl- “aciz kalmak”) 4432
- aluluk:** -2- [T.] Acizlik.
a. 0316/a, 2524/b
- ‘ām [I]:** -7- [Ar.] Genel, herkese ait.
‘ā. 3103/b; (hāş u ger ‘ā.) 1901/b, 3138/b, 3580/b
‘ā.+ a (hāş u ‘ā.) 0172/a, 0175/b
‘ā. iken 0183/a
- ‘āma [II]:** -3- [Ar.] Umum, genel.
‘ā. (hāşş a vü ‘ā. “halk, kamu, herkes”) 1244/b, 1969/b, 2720/b
- amān:** -7- [Ar.] Eminlik, korkusuzluk.
a. (a. bul-) 0247/a; (a. dile-) 1283/a; (a. ol-) 4126/b; (a. vir-) 1279/b
a.+ ı 1190/b, 2925/a; (emn ü a.) 4353/b
- a‘mār:** -1- [Ar.] Ömürler.
a.+ ı 1489/a
- ammā:** -1- [Ar.] Fakat, lakin.
a. 3897/b
- añ:** -34- [T.] Hayırlamak, yad etmek.
a. 0356/b, 1825/a, 1892/a, 3134/b, a.- a 0105/b, 0190/a, 0635/b, 0651/b, 2479/b
a.- am 1880/a
a.- asın 3236/a

a.- dı 2281/a, 2510/a, 3135/b,
3465/a
a.- dum 3913/a
a.- ma 0454/a
a.- mak 3436/b
a.- maya 1899/b (aduñi a.) 3350/a
a.- mayalum 4372/b
a.- mayayın 1070/b
a.- mayısar 3217/a
a.- mazsañ 3222/a
a.- miş 1639/b
a.- uban 0819/b, 1560/a
a.- up 0160/b, 0652/a, 1427/a,
2739/b, 3296/a, 3509/b, 4227/a

aña: -329- [T.] Ona.

a. 0091/b, 0092/b, 0102/b, 0105/a,
0112/a, 0145/a, 0156/b, 0166/b,
0168/b, 0176/b, 0194/b, 0208/b,
0251/a, 0257/b, 0260/a, 0263/b,
0265/b, 0276/b, 0281/b, 0283/b,
0292/a, 0308/b, 0325/a, 0325/b,
0364/b, 0381/a, 0381/b, 0388/a,
0436/b, 0447/a, 0453/b, 0488/b,
0500/a, 0519/a, 0532/b, 0542/b,
0548/b, 0567/b, 0626/a, 0628/a,
0631/b, 0635/a, 0651/a, 0653/a,
0666/a, 0667/b, 0668/a, 0714/a,
0738/a, 0739/a, 0740/a, 0741/a,
0744/a, 0747/b, 0757/a, 0762/b,
0777/b, 0811/b, 0827/a, 0830/a,
0842/a, 0843/a, 0844/b, 0851/b,
0872/a, 0885/b, 0888/a, 0892/a,
0894/b, 0902/a, 0919/b, 0944/a,
0954/a, 0965/a, 0965/b, 0969/a,
0996/b, 1017/a, 1034/a, 1036/a,
1048/a, 1057/a, 1093/a, 1100/a,
1120/a, 1122/a, 1122/b, 1125/a,
1146/a, 1165/a, 1172/a, 1234/a,
1240/b, 1243/a, 1279/a, 1285/a,
1287/b, 1289/b, 1298/a, 1307/b,
1312/b, 1319/b, 1327/b, 1338/b,
1339/a, 1373/b, 1427/b, 1436/b,
1466/a, 1494/b, 1504/b, 1522/a,
1532/a, 1536/b, 1590/b, 1596/a,
1613/b, 1614/a, 1727/a, 1734/a,
1771/b, 1786/b, 1789/b, 1796/b,
1801/a, 1830/a, 1863/b, 1866/a,
1866/b, 1868/a, 1911/a, 1914/b,
1935/a, 1974/a, 1986/b, 1996/a,

2001/a, 2004/a, 2010/b, 2012/b,
2018/b, 2021/a, 2026/b, 2029/a,
2042/a, 2044/b, 2046/a, 2049/a,
2054/a, 2090/a, 2101/b, 2113/b,
2120/b, 2126/a, 2133/a, 2142/a,
2143/b, 2155/a, 2157/a, 2210/a,
2211/a, 2211/b, 2218/b, 2251/b,
2258/b, 2261/a, 2286/a, 2330/a,
2334/b, 2359/a, 2360/a, 2396/b,
2410/a, 2411/b, 2413/a, 2413/b,
2449/b, 2474/b, 2479/a, 2481/a,
2490/b, 2492/b, 2505/b, 2513/b,
2576/b, 2577/a, 2579/a, 2581/b,
2586/a, 2591/a, 2598/a, 2603/a,
2605/a, 2607/a, 2612/a, 2613/a,
2618/a, 2621/a, 2648/a, 2651/a,
2654/a, 2664/a, 2668/a, 2696/b,
2705/b, 2744/b, 2746/b, 2748/b,
2753/a, 2780/a, 2781/a, 2828/a,
2833/a, 2845/b, 2912/b, 2932/b,
2936/a, 2946/a, 2962/b, 2966/a,
2975/a, 2982/a, 2983/a, 2994/a,
3003/a, 3011/b, 3020/a, 3022/a,
3041/a, 3050/b, 3105/a, 3109/a,
3113/b, 3125/a, 3128/a, 3130/a,
3135/a, 3143/b, 3144/b, 3147/a,
3147/b, 3148/a, 3149/a, 3160/a,
3162/b, 3169/b, 3188/b, 3190/b,
3193/b, 3196/a, 3197/b, 3198/a,
3279/a, 3399/b, 3403/a, 3457/b,
3473/b, 3507/b, 3584/a, 3604/b,
3605/a, 3607/a, 3613/a, 3619/b,
3660/b, 3688/b, 3717/b, 3742/b,
3765/b, 3776/a, 3781/a, 3782/b,
3856/b, 3910/a, 3926/a, 3975/b,
3976/b, 4022/b, 4027/b, 4030/a,
4033/b, 4082/b, 4138/a, 4138/b,
4147/b, 4159/a, 4165/b, 4232/a,
4238/a, 4238/b, 4242/b, 4252/b,
4268/b, 4314/a, 4339/a, 4340/a,
4349/a, 4362/a, 4364/a, 4377/a,
4385/a, 4419/b, 4420/a, 4424/b,
4425/a, 4430/a, 4435/a, 4436/a,
4439/a, 4443/a, 4446/b, 4448/b,
4474/b, 4523/b, 4533/a, 4536/a,
4537/b, 4539/b, 4545/b, 4589/a,
4606/a, 4619/b, 4624/a, 4636/b,
4672/b; (a. dek) 0332/b, 4390/b
a.+ dı 0733/a
a.+ dur 0207/b

ana: -15- [T.] Anne.

- a. 3230/b, 4234/a, 4239/b
- a.+ dan 1964/b, 3353/b, 4383/a
- a.+ m 2829/b, 3232/a, 3335/b
- a.+ ñ 3235/a
- a.+ sı 2839/b
- a.+ sıduğın (kayın a.) 4238/b
- a.+ sina 4298/b
- a.+ sinuñ 2573/b
- a.+ sıyla 1443/b

añaru: -2- [T.] Öte; ileriye doğru, o bir taraf.

- a. 1355/a, 1661/a

‘anber: -12- [Ar.] Güzel koku, amber.

- ‘a. 0425/a, 1352/a, 1451/a, 1519/b, 1520/b, 1956/b, 3412/a, 3753/b, 3941/a, 4526/a; (dülbind-i ‘a.) 0107/b
- ‘a.+ ile 3802/a

anca: -15- [T.] Öyle, onun gibi.

- a. 0296/a, 0406/a, 0764/a, 1354/a, 1885/a, 1985/b, 2063/a, 2303/b, 2458/a, 2470/b, 2968/a, 3434/a, 3815/b, 4005/b
- a.+ dur 0579/a

ancak: -13- [T.] Sadece, yalnızca.

- a. 0212/a, 1137/a, 1475/b, 2037/b, 2429/b, 2692/a, 2696/b, 2865/a, 2866/a, 2873/a, 2944/a, 3271/b, 3836/a

ancılayın: -5- [T.] Onun gibi, o kadar, öyle.

- a. 0718/a, 0719/b, 1455/a, 1786/a, 4528/b

and: -21- [T.] Yemin, ant.

- a. 3135/a, 3176/b; (a. iç-) 1281/a, 1286/b, 1287/b, 1373/a, 1746/b, 3106/b, 4165/a; (a. it-) 4046/b; (a. vir-) 3176/a, 3347/a
- a.+ ı 0325/b, 1375/a, 2457/b, 2467/a, 2592/a, 3348/a (a. işit-) 1292/a
- a.+ in 1504/b, 4169/a

anda: -67- [T.] Onda.

- a. 0325/b, 0330/b, 0472/a, 0473/a, 0474/b, 0477/b, 0478/b, 0541/a, 0543/a, 0656/b, 0712/b, 0718/b, 0721/a, 0740/b, 0775/a, 0776/a, 0866/b, 0981/a, 1039/b, 1145/a, 1209/a, 1239/a, 1343/a, 1488/a, 1563/a, 1581/a, 1581/b, 1645/b, 1816/b, 1899/a, 2019/b, 2102/b, 2186/a, 2246/b, 2265/b, 2570/a, 2619/a, 2699/b, 2719/a, 2767/b, 2840/a, 2976/b, 3286/b, 3378/a, 3423/b, 3432/b, 3573/b, 3574/b, 3595/b, 3620/b, 3621/a, 3662/b, 3791/b, 3928/a, 3939/b, 3990/a, 4050/b, 4059/b, 4068/b, 4149/a, 4184/b, 4233/a, 4255/b, 4569/b, 4596/a, 4603/a
- a.+ dı 3214/a

andağ: -1- [T.] Hemen, o anda, derhâl.

- a. 3412/b

andan: -143- [T.] Ondan.

- a. 0018/b, 0094/b, 0155/b, 0164/b, 0172/b, 0183/b, 0242/b, 0313/b, 0378/b, 0392/b, 0443/a, 0456/b, 0461/b, 0520/b, 0649/b, 0654/a, 0669/b, 0711/a, 0715/a, 0763/b, 0772/a, 0813/b, 0827/b, 0847/a, 0850/b, 0872/a, 0887/b, 0893/b, 0948/b, 0963/b, 1014/a, 1021/a, 1032/b, 1033/a, 1041/a, 1079/a, 1117/a, 1140/a, 1141/b, 1255/a, 1261/a, 1263/a, 1283/a, 1292/a, 1313/b, 1448/a, 1479/b, 1521/a, 1538/a, 1602/a, 1716/a, 1725/b, 1728/b, 1764/a, 1774/a, 1796/a, 1872/b, 1879/a, 1881/a, 1892/a, 1988/b, 2016/b, 2079/b, 2176/a, 2271/a, 2284/a, 2284/b, 2302/b, 2343/a, 2373/a, 2401/a, 2414/a, 2467/b, 2469/a, 2482/b, 2502/a, 2528/a, 2538/a, 2589/a, 2637/b, 2676/a, 2701/a, 2768/b, 2780/b, 2837/a, 2837/b, 2849/a, 2889/a, 2890/b, 2945/b, 2971/b, 2983/a, 3021/a, 3028/b, 3126/b, 3128/a, 3137/a, 3173/b, 3176/b, 3212/b, 3340/b, 3342/a, 3408/a, 3458/b, 3466/b, 3504/a, 3528/a, 3557/a,

3576/a, 3605/b, 3640/b, 3648/a,
3748/a, 3793/b, 3800/a, 3957/a,
3965/a, 3995/b, 3998/b, 4035/a,
4084/b, 4131/b, 4154/a, 4162/b,
4251/b, 4253/a, 4274/a, 4288/b,
4295/a, 4308/a, 4396/a, 4410/a,
4413/a, 4441/a, 4444/b, 4541/a,
4567/a, 4570/a, 4579/a, 4586/b,
4612/b, 4623/a

añdur:- -2- [T.] Hatırlatmak, hatıra
getirmek.
a.- dı 1796/b
a.- urdı 1504/b

anı: -119- [T.] Onu.

a. 0014/b, 0015/a, 0020/b,
0071/b, 0072/b, 0105/b, 0311/a,
0356/b, 0405/a, 0441/b, 0442/a,
0451/a, 0463/a, 0464/b, 0482/b,
0484/b, 0521/a, 0521/b, 0571/a,
0629/b, 0657/a, 0664/b, 0669/a,
0672/b, 0678/b, 0687/b, 0752/b,
0753/a, 0790/b, 0807/a, 0813/a,
0817/a, 0835/a, 0838/a, 0865/a,
0889/b, 0985/b, 0991/a, 1013/b,
1032/a, 1089/b, 1193/b, 1208/a,
1269/a, 1270/a, 1295/a, 1304/b,
1516/b, 1528/b, 1647/a, 1737/a,
1864/a, 1870/b, 1996/a, 1997/a,
2103/a, 2111/b, 2142/b, 2236/a,
2257/a, 2257/b, 2308/a, 2390/b,
2446/b, 2584/a, 2597/a, 2670/b,
2672/b, 2675/a, 2687/a, 2751/a,
2752/a, 2759/b, 2775/b, 2777/b,
2788/b, 2850/a, 2873/b, 2955/b,
3005/a, 3012/a, 3046/b, 3063/b,
3074/b, 3090/b, 3116/b, 3119/a,
3139/a, 3362/b, 3363/a, 3380/b,
3382/a, 3383/a, 3384/a, 3404/a,
3477/a, 3506/a, 3527/a, 3548/b,
4015/b, 4048/a, 4213/a, 4234/a,
4299/b, 4334/b, 4353/a, 4401/b,
4405/a, 4419/a, 4537/a, 4559/b,
4593/b, 4600/b, 4624/b, 4633/a,
4651/b, 4672/a, 4672/b; (a.
degülven) 2818/b

añıl:- -3- [T.] Anılmak.
a.- çağ 2859/a

a.- dı 3286/b
a.- urdı 0174/b

‘anķā: -2- [Ar.] Efsanevi anka kuşu.
‘a. (‘a. gibi) 0835/b, 3840/a

añla:- -22- [T.] Anlamak.
a. 0338/a, 0684/b, 1930/a, 3683/a,
3958/a
a.- dı 0361/a, 1018/b, 3507/a,
3760/b, 4164/a
a.- ğıl 3406/b
a.- madılar 2040/b
a.- madın 0937/b
a.- maķda 0316/a
a.- masa 2508/b
a.- na 3400/b
a.- rdı 3664/b
a.- rın 4297/b
a.- rsañ 1636/b
a.- yavuz 0140/a
a.- yıcı 2557/b
a.- yu 2131/b

anlar: -50- [T.] Onlar
a. 0374/a, 0530/a, 0732/a, 0870/a,
0988/b, 1354/a, 1377/a, 1885/b,
2137/b, 2138/a, 2241/a, 2306/b,
2546/b, 3636/a, 4433/b, 4491/a
a.+ a 0514/a, 0933/a, 1171/a,
1173/a, 1764/a, 1897/b, 2073/a,
2540/a, 2552/a, 2710/a, 4283/a,
4325/a, 4330/a
a.+ da 0271/a, 0272/a
a.+ dan 0270/a, 0732/b, 0899/b,
1861/b, 3123/a, 3348/a
a.+ ı 0050/b, 1897/a, 2130/a,
2539/a, 2549/a
a.+ laruñ 4618/a
a.+ uñ 1826/a, 1892/b, 1955/a,
2287/b, 3115/a
a.+ uñla 1815/a, 1979/a

añlat:- -7- [T.] Anlatmak.
a. 1319/a
a.- dı 2946/a, 4599/b
a.- dılar 3336/b
a.- mayasın 4041/a
a.- u (hikāyet a.-) 0202/a
a.- ur 3045/b

ansuz: -8- [T.] Onsuz, o olmadan.
a. 0017/b, 3155/b, 3537/a, 3586/a,
3665/b, 4603/b, 4623/b
a.+ da 2969/a

ansuzda: -1- [T.] Ansızın.
a. 0854/a

añsuzın: -2- [T.] Ansızın.
a. 0546/a, 2390/a

anuç: -2- [T.] Hazır, mevcut, var.
a. 0604/b, 3634/b

añul: -3- [T.] Yavaş, ağır.
a. (a. añul “yavaş yavaş”) 1316/a;
(a. vir-) 4360/b

anuñ: -178- [T.] Onun.
a. 0093/a, 0108/a, 0109/a, 0111/b,
0112/b, 0113/a, 0113/b, 0121/a,
0127/a, 0145/b, 0148/b, 0165/b,
0167/b, 0173/a, 0182/a, 0193/a,
0256/a, 0274/b, 0289/b, 0301/b,
0310/a, 0313/a, 0346/b, 0356/a,
0413/a, 0434/b, 0569/a, 0581/a,
0587/a, 0658/a, 0705/b, 0714/b,
0827/a, 0891/a, 0894/a, 0913/b,
0918/a, 0931/b, 0956/a, 0968/a,
1089/a, 1114/b, 1237/a, 1285/b,
1309/b, 1361/a, 1372/a, 1689/b,
1729/b, 1746/a, 1770/a, 1788/a,
1875/b, 1936/a, 2008/b, 2011/b,
2017/b, 2029/b, 2052/a, 2058/a,
2188/b, 2216/a, 2281/b, 2493/a,
2518/a, 2596/a, 2608/b, 2637/a,
2638/a, 2705/a, 2732/b, 2749/b,
2762/a, 2763/b, 2786/b, 2814/b,
2901/b, 2977/a, 3013/b, 3016/a,
3044/a, 3046/a, 3084/a, 3096/b,
3200/a, 3280/a, 3295/a, 3296/a,
3304/b, 3306/a, 3387/a, 3414/a,
3428/b, 3453/b, 3475/a, 3476/a,
3480/b, 3513/a, 3518/b, 3523/a,
3533/a, 3577/a, 3625/b, 3810/a,
3821/a, 3873/b, 3994/a, 4019/b,
4046/a, 4170/b, 4196/b, 4240/b,
4248/a, 4290/b, 4294/a, 4299/a,
4306/a, 4328/b, 4395/b, 4465/a,
4472/b, 4484/b, 4604/b, 4614/a; (a.

gibi) 1206/b, 2080/b, 2161/b,
3599/b, 4076/a
(a. ol-) 0745/a
a.+ çun 0560/a, 0815/b, 1889/a,
1957/b, 2081/a, 2560/a, 2661/a,
2703/a, 2762/b, 2789/a, 3068/a,
3189/a, 3299/a, 3356/a, 3440/a,
3474/b, 3527/a, 3675/a, 3870/a,
4162/a, 4585/a
a.+ dur 0411/b, 0434/a, 0743/b
a.+ ıla 0905/a, 0939/a, 1923/a,
1965/b
a.+ içun 0650/b, 0693/b, 2043/b
a.+ la 0017/a, 0831/a, 0831/b,
0966/b, 1027/a, 1121/b, 2105/a,
2383/b, 3093/b, 3159/a, 3195/b,
3478/b, 3648/b, 3762/a, 3762/b,
4340/b
a.+ van 2855/a

apar: -1- [T.] Götmek, alıp götmek.
a.- ur 2846/b

‘ār: -6- [Ar.] Utanma, utanç.
‘ā. 0620/a, 1031/b, 1217/b, 2262/a,
3436/b; (‘ā. dut-) 2442/a

ar: -1- [T.] Yorulmak, dermansız kalmak.
a.- dı 1799/a

ara: -59- [T.] 1. Ara.
a. 4175/b, 4557/b
a.+ da bir 3103/b
a.+ da 0680/b, 1337/b, 1758/b,
1917/b, 2365/b, 2832/b, 2856/b,
2969/b, 3282/a, 3581/a, 4258/b,
4261/b, 4371/b, 4557/a (bu a.)
0043/a
a.+ dan 1225/a, 1261/b, 1780/a,
1953/a, 1967/a, 2314/a, 3511/a,
3602/b, 4149/b, 4180/a, 4593/b,
4665/b
a.+ dasız (bir a.) 1230/b
a.+ sı 2884/a
a.+ sina 2254/b
a.+ sında 0053/a, 4437/a
a.+ ya 1458/a, 2035/a, 2242/b (a.
al-) 3053/a; (bir a.) 3647/b
2. Orta.

a.+ da 0992/b, 1488/b, 1551/b,
1661/b, 2033/b, 2374/b, 3044/b
a.+ dan 1238/a, 1822/a, 1822/b,
2112/b, 2270/a, 4070/b
a.+ ya 0033/a, 0994/a, 1219/b,
1458/b, 1889/b, 2063/a

ara-: -3- [T.] Aramak.

a.- rlarıdı 3118/a, 3118/b
a.- ya 0994/b

‘Arab: -1- [Ar.] Arap ırkından olan.
‘A. 4601/b

ārām: -26- [Far.] Durma, dinlenme.

ā. 0460/a, 0534/b, 0584/b, 0692/b,
0935/b, 1016/b, 1117/b, 1760/b,
2483/b, 2689/b, 3156/a, 3156/b,
3318/b, 3537/a; (ā. bul-) 2858/b; (ā.
dut-) 0639/b, 0645/b, 0964/b,
1241/a, 1614/b 1845/a, 2736/b
2580/b; (ā. it-) 1068/b; (ā. ol-)
0013/a

ārāyış: -5- [Far.] Ziyinet, süs, bezek.

ā. 4187/a, 4530/a; (ā. eyle-) 4267/a
(ā. vir-) 3464/a
ā.+ lerin 4529/a

art: -6- [T.] Arka taraf, arka.

a.+ inca 3140/b, 3536/a
a.+ ında 2967/a, 3658/b
a.+ ıyla 2310/a

arı: -6- [T.] Temiz, pak.

a. 0006/a, 0093/b, 2421/a, 3429/a,
3646/b
a.+ dur 1964/a

arıt-: -3- [T.] Arıtmak, temizlemek.

a.- am 0669/b
a.- mış 1490/a
a.- sın 2270/b

ark: -1- [T.] Su yolu, kanal.

a. (a. it-) 2998/b

arğa: -10- [T.] 1. Arka, sırt.

a. 4475/a
a.+ ma 0080/b

a.+ mdur 1609/b
a.+ sın 1316/a, 3056/b
a.+ sina 1022/b, 4550/a
a.+ sında 4440/a
a.+ sından 4186/b
2. Destek, dayanak.
a. (a. vir-) 1807/a

arķalu: -1- [T.] Akabinde, sonrasında,
peşinden (?).
a. 4076/b

arķun: -3- [T.] Yavaş, ağır, sakin.
a. 0703/a; (a. arķun “yavaş yavaş”)
3594/a

arķuncaķ: -2- [T.] Yavaşça, hafifçe,
sessizce.
a. 0703/b, 4589/a

arķunlık: -1- [T.] Yavaşlık, sakinlik.
a.+ da 0703/b

arķunrak: -1- [T.] Daha yavaş.
a. 4082/b

armağan: -4- [T.] Hediye, armağan.
a.+ ı 1405/b, 2295/a
a.+ la 2558/a
a.+ larını 2578/a

arnuķ: -1- [T.] Yorulmuş, yorgun,
yorgunluk.
a.+ la 1411/b

arpa: -11- [T.] 1. Arpa.

a. 0019/a, 0020/b, 2622/a, 3394/a
a.+ ca 1556/a
2. Tane.
a. (arpa a.) 0309/a, 0309/b
a.+dur (arpa a.) 4181/b

Arrān: -1- Kafkasya'da Kura ve Aras
nehirleri arasındaki tarihî coğrafi
bölge.
A. 0163/b

arslan/ aŗlan/ aslan: -30- [T.] Aslan.

a. 0575/b, 1407/b, 1461/a, 1468/b,
1524/a, 1524/b, 1546/b, 1550/a,
1593/b, 1599/b, 2005/b, 2679/b

- 2728/a, 3921/a, 4026/a, 4073/b; (a. gibi) 1380/a, 1593/a
a.+ a 1464/a
a.+ am 1548/a
a.+ ca 0740/b, 3339/a
a.+ dı 1763/b
a.+ ıla 0298/a, 1396/a
a.+ ları 3886/b
a.+ larından 1403/a
a.+ uñ 1547/a, 1668/b, 3056/b
- ‘arş: -2- [Ar.] 1. İslam inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.
‘a.(‘ a. ol-) 1437/b
2. Taht.
‘a.+ uñ 0108/a
- art-: -3- [T.] Artmak.
a.- a 3394/a; (a.- a kal-) 4653/a
a.- ar 3535/b
- artuk: -35- [T.] 1. Fazla.
a. 1934/b, 2760/a, 2887/a, 2887/b, 3387/a, 4536/a; (a. it-) 0086/a; (a. ol-) 0189/a, 4605/a
a.+ dur 0956/b
a.+ ıdı 1249/a
a.+ ırağ 2515/b
a.+ ıdı 2075/b
2. Başka.
a. 0034/b, 0432/b, 0585/a, 0959/b, 1522/b, 1586/a, 1919/b, 2318/a, 2484/a, 2667/b, 3080/a, 3266/a, 3854/a, 3854/b, 3912/b, 4078/a, 4134/a, 4140/b, 4580/a; (a. ol-) 2515/a; (a. kıl-) 3019/b
a.+ a 2467/b
- artur-: -2- [T.] Artırmak.
a.- ur 3092/b; (kayğ u kayğ u a.-) 4454/b
- aru: -21- [T.] Temiz, pak.
a. 0630/a, 0721/b, 0750/a, 0855/a, 1364/a, 1536/a, 1915/a, 2421/a, 2421/b, 2514/a, 3462/b, 3508/b, 3662/a, 3700/a, 3997/a, 4175/a, 4267/a, 4302/b; (a. dut-) 1916/b; (a. degül) 1109/a
- a.+ y ıdı 4173/a
- aruklık: -1- [T.] Zayıflık.
a.+ dan 3226/b
- aruluk: -1- [T.] Temizlik, doğruluk.
a. 4175/b
a.+ ına 3642/b
- arusuz: -1- [T.] Ahlaksız, temiz olmayan, pis, murdar.
a.+ sın 1091/a
- aru: -1- [T.] Arı.
a. 0630/b
- ‘arz: -6- [Ar.] Yüksek bir makama, anlatma, bildirme, sunma.
‘a. (‘ a. eyle-) 1244/b, 2337/b; (‘ a. it-) 1390/a, 1828/b
‘a.+ a 4635/a (‘ a. kıl-) 2195/b
- ärzū: -5- [Far.] İstek, heves, arzu.
ā. 1582/b, 3606/b
ā.+ nuñ 3917/a
ā.+ sı 0722/a, 1757/a
- as- / aş-: -8- [T.] Asmak.
a.- a (küpe a.) 3015/b; (a. ko-) 1185/b, 1385/a.
a.- am 2772/b
a.- dı 4392/a
a.- mağ 1820/a
a.- mış ıdı 3016/b
a.- tılar 1250/b
- ‘aşā: -1- [Ar.] Değnek, baston.
‘a. 0886/b
- āsān: -5- [Far.] 1. Kolay.
ā. 1216/a, 2178/b, 2526/b, 2952/a
2. Kolaylaştırmak.
ā. (ā. it-) 2521/a
- āşār: -2- [Ar.] Kale, burç.
a.+ dan 0333/a
ā.+ ından 3203/b
- aşıl-: -2- [T.] Asılmak.
a.- mış 0762/a, 4306/b

aşılı: -1- [Ar.+T.] Aslı, esası olan, gerçeğe dayanan.
a. 1745/b

‘āşī: -3- [Ar.] İsyan eden, günah işleyen, emre karşı gelen.
‘ā. 2755/b; (‘ā. ol-) 2525/b, 4311/b

āsītān/ āstān: -3- [Far.] Eşik.
ā.+ ı 0178/b, 2886/b, 4677/b

aşl: -10- [Ar.] Temel, esas.
a.+ ı 1103/a, 1124/a, 1276/a, 1791/b, 1817/a
a.+ ına 1174/b
a.+ ndan 1227/a, 1230/a
a.+ ını 578/a
a.+ usına 1837/a

aşlā: -2- [Ar.] Hiçbir vakit, hiçbir zaman.
a. 1020/a, 2371/a

aslar: -1- Aslar, İskandinav mitolojisinde ve hatta Cermen mitolojisinde hükümler Tanrı soylarının adıdır. İskandinav mitolojisinde Aesir olarak karşımıza çıkar (?).
a. + ıdı 1839/a

‘aşrī: -1- [Ar.] İçinde bulunulan zamânın en son yeniliklerine, fikirlerine, gereklerine ve zevkine uygun, çağdaş, modern
‘a. 0166/b

aşşı: -21- [T.] Fayda, kar.
a. 0616/b, 1025/b, 1132/a, 1258/a, 1807/b, 2012/b, 2393/b, 2405/a, 2756/b, 3364/b, 3928/b, 4003/b, 4606/b; (a. it-) 1186/a; (a. kıl-) 3481/a; (a. ol-) 0036/b; (a. um-) 1189/a, 1189/b
a.+ lar 2498/b
a.+ yı 1625/b
a.+ yla 2424/b

aşşılı: -1- [T.] Faydalı, karlı.
a. 3725/a

aşşısuz: -2- [T.] Faydasız.

a. 1729/a, 1842/b

āsumān: -2- [Far.] Gök, gökyüzü, sema, felek.
ā.+ ı 1428/a
ā.+ uñ 0307/a

aş: -6- [T.] Yemek.
a. 0475/b, 1760/b (a. bişür-) 3742/b; (a. yi-) 2353/a
a.+ a 1972/b, 2900/b

aş-: -1- [T.] Aşmak.
a.- dı 0700/a

aşağa/ aş: -5- [T.] Aşağı.
a. 0580/a, 1697/b, 1722/a, 1782/b, 3118/a

‘āşık: -27- [Ar.] Aşık, vurgun, tutgun.
‘ā. 0586/a, 1347/a, 1477/a, 2827/a, 3126/b, 3381/a, 3474/a, 3480/b, 3872/a, 4149/a, 4249/b; (‘ā. ol-) 0436/b, 0443/b, 3150/b, 3151/a, 3196/a, 3378/a; (‘ā. it-) 3163/b; (‘ā. degüldür) 2884/b
‘ā.+ a 4531/b
‘ā.+ ı 3470/b
‘ā.+ lar 1621/b
‘ā.+ ları 3890/b, 3923/b
‘ā.+ larıyçun 0516/a
‘ā.+ laruñ 1441/b
‘ā.+ uñ 0013/a

‘āşık-bāzī: -1- [Ar.+Far.] Aşk oyunu, sever görünmek.
‘ā (‘ā. ol-) 1370/b

‘āşık-nüvāz: -1- [Ar.+Far.] Aşığın gönlünü hoş eden.
‘ā+ ı 1444/a

āşikārā/ āşikāra/ āşikāre: -17- [Far.] 1. Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vazih, bariz.
ā. 0175/b, 0552/b, 1101/b, 1172/b, 2137/b, 2555/a, 2583/b, 2782/b, 3189/b, 4085/a, 4175/b, 4182/a, 4384/a

2. Meydana çıkarmak, belli etmek,
ortaya koymak.
ā. (ā. ol-) 0138/b, 1776/a, 2081/b;
(ā. kııl-) 2523/b

āşinā: -1- [Far.] Bildik, tanıdık, bilen,
tanıyan.
ā.+ yı 4573/a

aşkar: -1- [Ar.] Kızıl saçlı adam.
a. 4291/a

aşla-: -2- [T.] Aşı yapmak, aşılama.
a.- dı 1542/b
a.- yalum 2923/b

āşüfte: -1- [Far.] Düşkün.
ā. (ā ol-) 3068/a

at: -76- [T.] At.
a. 0171/a, 0322/a, 0338/a, 0393/a,
0704/b, 0844/a, 0946/a, 1720/b,
2053/a, 2057/a, 2063/b, 2077/a,
2339/b, 2340/b, 2471/a, 2765/b,
3064/b, 4189/a; (a. dep-) 1383/a;
(a. sür-) 2083/a
a.+ a 0328/b, 0995/a, 1017/b,
1175/a, 1322/a, 1599/a, 1975/b,
2123/b, 2146/b, 2161/a, 2226/a,
2253/a, 2256/b, 3289/a, 3291/b,
3322/b
a.+ dan 2327/b, 3381/b
a.+ ı 0345/a, 0435/a, 0594/a,
0698/b, 0703/a, 0874/a, 1075/a,
1110/b, 1168/b, 2100/b, 2816/b,
2961/a, 3379/b, 3380/a; (a. sür-) 2102/a
a.+ ıla 2225/b, 3382/a
a.+ ın 2236/b, 3905/a; (a. sür-) 0986/a
a.+ ına 4426/b
a.+ ından 2257/a
a.+ ını 0348/a, 3978/a, 3980/a; (a. sür-) 1039/a, 4035/a
a.+ lar 1754/b, 2235/a; (a. çap-) 1393/a
a.+ lara 0699/b, 2723/a
a.+ larına 2638/b
a.+ larumuz 1833/b
a.+ laruñ 1598/b

a.+ uñ 0392/a, 1115/b, 4474/a

at-: -20- [T.] 1. Atmak, fırlatmak.
a.- a 0368/b, 0984/a; (ok a.) 1322/b
a.- an (kesek a.) 3549/b
a.- ardı 4256/a
a.- arıdı 3559/b
a.- ıcı (ok a.) 1349/a
a.- dı 0334/b, 1113/a, 2308/a
a.- duñuz (ok a.) 1159/b
a.- mağ 2891/a (ok a.) 1007/a
a.- mağda (ok a.) 1382/b
a.- maz 4305/a
a.- mış (başdan a.) 0773/a
a.- tı 3441/b
2. Önem vermemek, önemsiz görüp
dikkate almamak, üzerinde
durmamak.
a.- dı (yabana a.) 2390/b
a.- dıladı (yabana a.) 1477/b
3. Adım atmak, yürümek.
a.- dımsa (adım a.) 3876/a

ata: -28- [T.] Baba.
a. 0284/a, 0368/a, 0893/a, 2161/b,
2440/b, 2723/b, 4487/a
a.+ dan 1964/b
a.+ larum 4617/b
a.+ larumuz 1835/a, 1839/a
a.+ larumuza 1159/a
a.+ m 1046/a, 1963/b, 2492/b
a.+ muñ 2324/a
a.+ muz 2440/a
a.+ ñ 0388/b, 1088/a, 1731/a
a.+ ñdan 1683/a
a.+ nuñdan 0913/a
a.+ sı bigi 1865/b
a.+ sı 0361/b, 0376/b, 1965/a
a.+ sıdı 2573/b
a.+ yıla 1177/a

‘atā: -1- [Ar.] Cömertçe verme, ihsan,
bağış.
‘a.+ dur 0625/a

āteş-hāne: -1- [Far.] Ateşe tapanların ibâdet
yeri, Mecûsî tapınağı, âteşgede.
ā. 4640/a

atığ: -1- [?] Çabuk davranabilen, çevik.

a. 3433/b

aflas: -16- [Ar.] İpekli kumaş.

a. 0156/a, 0600/b, 0624/b, 0715/a,
0996/a, 1667/b, 2064/a, 2470/a,
2933/a, 3766/a, 3776/b, 3777/a,
3815/a
a.+ ı 2066/b
a.+ la 2706/a
a.+ larından 0646/a

atlu: -27- [T.] Atlı.

a. 0905/a, 0976/a, 1005/a, 1029/b,
1756/b, 1827/a, 1829/a, 1857/a,
2046/b, 2048/a, 2129/a, 2228/a,
2230/a, 2250/a, 2293/a, 4022/a,
4351/a, 4420/a, 4443/b
a.+ dur 4608/b
a.+ lar 0961/b, 2316/a
a.+ ya 1017/b, 2057/b, 2131/b
a.+ yı 0908/a, 2109/b
a.+ yıla 2322/b

av: -21- [T.] Evcil olmayan hayvanları yakalama ve vurma işi.

a. 1348/a, 1403/a, 1529/b, 2482/a,
2845/a, 3743/b, 3746/a, 3747/a; (a.
düşür-) 0329/a
a.+ a 0689/a, 3730/a, 3744/a,
3746/b
a.+ da 2580/a, 2845/a
a.+ dan 1405/b, 3742/b
a.+ ı 1408/a, 1413/b
a.+ larıdı 1345/a
a.+ um 4496/b

avadan: -1- [Far.] Alet, edevat takımı.

a. 0712/b

āvāre: -7- [Far.] Dağınık, perişan.

ā. (ā kıl-) 0871/a, 1710/a, 3848/a; (ā.
ol-) 1267/a, 3197/a 4036/b,
ā.+ yiken 1680/a

āvāz: -21- [Far.] Ses, seda, avaz.

ā. 0557/b, 1160/b, 1492/a, 2033/a,
3685/b, 4039/b, 4154/a, 4323/b,
4373/b; (ā.- ı şīrīn) 2970/b; (hoş- ā
) 4076/a,
ā.+ ı 2242/a; (ā. işit-) 4378/a

ā.+ ıla 4082/b, 4085/b, 4102/a,
4555/a

ā.+ ın 4147/a, 4328/a; (ā. işit-)
4571/b

ā.+ uñ (ā. işit-) 4114/b

āvāze: -1- [Far.] Şöhret, ün.

ā (ā. ol- -ünlenmek-) 3853/b

avcı: -2- [T.] Avı kendine iş edinen kimse.

a. 1348/a, 1408/b

avıçğa: -1- [T.] İhtiyar.

a. 1738/b

avın-: -1- [T.] Avunmak.

a.- mağıçun 1345/a

avıt-: -4- [T.] Avutmak.

a.- am 1032/a

a.- dı 2332/b

a.- u 1346/b

a.- ur 1807/a

avla-: -10- [T.] Avlamak.

a.- dı 3745/a

a.- mağa 1348/b, 2788/a

a.- mış 1407/b

a.- mışsın 1584/b

a.- rdı 3746/a

a.- riken 1406/b

a.- rsın 1140/b

a.- yasın 3827/b

a.- yurağ 3747/b

‘avrat: -20- [Ar.] Kadın, zevce, eş.

‘a. 1309/a, 1367/b, 1989/a, 2019/b,
2031/a, 2032/a 2332/a, 2763/a,
2764/a, 2765/b, 2767/b, 3197/b

‘a.+ a 2323/a

‘a.+ da 2766/b, 2767/a

‘a.+ dur 3992/b, 4005/a

‘a.+ ı 1644/a, 2030/a

‘a.+ uñ 0324/a

avuç: -5- [T.] Avuç.

a. 0866/b, 1310/b, 3516/b

a.+ da 1442/b

a.+ dan 0868/b

ay [I]: -108- [T.] Ay, gökteki ay.

a. 0017/b, 0293/a, 0391/a, 0430/a, 0499/a, 0515/b, 0602/b, 0677/b, 0698/a, 0704/a, 0816/a, 0834/b, 0848/b, 1414/a, 1424/a, 1529/a, 1539/b, 1573/b, 1724/a, 1741/a, 1741/b, 1850/b, 1920/b, 1995/a, 2039/b, 2283/a, 2283/b, 2399/a, 2410/b, 2517/b, 2619/a, 2745/a, 2760/a, 3104/a, 3160/b, 3310/a, 3352/a, 3484/a, 3510/a, 4108/a, 4108/b, 4140/a, 4148/a, 4156/b, 4161/b, 4163/b, 4169/b, 4178/a, 4191/a, 4379/a, 4562/a; (hüsn-i a. ol-) 1544/b; (a. bigi) 0429/b; (a. gibi) 3768/a
a.+ a 0708/b, 0845/a, 1281/a, 1353/b, 1385/a, 2104/b, 3016/b, 3076/b, 3412/a, 3800/a, 4023/b, 4198/b; (a. ir-) 2233/b; (a. irüş-) 0579/b; (başı a. iriş-) 2052/a
a.+ da 0469/b, 1484/a, 1484/b
a.+ dan 1573/a, 2941/b, 3088/a, 3824/a, 4021/b, 4244/a, 4505/a
a.+ ı 0279/a, 0848/b, 1353/a, 1458/b, 1530/b, 1740/a, 1743/b, 2000/a, 2059/a, 2235/b, 2725/b, 2779/a, 3312/a, 3809/a, 4237/b, 4243/b, 4557/b (a. gibi) 4527/b
a.+ ıla 2355/a, 4204/b
a.+ ısa 1366/a
a.+ sız 0691/b
a.+ um 3222/a, 3422/b
a.+ uñ 0111/a, 0416/b, 1484/b, 1486/b, 3469/a

ay [III]: -20- [T.] Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri.

a. 1268/b, 1277/b, 2070/a, 2998/a, 3059/b, 3395/a, 3458/a, 3510/b, 3530/b, 3712/b, 4265/b, 4591/a
a.+ a 3076/a
a.+ da 3006/b
a.+ dan 3511/a
a.+ ı 3505/a, 4534/a, 4534/b, 4679/a
a.+ um 3336/a

ay-: -1- [T.] Bayılma, sarhoşluk, uyku durumu gibi bir durumdan kurtulup kendine gelmek, ayılmak.

a. 0085/a

āyā: -2- [Far.] Acaba, şüphe ve tereddüt bildiren ünlem.
ā. 3886/a

ayak: -72- [T.] Ayak.

a. 0551/b, 0674/b, 2381/b, 2535/b, 3085/b, 3787/b, 3980/a, 4451/b, 4493/a; (a. aksen) 2879/b
a.+ a 0486/b, 2030/a, 3096/b, 4110/a, 4159/b, 4346/b; (a. dek) 1320/b, 4189/a
a.+ da 1116/b, 1675/b, 3956/b
a.+ dan 3030/b, 3391/b, 3769/b
a.+ ı 1271/a, 3025/a, 3995/a, 4103/b, 4170/b, 4252/a, 4447/a
a.+ ıla 2846/b, 3007/b
a.+ ın 0794/a, 2159/a, 2160/a, 2498/a, 3054/b, 3681/b, 3828/b
a.+ ın (a. bağla- “durdurmak”) 0437/b; (a. dur- “hareket edememek”) 0362/b, 0794/b, 0892/b, 4463/a
a.+ ına 0566/b, 3020/b, 3157/b, 4142/a, 4157/b, 4207/b
a.+ ında 0309/a, 4158/b, 4446/a, 4486/b
a.+ ını 0044/a, 3208/a
a.+ ıyla 2675/a
a.+ ları 3095/b
a.+ tan 0445/b, 0831/a
a.+ um (a. bağla-) 0738/a
a.+ um 1270/b, 3273/a
a.+ umı 1302/a, 2649/b
a.+ uñ 1632/b, 2156/a, 2390/a, 4113/b
a.+ una 3324/b
a.+ uñda 3677/b

ayaklı: -3- [T.] Ayaklı.

a. 2470/b, 3792/b; (a. ol-) 3954/b

a’yān: -1- [Ar.] Bir şehrin ileri gelenleri, eşraf.

a. (a.- ı leşker) 0137/a

‘ayān: -8- [Ar.] Belli, açık, meydanda.

‘a. (‘a. kıl-) 0153/a, 0202/a, 0599/b, 1744/b

‘a.+ am 1537/a
‘a.+ dı 1100/a
‘a.+ dur 0904/a, 3615/a

Ayaz: -2- Gazneli Mahmut’un, akıllı ve sadık olduğu için çok inandığı adamlardan biri.
A. 0207/b
A.+ a 0104/a

‘ayb: -14- [Ar.] Utanılacak hal ve davranış, kusur.
‘a (‘a. ol-) 0962/a, 1058/a
‘a.+ dan 3628/a
‘a.+ ı 0431/b, 3580/a
‘a.+ ıla 4129/a
‘a.+ ın 3626/a
‘a.+ ını 3626/b
‘a.+ umı 3627/a, 3932/b
‘a.+ umıla 4130/a
‘a.+ uñ 3615/a
‘a.+ uñı 1128/a, 3932/a

aydın: -17- [T.] 1. Aydın, ışıklı, parlak.
a. 0262/b, 1486/a, 1800/a, 2567/b, 3240/b, 4587/a; (a. ey-) 0007/a; (a. it-) 3891/a; (a. kıl-) 1295/b, 2100/a, 4390/a; (a. ol-) 0242/b, 1573/a, 3016/a
a.+ ırak 0285/a
2. Aydınlik.
a.+ da 1574/a, 4060/a

Aydın: -2- Gazi Mehmed Beg Bin Aydın.
A. 0242/a, 2931/b

aydınlık: -1- [T.] Aydınlar.
a.+ uñ 0128/a

aydınlık: -2- [T.] Aydınlik.
a.+ ı 1083/b, 1486/b

âyet: -3- [Ar.] Kuran’ın herhangi bir cümlesi, ayet.
â. 0317/a
â.+ çün 3699/b
â.+ iyçün 3700/b

aygır: -1- [T.] Damızlık erkek at.

a.+ a 0478/a

ayı/ ayu: -2- [T.] Ayı.
a. 0805/b, 3331/b

ayık: -12- [T.] Sarhoşluğu veya baygınlığı geçmiş olan,aklı başında.
a. 0914/a, 0914/b, 1485/a, 1615/b, 2069/a, 3040/a, 3445/a, 3867/a; (a. ol-) 2550/b
a.+ lar 4232/b
a.+ lara 1705/b, 3397/a

ayıklık: -1- [T.] Ayıklık.
a. 1616/a

ayıl-: -4- [T.] Ayılmak.
a.- a 0705/a, 2783/a, 3281/b
a.- dı 3309/a

ayır-/ ayur-: -5- [T.] Ayırmak.
a.- a 2761/a
a.- aydum 0893/b
a.- dı 0340/b, 2415/a, 2684/b, 4505/a

âyin: -6- [Far.] Dinî tören,merasim.
â. 2193/b, 3558/b, 3833/a, 4219/a, 4531/b
â.+ in 4042/a

âyine: -1- [Far.] Ayna.
â. 2072/b

ayrıl-/ ayrul-: -5- [T.] Ayrılmak.
a.- inca 2284/b
a.- ubilürdi 3045/a
a.- ur 4107/b
a.- up 2692/b, 4107/a

ayru: -17- [T.] Ayrı.
a. 0064/b, 0815/b, 2661/a, 2749/a, 2809/a, 3027/a, 3126/b, 3652/a; (a. düş-) 3419/a; (a. dut-) 1044/b; (a. kal-) 3067/a; (a. ol-) 0723/a, 0890/b, 0891/b, 3946/a, 4591/b
a.+ dur 1024/b

ayruk: -39- [T.] 1. Başka.
a. 0528/b, 0572/b, 0619/b, 1359/b, 1659/a, 1659/b, 1826/b, 2036/b,

- 2132/b; (a. aç-) 2591/a; (a. ol-) 3050/b
a.+ a 2687/a, 3099/b, 4347/a, 3068/b, 3169/b, 3291/b, 3562/b, 3868/a, 3875/a, 4216/a, 4581/a
a.+ dur 3638/b
a.+ lar 1683/b
2. Bundan sonra,artık.
a. 0454/a, 0654/a, 1023/b, 1070/b, 1735/b, 1860/b, 2199/b, 2642/b, 2866/b, 3067/b, 3175/b, 4439/b, 4441/b, 4580/b
- ayruksı:-** -2- [T.] Başkalaşmak, başka türlü olmak, tagayyür etmek, değişmek.
a.- rsa 1743/a
a.- dı 0419/b
- ayruksı:-** -3- [T.] Başka, başka türlü.
a. 3676/b, 3746/b, 4370/b
- ayruluk:-** -9- [T.] Ayrılık.
a. 3073/b, 3232/b
a.+ dan 1653/b, 2830/b
a.+ danıdı 2361/b
a.+ ina 3024/a
a.+ indan 3167/b
a.+ um 4094/b
a.+ uñdan 3352/a
- ‘ayş:-** -4- [Ar.] Yaşama, yiyip içme, zevk ve sefa.
‘a. 1420/a, 4051/a; (‘a. u düğün kıl-) 1419/b; (‘a. it-) 4176/a
- ayva:-** -2- [T.] Ayva.
a. 0415/b, 2657/b
- ‘ayyār:-** -2- [Ar.] Yiğit.
‘a. 2933/a, 4157/a
- az:-** -31- [T.] Az.
a. 0314/b, 0684/b, 1054/b, 1276/b, 1559/a, 1744/b, 1849/a, 1880/b, 2033/b, 2108/a, 2246/b, 2433/b, 2434/a, 2970/a, 3266/b, 3546/a, 3787/a, 3887/b, 3966/b, 4670/b; (a. az) 0537/b; (a. eyit-) 1570/b; (a. ol-) 1998/b
a.+ a 0640/a, 1773/b
- a.+ dan 3087/a
a.+ dum 0570/a
a.+ ın 2900/a
- az:-** -8- [T.] Azmak.
a.- an 4321/a
a.- ardı (yoldan a. “yoldan çıkmak”)1503/b
a.+ ar 0265/b
a.- arsa (gönülün a.)1751/a
a.- dı 1795/b; (yoldan a.) 4313/b
a.- ıcı 1800/a
a.- mışlara 2269/b
- a‘zā:-** -3- [Ar.] Organlar, uzuvlar.
a.+ dan 2903/b
a.+ ñ 1633/a
a.+ sı 0519/b
- ‘azāb:-** -1- [Ar.] Ceza, işkence.
‘a. (‘a. eyle- “işkence etmek”) 3936/a
- āzād:-** -42- [Far.] Kurtulmuş, serbest olan, hür.
ā. 0106/b, 0112/b, 0510/b, 1384/b, 2115/b, 2304/b, 2848/b, 2956/a, 4069/b, 4162/b; (serv-i ā.) 0292/b, 0693/a, 1532/a, 3813/a, 4146/a, 4229/a; (ā. eyle-) 1652/b; (ā. kıl-) 0032/a, 0596/a, 1302/a, 1304/b, 1939/b, 2177/b, 3129/a, 4363/a; (ā. ol-) 1155/a, 1761/b, 2006/a, 2017/a, 2343/b, 2452/b, 2732/b, 2770/b, 3275/b, 3438/b, 4008/a, 4456/b, 4562/b, 4628/b, 4648/b; (ā. olubil-) 3904/a; (ā. degül) 0857/b
- āzādī:-** -1- [Far.] Azatlık, hür olma, serbestlik.
ā.+ yiçündür 1641/b
- a‘zām:-** -2- [Ar.] Büyük, yüce, ulu.
a. (sultān-ı a.) 4668/a; (şāhınşāh-ı a.) 0261/a
- āzār:-** -2- [Far.] İncitme, kırılma.
ā. 4326/a; (ā. ol-) 2349/b
- azdur:-** -1- [T.] Azdırmak.

a.- dı 1023/a

Āzerbāygān: -1- Azerbaycan.

Ā.+ a 2118/a, 2221/a

Āzer-güşesb: -7- Hürmüz'ün veziridir
(Azergeşesb).

Ā. 0665/b, 0736/a, 0746/a, 0751/a,
0758/a, 0988/a

Ā.+ üñ 0668/a

āzer-māh: -1- [Far.] Mart ayı.

ā.+ uñ 4681/a

azğunlık: -1- [T.] Azgınlık.

a.+ um 1639/b

azık: -1- [T.] Yolculuk sırasında veya
dışarıda çalışırken yenmek üzere
hazırlanan yiyecek.

a. 2278/b

azın: -6- [T.] Biraz, hafifçe.

a. (a. azın “hafif hafif”) 3559/a,
4147/b, 4250/b

azıt: -3- [T.] Azıtmak.

a.- asın 2640/b

a.- duğını 0807/a

a.- ur 1182/b

‘azīmet: -1- [Ar.] Gitme, gidiş, yola çıkma.

‘a. (‘a kıl-) 2096/b

‘azīz: -2- [Ar.] Yüce, kıymetli, değerli.

‘a. (‘a. görün-) 0456/a

‘a.+ idi 0610/a

‘azm: -23- [Ar.] 1. Gitme, gidiş, yola
çıkma.

‘a. (‘a. eyle-) 0705/b, 3730/a; (‘a.
it-) 0746/b, 1105/b, 1334/a, 1355/b,
1454/a, 2214/a, 3761/b, 4180/b,
4389/b; (‘a. it-) 0753/b 0805/a,
1707/a, 1716/b, 4017/a, 4044/b;
(‘a. kıl- sefere çıkmak-) 0504/b,
2655/b

2. Kasıt, niyet, karar verme.

‘a. (‘a. it-) 0813/a, 2181/a, 2790/a

‘a.+ iyidi 0848/a

B

Bābil: -1- Babil.

B.+ de 3928/b

bābuy: -1- [T.] Yaşlı Hristiyan veya Müslüman kadın, kocakarı.

b. (b.- ı İrmenî) 1232/a

bāc: -2- [Far.] Vergi, harç.

b. 4280/a

b.+ ını 1961/a

baca: -3- [Far.] Baca.

b.+ dan 4506/a

b.+ ñdan 4005/b

b.+ ya 4501/b

bādām/ bādām: -5- [Far.] Badem (Sevgilinin güzel gözü).

b. 3318/a, 4257/b

b.+ ıdı 1559/a

b.+ ı 2384/a

b.+ um 4135/b

bāğ: -40- [Far.] Büyük bahçe, bağ, bostan.

b. 0330/b, 0729/b, 0769/a, 1409/a,

1446/b, 2149/b, 4391/a; (b.-ı

ğurrem ol-) 0714/b; (b. ol-) 4425/b

b.+ a 0323/a, 0690/a, 1409/b,

1434/a, 2867/a, 4140/b, 4389/b

b.+ da 0804/b, 1519/b

b.+ dadur 4415/a

b.+ ı 0339/b, 0777/a, 3821/b,

4059/a, 4390/a

b.+ ıdı 0777/a

b.+ ın 3608/b

b.+ ına 0099/a, 0420/b

b.+ ından 0344/b, 1653/a, 3541/a

b.+ ınıñ 0097/b, 0151/b

b.+ um 4133/a

b.+ umda 4534/b

b.+ umsın 3222/b

b.+ uñ 0799/b, 2867/b, 4399/a

b.+ uñdan 3488/b

bağ: -13- [T.] Bağ, ip, sicim.

b. 1675/b, 3370/b, 3419/b

b.+ a 3839/a

b.+ dan 1302/a, 1304/b, 4008/a

b.+ ı 3821/a, 3879/b

b.+ ıla 1271/a

b.+ ını 1687/a, 4088/b; (ğuşsa b. ur-) 4035/b

bağa: -1- [T.] Kaplumbağa.

b.+ dan 3996/b

bāgbān: -4- [Far.] Bahçıvan, bağcı.

b. 4404/a

b.+ a 4413/a

b.+ ı 4399/a

b.+ ına 4402/a

bāğçe: -3- [Far.] Bahçe.

b. 0729/b, 2149/b

b.+ sinde 0248/b

Bağdād: -3- Bağdat.

B. 0888/a

b.+ a 0662/a

b.+ dan 3540/b

bağır: -24- [T.] Ciğer, göğüs, sine.

b.+ da 2978/b

b.+ ı 0802/b, 0991/b, 2811/b, 3211/b, 3308/b, 3509/b, 3697/b, 3979/a, 4461/b; (b. yak-) 3441/a

b.+ ın 2608/b

b.+ ına 4504/a; (b. taş baş-) 3303/b

b.+ ından 2724/a

b.+ ını 0749/b, 4503/a; (b. yak-) 3450/a

b.+ ınıñ 4508/b, 4568/b

b.+ um 0563/a

b.+ uma 2684/a

b.+ umı 3855/b, 3994/b

bağırılı: -1- [T.] Bağırılı.

b. 3297/a

bağışla: -21- [T.] Bağışlamak.

b. 0367/b, 1936/a, 2259/b

b.- dı 0757/a, 1993/a

b.- dum 0756/b

b.- mağa 2738/a, 4670/a

b.- r 3516/b, 3843/b, 4670/b, 4671/b

b.- rdı (cân b.) 0254/b

b.- rsa (suçuñuz b.) 2696/a

b.- rsın 0059/b; (cân b.) 2650/b

b.- sa 0753/a
b.- ya 0580/a
b.- yam 0843/a
b.- yandur (suç b.) 3999/b
b.- yasın 1940/a

bağışlayıcı: -1- [T.] Bağışlayıcı, affedici.
b. 1123/a

bağla-: -62- [T.] 1. Bağlamak.
b. 3345/b, (ayaķum b.) 0738/a
b.- dı 0594/a, 0594/b, 0733/b,
0874/b, 2257/b, 3198/a, 4048/a,
4567/a; (baş b. “niyet etmek”) 2315/a (bezek b.) 3800/a; (ķuşak b.) 3192/b
b.- dılar 1448/a, 2164/a, 3681/a; (ķuşak b.) 1426/b
b.- duñ 3718/a
b.- maķ 1566/b
b.- mış (ayaķın b.) 0437/b
b.- p 2498/a
b.- r 2368/b
b.- rsa 1667/b
b.- rısañ 1627/b
b.- sa 3034/a
b.- yalar 1627/b, 3764/a
b.- yam 2785/b
b.- yu (b. dur-) 1504/a
b.- yuban (ķuşak b.) 3566/b
b.- yup 3002/a
2. Yükleme, hamletmek.
b.- (bilũñ b.) 3186/a
b.- dı (bile b.) 0597/a; (bilin b.) 0385/a, 0504/b, 4566/a
b.- dılar (bil b.) 2231/a
b.- mışvan (bil b.) 1291/b
b.- pdur (bilin b.) 3498/b
b.- yam (bil b.) 0655/b
b.- yavan (bil b.) 2536/a
b.- yuban (bilin b.) 2967/b, 4054/b
3. Gönül bağlamak, sevmek.
b.- dı (gönũl b.) 0675/a, 1167/a
b.- dıysa (gönũl b.) 3584/a
b.- maġa (gönũl b.) 1895/a
b.- maġıl (gönũl b.) 2768/a
b.- ya (gönũl b.) 1362/b
b.- yup (gönũl b.) 4175/a
4. Kapatmak, izin vermemek, engellemek.

b.- dılar. (bārgāhı b.) 4067/a; (ķapusın b.) 4578/b.
b.- duġum (ķapu b.) 3830/a
b.- duñ (ķapuñı b.) 4005/a
b.- yıcılar (raşad b.) 4184/a
b.- maġuñ (ķapuyı b.) 3817/a
b.- mazlar (ķapu b.) 3826/b
b.- mış (ķapu b.) 3838/b
b.- r (ķapuyı b.) 3780/b
b.- yıcıvan (‘ āķılları b.) 3890/a
5. Gözünü kör etmek, gözünü bağlamak.
b.- masun (gözün b.) 2219/b
6. Saf tutmak.
b.- dılar (şaf b.) 1412/b

baġlan-: -4- [T.] Baġlanmak.
b.- dı 3740/a; (bilik b.) 1322/b
b.- madın (elũñ b.) 2711/a
b.- mış (ķuşak b.) 3738/a

baġlu: -8- [T.] Baġlanmış, baġlı.
b. 0991/a, 1268/a, 2847/b, 3778/a, 3783/b, 4019/a; (b. ġal-) 4451/b
b.+ dur 0435/a

baġluluk: -1- [T.] Baġlılık.
b. 4124/a

bahā: -11- [Far.] Kıymet, deġer, karşılık.
b. 3425/b, 3560/b, 4406/b, 4408/a; (b. vir-) 2641/b
b.+ dur 3124/b
b.+ mı 4130/b
b.+ sı 1540/b
b.+ sın 2287/b, 3092/b
b.+ sın 4405/b

bahādur: -8- [Far.] Cesur, yiġit, kahraman.
b. 0260/a, 0905/b, 1030/a
b.+ lar 0260/b, 3735/b, 3740/b
b.+ lara 1016/a
b.+ larıla 2123/a

bahālu: -2- [Far.+T.] Pahalı.
b. 1252/b, 2210/b

bahāne: -5- [Far.] Vesile, sebep, bahane.
b. 0687/b, 1980/a, 2111/a; (b. ol-) 3351/a, 3357/a

bahār: -3- [Far.] 1. Bahar mevsimi.

b.+ ı 1572/a, 2844/a

2. Meyve ağaçlarının bahar mevsiminde açan çiçekleri.

b.+ ı 1442/a

bahāsuz: -1- [Far.+T.] Kıymetsiz, değersiz.

b. 0490/a

baḥr: -2- [Ar.] Deniz, derya.

b.+ ı 0258/b

b.+ ında 0312/a

baḥş: -1- [Far.] Verme, harcama.

b.+ ı 4382/a

baḥt: -62- [Far.] Kader, baht, talih.

b. 0189/b, 0273/a, 0742/b, 0810/b, 0971/a, 1097/b, 1149/a, 1260/a, 1275/b, 1572/b, 1937/a, 2358/a, 2483/b, 2714/a, 3154/a, 3839/b, 4088/a, 4098/b, 4132/b, 4469/a; (çübîn-i b.) 1245/a; (şāḥib-i b.) 1781/a; (b. u yârı kıl-) 3956/a; (b. ol-) 2625/b, 3822/b

b.+ a 0858/b, 1069/b, 1782/b; (b. ir-) 1272/b, 4253/b

b.+ ı 0283/a, 0841/b, 0878/b, 1103/a, 1249/a, 1526/a, 1924/a, 3077/b, 3879/b, 3930/a, 4619/b

b.+ ıla 0275/b, 3998/b, 4185/a, 4665/a

b.+ ına 2388/a

b.+ ından 4507/b

b.+ ınuñ 1743/b

b.+ ulu 2576/b

b.+ um açdı 3321/a

b.+ um 1074/a, 1709/a, 4619/a

b.+ umda 3883/a

b.+ umı 4092/b

b.+ umıla 3230/b

b.+ umuñ 3930/a

b.+ uñ 2642/b, 4057/b, 4470/b

b.+ uñda 4058/a

b.+ unuñ 3107/b

baḥtiyār: -1- [Far.] Talihli, mesut, mutlu.

b. (b. ol-) 1941/a

baḥtlu/ baḥtulu: -4- [Far.+T.] Bahtlı.

b. 0283/a, 0358/b, 0380/b, 1059/b

baḥ-: -44- [T.] Bakmak.

b. 0492/b, 1017/b, 2131/b, 3663/a
b.- a 0324/a, 2828/b; (açup b.) 3529/b

b.- ar 3417/b

b.- ardı 1405/a, 2148/a, 2237/b, 3214/a

b.- ariken 2671/b, 3806/b

b.- arlardı 2241/b

b.- arsa 2753/a

b.- dı 0520/a, 1354/a, 2296/a, 3809/a

b.- dılar 1868/a, 2240/b

b.- duḡça 0522/a

b.- ma 0047/b, 0193/a

b.- maḡıl 4084/a

b.- maḡ 1027/b

b.- maḡla 1565/a

b.- maya 2753/a, 2828/a, 2828/b, 4043/b

b.- maz (yüzine b.) 2370/b

b.- sa 1455/b, 3049/a

b.- uban 2094/b, 2256/a

b.- up 0701/a, 1360/a, 1541/a, 1563/a, 1730/a, 2128/b, 2238/a

baḡça: -1- [Far.] Bahçe.

b.+ da 4397/a

baḡır: -2- [T.] Bakır.

b. 0490/b, 0984/b

baḡış: -3- [T.] Bakış.

b.+ a 0415/a

b.+ da 0433/a

b.+ ından 0296/a

baḡışlu: -1- [T.] Bakışlı.

b. 0575/b

bāḡī: -4- [Ar.] 1. Ebedi, sonsuz, geçici olmayan.

b. (b. dur-) 2914/a; (b. ol-) 3538/a

2. Kalan, artan, öteki, diğer.

b. (b. ḡo-) 0536/b, 3759/b

bal: -16- [T.] Bal.

b. 1451/b, 1476/a, 1536/a, 2826/b,
3018/a, 3608/a, 4268/b
b.+ a 3783/a, 3882/b
b.+ ı 0630/b, 2421/a, 2421/b,
3495/b
b.+ ıla 3652/b
b.+ ın 3583/b, 3606/b
b.+ ını 3943/a

bālā: -1- [Far.] Yüksek, yüce.
b. (serv-i b.) 3666/a

balçık: -8- [T.] Çamur, balçık.
b. 2651/b; (b. gibi) 3303/a
b.+ a 3025/a
b.+ da 3095/b
b.+ ını 2652/a, 2653/a
b.+ umı 0076/a
b.+ umuz 0026/a

balçıklı: -1- [T.] Balçıklı.
b. 4493/a

balık: -11- [T.] Balık.
b. 0114/b, 0602/b, 2005/b, 2355/a,
2975/b, 4254/b; (b. gibi) 4107/b
b.+ a 2949/b; (b. dek) 1097/b
b.+ dan 2451/b, 4208/b

bāmūz: -1- [?] Utangaç, mahçup.
b. 3058/b

Bān: -1- Özel isim (?).
B. (B. suyu) 1847/b

bāng: -1- [Far.] Ses, seda, yüksek sesle
bağırma, haykırış.
b. (b. u feryād kıl-) 4371/a

bānū: -14- [Far.] Kadın, hanım.
b. 0434/a, 0829/b, 1375/a, 1376/a,
2397/a, 2397/b, 2408/a, 2410/a,
2451/a, 2648/b, 4272/a; (b.- yı çin)
2652/b
b.+ nuñ 0834/a
b.+ ya 2396/a

bar: -4- [T.] Var (Allah).
b. 2490/a (birdür ü hem b.); (b. u
bir) 0058/a; (bir ü b.) 0073/b

b. (bārī-yi b.) 1257/b

bār: -7- [Far.] 1. Yemiş, meyve, mahsul,
ber.
b. 3443/b
b.+ ı 0195/b
b.+ ın 1588/a
2. Yük.
b.+ ı 2844/b
3. Manevi ağırlık, eziyet, keder,
üzüntü.
b. 1604/b,
b.+ ı 0877/a
4. Defa, kere.
b. 2783/a

Bārbed: -12- Acem kökenli müzisyen.
B. 2740/a, 2741/a, 2744/a, 4071/a,
4072/b, 4078/b, 4144/a, 4460/a,
4553/a
B.+ den 4118/a, 4459/a
B.+ e 4269/a

bardak: -1- [T.] Bardak.
b.+ uñdan 3488/a

bārgāh: -9- [Far.] Padişahın karargahı,
saray, yüksek divan.
b. 1457/b, 1463/a; (b.- ı pādīshāhī)
4068/a
b.+ a 2194/a, 2230/a, 2560/b,
3338/a
b.+ ı 4067/a
b.+ uñ 1042/a

barış: -6- [T.] Barışmak.
b.- a 4487/a
b.- mağ 3898/a; (b. mı) 0934/b
b.- maz 2774/b
b.- mazsa 3113/a
b.- up 0966/a

barışık: -4- [T.] Barışık.
b. 1035/a, 1952/b
b.+ dan 0965/a, 1121/b

bārī: -7- [Far.] Hiç olmazsa, hiç değilse,
öyle ise.
b. 0195/a, 0195/b, 0927/b, 3248/a,
3471/a, 3725/b, 3946/b

Bārī: -1- [Ar.] Allah, Tanrı.
B. (B.- yi bār) 1257/b

barmak: -11- [T.] Parmak.
b. 0301/a, 0422/b, 2990/b, 3279/b
b.+ ı 3233/b
b.+ ıla 2009/a
b.+ ın 1423/a, 4481/a
b.+ ını 3388/a
b.+ larını 0351/b
b.+ uñıla 1277/a

baş-/ bas-: -16- [T.] 1. Basmak.
b.- acağ 4594/b
b.- alar 0348/a
b.- am 1598/b, 1599/b
b.- asın 1052/b
b.- duğıyçun 3698/b
b.- duñ (qadem b.“ayak basmak”) 4660/a
b.- masun 2617/b
b.- mayalum (iz b.) 1911/b
b.- mazdı 0512/a
b.- up 0703/a, 1114/a, 3777/a
2. Kimselere dert yanmadan her türlü acıya katlanmak.
b.- ar (bağırına taş b.) 3303/b
3. Baskın yapmak.
b.- mağ (ili b.) 1820/b
4. Bir şey üzerinde, parmak, mühür gibi bir şeyle iz yapmak.
b.- dı (mühür b.) 1946/a

baskun: -3- [T.] Baskın.
b. 1165/a; (b. kıl-) 1173/b
b.+ ın 2969/a

basu: -1- [T.] Demir tokmak.
b. 0934/b

baş: -203- [T.] 1. Baş.
b. 0370/a, 0497/b, 0706/b, 1696/a, 2035/b, 2535/b, 2904/a, 3085/b, 3157/b, 3269/a, 3824/a, 4396/b, 4401/b; (b. ağırt-) 2794/b b; (b. bağla-) 2315/a; (baş u cān kıl-) 0529/a; (b. çek- “sözünü dinlememek”) 0376/b; (b. eg- “emre uymak”) 2947/a, 3427/a; (b. u hem ten vir- “ölmek”) 4365/b; (b.

kes-) 2895/b; (b. қо- “yolundan gitmek”) 0091/a, 0469/b, 0539/b, 0839/a, 1426/a, 1838/b, 2665/a, 3120/b, 3269/b, 3609/b, 4051/b, 4142/a; (b. қо-) 4128/b; (b. ur- “başvurmak”) 2665/b; (b. vir-) 0035/b, 1921/a, 1923/b 2949/a, 4093/a; (dil epsem olsa yendek b. esendür “rahat olmak”) 2895/a
b.+ a 1139/a, 1251/b, 1578/b, 2802/b, 2903/a, 3171/a, 3260/a, 3260/b, 3803/b, 4201/b; (b. қон- “ummadığı bir şeye kavuşmak”) 1674/a, 1674/b
b.+ dan 0580/a, 2030/a, 2893/a, 3823/b, 4159/b, 4189/a; (b. çık- “doğru yoldan sapmak”) 0463/a, 3927/b
b.+ ı 1214/a, 3031/b, 3113/a, 3260/b, 3738/b; (b. dut-) 3790/b; (b. esen ol-) 2907/a; (b. қо-) 2678/a; (b. aya iriş-) 2052/a; (b. yerden göge eriş- “istediğini elde etmek”) 1292/b, 4029/b
b.+ ın 0297/b, 0340/a, 0340/b, 0819/a, 1234/b, 1330/a, 1469/a, 2027/a, 2395/a, 2535/a, 2894/b, 4158/b, 4544/a, 4552/a; (b. bur-) 1607/a; (b. dut-) 1580/a; (b. eg- “emre uymak”) 2028/b; (b. kız-) 3760/a
b.+ ına 0267/b, 0362/a, 0621/b, 1113/b, 2002/b, 2602/a, 3427/b, 3884/a, 4305/b
b.+ ında 0995/b, 1020/a, 3739/a, 3739/b, 4290/b, 4388/a
b.+ ından 0801/b, 1320/b, 1922/b, 2677/b, 4645/b
b.+ ını 2183/a; (b. māha ir- “istediğini elde etmek”) 2588/b
b.+ ınıñ 1264/b
b.+ lara 1349/a
b.+ ları (b. қо-) 2574/b
b.+ um 0370/b, 2690/b, 2836/a, 4479/b; (b. al- “çekip gitmek”) 4044/b; (b. kes-) 4104/a
b.+ uma 2836/b, 3418/b, 4136/a; (b. üş- “etraf, çevre”) 3354/b
b.+ umdan 4089/a
b.+ umuñ 3865/a

b.+ uñ 1038/b, 3245/b; (b.+ uñ kes-)
) 2262/a
 b.+ uña 0755/b, 1686/b, 3347/a,
 4651/a
 b.+ uñdan 2423/a
 b.+ uñuza 0979/b
 2. Bir topluluğu yöneten kimse.
 b. 0908/b, 1838/a; (b. çek-
 “öncülük etmek”) 1603/a (b. dut-
 “öncülük etmek”) 1116/b; (b. ol-)
 0740/a, 2909/b; (b. degül) 2509/b
 b.+ a gel- 2802/a
 b.+ ı 0109/b, 1029/b, 1203/b; (çeri
 b.) 1229/a, 2244/b, 4029/b
 b.+ ına 2653/b, 3789/b
 b.+ ıydı (“çeri başı”)2089/b
 b.+ ları (“çeri başı”)4565/b
 b.+ larını (“çeri başı”)2108/a
 b.+ umuza 1841/b
 3. Bir şeyin başladığı yer,
 başlangıç.
 b.+ a 2412/b
 b.+ ı 4678/a (“yıl başı”)
 4. Yara.
 b. (bağrı b. ol-) 0802/b, 1085/a; (b.
 ur-) 2684/a
 b.+ ıyçun 3697/b
 5. Önce, ilk.
 b. 3931/b, 4368/b, 4487/b, 4556/a;
 (b. ol-) 3726/a
 b.+ dan 0537/a, 0773/a
 6. Birbirinden üstün olmayan,
 denk.
 b.+ a (b. baş) 2509/a
 7. Bir şeyin toparlak ve çıkıntılı
 olan uç kısmı.
 b. 2806/a
 b.+ı 2807/b
 8. Akıl, fikir, şuur, zihin.
 b. 1153/b, 4013/a, 4224/a, 4341/b
 b.+ ı 1038/b, 1195/b, 1722/b
 b.+ ında 1603/a
 b.+ ından, 3585/a, 4245/a
 b.+ umda 1702/a, 3683/a
 b.+ umı 1152/b
 b.+ umuz 0784/b
 b.+ uñuz 4332/b
 b.+ ını 3084/a
 b.+ uñıla 3162/a

9. Dağ, tepe, ağaç gibi şeylerde en
 yüksek nokta.

b.+ uña (dağ b.) 3370/a

10. Başlık.

b.+ ı 2174/a

11. Baştan başa, bütün.

b.+a (b. başdan) 1513/b, 3193/b,

b.+ dan (b. başa) 1010/b, 1574/b,
 2359/b

başar-: -4- [T.] Başarmak.

b.- mağa 3563/b

b.- sam 4682/b

b.- up 3868/b

b.- ur 2401/b

başdaş: -1- [T.] Akran, emsal.

b. 3604/b

başla-: -22- [T.] Başlamak.

b.- dı 0536/a, 0558/b, 0666/b,

0800/a, 1542/a, 2599/a, 2738/a,

3201/b, 3743/a, 3758/a, 4250/b

b.- dılar 0537/b, 1413/a, 1413/b

b.- mağa 4183/a

b.- mışsın 1972/b

b.- rvanın 0001/b

b.- yalum 2923/a

b.- yasın 2906/a

b.- yuban 2529/b

b.- yup 3590/a, 4148/a

başlu: -4- [T.] 1. Başa sahip olan.

b. 3437/b

2. Başında bir önder bulunan.

b. 0991/a

3. Yara.

b. 0991/b, 3979/a

başsuz: -1- [T.] Başsız, başı olmayan.

b. 4590/a

bat-: -18- [T.] 1. Batmak, kaybolmak
 (güneş vs.)

b.- a 2781/b, 3538/b

b.- dı 0888/b, 1830/b, 2046/b,

2296/b, 3198/b, 3341/b, 4028/a

b.- mışdı 1403/b

b.- mışdı 4596/b

b.- ubanın 3280/b

2. Bir sıvının üstünde iken içine gömülmek.
b.+dı 4461/b
b.- maḳ 1007/b
b.- updı (b. balçıḡa) 3025/a
b.- updur 4090/a
3. Saplanmak, girmek.
b.- dı (topraḡa b.) 3442/a, 2390/a
- bat:** -1- [Far.] Eyerin altına konulan keçe.
b. 2253/a
- batıl-:** -2- [T.] Karıştırmak, katılmak.
b.- updı 3495/b
b.- updur 3856/a
- batır-:** -1- [T.] Batırmak (güneş vs.)
b.- dı 0421/a
- bay:** -7- [T.] Zengin, varlıklı.
b. 1529/b, 1724/b, 2304/b, 2570/b, 2619/b, 4156/a
b.+ a 4551/b
- başaḡı:** -1- [T.] Değişik bir tarafı bulunmayan, farklı olmayan, sıradan.
b. (b. ol-) 1618/b
- baydak:** -1- [T.] Yayan.
b. 3920/b
- bayık:** -6- [T.] Hazır.
b. 1485/b, 1615/a, 2069/b, 3445/b, 4365/b; (b. ol-) 0914/b
- bayıl-:** -1- [T.] Bayılmak.
b.- dı 3309/b
- baykuş:** -2- [T.] Baykuş.
b. 2773/b
b.+ mıdur 1837/b
- bayram:** -6- [T.] Bir dinde mübarek addolunan gün, bayram.
b. 0419/a, 3103/a; (b. it- “çok sevinmek”) 3104/a
b.+ ca 3552/b
b.+ dan 3552/a
b.+ ıdur 0582/a
- bāz [I]:** -2- [Far.] Tekrar, geri, yine.
b. 1559/b, 4373/a
- bāz [II]:** -1- [Far.] Doḡan.
b.+ ı 1582/b
- bāzār:** -8- [Far.] 1. Alışveriş yeri, çarşı, pazar.
b. 3632/b
b.+ a 0867/a, 4402/b, 4417/b
b.+ ı 3585/a, 3592/b
2. Alışveriş.
b. 1562/b, 2953/b
- bāzı:** -2- [Far.] Birtakım, bir kısım.
b. 2308/b, 2309/a
- bāzırgān:** -2- [Far.] Tüccar, tacir.
b.+ a 0645/a
b.+ ısn 1626/a
- bāzırgānlik:** -1- [Far.+T.] Tüccarlık.
b.+ idi 0643/a
- bā-zıdd:** -1- [Far.+Ar.] Zıttıyla.
b. 0183/b
- bebr:** -1- [Far.] Kaplana benzer, ondan daha büyükçe ve yırtıcı hayvan.
b.+ ile 3333/b
- be-cid:** -2- [Far.+Ar.] Ciddiyetle.
b. 1217/a, 3386/b, 3536/b
- bed:** -1- [Far.] Kötü, fena, çirkin.
b. (ḡazā-yı b.) 0328/a
- Bedahşān:** -2- Bedahşān.
B. (la‘l-i B. “Bedahşān şehrinde işlenen çok değerli yakut.”) 1525/a, 3695/b
- bed-endiṣ:** -4- [Far.] Kötü düşünen.
b. 1309/a, 2261/a, 2324/b; (dīv-i b.) 1080/a
- bedr:** -1- [Ar.] Ayın on dördüncü gecesindeki şekli, dolunay.
b.+ üñ 3489/a

bedre: -2- [Ar.] İçi altınla dolu kese.
b. 1077/a, 2611/a

bed-‘ahd: -1- [Far.+Ar.] Ahdinde durmayan, vefasız.
b. 2861/a

bed-baht: -4- [Far.] Bahtsız, bahtı kara, talihsiz.
b. 4493/a; (şüm-ı b.) 1084/a, 4331/a; (b.- ı la‘ini) 4112/a

bed-güher: -1- [Far.] İçi, tabiatı bozuk, soysuz, mayası bozuk.
b.+ dür 2582/a

bed-mihr: -1- [Far.] İyilik etmeyen, insaniyetsiz.
b. 2861/a

bed-nām: -4- [Far.] Adı kötüye çıkmış olan, şöhreti kötü olan.
b. (b. kıl-) 1642/b; (b. ol-) 1135/b, 2750/b, 3773/b

bed-rām: -1- [Far.] Uğursuz, kötü.
b. 2629/b

bed-sāz: -1- [Far.] Kötülük yapan.
b. 4284/a

beg: -23- [T.] Bey.
b. 0242/a, 0253/b, 0259/a, 0335/a, 0346/b
b.+ e 3091/a
b.+ ile 1145/b
b.+ inden 0612/a
b.+ ine 0615/a
b.+ ini 0630/a
b.+ idi 4075/b
b.+ ler 0143/a, 0207/b, 0213/b, 1157/a, 3106/b
b.+ lerden 0399/b
b.+ lerün 3569/b
b.+ sin 1686/a
b.+ üm 0227/a, 3538/a
b.+ üñ 0626/a
b.+ üñe 0622/b

begen-: -5- [T.] Beğenmek.

b.- di 0441/b, 1649/a
b.- diler 0441/b, 2900/a
b.- mez 4336/b

beglik: -9- [T.] Beylik.
b. 0742/a, 1943/a, 2348/b, 2492/b, 3862/a
b.+ i 4586/b
b.+ in 4277/a
b.+ ini 0381/b, 2479/a

Behmen: -1- Eski İran hükümdarlarından birinin adıdır.
B. 1776/b

behr: -2- [Ar.] Nasip, pay.
b. (b. bul-) 3428/a
b.+ in 3501/b

Behrām: -118- Sasani İmparatorluğu hükümdarlarından birinin adıdır.
B. 0611/a, 0634/a, 0634/b, 0639/a, 0645/a, 0904/b, 0916/a, 0919/a, 0946/a, 1016/a, 1048/a, 1068/a, 1087/a, 1100/a, 1115/a, 1117/a, 1122/a, 1135/a, 1151/a, 1203/b, 1224/b, 1235/a, 1235/b, 1241/b, 1254/a, 1269/a, 1279/a, 1292/a, 1304/a, 1312/a, 1325/a, 1328/a, 2142/a, 2142/b, 2184/a, 2188/b, 2192/b, 2227/b, 2236/a, 2250/a, 2261/a, 2265/a, 2265/b, 2483/a, 2512/a, 2553/a, 2555/a, 2614/a, 2629/a, 2656/a, 2664/a, 2665/b, 2669/b, 2671/a, 2689/a, 2700/a, 2709/b, 2723/b, 2724/b, 2726/a, 2736/a; (B.- ı Çübīn) 0637/a, 0998/a, 1029/b, 1198/b, 2477/a, 2476/b, 2582/a, 2627/a; (B.- ı dilāver) 0982/b, 1251/a, 2212/b; (B.- ı gūrī) 2730/a; (B.- ı gūr) 2730/b; (B.- ı ḥāma) 2144/b; (B.- rūz) 2083/b; (B.- ı server) 1041/a; (B.- ı šīri) 2247/a; (B.- ı şūma) 0963/a, 2220/a; (B.- ı yel) 2543/a; (Çübīn-i B.) 0935/a; (rūz-ı B.) 2656/b; (B. degül) 2526/a
b.+ a 1040/a, 1079/b, 1107/a, 1275/a, 1282/b, 1294/a, 1297/a, 2166/a, 2262/b, 2524/a, 2528/a,

2551/a, 2634/a, 2636/b, 2663/a,
2676/a, 2709/a
B.+ dur 1234/a
B.+ ı 0735/a, 1023/a, 1164/a,
2198/b
B.+ ıla 0934/a, 0994/a
B.+ ısa 2726/a
B.+ uñ 0663/a, 1018/a, 1249/b,
1309/a, 2267/b, 2537/a, 2540/a,
2545/a

Behrām: -1- [Far.] Merih yıldızı.
B. (B.-ı rüz) 2629.

behre: -3- [Far.] Pay, hisse.
b. 1555/a; (gevher-mülk b.) 1533/a
b.+ sidür 2726/b

beḳā: -1- [Ar.] Devam, süreklilik.
b.+ sı 3930/b

bekçi: -1- [T.] Bekçi.
b.+ leri 4466/a

bekle-: -6- [T.] 1. Beklemek.
b.- meñ 2348/b
2. Korumak, Muhafaza etmek.
b. 0126/b, 0976/b, 1927/a
b.- r 3106/a
b.- yübilür 1885/b

belā: -9- [Ar.] Dert, felaket, musibet.
b. 3038/b, 3426/b, 3959/a
b.+ dan 0496/b
b.+ lardan 0791/b
b.+ mıdur 3673/b
b.+ ya 2906/b, 3038/a
b.+ yı 3694/a

belā-keş: -1- [Far.+Ar.] Bela çeken,eziyet
ve sıkıntı çeken.
b. 3486/a

beli: -3- [Far.] Evet.
b. 1712/a, 3897/a, 3916/b

beliñ: -1- [T.] Ürkü, korku.
b. 0259/b

belkim: -3- [T.] Belki.

b. 0682/b, 4171/a; (b. degülsin)
1050/b

bellü: -13- [T.] Belli.
b. 0065/a, 0317/a, 0358/a, 0687/a,
1220/b, 1222/a, 1783/a, 2493/b,
2601/b, 3954/a, 4412/b; (b. vir-)
1179/b
b.+ dür 2180/a

belür-: -5- [T.] Belirmek, ortaya çıkmak.
b.- di 2097/a, 2458/a, 3032/b,
4390/b
b.- mezdi 2585/a

ben: -309- [T.] Ben.
b. 0004/a, 0009/a, 0027/b, 0045/a,
0118/a, 0121/b, 0128/b, 0144/a,
0181/a, 0181/b, 0183/a, 0202/a,
0202/b, 0459/b, 0493/a, 0562/b,
0564/a, 0659/a, 0812/a, 0841/a,
0868/a, 0892/a, 0893/b, 0894/a,
0909/a, 1005/a, 1032/a, 1047/b,
1070/b, 1071/b, 1086/a, 1094/a,
1160/a, 1285/a, 1313/a, 1319/a,
1319/b, 1453/a, 1537/a, 1548/a,
1584/a, 1586/a, 1597/a, 1598/a,
1598/b, 1615/b, 1620/b, 1637/b,
1651/b, 1659/a, 1676/a, 1676/b,
1677/b, 1682/b, 1699/a, 1699/b,
1746/b, 1749/a, 1760/a, 1775/a,
1803/a, 1880/a, 1884/b, 1903/a,
1965/a, 1965/b, 1932/a, 1970/a,
2011/b, 2113/a, 2140/a, 2156/a,
2260/a, 2260/b, 2318/a, 2331/b,
2366/b, 2506/a, 2506/b, 2510/b,
2513/a, 2513/b, 2532/b, 2536/a,
2605/b, 2662/b, 2664/b, 2671/a,
2751/a, 2762/a, 2795/a, 2795/b,
2798/a, 2804/a, 2804/b, 2842/a,
2855/b, 2879/a, 2879/b, 3167/b,
3238/b, 3245/a, 3255/b, 3348/a,
3368/a, 3370/a, 3418/b, 3423/b,
3682/a, 3696/b, 3721/a, 3724/a,
3785/a, 3828/b, 3831/a, 3841/a,
3845/b, 3885/a, 3893/b, 3916/a,
3922/a, 3944/b, 3950/a, 3962/a,
4036/a, 4037/a, 4057/b, 4082/b,
4092/b, 4093/b, 4133/a, 4297/a,

4297/b, 4314/b, 4383/a, 4408/b,
4514/b, 4618/a
b.+ de 1589/a, 1608/b, 1792/b,
3725/a, 3725/b
b.+ den 0083/b, 0534/b, 0737/b,
0750/b, 1364/b, 1658/a, 1661/a,
1681/a,
1713/a, 1915/a, 2523/a, 2684/b,
2749/a, 2761/a, 2860/b, 2862/a,
3218/b, 3233/b, 3266/a, 3780/a,
3837/a, 3861/a, 4137/b, 4138/a
b.+ din 1550/b, 1624/b, 4043/b
b.+ em 0570/a, 1731/b, 2824/a,
3126/a, 3274/a, 3872/a, 4103/a,
4638/b
b.+ i 0046/b, 0047/b, 0076/b,
0082/a, 0084/a, 0123/b, 0182/a,
0559/b, 0654/a, 0738/a, 0840/a,
0870/a, 0871/a, 1044/b, 1298/b,
1619/b, 1670/b, 1701/a, 1710/a,
1711/b, 1746/a, 2260/a, 2514/a,
2759/b, 2797/a, 2824/b, 2829/a,
2838/b, 2839/a, 2872/a, 2875/a,
2983/b, 3018/b, 3133/b, 3134/a,
3136/b, 3217/a, 3222/a, 3228/b,
3236/a, 3239/b, 3276/a, 3338/b,
3356/a,
3679/b, 3691/b, 3695/a, 3711/b,
3833/a, 3835/a, 3837/b, 3907/a,
3924/b, 3933/b, 3934/a, 3945/a,
3958/a, 4040/b, 4092/a, 4101/b,
4128/a, 4129/a, 4223/b, 4275/b,
4362/b, 4363/a, 4630/b
b.+ idüm 2870/a
b.+ üm (b. gibile) 3613/b
b.+ üm 0047/b, 0048/a, 0121/b,
0147/b, 0268/b, 0490/b, 0491/a,
0704/b, 0737/a, 0901/b, 1009/b,
1544/a, 1693/a, 1709/a, 1802/a,
1914/a, 1960/b, 2180/a, 2645/a,
2649/a, 2684/a, 2688/a, 2823/b,
2840/a, 3181/a, 3219/a, 3222/b,
3226/a, 3228/a, 3230/a, 3230/b,
3269/a, 3273/a, 3273/b, 3318/b,
3355/b, 3837/a, 3838/a, 3846/a,
3854/a, 3854/b, 3880/a, 3932/b,
4041/b, 4081/b, 4496/b, 4534/b
b.+ ümçün 2750/b
b.+ ümdür 1097/a, 1256/a, 2509/a
b.+ ümiçün 3331/b

b.+ ümile 3678/a, 4638/a
b.+ ümle 1307/a, 1630/b, 1712/a,
2832/a, 4088/a
b.+ ümledür 3132/a
b.+ üm 0121/a
b.+ ven 3637/a

baña: -120- [T.] Bana.

b. 0036/b, 0042/b, 0047/a, 0073/a,
0078/a, 0080/a, 0087/a, 0207/a,
0209/a, 0454/b, 0465/a, 0569/a,
0572/a, 0666/b, 0673/b, 0753/a,
0836/a, 0842/b, 0864/b, 0869/b,
0899/b, 0960/b, 0962/a, 1031/b,
1051/a, 1072/b, 1073/a, 1086/b,
1120/b, 1150/a, 1158/a, 1166/a,
1543/b, 1545/a, 1548/a, 1601/b,
1622/a, 1624/a, 1660/a, 1704/a,
1774/b, 1784/a, 1791/a, 1851/a,
1966/a, 2112/b, 2113/b, 2261/b,
2320/a, 2365/a, 2512/b, 2546/a,
2566/b, 2644/b, 2650/b, 2666/b,
2682/b, 2691/a, 2697/a, 2759/a,
2760/b, 2804/a, 2813/a, 2815/a,
2819/b, 2828/b, 2838/a, 2870/a,
2957/b, 3104/a, 3127/a, 3165/b,
3176/b, 3232/a, 3234/b, 3238/a,
3255/a, 3259/a, 3328/a, 3329/a,
3335/b, 3340/b, 3341/a, 3346/a,
3347/a, 3351/b, 3353/a, 3357/a,
3408/b, 3419/b, 3554/a, 3623/a,
3722/b, 3723/b, 3839/b, 3841/b,
3861/a, 3863/a, 3866/a, 3896/a,
3901/a, 3905/a, 3926/b, 3937/a,
3947/a, 3991/a, 4038/b, 4093/b,
4094/a, 4114/a, 4137/a, 4212/a,
4293/b, 4300/a, 4403/b, 4417/a,
4417/b, 4435/b, 4511/a
b.+ dur 2262/a

beñ: -2- [T.] Deri üzerindeki kahverengi
veya siyah renkli küçük lekeler.

b.+ ine 0506/a
b.+ iyle 0555/a

bend: -10- [Far.] 1. Bağ, köstek, kelepçe.

b. 3793/a, 4446/a, 4486/b
b.+ i 1649/b, 3920/a
b.+ ile 4447/a
b.+ in 1567/a

- b.+ ini 1270/b
b.+ ünden 3904/a
2. Su mecrası için yapılan kemer.
b. (b. it-) 2999/b
- bende:** -5- [Far.] Kul, köle, bağlı.
b. 0493/a; (b. dut-) 3699/a; (b. kılğıl) 4672/b; (b. ol-) 0208/b, 2932/b
- bende-perver:** -1- [Far.] Adamlarını kayıran, onlara bakıp ikram eden.
b. 0241/b
- beñdeş:** -3- [T.] Eş, benzer, emsal.
b. 0532/b, 2490/b
b.+ üñ 2054/b
- beñdeşsüz:** -1- [T.] Eşsiz, benzersiz.
b. 1768/a
- Bendü/ Bendüy:** -36- Hüsrev'in dayısı.
B. 0752/b, 0997/a, 1021/a, 1213/a, 1268/a, 1270/a, 1287/a, 1289/a, 1298/a, 1321/a, 1327/a, 1333/a, 1337/a, 1339/a, 1342/a, 2126/a, 2133/b, 2136/a, 2172/b, 2240/a, 2310/a; (B.- yı server) 2132/a
B.+ nuñ 1330/a
B.+ ya 0979/a, 1286/b, 1306/a, 1326/b, 2126/b, 2140/a
B.+ yı 0731/a, 1170/a, 1194/a, 2320/a, 2322/a, 2333/a
B.+ yıla 2330/a
- benefşe:** -7- [Far.] Menekşe.
b. 0577/a, 0769/b, 1430/b, 1435/b, 1483/b, 1566/b
b.+ yle 4247/a
- bengü:** -1- [T.] Sonu olmayan, ebedi.
b. 0590/b
- beñiz:** -9- [T.] Yüz, yüzün rengi.
b. 0663/b
b.+ den 4107/a
b.+ i (b. şarar-) 4462/b; (b. şaru ol-) 1196/b; (b. şol-) 2311/b, 3380/b, 4014/b, 4585/b
b.+ ümüz (b. sol-) 0953/b
- beñizlü:** -1- [T.] Benizli.
b. (sāz b. "solgun benizli") 4464/b
- beñze:** -11- [T.] Benzemek.
b.- r 0055/a, 0055/b, 0477/b, 1181/a, 3623/a; (b. ol-) 4242/b
b.- rdi 2963/a, 3308/, 3604/b
b.- rse 0845/a
b.- rsin 0055/a
- ber-â-ber:** -1- [Far.] Beraber, birlikte.
b. (b. ol-) 1429/b
- berât:** -2- [Ar.] Ferman.
b.+ ı 0435/b, 2872/a
- Bercîs:** -1- [Far.] Müşteri yıldızı.
B. 0226/a
- Berda':** -1- İran bölgesinde bir şehir.
B.+ dan 1146/b
- berg:** -1- [Far.] Yaprak.
b. 2844/b
- ber-güş:** -1- [Far.] Kulakta.
b. (halka b. kıl-) 4128/a
- berî:** -1- [Ar.] Temiz, arı.
b.+ di 3145/a
- berîd:** -1- [Ar.] Postacı, haberci, ulak.
b.- i 0095/b
- berk:** -4- [T.] Berk, sağlam, sıkı, muhkem.
b. 1910/a, 4578/b
b.+ idi 2408/b
- Bermûze:** -1- Save Han'ın oğludur.
B.+ yi 0652/a
- berü:** -3- [T.] Daha yakın, beri.
b. 0518/b, 2181/a; (b. gel-) 1419/a
- bes:** -11- [Far.] Yeter, yetişir, kâfi.
b. 1479/b, 1643/a, 1661/b, 1667/a, 2017/a, 2470/b, 2794/b, 3021/a, 3438/b, 3922/b
b.+ dür 4656/b

besle-: -2- [T.] Beslemek.
b.- düm 0009/a
b.- yesin 3435/b

beş: -1- [T.] Beş.
b. 0019/b

beşinci: -1- [T.] Beşinci.
b. 0261/a

beter / biter: -3- [Far.] Çok fena, daha fena,
çok kötü.
b. 0889/b
b.+ dür 0618/b, 2582/b

beyābān: -1- [Far.] Çöl, sahra, badiye.
b. 0116/a

beyān: -3- [Ar.] Açıklama, anlatma,
söyleme.
b. (b. kıl-) 0202/b, 0153/b, 2211/b

beyin: -4- [T.] Beyin.
b.+ den 1038/b
b.+ ini 4609/a
b.+ üm 0075/a
b.+ sinde 4290/a

beyinlü: -1- [T.] Beyinli.
b. 4290/a

beyinsüz: -2- [T.] Beyinsiz
b. 1087/b, 1122/b

beyt: -1- [Ar.] Ev, mesken, hane.
b.+ ine 0135/a

beyyine: -1- [Ar.] Delil, işaret.
b.+ ñden 1059/a

beze-: -1- [T.] Süslemek, bezemek.
b.- rdi 3017/a

bezek: -2- [T.] Bezek, süs, nakış.
b. (b. bağla-) 3800/a; (b. kıl-) 1240/b

bezen-: -8- [T.] Süslenmek.
b.- di 3767/a, 4065/a

b.- miş 0603/a, 2716/a, 3738/b,
4050/a, 4195/a
b.- mişdür 3953/b

bezm: -7- [Far.] İçkili, eğlenceli, meclis.
b. 1505/b; (b.- i çemen) 0221/a; (b.- i düğün) 4166/b, 4183/b
b.+ e 1554/b
b.+ ine 0288/a
b.+ ini 0222/a

be-dādār: -1- [Far.] Adaletli, adil.
b. 3965/b

be-dīn: -1- [Ar.+Far.] Ahiret (?).
b. (b. ü dünyā) 3965/b

be-ğayr: -1- [Far.] Başka.
b. 0172/b

be-kadr: -1- [Ar.+Far.] Derece, ölçü,
miktar.
b. (b.- i istiṭā‘at “gücü yettiği kadar”) 0199/b

bıçak: -7- [T.] Bıçak.
b. 0348/b; (b. bile-) 1056/a
b.+ a 4139/b
b.+ dan 2488/b
b.+ ı 2628/b, 2633/a
b.+ ıla 2669/a

bık-: -1- [T.] Bıkmak.
b.- ma 3244/b

bıldır/ bıldur: -3- [T.] Geçen yıl.
b. 3624/b
b.+ ki (“geçen yılki”) 3620/a
b.+ layın 3619/a

bıñar: -10- [T.] Pınar.
b. 0701/b, 0799/b, 0819/a, 4012/b;
(b. gibi) 0804/b
b.+ a 0805/a
b.+ dan 0591/a, 0723/a, 0805/a
b.+ ı 0590/b

bırağ-: -41- [T.] 1. Bırakmak.
b. 0746/a, 3940/a, 4223/a
b.-a 3529/b

b.- am 3157/b
b.- dı 3018/b, 3172/b, 3801/a, 4254/b
b.- dılar 1185/a, 1194/b, 1394/a
b.- duñ 1703/b, 2389/b, 2871/b
b.- ma 0079/b, 3933/a, 3933/b, 4092/a, 4413/b
b.- mağa 3202/a
b.- urdı 3202/b
b.- mış 2357/b, 4397/b, 4553/a
b.- mışdı 0602/a
b.- ur 2480/b
b.- ub 3570/b
2. Maruz bırakmak, bir kötülüğe uğratmak.
b.- a 3529/a,
b.- am 2772/a
b.- dı 3123/b
3. Koyup gitmek, terk etmek.
b.- an (cānum āha b.) 2683/b
b.- dı 0553/b, 2941/a, 3414/b, 4186/b
b.- mağ 1644/a, 1644/b
4. Kesmek, sona erdirmek, devam ettirmemek.
b. 4589/b
b.- ğıl 4631/a
5. İzin vermek, müsaade etmek.
b.- maz 0585/b

bıyık: -1- [T.] Bıyık.
b.+ ı 3402/b

biç: -6- [T.] Biçmek.
b.- di 0412/b
b.- erdi 0299/a
b.- erise 3184/b
b.- ici 2246/b
b.- iser 3184/a
b.- mışdı 0790/b

big: -2- [T.] Bey.
b. 0908/b, 2138/b

biğâne: -1- [Far.] Yabancı, aşına olmayan.
b.+ den 1579/b

bigi: -13- [T.] Gibi.
b. (atası b.) 1865/b; (ay b.) 0429/b;
(bilü b.) 1747/b; (bunuñ b.) 2187/a;

(gül b.) 3419/a; (murāduñ b.) 2402/a; (nīlūfer b.) 0334/b; (toğan b.) 0629/a
b.+ dūr (gice b.) 0884/b
b.+ ne 2525/b
b.+ ydi (çanağ b.) 0880/a; (saçı b.) 0880/b
b.+ yken (müm b.) 1549/b

bih: -1- [Far.] İyi.
b. 2744/a

bihter: -1- [Far.] En iyi, daha iyi, pek iyi.
b. 0137/b

bikr: -3- [Ar.] El değmemiş, dokunulmamış, bâkire.
b. 0152/b
b.+ e 0154/a
b.+ ini 0135/b

bil: -231- [T.] 1. Bilmek.
b. 0171/b, 1300/b, 1872/b, 2284/b, 3545/b
b.- di 0317/a; (haber b.) 4316/a
b.- dügin 3969/b
b.- düğümüñ 0408/b
b.- düñ 2392/b, 2881/b
b.- e 2085/a, 2580/b, 3655/b, 4434/a
b.- en 0606/a, 0996/b, 1750/b, 2074/b, 2765/a, 2859/a, 1889/b
b.- esiz 1230/b, 3359/a
b.- eydi 2067/b
b.- ici 0455/a, 2198/a
b.- icisin 4624/b
b.- imez 0781/b, 1750/b, 2763/a; (murādı b. “isteğine kavuşmuş”) 2372/a
b.- me 2853/b
b.- medi 4024/b
b.- mek 1914/b
b.- mekde 0016/b, 0317/a
b.- mekden 2165/a
b.- mekiçün (haķıķat b.) 4611/b
b.- meye 2431/b, 2527/b
b.- meyen 0618/b, 4287/b
b.- meyenden 4287/a
b.- meyenler 0352/b
b.- mez mi 3410/b

b.- mez 0619/b, 2571/b, 3005/a,
 3035/b, 4127/a, 4224/b; (b. ol-) 3660/a
 b.- mezem 2367/b
 b.- mezidi 3071/a, 3653/b
 b.- meziken 4309/b
 b.- mezin 0343/a, 1312/b, 1313/a
 b.- mezüz 4423/b
 b.- mezven 2993/a
 b.- üñ 0933/b, 2179/b
 b.- üpdi 2938/a
 b.- ür 0210/b, 0549/a, 1037/b,
 1275/b, 1696/a, 1783/a, 1790/b,
 2493/b, 2559/b, 2760/a, 2950/b,
 3448/b, 3663/b; (b. mi) 0172/a; (ne b.) 1028/a, 2372/b
 b.- ürdi 0676/b, 0705/a, 3301/a,
 3527/b, 3726/a, 4159/b
 b.- ürem 0002/b, 3962/a, 3962/b
 b.- ürin 1184/a, 2630/a
 b.- ürseñ 0564/b, 1277/a, 1726/b,
 4624/b
 b.- ürsin 0088/b, 0487/a, 2000/b,
 2424/a, 2573/a, 2708/b, 3626/a,
 3719/b, 3724/b, 3785/a, 3866/b,
 3895/b, 4095/a, 4101/b, 4654/b
 b.- ürven 0742/b, 0816/a, 1357/b,
 2603/a, 2883/a, 3324/b, 3444/a,
 3575/b, 3725/a
 2. Anlamak, farkına varmak, fark etmek.
 b. 0606/b
 b.-di 0683/a, 0687/a, 0916/a,
 1118/a, 1212/a, 1317/b, 1328/a,
 2055/a, 2096/a, 2554/a, 2562/a,
 2619/b, 2995/a, 3405/a, 3587/b,
 3591/b, 3665/b, 4027/a, 4046/a,
 4328/b, 4419/a, 4525/b, 4600/b
 b.- dilerdi 2127/a
 b.- düm 0841/a, 2841/a
 b.- e 0547/b, 3554/b; (hürmetüñüz b.) 2015/b
 b.- em 0467/a, 0837/b, 1932/b
 b.- en (bahāsını b. “değer bilmek”) 4405/b; (hakkını b.) 4676/a
 b.- esin 2045/a
 b.- eyin 1319/a
 b.- gil 0889/b, 1097/a, 1141/a,
 2284/a

b.- imezven 3678/b
 b.- medüñ (kıymetini b.) 1089/a
 b.- mesün (eylük b.) 1289/a
 b.- mezse 3866/b
 b.- mişdi 3664/a
 b.- sün (rāzuñı b.) 3656/a
 b.- üp 0141/a, 0375/b
 b.- ür 2494/b; (hakk b.-) 1291/b
 3. Saymak, kabul etmek.
 b. 1798/b, 2650/b
 b.- di (yakın b.) 2774/a; (uşlu b.) 2029/b
 b.- mesün 1931/a
 b.- üñ 4332/b
 4. Öğrenmek.
 b. 1367/a, 1367/b, 3163/b, 3906/a,
 3906/b
 b.- di (sırrını b.) 0314/b
 b.- mege 4028/b
 b.- mesün, 2606/b, 4367/a
 b.- meye 1161/b
 b.- sün 2263/b
 5. Tanımak.
 b. 1298/b, 2198/b, 4333/b
 b.- düñ 2869/b
 b.- e 0005/a, 0377/b, 2107/b
 b.- en 1068/a, 2072/b
 b.- enler 0950/b, 1868/a
 b.- ine 2168/b
 b.- medi 4494/a
 b.- meyendür 0065/a
 b.- eyidüñ 2601/a
 b.- mez 0029/a
 b.- mezdi 4399/b
 b.- mezseñüz 4332/a
 b.- ür 3133/b
 b.- ürise 3656/b
 b.- ürlər 0186/b
 b.- ürsin 1778/a, 1878/a, 3836/b;
 (düşmen b.) 1173/a
 6. Farkında olmak.
 b.- ürem 2762/a
 b.- ürin 4408
 b.- ürlər, 4643/b/b
 7. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak.
 b.- en (iş b.) 0968/a, 1298/a,
 2271/b, 3789/a, 3797/a
 b.- me 2521/a
 b.- meyen 1254/b

b.- mezin 1133/a,
b.- ür (b. gişi) 3902/a
b.- ürlər 3149/a
8. Sorumlu kabul etmək, muhatap tutmak.
b.- me 0910/a
9. Yardımcı fiil.
b.- ürsin (düze b.)3941/b

bil: -26- [T.] Bel.
b. 2536/b, 3621/b; (b. bağla-) 0655/b, 1291/b, 2231/a, 2536/a; (b. bükül-) 4233/a; (b. ur-) 3415/b
b.+ de 1719/b
b.+ e (b. bağla-) 0597/a
b.+ i 0880/b, 2964/a
b.+ in 2618/b; (b. bağla-) 0385/a, 0504/b, 2967/b, 3498/b 4054/b 4566/a
b.+ inde 4388/a
b.+ ine 3415/b
b.+ üle 2820/b
b.+ üm 3422/a
b.+ ümden 2847/b
b.+ üñ 3684/b; (b. bağla-) 3186/a

bildür-: -5- [T.] Bildirmek, haber vermek.
b.- 4085/b
b.- di 4319/b
b.- eydi 0544/b
b.- me 2607/a
b.- ür 1021/b

bile: -22- [T.] Birlikte, beraber.
b. 0728/b, 0749/a, 0758/a, 0843/b, 0949/a, 1459/a, 1615/a, 1677/b, 1692/a, 2121/b, 2164/a, 2245/b, 2260/a, 2274/b, 2309/a, 2469/b, 2667/b, 2752/b, 3612/a, 3763/b, 3775/b, 4351/a

bile-: -5- [T.] Bilemek.
b.- er (dişini b.-)2227/b
b.- rdi (diş b.-) 3551/b
b.- rler (bıçak b.-)1056/a
b.- rven (diş b.-) 1094/b
b.- yü (diş b.-) 1146/b

bilek: -1- [T.] Bilek.
b.+ i 0629/a

bileklü: -3- [T.] Bilekli.
b. 3178/a, 3288/a, 4647/a

bilezük: -2- [T.] Bilezik.
b. 0566/a, 2067/a

bilge: -24- [T.] Bilge.
b. 0278/a, 0292/a, 0448/b, 0455/a, 0475/a, 0497/a, 0565/a, 0793/a, 0800/a, 0822/a, 1768/a, 1861/a, 1867/a, 1992/a, 2647/a, 2983/b, 3003/b, 3660/a, 3985/a, 4021/a
b.+ lerle 0402/a
b.+ nüñ 0960/a
b.+ sin 2600/b
b.+ ye 1242/b

bilgelik: -1- [T.] Bilgelik.
b.+ ümüz 4382/b

bili/ bilü: -33- [T.] Bilgi.
b. 0955/b, 1130/b, 1150/b, 1511/b, 1752/b, 1790/b, 1800/b 1875/a, 2074/b, 2208/b, 2272/a, 2557/a, 2575/b, 3636/b; (b. bigi) 1747/b; (b. gibi) 2191/b
b.+ den 0889/a, 1127/a
b.+ ñ 2515/b
b.+ ñüñ 1083/a
b.+ si 0252/b, 0306/b, 0956/b, 1109/b, 1228/b, 1934/b, 2058/b, 2169/a, 2522/b, 2948/b
b.+ sin 4294/b
b.+ yile 4454/a
b.- ye 2890/a

bilik: -3- [T.] Belik, ortadan iki yana ayrılmış saçın tek tarafı, saç örgüsü.
b. (b bağlan-) 1322/b
b.+ i 0555/b, 0985/a

bilin-: -7- [T.] Bilinmek.
b.- di 0543/b, 0955/a, 2464/a
b.- mez 0551/b, 0835/b, 1150/a
b.- ür 2445/b

bilış: -2- [T.] Dost, tanıdık, aşına.
b. 2457/a
b.+ i 4289/a

bişlik: -2- [T.] Aşinalık, tanışıklık.

b. 0547/a, 3148/b

billür: -1- [Far.] Çok parlak, şeffaf, duru ve temiz (cam) ve bu camdan yapılmış (nesne), kristal.

b. (cām-ı b.) 0785/a

bilmezlik: -1- [T.] Cahillik.

b. 1237/b

bilüsüz: -3- [T.] Bilgisiz, cahil.

b. 1697/a, 2492/a; (b. degül) 2492/b

bilüsüzlik/ bilüsüzlük: -2- [T.] Bilgisizlik, cahillik.

b.+ den 1996/b

b.+ ile 2820/a

bim: -3- [Far.] Korku.

b. 1028/b, 1586/b; (b. it-) 1700/a

bimār: -1- [Far.] Hasta.

b. (b. ol-) 2369/b

biñ: -29- [T.] Bin sayısı.

b. 0093/b, 0423/b, 1202/a, 1258/b, 1361/a, 1589/b, 2056/a, 2061/a, 2075/b, 2288/b, 2291/a, 2293/b, 2760/a, 2960/b, 3350/b, 3387/a, 3436/a, 3717/a, 3874/b, 4188/a, 4189/a, 4190/a, 4191/a, 4192/a, 4351/a, 4432/a, 4443/b, 4683/a

b.+ inden 0117/a

bin-: -54- [T.] 1. Binmek.

b. 0229/b, 2723/a

b.- di 0921/a, 0976/a, 0982/a, 1322/a, 1694/b, 1975/b, 2161/a, 2314/a, 2723/b, 3291/b, 4016/b, 4185/a, 4426/b, 4439/a

b.- diler 1384/a, 2226/a

b.- düğ 1110/b

b.- düğün 2765/b

b.- e 0846/b, 1876/b, 1953/b, 2439/b

b.- en 1017/b

b.- erdi 2456/b

b.- işin 1018/a

b.- medi 2146/b

b.- mekte 1599/a

b.- miş 0690/b, 0984/b, 1380/a

b.- mişdi 0995/a

b.- mişler 4198/a

b.- ü 0328/b

b.- üben 1780/b, 2334/a

b.- üp 0758/a, 0847/b, 1308/b, 3322/b, 3761/a, 4016/a, 4588/a

b.- ür 1782/b

2. Tahta binmek, çıkmak.

b.- di 0897/a, 0918/a, 2713/a, 2736/b

b.- e 0655/a, 1228/a

b.- mege 0251/b

b.- meyesin 3533/b

b.- ür 1299/b

bindür-: -1- [T.] Bindirmek.

b.- di 0873/a

bir: -808- [T.] 1. Bir sayısı.

b. 0015/b, 0031/a, 0031/b, 0037/a, 0047/a, 0056/a, 0064/b, 0065/a, 0066/a, 0075/b, 0082/b, 0117/a, 0148/b, 0168/b, 0176/a, 0180/a, 0191/b, 0252/a, 0254/b, 0259/a, 0266/b, 0271/a, 0281/b, 0282/a, 0298/b, 0300/a, 0300/b, 0308/a, 0315/a, 0322/b, 0330/a, 0335/a, 0338/a, 0341/a, 0346/a, 0376/a, 0391/a, 0396/b, 0435/a, 0437/a, 0438/b, 0440/a, 0459/b, 0460/a, 0465/b, 0469/b, 0474/a, 0477/b, 0478/a, 0478/b, 0487/a, 0495/b, 0501/a, 0506/b, 0521/b, 0523/a, 0528/b, 0553/a, 0562/a, 0562/b, 0574/a, 0590/a, 0619/a, 0638/a, 0642/a, 0644/a, 0650/a, 0671/a, 0674/b, 0686/a, 0693/b, 0695/b, 0696/a, 0697/b, 0707/a, 0707/b, 0710/a, 0711/b, 0713/b, 0714/a, 0716/a, 0718/a, 0718/b, 0738/b, 0744/a, 0747/a, 0751/a, 0752/a, 0755/a, 0760/b, 0764/b, 0765/b, 0770/a, 0779/b, 0786/b, 0805/b, 0806/b, 0815/a, 0828/a, 0838/a, 0844/a, 0848/b, 0854/b, 0861/a, 0866/b, 0868/b, 0869/a, 0889/b, 0894/a, 0908/a, 0914/a, 0924/b, 0925/b, 0927/b, 0942/b, 0945/b,

0957/a,	0984/a,	0985/a,	0994/b,	2848/b,	2862/b,	2873/a,	2877/a,
1005/a,	1008/a,	1013/a,	1025/a,	2877/b,	2880/b,	2894/b,	2896/a,
1030/b,	1033/a,	1034/a,	1064/b,	2910/a,	2910/b,	2915/b,	2921/a,
1103/b,	1130/a,	1146/a,	1163/b,	2921/b,	2925/a,	2925/b,	2927/a,
1167/a,	1226/a,	1233/b,	1242/a,	2934/a,	2948/a,	2956/b,	2962/b,
1244/a,	1249/a,	1262/a,	1270/b,	2979/a,	2985/b,	2986/a,	2986/b,
1289/a,	1291/a,	1294/a,	1300/a,	2998/a,	2998/b,	3000/b,	3006/b,
1309/a,	1310/b,	1348/a,	1359/b,	3017/b,	3023/b,	3032/a,	3042/a,
1373/b,	1401/a,	1402/b,	1414/a,	3043/b,	3045/b,	3047/a,	3053/a,
1414/b,	1437/a,	1486/a,	1488/a,	3054/b,	3059/b,	3060/a,	3062/a,
1512/b,	1514/a,	1515/b,	1518/a,	3082/a,	3084/a,	3089/b,	3091/a,
1519/b,	1520/a,	1522/a,	1522/b,	3091/b,	3093/a,	3094/a,	3101/a,
1523/a,	1525/a,	1526/a,	1528/a,	3104/b,	3113/b,	3123/a,	3127/a,
1528/b,	1529/a,	1530/a,	1531/b,	3139/a,	3143/a,	3158/b,	3188/a,
1546/b,	1556/b,	1561/a,	1571/b,	3188/b,	3193/a,	3193/b,	3195/b,
1574/b,	1576/a,	1576/b,	1590/a,	3197/b,	3200/a,	3203/b,	3207/a,
1597/a,	1597/b,	1606/b,	1611/a,	3212/a,	3216/b,	3219/a,	3225/b,
1611/b,	1613/b,	1620/b,	1622/b,	3237/b,	3258/b,	3267/b,	3269/a,
1625/a,	1645/a,	1652/a,	1659/b,	3269/b,	3270/a,	3279/a,	3282/a,
1687/a,	1691/a,	1696/b,	1699/a,	3287/b,	3291/b,	3292/a,	3298/b,
1721/a,	1727/b,	1740/b,	1749/a,	3344/b,	3360/a,	3360/b,	3362/a,
1752/a,	1756/b,	1757/a,	1768/a,	3364/b,	3374/a,	3383/b,	3391/b,
1776/a,	1780/a,	1795/b,	1799/b,	3394/a,	3395/a,	3399/a,	3401/a,
1812/b,	1815/a,	1827/a,	1839/b,	3403/b,	3407/a,	3415/a,	3423/b,
1842/a,	1874/b,	1893/a,	1904/a,	3426/a,	3435/b,	3440/b,	3443/a,
1907/a,	1910/a,	1914/a,	1916/a,	3453/a,	3455/b,	3457/a,	3460/a,
1945/a,	1987/a,	1988/a,	1989/a,	3465/a,	3474/a,	3505/a,	3508/a,
1994/b,	2016/a,	2016/b,	2028/b,	3509/a,	3510/b,	3511/a,	3515/b,
2033/a,	2037/a,	2044/a,	2057/b,	3516/b,	3525/b,	3528/a,	3529/a,
2058/a,	2104/b,	2120/a,	2130/a,	3530/b,	3541/a,	3543/a,	3545/b,
2131/b,	2132/b,	2168/a,	2189/a,	3546/b,	3554/a,	3562/a,	3563/a,
2234/a,	2255/b,	2271/b,	2282/b,	3566/b,	3587/a,	3604/a,	3615/a,
2287/a,	2290/b,	2299/a,	2320/a,	3616/b,	3617/b,	3618/a,	3624/b,
2323/a,	2344/a,	2349/b,	2354/a,	3629/b,	3630/b,	3638/b,	3645/a,
2369/a,	2389/a,	2390/a,	2391/a,	3662/b,	3668/a,	3674/a,	3674/b,
2392/b,	2399/a,	2409/a,	2414/a,	3685/a,	3712/a,	3723/a,	3725/a,
2425/b,	2430/a,	2455/b,	2458/b,	3730/b,	3739/a,	3746/a,	3749/a,
2459/b,	2463/a,	2484/b,	2491/a,	3752/a,	3779/a,	3781/a,	3782/a,
2499/a,	2510/a,	2513/a,	2517/b,	3792/b,	3798/a,	3800/b,	3801/a,
2532/a,	2536/b,	2538/b,	2548/a,	3802/a,	3832/b,	3847/a,	3849/a,
2548/b,	2560/b,	2561/a,	2577/a,	3859/a,	3874/a,	3876/a,	3880/b,
2579/a,	2583/b,	2600/b,	2602/a,	3883/a,	3884/b,	3887/a,	3921/b,
2611/a,	2621/b,	2625/a,	2628/b,	3939/b,	3943/b,	3944/b,	3949/b,
2632/a,	2639/a,	2642/a,	2657/a,	3977/a,	3981/b,	4022/a,	4040/b,
2666/a,	2686/a,	2699/a,	2705/b,	4058/a,	4059/b,	4064/a,	4071/b,
2715/a,	2715/b,	2738/b,	2747/a,	4075/a,	4087/a,	4087/b,	4106/b,
2759/a,	2772/a,	2778/a,	2779/a,	4117/a,	4128/a,	4140/a,	4144/a,
2801/a,	2807/b,	2808/a,	2810/a,	4156/b,	4170/b,	4196/a,	4208/b,
2810/b,	2816/b,	2817/b,	2826/a,	4216/a,	4216/b,	4222/a,	4225/a,
2826/b,	2828/b,	2838/a,	2840/b,	4228/b,	4253/a,	4263/b,	4265/b,

4281/a, 4284/a, 4285/b, 4288/a,
4310/a, 4313/a, 4314/b, 4326/b,
4332/a, 4337/b, 4343/b, 4349/b,
4352/b, 4355/a, 4367/b, 4385/a,
4387/a, 4388/b, 4389/a, 4397/b,
4400/b, 4403/a, 4437/a, 4446/a,
4463/a, 4482/a, 4484/b, 4486/a,
4491/b, 4505/a, 4511/a, 4533/b,
4534/a, 4535/b, 4575/b, 4581/a,
4587/a, 4588/a, 4592/a, 4595/a,
4595/b, 4601/a, 4601/b, 4614/b,
4634/a, 4646/a, 4656/b, 4671/b,
4998/a

2. Herhangi bir.

b. (b. çokları) 0363/a; (b. gün)
0311/a, 0328/b, 0403/b, 0610/b,
1378/a, 1454/a, 1517/b, 1527/a
1532/b 1587/b, 1621/a, 1737/a
2778/b, 2411/a, 2860/a, 2868/a,
3217/a, 3275/a, 3281/a, 3458/b,
3565/a, 3623/a, 3796/b, 4166/a,
4266/a; (b. gece) 0720/a, 0783/a,
0783/b 0829/a, 0878/a 1295/a,
1561/b, 1572/a, 3247/b, 3592/a,
3619/a, 3667/a, 4113/b, 4168/a,
4270/b; (b. gez) 2181/a, 2323/b,
2733/a, 3048/a, 3309/a, 3361/b,
3628/b, 3787/b, 4089/b; (b. yana),
0594/a, 0659/a, 1175/a, 1345/b,
1395/a, 1395/b, 1505/a, 1507/a,
1908/b, 2513/b, 2775/a, 3737/a,
3737/b, 4032/a, 4070/b, 4318/b; (b.
yirde) 1532/a, 2147/b; (b. zaman)
0318/b, 1296/a, 2027/b, 2382/a

3. Tek, bir.

b. 0058/a, 0073/b, 1052/b, 1653/b,
1794/a, 2486/b, 2522/a, 3303/a,
3303/b, 3499/a, 3511/b, 3642/a,
3912/b, 3922/b; (b. an) 1825/a; (b.
dem) 0941/a, 0941/b, 1478/a,
1561/b, 1845/a, 1868/b, 2028/a,
3647/a, 3711/a, 3747/a, 3947/a,
4111/a, 4300/b

b.+ er 0895/a

b.+ idi 1559/b

b.+ in 2570/b

b.+ dür 2490/a

4. Birkez, bir defa.

b. 3553/b

5. Birlikte, beraber.

b. 0900/b b. (b. araya)
3647/b, 1458/a, 2035/a; (b. et-)
3786/a; (b. ol-) 0911/b, 1913/a,
1968/a, 2051/a, 2589/b, 3862/a,
4100/b, 4324/a, 4365/a, 4488/a
b.+ dür 0939/a, 1758/b

b.+ idi 3145/b

6. Tek tek, bir bir.

b. (b. bir) 1887/a, 2211/b, 3340/b,
3494/b, 4394/a, 4599/b

b.+ in (b. birin) 0820/b

7. Aynı, denk, eşit.

b. 2606/b, 4060/a; (b. degül)
4216/b; (b. degülse) 1758/a; (b.
midür) 0934/a; (b. kıl-) 3713/b;
(râyı b. kıl-) 1882/b

8. Bazen, arada bir.

b. (arada b.) 0680/b, 2365/b, 3103/b

9. Zamir.

b.+ i 0019/a, 0019/b, 0211/b,
0247/a, 0252/a, 0253/a, 0646/b,
0780/b, 0870/b, 0895/a, 1030/b,
1168/a, 1347/b, 1350/b, 1351/a,
1351/b, 1352/a, 1352/b, 1353/a,
1353/b, 1382/a, 1404/a, 1414/b,
1514/a, 1577/a, 1577/b, 1763/b,
1839/b, 1840/a, 1899/b, 2173/b,
2282/b, 2288/b, 2439/b, 2486/b,
2770/a, 2806/b, 3283/a, 3284/a,
3572/a, 3572/b, 3573/a, 3574/a,
3575/a, 3601/a, 4039/a, 4049/b,
4051/b, 4358/b, 4486/b; (her b.)
0201/a

b.+ in 0541/a, 2760/b, 4080/b

b.+ inün 0431/a, 0431/b, 0780/b,
2056/b, 3254/a, 4125/b

b.+ inde 2715/b

b.+ inden 4323/b

b.+ indendür (her b.) 1389/b

b.+ ine 1350/a

b.+ ini 0408/b

b.+ isi 1109/a, 1202/b, 3092/b,
4051/a, 4662/b

b.+ isin 2848/b, 3054/b

b.+ ün 4486/b

bir-: -2- [T.] Vermek.

b. (ögüt b.) 2522/b

b.- ürdi (‘ivaż b.) 1821/b

biraz/ birez: -47- [T.] Biraz.

b. 0140/b, 0178/a, 0442/b, 0497/b,
0509/a, 0509/b, 0513/a, 0513/b,
0520/a, 0639/b, 0673/b, 0851/a,
0964/a, 1048/b, 1150/b, 1296/a,
1333/a, 1393/b, 1498/a, 1587/a,
1654/b, 1944/b, 2266/a, 2408/a,
2502/b, 2537/b, 2627/b, 2858/b,
2945/b, 3042/b, 3229/a, 3268/b,
3309/b, 3770/a, 3378/b, 3488/a,
3515/b, 3615/b, 3739/b, 3900/b,
3927/b, 4024/b, 4028/b, 4341/a,
4489/b, 4523/a 4663/a

birazdan: -1- [T.] Az sonra.

b. 4245/a

Bircıs: -1- Müşteri (Jüpiter) gezegeni.

B. 2356/a

birezçük: -2- [T.] Birazcık.

b. 3413/a, 3993/b

biribiri: -6- [T.] Birbiri.

b. 1354/a
b.+ mize 1906/b
b.+ n 1348/b, 1349/b
b.+ ne 0024/b, 2222/b

birikdür-: -1- [T.] Biriktirmek.

b.- üñ 4327/a

birinç: -1- [Far.] Pirinç.

b. 2756/b

birkaç: -20- [T.] Birkaç.

b. 0444/a, 0774/a, 1015/a, 1218/a,
1533/b, 1578/a, 2247/b, 2265/b,
2497/b, 2637/a, 2856/a, 3186/b,
3569/a, 3621/a 3400/a, 3759/a,
3898/b, 4179/a, 4451/a, 4661/a

birlik: -1- [T.] Birlik.

b. 4131/a

biryân: -3- [Far.] Kebap.

b. 2623/a, 3509/b, 4466/b

bisle-: -1- [T.] Büyütmek, beslemek.

b. 3661/a

Bısutün: -10- Ferhat'ın Şîrîn'e kavuşmak için deldiği dağın ismi.

B. 3188/b, 3190/a, 3286/b, 3345/b,
3346/b, 3392/b

B.+ a 3287/b, 3404/a

B.+ ı 3313/b

B.+ uñ 4583/b

biş: -18- [T.] Beş.

b. 0251/a, 0760/b, 1307/a, 2383/a,
2469/b, 2611/b, 3064/b, 3100/a,
3199/a, 3254/a, 3644/b, 3762/b,
3832/b, 4194/b, 4401/a, 4657/b

b.+ dür 3253/b

b.+ i 0251/b

biş-: -2- [T.] Pişmek.

b.- e 1136/b, 3426/b

bişe [I]: -8- [Far.] 1. Pişe, huy, alışkanlık.

b. (b. kıl-) 1401/b; (b. ol-) 2538/b
b.+ si 3292/b

2. İş.

b. 3907/a

b.+ den 2265/a

bişe [II]: -3- [Far.] Orman, sazlık.

b. (b. ko-)2679/b

b.+ de 2005/b

b.+ den 2554/b

bişecük: -1- [Far.+T.] Küçük orman, ağaçlık.

b. 0501/b

bişik: -1- [T.] Beşik.

b.+ den 0289/a

bişinci: -1- [T.] Beşinci.

b. 0225/a

bişür-: -3- [T.] Pişirmek.

b.- di 4427/b

b.- düm 0203/a

b.- ürdi 3742/b

bit-: -29- [T.] 1. Bitmek, sona ermek, tamamlanmak.

b.- di 1519/b, 3553/a, 3618/a, 4220/a, 4680/a; (işi b.) 0862/b; (sözi b.)1219/a
b.- e 2952/a
b.- endür 2402/a, 2402/b
b.- er 0533/a, 3672/b, 4208/b;
b.- erdi 2972/a
b.- ersin 1318/a
b.- mişi 1502/a
b.- ti 3447/b
b.- üpdü 3803/a
b.- ürdü 3333/b
b.- üresin 3177/b
2. Çok yorulmak, kuvveti ve dayanacak gücü kalmamak.
b.- di 0306/b
3. Yeşermek, çıkmak.
b.- di 1519/b, 3442/b
b.- er 2401/a, 2374/b
b.- erdi 1483/b
b.- medük 0577/a
b.- mişidi 2937/a
b.- üre 2951/a
4. Ortaya çıkmak.
b.- di 4506/a

biti/ bitü: -26- [T.] Mektup.

b. 1247/a, 1976/b, 2174/a, 2194/b, 2273/a, 2488/a, 2500/a, 2531/b, 3493/a, 3499/b, 4313/a, 4321/b
b.+ de 2274/b
b.+ ler 2171/a
b.+ lere 2208/a
b.+ leri 2192/b
b.+ ñ 2202/a, 2666/b
b.+ sin 0663/a, 1830/a, 2518/a
b.+ sine 3512/b
b.+ sini 3548/a
b.+ yi 1945/b, 2172/a, 4315/a

bitit-: -1- [T.] Takdir etmek, nasip etmek.

b.- miş 0283/b

bitür-: -3- [T.] Bitirmek.

b.- e 1430/b
b.- mezler 1846/a
b.- ür 1770/b

biz: -108- [T.] Biz şahıs zamiri.

b. 0037/a, 0139/b, 0906/a, 1107/a, 1108/a, 1234/a, 1330/a, 1366/a, 1366/b, 1419/a, 1764/b, 1815/a, 1818/b, 1834/a, 1863/b, 1864/a, 1866/a, 1882/a, 1883/a, 1894/b, 1943/a, 1981/a, 1983/a, 2021/a, 2077/a, 2288/a, 2339/b, 2790/a, 2912/a, 2956/a, 2956/b, 2985/a, 3101/a, 4349/b, 4372/a, 4423/b, 4424/a, 4488/a

b.+ de 2153/b, 4327/b

b.+ den 0734/b, 1035/b, 1586/a, 1772/a, 1811/a, 1842/a, 1878/a, 1913/b, 2154/a, 2199/a, 2326/b, 2611/b, 2612/a, 3943/a, 4120/b, 4490/b

b.+ din 1499/b

b.+ e 0026/b, 0027/a, 0038/a, 0044/b, 0139/a, 0710/a, 0964/a, 1617/a, 1618/b, 1808/a, 1819/b, 1877/b, 1895/b, 1896/a, 1896/b, 1902/a, 1910/a, 2204/a, 2338/a, 2569/a, 3111/b, 3571/b, 3718/b, 3831/b, 4109/b, 4411/b

b.+ i 0032/a, 0160/a, 2252/a, 2252/b, 2569/b, 2807/a, 3959/a, 4186/b

b.+ üm 0033/a, 0154/b, 1259/a, 1525/b, 1915/b, 2229/b, 2887/a, 3173/a, 3517/b, 4382/b

b.+ ümçün 0152/a

b.+ ümile 4124/a, 4488/b

b.+ ümle 1005/b, 3786/a, 4365/a

b.+ ümledür 3931/a

bi'smi'lläh: -2- [Ar.] Besmele.

b. 0001/a, 2843/b

bi-aynih: -1- [Ar.] Aynıısı, tıpkısı.

b. 0505/b

bî-bahâ: -2- [Far.] Pahasız, çok değerli.

b. 0282/a

b.+ dur 1841/a

bî-bahâne: -2- [Far.] Bahanesiz, sebepsiz.

b. 0380/b, 2668/b

bî-bāk: -1- [Far.] Korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan.

- b. 2003/b
- bī-cān:** -1- [Far.] Cansız, ruhsuz.
b. 3434/a
- bī-cefā:** -1- [Ar.+Far.] Eziyetsiz, cefasız.
b. 4301/b
- bī-çāre:** -8- [Far.] Çaresiz, zavallı.
b. 0369/a, 3278/a, 3361/a, 3426/a, 4481/a; (b. kıl-) 1710/b; (b. ol-) 1267/b, 4036/a
- bī-dād:** -14- [Far.] Zulüm, işkence.
b. 0857/a, 1038/a, 2693/a, 3576/a, 4286/a, 4344/b, 4363/b; (b. it-) 4272/b, 4342/b; (b. kıl-) 0767/a, 3539/a; (b. ol-) 4278/a, 4344/a; (b. kıldılar mı) 1836/a
- bī-dār:** -3- [Far.] Uyanık, uyumayan, uykusuz.
b. 1941/a, 2322/b; (b. ol-) 0878/b
- bī-dil-ārām:** -1- [Far.] Gönlü süsleyen (güzel), sevgilinin yokluğu.
b. 3156/b
- bī-dūd:** -1- [Far.] Dumansız.
b. (helvā-yı b. ol-) 2758/b
- bī-endāze:** -3- [Far.] Ölçüsüz, aşırı.
b. 2106/a; (b. ol-) 2167/b, 3814/b
- bī-gāh:** -1- [Far.] Vakitsiz, zamansız.
b. 3867/a
- bī-gām:** -3- [Ar.+Far.] Gamsız, tasasız.
b. 0288/b; (b. kıl-) 0123/b; (b. ol-) 3372/b
- bī-gümān:** 1- [Far.] Şeksiz, şüphesiz.
b. 0205/b
- bī-günāh:** -1- [Far.] Günahsız.
b. 3896/b
- bī-ḥaber:** -2- [Ar.+Far.] Habersiz, bilgisiz.
b.+ di 2461/a
b.+ dūr 4135/b
- bī-ḥadd:** -6- [Ar.+Far.] Hadsiz, sınırsız, pek çok.
b. 0197/b, 2296/b, 2878/b, 4262/b, 4683/a; (b. kıl-) 1378/b
- bī-ḥār:** -2- [Far.] Dikensiz.
b. 3844/a; (devlet-i gülqzār-ı b.) 3727/a
- bī-ḥayāl:** -1- [Ar.+Far.] Hayal olmayan, gerçek.
b.+ dūr 2543/b
- bī-ḥuṣ:** -1- [Far.] Şaşkın, sersem.
b. (esrük ü b. kıl-) 4171/a
- bī-ḥūd:** -4- [Far.] Kendinden geçmiş, bayılmış.
b. 2988/b, 3770/a, 3771/b, 3979/b
- bī-hūde:** -2- [Far.] Boşuna, boş yere, beyhude.
b. 2895/b, 2906/a
- bī-hüner:** -1- [Far.] Elinden iş gelmez, hünersiz.
b. 2535/a
- bī-ḫarār:** -1- [Ar.+Far.] Kararsız.
b. 2981/a
- bī-kerān:** -3- [Far.] Sınırsız, sonsuz, uçsuz bucaksız.
b. 4469/b
b.+ a 0197/a, 2856/b
- bī-melāmet:** -1- [Ar.+Far.] Ayıpsız.
b. (b. getür-) 2321/b
- bī-miṣl:** -1- [Ar.+Far.] Eşi, benzeri olmayan, benzersiz.
b.+ i 0391/b
- bī-naṣīb:** -1- [Ar.+Far.] Nasipsiz, talihsiz.
b.+ em 3368/b
- bī-nevā:** -4- [Far.] Nasipsiz, zavallı, çaresiz.
b. 1087/b, 3701/a
b.+ dur 0089/a

b.+ yı 2981/a

bī-nihāyet: -1- [Ar.+Far.] Sonsuz.
b.+ dūr 0002/b

bī-niyāz: -1- [Far.] İhtiyacı olmayan.
b. 3517/b

bī-nūr: -1- [Ar.+Far.] Nursuz, aydınlık olmayan.
b. (b. ol-) 0881/b

bī-rāz: -1- [Far.] Sırrı olmayan, sırsız.
b. 2621/b

bī-renc: -3- [Far.] Sıkıntısız, zahmetsiz.
b. 2390/b, 2756/a, 4671/b

bī-sāz: -1- [Far.] Sazsız, saz olmadan.
b. 0395/b

bī-šāh: -1- [Far.] Şahsız, şahı olmayan.
b. 2792/b

bī-šek: -3- [Far.+Ar.] Şüphesiz.
b. 3484/b, 3823/a, 4259/a

bī-šerm: -1- [Far.] Utanmaz.
b. (b. kıl-) 1670/b

bī-šīn: -1- (?)
b. 0227/b

bī-šümār: -1- [Far.] Sayısız, pek çok.
b. 1606/a

bī-vaqt: -1- [Far.+Ar.] Vakitsiz, uygunsuz.
b. (b. eyle-) 4034/b

bī-vefā: -3- [Far.+Ar.] Vefasız, hayırsız.
b. 2812/a
b.+ dur 0656/b
b.+ ya 2768/a

bīzār: -6- [Far.] Rahatsız, bıkmış, usanmış.
b. 1785/b, 2676/b, 2703/b, 4057/b;
(b. kıl-) 0752/b; (b. ol-) 4512/b

bodıç/ boduç: -2- [T.] Su kabı, çömlek.
b. (b. gibi) 3631/b

b.+ ı 1698/a

boğ: -1- [T.] Reis, baş.
b.+ ıdı 4194/a

boğaz: -5- [T.] Boğaz.
b.+ da 2757/b
b.+ dan 0797/b
b.+ ına 0224/a, 1185/a
b.+ uñ 2430/b

boğazlan-: -2- [T.] Boğazlanmak.
b.- mış 2381/a, 3308/

boğıl-/ boğul-: -3- [T.] Boğulmak.
b.- sa 3996/a
b.- dı 2826/a
b.- mışda 4098/a

bol: -18- [T.] Çok, bol.
b. 0314/b, 0485/a, 1228/b, 1861/b,
1964/a, 2015/b, 2056/b, 2169/a,
2273/b, 2278/b, 2290/b, 2340/a,
2382/b, 3212/a, 4053/b
b.+ dı 0988/b
b.+ durur 0049/a
b.+ ıdı 0642/b

boncuq: -1- [T.] Boncuk.
b.+ uñ 0397/a

borç: -2- [T.] Borç.
b. (b. it-) 0236/b; (b. ol-) 0027/b

boru: -1- [T.] Boru.
b. 3733/a

boş: -8- [T.] Boş.
b. 1409/a, 1579/b, 1970/b, 2792/a,
2792/b, 2981/b, 3931/b; (b. kıl-) 2649/b

boşal-: -1- [T.] Boş duruma gelmek, boşalmak.
b.- madın 0238/b

boşan-: -1- [T.] Hayvan, başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak.
b.- dı 0338/a

boy: -17- [T.] Boy.

b. 1995/a

b.+ ı 0417/b, 0546/b, 0554/b,
1000/b, 2964/a, 3029/a, 3245/a,
3418/a, 4416/a

b.+ ından 3584/a

b.+ una ("boyu kadar") 3000/b

b.+ uñ 2206/b, 3372/a, 3813/b,
3857/a

boyın/boyun: -39- [T.] Boyun.

b. 0304/b, 1629/b, 2006/a, 2092/b,
3621/b, 3916/b; (b. bük-) 0675/b;
(b. çek-) 4004/a; (b. dut-) 0990/a,
2092/a, 2093/a, 2785/a, 2918/a,
3175/a, 4046/b; (b. eg-) 2428/b,
2968/a; (b. vir-) 0743/a, 0892/a,
2755/a 3190/b, 4128/b

b.+ ı 1607/b, 3874/b

b.+ ın 0418/a, 1698/b

b.+ ına 0418/a, 1316/b, 1469/b,
1547/b, 2817/b

b.+ ına 3182/b, 3382/a

b.+ ını 3344/b; (b. bur- "boynunu
kesmek, vurmak") 0416/b

b.+ uma 1548/b, 1703/a, 2772/a,
2871/a

boyınduruk: -1- [T.] Araba çeken veya çift
süren öküz ve mandaların
boyunlarına geçirilen ağaç.

b.+ da 4215/a

boylu: -1- [T.] Boylu.

b.+ lar 0502/a

boynuz: -1- [T.] Boynuz.

b. 1131/a

boz-: -3- [T.] Bozmak, işe yaramaz duruma
getirmek.

b.- a 2315/b

b.- asın 1689/b

b.- dı 0345/a

boz: -2- [T.] Açık toprak rengi.

b. 0995/a, 1720/b

bozul-: -2- [T.] Bozulmak.

b.- dı 4356/a, 4609/b

böl-: -1- [T.] Bölmek, parçaya ayırmak.

b.- di 0248/a

bölük: -1- [T.] Bölük.

b. 0695/b

börk: -1- [T.] Kadife, çuha, keçe ve
özellikle hayvan postundan
yapılmış kürksüz başlık.

b.+ e 1115/b

böyle: -4- [T.] Bunun gibi olan, buna
benzer, bu türlü, bu tarzda ve sıfatta
bulunan.

b. 1872/a, 3471/a, 3921/a

b.+ dür 2881/b

bu: -794- [T.] 1. İşaret zamiri.

b. 0011/b, 0013/a, 1212/b, 1218/a,
1227/b, 1476/a, 1476/b, 1705/a,
1813/a, 1879/a, 1888/a, 2147/a,
2165/a, 2229/b, 2368/a, 2648/a,
2777/b, 3311/b, 3471/b, 3737/a,
3935/a, 3935/b, 4377/a; (b.
degüldür) 3175/b

b.+ dı 0993/a, 1424/b

b.+ dur 0139/b, 0405/b, 1133/b,
1188/a, 1189/a, 1231/b, 1358/a,
1571/a, 1620/a, 1681/b, 1806/b,
1950/a, 2146/a, 2193/b, 2450/a,
2648/b, 2708/a, 3073/b, 3134/b,
3425/a, 3471/a, 3580/a, 3897/b,
4041/b, 4343/a, 4444/a, 4531/b

b.+ lar 0353/b, 1343/a, 1400/b,
1561/a, 2294/a, 4211/b

b.+ lara 4211/a, 4267/a

b.+ larda 1825/a

b.+ lardan 2033/a, 3641/b, 4200/b,
4318/b

b.+ ña 1068/b, 1130/a, 1812/b,
2428/b, 4406/b, 4408/a; (b. dek)
4162/a

b.+ ncılayın 0173/b

b.+ nda 0707/a, 0837/a, 0871/a,
1114/a, 1586/a, 1586/b, 1844/a,
2250/a, 2570/a, 2730/b, 2926/a,
3168/b, 3356/a, 3432/b, 3785/a,
3858/b, 4026/a, 4652/a, 4652/b,
4654/b

b.+ ndaki 2987/b

b.+ ndan 0450/a, 1496/a, 1876/a, 1919/b, 3019/a
b.+ nı 0359/a, 0372/a, 0549/b, 0912/a, 1012/a, 1066/a, 1238/a, 1320/a, 2081/a, 2777/b, 2917/a, 3102/a, 3340/a, 3345/b, 3373/a, 4048/b, 4212/b, 4403/a, 4417/a, 4680/b
b.+ nlara 2186/b
b.+ nuñ 0587/b, 2151/a, 2215/a, 2544/a, 2917/b, 4405/b; (b. bigi) 2187/a; (b. gibi) 2375/a, 2510/b, 2511/a, 3277/a, 3893/b, 4577/b, 4612/a; (b. gibi degül) 4450/a
b.+ nuñla 0011/a, 0012/b, 1069/a, 3101/b
b.+ yıldı 0608/a, 0676/a, 2692/a
2. İşaret sıfatı.
b. 0016/a, 0020/a, 0023/b, 0030/a, 0042/a, 0070/b, 0073/a, 0076/b, 0085/a, 0086/a, 0088/a, 0100/a, 0118/a, 0123/b, 0124/a, 0124/b, 0125/b, 0138/b, 0143/a, 0147/a, 0153/a, 0153/b, 0154/a, 0155/a, 0158/a, 0158/b, 0159/b, 0178/a, 0178/b, 0185/a, 0185/b, 0187/a, 0212/a, 0242/b, 0271/b, 0290/a, 0293/a, 0317/b, 0332/b, 0334/a, 0346/a, 0356/b, 0367/a, 0369/a, 0434/b, 0439/a, 0443/a, 0444/a, 0451/b, 0488/b, 0489/a, 0491/a, 0501/a, 0507/a, 0513/a, 0528/a, 0529/a, 0529/b, 0534/b, 0535/a, 0535/b, 0545/a, 0548/b, 0549/a, 0551/a, 0551/b, 0561/a, 0562/a, 0563/b, 0570/b, 0581/b, 0583/a, 0587/a, 0621/a, 0637/b, 0648/b, 0659/b, 0660/a, 0660/b, 0670/b, 0681/a, 0683/a, 0686/a, 0687/a, 0690/a, 0700/a, 0726/a, 0736/b, 0739/a, 0739/b, 0753/b, 0754/a, 0777/a, 0779/a, 0784/a, 0791/b, 0815/a, 0824/a, 0857/a, 0857/b, 0859/a, 0860/a, 0860/b, 0870/b, 0875/a, 0878/b, 0882/a, 0890/a, 0896/a, 0904/a, 0910/a, 0911/a, 0914/a, 0928/a, 0929/a, 0947/a, 0953/a, 0955/a, 0958/a, 0992/a, 0999/b, 1002/a, 1003/b, 1006/a, 1023/b, 1029/a, 1031/a, 1031/b,

1039/a, 1045/a, 1052/a, 1063/a, 1064/a, 1065/a, 1068/a, 1069/b, 1070/a, 1073/a, 1075/a, 1076/a, 1077/b, 1082/a, 1082/b, 1093/a, 1094/b, 1095/a, 1097/a, 1104/a, 1129/a, 1132/a, 1133/a, 1136/a, 1139/b, 1140/b, 1142/a, 1142/b, 1149/b, 1151/b, 1152/a, 1154/b, 1158/b, 1160/a, 1162/b, 1163/a, 1163/b, 1165/a, 1165/b, 1166/b, 1171/b, 1173/b, 1176/a, 1179/a, 1180/a, 1183/a, 1184/b, 1190/b, 1204/a, 1215/b, 1216/b, 1226/a, 1227/b, 1229/a, 1244/b, 1254/b, 1256/b, 1258/a, 1259/b, 1260/a, 1262/a, 1264/b, 1271/b, 1278/a, 1278/b, 1284/b, 1291/b, 1292/a, 1293/a, 1301/a, 1302/b, 1303/a, 1303/b, 1304/a, 1314/a, 1317/a, 1331/a, 1344/a, 1372/b, 1373/a, 1376/a, 1393/b, 1395/a, 1414/a, 1414/b, 1421/a, 1422/a, 1428/b, 1444/a, 1490/a, 1496/b, 1503/a, 1520/a, 1520/b, 1524/b, 1543/b, 1571/a, 1601/a, 1610/a, 1619/b, 1621/a, 1625/b, 1629/a, 1630/b, 1631/a, 1634/b, 1637/a, 1643/b, 1688/a, 1704/b, 1711/b, 1713/a, 1718/a, 1723/a, 1724/a, 1739/b, 1748/a, 1750/a, 1757/a, 1758/a, 1759/a, 1779/a, 1780/a, 1783/a, 1783/b, 1784/a, 1806/a, 1824/a, 1825/b, 1826/b, 1832/a, 1833/b, 1841/a, 1846/a, 1848/b, 1849/a, 1849/b, 1854/a, 1869/b, 1874/b, 1878/b, 1885/a, 1889/a, 1894/b, 1905/a, 1909/a, 1918/b, 1922/b, 1931/a, 1954/a, 1967/b, 1969/a, 1970/a, 1971/a, 1971/b, 1980/a, 1981/a, 1983/b, 2014/a, 2020/b, 2032/a, 2037/a, 2038/a, 2039/b, 2085/b, 2088/b, 2091/b, 2122/a, 2130/b, 2136/b, 2178/a, 2179/a, 2197/b, 2206/a, 2209/a, 2209/b, 2219/a, 2219/b, 2224/b, 2229/a, 2230/a, 2248/a, 2267/a, 2297/b, 2298/a, 2300/b, 2309/b, 2312/a, 2319/b, 2320/a, 2328/a, 2354/b, 2358/a, 2360/b, 2365/a, 2367/b, 2388/b, 2392/a, 2394/a, 2398/b,

2399/a, 2408/a, 2420/a, 2422/a,
2422/b, 2424/a, 2427/a, 2439/a,
2440/a, 2442/b, 2446/b, 2486/b,
2496/a, 2496/b, 2497/a, 2521/a,
2522/a, 2528/a, 2531/a, 2532/a,
2542/a, 2557/a, 2564/b, 2582/a,
2590/a, 2591/a, 2594/b, 2599/a,
2606/b, 2612/a, 2616/a, 2623/a,
2635/a, 2642/b, 2647/a, 2660/b,
2680/b, 2683/a, 2711/a, 2724/a,
2752/a, 2758/a, 2768/a, 2771/a,
2771/b, 2774/a, 2782/b, 2796/a,
2796/b, 2799/a, 2801/b, 2802/b,
2811/a, 2813/a, 2818/b, 2825/a,
2830/b, 2843/a, 2852/a, 2863/a,
2881/b, 2885/a, 2886/a, 2901/a,
2908/b, 2916/a, 2919/a, 2923/b,
2943/a, 2943/b, 2952/a, 2984/b,
2986/a, 3014/b, 3052/a, 3053/b,
3081/a, 3081/b, 3082/b, 3086/a,
3086/b, 3090/a, 3095/a, 3096/a,
3101/a, 3103/a, 3108/a, 3111/b,
3129/a, 3131/a, 3152/b, 3155/b,
3163/b, 3170/b, 3171/a, 3171/b,
3175/a, 3179/b, 3180/a, 3180/b,
3185/b, 3186/a, 3187/a, 3198/b,
3201/b, 3223/a, 3223/b, 3226/a,
3229/b, 3231/a, 3240/a, 3240/b,
3242/a, 3245/b, 3246/b, 3249/a,
3256/b, 3257/a, 3260/a, 3261/a,
3261/b, 3262/b, 3264/a, 3269/a,
3272/a, 3275/a, 3314/b, 3322/a,
3323/b, 3336/a, 3342/b, 3344/b,
3347/b, 3349/b, 3351/b, 3355/a,
3366/a, 3367/b, 3369/a, 3397/b,
3398/b, 3406/b, 3407/a, 3410/b,
3421/a, 3421/b, 3429/a, 3429/b,
3434/b, 3435/a, 3438/a, 3446/a,
3458/a, 3465/b, 3474/a, 3525/a,
3549/a, 3587/b, 3618/a, 3623/b,
3628/a, 3633/a, 3633/b, 3634/b,
3639/a, 3639/b, 3663/b, 3673/b,
3676/a, 3679/a, 3683/b, 3687/a,
3692/b, 3693/a, 3693/b, 3694/a,
3720/b, 3724/a, 3741/a, 3746/b,
3787/a, 3796/a, 3814/a, 3824/a,
3833/b, 3834/a, 3836/a, 3845/a,
3857/a, 3861/a, 3868/a, 3892/a,
3906/b, 3924/a, 3925/b, 3927/a,
3931/a, 3937/a, 3938/a, 3944/a,

3948/a, 3970/a, 3972/a, 3982/a,
3985/a, 4002/b, 4007/b, 4009/a,
4010/a, 4011/b, 4013/a, 4030/a,
4031/b, 4035/b, 4038/b, 4058/a,
4060/a, 4060/b, 4063/a, 4064/b,
4076/b, 4086/b, 4088/b, 4099/a,
4102/b, 4109/a, 4121/b, 4126/a,
4127/b, 4129/a, 4131/a, 4135/b,
4140/b, 4144/b, 4148/a, 4154/a,
4158/b, 4163/a, 4167/a, 4167/b,
4168/a, 4176/a, 4186/a, 4200/a,
4212/a, 4223/a, 4226/a, 4228/b,
4234/b, 4271/b, 4275/b, 4297/a,
4304/a, 4309/b, 4312/a, 4333/b,
4336/b, 4337/b, 4359/a, 4370/b,
4374/a, 4377/b, 4383/a, 4384/b,
4386/b, 4400/b, 4402/b, 4409/b,
4414/a, 4418/b, 4423/b, 4428/b,
4434/a, 4456/a, 4457/a, 4457/b,
4488/a, 4488/b, 4496/a, 4497/a,
4500/b, 4514/a, 4518/b, 4533/b,
4538/a, 4561/a, 4573/b, 4574/a,
4574/b, 4575/a, 4577/a, 4579/b,
4582/a, 4584/a, 4592/a, 4601/a,
4608/a, 4611/a, 4617/a, 4657/b,
4664/a, 4670/b, 4673/a, 4673/b,
4675/a, 4677/a, 4677/b, 4680/a

bu ara: -6- [T.] Bura.

b. +da 0043/a, 1230/b, 1337/b,
4258/b, 4261/b
b. +dan 2571/a

bu: -3- [Far.] 1. Koku.

b. 0406/b
2. Bir şeyin varlığını belli eden iz.
b. (reng ü b. “düzen, hile, iz”)
0147/b, 4377/b

bucağ: -5- [T.] Kenar, köşe.

b.+ a 3323/b
b.+ da 2715/a
b.+ ın 1034/a
b.+ ından 0344/a
b.+ uña 3638/a

budağ: -16- [T.] Dal, ince dal, filiz.

b. 3443/a, 3909/b; (b. budağ)
0030/a
b.+ a 2820/b, 4392/a

b.+ da 1442/a, 1576/b
b.+ ı gibi 2280/b, 3029/a
b.+ ı 0576/b, 2725/a, 3450/b
b.+ ına 3427/a, 4258/a
b.+ ından 0286/a

buğday: -1- [T.] Buğday.
b.+ ı 2374/a

bugün: -28- [T.] Bugün.
b. 0175/a, 0229/b, 0564/a, 0836/a,
1046/b, 1162/b, 1318/b, 1419/a,
1585/b, 1588/b, 1781/a, 1870/a,
1948/a, 2013/b, 2328/a, 2335/a,
2684/a, 2684/b, 2693/b, 2710/b,
2874/a, 2915/b, 2923/a, 3320/a,
3722/a, 3838/a, 4123/b
b.+ dür 0781/a

buḥār: -1- [Ar.] Buhar.
b.+ ından 0764/b

buḥūr: -2- [Far.] Tütsü.
b. 3767/b
b.+ dan 3754/a

bul-: -131- [T.] 1. Bulmak.
b. 2637/b
b.- a 1131/a, 1271/b, 1812/a,
4353/b; (b. mı) 1860/b
b.- alar 2546/b, 4343/b
b.- alum 0529/b
b.- am 0464/b, 2955/b, 3456/b
b.- aruñ 1899/a
b.- asın 0155/b, 1625/b, 2157/b,
2199/a, 2498/b, 4087/b
b.- asız 3117/b
b.- avuz 0031/b
b.- aydı 1415/a, 1479/a, 3440/b
b.- dı 0558/a, 0650/a, 0683/b,
0718/a, 0803/b, 0830/b, 0849/a,
1472/b, 1555/a, 1859/a, 2476/a,
2483/b, 2581/a, 2826/b, 3620/a,
3689/a, 4118/a, 4153/b, 4464/b,
4620/a
b.- dılar 1456/a, 2609/a, 3401/a,
4598/a
b.- dum 3320/b
b.- duñ 1595/a, 2756/a

b.- ımaz 2568/b, 3717/b, 4140/b;
(derdine dermān b.) 2377/b;
b.- ına 2354/a
b.- madı 0849/b, 1190/b, 2223/a,
2223/b, 2928/b; (derdin dermānını
b.) 3556/b
b.- madılar 4594/b
b.- maduḡ 2547/b
b.- maḡa 1651/a
b.- maḡıçundur 0041/a
b.- mamışdı (uyku gözine yol b.)
0386/b
b.- masun 0456/b, 2042/b
b.- maya 2181/b, 3430/b
b.- mayasın 3534/b
b.- maz 0616/b, 1640/b, 2005/a
b.- mazzın 1637/a
b.- sa 3059/b
b.- sam 1657/a
b.- ucaḡ 2329/b
b.- umaz 2111/a
b.- uñ 3115/b
b.- unan 3052/a
b.- up 3138/b, 3687/b
b.- updur 2837/b
b.- ur 0094/b, 0105/b, 0217/a,
0222/a, 1273/b, 3997/a;
b.- urdı 2935/a, 3033/b, 3045/b,
3301/b
b.- urlardı 1478/a
b.- urmış 4098/b
b.- urmışsaydı 4455/a
b.- ursa 1813/b, 4043/a, 4352/a
b.- uruz 0030/a
b.- urvan 2948/a
2. Elde etmek, kazanmak.
b.- a 1823/a, 2154/a; (şafā b.)
0189/a
b.- asın (nām b.) 3661/b
b.- dı (yiglik b.) 0102/a; (ārām b.)
2858/b; (revnāk b.) 1450/a
b.- duñ 1140/a; (‘ izzet b.) 2404/b
b.- madı (amān b.) 0247/a
b.- maya (behr b.) 3428/a; (çāre b.)
1363/a
b.- mayam mı (sa‘ ādet b.) 1656/b
b.- mazıdı (çāre b.) 3653/a
b.- mış (ḡayr b.) 3274/b; (i‘ zāz b.)
4284/b
b.- mışdı (şedef b.) 1450/b

- b.- sun (şād b.)3371/b
b.- ur idüñ 1149/a
b.- urdum 3335/a
3. Erişmek, ulaşmak, varmak.
b. 4385/a
b.- a 3070/b,
b.- asın1943/b, 2209/a,
b.- dı 2268/a
b.- ur 4357/a
4. İlgi ve yakınlık görmek.
b.- uban (yüz b.) 1200/b
b.- urdı (yüz b.) 2458/b
- bulanık:** -1- [T.] Bulanık, berrak olmayan.
b.+ dur 1847/b
- bular:** -6- [T.] Bunlar.
b. 0776/b, 0869/b
b.+ da 1492/a
b.+ dan 0733/a, 0869/a, 0901/a
- bulaş-:** -2- [T.] Bulaşmak, sürülmek.
b.- dı 0832/a
b.- mışdı 1265/b
- Bulgar:** -1- Bulgar.
B.+ a 0771/a
- bulut/ bulut:** -11- [T.] Bulut.
b. 1628/a, 2875/b, 3978/b, 4248/a;
(b. gibi) 3420/b, 3680/a, 3739/b
b.+ a 4236/b
b.+ dan 2098/a, 4156/b, 4237/b
- bulun-/ bulun-:** -20- [T.] Bulunmak.
b. 0562/a
b.- a 3530/b, 3571/b
b.- am 0562/b, 3423/b
b.- dı 0589/b, 3137/b
b.- inca 1227/b
b.- madı 0527/b, 0544/b, 3291/a,
4394/b
b.- maya 1035/b
b.- maya 2432/b
b.- maz 1150/b
b.- mazdı 2323/b
b.- mazıdı (derdine dermān b.)
3042/a
b.- ur 0175/b, 3845/a, 4301/a
- buluş-:** -1- [T.] Buluşmak.
b.- sa 4249/b
- büm:** -1- [Far.] Baykuş.
b.+ ı 2064/b
- buñal-:** -5- [T.] Bunalmak, sıkılmak.
b.- dı 0544/a
b.- duğını 3665/b
b.- mağdan 2990/b
b.- mış 3030/a, 3468/b
- bunca:** -4- [T.] Bu kadar, çok.
b. 1497/a, 1888/a, 3433/a, 3780/b
- buncılayın:** -4- [T.] Bunun gibi, böyle.
b. 0448/a, 1223/a, 1357/b, 2146/b
- bunda:** -1- [T.] Burada.
b. 0949/a
- bur-:** -8- [T.] Burmak, bükmek.
b.- a 0685/b, 4602/a
b.- dı (başın b.) 1607/a
b.- mağdan 4074/b
b.- mış (boynını b.) 0416/b
b.- ur 2035/b, 3522/b
b.- urdı 4074/a
- burc:** -10- [Ar.] Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi.
b. 3203/b
b.+ a 2779/a, 3121/b
b.+ ına 2357/b, 3806/a, 4178/b,
4209/b
b.+ ında 1544/b, 2357/a, 4679/b
- burıl-/ burul-:** -2- [T.] Burulmak, bükülmek.
b.- mış 1113/a
b.- up 2942/b
- burka:** -7- [Ar.] Kadınların yüzlerini gizlemek için kullandıkları örtü, peçe, nikap.
b. 1385/a, 1436/a, 2880/b, 3940/a,
3940/b, 4558/b
b.+ ı 0431/a
- buru:** -1- [T.] Bağırsaklarda duyulan şiddetli ağrı, buruntu.

b. 0612/b

burun: -3- [T.] Burun.
b.+ ı 0412/a, 1019/a
b.+ ına 3388/a

büş: -1- [Far.] Öpme, öpüş.
b. 4249/b

būsītān/ būstān: -5- [Far.] Çiçek bahçesi, güzel kokulu çiçeklerle dolu yer, bostan.
b. 0010/b, 1082/a
b.+ a 1439/a, 2800/b
b.+ ı 0158/b

busu: -4- [T.] Pusu.
b. 2249/b
b.+ dan 1524/a, 2233/a, 2242/b

buş-: -2- [T.] Öfkelenmek, kızmak.
b.- miş 3975/b
b.- uban 2381/b

büy: -2- [Far.] Koku.
b.+ ı 0363/b, 1519/b

buyruk: -17- [T.] Buyruk, emir.
b. (b. ol-) 1901/a, 2564/a
b.+ ı 2993/a
b.+ ıla 0194/a, 1770/a, 1965/a
b.+ ına 0199/a, 2568/b, 2995/b, 3555/b
b.+ ından 0376/b, 1168/a
b.+ ını 4319/b
b.+ ıyla 0479/a, 0658/a
b.+ um 1046/b
b.+ uñda 0035/b

buyur-: -82- [T.] 1. Buyurmak, emretmek.
b. 2507/a
b.- am 2818/a
b.- dı 0144/a, 0331/a, 0348/a, 0350/b, 0640/b, 0830/a, 0846/a, 0920/a, 1169/b, 1326/a, 1457/b, 1469/a, 1512/a, 1765/a, 1816/a, 1955/b, 1956/a, 2305/a, 2342/a, 2553/a, 2562/b, 2577/a, 2578/a, 2609/a, 2620/b, 2698/a, 2740/a, 3115/b, 3143/a, 3289/a, 3337/a,

3742/a, 3753/a, 3764/a, 3789/a, 4067/a, 4086/a, 4150/a, 4178/a, 4181/a, 4266/b, 4271/a, 4308/a, 4319/a, 4369/a, 4426/b, 4545/a, 4620/b; (hıl' at b.) 0107/a
b.- duğum (b. degül) 3183/b
b.- duğun 0866/a
b.- duğ 0349/a
b.- duñ 0026/b
b.- ma 4626/a
b.- mayam 1961/b
b.- sun 2613/a
b.- ur 4320/a
b.- ursa 0408/a
b.- ursañ 2155/b, 4496/a
2. Söylemek.
b.- dı 0232/a, 0235/a, 0710/a, 1387/b, 1944/b, 1988/a, 2268/b, 2271/b, 2487/a; (āferīn b.) 0135/a
3. Gelmek.
b.- dı 0789/a, 1978/a, 2161/a, 2170/b, 2200/a, 2279/a, 2345/a, 3749/b
b.- duğı 3797/b
4. Göndermek.
b.- gıl 0673/b

buz: -1- [T.] Buz.
b.+ lar 3751/b

buzagu: -2- [T.] İnek ve benzeri hayvanların yavrusu.
b.+ sı 1443/a
b.+ sı gibi 3974/a

Bū-Bekr: -1- Ebu Bekir.
B.+ e 0110/b

Bū-Behl: -1- Ebu Cehl.
B.+ e 0110/b

bük-: -2- [T.] Bükmek.
b.- e (boyın b.-) 0675/b
b.- mek 4110/b

bükil-/ bükül-: -3- [T.] Bükülmek.
b.- düm 2833/b
b.- miş (bil b.) 4233/a
b.- üp 2385/b

bülbül: -5- [Far.] Bülbül.

b. 1441/a, 2920/b, 3091/b
b.+ ce 2741/a
b.+ e 0513/b

bülbül-āsā: -1- [Far.] Bülbül gibi.

b. 4121/b

büngāh: -2- [Far.] Kese, çadır.

b. 0921/a, 0973/b

bünü-: -1- [T.] Yerinden oynamak.

b.- di 1673/a

bünyād: -12- [Far.] Asıl, esas ,temel.

b. 0572/b, 0681/a, 0778/b, 2424/a,
2848/a, 3483/a; (b. ko-) 3449/a; (b.
ur-) 0693/b, 0448/a
b.+ ı 0779/a
b.+ ın 0482/b
b.+ umı 2869/a

bürincük: -1- [T] Baş örtüsü.

b. 3469/a

bürün-: -1- [T.] Bürünmek.

b.- miş 4558/b

büt: -18- [Far.] 1. Put, heykel.

b. 2408/b, 2792/a, 3304/b, 3547/a;
(b.- i teng) 4119/a
b.+ dür 3311/a
b.+ ler 1388/a, 1555/a
b.+ lerinüñ 0541/a
2. Güzel.
b. 0534/a, 3304/a, 3599/b; (b.- i
şirîn) 3316/b; (b.- i şirîne) 0567/a,
4202/a; (b.- i Şirîn' için) 3278/b
b.+ e 3305/a
b.+ i 0812/b

bütün: -1- [T.] Bütün.

b. (b. ol-) 0014/a

büt-hāne: -2- [Far.] Bütlerin konulduğu
yer.

b. (b.- i çin degül) 2821/a
b.+ den 3617/a

büyi-/ büyü-: -2- [T.] Büyümek.

b.- mege 1592/b

b.- miş 3362/a

büyük: -3- [T.] Büyük.

b. 0080/a, 3370/b, 4193/b

büyüt-: -1- [T.] Büyütmek.

b.- di 0999/b

Büzürg Ümīd: -6- Hüsrev-i Perviz'in
muallimidir.

B. 0308/a, 0683/a, 4302/a

B.+ e 4296/a

B. + üñ 4554/a

C

cādū: -4- [Far.] Cadı,büyücü.

c. 0707/a
c.+ lara 1993/a
c.+ ya 0713/a
c.+ yı 2759/a

cādūlūk: -1- [Far.+T.] Cadılık.

c. (c. kıl-) 0712/b

cāh: -1- [Ar.] İtibar, makam.

c. 4614/b

cālī: -1- [Far.] Açık, anlaşılır.

c. (tedbīr-i c. kıl-) 3397/b

cām: -18- [Far.] Kadeh.

c. 0460/b, 0584/a, 1536/a, 1690/b,
2363/b, 4223/b, 4257/a
c.+ a 1369/a, 4167/a
c.+ ı 1664/a, 3540/a; (c. billur)
0785/a; (c. cüllāb) 3598/a; (c.
ni‘met) 3599/a
c.+ ın 1663/a
c.+ ına 2685/b
c.+ ından 2707/b
c.+ inuñ 2427/a

cāmi‘: -1- [Ar.] Toplayan, toplayıcı, bir
araya getiren, cemedan.

c.+ durur 0271/b

cān: -209- [Far.] 1. Hayat,can.

c. 0494/b, 0682/b, 0954/b, 1151/a,
1154/b, 1202/b, 1205/a, 1205/b,
1280/a, 1311/b, 1612/a, 1612/b,
1631/b, 1658/a, 1678/a, 1984/b,
2061/b, 2409/b, 2414/b, 2424/a,
2489/a, 2505/b, 2779/b, 2801/a,
2825/b, 2901/b, 2976/b, 3152/b,
3259/b, 3269/a, 3271/b, 3296/a,
3306/a, 3316/a, 3319/a, 3324/a,
3326/a, 3420/a, 3487/b, 3718/b,
3816/a, 3936/a, 4080/a, 4091/b,
4115/a, 4572/a, 4572/b, 4626/b;
(c.- ı şīrīn) 3221/b; (c. al-) 3719/a;
(c. bağısla-) 0254/b, 2650/b; (c. kıl-
) 0529/a, 3042/b; (c. ol-) 0145/a,
1959/b, 2037/a; (c. şat-) 3149/b,

3150/a; (c. vir-) 0750/a, 1154/a,
2702/b, 2772/b, 3424/b, 4211/b,
4515/a; (cān mı c.) 3152/a, 3152/b
c.+ a 0289/b, 0572/b, 0717/b,
1628/b, 2689/b, 2883/b, 3164/b,
3364/a,
c.+ da 2840/b
c.+ dan 1631/a, 1701/b, 2703/b,
2797/b, 3151/b, 3756/b, 4562/b,
4580/a; (dil ü c.) 0199/b
c.+ dur 0428/a, 2801/b
c.+ ı 0571/b, 0638/b, 0678/a,
0790/a, 0812/b, 1432/a, 1645/b,
2038/a, 2415/b, 2520/b, 2751/b,
3005/b, 3152/a, 3241/a, 3265/a,
3462/a, 3508/b, 3527/b, 3930/b,
4239/b; (c. al-) 2743/b; (c. çık-) 3119/b,
3693/b; (yolına c. kıo-) 0657/b; (c. ol-) 1455/a; (c. vir-) 3462/b,
3672/a, 4516/a
c.+ ıdı 3306/a
c.+ ıdur 0425/b
c.+ ıla 1923/b, 2156/b, 3772/b
c.+ ın 0433/a 0193/b, 3049/b; (c. al-
) 1620/b; (c. saç-) 4079/a
c.+ ına 0093/b, 0120/b, 0903/b,
1309/b
c.+ ından 2415/a
c.+ ını 0368/b, 1102/b, 2413/b,
3367/a
c.+ ıdı 1336/b
c.+ ıyçun 3221/b, 4543/a
c.+ lara 1171/b
c.+ larda 3889/b
c.+ sın 3866/a
c.+ um 0381/a, 0388/a, 0398/a,
0465/b, 0704/a, 0893/b, 2645/b,
2646/a, 2683/b, 2697/b, 3152/b,
3327/a, 3329/b, 3896/b, 3903/a,
3903/b, 3929/a
c.+ uma 1279/b, 1283/a, 1725/b,
1791/b, 2825/a, 3257/b
c.+ umdan 2873/a
c.+ umı 2259/b, 3369/b
c.+ umsın 1628/b
c.+ umuñ 3930/b
c.+ uñ 0745/b, 1043/b, 1083/b,
1136/b
c.+ uñçun 0559/b
2. Ruh.

- c. 0025/b, 2203/b,
c.+ a 1328/b, 2344/b; 3425/b, (c.
cān) 4572/a
c.+ da 2409/b
c.+ dan 1285/b, 2284/b, 2414/b
c.+ ı 0451/b, 0838/b, 3699/b
c.+ um 0238/a, 3875/b,
3. Gönül.
c. 0009/a,
c.+ a 3933/a,
c.+ da 1638/b, 3542/b, 4561/b
c.+ dan 0141/b, 0180/b, 0319/b,
1448/b, 1668/a, 1791/a, 2676/b,
3128/b, 3163/a, 3408/b, 3504/b
c.+ ı (c. yan-) 2978/b
4. Çok içten, samimi.
c. (c. u gönülden) 3911/b
c.+ dan 4567/b
c.+ la 3300/b
- cānān:** -2- [Far.] Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan kadın, sevgili.
c. 1392/a, 1612/a
- cānavar:** -2- [Far.] Vahşi, yırtıcı.
c. 3053/b
c.+ dan 3052/a
- cāndār:** -1- [Far.] Silahlı kimse, muhafız.
c. (hācib-i c. “kapı muhafızı”) 2720/a
- cānlu:** -1- [Far.+T.] Canlı.
c. (c. ol-) 3272/a
- cānsuz:** -2- [Far.+T.] Cansız.
c. 3155/a
c.+ dı 2008/b
- cārū:** -1- [Far.] Süpürge.
c. 2368/b
- Cāşelīk:** -1- İslamiyetten önce Bağdat’ta
bulunan Hristiyan rahiplerine
denir.
C. 2298/b
- cāsūs:** -1- [Ar.] Bir kimsenin sırlarını
başkasının hesabına öğrenen kişi.
c.+ ı 3387/a
- cāy:** -1- [Far.] Yer.
c. (c.- i cehennem “cehennem
yeri”) 0869/b
- cebbār:** -1- [Ar.] Cebreden, zor kullanan
(kimse), zorba.
c. 0195/a
- cedd:** -1- [Ar.] Dede, ata.
c.+ in 0387/a
- cefā:** -8- [Ar.] Eziyet, zulüm.
c. 2869/a, 2888/b, 3905/a; (c. kıl-) 0626/a, 0626/b; (c. kıl- degül) 3906/a
c.+ ların 4000/b
c.+ ya (c. uğra-) 2768/b
- cefālu:** -1- [Ar.+T.] Cefalı.
c. 1194/a
- cehd:** -7- [Ar.] Çalışma, gayret.
c. (c. eyle-) 3186/b; (c. it-) 0178/a, 0197/a, 1708/b, 3299/a, 3774/b
c.+ ile 4239/a
- cehennem:** -5- [Ar.] Cehennem.
C. 0714/a, 2880/a, 3431/a; (cāy-i C. “Cehennem yeri”) 0869/b
c.+ de 0855/b
- Cehrūm:** -1- İran’da bir yer ismidir.
C.+ dan 4461/a
- cem’:** -3- [Ar.] Toplama, bir araya gelme.
c. 1209/a; (c. it-) 4166/a
c.+ ile 2631/a
- Cem:** -5- İran hükümdarlarından biridir,
Cemşid.
C. 1247/b, 3540/a, 3600/a, 3652/b, 4209/a
- cemā’at:** -1- [Ar.] Topluluk.
c.+ dan 4150/b
- cemāl:** -7- [Ar.] Yüz güzelliği, güzellik.
c. (c.- i hūriçün) 3968/a
c.+ i 0421/b, 0582/a
c.+ in 0018/a, 4042/a

c.+ ini 1506/b
c.+ ũn 3626/b

Cemşid: -2- İran hükümdarı, Cemşid.
C. 1493/b, 578/a

cenāze: -1- [Ar.] Cenaze.
c.+ ñ 1065/b

ceng: -27- [Far.] Savaş, vuruşma, ceng.
c. 0553/b, 0785/b, 1120/a, 1145/b,
1233/b, 1900/a, 1913/b, 2243/a,
2262, 4432/a; (c. it-) 1515/b; (c. ol-
) 4425/b; (c.- i dīnī) 2317/b
c.+ e 0553/b, 0908/b
c.+ i 0303/b, 2253/b; (c. kıl-) 2832/a
c.+ içün 4354/b
c.+ ile 1261/b, 1951/b, 1962/b
c.+ in 0231/b, 0256/b, 2319/b
c.+ inde 0218/a
c.+ üme 1009/b
c.+ ũn 4255/b

cengī: -1- [Far.] Savaş eden, savaş hâlinde bulunan.
c.+ ler 1229/a

cerāhat: -2- [Ar.] Yaralama, yara.
c. 2878/b, 2927/b

cerāhatlü: -1- [Ar.+T.] Yaralı.
c. 0012/a

cev: -2- [Far.] Arpa.
c. 2806/b, 2807/b

cevāb: -48- [Ar.] Bir soruya karşı söylenen söz, cevap.
c. 0863/b, 1952/a, 2021/b, 2505/a,
2520/a, 2541/a, 3147/b, 3549/a,
3128/a, 3178/a; (c. eyit-) 2990/a;
(c. vir-) 0670/a, 1726/b, 3341/b
c.+ ı 2501/b, 3170/b; (c. vir-) 1596/a, 2016/a
c.+ ıla 3908/a
c.+ ın 1724/a, 1795/a, 1832/a,
1930/a, 1932/a, 2200/b, 2280/a,
2504/a, 2777/a, 3632/a, 3794/b,
4360/b, 4590/a; (c. di-) 2754/a; (c.

vir-) 0457/b, 1087/a, 1122/a,
2904/a, 3512/b, 3614/a, 3820/a
c.+ ından 1596/b, 3169/a
c.+ ını 0552/b, 1853/b (c. vir-) 3624/a
c.+ ıçun 1982/b
c.+ ũn 2019/a

cevāhir: -5- [Ar.] Cevherler, kıymetli taşlar, elmaslar.
c. 0312/a, 0312/b, 4193/b; (c.- i muraşşā‘) 2290/a
c.+ den 2326/b

cevālet: -1- [Ar.] Bir nesnenin seçilmiş güzidesi.
c. (c. ol-) 0023/a

cevher: -9- [Ar.] Değerli taş, elmas.
c. 0721/a, 1479/a, 2065/a, 4406/a
c.+ e 1528/b
c.+ i 2965/b, 4407/a
c.+ ile 4196/a
c.+ le 4050/a

cevlān: -3- [Far.] Dolaşma, gezme.
c. (c. it-) 1398/b; (c. kıl-) 2679/a
c.+ larından 1403/b

cevr: -8- [Ar.] Cefa, zulüm, eziyet.
c. 2888/b; (c. kıl-) 4419/b
c.+ i 0582/b, 2453/a, 2453/b
c.+ in 0700/b
c.+ ise 3938/b
c.+ ũnden 2772/b

cevrülü: -1- [Ar.+T.] Eziyetli.
c. 3059/a

cevşen: -5- [Far.] Örme zırh, savaş elbisesi.
c. 1059/b, 1322/a, 1747/b, 2815/b
c.+ in 2706/b

Ceyhūn: -1- Ceyhun Nehri.
C. 1165/b

ciger: -5- [Far.] İç, kalp, yürek.
c. 3215/a, 4090/a
c.+ den 2979/a, 3415/a
c.+ ler 2894/a

ciger-süz: -1- [Far.] İç yakan, yürek yakan.
c. (ferhād-ı c.) 3130/a

cigergāh: -1- [Far.] Göğüs, sine.
c.+ ın 4568/a

cihān: -279- [Far.] Dünya, âlem, kâinat.
c. 0010/b, 0056/b, 0092/a, 0161/a,
0208/b, 0277/a, 0280/a, 0318/a,
0319/a, 0319/b, 0495/b, 0538/b,
0574/a, 0603/b, 0678/b, 0720/a,
0826/a, 0886/a, 0887/a, 0926/b,
0932/b, 0975/a, 1067/b, 1191/b,
1297/b, 1365/b, 1408/a, 1432/b,
1556/a, 1557/b, 1571/a, 1683/a,
1684/b, 1744/a, 1922/b, 2055/b,
2063/a, 2162/b, 2174/a, 2425/a,
2425/b, 2428/a, 2433/a, 2442/a,
2442/b, 2681/b, 2727/a, 2730/a,
2925/a, 2927/a, 2930/b, 2932/b,
2969/a, 3107/a, 3233/a, 3278/a,
3386/a, 3421/a, 3480/a, 3541/a,
3541/b, 3552/b, 3565/a, 3718/b,
3733/b, 3741/b, 3742/a, 3851/a,
3872/a, 3878/a, 3887/a, 3903/a,
4304/b, 4431/b, 4467/a, 4551/a,
4655/a, 4670/b; (c. dut-)0383/b,
3872/b; (c. gibi) 2864/b, 3629/b; (c.
görücü) 2753/b; (c. görmüş) 0404/b,
0642/b, 0983/a, 1226/a, 1794/a,
2583/a; (resm-i c.- ı pür-cefā)
4444/a; (cihān-gîr-i c. kıl-) 0930/b;
(ḥudāvend-i c.) 0143/b, 0240/a,
0265/a, 2913/b, 4668/a; (rezzāk-ı
c.) 2443/b; (şāh-ı c.) 0969/b,
1039/a, 2530/a, 4435/a
c.+ a 0382/b, 0826/b, 1408/b,
1539/a, 1773/a, 1773/b, 1852/b,
2111/b, 2158/b, 2221/b, 2482/b,
2729/a, 2914/b, 3083/b, 3230/a,
3433/b, 3473/b, 3517/a, 3691/b,
3750/a, 3853/b, 4039/b, 4470/b,
4582/a; (faḥr-ı c.) 0119/a, 0197/b;
(şāh-ı c.) 1464/b, 4404/b
c.+ da 0057/a, 0275/b, 0510/b,
0614/b, 0716/b, 0744/a, 0745/a,
0926/a, 0927/a, 0955/b, 0970/b,
1035/a, 1036/b, 1088/b, 1092/a,
1135/b, 1149/a, 1157/b, 1187/a,
1187/b, 1240/a, 1246/a, 1258/b,

1289/b, 1419/b, 1539/b, 1571/a,
1740/b, 1839/b, 1896/a, 1998/b,
2042/a, 2177/a, 2177/b, 2285/a,
2493/a, 2585/a, 2585/b, 2727/a,
2932/a, 3080/a, 3081/a, 3200/b,
3241/b, 3325/a, 3423/a, 3530/b,
3542/a, 3614/b, 3744/b, 3855/a,
3872/a, 4277/b, 4648/b, 4669/a;
(İrān-zemīne c.) 1775/b; (şāh-ı c.)
1343/b
c.+ dan 0319/a, 0320/a, 0327/a,
0358/a, 0752/b, 0854/b, 0887/a,
0906/b, 1134/a, 1134/b, 1296/b,
2391/a, 2414/b, 2453/b, 2692/a,
2692/b, 2726/b, 2926/b, 4512/b,
4562/b, 4580/b; (mülk-i c.) 2797/a;
(şulṭān-ı c.) 2463/b; (şāh-ı c.)
2273/a
c.+ dur 2801/a; (şāh-ı c.) 0270/b
c.+ ı 0280/b, 0337/b, 0495/a,
0574/b, 0583/b, 0669/b, 0900/a,
1340/b, 1394/b, 1410/b, 1428/b,
1684/a, 1740/a, 1767/a, 1890/b,
2415/a, 2415/b, 2441/a, 2641/b,
2709/a, 2743/a, 2801/b, 3219/b,
3470/a, 3891/a, 4097/b, 4155/b,
4234/b, 4276/b, 4370/a, 4516/b;
(şāh-ı c.) 3390/a, 4231/a, 4399/b
c.+ ıla 3670/b
c.+ sın (rezzāk-ı c.) 3715/b
c.+ um 3929/a
c.+ uñ 0106/b, 0307/b, 0310/b,
0326/b, 0568/b, 0582/a, 0679/a,
0776/a, 1034/a, 1257/b, 1641/a,
1691/b, 2359/b, 2444/b, 2460/a,
2518/b, 2680/a, 2727/b, 3266/a,
4507/b, 4547/b, 4621/b;
(ḥudāvend-i c.) 0274/a; (şāh-ı c.)
2347/a, 4376/b, 4381/b

cihān-cūy: -1- [Far.] Dünyaya hâkim
olmaya çalışan sultan, hükümdar.
c. 1337/a

cihān-dār: -60- [Far.] Cihanı elde tutan
hükümdar, padişah.
c. 0583/a, 0733/b, 0930/b, 0990/a,
1049/b, 1137/a, 1279/a, 1297/a,
1331/b, 1634/a, 1739/a, 1790/a,
1816/a, 1821/b, 1971/b, 2025/a,

2121/a, 2121/b, 2153/a, 2155/a,
2208/a, 2258/b, 2263/b, 2301/b,
2302/b, 2307/a, 2337/a, 2341/b,
2476/b, 2516/a, 2544/b, 2556/a,
2657/a, 2667/a, 2754/a, 3339/a,
3346/a, 3632/a, 3650/a, 3771/a,
3820/b, 3923/a, 4057/a, 4316/a,
4326/b, 4402/a, 4418/b, 4448/a;
(c.- ı cüvân-baht) 3736/a; (pervîz-i
c.) 0897/a, 2476/a, 4277/a; (şâh-ı
c.) 0933/a, 2250/b, 2322/a; (şeh-i
c.) 1757/b; (şehinşâh-ı c.) 2930/a,
4320/a
c.+ a 3461/b
c.+ ı ol- 2727/b

cihân-gîr: -11- [Far.] Dünyayı zapt eden,
padişah.
c. 1243/b, 2022/b, 2131/a, 4367/a,
4394/b.;(c.- i cihân kııl-) 0930/b;
(sulţân-ı c.) 2320/b; (şâh-ı c.)
0751/b; (şâh-ı c.) 3100/a, 3731/a,
4400/a

cihân-sûz: -1- [Far.] Dünyayı yakıp
kavuran.
c. (Ferruḡzâd-ı c.) 4279/a

cilve: -1- [Ar.] Hoşa gitmek, ilgi çekmek
için takınılan çekici tavır.
c.+ den 1410/a

cin: -1- [Ar.] Cin.
c. 3132/b

cinâyet: -1- [Ar.] Adam öldürme.
c. 0617/a

cinnî: -1- [Ar.] Kötü ruh, cin.
c.+ ler 3803/b

cins: -4- [Ar.] Başlıca nitelikleri aynı olan
ve aralarında çok yakın
benzerlikler bulunan varlık veya
nesneler topluluğu, tür, nevi.
c. 3132/a, 3545/b
c.+ idi 1551/a
c.+ üm 3132/b

cism: -4- [Ar.] Madde.

c.+ e 2422/a
c.+ i 1988/b, 2038/a
c.+ in 1689/a

cömerd: -1- [Far.] Eli açık kerim, semih.
c.+ i 1338/b

cūd: -1- [Ar.] İnsanlara ihtiyaçlarını
bildirmelerine meydan vermeden
lütüfta, ihsanda bulunma, el
açıklığı, cömertlik.
c.+ ından 0219/b

cur'a: -3- [Ar.] Yudum, bir yudum.
c. 0828/a
c. 1369/b
c.+ sı 4171/b

cura: -1- [T.] Cılız, çelimsiz, ufak tefek,
küçük, yavru (atmaca.)
c. 3960/b

cüş: -7- [Far.] Coşma, kaynama.
c. 1553/a, 4538/b; (pür-c.) 4609/a;
(c. düş-) 2166/b, 2825/a; (c. eyle-) 3924/a; (c. it-) 0336/a

cūy: -1- [Far.] Akarsu, ırmak, çay, dere.
c. 1337/b

cülâb/ cüllâb: -4- [Far.] Gül suyu.
c. 1577/b; (câm-ı c.) 3598/a
c.+ ı 0509/b
c.+ ıla 1473/a

cümle: -91- [Ar.] Bütün, hepsi, hep, tümü.
c. 0020/a, 0057/b, 0114/b, 0134/b,
0186/b, 0244/a, 0264/a, 0264/b,
0289/b, 0350/b, 0484/a, 0680/a,
0691/b, 0759/b, 0796/b, 0896/b,
0939/a, 0983/a, 1055/a, 1055/b,
1092/b, 1135/a, 1234/b, 1253/a,
1386/b, 1392/a, 1429/a, 1464/b,
1555/b, 1688/a, 1809/b, 1868/b,
1924/a, 1949/b, 1954/b, 1982/a,
2008/a, 2073/a, 2081/b, 2183/b,
2205/b, 2217/a, 2230/b, 2245/b,
2253/b, 2274/a, 2327/b, 2457/a,
2676/b, 2703/b, 2903/b, 2919/b,
3117/a, 3187/a, 3295/a, 3567/a,

3910/b, 3935/b, 4046/a, 4193/b,
4197/b, 4320/b, 4333/b, 4351/a,
4358/a, 4372/a, 4386/b, 4394/a,
4537/b, 4541/a, 4541/b, 4552/a,
4565/a, 4571/b, 4575/b, 4579/a,
4580/a, 4621/a, 4623/a
c.+ müzde 0139/b
c.+ nüñ 4192/b
c.+ si 0117/b, 0423/b, 0905/b,
1174/a, 1491/b, 1901/a, 2786/b,
4485/a
c.+ sini 1708/a, 3513/b

cünbân: -1- [Far.] Sallanan, kımıldanan,
hareket eden.
c. (c. ol-) 2037/b

cürm: -1- [Ar.] Suç, kabahat.
c. 0617/a

cüst: -18- [Far.] Arama, araştırma.
c. 0015/a, 0519/a, 1090/b, 1308/a,
1599/b, 1764/b, 2185/a, 2633/a,
2666/b, 3124/b, 3810/a, 4077/a,
4317/b; (c. u sağ it-) 0084/b; (c. ü
âgâh ol-) 4066/b; (c. bil-) 1298/b;
(c. dut-) 3563/a; (c. ol-) 2636/b

cüvân: -2- [Far.] Genç, delikanlı.
c.+ dı 0826/a
c.+ uñ 3625/a

cüvân-baht: -6- [Far.] Bahtı açık, talihli,
şanslı.
c. 0251/a; (cihân-dâr-ı c.) 3736/a;
(şulţân-ı c.) 2464/a, 2716/b; (şâh-ı
c.) 2148/a, 3953/a

cüvân-merd: -4- [Far.] Cömert, eli açık.
c. 3196/a, 3679/a, 4582/b, 4610/a

Ç

çābūk: -4- [Far.] Çabuk, seri.

ç. 1598/a, 2314/a, 2996/a, 3433/b

Çāciyān: -1- Taşkent şehrinden olan kişiler, Şaşlılar.

Ç. 4473/b

Çāçī: -1- [Far.] Türkistan'ın Taşkent şehrinden olan, Şaşlı. (Çaçlı)

Ç. 1465/a

çādır: -8- [Far.] Çadır.

ç. 0973/b, 1240/a, 1335/b

ç.+ dı 4049/b

ç.+ ın 4373/a

ç.+ ıyıla 1248/a

ç.+ umuz 2150/a

çağır: -13- [T.] 1. Çağırmaq.

ç.- dı 2617/a, 4080/a, 4239/a, 4360/a, 4518/b, 4575/b

ç.- dılar 1721/b

ç.- up 0963/a,

ç.- urdı 2370/a

2. Bağırmaq, haykırmak.

ç.- dı 3410/a, 4571/a

ç.- uñ 4370/b

ç.- up 4464/a

çağla: -1- [T.] Köpürmek, çağıldamak (su).

ç.- mağından 4522/b

çāk: -2- [Far.] Yırtık, yarık.

c. (ç. kıl-) 0111/a; (ç. ol-) 1421/b

çaķ- -2- [T.] Çakmak.

ç. 2070/a

ç.- dı (çaķmaķı ç.-) 4482/a

çāker: -2- [Far.] Kul, köle, bende.

ç. (ç ol-) 0276/a

ç.+ ine 0144/a

çaķmak: -1- [T.] Çakmak.

ç.+ ı (ç. çaķ-) 4482/a

çal- -14- [T.] 1. Çalmak.

ç.- a 3055/a

ç.- dı 2472/a, 4144/a, 4634/a

2. Müzik aleti çalmak.

ç. 4120/a

ç.- ardı 4072/b

ç.- arıdı 4077/a

ç.- an 4472/a

ç.- dı (ırı ç.) 4086/b

ç.- dılar 0978/a, 2553/a

ç.- maķda 4121/a

ç.- up (çeng ç.) 4119/b; (kūsı ç.)

2117/a

Çalab/ Çalap: -60- [T.] Tanrı, Allah.

Ç. 0065/b, 0099/b, 0101/b, 0105/a,

0191/a, 0194/b, 0215/a, 0268/a,

0400/b, 0479/b, 0633/a, 1085/b,

1107/b, 1696/a, 1767/b, 1821/a,

2045/b, 2067/b, 2490/a, 2912/a,

2912/b, 3367/a, 3500/a, 3514/b,

3515/a, 4116/a, 4321/a, 4438/b,

4600/a, 4629/a, 4630/a, 4649/a,

4650/b

Ç.+ a 0197/a, 0385/b, 2110/a,

2278/a, 3690/b, 4683/a

Ç.+ dan 0025/a, 0120/a, 0250/a,

0264/a, 0380/b, 0873/b, 1043/a,

1752/a, 1838/b, 1919/b, 2514/b,

2574/a, 3136/a

Ç.+ dandur 0910/b

Ç.+ dur 0532/b

Ç.+ ı 2281/a

Ç.+ uñ 0479/a, 0485/a, 2911/a,

3446/b, 4615/a

çaldır-/ çaldur-: -2- [T.] Bir musiki eserini bir çalgı aletiyle icra ettirmek, çaldırmak.

ç. (kūs ç.- up) 2336/b

ç.- ıardur (def ü nây ç.) 0499/b

çalıcı: -4- [T.] Çalıcı, şarkı çalan.

ç. 0396/a, 4149/b

ç.+ laruñ 1580/b

ç.+ suz 1561/b

çalın-: -1- [T.] Çalınmak.

ç.- dı 3734/a

çalı: -1- [T.] Çalı.

- ç.+ ya 0349/b
- çamur:** -2- [T.] Çamur.
ç.+ dan 3004/b
ç.+ ı 1007/b
- çañ:** -1- [T.] Çan.
ç.+ la (zeng ü ç.) 2721/b
- çanak:** -1- [T.] Çanak.
ç. (ç bigi) 0880/a
- çap:** -2- [T.] Koşmak, süratle hareket etmek.
ç.- dı 1520/a
ç.- alum (atlar ç.) 1393/a
- çapın:** -1- [T.] Hızlı hareket etmek, atılmak, saldırmak.
ç.- ur 1006/b
- çâr:** -5- [Far.] Çare.
ç. 2020/b, 2841/b, 3610/a, 3650/b, 4438/a
- çäre:** -32- [Far.] Kurtulma yolu, çare, tedbir.
ç. 0034/b, 0122/b, 0563/b, 0756/a, 1849/b, 2608/a, 3005/a, 3479/b, 3840/b; (ç. bul-) 1363/a, 3653/a, 4385/a; (ç.- yi Şeb-dîz kıl-) 0813/b; (ç. eyle-) 2939/b; (ç. iste-) 1271/a; (ç. it-) 0803/b, 1294/b, 3730/b, 3097/a, 4349/b; (ç. kıl-) 1328/b, 1613/b, 2762/b, 3024/b, 3197/b, 3586/a; (ç. ol-) 0953/a, 3398/b
ç.+ sin 1542/a
ç.+ yi 2766/a; (ç. it-) 2143/a
ç.+ yiçün 0530/b
- çarğ:** -17- [Far.] Felek, dünya, talih.
ç. 0955/a, 2420/a; (ç.- ı ğaddâr “gaddar felek”) 2841/a; (ç.- ı gerdân “dönen felek”) 2175/b, 3234/a, 3434/b, 4434/a; (ç.- ı gerdân eyle-) 2568/a; (ç.- ı gerdün “dönen felek”) 0070/b, 3231/a; (ç.- ı kiyânı) 0882/a
ç.+ ı 1259/b, 3683/a
ç.+ ından 0314/a
- ç.+ uñ 0020/a, 0595/b, 1750/a
- çarğ:** -1- [Far.] Keman yayı.
ç. (ç.- ı ergânün-sâz) 4076/b
- çâr-per:** -1- [Far.] Dört kanatlı.
ç. (‘uqâb-ı ç. “dört kanatlı kartal (sancak)”) 1719/a
- çâr-yâr:** -1- [Far.] Hz. Muhammed’den sonra halife olan Hz. Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali’ye verilen ortak isim, dört halife.
ç.+ a 0198/b
- çat:** -1- [T.] Çatık hâle getirmek.
ç.- mağıl (kaç ç.) 3985/b
- çav:** -7- [T.] Şöhret, nam.
ç. 1303/b (ç. düş-) 0329/b
ç.+ ı 0104/a, 1408/b
ç.+ ın 0444/b, 1516/a
ç.+ umı 3355/b
- çavuş:** -1- [T.] Çavuş.
ç.+ larıdı 0109/b
- çayır:** -2- [T.] Çayır.
ç.+ da 1546/b
ç.+ dan 3420/a
- çegzin:** -2- [Ar.] Dönmek, dolaşmak.
ç.- en 0317/b, 1806/b
- çek:** -40- [T.] 1. Bir şeyi bir tarafa doğru çekmek.
ç. (kalem ç.) 0039/b
ç.- di 0481/b, 1530/b, 4015/a; (kılıç ç.) 1229/b, 1233/a, 2236/b
ç.- diler 2253/a
ç.- düñ 3916/b
ç.- emez 3752/b
ç.- en 3276/b
ç.- erdi 0301/a, 0301/b
ç.- mek (boyun ç.) 4004/a
ç.- miş 0763/a, 0835/a, 1351/a
ç.- se (gözine mîl ç.) 1480/a
ç.- üben 2715/b
ç.- üp 0873/a, 2890/b
ç. (elüñ ç.) 4000/b

ç.- di (el ç.) 3510/b, 3972/b
ç.- diler (yüz ç.) 1411/a
ç.- diydi 3552/a
2. Dayanmak, katlanmak.
ç.- di (âhı ç.) 2979/a
ç.- dümdi (renc ç.) 3416/a
ç.- erseñ 2769/a
ç.- üñ 1200/b
ç.-üp 2833/b
3. (Avaz, nale kelimeleriyle)
Bağlamak, haykırmak.
ç.- di (âvâz ç.) 0557/b; (nâle ç.)
4119/a
4. (Hudut, sınır kelimeleriyle)
Koymak, tayin etmek, tespit etmek.
ç.- di (boyı ç.) 1000/b, 1995/a,
5. Tartmak, ağırlığını ölçmek.
ç.- er 2806/b
6. İstemek.
ç.- er (cân ç.) 2825/b
7. İmbikten geçirmek suretiyle elde
etmek, damıtmak.
ç.- erler 1369/a
8. Bir işe ön ayak olmak, bir
konuda öncülük etmek.
ç.- mek (baş ç.) 1603/a
ç.- meye (baş ç.) 0376/b

çekil:- -1- [T.] Çekilmek.
ç.- miş (kılıç ç.) 1235/a

çekiş:- -1- [T.] Anlaşmazlık içinde
bulunmak, tartışmak, münakaşa
etmek.
ç.- mek 1917/b

çelik:- -1- [T.] Çelik.
ç. 1394/a

çemen:- -8- [Far.] Çimen, yeşillik yer.
ç. 0501/a, 3578/a
ç.+ de 0331/b, 1392/b, 1443/b,
1456/a; (bezm-i ç.) 0221/a
ç.+ den 0502/b

çenber:- -2- [Far.] Çember.
ç.+ inden 1383/b
ç.+ ine 1530/b

çend:- -1- [Far.] Birkaç.

ç.+ ise 1673/b

çeng:- -3- [Far.] Telli çalgı.
ç. 4076/b, 4081/a; (ç. çal-) 4119/b

çengi/ çengî:- -4- [Far.] Çeng denen sazı
çalan kimse.
ç. 4075/a
ç.+ nüñ 0351/a, 0351/b
ç.+ ye 4119/b

çerb:- -4- [Far.] 1. Üstün, muzaffer.
ç. 0915/a
2. Cömert.
ç. (elüm ç. ol-) 3251/a
3. Kurnaz.
ç. (dilkücek ç. ol-) 3393/a
4. Tatlı
ç. (sözi ç. ol-) 0915/b

çeri:- -79- [T.] Ordu, askerler.
ç. 0740/a, 0905/a, 0921/a, 0933/b,
0935/a, 0993/a, 1039/b, 1161/b,
1163/b, 1182/a, 1193/b, 1203/b,
1208/b, 1209/b, 1462/b, 1721/a,
1802/b, 2108/a, 2121/b, 2128/a,
2164/b, 2221/b, 2222/a, 2268/a,
2337/b, 2499/a, 2532/a, 3251/b,
3588/a, 3870/a, 4565/b
ç.+ den 1201/b, 2057/b, 2168/a,
2251/a, 2327/b
ç.+ deydi 2108/b
ç.+ dür 2229/a
ç.+ ler 0695/a, 2244/b
ç.+ ñi 1173/a
ç.+ nüñ 0941/a, 2254/b, 2319/b
ç.+ si 0109/a, 0167/a, 0381/b,
0579/a, 0759/b, 0801/a, 0922/a,
1030/b, 1434/b, 1720/a, 2151/a,
2167/b, 2479/a
ç.+ sile 2096/b
ç.+ sin 0982/b
ç.+ sinden 1106/a
ç.+ sindeydi 2126/a
ç.+ sine 1105/b, 2314/b, 2336/b,
3984/a
ç.+ sinüñ 2089/b
ç.+ siyile 0639/a
ç.+ ye 1009/a, 1199/a, 2222/a,
2321/a

- ç.+ yi 2091/b, 2116/a, 2227/a,
2228/a, 2251/b
ç.+ yile 1162/b, 2118/a
ç.+ yle 1716/b
- çeribaş:** -1- [T.] Askerin başı, başbuğ.
ç.+ ları 3735/a
- Çerkes:** -1- Çerkes.
Ç. 2070/b
- çeşme:** -3- [Far.] Çeşme.
ç. 0601/a, 1354/b
ç.+ si 3001/b
- çevgân:** -8- [Far.] Cirit oyununda
kullanılan ucu eğri değnek, sopa.
ç. 1306/b, 1314/b, 1383/a, 1413/a;
(ç. ol-) 2385/b
ç.+ a 1315/b
ç.+ ıla 1398/a
ç.+ ina 1394/a
- çevir-/ çevür-:** -10- [T.] Çevirmek.
ç.- di 0333/a, 2092/b; (yüz ç.)
0719/a, 3972/a, 4286/b
ç.- düm (yüz ç.) 3912/a, 3915/b
ç.- diyise (yüz ç.) 1070/a
ç.- e 2937/b
ç.- mezseñ 0014/b
- çevre:** -12- [T.] Etraf, çevre.
ç. 0593/a, 0762/a, 1208/b, 1691/b,
2030/b, 2036/a, 2296/a, 2675/b,
3049/a, 4020/a
ç.+ sin 0717/a
ç.+ sinde 1523/b
- çevük:** -1- [T.] Çevik, güçlü.
ç.+ di 2996/a
- çevüklük:** -2- [T.] Çeviklik.
ç. (ç. kıl-) 4250/a
ç.+ ile 2984/a
- çibuk:** -2- [T.] Küçük ve ince ağaç dalı,
ağaç olmak üzere toprağa dikilen
körpe dal.
ç.+ ı 3447/b, 3448/a
- çıgan:** -1- [T.] Fakir, yoksul.
ç.+ a 3995/b
- çık-:** -86- [T.] 1. Bulunan yerden çıkmak.
ç. 1822/a, 2280/b, 3186/b, 3789/b
ç.- a 0328/b, 0928/b, 2891/b,
2952/b
ç.- am (daşra ç.-) 1706/b
ç.- an 3219/b
ç.- ar 2437/b, 3437/a, 3790/b,
4089/a; (taşra ç.-) 3790/a; (câni ç.-)
3693/b
ç.- ardı 0471/a, 0471/b, 1516/b,
3299/b, 3751/b; (tağa ç.-) 3203/a
ç.- arsin 2328/b
ç.- avuz 0906/b
ç.- dı 1131/b, 1524/a, 1527/b,
1694/b, 1780/a, 1822/b, 2117/a,
2233/a, 2242/a, 2393/a, 2554/b,
2991/a, 3594/b, 3598/a, 3617/a,
3640/a, 3756/b, 4149/b, 4174/b,
4186/a, 4241/a; (daşra ç.-) 0382/a;
(ç. git-) 3741/a, 3799/b, 4389/a;
(tağa ç.-) 3192/a; (taşra ç.-) 3756/a
ç.- dılar 3735/b
ç.- duğını 2144/a
ç.- dum 4107/a
ç.- ıcağ 2892/b; (kılıç kından ç.-)
2902/a
ç.- inca (câni ç.-) 3119/b
ç.- madı 4323/b, 4580/b
ç.- mak 3069/b; (taşra ç.-) 2813/a;
(yoğuşa ç.-) 2406/b,
ç.- sa 4156/b
ç.- uban 1194/b, 1323/a, 3806/b
ç.- up 3008/b, 3768/b, 3797/b,
4024/a, 4053/b, 4279/a; (taşra ç.-)
3761/a
2. Ortaya çıkmak, görünmek.
ç.- a (ç. gel-) 3292/a, 3736/a
ç.- dı 4506/a
3. Yukarı doğru gitmek, kalkmak.
ç.- dı (göke ç.-) 2739/b
ç.- mak (yükseke ç.-) 3857/b
ç.- dı 0345/b
4. Ayrılmak.
ç.- a (dînden ç.-) 3111/a
ç.- amazvanın 4618/a
ç.- maya (buyrukından ç.-) 1168/a,
2904/b

5. Karşı gelmek.
ç.- dı (karşı ç.) 4354/b
6. Tahta çıkmak.
ç.- madı 3506/a
7. Sesi çıkmak, yükselmek.
ç.- maz 2033/a

çık: -1- [T.] Safi, halis.
ç. (ç. altunlu) 4195/a

çıkar: -28- [T.] 1. Çıkarmak.
ç.- a 3481/b
ç.- alar 0920/a
ç.- am 1845/b
ç.- avuz 2205/a
ç.- dı 0344/a, 0973/a, 1320/a,
1701/a, 2220/b, 3018/a, 3213/a
ç.- dum 1697/a
ç.- duñ 2797/a
ç.- ğıl 0654/b, 4400/b
ç.- lum 4350/a
ç.- maķ 2873/b
ç.- maya 1922/b
ç.- sañ 3710/a
ç.- ur 1701/b, 3395/b
2. Elde etmek.
ç.- a 1430/a
ç.- dı 3726/b
3. Çıkmak zorunda bırakmak.
ç.- ayın 2797/b
4. Doğru yoldan saptırmak, baştan
çıkarmak.
ç.- ası (ç. degül) 3927/b
ç.- dı 4637/a
ç.- uban 0463/a
5. Yüksek bir yere erişmek.
ç.- uñ (tahta ç.) 4335/a

çın: -2- [T.] Gerçek, doğru, hakiki.
ç. 0881/b, 1430/b

çınār: -1- [Far.] Çınar ağacı.
ç.+ ı 0363/b

çırāğ: -26- [Far.] Mum, ışık, kandil.
ç. 3485/b; (ç. it-) 0084/a, 3692/a
ç.+ ı 0917/b, 1083/a, 1665/b,
1487/b, 2391/a, 3015/a, 3430/b,
3669/b, 3706/b, 4059/b,
4103/a; (ç. gibi) 4145/b

ç.+ ıdı 3485/a
ç.+ ın 0096/a, 1494/b, 3037/b
ç.+ ına 0094/a, 0494/b
ç.+ um 0081/a, 3421/a, 3422/a,
3929/b
ç.+ umuñ 4060/a
ç.+ uñda 3247/b

çiger: -3- [Far.] Gerçi, her ne kadar.
ç. 0185/a, 1603/a, 4153/a

çiçek: -3- [T.] Çiçek.
ç. 1438/b, 2800/b, 3033/b

çift: -5- [Far.] 1. Çift.
ç. 3543/a, 4213/a, 4215/a,
2. Eş.
ç. (ç. ol- “eş olmak”) 4293/b
ç.+ iyile 4214/b

çifte: -1- [Far.] İki bir arada.
ç. 4261/b

Çin: -40- Çin.
Ç. 0163/a, 2509/a, 2556/b, 2558/a,
2589/a, 2618/a, 2648/b, 2951/b,
3567/b; (Ç.- i harîri) 2504/b; (bānū-
yı Ç.) 2652/b (büt-ḥāne-i Ç. degül)
2821/a; (ḥākān-ı Ç.) 1846/b,
2488/a; (naķş-ı Ç.) 0545/a, 0862/a;
(üstād-ı Ç.) 0559/a
Ç.+ de 2548/a, 2622/b, 2956/a,
3572/b; (naķķāş-ı Ç.) 2799/b
Ç.+ den 2532/a, 2615/a; (ḥākān-ı
Ç.) 2626/a
Ç.+ e 1863/b, 2477/a, 2483/b;
(ḥākān-ı Ç.) 1876/a, 2529/a
Ç.+ i 2530/b; (ḥākān-ı Ç.) 2530/a
Ç.+ üñidi 0441/a

çin: -4- [Far.] Büklüm, kıvrım.
ç.+ i 0216/b, 0862/b, 0880/a,
0881/a

Çini: -3- 1. Çin ülkesine ait.
Ç. (ḥākān-ı Ç.) 2478/a, 2549/a
2. Çini.
Ç. 2478/b, 2549/b, 2631/b, 2487/b;
(naķķāş-ı Ç.) 0862/a; (naķş-ı Ç.)
0525/b, 2785/b

Çinûy: -1- Çin hakanının Behrâm'ın hizmetine verdiği asker.
Ç. 2548/a

çirk: -1- [Far.] Kir, pas.
ç.+ ile 2764/b

çirkin: -3- [Far.] Çirkin.
ç. 3750/b
ç.+ den 3145/a
ç.+ idi 3625/b

çiz-: -1- [T.] Çizmek.
ç.- di 0505/a

çoban: -4- [T.] Çoban.
ç. 2938/a
ç.+ lar 2987/a; (ç. gibi) 3237/a
ç.+ ların 2940/b

çoğal-: -1- [T.] Çoğalmak.
ç.- dı 4244/a

çok/ çoğ: -163- [T.] 1. Sayı bakımından fazla olan, çok.
ç. 0030/b, 0039/b, 0040/a, 0122/a, 0169/a, 0192/b, 0193/a, 0243/b, 0244/b, 0252/b, 0273/b, 0277/b, 0278/b, 0293/a, 0308/b, 0329/a, 0533/b, 0628/a, 0634/b, 0638/b, 0665/a, 0684/b, 0701/a, 0706/a, 0747/b, 0795/a, 0814/b, 0816/a, 0817/b, 0858/a, 0932/a, 0950/b, 0985/b, 0995/a, 1054/b, 1106/b, 1182/a, 1182/b, 1201/b, 1252/b, 1272/b, 1398/b, 1400/a, 1482/b, 1558/a, 1671/a, 1701/b, 1744/b, 1770/b, 1789/a, 1792/a, 1798/a, 1849/a, 1861/a, 1870/a, 1881/b, 1919/a, 1928/b, 2033/b, 2042/a, 2058/b, 2065/a, 2066/a, 2066/b, 2067/a, 2076/a, 2108/a, 2151/b, 2196/b, 2199/a, 2246/b, 2247/b, 2268/a, 2277/b, 2316/a, 2338/a, 2379/b, 2402/b, 2434/b, 2449/a, 2482/b, 2522/b, 2524/a, 2598/b, 2643/a, 2763/a, 2766/a, 2768/b, 2889/a, 2948/b, 2954/a, 2965/a, 3103/a, 3212/b, 3266/b, 3365/a, 3403/a, 3443/b, 3446/a, 3515/b,

3572/b, 3658/b, 3714/b, 3725/b, 3736/b, 3795/a, 3800/a, 3807/b, 3820/b, 3845/a, 3858/b, 3887/b, 3893/b, 3966/b, 4092/b, 4359/b, 4374/a, 4462/b, 4468/a, 4546/b, 4607/b
ç.+ a 0640/a
ç.+ dan 1733/b, 3087/a
ç.+ dur 0756/b, 1623/b, 2448/b, 2544/a, 3014/a, 3325/b
ç.+ ını 0627/a
ç. degül 0689/a
ç.+ ıdı 0167/a, 0913/a, 1559/a, 3365/a, 4194/b
ç.+ ına 2449/a
2. Aşırı bir biçimde.
ç. 0155/b, 0222/a, 0330/b, 0342/a, 0372/b, 0434/b, 0522/a, 1159/a, 1433/a, 2054/a, 2347/b, 2586/a, 2398/a, 2654/a, 3166/a, 3256/b, 3451/b, 3476/a, 3950/b, 3990/b, 4057/a, 4419/b, 4476/a, 4607/a

çoğal/ çuğal: -5- [T.] Savaşlarda giyilen zırh.
ç. 2057/a, 2077/b, 2098/b, 2225/b
ç.+ ı 1008/b

çomak: -1- [T.] Değnek.
ç. 0302/b

çorak: -2- [Far.] Verimli olmayan toprak.
ç. 3131/a
ç.+ da (ç. degül) 2821/b

çorlu: -1- [T.] Hastalıklı, illetli.
ç.+ sı 3266/a

çökür-: -1- [T.] Aşağı indirmek, eğmek.
ç.- di 0340/a

çörek: -1- [T.] Çörek.
ç.+ di 3302/b

çöz-: -3- [T.] Çözmek.
ç.- di 3469/b
ç.- erdi 0975/b
ç.- miş 1352/a

Çübîn: -31- Behrâm Çübin.

Ç. 0904/b, 0981/a, 1201/a, 1261/a,
1326/a, 1326/b, 2187/b, 2256/a,
2699/b, 2723/b; (Behrām-ı Ç.)
0637/a, 0998/a, 1029/b, 1198/b,
2477/a, 2582/a; (Ç.- i Behrām)
0935/a
Ç.+ den 2172/a
Ç.+ e 1135/a, 1294/a, 1306/b,
1310/a, 1311/a, 1314/a, 2211/a;
(Behrām-ı Ç.) 2476/b, 2627/a
Ç.+ i 1245/a
Ç.+ üñ 1026/a, 1805/b, 2725/b

çül: -1- [Ar.] Giyim, giysi.
ç.+ lar 4556/b

çü: -488- [Far.] Çünkü, mademki.

ç. 0001/a, 0015/a, 0034/a, 0049/a,
0077/a, 0077/b, 0087/b, 0088/b,
0090/a, 0091/a, 0130/a, 0134/a,
0135/b, 0136/a, 0143/a, 0152/b,
0155/a, 0179/a, 0180/a, 0183/a,
0193/a, 0194/a, 0197/a, 0229/a,
0235/a, 0236/b, 0248/a, 0284/a,
0289/a, 0296/a, 0297/a, 0306/a,
0317/a, 0326/a, 0360/a, 0366/a,
0373/a, 0374/a, 0379/a, 0382/a,
0384/a, 0390/a, 0400/a, 0448/a,
0449/b, 0457/a, 0464/b, 0468/a,
0471/a, 0472/a, 0486/a, 0493/a,
0494/a, 0506/a, 0512/a, 0517/a,
0519/b, 0524/b, 0526/a, 0530/a,
0540/a, 0546/b, 0558/a, 0563/a,
0564/a, 0573/a, 0580/a, 0588/a,
0595/a, 0598/a, 0648/a, 0649/a,
0663/a, 0681/a, 0695/a, 0716/a,
0723/a, 0730/a, 0735/a, 0767/b,
0779/a, 0780/a, 0793/a, 0808/a,
0813/a, 0832/a, 0849/a, 0854/a,
0862/a, 0868/a, 0871/a, 0876/b,
0879/b, 0897/a, 0901/b, 0916/a,
0931/a, 0975/a, 0977/a, 0981/b,
0982/a, 0998/a, 1018/a, 1023/a,
1047/b, 1093/a, 1102/b, 1118/a,
1138/a, 1140/a, 1144/a, 1146/a,
1156/b, 1169/a, 1179/b, 1190/a,
1196/a, 1201/a, 1206/a, 1206/b,
1212/a, 1232/a, 1240/a, 1247/a,
1248/a, 1250/a, 1255/a, 1287/a,
1292/a, 1303/b, 1305/a, 1306/b,

1314/a, 1321/a, 1325/a, 1342/a,
1362/a, 1364/a, 1371/a, 1375/a,
1383/a, 1388/a, 1391/a, 1392/a,
1398/a, 1409/a, 1422/a, 1428/a,
1430/a, 1432/a, 1449/a, 1452/a,
1472/a, 1477/a, 1478/a, 1480/a,
1511/a, 1535/a, 1540/a, 1542/a,
1544/a, 1545/a, 1546/a, 1555/a,
1557/a, 1578/a, 1595/a, 1607/a,
1607/b, 1608/a, 1613/a, 1620/b,
1623/a, 1626/a, 1639/a, 1662/a,
1671/a, 1674/a, 1679/a, 1679/b,
1705/a, 1715/a, 1746/b, 1756/a,
1761/a, 1786/a, 1799/a, 1814/a,
1822/b, 1826/a, 1829/a, 1831/a,
1846/a, 1849/b, 1858/a, 1862/a,
1864/b, 1867/a, 1873/a, 1876/a,
1887/a, 1893/a, 1909/a, 1921/b,
1923/a, 1940/a, 1942/a, 1945/a,
1947/a, 1955/a, 1963/b, 1973/a,
1977/a, 1980/b, 1985/a, 1992/a,
1995/a, 2010/a, 2015/b, 2016/b,
2022/a, 2026/a, 2029/a, 2041/a,
2055/a, 2096/a, 2097/a, 2099/a,
2105/b, 2109/a, 2127/a, 2138/a,
2163/a, 2166/a, 2179/a, 2181/a,
2191/a, 2228/a, 2233/a, 2236/a,
2238/a, 2242/a, 2243/a, 2256/a,
2264/a, 2277/a, 2294/a, 2295/b,
2299/a, 2310/a, 2312/b, 2336/a,
2338/a, 2355/a, 2360/a, 2376/a,
2407/a, 2408/a, 2414/a, 2432/a,
2444/a, 2451/a, 2459/a, 2461/a,
2464/a, 2468/a, 2497/a, 2512/a,
2518/a, 2526/a, 2536/a, 2537/a,
2558/a, 2559/a, 2562/a, 2563/a,
2593/a, 2594/a, 2624/a, 2647/a,
2666/a, 2669/b, 2691/b, 2697/b,
2708/b, 2713/a, 2721/a, 2725/a,
2731/a, 2737/a, 2739/a, 2747/a,
2767/b, 2774/a, 2808/a, 2809/a,
2858/a, 2866/a, 2867/b, 2869/b,
2870/b, 2871/a, 2886/a, 2895/b,
2896/a, 2915/a, 2941/a, 2946/a,
2949/a, 2957/a, 2959/a, 2960/a,
2978/a, 2981/a, 2995/a, 3001/a,
3012/a, 3019/a, 3049/a, 3077/b,
3096/a, 3099/b, 3115/a, 3145/a,
3146/a, 3169/a, 3177/b, 3179/a,
3187/a, 3201/a, 3218/b, 3239/a,

3242/a, 3244/a, 3254/a, 3259/a,
3275/a, 3277/a, 3286/a, 3294/a,
3301/a, 3304/a, 3305/a, 3307/b,
3311/a, 3321/b, 3325/a, 3329/a,
3336/a, 3337/b, 3338/a, 3348/a,
3370/a, 3377/a, 3378/a, 3381/a,
3394/a, 3409/a, 3409/b, 3414/a,
3419/a, 3426/a, 3432/a, 3435/a,
3436/b, 3451/a, 3465/a, 3477/b,
3478/b, 3484/b, 3487/b, 3489/a,
3489/b, 3491/a, 3492/a, 3499/a,
3501/b, 3502/a, 3504/a, 3507/a,
3514/a, 3521/a, 3522/a, 3548/a,
3552/a, 3553/a, 3553/b, 3556/b,
3561/a, 3569/a, 3588/a, 3593/a,
3595/b, 3606/a, 3609/a, 3621/a,
3622/a, 3639/a, 3640/a, 3662/b,
3666/a, 3689/a, 3726/a, 3729/a,
3732/a, 3733/a, 3749/a, 3756/a,
3765/a, 3769/a, 3775/a, 3799/a,
3809/a, 3886/a, 3920/b, 3977/a,
3992/b, 4005/a, 4014/a, 4021/b,
4025/a, 4027/a, 4035/a, 4046/a,
4073/a, 4095/a, 4100/a, 4118/a,
4127/a, 4130/a, 4144/a, 4145/a,
4147/a, 4149/a, 4151/a, 4153/b,
4158/a, 4164/a, 4169/a, 4174/a,
4185/a, 4221/a, 4229/a, 4240/a,
4243/a, 4248/a, 4262/a, 4264/b,
4273/a, 4274/b, 4282/a, 4286/a,
4293/a, 4315/a, 4322/a, 4329/a,
4348/a, 4361/a, 4368/a, 4373/a,
4376/a, 4381/a, 4382/a, 4386/a,
4393/a, 4398/a, 4405/a, 4407/a,
4409/a, 4411/a, 4422/a, 4427/a,
4464/b, 4487/a, 4505/a, 4525/b,
4529/a, 4554/b, 4575/a, 4577/a,
4607/a, 4609/a, 4633/a, 4635/a,
4642/a, 4653/a, 4656/a, 4666/a

çün: -142- [Far.] Çünkü, mademki.

ç. 0026/a, 0056/a, 0152/b, 0279/a,
0333/a, 0342/b, 0436/b, 0442/a,
0443/b, 0445/a, 0480/a, 0607/a,
0639/b, 0662/a, 0672/b, 0726/a,
0756/a, 0759/a, 0794/a, 0818/b,
0841/a, 0936/a, 0946/a, 0955/a,
0961/a, 1101/a, 1162/a, 1219/a,
1235/a, 1263/b, 1273/a, 1338/a,
1400/a, 1417/a, 1647/a, 1690/a,

1713/b, 1715/b, 1777/a, 1837/a,
1848/a, 1850/b, 1874/a, 1932/a,
2102/b, 2168/b, 2205/a, 2213/a,
2244/a, 2292/a, 2330/b, 2332/a,
2347/b, 2359/a, 2369/b, 2424/a,
2426/a, 2436/a, 2476/a, 2495/b,
2500/a, 2543/a, 2634/a, 2745/a,
2751/a, 2756/a, 2861/b, 2891/b,
3090/a, 3121/a, 3171/a, 3203/a,
3225/b, 3264/a, 3280/a, 3310/a,
3312/a, 3315/a, 3331/a, 3340/a,
3380/b, 3390/b, 3420/a, 3441/a,
3449/b, 3478/a, 3482/b, 3486/b,
3521/b, 3537/b, 3559/b, 3617/a,
3618/a, 3664/a, 3707/b, 3709/a,
3759/a, 3873/a, 3896/a, 3966/a,
3966/b, 3984/a, 3990/a, 4018/b,
4029/a, 4039/a, 4056/a, 4065/a,
4142/b, 4160/b, 4205/a, 4224/a,
4225/a, 4229/a, 4231/a, 4245/a,
4271/a, 4283/a, 4311/a, 4316/a,
4317/a, 4324/a, 4328/a, 4330/a,
4331/a, 4337/b, 4340/a, 4478/b,
4502/a, 4524/b, 4538/a, 4544/a,
4547/a, 4573/b, 4580/b, 4594/a,
4599/a, 4610/b, 4620/a, 4643/a,
4657/a, 4658/a, 4658/b

çünki: -13- [Far.] Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira.

ç. 0290/a, 0544/a, 0644/b, 1585/a,
1663/a, 1703/b, 2380/a, 2554/a,
3696/b, 3741/a, 3743/a, 3760/a,
4421/a

çünkü: -12- [Far.+T.] Çünkü.

ç. 0186/a, 0731/b, 0837/b, 1241/a,
1557/b, 2196/a, 3251/a, 3967/b,
3973/a, 4108/a, 4309/a, 4456/a

D

dād: -37- [Far.] Hak, adalet.

d. 0241/b, 0357/a, 0901/a, 1123/b, 1781/a, 2004/a, 2039/b, 2693/a, 3965/b, 4286/a, 4363/b; (d. al- “adaleti yerine getirmek”) 0353/b; (d. bul-) 3335/a; (d. it-) 0280/a, 3249/a, 3367/b; (düz ü d. it-) 3215/b; (d. kıl-) 0357/a, 1092/a, 1924/b, 3129/b; (d. u eylük kıl-) 2285/a; (d. kıl- mı) 1836/a; (d. ol-) 2264/b; (d. vir-) 0201/a, 0295/a, 2282/a

d.+ a 1777/b

d.+ ı 1026/b, 1892/b

d.+ ıla 0280/b, 1220/a

d.+ ından 4135/b

d.+ uñ 0378/b, 4374/b

dād: -3- [Far.] Yardım, bağış, ihsan.

d. (d. dile-) 1811/a; (d. it-) 1921/b; (d. vir-) 2174/b

dağ: [T.] Tat.

d.+ ı (şirîni d.) 2974/b

dād-ḥ^vāh: -1- [Far.] Adalet isteyen.

d. 4345/b

dağ: -9- [T.] Dağ.

d. 3139/a, 3139/b, 3173/b, 3351/b, 3472/a, 4437/a

d.+ da 3369/a

d.+ ı 0729/a

d.+ ısa 0127/a

dāğ: -5- [Far.] 1. Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret, nişa.

d. 4661/a; (d. ur-) 1096/a

d.+ ı 0917/a, 3450/a

2. Yara.

d. (d.-ı Ya' kūb) 0885/b

dağı: -3- [T.] Dahi, da/de görevindeki bağlama edatı.

d. 0654/a, 2167/b, 4393/a

dāğlu: -1- [Far.+T.] Acılı.

d. (gönli d. “içi yanan”) 3778/b

daḥı: -168- [T.] 1. Bile, da/ de görevindeki bağlama edatı.

d. 0005/b, 0008/b, 0100/b, 0394/a, 0395/a, 0426/b, 0704/b, 0733/a, 0947/a, 0948/a, 1042/b, 1053/a, 1077/a, 1170/b, 1373/b, 1378/a, 1404/b, 1507/a, 1528/b, 1606/b, 1763/a, 1891/b, 1900/b, 1904/a, 1911/b, 1913/b, 1939/b, 1951/a, 1966/b, 2014/a, 2073/b, 2143/a, 2193/a, 2206/b, 2247/b, 2287/a, 2289/b, 2290/b, 2341/b, 2506/a, 2544/b, 2548/b, 2609/b, 2612/b, 2661/b, 2693/b, 2770/b, 2822/b, 2826/b, 2862/b, 3094/a, 3158/b, 3350/a, 3376/b, 3509/a, 3605/b, 3705/b, 3814/b, 3825/a, 3864/b, 4210/b, 4372/b, 4401/b, 4418/a, 4478/b, 4479/a, 4490/b, 4561/a, 4642/b, 4998/b

2. Daha.

d. 0064/b, 0066/a, 0082/b, 0139/a, 0177/a, 0251/b, 0259/a, 0273/a, 0377/b, 0392/a, 0393/b, 0424/a, 0424/b, 0483/a, 0562/b, 0620/b, 0653/a, 0725/b, 0810/b, 0820/a, 0830/b, 0861/a, 0941/b, 0949/b, 0957/a, 0997/b, 1075/b, 1076/a, 1136/a, 1270/a, 1281/b, 1347/a, 1372/a, 1382/b, 1395/b, 1496/a, 1496/b, 1522/a, 1558/a, 1609/a, 1641/b, 1664/b, 1693/a, 1712/b, 1741/a, 1741/b, 1782/b, 1788/b, 1789/a, 1834/b, 1872/a, 1964/a, 2066/b, 2067/a, 2078/a, 2128/b, 2172/b, 2173/a, 2240/a, 2318/a, 2366/b, 2397/b, 2449/a, 2509/b, 2576/a, 2603/b, 2611/b, 2775/a, 3019/a, 3258/a, 3303/b, 3325/b, 3359/b, 3476/b, 3526/b, 3535/b, 3557/b, 3737/b, 3746/a, 3819/b, 3860/a, 3922/b, 3924/b, 3966/a, 4075/a, 4098/b, 4132/b, 4208/a, 4216/a, 4223/a, 4310/a, 4311/b, 4388/b, 4581/a, 4594/a, 4617/b

3. Ve bağlama edatı.

d. 0070/b, 0577/a

daḥme: -1- [Far.] Mezar.

d. (d. kıl-) 2697/a

dağ: -1- [Ar.] Özur, kusur.
d. 0492/a

dağ-: -4- [T.] 1. Takmak.
d.- dı 2941/b
2. Sarmak, dolamak.
d.- a (boyınına d.) 2817/b
d.- dı (boyınuma d.) 1548/b
d.- duñ (boyınuma d.) 2871/a

dağı: -2- [T.] Dahi, da/de görevindeki
bağlama edatı.
d. 3378/a, 3569/b

dağın-: -2- [T.] Takınmak.
d.- dı 3802/b
d.- urdı 3605/a

dal-: -1- [T.] Dalmak.
d.- updı (denizine d.) 1468/b

dalâlet: -1- [Ar.] Doğru yoldan ayrılma,
yoldan çıkma, sapkınlık.
d. 0096/b

dām: -3- [Far.] Tuzak
d. 2373/b
d.+ a 3838/a
d.+ ında 3768/a

dāmād: -2- [Far.] Damat.
d. 0510/a; (d. ol-) 4270/b

dañ: -1- [T.] Sebepsiz, boş.
d. (d. yire “boşuna, boş yere”)
2897/a

dāne: -7- [Far.] 1. Hayvan yemi olarak da
kullanılan hububat tanesi.
d.+ ñ idi 0075/a
d.+ yile 2982/b
d. 1584/b, 2373/b, 2480/b
2. Adet, tane.
d. 0019/a, 0282/a

danış-: -1- [T.] Konuşmak, söylemek.
d.- mışdur 1307/a

dañla-: -1- [T.] Şaşırmak, şaşmak.
d.- masun 1894/b

dapucı: -1- [T.] Tapucu.
d.+ sı 0550/a

dār: -3- [Far.] Dar ağacı.
d. 2350/a
d.+ a 2782/a
d.+ ıla 2134/b

dar: -3- [T.] Dar.
d. 2442/b, 3808/b, 4012/a

Dārā: -5- Keyaniyan’dan dokuzuncu ve
sonuncu hükümdardır. Ekber,
Keykubad da
denir.
D. 1101/a, 1776/b; (D.-Penāh)
2169/b; (D.- yı dārā) 0253/a

darb: -2- [Ar.] Vurma, vuruş.
d.+ ın 4252/a, 4255/a

darlık: -1- [T.] Darlık, dar olma durumu.
d.+ ın 3885/b

dart-: -3- [T.] 1. Tartmak, değerlendirmek.
d.- ıcı 0556/a
d.- ubanın 2889/b
2. Çekmek.
d.- up 0348/b

dartın-: -1- [T.] Çekinmek, utanmak.
d.- ma 1626/b

dārū: -1- [Far.] İlaç.
d. 1280/b

dāsītān: -16- [Far.] Destan, hikâye.
d. 0278/b, 0914/a, 1521/a; (d. ol-
“ünlenmek”) 3081/a
d.+ da 4584/a
d.+ dur 3083/b
d.+ ı 0158/a, 0178/a, 1512/b,
1662/a, 2886/a, 3090/a, 4677/a
d.+ ın 0134/a
d.+ ıdı 1372/b
d.+ lar 1377/b

daşra: -4- [T.] Dışarı.
d. 1704/b; (d. çık-) 0382/a, 1706/b
d.+ dur 2229/b

dat-: -2- [T.] Tatmak.
d.- mağı 1624/b
d.- mağ 1646/a

datlu: -1- [T.] Tatlı.
d. 0915/a

da'vet: -1- [Ar.] Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
d. (d. it-) 1342/b

Dāvūdī: -1- [Ar.] Davut peygamberin sesine benzer kalın, gür ve etkili (ses).
D. 0008/a

davul-bāz: -1- [Ar.+Far.] Yer kaşına bağlanan, avda kuşları çağırma, askerleri toplamaya, düşmanı ürkütmeğe yarayan, elle çalınır, alt tarafı kısa bir dümbelek biçimindeki davul.
d.+ ı 2244/b

dāye: -1- [Far.] Dadı.
d.+ ye 3035/b

dāyim: -16- [Ar.] Her zaman, sürekli.
d. 0101/a, 0113/b, 0478/b, 0561/b, 0643/a, 1952/b, 2685/a, 2988/a, 3232/b, 3853/a, 3891/b, 4285/a, 4289/b, 4451/b, 4674/b; (d. ol-) 2399/b

dāyimā: -4- [Ar.] Her zaman, sürekli.
d. 0970/b, 0011/b, 2551/b, 4200/b

debīr: -6- [Far.] Yazıcı, kâtip.
d.+ e 2272/a, 2487/a
d.+ i 2279/a, 2345/a, 2504/a
d.+ üñ 0052/a

dede: -2- [T.] Dede.
d. 0401/b
d.+ m 1046/a

def: -3- [Ar.] Musiki aleti, def.
d. 0499/b, 1577/a; (d.-i nevmīdi "ümitsizlik tefi") 0588/b

defter: -4- [Ar.] Defter.
d. 0187/a, 4680/a
d.+ e 2379/a
d.+ in 0944/b

deg-: -14- [T.] 1. Değmek.
d.- mez, 2836/a
2. Ulaşmak, erişmek.
d.- di 1495/b, 1774/b, 1777/a, 2355/b, 2451/a, 2451/b, 4683/b
d.- er 1612/a
d.- eydi 4455/b
3. Layık olmak.
d.- mez 2428/a, 2444/b, 2583/b; (d. mi) 3473/a

degin-: -2- [T.] Kavuşmak, nail olmak.
d.- di 4293/a
d.- e 1843/b

degme: -3- [T.] Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir.
d. 1442/a, 2831/b, 2891/a

degşür-: -1- [T.] Değiştirmek.
d.- di 3689/b

degül: -100- [T.] Değil.
d. (ağyāra d.) 3657/b; (‘ār d.) 1031/b, 1217/b; (āsān d.) 2526/b; (bir d.) 4060/a, 4216/b; (Behrām d.) 2726/a; (bir d.) 1262/a; (bī-şīn d.) 0227/b; (bunuñ gibi d.) 4450/a; (buyurduğum d.) 3183/b; (cefā kıld.) 3906/a; (çāre d.) 3479/b; (çāre kıld.) 1613/b; (çıkarası d.) 3927/b; (çok d.) 0689/a; (çorağ.da d.) 2821/b; (dem d.) 2733/b; (eksük d.) 3225/a; (elli d.) 3436/a; (fāş d.) 2776/b; (ğam d.) 3528/b; (giç d.) 0784/a, 1871/a; (gizlū d.) 2493/a; (göndürençün d.) 3971/a; (görmüş d.) 3444/b; (gücümüz d.) 0028/b; (ğulāmı d.) 3781/a; (haddi d.) 0147/a; (hayvān d.) 0797/b; (hoş d.) 3829/a, 3906/b; (Hüsrev d.) 2814/a; (‘īsā d.) 4295/b; (Kayşerden d.) 2309/b; (gey d.) 2511/a, 2511/b; (meşel d.) 1021/b (muhtāc d.) 0267/a; (mümkin d.) 1155/a; (ne d.)

3674/a; (öldüre d.) 1487/b; (pür-nür d.) 0850/a; (sögütten d.) 2178/b; (Şirîn d.) 0411/b; (şüret d.) 3518/a; (tañ d.) 3218/a; (taş d.) 3389/b, 3948/b; (tîz olmak d.) 3999/a; (tolaşmak d.) 1680/a; (türki d.) 3794/a; (uymak d.) 1367/a; (viribimiş d.) 2812/a; (yâr d.) 3577/b; (yirde d.) 4623/b
d.+ di (aru d.) 1109/a; (âzād d.) 0857/b; (ġāfil d.) 1714/a; (görmüş d.) 0827/b; (ḥaddüm d.) 0491/a; (gey d.) 0185/b; (müşkil d.) 1714/b; (odı d.) 1541/b; (taşra d.) 4458/a; (uzun d.) 1854/b; (yaru d.) 1109/b
d.+ düm (‘āşık d.) 2827/a, 2884/b; (döner d.) 1759/b; (iş d.) 0739/a; (lâyık d.) 1084/b; (sağış d.) 0739/b; (tolu d.) 0952/b; (ululıktan d.) 3818/b
d.+ dūr (egrilik d.) 1742/b; (idilmiş d.) 3009/a; (iş d.) 3175/b; (muḥkem d.) 4125/b; (tālī‘ le d.) 3322/a
d.+ em (döner d.) 3185/a; (er d.) 3185/b; (lâyık d.) 1086/a
d.+ ise (demürden d.) 3224/a
d.+ miş (issi kanı d.) 4414/b
d.+ se (bir d.) 1758/a
d.+ señ (ḥarābātī d.) 0627/b; (kāfir d.) 3685/a
d.+ sin (belkim d.) 1050/b; (lâyık d.) 1093/b; (uş d.) 2623/b
d.+ ven (bağlu d.) 2847/b; (hoş d.) 3871/a; (giçi d.) 3842/a; (kuş d.) 2819/a; (lâyık d.) 1045/a; (şınuban d.) 2592/a; (sıyāndan d.) 2510/a; (yılavan d.) 2798/b

degür:- -1- [T.] Ulaştırmak, eriştirmek.
d. 2860/b

dehr: -1- [Ar.] Dünya, cihan, âlem.
d. (d.- i ġaddār) 2219/b

dek/ dik: -15- [T.] Dek, değin, kadar.
d. (aña d.) 0332/b, 0827/a, 4390/b;
(ayağa d.) 1320/b, 4189/a;
(güneşden balığa d.) 1097/b;
(boyunına d.) 1469/b; (buña d.)

4162/a; (giceye d.) 0781/b, 3204/a;
(koyuna d.) 2986/a; (pire d.) 0314/a; (şoña d.) 0803/a; (taña d.) 1411/b; (ṭaysufûna d.) 0645/b

dek: -8- [T.] Sessiz, sakın, terbiyeli.
d. (d. otur- “terbiyeli olmak”) 1636/a, 1669/b, 1684/a, 1693/b; (d. dur- “terbiyeli, sessiz durmak”) 1699/b, 1822/a, 2904/b, 3204/b

del:- -4- [T.] Delmek.
d.- di 1978/b, 3635/b, 3647/a
d.- mek (incü d.) 1591/b

deliksüz: -1- [T.] Deliksiz.
d. 3647/a

delim: -106- [T.] Çok.
d. 0166/a, 0181/a, 0208/a, 0218/b, 0243/a, 0281/a, 0313/b, 0325/b, 0474/b, 0523/a, 0533/a, 0543/a, 0651/a, 0736/a, 0800/b, 0908/b, 0919/b, 0930/a, 1066/b, 1102/a, 1368/a, 1369/a, 1431/a, 1431/b, 1594/a, 1668/a, 1772/a, 1796/a, 1859/a, 1897/b, 1993/a, 1993/b, 2031/a, 2031/b, 2041/a, 2053/a, 2053/b, 2065/b, 2066/a, 2075/a, 2077/a, 2077/b, 2101/b, 2145/a, 2157/a, 2157/b, 2160/b, 2171/b, 2186/a, 2201/a, 2202/b, 2248/b, 2273/b, 2303/b, 2344/a, 2375/a, 2394/a, 2404/a, 2465/b, 2470/a, 2478/a, 2478/b, 2481/a, 2481/b, 2485/b, 2549/b, 2624/b, 2689/a, 2694/b, 2700/b, 2734/b, 2738/b, 2764/a, 2842/a, 2972/b, 3011/a, 3109/b, 3112/a, 3112/b, 3339/b, 3416/a, 3451/b, 3456/a, 3467/b, 3807/a, 3812/a, 3885/a, 3886/b, 3976/a, 4023/b, 4040/a, 4165/a, 4234/b, 4301/a, 4340/a, 4447/b, 4465/b, 4468/a, 4513/a, 4517/a, 4525/a, 4546/b, 4616/b
d.+ den 2630/a
d.+ ler 2926/a

delin:- -2- [T.] Delinmek.

d.- mez 0551/a

d.- miş 3211/b

delü: -10- [T.] Deli.

d. 3305/b, 3363/b, 3651/a

d.+ den 0889/b

d.+ dür 2899/b

d.+ ler gibi 0808/b

d.+ nüñ 2925/b

d.+ ye 0798/a, 3101/a

d.+ yi 3104/b

delülük: -2- [T.] Delilik.

d.+ den 4033/a

d.+ i 4244/a

delür: -7- [T.] Delirmek.

d.- di 0362/b, 0442/a, 0547/b,
3032/a

d.- dümise 3942/a

d.- mişdi 4436/b

d.- üp 3332/a

Delv: -1- [Ar.] Kova burcu.

d. 2357/b

dem: -44- [Far.] 1. Zaman, an.

d. 0202/b, 0223/a, 0443/a, 0521/b,
0540/a, 0540/b, 0941/a, 1190/b,
1340/a, 1478/a, 1554/a, 1561/b,
1713/a, 1845/a, 1868/b, 2028/a,
2323/b, 2640/a, 2748/b, 3361/b,
3365/b, 3590/b, 3628/b, 3630/b,
3711/a, 3747/a, 3947/a, 3985/a,
4023/a, 4111/a, 4152/a, 4163/a,
4167/b, 4300/b, 4418/b; (d.- i pirüz
“kutlu zaman-”) 1920/a

d.+ de 1582/a, 3647/a

d.+ den 3309/a

d.+ i 4090/b

2. Nefes.

d. 0941/b, 2733/a; (d.- i ‘îsā)
2062/a; (d. ur- “bahsetmek, söz
etmek.) 0588/a

demin: -1- [T.] Biraz önce, az önce.

d. 2748/b

demrenlü: -1- [T.] Ok, mızrak vb. şeylerin
ucundaki sivri demir, temren.

d. 0303/a

demür: -30- [T.] Demir.

d. 0299/b, 0454/a, 0580/b, 0923/b,
3108/b, 3159/b, 3178/a, 3288/a,
3288/b, 3302/a, 3442/a, 3807/b,
4189/b, 4647/a

d.+ de 3686/b

d.+ den 0462/a, 0463/b, 3004/a,
3224/a, 3224/b, 3778/a, 3839/a,
4446/a

d.+ dendür 2048/a

d.+ i 3392/a, 4215/b

d.+ ile 3314/b, 3385/b

d.+ in 3280/a

d.+ le 2951/b

demürçilik: -1- [T.] Demircilik.

d. 3385/a

demürlü: -1- [T.] Demirli.

d. 1206/a

dem-sâz: -4- [Far.] Dost, sırdaş.

d. 2970/b, 3334/a, 4575/b; (d. ol-)
1492/b

deñesüz: -1- [T.] Densiz, hâl ve
hareketlerini bilmeyen.

d. 0206/a

deng [I]: -1- [Far.] Şaşkın, sersem.

d. (d. ol-) 2243/b

deng [II]: -2- [Far.] Sıkıntılı.

d. (d. it-) 4190/b; (d. ol-) 0256/b

denî: -1- [Ar.] Alçak, kötü, kişiliksiz.

d. 0763/a

deñil-: -1- [T.] Denilmek.

d.- mez 3657/a

deñiz: -21- [T.] Deniz.

d. 0114/a, 4520/b; (d. gibi) 0294/b,
2229/a, 2471/b, 2998/b, 3021/b

d.+ ce 0113/a, 0967/b

d.+ de 0946/b, 1296/a, 1696/b,
3520/a

d.+ den 2846/a, 4107/b

d.+ dūr 0219/a
d.+ e 1010/a, 2808/b
d.+ ine (d. dal-) 1468/b
d.+ inüñ 0048/b
d.+ ler 2880/b

denk: -1- [T.] Aynı değerde olan şey veya eş.
d.+ i (d. az “benzeri olmayan”) 0570/a

deñlü: -10- [T.] Kadar, denli.
d. 0157/a, 1625/b, 1884/b, 2973/a, 3267/a, 3752/a, 3766/b, 4208/a, 4230/a, 4543/b

dep-: -2- [T.] Tepmek.
d.- di 2257/b
d.- dilerdi (at d.) 1383/a

depin-: -1- [T.] Tepinmek.
d.- di 2713/b

der: -2- [Far.] Kapı.
d.+ den 0856/b, 1008/b

derc: -1- [Ar.] Toplama.
d. (d. kıl- “toplamak”) 2890/a

derd: -39- [Far.] Dert, keder.
d. 1272/b, 2418/b, 2473/a, 2916/a, 3096/a, 3196/b, 4467/b, 4610/b; (d. ü efgān kıl-) 4434/b
d.+ e 3164/a, 4213/b; (d. uğra-) 2266/b
d.+ i 0898/b, 1565/a, 1789/a, 1864/b, 1999/a, 2453/b, 3142/a, 3450/a, 3705/b
d.+ ile 2190/b, 3262/b, 3272/a, 3474/a; (d. ğam ol-) 4666/a
d.+ in 1814/a
d.+ inden 0883/a, 2705/a
d.+ ine 3730/b; (d. dermān bul-) 2377/b, 3042/a
d.+ inüñ 3241/b
d.+ iyle 2485/a
d.+ üm 2803/a, 2905/a
d.+ üme 2690/a
d.+ üñ 3556/b

d.+ üñe 1280/b

derdmend: -1- [Far.] Dert sahibi.
d.+ üñ 3209/b

dergāh/ dergeh: -14- [Far.] Büyük bir zatın kapısı, huzuru, eşiği.
d. (d.- ı hākān) 2503/b; (hāşş-ı d.) 3082/a
d.+ a 3337/a, 3665/a
d.+ dan 4420/a
d.+ ına 0052/b, 0705/b, 1073/b, 2185/a, 2316/b, 2658/a, 3138/b, 4209/a
d.+ inde 0760/a

der-güş: -2- [Far.] Küpe, kulağa takılan halka.
d. 1427/b, 3908/b

der-ḥāl: -2- [Far.+Ar.] Hemen, şimdi.
d. 0566/a, 4503/a

deri/ derü: -5- [T.] 1. Deri.
d.+ den 4174/b
d.+ ñi (d. soy-) 1056/a
d.+ sin (d. yüz-) 1469/b
d.+ yçün 3703/a
2. Vücut.
d.+ ye 1433/b

der-: -1- [T.] Toplamak.
d.- ici (“toplayıcı”) 4137/a

derik: -3- [T.] Kесе, para kesesi.
d. 4400/b
d.+ de 4401/a
d.+ i 4402/b

deril-: -1- [T.] Toplanmak, bir araya gelmek.
d.- di 0214/b

derim: -2- [T.] Büyük çadır.
d. 1459/b, 4049/b

deriñ: -1- [T.] Derin.
d. 0299/a

dermān: -14- [Far.] Çare.

d. (derdine d. bul-) 2377/b, 3042/a;
(d. eyle-) 1631/a; (d. kıl-) 1280/b, 1981/a, 2982/a; (d. ol-) 2690/a, 3939/b; (d. ur-) 1864/b
d.+ a 2266/b
d.+ ı 3241/b, 4467/b
d.+ ını 3556/b
d.+ la 2446/a

der-piç: -2- [Far. der-piç] Önde.
d. 3258/b; (d. kıl- “göz önünde”) 1005/b

derün: -1- [Far.] İç, iç taraf, dahil.
d. (deryâ d. ol-) 0315/a

dervâze: -1- [Far.] Kale ve şehirlerin büyük giriş kapısı.
d.+ sidür 3107/b

derviş: -5- [Far.] 1. Hak yolunda yürüyüp, nefsini ıslah eden kişi, derviş.
d. (d. ol-) 2260/b
2. Fakir.
d. 0234/b, 1939/b, 2352/b
d.+ i 0344/a

dervîze: -1- [Far.] Dua, istek.
d. (d. it- “dua etmek”) 0123/a

deryâ: -3- [Far.] Deniz.
d. (d. derün ol-) 0315/a; (d. gibi) 2786/a
d.+ dı 3332/b

der-yâb: -1- [Far.] Haberdar, bilen, bulunmuş.
d. 0177/a

dest: -1- [Far.] El.
d. (d.- i deyyâr) 3359/b

destân: -1- [Far.] Hikâye, destan.
d.+ dan 2742/a

deste: -5- [Far.] 1. Bağ, demet, tutam.
d. 0508/b; (d. deste) 0152/a
d.+ since 0288/b
2. Tutulacak yer, kabza, sap.
d.+ sinden 3443/a

destür: -10- [Far.] İzin, müsaade.
d. 0787/a, 0787/b, 2720/a, 2720/b;
(d. ol- “izin almak”) 2662/a; (d. vir- “izin vermek”) 1376/a, 1386/a, 1713/b, 2474/a, 4428/a

dest-gîr: -1- [Far.] Yardımcı.
d. (d. ol- “yardımcı olmak”) 4038/b

deşne: -3- [Far.] 1. Hançer.
d. 4567/b
d.+ yle 2670/b
2. Tan yeri.
d.+ sinden 0977/a

devâ: -3- [Ar.] İlaç, çare, درمان.
d. (d. kıl- “çare bulmak”) 0088/a, 3131/a
d.+ dur 4213/b

deve: -3- [T.] Deve.
d. 2189/b, 2289/a, 4188/a

devlet: -71- [Ar.] 1. Bir hükümet idaresi altında teşkilatlanmış bulunan siyasi topluluk.
d.+ indin 0213/b
d.+ i 2462/a
d.+ ine 2294/b
2. Mutluluk, saadet, talih, baht.
d. 0248/a, 0286/b, 0465/a, 0744/b, 0801/b, 0971/a, 1097/b, 1259/b, 1418/b, 1515/b, 1534/a, 1572/b, 1677/b, 1679/a, 1727/b, 2179/b, 2381/b, 2400/a, 2407/b, 2721/a, 2864/a, 2931/a, 4469/a; (d.- i gülzâr-ı bî-hâr) 3727/a; d. (faḥr-ı d. ü dîn) 0213/a, 0262/a; (faḥr-ı d. ü dünyâ vü dînî) 0929/a (raḥse_i d.) 0229/a; (d. gibi) 0466/b
d.+ e 2787/b, 2860/b
d.+ de 4087/b, 4450/a
d.+ den 1678/b, 2371/a
d.+ i 0316/b, 1676/a, 1676/b, 1678/a, 4419/b; (ḥavâşş-ı d.) 0137/a
d.+ için (şalâḥ-ı d.) 2780/a
d.+ ile 1677/a, 3820/b
d.+ in (d. mi) 4294/b
d.+ inden 3256/b

d.+ ini 4273/a
d.+ iyle 0277/a, 1875/b
d.+ le 2373/a, 4274/b; (rahse-i d.) 0229/b
d.+ ümüz 2725/a
d.+ üñ 0743/b
3. Makam, mevki.
d. 0105/b, 0376/a, 1783/a, 2284/a, 2371/b, 4614/b
d.+ i 0181/b, 2932/a
d.+ le 0223/b, 2444/a
d.+ üm 3256/a

devletlen-: -1- [Ar.+T.] Talihlenmek, aynı talihe sahip olmak.
d.- di 0213/b

devletlü: -5- [Ar.+T.] Talihli, bahtlı.
d. 4468/a, 4619/b
d.+durur 1914/b
d.+ dür 0270/b
d.+ ler 1253/b

devletsüz: -3- [Ar.+T.] Talihsiz, bahtsız.
d. 2370/b, 2372/a, 2372/b

devr: -8- [Ar.] 1. Dönme.
d. 1578/a
d.+ i 3569/a
d.+ ini 0016/a
d. eyleme 0709/a
2. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası.
d. (d.- i zamān) 4446/b
d.+ inde 4604/a
d.+ üñde 0227/a; (d. misseydi “devrinde olsaydı”) 0228/a

devrān: -10- [Ar.] Dünya, felek.
d. 0009/b, 0480/b, 0494/a, 2248/b, 3525/a; (ḥudāvend-i ḥudāvendān-ı d.) 0136/b; (rūstem-i d.) 0255/a
d.+ ı 3970/a
2. Kader, talih, baht.
d. (d. ol-) 0159/a
d.+ dan 3429/a

devvār: -1- [Ar.] Çok dönen, daima dönen, devreden.
d. 1771/b

deyn: -1- [Ar.] Borç.
d.+ i 4653/a

deyr: -11- [Ar.] 1. Kilise.
d. 0243/a, 0497/a, 3430/a
d.+ e 0474/b, 0475/a, 1721/a
d.+ i 0779/a,
d.+ uñ 0477/a
2. Meyhane.
d. 1421/a,
d.+ i 1422/a
3. Ateşe tapanların ibadet yeri, Mecusi tapınağı, ateşgede.
d.+ den 1078/a

deyyān: -1- [T.] Esmā-i hüsnadan, Allah’ın en güzel isimlerindendir.
d. 4629/b

deyyār: -10- [Ar.] Kimse, fert, şahıs.(olumsuz cümlelerde hiç kimse.)
d. 0206/b, 2632/b, 2667/b, 2719/a, 2754/b, 4654/b; (ağyār-ı d.) 1551/b; (dest-i d.) 3359/b
d.+ a 1775/b
d.+ uñ 2635/b

dıkl: -1- [T.] Hücum etmek, saldırmak.
d.- alar 1011/b

dın: -5- [T.] Ses çıkarmak, söz söylemek.
d.- dı 4439/b
d.- ma 1672/b, 1822/a
d.- madı 2031/a
d.- mazsam 3773/a

dırnaq: -3- [T.] Tırnak.
d. (d. ur-) 2836/b
d.+ ı 2383/a
d.+ larını 0351/a

di: -593- [T.] Demek, söylemek.
d. 0454/b, 1801/a, 3793/b; (d. degül) 3781/a
d.- di 0343/a, 0372/a, 0425/a, 0440/b, 0447/a, 0455/b, 0457/b, 0476/a, 0534/a, 0550/b, 0551/a, 0606/b, 0654/a, 0665/b, 0668/a, 0669/a, 0673/a, 0684/a, 0684/b,

0685/a, 0730/b, 0734/a, 0751/b,
0754/a, 0795/b, 0810/a, 0818/b,
0820/b, 0833/a, 0857/a, 0872/a,
0888/a, 0912/a, 0914/a, 0954/a,
0958/b, 0959/a, 0972/a, 0979/a,
1012/a, 1013/b, 1016/a, 1017/a,
1021/a, 1041/a, 1057/a, 1066/a,
1068/a, 1078/a, 1079/b, 1098/a,
1105/a, 1113/b, 1116/a, 1120/a,
1127/a, 1128/a, 1130/a, 1151/a,
1157/a, 1169/b, 1171/a, 1171/b,
1180/a, 1199/a, 1220/a, 1222/b,
1226/a, 1238/a, 1241/b, 1243/a,
1256/a, 1261/a, 1281/a, 1286/a,
1286/b, 1288/a, 1306/a, 1317/b,
1320/a, 1321/b, 1326/b, 1338/b,
1339/a, 1393/a, 1418/a, 1423/b,
1476/a, 1517/a, 1521/a, 1523/a,
1525/a, 1538/a, 1546/a, 1584/a,
1608/b, 1614/a, 1634/a, 1648/a,
1669/b, 1695/a, 1723/a, 1724/a,
1730/a, 1732/a, 1733/a, 1734/a,
1735/a, 1748/a, 1753/a, 1757/a,
1764/a, 1790/a, 1801/a, 1809/b,
1811/a, 1814/b, 1829/b, 1850/a,
1853/b, 1860/a, 1862/a, 1869/a,
1873/a, 1874/a, 1879/a, 1889/a,
1948/a, 1986/b, 1994/a, 2004/a,
2011/a, 2012/a, 2013/a, 2022/b,
2025/b, 2032/a, 2039/a, 2042/a,
2044/a, 2045/a, 2049/b, 2054/b,
2073/a, 2086/a, 2088/a, 2090/a,
2112/a, 2122/a, 2129/a, 2131/a,
2135/a, 2140/a, 2145/b, 2146/a,
2153/a, 2157/a, 2186/b, 2208/b,
2211/a, 2214/b, 2217/a, 2232/a,
2250/a, 2258/b, 2264/b, 2269/b,
2278/a, 2301/a, 2305/b, 2312/a,
2324/a, 2334/b, 2337/a, 2398/b,
2486/b, 2506/a, 2516/b, 2556/a,
2564/a, 2581/b, 2591/a, 2593/b,
2597/b, 2600/a, 2603/a, 2606/a,
2612/a, 2613/a, 2634/b, 2644/a,
2648/a, 2651/a, 2658/b, 2663/b,
2664/a, 2666/b, 2667/a, 2668/a,
2671/a, 2689/b, 2700/a, 2722/a,
2744/b, 2765/a, 2778/a, 2849/b,
2859/a, 2948/a, 2983/a, 3014/a,
3125/a, 3148/a, 3149/b, 3150/b,
3151/b, 3152/b, 3153/b, 3154/b,

3155/b, 3156/b, 3157/b, 3158/b,
3159/b, 3161/b, 3162/b, 3163/b,
3164/b, 3165/b, 3166/b, 3167/b,
3168/b, 3170/a, 3183/a, 3185/a,
3202/a, 3287/a, 3346/a, 3373/a,
3407/a, 3416/a, 3424/a, 3505/b,
3513/b, 3549/a, 3570/b, 3572/a,
3572/b, 3573/a, 3574/a, 3575/a,
3611/b, 3613/a, 3616/a, 3616/b,
3626/a, 3628/a, 3673/a, 3779/b,
3852/a, 3910/a, 3929/a, 3953/a,
3972/b, 3998/b, 4030/a, 4035/a,
4083/b, 4119/b, 4152/b, 4154/a,
4161/a, 4210/a, 4211/a, 4221/b,
4226/b, 4268/a, 4296/a, 4314/a,
4325/a, 4330/a, 4332/a, 4343/a,
4349/a, 4362/a, 4364/a, 4377/a,
4379/a, 4380/a, 4382/a, 4385/a,
4400/a, 4405/a, 4408/a, 4411/b,
4412/b, 4413/a, 4415/a, 4417/b,
4428/a, 4430/a, 4435/a, 4489/a,
4510/a, 4511/b, 4520/b, 4540/b,
4543/b, 4589/a, 4590/a, 4592/b,
4608/a, 4610/a, 4616/a, 4646/b,
4999/a; (cevâbın d.) 2754/a; (d.
didi) 0852/a; (d. dur-) 3148/b; (söz
d.) 2031/a; (sözini d.) 2332/a
d.- diler 0138/a, 0260/a, 0526/b,
0707/a, 0895/b, 0938/b, 0968/b,
1327/a, 1722/a, 1992/b, 2106/b,
2228/b, 2248/a, 2897/a, 3117/a,
3285/b, 3343/b, 3398/a, 3403/b,
3454/a, 4338/a, 4372/a, 4406/b,
4423/a
d.- dügi 1828/a, 2527/b
d.- düm 0147/a, 0564/a, 0601/b,
1053/a, 1126/a, 2801/a, 3815/b,
4144/b, 4383/b
d.- düñ 0027/b, 0392/b, 0449/b,
1179/b, 2767/b, 3825/a
d.- düñise 1972/a
d.- gil 3151/b, 3627/a, 4119/b,
4409/b
d.- ler 0769/b
d.- me 0021/a, 0449/a, 2330/b,
3657/b, 3658/a, 3795/b, 4194/b; (d.
degül) 3657/a
d.- medi 2057/b; (söz d.) 2019/b
d.- mediler 2496/b

d.- mek 0022/b, 0207/a, 0625/b, 0865/a, 1611/b, 3659/a, 4667/a; (sözi d.) 1179/a; (d. degül) 2511/a, 2511/b
d.- mekden (söz d.) 1978/b
d.- mekdi 3284/b
d.- mekdür 3190/a
d.- meyem 1961/a
d.- mez 0613/a; (râzın d. ol-) 4006/b; (d. midi) 2329/a
d.- mezem 4129/b
d.- mezidi 3080/b
d.- mezler 0354/b
d.- mezüz 1895/a
d.- mezven 0626/b, 1624/a, 2362/a, 3818/a
d.- miş 0308/b
d.- mişdi 1106/b, 4436/a
d.- mişler 0436/a
d.- mişlerdi 1107/a
d.- mişven 1054/a
d.+ ñ 2120/b
d.- ñüz 2696/b, 4327/b
d.- p 0788/b
d.- r 0711/b, 2083/b, 3086/a, 3164/a, 3188/b, 3216/a, 3497/a, 3794/b, 4299/b, 4532/b; (âferîn d.) 2354/a
d.- rdi 0257/b, 0381/a, 1575/a, 2126/b, 2187/a, 2500/b, 2775/a, 3009/b, 3296/a, 3557/b, 3560/b, 3593/b, 3788/b; (söz d.) 0295/b
d.- rem 4537/a
d.- ridi 0402/b, 0405/b, 0699/a, 0703/b, 1211/a, 1268/a, 1270/b, 1272/a, 1453/a, 1541/a, 1718/a, 2364/a, 2679/a, 3031/a, 3073/b, 3147/a, 3214/b, 3282/b, 3456/b, 3690/b, 3981/a, 3985/b, 3986/a, 4148/b, 4293/a, 4467/a, 4559/b
d.- ridüm 2685/a
d.- rim 2803/a
d.- rise 2853/a, 2854/a, 4085/a, 4429/b, 4536/b
d.- risem 0864/b, 0963/a
d.- riseñ 2603/b, 2490/a
d.- rler 0483/a, 0530/a, 0772/b
d.- rse 0708/a, 2855/a, 3539/b, 4226/b
d.- rseñ 2888/a

d.- rsin 1044/a, 1151/a, 1362/b, 1723/a, 1728/a, 2133/a, 2797/b, 2810/a, 3134/b, 3314/a, 3822/a, 4379/b, 4616/a
d.- rven 1293/a, 2211/b
d.- se 0565/b, 2852/a, 2910/b, 4225/b, 4536/b
d.- sün 1618/a, 2533/b, 2672/b, 4082/a
d.- ye 0051/b, 0192/a, 0708/b, 0842/b, 0907/b, 0993/b, 1135/a, 1297/a, 1512/b, 1612/b, 1848/b, 2272/a, 2300/b, 2524/a, 2527/a, 2560/a, 2670/a, 2850/a, 3267/b, 3399/b, 3653/b
d.- yecek 3714/a
d.- yeler 3367/a, 4182/b
d.- yelüm 1863/b
d.- yem 0408/b, 2632/b, 2816/a, 2987/b, 3319/a, 3328/b, 3375/b, 4095/b, 4256/a, 4429/a, 4564/b
d.- yen 1057/b, 2543/a, 2808/b, 4216/b
d.- yendür 1122/b
d.- yesin 0219/a
d.- yeydüm 1803/b
d.- yeydün 0254/a, 0291/b, 0315/b, 1012/b, 2719/b, 3415/b, 3668/b, 3689/b, 3800/b, 3849/a
d.- yeyin 0290/b; (egri oturup doğru d.) 2830/a
d.- yicek 2636/a, 2805/b
d.- yimezven 3861/b
d.- yincegin 0479/b
d.- yü 1104/b, 1369/b, 1918/b, 1944/a, 2231/b, 2939/b, 4367/a, 4663/a, 4663/b, 4664/b; (d. diyü) 3894/b; (âh d. dur-) 3983/b; (d. vir-) 2604/b
d.- yüben 0001/a, 0001/b, 1590/b
d.- yün 2114/b
d.- yüp 0969/b

dip: -3- [T.] Bir şeyin bulunduğu yere bitişen en alt kısmı veya bunun hemen yanı başı.
d.+ inde 2877/b
d.+ inden 1453/b
d.+ indeyidi 1517/b

dfbā: -4- [Far.] Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş.
d. (d.- yı Rūmī) 2064/a; (ton-ı d.) 3290/b, 4191/a; (d. ol-) 2066/b

dfbāce: -1- [Far.] Ön söz, başlangıç, mukaddime.
d.+ sin 3515/b

Dicle: -1- Dicle Nehri.
D. 3488/b

dit-: -1- [T.] Parçalamak, ditmek.
d.- erdi 3385/b

dfdar/ dfdar: -4- [Far.] Yüz, çehre.
d. 0038/b, 0573/b, 2369/a; (serv-i mäh-i d.) 3820/a

dfde: -1- [Far.] Göz.
d. (nūr-ı d.) 0399/a

didür-: -1- [T.] Dedirmek, demek zorunda bırakmak.
d. (râzın d.- mek) 1569/b

digergün: -1- [Far.] Başka türlü, değişmiş durumda.
d. 1948/b

dihkân: -4- [Far.] Köylü.
d. 1276/a, 2298/a
d.+ a 0394/a
d.+ ı 0769/a

dik-: -7- [T.] 1. Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.
d.- meginden 3396/a
2. Beklemesi, göz kulak olması için bir şeyin başına koymak.
d.- diler 3735/a
3. Kök salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek.
d.- diyse 2823/a
d.- medi 2823/b
4. Bir şeyi ele geçirmek isteğine kapılmak.
d.- erler (gözin d.) 0433/b

5. Biçilmiş ya da yırtılmış kumaş, deri, yara ve benzeri şeyleri iğneye geçirilmiş iplikle birbirine tutturmak.
d.- me 1993/b, 3122/a

diken: -19- [T.] Diken.
d. 0110/b, 1082/a, 1581/b, 1604/b, 1659/b, 2802/b, 3030/a, 3031/a, 3454/b, 3507/b, 3511/a, 3546/a, 3677/b; (d. gibi) 1604/a
d.+ de 0464/a, 2803/a
d.+ den 2952/b, 4002/a, 4002/b

dikensüz: -1- [T.] Dikensiz.
d. 3987/b

dil: -63- [T.] 1. Konuşma organı, dil.
d. 0005/b, 2805/a, 2897/a, 2902/b, 2903/a, 2910/a, 3712/a
d.+ e 2897/a, 2904/a
d.+ in 3172/a
d.+ inde 3026/a,
d.+ üñ 3684/a,
2. Konuşma, söz söyleme yetisi.
d. 2895/a (d. aç-) 3673/a; (d. uzat-) 3812/a; (d. vir-) 1902/a
d.+ de 0401/a
d.+ e (d. gel-) 0274/b, 2164/b, 2920/a; (d. getir-) 0526/b, 2197/b
d.+ i 3081/b
d.+ in 3405/b; (d. uzat-) 4061/a, 4342/a
d.+ ini 4019/a
d.+ üm (d. dutul- “konuşmamak”) 0118/b
d.+ üñ (d. dut-) 2909/a
3. Lafız, söz.
d. 2837/b, 2893/a, 2896/a, 2901/a
d.+ de 0493/b (d. “ünlenmek”) 2974/b
d.+ den 2894/a, 2909/b
d.+ i 0103/b, 1647/b, 1788/b, 2564/b, 2907/a, 3408/a, 3986/b, 4327/a
d.+ inden 1495/b
d.+ inde 0113/b, 2021/b, 2277/b
d.+ ini 2563/b; (d. uzat-) 2908/a
d.+ üm 2837/a
d.+ ümi 0006/a

d.+ üme 0007/b
d.+ üñ 3923/a, 3943/b

4. Lisan, dil.

d. 0606/a

d.+ ce 0230/a

d.+ ince 0231/a

d.+ inde 4601/b

5. Gönül.

d. (d. ü cān) 0199/b, 1280/a; (d. vir-
) 2144/b

dil-: -2- [T.] Parçalara ayırmak, dilmek.

d. 2897/b

d.- ersin 3314/b

dil-ārām: -12- [Far.] Gönlü süsleyen
(güzel), sevgili.

d. 0013/b, 0534/a, 0607/b, 0692/a,
1614/a, 2396/a, 2858/a, 3537/b,
3580/a, 3947/b, 4226/b, 4263/b

d.+ uñ 1583/a

dil-āver: -6- [Far.] Yürekli, cesur, yiğit.

d. 1307/a, 2073/b, 2128/a;
(Behrām-ı d.) 0982/b, 1251/a,
2212/b

dil-āvīz: -1- [Far.] Gönül çeken, cazip.

d. (levh-i d.) 4595/b

dil-bend: -3- [Far.] Gönül bağlayan sevgili.

d. 0423/a, 1388/a; (şīrīn-i d.)
3466/a

dil-ber: -17- [Far.] Gönlü kendine çeken,
güzel.

d. 0425/b, 0855/b, 1994/b, 2849/b,
2856/a, 3111/a, 3291/b, 3362/b,
3575/a, 3641/b, 3865/b, 4569/a;
(şīrīn-i d. kıl-) 3651/a; (d. ol-)
3612/a

d.+ inüñ 3066/b

d.+ lerinden 0786/b

d.+ üñ 0461/a

dil-dār: -10- [Far.] Gönlü kendine bağlamış
olan kimse, sevgili.

d. 0391/a, 2933/b, 3104/a, 3294/a,
3845/a, 3991/b; (şāh-ı d.) 4262/a;

(d. ol-) 1617/a, 2838/a; (d. ol-)
4269/b

dile-: -65- [T.] İstemek.

d. 0526/a, 1915/a

d.- di 2258/a; (‘özüni d.) 1607/b

d.- mek 1290/b

d.- r 0921/b, 1065/b, 2363/a,
2665/b, 4315/b, 4619/a; (dād d.)
1811/a; (kīne d.) 2227/a; (d. mi)
0452/b

d.- rdi 0250/b, 0661/a, 0728/b,
2184/b, 3069/b, 3070/a, 3182/b,
3551/a

d.- rem 1781/b

d.- rin 1965/a

d.- rise 1332/a

d.- rler 0934/b, 1056/b

d.- rse 0693/a, 0742/a, 0967/a,
1332/b, 1793/a

d.- rsem 4132/b

d.- rseñ 0450/b, 0672/a, 0673/a,
0749/a, 0923/a, 1681/a, 1925/b,
1937/a, 1984/b, 2898/b, 3398/b,
3719/b, 3787/a, 4648/a; (amān d.)
1283/a

d.- rsin 0755/b, 0756/a, 3314/a,
3835/a

d.- rüz 1943/a

d.- rven 0669/a, 1094/a, 1707/a,
3370/a, 3907/b, 4038/a; (‘özrüñ d.)
3784/b

d.- se 3161/a

d.- ye 1364/b

d.- yesin (suçını d.) 0124/b; (‘özr
d.) 3947/b

dilek: -16- [T.] İstek, arzu, talep, rica.

d. 1600/a, 1652/a, 1681/a, 1909/a,
1950/a, 2571/a, 2648/a, 2648/b

d.+ çe 3553/a

d.+ de 1608/a

d.+ den 0891/b

d.+ i 3299/b

d.+ ile 1804/a

d.+ ler 1770/b

d.+ leri (d. yirine götür-) 1905/a

d.+ üm 3320/b

dileksüz: -1- [T.] İsteksiz, dileksiz.

d. 1770/b

dilen-: -1- [T.] Dilenmek.
d.- mez 3701/b

dilenci: -1- [T.] Dilenci.
d. 0216/b

dilîr: -1- [Far.] Yürekli, cesur, yiğit.
d.+ i 2247/b

dil-gîr: -1- [Far.] Gönle sıkıntı veren, gönlü incinmiş.
d. 3499/b

dilkü: -4- [T.] Tilki.
d. 3052/b; (d. gibi) 2207/b, 3343/a
d.+ cek 3393/a

dillü: -1- [T.] Dil bilen, dil konuşan.
d. 1800/b

dil-rübâ: -2- [Far.] Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan.
d. 3290/a
d.+ yı 4243/a

dilsitân: -3- [Far.] Gönül alan, zapt eden.
d.+ ı 1512/a, 3390/b
d.+ uñ 3387/b

dilsüz: -1- [T.] Dilsiz.
d.+ di 2008/b

dilsüzlik: -1- [T.] Dilsizlik.
d.+ ile 3713/a

dil-şâd: -1- [Far.] Sevinmiş, gönlü hoş olmuş.
d. (gevhher-mülk-i d. "Hüsrev'in on cariyesinden biridir.) 1509/b

dil-teng: -1- [Far.] Gönlü sıkıntılı, kederli.
d. 4160/b

dimâg: -9- [Ar.] Akıl, şuur, beyin.
d.+ ı 1665/a, 3114/b; (d. degül) 1487/a
d.+ ın 1494/a, 1580/b, 3037/a
d.+ um 2794/a, 3888/b

d.+ uma 0088/a

Dimne: -1- Kelile ve Dimne. (Behrâm ile veziri arasındaki ilişki Kelile ile Dimne ile ilişkilendirilmiştir.)
D. 0944/b

dîn: -27- [Ar.] İnanç sistemi, din.
d. 0262/a, 0352/b, 0987/b, 1088/a, 1825/a, 1895/a, 2348/b, 2587/b, 2593/b, 2931/a; (d. kıl-) 0224/b
d.+ de 2090/b
d.+ den (d. çık) 3111/a
d.+ e 2301/a
d.+ i 0929/a, 1928/a, 1928/b
d.+ in 2329/b, 4294/b
d.+ inden 4618/a
d.+ ine 4613/b, 4614/a
d.+ iyçün 3700/a
d.+ ümden 4590/b
d.+ ümüzile 1915/a
d.+ üñ 3678/b
d.+ üñi 4647/b

din-: -4- [T.] Denmek, söylenmek.
d.- di (şükr d.) 2277/b
d.- diyse 1847/a
d.- medük 2565/b
d.- mişi 2565/b

dînâr: -6- [Ar.] Para, altın para.
d. 0715/a, 2053/a, 2210/a, 2465/b, 2598/a, 4998/a

dîn-dâr: -1- [Ar.+Far.] Dinin emir ve yasaklarına hakkıyla uyan, dinine kuvvetle bağlı olan kimse.
d.+ laruñ 3700/a

dîñi -1- [Ar.] Dinle ilgili, dine ait.
d. (ceng-i d.) 2317/b

dîñle-: -17- [T.] Dinlemek.
d. 2915/b
d.- di 0134/a, 1342/a, 1761/a, 1873/a, 1985/a, 2731/a, 4145/a, 4376/a; (sözi d.) 2593/a, 3187/a; (sözin d.) 2978/a; (sözini d.) 1867/a
d.- rdi 2575/a, 3768/b
d.- ye 2015/a

- d.- yü 2590/a
- diñlen-:** -11- [T.] Dinlenmek.
d. 3165/a
d.- di 0469/a, 0497/b, 3755/a
d.- düm 3901/b
d.- e 1950/b
d.- mek 3165/b
d.- mezidi 3204/a
d.- üñ 2114/a
d.- üp 0639/b, 1149/a
- dip:** -1- [T.] Kök.
d. (d. ot.) 3047/a
- dir-:** -23- [T.] Toplamak, derlemek.
d. 0157/a, 1456/b
d.- di 3770/b
d.- em 1697/b, 1886/b
d.- erlerdi 1446/b
d.- ersin 2622/b
d.- eydi 3868/b
d.- eydüm 1803/b
d.- ince 1808/a
d.- isem 0671/b,
d.- mediler 4133/a
d.- mege 1409/b
d.- mekte 1802/b
d.- üp 1369/b, 2002/b
- dir:** -1- [Far.] Geç.
d. 0157/b
- Direfş:** -1- Bayrak, sancak.
D. (D.- i Kāviyāna “Dahhak’ın zulmüne karşı ayaklanan Gave adındaki demircinin önlüğünden yaptığı ve İranlılar’ca kutsal sayılan meşin bayrak”) 2729/b
- direk:** -1- [T.] Direk.
d.+ in 2680/a
- direksüz:** -2- [T.] Sütünsüz, direksiz.
d. 2568/a; (Bīsūtūn ya’ nī d.) 3190/a
- direm:** -1- [Ar.] Dirhem, gümüş para, akçe.
d. 2598/a
- diri:** -17- [T.] Canlı, sağ.
- d. 0247/b, 1108/a, 1214/a, 1285/a, 2489/b, 3349/a, 3358/a, 3555/a, 3966/a, 4111/b, 4138/b; (d. kıl- “yaşamaya izin vermek”) 0068/b, 3226/b
d.+ dūr 4453/a
d.+ nūñ 1620/b
d.+ sin 0063/a
d.+ yise 2134/a
- dirīg:** -5- [Far.] Yazık, eyvah.
d. 1793/a, 3530/a; (d.u āha) 1462/b; (d. it- “yazık etmek”) 2338/b; (d. ol-) 2612/b
- dirīgā:** -8- [Far.] Yazık, eyvahlar olsun.
d. 1682/b, 2187/b, 2688/b, 2876/b, 2924/b, 3411/a, 4506/b, 4521/b
- diril- [I]:** -15- [T.] Canlanmak, dirilmek.
d. 1360/a
d.- di 0928/a, 1186/b, 2055/a, 2306/b, 2720/a, 3121/b, 4162/b
d.- diler 0508/a, 2304/a
d.- en 2441/b
d.- eyin 2331/b
d.- miş 3052/b, 4068/b
d.- üp 0632/b
- diril- [II]:** -1- [T.] Toplanmak, tecemmü etmek.
d.+ e 1887/a
- dirişdür-:** -1- [T.] Çekiştirmek, mücadele etmek.
d.- di 4315/b
- dirlik/ dirilik:** -22- [T.] Hayat, yaşam, canlılık.
d. 0824/a, 1086/b, 1488/b, 1562/b, 1644/b, 3001/b, 3856/b, 4131/b, 4254/b, 4283/a; (d. gibi) 0825/a
d.+ den 3229/b
d.+ i 1805/b, 3365/a
d.+ inūñ 1567/a
d.+ iñ 0777/a,
d.+ sin 3866/a
d.+ üñ 1417/b, 2392/a, 3483/a
d.+ ini 4458/b
d.+ ümde 3359/a

dirnek: -1- [T.] Toplantı, dernek.
d. 1239/a

dirneş-: -1- [T.] Toplanmak, bir araya
gelmek.
d.- di 2164/b

diş: -9- [T.] Diş.
d. 2853/b; (d. bile- “kötülük
yapmak ve öç almak için fırsat
kollamak”) 1094/b, 1146/b, 3551/b
d.+ i 4233/b
d.+ in 1490/b
d.+ ini biler 2227/b
d.+ ini 2041/b
d.+ iyle 1452/b

dişi: -3- [T.] 1. Kadın.
d.+ nüñ 0098/a
2. Bu cinsten olan.
d. 1380/a, 1403/a

ditre-: -4- [T.] Titremek.
d.- mek 2207/a
d.- r 0347/b
d.- rdi 2701/b
d.- yü (d. dur-) 3311/b

dīv: -21- [Far.] 1. Şeytan.
d. 1023/a, 1057/a, 1060/a, 0302/a;
(d.- i beḍ-endīš) 1080/a; (d.- i
ḳattāl) 1030/b, 4503/b; (d.- i
mekkār) 4292/a; (d.- i ser-efrāz)
1054/a; (d.- i šūm) 0987/a; (d. gibi)
3027/a, 3265/b
d.+ den 1081/b, 2582/b
d.+ e 1143/a
d.+ i 1504/a, 4297/a
d.+ idi 4285/b
d.+ le 1064/b
2. Cin.
d. 3133/a, 3192/a

dīvān: -5- [Far.] Yüksek meclis.
d. 0936/a, 0943/a; (d. dut- “meclisi
toplamak”) 2337/b
d.+ dan 0885/a
d.+ ında 3862/b

dīvāne: -4- [Far.] Deli, mecnun.

d. 0413/b, 3687/a; (d. ol-) 3883/b,
4640/b

dīvār: -8- [Far.] Duvar.
d. 0333/b, 3060/a, 3658/b; (naḳş-ı
d. ol-) 2719/b
d.+ a 3658/a
d.+ dur 2884/a
d.+ ı 4125/b
d.+ uñda 0031/b

divīt: -2- [Ar.] Divit.
d. 1956/b
d.+ ile 1242/a

diyār: -1- [Ar.] Memleket, ülke.
d.+ a 3562/b

diz-: -1- [T.] Dizmek.
d.- miş (kemend d.) 1352/b

diz: -3- [T.] Diz.
d.+ e (el d. ur-) 3983/a
d.+ inden 2036/b
d.+ ine 2678/a

dizgin: -1- [T.] Hayvanı idare etmeye
yarayan kayış.
d. 2256/b

doğ-: -1- [T.] Doğmak.
d.- ıcaḳ 4383/a

doğru: -1- [T.] Doğru.
d.+ yı 0633/a

doḳ: -1- [T.] Tok.
d.+ dur 0034/a

doḳı: -5- [T.] En ince noktalarına kadar
özen göstererek, emek vererek
ortaya çıkarmak.
d.- dı 0664/b, 1858/b, 3548/b,
4598/b
d.- duñ 0044/b

doḳıma: -1- [T.] Dokuma.
d. 2288/a

doḳın-/ doḳun-: -4- [T.] Dokunmak.

d.- a 0961/b
d.- aydı 3062/a
d.- dı 1557/a
d.- maya (ziyânı d.) 2898/b

dokış- -4- [T.] Savaş, vuruş.
d. 0217/a, 1907/b
d.+ dur 1158/b
d.+ ın 1835/b

dokız/ dokuz- -3- [T.] Dokuz sayısı.
d. 3437/a, 3437/b
d.+ ında 4679/a

doku- -2- [T.] Vurmak.
d.- ñ 2740/b
d.- r 0224/a

dokuş- -1- [T.] Çarpışma, mücadele.
d.- miş 2026/b

dol- -2- [T.] Dolmak.
d.- a 1165/b, 1133/b

dolan- -1- [T.] Dönmek, dolaşmak.
d.- dı 0444/a

dolaş- -1- [T.] Dolaşmak.
d.- mağun 1622/b

donat- -1- [T.] Süslemek, göz alıcı duruma getirmek.
d.- dı 4235/a

donuğ- -1- [T.] Parlak olmayan, mat.
d. (gice gibi d. ol-) 3669/b

dost- -4- [Far.] Dost, arkadaş.
d.+ ı 3043/b
d.+ ıla 4653/b
d.+ um 1618/a
d. 4430/b

dost-dār- -1- [Far.] Dosta sahip, dostu olan.
d.+ ı 0173/a

dög- -1- [T.] Dövmek.
d.- ün 3353/a
d.- erleridi 2674/a, 2675/b

dök- -55- [T.] 1. Dökmek, akıtmak.
d. (kanum d.) 0370/b
d.- di 2707/a, 2997/b; (yaş d.) 2734/b, 3760/b
d.- diler 2731/b
d.- e 1596/b, 4422/b; (yaşlar d.) 3264/a
d.- em (kan d.) 3420/b, 4636/a; (kanı d.) 1032/b; (yaş d.) 3841/a
d.- en (kanı d.) 3215/a
d.- er (kan d.) 0334/a; (kanını d.) 3859/b; (kan d. gibi) 4504/b
d.- er 3220/b, 3264/b
d.- erdi 2382/b, 2386/b, 3666/b, 3978/b; (yaş d.) 3039/a
d.- erler 1369/b; (kan d.) 0354/a
d.- erlerdi 0509/a, 4199/a
d.- ersin (kanımı d.) 2259/a
d.- eydi (kanum d.) 0893/a
d.- me 0454/b, 1594/a; (kanum d.) 3896/a
d.- mege (kanın d.) 2136/b
d.- megil 1636/a
d.- mek 2844/a; (kan d.) 1900/b; (yaş d.) 1603/b
d.- meyem (yaş d.) 3864/b
d.- miş 3468/a
d.- miş (yaş d.) 3467/b
d.- se (yaş d.) 1374/a
d.- üben (kan d.) 1820/b
d.- üñ (kan d.) 2348/a
d.- üp 3021/b; (kan d.) 2704/a
d.- üpdür 2893/b
2. Yığmak.
d.- di 3596/b
d.- diler 4208/a
d.- e 2815/b
3. Çok sarfetmek, çok harcamak.
d.- düñ 3815/b
d.- erler (cânın d.) 0433/a
d.- mekden 1602/b

dökici- -2- [T.] Dökücü.
d. (kan d.) 0755/a
d.+ dür (şeker d.) 3888/a

dökil-/ dökül- -6- [T.] Dökölmek.
d.- di 4504/b
d.- diyse 3488/a
d.- miş (dişi d.) 4233/b

d.- ür 2035/a, 2844/b
d.- ürdi 3754/b

dölen-: -7- [T.] Sükûnet bulmak, huzura kavuşmak, ağır davranmak.

d.- dirmek 0451/b
d.- me 1686/b
d.- mek 2502/b
d.- mekle 1685/a
d.- mez 1614/b, 3537/a
d.- ür 4214/b

dön-: -66- [T.] 1. Geri dönmek.

d.- di 1114/a, 1118/a, 1325/a, 2271/a, 3137/a, 3378/b; (girü d.) 3384/b, 4422/b, 4642/b
d.- diler 3413/b; (girü d.) 4396/a, 4579/a
d.- dük 1834/a
d.- e 2407/a
d.- eler 1848/a
d.- em (girü d.) 4429/b
d.- er 1181/b
d.- iser (tâli' ü baht d.) 0742/b
d.- evüz 1643/b
d.- mez (girü d.) 1181/a
d.- sün mi (girü d.) 0787/b
d.- üben 0850/b, 2502/a
d.- üp 0247/b, 2046/a, 2093/b, 3205/a
2. Yönünü bir tarafa çevirmek.
d.- di 1105/a, 1342/a, 1607/b
d.- e (istikâmet d.) 2432/a
d.- emez 0014/b
d.- me 0628/a
d.- mekden 0015/b
d.- miş 1493/b
d.- üben 0999/a
d.- üp 0665/b, 1213/b, 2312/a, 2644/a; (yönini d.) 3748/b
3. Bir şeikle benzemek, dönüşmek.
d.- di 0856/a, 0888/b, 1663/b, 1787/a, 2234/a
d.- miş 0772/a
d.- üdi 4442/b
4. Vazgeçmek, terk etmek.
d.- e 0889/a, 2791/b
d.- di 4452/b
d.- er 2369/b; (d. degüldür) 1759/b; (d. degülem) 3185/a

d.- erdi 1417/a, 1510/b

d.- meyesin 2862/a

5. Hareket etmek.

d.- en 0890/a, 0955/a, 1188/a, 1750/a, 1874/b
d.- er 0015/b, 2442/b; (felekler d.) 1770/a
d.-erdi (çarlı gibi d.) 3058/a

döndür-: -11- [T.] 1. Geri döndürmek.

d.- meyvüz 3870/a
2. Sırt çevirmek, sırtını dönmek.
d.- di (yüzün d.) 4460/b
d.- e (d. yüzün) 0612/a
d.- em (yüz d.) 4590/b
d.- esin (yüz d.) 3785/b
d.- megil (yüzün d.) 1141/b
d.- mesün (yüz d.) 1357/a
d.- meyem (yüzüm d.) 3865/b
3. Hareket ettirmek.
d.- ençün 3970/a
d.- ür 0015/a
4. Yönünü bir tarafa çevirmek.
d.- ür 3394/b

dönüş/ dönüş: -3- [T.] 1. Dönmek, hareket etmek işi.

d.+ i 0020/a, 0070/b
2. Durum.
d.+ i 3523/b

dört: -11- [T.] Dört.

d. 0389/a, 0389/b, 0397/a, 0397/b, 0486/a, 2068/a, 2470/b
d.+ i 0306/a
d.+ in 1814/b
d.+ üni 2072/a

dördünci: -4- [T.] Dördüncü.

d. 1263/b, 2085/b
d.+ de 2105/b
d.+ si 2737/a

döşe-: -2- [T.] Bir şeyi bir yere sermek, yaymak.

d.- diler 3776/b
d.- yem 0156/a

döşek: -13- [T.] Yatak.

d. 2639/a, 3792/a, 4173/b, 4259/b,
4391/b, 4509/a
d.+ den 2074/a
d.+ inden 3757/a, 3757/b
d.+ ine 4513/b
d.+ ler 2064/a
d.+ lerde 3698/a
d.+ üme 3635/a

döşen-: -1- [T.] Düşkünlük göstermek,
kendini vermek.
d.- di 3506/b

döşet-: -1- [T.] Döşeme işini yaptırmak,
yerleştirmek.
d.- di 2104/b

döy-: -7- [T.] Tahammül etmek,
dayanmak.
d. 3164/a
d.- e bilürdi 3024/a
d.- em 3772/b
d.- emez 2781/a
d.- mez 0369/b
d.- mezdi 3307/a
d.- er mi 3227/b

du‘â: -11- [Ar.] Allah’a yalvarma.
d. 4644/a; (d. kı1-) 3232/a
d.+ dan 0190/b
d.+ lar (d. kı1-) 0146/b, 2294/b
d.+ sı 4645/a
d.+ sın 4681/b
d.+ ya 0800/a
d.+ yı 2454/b; (d. kı1-) 4573/b
d.+ yıçun 3709/b

du‘âcı: -2- [Ar.+T.] Biri için Allah’a dua
eden kimse.
d. 0181/b, 4675/a

dudak: -17- [T.] Dudak.
d.+ da 0557/a
d.+ dan 3783/a
d.+ ı 0339/a, 4170/a
d.+ ın 1476/a, 2853/a, 2976/a,
3608/a; (d.öp-) 1584/a
d.+ ından 2973/a
d.+ lu 0809/b

d.+ uñ 1623/a, 1624/b, 3371/a,
3943/a
d.+ uña 3854/a
d.+ uñdan 1660/a

dudaklı: -2- [T.] Dudaklı.
d. (şeker d.) 1634/a, 4449/a

dün: -5- [Ar.] Alçak, soysuz.
d. 1058/b, 1318/a, 3231/b, 3498/a
d.+ a (nañs-i d.) 3404/b

dur-: -100- [T.] 1. Beklemek, durmak.
d. 0709/a, 1611/a, 3267/b, 3925/b,
4005/a, 4200/b, 4592/b
d.- a 0845/b, 1236/a, 2904/b,
4602/b
d.- an 3706/b
d.- anlar 4571/b
d.- anlara 2992/a
d.- ayın 1699/b, 2882/b
d.- dı 0698/b, 1039/b, 1225/a,
1387/a, 1664/a, 1956/a, 2028/a,
2656/a, 3309/b, 3491/a, 3602/b,
3609/a, 3619/a, 3757/a, 3972/b;
(ayakın d.) 0362/b, 0794/b, 4463/a
d.- dılar 1343/a, 4565/a
d.- du 0851/a
d.- dum 3828/b
d.- ğıl 1339/a
d.- madın 2685/b, 3204/b
d.- maz 1470/b
d.- mazdı 2728/b
d.- mışam 4092/b
d.- sun 2613/b
d.- u 1465/b
d.- uban 2033/a, 2088/a
d.- up 2018/a, 3494/b, 4055/b,
4580/b
d.- urlar 0427/b, 0502/a, 3819/a
d.- urdı 1209/a, 2503/a, 2967/a,
3595/a, 4366/a, 4397/a
d.- urvan 0871/b
2. Önceki durumu sürdürmek.
d.- an 2914/a,
d.- dukça 0161/a, 0277/a, 3903/b
d.- sun 0277/a
3. Varlığını sürdürmek.
d.- ur 4496/b
d.- urdı 0721/a,

4. Bir yerde bulunmak.
d.- am 0689/b
d.- asın 2627/b
d.- avan 3270/a
d.- aydum (ayağın d.) 0892/b
d.- dı 2265/b, 2266/a, 3592/a
d.- mağ 1145/a
d.- up 2619/a,
5. Kalkmak, dolaşmak.
d.- dı 1238/a; (yirinden d.) 1975/a;
(yirinden yiri d.) 3732/b
6. Verdiği sözü yerine getirmek.
d.- ımazsam (kavl.e d.) 3185/b
d.- mağ 1888/b
7. Görünmek.
d.- ur 4416/b
d.- ursın 3680/a
8. Sona ermek.
d.- ura 3027/b
9. Yardımcı fiil.
d. (dek d.) 1822/a
d.- a (duta d.) 1588/b
d.- dı (didi d.) 1608/b, 3148/b,
4567/b; (ditreyü d.) 3311/b; (sevinü
d.) 1476/b
d.- miş (taramağa d.) 1438/b
d.- ur (râz d.) 2636/a; (zârı d.)
3352/b
d.- urdı (âh diyü d.) 3983/b;
(bağlayı d.) 1504/a; (kaplayuban
d.) 1193/b
d.- ırlardı (dutup d.) 3765/a

dūr: -2- [Far.] Uzak.
d. 0716/b; (d. it- “uzaklaştırmak”)
3885/b

durak: -4- [T.] Durulan yer, durak.
d.+ ı 3430/a
d.+ um 3273/b, 3888/a
d.+ uñsa 1595/b

durrâc: -4- [Ar.] Turaç (kuş).
d. 0702/b, 0774/b, 1396/b, 1441/a

dut-: -270- [T.] 1. Elle kavramak, tutmak.
d. 1630/b, 1890/b, 2446/a, 2633/b,
3007/b, 3436/a, 3540/b, 3793/a,
4432/a; (elüm d.) 3237/a, 3942/b,
3696/b

d.- a 1675/b, 2741/b, 3980/b; (d.
dur-) 1588/b
d.- abilen 3696/a
d.- am (cām) 0460/b
d.- an 1765/a
d.- andur 3612/b
d.- ansın (elüm d. “yardım etmek”)
2646/b
d.- ar 0225/a, 0584/a, 3521/b,
3631/a; (kılıç d.) 1690/b
d.- ardı 0298/a, 1483/a, 1485/b,
4481/b; (baş d.) 1116/b
d.- ardum 4059/b
d.- arsin 0060/a, 3783/b,
d.- asıyken 1649/b
d.- dı 1466/b; (elin d.) 4152/b,
4218/a; (elini d.) 4032/a; (kolını d.)
3596/a
d.- dıladı (şerbet d. “ikram etmek”)
1477/a
d.- duñ 2495/b
d.- ıcağ (başı d.) 3790/b
d.- ıcı (el d.) 4153/b
d.- ğıl 3489/a
d.- mağa 1577/b,
d.- mağ (kılıç d.) 1471/b; (oğ d.)
2891/b
d.- maz 2434/a
d.- mazısa 1549/a
d.- miş 0785/a, 1353/b
d.- mişdı 1577/a
d.- mişdur 3809/b
d.- mişvan 2512/a
d.- uñ 2672/a
d.- up 1105/b, 1568/b, 1662/b,
2020/a, 2588/a, 3791/a, 4646/a;
(kılıç d.) 1225/b
d.- updur 0947/b
2. Yakalamak, tutmak.
d.- a 0675/b, 0990/b; (aru d.)
1916/b
d.- abile 2819/a
d.- alar 0991/a, 1168/b, 2252/a
d.- an 2480/a, 2834/b
d.- ar 2373/b; (bende d.) 3699/a
d.- ardı (balık d.) 0602/b
d.- dı 0874/b, 1287/a, 2982/b,
3305/b
d.- ıur 1501/b
d.- miş 3138/a, 3142/a

d.- up (d. dur-) 3765/a
3. Dinlenmek.
d.- a (ārām d.) 0964/b
d.- am (ārām d.) 1845/a
d.- ardı (ārām d.) 2580/b
d.- dı (ārām d.) 0639/b, 1016/b, 1241/a, 2736/b
d.- ğıl (ārām d.) 1614/b, 3156/a
d.- ma (ārām d.) 0645/b
d.- mayam (ārām d.) 0460/a
d.- mazsa (ārām d.) 0692/b
d.- sun (ārām d.) 3537/a
4. Hatırlamak.
d.- a (yād d.) 2917/a
d.- am (yād d.) 1708/a
d.- an (yād d.) 1836/b
d.- aruz (yād d.) 0359/a
d.- mışdı (yād d.) 0278/b
5. Dinlemek, uymak.
d. (kulağ d.) 4380/b
d.- a (öğüt d.) 2908/b
d.- alar 0492/a
d.- am (dil ü cān d.) 1280/a
d.-ar 0584/b, 0935/b
d.- dı (kulağ d.) 1515/a, 4538/a;
(güş d.) 1371/a; (öğüdi d.) 3617/b
d.- dılar (kulağ d.) 1448/b
d.- madı 3556/a; (öğütlerüm d.
“öğüt dinlemek”) 2688/a
d.- up (kulağ d.) 3864/a, 4084/b
6. (Bir yeri) Bir maksatla ayırmak.
d.- alar 1457/b
d.- dı 0973/b
7. Varsaymak, kabul etmek.
d.- a 0936/a, 2760/b
d.- alum 2784/b
d.- am 1622/a
d.-ar 2629/b
d.- maz 3248/b
d.- mışdı 2937/b
8. Herhangi bir durumda bulundurmak.
d. (dīvān d.) 2337/b; (tāze d.) 4574/a; (hoş d. “anlaşmak, iyi muamele etmek”) 3907/a; (şādīlīk d.) 3374/b
d.- a (cüst d.) 3563/a; (kine d.) 1282/b; (ma^c zūr d.) 4428/b
d.- alum (tāze d.) 1629/a

d.- am (gönül d.) 1052/a; (hoş d.) 1032/a, 2751/a
d.- andur (muhtāc d.) 2569/b
d.- ar 0943/a, 1332/a, 2570/b, 3644/a, 3644/b; (‘ār d. “utanmak”) 2442/a (uyku d.) 0783/b; (zinde d.) 3699/b
d.- ardı (ümīd d.) 0725/a
d.- arisa (kīne d.) 4333/a
d.- arsa (kīne d.) 0322/b
d.- arsam (hoş d.) 4212/b
d.- arsañ (yigrek d.) 4101/b
d.- arsin (ağyār d.) 2870/b; (ayru d.) 1044/b
d.- arsız (kīn d.) 1909/b
d.- dı (cüş d.) 4538/b; (düzende d.) 1826/b; (fālın d.) 0018/b; (hoş d.) 2333/a; (kīn d.) 1144/b; (uyku) 4368/b; (yasın d.) 3505/b
d.- dıysa (kine d.) 1894/a
d.- ğıl (arı d.) 0006/a
d.- ıcağ (kīn d.) 1763/b
d.- undı 0363/a
d.- ma (gönül d.) 1327/b; (mātem d.) 3544/a (ümīdin d. “ümitlenmek”) 4444/b
d.- madum (kine d.) 1775/b
d.- mañ (gönül d.) 1739/b
d.- maya (gönül d.) 2180/b, (kīn d.) 1735/b
d.- mazıdı (kīn d.) 1088/b
d.- mış (hoş d.) 1442/b
d.- mışdı (kīn d.) 0637/b
d.- uban (‘ibret d.) 0140/b
d.- uñ (kīn d.) 2348/a
d.- up (yas d.) 3467/b
d.- updur (sevdā d.) 3084/a
d.- sun (ağ d. “temiz tutmak”) 2796/b; (hoş d.) 1722/b; (ırağ d.) 2796/a;
(şād d.) 0191/a
9. Ele geçirmek, almak.
d.- a 0678/b; (d.- a kal-) 1654/a
d.- am 2366/a
d.- ar (kaygu d.) 3259/b; (sıtma d. “musallat olmak”) 4453/b
d.- ardı 1088/a
d.- asın 1937/b
d.- ayım 2533/a
d.- ayın 1072/a,

d.- dı 1317/b, 1688/b, 3750/a
d.- ıcı. 0280/a, 1408/a, 2681/b;
(cihân d. ol-) 3878/a
d.- ucu (cihân d.) 3742/a
d.- uçlar (cihân d.) 3565/a, 4551/a
d.- ılıcağ 1684/b
d.- mağ (cihân d.) 0383/b, 3872/b
d.- maya 0364/b, 0678/b
d.- mayam 1793/a
d.- mışdı (ilini d.) 0634/a
d.- mışdurur 4363/b
d.- mışiken 4277/b
10. Haberdar etmek.
d.- am 4303/a
11. Tâkip etmek, izlemek.
d. 4589/b
d.- an 4604/b
d.- mışdı 0987/b
d.- ılmaz (yolu d.) 0677/a
12. Vekil tutmak.
d.- ar 0989/a
13. Ölçmek, saymak.
d.- mağda (sağış d.) 2075/a
d.- ar (nabzı d.) 3099/a
14. Bir kimseyi ücret karşılığında
görevlendirmek.
d.-ar 3859/a
15. Tanınmak.
d.- ar (nâm d.) 4621/a
16. Oynamak.
d.- ardı (oyun d.) 1396/a
d.- dı (oyun d.) 2455/a
17. Sözünde durmak.
d.- arlar (söz d.) 1901/b
18. Az konuşmak.
d. (ağuzuñ d.) 2855/b; (dilüñ d.)
2909/a
d.- arsa (dili kısa d.) 2907/a
d.- up 2563/b
19. (Rüzgâr, fırtına bir yeri) Etkisi
altına almak.
d.- arsin 3956/b
20. Yola çıkmak.
d.- asın (yol d.) 2628/a
d.- dı (yol d.) 2275/b, 3021/a,
3588/b
d.- ıardur (yol d.) 1002/b
d.- mışam (yol d.) 0459/b
d.- uban (yol d.) 1156/a
d.- up (yol d.) 4495/b

21. Hapsetmek, bulundurmak.
d.- ayın 2779/b
d.- dı 0764/a, 4561/b
d.- mağa 2892/a
d.- mağıl 0458/a
d.- mağ 1646/b; (kayguyı d.)
3989/b
d.- maz 2840/b
22. Yüz çevirmek.
d.- a (yüz d.) 4386/b
d.- dı (yüz d.) 0245/b, 1014/b,
1067/a, 4412/a
d.- dılar (yüz d.) 2316/b, 4282/b
d.- duğın (yüz d.) 0807/b
d.- dum (yüz d.) 3915/a
d.- mışam (yüz d.) 0726/a
23. Başına vurmak, dokunmak.
d.- dı (humârı başın d.) 1580/a
24. Karşı gelmek, itiraz etmek.
d. (kısa d. "uzak tutmak") 1938/a,
2898/a
d.- dı (boyun d.) 2092/a, 2093/a,
2785/a, 4046/b
d.- madı (boyun d.) 2918/a, 3175/a
d.- maz 1629/b
d.- mışları (boyun d.) 0990/a
25. Kan görmeye dayanamamak.
d.- ıardur (kanum d.) 1621/a
26. Dönmek, çevirmek.
d.- uñ 2694/a
d.- up 1494/a

dutıl-: -2- [T.] Tutulmak.
d.- mağ ("avlanmak") 2845/a
d.- maz ("kendini kaptırmak")
2848/a

dutın-: -1- [T.] Tutunmak, dayanmak.
d.- uñ 2352/a

dutsak: -3- [T.] Tutsak.
d.+ a 1652/a
d.+ lara 4349/b
d.+ uñ 4351/b

dutuk [I]: -2- [T.] Örtü, perde.
d. 3034/a, 3750/a

dutuk [II]: -1- [T.] Tutuşmuş, yanmış.
d. 0764/b

dutul-: -6- [T.] 1. Konuşamamak.
d.- dı (dilüm d.) 0118/b
d.- dıydı 0809/b
2. Tutulmak(Güneş ve ay).
d.- dıgıyçun 4161/b
3. Tutkun hâle gelmek, âşık olmak.
d.- dum 3937/b
4. Ele geçirilmiş.
d.- mış 1335/b
d.- mışdur 2649/a

dutuş-: -3- [T.] Tutuşmak.
d.- dı (od d.) 2254/a
d.- mış (d. 'ışkına) 1359/a; (oda d.)
3958/b

duvak: -1- [T.] Duvak.
d.+ ı 4065/b

duzak: -4- [T.] Tuzak.
d. (d. kur-) 1294/a
d.+ a 2480/a; (d. düş-)2820/a
d.+ da 3052/a

düg-: -2- [T.] Bağlamak, düğümlemek.
d.- di (şeytânı d.) 1767/b
d.- mek 4110/a

düğüm: -3- [T.] Düğüm.
d. 3683/a, 4110/a; (d. şeş- "düğüm
çözmek") 4124/a

düğün/ dügin: -17- [T.] Düğün.
d. 1040/b, 2643/b, 2874/b, 3320/b,
4265/b, d. 4137/b, 4419/a 4577/b;
(bezm-i d.) 4166/b, 4183/b; (d. kıl-
) 1445/b, 4260/b; (d. kıldı mı)
3623/b
d.+ dür 3525/b
d.+ e 3689/b
d.+ i (d. yas u yası d. eyle-) 4622/b

düken-: -6- [T.] Tükenmek.
d.- di 1884/a; (şabr u tākāt d.)
4045/a; (şabrı d.) 0445/b
d.- sün 0614/a
d.- üp (güci d.) 4476/b
d.- ür 3436/b

düket-: -1- [T.] Tüketmek.

d.- dük (sözi tüket-) 1899/a

dülbend: -2- [Far.] Sarık, başörtüsü.
d. (d.- i 'anber) 0107/b
d.+ i 4198/b

dülik: -1- [Far.+T.] İkilik.
d. 4131/a

dümb: -1- [Far.] Kuyruk.
d.+ ine (re's_i 'akreb d.) 3120/b

dün: -69- [T.] 1. Gece.
d. 1248/a, 1424/a, 1496/a, 1527/b,
2969/a, 3015/a, 3676/b, 3679/a,
3682/b, 3688/b, 3706/a, 3970/a,
4117/a, 4254/a, 4591/b, 4608/b; (d.
ü gün) 0401/a, 0503/b, 0609/a,
0892/b, 1268/b, 1269/a, 1445/a
1603/b, 2438/b, 2473/b 2624/b,
3085/b, 3213/b, 3219/a 3682/a,
3918/a, 4276/a 4483/b; (d. ü
gündüz) 3318/b; (d. gün) 3439/a,
4095/b, 4666/a; (d. eyle-) 4622/a;
(d. it-) 0067/a, 0067/b; (d. kıl-)
1295/b; (d. midür) 3673/b
d.+ de 0060/b, 0671/b, 4375/a,
4389/b
d.+ den 0568/a, 3977/a, 4370/b
d.+ e (günü d. ir-) 4457/b
d.+ i 2711/b, 4062/a, 4522/a (d. gün
eyle-) 4622/a; (d. kara kıl-) 4116/b
d.+ ile 3525/a
d.+ ine 3209/b
d.+ ini 4117/b
d.+ ki 1664/b
d.+ lerde 4587/a
d.+ lerden 1572/a
d.+ üm 3692/a
d.+ ümi (d. gündüz eyle-) 3691/a
d.+ üñ 0494/b, 4382/a
2. Bir önceki gün, dün.
d. 0780/a, 3421/b, 4123/a

düne-: -1- [T.] Tünemek.
d.- rdi 1417/b

dünek: -1- [T.] Kuş yuvası, tünek.
d.+ de 1491/b

dünle: -5- [T.] Geceleyin.
d. 1165/a, 1492/b, 2534/a, 2878/a
3960/a

dünyâ/ dünýe: -54- [Ar.] 1. Dünya.
d. 0070/a, 0929/a, 1088/a, 1299/a,
1735/b, 1851/a, 1925/b, 2154/b,
2427/a, 3145/a 3965/b, 4551/b
d.+ de 0208/a, 0972/a, 1785/a,
2350/b, 2444/a, 2507/b, 2750/b,
3267/a, 4098/b, 4656/a
d.+ den 0670/b, 1002/b, 2924/b,
2929/a, 3335/a, 3500/b, 3915/b
d.+ da 0206/b, 0365/b, 0623/b,
0800/b, 0825/a, 1216/b, 1798/b,
2042/b, 2458/a, 2621/b, 3773/b,
3858/b, 3902/b, 4356/b, 4490/a
d.+ dan 1061/b, 2446/b, 2454/b,
2542/b
d.+ nuñ 1305/a, 4655/b
d.+ ye 1780/b
d.+ ya 1254/a
2. Dünya (gezegen).
d.+ yı 3967/b, 4617/a

düpdüz: -5- [T.] Baştan başa, dümdüz.
d. 1200/a, 1335/b, 1411/b, 4565/b;
(d. тұр-) 4386/a

dür-: -3- [T.] 1. Katlamak, kıvrırmak.
d.- di 3008/a,
d.- erler 2718/a
2. Toplamak.
d. 4633/a

dürc: -1- [Ar.] Kutu, sandık.
d.+ in 3851/a

düriş-/ dürüş-: -15- [T.] Çalışmak, gayret
etmek.
d.- di 1668/a, 1922/a, 2677/b
d.- düm 1651/a, 3103/a, 4682/a
d.- düñ 0858/a
d.- em 1708/b, 2354/b, 3774/a
d.- me 3963/a
d.- miş 0816/a, 1348/b
d.- ü 3542/b
d.- ür 2439/a

dürişdür-: -1- [T.] Çalıştırmak.

d.- di 4281/a

dürit-: -1- [T.] Türetmek, üremek,
çoğalmak.
d.- enden 1288/a

dürlü: -45- [T.] Çeşit, tür.
d. 0149/a, 0155/b, 0165/a, 0205/b,
0210/b, 0295/a, 0491/b, 1205/b,
1288/a, 1356/b, 1400/b, 1492/a,
1537/a, 1589/a, 1589/b, 1613/b,
1883/a, 1886/a, 1950/b, 2091/b,
2115/b, 2174/b, 2175/a, 2303/b,
2326/b, 2431/b, 2484/b, 2586/a,
2598/b, 2706/a, 2927/a, 2927/b,
2935/a, 3053/b, 3096/a, 3285/a,
3334/b, 3354/b, 3576/a, 3621/a,
3717/a, 4179/b, 4472/a, 4472/b
d.+ yidi 1492/a

dürr: -9- [Ar.] İnci.
d. 1527/b, 3803/a, 3851/a; (d.- i
gevher) 1251/b; (d.- i meknûn)
0398/b, 4682/b; (d.- i şehvâr)
2053/b; (d.- yi şehvâr) 2065/b
d.+ i 1076/b

dürül-: -2- [T.] Bükülmek, eğilmek.
d.- di 2980/b, 3379/a

dür-bâr: -1- [Ar.+Far.] İnci saçan.
d. 3294/b

dür-yâb: -6- [Ar.+Far.] İnci bulan (?).
d. 0177/a.

düş-: -61- [T.] 1. Yukarıdan aşağıya doğru
inmek.
d.- di 3451/a, 4645/b; (ölüm d.)
3354/a, 3411/b
d.- e 3096/b
d.- miş 3838/a, 3839/a; (göbeki d.)
3975/a
2. Yıkılmak, devrilmek.
d.- di 1204/a, 2980/a
d.- düm 2811/b
d.- edura 3027/b
d.- er 4453/b
d.- ersem 3267/b
d.- eyazdı (yire d.) 3810/b

d.- iser (yire d.) 3381/b
d.- me 1360/b
d.- miş 1348/a
d.- üben 2381/a
d.- üp 0566/b, 3995/a
3. İstenmeyen bir durumda bulunmak.
d.- di (od d.) 2254/b; (ziyāna d.) 3364/b
d.- di (āha d.) 0374/a
d.- düm (duzağa d.) 2820/a
d.- em 0491/b, 2190/b
d.- er 0039/a, 3638/b
d.- mek 2809/b
d.- üpdi 0785/b, 4483/b
4. Yakalanmak, tutulmak.
d.- di (cāna d.) 0289/b; (göñüli d.) 0694/a
5. İşi düşmek.
d.- di 0264/b
6. Dünyaya gelmek, hayata gelmek.
d.- di 1408/b, 2482/b, 4039/b
d.- mişven 1785/a
7. Ayrı kalmak.
d.- di (ayru d.) 3419/a
d.- mişleriçün (ırağ d.) 3704/b
8. Elden ayaktan düşmek.
d.- di 3769/b
9. Aklına gelmek, içine düşmek.
d.- di (içine d.) 4607/b; (rāy d.) 4030/a
d.- er 1935/b,
10. Ortaya çıkmak.
d.- di 0289/a
11. Payına isâbet etmek.
d.- di 0374/b
d.- e 2207/a
12. Ölmek.
d.- di 4355/b
13. Coşma.
d.- di (cüş d.) 2166/b
d.- üpdür (cüş d.) 2825/a
14. Haber gelmek.
d.- di (çav d.) 0329/b; (sözi d.) 0382/b
d.- e (çav d.) 1303/b
15. Bir yere gelmek, bulunmak.
d.- düm 2811/a
d.- düñ 3323/b
d.- miş 1462/a, 1462/b

d.- üp 3028/b, 3078/a,
16. Azalmak.
d.- miş 0098/b

düş: -10- [T.] Düş, hayal.

d. (d. gör-) 4058/a
d.+ de 3153/b, 4519/b; (d. gör-) 4608/b
d.+ di 4157/b
d.+ e 0486/b
d.+ in 2215/b
d.+ inde 0387/a, 4587/b
d.+ ini (d. hayra yor-) 2099/b

düşmen: -51- [Far.] Düşman.

d. 0080/a, 1323/b, 1480/a, 1581/a, 2733/a, 2750/a, 3255/a, 3256/b, 3553/a, 3553/b, 3554/a, 3955/b, 4282/b, 4385/b, 4386/a; (d. bil-) 1173/a; (d. ol-) 0896/b, 0903/a, 1283/b, 2203/a
d.+ den 0126/b, 1311/b, 1805/a, 1877/a, 1941/b, 1942/a
d.+ di 1198/b, 1309/b
d.+ dür 1055/a, 3155/b
d.+ e 0801/a, 4653/b
d.+ i 0218/a, 2113/a, 4480/b
d.+ idi 2732/a
d.+ inüñ 0217/b
d.+ le 3554/b
d.+ lere 1224/b, 1705/b
d.+ lerine 0225/b
d.+ lerüñ 1706/a, 3954/a
d.+ lerüñe 1692/b
d.+ lerinüñ 0224/a
d.+ ümi 2863/b
d.+ üñ 0568/a, 2270/a, 2712/b
d.+ üñden 2791/b
d.+ üñdür 4433/a

düşmenlik: -1- [Far.+T.] Düşmanlık.

d. etmeñ 4307/a

düşmensiz: -1- [Far.+T.] Düşmansız.

d. 2189/a

düşük: -1- [T.] Eski değerini yitirmiş olan.

d. 0323/b

düşür: -3- [T.] Düşürmek.

d.- ici (“ öldürücü”)1593/b
d.- di (av d.) 0329/a
d.- düm 0203/b

düşvār: -6- [Far.] Güç, zor.
d. 2953/a, 3003/a, 4316/b; (d. ol-
“güç olmak”) 0447/b, 0763/b
d.+ dur 2542/a

düt-: -1- [T.] Tütmek.
d.- di 0764/b

dütün: -5- [T.] Tütün.
d. 3481/b
d.+ den 2758/a
d.+ i 3677/a
d.+ üñ 2393/a
d.+ üñden 2868/b

düz-: -53- [T.] 1. Yapmak, oluşturmak,
düzene sokmak.
d. (işini d.) 3344/a
d.- di 0468/b, 0869/b, 1870/b,
1988/a, 1992/a, 2116/a, 2579/a,
2705/b, 2806/a, 3000/a, 3193/a,
4067/b, 4147/b, 4263/b, 4393/a,
4427/b, 4528/a, 4529/a, 4563/b;
(düzen d.) 0231/a; (oyun d.) 0676/b;
(‘ imāri d.) 2068/a
d.- diler 2577/a; (iş d.) 3355/a
d.- e 3980/b; (genc d.) 2379/a;
(mehd d.) 4545/b
d.- e bilürsin 3941/b
d.- e bilürven 1698/a
d.- elüm 1808/b
d.- er 2799/b; (şīşe d.) 2420/b
d.- erdi 0604/b, 0605/b, 2095/a,
4071/b
d.- evüz 0230/a
d.- ıcek 2950/a
d.- ildi 0023/b
d.- mek (eğrisini d.) 1567/b
d.- meyinca 1760/a
d.- miş (zencir d.) 0437/a
d.- mişem 4314/b
d.- üben 2614/b
d.- üñ 4088/a
d.- üp 4055/a, 4677/b
d.- üpdür 2038/b
2. Yapmak, resmetmek.

d.- di 0505/b, 0571/a, 3194/a,
d.- meğün 0226/b

düz: -5- [T.] Düz, doğru.
d. 0671/b, 2624/b, 2851/b, 4215/b;
(d. ü dād it- -doğru-) 3215/b

düzen: -3- [T.] Düzen.
d. (d. düz-) 0231/a
d.+ de 1025/a; (d. dut-) 1826/b

düzenlü: -1- [T.] Düzenli.
d. 2091/b

düzet-: -7- [T.] Düzeltmek, yoluna
koymak.
d.- di 3013/a, 4187/a, 4530/a; (hīle
d.) 1987/a; (‘ işret d.) 2737/a
d.- diler 2344/b
d.- mişidi 4049/a

düzgün: -1- [T.] Doğru, düzgün.
d.+ i 1184/b

düzül-/ düzil-: -8- [T.] 1.Düzmek işi
yapılmak, hazırlanıp meydana
getirilmek.
d.- ür 3582/a
2. Düzene konmak, hazırlanmak.
d. 4122/a
d.- ürsin 3629/a
d.- düñ 1142/a
d.- gil 1142/b
d.- mek 1147/b
d.- miş 1581/a, 2715/a

ebdân: -1- [Ar.] Bedenler vücutlar.
e. (haşr-ı e.) 0116/b

ebed: -2- [Ar.] Sonsuz, ebedi.
e. (e. kıl-) 3483/b
e.+ sin 0054/a

eblağ: -1- [Ar.] Alacalı.
e. 4173/b

ebleh: -1- [Ar.] Akılsız, akli kıt.
e. 3406/a

ebrüşim: -2- [Far.] İbrişim, ipek iplik.
e.+ di 2064/b
e.+ e 4073/a

ebter: -3- [Ar.] Faydasız.
e. 0187/b, 2325/b, 4680/b

ecel: -4- [Ar.] Ömrün sonu.
e.+ den 1190/b
e. 0784/b, 2440/b, 2707/b

edep: -3- [Ar.] Terbiye, nezaket.
e. (terk-i e.) 0489/a
e.+ dür 3150/a
e.+ le 3963/b

edim: -1- [Ar.] Deri.
e.+ in 3065/a

Eferîdün/ Efrîdün: -2- [Far.] İran hükümdarı.
E. 1493/a
E.+ la (tâc-ı E.) 3738/b

efgân: -4- [Far.] Bağırma, feryat.
e. 3505/b; (derd ü e. kıl-) 4434/b;
(e. u feryâd kıl-) 3576/b (e. kıl-) 3208/b

efkâr: -4- [Ar.] 1. Endişe, taş.
e. 0884/a; (e. ol-) 2433/b
2. Fikir.
e. (e. ol-) 0573/a, 3060/b

eflâk: -1- [Ar.] Felekler, gökler.

Eflâtun: -1- Yunan filozofu, Platon.
E.+ ısa 2977/b

Efrâsiyâb: -1- Tur'un torunlarından olup efsanevi Zerdüş kralı Feridun'un üç oğlundan biridir.
E.+ uz 1366/b

Efreng: -1- Avrupalı.
E. (gebr ü E.) 0256/a

efsâne: -2- [Far.] Hikâye, efsane.
e. 2375/a, 4481/b

efsun: -9- [Far.] Büyü, sihir.
e. 0806/a, 1010/a, 2760/a, 2834/a, 3928/a, 3961/a, 4023/b
e.+ dan 3928/b
e.+ ların 2762/a

efsüncü: -1- [Far.] Büyücü.
e. 0410/a

eg-: -8- [T.] 1. Eğmek, bükmek.
e.- di (başın e.) 2028/b
e.- e (baş e.) 3427/a
e.- mek 4110/b
2. Buyruğuna girmek.
e.- di (baş e.) 2947/a
e.- medi 3146/a
e.- mez 0616/a, (boyın e.) 2428/b
e.- mişidi (boyın e.) 2968/a

eger: -145- [Far.] Şayet, eğer.
e. 0035/a, 0046/a, 0066/a, 0083/b, 0127/a, 0174/a, 0187/b, 0201/a, 0302/a, 0322/a, 0346/a, 0354/a, 0370/a, 0371/b, 0389/a, 0397/a, 0453/a, 0464/a, 0465/a, 0516/a, 0564/b, 0622/a, 0623/a, 0659/a, 0708/b, 0729/a, 0742/a, 0745/b, 0749/a, 0778/b, 0837/a, 0842/a, 0845/a, 0876/a, 0906/a, 0910/b, 0923/a, 0939/b, 1073/a, 1075/a, 1086/a, 1103/a, 1108/a, 1155/b, 1180/b, 1189/a, 1230/a, 1262/b, 1274/a, 1301/a, 1485/a, 1498/a, 1543/a, 1550/a, 1600/a, 1617/a,

1632/b, 1658/a, 1695/b, 1702/a,
1711/a, 1743/a, 1751/a, 1771/b,
1813/b, 1823/a, 1832/b, 1855/a,
1855/b, 1888/b, 1894/a, 1935/a,
1954/a, 2034/a, 2037/a, 2134/a,
2218/a, 2349/a, 2352/b, 2430/a,
2498/a, 2515/a, 2601/a, 2650/a,
2662/a, 2687/b, 2726/a, 2757/a,
2815/a, 2822/a, 2860/a, 2919/a,
2935/a, 2955/a, 3004/a, 3048/a,
3059/b, 3102/a, 3108/a, 3113/a,
3234/a, 3245/a, 3252/a, 3253/a,
3258/a, 3270/a, 3271/a, 3350/b,
3393/b, 3395/a, 3417/a, 3479/a,
3533/a, 3543/a, 3544/a, 3545/a,
3546/a, 3547/a, 3660/a, 3662/a,
3684/a, 3684/b, 3685/a, 3712/a,
3712/b, 3725/b, 3772/a, 3774/b,
3824/a, 3922/a, 3988/a, 4111/a,
4125/a, 4137/a, 4365/a, 4511/b,
4624/b

egerçi: -12- [Far.] Her ne kadar, gerçi.
e. 0014/a, 0024/a, 0192/a, 0756/b,
0811/a, 0858/a, 1197/b, 1470/a,
2361/a, 2477/b, 2732/a, 3911/a

egil-: -5- [T.] Eğilmek, bükülmek.
e.- di 2670/a
e.- düm 2833/a
e.- mek 0660/b
e.- miş 3029/a
e.- üp 1067/a

egle-: -2- [T.] Oyalamak, hoşnut etmek.
e. 0126/a
e.- mezleridi 4547/b

eglen-: -10- [T.] Hoşça vakit geçirmek.
e.- eydüm 3982/a
e.- medi 3378/b, 4642/b
e.- meye 1456/a
e.- mezdi 3747/a
e.- se 1798/b
e.- ürdi 1416/b, 3875/a, 3875/b
e.- ürken 4664/a

egri: -11- [T.] 1. Yanlış, hatalı.

e. 0631/a, 0987/b, 1246/b, 1912/b,
4330/b, 4339/b; (e. yola şap-)
1301/b
e.+ nüñ 0614/a
2. Bir tarafa eğilmiş olan, eğik.
e. 2941/a; (e. oturup doğru di-)
2830/a
e.+ sini (serbendi e. düz-) 1567/b

egrilik/ egrülük: -4- [T.] Yanlışlık.
e. 0632/b, 1896/b; (e. kıl-) 1742/b;
(e. mi kıl-) 1751/b
e.+ de 0616/b

egzi: -1- [T.] Nağme.
e.+ de 0395/b

ehl: -3- [Ar.] Bir işin ustası, o işte becerikli
kimse.
e.+ i 0488/a; (e. içre) 0206/a
e.+ iyidi 1551/a

ejdehā: -6- [Far.] Ejderha, yılan.
e. 2899/b
e.+ dı 1404/b
e.+ dur 1841/b, 2899/a
e.+ ya 0946/b, 2810/b

ek-: -3- [T.] 1. Bir bitkiyi üretmek için
toprağa tohum atmak veya
gömmek.
e.- miş 1351/b
e.- üp 0769/b
2. Serpmek.
e.- erdi (tuz e.) 2386/a

ekin: -3- [T.] Tahılın tarlaya atıldığı andan
harman oluncaya kadar aldığı
durum.
e. 0345/b
e.+ e 0338/b, 0345/a

ekle-: -1- [T.] Ekleme.
e. 1927/b

eksil-: -1- [T.] Azalmak, az duruma
gelmek.
e.- diyse 3541/a

eksük: -3- [T.] Az, noksan.

e. (e. ol-) 0612/b, 2027/b; (e. degül)
3225/a

eksüklük: -2- [T.] Eksiklik.

e.+ için 0086/a

e.+ inden 0833/a

eksüksüz: -1- [T.] Eksiği olmayan, tam,
tamam.

e. 3798/a

ekşi: -2- [T.] Ekşi.

e. (e. yüzlü “asık suratlı”) 3409/a;
(yüzüñ e. kıl- “surat asmak”)
0390/b

el: -202- [T.] 1. El.

e. 0996/b, 2310/a, 2381/b, 2392/a,
2425/b, 2426/a, 2535/b, 3637/b,
3980/b; (e. aç-) 0528/b, 0868/a,
1797/b, 2176/a, 3192/b, 3893/a,
4258/b, 4335/a; (e. çek-
“vazgeçmek”) 3972/b; (e. dize ur-)
3983/a; (e. dutıcı) 4153/b; (e. götür-)
0327/a, 0385/a, 0445/a, 1650/b,
3433/b; (e. ko-) 0863/a; (e.öp-)
1472/b; (e. ur-) 0151/b, 0185/b,
0362/a, 1229/b, 1438/a, 1649/b,
1777/b, 3373/a; (e. uzat-) 3995/b,
4134/a; (e. şun-) 0041/b, 3003/b,
4134/b

e.+ de 1447/a, 1475/a, 1485/b,
1675/b, 1792/b, 3302/a, 4481/a,
4646/a

e.+ den 0445/a, 1368/b, 1369/b,
1682/b, 3769/b, 4177/a; (e. bırak-)
2389/b; (e. git- “kaybetmek”)
4153/a

e.+ e 1573/b, 1650/a, 1691/a,
2345/b, 2512/a, 4421/b; (e. al-
“incelemek”) 1286/a

e.+ i 0015/a, 0347/b, 0597/b,
1350/a, 1468/a, 1690/a, 2675/a,
2738/a, 3002/b, 3201/a, 3254/b,
3391/a, 3400/a, 4252/b, 4670/a

e.+ idür 3276/b

e.+ im (e. dut-) 3696/b

e.+ in 1236/b, 1564/a, 2036/b,
2257/b, 2446/a, 2495/b, 3346/a,
3552/a, 3696/a, 3811/b, 3892/b,

4218/a; (e. aç-) 2967/b; (e. al-)
4053/a; (e. dut-) 4152/b; (e.öp-)
0566/a, 1473/b, 2958/a

e.+ inde 0302/b, 0406/a, 0422/b,
0896/b, 1407/a, 2095/a, 2281/b,
2741/b, 3023/b, 3452/b, 4071/a,
4388/b, 4502/b

e.+ inden 0243/b, 0362/a, 1472/a,
1804/b, 1997/b, 2835/b, 3503/a,
3503/b, 3598/a, 4255/a, 4671/a; (e.
al-) 1563/b, 1962/b, 2212/b,
3020/b, 3363/b, 3375/a; (e. kaç-)
2017/a, 1583/b, 1224/a, 1224/b,
1205/a

e.+ ine 0247/b, 0310/a, 0322/a,
0347/a, 0505/a, 0886/b, 1465/a,
1941/b, 3493/a, 3514/a, 4567/b; (e.
vir-) 3011/a, 3374/b

e.+ ini 1706/a, 1824/b, 2512/a,
2512/b, 3566/a, 3681/a; (e. çek-
“vazgeçmek”) 3510/b; (e. dut-)
4032/a; (e.öp-) 2103/a

e.+ üm 1549/a, 1630/b, 1693/a,
2836/a, 3250/b, 3251/a; (e. dut-)
3237/a, 3942/b; (e. dut- “yardım
etmek”) 2646/b

e.+ ümde 0239/a, 1655/a

e.+ ümden (e. gel- “yapabilmek”)
0006/b, 0212/a, 1851/b, 2263/a

e.+ üme 4479/a, 4479/b

e.+ ümüzi (e. dut- -yardım etmek-)
3521/b

e.+ üñ 1938/a (e. aç-) 3186/a; (e.
bağla-) 2711/a; (e. çek-
“vazgeçmek”) 4000/b

e.+ üñde 3250/a

e.+ üñden 0398/a, 1687/a, 3901/b;
(e. gel- “yapabilmek”) 1687/b,
4625/a

e.+ üñe 2391/b

e.+ iyle

e.+ le 3303/a, 3303/b

e.+ lerin 1379/b 3358/b

2. Sahip olmak.

e.+ de 1676/b, 2601/b

3. Yabancı.

e.+ den 1303/a

4. Memleket, il.

e. 1651/b

e+ den 1651/b, 1834/a

e+ e 4279/a
e.+ inde (Rüm e.) 1904/a
e.+ inden (Rüm e.) 1804/a, 1962/a
e.+ine 2500/a
5. Bir kişi tarafından yapılmak.
e.+ inden 2404/a, 2420/a, 4118/b

elâ: -2- [T.] Sarıya çalan kestane rengi
(göz).
e. 2681/a, 2682/a

el-ân: -2- [Ar.] 1. Şimdiye kadar.
e. 1050/a
2. Şimdi.
e. 1044/a

elbette: -2- [Ar.] Şüphesiz, kuşkusuz.
e. 0190/a, 4628/a

elçi: -2- [T.] Bir devleti diğer bir devlet
katında temsil eden kimse.
e. 2276/b
e.+ le 1946/b

elem: -1- [Ar.] İztırap, keder.
e.+ inden 2248/b

elgin: -2- [T.] Aciz, miskin, sefil.
e. 2570/b
e.+ in 4205/b

elif: -3- [Ar.] Arap alfabesinin ilk harfi.
e. 0681/b, 0682/a
e.+ dür 0680/b

elikdür-: -12- [T.] Elde etmek, ele
geçirmek.
e. 0577/b, 1676/b, 3972/b
e.- di 0312/b, 1583/b, 2961/b
e.- düm 0812/a
e.- düñ 1138/b, 2389/b
e.- em 1650/b, 2955/b
e.- mek 0451/a

elkâb: -1- [Ar.] Lakaplar, unvanlar.
e. (e.- ı revnağ “güzel lakap”) 0204/a

elli/ ellü: -7- [T.] Elli sayısı.
e. 0793/a 3435/a, 3436/a, 4657/a

e.+ den 2763/a
e.+ dür 4109/a

ellü: -1- [T.] Elli, eli olan.
e. (kılıç e. ol-) 3954/b

el-ḥaḳ: -2- [Ar.] Hakikaten, doğrusu.
e. 1388/a, 2894/a

el-ḥaşş: -2- [Ar.] Saf, halis.
e. 3766/a, 3815/a

El-Hirāk: -1- [Ar.] Suriye’nin güneyinde
küçük bir şehirdir, Al-Hirak.
E.+ ı 0483/a

em-: -2- [T.] Emmek.
e.- en (süt e.) 3237/b
e.- erken 1592/a

emānet: -1- [Ar.] Birine geçici olarak
bırakılan ve teslim alınan kişice
korunması gereken eşya, kimse vb.
e. 0622/a

emek: -2- [T.] Bir işin yapılması için
harcanan beden ve kafa gücü,
mesai, zahmet.
e. 2547/b
e.+ de 2153/b

emîn/ emn: -7- [Ar.] 1. Güvenilir, itimat
edilir kimse.
e. 0576/a, 4298/b; (e. ü amānı
“korkusuzluk, güvenlik”) 4353/b
2. Herhangi bir konuda tereddüt ve
şüphesi olmayan.
e. (e. kıl-) 0559/b; (e. ol-) 1172/b,
1602/b, 3437/b, 4615/a

emr: -9- [Ar.] Buyruk, emir.
e. 0025/a; (e. it-) 0130/a, 0151/a
e.+ idür 0493/a
e.+ inden 4438/b
e.+ ine 0184/a
e.+ iyile 4605/b
e.+ üne 2755/b
e.+ üñle 0056/a

emret:- -1- [Ar.+T.] Kesin olarak bildirmek, buyurmak.
e.- diyse 3840/b

emreyle:- -1- [Ar.+T.] Emretmek.
e.- di 4271/b

enbân: -1- [Far.] Heybe.
e.+ uma 1715/b

enbâz: -2- [Far.] Eş, benzer.
e. 0194/b, 2912/b

enbiyâ: -1- [Ar.] Nebiler, peygamberler.
e.+ nuñ 3708/b

encâm: -1- [Far.] Son, nihayet.
e. 3497/b

endâm: -2- [Far.] Beden, vücut.
e. 4263/a
e.+ ını 2997/a

endâze: -1- [Far.] Ölçü, miktar.
e.+ sidür 3107/a

endişe: -38- [Far.] 1. Düşünce.
e. 0919/b, 0960/b, 2194/a, 2204/a, 2943/b, 4105/a; (e. kal-) 1152/a; (e. kıl-) 0377/a, 1163/a, 1420/a, 1878/b, 2497/b, 3561/b; (e. it-) 1238/b
e.+ müz 1162/a
e.+ müzden 2229/b
e.+ si 3584/b
e.+ yi 2995/a
e.+ yle 3458/a, 3587/a, 4456/a
2. Tasa, kaygı.
e. 0638/b, 1375/b, 1859/a, 3095/a, 3504/b; (e. kıl-) 0487/b, 2031/b, 3456/a, 4531/a; (e. it-) 4641/a; (e. ol-) 2538/a
e.+ den 1761/b
e.+ si 2538/b, 4096/b
e.+ yle 0444/a, 2945/a
e.+ ye 4318/a

endişeli: -2- [Far.+T.] Endişeli, düşünceli.
e. 2582/b
e.+ ydi 0386/a

endişevârî: -1- [Far.] Düşünceli gibi olan, endişelenen.
e. 1986/b

Endiyan: -3- Hüsrev'in askerlerinden biridir.
E.+ a 2173/a
E.+ la 2013/b
E.+ uñ 1762/b

enek: -2- [T.] 1. Çene, çene kemiği.
e. 0415/b
2. Enenmiş, burulmuş, erkekliği giderilmiş (hayvan).
e. 1616/b

epsem: -4- [T.] Sessiz, susmuş.
e. 1991/a, 2032/b, 3963/b; (dil e. ol-) 2895/a

er: -109- [T.] 1. Erkek, adam.
e. 0271/a, 0281/b, 0613/a, 0613/b, 0621/b, 0622/a, 0625/a, 0625/b, 0631/a, 0635/b, 0747/a, 0752/a, 0958/b, 1004/a, 1006/b, 1008/b, 1014/b, 1030/a, 1123/a, 1242/a, 1249/a, 1254/b, 1727/b, 1734/a, 1798/b, 1809/a, 1869/a, 2018/a, 2075/b, 2132/b, 2146/b, 2201/a, 2212/a, 2224/a, 2246/b, 2255/b, 2293/b, 2372/b, 2511/b, 2527/b, 2559/b, 2654/a, 2681/a, 2838/a, 2842/b, 3124/a, 3178/a, 3198/b, 3375/a, 3409/a, 3997/b, 4075/a, 4225/a, 4284/a, 4301/a, 4410/a, 4436/a, 4491/b, 4493/b, 4646/a; (e. degülem) 3185/b; (e. ol-) 1000/a
e.+ de 1007/a
e.+ den 1008/a, 1058/a, 1134/b, 1729/a, 2453/a, 2692/b, 2979/b, 3629/b
e.+ di 4310/a
e.+ dür 0755/a, 0760/b,
e.+ e 1367/a, 1644/b, 1728/a, 1747/b, 2371/b
e.+ i 0191/a, 0671/a, 0757/b, 2282/b, 2403/a, 2480/a
e.+ idi 4285/b
e.+ idür 2132/b
e.+ in 2205/b

e.+ ine 2106/b

e.+ ini 4578/a

e.+ le 3629/a

e.+ sin 4025/a

e.+ üñdür 0957/b

2. Asker.

e. 2056/a, 2089/a, 4351/a,

e.+ den 2249/b,

e.+ dür 1228/b

e.+ i 1161/a, 1182/b, 1905/b,

e.+ idür 1164/b,

e.+ inden 0989/a, 1015/b, 1243/a,

2204/b, 4432/a

e.+ sin 1049/b,

er-: -2- [T.] Kavuşmak, nail olmak.

e.- e 2191/b

e.- eydi (‘ışka e.) 3868/a

Erdeşir: -1- Sasani İmparatorluğu’nun kurucusu ve ilk hükümdarı.

E.+ üñ 1890/a

Erdevîl: -1- İran’nın Erdebil şehridir.

E.+ e 1324/b

eren: -31- [T.] Er, erkek.

e. 0146/b, 0749/b, 1204/b, 1230/b,

1234/b, 1389/b, 1725/a, 1894/a,

1966/a, 1987/b, 2050/a, 2098/b,

2120/b, 2232/b, 3105/a, 4465/b

e.+ den 2178/a, 2204/a

e.+ le 0942/b

e.+ ler 1006/a, 1007/b, 1316/b,

1893/b, 1903/b, 2040/a, 2235/a,

2242/b, 2300/a, 2303/b, 2766/a,

2846/a

erğanün: -2- [Far.] Org.

e. (çarh-ı e.) 4076/b

e.+ ı 0336/a

ergüvân: -1- [Far.] Eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, süs ağacı.

e.+ ı 3891/b

ergüvânî: -1- [Far.] Erguvan renginde olan.

e. 0336/b

erin-: -1- [T.] Tembellik etmek, üşenmek.

e.- mez 4298/a

Erjeng: -1- İran hurafelerine göre meşhur ressam Mani’nin yaptığı resimleri ihtiva eden mecmua.

E. (E. ü Mânî) 3194/b

erkân: -3- [Ar.] Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.

e. 0950/b; (e. ol-) 0021/b

e.+ dan 0021/a

erkek: -1- [T.] Erkek.

e. 0298/a

erlik: -18- [T.] Erkeklik, yiğitlik.

e. 0273/b, 1367/a, 1644/a, 1700/b,

1852/a, 2204/b, 2548/b, 4470/a

e.+ de 0380/a

e.+ dür 2767/a

e.+ i 0382/b, 2056/b

e.+ ile 0666/a, 1935/b, 2113/a

e.+ lüyidi 2169/a

e.+ süz 2182/b

e.+ üñ 2206/b

erliklü: -8- [T.] Yiğit olan.

e. 0989/a, 1004/b, 1201/b, 2069/a,

2221/b, 4497/b

e.+ ler 2226/a

e.+ ye 1799/b

Ermen: -1- Ermeni.

E. 3573/a

ervan: -2- [T.] Delikanlı.

e. 2189/a, 4647/a

erzân: -1- [Far.] Uygun, layık.

e. (e. ol-) 1451/a

es-: -4- [T.] Esmek.

e.- di (yıl e.) 3750/b

e.- en (e. yilile) 0814/a

e.- erdi (yıl e.) 1012/b

e.- meye (yıl e.) 1872/b

esen: -4- [T.] Sağ salim, afiyette, sıhhatte.

e.+ dür (baş e.) 2895/a

e.+ ven 2905/a

- e. (e. kal- “hoşça kal”) 3541/b;
(başı e. ol- “rahat ve sıhhatte olmak”) 2907/b
- eşer:** -4- [Ar.] Bir şeyin varlığını gösteren
belirti, alamet.
e. 0172/b, 4607/b; (e. kalma- “yok
olmak”) 0171/b; (e. kıl-) 2220/a
- esîr:** -1- [Ar.] Savaşta düşman eline düşen
kimse, tutsak.
e.+ ler 3698/b
- esirge-:** -3- [T.] Korumak, himaye ve
muhafaza etmek,
e. 3694/b
e.- rse 3233/a
e.- rseñ 4090/b
- eski:** -13- [T.] 1. Çok zamandan beri var
olan, üzerinden zaman geçmiş olan,
kadim.
e. 0278/b, 0958/b, 1818/a, 1889/a,
4541/b
2. Zamanın etkisiyle veya kullanıla
kullanıla yıpranmış, bozulmuş,
yeniliğini kaybetmiş, köhne.
e. 0475/a, 0497/a, 1867/b, 1870/a,
2438/b, 3540/b
e.+ yiken 1431/b
3. Bir zamanlar var olup şimdi
mevcut olmayan.
e. 1899/b
- eski-:** -1- [T.] Üzerinden zaman geçmek.
e.- mişdür 1832/b
- esrâr:** -1- [Ar.] Sırlar, gizli şeyler.
e. 3610/b
- esrit-:** -5- [T.] Sarhoş etmek, kendinden
geçirmek.
e. 4108/b
e.- i 4230/a
e.- ür 0538/b, 1705/a
e.- ürven 4134/b
- esrük:** -34- [T.] 1. Sarhoş.
e. 0085/a, 0420/a, 0785/a, 1435/b,
1655/a, 1675/a, 1704/b, 2314/b,
- 2651/a, 2852/b, 2992/b, 3040/a,
3378/a, 3433/a, 3762/a, 3771/b,
3830/b, 3867/a; (e. ü bî-ğuş kıl-)
4171/a; (e. it-) 1704/a, 4232/b; (e.
kıl-) 2739/a; (e. ol-) 1479/b, 1485/a,
4224/a, 4225/b
e.+ düm 4225/b
e.+ ün 1615/b
e.+ ven 2992/b
2. Kızgın, öfkeli.
e. 1407/a, 1464/a, 3892/a, 4157/a
e.+ di 2748/a
- esrüklik:** -7- [T.] Sarhoşluk.
e. 0540/a, 1511/a, 2427/b
e.+ i 4238/a
e.+ le 4244/b
e.+ üñ 1616/a
e.+ ün 4237/a
- eş-:** -3- [T.] Hızlı yürümek.
e.- er 0941/a
e.- erken 0936/b
e.- üp 1315/a
- eş:** -2- [T.] 1. Çift.
e.+ di 2085/a
2. Denk değerde, benzeri.
e.+ i 3407/b
- eşek:** -4- [T.] Eşek
e. 0633/b, 1022/a, 1131/a, 4290/a
- et:** -2- [T.] Et.
e.+ i 2405/b
e.+ üñ 1056/b
- etek:** -1- [T.] Etek.
e.+ lerin 0418/b
- etmek:** -18- [T.] Ekmek.
e. 0475/b, 0618/a, 0618/b, 0619/a,
1099/b, 1715/b, 2308/a, 2308/b,
2436/a, 4398/b, 4403/a, 4404/a,
4404/b, 4418/a, 4286/b, 4287/a,
4287/b
e.+ ini 0613/b
- etmekçi:** -1- [T.] Ekmekçi.
e. 4405/a

etmeksüz: -1- [T.] Yiyeceksiz, ekmeksiz.
e. (e. ü susuz) 4282/a

ev: -29- [T.] Mesken, hane.
e. 0335/a, 0350/a, 0350/b, 1459/b,
1955/b, 2329/b, 2746/b, 2835/b,
3067/b, 4049/b
e.+ de 1392/b, 3071/b, 3832/a,
4462/a
e.+ den 0836/a, 3437/a, 3654/a
e.+ e 0900/b, 2474/a, 4529/b
e.+ i 4263/b
e.+ idür 3086/a
e.+ ine 0323/b, 4482/a
e.+ ini 4637/b
e.+ miş 3041/a
e.+ üm 2044/a
e.+ üñ 2834/b, 3827/a

evcât: -1- [Ar.] En yüksek nokta, zirveler.
e. (şah-ı e.) 0241/a

evet: -5- [T.] Ancak, fakat, lakin, amma.
e. 2868/b, 2878/b, 3010/a, 3637/a,
3900/a

evliyâ: -1- [Ar.] Erenler, ermişler, veliler.
e.+ nuñ 3708/a

evvel: -13- [Ar.] 1. Önce, ilk.
e. 0041/a, 0087/b, 1773/a, 2427/b,
3910/a, 4041/b
e.+ de 2421/a
e.+ den 0048/a, 1651/a, 1682/a
2. Başlangıç.
e. 2911/a
e.+ inde 2281/a
e.+ ine 3514/b

eyâ: -1- [Far.] Ey, hey!
e. 0969/b, 2320/b

eydil-/ eytil-: -1- [T.] Söylenmek,
denilmek.
e.- di (söz e.) 0695/a
e.- meyicek (“söylenmeyecek”)
3659/b

eyer: -2- [T.] Binek hayvanlarının sırtına
konulan, oturmaya yarayan nesne.

e. 2069/b, 3289/a

eyerlü: -1- [T.] Eyer vurulmuş.
e. 4189/b

eygü: -1- [T.] İyi.
e. 0273/b

eyt-/ eyit-/ eyüt-: -165- [T.] Demek,
söylemek.

e. 0409/b, 0567/b, 0623/b, 0889/a,
1903/a, 2263/b, 2324/b, 2364/b,
2565/a, 2632/a, 2634/a, 2709/b,
2755/b, 2850/b, 2851/b, 2852/b,
2853/b, 2854/b, 2855/a, 2928/a,
3135/a, 4406/b, 4414/a; (kelâmı e.)
1842/b; (kulakına e.) 2635/a

e.- di 0278/a, 0481/a, 0518/a,
0552/b, 0739/a, 0746/a, 0803/a,
0839/b, 0857/a, 0863/b, 0902/a,
0933/a, 0945/a, 0951/a, 0999/a,
1036/a, 1048/a, 1100/a, 1101/a,
1115/a, 1125/a, 1172/a, 1221/a,
1230/a, 1236/a, 1279/a, 1293/a,
1298/a, 1519/a, 1527/a, 1529/a,
1531/a, 1662/a, 1739/a, 2001/a,
2133/a, 2141/a, 2155/a, 2224/a,
2261/a, 2297/a, 2309/a, 2319/a,
2347/a, 2408/a, 2411/b, 2445/a,
2501/a, 2529/b, 2540/a, 2566/b,
2575/b, 2605/a, 2621/a, 2660/a,
2672/a, 2744/a, 3126/a, 3130/a,
3137/b, 3149/a, 3150/a, 3151/a,
3152/a, 3153/a, 3154/a, 3155/a,
3156/a, 3157/a, 3158/a, 3159/a,
3160/a, 3160/b, 3161/a, 3162/a,
3163/a, 3164/a, 3165/a, 3166/a,
3167/a, 3168/a, 3610/b, 3894/a,
3957/b, 4032/b, 4302/a, 4326/a,
4402/a, 4431/a, 4441/a, 4496/a,
4497/a, 4999/b; (kelâmı e.) 4222/a;
(sözi e.) 2047/b; (sözler e.) 0311/b

e.- diler 2018/b

e.- dürdi 2388/a

e.- e 0064/a, 2873/b; (cevâb e.)
2990/a

e.- ebilmek 2287/b

e.- em 0569/b, 1792/b, 2660/b

e.- en 0278/a, 0468/a, 0606/a,
1800/a, 3449/a, 4408/a

e.- gil 2668/a
e.- ici (“söyleyen”) 0476/a, 0567/b,
2539/b, 4076/a, 4586/a
e.- ildi 0468/a
e.- me 3131/b
e.- mek 1570/b; (rāz e.) 1570/a
e.- mekden 3661/b
e.- se 3834/b
e.- ügin (ne e.) 0549/b
e.- üñ 1016/b, 2993/a, 2993/b,
3002/b, 4330/b
e.- ür 1220/b, 2861/a
e.- ürđi 0388/a, 1503/a, 3147/b,
4247/b
e.- üriken (hikāyet e.) 4155/a
e.- ürse 0709/a, 2824/a, 2851/a
e.- ürsin 1731/b
e.- ürven 2780/b

eyle-: -122- [T.] Eylemek, etmek
anlamlarında yardımcı fiil.

e. 0152/a, 1631/b, 1936/b, 3116/a;
(ābād e. “imar etmek”) 2984/b;
(āheng e. “düzenlemek”) 2986/b;
(aydın e. “aydınlatmak”) 0007/a;
(āzād e. “serbest bırakmak”) 1652/b;
(cehd e. “çabalamak”) 3186/b;
(dermān e. “çare olmak”) 1631/a;
(dünümü gündüz e.) 3691/a;
(hāk e.) 3791/b; (hoş-āvāze e.) 0008/b;
(īmin e.) 1746/a; (issi e.) 1245/a;
(ķanā‘at e. “yetinmek”) 4649/a;
(ķaynaķ e.) 4385/b; (pāk e. “temizlemek”) 3791/a;
(pāre pāre e.) 1689/a; (raķm e. “acımak”) 3711/a;
(rūšen e.) 0081/a; (seyrān e. “gezme”) 0700/a;
(şād e. “sevindirmek”) 1652/a, 2983/b,
2984/a; (tamām e.) 0448/b; (tāze e.) 0008/a;
(terk e.) 1634/b; (yārī e. “dost olmak”) 4239/b;
(yig e.) 1074/a; (yoldaş e.) 0091/b; (yüz e.) 3691/b;
(zulm e. “haksızlık etmek”) 3858/a;
(‘işret e.) 2791/a
e.- di (ārāyiş e. “süslenmek”) 4267/a;
(cūş e. “çoşmak”) 3924/a;
(ġarķ e. “boğulma, dolma”) 4318/a;
(güç e.) 0342/a, 4476/a; (i‘ zāz e. “ağırlamak”) 0795/a;
(ķavl e. “sözleşmek”) 4165/a; (muraşşā‘ e.

“kıymetli taşlarla süslemek”) 1526/b,
4547/a; (şabr e. “sabretmek”) 2378/a;
(şikāyet e. “şikayet etmek”) 3990/b; (‘azm e. “gayret göstermek”) 0705/b,
3730/a
e.- diler (alkış e.) 0969/a, 4217/b;
(güci e. “zorlamak”) 0864/b;
(ta‘līm e. “öğretmek”) 3329/a;
(tefekkür e. “düşünmek”) 1868/b;
(teslīm e. “verilmesi gereken yere vermek”) 3329/b;
(yir e. “yer hazırlamak”) 2966/b
e.- dügin (sözin bī-vaķt e. “vakitsiz konuşmak”) 4034/b;
(hikāyet e. “anlatmak”) 4034/a
e.- dūñ (farz e. “farz kılmak”) 0027/a;
(saġınç e. “emek vermek”) 1932/b
e.- gil (usta e.) 0713/a; (‘arż e. “sunmak”) 1244/b
e.- me (devr e. “dönme”) 0709/a
e.- me (nāz e. “nazlanmak”) 3795/a
e.- mek (müyesser e. “nasip etmek”) 2526/b
e.- mekden (feryād e. “haykırmak”) 3470/a;
(yād e. “anmak”) 3470/b
e.- mez (şabr e.) 4249/a
e.- mezdi (fehm e. “anlamak”) 2989/b
e.- mezsın (minnet e. “iyilik istemek”) 0059/a;
(vaşıyyet e.) 0059/b
e.- ñ (ziyāret-ķāne e.) 3246/b
e.- r 2954/a; (āh e.) 3350/b;
(selām e. gibi) 2028/b; (farķ e. mi) 4237/b;
(düni gün e. ü günü dün e.) 4622/a;
(helāk e.) 3693/a; (ķul e.) 0796/a;
(rūšen e.) 3105/b; (dügüni yas u yası düğün e.) 4622/b;
(yig e.) 3091/a; (zehr e.) 1188/b
e.- rđi (münācāt e.) 4247/a; (rūšen e.) 4055/a
e.- ridi (fıkr e.) 2889/a; (ķarc e. “harcamak”) 2889/b;
(ķulluķ e.) 4449/b
e.- riken 4286/a
e.- rin 1965/b
e.- riseñ (ķabül e.) 3327/b

e.- rsin (ne e.) 3313/a; (‘azāb e. “acı
çektirmek”) 3936/a
e.- ye 1784/a, 3112/b, 4117/b;
(gözünü yaş e.) 3158/a; (rūşen e.
“aydınlatmak”) 4061/b; (şarf e.)
4535/a; (tārāc e. “yağmalamak”) 3729/b; (terk e.) 1612/b
e.- yeler (ziyān e.) 4487/b
e.- yelüm (ne e.) 3101/a
e.- yem 1600/a, 4537/a; (çāre e.)
2939/b; (yazūñ kış e.) 1051/b
e.- yen (çarḥ-ı gerdān e.) 2568/a;
(yavuzlık e.) 4484/a
e.- yesin (hoş e. “iyi muamele
etmek”) 0124/a
e.- yeydüm 4682/b
e.- yeyidi (yazı kış e. kış yaz e.)
0069/a
e.- yü (āh e.) 4375/b, 4440/b; (‘arz
e.) 2337/b
e.- yüben 0879/b; (āğāz e.
“başlamak”) 3805/a; (men‘ e.)
0035/a; (nāz e.) 3805/b
e.- yüp 0158/b (müzeyyen e.
“süslemek”); (temāšā e.
“seyretmek”) 0503/a; (terāzū e.
“tartmak”) 2806/a
e.- yürek 700/a, 1447/a

eyle: -6- [T.] Öyle.

e. 0104/a, 0476/a, 1746/b, 2650/b,
3474/b, 4048/b

eyleş-: -1- [T.] Karşılıklı yapmak.

e.- ürdi 0761/b

eylük/ eylik: -37- [T.] İyilik.

e. 0353/a, 0635/b, 0963/b, 1221/b,
1300/a, 1751/b 1852/a, 1866/b,
1936/b, 2209/a, 2285/b, 3899/b,
4103/a; (e. bil-) 1289/a; (e. it-) 0358/b, 2142/a, 2929/b; (e. kıl-) 2285/a; (nīyet e. ol-) 2459/a; (e. um-) 4290/b
e.+ den 2448/a, 2710/b
e.+ dür 1038/a, 2480/a, 4669/b
e.+ e 1221/b, 2952/b
e.+ i 1141/a
e.+ idi 1779/b

e.+ ile 0357/b, 0927/a, 2158/b,
2527/a, 2694/b, 4652/b
e.+ ine 0211/a
e.+ le 2646/b

eyü: -40- [T.] İyi.

e. 0043/a, 0090/a, 0307/b, 0353/a,
0358/a, 0405/a, 0632/a, 0773/b,
1033/a, 1220/b, 1638/b, 1679/b,
1753/b, 1844/a, 1882/b, 2050/a,
2084/a, 2084/b, 2141/b, 2215/b,
2496/b, 2598/b, 2643/b, 2714/a,
2864/a, 2966/b, 3322/b, 3431/b,
3656/a, 3661/b, 3663/b, 3906/a,
4302/b, 4654/a; (e. mi) 0728/a
e.+ ler 0141/b, 3899/b
e.+ ye 0041/b
e.+ yise 3498/a

eyvān: -10- [Far.] Köşk, kasır.

e. 1250/a; (e.- ı kaşrı) 0166/a
e.+ a 3790/b
e.+ dan 2025/b
e.+ ı 0484/a, 3718/a
e.+ ıla 2148/b
e.+ ina 1201/a, 1249/b, 1325/b

eyyām: -4- [Ar.] 1. Günler.

e. 3497/a
2. Devir.
e.+ ina 0181/b
e.+ uñ 2724/a
3. Uygun zaman, an.
e. 1583/b

ez-ber: -2- [Far.] Akılda tutma, ezber.

e. 0313/b, 2760/a

ezil-: -1- [T.] Ezilmek.

e.- miş 3651/b

ezrak: -1- [Ar.] Gök renginde, mavi.

e. 4291/a

ez-bād: -1- [Far.] Esen yelden.

e. 0716/b

ez-kāf: -1- [Far.] Kaf Dağı’ndan.

e. 0056/b

ez-şāh-nāme: -1- [Far.] Şahname'den.
e. 0172/b

ez-teşlīs: -1- [Far.+Ar.] Üçünden.
e. 2356/b

F

f.+ dūr 2914/a

fağfūr: -1- [Far.] Çin imparatorlarına verilen unvan.
f. (mīr-i f. “Çinli kumandan”) 3737/a

fahr: -11- [Ar.] Övünme, büyüklük.
f. (f.- ı cihāna “kainatın övünç kaynağı, Hz. Muhammed”) 0119/a, 0197/b; (f.- ı devlet) 0262/a, 0929/a; (f.- ı mülk) 2931/a; (f.- u devlet) 0213/a
f.+ ı 0128/a, 0488/a, 0926/b
f.+ ıdur 0092/a
f.+ ına 0226/a

Fahreddīn: -1- Fahrüddin Yakub b. Muhammed (Fahrī).
F. 4673/a

Fahrī: -8- Fahrüddin Yakub b. Muhammed (Fahrī).
F. 0089/a, 0128/b, 0488/b
F.+ dūr 0092/b
F.+ ni 0190/a, 0191/b
F.+ nūñ 0125/a, 2446/a

fahriyā: -1- [Ar.] Övünme.
f. 4648/a

faķır: -1- [Ar.] Yoksul, parasız.
f.+ in 4205/b

fāl: -10- [Ar.] Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma.
f. 2084/a, 3906/a; (f. ur- “fal bakmak”) 1339/b, 3074/b, 3075/a
f.+ ı 4022/b, 4423/b
f.+ ıdı 2714/a
f.+ ıla 3731/a
f.+ ın (f. dut-) 0018/b

Felātūn: -1- Eflatun (Platon).
F. 1870/b

fānī: -3- [Ar.] Ölümlü, baki olmayan.
f. 2641/a, 2708/a

fāriğ: -4- [Ar.] Vazgeçmiş.
f. 1707/b, 3919/b; (f. ol- “vazgeçmek, bırakmak”) 0461/b, 4177/b

fark: -7- [Ar.] 1. Benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık.
f. (f. eyler mi) 4237/b
f.+ ın 4159/a, 4159/b
f.+ ına 0108/a
2. Anlamak, sezmek,
f. (f. it-) 1988/b, 3072/b; (f. kıl-) 2098/a

farz: -1- [Ar.] Şart ve gerekli olan şey.
f. (f. eyle-) 0027/a

fāsīd: -1- [Ar.] Bozulmak.
f. (f. ol-) 1162/a

fāş: -20- [Far.] Meydana çıkmış, açığa vurulmuş, duyulmuş.
f. 0020/a, 0543/a, 0565/b, 2231/a, 2535/a, 2776/b, 2785/b, 2949/b, 3120/a, 3467/a, 3627/a, 4051/a, 4136/b, 4293/a, 4341/a, 4487/a; (fāş ü mestur “meydana çıkmış veya saklı”) 1376/b; (f. aç-) 1426/b; (f. kıl-) 1730/b
f.+ ıdı 4241/b

fazl: -7- [Ar.] Cömertlik, iyilik, lütuf.
f. (f. it-) 0047/a
f.+ uñ 0002/b, 0048/b, 0049/a, 0192/b, 0193/a
f.+ uñla 0047/a

feh̄m: -3- [Ar.] Anlama, anlayış, idrak.
f. 1021/b; (f. eyle- “anlamak”) 2989/b; (f. it-) 4525/b

felek: -26- [Ar.] 1. Dünya, âlem, devran.
f. 0016/a, 1692/a, 2234/a, 2438/a; (f. ol-) 3821/a
f.+ ler (f. dön-) 1770/a
2. Gökyüzü, semâ.

f. 0581/a, 1528/a, 1663/a, 2116/b,
3120/a, 3122/b, 3527/a; (f. gibi)
3629/a, 3732/b
f.+ de 0111/a, 0433/b, 2235/b
f.+ den 0225/a,
3.Kader, baht.
f. 0223/a, 1365/a, 4182/a
f.+ den 0891/a, 3354/a, 0596/b,
f.+ i 3718/a

Felek-nâz: -2- Hüsrev'in cariyelerinden
biridir.
F. 1508/b, 1521/a

fenâr/ fener: -2- [Yun.] İçinde ışık kaynağı
bulunan aydınlatma aracı.
f. 3262/a
f.+ em 3682/a

fer: -2- [Far.] Şan, nüfuz.
f. 0801/b, 0956/b

ferâgat: -4- [Ar.] Rahatlık.
f. 0439/b, 4045/b; (f. döşegine)
4513/b
f.+ la 2836/b

ferah: -5- [Ar.] Gönül açıklığı, sevinç,
sevinme.
f. 3063/a, 4666/b; (f. vir-) 2344/b
f.+ dan 1556/b
f.+ lar 0222/a

Ferhâd: -44- Hüsrev-i Perviz'in sevgilisi
Şîrîn'in aşığıdır.
F. 2923/a, 2948/b, 2978/a, 2988/b,
2995/a, 3006/a, 3011/a, 3020/a,
3035/a, 3044/b, 3083/a, 3093/b,
3115/b, 3126/a, 3137/b, 3154/b,
3187/a, 3253/a, 3278/a, 3286/a,
3296/a, 3358/a, 3361/a, 3384/a,
3405/a, 3410/b, 3414/a, 3449/b,
3490/a, 3499/a, 3850/b; (F.- 1
cigersüz 3130/a); (F.- 1 hayrân)
3313/a (Şîrîn ü F.) 2917/b; (F.- 1
miskin) 3221/a; (gerekdür F. ol-)
3438/a
F.+ a 3123/b, 3182/a
F.+ 1 2922/b, 3117/b, 3288/a,
3389/a, 3390/b

F.+ uñ 3201/a

ferhunde: -4- [Far.] Uğurlu, kutlu, mesut,
mübarek.

f. 0213/a; (şâh-ı f.) 1465/b; (şeh-i
f.) 0262/a, 4445/a

Ferîdün: -3- İran'ın efsanevi kahramanı.
F. 1516/a, 3124/a; (F.- 1 şehinşâh)
1774/a
F.+ dur 1001/b

ferişte/ firîşte: -2- [Far.] Melek.
f. 0855/b, 1504/b

ferlü: -2- [Far.+T.] Süslü.
f. 2723/a, 3124/a

fermân: -9- [Far.] Emir, buyruk.
f. 0025/a, 0164/b, 1984/a; (f. buyur-
) 4626/a; (f. kıl-) 0872/b; (f. vir-)
2955/a
f.+ ını 3556/a
f.+ la 0422/a
f.+ uñla 4100/b

ferr: -3- [Far.] Parlaklık, aydınlık, nur.
f.+ i 1117/b, 2167/a
f.+ ile dâd viren 2282/a

ferrâş: -1- [Ar.] Hizmetçi.
f. (f. ol-) 3879/a

ferruḥ: -17- [Far.] Uğurlu, kutlu.
f. 4339/b, 4411/b, 4423/b; (zâd-ı f.
"hayırlı olan") 1220/a, 4310/a,
4319/a, 4329/a, 4339/a, 4342/a,
4348/a, 4366/a, 4411/a, 4423/a,
4426/a, 4431/a, 4495/a, 4497/a

ferruḥ-zâd: -1- [Far.] Hayırlı, kutlu,
doğuştan uğurlu.
f.- 1 cihânsuz 4279/a

ferseng: -3- [Far.] Fersah.
f. 2986/a, 3749/a; (f. ol-) 3039/b

ferş: -2- [Ar.] Yayma, döşeme.
f. (f. ol-) 1437/a
f.+ e (atlas f.) 3777/a

ferverdīn: -1- [Far.] Celâli takviminde baharın ilk ayı.
f. (f.- i nevrüz) 4678/a

feryād: -29- [Far.] Bağırma, haykırış, figan.
f. 0901/b, 1940/a, 2017/b, 3083/b, 4287/a, 4370/a; (f. u āhı) 4120/b; (bāng u f. kı-l-) 4371/a; (efgān u f. kı-l-) 3576/b; (f. eyle-) 3470/a; (f. it-) 1079/b, 1092/b, 2387/b, 2704/a, 3539/b, 3696/b, 4146/b; (f. kı-l-) 0596/b, 0808/b, 1997/b, 2004/b, 2793/a, 3410/a, 4146/a, 4555/a; (f. kıp-) 0365/b; (f. ol-) 2835/b
f.+ ına 4240/b
f.+ ından 4146/b

fesād: -2- [Ar.] Fenalık, kötülük.
f.+ ın 0649/b, 4297/b

fesāne: -1- [Far.] Efsane.
f. 2856/a

fettān: -1- [Ar.] Fitne ve fesada teşvik eden.
f. 4285/b

feylesūf: -6- [Ar.] Filozof.
f. 1816/b, 2038/b
f.+ ı 1861/a, 2291/a
f.+ uñ 1814/b, 2072/a

fınduk: -2- [Far.] Fındık (sevgilinin ağzı).
f. (f. gibi) 4136/a
f.+ la 2384/b

fidā: -6- [Ar.] Bir şey uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme.
f. 0529/a; (f. it-) 4543/a; (f. kı-l-) “gözden çıkarmak”) 3221/a, 3269/b; (f. ol-) 2646/a
f.+ dur 2156/b

figān: -15- [Far.] Acı ile bağırma, feryat.
f. 2420/a, 4463/b; (f. it-) “haykırmak”) 3472/b, 4512/b; (f. kı-l-) 2009/b; (f. kı-) 3542/b
f.+ a 3473/a
f.+ da 1035/b, 1187/b
f.+ dı 1375/b

f.+ dur 2916/a
f.+ ıla 4525/a
f.+ la 2558/b, 3065/b
f.+ lar (f. kı-l-) 2534/b

fikr: -13- [Ar.] Düşünce, fikir.
f. 4343/a; (f. eyle-) 2889/a; (f. it-) “düşünmek”) 4511/b; (f. kı-l-) 3512/a
f.+ i 1424/b, 2397/b; (f. kı-l-) 2943/a
f.+ idi 0919/b
f.+ ile 1503/a, 1987/a, 2537/b, 4324/b
f.+ ini (f. kı-l-) 0640/a

fi‘l: -6- [Ar.] İş, eylem, amel.
f.+ i 0679/b
f.+ ine 0193/a
f.+ ini 0141/a
f.+ ümden 0049/a
f.+ üme 0047/b
f.+ ümüñ 0048/a

fi‘l-hāl: -13- [Ar.] Derhâl, bu anda, hemen.
f. 0473/a 0550/a, 0553/a, 0674/b, 0814/a, 1194/a, 1536/b 2987/a 3122/b, 3340/a, 3394/b, 3859/b, 4163/a

firāk: -3- [Ar.] Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme.
f.+ a 3772/b
f.+ ı 1575/b
f.+ umdan 3848/b

firāvān: -1- [Far.] Çok, aşırı, bol.
f. (tahsīn-i f. kı-l-) 0136/a

Firdevsī: -6- Samaniler ve Gazneliler dönemleri İran edebiyatının önde gelen Fars şairi, Firdevsî.
F. 0174/b, 0207/a, 0232/a, 0235/a
F.+ yidi 0173/a, 0176/b

fireng: -1- [Far.] Batılı.
f. 0245/a

fitne: -7- [Ar.] Karışıklık, kargaşa.
f. 1091/b, 1507/a, 4341/b; (f. ‘ālemdurur) 0811/a; (f. ol-) 0811/b

f.+ nüñ 1687/a
fitne (f. f.+ yile) 0806/b

fitne-engîz: -1- [Ar.+Far.] Fitne koparan,
fesat çıkaran.
f. 1164/b

fit- te‘hîri âfât: -1- [Ar.] “Ertelemede
feleket vardır.”
f. 4247/b

Furât: -1- Fırat Nehri.
F.+ ı 2872/b

furşat: -2- [Ar.] Uygun zaman, elverişli
zaman.
f. 1480/a; (f. gözet-) 4530/b

fuzûlî: -1- [Ar.] Boş yere, boşuna, gereksiz
yere.
f. 3829/b

fülân: -2- [Ar.] Falan.
f. 2926/b, 3790/a

füsûncı: -1- [Far.] Büyü, sihir.
f. 0565/a

G

ğabğab: -1- [Ar.] Çenenin alt kısmı.
ğ.+ dan 1353/b

ğaddâr: -2- [Ar.] İnsafsız, acımayan, zalim.
g. (çarh-ı ğ. “gaddar felek”) 2841/a;
(dehr-i ğ.) 2219/b

Ğaffâr: -1- [Ar.] Kullarının günahlarını affeden, bağışlaması çok olan Allah’ın isimlerinden biridir.
Ğ. 0038/a

ğâfil: -2- [Ar.] Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan.
ğ. 1389/a; (ğ. degüldi) 1714/a

ğafillik: -1- [Ar.+T.] Umursamazlık, gafillik.
ğ.+ da 3406/b

ğaflet: -3- [Ar.] Dalgınlık, dikkatsizlik, gafillik.
ğ.+ de 4347/b
ğ.+ den 0085/b
ğ. 0079/b

ğâh: -15- [Far.] Ara sıra, bazen.
g. 0103/a, 0103/b, 0508/b, 0516/b, 2150/a, 2160/b, 2185/b, 2420/b, 3524/b, 3867/a, 4450/b

ğâlib: -4- [Ar.] Üstün gelen, yenen.
ğ. 0179/b; (ğ. ol-) 1865/a; (ğ. görün-) 3255/a
ğ.+ de 3255/b

Galînūs: -1- Antik Roma Uygarlığı’nın en önemli hekimlerindendir. İslam dünyasında Calinus olarak bilinir.
G. 4443/b

ğaltân: -2- [Far.] Yuvarlanan, yuvarlanıcı.
ğ. 0600/b, 3808/a

ğam: -26- [Ar.] Kaygı, tasa, keder.
ğ. 1556/a, 2032/a, 2418/b, 3285/b, 3528/b, 3535/b, 3711/b, 3729/b; (ğ.

yi- “tasalanmak”) 1679/a, 1806/a, 2443/a, 2708/b, 2830/b, 3456/b, 3963/a, 4632/a; (ğ. gör-) 4454/a; (derdile ğ. ol-) 4666/a; (ğ. gibi) 2742/b

ğ.+ dan 1831/b, 2343/b, 2956/a, 3869/a
ğ.+ dur 0876/b, 2885/b
ğ.+ ın 2133/b

ğamğîn: -8- [Ar.+Far.] Kaygılı, kederli.
ğ. 0222/b, 2311/b; (ğ. kıl-) 2282/b, 2759/b (ğ. ol-) 1735/a, 3477/b, 4560/b, 2311/a

ğammâz: -1- [Ar.] Söz taşıyan, laf yetiştiren.
ğ. 0555/a

ğamnâk: -3- [Ar.+Far.] Kederli.
ğ. 0121/a, 1421/a, 2003/a

ğamze: -1- [Ar.] Yanak çukuru.
ğ.+ si 0555/a

ğam-ğor: -1- [Ar.+Far.] Gam çeken, kederlenen, tasalanan.
ğ. (ğ. ol-) 0360/b

ğaraż: -5- [Ar.] Kötü maksat, garez.
ğ. 0070/a, 2199/a, 2374/b, 2570/a
ğ.+ dan 3701/a

ğâret: -1- [Ar.] Yağma.
ğ. 1961/b

ğarîb: -13- [Ar.] Kimsesiz, zavallı, biçare.
ğ. 3362/a, 3473/a, 4096/a
ğ.+ e 3939/b, 4542/b
ğ.+ em 3243/b, 3368/a, 4500/a
ğ.+ i 3244/b, 3343/b, 3847/a
ğ.+ ler 3698/a
ğ.+ üñ 3242/a

ğarîblık: -2- [Ar.+T.] Kimsesizlik, zavallılık, biçarelik.
ğ.+ dan 3244/a, 3244/b

ğarîk: -1- [Ar.] Boğulmuş, gark olmuş.

- ğ (ğ.- i rahmet ol- “rahmete boğulmak”) 2450/b
- ğark:** -4- [Ar.] Batma, boğulma.
ğ. 2098/b; (ğ. eyle-) 4318/a; (ğ. it-) 3711/b; (ğ. ol-) 3072/a
- ğâşîye-dâr:** -1- [Ar.+Far.] At uşağı, seyis.
ğ.+ ı 4230/b
- ğavğâ:** -5- [Far.] Kavga, dövüş.
ğ. 1900/a, 2317/b; (şûr u ğ. kıl-) 3987/a
ğ.+ sı 3551/b
ğ.+ sın 0888/a
- ğāvur:** -2- [Far.] Müslüman olmayan kimse.
g. 0770/a
g.+ dı 0356/a
- ğāyib:** -2- [Ar.] Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, nerede olduğu bilinmeyen.
g. 0780/b; (ğ. ol-) 0885/a
- ğayret:** -3- [Ar.] Çalışma, çabalama.
ğ. 2416/b
ğ.+ i 2769/a
ğ.+ üñ 2769/b
- ğāzab:** -1- [Ar.] Öfke, kızgınlık, hışım.
ğ.+ dan 1043/b
- ğāzanfer:** -1- [Ar.] Aslan.
ğ. 2728/b
- ğāzî:** -5- [Ar.] Müslümanlıkta düşmanla savaşılan veya savaş yapmış kimse.
ğ. 0143/b, 0240/a, 0242/a; (pāşā-yı ğ.) 0255/b
ğ.+ lerüñ 3703/a
- gebr:** -2- [Far.] Ateşe tapan kimse, ateşperest.
g. 0256/a, 0257/b
- geç-/ giç:** -67- [T.] 1. Bir yerden başka bir yere gitmek, geçmek.
g.- üpdı 4258/a
- g.- di 0859/b, 1039/b, 1156/b, 1180/a, 1355/a, 2266/a, 2266/b
g.- dilerdi 1391/a
g.- en 1181/a
g.- erdi 3061/a, 4644/b
g.- üp 1014/a
g.- ürken 0542/a
g.- sün 1585/a
2. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak.
g.- di (haddden g.) 0143/a
g.- erdi 0697/b
g.- erler (menziller g.) 0429/b
g.- eydi 1486/b, 2223/a
g.- mege 4366/b
g.- mek 3173/b
g.- eydi (sovuğ g.) 0762/b
3. Yaşanıp bitmek.
g.- di 0090/a, 0122/a, 1585/a, 1797/a, 2624/a, 3458/a, 3584/b, 3588/a, 3621/a, 3977/a, 3977/b, 4123/a, 4228/b, 4337/b, 4657/a; (tîz g.) 1798/a
g.- diydi 4398/a
g.- diyse 1900/a
g.- er 0711/b, 1571/b, 3127/b
g.- erdi 3336/a
g.- erler 0503/b
g.- ersin 4094/a
g.- evüz (hoş g.) 4126/a
g.- ıcek 1724/b
g.- iser 4123/a
g.- medi 0293/a
g.- üp 4534/a
g.- üpdür 1920/b
4. İstediklerini yaptıracak kadar hatırı sayılır olmak.
g.- di (nāzı g.) 3561/a
5. Son bulmak, hükmü ve etkisi kalmamak, ortadan kalkmak.
g.- en 0342/a, 1950/a, 2141/b
g.- erdi 2409/a
6. Saplanmak, batmak, girmek.
g.- erdi 0299/b
7. Sarhoş olmak, kendinden geçmek.
g.- mek 1563/a
g.- er 0538/a
8. Bir şeyi düşünmek, aklından geçmek.

g.- erdi 3396/b
9. Vazgeçmek
g. 1063/a, 1748/b, 1892/a
g.- em 1033/b
g.- er 4654/a

geçel: -1- [T.] Eskiden.
g.- den 1920/a

geçi: -1- [T.] Keçi.
g. 2207/b

geçmiş: -7- [T.] Zaman bakımından geride kalmış, yaşanıp bitmiş.
g. 0364/b, 0446/b, 2693/b, 3283/a
g.+ lerine 0268/a
g.- miş 0140/a, 1861/b

geçür-: -5- [T.] 1.Geçirmek.
g.- di (hoş g.) 2394/b
2.Zaman harcamak
g.- di 3023/a
g.- düñ 3846/b, 4658/a
g.- ürdi 0643/b

geh: -22- [Far.] Bazen, ara sıra.
g. 0103/a 1396/b, 1397/a, 1397/b, 1446/a, 1446/b, 1565/b, 1566/a, 1700/a, 1776/b, 1807/a, 1807/b, 2385/b, 2386/a, 2743/b, 3264/b, 4341/a

gehî: -47- [Far.] Bazen, ara sıra.
g. 0430/a, 0430/b, 0508/b, 0516/b, 0775/b, 1396/b, 1397/a, 1397/b, 1565/a, 1566/b, 1567/a, 1567/b, 1568/a, 1568/b, 1690/b, 1700/b, 2363/a, 2363/b, 2364/a, 2384/a, 2384/b, 2385/a, 2387/a, 2388/a, 2558/b, 2743/b, 3055/a, 3055/b, 3056/a, 3056/b, 3524/a, 3524/b, 3983/a, 3983/b, 4055/a, 4055/b, 4176/b, 4357/a, 4357/b, 4450/b

gel: -203- [T.] 1. Varmak ulaşmak, gelmek.
g. 0177/a, 0178/b, 0449/b, 1317/b, 1339/b, 1393/a, 1774/a, 2272/a, 2790/a, 4063/a, 4314/a, 4349/a, 4536/b, 4593/a; (berü g.) 1419/a

g.- den (git ü g.) 4177/b
g.- di 0639/a, 0662/a, 0684/a, 0851/b, 1079/a, 1117/a, 1119/a, 1169/a, 1219/b, 1249/a, 1315/a, 1315/b, 1816/b, 1829/a, 1973/b, 1976/a, 2047/a, 2179/b, 2185/a, 2200/a, 2202/a, 2334/a, 2367/a, 2367/b, 2472/a, 2529/a, 3610/a, 3619/b, 3635/a, 3763/b, 3771/b, 3782/a, 4025/a, 4054/a, 4205/a, 4266/b, 4329/a, 4338/a, 4502/a, 4646/a, 4677/b; (baş a g. “yönetmek”) 2802/a; (bir araya g. “bir araya gelmek”) 3647/b; (çeriyile g. “birlikte gitmek”) 2118/a; (duru g.) 1465/b; (mihmān-ı server g. “misafir gelmek”) 3624/b; (nevbet g. “sırası gelmek”) 1535/a, 1546/a
g.- diler 2020/a, 2165/b, 2294/a, 2671/b, 2676/a, 2926/a
g.- düğini 2096/a, 2127/a
g.- düğün 3830/b
g.- düm 3907/a, 4141/b
g.- düñ 1651/b
g.- düñüz 2562/a
g.- e 0033/b, 0391/a, 0396/b, 0466/b, 1277/b, 1282/a, 1362/a, 2148/b, 2218/a, 2698/a, 2771/b, 3322/b, 4602/b
g.- em 4536/b
g.- en 1212/a, 2111/b, 2229/a, 3637/a
g.- ıcek 0580/b
g.- ince 1209/b, 3777/b
g.- iser 1496/a, 1496/b
g.- medi (baş a g. “yönetmek”) 3171/a
g.- mege 3174/b
g.- mekde 2338/a
g.- mezse 1022/a
g.- dükde 2512/b
g.- se 3831/b, 4026/a
g.- sün 1617/b, 4210/a; (yakın g.) 2136/a
g.- üben 1587/a, 2353/a, 3623/b
g.- üñ 0731/a,
g.- üp 0683/b, 0770/b, 0866/a, 1381/b, 1426/a, 1536/b, 2039/a,

2606/a, 2656/a, 3287/a, 3675/b,
3784/b, 4168/a, 4209/a, 4462/a
g.- üpdü 1491/a
g.- üpdür 0707/a, 2225/a 2225/b
g.- ür 0478/b, 2129/b, 3007/b,
4214/a
g.- ürdi 2097/b, 3057/b, 3079/b,
3279/a, 4022/a, 4588/a
g.- ürse 0690/a, 1550/a
g.- ürseñ 1587/b
g.- ürven 0852/b, 4647/b
2. Uzak bir yerden daha yakın bir
yere varmak.
g.- di 0595/b, 1756/a
3. Yapmayı becermek, yapabilmek.
g.- di 0243/b; (hüner g.) 1472/a
g.- mesün (elümden g.) 0006/b
g.- ür 0212/a, 1687/b
4. Gidilen yerden dönmek
g.- di 0850/b, 1118/b
5. Rast gelmek, rastlamak, isabet
etmek
g.- di 1146/a
6. Hiç beklenmedik bir zamanda
çıkıp gelmek.
g.- di (çıka g.) 1386/a, 3292/a,
3736/a
g.- mişdi (çıka g.) 1346/b
7. Etki bırakmak, bir hisse sebep
olmak.
g.- di 1639/a, 3260/a; (hoş g.)
2232/a, 4226/a; (endîşe g.) 2194/a
g.- düm ("maruz kalmak") 3907/b
g.- e 1837/a, 4058/b
g.- sün 0903/b
g.- ürdi 4022/b
g.- ürse 1938/b
8. Söylenmek, anlatılmak.
g.- di 1947/a, 2604/b; (haber g.)
2528/a; (nâme g.) 2528/b
g.- e 4346/a
g.- eydi (dile g.) 2920/a
g.- ıcek 2501/b
g.- mez (dile g.) 0274/b, 2164/b
g.- meyince (emr ü fermân) 0025/a
9. Daha önce gidilen bir yere tekrar
dönmek.
g.- di 1978/a
g.- üben 4423/a
10. (Koku) duyulmak.

g.- di 3294/a
11. Çıkmak, sadır olmak, sudur
etmek.
g.- mez 3176/b, 4625/a
g.- mezse 3615/a
g.- se 0621/b, 1490/b
12. (Haydi) ünlem.
g. 1593/a, 2830/a, 3265/a, 4434/a
g.- üñ 0782/a
13. Hakim olmak.
g.- di 2359/a
g.- medi 1779/a
g.- meye 1736/a
g.- üpdür 0899/b
g.- ür 0706/b, 1299/a
14. Doğmak, neşet etmek, hasıl
olmak.
g.- üpdür 0021/a

geldeç: -1- [T.] Gelecek.
g. 3284/a

gelin: -15- [T.] Evlenmek için hazırlanmış,
süslenmiş kız veya yeni evlenmiş
kadın.
g. 3646/b, 4229/b; (g. gibi) 4065/b
g.+ çün 4187/a
g.+ den 1472/b
g.+ i 1558/b, 2103/b, 3526/a,
4576/b
g.+ ler 0510/a, 1558/a, 3526/b,
4001/b, 4198/a
g.+ lerde 3558/b

gelin-: -3- [T.] Gelinmek, gelmek.
g. 0009/a
g.- di 3606/a
g.- düm 0868/a

gelincük: -3- [T.] Yazın kırlarda, özellikle
ekin tarlalarında yetişen, kırmızı ve
otsu bitki.
g. (g. gibi 4236/a); (g. gibiven)
2799/a
g.+ i 4185/b

gelinlik: -1- [T.] Gelin olma çağına gelmiş.
g. 1995/a

gem: -1- [Ar.] Gam, keder.

g.+ i 2882/a

genc: -70- [Far.] Hazine.

g. 0169/a, 0310/b, 0798/a, 1072/a, 1137/b, 1138/a, 1153/b, 1183/b, 1289/b, 1793/b, 1802/a, 1879/b, 1880/a, 1884/b, 1904/b, 2075/b, 2157/b, 2209/a, 2268/a, 2338/b, 2379/a, 2404/b, 2481/a, 2639/a, 2928/a, 3041/b, 3143/a, 3416/b, 3524/a, 3531/a, 3531/b, 3766/a, 3972/b, 4003/a, 4281/a, 4331/b, 4537/a, 4671/a; (g.- i renci) 1152/b; (g.- i revân “Karun'un kaybolan hazinesi”) 3246/a; (mahzen-i g.) 4593/a

g.+ e 2390/a

g.+ i 0099/b, 0101/b, 1278/b, 2151/b, 2267/b, 2361/a, 2484/a, 3403/b

4203/a, 4671/b

g.+ idi 3531/b

g.+ in 2465/a, 3815/a, 4079/b, 4395/a

g.+ inde 0798/b

g.+ inden 4387/a

g.+ ine 0053/b

g.+ ini 3146/b

g.+ inün 2413/a

g.+ üm 1792/a, 3914/b

g.+ ün 1516/a, 2430/a, 4537/b

g.+ ünden 0673/b, 2484/a

g.+ ünüze 2351/a

genc: -1- [T.] Canlı, hareketli, dinç.

g. 1182/a

gendü: -17- [T.] Kendi.

g. 0347/b, 0360/b, 0362/a, 0516/b, 0940/b, 1213/b, 1300/b, 1957/a, 2142/b, 2846/b, 3142/b, 3501/b, 3799/b, 3811/b, 4651/a

g.+ den 3069/b

g.+ ye 2593/b

gendülik: -1- [T.] Mevcudiyet, varlık.

g.+ ümüzden 0032/a

gendüzi/ gendüzü: -12- [T.] Kendi.

g.+ me 0236/b

g.+ mi 2190/a, 4037/b

g.+ n 3811/a

g.+ nden 3072/b

g.+ ne 3075/b, 4569/b

g.+ ni 0517/a

g.+ ñi 1104/b, 1670/a

g.+ yçün 3563/a

g.+ yle 2678/b

geñez: -4- [T.] Kolay.

g. 0025/b, 0079/a, 2985/b, 3004/b

geñezlik/ geñezlik: -2- [T.] Kolaylık.

g.+ da 0078/b

g.+ de 2432/b

geñsüz: -1- [T.] İsteği olmayarak, istemeyerek, ister istemez.
g. 1927/b

ger: -118- [Far.] Eğer.

g. 0017/b, 0023/a, 0046/a, 0146/b, 0157/b, 0207/a, 0212/b, 0270/a, 0271/a, 0314/b, 0462/a, 0482/a, 0619/a, 0651/b, 0656/a, 0704/a, 0820/b, 0864/a, 0926/a, 0958/a, 0962/a, 1031/a, 1033/a, 1107/b, 1129/b, 1154/a, 1165/a, 1166/a, 1262/b, 1282/a, 1284/a, 1306/a, 1313/b, 1366/a, 1421/a, 1485/a, 1632/a, 1633/b, 1655/b, 1660/a, 1734/b, 1738/a, 1757/a, 1810/b, 1824/b, 1829/b, 1855/b, 1901/b, 1918/a, 1938/b, 2032/a, 2108/a, 2136/a, 2250/a, 2365/a, 2374/b, 2405/a, 2430/a, 2457/a, 2462/a, 2498/b, 2513/b, 2649/b, 2686/a, 2693/a, 2753/a, 2760/b, 2771/b, 2824/a, 2838/a, 2850/a, 2977/b, 3046/a, 3061/a, 3109/a, 3138/b, 3157/a, 3158/a, 3159/b, 3162/b, 3222/a, 3231/b, 3238/a, 3267/b, 3334/b, 3349/a, 3357/b, 3377/b, 3498/a, 3528/a, 3580/b, 3719/a, 3795/a, 3864/a, 3868/a, 3889/a, 3899/a, 3920/a, 3939/a, 3964/b, 3986/b, 3988/b, 4043/a, 4104/a, 4142/a, 4206/b, 4295/b, 4363/b, 4428/a, 4428/b, 4496/b, 4614/a; (g. degülmiş) 4414/b

gerçi: -6- [Far.] Her ne kadar.
g. 0485/a, 2749/a, 2857/a, 2885/a,
3099/a, 3856/a

gerdân: -7- [Far.] Dönen, döndüren,
dolaşan, dolaştıran.
g. (çarḥ-ı g. “dönen dünya”) 2175/b, 2568/a, 3234/a, 3434/b,
4434/a; (gerdün-ı g.) 0263/a; (g. kııl-) 3463/a

gerden-keş: -1- [Far.] İnatçı, kibirli.
g.+ e 0110/a

gerden-şiken: -1- [Far.] Gerdan kıran.
g. 0110/a

Gerdü: -1- İran'ın Markazi Eyaleti, Arak
İlçesinin Merkez Bölgesi'ndeki
Sedeh Kırsal Bölgesi'nde bir
köydür.
G.+ ya 1180/a

gerdün: -6- [T.] Dünya, sema, felek.
g. 2745/a, 3498/b; (çarḥ-ı g.) 3231/a; (g.- ı gerdân) 0263/a
g.+ uñ 1806/b; (çarḥ-ı g.) 0070/b

gerek: -55- [T.] Gerek.
g. 0067/a, 0067/b, 0123/a, 0309/b,
0450/a, 0451/a, 0451/b, 0452/a,
0563/b, 0565/b, 0583/a, 0621/a,
0685/b, 0788/a, 0842/b, 0887/b,
0893/a, 0940/b, 0953/a, 0983/b,
1010/b, 1027/b, 1163/b, 1390/a,
1442/b, 1482/b, 1635/b, 1715/b,
2627/a, 2890/a, 3047/b, 3108/b,
3174/a, 3292/b, 3392/b, 3426/b,
3440/b, 3538/b, 3827/b, 3925/b,
4007/b, 4108/b, 4334/a, 4425/b; (g. ol-) 2613/b; (g. mi) 3168/a
g.+ di 1145/a, 3832/b
g.+ dür 1069/a, 1331/a, 1422/a,
3438/a, 3786/a

gerek-: -22- [T.] Gerekmek.
g. 2632/b, 2660/b, 4362/b
g.- di 2034/b, 3550/a, 3550/b,
4237/a, 4532/a

g.- mez 1086/b, 1160/b, 1612/b,
2261/b, 2631/a, 2644/b, 2667/b,
3655/a,
4452/a

g.- mezdi 1179/a, 3477/a

g.- mezseñ 1619/a

g.- se 1221/b, 4425/b

gereklü: -2- [T.] Gerekli.

g.+ dür 0532/a

g.+ yidi 3066/a

gereksiz: -1- [T.] Gereksiz.

g. 1902/a

gergeden: -1- [Far.] Gergedan.

g. (g. gibi) 3134/a

geril-: -1- [T.] Belirli bir uzama ile
çekilmek, gerilmek.

g.- di 1240/a

germ: -2- [Far.] İyilik ve kötülük, acılık ve
tatlılık gibi hayatın her çeşit
tecellisi.

g. (g. kııl- “kötülük yapmak”) 1670/a; (g. ol- “acı çekmek”) 1552/b

getür-: -83- [T.] 1. Alıp gelmek, getirmek.

g. 1626/b, 2664/a, 2779/a, 4418/a,
4631/b

g.- di 0292/a, 0365/a, 0829/a,
0881/a, 1511/a, 1518/b, 1528/a,
1794/a, 1889/b, 2063/a, 2104/a,
2200/b, 2245/a, 2470/a, 2504/b,
2555/a, 2584/a, 2611/a, 2962/a,
3383/a, 4047/b, 4230/b, 4251/a,
4354/a, 4520/a, 4526/a, 4544/b

g.- diler 0519/a, 3139/a, 4204/a,
4411/a

g.- e 0823/a, 0823/b, 1282/b,
2773/b, 4179/b

g.- em 0461/a, 0463/a,
0466/a, 1693/a, 2319/b

g.- e 0838/b

g.- gil 2605/b, 3540/a

g.- irdi 0228/b

g.- mege 2474/a

g.- mek 1566/a, 2936/b

g.- mezler 1843/a
g.- sün 2752/a
g.- üñ 0518/b, 1241/b, 1961/a
g.- üp 2991/a, 3952/a, 4230/b, 4410/b
g.- ürdi 3374/a
g.- ürlerdi 0288/a
2. Yapmak, ifa etmek.
g.- di 1252/a; (yirine g.) 3798/a
g.- em (yirine g.) 3179/b
g.- üñ (dilekleri yirine g.) 1905/a
3. Etmek, eylemek anlamında yardımcı fiil.
g.- di 2093/b
g.- em 1650/a
g.- lüm 4168/a
g.- mez 1896/b
g.- mezdi (nāz g.) 1840/a
4. Söylemek anlatmak.
g.- di 2379/a, 2546/a; (dile g.) 0526/b, 2197/b
g.- düğüm 2662/b
g.- em (bī-melāmet g.) 2321/b
g.- gil 3898/b
5. Hatırlamak.
g.- diler 4485/b
g.- mek 4364/b

gevde/ gövde: -5- [T.] İnsan bedeni, vücut.
g.+ de 2037/a
g.+ m 1653/b
g.+ si 2125/b
g.+ ye 0025/b, 3096/a

gevher: -25- [Far.] Cevher, mücevher, elmas.
g. 0721/b, 0855/a, 1072/a, 1363/b, 3379/b, 3544/a, 4196/b, 4401/b, 4410/b, 4414/a; (dürr-i g.) 1251/b; (g.- mülk behre) 1533/a; (g. it-) 0072/b; (g. ol-) 2459/b
g.+ ce (-cevher gibi-) 0462/b
g.+ den 0294/b, 2738/b
g.+ dür 0490/a
g.+ e 1363/a
g.+ i 0897/b, 4412/a
g.+ lerin 1439/a
g.+ üm 3211/b
g.+ üñ 3897/a
g.+ ünüñ 4304/a

gevherlü: -1- [Far.+T.] Cevherli.
g.+ dür (“varlıklı”) 1964/b

gevhersüz: -1- [Far.+T.] Cevhersiz.
g. (“bir şeyin özü, esası, varlığındaki değişmeyen asli maya”) 1047/b

Gevher-mülk: -1- Hüsrev’in cariyelerinden biridir.
G. (G.- i dil-şād) 1509/b

gey: -70- [Soğd.] 1. Çok, pek, gayet, pek çok.
g. 0778/a, 0811/b, 0845/b, 0876/a, 1111/b, 1164/a, 1166/b, 1350/a, 1365/a, 1461/a, 1560/b, 1608/a, 1647/b, 1664/b, 1680/a, 1998/b, 2034/a, 2106/a, 2120/a, 2198/b, 2309/b, 2625/a, 2596/a, 2629/b, 2705/a, 2758/b, 2822/b, 2884/a, 2999/b, 3082/a, 3139/b, 3172/b, 3196/b, 3478/b, 3589/b, 3721/b, 3764/a, 4012/a, 4091/b, 4099/b, 4156/a, 4213/a, 4224/a, 4232/a, 4392/b, 4480/b, 4500/b, 4526/b; (g. ol-) 1660/b
2. İyi.
g. 0171/b, 0338/a, 0408/a, 0927/b, 1002/a, 1027/b, 1228/b, 1244/a, 1314/a, 1642/b, 2232/b, 2762/a, 2948/a, 3038/a, 3200/a; (g. degül) 0185/b, 2511/a, 2511/b, 3999/a
g.+ dür 4152/b

gey-/ giy-: -37- [T.] Giymek.
g.- di 0598/a, 1059/b, 1207/a, 1213/b, 1308/a, 2302/b, 2315/a, 3122/a, 3506/b, 4271/a; (tāc g. “taç takmak”) 2525/b; (tācı g.) 1127/a
g.- dügi 1001/a, 2596/a
g.- düñ 1318/b
g.- dürdi 1481/b, 2706/b
g.- e 1214/b; (külāhın g.) 0744/b
g.- en 3566/b
g.- ip 0766/b
g.- medi 2298/a
g.- meye 0100/a
g.- miş 4415/b
g.- mişdür 1312/a

g.- mişleridi 4556/b
g.- se 0462/a
g.- sün 4167/b
g.- üben 1322/a, 2144/a, 2628/a
g.- üp 0473/a
g.- ür 2298/b, 2631/b
g.- ürse 1155/b, 2301/b
g.- ürsem 2300/a

geydür:- -2- [T.] Giydirmek.

g. 0154/a
g.- di 3605/a

geyik: -15- [T.] Geyik.

g. 0575/b, 1396/a, 1400/a, 1406/a,
1407/b, 1443/a, 1547/a, 2456/a,
3974/a, 3975/b; (g. gibi) 3079/a,
3975/a
g.+ e 3921/a
g.+ ile 3333/a
g.+ le 3057/a

geyür:- -1- [T.] Giydirmek.

g.- sem 2298/a

gez: -46- [T.] Kez, defa.

g. 0507/a, 0700/a, 1006/a, 1039/a,
1140/b, 1244/b, 1373/a, 1376/a,
1467/a, 1704/b, 1780/a, 1826/b,
2085/b, 2360/b, 2377/a, 2392/a,
2594/b, 2599/a, 2623/a, 2687/b,
2744/b, 2801/b, 2811/a, 2842/a,
2843/a, 2863/a, 3048/a, 3048/b,
3171/b, 3201/b, 3208/a, 3229/b,
3344/b, 3465/b, 3746/b, 3787/b,
3885/a, 4064/b, 4089/b, 4271/b,
4359/a, 4661/a, 4664/a
g.+ den 0440/a, 2181/a; (bir k. “hep
birlikte”) 1167/a

gez:- -3- [T.] Gezmek.

g.- er 3085/b
g.- erdi 3974/b
g.- ersem 3271/a

gezlü: -1- [T.] Açıkça bilinmeyen,
görülme, açık ve aşikar
olmayan, meçhul, gizli.
g. 1605/a

gibi: -198- [T.] Gibi, benzetme edatı.

g. (ağacı g.) 0554/b; (‘anḳā g.)
0835/b, 3840/a; (anuñ g.) 1206/b,
2080/b, 2161/b, 3599/b, 4076/a;
(aslan g.) 1380/a, 1593/a; (ay g.)
3768/a; (ayı g.) 4527/b; (balçık g.)
3303/a; (balık g.) 4107/b; (biñar g.)
0804/b; (bilü g.) 2191/b; (boduç g.)
3631/b; (budağı g.) 2280/b, 3029/a;
(bularuñ g.) 0566/a; (bulut g.)
3420/b, 3680/a; (bunuñ g.) 2375/a,
2510/b, 2511/a, 3277/a, 3893/b,
4577/b, 4612/a; (buzagısı g.)
3974/a; (cihān g.) 2864/b, 3629/b;
(çarḥ g.) 3058/a; (çirāğı g.) 4145/b;
(çobānlar g.) 3237/a; (delüler g.)
0808/b; (deñiz g.) 0294/b, 2229/a,
2471/b, 2998/b, 3021/b; (g. degül)
4450/a; (deryā g.) 2786/a; (devlet
g.) 0466/b, 2864/a; (diken g.)
1604/a; (dilkü g.) 2207/b, 3343/a;
(dirlik g.) 0825/a; (dīv g.) 3027/a,
3265/b; (felek g.) 3629/a, 3732/b;
(finduḡ g.) 4136/a; (ğam g.)
2742/b; (gelin g.) 4065/b; (gelincük
g.) 4236/a; (gergeden g.) 3134/a;
(geyik g.) 3079/a, 3975/a; (gice g.)
3669/b; (gölge g.) 4092/a;
(göñülsüzler g.) 2387/b; (gül g.)
0106/a, 0782/a, 2311/b, 2437/a,
3029/b, 3220/a, 3371/a, 3631/a,
4174/b; (gün g.) 1573/a, 3691/b;
(güneş g.) 0214/a, 0275/a, 0598/a,
3017/a, 3109/b, 3538/b, 3542/a,
3692/b, 4558/b; (günüm g.) 3230/a;
(gül g.) 1554/a; (helvā g.) 2757/a;
(hindü g.) 0807/a; (hümā g.)
3809/b; (Hüsrev g.) 1224/a; (ılan
g.) 2942/b; (işüm g.) 0560/b; (it g.)
4104/b; (‘İsā g.) 2782/a; (kamer g.)
4558/a; (қан дөкер g.) 4504/b;
(қараваş g.) 3828/b; (kerkes g.)
0628/b; (keşîş g.) 0475/b, 0546/b;
(kılıç g.) 3171/b, 3172/a, 3751/b;
(körüç g.) 0390/b; (koyun g.)
2381/a, 4104/a; (kudurmış g.)
1462/a; (kul g.) 1427/b; (kılı g.)
1050/b; (kullar g.) 0794/b; (kuş g.)
0804/a, 0928/b, 2949/b, 3838/a,
4034/b; (kuyı g.) 0717/a; (la‘li g.)

3695/b; (Mesîhâ g.) 3430/a; (mûm g.) 2061/a, 2997/b; (naķâre g.) 3208/b; (nergis g.) 1452/a; (nesrîn g.) 2383/a; (od g.) 0462/a, 3751/a, 3957/a; (oğrı g.) 1479/a; (olur g.) 4466/b; (perî g.) 0507/a; (pervâne g.) 0822/b; (ra' d g.) 1008/a; (saman g.) 3250/a; (şayru g.) 3978/a; (segbân g.) 3272/b; (selâm eyler g.) 2028/b; (senüñ g.) 0064/a, 2051/b, 2576/a; (serv g.) 1384/a; (sirke g.) 4539/a; (sögüt g.) 3245/b; (su g.) 2400/a, 4016/b; (şu g.) 2741/b, 3640/b; (sûsen g.) 2770/b; (süglün g.) 3804/b; (Süleymân g.) 0695/b; (süñük g.) 4256/b; (Şeb-dîz g.) 0438/b; (şeker g.) 0230/a, 0285/b, 1632/a, 2970/a; (şem' i g.) 3688/a; (şem' üm g.) 3247/a; (şeytân g.) 4506/a; (Şimşâd g.) 1384/b; (şîre g.) 4538/b; (Şîrîn g.) 0438/a, 3376/a; (Şîrüy g.) 4336/a; (şunuñ g.) 0486/a; (tağ g.) 0553/a, 0922/a, 3140/a, 3191/b, 3293/a, 3298/b, 3414/b; (toğan g.) 3964/a; (toğrular g.) 0142/a; (top g.) 2385/a; (tütî g.) 3839/a; (uçmak g.) 0153/b, 0590/a, 0701/a, 1457/a, 2579/a, 4059/a; (uçuklu g.) 2979/b, 3309/a; (vahşî g.) 3051/a; (veyse g.) 3773/b; (yaķar g.) 3037/b; (yaprakı g.) 0304/a; (yarasa g.) 3960/a; (yavuk g.) 3050/a; (yıldırım g.) 0986/a; (yil g.) 0552/a, 1334/a, 1754/b, 1975/a; (Zerdüş g.) 0770/b
g.+ dür (göñlün g.) 1174/a
g.+ le (benüm g.) 3613/b
g.+ ven (gelincük g.) 2799/a
g.+ ydi (bulut g.) 3739/b; (gün g.) 3734/b

gice: -99- [T.] Gece.

g. 0340/b, 0342/a, 0384/a, 0414/a, 0495/a, 0608/a, 0720/a, 0783/a, 0783/b, 0784/a, 0975/b, 0977/a, 1078/b, 1163/a, 1163/b, 1166/b, 1171/b, 1173/b, 1183/a, 1273/a, 1328/a, 1417/a, 1486/a, 1487/a, 1489/a, 1561/a, 1572/a, 1629/a, 1630/b, 1920/b, 2367/a, 2941/a,

2960/b, 3057/b, 3058/a, 3069/a, 3119/a, 3121/a, 3168/a, 3205/a, 3231/a, 3247/b, 3262/b, 3330/b, 3425/a, 3583/a, 3592/a, 3619/a, 3622/a, 3635/a, 3667/a, 3667/b, 3671/b, 3672/a, 3678/a, 3678/b, 3692/b, 3750/a, 3755/a, 3756/b, 3844/b, 3849/b, 3867/b, 3906/b, 3937/a, 3967/a, 3973/a, 4007/a, 4007/b, 4058/a, 4073/b, 4113/b, 4126/a, 4127/b, 4167/a, 4168/a, 4177/a, 4178/a, 4223/a, 4260/a, 4370/b, 4373/a, 4513/a, 4587/a; (g. gibi) 3669/b; (g. bigidür) 0884/b
g.+ de 4270/b
g.+ den 3676/b, 4228/b
g.+ dür 3906/b
g.+ i 3240/b
g.+ ñ 1423/b, 1695/a
g.+ nüñ 0494/a, 3119/b
g.+ ye (g. dek) 0781/b, 3204/a
g.+ yidi 3668/a

gici: -1- [T.] Kaşımak.
g.- r 2836/a

giç: -4- [T.] Belirtilen, istenen, alışılan zamandan sonra, geç.
g. 0784/a, 0784/b, 1274/a; (g. degül) 1871/a

giçi: -19- [T.] Küçük.
g. 0375/a, 1167/b, 1262/b, 2508/b, 3842/a, 4292/b, 4565/b
g.+ dür 0952/a
g.+ ler 2493/b
g.+ lerde 4494/b
g.+ lere 0367/b
g.+ rek 2402/a
g.+ si 1759/b
g.+ ven 0080/a
g.+ ydi 2492/a
g.+ yle 3581/b
g.+ yse 0270/a
g.+ yüz 1983/a

giçilik: -3- [T.] Küçüklük.
g. 1020/a
g.+ den 1813/a
g.+ ten 1000/a

gidiş: -3- [T.] Gidiş.
g.+ de 0480/b, 0686/b
g.+ te 0460/a

gidişlü: -1- [T.] Gidişli.
g. 3380/a

giñ: -1- [T.] Geniş.
g. 2120/a

gir-: -71- [T.] 1. Kapalı bir yere girmek.
g. (yola g.) 2263/a, 3781/a
g.- di 0853/a, 0854/a, 1206/a,
1206/b
1409/b, 1511/b, 2242/b, 2721/b,
3140/a, 4231/b, 4393/b, 4501/b,
4529/b, 4566/b, 789/a; (yola g.)
1324/b, 1716/b, 1720/a; (yolına g.)
2558/a; (girdege g. “girdeğe
girmek”) 4053/a
g.- diler 1386/b; (yola g.) 2130/b,
4410/a
g.- diyse 3526/a
g.- dügi 0587/b
g.- düm 0866/a; (g. yola) 0042/a,
g.- e 0323/a, 1765/b, 2441/b,
4005/b; (gövdeye cân g. “gövdeye
can girmek”) 0025/b
g.- em (toprağa g.) 3275/b
g.- evüz (yola g.) 1850/b
g.- eydi (g. kulağ “duyulmak”) 2977/a
g.- ıcek (toprağa g.) 3154/b
g.- medi (yola g.) 4019/b
g.- mesünler 0900/b
g.- meyüpdür 4513/b
g.- miş 0515/b, 0867/a, 3418/a;
(gözinden uyku g. “uyumak”) 3026/b
g.- mişidi 0774/b
g.- üben 0335/b, 0829/b, 2524/b,
2561/b
g.- üñ 1200/a, 4489/a
g.- üp 4017/b, (yoluma g.) 4044/a
g.- üpsin (toprağa g.) 2140/b
g.- ür 3638/a
g.- ürseñ 3157/a
g.- ürsin 3636/b
2. Bir yeri ele geçirmek, zaptetmek,
işgal etmek.

g.- di 0335/a, 0345/a
3. Akarsu, deniz veya göle girmek.
g.- di 0597/b
g.- ene (deñize g.) 2808/b
4 .Katına gelmek.
g.- di 0789/a
5. Bir işe kalkışmak, girişmek.
g.- düñ (yola g.) 2248/a
g.- e (yola g.) 4605/b
g.- em (yola g.) 1707/a
g.- mişdi (yola g.) 1717/b
g.- mez (yoluna g.) 1023/b
6. Yakalamak, eline geçmek.
g.- dügi (elüñe g.) 2391/b
g.- miş 0310/a
7. Canını almak, öldürmek.
g.- düñ (kanına g.) 3242/a
g.- eydi (kanına g.) 0661/b

girçek: -3- [T.] İnkâr edilmeyecek şekilde
var olan, var olmuş bulunan,
hakiki.
g.+ dür 3261/a, 3448/b
g.+ ini 4182/b

girdek: -3- [T.] Gelinle güveyin düğün
gecesi yalnız kaldıkları oda, hacle.
g. 4049/a
g.+ e 4052/b; (g. gir-) 4053/a

giriñtâr: -1- [Far.] Tutulmuş, yakalanmış,
tutkun, müptela.
g. (g. ol-) 0523/b

giriñ: -1- [Far.] Düğüm.
g. 0300/a

giriş-: -1- [T.] Müdahale etmek, karışmak.
g.- di 2101/b

giriş: -2- [Far.] Naz, işve.
g.- me 1672/a
g.- meyle 1394/b

giriñv: -1- [Far.] Bağırma, bağırışma, feryat.
g.+ e 3743/a

girtü: -2- [T.] Kirtü, gerçek, hakiki, sahih.
g. 0914/b, 4600/b

girü: -58- [T.] 1. Geri.

g. 0360/b, 0467/b, 0552/a, 0563/b, 0788/b, 0822/a, 1101/a, 1273/b, 1325/a, 1503/b, 1602/a, 1883/b, 2421/b, 2571/b, 2712/a, 2843/b, 3457/b, 3784/b, 3869/b, 3881/b, 3888/b, 4066/a, 4178/b, 4325/b, 4330/a, 4650/a; (g. al-) 0087/b, 1625/a, 1697/b; (g. dön-) 1181/a, 3384/b, 4396/a, 4422/b, 4429/b, 4579/a, 4642/b; (g. dönsün mi) 0787/b; (g. git-) 3949/a; (g. kal-) 2380/a, 2407/b, 2469/a, 3704/a, 3979/a, 4106/a; (g. ko-) 4516/b, 4535/b; (g. mi) 3782/b; (günden g.) 1095/a; (imden g.) 1097/a

2. Tekrar.

g. 0372/a, 1674/a, 1881/a, 1927/b, 2047/a, 2321/a, 2389/b, 3959/b, 4130/a

girür-: -1- [T.] Girdirmek, sokmak.

g. 0322/a

giryân: -3- [Far.] Ağlayan, ağlayıcı.

g. 2623/b, 3509/a, 4466/a

gişi: -143- [T.] Kişi, kimse.

g. 0029/a, 0105/b, 0265/b, 0295/a, 0322/b, 0341/a, 0358/b, 0441/a, 0443/b, 0544/a, 0607/a, 0612/a, 0632/a, 0727/a, 0741/a, 0751/a, 0791/a, 0851/b, 1013/b, 1035/b, 1065/a, 1128/a, 1155/b, 1211/a, 1232/b, 1262/a, 1265/a, 1272/b, 1311/a, 1315/a, 1456/b, 1591/a, 1629/b, 1640/b, 1742/b, 1782/a, 1838/a, 1846/b, 1934/a, 1939/a, 1953/b, 1978/b, 2004/b, 2010/b, 2051/b, 2080/a, 2111/b, 2215/b, 2349/b, 2372/a, 2402/b, 2428/b, 2441/a, 2442/a, 2493/b, 2494/b, 2508/a, 2508/b, 2571/b, 2597/a, 2615/a, 2638/a, 2659/b, 2673/a, 2733/b, 2752/a, 2819/a, 2918/a, 2929/a, 2954/a, 3045/b, 3071/b, 3075/a, 3175/a, 3188/b, 3429/a, 3448/a, 3457/a, 3549/b, 3635/b, 3645/a, 3764/b, 3868/a, 3996/b, 3997/a, 4008/a, 4103/b, 4127/a,

4305/a, 4356/b, 4405/b, 4452/a, 4483/a, 4484/a, 4497/b, 4533/a, 4560/a, 4641/b

g.+ de 0615/b, 1275/b, 1736/a, 2910/a, 2963/b, 4605/a

g.+ den 1726/a, 1840/a, 1931/b, 1955/b, 3564/a, 4280/a

g.+ dendür 4435/b

g.+ dür 0545/b, 2050/b, 2145/b, 3257/b

g.+ ler 4472/a, 4559/b

g.+ nüñ 0098/b, 0355/a, 0419/b, 0631/a, 0679/b, 0792/a, 3892/b

g.+ sin 0852/a

g.+ ye 0013/b, 0082/b, 0456/a, 0625/a, 1926/a, 2801/a, 2925/a, 3249/a, 3457/a, 3524/b, 3902/a, 4140/a, 4671/b

g.+ yi 1701/b

g.+ yiseñ 0622/a

k.+ yle 3258/b, 3875/a, 4337/a

gişilik: -2- [T.] Bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet.

g. 3814/b

g.+ den 4583/a

git-: -143- [T.] 1. Gitmek.

g. 2626/b, 4177/b, 4536/b; (dur g.) 1611/a; (yüri g.) 3958/b

g.- di 0316/a, 0735/a, 1105/a, 1238/a, 1327/a, 1334/b, 1342/a, 1575/b, 1848/b, 2142/b, 2453/b, 2566/b, 2700/a, 2959/b, 2969/b, 3384/b, 3553/a, 3640/b, 3761/a, 3961/a, 4032/a, 4180/a, 4359/a, 4665/b; (çıkdı g.) 1694/b, 3617/a, 3741/a, 3799/b, 4149/b, 4389/a; (çıkdı vü g.) 2991/a

g.- diler 1266/a

g.- düğinden 0730/a

g.- düğini 0805/b

g.- dük 1834/a

g.- düm 0086/b, 1695/a, 3370/a, 4418/b

g.- düñ 1423/b, 1704/b

g.- e 0822/b, 0846/b, 1639/b, 1953/a, 2639/a, 3730/a

g.- elden 2152/a

g.- eli 2147/a
 g.- elüm 2790/b
 g.- em 4536/b; (girü g.) 3949/a
 g.- en 2792/a
 g.- er 1224/b, 1924/b, (tîz g.) 0436/b
 g.- erdi 1344/b, 1717/a, 2094/a, 2124/a, 3206/b, 3737/a, 4559/a, 4562/a
 g.- eridi 3078/a
 g.- erlerdi 1205/b
 g.- erse 2618/a
 g.- ersin 4025/b
 g.- erven 1713/b, 4044/a
 g.- eyin 2879/b
 g.- iserven 0689/a
 g.- lüm 4349/a
 g.- mege 2462/b, 3174/b
 g.- megüm 1714/b
 g.- mek 0619/b, 1715/a, 3786/b; (koyup g.) 1422/a, 3917/b
 g.- mekte 0435/b, 4190/b
 g.- meñ 4307/b
 g.- mezidi 0609/b
 g.- miş (yolca g.) 3774/a
 g.- mişdi 3332/a
 g.- mişidi 2143/b
 g.- se 3531/a
 g.- sün 1264/a, 3547/b; (girü mi g.) 3782/b
 g.- üben 4017/b
 g.- üp 0858/b, 0918/b, 1579/a, 1702/b, 3032/b, 3770/a, 4151/b, 4461/a
 g.- üpdi 3028/a, 4070/b
 g.- üpdür 1819/a
 2. Kaybolmak, yok olmak.
 g.- di 0862/b, 1375/b, 3537/b, 3546/a, 3618/b, 4014/a, 4248/b
 g.- diyse 0389/a, 0398/a, 1103/a, 3490/b, 3544/a
 g.- er 1935/a, 3721/b, 4026/a
 g.- erdi (uyku g.) 0724/b; (elden g. "yitirmek") 4153/a
 g.- ergil 3163/a
 g.- ermişdi 0998/b
 g.- mesün 2087/b
 g.- miş 1356/a
 g.- mişdi 1582/a, 1669/a
 3. Aklını kaybetmek, delirmek.

g.- di ('aql g.) 2979/b; (ögi g.) 3307/b
 g.- üben ('aqlum g.) 4036/b
 4. Geçmek (zaman).
 g.- di 3422/b
 5. İyi geçinmek, suyuna gitmek.
 g.- em 1707/b
 6. Ölmek.
 g. 0927/b
 g.- er 0358/a
 g.- ıcek 0927/b
 g.- mek 0091/a
 7. Bitmek.
 g.- di 3551/b

giter:- -3- [T.] Uzaklaştırmak, çıkarmak, gidermek.
 g. 0672/b
 g.- mezdi ("gözünü çekmek") 0520/b
 g.- ür 4593/b

giti: -1- [Far.] Dünya, cihan, âlem.
 g. 0234/a

giyâh: -1- [Far.] Ot.
 g.+ uñ 2459/b

gizle:- -12- [T.] Saklamak, gizlemek.
 g. 1931/a
 g.- di 0912/b, 1198/a
 g.- diler 0527/a
 g.- me 4154/b
 g.- mek 3932/a
 g.- mekten 4020/b
 g.- mişler 4611/a
 g.- ridi 0401/a
 g.- rlerdi 0524/b
 g.- rsem 3724/b
 g.- yevüz (iz g.) 1497/b

gizlen:- -3- [T.] Saklanmak, gizlenmek.
 g.- di 0507/a, 2392/b
 g.- miş 2540/b

gizlü: -31- [T.] Gizli, saklı.
 g. 0543/a, 0798/b, 0938/b, 0942/a, 1162/b, 1605/b, 1730/b, 2104/b, 2244/a, 2411/b, 2493/a, 2635/a, 2660/a, 2779/b, 3263/a, 3724/a,

3975/b, 4041/a, 4051/b, 4085/a,
4161/a, 4328/b, 4341/a, 4383/b,
4514/a, 4625/b
g.+ sin 0529/b, 4115/a; (g. ol-)
0975/a
g.+ sini 0307/a
g.+ yi 3724/b

gizlüce: -1- [T.] Gizlice.
g. 1610/b

göbek: -3- [T.] Göbek.
g.+ i (g. düş-) 3975/a
g.+ inden 0612/b
g.+ ine 2637/a

göç: -3- [T.] Bulunduğu yerden ayrılıp
yerleşmek üzere başka yere gitmek.
g.- di 4180/a
g.- e 2637/b
g.- iser 4123/b

göçür: -1- [T.] Göçmesine yol açmak.
g.- düñ 4658/b

göger: -1- [T.] Yeşermek; koyu yeşil bir
renk almak.
g.- di 1787/b

gögüs: -6- [T.] Göğüs.
g.+ i 0417/a, 0696/a, 0871/b,
4192/a, 4507/a
g.+ ini 0217/b

gögüz: -1- [T.] Göğüs.
g.+ den 4119/a

gögüzlü: -1- [T.] Göğüslü.
g. 1507/b

gök: -53- [T.] 1. Yeryüzünün üstünü
kaplayan kubbe biçimindeki mavi
boşluk, sema.
g. 0333/a, 0599/a, 1077/b, 1771/a,
2116/b, 2175/a, 2567/a, 3463/b,
3532/b, 3967/a, 4021/b, 4527/b;
(gök atlas) 0600/b
g.+ de 0287/b, 0556/b, 0589/a,
1874/b, 2244/a, 4056/b
g.+ deki 3754/a

g.+ den 0599/b, 0890/a, 1530/a
g.+ dür 1484/b
g.+ e 0182/b, 0345/b, 0709/a,
1211/b, 1292/b, 2117/a, 3464/a,
3767/b,
4029/b, 4373/b, 4663/b; (g. çık-)
2739/b; (g. ir-) 3757/b, 4279/b,
4468/b
g.+ i 0309/a, 1769/a, 2059/a,
3463/a
g.+ için 1741/b
g.+ inde 2110/b
g.+ lere 1998/a, 2464/b
g.+ lerüñ 1484/a, 3034/b
g.+ üñ 1409/a, 2555/b
2. Gökyüzünün rengi, mavi.
g. (lâjiverdî g.) 3676/a; (gözi g.)
4492/a

gökçek: -8- [T.] Güzel, şirin, hoş, latif.
g. 0290/b, 1472/b, 1990/a, 2103/b,
4030/b
g.+ e 3529/a
g.+ i 1361/a
g.+ lere 1418/a

gölge: -3- [T.] Gölge.
g. 4397/b; (g. gibi) 4092/a
g.+ m 3271/b

gölgeli: -1- [T.] Gölgeli.
g. 2682/a

gölük: -3- [T.] Beygir, katır ve eşek gibi
yük hayvanı.
g.+ dür 2918/b
g.+ i 1697/a
g.+ üm 1598/a

gölükci: -1- [T.] At bakıcısı.
g. 4047/b

göndür: -4- [T.] 1. Göndermek, yollamak.
g. 2446/a
g.- ençün (g. degül) 3970/b
2. Uğurlamak.
g. 2446/b, 3945/a

gönlek: -2- [T.] Gömlek.
g. 0636/a

g.+ idi 0653/b

gönül: -307- [T.] Gönül, yürek.

g. 0075/b, 0209/b, 0310/b, 0314/b,
0317/b, 0386/a, 0428/a, 0440/a,
0535/a, 0560/b, 0833/b, 1055/b,
1153/a, 1153/b, 1327/b, 1500/a,
1503/b, 1513/b, 1542/b, 1570/b,
1611/b, 1616/b, 1638/a, 1645/b,
1717/a, 1758/b, 1916/b, 1918/a,
1948/b, 2007/a, 2100/a, 2115/b,
2180/b, 2334/b, 2364/a, 2365/b,
2366/a, 2367/a, 2375/a, 2375/b,
2376/a, 2377/a, 2380/b, 2442/b,
2538/b, 2621/b, 2703/b, 2810/a,
2811/b, 2828/a, 2834/a, 2883/b,
2942/a, 2991/b, 3037/a, 3067/a,
3145/a, 3151/b, 3166/b, 3218/b,
3277/b, 3283/b, 3285/a, 3299/b,
3306/b, 3307/a, 3316/a, 3327/a,
3654/a, 3670/a, 3730/b, 3762/a,
3814/a, 3848/a, 3945/a, 3991/b,
4013/b, 4079/b, 4318/a, 4341/b,
4361/b, 4619/a; (g. aç-) 0865/b,
1808/b; (g. bağla-) 0675/a, 1167/a,
1362/b, 1895/a, 2768/a, 3584/a,
4175/a; (g. dut-) 1052/a, 1739/b; (g.
hürrem ol-) 2397/a; (g. ıst-) 3961/b;
(g. ol-) 1660/b; (g. oynamaz mı) 1499/b;
(g. vir-) 0005/a, 2743/b, 3155/a, 3562/a,
3874/b, 3915/a, 4449/b, 4582/a; (g.
yan-) 3262/b; (g. yık-) 0909/b;
(gönül kıl-) 0388/b
g.+ de 0458/a, 0458/b, 0536/b,
1019/b, 1143/a, 1150/b, 1370/a,
2187/a, 3512/a, 3989/b, 4510/a,
4531/a
g.+ den 0459/b, 1310/a, 1347/b,
1375/b, 1575/b, 1853/a, 1935/b,
2203/a, 2389/a, 2863/b, 3063/b,
3151/a, 3285/b, 3513/b, 3613/a,
3904/b, 4063/b, 4307/b, 4433/b,
4454/a, 4631/a
g.+ den (cân u g.) 3911/b
g.+ e 0012/a, 2366/b
g.+ i 0189/b, 0378/a, 0403/a,
0451/b, 0604/a, 0678/a, 0723/b,
0791/a, 0792/b, 0838/b, 0871/b,
1003/b, 1024/a, 1218/b, 1541/b,

1553/a, 1642/a, 1647/b, 1788/b,
1800/a, 1801/b, 1817/b, 1831/a,
2058/b, 2343/b, 2346/b, 2545/a,
2620/a, 2858/b, 3025/a, 3088/a,
3137/a, 3305/b, 3510/a, 3654/b,
3687/a, 3687/b, 3699/a, 3771/a,
3778/b, 3786/a, 3984/b, 4012/a,
4066/b, 4288/b, 4327/a, 4378/b,
4431/b, 4442/b, 4505/b, 4562/b,
4644/b; (g. açıl-) 0188/b; (g. düş-) 0694/a;
(g. tol-) 2150/b; (g. yak-) 3241/a
g.+ in 0906/a, 1898/a, 3076/b,
3405/b, 3520/b, 4145/b; (g. al-) 3095/a,
3249/a
g.+ inde 0676/a, 0913/b, 1117/b,
1198/a, 1929/b, 3728/b
g.+ inden 3302/a
g.+ indeyidi 3513/a
g.+ ine 0013/a, 0188/a, 0848/a,
1859/a, 2387/a, 2594/b, 3064/a,
3074/b, 3304/a, 3669/a, 3728/a,
4544/b; (g. dir-) 2500/b
g.+ ini 0125/a, 0126/a, 1858/b,
1939/a, 2031/b, 2217/a, 2789/a,
3215/a, 3249/b, 3363/b, 3664/b,
4010/b; (g. al-) 3044/a, 3068/b
g.+ inün 2981/b, 3025/b
g.+ iydi 2466/a
g.+ ler 2859/b, 4072/a; (g. al-) 3805/a
g.+ üm 0898/a, 1631/a, 2852/a,
2984/a, 3086/a, 3332/b, 3677/a,
3847/b; (g. al-) 3319/a; (g. tol-) 1544/a
3913/a, 3943/b, 4088/b, 4099/a
g.+ ümde 1154/b, 1293/b, 3880/a
g.+ ümden 3675/b
g.+ üme 0004/b, 2181/b, 2689/b,
3318/b, 3334/a, 3711/a, 3948/a,
4035/b, 4296/b
g.+ ümi 0085/a, 0124/a, 3181/a,
4105/a; (g. al-) 3905/b
g.+ ümün 3210/b
g.+ ümüz 2565/a, 3722/a
g.+ ün 0911/a, 1043/b, 1090/b,
1614/b, 1617/a, 1753/b, 1804/a,
3372/b, 3537/a, 3860/a, 4302/b; (g.
az-) 1751/a; (g. ol-) 1301/a; (g.
gibidür) 1174/a

g.+ ünde1372/a,
g.+ üñe 1938/b, 2888/b
g.+ üñüz 1031/a

gönül-/ gönül:- -39- [T.] Yönelmek,
teveccüh etmek, istikamet almak,
yüzünü döndürmek.
g.- di 0553/a, 0695/a, 0716/a,
0720/b, 0759/a, 0912/a, 1079/a,
1266/a, 1390/b, 1754/a, 1975/b,
2336/b, 2471/b, 2554/b, 2655/a,
2746/a, 3191/b, 3382/b, 3424/b,
3609/b, 3648/a, 3731/b, 3979/b,
4151/b, 4248/b, 4339/a, 4440/b,
4501/a, 4525/a, 4572/b
g.- diler 0873/b, 1399/a
g.- dilerdi 2127/b
g.- düm 2692/b
g.- mek 2082/b
g.- mekden 1714/a
g.- ür 0741/b

gönülsüz: -4- [T.] Gönülsüz, isteksiz.
g. 0013/b, 2362/b, 3156/a
g.+ ler gibi 2387/b

gönülsüzlük: -1- [T.] Gönülsüzlük.
g.+ e 4105/b

gör:- -383- [T.] 1. Görmek.
g. 0352/a, 0485/b, 0646/a, 1121/b,
1363/a, 2130/a, 2214/b, 2637/b,
2802/a, 3358/a, 3683/a, 4208/b
g.- di 0135/b, 0284/a, 0379/a,
0517/a, 0519/b, 0546/b, 0547/a,
0590/a, 0701/a, 0702/a, 0793/a,
0794/a, 0862/a, 0998/a, 1018/a,
1196/a, 1208/b, 1232/a, 1235/a,
1335/b, 1336/a, 1338/a, 1388/a,
1608/a, 1613/a, 1669/a, 1821/a,
1831/a, 1858/a, 2026/b, 2027/a,
2030/b, 2046/b, 2080/b, 2099/a,
2102/b, 2109/a, 2128/b, 2213/a,
2236/a, 2238/a, 2243/a, 2256/a,
2310/a, 2563/a, 2608/b, 2669/b,
2857/a, 2876/b, 3008/b, 3307/b,
3310/a, 3312/a, 3340/a, 3380/b,
3381/a, 3389/a, 3389/b, 3390/b,
3405/a, 3447/a, 3492/a, 3495/a,
3595/a, 3606/a, 3769/a, 3778/a,

3809/a, 3883/b, 3987/b, 4019/a,
4022/a, 4027/a, 4158/a, 4158/b,
4174/a, 4187/b, 4231/a, 4243/a,
4243/b, 4273/a, 4327/b, 4361/a,
4405/a, 4407/a, 4411/a, 4421/a,
4422/a, 4462/a, 4520/b, 4524/b,
4595/a, 4609/a, 4636/a, 4642/a;
(düşinde g.) 4587/b
g.- didi 0820/a
g.- diler 2216/b, 2228/a, 2338/a,
4155/b, 4491/b
g.- diydi 1452/a
g.- dügi 0587/a, 4280/b
g.- dügince 0524/a
g.- dügine 3077/a
g.- dükçe 0522/b
g.- dükde 1290/a
g.- düm 0179/a, 0413/a, 0413/b,
0438/a, 1164/a, 1656/b, 4452/b;
(düşde g.) 4608/b
g.- düñ 1116/b, 2011/a, 2263/b,
2404/a, 2404/b, 2419/a; (g. mi)
3991/a
g.- e 0542/a, 0574/b, 0741/b,
1006/a, 1007/a, 1364/a, 2080/b,
2206/a, 2308/a, 2311/a, 2441/a,
2441/b, 2843/a, 2843/b, 3251/b,
3521/b; (göz g.) 4413/b
g.- elüm 1498/a, 1498/b, 2224/b
g.- em 0654/b, 1886/a, 2664/b,
3423/a, 3787/b, 4042/b
g.- en 0220/a, 0222/a, 0419/b,
0886/a, 0985/b, 1013/b, 1456/b,
2703/a, 2963/b, 3448/a, 3912/b,
4304/b, 4401/b, 4559/b
g.- enden 0304/b
g.- enler 2040/b, 2300/b, 3009/b
g.- esin 0482/b, 0574/a, 2811/a
g.- esiz 1234/b
g.- even 3270/b
g.- eydi 3047/a
g.- eyin 3288/a
g.- ıcek 0789/b, 2045/a, 2247/a,
4303/b
g.- iserven 0726/b
g.- lüm 4593/b
g.- medi 0216/b, 0263/a, 0318/a,
0593/b, 1223/a, 2530/b
g.- medin 4097/b

g.- medüm 3132/a, 3132/b, 3170/b, 3944/b
g.- mek 3672/b
g.- mekiçün 0214/a
g.- mekle 3130/b
g.- meklige 3090/b
g.- memiş 0574/b
g.- memişdür 3837/b
g.- memişler 0510/a
g.- memişven 3614/b
g.- mesün 2087/a; (gözi g.) 0668/b
g.- mesünler (gözleriyle g.) 0900/a
g.- meye 3825/b, 4136/b
g.- mez 3075/b; (g. ol-) 0266/b
g.- mezidi 4474/b
g.- mezin 1005/a, 1598/a, 4377/b
g.- mezse 0524/b
g.- mişem (düş g.) 4058/a
g.- miş 0908/a, 1157/b, 3444/b, 3446/a, 4508/a; (g. degüldi) 0827/b
g.- mişidi (düş g.) 4519/b
g.- se 0302/b, 0405/a, 3049/a, 3079/a, 3133/a
g.- seyidi 3073/a
g.- üben 0030/b, 2103/b, 2308/b, 3578/b, 3611/a
g.- üñ 1004/a, 1862/a
g.- üp 0366/b, 1205/b, 2101/a, 2296/b, 4609/b
g.- üpdür 2755/b
g.- üpsin 2624/b
g.- ür 0218/a
g.- ürdi 0387/b, 1170/b, 2656/b, 2777/b, 3074/a, 3279/b, 3280/a, 3595/b, 4078/a, 4289/a; (görkinüñ g.) 3560/a
g.- ürdüm 4059/a
g.- ürise 4512/a
g.- ürken 3217/b
g.- ürler 4306/b
g.- ürsem 3865/a
g.- ürseñ 2024/a, 3662/a
g.- ürsin degülise 3223/b
g.- ürsin 0060/a, 3636/a, 3680/b
g.- ürven 0040/a, 1026/a, 1599/a
2. Anlamak, farkına varmak.
g. 0680/a, 1175/b, g.1444/a, 2709/a, 3497/a, 3683/b, 3328/b, 3958/a, 3958/b, 4384/a; (öñ g.) 4124/b

g.- di 0530/a, 0360/a, 0663/a, 1392/a, 1647/a, 2186/a, 2295/b, 2666/a, 2981/a, 3910/b, 3927/a, 3990/a, 4118/b, 4554/b
g.- diler 2766/b
g.- düm 3170/a, 3817/b
g.- e 0993/b
g.- eler 2227/a
g.- em 1638/b
g.- esin 2730/b
g.- gil 4480/b
g.- iser 3492/b
g.- mezmidi 2325/b
g.- mez (g. ol-) 3626/b
g.- ü 2082/b, 2172/a
g.- üñ 1835/a, 1836/b, 4490/a
g.- üpdür, 4581/a
g.- ürdi 3060/b,
g.- ürem 0685/a
g.- ürün 2782/b
g.- ürseñ 1356/a
g.- ürven 2887/b, 3088/a
3. Varsaymak, kabul etmek.
g. 2908/b
g.- di 3124/a, 3589/b
g.- diler 0373/a, 1897/a
g.- dilerdi 3356/b
g.- medi 0166/b
g.- medin 3786/b
g.- mezin 4299/a,
g.- üpsin 2643/b
g.- ür 4670/b
g.- ürdi (revâ g.) 3560/b
g.- ürler 3819/b
g.- ürsin (lâyık g.) 1047/a
4. Yapmak, ifa etmek.
g.- enler 0937/a
g.- mişlerin 0932/a
5. Yaşamak, geçirmek, tecrübe etmek.
g. (ğam g.) 4454/a
g.- di 0596/b, 1365/b, 2481/b, 3780/a; (işkence g.) 0854/b; (râhat g.) 2147/b
g.- diydi 2075/a
g.- diyse 4569/a
g.- düğün 2209/b
g.- düm 0866/b
g.- düñ (renc g.) 2157/a, 2248/b
g.- elüm 1331/b

g.- esin 0649/b
g.- medi 4326/b
g.- mediler (yavuzluk g.) 1942/a;
(‘ âcizlik g.) 1942/b
g.- medin 2484/b, 3364/b, 3416/b
g.- medüm 1749/a, 3916/a
g.- medüñ 1925/a
g.- meyüpdür (uyku g.) 4513/a
g.- mez 1802/b
g.- miş (cihân g.) 0404/b, 1226/a,
1794/a
g.- mişdi 2379/b, 4234/b
g.- mişi (cihân g.) 0642/b
g.- mişlere (cihân g.) 2583/a
g.- mişlerin (cihân g.) 0983/a
g.- üben 0030/b, 3805/b; (gün g.)
2643/a
g.- ür 3576/a
6. Söylenmek, ağızdan çıkmak.
g.- indi (tuğakından g.) 1540/a
7. Duymak
g.- ürsin (feryâd u kınum g.)
0901/b
8. Anlayışla, hoşgörüyüyle
karşılama.
g.- mediler (hoş g.) 2496/a

görici: -2- [T.] Gören, görici.
g. 2547/b; (cihân g.) 2753/b

görin-: -22- [T.] Görünmek.
g.- di 1572/b
g.- e 1850/b, 3765/b, 4601/a
g.- mez 0170/b, 0484/a, 0484/b,
1020/a, 3252/b, 4296/b, 4298/b;
(ğâlib g.) 3255/a
g.- mezdi 4235/b
g.- üp 2097/b
g.- ür 0274/b, 2426/a, 2911/b,
3160/b; (g.- ür mi) 3153/a
g.- ürdi 0383/a, 0383/b, 1210/a

göriş-: -1- [T.] Görüşmek.
g. 2330/a

görk: -5- [T.] Güzellik, gösteriş.
g. 2764/b
g.+ i 0287/b
g.+ ine 0568/b
g.+ inüñ (g. gör-) 3560/a

g.+ e 4156/a

görün-: -21- [T.] Görünmek.
g.- di 0204/b, 0282/a, 0291/a,
0496/a, 0546/a, 1082/a, 1082/b,
1193/a, 1461/a, 1529/b, 1789/b,
2191/a, 3507/b, 4156/a, 4316/b
g.- diyidi 1406/b
g.- e 2285/b
g.- ince 2503/a
g.- mezdi 3754/a
g.- sün (‘ azîz g.) 0456/a

görüş-: -3- [T.] Görüşmek.
g.- di 0662/b, 2101/a, 4340/b

göster-: -33- [T.] Göstermek.
g. 0038/a, 0038/b, 0079/a, 0152/a,
1687/b, 2767/b
g.- di 0018/a, 0390/a, 0496/a,
1213/a, 2968/b
g.- diler 3404/b
g.- düğini 0401/b
g.- e 3951/b; (yol g. -kılavuzluk
etmek-) 0741/a; (yüz g.) 1874/a
g.- en 0978/b; (yol g.) 2278/a
g.- medin (yüz g.) 2630/b
g.- medüñ 3685/b
g.- mesün 3231/a
g.- üp 0805/b, 0806/a; (yol g.)
0087/a, 2269/b
g.- ür 0960/b, 1807/b, 3524/a
g.- ürdi 3212/b
g.- ürse 0573/b
g.- ürsem 0962/b, 0965/a
g.- ürseñ (yol g.) 0042/b

gösterdici: -1- [T.] Göstertici.
g. (yol g.) 2644/b

götrül-: -2- [T.] Götürülmek.
g.- di 1261/b, 3454/b

götür-: -39- [T.] 1. Yanında götürmek, alıp
gitmek.
g.- diler 1247/a, 3469/a, 3599/a,
3729/a, 3811/a
g.- gil 2628/b
g.- üben 3206/b
g.- üp 0874/a, 3382/b

g.- ür 3581/b
2. Taşımak için tutup kaldırmak.
g.- di 3382/a, 3494/a, 3570/a
g.- mekten 3379/a
3. Çekilmek, uzaklaşmak.
g. 4000/b; (el g.) 3433/b
g.- di (el g.) 0327/a, 0385/a, 0445/a
g.- di 0556/b, 2395/a, 2453/a, 4544/a
g.- dün (şerrin g.) 2270/a
g.- e 4490/b
g.- esin 3479/b, 3796/a
g.- em 2113/a, 3179/a, 3694/a; (el g.) 1650/b
g.- ibilem (kayguyı g.) 0371/a
g.- mez 1684/b, 3532/b
g.- miş 0182/a
g.- ürdi 3213/b
4. Katlanmak, tahammül etmek.
g.- di (güç g.) 0320/b
g.- düm 1967/a
g.- e (kayguyı g.) 4013/a

göyne-: -2- [T.] Yanmak.

g.- r 2420/a; (özüm g.) 1061/a

göynük: -5- [T.] Acı, yanık, yanmış, yanma, kızarmış, hicran, ızdırıp, keder.

g.+ den 3036/a
g.+ in 0651/b
g.+ le 3977/b
g.+ lerüme 4081/b
g.+ le 0651/a

göynüklü: -8- [T.] Gönül yakıcı, acıklı.

g. 0088/a, 2979/a, 3425/b, 3693/b, 4082/a
g.+ ler 3465/b
g.+ nün 3705/b
g.+ yidi 3058/b

göyün-: -6- [T.] Yanmak.

g.- di 0372/b
g.- düm 1549/a
g.- esidür 3486/b
g.- mez 2805/a
g.- miş 0651/b
g.- üp 1083/b

göyündür-: -1- [T.] Yakmak.

g.- miş 3037/a

göz: -207- [T.] Göz.

g.+ den 0410/b, 0975/a, 3468/a, 3707/a, 3932/a, 4115/b, 4422/b, 4552/b
g.+ dendür 1522/b
g.+ e 0038/b
g.+ i 0094/a, 0094/b, 0252/b, 0330/a, 0418/b, 0517/b, 0614/b, 0791/a, 0804/b, 0880/a, 0882/b, 0991/b, 1019/a, 1024/b, 1119/b, 1239/b, 1455/b, 1508/a, 1606/b, 1991/b, 2001/b, 2380/b, 2398/a, 2520/b, 2590/b, 2702/b, 2734/b, 3114/b, 3146/a, 3318/a, 3598/b, 3697/a, 3726/a, 3978/b, 3979/b, 4015/b, 4157/a, 4235/b, 4461/b, 4492/a, 4517/b, 4555/b, 4591/b; (g. açıl-) 0189/b; (g. gör-) 0668/b; (g. nemgîn ol-) 4445/b; (g. yaş tol-) 0789/b; (g. yaşar-) 4378/b; (g. yolda) 0875/b (g. yolda ol-) 0792/a
g.+ ile 1606/a, 1611/a, 1611/b
g.+ in 0410/a, 1452/a, 2026/b, 2353/b, 3305/a, 3321/a, 4508/a, 4588/b; (g. aç-) 0737/a, 3770/b; (g. dik-) 0433/b; (g. ısıt-) 3090/b, 3315/b; (g. yaş it-) 3297/a; (g. yum-) 0887/a, 2960/b, 3500/b
g.+ inde 0557/a, 2034/a, 3065/b
g.+ inden 0724/a, 0724/b, 0883/b, 1610/b, 1918/a, 2027/b, 2036/a, 2704/a, 2995/b, 4012/b; (g. uyku gir-) 3026/b
g.+ ine 0100/b, 0583/b, 0610/a, 0884/b, 0917/a, 1096/a, 1310/b, 1418/b, 1423/a, 2093/b, 2990/b, 3046/b, 3047/b, 3062/a, 3209/a, 3601/b, 4316/b; (g. mîl çek-) 1480/a; (uyku g. yol bul-) 0386/b
g.+ ini 0520/b, 0525/a, 0886/a, 0912/b, 2217/a; (g. aç-) 4245/b
g.+ inün 3033/a, 4304/b
g.+ iydi 1406/a
g.+ iyle 3663/a
g.+ ler 3529/b
g.+ lere 3885/a

g.+ leri 1343/b, 1344/b, 3308/b, 4190/a, 4396/a
g.+ lerinden 1354/b, 2731/b, 2735/b
g.+ lerini 2737/b, 4368/b
g.+ leriyle 0900/a
g.+ leründen 2872/b
g.+ lerünün 0902/b
g.+ üm 0077/a, 0085/b, 1793/a, 2753/b, 2875/b, 2880/a, 3158/b, 3332/b; (g. ıst-) 3873/b; (g. kan yaşla dol-) 1133/b; (g. karar-) 2831/b; (g. kör ol-) 2868/b; (g. oyna-) 2843/a
g.+ ümde 1374/a
g.+ ümden 3326/b, 4113/a, 4115/a
g.+ üme 0079/b, 0081/b, 3252/b
g.+ ümün 4031/a
g.+ ümüz 1521/b
g.+ ün 0485/b, 3217/b, 4657/a; (g. aç-) 1215/a, 4380/a; (g. bağla-) 2219/b; (g. ıst-) 1314/b; (g. yum-) 1053/b, 2710/b, 4084/a
g.+ ünde 1096/b
g.+ ünden 3537/b
g.+ üne 1082/a
g.+ üni 4061/b, 4647/a; (g. ıst-) 1130/b; (g. yaş eyle-) 3158/a
g. 0456/b, 0545/b, 0574/b, 0610/b, 0706/b, 0748/b, 0793/b, 0895/b, 1522/a, 1522/b, 2882/a, 3036/b, 3433/a, , 3885/b, 4087/a, 4200/b, 4584/a; (g. aç-) 2019/a, 2497/a, 3663/a; (g. gör-) 4413/b; (g. ıst-) 0402/a, 0442/b, 0865/b, 2537/b, 3564/b, 4114/a; (g. yaşı) 0737/b; (g. yolda ol-) 0876/a; (g. mi) 3627/b

gözcilik: -1- [T.] Gözetlemek işi.
g. (g. it- “etrafi gözetlemek”) 0541/b

gözçi: -1- [T.] Gözlemleme veya gözetleme işini yapan kimse.
g.+ leri 3121/b

gözet-: -16- [T.] 1. Dikkatle bakmak, gözlemek.
g. 2130/a, 2629/a

g.- di 1013/a, 2030/a, 2559/b, 4187/b, 2737/b; (‘ aqlın g.) 1987/b
g.- düm (g. zıci) 1870/a
g.- gil 0397/b, 1930/b
g.- mek 0594/b
g.- meye 1904/b
2. Korumak, himâye etmek.
g.- di 3013/b
3. Kollamak, aramak.
g.- di (fırsat g.) 4530/b
g.- me 0627/a

gözü: -1- [T.] Ayna.
g.+ sini 2960/a

gözle-: -19- [T.] 1. Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.
g.- mekten 4020/a
g.- ñ 3117/a
g.- nüz 2551/a
g.- ridi 0401/b, 4285/a
g.- señ 2437/a
g.- yevüz 1497/a
2. Bir şeyin olmasını veya birinin gelmesini beklemek.
g. 0629/b
g.- di 3141/a; (yol g.) 2123/b
g.- diler 0527/b
g.- dügiyiçün 0630/a
g.- gil 1860/a
g.- mek (murâduñ g.) 2865/b
g.- mekten (yol g.) 0877/a
g.- mekdür (murâduñ g.) 2865/a
g.- rdi 2473/b
g.- yesin (murâduñ g.) 2866/a
g.- yüp (yol g.) 2152/b

gözlü/ gözli: -9- [T.] 1. Gözlü.
g.+ lere (nergis g.) 0688/a
g.+ yi 3112/a
g. 4291/a; (fitne g.) 1507/a; (hâre g.) 3263/b; (tar g.) 3401/b; (kara g.) 4188/a, (ala g.) 4514/b
2. Kalp gözü açık olan.
g.+ nün 0096/a

ğubâr: -1- [Ar.] Toz, ince toprak.
ğ.+ ı 0592/b

gül: -2- [Ar.] Şeytan.

ğ. 2640/b, (ğ. ol-) 4238/a

ğulām: -2- [Ar.] Köle, esir, hizmetçi.
ğ.+ ı 3089/b, 3781/a

ğūr: -1- [Far.] (?)
ğ.+ ı 0339/a

gūr: -1- [Far.] Mezar, kabir.
g. 2726/b

Gūr/ Gūrī: -2- Yaban eşeği. Behram-ı Gur, yaban eşeği avına meraklı olduğu için bu lakabı almıştır.
G. (Behrāmısa G.) 2726/a, 2730/b

Gūr: -3- Afganistan'ın orta kesiminde yer alan bir şehir.
G. 3567/b

Gūrāz: -5- Hüsrev'i tahttan inmesini istediği için Kayser'e mektup yazar ve Hüsrev'i kötüler. Amacı Kayser'in İran'a gelmesini sağlamaktır.
G. 4284/b, 4313/a; (G.- ı şüm) 4309/a
G.+ ı 4312/a
G.+ ıla 4324/a

ğurrān: -1- [Far.] Kükreyen, haykıran.
ğ. (ğ.- ı ħūnrīz) 0986/b

ğurūr: -1- [Ar.] Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme.
ğ.+ ı 4637/a

ğuşşa: -21- [Ar.] Gam, keder, hüzn, tasa.
ğ. 0399/a, 0536/b, 0833/b, 2181/b, 3041/a, 3064/a, 3249/b, 3298/b, 3759/b; (ğ. bağını ur-) 4035/b; (zarf-ı ğ. ol-) 2916/b; (ğ. yi-) 3482/a; (ğ. yimez ol-) 4006/a
ğ.+ lar 3354/b
ğ.+ m 2840/b, 3229/a
ğ.+ sı 3364/a
ğ.+ sından 4211/b
ğ.+ sıyla 3413/a
ğ.+ yıla (ğ. tol-) 2485/a

ğ.+ yla 3041/a

ğuşşalu: -1- [Ar.+T.] Kederli.
ğ. 0012/b

gūş: -2- [Far.] Kulak.
g. 4538/a
g. (g. dut- "dinlemek") 1371/a

güç: -39- [T.] Güç, kuvvet.
g. 0320/b, 1182/a, 1812/a, 1897/a, 2309/b, 3026/b, 3097/b; (g. it-) 0346/a, 2350/a; (g. eyle-) 0342/a, 4476/a; (g. kıl-) 1812/b; (g. ol-) 4532/b
g.+ i 0048/a, 3796/a, 4026/a; (g. düken-) 4476/b; (g. eyle-) 0864/b; g.+ ile 1891/b, 3905/b, 4163/a
g.+ in (g. kes-) 4476/a
g.+ in 3502/b
g.+ iyle 0301/b, 4253/b
g.+ leri 1389/a
g.+ üm 0210/a, 3694/a; (g. yit-) 0080/b, 0200/a, 3949/a
g.+ ümi (g. kes-) 1710/b
g.+ ümüz (g. degül) 0028/b
g.+ üñ 2898/a, 4662/a; (g. yit-) 0153/a, 0357/a, 1856/b, 1927/a

güçlü: -1- [T.] Güçlü, gücü yeten.
g.+ dür 2489/b

güçsüz: -1- [T.] Güçsüz.
g.+ leri 0029/b

güftār: -1- [Far.] Söz, kelam.
g. 0569/b

gügercin/ güvercin: -4- [T.] Güvercin.
g. 0774/b, 1559/b, 2455/a, 3744/b

güher: -33- [Far.] Elmas, cevher, inci.
g. 0016/b, 0397/b, 0556/a, 0600/b, 1843/b, 2210/a, 2340/a, 2718/b, 3146/b, 3211/a, 3301/b, 3544/b, 3815/a, 3851/b, 3909/a, 3952/b, 4546/b; (g.- i ħüb) 4407/a; (güher g.) 1602/b; (g. saç-) 2465/a

g.+ den 0856/a, 1044/a, 1124/a,
3015/a, 3207/b, 3633/b, 3767/a,
4594/b
g.+ denidi 2068/b
g.+ dür 0960/a, 1037/a
g.+ le 4267/b
g.+ ven 2798/a

güherlü: -10- [Far.+T.] 1. Elmas ve taşlarla
bezenmiş.
g. 1112/b, 1207/a, 1245/b, 2286/a,
2297/b, 3740/a, 3792/a, 4189/a,
4335/b
2. Kıymetli.
g.+ leri 1755/b

güher-çîn: -1- [Far.] Cevher toplayan.
g.+ durur ("cevher toplayandır")
0219/b

güher-rîz: -5- [Far.] Cevher saçan.
g. 1119/b, 3205/b, 3459/b; (g. ol-)
2170/b, 3765/b

gül: -101- [Far.] Gül.
g. 0220/b, 0288/b, 0332/b, 0430/b,
0473/b, 0504/a, 0508/a, 0508/b,
0589/b, 0601/b, 0786/a, 0809/a,
0812/b, 1351/b, 1359/b, 1362/a,
1368/a, 1383/b, 1409/b, 1430/a,
1434/a, 1435/b, 1452/a, 1496/b,
1519/b, 1563/a, 1581/b, 1604/b,
1653/a, 1806/a, 1990/b, 2120/b,
2920/b, 2946/a, 2952/b, 3029/a,
3094/b, 3380/b, 3412/b, 3427/a,
3427/b, 3490/b, 3507/b, 3546/a,
4002/b, 4027/a, 4192/b, 4199/b,
4242/a, 4247/a, 4257/a, 4585/b;
(g.- i ter) 0601/a; (g. bit-) 2951/a;
(g. bigi) 3419/a; (g. gibi) 0106/a,
0782/a, 2311/b, 2437/a, 3029/b,
3220/a, 3371/a, 3631/a, 4174/b; (g.
gibi açıl-) 1554/a
g.+ ce 0248/b, 4054/a
g.+ de 0464/a, 1483/b, 3884/b
g.+ den 0509/a, 1430/a, 1496/b,
1654/a, 1659/a
g.+ dür 3643/b, 4002/a; (g. degül)
3948/b

g.+ e 0107/a, 0888/b, 1390/b,
1787/a, 3220/a, 3546/b
g.+ i 1446/b, 1520/b, 1788/a,
2107/b; (demür g. "demir külünk")
0580/b
g.+ için 3091/b
g.+ idi 0286/a, 1449/a
g.+ inde 0577/a
g.+ inden 1495/a, 1583/a
g.+ ine 0151/b, 3315/b
g.+ ini 0349/b
g.+ lere 0513/a
g.+ üñ 1351/a

gül-: -27- [T.] Gülmek.
g. 3684/b
g.- di 0248/b, 1105/a, 2041/a,
2099/b, 2100/a, 2749/a, 3381/b,
3508/a
g.- er 0220/a
g.- eydi 2920/b
g.- icked 3842/b
g.- inmiş 3211/a
g.- lüm 0782/a
g.- megi (yüz g.) 3577/a
g.- mek 0833/b, 4450/b
g.- mekten 1024/b
g.- mekle 2545/b
g.- meklerinden 0509/b
g.- sem 1657/b
g.- sün 3371/a; (yüzüñ g.) 3955/b
g.- üm 3884/b
g.- üp 2970/b, 4169/b
g.- üpdür 0707/b

gül-âb: -7- [Far.] Gül suyu.
g. 4527/a; (g.- ı şekerile) 2849/b
g.+ ı 0509/a, 1510/a, 1654/a
g.+ ıla 2707/a
g.+ uñ 4584/b

gülce: -1- [Far.] Güle benzeyen, gül gibi.
g. 0663/b

güldür-: -4- [T.] Güldürmek.
g.- elüm 1500/a
g.- esin 4111/a
g.- eydi 0068/a
g.- ürdi 0337/a

gülef: -5- [Far.] Gül.
g. 0110/b, 2469/a, 3616/a, 3852/a,
4097/a

gülefçe: -1- [Far.+T.] Gül gibi.
g. 3835/b

Gülgün: -14- Şebdiz'in kardeşi (at).
g. 0843/b, 0844/b, 0845/b, 2822/b,
3291/a, 4015/b, 4017/b
g.+ a 0847/b
g.+ dan 4027/b
g.+ ı 0843/a, 0846/a, 0873/a,
1355/b, 4047/a

gülgün: -3- [Far.] Gül renkli, pembe.
g. 2631/b, 2735/b
g.+ a 4015/a

gülhan: -1- [Far.] Ocak, ateşhane.
g. 3688/b

gülince: -1- [T.] Gülinç, komik, eğlence.
g.- ince 2845/b

gülistân/ gülsitân: -7- [Far.] Gül bahçesi,
gülü çok olan yer.
g. 3319/b
g.+ a 0823/b, 2862/b
g.+ dan 1368/a, 1654/b
g.+ larda 1429/b, 1445/b

güliš: -5- [T.] Yüzdeki gülme ifadesi,
gülümseme.
g.+ den 4199/a
g.+ i 0285/b, 2970/a
g.+ inüñ 0411/a
g.+ lerden 4199/b

güliš-: -1- [T.] Karşılıklı gülmek, birlikte
gülmek.
g.- mek 1422/b

gül-nār: -2- [Far.] Nar çiçeği.
g. 0576/b, 4192/b

gül-perī: -1- [Far.] Gizemli gül.
g.+ den 4174/a

gül-reng: -2- [Far.] Gül renkli, pembe.

g. 4015/b, 4160/a

gül-ruḥ: -2- [Far.] Gül yanaklı.
g. 0428/b, 4195/b

gül-şeker: -2- [Far.] Gül tatlısı, gülbeşeker.
g. 2436/a
g.+ le 2436/b

gülşen: -12- [Far.] Gül bahçesi, gülistan,
gülzar.
g. 0010/b, 0081/b, 0701/a, 1523/b,
2113/b, 2191/b, 3967/a, 4055/b,
4574/b; (g. ol-) 0495/b
g.+ de 1568/a
g.+ üñ 0701/b

gülzār: -13- [Far.] Gül bahçesi, gülşen,
gülistan.
g. 0512/b, 0576/a, 1361/b, 4518/b;
(devlet-i g.- ı bī-ḥār) 3727/a;
(ma' şūḫ-ı g.) 1562/a; (murg-ı g.)
4102/a
g.+ a 1520/a, 1563/a
g.+ ı 0097/b, 3853/a
g.+ ında 0291/a
g.+ ıdı 1337/b

gümān: -5- [Far.] Zan, şüphe.
g. 2901/a, 4560/a
g.+ da 4561/a
g.+ ı 1738/a; (g. ol-) 2925/b

gümānsuz: -9- [Far.+T.] Şüphesiz.
g. 0648/b, 0726/b, 0960/a, 1184/a,
1212/a, 1273/b, 2445/a, 4386/b,
4603/a

gümiş: -18- [T.] Gümüş.
g. 0553/a, 2933/b, 3210/a, 3264/b,
3293/a, 3294/b, 3889/a, 4257/a
g.+ den 0412/a, 2074/a, 2326/a,
2705/b, 4595/a, 4597/a, 4597/b
g.+ dür 0417/a
g.+ in 3578/b
g.+ üm 3263/a

güm-rāh: -5- [Far.] Yolunu kaybetmiş,
yolunu şaşırmış.

g. 1222/a, 1780/a; (g. ol-) 1139/a, 3136/a, 4309/a

gün [I]: -132- [T.] Gün.

g. 0012/b, 0013/b, 0178/a, 0311/a, 0328/b, 0403/b, 0444/a, 0465/b, 0610/b, 0621/b, 0639/b, 0686/a, 0733/b, 0815/a, 0829/a, 0836/b, 0878/a, 1025/a, 1263/a, 1263/b, 1295/a, 1346/b, 1378/a, 1424/b, 1454/a, 1454/b, 1501/a, 1517/b, 1527/a, 1532/a, 1533/b, 1573/a, 1585/b, 1587/b, 1621/a, 1723/b, 1736/b, 1737/a, 1948/a, 2013/a, 2083/a, 2085/a, 2085/b, 2105/a, 2115/a, 2265/b, 2266/a, 2286/b, 2414/a, 2627/b, 2630/a, 2631/a, 2714/a, 2735/a, 2736/a, 2737/a, 2778/a, 2839/a, 2860/a, 2960/a, 3275/a, 3291/b, 3353/b, 3400/a, 3421/a, 3458/b, 3467/b, 3525/b, 3679/b, 3745/a, 3847/b, 3852/b, 4176/a, 4179/a, 4183/a, 4183/b, 4451/a, 4663/a; (rüşen g. ol-) 1273/a; (g. gör-) 2643/a (g. gibi) 3691/b; (g. gibiydi) 3734/b; (g. mi) 3868/b
g.+ de 0697/b, 1040/b, 1679/b, 2434/b, 2487/a, 2610/a, 3223/b, 3421/b, 4657/b
g.+ den 1264/b, 1819/a, 3352/b, 4398/a; (g. girü) 1095/a
g.+ deven 3223/b
g.+ e 2083/b, 3352/b
g.+ i 0614/a, 1206/b, 1321/b, 2416/a, 2416/b, 2499/b, 2629/b, 4345/a, 4356/a, 4641/b, 4681/a
g.+ iden 3508/b
g.+ idür 2648/a
g.+ ince 0825/b
g.+ inde 0575/b
g.+ ine 2367/a
g.+ ini 1295/b, 1999/b
g.+ lerüm 3127/b
g.+ üm gibi 3230/a
g.+ üm 3130/b, 3421/b, 3422/b
g.+ üñ 1753/b, 2443/a, 4185/b
g.+ ünde 0217/a

gün [II]: -40- [T.] Gündüz.

g. 0340/b, 0401/a, 0503/b, 0584/b, 0609/a, 0783/b, 0892/b, 1269/a, 1445/a, 1603/b, 2105/b, 2438/b, 2473/b, 2624/b, 2656/a, 3085/b, 3439/a, 3565/b, 3755/b, 4117/b, 4260/a; (dün ü g.) 3219/a 4276/a; (dün ü g. eyle-) 4622/a; (g. it-) 0067/a, 0067/b; (g. gibi) 1573/a
g.+ den 1486/a
g.+ dür 3525/a
g.+ e 3844/b
g.+ i 0061/a, 0884/b, 4062/b, 4457/b; (g. ıst-) 4116/b
g.+ iden 3094/a
g.+ le 1268/b
g.+ üm 4384/b
g.+ üñ 3756/b

gün [III]: -8- [T.] Güneş.

g. 1991/b
g.+ çün 1741/a, 1741/b
g.+ den 1486/b
g.+ i 1740/a, 1743/b, 2235/b
g.+ üñ 0416/b

günāh: -8- [Far.] Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış.

g. 1300/a, 3702/b
g.+ dan 1284/b
g.+ ı 0364/b, 2447/a, 2449/a, 3516/b, 4350/b

günāhsuz: -1- [Far.+T.] Günahı, suçu olmayan, masum.

g. 0661/b

gündüz: -14- [T.] Gündüz.

g. 0414/a, 0608/a, 0977/a, 2878/a, 3058/a, 3318/b, 3425/a, 3484/a, 3484/b, 3635/b, 3867/b, 3960/b; (dünümi g. eyle-) 3691/a
g.+ in 3057/a

güneş: -55- [T.] Güneş.

g. 0333/a, 0340/a, 0384/b, 0499/a, 0726/b, 1263/b, 1397/a, 1530/a, 1557/a, 2233/a, 2234/b, 2244/a, 2283/a, 2283/b, 2357/a, 2553/b, 2696/b, 2745/b, 2960/a, 3321/b, 3530/a, 3742/a, 3756/a, 3883/a,

3967/b, 4065/b, 4140/a, 4187/b,
4209/b, 4393/a, 4505/a, 4678/b; (g.
gibi) 0214/a, 0275/a, 0598/a,
3017/a, 3109/b, 3538/b, 3542/a,
3692/b, 4558/b
g.+ den 1067/a, 1097/b, 1248/b,
1574/a, 4106/b
g.+ di 0978/b
g.+ dür 0267/a, 0578/b, 0691/b
g.+ e 3940/b
g.+ i 2416/a, 3205/b
g.+ üñ 4368/a

güneşleyin: -1- [T.] Güneş gibi.
g. 0287/a

güni/ günü: -2- [T.] Haset.
g.+ den 0870/a, 3855/b
g.+ sinden 2972/b

gür: -2- [T.] Bol, verimli.
g.+ ıdı 2964/b

gürbüz: -2- [Far.] Kahraman.
g. 4999/a; (g. ol-) 2188/b

Gürdî: -1- Hüsrev'in askeridir.
G. 1017/a

gürüz: -1- [T.] Gür, bol.
g. 1007/a

gürz: -2- [Far.] Ateşli silahların icadından
önce savaş aleti olarak kullanılan,
demir, tunç, bakır veya pirinçten
ağır topuz, bozdoğan, şeşper.
g. 2218/b
g.+ i 2095/a

Güstem: -26- Hüsrev'in dayısı.
G. 0731/a, 0906/a, 0979/a, 0997/a,
1021/a, 1036/a, 1172/a, 1194/a,
1731/a, 1739/a, 1762/a, 2001/a,
2003/a, 2010/a, 2131/a, 2135/a
G.+ den 0910/a, 1733/a
G.+ e 1994/a, 2129/a, 2172/b,
2312/a
G.+ i 1170/b
G.+ üñ 1742/a, 1743/a, 2136/b

Güşesb/ Güşesbâyın: -3- Behram-ı
Çübin'in komutanlarından biridir.
G. 2226/b, //1144/b
G.+ e 0734/a

güvâriş: -1- [Far.] Hazma yardımcı olan
şeyler.
g. 2623/a

güven: -1- [T.] Güvenmek.
g.- düm 3901/b

güvenç: -2- [T.] Güven, inanma, itimat.
g. 4666/b
g.+ i 4203/b

güwegü: -3- [T.] Damat, güveyi.
g. 2526/a, 4229/b
g.+ ye 4576/b

güz: -2- [T.] Sonbahar, hazan.
g. 4478/b, 4621/b

güzel: -22- [T.] Göze ve kulağa hoş gelen,
güzel.
g. 0427/b, 0575/a, 0690/b, 0812/b,
1380/a, 1989/a, 3126/b, 3176/a,
3221/b, 3287/a, 3317/a, 3595/a,
3630/a, 3804/b, 4195/b, 4204/a,
4510/b, 4559/a
g.+ ler 0425/b, 2737/b, 4004/a,
4249/a

güzellik: -4- [T.] Güzellik.
g. 3895/a
g.+ de 0432/a, 1989/b, 3630/a

güzîde: -1- [Far.] Seçkin, seçilmiş,
mümtaz.
g. (g. ol-) 0399/b

H

hā: -4- [T.] Evet, işte anlamında ünlem bildirir.
h. 0622/a, 0993/a, 1113/b, 1188/a

hāb: -1- [Far.] Uyku.
h. 3598/b

habbe: -1- [Ar.] En ufak şey, zerre.
h. (h vir-) 4253/a

haber: -30- [Ar.] Haber.
h. 1495/b, 2483/a, 2604/b, 2632/a, 2659/a, 2776/b, 2846/b, 3341/a; (h. bil-) 4316/a; (h. gel-) 2528/a; (h. ir-) 0341/a; (h. iriş-) 2166/a; (h. um- "beklemek") 4084/b; (h. sor-) 0498/a, 2463/a, 2992/a, 3169/b (h. ulaş-) 1340/a; (h. vir- "söylemek") 0500/a, 0694/b, 0965/b, 1120/b, 1727/a, 1734/b, 2712/a, 3006/a, 3164/b, 3763/a
h.+ çün 0727/a
h.+ dür 2667/a

haberci: -1- [Ar.+Far.] Haber getiren, haber götüren kimse.
h.+ si 3089/b

haberdār: -3- [Ar.+Far.] Haberi olan, haberli, vakıf.
h. (h. it-) 3390/a; (h. kıl-) 0343/b, 0467/b

Habeş: -3- Habeş Eyaleti.
H. 0017/a, 1305/b
H.+ den 0771/a

hacālet: -1- [Ar.] Utanma, mahcup olma, utanç.
h.+ den 0118/b

hācet: -6- [Ar.] Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.
h. 0088/b, 3940/b, 4038/a
h.+ de 4038/b
h.+ üm 4038/a
h.+ ümi 3177/a

hac: -1- [Far.] Haç.
h.+ ı 2068/b

hācīb: -1- [Ar.] Kapıcı, kapıcı başı.
h (h.- i cāndār) 2720/a

hacīl: -2- [Ar.] Utanmış, mahcup.
h. 3466/b; (h. ol-) 4185/b

hacīllık: -1- [Ar.+T.] Utanmışlık.
h.+ dan 4163/b

haç: -3- [Far.] Haç.
h. 2299/a
h.+ a 2310/b
h.+ ı 2309/a

hadd: -5- [Ar.] 1. Sınır.
h.+ den (h. geç-) 0143/a
h.+ en 3561/a
h.+ i 4031/b
2. Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak.
h.+ i degül 0147/a
h.+ üm (h. degüldi) 0491/a

hadeng: -4- [Far.] Ok.
h.+ e 1384/a, 1467/b
h.+ i 0303/a
h.+ idi 1110/b

hādīm: -1- [Ar.] Hizmet eden, yardımcı olan kimse.
h.+ i 2071/a

hafta/ hefte: -8- [Far.] Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü.
h. 0689/b, 0837/a, 2119/a, 3076/a, 3089/a, 4533/b, 4534/a
h.+ da 0718/b

hanżal: -1- [Ar.] Ebu Cehil karpuzu denilen meyvesi çok acı bir nebat.
h.+ ıla 2342/b

hak: -27- [Ar.] 1. Allah, Cenabıhak.
h. 0043/b, 0660/a, 0839/b, 2796/a, 4062/a

h.+ a 2260/b, 2702/b, 3702/a,
4262/b, 4680/b
h.+ dan 0093/b, 0625/a, 3161/b
h.+ dur 2910/b
2. Doğru.
h.+ dur 2873/b
3. Ayrıcalık, pay, hak.
h (h. bil-) 1291/b; (h. kıl-) 1166/a
h.+ ı 3014/a, 3014/b
h.+ ına 4582/b
h.+ ıçun 3843/a
h.+ ıyçun 3228/a, 3235/a, 3705/a,
3705/b
h.+ ıyıçun 0569/a
4. Değer.
h.+ ını (h bil-) 4676/a

hāk: -2- [Far.] Toprak.
h. 0121/b; (h. eyle-) 3791/b

hākān: -38- [T.] Kağan, hakan.
h. 0989/a, 1106/a, 2500/a, 2504/a,
2537/a, 2537/b, 2544/b, 2559/a,
2562/a, 2573/b, 2575/a, 2581/a,
2589/b, 2590/a, 2659/a, 2699/a;
(dergāh-ı h.) 2503/b; (h.- ı Çîn)
1846/b, 2488/a; (h.- ı Çinden)
2626/a; (h.- ı Çine) 1876/a, 2529/a;
(h.- ı Çini) 2530/a; (h.- ı Çinî)
2478/a, 2549/a; (h.- ı şāha) 2560/a,
2700/a; (müher-i h.) 2650/a
h.+ a 1864/a, 2266/a, 2523/a,
2526/a, 2527/a, 2528/b, 2615/a,
2652/b
h.+ dan 2594/a
h.+ ıla 2580/b

hākīkat: -6- [Ar.] Gerçek, asıl.
h. 0054/b, 0361/a, 3400/b, 4028/b,
4611/b; (h. ol-) 0821/a

hākīm: 1- [Ar.] Hükmeden, hakim.
h. (h. ol-) 4171/b

hāl: -40- [Ar.] Hâl, durum.
h. 2042/b, 2076/b, 3045/b, 3667/a,
3722/b, 4163/b; (h. ol-) 1476/b,
4403/b
h.+ i 0419/b, 1131/b, 1184/b,
2020/b, 2091/b, 2367/b, 2881/b,

2946/a, 2946/b, 3397/a, 3489/b,
3523/b, 3587/b, 3618/b, 4150/a,
4309/b
h.+ in 3387/b; (h. işit-) 3195/a
h.+ ine 3641/b
h.+ ini 0089/b, 0933/b, 2141/a
h.+ üm 0210/b, 4082/a, 4099/b
h.+ ümden 3366/b
h.+ ümi 3268/a, 3328/b, 3958/a,
4512/a
h.+ üñ 1319/a, 4011/b

halāş: -2- [Ar.] Kurtulma, kurtuluş.
h. (h. ol-) 3503/a
h.+ ına 3200/a

halāvet: -1- [Ar.] Hoşluluk, tatlık.
h. 3882/b

halāyık: -7- [Ar.] Halk.
h. 0269/b, 0928/b, 1092/b, 2030/b,
3140/b, 4623/a
h.+ dan 3701/b

hāle: -1- [Ar.] Bir nesnenin etrâfını
çevreleyen daire biçimindeki şey.
h. 1594/a

haleblü: -1- [Ar.+Far.] Halepli.
h. 4673/b

hālet: -2- [Ar.] Durum, keyfiyet, nitelik.
h. 4480/b
h.+ de 4524/b

halhāl: -2- [Ar.] Kadınların, özellikle Arap
kadınlarının ayaklarına taktıkları
gümüş veya altın halka, ayak
bileziği.
h. 0553/b, 0566/b

hālī: -3- [Ar.] 1. Boş.
h. (h. ol-) 0750/b
2. Tenha, ıssız.
h. 1478/a; (h. kıl-) 4150/b

Halīk: -2- [Ar.] Yaratan, Allah.
H. 2975/a, 4275/b

Halīl: -1- Gazneli Mahmut'un çerisidir.

Ḥ. 0109/a

ḥalk: -14- [Ar.] Halk.

ḥ. 0234/a

ḥ.+ a 0216/a, 0233/b, 1744/b, 3431/b

ḥ.+ ı 0277/b, 0422/a, 4260/b, 4366/b, 4672/b

ḥ.+ ına 1257/b

ḥ.+ uñ 3081/b, 3523/a, 3859/b

ḥalka: -7- [Ar.] Vücudun kulak, parmak, bilek gibi yerlerine takılan, genellikle kıymetli madenden daire biçiminde süs eşyası.

ḥ. 1427/b, 2941/b, 2942/b, 3908/b, 4128/a

ḥ.+ da 2942/a

ḥ.+ sını 3594/a

ḥall: -3- [Ar.] Bir durumu çözme, çözümleme; bağlı olan bir şeyi açma, çözme.

ḥ. (ḥ. it-) 0071/b, 0148/b; (ḥ. ol- "hallolmak") 4597/a

ḥalvet: -21- [Ar.] Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhaya çekilme.

ḥ. 0051/b, 0558/a, 1810/a, 1955/b, 3599/b, 3636/b, 4266/a; (ḥ. it-) 1169/b; (ḥ. kıl-) 0795/b; (ḥ. otur-) 0853/b

ḥ.+ de 0683/b, 2581/a, 3611/b, 3658/a, 3831/a, 3869/a, 4592/b

ḥ.+ e 0446/a, 1238/b, 2411/a

ḥ.+ ıyçun 3708/a

ḥalvetgāh: -1- [Ar.+Far.] Herkesin giremediği halvet olunan yer.

ḥ.+ a 4231/b

ḥām: -11- [Far.] Acemi kimse, tecrübesiz. Terbiye görmemiş kişi.

ḥ. 1087/b, 1122/b, 1203/a, 1647/a, 2236/b, 2363/a, 2596/a, 2812/a

ḥ.+ a (Behrām-ı ḥ.) 2144/b

ḥ.+ dur 3165/a

ḥ.+ ı 0735/b

ḥam: -1- [Far.] Katlanmış, kıvrılmış, kıvrım.

ḥ. 1111/a

ḥamāyil: -2- [Ar.] Muska, tılsım.

ḥ. 1564/a, 3802/a

ḥamd: -2- [Ar.] Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsanı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.

ḥ. 4683/a; (ḥ. u şenā kıl-) 0002/a

ḥamle: -7- [T.] 1. İleriye doğru atılma, atılış.

ḥ (ḥ. it-) 1055/b; (ḥ. kıl-) 0244/b, 0983/b, 1464/a, 4358/b

ḥ.+ den 0924/b

2. Düşmana karşı yapılan saldırı, saldırma, savlet, hücum.

ḥ. (ḥ. it-) 2217/b

ḥamlu -1- [Far.+T.] Bükümlü, kıvrımlı.

ḥ. 0880/b

ḥammāl: -1- [Ar.] Ücretle yük taşıyan kimse.

ḥ.+ ıçun 3472/a

ḥān: -1- [T.] Han, kağan.

ḥ.+ ı 1645/a

ḥān: -1- [Far.] Ev, yurt, memleket.

ḥ.+ umdur 1095/a

ḥançer: -9- [Ar.] 1. Hançer.

ḥ. 1307/b, 2239/b, 3865/a; (dil ü ḥ. ol-) 2896/a; (ḥ. ur-) 4569/b

ḥ.+ i 4502/b

ḥ.+ üm 1010/a

ḥ.+ üñ 2896/b

2. Gırtlak.

ḥ. 2896/b

ḥand: -1- [Far.] Gülme, gülüş.

ḥ. 1449/a

ḥandān: -2- [Far.] Gülen, şen, neşeli.

ḥ. 3648/b; (ḥ. ol- "yüzü gülmek") 1263/b

ḥānedān: -1- [Far.] Köklü, asil ve büyük aile, tarihteki tanınmış bir kimseye dayanan soy.
ḥ.+ a 4675/a

ḥānlık: -1- [T.] Han olma durumu.
ḥ.+ ıla 3846/b

ḥān u mān: -5- [T.] Ev, bark, ocak.
ḥ.+ dan 1701/a, 3704/b
ḥ.+ ından 3197/a, 3582/b
ḥ.+ ını 0346/b

ḥār: -3- [Far.] Diken.
ḥ. 2877/b, 3843/a, 3922/a

ḥārā: -1- [Far.] Çok sert (taş için).
ḥ. 3189/a

ḥārāb: -1- [Ar.] Kötü durumda, perişan.
ḥ.+ a 4521/b

ḥārābātī: -1- [Ar.] Vaktini meyhanede geçiren, meyhane müdavimi, içkiye düşkün.
ḥ. (ḥ. degülseñ) 0627/b

ḥārāc: -3- [Ar.] Müslüman olmayan tebaadan ve sahibi müslüman olmayan araziden alınan vergi.
ḥ.+ ı 3017/b
ḥ.+ ın 1300/a, 1823/b

ḥārām: -1- [Ar.] Din kurallarına aykırı olan, dini bakımdan yasak olan.
ḥ.+ dur 3165/b

ḥārb: -3- [Ar.] Savaş, cenk.
ḥ. 3251/b, 3393/b
ḥ.+ ın 4255/b

ḥārc: -4- [Ar.] Bir iş için harcanan para, masraf, gider.
ḥ. (vucūh-ı ḥ.) 0715/b; (ḥ. kıl-) 2890/b; (ḥ. eyle- “söylemek”) 2889/b
ḥ.+ ı (ḥ. ol-) 2481/b

ḥāre: -1- [Far.] Dalgaları gibi görünen parlak çizgiler, meneviş (göz için.)

ḥ. (ḥ. gözlü) 3263/b

ḥarekdār: -1- [Far.] Eşekle yük çeken, eşekçi.
ḥ. 1022/b

ḥarem: -1- [Ar.] Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.
ḥ.+ ine 4655/b

ḥarf: -12- [T.] 1. Harf.
ḥ. 0040/b, 3254/a, 3494/b, 4535/b; (ḥ.- i nevmīdi) 0588/b; (ḥ. ḳo-) 1414/b
ḥ.+ e 0681/a
ḥ.+ i 3253/b
ḥ.+ inden 3663/b
ḥ.+ uña 3663/a
2. Söz.
ḥ. (ḥ. it- “söz söylemek”) 4232/a
ḥ.+ i 2916/b,

ḥargāh/ ḥargeh: -8- [Far.] Büyük çadır, otağ.
ḥ. 0795/b, 1169/b
ḥ.+ a 4047/b
ḥ.+ dan 4151/a
ḥ.+ e 0762/a, 4151/b
ḥ.+ ına 4018/b
ḥ.+ üñ 0764/a

ḥārīf: -6- [Ar.] 1. Meslektaş.
ḥ. 1551/a; (ḥ. ol-) 1597/b
ḥ.+ em 4091/b
ḥ.+ i 0722/a
2. İçki ve eğlence arkadaşı, dost.
ḥ.+ e 4232/b
ḥ.+ lerden 1579/a

ḥārīr: -11- [Ar.] İpek.
ḥ. 1244/a, 1957/a, 4520/a; (ḥ.- i nīlgūn “lacivert renginde ipek”) 0597/a
ḥ.+ e 2272/b, 2487/b
ḥ.+ i 1481/b, 2279/b, 2345/b, 2631/b; (ḥ.-i ḥ. “çin ipeği”) 2504/b

Ḥarrād/ Ḥarrād- 1 Berzīn/ Ḥarrād-1 Pürzīn:

-22- Hüsrev'in askerlerinden biridir.

Ḥ. 1763/a, 2026/a, 2039/a, 2046/a, 2578/a, 2593/a, 2594/a, 2600/a, 2613/a, 2619/a, 2647/a, 2652/a; (Ḥurşīd-i Ḥ.) 1973/b

Ḥ.+ den 2080/a

Ḥ.+ di 0997/b

Ḥ.+ e 1790/a, 2022/b, 2337/a, 2556/a, 2606/a

Ḥ.+ i 2025/a

ḥarūn: -1- [Ar.] İnatçı.

ḥ.+ ı 0581/b

ḥāş: -24- [Ar.] Seçkin, seçilmiş, özel.

ḥ. 0104/a, 0404/a, 0830/a, 0831/a, 3459/a, 3762/b, 3766/a, 3815/a, 3922/a; (ḥāş u 'āma "herkes") 0172/a, 0175/b; (ḥāşa 'āma) 2720/b; (ḥāş u ger 'ām) 1901/b, 3138/b, 3580/b; (ḥāşa vü 'āma) 1244/b, 1969/b; (ḥ.- ı dergāh) 3082/a; (ḥ. idin-) 0183/a; (ḥ. ol-) 3103/b; (ḥ. kı1-) 3665/a
ḥ.+ ı 4075/b, 4196/b
ḥ.+ ırağı 3116/a

ḥased: -1- [Ar.] Kıskançlık, çekememe.

ḥ. 0053/b

ḥasen: -1- [Ar.] Güzel.

ḥ. (ḥulḳ-ı ḥ. ḳo-) 0215/a

ḥāşıl: -15- [Ar.] Olan, meydana gelen.

ḥ. 0355/b, 4184/b; (ḥ. it-) 0146/a, 4657/b; (ḥ. kı1-) 0107/b, 2626/a; (ḥ. ol-) 0841/b, 3989/a, 4347/b
2. Gerçek olmuş, gerçekleşmiş.
ḥ. (ḥ. ol-) 1737/b, 1954/a, 2158/a, 2585/b, 3971/b, 4009/b

ḥasīn: -1- [Ar.] Sağlam, kuvvetli.

ḥ. (ḥ. ol-) 0188/a

ḥasret: -4- [Ar.] Özlem.

ḥ. 3981/a, 4661/b; (ḥ. vir-) 2924/a
ḥ.+ ile 3410/a

ḥaste: -5- [Far.] Hasta.

ḥ. 2678/a, 3328/b; (ḥ. kı1-) 3383/b; (ḥ. ol-) 2794/a, 4475/b

ḥasūd: -4- [Ar.] Çok kıskanç, haset eden, kıskanan.

ḥ. (ḥ.- ı şüm) 4112/a; (ḥ. ol-) 4649/b
ḥ.+ uñ 0802/b, 4112/b

ḥāşā: -1- [Ar.] "Asla, katiyen, hiçbir şekilde" anlamında kullanılan ret sözü.

ḥ. 3645/b

ḥaşr: -1- [Ar.] Toplanma, bir araya getirme.

ḥ. (ḥ.- ı ebdān ol-) 0116/b

ḥat/ ḥatt: -3- [Ar.] 1. Çizgi gibi devam eden şey.

ḥ. 0771/b

ḥ.+ ıla 0881/a

2. Yazı.

ḥ.+ umıladur 1969/a

ḥatā: -12- [Ar.] Hata, kusur.

ḥ. 3817/b; (ḥ. kı1-) 2827/b, 2863/a
ḥ.+ dur 0625/b, 1444/b, 3817/b, 3830/b, 3857/b, 3936/a, 4424/b
ḥ.+ yı 3170/a, 4519/b

ḥatar: -2- [Ar.] Tehlike, güvensizlik.

ḥ. 0790/b

ḥ.+ dur 3925/a

ḥatır: -7- [Ar.] 1. Hatır, gönül.

ḥ. (meyl-i ḥ.) 0139/b.

ḥ.+ ı 3093/a, 4069/b

ḥ.+ uñ 1933/b

2. Durum, keyif, hâl.

ḥ. (ḥ. u ḥāl) 2076/b

3. Birine karşı duyulan saygı, sevgi.

ḥ.+ u 2461/b

ḥ.+ um 2155/b

Ḥatim- i Tāy: -1- Tay kabilesinin residir. Cömertliğiyle meşhurdur.

Ḥ. 3999/b

ḥatm: -2- [Ar.] Bitirme, sona erdirmе, tamamlama.

- h. (h. ol- “tamamlanmak”) 4603/a, 4633/a
- ẖatun:** -14- [T.] 1. Kadın.
h. 2604/a, 2605/a, 2610/b, 2611/b, 2613/a, 2632/a, 2634/b, 2647/b, 2651/a, 2824/a, 3144/a; (ẖ.- ı zībā) 1402/a
ẖ.+ a 2608/a
2. Eş zevce.
h. 4129/b
ẖ.+ a 2594/b,
ẖ.+ uñ 2602/a
- havā:** -14- [Ar.] 1. Hava.
h. 1666/a
2. Gökyüzü.
h. 1439/a, 2117/b
ẖ.+ da 3743/b
ẖ.+ dan 1518/a, 2239/b, 3744/a, 3754/b
ẖ.+ ya 0708/a, 1399/b, 3034/a, 3804/b
ẖ.+ yı 0874/b, 3809/b
- ẖavāle:** -2- [Ar.] Havale, başkasına devretme.
h. (ẖ. kıl- “engel olmak”) 1466/a; (ẖ. ol-) 1578/b
- ẖavālet:** -1- [A] Havale, başkasına devretme.
h. (ẖ kılmiş ol-) 0022/a
- havālu:** -1- [Ar.+T.] Herhangi bir nitelikte havası olan.
h. (ıssı h.) 3752/a
- ẖavāşş:** -1- [Ar.] Duygular.
ẖ (ẖ.- ı devleti) 0137/a
- ẖāver:** -1- [Far.] Güneşin doğduğu taraf, doğu, şark.
ẖ. (şāh-ı ẖ.) 0982/a
- ẖavuz/ ẖavz:** -11- [Ar.] Havuz.
ẖ. 3001/a, 3006/b, 3010/b; (ẖ.- ı şīrīn) 0233/b
ẖ.+ a 2808/a, 3001/b, 3002/a, 3079/b
- ẖ.+ ı 3008/b, 3009/a, 3080/b
- ẖāy u ẖūy/ ẖāy-i ẖūy:** -2- [Far.] Kalabalığın yaptığı gürültü.
ẖ.+ ı 2964/b
ẖ.+ uñ 2206/a
- hay:** -3- [T.] İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz.
h. 2309/a, 2682/a
- ẖayāl:** -7- [Ar.] 1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
ẖ.+ em 0118/a
ẖ.+ i 0421/a, 1374/a
ẖ.+ in 3066/b
ẖ.+ üme 2818/a
ẖ.+ üñ 3867/a
2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.
ẖ.+ i 2360/b
- ẖayālī:** -1- [Ar.] Hayal niteliğinde olan, hayal ürünü olan.
ẖ. 2472/b
- ẖayāt:** -2- [Ar.] Yaşam.
ẖ.+ ı 2412/b; (āb-ı ẖ. “su”) 0115/b
- ẖayf:** -1- [Ar.] Yazık.
ẖ. (ẖ. ol- “ziyan olmak”) 1683/b
- ẖayır/ ẖayr:** -11- [Ar.] Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.
ẖ. 0192/a, 0243/b, 0820/b, 1734/b, 1810/b, 2114/b; (ẖ. bul-) 3274/b; (ẖ. kıl-) 0072/a; (ẖ. ol-) 0090/b
ẖ.+ a (düşini ẖ. yor-) 2099/b
ẖ.+ ıla 0191/b
- ẖāyin:** -3- [Ar.] Hain, kötü.
ẖ. 0615/b; (ẖ. kıl-) 0623/b; (ẖ. ol-) 0735/b
- ẖayltaş:** -1- [Ar.] Gazne ordusunda en küçük askerî rütbe.
ẖ.+ ı 0109/a

ḥayme: -1- [Ar.] Çadır.
ḥ. 1457/b

ḥayrān: -14- [Ar.] 1. Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
ḥ. 3208/a, 3271/a, 3521/b; (ferhād-ı ḥ.) 3313/a; (ḥ. ḳāl-) 3280/b; (ḥ. ḳıl-) 0420/a, 2235/b, 3312/a; (ḥ. ol-) 0369/b, 0522/a, 2243/b, 3334/b
2. Şaşkın, şaşırıp kalmış kimse.
ḥ. 1267/b, 3778/b

haytā: 1- [T.] Osmanlı Devleti'nde cesaretleri ve savaş yeteneklerinin üstünlüğü ile meşhur olan daimi süvari serhat kullarının ayrıldığı beş sınıftan biri.
h.+ la 2509/b

ḥayvān: -9- [Ar.] 1. Hayvan.
ḥ. 0797/b, 1288/a, 1772/a, 2175/a
ḥ.+ a 3252/a
ḥ.+ ıla 3051/b
2. Hayat, dirilik, canlılık
ḥ (āb-ı ḥ. "hayat suyu") 0254/a, 0591/a, 4115/b

Ḥayy: -1- [Ar.] Allah'ın isimlerinden biridir.
Ḥ. (Ḥ. u Ḳayyūm "diri olan, ölümsüz") 0073/b

ḥazān: -4- [Far.] Güz, sonbahar.
ḥ. 0576/a, 0777/b, 2844/b
ḥ.+ içün 3968/b

ḥazāyin: -2- [Ar.] Hazinele.
ḥ. 0165/a, 4206/a

ḥazf: -1- [Ar.] Ortadan kaldırma, kaldırılma, çıkarma, silme.
ḥ.+1 (se ḥ.) 0227/b

ḥāzır: -1- [Ar.] Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan.
ḥ. (ḥ. cevābı) 3170/b

ḥazın: -1- [T.] Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.
ḥ. (ḥ. ol-) 0188/b

ḥazın: -1- [Ar.] Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.
ḥ. 4102/a

ḥāzin: -1- [Ar.] Hazine muhafızı, hazinedar.
ḥ. 4250/a

ḥazīne: -2- [Ar.] Hazine.
ḥ. 4193/a
ḥ.+ m 3634/a

ḥazīne-dār: -1- [Ar.+Far.] Bir hazineyi korumak ve yönetmekle görevli kimse.
ḥ.+ ina 2578/b

ḥazret: -6- [Ar.] Kat, huzur, nezd.
ḥ.+ den 0382/a
ḥ.+ inde 2023/b, 4021/a
ḥ.+ indeven 3824/b
ḥ.+ ine 0789/a
ḥ.+ üñe 0033/b

ḥazr: -1- [Ar.] Sevinç duyma, hoşlanma, saadet.
ḥ. 0139/a

hedīye/ hediye: -4- [Ar.] Karşılıksız verilen şey, armağan.
h. 2193/a, 2195/a
h.+ yile 2194/b, 2291/b

ḥekīm: -2- [Ar.] Mesleği hastalıkları teşhis ve tedavi etmek olan kimse, tıp doktoru, tabip.
ḥ. 3497/a
ḥ.+ üñ 1025/b

helāk: -7- [Ar.] 1. Ölme, mahvolma, yok olma.
h. (h. tt-) 1898/b, 4437/b
h.+ i 3671/b
h.+ inden 2433/b
2. Perişan olma, bitkin duruma gelme.

h. (h. eyle-) 3693/a; (h. it-) 3934/a
h.+ i 4544/b

helâl: -3- [Ar.] 1. Dinin yasaklamadığı, helal.

h. (h. olmak mı) 1370/b

h.+ ı (h. yi-) 3964/a

2. Nikahlı eş.

h.+ i (h. ol-) 1374/b

hele: -2- [T.] 1. Özellikle, bilhassa, her şeyden önce.

h. 3925/a

2. “Biraz bekle, dur bakalım” anlamında cümlelerin başına getirilir:

h. 2114/a

helvâ: -8- [Ar.] Un veya unlu maddelerle şeker ve yağdan yapılan, muhtelif şekil ve çeşitleri olan tatlı.

h. 2756/a; (h.- yı bî-dūd ol-) 2758/b; (h. yidür-) 1569/a; (h. gibi) 2757/a

h.+ ları 1537/b

h.+ ya 2852/b

h.+ yı 1646/a, 2935/a

hem: -179- [Far.] Hem, hem de.

h. 0058/a, 0098/a, 0140/a, 0228/a, 0260/b, 0310/b, 0377/b, 0402/b, 0509/b, 0613/b, 0652/a, 0664/a, 0677/b, 0742/a, 0865/b, 0900/b, 0968/b, 0971/b, 0987/b, 0988/a, 1044/b, 1090/b, 1094/b, 1159/b, 1182/a, 1231/b, 1256/b, 1260/b, 1267/b, 1270/a, 1280/b, 1298/b, 1323/b, 1332/b, 1365/b, 1366/a, 1372/b, 1403/b, 1415/b, 1469/b, 1533/a, 1627/b, 1654/b, 1670/b, 1686/a, 1709/b, 1753/b, 1761/b, 1830/a, 1868/a, 1906/b, 1912/a, 1928/a, 1929/b, 1933/a, 1937/b, 1960/b, 2027/a, 2038/a, 2048/b, 2062/b, 2067/a, 2071/a, 2072/a, 2072/b, 2086/b, 2090/b, 2115/a, 2160/a, 2168/b, 2173/a, 2193/b, 2210/b, 2223/b, 2262/a, 2262/b, 2283/b, 2323/a, 2329/b, 2333/a, 2333/b, 2338/b, 2352/a, 2394/b,

2397/b, 2418/a, 2435/b, 2467/a, 2470/a, 2471/a, 2474/b, 2490/a, 2542/a, 2552/b, 2624/b, 2646/a, 2657/b, 2666/a, 2708/a, 2715/b, 2729/b, 2777/a, 2796/b, 2823/b, 2865/b, 2872/b, 2912/a, 3017/b, 3098/b, 3141/a, 3168/b, 3180/b, 3222/b, 3257/a, 3285/b, 3319/b, 3326/b, 3349/b, 3363/b, 3379/b, 3401/b, 3432/b, 3447/b, 3456/a, 3458/b, 3471/a, 3492/b, 3507/b, 3519/b, 3536/b, 3563/b, 3621/b, 3776/b, 3855/b, 3866/a, 3900/b, 3909/b, 3913/b, 3914/a, 3914/b, 3924/b, 3951/b, 3953/b, 3962/a, 4001/b, 4031/b, 4042/b, 4114/b, 4123/a, 4126/b, 4133/b, 4178/a, 4187/a, 4189/b, 4193/a, 4223/b, 4241/b, 4270/b, 4328/b, 4331/b, 4365/b, 4366/a, 4471/b, 4474/a, 4531/b, 4553/a, 4568/b, 4569/b, 4572/a, 4578/a, 4618/b, 4638/b, 4662/a, 4668/b; (h. degül) 1679/b

hemân: -30- [Far.] Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.

h. 0190/b, 0694/a, 1192/a, 1247/b, 1413/a, 1413/b, 1665/a, 1665/b, 1762/b, 1819/a, 1902/a, 2280/a, 2350/b, 2633/a, 2982/b, 3385/a, 3385/b, 3457/b, 3620/a, 3808/a, 3888/a, 3888/b, 3889/b, 3890/a, 3890/b, 4011/a, 4084/b, 4561/a

h.+ dur 1600/a

h.+ ıdı 1372/a

hemân-dem: -15- [Far.] Hemen, o anda.

h. 0130/b, 1111/b, 1237/a, 1239/a, 1304/b, 1328/b, 1530/a, 1933/a, 2137/a, 2207/a, 2258/a, 2307/a, 2677/a, 4219/b, 4387/a

hemân-gâh/ hemen-gâh: -11- [Far.] Hemen o anda.

h. 1185/a, 1721/a, 1816/b, 2159/b, 2240/b, 2292/b, 2562/b, 2724/b, 4220/b, 4529/b, 4634/a

hem-dem: -6- [Far.] Birlikte bulunan, samimi, canciğer arkadaşı, dost.

h. 2467/b, 2759/a, 3168/a; (h. it-) 3949/b; (h. ol-) 1415/b 4274/b

Hemedân: -1- İran'da bir şehir.
H.+ a 0759/a

hemîn: -14- [Far.] Derhal, hemen.
h. 0680/b, 1246/a, 1263/a, 1691/a, 3005/b, 3167/b, 3270/b, 3580/a, 4078/b, 4131/b, 4137/b, 4448/b; (h. ol-) 3816/a, 4007/b

hemîşe: -32- [Far.] Daima, her zaman.
h. 0184/a, 0191/a, 0216/a, 0226/a, 0316/b, 0514/a, 0890/b, 0891/b, 0911/b, 0944/b, 0954/b, 0971/a, 1071/a, 1260/b, 1471/a, 2149/a, 2278/b, 2285/a, 2551/a, 2722/b, 2776/a, 3334/a, 3372/a, 3520/b, 3821/b, 3879/b, 3956/a, 4050/b, 4356/b, 4602/b, 4669/a, 4675/b

hem-şehr/ hem-şehrî: -4- [Far.] 1. Aynı şehir ve memleketten olan kişilerden her biri.
h. 0748/a, 4283/b
h.+ si 0747/a
2. Hitap sözcüğü.
h.+ üm 0752/a

hemyân: -1- [Far.] Kese, torba.
h.+ a 0644/a

hem-derd: -1- [Far.] Dert ortağı.
h. (h. ol-) 3093/b

hem-dest: -1- [Far.] El ele, birlikte.
h. 1460/a

hem-râh: -1- [Far.] Yol arkadaşı, yoldaş.
h. 2126/a

hem-râz: -4- [Far.] Sırdaş, dost.
h. 3334/a, 4323/a; (yâr-ı h.) 0558/a; (h. ol-) 3654/a

hem-zâd: -1- [Far.] Birlikte doğmuş.
h. 1538/b

hendese: -1- [Ar.] Bir şeyi sınırlayan, kuşatan şekil, ölçü.
h. 2950/a

hengâme: -1- [Far.] Gürültü, patırtı, şamata.
h. 0409/b

henüz: -2- [Far.] 1. Daha şimdi, yeni.
h. 0368/a
2. Daha, hâlâ, şimdiye kadar.
h. 3713/a

hep: -58- [T.] Her zaman, hep.
h. 0093/a, 0116/a, 0574/b, 0782/b, 0803/a, 0888/a, 0921/a, 0942/a, 1011/b, 1209/b, 1410/b, 1456/b, 1491/a, 1551/a, 1847/a, 1884/a, 1958/a, 1979/b, 1985/a, 2055/a, 2083/b, 2109/b, 2119/a, 2122/b, 2141/a, 2141/b, 2165/b, 2203/a, 2251/b, 2281/b, 2302/a, 2303/a, 2316/b, 2411/b, 2413/a, 2452/a, 2509/a, 2585/b, 2676/a, 2888/a, 2934/b, 3025/b, 3161/a, 3316/b, 3523/a, 3573/b, 3732/a, 3735/a, 3735/b, 3775/b, 3798/a, 3974/b, 4149/b, 4426/b, 4543/a, 4599/a, 4630/b, 4637/b

her: -153- [T.] Bütün, tüm, her.
h. 0013/b, 0046/b, 0057/a, 0062/a, 0065/b, 0135/a, 0195/b, 0201/a, 0202/b, 0210/b, 0223/a, 0249/a, 0252/a, 0254/b, 0272/a, 0361/b, 0415/a, 0443/a, 0478/a, 0492/a, 0523/a, 0532/a, 0540/a, 0542/a, 0550/b, 0628/b, 0629/b, 0733/a, 0796/a, 0798/b, 0831/b, 0889/a, 0895/a, 0897/b, 0915/b, 1030/b, 1042/b, 1202/b, 1211/a, 1236/a, 1275/b, 1340/a, 1347/b, 1382/a, 1401/a, 1402/a, 1404/a, 1484/b, 1501/a, 1501/b, 1512/a, 1514/a, 1539/b, 1554/a, 1576/a, 1576/b, 1578/b, 1635/b, 1648/b, 1673/b, 1685/a, 1749/b, 1763/b, 1771/a, 1803/a, 1803/b, 1839/b, 1886/a, 1886/b, 1907/a, 1931/b, 1945/a, 1978/a, 2009/a, 2018/a, 2056/b,

2165/a, 2403/b, 2418/a, 2445/b,
2459/b, 2463/a, 2486/b, 2488/b,
2622/b, 2715/a, 2748/b, 2783/a,
2819/b, 2877/a, 2877/b, 2897/b,
2907/a, 2916/b, 2944/b, 2953/a,
3007/a, 3050/a, 3076/a, 3089/a,
3143/b, 3188/b, 3254/a, 3262/b,
3268/a, 3279/a, 3282/a, 3371/a,
3386/a, 3391/b, 3497/b, 3515/b,
3532/a, 3538/a, 3564/a, 3564/b,
3566/b, 3581/a, 3583/a, 3590/b,
3611/b, 3629/a, 3630/b, 3631/a,
3631/b, 3645/a, 3676/b, 3712/a,
3722/b, 3852/b, 3892/b, 3967/a,
3985/a, 4071/b, 4123/b, 4207/a,
4241/b, 4277/b, 4280/a, 4280/b,
4317/b, 4318/b, 4337/a, 4371/b,
4373/b, 4374/b, 4429/a, 4453/a,
4453/b, 4484/a, 4560/a

hergiz: -35- [Far.] Asla, katiyen, hiçbir vakit.

h. 0053/b, 0063/a, 0220/a, 0615/b,
0929/b, 0972/a, 1020/b, 1052/a,
1187/a, 1246/b, 1779/a, 1902/b,
1911/a, 1917/b, 2021/b, 2054/b,
2111/a, 2181/b, 2507/b, 2510/a,
2551/a, 2585/a, 2606/b, 2607/a,
2617/a, 2691/a, 2821/b, 2848/a,
3169/b, 3483/b, 3536/a, 3583/b,
4298/a, 4299/a, 4372/b

her-dem: -2- [Far.] Her zaman, her vakit.
h. 2646/b, 3051/a

her-gâh: -2- [Far.] Her zaman, her vakit.
h. 2942/b, 3388/a

havâ: -12- [Ar.] 1. İstek, arzu.
h.+ sından 3306/a
h.+ yı 3305/b
2. Hava, gökyüzü.
h. 0259/b, 1114/b, 1241/a, 1500/a,
4077/b
h.+ da 0710/b
h.+ dan 0712/a
h.+ sı 0713/b
h.+ yı 2213/b
h.+ ya 3800/b

heves: -2- [Ar.] İstek, arzu, meyil.
h. (h. kııl- “istek duymak”) 4667/a
h.+ den 0524/a

heveslü: -1- [Ar.+T.] Bir şeyi elde etmeye,
öğrenmeye veya onunla uğraşmaya
istekli olan, arzulu, meraklı.
h. 3467/a

Heves-nâme: -1- Tâcîzâde Câfer
Çelebi’nin eseridir.
H. 4667/a

hey: -2- [T.] Seslenme ünlemi.
h. 1317/b, 2628/b

hey-â-hey: -1- [T.] Seslenme ünlemi.
h. (âha düşdi h.) 0374/b

heybet: -4- [Ar.] 1. Ululuk, azamet.
h.+ i 0169/b
h.+ inden 4615/a
2. Korkuyla karışık saygı uyandıran
görünüş.
h. 4470/a
h.+ den 0218/a

hezârân: -3- [Far.] Binlerce, bin kere.
h. 0120/b, 0589/a, 2052/b

hırâmân: -1- [Far.] Salına salına, naz ile,
eda ile yürüyen.
h. 3806/a

hırfet: -1- [Ar.] Esnaf kollarından her
birinin yaptığı iş, meslek, zanaat,
esnafın mesleği.
h.+ den 1414/b

hırka: -3- [Ar.] Hırka.
h. 4656/b
h.+ sın 0111/a
h.+ sından 4186/a

hırş: -3- [Ar.] Bir şeyi elde etmek için
duyulan, önüne geçilmez derecede
kuvvetli istek.
h.+ ıla 1141/b, 1153/a
h.+ ıyıla (h. tol-) 1139/b

hışım: -8- [T.] Akraba.

h. 1995/b
h.+ dan 3266/b
h.+ dı 2168/b
h.+ dur 1791/b, 2090/b, 2572/a
h.+ lardan 2541/b
h.+ larıladur 0942/a

hışımlık: -3- [T.] Akrabalık, yakınlık.

h. (h kıl-) 1906/a
h.+ dan 2327/a
h.+ ı (h. yığ-) 2328/a

hışm: -9- [Ar.] Kızgınlık, öfke, hışım.

h. 1019/b; (h. it-) 1136/a
h.+ ı 1062/a, 4642/a
h.+ ıla 0225/b, 1115/a, 1325/b
h.+ ına 0369/b
h.+ umuz 0324/b

Hıtayı: -1- Hıta (bugünkü kuzeybatı Çin)
ülkesine ait olan.

H. 2059/b
H.+ ı 4519/a

hıvan: -1- [T.] Kıvanmak, sevinmek,
memnun olmak.

h.- dum 3901/a

hıyānet: -5- [Ar.] Güveni kötüye kullanma,
aldatma, vefasızlık.

h. 0613/b, 0617/b; (h. ol-) 0613/a,
0622/b
h.+ ler 0142/b

Hızır: -2- Ölümsüz olduğuna ve zorda
kalan insanlara yardım ettiğine
inanılan zat.

H. 0253/b
H.+ dı 4254/a

hicāb: -2- [Ar.] Perde, örtü, engel.

h.+ ı 3707/a
h.+ ından 3715/a

hıcr: -1- [Ar.] Ayrılık.

h.+ ile 2746/b

hicrān: -1- [Ar.] Ayrılık, ayrılık acısı.

h.+ ıla 2875/a

hiç: -100- [Far.] 1. Hiç, hiçbir zaman, asla.

h. 0006/b, 0036/a, , 0159/b, 0166/b,
0170/b, 0378/a, 0431/b, 0510/a,
0520/b, 0613/a, 0645/b, 0711/a,
0792/a, 0942/b, 1005/a, 1063/b,
1096/b, 1161/a, 1161/b, 1208/a,
1312/b, 1475/a, 1499/a, 1499/b,
1622/a, 1629/b, 1637/a, 1644/a,
1675/a, 1696/b, 1739/b, 1793/a,
1802/b, 1818/b, 1838/b, 1840/a,
1844/b, 1849/b, 1895/a, 1925/a,
2006/a, 2012/b, 2031/a, 2036/a,
2080/a, 2080/b, 2087/a, 2087/b,
2180/b, 2199/b, 2215/b, 2372/b,
2388/b, 2398/b, 2405/a, 2428/b,
2431/b, 2448/a, 2494/a, 2617/b,
2766/b, 2774/b, 2814/b, 2828/a,
2840/b, 2901/a, 2905/a, 3097/a,
3168/a, 3248/b, 3255/a, 3258/a,
3416/b, 3446/b, 3482/a, 3519/a,
3520/a, 3556/a, 3634/b, 3635/b,
3643/b, 3785/a, 3837/b, , 3990/a,
4287/b, 4288/b, 4290/b, 4299/b,
4336/b, 4339/b, 4395/b, 4399/b,
4423/b, 4444/b, 4528/b, 4548/a,
4580/a, 4623/b
h.+ e 2583/b
2. Hiçbir.
h. 0844/a
h.+ üñüz 2180/b

hiç kimse: -5- [Far.+T.] Hiç kimse.

h. 0071/a, 2530/b, 2639/b, 3844/a,
4136/b

hikāyet: -12- [Ar.] Hikāye, kıssa.

h. 0402/b, 0832/b, 2747/a, 3564/a,
4612/b; (h. anlat-) 0202/a; (h. eyit-
) 4155/a; (h. eyle-) 4034/a; (h. kıl-)
2787/a, 2994/b, 4032/b, 4586/a

hikmet: -7- [Ar.] Bilgelik.

h. 0761/a, 2445/a; (h. engiz “hikmet
veren”) 0481/a; (h. kazan-) 0313/b
h.+ de 0293/b
h.+ lerüñ 0079/a

hilāf: -1- [Ar.] Zıt, karşıt.

h. 0066/b

hilâl: -2- [Ar.] Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay.
h.+ i 0419/a, 3489/a

hil'at: -9- [Ar.] Padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükafat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.
h. 0637/a, 0653/a, 0830/a, 2339/a, 2478/b, 3122/a, 4266/b; (h. buyur-) 0107/a
h.+ ı 4271/a

hîle: -5- [Ar.] Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.
h. 0948/b, 2438/a; (h. vü âl kıl-) 0814/b; (h. düzet-) 1987/a
h.+ yle (h. tol-) 4324/b

hîle-sâz: -1- [Ar.+Far.] Hileci, oyuncu.
h. 2670/b

himmet: -1- [Ar.] Lütuf, iyilik, iyi davranma.
h.+ iydi 0113/a

hin: -1- [Ar.] Keskin (?).
h.+ di 0985/a

hindî: -1- [Far.] Siyah, kara.
h. 2059/b

Hindû: -8- Hint halkından olan.
H. 2055/b, 2947/a, 4387/b; (H.- yı hûn-hâr) 1225/b; (H. gibi) 0807/a
H.+ larından 0882/b
H.+ nuñ 1688/a
H.+ sı 3794/a

Hindūstān: -2- Hindistan.
H. 0163/b
H.+ ı 3134/b

Hindūstānî: -1- Hindistan'a ait olan.
H. 0770/a

Ĥirîkis: -2- Hüsrev'in cariyelerinden biridir.
H. 1508/a, 1515/a

hîrmen: -2- [Far.] Harman.
h.+ inde 0430/b
h.+ ine 0430/a

hîsâb: -3- [Ar.] Hesap.
h.+ ı 3707/b
h.+ ın 3880/b, 3917/a

hîşâr: -3- [Ar.] Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, etrafı hendeklerle çevrili küçük kale, kerman.
h. 1631/b
h.+ ı 0599/a
h.+ ın 3764/a

hîţâb: -3- [Ar.] 1. Sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme, tevcih etme.
h.+ ı 3460/a
h.+ ın 2280/b
2. Sözüün bir kimseye yöneltildiğini anlatmak için kullanılan seslenme sözü.
h.+ ı (h. işit-) 2016/b

hocalık: -1- [Far.+T.] Hocalık.
h.+ dan 1453/a

hod: -13- [Far.] Kendi, bizzat, -de, dahi, yahut.
h. 0601/b, 1180/a, 1484/b, 1571/a, 1616/b, 1778/a, 1793/b, 1894/b, 2780/b, 2837/a, 3217/a, 3817/b, 4098/a, 4531/b

hon: -4- [Far.] Sofra.
h. (h. ko-) 1715/a
h.+ dan 3634/b
h.+ ına 2306/b
h.+ ı 2305/a

hor: -12- [Far.] Hor, hakir, değersiz.
h. 0360/a, 1089/b, 1862/b, 2198/b, 4316/b; (h. it-) 2313/b; (h. ol-) 2831/a, 3250/a, 3964/b, 3994/a
h.+ ısa 2542/a
h.+ ile 2700/b

Ḥorāsān: -3- İran'ın doğusunda ve kuzeydoğusunda yer alan bölge.
Ḥ. 0634/a, 1216/a
Ḥ.+ da 0638/a

ḥorlık: -1- [Far.+T.] Değersizlik, aşağılık.
ḥ.+ dan 2395/b

ḥorūs/ ḥurūs: -3- [Far.] Horoz.
ḥ. 0773/a, 0773/b, 3685/a

ḥoş: -109- [Far.] Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
ḥ. 0125/a, 0235/b, 0331/b, 0510/b, 0557/b, 0777/a, 0877/a, 0964/a, 0967/a, 0968/a, 1033/b, 1371/b, 1418/b, 1419/b, 1423/b, 1476/b, 1500/a, 1505/b, 1512/b, 1516/b, 1562/b, 1639/b, 1662/a, 1695/a, 1796/a, 2423/b, 2426/a, 2541/b, 2737/b, 2915/b, 2966/a, 2975/b, 2984/b, 3137/a, 3193/b, 3287/b, 3311/b, 3318/a, 3407/b, 3486/b, 3600/b, 3648/b, 3761/b, 3846/b, 3871/a, 3901/a, 3906/a, 3923/a, 3923/b, 3924/b, 3935/a, 4037/a, 4076/a, 4081/a, 4085/b, 4119/b, 4168/b, 4183/b, 4222/a, 4289/a, 4296/b, 4507/a, 4571/a, 4650/b, 4664/a; (ḥ. dut-) 1032/a, 1442/b, 1722/b, 2333/a, 2751/a, 3907/a, 4212/b; (ḥ. eyle-) 0124/a; (ḥ. geç-) 2394/b, 4126/a; (ḥ. gel-) 2232/a, 4226/a; (ḥ. gör-) 2496/a; (ḥ. ḥoş kovalaş-) 1568/a; (ḥ. it-) 2610/b, 4246/a; (ḥ. ol-) 0497/b, 0704/a, 1532/b, 1597/a, 2076/b, 2334/b, 2545/a, 3536/b, 4288/b; (ḥ. söyle-) 2330/a; (ḥ. degül) 3829/a
ḥ.+ dı 1712/a
ḥ.+ dur 0824/a, 1500/a, 1610/a, 2139/b, 2865/b, 3471/a, 3652/b, 3671/a, 3722/b, 3901/a, 4100/a, 4114/a, 4202/b, 4261/b; (mihmān-ı ḥ.) 0691/a

ḥoşluk: -4- [Far.+T.] İyilik, güzellik, hoşluk.
ḥ.+ ı 2425/b
ḥ.+ ıla 3945/a

ḥ.+ ın 1640/b
ḥ.+ ından 3428/a

ḥoşnūd: -2- [Far.] Bir kimseden veya bir hâlden memnun durumda olan, razı.
ḥ. (ḥ. ol-) 0036/a, 3946/b

ḥoş-āwāze/ ḥoş-āwāz: -2- [Far.] Güzel sesli, sesi güzel olan.
ḥ. 4076/a; (ḥ. eyle-) 0008/b

ḥoş-ḥū: -3- [Far.] Güzel huylu, iyi karakterli.
ḥ. 0271/a, 1966/b
ḥ.+ lara 0271/b

ḥoş-ḥūlu: -2- [Far.] Güzel huylu, iyi huylu.
ḥ.+ lar 1157/b
ḥ.+ sın 1983/b

ḥoş-nūvāz: -3- [Far.] Gönül okşayan.
ḥ. 1274/b, 1920/a, 1922/a

Ḥoten: -3- Doğu Türkistan'da Semerkant ile Buhara arasında meşhur bir şehirdir.
Ḥ. 3121/b, 3568/a, 3973/a

Ḥoten-ḥatun: -2- Hoten Hanım.
Ḥ. 1509/b, 1531/a

ḥū: -2- [Far.] Huy.
ḥ. 3431/a
ḥ.+ ñ 3431/b

ḥūb: -40- [Far.] Güzel.
ḥ. 0312/b, 0425/b, 1408/b, 1829/b, 1855/a, 3075/b, 3290/a, 3310/b, 3489/b, 3531/a, 3700/b, 4519/a, 4610/a; (ḥ.- ı meh-rū) 0595/a; (ḥ.- ı ruḥ-fāṣ) 0539/a; (ḥ. u ḥurrem) 2071/b; (güher-i ḥ.) 4407/a; (nigār-ı ḥ.) 3085/a; (yūsuf-ı ḥ.) 0885/a; (ḥ. ol-) 3758/b; (ḥ. u sulu) 0282/b
ḥ.+ a 0448/a
ḥ.+ ıdı 1958/b
ḥ.+ ırak (-daha güzel-)2388/b

- h.+ lar 0500/b, 1436/a, 1610/a,
3466/a, 3571/a, 3572/b, 3573/b,
3574/a, 4001/a, 4266/b
h.+ lara 0518/a, 3316/b, 3881/a
h.+ larıla 3850/a
h.+ laruñ 3899/a, 4000/a
- hüblük:** -2- [Far.+T.] Güzellik.
h. 4201/b
h.+ uñ 3853/b
- hüb-mevzün:** -1- [Far.+Ar.] Güzel ahenkli,
biçimli.
h. 1346/a
- huccet:** -4- [Ar.] Senet, vesika, delil.
h. 4613/b; (h. vir-) 0026/b
h.+ çun 3699/a
h.+ idür 4613/a
- huceste:** -2- [Far.] Kutlu, uğurlu, mübarek.
h. 0229/b, 3731/a
- hulan-:** -1- [T.] Huy edinmek, âdet
edinmek.
h.- dı 0444/b
- hulık:** -3- [Ar.] Huy, karakter, tabiat.
h. 3432/a; (h.- ı hasen ko-) 0215/a
h.+ ı 1638/b
- hullet:** -1- [Ar.] Gerçek dostluk, arkadaşlık.
h.+ ıyçun 3708/b
- hulu:** -3- [T.] Huylu.
h. 0575/a; (h. ol-) 4001/a
h.+ lardan 2541/b
- hululuk:** -1- [T.] Huyluluk.
h. 1098/a
- humār:** -3- [Ar.] İçkiden sonra gelen baş
ağrısı ve sersemlik.
h.+ ı 2427/b; (h. başın dut-) 1580/a
h.+ ın 4246/b
- hün:** -5- [Far.] Kan.
h. 1010/b
h.+ a 4442/b, 4461/b
h.+ da 2580/a
- h.+ ın 1511/a
- hün-hār:** -3- [Far.] Kana susamış, kan
dökücü, zalim, gaddar.
h. (Hindū-yı h.) 1225/b; (tığ-ı h.)
0763/a, 0990/b
- hün-rîz:** -5- [Far.] Kan dökücü, zalim.
h. 0103/a, 0951/b, 1461/b, 4354/a;
(ğurrān-ı h.) 0986/b
- hūr:** -16- [Ar.] Cennet kızı, çok güzel kız
veya kadın, huri.
h. 0017/a, 0507/b, 0574/a, 0603/a,
0846/a, 0853/b, 0860/b, 1380/a,
1386/b, 2116/a, 4052/a, 4200/a,
4241/a; (h.- i pür-nūr) 0850/a; (h.- i
uçmak) 3010/b
h.+ ıçun (cemāl-i h.) 3968/a
- hūrî:** -3- [Ar.+Far.] Cennet kızı.
h. 1498/b, 3008/a
h.+ lerle 0471/a
- hurmā:** -10- [Far.] Hurma ağacının
meyvesi.
h. 2758/a, 2972/b, 3842/b, 3843/a,
3987/b, 4137/a
h.+ mı 2823/b
h.+ nuñ 2972/a
h.+ ya 3909/b
h.+ yı 3844/a
- hurmet:** -5- [Ar.] Bir şeye veya bir kimseye
değer vermekten ileri gelen ölçülü
davranma hissi, çekinme ile karışık
bir sevginin verdiği dikkat ve itina
gösterme duygusu, saygı.
h. (h. it-) 4536/a; (h. kıl-) 3950/b
h.+ ıçun 3505/a
h.+ ıyçun 3706/a, 3706/b
- hurrem:** -15- [Far.] Sevinçli, şen, gönül
açıcı.
h. 0288/a, 2058/b, 3600/b; (kaşr-ı
h.) 0778/a, 0869/a; (bāğ-ı h. ol-)
0714/b; (şād u h. ol-) 4274/a; (h. it-
) 3285/a; (h. kıl-) 2759/b; (h. ol-)
0012/b, 1679/b, 2397/a, 3372/a,
3552/b

h.+idi (hüb u h.) 2071/b

hurşîd: -2- [Far.] Güneş.
h. 0725/b; (h.- i harrād) 1973/b

hurûf: -1- [Ar.] Harfler.
h.+ ı 0680/a

hurûş: -2- [Far.] Coşma, gürleme.
h. 2233/b; (h. it-) 1192/a

husrev: -2- [Far.] Hükümdar, şah, padişah.
h. 1730/a, 4616/a

husrevlik: -1- [Far.+T.] Hükümdarlık, padişahlık.
h. 0284/a

hüsrevrân: -1- [Far.] Hükümdarlık süren, hükmeden.
h. 1219/a

hüş: -1- [Far.] Akıl, şuur.
h. 1579/a

huşk: -1- [Far.] Kuru.
h. (selâm-ı h. -kuru selam-) 2812/b

hüş-yâr: -2- [Far.] Akıllı başında.
h. (nîm-h.) 0878/a; (pîr-i h.) 2620/b

huvvânî: -1- [Ar.+F.] Hainler, hıyanet edenlerle ilgili.
h. 2597/b

hûy: -1- [Far.] Günah, suç, hata.
h. (h. kılavuz) 0037/a

hûy: -4- [Far.] Doğuştan olan tabiat, yaratılış, mizaç.
h.+ ı 1003/b, 1126/b, 2095/b, 2433/a

Hûzistân: -3- İran'ın güney batısında bir eyalet.
H.+ a 0449/b, 2973/b, 3576/b

Hudâvend: -30- [Far.] Allah, sahip.
H. 0066/b, 0255/a, 0293/a, 0308/b, 0457/b, 0498/b, 1286/b, 1373/b,

1601/a, 1633/a, 1773/b, 3135/b, 3347/b, 3614/a, 4334/b, 4486/a; (H.- i cihân) 0143/b, 0240/a, 0265/a, 0274/a, 2913/b, 4668/a; (H.- i Hudâvendân-ı devrân) 0136/b; (H.- i Hudâvendân-ı ʿâlem) 0196/a, 0261/b; (H.- i rahîm) 0237/b; (H.- i ser-efrâz) 0130/a; (şâh-ı H.) 3793/b
H.+ i 0180/b
H.+ üm 0210/b

Hudâvendâ: -9- [Far.] Allah'ım, Tanrı'm.
H. 0001/a, 0930/a, 2450/a, 2930/b, 3461/b, 3517/a, 3691/a, 4672/a

Hudâyâ: -5- [Far.] Allah'ım, Tanrı'm.
H. 0003/a, 0026/a, 0052/a, 1581/b, 3695/a

Hudâvendân: -3- [Far.] Ey Allah'ım.
H. (Hudâvend-i H.- ı devrân) 0136/b; H. (Hudâvend-i H.- ı ʿâlem) 0196/a, 0261/b

hük: -14- [Ar.] 1. Hakimiyet.
h. (h. it-) 1331/b, 1736/b
h.+ i 4602/b
h.+ üne 2754/b
2. Emir, buyruk.
h. (h. ü fermân) 0164/b; (h. it-) 4101/a; (h. ol-) 1795/a
h.+ e 2848/a
h.+ i 3723/a, 4352/a
h.+ in 1624/a
h.+ indedür 3523/a
h.+ ine 2785/a
h.+ ile 4646/b

hümâ: -6- [Far.] Saadet, mutluluk ve devlet denilen efsanevi kuş.
H. (H. gibi) 3809/b
H.+ dı 1404/a
H.+ ya 3804/a, 4198/a
H.+ yı 0874/a, 1417/b

hümâyûn: -4- [Far.] Kutlu, mübarek, saadetli.
h. 1509/a, 1525/a, 4184/b
h.+ ı 4268/a

h.+ üñ (ruh-ı h.) 2059/a

Hümeylâ: -3- Nikîsâ'nın eşi, Hüsrev'in cariyelerinden biridir.
H. 1508/b, 1523/a, 4269/b

hüner: -8- [Far.] Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, maharet.
h. 0312/a, 0379/b, 1124/a; (h. gel-) 1472/a
h.+ de 0272/a
h.+ den 1044/b, 1124/b
h.+ dür 0618/a

hünerlü: -2- [Far.+T.] Becerekli, hünerli.
h. 1207/b, 3740/b

hünermend: -8- [Far.] Hünerli, hüner sahibi (kimse), usta.
h. 0308/a, 0308/b, 0457/a, 0476/a, 0498/a, 2999/a, 4334/a; (h. ol-) 0293/b

hünersüz: -2- [Far.+T.] Beceriksiz, marifetsiz.
h. 1047/b, 4284/a

hünerver: -3- [Far.] Hünerli, marifet.
h. 2023/a, 2654/b, 2681/b

hürmet: -3- [Ar.] Saygı, değer verme.
h. (h. kıl-) 2325/a
h.+ i 0659/a
h.+ üñüz (h. bil-) 2015/b

Hürmüz: -24- Hüsrev-i Perviz'in babasıdır, Sasani şahıdır.
H. 0279/b, 0280/a, 0292/a, 0379/a, 0648/a, 0653/a, 0663/a, 0671/a, 0727/b, 1046/a, 1092/a, 1144/a, 1190/a, 2341/b, 2584/a; (mîhr-i H.) 4999/b; (pervîz-i H.) 2188/a; (pür-i H.) 1067/b; (şâh-ı H.) 0685/b
H.+ di 1137/a
H.+ i 0672/a, 1892/a
H.+ üñ 0676/a, 1094/a

hüsn: -5- [Ar.] Güzellik.
h. 0583/a; (h.- i ay ol-) 1544/b
h.+ e 1529/b
h.+ ine 0215/b

Hüsrev: -215- Sasani İmparatorluğu hükümdarlarından birinin adıdır.

Ḥ. 0134/a, 0328/a, 0329/b, 0360/a, 0385/a, 0400/a, 0409/a, 0442/a, 0455/b, 0573/a, 0607/a, 0649/a, 0666/a, 0677/a, 0687/a, 0722/a, 0723/a, 0727/a, 0730/a, 0735/a, 0808/b, 0826/a, 0902/a, 0921/b, 0931/a, 0972/a, 1016/a, 1018/a, 1057/a, 1098/a, 1101/a, 1170/a, 1170/b, 1196/a, 1204/a, 1264/a, 1266/b, 1282/a, 1290/a, 1336/b, 1392/a, 1408/a, 1445/a, 1459/a, 1460/b, 1463/b, 1472/a, 1536/b, 1545/a, 1545/b, 1552/b, 1613/a, 1748/a, 1761/a, 1791/a, 1823/a, 1831/a, 1857/a, 1860/b, 1862/a, 1871/a, 1876/a, 1955/a, 1959/a, 2083/a, 2087/a, 2096/a, 2096/b, 2099/a, 2109/a, 2127/a, 2133/a, 2138/a, 2140/a, 2153/a, 2157/a, 2192/a, 2206/a, 2218/a, 2238/a, 2243/a, 2292/a, 2293/a, 2294/a, 2295/b, 2311/a, 2329/a, 2334/a, 2336/a, 2370/a, 2404/a, 2518/a, 2535/a, 2616/a, 2714/b, 2716/a, 2731/a, 2746/a, 2807/a, 2814/a, 3135/b, 3146/b, 3169/a, 3254/b, 3386/a, 3499/a, 3565/b, 3570/a, 3593/a, 3609/b, 3809/a, 3927/a, 3971/a, 4049/a, 4153/a, 4174/a, 4322/a, 4342/b, 4362/a, 4397/a, 4419/a, 4427/a, 4430/a, 4445/a, 4459/b, 4467/a, 4467/b, 4586/b, 4620/b, 4627/a; (Ḥ. ü Şîrîn) 4203/b; (Ḥ.- i Īrân) 2572/b; (Ḥ.- i key) 1545/b; (Ḥ.- i Pervîz) 0284/b, 1212/b, 1344/a, 2589/b, 4308/a; (Ḥ.- i Pervîze) 2695/a; (Ḥ.- i Pervîzi) 3217/b; (Ḥ.- i şâh) 0945/a, 1169/a, 1854/b, 2107/a, 2163/b, 2297/a, 2696/a, 3133/b, 4056/a, 4220/a, 4309/b, 4317/a; (Ḥ.- i taḥt) 2714/b, 2716/a; (Ḥ.- i yâr) 3557/a; (Ḥ.- i zâr) 4464/b; (Ḥ. gibi) 1224/a
Ḥ.+ den 0852/b, 3880/a, 4460/b, 4517/a, 4536/a; (şeh-i Ḥ.) 2885/b
Ḥ.+ deyidi 4409/a

Ḥ.+ e 0466/a, 0684/a, 0938/b,
0983/b, 1223/b, 1546/a, 1553/b,
1801/a, 2141/a, 2165/b, 2203/a,
2250/b, 2319/a, 2776/a, 3104/b,
3131/b, 3454/a, 3957/b, 3988/b,
4457/a

Ḥ.+ eydi 0732/a

Ḥ.+ i 0577/b, 1302/b, 3141/a,
3220/b, 3769/a, 4371/b

Ḥ.+ le 1376/b

Ḥ.+ ler 0276/b, 1690/a, 2043/a,
3789/b

Ḥ.+ ümi 0179/a

Ḥ.+ üñ 0341/b, 0505/b, 0570/b,
0789/b, 0849/a, 0875/a, 1219/a,
1809/a, 1829/a, 2166/b, 2588/b,
2821/a, 3728/a, 4018/a, 4169/a,
4541/a, 4554/b

Ḥ.+ üñdür 4412/b

Ḥüsrevî: -1- Ḥüsrev'e ait.

Ḥ.+ ydi 1958/b

Ḥüsrev ü Şîrîn: -2- Ḥüsrev ü Şîrîn
mesnevisi.

Ḥ. 0129/a, 0129/b

hüşyâr: -1- [Far.] Aklı başında, sarhoş
olmayan.

h. 3771/b

ḥvâce: -2- [Far.] Hoca.

ḥ.+ den 1671/b

ḥ.+ nüñ 1671/a

I

ılan: -10- [T.] Yılan.

1. 1658/b, 2980/b, 3040/b, 4303/b;
(1. gibi) 2942/b
- 1.+ dan 1318/a, 3437/b
- 1.+ dur 3674/a
- 1.+ ı 4003/a, 4026/b

ıldırım: -4- [T.] Yıldırım.

1. 1741/a; 1. (1. gibi) 0986/a
- 1.+ a 1281/b
- 1.+ ca (“yıldırım gibi”) 0305/a

ılduz: -34- [T.] 1.Yıldız.

1. 0060/b, 1490/b, 1539/a, 1539/b,
1750/b, 1771/a, 1868/a, 1869/a,
1874/b, 3120/a, 3230/a, 3484/b,
3879/a, 4181/a, 4436/a
- 1.+ a 1373/a
- 1.+ dan 0021/b; (1. düz-) 1870/b
- 1.+ dı 3484/a
- 1.+ ı 0061/b, 0707/b, 1240/b,
3464/a, 4190/a
- 1.+ ıla 2084/a
- 1.+ ın 3330/b
- 1.+ ları 2082/a
- 1.+ larıla 1395/a
- 1.+ um 3322/a
- 1.+ uñ 0416/a, 0433/b, 1053/a,
4602/a
2. Baht, tahlil.
1. 0685/a

ılduzlu: -2- [T.] Yıldızlarla kaplı.

1. 4297/a
- 1.+ sın 1084/a

ılık: -1- [T.] İtaat etmek, inkıyat etmek.

- 1.- a 2815/a

ır: -8- [Far.] Nağme, şarkı, türkü.

1. 1448/b, 4144/b, 4276/a
- 1.+ ı 4121/b; (1. çal-) 4086/b; (1. ırla-
“şarkı söylemek”) 4102/b
- 1.+suz 0828/a, 1561/b

ır-: -1- [T.] Uzaklaşmak.

- 1.- duñ 1713/a

ırak: -49- [T.] Uzak.

1. 2853/b, 2940/a, 3012/a, 3136/a,
3248/a, 3475/a, 4083/b; (1. dut-)
2796/a; (1. düş- “uzak düşmek”)
3704/b; (1. kaç-) 3022/b; (1. kıl-)
2938/b; (1. ko-) 3239/b; (1. ol-
“uzaklaşmak”) 0660/b, 0686/a,
0724/a, 0883/b, 0970/a, 1323/b,
1313/b, 2551/b, 2847/a, 3010/a,
3070/a, 3603/b, 3628/b, 3982/b
- 1.+ dan 0330/a, 0547/a, 0595/b,
1040/a, 1210/a, 1497/a, 2204/b,
2247/a, 2475/a, 3076/b, 3077/a,
3160/b, 3227/a, 3769/a, 4022/a,
4421/a
- 1.+ dur 0734/b, 1080/b, 2985/a,
4583/a
- 1.+ ıdı 2936/a, 4392/b
- 1.+ sın 3837/a

ıraklık: -2- [T.] Uzaklık.

1. 2378/a
- 1.+ dan 3032/a

ırıl: -1- [T.] Ayrılmak, uzaklaşmak.

- 1.- masun 0801/b

ırla: -2- [T.] Şarkı, türkü söylemek.

- 1.- dı. (ırı ı.) 4102/b
- 1.- r 3091/b

ırmak: -7- [T.] Su yolu, ark.

1. 0330/b, 2986/b, 3000/a, 3006/b
- 1.+ ı 3008/b, 3010/b
- 1.+ umda 3235/b

ısın: -1- [T.] Isınmak, sıcak duruma gelmek.

- 1.- madı 2868/a

ısır-/ ıssır: -2- [T.] Isırmak.

- 1.- up (barmağ ı.) 3279/b
- 1.- urdı 2384/b

ısıtma: -1- [T.] Sıtma hastalığı.

1. 2434/a

ıslat: -1- [T.] Islatmak.

- 1.- urıdım 2808/a

ismarla- -2- [T.] Ismarlamak, emanet etmek.
1.- dı 2256/b
1.- ma 3660/b

issı- -17- [T.] Isı, sıcaklık.
1. 0409/b, 0713/b, 1601/a, 1608/a, 1744/a, 1800/b, 2023/a, 2074/b, 2283/b, 2608/b, 2756/a, 3752/a
1.+ da 0471/b, 1600/b
1.+ dur 1500/b
1.+ rakdı 3302/a
1.+ ydı 1666/a

issuz- -2- [T.] 1.Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan, تنها.
1. 3323/b
2.Yalnız, kimsesi olmayan.
1. 0124/a

ışık- -5- [T.] Işık.
1. 0883/b, 1007/a, 2098/b; (1. ur-) 0979/b; (1. vir-) 4470/b

ışıt- -16- [T.] Parlatmak, aydınlatmak.
1. (gözünü 1.) 1130/b
1.- an (göz 1.) 3564/b.; (gün 1.) 1736/b
1.- dı (dişini 1.) 2041/b; (göz 1.) 0442/b, 2537/b; (gözin 1.) 1314/b, 3090/b, 3315/b
1.- mağ (göz 1.) 0865/b, 4114/a
1.- up (göz 1.) 0402/a
1.- ur (günü 1.) 4116/b
1.- uram (gözüm 1.) 3873/b
1.- urduñ (gönül 1.) 3961/b
1.- ursın (ıldız 1.) 0060/b

ışk- -73- [Ar.] Aşk, sevgi.
‘1. 0188/a, 0439/b, 1431/b, 1541/b, 1542/b, 1603/b, 1639/a, 1701/b, 2443/a, 2876/a, 2876/b, 2884/a, 2919/a, 3075/a, 3139/b, 3223/a, 3353/a, 3862/a, 3862/b, 3872/b, 3919/a, 3919/b, 3933/a, 4118/b; (‘1.- âvâze ol-) 1431/a; (‘1.- ı Şîrîni) 3649/a; (pāye-i ‘1.) 0011/a; (sermāye-i ‘1. ol-) 0011/b; (‘1. ol-) 1460/a
‘1.+ a (‘1. er-) 3868/a

‘1.+ a 2918/a, 3880/b
‘1.+ ı 0189/a, 1494/a, 1544/a, 3304/a; (1. nā-çār) 2376/a
‘1.+ ıla 1356/a, 1535/b, 2749/b, 2914/b, 3039/a, 3144/a, 3262/a, 3367/b, 3449/b, 3848/a, 4245/b
‘1.+ ın 0231/a
‘1.+ ına 0111/b, 1359/a, 3048/b, 3072/a, 3307/a
‘1.+ ında 0121/a
‘1.+ ıyıla 3810/a
‘1.+ ıyla 1552/b, 3304/b, 3756/b
‘1.+ um 3889/b
‘1.+ umda 3846/a
‘1.+ umdan 3837/a
‘1.+ uñ 0583/b, 1543/a, 1701/a, 3227/a, 3329/a, 3351/a
‘1.+ uñda 3218/a, 3237/b
‘1.+ uñdan 3260/a, 3350/b
‘1.+ uñla 4128/a

ışk-bāzî- -3- [Ar.+Far.] Aşk oyunu.
‘1. 1444/b, 2364/b, 2784/a

ışk-nāme- -2- [Ar.+Far.] Aşk mesnevisi.
‘1. 0239/a, 2921/a

ıy- -27- [T.] Göndermek.
1. 0738/a
1.- am 0740/a, 1846/b, 1887/b, 1933/a, 2817/a
1.- asın 2498/a
1.- dı 0653/a, 0727/a, 0751/a, 1827/a, 1946/b, 1949/a, 2010/b, 2025/a, 2291/a, 2293/a, 2322/a, 2323/a, 2579/b, 2615/a, 3781/b, 4313/b, 4420/a, 4533/a
1.- duğı 2295/a
1.- ım 0741/a

ıyıbı- -1- [T.] Göndermek.
1.- dı 0637/a

ıyş- -6- [Ar.] Hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safa.
‘1. 0766/b, 3284/b; (‘1. u düğün kıll-) 1445/b, (‘1. u ‘ışret eyleş- “yeme, içme”) 0761/b
‘1.+ a 0528/b, 4050/b

İ

‘ibārāt: -1- [Ar.] İbareler, söz dizisi.

‘i. 0149/a

ibiklū: -1- [T.] İbiği olan, ibikli.

i. (i. kuş) 0774/a

ibn: -2- [Ar.] Oğul.

i. (i.- i meryemidi) 4295/b; (i.- i muhammed) 4674/a

İbrāhīm: -1- Aydınoglu İsa bin Muhammed’in oğullarından biridir.
İ. 0259/a

‘ibret: -5- [Ar.] Kötü bir olaydan alınması gereken ders, uyarıcı sonuç.

‘i. 0870/b; (‘i. dut-) 0140/b; (‘i. saç-) 2950/a

‘i.+ e 4596/b

2.Acayip, şaşılacak kadar tuhaf.

‘i.+ leri 0485/a

ibrişim: -1- [Far.] Bükülmüş ipekten iplik.

i. 0646/b

icāzet: -1- [Ar.] İzin, müsaade.

i. (i. vir- izin vermek-) 3951/a

iç: -90- [T.] 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil.

i. 2565/b

i.+ i 4050/a

i.+ inde 0009/b, 0321/a, 0497/a, 0590/b, 0701/b, 0702/b, 0721/b, 0764/a, 0766/a, 0766/b, 0819/a, 0855/a, 1026/b, 1060/b, 1312/a, 1377/b, 1421/a, 1446/a, 1446/b, 1769/b, 1849/a, 1885/a, 1914/a, 1956/b, 2460/b, 2595/b, 2627/b, 2673/a, 2799/a, 3572/a, 3968/a, 3968/b, 4195/b, 4632/a

i.+ inden 0591/b, 0596/a, 2813/a, 3174/a, 3395/b

i.+ indeydi 1536/a, 2098/b

i.+ ine 0515/b, 1077/b, 2784/b, 3061/b, 3139/b, 4257/a, 4257/b, 4563/b, 4566/b; (i. kaç-) 2745/b

i.+ ini 3791/a

i.+ leri 4396/b

2. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

i.+ i 0246/a, 1119/b, 1587/a, 1729/b, 2485/a, 2545/b, 2764/b, 2909/b, 3038/b, 3040/a, 3467/b, 3984/b, 4324/b, 4505/b; (i. sız-) 1196/b; (i. yan-) 4376/b; (i. yanmışlar) 4122/a

i.+ in 4096/b; (i. yak-) 3037/b

i.+ inde 0009/a, 0682/a, 0682/b, 1933/b, 3210/b; (kahr i. ol-) 0321/b

i.+ indeki 4626/b

i. inden 0788/b

i.+ indeydi 0790/a

i.+ ine (i. korku düş-) 4607/b

i.+ ümde 2876/a

i.+ ümdeki 2802/b

i.+ ümi 0007/a

i.+ üñ 2805/b, 3655/b

i.+ üñde 4661/b

iç-: -67- [T.] İçmek.

i. 0459/a, 1174/a, 1793/b, 2106/b; (and i.) 1286/b

i.- di 0335/b, 0831/a, 2312/b, 2455/b, 3375/a, 3501/b; (and i. “yemin etmek”) 1373/a, 4165/a

i.- diler 2115/a; (mey i.) 1560/a

i.- düğünde 3235/b

i.- düm 1615/a, 3243/a; (and i.) 1746/b

i.- düñ 1615/a, 3478/a, 3478/b

i.- elüm 0535/b, 1420/a, 4063/a

i.+ e 2363/a

i.- em 1655/b, 3945/b

i.- en 0368/b, 2402/b

i.- enler 0775/a

i.- er 0516/b, 0584/a; (and i.) 3106/b

i.- erdi 0332/a, 0828/a, 3079/b, 3590/a, 4227/b

i.- erem 1656/a

i.- eridi 4228/a

i.- erken 1471/b

i.- erler 0429/a, 0430/b, 0503/a, 0537/b, 3568/b

i.- erlerdi 1446/a

i.- ersin 4094/b
i.- erven (and i.) 1281/a
i.- evüz 4126/b
i.- me 3243/a, 4223/a
i.- medin 2392/b
i.- mege (and i.) 1287/b
i.- mek 0514/b, 1563/b
i.- mekden 0432/b
i.- mez 3058/b
i.- se 0539/a
i.- seler 0115/b
i.- sün 1524/b
i.- üben 0674/b, 2335/b
i.- üñ 2114/a, 0784/a
i.- üp 3135/a

içim/ içüm: -3- [T.] Bir defada içilecek su.
i.+ im 2392/b
i.+ üm 3553/b, 4511/a

içerü: -1- [T.] İç bölüm, içeri.
i. 2809/b

içre: -13- [T.] İçinde.
i. 0269/b, 0600/b, 0721/a, 1007/b,
1404/a, 1537/b, 3053/b, 3430/a,
3525/a, 3651/b, 4391/a, 4466/b;
(ehli i.) 0206/a

içün: -16- [T.] Sebep bildirmeye yarayan
edat, için.
i. 0531/b, 1266/b, 1741/a, 2227/b,
2442/b, 2443/a, 2714/b, 2724/b,
3499/a, 3510/a, 3967/a, 3970/a,
4459/b, 4581/b, 4655/a; (ne i.)
0487/b

idil-: -1- [T.] Yapılmış, edilmiş.
i.- miş 3009/a

idin-: -17- [T.] 1. Edinmek, sahip olmak.
i.- di 3646/b; (hâşş i.) 0183/a;
(mekân i.) 0682/b; (yâr i.) 4269/a,
4312/a; (yir i.) 2358/b; (yurd i.)
2376/a
i.- em (iş ü pişe i.) 0184/b
i.- me (şanâ' at i.) 4649/b
i.- mekiçün 3242/b
i.- mişdi 4234/a
i.- mişidi (manzûr i.) 1506/b

i.- mişken 0834/b
i.- mişven 3867/b
i.- ürsem 4213/a
2. Varsaymak, kabul etmek.
i.- mişlerdi (umaç i.) 1349/b
i.- üpdür 4305/b

iglik: -1- [T.] Hastalık.
i. 0635/a

ihlâş: -1- [Ar.] Samimiyet, içtenlik, ihlas.
i. 0183/b

ihsân: -10- [Ar.] Bağışlama, bağışta
bulunma.
i. 0243/b, 0258/b, 0796/a, 2171/b;
(i. kıl-) 2586/a, 4040/a; (i. um-)
2178/a
i.+ ı (i. ol-) 3707/b
i.+ um 1852/b
i.+ uñ 0796/b

ihtiyâr: -1- [Ar.] Yaşlı, kocamış.
resül-i i.+ a 0198/a

ikbâl: -3- [Ar.] Baht açıklığı, talih.
i. 0810/b, 2084/b; (i.- i istiķbâl it-)
3741/b

iken: -10- [T.] Ek fiilin zarf fiil eki almış
biçimi.
i. 0104/b, 0183/a, 2892/a, 2902/b,
3166/a, 3219/a, 3255/b, 3688/b,
4614/b, 4659/a

iki: -116- [T.] 1. İki sayısı.
i. 0299/a, 0341/a, 0410/a, 0412/b,
0417/a, 0465/b, 0686/a, 0689/b,
0697/b, 0722/b, 0732/a, 0790/b,
0815/a, 0837/a, 0883/b, 0895/b,
0924/b, 0925/b, 0961/a, 0974/a,
0976/a, 0978/a, 0981/b, 0993/a,
1025/a, 1111/a, 1237/a, 1237/b,
1268/b, 1277/b, 1302/a, 1347/a,
1348/a, 1349/a, 1354/b, 1419/a,
1460/b, 1466/a, 1477/a, 1522/b,
1538/b, 1539/a, 1642/b, 1724/a,
1917/a, 1990/a, 2071/a, 2119/a,
2128/a, 2129/a, 2138/b, 2233/b,
2242/a, 2287/a, 2377/a, 2385/b,

2399/a, 2414/a, 2444/b, 2546/b,
2550/a, 2590/b, 2618/b, 2702/b,
2717/a, 2806/a, 2848/a, 2910/a,
2910/b, 2964/b, 2965/b, 2971/a,
2986/a, 2993/b, 2999/b, 3091/a,
3091/b, 3155/b, 3225/b, 3365/b,
3445/a, 3525/b, 3877/b, 4038/a,
4049/a, 4080/b, 4083/b, 4084/a,
4149/a, 4193/a, 4194/b, 4249/b,
4261/a, 4292/b, 4387/b, 4403/a,
4437/a, 4486/a, 4534/a, 4534/b,
4574/b, 4578/a
i.+ dūr 3092/a
i.+ mūz 2790/a, 3922/b
i.+ mūzi 2956/b
i.+ ydūk 2956/a
i.+ ye 2547/a, 4079/a
2. İyelik ekiyle birlikte zamir
olarak kullanılır.
i.+ si 0900/b, 1921/a, 2128/b,
4406/a, 4594/a

ikinci: -5- [T.] İki sayısının sıra sıfatı.
i. 0255/a, 2013/a, 2458/b, 4043/a,
4681/a

ikiz: -1- [T.] İkizler burcu.
i.+ de 2356/a

İklīdīs: -1- Matematik ilminin kurucusu ve
piri sayılan Yunan matematikçi,
Öklidis.
İ. 2950/b

iklīm: -2- [Ar.] Ülkü, diyar.
i. 0434/a
i.+ ūñ 3017/b

il: -75- [T.] Memleket, il.
i. 1291/a, 1377/b, 1758/a, 1885/b,
1886/b, 1900/b, 1937/b, 2201/b,
2329/b, 2422/b, 4273/b, 4283/b
i.+ de 0990/b, 1757/a, 1838/a,
1893/a, 2120/a, 2921/b, 3138/a,
3571/b, 4374/b, 4481/b
i.+ den 0051/a, 0686/a, 1324/a,
1909/a, 3279/a, 4312/b
i.+ dūr 0779/b
i.+ e 0329/b, 0342/a, 0450/a,
0647/a, 0648/a, 0894/b, 1179/a,

1227/b, 1324/a, 1892/b, 1921/b,
1924/b, 2166/b, 2771/b, 3355/b,
4281/b, 4312/b, 4486/a
i.+ i 0169/a, 0242/b; (i. baş-) 1820/b
i.+ in 2479/b, 2618/a, 4272/a,
4285/a, 4314/a
i.+ inde 1341/a, 1806/a, 1838/a,
2874/b, 3033/b, 3452/a
i.+ ine 0245/b, 1846/b, 2152/a,
2616/b, 4282/b
i.+ ini 1216/b, 1824/a, 4333/b; (i. dut-) 0634/a
i.+ inūñ 2648/b
i.+ leri 0167/a
i.+ ümde 0667/a
i.+ ümden (i. degülven) 2847/a
i.+ ūñ 1938/a

il-: -1- [T.] Değmek, dokunmak.
i.- dūñ 2392/a

İlāh: -1- [Ar.] İlah, Allah.
i.+ uñ (ilhām-ı i.) 0694/b

İlāhā: -1- [Ar.+Far.] Ey Allah'ım.
i. 4573/a

İlāhī -4- [Ar.+Far.] Allah'la ilgili.
i. 0091/b, 0125/a, 2359/a, 4613/a

i' lām: -1- [Ar.] Bildirme, anlatma.
i. (i. kııl-) 2192/a

ilçi/ ilçü: -21- [T.] Bir devleti başka bir
devlet katında temsil eden kimse,
sefir.
i. 0650/a, 0662/a, 0838/a, 0842/a,
0879/a, 2561/a, 3128/a, 3135/a,
3137/a, 3399/a, 4635/a, 4642/a,
4643/a
i.+ ler 1765/b
i.+ lerine 2076/a
i.+ ñ 2202/b, 2506/b
i.+ nūñ 3493/a
i.+ si 2517/a
i.+ ye 2275/b
i.+ yle 4634/a

ile: -23- [T.] İle.

i. (yār i.) 0511/a; (eli i.) 0597/b;
(müşk ü kâfūr i.) 0603/a; (nāmūs
ile) 0620/a; (pul i.) 1622/b; (şāh i.)
1724/b; (öğüdümüz i.) 1943/b, (zār
i.) 2190/b; (Niyetūs-ı Rūmī i.)
2313/a; (ḥüsrev i.) 2716/a;
(ḳaynaḳın i.) 2819/b; (āvāz ı şīrīn
i.) 2970/b; (zārī i.) 3365/a; (yārı i.)
3365/b; (bir kişi i.) 3645/a, (göñüli
i.) 3771/a, (zārı i.) 3981/a; (luṭfı i.)
4117/a; (ḳanı i.) 4122/b; (gün i.)
4183/b; (cevher i.) 4196/a; (gevher
i.) 4196/b; (ata i.) 4487/a; (yaşı i.)
4555/b

ilenç: -1- [T.] Beddua, kargış.
i. 1134/a

ilerü: -3- [T.] 1. İleri.
i. 2275/b
2. Benzerlerini geride bırakmış.
i. 2760/b, 3950/b

ilet-/ ilt-: -30- [T.] Götürmek, iletmek,
ulaştırmak.
i. 3344/b; (selāmı i. “söylemek”)
1842/a
i.- di 0534/b, 1242/b, 2195/a,
2212/a, 2279/b, 2653/b, 3362/b,
3493/b, 4047/a, 4052/b, 4329/b,
4404/a
i.- diler 4439/a, 4550/b
i.- e 1065/b, 1974/b, 3429/b
i.- eler 0363/b, 3338/b
i.- en 3276/a
i.- evüz 1108/b
i.- gil 2211/a
i.- sünler 4442/a
i.- üben (selāmet i.) 2321/a
i.- üp 3864/a
i.- ür 1022/b
i.- ürdi 1397/a, 4560/a

ilhām: -1- [Ar.] Esin, ilham.
i. (i.- ı İlāhuñ) 0694/b

ilin-: -1- [T.] İlişmek, sataşmak.
i.+ e 0323/a

ilk: -1- [T.] İlk, önce.

i. 0681/b

illā/ ille: -5- [Ar.] Muhakkak, mutlaka, ille.
i. 0894/b, 2482/a, 3717/b, 4235/b,
4281/b

illü: -1- [T.] Memleket halkı, yurttaş, yerli
halk.
i. 4673/b

‘ilm: -2- [Ar.] Bilgi.
‘i. 0293/b
‘i.+ e 0295/a

im: -7- [T.] İşaret, nişan, alamet.
i. 0636/a, 0653/b; (i. it-) 1064/b; (i.
ḳıl-) 1163/b; (i. ol-) 1725/b
i.+ den girü 1097/a
i.+ ile 1262/a

ima: -1- [T.] Ovalarda yaşayan büyük
geyik.
i. 1402/b

īmān: -6- [T.] Allah’a inanma, dinî inanç
ī. 0091/b, 0615/b, 4631/b
ī.+ dan 3716/b
ī.+ ını 0126/b
ī.+ la 2446/b

‘imār: -3- [Ar.] Bir yeri bayındır duruma
getirme işi, bayındırlık.
‘i.+ ı 3429/b, 4195/a; (‘i. düz-) 2068/a

‘imāret: -9- [Ar.] Bir yeri bayındır ve
mamur etme, bayındırlık.
‘i. 1951/b, 2773/b, 3003/a; (‘i. it-) 0710/b; (‘i. ḳıl-) 3453/a; (‘i. ol-
“tamir edilmek”) 1095/b, 1968/b,
2354/b
‘i.+ den 3429/b

‘imārī: -1- [Ar.] İmarla ilgili olan.
‘i.+ den 2102/a

imdi: -26- [T.] Şimdi.
i. 0177/a, 0952/a, 1094/a, 1175/b,
1227/a, 1748/b, 1808/a, 1822/a,
1835/a, 1884/a, 1943/a, 1963/b,

1999/a, 2319/b, 2393/a, 2393/b,
2406/a, 2680/b, 2694/a, 2790/a,
3321/a, 4087/a, 4321/a, 4384/a,
4434/a, 4475/b

İmin: -4- [T.] Emniyet ve güven içinde
olan, emin, korkusuz.
İ. (İ eyle-) 1746/a; (İ. ol-) 1601/a,
3229/a
İ.+ dür 4002/a

imkân: -2- [Ar.] Mümkün olma, olanak.
i. 1306/a, 3939/a

in-: -11- [T.] Yüksekten veya yukarıdan
aşağıya doğru gelmek.
i. 0708/b, 1722/a
i.- di 1518/a, 2277/a, 3002/b
i.- e 0708/b, 2237/a, 2439/a
i.- erdi 3205/b
i.- mezdi 1208/a
i.- üp 2735/a

in: -1- [T.] Yabani hayvanların kendilerine
barınak edindikleri kovuk.
i.+ ine 2368/a

İn: -2- [Ar.] İnsan.
İ.+ ile 2243/a
İ.+ ümüzile 1915/b

in‘ām: -5- [Ar.] Lütuf ve ihsanda bulunma,
iyilik etme.
i. 2171/b
i.+ ina 0181/a
i.+ inuñ 4676/b
i.+ uñıla 3722/a
i.+ uñla 3722/b

inan-: -13- [T.] İtimat etmek, güvenmek.
i. 0480/a, 2893/b
i.- a 4606/a
i.- dı 0440/b, 0819/b, 4540/b
i.+ ıcı (“inanan kişi”) 0479/b
i.- maz 4347/a
i.- mazdı 3310/b
i.- mazsañ 0488/b
i.- up 1173/b
i.- ur 3445/b
i.- ursın 1745/a

‘inān: -1- [Ar.] Dizgin.
‘i. 1308/b

‘ināyet: -4- [T.] Lutuf, ihsan, iyilik.
‘i. 0004/a, 2359/a, 2878/b; (‘i. kıl-
“ihsan etmek”) 0369/a

inci: -1- [T.] İncinmek.
i.- miş 1717/a

incin-: -5- [T.] Birinin herhangi bir
davranışı yüzünden üzüntü
duymak, gücenmek, kırılmak.
i.- düñ 3476/a
i.- mez 4671/a
i.- mezse 2751/b
i.- üben 2485/b
i.- üp 1853/a

incit-: -1- [T.] Kötü söz veya davranışla
birini kırmak, üzmek.
i.- meñ 4441/b

incü: -25- [T.] İnci.
i. 1977/b, 1978/b, 2289/b, 2826/a,
3851/b, 4193/b, 4546/b; (i. saç-) 2196/b, 4335/b; (i. del-) 1591/b; (i.
la‘l saç-) 3952/b
i.+ dür 0551/a
i.+ m 3881/b, 3914/b
i.+ mi 3635/b
i.+ si 2302/a, 3017/b
i.+ sin 2067/b, 3647/a
i.+ siydi 2290/b
i.+ ye 2849/a
i.+ yi 1439/b, 1591/a, 3808/a,
3997/a

incülü: -1- [T.] İnci takınmış olan.
i. 3793/a

indür-: -1- [T.] Çekilmek zorunda
bırakmak, ayırmak, düşürmek.
i.- düñ (tahtından i.) 1089/b

iñen: -18- [T.] Çok, gayet, pek, ziyade,
daha ziyade.
i. 0039/b, 0167/a, 0360/a, 0544/a,
0610/a, 1053/a, 1666/a, 1709/a,
1761/a, 2620/a, 2922/a, 3309/b,

3446/a, 3758/b, 4022/b, 4091/a,
4407/b

iñi: -1- [T.] İnilti.
i.+ den 3034/a

iñile: -3- [T.] İnlemek, sızlanmak.
i. 3470/b
i.- r 3331/b
i.- rsin 4610/b

iniş: -1- [T.] İnme işi.
i.+ e 2407/a

iñle: -2- [T.] Acı, üzüntü belirten kesik
sesler çıkarmak, inildemek.
i.- rdi 3976/a
i.- rse (zār i.) 2349/a

ins: -2- [Ar.] İnsan.
i. 3132/b
i.+ i 3462/a

iñşâf: -6- [Ar.] Hakka ve adalete uygun
davranış, adâletle hareket etme,
merhametli davranma.
i. 2795/b
i.+ a 1777/b
i.+ ını 4374/b
i.+ uñ 2324/b, 2795/b
i.+ uña 2795/a

insân: -1- [Ar.] İnsan.
i. 0796/b

intizâr: -1- [Ar.] Bekleme, bekleyiş.
i.+ ı 0608/a

ip: -2- [T.] Dokuma malzemesinden
yapılan ve bağlamak için
kullanılan, çeşitli kalınlıkta
bükülmüş sicim.
i.+ i 2817/b
i.+ in 2871/a

ir-: -64- [T.] Erişmek, ulaşmak.
i.- di 0333/b, 0366/a, 0610/b,
0666/a, 1146/b, 1190/a, 1631/a,
2163/b, 2222/a, 2500/a, 2559/a,
2604/a, 2957/a, 3293/b, 3593/a,

3767/b, 4029/a, 4029/b, 4240/b,
4461/a; (aya i.) 2233/b; (şoñına i.)
3001/a; (yaşına i.) 0297/a; (yile i.)
1833/b

i.- düm 0438/b, 2795/a

i.- düñ (murāda i.) 2199/b

i.- e 0875/b, 2497/a, 3457/a,
3457/b, 4573/b; (işe i.) 2407/b;
(murāda i.) 1674/b; (yakın i.)
1060/a; (i. mi) 0781/b

i.- em 2662/a

i.- er 4594/a; (bahta i.) 1272/b;
(göke i.) 4468/b

i.- erlerdi 3118/b

i.- esin 1940/a, 4127/a

i.- evüz (vahte i.) 3019/a

i.- ince 1195/a, 2525/a, 2999/a

i.- iser 0604/b

i.- mediler 4133/b

i.- medügin 4033/b

i.- meye 1673/b

i.- meyem 1696/a

i.- miş 0771/a; (bahta i.) 4253/b

i.- ürdi 2464/b, 4457/b; (göke i.)
3757/b, 4279/b

i.- ürdiler 0776/b

i.- ürdüñ (başını māha i.) 2588/b

i.- üre 0877/b, 4062/a

i.- ürem (tamāme i.) 0239/b

i.- ürmışidi 0592/a

İrân: -54- İran.

İ. 0641/b, 0950/a, 1015/b, 1094/b,
1095/a, 1129/b, 1139/b, 1161/a,
1216/b, 1243/a, 1951/a, 1960/b,
1968/a, 2086/a, 2219/a, 2479/b,
2534/b, 2589/a, 2615/b, 2687/a,
4314/a, 4333/b; (İ. u Rūmı) 2533/a;
(Hüsrev-i İ.) 2572/b; (kaşr-ı İ.)
0170/a; (şāh-ı İ.) 2572/a, 4333/a;
(taht-ı İ.) 1256/a

İ.+ a 0672/b, 1804/b, 1903/a,
2617/b

İ.+ da 1046/b, 1051/b, 1052/a,
1093/a, 1263/a, 1971/b, 2054/b,
2544/a, 2557/a, 2576/a, 4348/b,
4352/b

İ.+ dan 1834/b, 2499/a, 2522/a,
2560/b, 4279/b

İ.+ ı 2532/b

- İ.+ ıla 1913/a, 1980/b; (şâh-ı İ.)
2587/a
İ.+ la (şeh-i İ.) 1981/b
- İrân-zemîn:** -9- İran ülkesi.
İ. 0162/b
İ.+ de 2697/a
İ.+ den 2147/a
İ.+ e 1282/a, 1723/b, 1775/a,
1871/b, 2218/a
İ.+ i 1877/a
- İrânî:** -2- İran halkı, vatandaşı.
İ. 2533/b
İ.+ ler 2303/a
- İrânlu:** -16- İranlı.
İ. 1055/a, 1819/b, 1966/a, 1987/b,
2214/b, 4353/b, 4433/a
İ.+ da 2050/b
İ.+ dan 1818/b, 1952/a, 2520/a
İ.+ la 2231/b
İ.+ lara 1948/a
İ.+ ya 1261/a, 1825/b, 1850/a
- İrec:** -2- İran mitolojisindeki Feridun'un en
küçük oğlunun adıdır.
İ. 1912/a, 1916/b
- İrem Bağı:** -1- Cennet bağı, dünya cenneti,
cennet kadar güzel ve bayındır yer.
İ. 0420/b
- iri:** -3- [T.] Büyük, iri.
i. 3944/a
i.+ dür 1076/b
i.+ si 2718/b
- iriş-:** -58- [T.] Ulaşmak, erişmek.
i. 0896/a
i.- di 0470/b, 0507/b, 0554/a,
0662/a, 0759/a, 0759/b, 0786/a,
0836/a, 0879/a, 0974/a, 1014/a,
1112/a, 1201/a, 1292/b, 1530/a,
1721/a, 1809/a, 1857/a, 2276/a,
2483/a, 2517/a, 2614/a, 2645/a,
2677/a, 2741/a, 2786/a, 3294/b,
3441/b, 3775/a, 3984/a, 4018/a,
4340/a, 4373/b, 4463/b, 4495/b,
4563/a; (haber i.) 2166/a; (katına i.)
1463/a; (yaşa i. "yaşa gelmek")
2412/a
i.- diler 0246/a, 1380/b, 1766/a,
2137/a
i.- dilerdi 0980/b, 1447/b
i.- düñ 0858/b
i.- e 0608/b, 2179/a, 4127/b
i.- evüz 2783/b
i.- meye 2639/b
i.- mez 0844/b
i.- miş 0816/b, 0908/b
i.- mişdür 2561/a
i.- ür 0876/b; (başı aya i.) 2052/a
- irkek:** -2- [T.] Erkek.
i. 2679/b
i.+ üñ 0098/a
- İrmen:** -6- Ermeni.
İ. 0470/b, 0586/b, 0607/a, 0696/b
İ.+ e 0949/b
İ.+ idi 1336/a
- İrmenî/ İrmeni:** -4- Ermeni.
İ. 0766/a, 1334/b; (Bâbuy-i İ.)
1232/a
İ.+ di 2125/a
- irte:** -1- [T.] Ertesi, gelecek, yarın.
i. 1424/b
- irür-:** -3- [T.] Ulaştırmak, eriştirmek.
i.- diler (haber i.) 0341/a
i.- irse 1824/b
i.- mez 2044/b
- irüş-:** -1- [T.] Varmak, ulaşmak.
i.- ür (aya i.) 0579/b
- İsâ:** -12- Hz. İsa.
İ. 0262/b, 0928/a, 1487/a, 1996/a,
2748/b, 2931/b, 3534/b, 3547/b,
4295/b; (dem-i İ.) 2062/a; (İ. İ.
gibi) 2782/a
İ.+ ya 2309/b
- İsâr:** -3- [Ar.] İkrâm etme, esirgemen
verme.
İ. (İ. it- "ikram etmek") 2465/a; (İ.
kıl-) 1137/b; (nişâr İ. it-) 0157/a

ise: -6- [T.] Olunca, olursa, olsa da, -ince, -
diği için, -diği vakit.
i. 0454/a, 1306/a, 2034/a, 3525/b,
3946/a
i.+ ñ 4627/b

İsevi-dem: -1- [Ar.+Far.] Hz. İsa'nın
nefesi.
İ. 4668/b

İsfendiyârî: -1- Keyâniyan'dan Küştasb'ın
oğludur. Kahramanlıklarıyla
tanınır.
İ. 1382/a

İskender: -1- İskender.
İ. 1819/a

İslâm: -2- [Ar.] İslam.
İ. (kādî-yi İ.) 3445/b
İ.+ ı 4589/b

issi/ is: -58- [T.] Sahip, malik.
i. 0108/b, 0319/a, 0335/b, 0379/b,
0710/b, 0712/a, 1123/b, 1132/b,
1226/b, 1245/b, 1299/a, 1994/a,
2002/a, 2099/a, 2201/b, 2258/b,
2272/a, 2283/a, 2445/a, 2548/b,
2557/a, 2575/b, 2584/a, 2608/a,
2824/a, 3106/a, 3468/b, 3702/b,
3843/b, 3851/a, 3872/a, 3928/a,
4011/a, 4414/a, 4414/b, 4518/a,
4518/b, 4600/b; (cihân i.) 3878/a;
(i. eyle-) 1245/a
i.+ dūr 2438/a
i.+ ne 0349/a, 0350/b, 2047/b,
2208/b, 4683/b
i.+ ni 1329/b, 2168/a
i.+ nūñ 0345/b, 4467/b
i.+ leri 2552/b
i.+ lerin 2184/b
i.+ rek 0711/a
i.+ ydüm 1709/b
i.+ yidi 2494/b

İstanbul: -1- İstanbul.
İ. 1885/a

iste-: -78- [T.] 1. İstemek.
i. 0646/a, 0713/b, 1676/a, 2501/b

i.- di 0716/b, 1330/b, 2149/b,
2524/b, 2961/a
i.- diler 4328/a
i.- düm 0869/a
i.- gil 2373/a
i.- megün 2756/b
i.- mez 4164/b
i.- miş 1063/b
i.- p 0531/a, 2316/a, 4598/a
i.- r 0152/b, 0422/a, 0531/b,
0787/a, 1246/a, 1727/b, 2767/a,
2917/a, 3224/b, 3650/b; (murādı i.)
2929/a
i.- rdi 0312/a, 1040/b, 1110/a,
1415/a, 3035/a, 3065/b, 4398/b,
4491/a; (çäre i.) 1271/a; (nişân i.)
2463/b3207/b, 3386/b
i.- rdün 4475/a
i.- rem 1781/a
i.- rlerdi 3119/a
i.- rse 0692/a
i.- rsin 1134/a, 3314/a
i.- señ 0017/a, 0017/b, 3007/b
i.- sün 1757/b
i.- ye 1690/a
i.- yem 1760/b
i.- yen 0670/a, 1120/a, 1125/b,
1340/b, 2224/a, 2826/a, 3997/b,
4674/b
i.- yü 0822/b, 1686/b, 2882/b
i.- yüp 1333/b
2. Beklemek, ummak.
i.- diler 2766/a
i.- me 1084/b
i.- rse 1640/b
i.- ye 0729/b
3. Aramak.
i.- diler 4394/a
i.- mege 3116/b
i.- p 0529/b
i.- r 0687/b,
i.- rise 3371/b
i.- yem 0464/b
i.- yü 3562/b
i.- yüp 3401/a
4. Çağırmak.
i.- di 3641/a

istek: -1- [T.] Talep.
i. 2612/b

isti'ārāt: -1- [Ar.] İstiareler; hakiki mana ile mecazi mana arasındaki benzerlikten dolayı bir kelimenin manasını geçici olarak alıp başka bir kelime için kullanma sanatı.
i. 0149/b

istikāmet: -1- [Ar.] Yön, cihet.
i. (i. dön- "yönünü çevirmek")
2432/a

istikbāl: -1- [Ar.] Karşılama.
i. (ikbāl-i i. it- "karşılamak")
3741/b

istiṭā' at: -1- [Ar.] Kudret, güç, takat, güç yetme.
i. (be-ḳadr-i i.) 0199/b

iş [I]: -371- [T.] İş, amel, fiil.
i. 0185/a, 0445/a, 0514/a, 0533/b, 0738/b, 0932/a, 0937/a, 0968/a, 1033/b, 1080/b, 1146/a, 1148/a, 1164/b, 1223/a, 1309/b, 1346/a, 1357/b, 1562/b, 1723/a, 1752/a, 1886/a, 1895/b, 1896/a, 1907/a, 1925/a, 1949/b, 2261/b, 2264/b, 2352/a, 2542/a, 2625/a, 2853/a, 2953/a, 2953/b, 3001/a, 3026/a, 3064/a, 3083/b, 3165/a, 3171/a, 3200/b, 3260/a, 3261/b, 3425/a, 3553/a, 3725/a, 4009/a, 4138/b, 4167/b, 4177/a, 4212/a, 4316/b, 4514/a; (i. bil-) 1298/a, 2271/b, 3789/a, 3797/a; (i. et-) 3550/a; (i. it-) 1126/b, 1221/b, 1786/b, 2781/b, 3011/b, 3113/b, 3195/b, 3348/b, 3550/a, 3611/b, 4240/b, 4252/b, 4571/a; (i. kıl-) 1298/b, 1319/b; (i. ü pīşe idin-) 0184/b; (hoş i.) 1516/b; (i. degüldür) 0739/a
i.+ de 0062/a, 0065/b, 0529/a, 0532/a, 0562/a, 0562/b, 1065/a, 1090/b, 1132/a, 1302/b, 1416/a, 1537/a, 1637/a, 1647/a, 1764/b, 1784/a, 2398/b, 2399/a, 2552/b, 3560/a, 3560/b, 3632/b, 3644/b, 3834/a, 4060/b, 4273/a, 4312/a, 4314/b, 4317/b, 4377/b, 4484/b, 4488/a, 4488/b, 4500/b

i.+ dedür 1341/a
i.+ den 0467/b, 0648/b, 0919/a, 1063/a, 1154/b, 1265/b, 1303/a, 1739/b, 1748/a, 2326/b, 2388/b, 2616/a, 2796/a, 3082/b, 3282/a, 3388/b, 3400/a, 4199/b, 4316/a, 4596/b
i.+ dūr 0784/a, 1158/a
i.+ e 0530/b, 0563/b, 0911/a, 0914/a, 0953/a, 1071/b, 1099/a, 1136/a, 1256/b, 1257/a, 1291/b, 1502/b, 1849/b, 1878/b, 1981/a, 2004/b, 2397/a, 2419/b, 3003/b, 3186/a, 3215/b, 3397/b, 3398/b, 3426/a, 3455/a, 3497/b, 3498/b, 3526/b, 3564/b, 3907/b; (i. ir-) 2407/b; (i. yara- "yararlı olmak") 0447/b, 2902/b, 3261/b; (i. yaramaz "işe yaramayan") 1675/a, 4299/b
i.+ i 0022/b, 0070/a, 0192/a, 0264/b, 0289/a, 0326/b, 0341/b, 0544/b, 0548/b, 0617/a, 0632/b, 0643/a, 0679/a, 0744/b, 0763/b, 0875/a, 0891/a, 0910/a, 0941/b, 0942/a, 1038/a, 1133/a, 1179/b, 1188/a, 1232/a, 1254/b, 1341/b, 1502/b, 1591/b, 1629/a, 1634/b, 1779/b, 1806/a, 1806/b, 1878/a, 1883/a, 1989/a, 2010/a, 2045/b, 2215/a, 2311/a, 2313/a, 2399/b, 2436/b, 2482/a, 2493/a, 2496/a, 2496/b, 2525/a, 2543/b, 2603/b, 2693/b, 2782/b, 2845/b, 2996/b, 3023/b, 3097/b, 3114/a, 3163/b, 3175/b, 3198/b, 3349/b, 3407/a, 3523/a, 3563/a, 3563/b, 3584/b, 3645/b, 3769/b, 3870/b, 3949/b, 4045/b, 4139/a, 4153/a, 4220/a, 4276/a, 4289/b, 4291/b, 4336/b, 4356/a, 4497/a; (i. bil-) 2521/a; (i. bit-) 0862/b, 1846/a; (i. düz-) 3355/a; (i. degüldür) 1742/a
i.+ için 4314/b
i.+ idür 3406/a, 4116/a
i.+ ile 1274/b
i.+ imdür 4496/a
i.+ in 0938/a, 1018/b, 1700/b, 1835/a, 2511/b, 2540/a, 3215/b, 3868/b, 4046/a, 4621/a
i.+ inde 3026/a, 3518/b

i.+ inden 0360/b, 0931/a, 0932/b, 2162/b, 2292/b, 2396/b, 3010/a, 3201/a, 3475/a, 3585/b, 4431/b
i.+ ine 0141/b, 2734/a, 3097/a, 3440/a, 4046/b; (i. gönül kıılma-) 0388/b
i.+ ini 0916/a, 1171/a, 1750/a, 2331/a, 2401/b, 3345/a, 3688/a, 4347/a; (i. düz-) 3344/a
i.+ inün 0644/b, 3726/b
i.+ ler 0486/b, 0533/a, 0649/b, 2281/b; (i. it-) 1819/b
i.+ llerden 2292/a
i.+ lere 1246/b, 4344/b
i.+ leri 0140/a, 0432/b, 1821/a, 1861/b, 2708/a
i.+ lerinde 1635/b
i.+ lerinden 1243/b, 4014/b, 4396/b
i.+ üm 0447/b, 0450/b, 0560/a, 0711/b, 1702/b, 1707/b, 1852/a, 2883/a, 3102/a, 3268/a, 3352/b, 4045/b, 4095/b; (i. bit-) 3333/b; (i. gibi) 0560/b
i.+ ümden 4036/a
i.+ üme 0562/a, 1331/a, 2762/b
i.+ ümi 2803/b; (i. bit--) 3177/b
i.+ ümüz 0945/b
i.+ üñ 0622/b, 1038/a, 1175/b, 1310/b, 1542/a, 1627/a, 1930/b, 2191/a, 2388/b, 2418/a, 2865/a, 2865/b, 2952/a, 3178/b, 3180/b, 3406/a, 3498/a, 3676/a, 3676/b, 4525/b, 4666/a
i.+ üñde 0058/b, 0062/b, 0071/a, 1048/b, 2209/a, 3717/a
i.+ üñdür 1749/b, 3175/b
i.+ üñe 1085/b, 2199/a, 4625/b

iş [II]: -9- [T.] 1. Eş, zevce.
i. 1143/a, 1157/b, 2218/b, 2774/b
i.+ ile 2774/b
i.+ üm 3333/a
i.+ üñe 4651/b
2. Benzer.
i.+ leri 0432/a
i.+ üñ 0062/b

‘İş: -1- [Ar.] Hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safa.
‘İ. (‘İ. itdün mi) 3613/b

işaret: -4- [Ar.] Bir şeyi, anlatılmak istenen bir manayı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme.
i. (i. kııl- “göstermek”) 0128/b, 0409/a, 0548/a, 3597/a

işbu: -53- [T.] 1. Bu, işte bu anlamında işaret sıfatı.
i. 0028/a, 0314/a, 0585/b, 0750/b, 0961/a, 0966/b, 1041/b, 1158/a, 1161/b, 1184/a, 1258/b, 1286/a, 1370/a, 1587/b, 1725/a, 1726/b, 1811/a, 1834/a, 1842/b, 1860/a, 1873/b, 2011/a, 2038/b, 2085/b, 2507/a, 2581/b, 2831/a, 2839/a, 2854/b, 2959/a, 3164/a, 3165/a, 3177/a, 3200/b, 3265/a, 3311/a, 3343/b, 3351/b, 3400/b, 3406/a, 3498/b, 3654/b, 3695/b, 3818/b, 3826/a, 3907/b, 4432/a, 4490/b, 4612/b, 4683/b
2. İşaret zamiri.
i. 2300/a
i.+ dur 2417/a, 3358/a

işde: -1- [T.] Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır.
i. 0370/a

ışig/ işüg: -17- [T.] Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak, eşik.
i.+ e 3269/b
i.+ i 0109/b
i.+ inde 3046/a, 4310/b
i.+ inden 0937/a, 1857/a, 3603/b
i.+ indeki 0144/b
i.+ ine 1412/b, 1426/a, 2559/a, 2695/b, 2763/b
i.+ üñ 0081/b, 1623/b, 3106/a
i.+ ünden 3248/a

ışit: -107- [T.] 1. Duymak.
i. 1130/a, 2893/b, 4089/b, 4380/a, 4459/a; (ünini i.) 4380/b
i.- di 0442/a, 1314/a, 1516/a, 1814/a, 1952/a, 2041/a, 2264/a, 2375/b, 2520/a, 3409/b, 3414/a, 3639/a, 3733/b, 4028/a, 4118/b, 4147/a, 4169/a, 4169/b, 4348/a,

4460/a; (andı i.) 1292/a; (āvāzın i.)
4571/b; (cevāb i.) 2541/a; (hālın i.)
3195/a; (nāle vü āh i.) 4151/a; (söz
i.) 1786/a; (sözi i.) 1229/a; (sözin i.)
1826/a, 1955/a, 2537/a, 3315/a;
(sözini i.) 3115/a, 4322/a; (ünün i.)
4240/a, 4381/a
i.- düm 0835/a, 1361/a, 2974/a,
3380/a, 3442/b, 3467/a, 3501/a,
4292/a; (andı i.) 3348/a
i.- e 1160/b, 2635/b, 2638/a,
2660/b; (na'ra i.) 1008/a
i.- em 1033/a
i.- en 0188/a, 0201/b, 2781/b,
3198/b
i.- esin 2024/b
i.- gil 4468/b
i.- ıcek 0201/b
i.- medük 2021/b
i.- mege (sözün i.) 4132/a
i.- mek 0865/a, 3550/b; (āvāzuñ i.)
4114/b
i.- mekle 0444/b
i.- meye 2632/b
i.- mez 4345/b
i.- mezse 4346/a
i.- miş 4252/a
i.- se 2910/b
i.- tün 3671/a
i.- ü 2145/a
i.- üben 3788/b
i.- ün 1221/a, 2114/b
i.- üp 0336/a, 1304/a, 2545/a,
4077/b; (āvāzı i.) 4378/a; (söz i.)
0402/b
i.- üpdı 3611/a
i.- üpdür 3444/b
i.- ür 2050/a
i.- ürdi 2989/a, 4465/a; (āh i.)
4465/b
i.- ürdün 3961/a
i.- ürem (adın i.) 3873/a
i.- ürse 0958/a
i.- ürsin 0060/a
2. Dinlemek.
i. (ögüt i.) 2521/b
i.- di 2647/a, 2774/a, 3090/a,
3550/b
i.- dün 2495/b, 2915/b
i.- esiz (hiṭābı i.) 2016/b

i.- gil 1293/b
i.- lüm 0129/b
i.- medün 1126/a
i.- mesün 1161/a

ışkence: -1- [Far.] Bir kimseye yapılan
eziyet.
i. (i. gör-) 0854/b

ışle: -4- [T.] 1. Bir şeye emek vererek onu
daha elverişli bir duruma getirmek.
i.- mezdi 1148/a
i.- r 0022/b
i.- rven 3407/b
2. İnce ve süslü şeyler yapmak,
nakışlamak.
i.-r 3264/b

ışlü -5- [T.] Bir işle, bir şeyle uğraşan.
i. 0624/a, 0636/b, 0754/a, 0757/b,
3305/a

ışret: -15- [Ar.] İçki içme, içki.
i. 0765/a, 1505/b, 2482/a, 3757/b,
3758/b; (i. ıyş u i. eyleş-) 0761/b;
(i. düzet-) 2737/a; (i. eyle-) 2791/a;
(i. it-) 3758/a; (i. kııl-) 1560/b, 3637/b, 4039/a
i.+ de 0829/a, 2580/a
i.+ e 0828/b

ışsiz: -1- [T.] İşi olmayan.
i. 0755/a

it: -364- [T.] Etmek, eylemek, yapmak
anlamlarında kullanılan yardımcı
fiil.
i. (ağ i.) 3692/b; (çırāğ i.) 0084/a,
3692/a; (dād i.) 3249/a, 3367/b;
(düz ü dād i.) 3215/b; (faẓl i.)
0047/a; (kıyās i.) 0016/a, 0573/b;
(nūş i.) 1553/b; (şabr i.) 1611/b,
2399/a, 3539/b; (sağ i.) 0084/b;
(şarf i.) 0927/a; (seher i.) 3240/b;
(sipās i.) 0016/b; (şād i.) 3215/a,
3249/b, 3367/a; (ter i.) 3240/a; (terk
i.) 3958/a
i.- di 0361/b, 1232/b, 1473/b,
1516/b, 2969/a, 3799/a, 4630/b; (āh
i.) 4149/a; (alkış i.) 1985/b, 2049/a,

2654/a; (ark i.) 2998/b; (‘arz i.) 1828/b; (aşı i.) 1186/a; (‘azm i.) 0746/b, 1105/b, 1334/a, 1355/b, 1454/a, 2214/a, 3761/b, 4180/b, 4389/b; (bend i.) 2999/b; (ceng i.) 1515/b; (çäre i.) 0803/b; (da‘vet i.) 1342/b; (emr i.) 0130/a, 0151/a; (endîşe i.) 1238/b, 4641/a; (eylük i.) 2142/a; (fehm i.) 4525/b; (feryād i.) 4146/b; (fidā i.) 4543/a; (figān i.) 3472/b; (ḥarf i.) 4232/a; (ḥāşıl i.) 0146/a; (ḥor i.) 2313/b; (ḥoş i.) 2610/b; (ḥurūş i.) 1192/a; (iḳbāl-i istiḳbāl i.) 3741/b; (İşār i.) 2465/a; (iş i.) 1786/b, 3195/b, 3550/a, 4240/b, 4571/a; (kaşd i.) 3364/a; (kıyām i.) 3734/a; (kulluk i.) 0385/b; (māt i.) 3295/b; (naḳş i.) 0681/b; (ne i.) 3991/a, 3991/b; (nişār i.) 2465/b, 3807/a; (ön i.) 1772/a; (şabr i.) 0788/b; (server i.) 4630/a; (sihr i.) 4121/a; (şerḥ i.) 2959/a; (tāze i.) 3973/b; (temāşā i.) 0329/a; (ter i.) 1473/a; (terk i.) 2308/b, 3476/b; (utanmazlık i.) 3992/a; (uz i.) 0361/b; (vaḳf i.) 2991/b; (vezn i.) 2807/a; (yārī i.) 1572/b; (yavuz i.) 0361/a, 4641/a, 4641/b; (yavuzlık i.) 4483/a; (yir i.) 4159/a; (zārī i.) 0875/a; (zūlm i.) 1797/b

i.- diler (āgāz i.) 0537/a; (cevlān i.) 1398/b; (ḥaberdār i.) 3390/a; (nāz i.) 4176/b; (nişār i.) 3776/a; (‘ayş i.) 4176/a

i.- dügi 3455/a

i.- düğini (‘azm i.) 0805/a

i.- düğüm 1284/b; (yoğ i.) 3714/b

i.- dük 1898/a

i.- düm 2804/a; (artuk i.) 0086/a; (borç i.) 0236/b; (cehd i.) 0197/a; (iş i.) 3348/b; (selām i.) 0198/a; (şefī‘ i.) 0086/b; (tamām i.) 4681/b

i.- düñ (esrük i.) 1704/a; (helāk i.) 3934/a; (şād i.) 0840/a, 3847/b; (yād i.) 3847/a; (‘İş i. mi) 3613/b

i.- düñidi (im i.) 1064/b

i.- e 0766/b; (‘arz i.) 1390/a; (‘azm i.) 0753/b; (çäre i.) 3730/b; (figān i.) 4512/b; (gözcilik i.) 0541/b;

(ḥāşıl i.) 4657/b; (helāk i.) 4437/b; (ḥışm i.) 1136/a; (ḥurrem i.) 3285/a; (ḥükm i.) 1736/b; (iş i.) 3011/b; (kaşd i.) 0666/b; (kör i.) 3112/a; (rağbet i.) 4614/a; (rahmet i.) 0364/a; (şabr i.) 4013/b; (şād i.) 0840/b; (taşarruf i.) 4272/b; (terk i.) 1591/a, 3181/b; (tertīb i.) 0641/a; (zūlm i.) 0355/b

i.- ebilem (pādāş i.) 0211/a

i.- eler (yād i.) 0160/a

i.- elüm (‘azm i.) 2790/a; (iş i.) 3113/b; (ne i.) 1812/a; (sāz i.) 4064/a, 4064/b

i.- em 1033/b; (alkış i.) 1693/b; (‘azm i.) 1707/a; (cehd i.) 1708/b; (cem‘ i.) 4166/a; (dervīze i.) 0123/a; (ḥall i.) 0148/b; (hemdem i.) 3949/b; (ḥurmet i.) 4536/a; (medḥal i.) 0148/a; (medḥini i.) 0212/b; (na‘t i.) 0119/a; (ne i.) 0045/a, 0977/b, 4660/b; (nişār i.) 0156/b; (nişār İşār i.) 0157/a; (şīrīn i.) 3238/b; (tar i.) 2618/a; (terk i.) 1285/b; (vaşf i.) 4294/a; (yād i.) 3945/b

i.- emez (çäre i.) 3097/a

i.- en (güc i.) 0346/a; (helāk i.) 1898/b

i.- enüñ (güç i.) 2350/a; (naḳş i.) 3209/a

i.- er 3166/b; (bayram i.) 3104/a; (esrük i.) 4232/b; (eylük i.) 0358/b; (feryād i.) 1092/b; (ğarḳ i.) 3711/b; (ḥamle i.) 1055/b; (ḥükm i.) 1331/b; (ne i.) 1293/b, 2241/b; (red i.) 3829/b; (seyr i.) 1948/b; (şād i.) 2859/b; (tamām i.) 3349/b

i.- erdi 3385/a, 4255/b; (ābād i.) 0280/b, 4010/b; (bī-dād i.) 4342/b; (cūş i.) 0336/a; (dād i.) 0280/a; (feryād i.) 2387/b, 2704/a; (gözin yaş i.) 3297/a; (kaşd i.) 1717/b; (kış yaz i.) 1606/b; (nāz i.) 1606/a; (nūş i.) 0336/b; (pür-naḳş i.) 3206/a; (şabr i.) 2775/b, 4153/b; (savaş i.) 3297/b; (şād i.) 3283/b, 4010/a; (taḥsīn i.) 0513/a; (tavāf i.) 4055/b; (telḳīn i.) 0513/b; (yād i.) 2387/a, 3283/a

i.- erem (feryād i.) 3696/b
 i.- eridi (āh i.) 3078/b; (nigārı i.) 4207/a
 i.- erlerdi (āgāh i.) 3388/b; (deng i.) 4190/b
 i.- erse (qabūl i.) 0205/a
 i.- ersem 0864/a
 i.- ersen (tamām i.) 4497/b
 i.- erseñ (terk i.) 1062/a
 i.- ersin 3719/b; (bīm i.) 1700/a; (nāz i.) 3863/a; (rencūr i.) 2875/a; (tār i.) 0061/a; (tār u mār i.) 0061/b, 3934/b; (ta^clīm i.) 1700/b; (tīmār i.) 3934/a; (yağmur i.) 2875/b
 i.- erüz (qaşd i.) 0028/a
 i.- erven 0236/a; (iş i.) 2781/b; (naḥcır i.) 3886/b; (ta^clīm i.) 4037/a; (teslīm i.) 4037/b; (zencır i.) 3886/a; (‘azm i.) 4044/b
 i.- esin (kābin i.) 0155/a
 i.- esiz (‘azm i.) 2181/a
 i.- evüz (‘imāret i.) 0710/b; (kulluḡıñ i.) 0028/b; (şükr i.) 3522/b
 i.- eydi (dün i.) 0067/a; (gün i.) 0067/b; (qaz i.) 0069/b; (perhız i.) 1666/b; (toğan i.) 0069/b
 i.- eyin (şabr i.) 2879/a
 i.- ıcek (aydın i.) 3891/a
 i.- lüm (çāre i.) 4349/b; (ne i.) 0735/a, 0735/b
 i.- me 1630/a; (āsān i.) 2521/a; (dirīğ i.) 2338/b; (feryād i.) 3539/b; (ḡamle i.) 2217/b
 i.- medi (farq i.) 3072/b; (yād i.) 4286/b
 i.- mediler (yād i.) 4395/b
 i.- medüñ (iş i.) 1126/b
 i.- mege 3482/b; (‘azm i.- mege) 0813/a; (çāre i.) 1294/b; (‘işret i.) 3758/a; (yavuzlık i.) 4298/a
 i.- megi 1034/b
 i.- megiçün 4051/a
 i.- megil (āh i.) 1036/b
 i.- mek 1500/b; (ārām i.) 1068/b; (bir i.) 3786/a; (iş i.) 3550/a; (qavl i.) 3178/b; (niyāz i.) 4004/b; (rağbet i.) 1099/a; (şarḡ i.) 3183/a; (taleb i.) 3918/a; (tamām i. “tamamlamak”)

0317/b; (terk i.) 3396/b; (yindek i.) 3917/a
 i.- mekde (‘adl i.) 0326/a
 i.- mekden (öñ i.) 1360/b
 i.- mekle (eylük i.) 2929/b
 i.- meñ (düşmenlik e.) 4307/a
 i.- meye (bī-dād i.) 4272/b; (qanā^cat i.) 0860/b; (rızk i.) 2443/b
 i.- meyelüm (penhān i.) 0535/a
 i.- mez (dād i.) 1921/b; (gevhēr i.) 0072/b; (ḡall i.) 0071/b; (medḡal i.) 0071/a; (minnet i.) 3969/a; (rağbet i.) 2852/b; (şerr i.) 0072/a; (‘āşık i.) 3163/b
 i.- mezdi (farq i.) 1988/b; (taḡşır i.) 4276/b
 i.- mezem (ḡükm i.) 4101/a
 i.- mezidi (terk i.) 0609/a
 i.- mezise (meyl i.) 3234/a
 i.- mezse (yılqovanlık i.) 0745/b
 i.- miş (cehd i. ol-) 3774/b; (kulluḡ i. ol-) 3180/a
 i.- miş 1078/b; (alkış i.) 0747/b; (ḡoş i.) 4246/a; (iş i.) 4252/b
 i.- mişem (dür i.) 3885/b; (qan i.) 3893/b
 i.- mişidi 4204/b; (çāreyi i.) 2143/a
 i.- mişler (tılşm i.) 2040/a
 i.- mişsin (müşkil i.) 0071/b
 i.- mişvenin (qabūl i.) 0657/a
 i.- señ (dün i.) 0067/b; (gün i.) 0067/a
 i.- sevüz (terk i.) 0783/a
 i.- sün (ne i.) 0488/b, 1269/b, 3782/a; (raḡmet i.) 0268/a; (yarağın i.) 1264/b
 i.- üben 1688/b; (‘azm i.) 4017/a; (luḡf i.) 4040/a; (söz feryād i.) 1079/b
 i.- üm 0057/b
 i.- üñ (ḡalvet ü.) 1169/b; (iş i.) 1221/b
 i.- üñüz 4320/b
 i.- üp 1513/a, 3582/a, 4239/a; (āh i.) 4398/b; (alkış i.) 2088/a; (and i.) 4046/b; (‘azm i.) 1716/b; (cehd i.) 0178/a, 3299/a; (ma^clüm i.) 1827/b; (ḡālī^c i.) 4184/b; (tamām i.) 0178/b; (yād i.) 0567/a, 4023/b; (yok i.) 0669/b

i.- üpdî (iş i.) 3611/b; (māl-ā-māl i.)
4070/a
i.- üpdür (işler i.) 1819/b

‘i. 2157/b, 3456/b, 3546/b; (‘i. bir-
) 1821/b; (‘i. ol-) 3497/b; (‘i. vir-)
4268/b

it: -15- [T.] Köpek.

i. 0936/b, 0988/a, 3272/a; (i. gibi)
4104/b
i.+ den 0618/b, 0620/b
i.+ e 0619/a, 1056/b, 2828/b,
2829/b
i.+ i 1399/b
i.+ in 4223/b
i.+ ine 2845/a
i.+ üñ 3273/a, 3273/b

iṭā‘at: -1- [Ar.] Emre uyma, söz dinleme.
i. (i kıl-) 0199/a

‘itāb: -10- [Ar.] Azarlama, paylama.

‘i. (‘i ol-) 1661/a
‘i.+ a 0185/a, 0491/b
‘i.+ ı 0205/b, 1648/b, 2857/a,
3460/b
‘i.+ ın 0129/b
‘i.+ ından 0150/a
‘i.+ uñ 3856/a

iti: -1- [T.] Sert, keskin, şiddetli.
i. (bıçakdan tız ü i.) 2488/b

i‘timād: -1- [Ar.] Güvenme, emniyet etme,
güven, emniyet.
i.+ ı 0780/a

itmām: -1- [Ar.] Bitirme, tamamlama.
i. 4620/a

iv: -3- [T.] Ev.
i.+ e 0470/b, 3008/a, 4410/a

iv-: -8- [T.] Acele etmek, koşmak, çabuk
davranmak.
i. 1057/b
i.- e 1324/a, 2626/b, 2636/b, 4485/a
i.- enler 3825/b
i.- mekle 2185/b

‘ivāz: -6- [Ar.] Bir şeye karşılık olarak
verilen veya alınan şey, bedel,
karşılık.

iy: -195- [T.] Seslenme edatı.

i. 0038/a, 0043/b, 0065/b, 0066/b,
0122/b, 0368/a, 0388/a, 0395/a,
0398/a, 0399/a, 0447/a, 0448/b,
0457/b, 0559/a, 0567/b, 0627/a,
0627/b, 0648/a, 0751/b, 0781/a,
0840/a, 0895/b, 0902/a, 0910/a,
0951/b, 1017/a, 1021/a, 1036/a,
1037/a, 1041/a, 1048/a, 1054/a,
1057/a, 1080/a, 1084/a, 1087/b,
1120/a, 1125/b, 1151/a, 1157/a,
1185/b, 1221/a, 1230/b, 1279/a,
1286/b, 1298/a, 1318/a, 1418/a,
1538/b, 1584/a, 1614/a, 1633/a,
1634/a, 1648/a, 1658/a, 1734/a,
1739/a, 1748/a, 1764/b, 1781/a,
1801/b, 1869/b, 1979/b, 1994/a,
2004/a, 2013/b, 2023/a, 2120/b,
2131/a, 2153/a, 2155/a, 2198/a,
2201/b, 2258/b, 2261/a, 2269/b,
2278/a, 2320/b, 2324/b, 2325/b,
2364/a, 2388/a, 2520/b, 2530/a,
2573/a, 2575/b, 2620/b, 2621/a,
2641/a, 2648/b, 2658/b, 2667/a,
2668/a, 2671/a, 2681/a, 2682/a,
2685/a, 2689/b, 2754/a, 2788/b,
2793/b, 2816/a, 2859/a, 2861/a,
2893/a, 2909/a, 2952/b, 2983/b,
3125/a, 3130/b, 3156/a, 3209/a,
3214/b, 3222/a, 3228/a, 3235/a,
3243/a, 3243/b, 3245/a, 3246/a,
3247/a, 3253/b, 3263/b, 3271/b,
3313/a, 3316/a, 3319/a, 3323/a,
3324/a, 3328/a, 3347/b, 3351/a,
3352/a, 3354/a, 3367/a, 3399/b,
3413/b, 3420/a, 3433/a, 3436/a,
3461/b, 3484/a, 3497/a, 3614/a,
3632/a, 3673/a, 3676/a, 3678/a,
3678/b, 3684/a, 3684/b, 3685/a,
3686/a, 3793/b, 3813/a, 3816/a,
3816/b, 3827/a, 3845/b, 3852/a,
3865/b, 3866/a, 3894/a, 3910/a,
3919/b, 3923/a, 3929/a, 3936/a,
3941/b, 3947/b, 3953/a, 3987/b,
4087/a, 4088/a, 4089/a, 4103/a,
4115/a, 4122/a, 4293/b, 4302/a,

4334/b, 4364/a, 4379/b, 4418/b,
4459/a, 4478/a, 4497/b, 4576/a,
4589/a, 4610/a, 4627/a, 4999/a

iylüg: -1- [T.] İyilik.
i.+ i 0611/b

iyvāh: -3- [T.] Eyvah!
i. 0945/b, 2843/a, 3416/a

iz: -14- [T.] Bir şeyin bir yerde bıraktığı
belirti.
i. 2617/b, 2686/b; (i. baş-) 1911/b;
(i. gizle-) 1497/b; (i. қо-) 1052/b,
1883/b; (i. ur-) 3592/b
i.+ den 2401/b
i.+ i 0468/b
i.+ in 1598/b, 4017/b
i.+ üñe 3263/b, 3325/b, 3326/b

i‘zāz: -2- [Ar.] Ağırılama, ikram etme,
saygı gösterme.
i. (i. bul-) 4284/b; (i. eyle-) 0795/a

İzed-güşesb: -2- Hürmüz’ün veziridir
(Azergeşesb).
İ. 0987/a, 2226/b

izle-: -5- [T.] 1. Arkasından gitmek, takip
etmek.
i. 1931/b
i.- ñ 3117/b
i.- mişler 4611/b
i.- yesin (murādın i.) 2866/b
2. Bir olayın gelişmesini dikkatle
takip etmek.
i.- mek 3932/b

‘izz: -1- [Ar.] Yücelik, ululuk, şeref, değer,
itibar.
‘i. 1860/b

‘izzet: -4- [Ar.] Kıymet, itibar.
‘i. 4469/b; (‘i. bul-) 2404/b
‘i.+ ile 3491/b
‘i.+ le 4179/b

J

jāle: -1- [Far.] Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem.
j. (j. saç- “kan damlası”) 2383/b

jīve: -1- [Far.] Cıva.
j. 4259/b

K

ķab: -2- [T.] İçine sıvı veya katı herhangi bir madde konan eşya.

ķ.+ a 1590/a

ķ.+ ina 0511/b

ķaba: -2- [T.] Hacimli.

ķ. 2682/a, 4493/b

ķabar-: -1- [T.] Kabarmak.

ķ.- urdı 3030/b

ķabarcuķ: -1- [T.] Sıvıların içinde veya yüzünde meydana gelen, içi hava dolu kabartı.

ķ.+ indan 3909/a

Kābīlistān: -1- Bugünkü Afganistan Kabil Eyaleti merkezli bölgeye atıfta bulunan tarihî bir bölgesel isimdir.
k. 0162/b

kābīn: -10- [Far.] Nikahta erkek tarafından geline verilmesi kabul edilen nikah parası.

k. 0154/b, 4220/a; (k. it) 0155/a; (k. kıı-) 4219/b; (k. kıy-) 3558/a, 3646/b; (k. ol-) 3834/b, 4164/b, 4166/b

k.+ den 0510/b

kābīnsüz: -3- [Far.+T.] Kabinsiz, Nikahta erkek tarafından geline verilmesi kabul edilen nikah parası verilmeyen.

k. 3971/b, 4043/b, 4165/b

ķabūl: -6- [Ar.] Rız olma, kabul etme.

ķ. (ķ. it-) 0205/a, 0657/a; (ķ. eyle-) 3327/b; (ķ. ol-) 3603/a

ķ.+ i 3829/a; (ķ red it-) 3829/b

ķaç-: -57- [T.] Kaçmak.

ķ. 1215/b, 2637/b

ķ.- a 0729/a, 1344/a

ķ.- alum 0528/a

ķ.- amazdı 2674/b

ķ.- ar 0227/a, 2376/b, 4438/b

ķ.- ardı 0332/b, 0697/a, 1324/a, 1333/b, 2679/b, 3050/a, 3079/a, 3133/a; (ırak ķ.) 3022/b

ķ.- arlardı 1195/a

ķ.- arvan 1678/b

ķ.- ayın 3080/b, 3265/b

ķ.- dı 0335/b, 0384/b, 0540/b, 0731/b, 0977/a, 1224/a, 1323/a, 1328/b, 2960/b, 3192/a, 3305/b, 4231/b, 4245/a; (içine ķ.) 2745/b

ķ.- dılar 1194/b

ķ.- duğından 0727/b

ķ.- mağa 0521/a

ķ.- maķ 1195/b

ķ.- mayalum 1912/b

ķ.- mış 1514/b; (yābāna ķ.) 4097/b

ķ.- uñ 2176/b

ķ.- up 0633/b, 1583/b, 2477/a

ķaç: -11- [T.] Soru sıfatı.

ķ. 1533/b, 1578/a, 1687/b, 2067/b, 2247/b, 2265/b, 3186/b, 3569/a, 3621/a, 3943/b, 4088/a

ķaçan: -15- [T.] Ne zaman, ne vakit.

ķ.- an 0539/a, 0655/a, 0875/b, 0990/b, 1953/a, 2371/a, 2419/a, 2564/a, 2795/a, 2992/b, 3184/a, 3427/a, 3681/b, 3834/a, 4219/a

ķaçır-/ ķaçur-: -2- [T.] 1. Bir daha ele geçmemek üzere yitirmek.

ķ.- up 1205/a

2. Uzaklaştırmak.

ķ.- duñ 3943/a

ķadar: -5- [Ar.] Bir şeyin, kıyaslandığı diğer bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır.

ķ. 0273/a, 1667/a, 2245/a, 3948/a

ķ.+ dur 3895/b

ķadd: -1- [Ar.] Boy.

ķ. (ķ u ķāl “boy bos düzgünlüğü”) 4042/b

ķadeh: -8- [Ar.] Kadeh.

ķ. 0516/b, 0539/a, 1553/a, 1573/b, 3374/a, 3581/b, 3759/a, 3850/a

ka-dem: -3- [Ar.] Ayak.
k. 0512/a, 4139/b; (k. baş-) 4660/a

ka-der: -1- [Ar.] Kader.
k. 0224/b

ka-dife: -1- [Ar.] Bir yüzü kısa, ince, sık tüylerle kaplı, ipek, pamuk veya yünden, parlak yumuşak kumaş.
k. 1437/a

ka-dim: -2- [Ar.] Kadim, eski.
k. 4629/b
k.+ den 4611/a

ka-dir: -7- [Ar.] Muktedir, gücü yeten.
k. 0065/b, 0250/b, 1240/b, 4625/a;
(k. kıl-) 0272/b; (k. ol- -muktedir olmak-) 0294/a
k.+ dür 1257/a

ka-f: -1- [Ar.] Kaf harfi.
k. 0056/a

ka-fes: -5- [Far.] Kaçmalarını önlemek için hayvanların içine kapatıldığı, aralıklı olarak yapılmış mahfaza.
k. 3554/b
k.+ de 3071/a, 3710/b
k.+ den 0238/a, 0928/b

ka-fir: -4- [Ar.] Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr eden kimse.
k. 0065/a, 0125/b; (k. degülseñ) 3685/a
k.+ lerdi 4264/b

Kâfiristân: -1- [Ar.] Kâfir ülkesi, Müslüman olmayanların yaşadığı yer.
K.+ ıdı 0244/a

ka-ftân: -3- [Far.] Çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst giysisi.
k. 0462/a
k.+ ı 3578/a
k.+ ın 1207/a

ka-für: -5- [Ar.] Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz

ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, güzel kokulu bir madde.

k. 0603/a, 2707/a, 3754/b; (k. u gülâb) 4527/a; (müşk-i k.) 0603/b

ka-ğd: -6- [Far.] Kağıt.
k. 0116/a, 0505/a, 1241/b, 2200/b, 2698/b, 3459/b

ka-ğ: -1- [Far.] Köşk, kasır, kule gibi yüksek bina.
k. 4638/b

ka-hil: -1- [Ar.] Gayretsiz, tembel.
k.+ sin 2711/b

ka-hr: -6- [Ar.] 1. Derin üzüntü, sıkıntı, keder
k. (k. u kısu kıl-) 0024/b; (k. u meşakkat) 0218/b; (k. içinde ol-) 0321/b
k.+ ıla 3063/b
2. Mahvetme, perişan etme.
k.+ ı 0635/b
k.+ ıyçun 0637/b

ka-ht: -1- [Ar.] Azlık, kıtlık, yokluk.
k. (k. ol-) 1297/b

ka-k: -3- [T.] El veya ayakla itmek, ittirmek, itip dürtmek, vurmak.
k.- dı 0851/a
k.- up 1604/a, 1694/b

ka-kı: -32- [T.] Öfkelenmek, kızmak.
k.- dı 1144/a, 2590/a, 3182/a, 3779/b, 4640/b
k.- mağı 3898/a
k.- mağını 2333/b
k.- mağum 3887/b
k.- mağ 1611/a, 1938/b, 3899/a
k.- mağda 3999/a
k.- mağdan 1197/a, 1699/a, 1787/a, 2590/b, 3402/a, 4635/b, 4637/b
k.- mağla 3972/a
k.- mış 3839/b
k.- r 3780/b
k.- rdı 0305/b, 3496/b
k.- ya 3988/a

ķ.- yam 2815/b
ķ.- yayın 2804/a
ķ.- yuban 2815/a
ķ.- yup 1877/b, 2793/a, 3185/a,
4538/b

ķakıt- -1- [T.] Öfkelen-dirmek, kızdırmak.
ķ.- dı 1694/a

ķakum- -3- [Ar.] Sansargillerden, yazın
esmer kırmızı, kışın beyaz renkli
kürkü değerli, etçil hayvan.
ķ. 0414/b
ķ.+ ı 3944/b
ķ.+ ina 1481/b

ķal- -118- [T.] 1. Baki kalmak, varlığını
devam ettirmek.
ķ. 2042/a
ķ.- a 1919/a
ķ.- ayıdı 0926/b
ķ.- dı 2243/b
ķ.- ısar 0161/a
ķ.- sa (muħalled ķ.) 0926/a
ķ.- sun 1258/b, 1260/b, 3820/b
2. Bir durumda bulunmaya devam
etmek.
ķ. (esen ķ.) 3541/b
ķ.- am (duta ķ.) 1654/a
ķ.- a 4664/b
ķal-an 2926/a
ķ.- ana 3530/b
ķ.- dı 0919/a, 1798/a, 3452/b,
3743/b, 3778/b; (‘āciz ķ.) 3169/a;
(ayru ķ.) 3946/a; (yaluñuz ķ.)
3666/a
ķ.- dıladı 4282/a
ķ.- duğın (yaluñuz ķ.) 0804/a
ķ.- dum 0815/a, 2803/a, 2867/b;
(ayru ķ.) 0815/b, (‘āciz ķ.) 0467/a;
(vālih ķ.) 0150/b
ķ.- duñ (alu ķ.) 4432/b
ķ.- ısarvan (ayru ķ.) 1659/a
ķ.- masun 1096/b
ķ.- maya 1909/a; (müşkil ķ.) 4009/a
ķ.- mayısar (bağlu ķ.) 4451/b
ķ.- maz 2444/a, 4652/a, 4654/a
ķ.- mazsam 3168/b
ķ.- mazsın 2708/b

ķ.- mış 1436/b, 3713/a; (yaluñuz ķ.)
3226/a; (zinde ķ.) 0747/a
ķ.- mışdı 4448/a, 4591/a
ķ.- mışdı (ayru ķ.) 3067/a
ķ.- mışlardı 1196/a
ķ.- mışvanın (girü ķ.) 4106/a
ķ.- updı 1468/a, 2939/b, 3043/a,
3053/b, 3095/b, 4199/b
ķ.- updur (endīşe ķ.) 1152/a
ķ.- upsın 4632/a
ķ.- ur (tāze ķ.) 2423/b
ķ.- urdı 2286/b, 3279/b; (ħayrān ķ.)
3280/b
ķ.- urısañ 0157/b
ķ.- ursa 3395/a
ķ.- ursam 3349/a
3. Tamamen bitmek, tükenmek
(olumsuz).
ķ.- dı 1752/b; (ne meyli ķ.) 1191/a
ķ.- madı 1980/a, 2963/b, 3023/b,
3569/b, 3744/b; (eşer ķ.) 0171/b
ķ.- mamış 3026/a
ķ.- mamışdur 1296/a
ķ.- maya 0673/a, 1917/b
4. Bir şeyden geri kalmak,
yapamamak.
ķ.- a 3400/a
ķ.- alar (ķāşır ķ.) 0117/b
ķ.- am 1849/a
ķ.- an 0794/b
ķ.- asın 1681/b
ķ.- madı (maħrūm ķ.) 3716/b
ķ.- mayısar 4654/b
ķ.- sun 2535/b
5. Birinin uhdesine bırakılmak,
sahiplenilmek.
ķ.- a 1275/a
ķ.- dı 2422/b
ķ.- ursa 1073/a
6. Bir şeyden geriye kalmak.
ķal-an 2873/a; (girü ķ.) 2712/a
ķ.- anı 4387/b
ķ.- aydı 2515/b
ķ.- dı 1409/a, 1410/b, 2440/b,
3749/a; (girü ķ.) 2380/a, 2469/a;
(ķalanı ķ.) 4387/b
ķ.- madı 1893/a
ķ.- maya (girü ķ.) 2407/b
ķ.- maz 1844/a,
ķ.- mış (adı ķ.) 3044/b

ķ.- mışlarıçun (girü ķ) 3704/a
ķ.-sa 2686/a, 4106/b
ķ.- uban (girü ķ.) 3979/a
ķ.- updı 2286/b
ķ.- ur 3532/a; (arta ķ.) 4653/a
ķ.- ursa 0161/b
ķ.- updur 1683/a
7. Konaklamak, konmak.
ķ 2057/b
ķ.- ma 1183/a
ķ.- mañuz 1171/b
ķ.- mış 0748/a
ķ.- ursa 0465/b

ķal'a: -1- [Ar.] Kale.
ķ. 4255/b

ķalb: -1- [Ar.] Sahte, düzme.
ķ. (ķ. u ķallāb "kalıptan kalıba giren kimse, kalpazan") 3402/b

ķalb: -1- [Ar.] Kalp.
ķ.+ inde (ķ. mi) 0935/a

ķalbgāh: -1- [Ar.+Far.] Can evi.
ķ.+ a 0962/a

ķalem: -11- [Ar.] Kalem.
ķ. 0115/a, 0186/a, 0422/b, 1241/b,
1242/a, 2279/b, 2345/b, 2957/b,
3514/a, 3850/b; (ķ. çek-) 0039/b

ķalemsüz: -1- [Ar.+T.] Kalemsiz.
ķ. 3519/b

ķalkān: -1- [T.] Kalkan balığı.
ķ. 0334/b

ķalkān: -2- [T.] Ok, kılıç vb.nden korunmak için savaşıların kullandığı korunmalık.
ķ. 2871/b
ķ.+ ın 4392/a

ķallāb: -1- [Ar.] Kalıptan kalıba giren kimse.
ķ. 3402/b

ķām: -8- [Far.] Arzu, meram, maksat.

k. 1269/b, 1312/b, 1690/a, 1727/b,
2373/a, 2526/b, 2924/b; (k. ol-) 2750/a

ķamçı: -2- [T.] Bir ucuna ip, deri vb. bağı olan vurma, dövme aracı.
ķ. (ķ. ur-) 1204/b, 2123/b

ķamer: -3- [Ar.] Ay, mah.
ķ. 3883/b; (ķ. gibi) 4558/a
ķ.+ den 0285/a

ķāmet: -1- [Ar.] Boy, endam.
ķ (serv-i ķ.) 0786/a

ķamış: -3- [T.] Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler.
ķ. 2246/b
ķ.+ dur 0417/b
ķ.+ lar 2246/a

ķamışlık: -2- [T.] Üzerinde kamış bitmiş olan, kamışları bol olan yer.
ķ. 2255/a
ķ.+ a 2254/a

ķāmil: -1- [Ar.] Noksansız, tam, bütün.
ķ. 0187/b

ķāmran/ ķāmurān: -4- [Far.] Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.
k. 0954/a; (k. ol-) 1875/b, 2722/b
k.+ ı 1534/a

ķamu: -141- [T.] Bütün, tüm, hepsi.
ķ. 0018/b, 0063/b, 0110/a, 0164/b,
0245/b, 0267/b, 0271/b, 0276/b,
0327/b, 0371/a, 0373/b, 0488/a,
0507/b, 0512/b, 0519/b, 0761/a,
0867/a, 0951/b, 0968/a, 1015/b,
1141/a, 1162/a, 1257/a, 1264/a,
1267/a, 1267/b, 1361/b, 1362/a,
1381/a, 1384/b, 1385/a, 1388/a,
1411/a, 1558/b, 1560/a, 1633/a,
1764/b, 1833/a, 1871/b, 1893/b,
1983/a, 2072/b, 2079/b, 2205/a,
2226/a, 2227/b, 2253/a, 2288/a,
2295/a, 2304/a, 2348/b, 2420/a,
2452/b, 2540/b, 2552/b, 2676/b,

2703/a, 2835/a, 2914/a, 2919/a,
2958/a, 3013/b, 3081/b, 3106/a,
3361/b, 3642/a, 3700/a, 3700/b,
3703/a, 3799/a, 3902/a, 4001/a,
4113/a, 4200/a, 4201/a, 4206/a,
4282/b, 4368/a, 4369/b, 4395/a,
4422/b, 4433/a, 4466/a, 4467/b,
4487/b, 4491/a, 4552/b, 4556/b,
4604/a, 4625/b
k. + da 1990/b, 2076/b
k. + dan 0424/b, 0952/a
k. + muz 1908/a
k. + nuñ 0246/a, 0432/a, 1239/b,
1343/b, 1380/b, 1779/b, 1817/a,
1817/b, 1898/a, 2183/a, 2346/b,
2718/a, 3253/b, 3626/a, 4069/b,
4192/a, 4338/b
k. + nün 4322/b
k. + ñuz 2176/a, 2351/a, 2695/a
k. + sı 0137/b, 0428/a, 0428/b,
0429/a, 0761/b, 1266/a, 1266/b,
1887/b, 2071/b, 2078/b, 2304/b,
3566/a, 4217/a, 4217/b, 4551/a
k. + sın 0246/b, 0733/b, 1963/a,
2519/b, 2640/b
k. + sından 0171/b
k. + ya 0164/a, 0296/b, 1985/b
k. + yı 2164/a

kām-kār: -1- [Far.] İsteğine ulaşmış,
isteğine kavuşmuş.
k. + a 0138/a

kān: -12- [Far.] Bir şeyin çok bol
bulunduğu yer veya kimse.
k. 0682/a, 2952/b, 3296/b
k. + a 0823/a
k. + da 3544/b
k. + dan 3756/a
k. + ı 0258/a; (la' l-i k.) 0817/b
k. + ına 3851/b
k. + ını 4063/b
k. + ısın 1626/b
k. + sın 3544/b

kan: -77- [T.] Kan.
k. 0347/a, 0755/a, 0989/b, 1007/b,
1133/b, 1344/b, 1374/a, 1468/b,
2573/a, 2702/a, 2734/b, 2893/a,
3033/a, 3234/b, 3243/a, 3306/b,

3402/a, 4509/b, 4552/b, 4636/a; (k.
dök-) 0334/a, 0354/a, 1820/b,
1900/b, 2348/a, 2704/a, 3420/b; (k.
döker gibi) 4504/b; (k. it-) 3893/b;
(k. mı) 0354/b
k. + a 2867/a, 3933/b, 4413/b; (k.
bat-) 4090/a
k. + da 0315/b, 2090/b, 3729/b,
3872/b
k. + dan 0443/b, 1165/b, 4517/a,
4520/b
k. + ı 0571/b, 1103/a, 1621/b,
2672/a, 2978/a, 4122/b; (k. ak-)
2675/b, 3703/b; (k. dök-
“öldürmek”) 1032/b, 3215/a; (k.
kayna- “coşup yerinde
duramamak”) 4635/b
k. + ıla 0658/b, 0748/b, 3065/a
k. + ın 3102/b, 3478/a; (k. dök-)
2136/b
k. + ına 3242/a, 3892/b; (k. gir-
“birini öldürmek”) 0661/b
k. + ından 4509/a
k. + ını 4508/b; (k. dök-) 3859/b
k. + la 3300/a
k. + um 0370/b, 1621/a, 1621/b,
3243/a; (k. dök-) 0893/a, 3896/a
k. + umı (k. dök-) 2259/a
k. + umıçun 0737/a
k. + uñ (k. kaynamaz mı) 1499/a
k. + uña 3893/a
k. + uz 1499/a

kan: -2- [T.] İnanmak, kanaat getirmek.
k. - am 1619/a
k. - mışlarıyla 4122/b

kanā'at: -6- [Ar.] Elindekinden hoşnut
olma durumu, kanıklık, yeter
bulma, yetinme, fazlasını
istememe, doyum.
k. 0053/b, 3088/b; (k. eyle-)
4649/a; (k. it-) 0860/b; (k. kıl-)
2475/a
k. + la 0084/a

kanat: -6- [T.] Kanat.
k. 0044/b, 0874/b, 1440/a, 1440/b
k. + ı 0306/b
k. + sın 3630/a

- kanca:** -1- [T.] Nereye.
k.+ ca 3863/b nereye
- kand:** -8- [Ar.] Şeker, şeker kamışı.
k. 0423/b, 1388/b, 1449/b, 1601/b,
1626/a, 1633/b, 3466/b
k.+ ıydı 0339/a
- kanda:** -14- [T.] Nerede, nereye.
k. 0498/b, 1095/b, 1625/b, 1968/b,
2186/b, 3909/b, 4025/b, 4210/b
k.+ dur 0836/b
k.+ n 0762/b
k.+ sa 0464/b, 2955/b, 3620/b
k.+ yısa 4214/a
- kandalık:** -3- [T.] Nerede olduğu.
k.+ ın 0837/b, 3591/a, 3591/b
- kanğı:** -6- [T.] Hangi, hangisi.
k. 0500/b, 0741/b, 1016/b, 3849/a,
4242/a, 4334/a
- kanı:** -39- [T.] Hani, nerede.
k. 0168/a, 0169/a, 0169/b, 0170/a,
0171/a, 0353/a, 0835/b, 2375/b,
2728/a, 2729/a, 2861/b, 3153/b,
3156/b, 3411/a, 3543/b, 3872/b,
3919/b, 3992/b, 4013/a, 4013/b,
4362/a, 4414/a, 4414/b, 4469/a,
4469/b, 4470/a, 4471/a, 4471/b,
4472/a, 4472/b, 4473/a, 4474/a,
4518/a, 4518/b
k.+ sa 3919/b
- kāni:** -3- [Ar.] Kanaat eden, elindekini
yeterli bulup fazlasını istemeyen,
kendisine verilene razı olan.
k. 3840/a, 4132/a
k.+ idi 3077/a
- kanlu:** -5- [T.] İçinde veya üstünde kan
bulunan.
k. 3695/a, 3711/a, 4012/b; (k. ol-) 3272/b
k.+ laruñ 1192/b
- kap:** -8- [T.] Birdenbire çekip almak,
yakalayıp tutmak.
- k. 2565/b; (gönülümüz k. “gönül almak”) 2565/a,
k.- alum (topı k.) 1393/b
k.- ardı 4172/b
k.- dı 1345/b, 1520/b, 2257/a
k.- dıladı (topı k.) 1383/b
- kapı:** -1- [T.] Kapalı duruma getirmek.
k.- rdı (gözine k.) 3046/b
- kapıl:** -2- [T.] Karşı koyamayıp bir şeyle
birlikte sürüklenmek, kendisini
sürükleyen şeyden kurtulamamak.
k.- mağ 3196/b
k.- mış 0474/b
- kapla:** -2- [T.] 1. Bir şeyin dış yüzünü
başka bir madde ile örtmek, üstüne
başka bir madde geçirmek,
döşemek veya yapıştırmak.
k.- yalar 4546/a
2. Yeri tutmak, kapatmak.
k.- yuban 1193/b
- kaplan:** -1- [T.] Kaplan.
k. 2456/a
- kapu:** -78- [T.] 1. Kapı, eşik.
k. 1765/a, 2563/a, 3764/b, 3778/a,
3784/a, 3826/b, 3830/a, 3838/b,
3939/a, 4081/a, 4083/a; (k. mı) 3783/b
k.+ da 0763/a, 3768/b, 3778/b,
3797/a, 3925/b, 4366/a, 4367/b,
4485/a
k.+ dan 0540/b, 2664/b, 3140/a,
3937/a, 4084/a
k.+ larda 3698/b
k.+ mı (k. aç-) 4133/b
k.+ ña 0396/a, 4104/b
k.+ ñdan 0082/a, 0619/b
k.+ ñı 4005/a
k.+ sın 0851/a, 1206/a, 4567/a,
4578/b
k.+ sina 0879/a, 1381/a
k.+ sından 1323/a
k.+ sın 0099/b
k.+ sını 0101/b
k.+ ya 0851/b, 1887/a, 2622/b,
4463/b; (k. ko-) 0907/a

ķ.+ yı 0852/b, 0853/a ,3780/b,
3817/a 4141/a
2. Kat, huzur.
ķ. 0966/b, 2665/a, 4053/b
ķ.+ da 0787/a
ķ.+ dan 0660/b, 2720/b, 3101/b
ķ.+ ñ 2688/b
ķ.+ ña 2574/b
ķ.+ ñda 0089/a, 3368/a, 3716/a
ķ.+ ñuza 2179/b
ķ.+ sı 2721/a
ķ.+ sın 0004/a, 0594/b, 1679/a,
3109/a, 3938/a, 4079/b, 4124/b,
ķ.+ sında 0427/a, 2043/a, 2051/a
ķ.+ sından 0050/a, 0609/b
ķ.+ ya 0706/a

ķapucı/ ķapucu: -9- [T.] Hükümdarın
kapısında bekleyen ve gelenleri
takdim eden görevli.
ķ. 0466/b, 1386/a, 2663/a
ķ.+ lar 2966/a, 3763/a, 3775/a
ķ.+ ñ 0050/b
ķ.+ sina 2658/b
ķ.+ yı 3779/a

ķapulu: -1- [T.] Kapısı olan.
ķ. 3437/a

ķār: -3- [Far.] İş, fiil, amel.
k. (k.-ı zārī “ağlama işi) 1166/b; (k.
u sâz “iş yapan, becerikli kimse”)
3517/a; (k. u zâr kııl-) 2678/b

ķar: -1- [T.] Kar.
ķ. 3978/b

ķar-: -1- [T.] Karıştırmak, birbirine
katmak.
ķ.- dı 2973/b

ķara: -67- [T.] 1. Kara, siyah.
ķ. 0435/a, 0477/b, 0671/b, 0690/b,
0767/b, 0768/b, 0771/b, 0835/a,
0975/b, 0984/a, 1181/b, 1240/a,
1409/b, 1663/b, 1990/b, 2100/b,
2487/b, 2555/b, 2567/a, 2628/a,
2698/b, 2844/a, 2893/a, 2941/a,
3036/b, 3122/a, 3240/b, 3369/a,
3412/a, 3506/b, 3529/b, 3668/a,

3668/b, 3674/a, 3674/b, 3675/a,
3680/a, 3968/b, 4062/a, 4186/a,
4188/a, 4236/b, 4345/a, 4373/a,
4384/b, 4442/b, 4522/a, 4556/b,
4659/a; (düni ķ. kııl- “karanlık”)
4116/b; (ķ. kııl-) 1378/b; (ķ. ol-) 0279/a; ; (göñüli ķ.) 1003/b; (ķ. ağır
“kötü”) 0631/b (ķ. gün. “zor,
kötü”) 2367/a; (ķ. kayğu) 4117/b;
(ķ. rūzigār “sert”) 4332/b, 4338/b
ķ.+ lar 0766/b
ķ.+ ya 0767/a, 4659/b
ķ.+ sı 1720/b, 4636/a
ķ.+ sıdur 4304/b
2. Esmer.
ķ. 0976/a; (ķ ol-) 0981/a, 1192/b

ķaraca: -1- [T.] Geyikgillerden, boynuzları
küçük ve çatallı bir av hayvanı,
ahu, ceylan.
ķ.+ yıldı 2369/a

ķaraçuk: -1- Karaçuk Dağı.
ķ. 0717/a

ķarah-: -1- [T.] Kamaşmak.
ķ.+ dı 4170/a

ķarak: -1- [T.] Göz, göz bebeği.
ķ.+ ı 3706/a

ķaralık: -4- [T.] Kara olma durumu.
ķ. 0588/b, 3206/a, 4254/a; (ķ. ol-) 0114/a

ķarañırak: -1- [T.] Daha karanlık.
ķ.+ dur 0568/a

ķarañu: -10- [T.] Karanlık.
ķ. 0060/b, 1273/a, 2487/a, 3119/b,
3977/a, 4375/a, 4389/b; (ķ. dün kııl-) 1295/b
ķ.+ dur 3692/a
ķ.+ sı 1489/a

ķarañulık: -4- [T.] Karanlık.
ķ. 0591/b, 2745/b
ķ.+ a 0384/b
ķ.+ dan 1488/a

karār: -8- [Ar.] Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.
k. 3349/a, 4204/b; (k. ol-) 0822/a
k.+ ı 1356/a, 1582/a, 1669/a, 2409/b, 3028/a

karar: -12- [T.] Aydınlığı azalmak, karanlık olmak.
k.- dı 1083/a, 1083/b, 1557/b, 2416/a, 2590/b, 2725/b, 4356/a; (gözüm k.) 2831/b
k.- miş 2216/b, 2238/b
k.- sun 1743/b
k.- updı 1197/b

karavaş: -23- [T.] Cariye, halayık.
k. 2070/a, 3604/a, 3609/a, 3612/b, 3824/b, 4093/b, 4129/b, 4192/a; (k. ol-) 4142/b; (k. gibi) 3828/b
k.+ dan 2030/b, 2469/b
k.+ ı 3797/a
k.+ ına 3789/a
k.+ ını 3644/b
k.+ lar 1458/a, 1990/a, 2032/b, 4556/a
k.+ lardan 3604/a
k.+ lardur 3636/a
k.+ laruñuñ 3822/b
k.+ uñ 2755/a

kardaş: -8- [T.] Kardeş.
k.+ ı 1118/a, 1125/a, 2704/a
k.+ ına 2324/a, 2701/a
k.+ ıydı 2089/a
k.+ larını 4300/b
k.+ uña 4651/b

kargā: -1- [T.] Karga.
k.+ mıdur 1837/b

kargu: -1- [T.] Kamış.
k.+ sını (şeker k.) 2823/a

karı: -6- [T.] Yaşlı, ihtiyar.
k. 3197/b, 3343/a, 4186/a, 4233/a, 4239/a, 4240/a

karıl-: -4- [T.] Karışmak, karıştırılmak.
k.- ayın 1071/b
k.- dı 3199/a

k.- dıdı 4257/b
k.- duğı 3199/b

karın: -1- [T.] Karın.
k.+ ı 4493/a

karınca: -2- [T.] Karınca.
k. 2223/a, 4026/b

karındaş: -16- [T.] Kardeş.
k. 0781/a, 1153/a, 1176/a, 1178/a, 1908/a, 2684/b, 2685/a, 2909/a
k.+ dan 4301/b
k.+ ı 0834/a, 1118/b, 1119/a, 1178/a, 2677/a, 2702/a
k.+ umdur 2132/a

karış: -2- [T.] İlenç, beddua, kargış.
k. 1134/a, 4283/b

karış-: -1- [T.] Karışmak.
k.- dı 4659/b

karışdur-: -1- [T.] Karıştırmak, birbirine katmak.
k.- urlardı 1478/b

karışık: -1- [T.] Kargaşa, gerginlik içinde olan.
k.+ dan 0965/b

karşu: -26- [T.] 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi.
k. 1794/b, 3064/b, 3811/b
k.+ sına 1362/a, 3600/b
2. Yüzünü bir şeye doğru çevirerek.
k. 1794/b, 2060/a, 2748/a, 3213/a, 4024/a, 4463/a
3. Katında, yanında, nezdinde
k. 0150/b, 0407/b, 4023/b, 4202/a, 4427/b, 4339/a
4. Karşılık olarak, mukabil.
k. 0413/b, 0535/b, 1841/b 2561/b, 3851/b
5. Ön, kat, huzur.
k. 0892/b
k.+ ña 1356/b
6. Karşıt, zıt, muhalif.
k. 2793/a; (k. çık-) 4354/b

ķ.+ sına 2728/b

ķarşula-: -4- [T.] Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek.

ķ.- dı 1755/a

ķ.- maķçun 2293/a

ķ.- ya 4202/b

ķ.- yı 2127/b

ķārūvān/ ķārvān-: -3- [Far.] Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı, kervan.

k.+ dan 2463/a, 3704/a

k.+ ın 4658/b

ķār-bār-: -1- [Far.] İş güç.

k.+ ın 1390/a

ķārgāh-: -1- [Far.] İş yeri.

k.+ ı 4067/b

ķaşd-: -10- [Ar.] 1. Niyet, istek, amaç.

ķ. (ķ. it- “amaçlamak”) 0028/a, 1717/b

ķ.+ ı 0728/a, 0729/a

ķ.+ ıla 4235/a

2. Öldürme, yaralama, zarar vermeye teşebbüs etmek.

ķ. (ķ.- ı naķcır “avlanmak”) 3731/b;

(ķ. it- “öldürmeyi amaçlamak”) 0666/b, 3364/a; (ķ. kıl-) 0595/a

ķ.+ ı (ķ. cāndur) 2801/b

ķāşıd-: -2- [Ar.] Haber götüren, postacı, ulak.

ķ. 2563/a

ķ.+ e 2501/a

ķāşıdlık-: -1- [Ar.+T.] Niyetli, kasıtlı olma durumu.

ķ.+ ıla 3833/b

ķāşır-: -1- [Ar.] Kusurlu, aciz.

ķ. (ķ. ķal-) 0117/b

ķāşid-: -1- [Ar.] Revaçta olmayan, sürümsüz, geçmez, aranmaz.

k. (k. ol-) 2798/a

ķaşr-: -33- [Ar.] Köşk, küçük saray.

ķ. 0710/a, 0714/a, 2813/a; (ķ.- ı ħurrem) 0778/a, 0869/a; (ķ.- ı ĩrān) 0170/a; (ķ.- ı şāhāne) 2344/a; (ķ.- ı Şīrīn) 3593/b

ķ.+ a 0693/b, 0850/b, 0853/a, 2752/a, 2786/a, 2999/a, 3214/a, 3777/b

ķ.+ ı 0719/b, 2984/b, 3049/a; (eyvān-ı ķ.) 0166/a

ķ.+ ıdur 0778/a

ķ.+ ına 0720/b, 0854/a, 3383/a, 3483/a, 3748/b, 3761/b

ķ.+ ında 4179/a

ķ.+ ını 4644/b

ķ.+ ınıñ 3806/a

ķ.+ uñ 0851/a, 3749/a, 3768/a

ķaşşāb-: -2- [Ar.] Kasap.

ķ. 3225/b, 3402/a

ķaş-: -12- [T.] Kaş.

ķ. 0545/b, 0793/b; (ķ. çat-) 3985/b;

(ķ. mı) 3627/b

ķ.+ dan 1513/a

ķ.+ ı 3738/a

ķ.+ ıla 1946/a

ķ.+ ına 2653/a

ķ.+ ındağı 0419/a

ķ.+ ınıñ 0862/b

ķ.+ lar 1990/b

ķ.+ um 2875/b

ķāş-: -1- [Far.] Keşke.

k. 4293/b

ķaşı-: -2- [T.] Kaşımak.

ķ.- mağı (el ķ.) 2425/b

ķ.- yasın (el ķ) 2426/a

ķat-: -5- [T.] Katmak, karıştırmak.

ķ.- ardı 4256/b

ķ.- ardum 0203/b

ķ.- arsin 3783/a

ķ.- ayın (zehr-i ķattāl ķ.) 0674/a

ķ.- dı 2244/b

ķ.- ma 4130/b

ķat-: -67- [T.] Huzur, nezd.

ķ. 0299/b, 1155/b, 1769/a, 4614/b

ķ.+ ina 0642/a, 0897/b, 1119/a,
1264/a, 1809/a, 1829/a, 1859/b,
1956/a, 1976/a, 2002/a, 2020/a,
2026/a, 2039/a, 2047/a, 2138/a,
2170/a, 2192/a, 2216/a, 2276/b,
2279/a, 2294/a, 2303/a, 2334/a,
2345/a, 2494/a, 2519/a, 2611/a,
2647/b, 2673/b, 3057/b, 3610/a,
4054/a, 4222/a, 4229/b, 4329/a,
4426/a, 4495/a; (ķ. iriş-) 1463/a; (ķ.
var-) 2159/b
ķ.+ inda 0295/b, 0446/b, 0714/b,
1107/b, 1283/b, 1507/b, 2003/a,
2657/b, 2733/b, 3043/b, 3145/b
ķ.+ indan 4418/b
ķ.+ uma 2506/b, 4043/a, 4166/a
ķ.+ umda 0959/b, 2180/a
ķ.+ umuza 2317/a
ķ.+ uña 0391/a, 2497/a, 3637/a
ķ.+ uña 1934/a, 2530/b, 3709/a

ķatı: -56- [T.] 1. Çok.

ķ. 0698/b, 1058/a, 1089/b, 1110/a,
1198/b, 1325/b, 1463/b, 1474/b,
1594/a, 1683/b, 1694/a, 1962/b,
2044/b, 2100/a, 2406/b, 2661/b,
2697/b, 2936/b, 3752/b, 4091/a,
4121/a, 4146/a, 4344/a, 4360/a,
4571/a; (ķ. yatlı ol-) 4420/b
ķ.+ dur 1864/b
ķ.+ raķ 3176/b, 3628/a
ķ.+ raķdur 4583/b
2. Kırıcı, acı.
ķ. (ķ. söz) 3993/b
3. Sıkıntılı, zor.
ķ. 0621/b, 0686/b, 1146/a, 1206/b,
3196/b, 4480/b; (ķ. ol-) 3261/b
ķ.+ raķ 0686/b
4. Şiddetli.
ķ. (ķ. sovuκ) 3993/a; (ķ. yıl) 0393/b,
1754/b
5. Sert.
ķ 0594/b, 1649/b, 4015/a, 4473/b;
(ķ. kış) 3750/b; (ķ. kuç-) 1667/a; (ķ.
pulād) 3191/b, 3389/b; (ķ. sirke)
4539/a (ķ. taş) 2958/b, 3113/b,
3159/b; (ķ. yüzlü) 4291/a; (ķ.
yumşak) 1855/a

ķatık: -1- [T.] Karın doyurulurken baş
yiyecek sayılan ekmeğın yanına
katılan herhangi bir yiyecek.
ķ. 4418/a

ķatıl: -2- [T.] Eklenmek, ilave edilmek,
karıştırılmak.
ķ.- updı 3495/a
ķ.- updur 3856/b

ķatılıķ: -6- [T.] 1. Zorluk, güçlük.
ķ. 0898/b
ķ.+ dan 0078/a, 3259/a
ķ.+ la 3023/a
ķ.+ uñ 0858/b
2. Sertlik.
ķ.+ ı 3189/b

ķatır: -2- [T.] Atgillerden, kısarak ile erkek
eşeğın çiftleşmesinden doğan
melez hayvan.
ķ. 4190/a
ķ.+ dan 2063/b

ķatib: -1- [Ar.] Yazan, yazıcı.
k. 0114/b

ķatlan-: -1- [T.] Dayanmak, tahammül
etmek.
ķ.- a 1009/b

ķattāl: -4- [Ar.] Çok kan alıcı, çok
öldürücü.
ķ (dīv-i ķ.) 1030/b, 4503/b; (tīg-i ķ.)
3859/a; (zehr-i ķ.) 0674/a

ķav-: -1- [T.] Kovmak.
ķ.+ uñ 1631/b

ķavıř-/ ķavuř-: -1- [T.] Ulaşmak, erişmek,
varmak, vasıl olmak.
ķ.- mışdı 2412/b

ķavī: -2- [Ar.] Güçlü.
ķ.+ di 2462/b
ķ.+ dūr 3086/b

ķāviyān: -1- Demirci Kave'nin zalim
Zahhak karşısında ayaklandığı

esnada bayrak olarak kullandığı
bez parçasına verilen ad.
K.+ a (Direfş-i K.) 2729/b

Kāviyānī: -2- Kaviyan’a ait olan.
K. 3739/a, 4473/a

ķavl/ ķavül: -13- [Ar.] 1. Söz, kelim.
ķ.+ inden 0719/a
2. Anlaşma, sözleşme.
ķ. 1912/b, 2592/b; (ķ. eyle-
“sözleşmek”) 4165/a; (ķ. it-) 3178/b
ķ.+ e 3185/b
ķ.+ i 1926/b, 1928/a, 1928/b,
1929/b; (andı vü ķ. sın- “anlaşmayı
bozmak”) 2592/a; (ķ. sı-) 1927/a,
1971/a

ķavm: -1- [Ar.] Halk, kavim.
ķ.+ i 1109/b

ķavulsuz: -2- [Ar.+T.] Sözünü tutmayan.
ķ. 1926/a, 2511/b

Kāvūs: -1- Keykavus, Keykubad’ın oğlu,
Siyavuş’un babası, Keyhusrev’in
dedesidir.
K. 1430/a

ķay-: -1- [T.] Durmakta olduğu yerden
kurtulup aşağı düşmek.
ķ.- dı 2959/b

ķaya: -13- [T.] Sert ve iri taş kütlesi.
ķ. 3278/b, 3293/b
ķ.+ dan 0474/a, 3414/b
ķ.+ dur 3183/b
ķ.+ lar 3202/a, 3369/a
ķ.+ nuñ 3300/a
ķ.+ ya 2998/a
ķ.+ yı 2961/b, 2997/b
ķ.+ yıldı 3189/a

ķayd: -2- [Ar.] Kaygı, endişe, tasa.
ķ.+ ı 4490/b
ķ.- ın 3031/b

ķayġu: -70- [T.] Endişe, gam, keder, tasa.

ķ. 0392/b, 0458/a, 0458/b, 0530/b,
0665/a, 1341/b, 1933/b, 2026/b,
2440/a, 2514/b, 2645/b, 3205/a,
3213/b, 3259/b, 3504/b, 3542/b,
3669/a, 3693/a, 3924/a, 4045/b,
4070/b, 4117/b, 4168/a; (ķ. ķayġu
artur-) 4454/b; (ķ. al-) 3149/b; (ķ.
dut-) 3259/b; (ķ. tol-) 1119/b,
4361/b; (ķ. vir-) 3425/b; (ķ. yir-) 4616/b
ķ.+ da 3269/a
ķ.+ dan 0362/b, 1939/b, 2304/b,
3042/b, 3438/b, 3520/b, 3693/b,
4045/a, 4069/b, 4648/b
ķ.+ dayıdı 3687/a
ķ.+ lardan 2115/b
ķ.+ ları 2833/b
ķ.+ larından 2732/b
ķ.+ larum 0864/a
ķ.+ ñ 1711/a
ķ.+ ña 3329/b
ķ.+ ñdan 0857/b
ķ.+ ñı 2711/a
ķ.+ sı 2518/b
ķ.+ sın (ķ. şav-) 3063/a; (ķ. yi-) 3478/a
ķ.+ sına 2378/a
ķ.+ sından 3045/a
ķ.+ sını 1570/b
ķ.+ ya 2007/a, 2428/a, 3653/a
ķ.+ yı 0371/a, 0437/b, 2335/a,
2428/a, 2740/b, 3532/b, 3535/b; (ķ.
dut-) 3989/b; (ķ. götür-) 4013/a
ķ.+ yla 0953/b

ķayġulan-: -1- [T.] Kaygılanmak,
tasalanmak.
ķ.- duġından 4278/b

ķayġulu: -10- [T.] Kaygılı, kederli.
ķ. 0327/b, 1066/a, 2676/b, 2703/b,
2859/b; (ķ. ol-) 2417/b, 2485/b,
3536/b, 4533/b
ķ.+ van 2011/b

ķayġur-: -3- [T.] Kaygulanmak, esef
etmek, üzülmek.
ķ.- dı 0523/a, 2734/b, 2735/a

ķayı/ ķayu: -10- [T.] Kaygı, endişe.

ķ. 0732/b, 0899/b, 1728/b, 2736/a,
3331/a; (ķ. yi-) 2135/a, 3532/a
ķ.+ dan 2858/b
ķ.+ m (ķ ol-) 1732/b
ķ.+ ñ 2877/a

ķayıķdur-: -1- [T.] Yüz ķevirmek,
saptırmak.
ķ.- dı 2940/b

ķayınata: -2- [T.] Kaynata, kayın peder.
ķ.+ m 1963/b

ķayınana: -1- [T.] Kayınvalide.
ķ.+ sıduğın 4238/b

ķayla-: -1- [T.] Atlamak.
ķ.- dı 3579/b

ķayna-: -5- [T.] Coşmak, heyecanlanmak.
ķ.- dı 2978/b, 3306/b
ķ.- maz mı (ķanuñ ķ.) 1499/a
ķ.- rıdı (ķanı ķ.) 4635/b
ķ.- yam 0967/b

ķaynak: -2- [T.] 1. Bir suyun çıktığı yer,
kaynarca, pınar, memba, göz.
ķ.+ ın 2819/b
2. Bir şeyin çıktığı yer, menşe.
ķ. eyle 4385/b

ķayşer: -70- [Ar.] Roma ve German
imparatorlarına verilen unvan.
ķ. 1766/a, 1786/a, 1799/b, 1809/b,
1810/a, 1826/a, 1828/b, 1829/b,
1830/a, 1832/b, 1853/a, 1858/a,
1873/a, 1879/a, 1916/a, 1949/a,
1963/b, 1976/a, 1977/a, 1985/a,
1986/a, 2004/a, 2010/b, 2013/a,
2020/a, 2039/a, 2041/a, 2047/a,
2049/a, 2055/a, 2073/a, 2085/a,
2088/a, 2092/b, 2093/b, 2274/b,
2277/a, 2292/b, 2295/a, 2325/a,
2328/b, 2329/a, 2371/b, 2789/b,
2824/b, 4313/b, 4315/a; (ķ.- i nām-
dār) 2276/b; (ķ.- i Rūm) 1816/a,
1827/a, 1944/a; (ķ.- i šāh) 1756/b,
1979/a, 2291/a (tāt-ı ķ.) 2771/a
ķ.+ den 1849/b; (ķ. degül) 2309/b

ķ.+ e 1842/a, 1857/b, 1869/b,
1957/b, 1963/a, 1974/b, 1992/b,
2273/a
ķ.+ isin 1983/b
ķ.+ lerden 2286/a
ķ.+ üñ 1814/a, 2301/b, 2331/a

ķayşūr -1- [Ar.] Kayser.
ķ. 3737/b

ķayur-: -8- [T.] 1. Mukayyet olmak,
ilgilenmek, önem vermek.
ķ.- a 2761/b
2. Kaygılanmak, tasalanmak,
endişe etmek.
ķ.- dı 4505/b, 4549/b
ķ.- ma 3532/a
ķ.- maya 0890/a
ķ.- maz 1023/a, 4142/b
ķ.- mağı 1477/b

ķayyūm: -1- [Ar.] Allah'ın isimlerinden
biridir.
ķ. (Ĥayy u ķ.) 0073/b

ķaz: -2- [T.] Kaz.
ķ. 1501/b
ķ.+ ı 0069/b

ķaz-: -14- [T.] 1. Toprağı açmak, oymak.
ķ.- a (sinūmi ķ.) 3360/a
ķ.- an 3293/b
ķ.- ana 3293/b
ķ.- arça 3296/b
ķ.- ardı 3296/b, 3298/a, 3358/b
ķ.- ma 3850/b
ķ.- mağa 1055/b
ķ.- maķ (tağ ķ.) 3369/b
ķ.- maya 3192/b
ķ.- mış 0696/b
2. Nakşetmek, oyarak yazmak.
ķ.- a 0640/b
ķ.- anı (tağ ķ.) 3293/a

ķazā: -7- [Ar.] Kaderin, Allah tarafından
ezelde tayin ve tespit edilen
biçimde ve zamanda
gerçekleşmesi.
ķ. 0698/a; (ķ.- yı bed) 0328/a
ķ.+ yı 3723/a

2. Ecel, ölüm.
k. 1594/b
k.+ sı 1543/a
k.+ sın 1668/b
k.+ yı 2802/a
- ķazan-:** -4- [T.] Edinmek, elde etmek.
k.- dı (hikmet k.) 0313/b
k.- sa 2161/b
k.- sun 2929/b
k.- ur 2899/b
- ķazıcı:** -1- [T.] Kazan, kazma işini yapan.
k. 0696/a
- ķāđi:** -2- [Ar.] 1. Davalara hüküm ve kaza eden, kadı.
k (k.- yi İslām) 3445/b
2. Yapan, yerine getiren.
k. (k ol-) 0083/a
- ķazma:** -1- [T.] Toprağı kazmakta kullanılan alet.
k.+ sın 3441/b
- ķebāb:** -3- [Ar.] Ateş üzerinde kavrularak pişirilen yemek.
k.+ ı 3481/b, 4224/b; (keklik k.) 0775/b
- ķeçe:** -1- [T.] Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.
k.+ ydi 0762/a
- ķeçi:** -1- [T.] Keçi.
k.+ cügi 3417/b
- ķed:** -1- [Ar.] Çalışma, çabalama, uğraş.
k. (k. kıl-) 0050/a
- ķedhūdā/ ķethūdā /ķethūdā:** -5- [Far.] Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya.
k. 2604/a
k.+ ya 2599/a
k.+ sın 2043/b
- k.+ ya 2052/b, 2271/b
- ķedhūdālık:** -1- [Far.+T.] Kahyalık.
k. 1685/a
- ķef:** -2- [Ar.] Avuç, elin iç kısmı.
k. 1577/b
k. (k. ur- “alkışlamak, el vurmak”) 1412/a
- ķefen:** -2- [Ar.] Kefen.
k. 2592/b, 2706/b
- ķefenle:** -1- [Ar.+T.] Ölüyü kefene sarmak.
k.- ydi 0365/a
- ķefensüz:** -1- [Ar.+T.] Kefensiz.
k. 1926/b
- ķeff:** -1- [Ar.] Elin iç kısmı, el ayası, avuç.
k. (k.- i kerīm “cömert el, açık el”) 0219/a
- ķeklik:** -5- [T.] Keklik.
k. 0775/b, 3744/b, 3827/b
k.+ i 1400/a
k.+ üm 3420/a
- ķelām:** -3- [Ar.] Söz, kelam.
k.+ ı 3444/b; (k. eyit-) 1842/b, 4222/a
- ķelīle:** -1- Kelile ve Dimne hikâyesindeki çakallardan biridir. (Behrâmın veziri Kelile’ye benzetilmiştir.)
K. 0948/a
- ķelime:** -1- [Ar.] Cümle, söz.
k.+ müzi 0186/b
- ķem:** -18- [Far.] 1. Kötü, fena, değersiz, adi.
k. 2034/b, 2733/b, 3500/b, 4450/a;
(k. kıl-) 2908/a; (k. ol-) 0620/b, 4490/a
k.+ den 1733/b
2. Eksik, noksan.

k. 1237/b, 2443/b, 3540/b, 2644/b,
4493/b, 4666/b; (k. kıl-) 1556/b; (k.
ol-) 1296/b, 2542/b 3544/b

kemend: -8- [Far.] 1. Hayvanları
yakalamak için kullanılan, ucu
ilmikli, kaygan uzun ip.
k. (k. diz-) 1352/b
k.+ in 1111/a, 1113/a, 1547/b
k.+ ile 0677/b, 2257/a
2. İdam için kullanılan yağlı kayış.
k.+ i 1703/a
k.+ in 0224/b

kimhâ: -1- [Far.] Bir tür ipek kumaş.
k. 0156/a

kemîn: -1- [A.] Pusu.
k. 0760/b

kemîne: -3- [Far.] Hakir, aciz.
k. 0144/a; (k. kıl) 0092/b, 4673/a

kemiş-: -3- [T.] Koymak, bırakmak, atmak.
k.- di 1703/a
k.- e 0323/b
k.- em 2190/a

kemter: -2- [Far.] Çok değersiz, çok aşağı.
k. 0130/b, 0180/a

kem-âzâr: -3- [Far.] Az inciten.
k. 0265/a, 2189/a; (şâh-ı k.) 2930/b

kerâmet: -1- [Ar.] Ermiş kimselerin
gösterdiklerine inanılan, doğaüstü,
şaşkınlık uyandırıcı davranış veya
durum.
k. (k. kıl-) 0038/b

kerem: -4- [Ar.] Lütuf, iyilik, merhamet,
ihسان.
k. 0030/b; (k. kıl- "Lütüfla
muâmelede bulunmak, lütfetmek")
0004/b, 0037/b
k.+ dür 0216/a

keremlû: -1- [Ar.+T.] Cömert, lütfkâr.
k.+ ler 3819/a

kerîm: -6- [Ar.] Kerim sahibi, cömert
(Allah).
k. 0058/a, 0195/a, 2913/a
k.+ dür 3860/b
k.+ için 3969/a
k.+ in (keff-i k.) 0219/a

kerîmâ: -1- [Ar.+Far.] Ey kerem sahibi,
cömert Allah'ım.
k. 0003/b

kerkes: -1- [T.] Akbaba.
k. (k. gibi) 0628/b

kes-: -35- [T.] Kesmek.
k. 0370/b; (naẓar k.) 0629/b;
(sözüñi k. "bölmek") 2794/a
k.- di 0392/a, 0470/a, 1320/b,
2857/b, 3502/b, 4662/a; (gücin k.)
4476/a; (ümîdi k.) 2594/a
k.- dügi 2896/b
k.- düñ (gücümü k.) 1710/b
k.- e (feryâd u âhı k.) 4120/b
k.- eler 0348/b
k.- em 1237/a, 2535/a
k.- en 2963/a, 2992/a, 3191/a,
3439/a; (başum k.) 4104/a
k.- endür (baş k.) 2895/b
k.- er 2961/b, 3004/b, 3278/b,
3303/a; (tırnağ k.) 3233/b
k.- erdi 3204/b
k.- ersin 3313/b
k.- medük 1330/a
k.- mek 3357/a; (başuñ k.) 2262/a
k.- ti 0344/b
k.- üben 4481/a

kesek: -1- [T.] Bel, çapa veya sabanın
topraktan kaldırdığı iri parça.
k. (k. atan) 3549/b

kesil-: -4- [T.] Kesilmek.
k.- di 1410/a
k.- mezdi 0318/b
k.- miş 3308/b; (ümîdi k. "ümidi
tükenmiş") 4554/a

keskin: -1- [T.] Keskin.
k. 3964/b

kesr: -1- [Ar.] Kırılma.
k. (k. ol-) 3547/a

Keşân: -1- İran'da bir şehir.
K.+ dan 2655/b

keşik: -1- [T.] Sıra, nöbet.
k.+ inden 0937/b

keşiş: -4- [Far.] Rahip.
k. 0474/b; (k. gibi) 0475/b, 0546/b
k.+ i 0548/a

keşk: -1- [Far.] İyice dövülmüş buğdayın
etle birlikte uzun süre
kaynatılmasıyla yapılan bir yemek.
k. (k. u taru) 2596/b

kethüdāyī: -1- [Far.] Zengin kimselerin ve
devlet büyüklerinin buyruğunda
çalışan, onların birtakım işlerini
gören kimse, kâhya.
k.+ ı 1740/b

kettân: -1- [Ar.] Keten.
k. 4198/b

Kevser: -1- Cennette bir nehir veya havuz.
K. 0702/b

keyhân: -3- [Far.] Dünya.
k. 1248/b; (şâh-ı k.) 4296/a, 4459/a

Keyhüsrev: -5- İran'ın Keyânîler
sülalesinin efsanevi hükümdarıdır.
K. 4627/b; (Hüsrev-i K.) 1545/b
K.+ idi 2462/a
K.+ se 1366/b, 2814/a, 3971/a

Keykubād: -1- İran'ın Keyânîler
sülalesinin ilk hükümdarıdır.
K.+ uñ 4627/b

Keyūmers: -1- İran mitolojisinde yaratılan
ilk insan ve ilk hükümdar olarak
geçmektedir.
K. (K.- ĩ şâh) 1772/b

Keyvân: -1- [Far.] Zuhâl gezegeni, Satürn.
K.+ a 2584/b

Kıfçak/ Kıfçāk: -1- Hazar ve Karadeniz'in
kuzeyinde yaşamış Türk boyu,
Kıfçak.
K. 2070/b, 4577/a

kıgır: -23- [T.] Çağırarak, seslenmek,
davet etmek.
k.- dı 0307/a, 0311/a, 0321/a,
0446/a, 0671/a, 1762/a, 1859/b,
1861/a, 1973/b, 2170/a, 2411/a,
2539/a, 2549/a, 3337/b, 3665/a,
4218/b
k.- duğ 1897/a
k.- u 2010/b, 3240/a,
k.- uban 2213/b
k.- ubilürdi 3586/b
k.- uñ 1814/b, 2305/b

kıgırdıcı: -2- [T.] Çağırarak, davet eden.
k. 0321/a, 2617/a

kıl: -513- [T.] Yapmak, etmek, eylemek
anlamında yardımcı fiil.
k. (âgâz k.) 0564/b; (âzād k.)
0032/a, 1302/a, 1939/b; (‘ayân k.)
0153/a; (beyân k.) 0153/b, 2211/b;
(cefa k.) 0626/b; (cihân-gır-i cihân
k.) 0930/b; (çeri k.) 2532/a; (dād
k.) 0357/a; (devā k.) 0088/a,
3131/a; (emîn k.) 0559/b; (endîşe
k.) 0377/a, 2497/b; (eylūk k.)
2285/a; (gül k.) 1653/a; (harb k.)
3393/b; (‘ināyet k.) 0369/a
(kerāmet k.) 0038/b; (kerem k.)
0004/b, 0037/b; (muhtaşar k.)
0449/a; (nażar k.) 1878/a, 2135/b;
(revā k.) 0088/b, 3216/b; (sefer k.)
0449/b; (sipās u minnet k.) 4624/a;
(siyāset k.) 1672/b; (şād k.) 1939/a;
(tefekür k.) 1370/a; (ululık k.)
0367/b; (üründü k.) 2522/a; (vefā
k.) 0626/a, 3131/b, 3216/a; (yād k.)
1302/b
k.- a (akın k.) 2698/b; (âşikāra k.)
2523/b; (âzād k.) 3129/a; (cādūlık
k.) 0712/b; (dād k.) 3129/b; (derpîç
k.) 1005/b, 3258/b; (du‘ālar k.)
0146/b; (du‘āy k.) 4573/b; (eylūk
egrilik mi k.) 1751/b; (figānlar k.)
2534/b; (hağ k.) 1166/a; (hāl k.)

4150/b; (ih̄sān k.) 2586/a; (ne k.) 0342/b, 0377/a; (raḥmet k.) 3976/a; (rām k.) 2184/b; (rāy k.) 4178/b; (red k.) 0050/b; (savaş k.) 1692/a, 1862/a, 2315/b; (serkeş k.) 1737/a; (tedbīr k.) 0052/a, 2051/b; (va‘de k.) 2171/b; (yād k.) 0191/b; (yārī k.) 1851/a, 1937/a; (yaşıl k.) 1428/b; (zāyil k.) 3802/b; (‘işret k.) 4039/a
k.- alar (akın k.) 2222/b; (rāzın k.) 4182/a; (şād k.) 0160/b; (temāşā k.) 1177/b; (yād k.) 0357/b
k.- alum (cān k.) 0529/a; (dermān k.) 1981/a; (hışımlık k.) 1906/a; (‘ışkqbāzī k.) 2784/a; (peymān k.) 1981/b; (şöyle k.) 4372/a; (ayş u düğün k.) 1419/b
k.- am (aydın k.) 1295/b; (beyān k.) 0202/b; (dermān k.) 1280/b; (ḥaberdār k.) 0467/b; (hāşıl k.) 2626/a; (i‘lām k.) 2192/a; (medḥal k.) 0491/b; (ne k.) 0371/b, 3904/b; (pāre k.) 2618/b; (rūşen k.) 2499/b; (savaş k.) 0749/b; (şöyle k.) 2001/a; (şūr k.) 2318/a; (şükriñi k.) 0211/b; (tīz k.) 3252/a; (yazı k.) 0658/b
k.- an (ğamgīn k.) 2282/b; (gerdān k.) 3463/a; (iş k.) 1298/b; (meydān k.) 3463/b; (rūşen k.) 1527/b; (sākin k.) 2175/b; (sovuḡ k.) 2283/b; (şād k.) 2282/b; (şükriñi k.) 4676/b; (yavı k.) 1273/b
k.- ası (egrilik k.) 1742/b; (giç k.) 0784/b
k.- asıdur (savaş k.) 0754/b
k.- asın (bī-ğam k.) 0123/b; (boş k.) 2649/b; (diri k.) 4111/b; (ğamgīn k.) 2759/b; (hemdem k.) 2759/a; (ḥurrem k.) 2759/b; (ih̄sān k.) 4040/a; (ne k.) 1620/a; (penhān k.) 4040/b; (savaş k.) 0740/b; (şādī k.) 3841/a
k.- avuz (artuḡ k.) 3019/b; (başkun k.) 1165/a; (hūy k.) 0037/a; (‘ıyş k.) 3284/b; (zārī k.) 1166/b
k.- aydı (ḥamle k.) 0983/b; (yād k.) 3048/a
k.- ayıduñ (bellü k.) 2601/b

k.- ayın (āh k.) 2778/b; (iş k.) 1319/b
k.- dı (acı k.) 4645/a; (āferīn k.) 0457/a, 2054/a, 2110/a (āgāh k.) 2519/b, 3082/b, 4643/b; (āh k.) 1066/b, 2145/a, 4643/a; (akın k.) 1463/b; (‘alem k.) 0818/a; (aydın k.) 4390/a; (āzād k.) 0596/a, 1304/b, 2177/b; (bāz k.) 4373/a; (bezek k.) 1240/b; (bī-dād k.) 0767/a; (bī-ḥadd k.) 1378/b; (cengi k.) 2832/a; (cevr k.) 4419/b; (çāk k.) 0111/a; (çāre k.) 1328/b, 3197/b; (çevüklük k.) 4250/a; (dergüş k.) 3908/b; (dermān k.) 2982/a; (du‘ā k.) 3232/a; (endīşe k.) 2031/b, 3456/a, 4531/a; (esrük k.) 2739/a; (fāş k.) 1730/b; (fermān k.) 0872/b; (feryād k.) 0596/b, 0808/b, 1997/b, 2793/a, 3410/a, 4146/a, 4555/a; (fıkr k.) 3512/a; (ḥalvet k.) 0795/b; (ḥamle k.) 0244/b, 1464/a; (hāşıl k.) 0107/b; (hāşş k.) 3665/a; (ḥavāle k.) 1466/a; (ḥayrān k.) 0420/a, 2235/b, 3312/a; (hikāyet k.) 2787/a, 2994/b, 4586/a; (iṣār k.) 1137/b; (işāret k.) 0128/b, 0409/a, 0548/a, 3597/a; (kābīn k.) 4219/b; (kādir k.) 0272/b; (kanā‘at k.) 2475/a; (kara k.) 1378/b, 4522/a; (kaşd k.) 0595/a; (konuḡlık k.) 2106/a; (miḥrāb k.) 0019/a; (muḥtāca k.) 4542/a, 4542/b; (müsellem k.) 2454/a; (müvekkel k.) 0415/a; (müyesser k.) 0249/a; (nāme k.) 4635/a; (naḡar k.) 4607/a; (nāzenīn k.) 3450/b; (ne k.) 2709/a, 2709/b, 2710/a, 3102/b; (nefrīn k.) 1929/a; (nişār k.) 3808/b; (nüş k.) 1371/b; (nüvāziş k.) 1387/a; (pāre pāre k.) 1452/b; (pervāz k.) 0821/b; (rāḡat k.) 2177/b; (Rūmī k.) 2056/a; (rūşen k.) 0495/a, 1747/a, 3688/a; (şabr k.) 3587/a; (sākin k.) 1602/a; (savaş k.) 1923/a; (ser-āgāz k.) 0130/b; (suṭurlāb k.) 0019/b; (süst k.) 1308/b; (şād k.) 0504/b; (şeydā k.) 2922/b; (şīven k.) 4459/b; (taḡsīn-i firāvān k.) 0136/a; (tapu k.) 0839/a, 1338/a, 2029/a, 2563/b,

4027/b, 4340/b; (tār k.) 0583/b; (tar k.) 3405/b; (tārāc k.) 1526/a, 2268/b, 2360/b; (tedbīr k.) 1768/b, 2486/a, 3100/b, 3342/a, 3746/b; (terk k.) 1718/b; (üründü k.) 4348/b, 4600/a; (üstād k.) 2742/a; (vaşıyyet k.) 0688/b; (yād k.) 0446/b, 1973/a, 3965/a; (yağma k.) 0339/b; (yār k.) 3104/b; (yārağın k.) 2472/b; (yārī k.) 0810/a, 3511/b; (yir k.) 2995/b; (zārī k.) 0366/a, 0373/b, 0531/a, 3451/b; (zıkr k.) 0231/b; (‘arza k.) 2195/b; (‘azīmet k.) 2096/b; (‘azm k.) 0504/b, 2655/b; (‘imāret k.) 3453/a; (dügün k. mı) 3623/b
 k.- dılar (‘ahd u peymān k.) 1255/b; (āheng k.) 3116/b; (āvāre k.) 0871/a; (ḥaberdār k.) 0343/b; (mu‘ayyen k.) 0938/a; (rivāyet k.) 2994/a; (şarf k.) 1414/a; (tapu k.) 1766/b; (temāşā k.) 4201/a; (yād k.) 0808/a, 1818/a; (‘işret k.) 1560/b; (bī-dād k. mı) 1836/a; (dād k. mı) 1836/a
 k.- duğını (ḥürmet k.) 2325/a
 k.- duğunı (diri k.) 0068/b
 k.- duğ (bir k.) 1882/b; (hem-āgāz k.) 2912/a; (tedbīr k.) 1882/a
 k.- dum (āgāz k.) 2921/a; (‘ayān k.) 0202/a (çāre-yi Şeb-dīz k.) 0813/b; (endīşe k.) 1163/a; (ḥaṭā k.) 2827/b; (iṭā‘at k.) 0199/a; (ser-āgāz k.) 0194/a; (tedbīr k.) 2827/b; (tīz k.) 0813/a
 k.- dumdı (tedbīr k.) 2425/a
 k.- duñ (āvāre k.) 1710/a, 3848/a; (ber-güş k.) 4128/a; (bī-çāre k.) 1710/b; (ḥaṭā k.) 2863/a; (ḥayr k.) 0072/a; (pāre k.) 3848/b; (şabr k.) 0395/a; (şehrübendi k.) 1703/b; (yavu k.) 1616/b
 k.- duñdı (dügün k.) 2874/b
 k.- ğıl (bende k.) 4672/b; (pāyende k.) 4672/a
 k.- ıcağ (yād k.) 3220/b
 k.- ımadı (yārī k.) 0168/b
 k.- ıvir (mübārek k.) 0009/b
 k.- lum (endīşe k.) 1420/a; (pīşe k.) 1420/b; (yād k.) 0032/b

k.- ma (aç k.) 0082/a; (bī-dād k.) 3539/a; (cānsuz k.) 3155/a; (muḥtāc k.) 0082/b; (nā-bekārı k.) 1669/b; (pervāz k.) 3960/a; (tedbīr k.) 4488/b; (vīrān k.) 1129/a; (yād k.) 2693/b; (yavuz k.) 0378/a, 3431/a
 k.- madı (āgāh k.) 4515/b; (‘ayān k.) 1744/b; (dād k.) 1092/a; (ebed k.) 3483/b; (eşer k.) 2220/a; (fark k.) 2098/a; (ḥamle k.) 4358/b; (ḥaste k.) 3383/b; (reng.i k.) 2832/b; (sa‘ādet k.) 4665/a
 k.- madılar (kem k.) 1556/b
 k.- maduğ (tapu k.) 3519/a
 k.- maduñ (yüzüñ ekşi k.) 0390/b
 k.- mağa (tapu k.) 1765/b
 k.- mağ (bed-nām k.) 1642/b; (bī-şerm k.) 1670/b; (cefā k. degül) 3906/a; (derc k.) 2890/a; (germ k.) 1670/a; (ḥamāyil k.) 1564/a; (ḥarc k.) 2890/b; (heves k.) 4667/a; (muḥtāc k.) 2435/b; (naẓar k.) 0452/a; (öñ k.) 3832/a; (rām k.) 1642/a; (tārāc k.) 2435/a
 k.- mağdan (tapu k.) 2833/a
 k.- mağta (tapu k.) 0122/a
 k.- mañ (yād k.) 4371/b
 k.- masa (dād k.) 1924/b
 k.- masun (āh k.) 0972/b; (ḥāyın k.) 0623/b
 k.- maya (āh k.) 0320/b, 1903/b; (derd ü efğān k.) 4434/b; (feryād k.) 2004/b; (zārī k.) 1851/b
 k.- mayalum (yād k.) 2335/a
 k.- mayan (āh k.) 0902/b
 k.- maz (āheng k.) 4425/a; (‘aleb k.) 0220/b; (aşşı k.) 3481/a; (ḳahr u kısu k.) 0024/b; (pāyidārı k.) 4548/a; (vefā k.) 2765/a
 k.- mazdı (fiğān k.) 2009/b
 k.- mazıdı (tarab k.) 2362/a
 k.- mazvan (iki k.) 2993/b
 k.- miş (ḥavālet k. ol-) 0022/a
 k.- miş (bir k.) 3713/b; (bīzār k.) 0752/b; (diri k.) 3226/b; (fidā k.) 3221/a, 3269/b; (güç k.) 1812/b; (iki gözün k.) 0410/a; (maḥmūr k.) 1347/a; (mehcūr k.) 1347/b; (pāre k.) 3029/b; (şalā k.) 1436/b;

(sözine k.) 3088/b; (şîrîn-i dil-ber k.) 3651/a; (tārâc k.) 1350/b; (vîrân k.) 0484/b; (zâr k.) 4096/a; (zârî k.) 4462/b
 k.- mışdı (bîşe k.) 1401/b; (tâc k.) 1112/b; (zûr k.) 2318/b
 k.- sa (âgâz k.) 4670/a; (cefâ k.) 0626/a; (im k.) 1163/b; (vefâ k.) 0626/b
 k.- saydı (cevlân k.) 2679/a
 k.- sun (âheng k.) 4081/b; (baht u yârî k.) 3956/a; (şabr k.) 0911/a
 k.- u (du‘âlar k.) 2294/b
 k.- uban (âferîn k.) 2273/b; (aydın k.) 2100/a; (dîn k.) 0224/b; (şükriyi k.) 0233/a; (tapu k.) 2139/a; (terbiyet k.) 0182/b; (tercüme k.) 0235/b
 k.- uñ (âferîn k.) 2347/b; (bāng u feryād k.) 4371/a; (dağme k.) 2697/a; (tedbîr-i cālî k.) 3397/b; (terk k.) 1910/b
 k.- up (cihân-dâr k.) 2476/b; (düni kara k.) 4116/b; (endîşe k.) 3561/b; (hikâyet k.) 4032/b; (hîle vü âl k.) 0814/b; (‘işret k.) 3637/b; (meftûn k.) 0806/b; (pervâz k.) 1998/b; (rûşen k.) 1999/b; (tahsîn k.) 4053/b; (tārâc k.) 1441/b; (terk k.) 4578/a; (zâr k. degül) 2725/b
 k.- updı (ırak k.) 2938/b; (rengîn k.) 1379/b
 k.- upsın (hürmet k.) 3950/b
 k.- upvan (kim k.) 4143/a
 k.- ur (‘âşık-nüvâzî k.) 1444/a; (çâre k. degül) 1613/b; (dügün k.) 1445/b; (efgân u feryād k.) 3576/b; (hâş u ger ‘âm k.) 3580/b; (ked k.) 0050/a; (kem k.) 2908/a; (kîn k.) 0225/b; (müm k.) 2958/b; (nüş k.) 2825/b; (peymân k.) 1959/a; (pusuyı k.) 1628/b (rûşen k.) 3967/b; (şâd k.) 2742/b; (şikâr k.) 0943/b; (tahsîn k.) 0215/b; (tapuñ k.) 1984/a; (temâşâ k.) 3645/a; (yol k.) 1211/b
 k.- uram (çâre k.) 2762/b; (hamd u senâ k.) 0002/a; (nâz u tannâzlık k.) 3962/b

k.- urdı (âh k.) 2362/b; (çâre k.) 3024/b, 3586/a; (esrük ü bî-hoş k.) 4171/a; (fikri k.) 0640/a, 2943/a; (nâz k.) 0472/b; (nüş k.) 1427/a; (perdedârî k.) 1489/b; (şoğbet k.) 3057/a; (şâdî k.) 1432/b; (şikâyet k.) 2747/b; (şîrîn k.) 4458/b; (tizlik k.) 3496/b; (yâd k.) 2704/b; (yaş k.) 3439/b; (zâr k.) 2678/b; (zârî k.) 4074/b
 k.- urdı (taleb k.) 0848/b
 k.- urıdı (efgân k.) 3208/b
 k.- urısa (yârî k.) 2112/b; (zor k.) 3250/b
 k.- urlardı (dügün k.) 4260/b; (siyâset k.) 0352/a; (ta‘cîl k.) 1480/b
 k.- urlarıdı (yâd k.) 2457/b
 k.- ursa (‘ayân k.) 0599/b; (şûr u gavgâ k.) 3987/a; (tapu k.) 0966/a; (vîrân k.) 2687/b; (yârî k.) 0465/a; (zârî k.) 1356/b
 k.- ursañ (kıl k.) 4624/a; (nâz k.) 2787/b; (rahmeti k.) 0049/b; (tercüme k.) 0158/a; (yigrek k.) 0089/b
 k.- ursın (baskun k.) 1173/b; (endîşe k.) 0487/b, 1878/b; (nice k.) 3895/a; (tekye k.) 2424/b; (şûrî k.) 3836/a
 k.- ursız (âzâd k.) 4363/a
 k.- urvan (işî k.) 2603/b

kıl: -14- [T.] Kıl, tüy.

k. 0296/a, 1653/b
 k.+ a 3000/b
 k.+ ca 2840/b, 4054/b
 k.+ da 4144/a
 k.+ dan 0300/a
 k.+ ımızdan 0768/b
 k.+ ın alurdum 3874/a
 k.+ ın 3383/b
 k.+ ında 4071/b
 k.+ um 1696/b, 3712/a
 k.+ uñ 2877/b

kılıç: -55- [T.] Kılıç.

k. 0103/b, 0228/b, 0299/a, 0370/a, 1159/b, 1202/a, 1229/b, 1320/a, 2205/a, 2218/b, 2765/b, 3182/b,

3582/a, 3740/a, 3954/b, 4387/b, 4421/b, 4424/b; (k. al-) 1691/a; (k. çek-) 1233/a, 2236/b; (k. dut-) 1225/b, 1471/b, 1690/b; (k. gibi) 3172/a, 3751/b; (k. kından çık-) 2902/a; (k. şal-) 1174/b; (k. ur-) 2874/a; (k. urıcı) 0924/a; (k. mı) 3680/b
k.+ a (k. ur-) 1236/b
k.+ dan 2234/b, 3031/b, 3087/b
k.+ dı 0412/a, 0985/a
k.+ dur 2901/a
k.+ ı 0217/b, 1719/b, 3233/a, 3821/a
k.+ ın 0105/a
k.+ ından 0247/a
k.+ ıyla 0248/a
k.+ la 0925/b, 1689/a, 1784/b, 2533/a, 2618/b
k.+ lar 1235/a
k.+ suz 0266/b
k.+ um 3252/a
k.+ uñ 1686/a, 4473/b

kılıçla- -1- [T.] Kılıçla vurmak, kesmek, kılıçtan geçirmek.
k.- yam 1295/a

kılm- -2- [T.] Yapılmak, edilmek.
k.- dı (ağyār k.) 3976/b; (ülü k.) 0955/b

kılınç- -2- [T.] Kılıç.
k.+ ıdı 0296/b
k.+ um 3881/b

kıllu- -1- [T.] Kılı olan, kıl ile kaplı.
k. 4492/b

kın- -10- [T.] 1. Bıçak, kılıç vb. kesici araçların kabı.
k. 0217/b, 0266/b
k.+ dan 1229/b, 1320/a, 2205/a; (kılıç k. çık-) 2902/a
k.+ ından (k. kılıç çek-) 1233/a
2. İşkence, ceza, eziyet, felaket.
k.+ a 0585/b
k.+ umdan 3366/b
k.+ um (feryād u k.) 0901/b

kına- -1- [Ar.] Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen ve saç, tırnak ve elleri turuncu bir renge boyamakta kullanılan toz.
k.+ yla 1379/b

kır- -7- [T.] 1. Öldürmek
k.- dı 0246/b
k.- mak 0422/a
k.- mağ 1891/a
k.- anı 0757/a, 0757/b
k.- avuz 2205/b
2. Şiddetini azaltmak, yumuşatmak, tadil etme.
k. 4659/a

kır- -2- [T.] Kül rengine çalan beyaz.
k. (k. at) 0393/a; (k. gün “aydınlık”)

kıran- -1- [T.] Kıyı, kenar, çevre, uç.
k.+ da 0478/a

kırān- -1- [Ar.] İki yıldızın aynı burçta birleşmesi.
k.+ ı (zühre k. müşterī ol-) 1534/b

kırk- -1- [T.] Kırk sayısı.
k. 3039/b

kıs- -2- [T.] Kısmak, sıkıştırmak.
k.- arsin 3134/a
k.- dı 1716/a

kısa/ kışa- -6- [T.] Kısa.
k. (k. dut- “uzak”) 1938/a; (zebānı k. dut-) 2898/a; (dili k. dut-) 2563/b, 2907/a; (ömür k.) 2879/a; (yaşı k. ol-) 4585/a

kısal- -1- [T.] Süresi azalmak.
k.- sun (‘ ömri k.) 0903/a

kısmet- -3- [Ar.] Takdir edilmiş olan şey, nasip.
k. 4357/b; (k. ol-) 0272/b, 3841/b

kısraç- -2- [T.] Dişi at.
k. 0478/b
k.+ dan 2935/b

kışsa: -7- [Ar.] Kısa hikâye.
k. 0564/b, 0833/a, 2915/b, 2916/a;
(k.- ı Pervîz ü Şîrîn) 0230/b
k.+ sından 4211/a
k.+ sını 2915/a

kısu: -1- [T.] Sıkıntı, eziyet.
k. (kahr u k. kıl-) 0024/b

kış: -19- [T.] Kış.
k. 0772/b 0825/b, 2784/b, 3033/b,
3334/b, 3750/b, 3843/b; (k. u yaz)
3960/b; (k. eyle-); (yazuñ k. eyle-)
1051/b 0069/a
k.+ dan 1063/b, 3282/b
k.+ ı 0069/a, 0643/b, 3023/a; (k.
yaz it-) 1606/b
k.+ ın 0623/a, 0772/a, 4621/b

kışla: -1- [T.] Kışı geçirmek.
k.- mazdı 1148/b

kıt: -1- [Ar.] İhtiyacı karşılamayacak kadar
az, gerektiğinden daha eksik.
k. 0988/b

kıvırcuk: -1- [T.] Kıvırcık.
k. 4188/b

kıy: -14- [T.] 1. Acımayıp öldürmek.
k.- a 3988/b
k.- am 2536/b
k.- asın 2498/b
k.- dı 2683/a
k.- maz 3892/b
2. Merhametsizce davranmak, zarar
vermek.
k.- a 1178/b, 1502/b
k.- ardı 0665/a
k.- maz 4619/b
k.- mazıdı 2691/a
3. (Nikah için) Yapmak, akdetmek.
k. (kâbîn k.) 0154/b
k.- a (kâbîn k.) 3558/a
k.- dı (kâbîn k.) 3646/b
k.- alar (kâbîn k.) 4166/b

kıyâm: -1- [Ar.] Ayağa kalkma.
k. (k. it- “ayağa kalkmak”) 3734/a

kıyâmet: -5- [Ar.] 1. Kıyamet günü, mahşer
günü.
k. 0485/b, 3734/a; (k. kıp-) 0365/b
2. Büyük felaket, afet.
k. 0786/b, 3317/b

kıyâs: -5- [Ar.] 1. Bir şeyi diğer bir şeye
göre değerlendirme, başka bir şeye
benzeterek hakkında hüküm verme,
karşılaştırma, mukâyese etme.
k. (k. it-) 0016/a, 0573/b
2. Benzer, eş.
k.+ ı 0127/b, 4031/b
k.+ ın 0029/a

kıyısmak: -1- [T.] Cesaret etme.
k. 2871/b

kıymet: -3- [Ar.] Değer.
k.+ de 2584/b
k.+ ini (k. bilme-) 1089/a

kıymetle: -1- [Ar.+T.] Değer vermek.
k. 1672/a

kıymetlü: -6- [Ar.+T.] Kıymetli, değerli.
k. 1102/a, 2053/b, 2344/a, 4407/b,
4410/b, 4471/a

kıymetsüz: -1- [Ar.+T.] Kıymetsiz,
değersiz.
k. 3274/a

kız: -33- [T.] Kız evlat.
k. 1118/a, 1125/a, 1230/a, 1988/a,
2677/a, 2686/a, 2701/a, 2800/a,
4300/b
k.+ a 2014/a, 2025/b
k.+ dur 3632/b
k.+ ı 2004/a, 2058/a, 2091/a,
2602/b, 2634/b
k.+ ım 1914/a
k.+ ın 1964/a, 2481/a
k.+ ından 2632/a, 2659/a
k.+ ını 0834/a
k.+ lar 1390/a
k.+ ları 0221/b, 1438/a
k.+ larıla 1346/a
k.+ larıydı 0427/a
k.+ larla 3281/a

ķ.+ um 1994/b, 2011/a, 2024/a
ķ.+ uñ 1966/b

ķız-: -4- [T.] 1. Aşırı derecede ısınmak,
sıcaklığı çok artmak.
ķ.- dı (sovuķdan ķ.) 3993/a
2. Öfkelenmek, hiddetlenmek,
sinirlenmek.
ķ.- ardı 2945/a
ķ.- dı (başı ķ.) 3760/a
ķ.- mış 0696/a

ķızar-: -6- [T.] Rengi kırmızı olmak,
kırmızıya yakın bir renk almak.
ķ.- dı 1604/a; (yüzi ķ.) 0663/b,
1787/b, 4325/b, 4640/a
ķ.- up (yüzleri ķ.) 1510/b

ķızgın: -1- [T.] Çok sıcak, kızmış veya
kızdırılmış, ateş gibi.
ķ.+ da 1619/b

ķızıl: -30- [T.] 1. Parlak kırmızı renk.
ķ. 0288/b, 0332/a, 0349/b, 0412/b,
0473/b, 0636/a, 0653/b, 0767/a,
1165/b, 1435/b, 1604/b, 2579/b,
2893/a, 2951/a, 3643/b, 4174/a,
4188/b, 4401/a, 4520/b, 4558/b; (ķ.
ķan) 4552/b; (ķ. gül) 4585/b
2. Altın.
ķ. 1663/b (ķ. yākūtidi) 0286/b,
ķ.+ ı 2289/a, 2289/b, 3941/a,
4267/b, 4390/a, 4596/a

ķızılıķ: -1- [T.] Kızıl renk.
ķ.+ a 2369/b

ķızıllu: -1- [T.] Kızıl renkte olan.
ķ. 3792/a

ķızlıķ: -1- [T.] Kıtlık, pahalılık.
ķ.+ ı (ucuzlık vü ķ.)2460/a

ķi: -1110- [T.] Baēlama edatı ķi.
ķ. 0002/b, 0018/a, 0020/b, 0022/b,
0025/b, 0031/b, 0040/b, 0041/b,
0045/b, 0046/b, 0050/b, 0051/a,
0052/b, 0063/a, 0065/b, 0073/b,
0075/a, 0083/a, 0090/b, 0123/b,
0125/a, 0128/b, 0139/a, 0140/a,

0145/a, 0148/a, 0149/a, 0151/b,
0157/b, 0173/b, 0176/a, 0184/a,
0187/a, 0191/b, 0196/b, 0200/b,
0201/b, 0202/b, 0203/b, 0211/a,
0212/a, 0213/b, 0215/b, 0216/b,
0217/a, 0219/b, 0222/b, 0237/a,
0238/a, 0242/b, 0247/b, 0254/b,
0256/a, 0257/b, 0263/a, 0274/a,
0277/b, 0278/b, 0279/a, 0290/b,
0292/b, 0293/b, 0294/b, 0301/a,
0319/b, 0320/b, 0321/b, 0329/b,
0330/b, 0331/b, 0339/a, 0342/b,
0344/a, 0352/a, 0353/b, 0355/b,
0357/a, 0357/b, 0359/b, 0363/b,
0367/a, 0369/a, 0371/a, 0375/a,
0376/a, 0378/b, 0386/b, 0388/a,
0391/b, 0399/b, 0403/b, 0406/b,
0412/b, 0422/a, 0422/b, 0434/a,
0435/b, 0447/a, 0447/b, 0459/b,
0477/a, 0481/b, 0483/a, 0485/a,
0496/b, 0498/b, 0500/b, 0501/a,
0518/a, 0523/b, 0525/b, 0527/a,
0531/b, 0533/a, 0534/b, 0541/b,
0543/b, 0544/b, 0545/a, 0545/b,
0559/a, 0566/b, 0568/a, 0589/b,
0601/b, 0604/b, 0607/a, 0608/b,
0610/b, 0615/b, 0616/b, 0624/b,
0634/b, 0635/a, 0641/b, 0643/a,
0645/b, 0650/b, 0653/a, 0653/b,
0666/a, 0666/b, 0668/b, 0670/b,
0671/b, 0674/b, 0677/a, 0680/a,
0689/a, 0694/a, 0697/b, 0699/b,
0705/a, 0708/a, 0711/a, 0712/b,
0715/b, 0717/b, 0718/b, 0725/b,
0727/b, 0732/a, 0732/b, 0734/a,
0734/b, 0735/b, 0736/b, 0737/b,
0742/b, 0748/a, 0751/b, 0753/b,
0762/b, 0763/b, 0768/b, 0772/b,
0779/b, 0787/a, 0791/b, 0792/b,
0796/b, 0797/b, 0798/b, 0800/b,
0803/b, 0822/a, 0827/a, 0834/a,
0836/b, 0840/a, 0841/b, 0843/a,
0843/b, 0844/a, 0844/b, 0846/a,
0846/b, 0852/a, 0852/b, 0853/b,
0857/b, 0859/a, 0859/b, 0861/b,
0864/a, 0872/b, 0875/b, 0878/b,
0881/b, 0899/b, 0902/a, 0904/b,
0907/b, 0913/b, 0915/a, 0915/b,
0916/b, 0923/b, 0929/b, 0932/b,
0934/b, 0937/b, 0939/a, 0944/b,

0945/b,	0946/a,	0948/b,	0951/b,	1785/a,	1786/b,	1790/b,	1791/a,
0956/b,	0958/b,	0959/b,	0961/a,	1792/b,	1797/a,	1801/a,	1801/b,
0963/b,	0970/a,	0972/a,	0977/b,	1804/a,	1806/b,	1812/b,	1816/b,
0979/b,	0985/b,	0987/b,	0988/b,	1818/b,	1819/a,	1821/a,	1832/b,
0991/a,	0993/b,	0994/a,	0999/b,	1834/a,	1837/b,	1841/b,	1847/b,
1004/b,	1005/b,	1020/b,	1021/b,	1850/b,	1852/a,	1870/b,	1873/b,
1022/a,	1033/a,	1035/a,	1048/a,	1879/b,	1880/a,	1880/b,	1882/a,
1049/b,	1052/a,	1054/b,	1055/a,	1883/b,	1885/b,	1892/b,	1902/b,
1059/b,	1061/b,	1063/b,	1076/b,	1907/a,	1914/b,	1916/a,	1921/a,
1080/a,	1086/b,	1087/b,	1096/a,	1929/b,	1949/a,	1950/a,	1952/b,
1100/b,	1106/b,	1107/a,	1112/a,	1953/a,	1959/a,	1959/b,	1961/b,
1115/b,	1116/a,	1120/a,	1122/b,	1964/a,	1966/a,	1966/b,	1969/b,
1125/b,	1127/b,	1131/a,	1135/a,	1974/b,	1979/b,	1980/a,	1983/a,
1137/b,	1142/a,	1150/b,	1157/a,	1988/b,	1994/a,	2000/b,	2004/a,
1161/b,	1164/a,	1168/a,	1188/b,	2007/b,	2008/b,	2011/b,	2013/b,
1189/b,	1195/b,	1198/b,	1208/a,	2016/a,	2021/a,	2023/a,	2039/b,
1208/b,	1210/b,	1211/b,	1214/a,	2040/b,	2043/a,	2044/b,	2045/a,
1214/b,	1222/b,	1223/b,	1224/a,	2048/a,	2062/b,	2063/b,	2064/b,
1228/b,	1232/b,	1234/a,	1236/a,	2075/b,	2076/b,	2078/b,	2079/b,
1243/a,	1245/a,	1249/a,	1254/a,	2081/b,	2083/a,	2083/b,	2088/b,
1257/a,	1261/b,	1271/b,	1276/a,	2089/b,	2107/b,	2110/b,	2118/b,
1282/a,	1290/a,	1294/b,	1297/a,	2122/b,	2125/a,	2126/b,	2131/a,
1298/a,	1307/b,	1309/b,	1311/b,	2139/b,	2146/b,	2153/b,	2155/a,
1312/a,	1314/b,	1319/a,	1324/b,	2156/a,	2156/b,	2162/b,	2163/b,
1332/a,	1336/a,	1336/b,	1337/b,	2169/a,	2169/b,	2173/b,	2174/b,
1341/a,	1345/b,	1346/a,	1354/b,	2177/a,	2178/b,	2186/b,	2198/a,
1358/a,	1373/b,	1374/a,	1376/b,	2201/b,	2208/b,	2211/a,	2222/b,
1378/b,	1386/b,	1387/b,	1389/a,	2231/b,	2241/b,	2248/a,	2249/a,
1392/a,	1404/a,	1405/b,	1406/b,	2250/a,	2251/b,	2262/b,	2264/b,
1415/b,	1416/b,	1424/b,	1431/a,	2266/b,	2267/b,	2270/b,	2272/a,
1453/a,	1468/b,	1474/b,	1476/b,	2272/b,	2281/b,	2282/a,	2285/b,
1481/b,	1483/b,	1484/b,	1487/b,	2297/b,	2298/b,	2305/a,	2315/b,
1488/b,	1496/a,	1502/a,	1515/b,	2318/b,	2319/a,	2323/b,	2329/a,
1517/a,	1519/b,	1520/b,	1521/b,	2330/b,	2335/a,	2337/b,	2366/a,
1531/b,	1532/b,	1533/b,	1534/b,	2367/b,	2368/b,	2370/b,	2378/b,
1535/a,	1536/a,	1537/b,	1538/b,	2379/b,	2380/a,	2388/a,	2397/b,
1541/b,	1546/b,	1548/a,	1552/b,	2399/b,	2400/b,	2402/b,	2403/b,
1553/b,	1574/a,	1588/a,	1591/b,	2406/b,	2410/b,	2419/b,	2420/b,
1592/b,	1593/b,	1597/a,	1598/b,	2438/a,	2442/b,	2443/b,	2454/b,
1600/b,	1604/b,	1609/b,	1611/b,	2461/b,	2464/a,	2466/b,	2467/b,
1612/a,	1613/a,	1619/a,	1619/b,	2472/a,	2473/b,	2475/b,	2480/a,
1620/a,	1621/b,	1622/a,	1625/a,	2483/a,	2487/b,	2488/b,	2489/b,
1628/a,	1629/b,	1635/a,	1637/a,	2494/a,	2499/b,	2506/a,	2508/a,
1653/b,	1669/a,	1675/b,	1678/b,	2520/b,	2523/a,	2527/b,	2528/b,
1681/b,	1682/b,	1688/a,	1690/a,	2530/a,	2531/b,	2532/b,	2542/a,
1696/a,	1709/b,	1713/a,	1718/b,	2542/b,	2543/b,	2546/b,	2547/a,
1727/b,	1728/a,	1730/b,	1735/b,	2550/b,	2554/b,	2555/b,	2556/b,
1737/a,	1739/a,	1742/a,	1747/a,	2559/b,	2567/a,	2570/b,	2573/b,
1748/a,	1763/b,	1764/b,	1765/b,	2582/a,	2583/b,	2587/a,	2595/b,
1768/a,	1773/a,	1778/b,	1783/a,	2596/a,	2599/b,	2600/b,	2602/b,

2606/b,	2616/a,	2620/b,	2621/b,	3459/b,	3466/a,	3466/b,	3467/a,
2629/a,	2632/b,	2634/b,	2646/b,	3472/a,	3476/a,	3476/b,	3479/b,
2648/a,	2656/a,	2658/b,	2663/b,	3490/a,	3495/a,	3495/b,	3497/b,
2664/b,	2686/a,	2688/b,	2701/b,	3500/a,	3508/b,	3516/a,	3530/a,
2708/b,	2709/a,	2710/b,	2723/b,	3531/b,	3534/b,	3538/a,	3538/b,
2728/b,	2729/a,	2733/a,	2742/b,	3539/b,	3544/b,	3545/b,	3550/a,
2749/a,	2749/b,	2754/a,	2758/b,	3550/b,	3557/a,	3562/a,	3571/a,
2761/b,	2764/b,	2766/b,	2768/b,	3572/b,	3573/a,	3573/b,	3574/a,
2771/b,	2774/b,	2778/b,	2780/b,	3574/b,	3575/a,	3585/b,	3604/b,
2781/a,	2783/a,	2785/b,	2786/b,	3614/a,	3615/b,	3623/a,	3624/b,
2787/b,	2789/b,	2793/b,	2799/b,	3627/a,	3627/b,	3628/b,	3632/a,
2814/a,	2815/b,	2816/a,	2816/b,	3636/b,	3637/a,	3638/a,	3638/b,
2819/a,	2825/b,	2828/a,	2832/b,	3643/a,	3643/b,	3649/a,	3652/b,
2836/a,	2837/b,	2850/a,	2855/b,	3653/b,	3654/b,	3658/b,	3664/b,
2861/a,	2862/a,	2863/b,	2874/b,	3667/b,	3671/b,	3672/b,	3676/b,
2881/b,	2884/a,	2892/b,	2897/b,	3682/a,	3699/a,	3707/a,	3709/a,
2900/b,	2901/b,	2903/b,	2909/b,	3709/b,	3710/a,	3710/b,	3711/a,
2916/b,	2917/b,	2919/b,	2924/a,	3714/a,	3717/b,	3721/a,	3722/b,
2927/b,	2928/b,	2934/a,	2940/a,	3724/b,	3727/b,	3728/b,	3729/b,
2956/a,	2962/a,	2968/b,	2969/b,	3734/b,	3758/b,	3763/b,	3771/b,
2972/a,	2973/b,	2974/b,	2975/a,	3780/b,	3782/a,	3789/b,	3790/b,
2976/a,	2982/a,	2983/b,	2987/a,	3793/b,	3795/a,	3796/b,	3807/b,
2992/b,	2994/b,	2996/b,	3000/b,	3809/b,	3813/a,	3818/a,	3819/a,
3001/b,	3002/a,	3003/b,	3005/a,	3820/b,	3822/a,	3823/b,	3825/a,
3006/a,	3007/a,	3011/b,	3035/b,	3833/a,	3836/b,	3841/a,	3844/a,
3040/b,	3059/a,	3060/b,	3067/b,	3860/b,	3862/b,	3893/b,	3902/b,
3068/b,	3072/b,	3083/a,	3084/b,	3910/b,	3926/b,	3936/b,	3939/b,
3086/a,	3093/b,	3095/b,	3097/b,	3942/b,	3944/b,	3945/b,	3948/b,
3098/b,	3101/a,	3103/a,	3104/b,	3949/a,	3950/b,	3951/b,	3953/a,
3105/b,	3106/a,	3110/a,	3114/a,	3956/b,	3957/b,	3961/b,	3963/b,
3117/a,	3123/a,	3128/b,	3130/b,	3966/b,	3969/a,	3969/b,	3976/b,
3132/a,	3135/b,	3139/a,	3142/b,	3981/b,	3989/a,	3991/a,	3993/b,
3143/a,	3151/b,	3173/a,	3173/b,	3997/b,	3999/a,	4002/a,	4003/a,
3176/b,	3177/a,	3178/b,	3180/a,	4003/b,	4005/b,	4006/a,	4008/b,
3181/b,	3183/a,	3185/a,	3188/b,	4012/a,	4013/a,	4013/b,	4026/a,
3189/a,	3195/b,	3209/a,	3232/b,	4030/a,	4030/b,	4036/b,	4045/a,
3235/b,	3236/b,	3237/b,	3248/b,	4048/a,	4048/b,	4051/b,	4057/b,
3255/b,	3257/b,	3258/b,	3259/b,	4060/b,	4061/b,	4074/b,	4080/b,
3260/b,	3261/a,	3261/b,	3262/a,	4087/b,	4092/b,	4094/a,	4094/b,
3263/b,	3267/b,	3268/a,	3272/b,	4104/a,	4109/a,	4117/a,	4120/a,
3278/a,	3285/a,	3299/b,	3300/b,	4123/a,	4146/b,	4159/b,	4161/b,
3310/b,	3312/a,	3313/a,	3316/a,	4163/a,	4165/b,	4170/b,	4179/b,
3319/b,	3320/b,	3323/b,	3337/a,	4183/a,	4190/b,	4192/a,	4200/b,
3338/b,	3341/a,	3342/b,	3347/b,	4203/b,	4208/a,	4209/b,	4212/a,
3349/a,	3354/b,	3356/b,	3360/a,	4213/b,	4220/a,	4224/a,	4232/b,
3368/b,	3369/b,	3387/b,	3390/b,	4234/a,	4235/b,	4236/b,	4237/b,
3397/b,	3399/b,	3406/a,	3407/b,	4239/b,	4246/b,	4254/b,	4256/a,
3410/b,	3416/a,	3428/b,	3429/b,	4277/a,	4285/a,	4288/b,	4293/b,
3434/a,	3434/b,	3447/b,	3449/b,	4294/b,	4296/b,	4298/b,	4299/b,
3450/b,	3453/b,	3454/b,	3455/b,	4305/b,	4306/b,	4308/b,	4310/b,

4314/a, 4320/a, 4320/b, 4326/b,
4330/b, 4333/a, 4338/a, 4339/b,
4343/a, 4343/b, 4344/a, 4349/a,
4353/b, 4362/a, 4363/b, 4367/a,
4369/b, 4371/b, 4374/a, 4377/a,
4379/a, 4380/a, 4392/b, 4399/b,
4400/b, 4401/a, 4402/b, 4403/b,
4404/b, 4415/a, 4419/b, 4424/a,
4430/b, 4431/a, 4436/a, 4442/b,
4448/a, 4450/a, 4451/b, 4452/b,
4454/b, 4459/b, 4474/b, 4476/b,
4479/a, 4480/b, 4484/b, 4491/b,
4514/a, 4515/b, 4517/a, 4519/b,
4526/b, 4528/b, 4533/b, 4548/a,
4560/a, 4561/b, 4572/a, 4574/a,
4576/a, 4580/a, 4581/a, 4581/b,
4586/b, 4587/a, 4592/b, 4593/b,
4605/b, 4606/b, 4608/b, 4610/a,
4612/b, 4619/b, 4626/a, 4627/a,
4629/a, 4638/a, 4639/b, 4644/b,
4647/b, 4652/a, 4669/b, 4678/b,
4683/b

kibr: -3- [Ar.] Büyüklük taslama, kendini
herkesten üstün görme.
k. 0929/b, 1909/b
k.+ ile 0558/b

kihter: -5- [Far.] Yaşça çok küçük.
k. 0894/a, 2198/b; (k. ol-) 0276/b
k.+ ine 0144/b
k.+ ven 0894/b

kıl: -1- [Ar.] Söz, kelam.
k. 4463/b

kılıd: -8- [Far.] Kilit.
k. 0923/b
k.+ i 0101/b, 0310/b
k.+ idi 0103/b
k.+ ile 4088/b
k.+ in 2413/a, 3726/b, 4537/b

kilim: -2- [Far.] Kilim.
k. 1072/b
k.+ ümi 1845/b

kilise/ kilse: -3- [Far.] Hristiyanların ibadet
etmek için toplandıkları yer.
k. 0474/a

k.+ den 1754/a
k.+ yi 0482/a

kilk: -1- [Far.] Kalem, kâğıt kalem.
k.+ iyile 3985/a

kıl u kâli: -1- [Ar.] Dedikodu, söylenti.
k. (k. şal-) 0331/b

kim: -718- [T.] 1. Soru zamiri, kim.
k. 0394/a, 0405/a, 0608/b, 0626/b,
0628/a, 0678/a, 0758/b, 0999/b,
1004/a, 1064/a, 1116/a, 1586/a,
1725/a, 1771/a, 1904/a, 2108/b,
2124/b, 2403/b, 2672/b, 2682/b,
2684/a, 2808/b, 2834/a, 2834/b,
2873/b, 2926/a, 2926/b, 3371/b,
3532/a, 3582/a, 3987/b, 4123/b,
4330/b, 4405/b, 4434/a, 4453/b,
4581/a, 4582/a; (k. ol-) 0035/b,
0647/b, 2736/a; (k. degül) 1262/a
k.+ de 1790/b

k.+ dür 0545/a, 1068/a, 1057/b,
1174/b, 1836/b, 2680/b, 3798/b,
4321/a, 4408/a, 4638/a
k.+ e 0303/b, 0414/b, 1028/b,
1188/b, 1313/a, 1332/b, 2339/a,
2339/b, 2422/b, 2804/a, 2804/b,
2927/a, 2928/a, 3653/b
k.+ i 0542/a, 1047/a, 1332/a,
1797/b, 1798/a, 2070/b, 2108/b,
3079/a, 3282/b
k.+ idi 4409/b

k.+ ler 2130/a
k.+ sin 3714/a
k.+ üñ 0616/a, 0678/a, 1024/a,
1176/b, 1189/b, 1416/b, 1455/a,
1783/b, 1928/a, 1928/b, 4139/a,
4606/a
k.+ üñdür 4154/b
k.+ üñle 3582/a

2. Bağlama edatı ki.
k. 0005/a, 0005/b, 0009/a, 0014/a,
0021/a, 0027/b, 0030/a, 0033/b,
0037/a, 0039/a, 0039/b, 0043/a,
0051/b, 0057/a, 0064/a, 0067/a,
0071/b, 0072/a, 0072/b, 0074/a,
0086/a, 0092/a, 0105/b, 0118/a,
0194/b, 0227/b, 0250/b, 0259/a,
0265/b, 0269/a, 0272/a, 0295/a,

0315/b,	0325/b,	0332/b,	0334/a,	1842/b,	1843/b,	1847/a,	1850/a,
0341/b,	0343/a,	0348/a,	0350/a,	1874/a,	1884/b,	1889/a,	1897/a,
0354/b,	0358/b,	0361/a,	0361/b,	1899/a,	1900/a,	1901/a,	1903/a,
0364/a,	0368/b,	0374/b,	0392/a,	1905/b,	1926/b,	1928/a,	1928/b,
0394/b,	0395/a,	0395/b,	0403/a,	1932/b,	1934/a,	1937/a,	1941/a,
0405/b,	0409/a,	0420/b,	0441/a,	1946/b,	1948/a,	1953/a,	1959/b,
0441/b,	0450/b,	0452/a,	0454/b,	1960/a,	1962/a,	1972/a,	1972/b,
0455/b,	0461/a,	0463/b,	0476/b,	1976/b,	1978/a,	1978/b,	1985/b,
0480/a,	0486/b,	0497/b,	0511/a,	1986/b,	2002/b,	2014/b,	2015/a,
0511/b,	0526/b,	0527/b,	0532/b,	2021/a,	2024/b,	2032/a,	2043/b,
0542/a,	0548/a,	0560/a,	0567/b,	2051/a,	2051/b,	2055/a,	2060/b,
0569/a,	0570/a,	0571/a,	0582/a,	2086/a,	2112/a,	2133/a,	2140/a,
0583/a,	0585/b,	0599/a,	0602/b,	2143/a,	2148/a,	2151/a,	2158/a,
0604/a,	0612/a,	0614/b,	0623/b,	2166/a,	2170/b,	2179/b,	2192/b,
0633/a,	0640/b,	0642/b,	0655/a,	2193/a,	2203/b,	2204/b,	2207/b,
0661/a,	0667/b,	0671/b,	0675/a,	2211/b,	2214/b,	2223/a,	2223/b,
0684/b,	0687/a,	0698/a,	0702/a,	2227/a,	2245/a,	2263/b,	2268/b,
0706/b,	0714/a,	0720/a,	0728/b,	2274/b,	2278/a,	2286/b,	2287/b,
0733/a,	0741/b,	0754/a,	0755/b,	2290/b,	2303/b,	2312/a,	2324/a,
0768/a,	0773/b,	0809/a,	0820/a,	2324/b,	2341/a,	2353/b,	2354/a,
0821/a,	0838/a,	0842/b,	0859/b,	2354/b,	2362/a,	2363/a,	2389/a,
0889/a,	0897/b,	0898/a,	0899/a,	2391/a,	2403/a,	2407/a,	2412/a,
0908/a,	0921/b,	0933/b,	0940/a,	2419/a,	2422/a,	2423/a,	2430/b,
0940/b,	0943/a,	0947/a,	0948/a,	2437/a,	2439/b,	2440/a,	2445/a,
0953/a,	0963/b,	0983/b,	0990/a,	2448/b,	2470/b,	2479/b,	2490/a,
0990/b,	1003/b,	1024/a,	1028/a,	2494/b,	2505/b,	2516/b,	2539/a,
1032/b,	1052/b,	1053/a,	1060/a,	2560/a,	2564/a,	2576/b,	2593/b,
1064/b,	1079/a,	1088/a,	1090/a,	2605/b,	2636/a,	2638/a,	2640/b,
1100/a,	1109/a,	1118/a,	1127/a,	2644/a,	2661/a,	2664/a,	2665/b,
1128/a,	1131/a,	1133/a,	1135/a,	2670/a,	2672/a,	2672/b,	2673/a,
1160/b,	1184/a,	1199/a,	1211/a,	2679/a,	2680/a,	2684/b,	2698/a,
1212/a,	1212/b,	1228/a,	1231/a,	2744/b,	2755/b,	2770/a,	2773/a,
1236/a,	1265/a,	1274/b,	1275/b,	2773/b,	2779/b,	2791/b,	2794/b,
1281/a,	1288/a,	1293/a,	1293/b,	2802/a,	2807/a,	2838/b,	2846/a,
1300/a,	1300/b,	1315/a,	1322/b,	2850/a,	2850/b,	2851/b,	2854/b,
1334/b,	1339/a,	1349/a,	1367/b,	2873/b,	2883/a,	2884/b,	2888/a,
1368/a,	1369/a,	1400/b,	1436/b,	2897/b,	2898/b,	2899/a,	2899/b,
1455/a,	1457/b,	1469/a,	1479/a,	2903/a,	2907/a,	2912/b,	2917/a,
1482/a,	1486/a,	1502/b,	1503/a,	2918/a,	2929/a,	2930/a,	2945/a,
1512/a,	1545/b,	1550/b,	1584/b,	2947/a,	2961/b,	2976/b,	2977/a,
1595/a,	1614/a,	1616/a,	1618/a,	2980/b,	2990/a,	3002/b,	3011/b,
1628/b,	1645/a,	1645/b,	1649/a,	3018/b,	3041/b,	3061/a,	3063/a,
1650/a,	1658/b,	1681/a,	1684/a,	3064/a,	3069/b,	3070/a,	3070/b,
1689/b,	1698/a,	1705/a,	1706/b,	3071/a,	3074/a,	3082/a,	3092/a,
1724/a,	1725/a,	1725/b,	1727/a,	3099/a,	3115/b,	3117/b,	3126/a,
1732/a,	1733/a,	1734/a,	1735/a,	3135/a,	3137/b,	3147/a,	3149/b,
1751/a,	1772/a,	1782/a,	1789/b,	3151/a,	3154/b,	3155/b,	3157/b,
1790/b,	1797/b,	1811/a,	1811/b,	3158/b,	3160/b,	3161/b,	3163/b,
1812/a,	1813/a,	1815/b,	1817/b,	3164/b,	3165/b,	3167/b,	3168/b,
1830/b,	1832/a,	1838/a,	1841/a,	3174/a,	3194/b,	3214/a,	3223/a,

3223/b, 3229/a, 3241/a, 3256/a,
3275/b, 3281/b, 3289/a, 3292/a,
3292/b, 3306/a, 3343/b, 3355/a,
3361/a, 3367/a, 3374/b, 3389/a,
3389/b, 3392/a, 3392/b, 3398/b,
3408/a, 3415/b, 3426/b, 3427/a,
3440/a, 3445/a, 3448/b, 3457/a,
3503/b, 3511/a, 3513/a, 3522/b,
3525/a, 3527/b, 3528/b, 3532/a,
3538/a, 3540/a, 3549/a, 3558/b,
3571/a, 3580/a, 3583/a, 3596/a,
3597/a, 3600/a, 3611/a, 3628/a,
3636/a, 3651/b, 3652/a, 3652/b,
3655/b, 3656/b, 3659/a, 3661/a,
3675/a, 3694/a, 3699/b, 3707/b,
3717/a, 3728/b, 3730/a, 3742/b,
3753/a, 3765/a, 3766/b, 3771/a,
3779/b, 3784/a, 3787/a, 3787/b,
3802/b, 3803/a, 3810/a, 3815/b,
3843/a, 3858/a, 3859/a, 3860/a,
3870/a, 3871/a, 3877/b, 3895/b,
3923/b, 3926/a, 3927/a, 3961/a,
3966/a, 3967/a, 3976/a, 3980/a,
3980/b, 3982/a, 3995/b, 3996/a,
4009/a, 4025/a, 4056/b, 4072/b,
4083/b, 4085/a, 4086/a, 4101/a,
4103/b, 4106/b, 4107/b, 4115/b,
4116/a, 4126/a, 4127/b, 4135/a,
4138/a, 4138/b, 4143/a, 4144/b,
4150/a, 4160/a, 4162/a, 4164/a,
4172/b, 4177/a, 4178/a, 4181/a,
4219/a, 4225/a, 4229/a, 4230/a,
4277/b, 4292/a, 4303/a, 4315/b,
4330/a, 4334/a, 4353/a, 4382/a,
4390/b, 4405/a, 4406/b, 4412/b,
4418/a, 4423/a, 4430/a, 4433/b,
4453/a, 4460/a, 4479/b, 4480/a,
4482/b, 4483/a, 4489/a, 4490/a,
4497/a, 4511/b, 4518/b, 4532/a,
4540/a, 4540/b, 4571/a, 4585/a,
4590/b, 4598/a, 4600/a, 4608/a,
4611/a, 4620/a, 4628/b, 4630/a,
4636/b, 4641/b, 4643/a, 4647/a,
4648/a, 4651/a, 4654/a, 4659/a,
4680/a, 4682/a, 4999/b

kimesne: -13- [T.] Kimse, kişi.

k. 0712/a, 1223/a, 2005/a, 2351/b,
3716/b, 4019/b, 4024/b, 4323/a,
4494/a, 4582/b

k.+ m 3266/b, 4500/a

k.+ yle 0452/b

kimḥā: -2- [Far.] Bir tür ipek kumaş.

k. 0624/b, 3766/a

kīmiyā: -1- [Ar.] Kimya, iksir.

k.+ sın ("ahlak") 3689/a

kimse: -50- [T.] Kimse.

k. 0055/a, 0055/b, 0071/a, 0172/a,
0222/b, 0266/b, 0616/b, 0664/b,
0926/a, 0937/b, 0963/b, 1028/a,
1297/a, 1840/b, 1988/b, 2098/a,
2352/b, 2353/b, 2370/b, 2494/a,
2530/b, 2615/b, 2617/a, 2640/a,
2924/b, 3159/a, 3248/b, 3520/b,
3536/a, 3587/b, 3633/a, 3633/b,
3635/a, 3643/a, 3844/a, 3855/a,
4425/a, 4581/b, 4652/a, 4671/a

k.+ den 2639/b, 3167/a

k.+ nūñ 2399/b

k.+ ye 0322/b, 1088/b, 1231/a,
1768/b, 2348/a, 2630/b, 4548/a

kimsene: -3- [T.] Kimse, kişi.

k. 1851/b, 2349/a, 4136/b

kīn: -42- [Far.] Birine karşı duyulan öç
alma isteği, garaz.

k. 0218/b, 0575/b, 1081/a, 1144/b,
1198/a, 1201/b, 1261/b, 1763/b,
1891/b, 1895/b, 1909/b, 1911/b,
1929/b, 1950/a, 2224/a, 2570/a; (k.
dut- "düşmanlık duymak") 0637/b,
1088/b, 1735/b, 2348/a; (k. kı-)
0225/b

k.+ de 0988/b

k.+ den 1218/b, 1320/b, 4452/a

k.+ e 0913/b, 0989/b, 1935/b,
1953/a

k.+ i 0929/b, 1062/a, 1866/b,
1877/b, 1912/a

k.+ ile 1908/b

k.+ in 1094/a, 4294/a

k.+ inden 1916/b

k.+ iyile 1950/b

k.+ le 1197/b

k.+ üm 0901/a

k.+ üñ 1935/a, 3678/a

kīn: -1- [Far.] Kin.
k. 0266/a

kīne: -17- [Far.] Kin.
k. 0322/b, 0638/b, 1153/b, 1282/b,
1733/b, 1894/b, 1967/a, 2218/b,
3938/a, 4341/b, 4650/a; (k. dile-)
2227/a; (k. dut-) 1775/b, 1894/a,
4333/a
k.+ den 1970/b
k.+ yi 1910/b

kirdigārā: -1- [Far.] Allah, Tanrı.
k. 0003/a

kireç: -2- [Far.] Kireç.
k.+ de 3447/a
k.+ den 2800/a

kiriş: -1- [T.] Ok yayının iki ucu arasına
gerilen esnek bağ.
k.+ den 2891/b

kirpās: -1- [Far.] Ham bez.
k. 0156/b

kirpū: -1- [T.] Kirpi.
k. 3944/b

kirpūk: -5- [T.] Kirpik.
k.+ den 1513/a
k.+ ini 3062/b
k.+ üme 2816/a
k.+ üñ 1605/a
k.+ üñden 3535/a

kīse: -1- [Far.] Kese.
k. 4998/a

Kisrī: -5- Sasani şahı Nuşinrevân'ın
lakabıdır.
K. 2341/b, 3547/a, 4638/b, 4645/b
K.+ nüñ 0279/a

Kişmīr: -1- Hindistan, Pakistan ve Çin'in
sınırlarında bir dağlık bölgedir.
K. 3574/a

kitāb: -5- [Ar.] Kitap.
k.+ a 0185/b, 0491/a

k.+ ı 0179/b, 0205/a
k.+ ın 0129/a

kiyān: -1- [Ar.] Tabiat.
k.+ ı (çarh-ı k.) 0882/a

ko-/ koy-: -179- [T.] 1. Koymak.
k. 1624/a, 1624/b, 3792/b, 4443/a;
(baş k.) 0091/a
k.- dı 0541/a, 0644/a, 0863/a,
0886/b, 1249/b, 1251/b, 1423/a,
2184/a, 2354/b, 2554/b, 2653/a,
2990/b, 3384/a, 4550/a, 4570/b;
(alkış k.) 4057/a; (baş k.) 0469/b,
0839/a, 2665/a, 4368/b; (başı k.)
2678/a; (mühr k.) 2208/a; (mühri
k.) 2516/a; (niyāzı k.) 3561/b
k.- dılar 2197/a, 4564/a; (aşa k.)
1185/b; (baş k.) 1426/a; (yüz k.)
2230/b
k.- duğ (iz k.) 1883/b
k.- dum 1970/a; (baş k.) 4128/b
k.- duñ 0044/b; (hon k.) 1715/a
k.- ma (fiğān k.) 3542/b
k.- madı (baş k.) 1838/b
k.- madum (baş k.) 4142/a
k.- mağ 1590/a
k.- mayam (iz k.) 1052/b
k.- maz 2036/b
k.- mış 0418/a; (baş k.) 3269/b;
(hulq-ı hasen k.) 0215/a; (yüz k.)
2060/a
k.- mışdı 1385/a
k.- mışdı 3015/b
k.- r 4139/b; (yüz k.) 2763/b
k.- rdı 1956/b; (baş k.) 0539/b
k.- sa 3388/a
k.- sun (başları k.) 2574/b
k.- uñ 0731/b
k.- up 0521/a, 1062/b; (yolına cānı
k.) 0657/b
k.- ya 3268/b, 4137/b; (baş k.)
4051/b
k.- yam 2651/b; (baş k.) 3158/b
k.- yardı 3412/a
k.- yarlar 2900/b
k.- yavan 4479/b
k.- ydı 2802/b, 3728/a, 4563/b
k.- yduñ 1715/b
k.- yıcak (baş k.) 3120/b

ķ.- yıncı 2867/a
ķ.- ymayam 3418/b
ķ.- ysun 4167/a
ķ.- yuban 2512/b
ķ.- yup (baş ķ.) 3609/b; (yüzine yüz ķ.) 2702/a
2. Bırakmak.
ķ. 0739/b, 1063/a, 1183/b, 1585/a, 2364/a, 2428/a, 2839/a, 3547/b, 3787/b, 3898/a
ķ.- am (ķapuya ķ.) 0907/a
ķ.- avuz 0141/a
ķ.- dı 0163/a, 0173/b, 0279/b, 0638/a, 2415/b, 4516/b; (aç ķ.) 4460/b; (bünyād ķ.) 3449/a
ķ.- dılar 0765/b, 2962/b, 4448/b; (boş ķ.) 1579/b
ķ.- duğın 1610/b
ķ.- duñ 3933/b
ķ.- ğıl 1619/b, 2331/b, 2335/b, 3545/a, 3880/b
ķ.- ma 3655/b (ırak ķ.) 3239/b
ķ.- madı 2479/b, 3884/b, 4238/b, 4661/b; (bāķī ķ.) 3759/b; (ħarf ķ.) 1414/b; (minnet ķ.) 4680/b
ķ.- madılar 0536/b
ķ.- mağıl 4653/b
ķ.- maķ 1565/a
ķ.- mañ 1905/b, 2615/b
ķ.- maya 4535/b
ķ.- mayam 1231/a, 1933/b, 2353/b
ķ.- maz 1592/b, 2329/b, 3498/a, 3520/a, 3710/b, 4352/b
ķ.- mazdı 1840/b, 4366/b
ķ.- mazıdı 2691/b
ķ.- mazsañ 3247/a, 3535/b
ķ.- mazsın 1103/b
ķ.- mışdı 4367/b
ķ.- r 1844/b, 2007/b, 4548/b
ķ.- rısam 2513/a
ķ.- rsam 3102/a
ķ.- up 0142/b, 0372/b, 0635/b, 1126/b, 2143/b, 3080/b
ķ.- ya 0964/b, 1359/a, 4120/a
ķ.- yalar 2305/a
ķ.- yalum 1864/a, 1908/b
ķ.- yam 0659/a
ķ.- yasız 1815/b, 4362/b
ķ.- yayın 2804/b
ķ.- yımazdı 3066/b

ķ.- yuban 1704/b
3. Terk etmek.
ķ.- asın (zāyi^c ķ.) 0029/b
ķ.- dı 0558/b, 4278/a
ķ.- mış 2981/b
ķ.- up 1555/b
ķ.- yup 1355/b, 2176/b, 2679/b, 2687/a; (ķ. git-) 1422/a, 3917/b
4. İndirmek, yere bırakmak.
ķ.- dı 1066/b, 3452/b
ķ.- dılar 3413/b
ķ.- yalar 4353/a

Ķobād/ Ķubād: -8- İran'ın Keyâniler sülalesinin ilk hükümdarıdır, Keykubad.

ķ. 2341/a, 4371/a, 4383/b, 4441/a
ķ.+ a 1777/a, 4485/a
ķ.+ ı 1892/a
ķ.+ uñ 4374/a

ķoca: -17- [T.] 1. Yaşça büyük, yaşlı.

ķ. 0606/a, 0907/a, 3697/b
ķ.+ dan 0915/b
ķ.+ lar 0500/a, 1828/a, 2216/a, 3398/a
2. Büyük, ulu, kıymetli meziyetleri olan.
ķ. 1014/b, 1817/a, 2595/a, 2673/b, ķ.+ lar 1429/a, ķ.+ lardan 1836/b
3. Büyük, koca.
ķ. 2207/b, 3583/a
4. Eş.
ķ. (ķ. bul-) 4598/a

ķoca-/ ķuca-: -1- [T.] Yaşı ilerlemek, yaşlanmak, ihtiyarlamak.

ķ.- dı 2666/a
ķ.- sın 4062/b

ķocalık: -1- [T.] Yaşı ilerlemiş olma durumu.

ķ. 4660/a

ķok-: -3- [T.] Kokmak.

ķ.- ar 0368/a, 2437/a
ķ.- ardı 3625/a

ķoku: -9- [T.] Koku.

ķ. 3615/b; (ķ. al-) 1654/b; (ķ. saē-) 0384/a
ķ.+ mdandur 3882/a
ķ.+ mı (ķ. al-) 3835/b
ķ.+ sı 0426/a, 2840/a
ķ.+ sın 1368/b
ķ.+ sından 0010/b

ķol: -15- [T.] 1. Kol.

ķ.+ dan 1659/b
ķ.+ ı 0339/a, 0344/b
ķ.+ ın 1237/a, 1466/a
ķ.+ ına 0347/b
ķ.+ ından 3363/a
ķ.+ mı 3596/a
ķ.+ umdan 2847/b

2. El.

ķ. 2965/a, 3099/b; (ķ. aē-) 3202/a;
(ķ. uzat- “yardım et-“) 1246/b,
1316/b, 4165/b, 4225/a

ķolañ: -1- [T.] At, eşek vb. hayvanların semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer.
ķ. 4015/a

ķolay: -14- [T.] Zahmetsizce, sıkıntı çekmeden yapılan, güçlüğü olmayan.

ķ. 0738/b, 1013/a, 1415/a, 1888/b, 3098/a, 3160/a
ķ.+ dı 3440/a
ķ.+ ı 0736/b, 1176/b, 2000/b, 2191/a
ķ.+ ın 4525/b
ķ.+ ını 0644/b
ķ.+ ısa 1815/b

ķoldaş: -2- [T.] İş arkadaşı, ortak.

ķ. 3604/b; (ķ. ol-) 3055/a

ķolla-: -2- [T.] Olmasını, ortaya çıkmasını beklemek, gözetmek.

ķ.- mış 1111/a
ķ.- yup 1547/b

ķon-: -29- [T.] 1.Yolculuk sırasında bir yerde konaklamak, geceyi geçirmek.

ķ.- ar 0498/b

ķ.- dı 4209/a; (yola ķ. “yola çıkmak”) 4016/a

ķ.- uban 0594/a

ķ.- uñ 0699/b

2. Yurt edinmek, yerleşmek.

ķ. 3795/b

ķ.- a 4123/b

ķ.- am 2820/b

ķ.- dı 0475/a, 1066/a, 1118/b, 1325/b, 2119/a, 2121/a, 2121/b, 3589/a; (yakın ķ.) 2222/a

ķ.- dıarsa 2119/b

ķ.- mış (taht üstüne ķ.) 1493/a

ķ.- mayasın 2862/b

ķ.- up 4027/b

3. Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.

ķ.- a 2439/b; (başa ķ.) 1674/a, 1674/b

ķ.- ma 0628/b

ķ.- ardı 3304/a

ķ.- arsin 3630/b

ķ.- dı 3596/a, 3749/b

ķondur-: -3- [T.] Konmasını sağlamak, konmasına sebep olmak.

ķ.- dı 3799/b

ķ.- uñ 0691/a

ķ.- ursam 3795/b

ķonuk: -26- [T.] Misafir.

ķ. 0604/b, 3146/a, 3242/b, 3623/a, 3634/b, 3782/a, 3825/b, 3826/b, 3829/b; (ķ. ol-) 3076/a, 3669/a

ķ.+ a 0605/b, 1569/a, 3597/b, 3783/b, 3828/a

ķ.+ dum 1714/b

ķ.+ dur 0691/a

ķ.+ ı 3825/a, 3826/a

ķ.+ ısañ 3795/a

ķ.+ la 3819/a

ķ.+ ların 3819/b

ķ.+ sañ 3828/a

ķ.+ sın 3827/a

ķ.+ uñ 3829/a

konuklık: -1- [T.] Misafirlik.

ķ. (ķ. kıl-) 2106/a

kop-: -7- [T.] Kopmak.

ķ.- ar 3573/b

ķ.- ardı (toz ķ. “harekete geçirmek”) 3046/a

ķ.- aru (toz ķ.) 1720/a

ķ.- aydı 3803/b

ķ.- dı (feryād ķ.) 0365/b; (ķiyāmet ķ.) 0365/b

ķ.- ınca (maḥşer ķ.) 0709/b

kopar-: -5- [T.] 1. Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak.

ķ.- dı 0351/a

ķ.- u 1461/b

ķ.- ur 2846/a

ķ.- urdı 3030/a

2. Birden ve güçlü bir biçimde başlamak veya başlatma.

ķ.- a (şer ķ.) 4315/b

kopuz: -5- [T.] Ozanların çaldığı telli Türk sazı.

ķ. 2740/b, 4071/a, 4074/b

ķ.+ ı 2741/b

ķ.+ uñ 4074/a

kur: -1- [T.] Mevki, derece, had, mertebe.

ķ.+ a 1071/b

kork-: -10- [T.] Korkmak.

ķ.- an 1748/a

ķ.- andan 3716/a

ķ.- ar 4163/a

ķ.- aram 2514/b

ķ.- arın 3256/b

ķ.- arısañ 1215/a

ķ.- arvan 2781/a

ķ.- ar mısın 3167/a

ķ.- up 1462/b, 3040/a

korku: -20- [T.] Korku.

ķ. 0218/b, 0390/a, 0790/a, 4435/b, 4483/b

ķ.+ dan 3022/a, 4026/b, 4326/a, 4591/a, 4607/b

ķ.+ m 1133/b, 1358/a, 1620/a, 1681/b

ķ.+ sı 0342/b

ķ.+ sından 0256/a, 2901/b

ķ.+ sıyla 0697/a, 2456/a

ķ.+ yıla 1421/b

korkulu: -1- [T.] Tehlikeli, korkulu.

ķ. 2625/a

korkusuz: -2- [T.] Korkusu olmayan, yürekli, gözü pek, pervasız.

ķ. 2681/b, 2683/a

koru: -1- [T.] Bakımlı küçük orman.

ķ.+ dan 0478/a

korku: -4- [T.] Henüz olgunlaşmamış ekşi üzüm.

ķ. 0339/b, 0344/b, 0349/a; (ķ. gibi) 0390/b

koş-: -1- [T.] Koşmak.

ķ.- dı 2552/a

kov-: -5- [T.] Kovmak.

ķ.- ardı 3063/b, 3649/a

ķ.- arvan 2850/b

ķ.- maḥda 1404/b

ķ.- maḥıçun 1203/a

kova: -1- [T.] Her türlü nesneyi taşımaya, bir yerden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap.

ķ. 2639/a

kovaş-: -1- [T.] Birbirini kovalamak, kovalamak.

ķ.- maḥ (ḥoş ḥoş ķ.) 1568/a

koyın/ koyun: -15- [T.] Koyun.

ķ. 2471/a, 2455/b, 2935/b, 2918/b, 2938/b, 3198/a; (ķ. gibi) 2381/a, 4104/a

ķ.+ a dek 2986/a

ķ.+ dan 2936/a, 3007/a

ķ.+ ı 1607/a

ķ.+ umuz 2985/a

ķ.+ uñ 3370/b, 3417/a

koz: -1- [T.] Ceviz.

ķ.+ dan 1076/b

kök: -1- [T.] Kaynak, köken.
k.+ ini 0659/b

kömür: -2- [T.] Kömür.
k. 0769/a
k.+ ler 0766/a

köprü: -1- [T.] Köprü.
k.+ sini (nehrevân k.) 1156/b

köpür-: -1- [T.] Köpük yapmak, köpük oluşmak, köpük çıkararak kabarmak.
k.- ü 2400/b

kör: -2- [Far.] Gözü görmeyen, kör.
k. (k. it-) 3112/a; (gözüm k. ol-) 2868/b

köşe: -1- [Far.] Bölüm, yer veya yan.
k.+ de ("Kuytu, تنها veya üçra yer.") 4040/b

köşk: -1- [Far.] Saray, köşk.
k.+ ine 3089/a

köy: -3- [Far.] Köy.
k.+ e 0330/a, 0335/a
k.+ i 4280/b

köz: -1- [T.] Kor, ateş koru.
k.+ den 3468/b

kubbe: -1- [Ar.] Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.
k. 3360/b

kucak: -3- [T.] Kucak.
k.+ a 1566/a
k.+ ma (k. al-) 4570/a
k.+ uña 3638/b

kuç-: -10- [T.] Kucaklamak.
k.- am 1628/a
k.- avan 2854/a
k.- dı 0817/a, 1481/a, 1667/a, 2101/a, 3607/b
k.- mağa 0521/b, 3571/a
k.- mağ 1568/b

kuçul-: -1- [T.] Kucaklanılmak.

k.- dı 3621/b

kudret: -5- [Ar.] Allah'ın her şeye kadir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecelli eden sıfatı, kainatta zahir olan gücü.
k. 0224/b, 2281/b
k.+ i 0022/a
k.+ ine 3446/b
k.+ üñ 0062/a

kudur-: -1- [T.] Çok fazla hiddetlenmek, saldırgan duruma gelecek şekilde öfkelenmek veya çok fazla galeyana gelip taşkın hareketler yapmak.
k.- mış (k. gibi) 1462/a

kufl: -1- [Ar.] Kilit, sürgü.
k.+ ın (k. aç-) 4250/b

kuğu: -1- [T.] Kuğu.
k. 1410/b

kul: -88- [T.] Kul, köle.
k. 0092/b, 0130/b, 0857/b, 1038/a, 1080/a, 1145/b, 1187/b, 1645/a, 1672/a, 1780/a, 1807/a, 1812/b, 2139/b, 2340/b, 3091/a, 3594/b, 4437/b, 4673/a; (k. eyle-) 0796/a; (k. ol-) 0032/b, 1285/a, 2695/b, 3863/b; (k. gibi) 1427/b
k.+ a 0034/b, 0128/b, 0753/b, 1074/b, 2531/a, 3516/b, 3519/a
k.+ dan 2318/a
k.+ dur 1759/a, 1771/b; (k. degül) 3577/b
k.+ ı 1453/b, 1786/b, 2069/a, 2491/a, 4191/a, 4428/b; (k. gibi) 1050/b; (k. ol-) 0657/b
k.+ ıdur 0796/b, 1068/b, 1545/b
k.+ ıla 4389/a
k.+ ılaydı 2657/a
k.+ ın 0183/a
k.+ ma 0151/a, 0841/b
k.+ mı 0349/a, 0367/a
k.+ muñ 2564/b
k.+ ıvan 0894/a
k.+ idüm 0180/a
k.+ la 3592/a

ķ. + lar 0053/a, 0144/b, 1458/a,
2719/b, 4017/a, 4487/b, 4556/a; (ķ.
gibi) 0794/b
ķ. + lara 0730/b
ķ. + ları 2347/a, 2347/b, 2717/b
ķ. + larına 0167/b, 0699/a, 4650/b
ķ. + larıyla 1395/b
ķ. + laruz 4424/a
ķ. + sın 1050/a
ķ. + um 2231/b
ķ. + uñ 0147/a, 0748/a, 1050/b,
1584/a, 3702/b; (ķ. ol-) 2955/a
ķ. + uña 0004/a, 2155/b, 2507/a
ķ. + uñvan 0425/a, 1073/b
ķ. + uz 1234/a

ķulak: -33- [T.] Kulak.

ķ. 2977/a, 3658/b; (ķ. dut-
“dinlemek”) 1448/b, 4084/b,
4380/b; (ķ. ķulakına) 4570/b
ķ. + a 2941/b
ķ. + dan 0556/a, 0797/a, 1131/b
ķ. + dur 2910/a
ķ. + ı 1453/b, 4346/a
ķ. + ın 4074/a, 4602/a
ķ. + ına 1303/b, 1467/a, 1570/a,
2670/a, 3015/a, 3441/a, 4161/a; (ķ.
eyit- “kulağına söylemek”) 2635/a
ķ. + ından 3018/a, 3807/a
ķ. + um 3864/a, 4132/a
ķ. + uma 2660/a, 2668/b, 2691/b
ķ. + umuz 3522/b
ķ. + uñ 0685/b
ķ. + uña 0564/a

ķulan: -4- [T.] Düz renkli, görünüşü at ile
eşek arası olan, Orta Asya menşeli
yabani at.
ķ. 3333/a
ķ. + dan 1401/b, 1668/b
ķ. + ıla 3055/b

ķulavuz: -3- [T.] Kılavuz, rehber.
ķ. 2680/b; (ķ. ol-) 3357/b
ķ. + ıdı 0996/b

ķulluk: -26- [T.] Hizmetçilik, kulluk,
kölelik.

ķ. 0026/b, 1020/b; (ķ. eyle-)
4449/b; (ķ. it-) 0385/b; (ķ. itmiş ol-
) 3180/a
ķ. + a 0892/a, 2092/a, 4054/b,
4128/b, 4264/a, 4409/b
ķ. + çılarınla 2752/b
ķ. + dan 0034/b
ķ. + ı 0609/a
ķ. + ına 0400/b, 0655/b, 4093/a
ķ. + ından 4458/a
ķ. + ını 0184/b
ķ. + uma 0743/a
ķ. + umı 3179/b
ķ. + umuzdan 0033/a, 3517/b
ķ. + uñ (ķ. it-) 0028/b
ķ. + uña 2536/a
ķ. + uñı 0027/a

ķullukçı/ ķullukçu: -5- [T.] Hizmetkâr.

ķ. 1671/b, 3762/b
ķ. + dan 3798/b
ķ. + ma 2987/b
ķ. + ya 4400/a

ķulmaş: -2- [T.] Aldatıcı, hilekâr, sahtekâr,
kalleş, terbiyesiz.
ķ. 0754/a, 0861/a

ķulun-: -9- Harrad-ı Berzîn'in Behrâm'ı
öldürmesi için bulduğu yüz
yaşındaki yoksul bir Türktür.
ķ. 2644/a, 2655/a, 2658/a, 2665/a,
2667/a, 2669/a,
ķ. + a 2654/b
ķ. - dı 2595/a
ķ. + ı 2620/a

ķulzüm: -1- [Ar.] Deniz.
ķ. + inden 0282/b

ķum: -3- [T.] Kum.
ķ. 1310/b, 1944/b, 4454/b

ķumāş: -4- [Ar.] Kumaş.
ķ. + ın 3560/a, 3644/a
ķ. + uñ 3092/a, 3655/a

ķumrı: -3- [Far.] Kumru.
ķ. 1441/a
ķ. + lardur 1392/b

ķ.+ laruñ 1434/b

ķunduz: -1- [T.] Kunduz.
ķ. 0414/b

ķur-: -6- [T.] 1. Hazırlamak.
ķ.- am (duzak ķ. “gizlice
hazırlamak”) 1294/a
ķ.- ardı (oyın 3056/a
ķ.- dı 1114/a
ķ.- mış 2061/b
2. Başlatıp ortaya koymak,
oluşturmak
ķ.- dı 1233/b
ķ.- maķ (ceng ķ.) 1145/b

ķurak: -1- [T.] Yağmursuz, kurak.
ķ.+ dan 2475/b

ķurbaķa: -1- [T.] Kurbaķa.
ķ.+ dan 3996/a

ķurbān: -4- [Ar.] 1. Allah yolunda kesilen
koyun, dana, deve vb. hayvan.
ķ. 1209/b
ķ.+ ıla 0281/a; (neẓr ü ķ.) 0250/a
2. Bir amaç uğruna kendini feda
eden veya feda edilen kimse.
ķ. 1451/b

ķurd: -11- [T.] Kurt.
ķ. 1491/a, 2455/b, 3040/b, 3052/b,
3331/b, 3343/a, 3417/a
ķ.+ ı 1592/b, 4526/a
ķ.+ ıla 3393/b
ķ.+ idi 3339/b

ķurı-/ ķuru-: -8- [T.] Islaklığı, yaşlıķı
kaybolarak kuru duruma gelmek.
ķ.- dı 2119/b
ķ.- mış 4509/b (aķızı ķ.) 4445/b
ķ.- r (aķızı ķ.) 4522/b
ķ.- sun 1944/a
ķ.- ya 1009/a
ķ.- yıcaķ 3440/b
ķ.- yup 0977/b

ķurit-: -1- [T.] Kuru duruma getirmek.
ķ.- andan 1288/b

ķurtar-: -5- [T.] Kurtulmasını sağlamak; bir
canlıyı bir tehlikeden kurtarmak.
ķ. 3695/a, 3711/b
ķ.- dı 2142/b
ķ.- ımaz 3005/b
ķ.- ımazdı (cān ķ.) 3042/b

ķurtıl-/ ķurtul-: -9- [T.] 1. Tehlikeli veya
kötü bir durumu atlatmak.
ķ.- dı 0496/b, 3508/b
ķ.- uban (ölümden ķ.) 1330/b
ķ.- ursañ 2263/a, 2641/a
2. İstenmeyen, sıkıntı veren,
hoşlanılmayan bir kimseden, bir
yerden, bir durumdan uzaklaşmak.
ķ.- a 1813/a, 3429/a
ķ.- am 2820/b
ķ.- ımazsam 3904/b

ķuru: -14- [T.] Suyu, nemi olmayan.
ķ. 0444/b, 1666/b, 3002/a, 3114/b,
3196/b, 3199/a, 3199/b, 3240/a,
3447/a, 3464/b, 3506/b, 4144/a,
4492/b; (ķ. mı) 4224/b

ķurul-: -1- [T.] Hazırlanmak, kurulmak.
ķ.- mış (‘ işret ķ.) 1505/b

ķūs: -6- [Far.] Kös, büyük davul.
ķ. 2242/a; (ķ. çal-) 2336/b
ķ.+ e 3732/a
ķ.+ ı 0920/a, 2164/a; (ķ. çal-) 2117/a

ķūsī: -3- [Far.] Kös çalan kimse.
ķ. 2117/a, 2553/a
ķ.+ ler 3732/a

ķuş: -35- [T.] Kuş.
ķ. 0330/b, 0436/b, 0774/a, 2819/a,
2982/b, 3472/b, 3543/a, 3684/a,
3710/b, 4073/b, 4214/b; (ķ. gibi) 0804/a, 0928/b, 2949/b, 3838/a,
4034/b
ķ.+ a 1584/b, 3308/, 3543/a
ķ.+ da 1431/a
ķ.+ ı 0238/a, 0259/b, 1520/a,
1575/a, 2373/b, 2480/b, 2981/b,
3071/a, 4077/b
ķ.+ ınuñ 0306/b, 0359/b

ķ.+ lar 1491/a
ķ.+ ları 1241/a, 3743/b
ķ.+ sın 3630/a

ķuřak: -16- [T.] Bele bağlanan uzun, enli veya ensiz kumaş.
ķ. 1657/a, 4409/a; (ķ. bağla-) 1426/b, 3192/b, 3566/b, 3738/a; (ķ. ķuřan-) 1210/b
ķ.+ dan 4400/b, 4417/a
ķ.+ ı 1076/a, 2340/b, 2718/a, 3594/b, 4191/b
ķ.+ ın 1138/b
ķ.+ uń 2086/b

ķuřan-: -3- [T.] (Kılıç, kemer, ķuřak vb. şeyleri) Beline bağlamak.
ķ.- anlar 3740/b
ķ.- up (ķuřak ķ.) 1210/b
ķ.- ursın 4303/b

ķuřsuz: -1- [T.] Kuşu olmayan, ķuřsuz.
ķ. 3450/b

ķut: -3- [T.] Uğur, baht, talih.
ķ. 2971/b, 3519/a, 4251/b

ķūt: -1- [Far.] Yiyecek, rızķ.
ķ. 3909/b

ķutla-: -1- [T.] Kutlamak.
ķ.- dı 3743/b

ķutlu: -6- [T.] Uęurlu, mūbarek.
ķ. 0283/a, 2084/b, 4016/a, 4022/b;
(ķ. ol-) 2360/a
ķ.+ raķdur 0424/b

ķuvvet: -2- [Ar.] Gūç, kuvvet.
ķ. 1812/a; (ķ. ol-) 0102/b

ķuvvetlū: -2- [Ar.+T.] Gūcū, kuvveti olan.
ķ. 3391/a, 4188/b

ķuvvetsūz: -1- [Ar.+T.] Gūcū, kuvveti olmayan.
ķ. 3721/a

ķūy: -3- [Far.] Kōy, mahalle.
ķ.+ ına 3362/b, 3593/a

ķ.+ uńda 4103/a

ķuy/ ķuyu: -8- [T.] Kuyu.
ķ. 3061/a, 3981/b; (ķ. gibi) 0717/a
ķ.+ da 3270/a
ķ.+ dan 1706/b, 2809/b, 3579/b
ķ.+ ya 4353/a

ķuyruk: -4- [T.] Kuyruk.
ķ.+ ı 2368/b
ķ.+ ıla 1461/b
ķ.+ ından 1168/b
ķ.+ ını 3198/a

ķuyruklu: -1- [T.] Kuyruğu olan.
ķ. (ķara ķ.) 0984/a

ķuyumcı: -1- [T.] Deęerli maden veya tařlardan ziynet ve sūř eřyası yapan ve satan kimse.
ķ. 0640/b

ķuzı: -3- [T.] Koyunun yavrusu, kuzu.
ķ. 4209/b, 4679/b
ķ.+ yı 1592/a

ķūfr: -3- [Ar.] Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme, dinin esaslarına inanmama.
ķ. (ķ. ū đalālet) 0096/b
ķ.+ i 4589/b; (īmān u ķ.) 4631/b

ķūhl: -1- [Ar.] Sūrme.
ķ.+ i 0598/a

ķūl-: -1- [T.] Gūlmek.
ķ.- dı 3363/a

ķūlāh: -1- [Far.] Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikiřsiz, tek parça keęeden bař giyeceęi.
ķ.+ ın (ķ. gey-) 0744/b

ķūlhan [I]: -1- [Far.] Kor hālinde yanan ateř.
ķ.+ iken 0495/b

külhân [II]: -1- [Far.] Hamamları ısıtan, hamamın altında bulunan kapalı ve geniş ocak, cehennemlik.
k. 2113/b

küllî: -7- [Ar.] Bütüne ait, bütünle ilgili, bütünü kapsayan.
k. 0373/b, 1248/b, 2255/a, 2459/b, 2803/a, 3044/b, 4644/b

külüng: -12- [Far.] Ucu sivri taşçı kazması.
k. 2957/b, 3186/b, 3373/b
k.+ e 3302/b
k.+ i 2998/a, 3439/a, 3443/a
k.+ ile 2958/a, 2958/b, 2965/a
k.+ in 2991/a
k.+ ine 2949/a
k.+ iyile 3203/a

künbed/ künbed: -8- [Far.] Kubbe.
k. 1077/b, 4566/b
k.+ i 3453/a
k.+ ine 4563/a, 4564/a, 4564/b
k.+ üñ 4567/a, 4578/b

küpe: -4- [T.] Küpe.
k. 2067/a; (k. aş-) 3015/b
k.+ yi 1076/a
k.+ yile 2287/a

küpecik: -1- [T.] Küçük küp, çömlek, kavanoz.
k.+ den 3931/b

kürk: -3- [T.] Kürk.
k. 2622/a
k.+ idi 2596/a
k.+ üñ 2628/a

kürsî: -6- [Ar.] Taht, kürsi.
k. 0483/a, 2197/a, 3193/a, 3792/b, 4069/a; (k.- yi zerrîn) 2962/b

küs: -2- [T.] Küsmüş, dargın.
3559/a

küs-: -1- [T.] Darılmak, gücenmek, küsmek.
k.- miş 3839/b

küsü: -2- [T.] Küsme, küskünlük, dargınlık.
k. 2856/b, 3559/b

küslü: -1- [T.] Dargın, gücenik, küsmüş.
k.+ yidi 0650/b

küstâh: -6- [Far.] Haddini bilmez, saygısız, utanmaz.
k. 1614/a, 1670/b, 2581/b, 3580/b, 4638/a; (k. ol-) 0030/b

küşte: -2- [Far.] Ölü.
k. 3473/a, 4508/a

küy-: -10- [T.] Beklemek, gözlemek.
k.- di 2525/a
k.- e 4540/a
k.- er 2439/b, 4551/b
k.- erdi 2152/b
k.- erem 2711/b
k.- mege 3586/a
k.- meñ 0540/b, 1684/b
k.- üp 3768/b

L

lāciverdī/ lājiverdī: -3- [Far.] Lacivert renginde.

l. 1789/b, 1999/b, 3676/a

lafz: -1- [Ar.] Ağızdan çıkan veya yazılan söz, kelime.

l.+ ında 0254/b

laḥn: -1- [Ar.] Belli bir kurala göre oluşmuş güzel ve düzgün ses, ahenkli ses, nağme, ezgi.

l.+ ı 2742/b

laḥza: -6- [Ar.] Zamanın göz açıp kapayıncaya kadar geçen en kısa parçası, an.

l. 1192/a, 1247/b, 3371/a, 4323/b, 4539/b; (l. laḥza) 2034/b

laʿīn: -1- [Ar.] Lanetlenmiş, Hakk'ın rahmetinden mahrum olmuş, lanetli, mel'un.

l.+ i (bed-baḥt-ı l.) 4112/a

laḳablu: -1- [Ar.+T.] Lakabı olan, lakaplı.

l. 4673/a

lāl: -1- [Far.] Dilsiz.

l.+ em 0118/b

laʿl: -31- [Ar.] Parlak kırmızı renkli kıymetli taş

l. 0463/b, 0861/b, 2066/a, 2210/b, 3290/b, 3300/b, 3326/b, 3647/b, 3807/a, 3807/b, 3813/b, 3877/b, 4063/b; (l.- i bedaḥṣān) 1525/a; (l.- i kām) 0817/b; (l. ol-) 3295/b; (incü l. saç-) 3952/b

l.+ e 0856/a, 1510/b, 4393/a

l.+ i 1378/b, 1602/b, 3396/b, 3756/a; (l. gibi) 3695/b

l.+ ile 1526/b

l.+ in 3296/a, 3301/a

l.+ ine 1451/b

l.+ üñ 0861/b, 3884/a

lāle: -6- [Far.] Lale.

l. 0472/b, 0769/b, 2383/b, 2946/b, 3666/b

l.+ ye 2386/b

lāle-ruḥsār: -1- [Far.] Lale yanaklı, yüzlü.

l. 0523/a

laʿlgün: -2- [Ar.+Far.] Parlak kırmızı renkli.

l. 1510/a

l.+ e 1437/b

laṭīf: -2- [Ar.] Geçmişte söylenmiş söz.

l. 4144/b, 4595/b

laṭīfe: -1- [Ar.] Güldürmek, eğlendirmek amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz veya hikâye, şaka.

l. 4232/a

lāyık: -14- [Ar.] Uygun, yaraşır, münasip.

l. 1319/b, 3571/a, 3575/a, 3686/b; (l. gör-) 1047/a; (l. ol-) 0325/a, 2049/b; (l. degül) 1045/a, 1084/b, 1086/a, 1093/b

l.+ dur 2078/b

l.+ ısa 2339/a

l.+ ıdı 0818/b

lāzım: -8- [Ar.] Gerekli, lüzumlu.

l. 1590/a, 1642/a, 1670/a, 2809/b, 4110/a, 4364/b; (l. ol-) 0066/b

l.+ dur 4655/a

lā-yezel: -1- [Ar.] Zeval bulmaz, bitmez, ebedî (Allah).

l. 2913/a

leb: -4- [Far.] Dudak.

l. 3374/a, 3788/b; (şīrīn-i l.- nūş) 3908/a

l.+ den 4135/a

lem-yezel: -4- [Ar.] Baki, kalıcı.

l. 0195/a, 4629/b

l.+ dür 2913/a

l.+ sin 0058/a

leşker: -26- [Far.] Asker.

1. 0171/a, 0939/a, 0961/a, 0974/a,
1160/b, 1209/a, 1802/a, 1886/b,
1887/a, 2097/b, 2201/b, 2224/b,
4315/a, 4433/a; (a' yān-ı l.) 0137/a;
(l. ol-) 1691/b
l.+ e 4331/a
l.+ i 2104/a
l.+ inde 2237/b
l.+ inden 0989/b, 1015/a, 1975/b,
2182/a
l.+ ine 4440/b
l.+ leyin 0925/a
l.+ üm 1792/a

leşkerğāh: -3- [Far.] Askerin toplandığı
yer, ordugāh.
l.+ a 1117/a, 1462/a
l.+ ına 4018/a

leṭāfet: -1- [Ar.] Hoşluk, güzellik, incelik.
1. 3572/a

leṭā'if: -1- [Ar.] Latifeler, şakalar.
l.+ dūr 0149/b

levḥ: -1- [Ar.] Üzerine yazı yazılabilecek
ve resim yapılabilecek yassı düz
nesne veya yüzey.
1. (l.- i dil-āvīz) 4595/b

levḥa: -2- [Ar.] Üzerinde yazı veya resim
olan taşınabilir düz nesne.
1. 4597/a, 4597/b

leyli: -1- [Ar.] Gececi, geceye ait.
1. 0421/b

līk: -3- [Far.] Lakin, fakat, ancak.
1. 2362/b, 3475/b, 3486/a

līki: -2- [Far.] Lakin, fakat, ancak.
1. 0063/b, 0423/a

līkin: -6- [Far.] Lakin, fakat, ancak.
1. 0571/b, 1186/b, 1377/a, 3715/b,
4115/a, 4250/a

loḵma: -2- [Ar.] Lokma.
1. 4656/b
l.+ sīn 4667/b

luṭf: -13- [Ar.] Nezaket, iyilik, yumuşaklık,
lütuf.

1. (l. it-) 4040/a
l.+ ı 0182/a, 4117/a
l.+ ıla 0406/a, 3181/a3555/a
l.+ uñ 0029/a, 4031/b
l.+ uñıla 0085/a, 0126/a, 2259/b,
3814/a
l.+ uñıla
l.+ uñdan 0043/b

lū'lū': -7- [Ar.] İnce.
1. 0282/a, 2068/a, 4194/a; (l.- i
şehvār) 2210/b
l.+ yi 2468/b, 3666/b, 3952/a

M

ma' būd: -1- [Ar.] Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye layık olan, kendisine ibadet olunan varlık, ilah, Allah.
m. 0040/a

Māçīn: -1- Çin'in güneyi.
M. (ne Çīn kodı ne Ç.) 0163/a

mādām/ māḍām: -3- [Ar.] Çünkü, değil mi ki, madem.
m. 0212/a, 2580/a, 2596/b

ma' dūm: -1- [Ar.] Var olmayan, mevcut olmayan, yok.
m. (m. ol-) 4604/a

mağāra: -1- [Ar.] Mağara.
m. 0477/a

mağbūn: -1- [Ar.] Şaşırmış, şaşkın.
m. (mağbūs-ı m.) 4447/a

mağlūb: -1- [Ar.] Yenik düşmüş, yenilmiş.
m. 3255/b

māh: -31- [Far.] Gökteki ay, kamer.
m. 0517/a, 0811/a, 0819/a, 1395/a, 1397/a, 1503/a, 2696/b, 2792/a, 2814/b, 2942/a, 3739/b, 3806/a, 3894/a, 4056/b, 4185/b, 4237/a, 4520/a, 4529/a, 4559/a; (m.- 1 münīri "ay ışığı") 1481/a; (m.- 1 serefrāz) 1648/a; (m.- 1 yār "ay gibi parlak sevgili") 1613/a; (serv-i m.- i dīdār "ay yüzlü") 3820/a; (m.- i muḳanna') 3801/b; (reşk-i m.) 3911/a; (tolu m. "dolunay") 3323/a; (m. ol-) 1259/b
m.+ a 4236/b; (başını m. ir-) 2588/b
m.+ dur 0578/b
m.+ 1 3579/a

maḥalli: -1- [Ar.] Bir yere ait veya bir yere mahsus olan, yerli.
m.+ dūr 0185/a

maḥbūb: -2- [Ar.] Sevilen kimse, sevgili.
m. 1855/b; (m. ol-) 0269/b

maḥbūs: -1- [Ar.] Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.
m. (m.- 1 mağbūn) 4447/a

maḥcūb: -1- [Ar.] Utanmış, sıkılmış, hicap etmiş.
m. (m. ol-) 0269/a

maḥdūm: -2- [Ar.] Kendisine hizmet edilen kimse, efendi.
m. 4604/b
m.+ laruñ 3900/a

maḥle: -1- [Ar.] Mekan, yer, mahalle.
m.+ ñe 3871/b

maḥlūkāt: -1- [Ar.] Yaratılmış olan şeyler, bütün yaratıklar, mahluklar.
m.+ uñ 4621/a

Maḥmūd: -6- Sultan Mahmut.
m. 0174/b, 0207/b; (m. iken) 0104/b
m.+ ıla 4664/a
m.+ ıdı 0176/a
m.+ uñıdı 0162/a

Maḥmūd: -1- [Ar.] Övülmüş, methedilmiş, Hz. Muhammed.
m. 0112/a

maḥmūr: -3- [Ar.] İçkiden sersemlemiş, kendinden geçecek duruma gelmiş.
m. 3831/b (m. kıl-) 1347/a; (m. ol-) 2707/b

maḥrem: -1- [Ar.] Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.
m. (m. ol-) 3051/b

maḥrūm: -3- [Ar.] İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen, nasipsiz.
m. 3902/b; (m. ḳal-) 3716/b; (m. ol-) 0045/b

maḥşer: -2- [Ar.] Ahiret hayâtında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek

- üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
m. (m. gün gibi) 3734/b; (m. kop-) 0709/b
- māh-tāb:** -1- [Far.] Mehtap.
m.+ ı 0287/b
- maḥzen:** -2- [Ar.] Kıymetli şeylerin saklandığı yer.
m. (m.- i genç) 4593/a
m.+ e 4594/a
- maḥzūn:** -1- [Ar.] Üzüntülü, gamlı, kederli, hüznü.
m. 4447/b
- māh-peyker:** -1- [Far.] Ay yüzlü.
m. 3877/a
- māh-rū/ meh-rū:** -4- [Far.] Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
m. 0706/a, 3153/a; (ḥüb-ı m.) 0595/a
m.+ ya 1326/a
- māhveş/ mehveş:** -2- [Far.] Yüzü aya benzeyen, ay gibi güze.
m. 4209/a
m.+ den 4106/a
- maḥām:** -1- [Ar.] Yüksek mevki, makam.
m.+ ı (hublar m.) 0500/b
- maḥbūl:** -1- [Ar.] Kabul edilen, reddedilmeyen.
m. (m. ol- “kabul edilmek”) 4264/b
- maḥşūd:** -5- [Ar.] İstenilen şey, amaç, maksat.
m. 0040/b, 1637/a, 2571/a
m.+ ı 0264/a
m.+ ını 2989/b
- ma‘kūs:** -1- [Ar.] Bir şeyin aksi, zıddı olan, zıt, ters.
m. (m. ol-) 0070/a
- māl:** -21- [Ar.] Mal, mülk.
- m. 1194/b, 1793/b, 1803/a, 1808/a, 1993/a, 3914/b; (m. vir-) 2076/a
m.+ ı 0165/a, 0169/a, 2091/a, 2296/b, 4653/a
m.+ ıla 0716/a
m.+ ın 4670/b
m.+ um 0210/a, 3325/a
m.+ umdan 2847/a
m.+ umuz 0161/b
m.+ uñ 2903/a
m.+ uña 4130/b
m.+ uñdan 1594/b
- ma‘lūm:** -8- [Ar.] Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan.
m. 0728/b; (m. it-) 1827/b; (m. ol- “bilinmek”) 0045/a, 0073/a, 2531/a, 3311/a, 3902/a, 4575/a
- mālāmāl:** -1- [Far.] Ağzına kadar dolu, dopdolu.
m. itüpdı 4070/a
- ma‘mūr:** -5- [Ar.] Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.
m. 0170/b, 4280/b; (şār-ı m.) 1893/a; (m. ol-) 2346/b, 4273/b
- mānend:** -16- [Far.] Benzer, eş, misil, nazir, menend.
m. 3614/b; (m. ol-) 0066/a
m.+ i 0206/b, 0396/b, 1588/a, 1609/b, 1659/b, 2070/a, 2116/b, 2234/a, 3372/b, 3407/b, 3480/b, 4097/a, 4644/a
m.+ isin 3211/a
- ma‘nī:** -11- [Far.] 1. Mana, anlam.
m.+ dür 1615/b
m.+ sini 4599/b
m. 0135/b, 0138/b
2. Konu, husus.
m. 0551/b
m.+ de 2486/b
m.+ den 0073/a, 2519/b, 3313/b, 4362/b
m.+ ye 3639/b
- Mānī:** -3- Mani dinin kurucusu olan Mani, Çin’den İran’a gelen bir ressam

olarak bilinir. Erjeng adlı eseri meşhurdur.
M. 0793/a; (naḳḳāş-ı M.) 0405/b;
(Erjengü M.) 3194/b

māni': -2- [Ar.] Engel.
m. (m. ol- "engel olmak") 4132/b
m.+ idi 3077/b

ma'nidār: -1- [Ar.] Bir mana taşıyan, manalı, anlamlı.
m.+ ı 0159/b

manzara: -1- [Ar.] Gözle görülen, bakılıp seyredilen yer.
m.+ da 3796/b

manzūr: -2- [Ar.] Bakılan, görülen, görülmüş.
m. (m. idin-) 1506/b; (m. ol- "görülmüş") 2357/a

mār: -2- [Far.] Yılan.
m. 2877/a

maşlahat: -1- [Ar.] İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey.
m. (m. mī) 1649/a

maşnū': -1- [Ar.] Sanatla yapılmış, sanat mahsulü.
m. 0057/b

ma'sūm: -1- [Ar.] Suçsuz, günahsız.
m.+ laruñ 3697/a

maşriḳ: -2- [Ar.] Güneşin doğduğu yer veya yön, doğu.
m. 3640/a
m.+ a 0726/a

ma'sūk: -7- [Ar.] Aşkla sevilen, aşık olunan kimse.
m. 0586/b, 1563/b; (m.- ı gülzār "gülbaḫçesinin aşığı") 1562/a; (m.- ı meh-rū) 0706/a; (m.- ı zībā "güzel, süslü aşık") 3381/a
m.+ ı 4158/a
m.+ uñ 1575/b

māt: -1- [Ar.] Satrançta rakibin hamlesiyle şahı koruyamayacak veya başka bir haneye oynatamayacak duruma gelip yenilme.
m. (m. it- "yenmek") 3295/b

maṭbū': -2- [Ar.] Güzel, hoş, latif.
m. 2922/a; (m.- ı şīrīn) 0232/b

mātem: -3- [Ar.] Matem, yas.
m. 4450/b; (aḫvāl-i m.) 3507/a; (m. dut-) 3544/a

maṭlūb: -2- [Ar.] İstenilen, aranılan, istek ve arzu duyulan, talep edilen şey.
m. 1855/b, 4407/b

maẓlūm: -2- [Ar.] Haksızlığa uğramış, zulüm görmüş.
m. 4252/a
m.+ laruñ 3697/b

ma'zūl: -1- [Ar.] Çıkarılmış, azledilmiş.
m. 3218/a

ma'zūr: -3- [Ar.] Mazereti olan, özrü bulunan, özürlü.
m. 0186/b, 4161/b, 4428/b

mebādā: -3- [Far.] Olmaya ki, olmasın, sakın, zinhar.
m. 0953/b, 2635/b, 4385/b

Mecesti: -1- Batlamyus'un geometri üzerine yazdığı kitap.
M. 2950/b

meclis: -8- [Ar.] Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtima.
m. 1558/b, 1581/a, 4064/a
m.+ de 0153/b, 2976/a
m.+ i 1579/b, 2315/b
m.+ inde 0222/b

mecma': -1- [Ar.] Toplanılan yer.
m.+ ıydı (iḥsān m.) 0258/b

mecmū': -1- [Ar.] Bir araya getirilmiş, toplanmış.

m. 0057/a

mecnûn: -5- [Ar.] 1. Aşk yüzünden akli başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdaya tutulmuş.
m.+ a 3108/a, 3342/b
2. Leyla ile Mecnun hikâyesinin erkek karakteridir.
m. 4243/b
m.+ ı 0421/a
m.+ ıla (m. Vâmîk) 3480/a

Medâyin/ Medâyîn: -10- Medayin şehri, Sâsânîler'in başşehri ve hükümdarların kışlık ikametgâhı olduğu gibi yahudi ve Nestûrîler'in önemli merkezlerinden biridir.
M. 0848/a, 3648/a, 4205/a, 4260/b
M.+ de 0586/a, 4265/a
M.+ den 0821/b, 0973/a, 2343/a, 4180/b

meddâh: -1- [Ar.] Çok öven, metheden.
m. 4675/b

medh: -2- [Ar.] Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü.
m.(m.- göster "övgü döşeyen") 0176/b
m.+ ini (m. it- "övmeye, yüceltme") 0212/b

medhal: -3- [Ar.] Girme, giriş.
m. (m. it- "girmek") 0071/a, 0148/a; (m. kıl-) 0491/b

medîh: -1- [Ar.] Övülmeye, methedilmeye layık olan, övülen.
m.+ in 0226/b

meftûn: -2- [Ar.] Büyülenmişcesine tutkun, vurgun olan, aşık.
m. 3085/a; (m. kıl-) 0806/b

meger: -48- [Far.] Meğerse, meğer.
m. 0328/a, 0338/a, 0364/a, 0403/a, 0410/b, 0461/a, 0604/a, 0768/a, 0844/b, 0861/a, 0964/b, 1045/a,

1064/b, 1143/b, 1289/a, 1374/b, 1552/a, 1572/a, 1654/a, 1736/b, 1845/b, 1866/b, 1880/b, 2571/b, 2581/a, 2651/b, 2945/b, 3069/b, 3070/b, 3132/b, 3229/a, 3281/a, 3291/a, 3323/a, 3400/a, 3423/a, 3677/a, 3982/a, 4006/b, 4120/b, 4254/a, 4353/a, 4399/a, 4511/a, 4531/a, 4532/a, 4592/a, 4671/a

mehcür: -3- [Ar.] Uzaklaşmış, uzakta kalmış, ayrı düşmüş.
m. (m. kıl-) 1347/b; (m. ol-) 1893/b; (m. vir-) 2474/b

mehd: -5- [Ar.] Beşik.
m. 4545/b
m.+ i 4550/a
m.+ in 4564/a; (şâh-ı m.) 4547/a
m.+ ine 4564/b
2. Bir şeyin ortaya çıktığı, zuhur ettiği, gelişip büyüdüğü yer
m.+ ine 4549/b

mehmîz: -1- [Ar.] Ata binenlerin, hayvanı dürterek hızlandırmak için çizme ökçelerinin arkasına taktıkları sivri demir parçası veya ufak dişli çelik çark.
m. 1716/a

meh-tâb: -3- [Far.] Ay ışığı, ay aydınlığı.
m. 0599/b, 1609/a, 3209/b

mekân: -1- [Ar.] Yer, mahal.
m. (m. idin-) 0682/b

mekkâr: -1- [Ar.] Çok hile yapan, hilekâr, düzenbaz.
m. (dîv-i m.) 4292/a

meknûn: -2- [Ar.] Dizilmiş, dizili.
m. (dürr-i m.) 0398/b, 4682/b

mekr: -2- [Ar.] Hile, düzen, aldatma.
m. 1729/b
m.+ ile 0677/a

melâlet: -1- [Ar.] Bıkma, usanma, usanç.
m. 0866/b

melik: -34- [Ar.] Padişah, hakan, sultan.
m. 0816/b, 0820/a, 0830/a, 0846/a,
1403/a, 1405/a, 1412/b, 1454/a,
1470/b, 1474/a, 1512/a, 1554/a,
1647/a, 1664/a, 2358/b, 2472/a,
3071/b, 3090/a, 3622/b, 3664/a,
3730/a, 3757/a, 3894/a, 3977/b,
3990/a, 4079/a, 4150/a, 4160/a,
4178/a, 4181/a, 4227/a, 4266/a,
4507/a
m.+ idi 1470/b

mel'ün: -1- [Ar.] Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış, lanetlenmiş.
m. 4495/b

memzûc: -2- [Ar.] Karışık, karışmış.
m. 0233/a; (m. it- "karıştırmak")
0236/a

men'eyle: -1- [Ar.+T.] Yasaklamak, engellemek, önüne geçmek.
m.- yüben 0035/a

menba': -1- [Ar.] Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, meydana geldiği, zuhur ettiği yer, mebd, menşe.
m.+ ıydı 0258/a

menşûr: -4- [Ar.] Bir kimseye vezirlik, müşirlik, beylerbeylik vb. bir rütbenin verildiğini gösteren padişah fermanı.
m. 0496/a, 0881/a, 4271/b; (m. vir-)
2346/a

menzil: -4- [Ar.] Uzaklık, mesafe.
m. 0697/b, 2626/b, 2936/a
m.+ ler (m. geç-) 0429/b

menzil-be-menzil: -1- [Ar.+Far.] Aşarak, acele ederek.
m. 2626/b

mercân: -3- [Ar.] Mercan hayvanının iskeletten elde edilen ve süs eşyalarının yapımında kullanılan kırmızı madde.
m. 3326/b, 4258/a

m.+ a 2061/a

merdân: -1- [Far.] Mert insanlar, mertler, yiğitler.
m.+ e (m. iriş-) 0759/b

merdûd: -1- [Ar.] Geri çevrilmiş, kabul edilmemiş, makbul sayılmamış.
m. (merdûd u ger ma'plûb) 1855/b

merhem: -6- [Ar.] Çare, merhem.
m. 3431/b, 4213/b, 4553/b; (m. ol-)
0012/a, 4662/b
m.+ idür 0582/b

merhûm: -1- [Ar.] Allah tarafından bağışlanmış, af ve merhametle müjdelenmiş.
m. (adum m. ol- "ölmek, Allah'ın rahmetine kavuşmak") 0045/b

Merrih: -1- [Ar.] Merih, Mars.
M. 0225/a

merv: -3- [Ar.] Orta Asya'da Horasan'ın merkezi.
m.+ e 2614/a, 2655/b
m.+ üñ 2627/b

Meryem: -31- Hüsrev'in karısı, Şiruye'nin annesi.
M. 2058/a, 2073/b, 2090/a, 2319/a,
2323/a, 2332/a, 2466/b, 2467/a,
2473/b, 2747/b, 2748/a, 2754/a,
2761/b, 2781/a, 2823/a, 2823/b,
2825/b, 2851/b, 3500/a, 3502/a,
3503/b, 3504/a, 3552/a
M.+ den 2466/a, 2788/b, 4288/a
M.+ denidi 2473/a
M.+ için 3534/a
M.+ üñ 2102/b, 2789/a

Meryem: -3- Hz. İsa'nın annesi, Meryem.
M.+ den 2062/b
M.+ i 3547/b
M.+ idi (ibn-i m.) 4295/b

mesâcid: -1- [Ar.] Mescitler.
m. 0243/a

meşel: -6- [Ar.] 1. Söz

m. 1130/a; (m. digül) 1021/b

m.+ dūr 0493/b, 0633/a

2. Ders alınacak küçük hikâye

m. 2724/b, 3671/a

Mesîh/ Mesîhâ: -3- Hz. İsa'nın isimlerinden biridir.

M. 0109/b, 2062/b; (M. gibi)

3430/a

mesned: -4- [Ar.] Makam, mevki.

m. (m. ü tâc) 4460/a; (şehriyâr-ı m.-

ârâ "bulunduğu makamı süsleyen,

güzelleştiren) 0253/b

m.+ inde 4615/b

m.+ üñ 4471/b

mest: -3- [Far.] Sarhoş.

m. 0706/a; (m. ol-) 0524/a;

(süciden m. ol-) 1482/a

mestür: -2- [Ar.] Gizli, saklı.

m. 3831/a, 4047/b

mes'ûd: -2- [Ar.] Saadetli, mutlu, bahtiyar.

m. (m.- ı ger dūn) 3231/b; (m. ol-)

0104/b

meşakkat: -1- [Ar.] Sıkıntı, eziyet.

m. (kahr u m.) 0218/b

meşgûl: -4- [Ar.] Bir şeyle uğraşan, bir iş yapmakta olan.

m. (m. ol- "uğraşmak") 2640/a,

3218/b, 4264/a, 4489/b

meşhûr: -2- [Ar.] Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.

m. 0949/b; (seyyâh-ı m.) 0404/b

meş'ûm: -1- [Ar.] Uğursuz, şom, meymenetsiz.

m. 2629/b

metâ': -1- [Ar.] Mal, eşya.

m.+ ıla 4516/b

mevc: -1- [Ar.] Dalga.

m.+ i 2786/b

mevcûd: -1- [Ar.] Var olan, bulunan.

m. (m. olma-) 0174/a

Mevlâ: -1- [Ar.] Allah.

M. 0034/a

mevzûn: -5- [Ar.] 1. Vezinle yazılmış, vezinli, ölçülü.

m. 2922/a, 4086/b, 4682/a

2. Biçimli, düzgün, ahenkli, orantılı.

m. 0575/a; (şekl-i m.) 4608/a

mey: -5- [Far.] Şarap, bade.

m. 0829/a, 1545/a; (m. iç-) 1560/a;

(m. ol-) 1660/a 1664/a

meyâncı: -1- [T.] Aracı, aracılık eden kişi.

m. 1661/b

meydân: -15- [Ar.] Meydan, alan.

m. 1404/a, 1515/a; (m. kıl-) 3463/b

m.+ a 0289/a, 1315/a, 1390/b,

1391/a

m.+ da 1318/b, 1398/b, 2134/b

m.+ dadur 0581/a, 3071/b

m.+ dan 1325/a

m.+ ı 0668/b

m.+ inuñ 0097/a

meyl: -4- [Ar.] Rağbet, yönelme.

m. (m.- i hâtır) 0139/b; (m. it-

"gönül vermek") 3234/a

m.+ i 0452/a; (m. kıl-) 1191/a

mezâd: -1- [Ar.] Alıcıların toplu olarak bulunduğu bir yerde arttırma yoluyla yapılan satış.

m.+ içun 0867/a

mezheb: -1- [Ar.] Bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri.

m. (m. ü dīn) 0352/b

me'mûr: -2- [Ar.] Emredilen, emir altında olan kimse.

m. 0186/a, 0493/a

mih: -1- [Far.] Büyük çivi.

m. 3030/b

mıknâ'/ **mıknâ'a**: -2- [Ar.] Baş örtüsü.
m. 3801/b, 4558/a

mıknâtı: -2- [Ar.] Mıknatıs.
m.+ ça 4172/b
m.+ dandur 2048/b

Mısır: -2- Mısır.
M. 2429/a
M.+ a 1514/b

Mısırlı: -1- Mısırlı.
M. 4673/b

Mısrî: -1- Mısır ülkesine ait.
M.+ ydi (Yûsuf-ı M. "Hz. Yusuf'un Mısır'ı") 0291/b

mi: -25- [T.] Mi soru edatı.
m. 1496/a, 1496/b, 2045/b, (‘aceb m.) 2896/b, 3988/b, 4000/a;(bilmez m.) 3410/b; (cefâ yitmez m.) 2869/a; (degmez m.) 3473/a; (devletin m.) 4294/b; (eylûk eğrilik m. kııl-) 1751/b; (farq eyler m.) 4237/b; (gerek m.) 3168/a; (girü m.) 3782/b; (gördüñ m.) 3991/a; (görinür m.) 3153/a; (gün m.) 3868/b; (ire m.) 0781/b; (‘İş itdün m.) 3613/b; (mührin m.) 4294/a; (şöyle m.) 2133/b; (yire m.) 2897/a
m.+ di (dimez m.) 2329/a
m.+ dür (dün m.) 3673/b
m.+ sin (peri m.) 4025/b

micmer: -1- [Ar.] İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.
m.+ ine 4072/a

mi' de: -2- [Ar.] Mide.
m.+ de 1646/b
m.+ yi 2435/b

mefreş: -1- [Ar.] Bir çeşit döşeme, yaygı, işleme.
m. 4194/a

mîg: -2- [Far.] Bulut.

m. 2239/a, 4504/b

miḥaffe: -1- [Ar.] Deve veya fil gibi hayvanların sırtına konan ve karşılıklı oturacak yerleri bulunan bir nevi kapalı sepet, mahmel.
m. 4196/a

Mehîñ Bânû: -5- Ermen melikesi, Şîrîn'in teyzesidir.
M. 0434/a, 0829/b, 2396/a, 2410/a, 4272/a

mihmân: -4- [Far.] Misafîr, konuk.
m. 3613/a; (m.- ı hoş) 0691/a; (m.- ı server) 3624/b; (m. ol-) 2810/b

miḥnet: -6- [Ar.] Sıkıntı, zorluk, dert.
m. 0266/a, 2928/b; (m. ol-) 1289/b, 4357/b
m.+ de 2394/a
m.+ den 3521/a

mihr: -7- [Far.] 1. Güneş.
m. (m.- i Hürmüz) 4999/b
2. Sevgi, dostluk.
m. 2226/b, 2767/b
m.+ i 0913/a
m.+ ile 2160/b
m.+ ine 4307/b
m.+ ümüz 0453/b

miḥrâb: -4- [Ar.] 1. Cami, mescit gibi ibadet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemaatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.
m. 1609/b; (m. kııl-) 0019/a
m.+ ina 1493/b
2. Sevgilinin kaşları (mecaz).
m. 3209/a

mihrübân: -2- [Far.] Şefkatli, muhabbetli, güler yüzlü.
m. 4650/b
m.+ dı 1638/a

mihter: -10- [Far.] Daha büyük, daha ulu.

- m. 0137/b, 0894/b, 1123/b, 2013/b, 2122/a; (mü'şîl-ı m.) 2146/a; (şâh-ı m. "ulu şâh, hükümdar") 4436/b
m.+ e 2228/b
m.+ inden 2182/b, 4432/b
- mikdâr:** -3- [Far.] Ölçü, değer, derece.
m. 0206/a, 4262/b
m.+ ı 0918/b
- mîl:** -1- [Far.] Çeşitli işlerde kullanılmak üzere farklı kesit ve ölçülerde yapılmış metal çubukların ortak adı.
m. (gözine m. çek-) 1480/a
- millet:** -1- [Ar.] Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.
m. 4604/a
- milletlü:** -1- [Ar.+T.] Milleti olan, milletli.
m. (gâvur m.) 0770/a
- mi'mâr:** -2- [Ar.] Binaların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse.
m. 3003/b, 3935/b
- minnet:** -6- [Ar.] 1. İyilik, yardım, bağış, lütuf, kerem.
m.+ üñ 2153/b
2. Yapılan iyiliğe karşı teşekkür etme, şükür, hamdetme.
m. (sipâs u m. kıl-) 4624/a; (m. it- "boyun eğmek" 3969/a; (m. kıo-) 4680/b
m.+ üm 3228/b
3. Yapılan bir iyiliği başa kakma.
m. (m. eyle-) 0059/a
- mîr:** -1- [Far.] Baş, başkan.
m. (m.- i fağfur "Çin komutanı") 3737/a
- mi'râc:** -1- [Ar.] İslam inancına göre Hz. Muhammed'in, Cenabıhakk'ın daveti üzerine yedi kat semayı aşır Allah'ın huzuruna yükselmesi mucizesi.
m. (şâhib-sırr-ı m.) 0108/b
- mişâl:** -1- [Ar.] Benzer, gibi.
m.+ i 1371/b
- misk:** -1- [Ar.] Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.
m. 3277/b
- mişkâl:** -1- [Ar.] Pek az miktarda, çok az ölçüde.
m. 3394/a
- miskîn:** -8- [Ar.] Aciz, zavallı.
m. 0118/a, 0234/b, 1950/b, 2988/b, 2991/b, 4445/a; (ferhâd-ı m.) 3221/a
m.+ e 0045/a
- mişl:** -3- [Ar.] Eş, benzer.
m. (m.- i pervîn) 0214/b; (m.- i tersâ ol-) 2299/b
m.+ in 0263/a
- mizâc:** -4- [Ar.] Huy, tabiat, yaratılış.
m.+ ından 3618/b
m.+ um 0084/b
m.+ uñ 2436/b
m.+ uñdan 2432/a
- Moğul:** -1- Çin'in kuzeyindeki Moğolistan adı verilen ülkede yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse.
M. 4336/b
- mu'allak:** -1- [Ar.] Bir yere asılı ve bağlı olmayan.
m. (m. atlu) 2046/b
- mu'âşır:** -1- [Ar.] Çağdaş.
m. 0166/b

mu‘ayyen: -3- [Ar.] Belli, belirli.
m. 3356/b; (m. kıl-) 0938/a; (m. ol-)
4617/b

mu‘azzam: -1- [Ar.] Sıradan olmayan,
büyük bir değer ve önem taşıyan,
çok önemli, pek mühim.
m. 3589/b

mübed: -3- [Far.] Zerdüş dinine
inanınların, ateşe tapanların ruhani
lideri, mecusi rahibi, mubid.
m.+ de 4219/a
m.+ i 4218/b
m.+ leri 4210/a

mu‘ciz: -1- [Ar.] Mucize.
m.+ le 4602/a

muḥālif: -1- [Ar.] Karşı çıkan, karşı koyan.
m. (m. ol- “karşı çıkmak”) 2754/b

muḥalled: -2- [Ar.] Gelip geçici olmayan,
sürekli, kalıcı, ebedî.
m. 0926/a, 4674/b

Muḥammed: -9- [Ar.] Hz. Muhammed.
M. 0092/a, 0112/a, 0926/b, 4600/a,
4633/b, 4663/a, 4668/b; (İbn-i M.)
4674/a
M.+ den 4636/b

muḥkem: -6- [Ar.] Dayanıklı, güçlü,
sağlamlaştırılmış, sağlam.
m. 1530/b, 2908/b, 3141/b, 3920/a,
4125/b; (m. ol-) 0778/b

muḥsin: -1- [Ar.] İyilik eden, iyi ve güzel
işler yapan.
m.+ ler 0215/b

muḥtâc: -10- [Ar.] Bir şeye veya kimseye
ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.
m. 1073/b, 2569/b, 3566/a; (m. kıl-)
0082/b, 2435/b; (m. ol-) 2602/b;
(m. degül) 0267/a
m.+ a 4542/a
m.+ am 3177/b
m.+ larıyçun 3701/a

muḥtaşar: -1- [Ar.] Ayrıntılı olmayan, kısa,
öz.
m. (sözüni m. kıl-) 0449/a

muḥtelif: -1- [Ar.] Farklı, çeşit çeşit.
m.+ dür 0680/a

muḥâbil: -1- [Ar.] Karşılık olarak,
karşılığında.
m. (m. ol-) 0492/b

muḥanna‘: -1- [Ar.] Peçeli, baş örtüsü
örtlen.
m. (mäh-ı m.) 3801/b

muḥbil: -3- [Ar.] Bahtı açık ve talihli, yüce
mevki ve makamlara erişmiş olan.
m. 0379/a, 3257/b, 3258/b

mūm: -20- [Far.] Mum.
m. 1817/b, 2800/b, 2958/b, 3112/b,
3487/b, 3612/b, 3652/b, 4501/b,
4502/b, 4540/b; (m. bigiyken)
1549/b; (m. gibi) 2060/b, 2997/b
m.+ dan 2954/a
m.+ ı 3602/b, 4055/a
m.+ layın 0453/a, 3682/b
m.+ sın 3487/a
m.+ van 3682/a

mūnis: -1- [Ar.] Kolayca dostluk kurabilen,
sokulgan, sıcakkanlı, cana yakın.
m. 3050/b

murād: -33- [Ar.] 1. İstek, dilek, arzu.
m. 1636/b, 2926/b
m.+ a 1673/b, 2389/a; (m.+ a irdūn
2199/b
m.+ a (m. ir-) 1674/b
m.+ ı 1182/a, 2585/b, 2929/a,
3254/b, 4009/b
m.+ uñ gözlemek 2865/b
m.+ ın 0249/a, 0549/b, 2866/b,
3216/a, 3607/a, 3760/b, 3918/a
m.+ uñ (m. gözle-) 2865/a, 2866/a
m.+ ına 0802/a
m.+ ıyla 1680/b
2. Amaç, gaye.
m. 4275/a
m.+ a 3876/a, 4225/a, 4274/b

- m.+ ı bulıma 2372/a
m.+ uñ 1737/b, 1954/a, 2158/a,
3971/b m.+ uñ bigi 2402/a
- murādsuzlık:** -1- [Ar.+T.] İsteksizlik
m.+ ıla 1700/a
- muraşsa:** -7- [Ar.] Kıymetli taşlarla
bezenmiş.
m. 1207/b, 3801/a, 3802/a, 4196/a;
(cevāhir-i m.) 2290/a; (m. eyle-) 1526/b, 4547/a
- murdār:** -2- [Far.] Murdar, pis, kirli.
m. 3964/a
m.+ a 0628/b
- murg:** -1- [Far.] Kuş.
m. (m.- ı gülzār “gül bahçesindeki kuş”) 4102/a
- murg-zār:** -2- [Far.] Kuşu çok olan yer.
m. 1402/b
m.+ ı 0590/a
- muşavver:** -1- [Ar.] Bir şekle, bir biçime
konulmuş, şekil ve suret verilmiş.
m. 2048/a
- muşıl:** -5- [Ar.] Ulaştıran, eriştiren.
m. 1334/b, 1336/a
- Muşıl:** -5- Musul.
M. 2125/a
- Müşıl/ Müşıl:** -5- Hüsrev’in sadık
adamlarından biridir.
M. 1339/a, 2155/a; (M.- ı mihter) 2146/a
M.+ e 2153/a, 2161/a
M.+ ı 1338/a
M.+ ile 1343/a
- Muşafā:** -1- [A.] Hz. Muhammed’in
isimlerinden biri.
M.+ yı 4587/b
- muştıla:** -2- [T.] İyi ve muştulu haber
getirmek, müjde vermek,
müjdelemek.
- m.- ram 0389/b
m.- yu 0608/b
- muştuluk:** -1- [T.] Müjde, sevindirici
haber.
m.+ a 4063/a
- mu‘teber:** -1- [Ar.] Saygı gören, hatırı
sayılır, saygın, itibarlı.
m.+ di 4310/b
- muṭī:** -1- [Ar.] Uyan, itaat eden, boyun
eğen.
m. (m. ol-) 0184/a
- muṭlak:** -4- [Ar.] Kayıtsız, şartsız.
m. 0204/b, 0291/b, 2963/a, 4173/a
- muṭrib:** -4- [Ar.] Bir musiki aleti çalan
kimse.
m. 0395/b, 1491/b, 4577/a
m.+ uñ 4080/b
- muṭribsüz:** -1- [Ar.+T.] Çalgısız, çalgı
olmadan.
m. 0828/b
- muwāfık:** -3- [Ar.] Uygun, yerinde.
m. 1158/b, 3485/b, 3571/b
- müy:** -1- [Far.] Tüy, saç, kıl.
m.+ ı (müşk-i m. “mis kokulu saç”) 2854/a
- muzafter:** -1- [Ar.] Üstünlük elde etmiş,
galip.
m. (m. ol- “zafer kazanmak”) 0801/a
- mübārek:** -5- [Ar.] Kutlu, uğurlu.
m. 1601/b, 1652/b, 4183/b; (m. kılıvir-) 0009/b
m.+ dür 4114/b
- mübārız:** -1- [Ar.] Savaşlarda meydana
çıkarak hasmıyla teke tek dövüşen,
mübareze eden.
m. (m. Ġāzī Muḥammed Beg Bin Aydın) 0242/a

mübtelâ: -1- [Ar.] Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün.
m.+ yı 3694/b

mücellâ: -1- [Ar.] Parlak, parlatılmış.
m. 0830/b

mücelled: -1- [Ar.] Cilt yapılmış, ciltlenmiş, ciltli.
m. 4683/b

müdâm: -1- [Ar.] Devamlı, sürekli.
m. 4669/b

müdbirlik: -1- [Ar.+T.] Talihsizlik, bahtsızlık.
m.+ üm 3257/a

müddet: -1- [Ar.] Zaman, vakit, süre.
m.+ de 4273/b

müdevver: -1- [Ar.] Yuvarlak.
m. 2048/b

müferrih: -3- [Ar.] Ferahlık veren, ferahlatıcı, iç açıcı.
m. 3110/b, 3941/b; (m. ol-) 3110/a

mühlet: -1- [Ar.] Bir işin yapılması için verilen belirli süre, vade.
m. (m. vir- "belli bir süre belirlemek") 0237/a

mühr/ mühür: -25- [Far.] Mühür, imza.
m. 1911/a, 2652/a, 2923/b; (m.- i hâkân) 2650/a; (m.- i yâkût) 4251/a; (m. bas-) 1946/a, (m. ko-) 2208/a; (m. ur-) 1911/a, 2849/a, 4633/b
m.+ i 2184/a, 2626/a, 2654/b, 2655/a; (m.+ i ko-) 2516/a
m.+ ile 0645/a
m.+ in 0453/b, 1474/a, 3494/a; (m. mi) 4294/a
m.+ ine 2651/b
m.+ ini 1977/a; (m. u-) 2275/a
m.+ ümi 1970/a
m.+ den 1970/b

mühürle-: -2- [Far.+T.] Mühürlemek.

m.- di 1945/b
m.- p 1255/b

mühürlü: -1- [Far.+T.] Mühürlü, mühür basılmış.
m.+ dür 3634/a

mühürsüz: -2- [Far.+T.] Mühürsüz, mühür basılmamış olan.
m. 2617/b, 3660/b

mükâfât: -1- [Ar.] Bir başarının, iyi ve güzel bir davranışın karşılığı olan şey.
m. (m. ol-) 3858/a

mükerrem: -1- [Ar.] Saygı değer, hürmete layık, yüce, aziz, muhterem.
m. ('İsâ Bin Muḥammed Bin Aydın) 0262/b

mülhid: -1- [Ar.] Allah'ı tanımayan, Tanrı'yı inkâr eden, dinsiz, imansız kimse.
m. 0624/a

mülk: -6- [Ar.] Mal, mülk.
m. (faḥr-ı m.) 2931/a; (m.- i cihāndan) 2797/a
m.+ e (iy-m.) 0895/b
m.+ i 2444/b
m.+ inde 4108/a
m.+ üñdür 1683/a

mülket: -2- [Ar.] Ülke.
m. 1783/b
m.+ inden 3148/b

mümkîn: -1- [Ar.] Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.
m. (m. degül) 1155/a

münâcât: -1- [Ar.] Allah'a yalvarıp yakarma, dua ve niyazda bulunma.
m. (m. eyle-) 4247/a

müneccim: -1- [Ar.] Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkaran kimse, astrolog.
m.+ ler 3518/b

münevver: -2- [Ar.] Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
m. (m. ol- “aydınlanmak”) 2355/a, 4056/b

münezzeh: -1- [Ar.] Eksiklik, noksanlık ve kötülükten arındırılmış olan, uzak.
m.+ sin 0054/a

mün‘im: -1- [Ar.] Yedirip içirmeyi, ikram etmeyi seven, iyilik sahibi.
m. 0234/b

mün‘imā: -1- [Ar.] Yarattıklarına sayısız nimetler veren, ikram ve ihsanı sınırsız olan (Allah).
m. 0003/b

münîr: -1- [Ar.] Aydınlatan, ışık veren, ışıklı, parlak.
māh-ı m.+ i 1481/a

mürüvvet: -3- [Ar.] İyilik ve ihsanda bulunma, cömertlik.
m. 0258/b, 1608/b, 4583/a

müsellem: -2- [Ar.] Verilmiş, teslim edilmiş.
m. 4632/b; (m. kıl- “teslim etmek”) 2454/a

müstahak: -1- [Ar.] Hak etmiş, layık.
m. (m. ol-) 3902/b

müstecāb: -1- [Ar.] Kabul olan, kabul edilen.
m. (du‘āyıcun m. ol-) 3709/b

Müsülmān: -5- Müslüman.
M. 0257/b, 0356/a, 0615/a; (M. ol-) 4632/b
M.+ dan 0355/b

Müsülmānlık: -1- Müslümanlık.
M.+ dan 0356/b

müşk: -19- [Far.] Misk.
m. 0603/a, 1001/a, 1607/a, 2279/b, 3791/b; (m. saç-) 0430/a; (m.- i

kāfūr) 0603/b; (m.- i müyü “mis kokulu saç”) 2854/a
m.+ e 1956/b, 3495/a
m.+ i 2345/b, 3294/a
m.+ ile 0555/b, 2487/b, 4526/a, 4526/b
m.+ imi 3886/a
m.+ inden 1451/a
m.+ iyile 3973/b

müşkil: -12- [Ar.] Zorluk, güçlük, sıkıntı.
m. 2406/b, 2936/b, 3989/b, 4184/a; (m. it-) 0071/b; (m. ıl-) 4009/a; (m. degüldi) 1714/b
m.+ e 1945/a, 1945/b, 2272/b, 2504/b
m.+ in 0148/b

müşkîn: -8- [Far.] Misk kokulu.
m. 0384/a, 1352/b, 1489/a, 2772/a, 3625/b, 3750/a; (m. ol-) 0720/a
m.+ den 2382/b

müşkireng: -1- [F. müşk-reng] Misk rengine olan.
m. (m. ol-) 1305/a

müşkü/ müşküy: -7- [Far.] Hüsrev tarafından Şîrîn için yapılmış saray.
m.+ a 0866/a
m.+ da 0850/a // 0849/b
m.+ sı 2790/b
m.+ sına 0807/b, 0816/b, 0849/a

Müşterî: -4- [Ar.] Müşreti yıldızı (Jüpiter).
M. 0496/a, 1534/b; (M.-em) 3911/a
M.+ ye 2947/b

müşterî: -2- [Ar.] Satın alan kimse, alıcı.
m.+ sı 3092/a; (müşterî-em) 3911/b

müvekkel: -2- [Ar.] Vekil tâyin edilen, kendisine vekâlet verilen.
m. 4443/a; (m. kıl-) 0415/a

müyesser: -3- [Ar.] 1. Kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış.
m. (m. kıl-) 0249/a
2. Nasip olan.

m. 0264/a; (m. eyle- “nasip etmek”)
2526/b

müzd: -2- [Far.] Karşılık, bedel.
m.+ i 0027/b
m.+ ine 0234/a

müzd-dâr: -1- [Far.] Karşılık veren.
m.(m. ol-) 2365/b

müzeyyen: -1- [Ar.] Süslenmiş, bezenmiş,
süslü.
m. (m. eyle-) 0158/b

N

nā-bekārī: -1- [Far.] İşe yaramaz, hayırsız, haylaz.
n. 1669/b

nā-bekārī: -1- [Far.] İşe yaramazlık, hayırsızlık, haylazlık eden.
n. 0006/b

nabz: -1- [Ar.] Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara parmakla basıldığında duyulan vuru.
n.+ 1 (n. dut-) 3099/a

nā-çār: -12- [Far.] Çaresiz.
n. 0532/a, 0981/a, 2376/a, 2841/b, 3610/a, 3650/b, 3959/a, 4104/b, 4167/b, 4438/a, 4579/a; (çār u n.) 2020/b

nā-dān: -1- [Far.] Cahil, bilmez, bilgisiz.
n. 3518/b

nādir: -1- [Ar.] Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
n. 0312/b

nā-gāh/ nā-geh: -23- [Ar.] Birdenbire, ansızın.
n. 0517/b, 1299/b, 1358/b, 1406/a, 1461/a, 1503/b, 1518/b, 1520/b, 1546/b, 2251/b, 2297/b, 2616/b, 2651/b, 2771/b, 2818/b, 3123/b, 3323/b, 3399/a, 3455/b, 3924/a, 4367/a, 4491/b, 4587/a

nā-gehān: -1- [Far.] Birdenbire, ansızın.
n.+ 1 2818/a

nağme: -1- [Ar.] Kulağa hoş gelen ahenkli ses, ezgi.
n.+ ler 4077/a

nağme-ter: -1- [Ar.+Far.] Daha ahenkli, daha ezgili.
n. 4071/b

naḥcīr: -2- [Far.] Av.

n. (kaşd-ı n.) 3731/b; (n. it-) 3886/b
naḥs: -1- [Ar.] Uğursuz, çirkin.
n. (n.- i dün “uğursuz, alçak”) 3404/b

nā-kām: -2- [Far.] Muradına erememiş, mahrum, nasipsiz.
n. 1269/b, 2700/b

naḳāre: -3- [Far.] Davul, kös, çalgı.
n. gibi 3208/b
n. 0978/a, 1192/a

naḳd: -1- [Ar.] Değer, kıymet.
n. (n.- i ‘ömrün “ömrün değeri, kıymeti”) 0781/a

nākes: -1- [Far.] İnsaniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak.
n. 0624/a

naḳışlu: -1- [Ar.+T.] Üzerinde işleme bulunan, işlenmiş olan.
n. 0636/a

naḳīb: -2- [Ar.] Bir cemaatin büyüğü, bir kavim veya kabilede başkan veya başkan vekili olan kimse.
n.+ ün 2429/a, 3116/a

naḳḳāş: -19- [Ar.] Yapıların duvar ve tavanlarına süslemeler yapan usta, bezekçi.
n. 0469/a, 0475/a, 0497/a, 0543/b, 0545/a, 0793/a, 0800/a, 2776/a, 2785/a, 3985/a, 789/a; (n.- 1 çinde) 2799/b; (n.- 1 çinī) 0862/a; (n.- 1 mānī) 0405/b; (n.- 1 şāvūr) 3998/a; (şāvūr-ı n.) 0565/a, 2961/a
n.+ 1 0446/a
n.+ ıdı 0405/a

naḳş: -27- [Ar.] Duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim.
n. 0543/b, 3068/a, 3068/b; (n.- 1 çin) 0545/a, 0862/a; (n.- 1 çinī) 0525/b, 2785/b; (n.- 1 dīvār) 2719/b; (n. it-) 0681/b, 3209/a; (n. ur-) 3193/b

n.+ a 0535/b, 0694/a
n.+ ı 0040/a, 0525/a, 0525/b,
0527/a, 0646/b, 2064/b, 3074/a,
4521/b, 4609/b, 4611/a
n.+ ıla 0018/a
n.+ ını 0570/b, 2951/b

naķş-bend: -1- [Ar.+Far.] Ressam, nakkaş.
n.+ i 0441/a

na‘l: -2- [Ar.] 1. Pabuç.
n.+ ını 0108/a
2. At, eşek gibi binek ve yük
hayvanlarının tırnaklarının
aşınmasını önlemek için ayaklarına
çakılan demir parçası.
n. 3807/b

nālān: -2- [Far.] İnleyen.
n. 2980/a; (n. ol-) 0375/b

nāle: -4- [Far.] İnleme, inilti.
n. 1078/b, 4119/a; (n. vü āh işit-)
4151/a; (n. ol-) 1788/b

nām: -5- [Far.] Ün, isim.
n. 1137/b, 4620/b; (n. u nengi)
4075/b; (n. bul-) 3661/b; (n. vir-)
1731/a

nāme: -42- [Far.] Mektup.
n. 0651/a, 1218/a, 1853/b, 1858/b,
1944/a, 1947/a, 1949/a, 1969/a,
1974/a, 2179/a, 2281/a, 2497/a,
2501/b, 2699/a, 4620/b, 4633/a; (n.
gel-) 2528/b; (n. kıl-) 4635/a; (n.
oķu-) 1858/a, 2296/a; (n. yaz-)
1881/a, 1957/a
n.+ de 1854/a
n.+ lere 2184/a
n.+ leri 2195/a, 2196/a, 2212/a
n.+ ñ 2506/a
n.+ nüñ 1795/a, 1932/a, 1977/a,
2280/a, 3461/a, 3494/a
n.+ sin 3492/a
n.+ siyle 2276/a
n.+ ye 1970/a, 2275/a, 2516/a
n.+ yi 3491/a
n.+ yle 1827/b, 1980/a

nā-merd: -2- [Far.] Korkak, alçak, mert
olmayan.
n. 4582/a; (n. ol-) 2769/b

nā-murād: -2- [Far.+Ar.] İsteğine
erişememiş, muradına erememiş.
n. 4099/a
n.+ uñ 3216/a

nāmūs: -2- [Ar.] Irz, iffet, haya.
n. (n. ile ‘ār) 0620/a
n.+ ıla 1364/b

nām-dār: -3- [Far.] Namlı, ünlü.
n.+ ı 0373/a, 4548/b
ķayşer-i n.+ uñ 2276/b

nān: -1- [Far.] Ekmek, yiyecek.
n. 1137/b

nār: -7- [Ar.] Ateş, od.
n. 0417/a, 1507/b, 1604/a, 3073/a,
3889/a, 4192/a; (yanar n.) 2350/b

nār: -13- [Far.] Nar.
n. 0511/b, 1564/b, 2609/a, 2657/b,
3439/b, 3443/a, 3443/b, 3444/a,
3446/a, 4305/a
n.+ a (nār ağacı n.) 1564/b
n.+ uma 4134/a, 4134/b

na‘ra: -2- [Ar.] Duyguların coşması veya
sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle
bağırma, haykırma.
n. (n. işit-) 1008/a
n.+ sı 2235/a

nārenc-āsā: -1- [Far.] Turunç, portakal gibi.
n. 4139/b

narĥ: -1- [Far.] Fiyat, değer.
n.+ ı 2857/b

nār-pistān: -1- [Far.] Göğsü ateş gibi olan.
n. 0690/a

nārven: -1- [Far.] Kara ağaç.
n. 1564/b

naşīb: -4- [Ar.] Hisse, pay.

- n.+ i 3244/a
n.+ üm 2692/a
n.+ üñ 2429/b, 2430/b
- naşihat:** -1- [Ar.] Nasihat, öğüt.
n. (n. vir- “nasihat vermek”) 2398/a
- nā-sipās:** -1- [Far.] Şükür ve hamd etmeyen.
n. 2491/a
- na‘t:** -2- [Ar.] Bir şeyi överek anlatma, methetme.
n. (n. it-) 0119/a
n.+ inuñ 0117/a
- naḥḥ:** -1- [Far.] Hamel burcunda boynuzu simgeleyen iki yıldızın adıdır.
n.+ ında 0743/b
- nāy:** -3- [Far.] Ney.
n. (def ü n.) 0499/b
n.+ ı 3733/a, 3733/b
- nāz:** -33- [Far.] 1. Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.
n. 0415/a, 0557/a, 1600/a, 1989/a, 3611/b, 3927/b; (n. u ṭannāzlık kıl-) 3962/b; (n. it-) 1606/a, 3863/a; (n. kıl-) 0472/b; (n. ol-) 3881/b
n.+ ıla 3435/b, 4201/a
2. Bir şeyi istediği hâlde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
n. 0558/b, 1648/b, 2856/b, 3292/b, 3305/a, 3887/a, 4176/b; (n. eyle-) 3795/a, 3805/b; (n. getir-) 1840/a; (n. kıl-) 2787/b; (n. ol-) 3559/b; (n. vir-) 1521/b
n.+ ı 1610/a, 1860/b, 4472/b; (n. geç-) 3561/a; (n. ko-) 2364/a
n.+ ıla (n. yürü-) 0502/b
n.+ uñ 2888/b
- naẓar:** -10- [Ar.] Bakma, bakış.
n. 0585/a, 0629/b, 3123/b, 3529/a, 3946/b, 4029/a; (n. kıl- “bakmak”) 0452/a, 1878/a, 2135/b, 4607/a
- naẓāra:** -1- [Ar.] Bakma.
- n. 1464/b
- naẓargāh:** -3- [Ar.+Far.] Nazar edilen, bakılan yer.
n. 1418/b, 3867/b
n.+ ıdı 1454/b
- nāzenīn:** -7- [Far.] İşveli, narin.
n. 1518/b, 3779/b, 4042/a; (n. kıl-) 3450/b
n.+ üñ 2996/b
n.+ den 4270/a
n.+ e 0585/a
- nāzır:** -1- [Ar.] Bakan, nazar eden.
n. 4625/b
- naẓır:** -2- [Ar.] Benzer, eş.
n.+ üñ (n. yok) 0055/b, 0074/a
- naẓm:** -4- [Ar.] Vezinli, kafiyeli söz.
n.+ ı 0490/a
n.+ ına 0236/a
n.+ ını 0232/b, 4682/a
- nāzūk:** -4- [Far.] Nazik.
n. 1632/b, 4530/b; (n. ol-) 2996/b
n.+ ıdı 3362/a
- nāz-pīşe:** -1- [Far.] Nazlanan, nazlanmaya alışmış, huy edinmiş.
n. 1401/a
- ne:** -602- [T.] 1. Soru zamiri, ne.
n. 0043/a, 0057/a, 0072/a, 0272/a, 0290/b, 0361/b, 0394/b, 0656/a, 0667/b, 0671/b, 0684/b, 0705/a, 0820/a, 0993/b, 1022/a, 1561/b, 1723/a, 1751/a, 1771/a, 1782/a, 1792/b, 1815/b, 1845/a, 1847/a, 1900/a, 1901/a, 1972/a, 1986/b, 2002/b, 2035/b, 2038/a, 2051/a, 2080/b, 2114/b, 2133/a, 2158/a, 2193/a, 2211/b, 2263/b, 2341/a, 2494/b, 2767/a, 2809/b, 2810/a, 2843/a, 2843/b, 2855/b, 2888/a, 3314/a, 3314/b, 3319/a, 3328/b, 3335/a, 3354/a, 3375/b, 3482/b, 3497/a, 3611/a, 3719/b, 3728/b, 4085/a, 4110/a, 4110/b, 4160/b,

4226/b, 4256/a, 4277/b, 4327/b,
4379/b, 4418/a, 4480/a, 4564/b,
4651/a, 4654/a; (n. bil-) 1028/a; (n.
degül) 3673/b; (n. eyit-) 0549/b; (n.
eyle-) 3101/a, 3313/a; (n. için)
0487/b; (n. it-) 0045/a, 0488/b,
0735/a, 0735/b, 0977/b, 1269/b,
1293/b, 1812/a, 2241/b, 3782/a,
3991/a, 3991/b, 4660/b; (n. kıl-)
0342/b, 0371/b, 0377/a, 2709/a,
2709/b, 2710/a, 3102/b, 3904/b; (n.
ol-) 0083/b, 0146/b, 0319/b,
0704/b, 0736/b, 0753/a, 0783/a,
1115/b, 1133/a, 1150/a, 1300/a,
1405/b, 1734/b, 2024/a, 2045/a,
2883/b, 3489/b, 3679/a, 3876/a,
4113/b, 4377/a
n.+ dür 0088/b, 0548/b, 0549/a,
1041/b, 1312/b, 1319/a, 1586/b,
1793/b, 2000/b, 2462/a, 2521/b,
2571/a, 2709/b, 2989/b, 2993/a,
3035/b, 4999/a
n.+ ler 2326/a, 3880/a
n.+ ñdür 2712/a
n.+ sin 1844/b, 4025/b
n.+ ydi 0857/a
n.+ ye 2897/b
n.+ yi 1449/b, 2437/a, 4610/b
n.+ yise 1757/b
2. Soru sıfatı, ne.
n. 0023/b, 0033/a, 0281/b, 0315/b,
0343/a, 0355/b, 0358/b, 0499/b,
0518/b, 0545/b, 0571/a, 0693/a,
0785/a, 0803/b, 0859/a, 0876/b,
0877/a, 0917/a, 0936/a, 0940/a,
0953/a, 1054/b, 1059/b, 1060/a,
1102/a, 1149/b, 1231/b, 1262/a,
1265/a, 1315/a, 1341/a, 1455/b,
1545/b, 1586/b, 1615/b, 1645/a,
1723/b, 1726/a, 1732/b, 1819/b,
1839/a, 1934/a, 1941/a, 1962/a,
1981/b, 2098/a, 2119/b, 2142/a,
2144/b, 2145/b, 2204/a, 2245/a,
2301/a, 2313/a, 2325/a, 2375/b,
2393/b, 2424/b, 2436/b, 2510/b,
2514/b, 2576/b, 2599/b, 2636/a,
2638/a, 2673/a, 2683/a, 2683/b,
2711/b, 2756/b, 2758/a, 2780/b,
2879/b, 2916/a, 2939/b, 3005/a,
3074/a, 3101/b, 3111/a, 3147/a,

3148/a, 3149/a, 3150/a, 3150/b,
3151/b, 3152/b, 3184/b, 3195/b,
3199/b, 3260/a, 3268/a, 3285/a,
3313/b, 3320/a, 3335/b, 3341/a,
3369/b, 3376/b, 3377/b, 3408/a,
3513/a, 3526/b, 3571/b, 3616/a,
3676/a, 3678/a, 3678/b, 3686/b,
3752/a, 3771/b, 3772/b, 3780/a,
3795/b, 3817/a, 3827/a, 3840/b,
3866/b, 3889/a, 3928/b, 3932/a,
3932/b, 3935/a, 3935/b, 3940/b,
3988/a, 3992/a, 3993/a, 4002/a,
4003/a, 4003/b, 4025/a, 4100/a,
4202/b, 4212/b, 4242/a, 4261/b,
4362/b, 4406/b, 4437/b, 4453/a,
4453/b, 4482/b, 4483/a, 4569/a,
4619/b, 4639/a, 4657/b, 4667/a,
4667/b

3. Soru zarfı, ne.

n. 0290b, 0602/b, 0728/a, 0777/a,
1045/b, 1274/a, 1362/b, 1610/a,
1620/a, 1642/a, 1590/a, 1670/a,
1687/b, 1738/a, 1758/a, 1856/a,
2422/b, 2730/a, 3250/b, 3989/b

4. Olumsuzluk anlamıyla iki
cümleyi birbirine bağlayan edat.

n. (n. ne) 0054/b, 0055/a, 0055/b,
0058/b, 0062/b, 0074/b, 0122/b,
0147/b, 0163/a, 0163/b, 0170/b,
0174/b, 0210/a, 0220/b, 0227/b,
0228/b, 0231/b, 0266/a, 0392/b,
0438/a, 0438/b, 0442/b, 0460/b,
0469/a, 0475/b, 0482/b, 0521/a,
0521/b, 0543/b, 0584/a, 0584/b,
0587/a, 0587/b, 0676/b, 0719/a,
0729/b, 0825/a, 0825/b, 0828/a,
0828/b, 1026/b, 1049/a, 1049/b,
1071/b, 1072/a, 1104/a, 1123/a,
1123/b, 1134/b, 1178/b, 1181/b,
1186/a, 1191/a, 1297/b, 1354/a,
1355/a, 1355/b, 1501/a, 1501/b,
1616/b, 1744/b, 1752/b, 1760/b,
1768/b, 1781/b, 1795/b, 1849/a,
1904/b, 1913/b, 2005/b, 2007/b,
2033/b, 2147/b, 2149/b, 2177/b,
2182/a, 2182/b, 2225/a, 2340/b,
2348/a, 2404/b, 2409/b, 2416/b,
2481/b, 2490/b, 2491/b, 2502/b,
2535/b, 2570/a, 2587/b, 2593/b,
2619/b, 2659/b, 2736/b, 2765/b,

2777/b, 2827/b, 2878/a, 2905/b,
2920/b, 2920/a, 2975/a, 2976/a,
2976/b, 2977/a, 3024/a, 3024/b,
3031/a, 3031/b, 3043/b, 3045/a,
3045/b, 3087/a, 3087/b, 3118/b,
3141/a, 3266/b, 3274/b, 3496/a,
3496/b, 3532/b, 3586/a, 3586/b,
3587/b, 3635/a, 3635/b, 3847/a,
3847/b, 3848/a, 3848/b, 3849/b,
3901/b, 3912/a, 3912/b, 3918/b,
3980/a, 3980/b, 3986/b, 3987/a,
4098/a, 4252/a, 4252/b, 4253/a,
4253/b, 4289/a, 4300/a, 4300/b,
4364/b, 4377/b, 4391/b, 4430/b,
4439/b, 4505/b, 4548/b, 4551/b,
4655/a, 4655/b

nebât: -3- [Ar.] Bitki.
n. (n. ol-) 3428/b
n.+ ı 0115/a; (n.+ ı ol-) 1633/b

nebî: -1- [Ar.] Tanrı buyruğunu kullara
bildiren kimse, peygamber.
n. 4612/a

nebiyyu'llâh: -1- [Ar.] Allah'ın nebisi,
peygamberi.
n. 0122/b

necâşî: -1- [Ar.] Habeş imparatorlarına
verilen unvan.
n. 4620/a

neden: -1- [T.] Ne sebepten, niçin.
n. 3133/b

nedim: -3- [Ar.] Sohbet arkadaşı,
meclislerde birlikte bulunan,
sohbet edilen kimse.
n. (n. ol-) 4660/b
n.+ i 0404/a, 0760/b

nefes: -5- [Ar.] Nefes, soluk.
n. 3554/a
n.+ de 3710/a
n.+ den 0238/b, 0928/a
n.+ dūr ('ömrün dünyede yarım n.)
4656/a

nefir: -1- [Ar.] Savaşlarda uyarı, işaret ve
hücum borusu olarak çalınan
nefesli musikî aleti.
n. (boru vü n.) 3733/a

nefrîn: -2- [Far.] Lanet okuma, beddua
etme, ilenme, beddua, lanet.
n. 4283/b; (n. kııl-) 1929/a

nefs: -5- [Ar.] Öz varlık, kişilik.
n. 2400/b; (n.- i şümüyla) 2313/b
n.+ e 0577/b
n.+ inüñ 0125/b
n.+ üm 0238/b

neheng: -2- [Far.] Timsah.
n.+ i 1719/b, 1769/b

Nehrevân: -5- Irak'ta bir şehir.
N. 0992/b, 1156/b
N.+ a 0922/b, 0980/b, 1014/a

nem: -8- [Far.] Nem.
n. 1296/a, 2027/b, 2034/a, 2880/b,
3308/b, 3535/a, 4454/b; (pür n.
"çok nemli") 1239/b

nemlû: -1- [Far.+T.] Nemli, yaşlı.
n. (gözi n.) 0880/a

nemgîn: -1- [Far.+Ar.] Nemli.
n. (gözi n. ol-) 4445/b

neng: -2- [Far.] Ün, şan, şöhet.
n. 2705/b
n.+ i (nām u n.) 4075/b

ner: -1- [Far.] Erkek, er.
n.+ den (şîr-i n. "erkek aslan")
3052/b

nerd: -2- [Far.] Tavla oyunu.
n. (n. oyna-) 1640/a
n.+ i (n. oyna-) 1565/b

nergis: -11- [Far.] Nergis çiçeği.
n. 0589/a, 0688/a; (n. gibi) 1452/a
n.+ den 1788/a, 2386/b
n.+ e 1435/a, 2386/a
n.+ i 3666/b

n.+ inden 0420/a
n.+ ini 4518/a
n.+ üm 3892/a

nerm: -1- [Far.] Yumuşak.
n. (n. ol-) 1552/a

nesne: -4- [T.] Şey, nesne.
n. 0389/b, 1844/b, 4625/a
n.+ ñ 0389/a

nesrîn: -8- [Far.] Yaban gülü, ağustos gülü.
n. 0220/b, 0426/a, 0598/b, 3294/a,
3490/b; (n. gibi) 2383/a
n.+ e 3892/a

Nestüd/ Nestüd: -4- Savaş esnasında
Behrâm'a ihanet eden askerdir.
N. 2258/a, 2264/a
N.+ a 2256/a
N.+ ı 2251/a

neşât: -2- [Ar.] Sevinç, neşe.
n. 0537/a
n.+ a 3590/a

neşter: -1- [Far.] Cerrahların kesmek ve
yarmak için kullandıkları keskin ve
sivri uçlu ufak bıçak.
n. (n. ur-) 0347/a

nevâ: -1- [Far.] Nağme, ahenk, ses.
n.+ lar 4077/a

nevaht: -1- [Far.] Okşama.
n. (n. ol-) 1424/b

nev-bahâr: -1- [Far.] İlkbahar.
n.+ ı 0824/a

nevbet: -4- [Ar.] Nöbet, sıra.
n. 1535/a, 1546/a, 3384/a
n.+ le 1512/b

nev-cüvân: -2- [Far.] Delikanlı, genç.
n.+ a 1014/b
n.+ dı 0826/b

nevg: -1- [Far.] Sivri uç, nevk.
n.+ iyle 1402/a

nevha: -1- [Ar.] Ölünün arkasından sesle
ağlama, matemle feryat etme.
n. (n. vü âh it-) 3078/b

nevmîd: -3- [Far.] Ümitsiz.
n. (n. ol- "ümitsiz olmak") 1272/a,
2410/b
n.+ i (def-i n. "ümitsizlik tefi")
0588/b

Nevrûz: -3- [Far.] Yılın ve ilkbaharın
başlangıcı sayılan 21 Mart günü.
N. (N. u güz) 4478/b; (ferverdîn-i
N.) 4678/a
2. Nevruz günü kırlara çıkılarak
yapılan bayram.
N. 3130/b

nev-âyîn: -1- [Far.] Yeni tarz, üslup
n. 0154/a

nezr: -2- [Ar.] Şarta bağlı vaat, adak
adama.
n. 0250/a
n.+ ile (n. kurbânıla) 0281/a

nice: -56- [T.] 1. Nasıl
n. 0357/a, 0621/b, 0783/b, 0918/a,
1331/b, 1798/b, 1903/a, 1932/b,
1959/b, 1960/a, 1981/a, 2645/b,
2778/b, 2798/a, 2830/b, 2831/a,
2831/b, 2882/a, 2882/b, 3671/a,
4468/b
n.+ dür 1175/b
n. kılursın 3895/a
2. Ne zaman, ne vakte kadar.
n. 2904/b, 3435/b, 3833/b
3. Ne kadar, çok.
n. 0159/a, 0522/a, 0522/b, 0977/b,
1098/a, 1126/a, 1589/a, 1589/b,
1786/b, 1820/a, 1878/b, 1880/a,
2021/a, 2225/b, 2367/b, 2431/a,
2837/b, 2968/b, 3125/b, 3272/a,
3477/b, 3931/a, 4064/b, 4459/b; (n.
nice) 3931/b, 4089/b
n.+ dür 2903/a
n.+ si 2994/b

niçe: -6- [T.] Çok, pek çok.

- n. 0031/a, 0269/a, 0527/b, 2811/a, 2893/a, 3265/b
- niçün:** -20- [T.] Niçin, neden.
n. 1318/b, 1497/a, 1497/b, 1614/b, 2032/b, 2037/b, 2190/a, 2259/a, 2328/b, 3254/b, 3288/b, 3418/b, 3481/b, 3533/b, 3630/b, 3680/a, 3685/b, 3779/b, 3785/b, 3822/a
- nidā:** -1- [Ar.] Seslenme, çağırma, bağırma.
n. 4542/a
- nifāk:** -1- [Ar.] İnsanlar arasında anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu.
n.+ ıla 3898/b
- nigār:** -32- [Far.] Resim gibi güzel (kadın).
n. 0833/a, 3665/b; (n.- ı hūb) 3085/a
n.+ a 0552/a, 1569/b, 4175/a
n.+ ı 0592/a, 0849/b, 0873/a, 1667/a, 2065/a, 3310/b, 3646/a, 3975/b, 4195/b, 4207/a, 4510/b, 4516/a
n.+ ın 0814/a, 2059/a, 2394/a, 3012/b, 3142/a, 3761/b, 4231/b, 4524/a, 4549/a
n.+ ındur 4212/a
n.+ uñ 0593/a, 1570/a, 3307/a, 4563/b
- nigārā:** -1- [Far.] Ey güzel.
n. 3368/a
- nigārīn:** -3- [Far.] Resim gibi güzel sevgili.
n. 1390/b, 2610/a, 3214/b
- nigehbān:** -1- [Far.] Bekçi, gözcü
n. 1326/b
- nigeh-dār:** -2- [Far.] Bekçi, gözcü.
n. 1257/a, 1941/b
- nigūn-baht:** -1- [Far.] Talihsiz, bedbaht.
n. 4391/a
- nihād:** -1- [Far.] Huy, yaratılış, tabiat.
n.+ ı 2417/a
- nihān:** -5- [Far.] Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.
n.+ da 2285/b
n.+ dı 1638/b
n.+ dur 3615/b
n.+ ın 0547/b
n.+ sın 3715/a
- nihānī:** -2- [Far.] Gizli, gizlice.
n. 1405/a, 3827/b
- nikāb:** -2- [Ar.] Yüz örtüsü, peçe.
n.+ ı 0556/a
n.+ ın 3579/a
- Nikīsā:** -6- Hüsrev'in meşhur sazendesidir. Musikînin piri olarak kabul edilmiştir.
N. 4075/a, 4086/a, 4121/a, 4553/b
N.+ ya 4083/a, 4269/b
- nikū- 'ahd:** -1- [Far.] İyi, güzel söz.
n. 4545/a
- nīk-baht:** -1- [Far.] Talihli, mutlu, bahtiyar.
n.+ uñ 2717/b
- nīk-ḡāh:** -1- [Far.] İyilik isteyen, hayır dileyen.
n. 2168/b
- nīk-nāme:** -2- [Far.] İyi, güzel mektup.
n. 1957/b, 1974/b
- Nīl:** -3- Nil nehri.
N. 1009/a 1595/b; (N. şat-) 1595/a
- nīlgūn:** -1- [Far.] Çivit rengi, lacivert, koyu ve parlak mavi.
n. (ḡarīr-i n. "mavi ipek kumaş") 0597/a
- nīlüfer:** -2- [Far.] Nilüfergillerden, yaprakları yuvarlak ve geniş, çiçekleri beyaz, sarı, mavi, pembe renkte, durgun sularda veya havuzlarda yetişen bir su bitkisi.

n. (n. bigi) 0334/b
n.+ le 0598/b

nīm-hūş-yār: -1- [Far.] Yarı uyanık.
n. 0878/a

nī‘met: -11- [Ar.] 1. İyilik, ihsan, bağış.
n. 0209/a,
n.+ e 2174/b, 3521/a
n.+ inüñ 3522/a
2. Allah’ın kullarına bağışı olan
yiyecek içecek vb. özellikle ekmek.
n. 2928/a; (cām-ı n.) 3599/a; (n. vir-
) 2339/b
n.+ i 0077/b
n.+ iyle 0277/b
n.+ üñ 0034/a, 4676/a

Nīmrūz: -1- Afganistan’ın Nimruz vilayeti.
N.+ uñ 2163/a

nīrān: -2- [Ar.] Cehennem.
n. 2572/b
n.+ da 2557/b

nīreng: -1- [Far.] Resim, suret, şekil,
görünüş.
n.+ i 0768/a

nīsān: -1- [Ar.] Nisan ayı.
n. (n. yağmuru) 1450/b

nişār: -13- [Ar.] Saçma, saçılma, serpme,
serpilme.
n. 2291/b, 3816/a; (n. it- “saçmak”)
0156/b, 2465/b, 3776/a, 3807/a; (n.
İşār it-) 0157/a; (n. kıl-) 3808/b
n.+ ı 1442/b, 3033/a, 4206/b,
4207/b
n.+ ın 3764/b

nīş: -2- [Far.] Zehir, ağu.
n. 3602/a
n.+ ile 3943/b

nişān: -18- [Far.] 1. İşaret, belirti, iz,
alamet.
n. 0836/b, 3207/b, 3386/b, 4087/b,
4601/a; (şultān-ı cihāndan n. iste-) 2463/b

n.+ da 2842/a
n.+ dı 1488/a
n.+ ı 0571/b, 3471/b
n.+ ın 0547/a, 0593/b, 0799/a,
3187/b, 3188/a, 4494/b, 4501/a
2. Ateş edilmek istenen hedef,
nişangâh.
n.+ a (n. ok at-) 4256/a

nite: -69- [T.] Nasıl.
n. 0029/b, 0119/a, 0326/b, 0492/b,
0550/b, 0566/b, 0600/b, 0630/b,
0754/b, 0767/a, 0803/b, 0809/b,
0859/b, 0916/b, 0917/b, 1006/b,
1008/b, 1009/b, 1021/b, 1101/b,
1120/b, 1177/a, 1178/a, 1363/b,
1591/a, 1599/b, 1628/a, 1639/a,
1666/b, 1667/b, 1745/a, 1746/b,
1797/a, 1940/b, 1953/b, 2011/a,
2130/b, 2187/b, 2214/b, 2248/a,
2642/b, 2810/b, 2866/b, 2879/a,
2922/b, 2947/a, 3027/b, 3040/b,
3190/b, 3233/b, 3234/b, 3342/b,
3419/b, 3421/b, 3452/a, 3724/a,
3834/b, 3920/b, 3947/b, 4030/a,
4060/b, 4094/a, 4096/a, 4156/b,
4236/b, 4363/a, 4384/a, 4438/b,
4455/b

nite kim/ nitekim: -29- [T.] Nitekim, nasıl
ki.
n. 0021/b, 0463/b, 0511/a, 0511/b,
0709/b, 0943/a, 0986/b, 1274/b,
1658/b, 2779/b, 2947/b, 2980/b,
3041/b, 3194/b, 3281/b, 3292/a,
3472/b, 3503/b, 3558/b, 3600/a,
3651/b, 3652/b, 3656/b, 4052/a,
4056/b, 4086/a, 4106/b, 4115/b,
4429/a

nitelik: -1- [T.] İstek, umut.
n. 2568/b

Niyātūs/ Niyetūs: -19- Rum padişahı
Kayser’in kardeşidir. Rum askeri
ile Hüsrev’e yardım için İran’a
gelmiştir.
N. 2089/a, 2092/a, 2093/a, 2094/b,
2122/a, 2308/a, 2314/a, 2333/a,

- 2333/b, 2336/a, 2340/a; (n.- 1 Rūmī) 2313/a
N.+ a 2322/b, 2342/a
N.+ ı 2101/a, 2107/a
N.+ ıla 2240/a, 2306/a
N.+ uñ 2332/b
- niyāz:** -6- [Far.] Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica.
n. itmek 4004/b
n.+ ı 0143/a, 3728/a, 3805/b; (n. қо-) 3561/b
n.+ um 4041/b
- nīyet:** -1- [Ar.] Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama, yapmayı aklına koyma, yapmaya karar verme.
n. (n. eyelük ol-) 2459/a
- Nizāmī:** -6- Nizāmī-i Gencevî.
N. 0145/a, 0236/a, 0490/a,
N.+ den 0359/a
N.+ dür 0488/a
N.+ nüñ 0200/b
- nizāmī:** -6- [Ar.] Kanun ve nizamla ilgili.
n. 2450/b, 3448/b; (n. degül) 3444/a
- nizār:** -1- [Far.] Zayıf, arık.
n.+ em 3721/b
- nīze:** -1- [Far.] Mızrak, süngü.
n. 0886/b
- noht:** -2- [T.] Ne vakit, ne zaman.
n. 1723/a, 3007/b
- noqşān:** -2- [Ar.] Eksiklik, kusur.
n. 0058/b; (n. ol-) 3521/a
- nokta:** -1- [Ar.] Biçimi kalemin kağıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil, benek.
n. 1945/a
- nöker:** -1- [T.] Kul, köle, hizmetçi.
n.+ lerüm 2649/a
- nuql:** -1- [Ar.] İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.
n.+ ıla (n. mey) 1545/a
- nūn:** -1- [Ar.] Nun harfi.
n.+ a 0056/a
- nūr:** -42- [Ar.] Aydınlık, ışık.
n. 0017/b, 0094/a, 0094/b, 0574/b, 0822/b, 0860/a, 2116/b, 2357/b, 3073/a, 3327/b, 3754/a, 4005/b, 4021/b, 4061/b, 4155/b, 4241/b; (n.- ı dīde) 0399/a; (n. vir-) 3885/a; (revnaq u n. vir-) 1535/b; (n. saç-degüldür) 3321/b; (n. tol-) 1455/b
n.+ a 1360/a, 3227/b
n.+ ı 1197/b, 1498/a, 1522/b, 2451/b, 2555/b, 3421/a, 4588/b
n.+ ıla 4200/a
n.+ ın 3605/b
n.+ ına 2398/a
n.+ ından 1450/a, 3016/a
n.+ ıyçun 3707/a
n.+ ıyıla 1130/b
n.+ um 3929/b
n.+ un 3327/b
n.+ uñıla 0007/a, 0081/a
n.+ uz 1498/a
- nūrānī:** -1- [Ar.] Işıklı, aydınlık.
n.+ yiken 0061/a
- nūrlandır:** -1- [Ar.+T.] Işıklandırmak, aydınlatmak.
n.- an 0096/a
- nūrlu:** -2- [Ar.+T.] Aydınlık, parlak.
n. 1539/a, 1801/b
- nuşret:** -2- [Ar.] Üstünlük, başarı, galebe, zafer.
n. 0105/a, 1140/a
- nūş:** -15- [Far.] 1. İçme, içiş.
n. 0337/b, 1188/b, 1575/a; (n. kıl-) 1427/a; (n. it-) 0336/b, 1553/b; (n. ol-) 2786/b, 3377/b
n.+ ı 2739/a, 3602/a
n.+ a (n. nūş) 0536/a
2. Tatlı.

n. (n.-āvāz “tatlı ses”) 4039/b; (n.-
lebden “bal dudak”) 3982/b; (n. kı1-
) 1371/b, 2825/b

Nüşîrevân: -4- Rivayete göre Kistrâ
unvanıyla anılan ilk İran şahıdır.
Adaletiyle ünlüdür.
N. 1003/a
N.+ dur 1046/a
N.+ ı 0387/b, 1778/a

nübüvvet: -4- [Ar.] Peygamberlik, nebilik.
n. 0097/b, 0102/a, 4603/b;
(vefādār-ı n.) 0198/b

Nükerân: -1- Nökerler, Orta Çağ Moğol ve
Türk ordularında bir grup askeri
sınıf.
N. 0163/a

nükte: -2- [Ar.] İnce bir anlam taşıyan,
zekâ eseri olduğu için hoş a giden
zarif ve düşündürücü söz, espri.
n. 3147/a
n.+ yle 3147/b

nüvâziş: -1- [Far.] Gönül alma, iltifat etme.
n. (n. kı1-) 1387/a

O

o: -3- [T.] İşaret sıfatı, o.

o. 0992/a, 3859/a, 3868/b

oba: -1- [T.] Göçebe ailelerin konakladığı yer, yurt.

o.+ yı 2454/a

ocak: -1- [T.] Ateş yakılan yer.

o. 0765/b

od: -87- [T.] Ateş.

o. 0024/a, 0463/b, 0597/b, 0766/a, 0774/a, 1637/b, 1694/a, 1699/a, 2254/a, 2254/b, 2729/a, 2876/a, 3402/b, 3486/b, 3686/a, 3753/a, 3923/a, 4016/b, 4258/b, 4466/b, 4632/a; (o. gibi) 0462/a, 3751/a, 3957/a

o.+ a 0355/a, 0368/b, 0439/a, 0520/a, 0765/b, 0772/a, 0772/b, 0774/b, 1071/a, 1075/b, 1695/b, 1699/b, 2190/a, 2380/b, 2753/b, 2876/b, 2894/a, 3036/a, 3958/b, 4145/b, 4376/b, 4378/b, 4480/a, 4482/b, 4524/a, 4555/b, 4631/a; (o. yak-) 0096/b, 0870/a

o.+ ca 1389/a

o.+ dan 1696/a, 4632/b, 4643/a

o.+ ı 2805/a, 2805/b, 3037/a, 3073/a, 3139/b, 3353/a, 3570/b, 3889/b, 4661/b; (o. ur-) 1278/a; (o. degüldi) 1541/b

o.+ ıla 1665/b, 4259/a

o.+ ına 0193/b, 0324/b, 2943/b, 3227/a, 3232/b, 3426/b, 4143/b

o.+ ında 1136/b

o.+ ından 1603/b, 2876/a, 3025/b, 3569/b

o.+ ını 3223/a, 3933/a

o.+ ınıñ 3640/a

o.+ sın 3486/a

o.+ undan 2868/a

oda: -4- [T.] Oda.

o. 0765/a, 2104/b

o.+ ma 4044/b

odag: -14- [T.] Çadır, otağ.

o. 2579/a

o.+ a 3636/b

o.+ ı 0586/b, 3015/b

o.+ ın 3828/a

o.+ ına 0587/b, 0607/b, 1511/b, 2502/a, 3157/a

o.+ ında 1810/a, 4158/a

o.+ uñ 4113/a

o.+ uñda 0394/b

oğlan: -15- [T.] Erkek çocuk.

o. 0281/b, 0369/a, 0375/a, 0575/a, 0939/b, 3842/a, 4296/b

o.+ a 0376/a

o.+ ca 3035/a

o.+ ı 3230/b

o.+ iken 4292/b

o.+ larumuz 1259/a

o.+ sa 0656/a

o.+ van 3237/b

oğlanlık: -1- [T.] Erkeklik, delikanlılık.

o. 4658/a

oğul: -47- [T.] Cinsiyeti erkek olan evlat.

o. 0250/b, 0251/a, 0377/a, 0388/a, 0913/a, 0918/a, 1146/b, 1175/a, 1177/a, 1916/a, 2161/b, 3495/b, 4307/b, 4336/a, 4383/a, 4475/a, 4487/a

o.+ a 0352/b, 1260/a, 2440/b, 4307/a

o.+ dan 0353/b, 0377/b, 0378/a, 0665/a, 1260/a, 4303/a, 4475/b

o.+ ı 0259/a, 0261/a, 0335/a, 0661/b, 0664/a, 1203/b, 1269/b, 1890/a, 4288/a; (oğul o.) 0378/b

o.+ ıdur 4334/a

o.+ ın 0379/a, 4305/b

o.+ ına 1317/a

o.+ ını 4998/b

o.+ ının 0257/a

o.+ lar 4662/a

o.+ sın 1093/a

o.+ van 1045/b

oğun: -1- [T.] Soluğu kesilip tıkanmak, kendinden geçmek, bayılmak.

o.- aydı 0302/b

ohı-: -1- [T.] Okumak.

o.- r 1610/b

ohşa-: -2- [T.] Sevgisini, şefkatini belli etmek, okşamak.

o.- r 4300/b

o.- rıdı 2775/b

ohıtın-: -7- [T.] Vakit.

o. (ol o.) 0037/a, 0476/b, 1482/a, 1706/b, 1890/a, 2412/a, 4072/b

ok-: -23- [T.] Ok.

o. 1159/b, 1349/a, 2044/b, 3062/a, 4256/a; (o. at-) 1007/a, 1322/b, 1382/b; (o. dut-) 2891/b; (o. ur-) 2816/b

o.+ dan 3087/b

o.+ dur 2891/a

o.+ ı 0299/b, 1114/b, 1513/a, 1605/a

o.+ ıla 0300/a, 1413/b

o.+ ındanıdı 0259/b

o.+ ları 1106/b

o.+ uñ 0548/a, 1401/a, 4210/a

okı-/ oku-: -59- [T.] 1. Okumak.

o. 3683/b, 3684/a

o.- dı 0664/a, 1986/a, 2213/a, 2277/a, 2518/a, 2597/a, 2886/a, 3494/b, 3548/a, 4313/b, 4315/a, 4598/a, 4599/a; (nâme o.) 1858/a, 2296/a

o.- duğ 2202/a

o.- duğça 1789/a

o.- dum 2506/a

o.- duñ 0044/a

o.- madın 2798/b

o.- mağından 0010/a

o.- mağa 0179/b

o.- mağ 4598/b

o.- ñ 2740/a, 4080/b

o.- r 0770/b, 0944/b

o.- rdı 2748/b

o.- rısam 0040/b

o.- ya 0649/a, 1946/b

o.- yam 1932/a

o.- yan 2917/a, 3366/a

o.- yıcağ 0175/a

o.- yup 2196/b

o.- yuvire 0898/a

2. Davet etmek, çağırarak.

o.- dı 0642/a, 0983/a, 1170/a, 2519/a, 2620/a, 3012/b, 3459/a, 3646/a, 3779/a

o.- dum 2506/b

3. Hikâye ve şiir söylemek.

o.- dı 1947/a,

o.- duğın afsûn 0806/a

o.- ğıl (o. Hüsrev ü Şîrîn kitâbın) 0129/a

o.- mağla 2834/a

o.- rdı 2856/a, 3928/a

o.- rsa 1010/a

4. Konuşmak.

o.- dı 1977/b,

o.- dılar 1051/a

o.- ya 0005/b

okın-: -5- [T.] Okunmak.

o.- a (defter o.) 0187/a, 0187/b

o.- aydı 2920/a

o.- ısar 0159/a

o.- sa 2919/b

okla-: -1- [T.] Okla vurmak.

o.+ yıcılar (gönül o. "gönül vuran") 1513/b

okut-: -1- [T.] Çağırarak, davet etmek.

o.- dı 2107/a

ol-: -1196- [T.] 1. Yardımcı fiil, olmak.

o. (âferîn o.) 2505/b, 2566/a, 2566/b; (baş o.) 1838/a; (bâķī o.) 3538/a; (bayağı o.) 1618/b; (cân o.) 0145/a; (cüst o.) 2636/b; (dest-gîr o.) 4038/b; (emîn o.) 3437/b; (hayrân o.) 2243/b; (hurrem o.) 1679/b; (imîn o.) 3229/a; (kâmrân o.) 2722/b; (kâmurân o.) 1875/b; (kaygulu o.) 4533/b; (müslümân o.) 4632/b; (pâyidâr o.) 4652/a; (revân o.) 1863/b, 2628/b; (şâd o.) 2343/a, 2605/a; (şâdumân o.) 0459/a, 1036/b, 2722/a; (tâze o.) 3813/a; (tercümân o.) 0145/b; (yâdigâr o.) 4652/b; (yavaş o.) 1063/a; (ziyân o.) 1807/b

o.- a (ābād o.) 3041/b; (āfāt o.) 0946/b; (āgāh o.) 3366/b; ; (arḳa vü yār o.) 4475/a; (artuḳ o.) 0189/a, 4605/a; (aṣṣı o.) 0036/b; (‘āṣıḳ o.) 0443/b; (āṣıḳāra o.) 2081/b; (ayru o.) 0890/b, 0891/b; (bal o.) 1476/a; (baḥt o.) 1960/a, 2625/b; (barıṣıḳ o.) 1035/a; (beñzer o.) 4242/b; (bir o.) 2051/a; (bī-dār o.) 0878/b; (bī-miṣli o.) 0391/b; (bir nem o.) 2880/b; (bī-ṣek) 3484/b; (bīzār o.) 4512/b; (bulmaya o.) 3430/b; (buyruḳ o.) 2564/a; (bütün o.) 0014/a; (cānı o.) 1455/a; (cüst ü āgāh o.) 1090/b (çāre o.) 3398/b; (dermān o.) 3939/b; (devrān o.) 0159/a; (dilkü gibi o.) 2207/b; (emīn o.) 4615/a; (esen o.) 2907/b; (esrük o.) 4224/a, 4225/b; (evden o.) 3654/a; (fāsıd o.) 1162/a; (genc o.) 4003/a; (gencüñ o.) 2430/a; (gizlü o.) 0798/b; (göñül o.) 1660/b; (göñlüñ o.) 1301/a; (güher-rīz o.) 2170/b; (gümānı o.) 2925/b; (gürbüz o.) 2188/b; (ḥāl o.) 1476/b; (ḥandān o.) 1263/b; (ḥarb o.) 0915/b; (ḥāṣıl o.) 0841/b, 2158/a, 4009/b; (ḥasīn o.) 0188/a; (ḥatm o.) 4603/a; (ḥayır o.) 0090/b; (hemīn o.) 3816/a; (hem-rāz o.) 3654/a; (ḥoṣ o.) 0497/b; (ḥoṣnūd o.) 3946/b; (ḥūn o.) 1010/b; (ḥudāvend o.) 4486/a; (ḥüsrev-i pervīz o.) 1212/b; (ırāḳ o.) 3070/a; (‘ıṣḳ āvāze o.) 1431/a; (iḥsānı o.) 3707/b; (im o.) 1725/b; (‘imāret o.) 1095/b, 1968/b, 2354/b; (īrān-zemīni o.) 1877/b; (kābīn o.) 4166/b; (ḳapucı o.) 0466/b; (kem o.) 2542/b, 4490/a; (ḳılıç o.) 2218/b; (ḳısmet o.) 3841/b; (kim o.) 0035/b, 0647/b; (ḳīne o.) 1733/b; (lāyık o.) 3571/a; (maḥrūm o.) 0045/b; (ma‘dūm o.) 4604/a; (merḥūm o.) 0045/b; (mihmān o.) 2810/b; (miṣl-i tersā o.) 2299/b; (muḳābil o.) 0492/b; (muṭrib o.) 4577/a; (ne çāre o.) 0953/a; (ne o.) 0083/b, 0146/b, 0736/b, 0753/a, 0783/a, 1133/a, 1405/b, 1734/b,

2024/a, 2045/a, 3489/b, 3876/a, 4113/b; (nebāt o.) 1633/b, 3428/b; (nevaḥt o.) 1424/b; (nice o.) 3671/a; (nite o.) 2214/b, 3342/b, 4096/a; (nīyet eylük o.) 2459/a; (nokṣān o.) 3521/a; (nūṣ o.) 2786/b, 3377/b; (odaḡı o.) 0586/b; (orta o.) 1237/b; (pey o.) 2625/b; (peydā o.) 2299/a; (pīr o.) 0718/b; (rāḥat o.) 2209/b; (raḥmet o.) 0042/b; (raḳḳāṣ o.) 2816/b; (ra‘d o.) 0986/b; (rāh o.) 1723/a; (renc o.) 1880/b; (revā o.) 2000/a; (rūṣen o.) 4386/a; (şaḡ o.) 0014/a; (sākī o.) 3377/a; (sākin o.) 4615/b; (şayru o.) 3099/b; (semen sāk o.) 3376/a; (server o.) 1004/b; (şād o.) 0201/b, 1811/b, 2452/a, 2761/b; (şāh o.) 0921/b, 1211/a, 1231/a, 1871/a, 2187/b; (şeksüz o.) 1877/a; (şīrīn o.) 3834/a; (şöyle o.) 3876/b; (taḳṣīr o.) 1589/b; (ṭapucı o.) 0466/a; (tamām o.) 0239/a; (ṭanıṣ o.) 4103/b; (ṭanuḳ o.) 3445/a; (tāze o.) 1431/b; (ta‘zīm o.) 3717/a; (tırıyāk o.) 3376/b; (ṭoḡru o.) 0621/a, 0678/a, 1231/b; (ṭoḡ o.) 2430/b; (töhmet o.) 3831/b; (ṭuraḳı o.) 0586/a; (uzlık o.) 1635/b; (uzun o.) 2907/b; (ümīd o.) 1028/b, 1589/a; (vaḳti o.) 2407/a; (vīrān o.) 0326/b; (yār o.) 1359/b; (yārī o.) 3471/b; (yaş o.) 2353/b; (yavaş o. mı) 1862/b; (yavuz o.) 0891/a, 3662/b; (yig o.) 0966/a, 1027/a, 1879/a; (yigrek o.) 1618/b, 3557/b; (yir o.) 2113/b; (yoldaş o.) 0376/a; (yüce o.) 0966/b; (zaḥmet o.) 1726/a

o.- acaḳ (bunuñ gibi o.) 4577/b; (iṣ o.) 1752/a

o.- adı (laḡza laḡza o.) 2034/b

o.- alar (āgāh o.) 0932/b, 2162/b; (ber-ā-ber o.) 1429/b; (güher-rīz o.) 3765/b; (maḥcūb o.) 0269/a

o.- alı (cihānda o.) 2177/a

o.- alum (ḳul o.) 0032/b; (şād o.) 2335/b; (yār o.) 1906/a, 1906/b, 1908/a

o.- am (şāh o.) 1960/a; (ṭuṣ o.) 1695/b; (āzād o.) 2017/a, 3275/b;

(bed-nām o.) 3773/b; (fāriğ o.) 1707/b; (gülde o.) 0464/a; (helālī o.) 1374/b; (kul o.) 1285/a, 3863/b; (kuluñ o.) 2955/a; (muṭī^c o.) 0184/a; (nite o.) 1746/b; (sen o.) 3774/a (şāh o.) 1903/b, 1960/a; (ulu o.) 1154/a
o.- an (ḥudāvend o.) 1773/b; (şāh o.) 1773/a
o.- ana (ḥiyānet o.) 0613/a
o.- andan (‘āşık o.) 3150/b
o.- andur (toğru o.) 0615/a
o.- anlarla (āgāh o.) 4317/b
o.- anuñ (düşmen o.) 0903/a
o.- ası (kabūl o.) 3603/a; (ne o.) 2883/b; (ta‘bīr o.) 4060/b; (tedbīr o.) 4438/a
o.- asıdur (acı o.) 2757/b; (uyanıklık o.) 0403/b
o.- asın (āzād o.) 2770/b, 4456/b, 4648/b; (baş o.) 0740/a; (ğamgīn o.) 3477/b; (havālet kılmış o.) 0022/a; (hoşnūd o.) 0036/a; (ırak o.) 1313/b; (kādī o.) 0083/a; (nāmerd o.) 2769/b; (pür-derd o.) 2769/a; (rāzī o.) 0083/b; (sen o.) 3903/a, 3903/b; (şād o.) 2770/a, 4456/a, 4648/a; (şāh o.) 1090/a; (vāşıl o.) 0841/a; (yād o.) 3154/a
o.- asıyısı (alu o.) 1863/a
o.- avan (kāsıd o.) 2798/a; (şāh o.) 1723/b
o.- avuz (toprak o.) 0031/a
o.- aydı (acı o.) 1805/b; (artuk o.) 2515/a; (ayruk o.) 3050/b; (cān o.) 2037/a; (cünbān o.) 2037/b; (çok o.) 1482/b; (dem o.) 1415/b; (dīvār o.) 3060/a; (efkār o.) 3060/b; (esrük o.) 1479/b; (hāş-ı dergāh o.) 3082/a; (hoş o.) 0704/a; (ma‘kūs o.) 0070/a; (mest o.) 1482/a; (müzd-dār o.) 2365/b; (ne o.) 0704/b, 1115/b; (vāfir o.) 0139/a; (yad o.) 0346/a; (yār o.) 2365/a; (tāc o.) 2602/a; (umusu o.) 0722/b
o.- ayıdı (esrük o.) 1485/a; (yārī o.) 3161/b
o.- ayım (güm-rāh o.) 3136/a
o.- ayın (‘ūd o.) 1637/b

o.- dı (‘āc o.) 1250/a (āgāh o.) 0730/a, 0931/a, 1321/a, 1721/b, 1947/b, 2163/a, 2292/a, 2554/a; (ağaç o.) 3443/b; (‘ālem-ārāy o.) 4030/b; (añlamağda o.) 0316/a; (artuk o.) 2484/a; (‘āşık o.) 3151/a, 3378/a; (āşıkāre o.) 1776/a; (āvāre o.) 1267/a; (aydın o.) 0242/b; (ayru o.) 0723/a; (az o.) 1998/b; (āzād o.) 1761/b, 2343/b, 2732/b; (bahāne o.) 3351/a, 3357/a; (bağşı o.) 4382/a; (bahtiyār o.) 1941/a; (baş o.) 1085/a, 2909/b, 3726/a; (bed-nām o.) 1135/b; (beñizi şaru o.) 1196/b; (bīmār o.) 2369/b; (bir o.) 1968/a; (bīşe o.) 2538/b; (bī-çāre o.) 1267/b; (bī-dād o.) 4278/a, 4286/a; (bī-endāze o.) 2167/b, 3814/b; (bī-nūr o.) 0881/b; (cevālet o.) 0023/a; (cin o.) 3132/b; (cüst ü āgāh o.) 4066/b; (çeri o.) 2121/b; (çok o.) 1789/a; (dāmād o.) 4270/b; (dāsītān o.) 3081/a; (derdile ğam o.) 4666/a; (deryā derūn o.) 0315/a; (destur o.) 2720/b; (dil-dār o.) 4269/b; (dīvāne o.) 3883/b, 4640/b; (düşvār o.) 0447/b, 0763/b; (efkār o.) 0573/a; (efsāne o.) 4481/b; (emīn o.) 1602/b; (endīşe o.) 2538/a; (er o.) 1000/a; (erzān o.) 1451/a; (fāriğ o.) 4177/b; (ferseng o.) 3039/b; (fitne o.) 0811/b; (ğamgīn o.) 2311/a; (ğam-ḥor o.) 0360/b; (ğark o.) 3072/a; (ğayib o.) 0885/a; (gelinlik o.) 1995/a; (germ o.) 1552/b; (gizlü o.) 0975/a; (gök o.) 0599/a; (görmez o.) 0266/b; (gözüm kör o.) 2868/b; (gül o.) 4238/a; (gülce o.) 0663/b; (gülşen o.) 0495/b; (güm-rāh o.) 4309/a; (güvāriş o.) 2623/a; (güvenci o.) 4203/b; (güyegü o.) 2526/a; (ḥacil-māh o.) 4185/b; (ḥaķīkat o.) 0821/a; (ḥāl o.) 4403/b; (ḥalāş o.) 3503/a; (ḥarcı o.) 2481/b; (ḥarf o.) 3254/a, 3380/a; (ḥārifi o.) 0722/a; (ḥāşıl o.) 2585/b, 3989/a; (ḥaste o.) 2794/a; (ḥatm o.) 4633/a; (ḥavāle o.) 1578/b; (ḥayf o.) 1683/b; (ḥayın o.) 0735/b; (ḥayrān o.) 0369/b;

(ḥazāyin o.) 4206/a; (helāki o.) 3671/b; (hemdem o.) 4274/b; (hemderd o.) 3093/b; (Hindū o.) 2055/b; (ḥor o.) 2831/a; (ḥoş o.) 2076/b, 2334/b, 2545/a; (ḥurrem o.) 3552/b; (ḥükm o.) 1795/a; (hünermend o.) 0293/b; (ḥüsrev o.) 1408/a, 4627/a, 4640/a; (ıraq o.) 0660/b, 0883/b, 1323/b, 3603/b, 4018/b; (kaḥṭ o.) 1297/b; (kara o.) 0279/a, 1192/b, 2555/b, 4338/b; (karār o.) 0822/a; (kaşr-ı şîrîn o.) 3593/b, 3620/b; (katı o.) 3261/b; (katı yatlu o.) 4420/b; (kağulu o.) 2485/b; (kaşşer o.) 1963/b; (kem o. mı) 1296/b; (kesr o.) 3547/a; (kıl o.) 1653/b; (kışa o.) 4585/a; (kim o.) 2736/a; (kulavuz o.) 3357/b; (kutlu o.) 2360/a; (kuvvet o.) 0102/b; (kuvvetlü o.) 3391/a; (lâyık o.) 2049/b; (la'ı o.) 3295/b; (ma' lüm o.) 2531/a, 3311/a, 3902/a, 4575/a; (ma' mür o.) 2346/b, 4273/b; (mehcür o.) 1893/b; (meşgûl o.) 3218/b; (mey o.) 1664/a; (mîğ o.) 2239/a; (muḥtâc o.) 2602/b; (muṭrib o.) 0395/b; (mu' ayyen o.) 4617/b; (münevver o.) 2355/a, 4056/b; (müşk o.) 1001/a; (müşkî-reng o.) 1305/a; (müşterî o.) 1534/b; (nālân o.) 0375/b; (nâle o.) 1788/b; (nedim o.) 4660/b; (nerm o.) 1552/a; (nite o.) 4384/a; (pâre pâre o.) 0563/a; (penhân o.) 0591/b, 1248/a; (perîşân o.) 0931/b, 4519/a; (pervâne o.) 3883/a; (peşimân o.) 1329/a, 3455/a; (pîşe o.) 1471/b; (raḥtuñ o.) 1688/a; (rencür o.) 2885/a; (revân o.) 3744/a; (revâne o.) 0922/a; (revnağda o.) 0316/b; (rüşen o.) 1873/b, 3688/b; (sağış o.) 1081/a; (şaru o.) 1248/b, 4322/b; (şayru o.) 0723/b, 2414/a; (serencâm o.) 0916/b; (server o.) 0313/a, 1000/b; (sevüklük o.) 0540/a; (sovuğ o.) 3422/a; (süst o.) 0519/b; (şād o.) 0327/b, 1304/a, 1761/a, 2295/b, 2732/a, 3093/a, 4160/b, 4344/b; (şād u ḥurrem o.)

4274/a; (şāh o.) 1780/b; (şāhı o.) 2359/b; (şāhsuz o.) 4012/a; (şeh o.) 1776/b, 2484/b; (şehinşāh o.) 1254/a; (şeker-bār o.) 3727/b; (şeker-rîz o.) 2577/b, 3812/b; (şekker o.) 3612/b; (şîrîn-ter o.) 4221/a; (şūrîde o.) 0560/a, 4014/a; (taḥta o.) 3533/a; (taḥdîr o.) 3482/b; (tamâm o.) 2693/a; (tar o.) 1831/a; (tāze o.) 2167/a, 3814/a; (tāze rūḥı o.) 0776/a; (tîz o.) 3957/a, 4539/a; (tuş o.) 0330/a; (tuş o.) 0517/b, 4073/a; (tütîyâsı o.) 4031/a; (tünd o.) 1003/b; (uzak o.) 0945/b; (vâcib o.) 0183/b, 0209/a; (vâkıf o.) 2468/a; (vaḳti o.) 2406/a, 4229/a; (vestâ-ḥîz o.) 4539/b; (yād o.) 3286/b; (yağ o.) 1536/b; (yavuz o.) 1131/b; (yegâne o.) 1980/b; (yüz yıl o.) 3667/b; (zaḥmet o.) 3012/a; (zâr o.) 1831/b, 3578/b; (zâr u giryân o.) 3509/a; (zehr o.) 4283/a; (zeng-pîrüzî o.) 1305/b; (zindân o.) 4308/b; (ziyâret o.) 3453/b
o.- dıdı (bî-dād o.) 4344/a (‘ūd o.) 4072/a; (yakın o.) 0981/b
o.- dılar (âzād o.) 2452/b; (dem-sâz o.) 1492/b; (meşgûl o.) 4264/a; (revân o.) 1385/b; (serv o.) 0508/b; (şād o.) 1992/b, 4270/a; (şeh o.) 1942/b; (tanuğlar o.) 3642/b; (toğ o.) 1398/a; (yaya o.) 2137/b; (zâr o.) 3413/a
o.- disa (žāyi‘ o.) 0397/a
o.- diyıdı (‘āşî o.) 4311/b
o.- diyısa (acı o.) 3986/b; (aḥvâl o.) 0550/b; (taḥdîr o.) 2827/a
o.- dıysa (ger o.) 3889/a
o.- duğınca (aḳsağ o.) 1673/a; (diri o.) 1214/a
o.- duğını (ḥüsrev o.) 4342/b
o.- duğumca (cihân-dâr o.) 1971/b; (şāh o.) 3926/a; (var o.) 1971/a
o.- duğ (düşmen o.) 2203/a; (ten o.) 2203/b
o.- duğça (cihân o.) 3903/a; (diri o.) 1285/a, 4138/b; (günüñ o.) 2443/a, o.- duğda (gerek o.) 2613/b
o.- dum (‘alem o.) 3823/a; (āvâre o.) 4036/b; (ben o.) 1775/a; (bî-çâre

o.) 4036/a; (cānlu o.) 3272/a;
(ķanlu o.) 3272/b; (ķaravaš o.)
4142/b; (ķulī o.) 0657/b; (oš o.)
3416/b; (tercūmānī o.) 0200/a; (tōlu
o.) 1970/b; (yil o.) 2671/a
o.- dumsa (īraķ o.) 2847/a
o.- duñ (aġyār o.) 1143/b; (emīn o.)
1172/b; (gūm-rāh o.) 1139/a; (ħaste
vū zār o.) 4475/b; (ne o.) 3679/a;
(pīr o.) 4659/b; (sevmez o.) 1713/a;
(uçmaķda o.) 3432/b; (yār o.)
1143/a
o.- dur (revā o.) 3796/a
o.- ġıl (īraķ o.) 0686/a
o.- ıcaķ (fāš o.) 3120/a; (imīn o.)
1601/a; (kām o.) 2373/b; (nite o.)
1953/b; (tañ o.) 3485/b; (rāyī o.)
4345/a
o.- imayasın (ceng o.) 2262/b
o.- ınca (behrām o.) 2656/a; (ceme
o.) 1209/a; (egrilik o.) 0632/b; (gice
o.) 3069/a, 3119/a (īraķ o.) 0724/a;
(šabāh o.) 0782/b; (seher o.)
1560/b, 2943/a
o.- ısar (āġāh o.) 0648/b; (cān o.)
1959/b; (dār o.) 2350/a; (eylik ü
erlik o.) 1852/a; (māh o.) 3894/b;
(ne o.) 1150/a, 4377/a; (uġurladuñ
o.) 4408/b
o.- ısardur (lāyık o.) 0325/a; (ġālib
o.) 1865/a; (revāne o.) 1061/b
o.- lum (uyanuk o.) 0782/b
o.- ma (‘āciz o.) 2607/b; (ġamġīn
o.) 1735/a; (iri o.) 3944/a; (kem o.)
0620/b (rence o.) 3963/a
o.- madı (āzād o.) 2006/a; (dün o.)
3421/b; (ġamġīn o.) 4560/b;
(maķbūl o.) 4264/b; (ma‘lūm o.)
0045/a; (merhem o.) 4662/b; (rām
o.) 3555/b; (rūšen o.) 1059/a; (süst
o.) 0326/a; (šād o.) 3361/b; (taķšīr
o.) 3482/a; (ziyān o.) 1113/b
o.- madıysa (aşşı o.) 2405/a
o.- maduġıyıla 0533/b
o.- maduķ (šād o.) 1818/b
o.- madum (šād o.) 3275/a
o.- maduñ (od o.) 3686/a
o.- maduñ (īraķ o.) 3628/b; (rām o.)
3916/b

o.- maġa (ser-efrāz o.) 1840/b;
(şehinşāh o.) 1093/b
o.- maġı (ħasūd o.) 4649/b; (ķara
o.) 4384/b; (šād o.) 1433/a
o.- maġıl (ħor o.) 3964/b; (nevmīd
o.) 1272/a; (süst o.) 2633/b
o.- maġıyıçun (oñat o.) 0738/b;
(rām o.) 0964/a
o.- maġuñ (taşra o.) 3686/b
o.- maķ (‘āşık-bāzī o.) 1370/b (āzād
o.) 1155/a, 3438/b; (ferhād o.)
3438/a; (ger o.) 0023/a; (göz yolda
o.) 0876/a; (ħārīf o.) 1597/b;
(hemīn o.) 4007/b; (ķayġulu o.)
3536/b; (leşker o.) 1691/b
o.- maķdan (düşmenle o.) 3554/b
o.- maķ (helāl o. mı) 1370/b; (tīz o.
degül) 3999/a
o.- mamaġı (güç o.) 4532/b
o.- mañ (īraķ o.) 2551/b
o.- masa (ulu o.) 2508/a; (‘ışık o.)
2919/a, (tōp o.) 3774/b
o.- masa (yaġı o.) 0777/b
o.- masaydı (mevcūd o.) 0174/a
o.- masayıdı (dīv o.) 0302/a
o.- masun (cihānda o.) 0614/b; (eġri
o.) 4339/b; (eksük o.) 0612/b; (gözi
o.) 0792/a; (ħıyānet o.) 0622/b; (hīç
o.) 3258/a; (ķahr içinde o.) 0321/b;
(kīn o.) 1895/b; (šād o.) 4287/b;
(tārāc o.) 1718/a
o.- maya (‘āciz o.) 1917/a; (āġāh o.)
2616/a; (artuķa o.) 2467/b; (‘ayb
o.) 0962/a; (bir o.) 3862/a; (dirīġ o.)
2612/b; (güher kem o.) 3544/b;
(ħāş o.) 3103/b; (ħāşıl o.) 3971/b;
(ħazīn o.) 0188/b; (ħoş o.) 1597/a;
(ılanı o.) 4003/a; (gey o.) 1660/b;
(meşġül o.) 2640/a; (mey o.)
1660/a; (muħālif o.) 2754/b;
(nevmīd o.) 2410/b; (nite o.)
3419/b; (saħī o.) 1367/b; (süst o.)
3563/b; (taķşīr o.) 1294/b; (vīrān
o.) 1951/b; (yaş o.) 1696/b; (yavuz
o.) 2881/a; (yavuz o. degülven)
3870/b; (yir o.) 0711/a; (zāyī‘ o.)
0292/b; (ziyān o.) 0036/b; (ziyānı
o.) 4003/b;
o.- mayadum (īraķ o.) 3982/b
o.- mayalar (yaluñuz o.) 1377/a

o.- mayam (şayru o.) 2749/b; (şād
o.- mayam mı) 1656/a
o.- mayasın (vefā-dār o.) 2864/b;
(yār o.) 2864/a
o.- mayıgör (yār o.) 1926/a
o.- mayınca (başsuz o.) 4590/a
o.- maz (ārām itmek o.) 1068/b
(cūvān-merd o.) 4582/b; (dāyim o.)
2399/b; (dem o.) 4167/b; (demür
o.) 3108/b; (efkār o.) 2433/b;
(eksük o.) 2027/b; (erlik o.) 1644/a;
(hoş o.) 3536/b; (‘ışk-bāzī o. ise)
1444/b; (işitmek o.) 0865/a; (kayşer
o.) 2371/b; (nerd oynamak o.)
1640/a; (oğ dutmak o.) 2891/b;
(olur o.) 4034/a; (ortak o.) 2351/b;
(uşaň o.) 3564/b; (uşşı o.) 1025/a;
(revā o.) 1635/a; (server o.) 2371/a;
(süst o.) 0015/b; (vīrān o.) 0159/b;
(yire atmak o.) 2891/a
o.- mazdı (eblağ o.) 4173/b; (hoş o.)
4288/b; (sücisüz o.) 1561/a;
(tamām o.) 1416/a
o.- mazısa (dil-dār o.) 2838/a;
(düşmen o.) 1283/b; (kābīn o.)
3834/b; (suç o.) 1107/b; (yağı o.)
1618/a (var o.) 3489/b
o.- mazısaň (bir o.) 4365/a; (rām o.)
3947/a
o.- mazsa (çift o.) 4215/a; (devlet
o.) 2371/b; (dil-dār o.) 1617/a; (ger
o.) 1129/b; (kābīn o.) 4164/b; (māl
o.) 1803/a; (rāzī o.) 0371/b; (sözi
o.) 1290/b; (tar o.) 3844/b; (ziyān
o.) 1284/a
o.- mazuz (bir o.) 4488/a
o.- mazvan (acı o.) 2366/b
o.- mış (āgāh o.) 4431/b; (‘arş o.)
1437/b; (āzād o.) 4562/b; (donuğ
o.) 3669/b; (ferş o.) 1437/a; (gözi
nemgīn o.) 4445/b; (hal o.) 4597/a;
(iş o.) 1357/b; (konuğ o.) 3669/a;
(manzūr o.) 2357/a; (mes‘ūd o.)
0104/b; (nağş-ı dīvār o.) 2719/b;
(süci o.) 1574/b; (tīz o.) 1111/b;
(toprak o.) 3274/a;
o.- mışa (şehīd o.) 3367/b
o.- mışam (bīzār o.) 1785/b;
(hünersüz o.) 1047/b; (hor o.)
3250/a

o.- mışdı (acı o.) 4523/b; (‘āşık o.)
3196/a; (enbūsī o.) 2553/b; (giryān
o.) 4466/a; (maḥrem o.) 3051/b;
(müşkīn o.) 0720/a; (peydā o.)
1891/b; (şāh o.) 0252/a; (tābān o.)
0600/a; (uçmak o.) 1459/b; (yir o.)
1720/b
o.- mışıdı (‘ālem-efrūz o.) 4678/b;
(‘ışk o.) 1460/a; (maḥmūr o.)
2707/b; (tanuğ o.) 0604/a; (teng o.)
2705/a; (tūfān o.) 4509/a; (yağı o.)
0611/a
o.- mışlarıdı (deng o.) 0256/b
o.- mışsın (od o.) 1637/b
o.- mışuz (bir o.) 4100/b
o.- sa (adıla o.) 0632/a; (behrām-ı
gūrī o.) 2730/a; (cānum o.) 0704/a;
(diken o.) 3546/a; (epsem o.)
2895/a; (evvel o.) 2911/a; (eyle o.)
3474/b; (ger o.) 3061/a; (havālu o.)
3752/a; (ırak o.) 2515/b; (kaygulu
o.) 2417/b; (mānend o.) 0066/a;
(mūm o.) 2800/b; (‘ömr o.) 2733/a;
(penhān o.) 0462/b; (şādī o.)
2417/b; (tağ o.) 3981/b; (ten-
dürüstlik o.) 2431/a; (ümīdlü o.)
3393/a
o.- sañuz (şāh o.) 0887/b
o.- saydı (çift o.) 4293/b
o.- sayıdı (āşikārā o.) 0138/b
o.- sayıdı (muḥkem o.) 0778/b
o.- sun (ābād o.) 1753/b, 3573/a;
(açuk u ak o.) 4451/a; (āferīn o.)
0120/b, 2574/a; (āgāh o.) 1254/b;
(ak o.) 0970/b; (ārām o.) 0013/a;
(āvāze o.) 3853/b; (ayağlı o.)
3954/b; (bāğ o.) 4425/b; (bāğ-ı
hurrem o.) 0714/b; (baş o.) 0802/b;
(bende o.) 0208/b, 2932/b; (bir o.)
0911/b, 1913/a, 2589/b; (bī-ğam o.)
3372/b; (bir gün o.) 1587/b; (borç
o.) 0027/b; (ceng o.) 4425/b; (çāker
o.) 0276/a; (dād o.) 2264/b; (devlet
ü baht o.) 0971/a; (dībā o.) 2066/b;
(dütıcı o.) 3878/a; (ellü o.) 3954/b;
(eyü o.) 1753/b; (felek o.) 3821/a;
(ferrāş o.) 3879/a; (fidā o.) 2646/a;
(ğam o.) 2885/b; (ğarīk-i rahmet o.)
2450/b; (hālī o.) 0750/b; (hurrem
o.) 0012/b, 3372/a; (ırak o.) 0970/a;

(ibrişim o.) 0646/b; (kihter o.) 0276/b; (kilīm o.) 1072/b; (māh o.) 1259/b; (maḥbūb o.) 0269/b; (māni^c o.) 4132/b; (merhem o.) 0012/a; (miḥnet o.) 1289/b; (muẓaffer o.) 0801/a; (oyıncı o.) 3878/b; (‘ömri o.) 4374/a; (özile o.) 4443/b; (pāyende o.) 0208/a, 0275/b, 2932/a; (pāyidār o.) 4669/a; (pehlevān o.) 1222/b; (rūşen o.) 0010/a; (selām o.) 0120/a; (sermāye-i ‘ışk o.) 0011/b; (şād o.) 0200/b; (şād u pūr-nūr o.) 0455/b; (şāh o.) 1227/b, 1259/a; (tābende o.) 0275/a; (tanuk o.) 1967/b; (taş o.) 3114/a; (tāze o.) 3821/b, 3853/a; (tolu o.) 4112/b; (uçmak o.) 3431/b; (üç gün o.) 1263/a; (var o.) 3490/a, 3490/b, 3547/a, 3547/b; (yād o.) 0670/b; (yār o.) 4477/a; (yaş o.) 0800/b, 3114/b, 3879/b; (yok o.) 0902/b, 4476/b; (yoldaş o.) 0802/a; (yüce o.) 3955/a; (yüksek o.) 0011/a; (zār o.) 4477/b
o.- u (şād o.) 1655/b
o.- uban (fāriğ o.) 0461/b; (rām o.) 1901/b; (şād o.) 4168/b
o.- ubilem (āzād o.) 3904/a
o.- uñ (āgāh o.) 1979/b, 2550/b; (ayık o.) 2550/b; (kul o.) 2695/b; (meşgūl o.) 4489/b
(siz o.) 1539/b; (umuşuz o.) 1834/b
o.- unca (ḥaşr-ı ebdān o.) 0116/b
o.- up (āgāh o.) 0134/b, 0727/b; (‘āşī o.) 2525/b; (aydın o.) 1573/a; (deng o.) 2243/b; (dergūş o.) 1427/b; (derviş o.) 2260/b; (peşimān o.) 4033/b; (peydā o.) 2062/a; (süst o.) 1460/b, 3810/b; (şād o.) 0429/a; (tünd o.) 3983/a
o.- updı (ārzū o.) 1582/b; (āşüfte o.) 3068/a; (āvāre o.) 3197/a; (bir o.) 4324/a; (cihān-dārı o.) 2727/b; (dermān o.) 2690/a; (kādīr o.) 0294/a; (kısmet o.) 0272/b; (muṭrib o.) 1491/b; (müşkil o.) 2936/b; (şehir-ārāy o.) 4265/a; (yārı o.) 2727/a; (umaç o.) 3038/a; (zār o.-) 3670/a

o.- updur (benden o.) 3861/a; (bed-nām o.) 2750/b; (bir o.) 4216/a; (çāk o.) 1421/b; (erkān o.) 0021/b; (gāh o.) 2150/a; (gūlāmı o.) 3089/b; (ḥaṇçer o.) 2896/a; (ḥüsn-i ay o.) 1544/b; (kām o.) 2750/a; (ma^clūm o.) 0073/a; (mūm o.) 4540/b; (nāz o.) 3881/b; (senden o.) 3861/b (ṭannāz o.) 3881/a; (yatlu o.) 4351/b; (zaḥm o.) 2837/a
o.- updur (zarf-ı guşsa o.) 2916/b
o.- ur (‘āşık o.) 0436/b; (‘ayb o.) 1058/a; (āzād o.) 4008/a; (baht o.) 3822/b; (bayık o.) 0914/b; (bī-dūd o.) 2758/b; (bir iki o.) 0925/b; (biryān o. gibi) 4466/b; (cām o.) 1690/b; (çerb o.) 3251/a, 3393/a; (çok o.) 2954/a; (dağ o.) 3173/b; (dimek o.) 0022/b; (düşmen o.) 0896/b; (feryād o.) 2835/b; (gevher o.) 2459/b; (giriftār o.) 0523/b; (güher-rīz o.) 3459/b; (ḥāşıl o.) 4347/b; (hem o.) 3168/b; (hoş o.) 1532/b; (ḥüb o.) 3758/b; (ırak o.) 3010/a; (içinde o.) 2460/b; (kan o.) 2573/a; (kavl itmek o.) 3178/b; (kayim o.) 1732/b; (kedḥūdālīk o.) 1685/a; (kış reyḥānı o.) 0772/b; (kilīd o.) 0923/b; (kulağ o.) 3658/b; (miḥnet o.) 4357/b; (mi^cmār o.) 3935/b; (müferriḥ o.) 3110/a; (kolay o.) 3098/a; (mükāfāt o.) 3858/a; (müstaḥak o.) 3902/b; (müstecāb o.) 3709/b; (nāzūk o.) 2996/b; (ne o.) 0319/b, 1300/a; (ög o.) 1104/a, 1104/b; (ögüt ögüt o.) 1949/b; (öküş o.) 3545/b; (peşimān o.) 2377/a; (peydā o.) 2312/b; (rahmet-engizliki o.) 3900/b; (rāy o.) 1104/a; (renc o.) 4357/a; (revnāk o.) 1475/a; (rūşen gün o.) 1273/a; (rūşen revānı o.) 1778/b; (sağ o.) 2992/b; (sav u sözi o.) 1671/a; (şayru o.) 3098/b; (sıtmasuz o.) 4453/a; (şīrīn o.) 1657/b; (tamām o.) 2543/b; (tatlu o.) 1475/b; (ṭayı o.) 0899/a; (ṭayim o.) 1732/a; (tīmār o.) 3935/a; (tīz o.) 1470/b; (tīzliki o.) 3900/a; (tok o.) 2405/b; (toprak o.) 2592/b,

3997/b; (us o.) 1104/a; (üstādsuz o.) 2953/a; (yād o.) 2835/a; (yaş o.) 1008/b; (yaz o.) 1501/a; (yig o.) 3531/b, 4008/b, 4301/b; (yigrek o.) 1124/a; (zār o.) 3331/a; (zerrīn o.) 1657/a; (ziyānda o.) 2842/b
o.- uram (ḥor u.) 3994/a; (zār o.) 3994/b
o.- urdı (āgāz u.) 3559/a; (bī-ḥūd o.) 2988/b; (çevgān o.) 2385/b; (ğuşsa o.) 3064/a; (ḥākim o.) 4171/b; (ḥayrān o.) 0522/a, 3334/b; (kısraḳdan o.) 2935/b; (ḳoldaş o.) 3055/a; (ḳonuk o.) 3076/a; (ḳulan o.) 3333/a; (lāzım o.) 0066/b; (mest o.) 0524/a; (nāz o.) 3559/b; (sergerdān o.) 0522/b, 2385/a; (süst o.) 4077/b; (yaş o.) 3033/a; (yoldaş o.) 3055/b; (zebūn o.) 0298/b
o.- urıdı (aydın o.) 3016/a
o.- urısa (āzār o.) 2349/b (tağ o.) 3004/a
o.- urısam (rām o.) 3773/a
o.- urısañ (‘İsā o.) 3534/b
o.- urlar (ḥūlu o.) 4001/a; (yüzi şulu o.) 4001/b
o.- urmuş (cevheri o.) 2965/b
o.- ursa (amān o.) 4126/b; (ay u yıl o.) 3712/b; (buyruk o.) 1901/a; (çeri o.) 3251/b; (destūr o.) 2662/a; (dil o.) 3712/a; (girūr o.) 0322/a; (güneş o.) 4140/a; (ḥāşıl o.) 1954/a; (ḥelvā gibi o.) 2757/a; (iş o.) 4139/a; (‘itāb o.) 1661/a; (‘ivāz o.) 3497/b; (kāğıd o.) 0116/a; (ḳalem o.) 0115/a; (ḳaralık o.) 0114/a; (kātib o.) 0114/b; (ḳuş o.) 3543/a; (sulṭānı o.) 2429/a; (şād o.) 3162/a; (şirīn o.) 1550/b; (tedbīr o.) 3108/a; (tīz ü tünd o.) 1121/a; (var o.) 2079/a; (yavuz o.) 1738/a; (yüce o.) 3824/a
o.- ursañ (yig o.) 1682/a
o.- ursın (āzād o.) 4628/b; (güzīde o.) 0399/b
o.- uruz (küstāḥ o.) 0030/b
o.- urvan (şād o.) 3324/a
2. Bir şeyi elde etmek edinmek.
o.- a 1176/b, 1737/b, 1960/b; (anuñ o.) 0745/a

o.- sa (benüm o.) 0704/b
o.- ur (senüñ o.) 2589/a
3. Gerçekleşmek, vuku bulmak.
o.- a 0486/b, 0908/a, 1813/a, 1907/b, 2419/a, 4183/a, 4614/b; (iş o.) 4138/b, 4514/a; (iş mi o.) 2045/b; (kimler o.) 2130/a
o.- sun (ne dirse o.) 4226/b
4. Sıfat-fiil eki almış kelimelerle birlikte başlama, bitirme vb. bildiren fiilleri oluşturur.
o.-a (bilür o.) 0549/a, 2559/b; (bilmez o.) 3660/a; (ğuşsa yimez o.) 4006/a; (irişmiş o.) 0816/b; (rāzın dimez o.) 4006/b; (yaradılmış o.) 3009/b
o.- am (añmış o.) 1639/b; (bir ḳılmış o.) 3713/a; (cehd itmiş o.) 3774/b; (ḳulluk itmiş o.) 3180/a; (oturmuş o.) 3831/a; (tañmış o.) 1639/a; (varmış o.) 1682/b (yitmiş o.) 3180/b
o.- dı (ne olası o.) 2883/b; (olan o.) 1773/a
o.- dıydı (dād itmez o.) 1921/b
ol-ıcaḳ (iki ay o.) 1277/b; (iki hafta o.) 2119/a; (o. olacaḳ) 1752/a
o.- ısdur (olası o.) 4438/a
o.- asın (geçicek o.) 1724/b
o.- ur (o. dutmaz) 2434/a; (o. olmaz) 4034/a
o.- ursam (tamām iter o.) 3349/b; (yol virmez o.) 3772/a
o.- ursın (görmez o.) 3626/b
5. Var olmak, bulunmak.
o. 3714/a
o.- a (meydānda o.) 2134/b; (yirde o.) 0940/b (zindānda o.) 2134/a, 4336/a
o.- asın (ḳapusunda o.) 2043/a,
o.- mayaydı (sevdan o.) 1702/a; (tañ o.) 1702/b
o.- maz (bende o.) 1608/b
o.- mazısa (Bendüy o.) 2136/a
o.- mışdur (meryemden o.) 2062/b
o.- sa (anda o.) 2976/b; (biñ āh eyler o.) 3350/b

ol: -903- [T.] 1. İşaret zamiri, o.

o. 0005/a, 0005/b, 0014/a, 0014/b,
0021/b, 0033/b, 0049/b, 0067/a,
0067/b, 0068/a, 0068/b, 0072/a,
0091/a, 0096/a, 0096/b, 0098/a,
0098/b, 0099/a, 0099/b, 0100/a,
0100/b, 0110/a, 0110/b, 0121/b,
0146/a, 0259/a, 0290/a, 0294/a,
0314/a, 0315/a, 0315/b, 0317/a,
0318/a, 0318/b, 0377/b, 0386/a,
0412/b, 0420/b, 0441/b, 0456/a,
0470/b, 0479/a, 0479/b, 0485/b,
0570/a, 0587/b, 0642/a, 0670/a,
0675/b, 0691/b, 0700/a, 0705/a,
0741/b, 0773/b, 0805/b, 0841/a,
0859/b, 0861/a, 0889/a, 0899/a,
0904/b, 0941/a, 0941/b, 0943/a,
0943/b, 0947/a, 0948/a, 0954/a,
0954/b, 0976/a, 0981/a, 0984/a,
0987/a, 1002/a, 1006/a, 1012/a,
1060/a, 1088/a, 1112/a, 1112/b,
1121/a, 1127/a, 1156/b, 1211/a,
1228/a, 1231/a, 1246/a, 1316/a,
1317/a, 1330/a, 1360/a, 1366/a,
1367/b, 1502/a, 1502/b, 1587/a,
1587/b, 1684/a, 1758/a, 1784/a,
1784/b, 1792/b, 1838/b, 1859/b,
1861/a, 1863/a, 1875/a, 1884/b,
1926/b, 1945/a, 1945/b, 1964/b,
2009/a, 2009/b, 2015/a, 2056/a,
2063/a, 2072/a, 2084/a, 2084/b,
2123/a, 2143/a, 2152/a, 2168/a,
2168/b, 2169/b, 2170/a, 2193/a,
2269/a, 2273/a, 2275/a, 2290/a,
2318/b, 2330/b, 2340/b, 2350/a,
2374/a, 2382/a, 2426/a, 2430/b,
2442/a, 2491/a, 2491/b, 2494/b,
2505/a, 2561/b, 2568/a, 2575/a,
2583/b, 2636/a, 2678/a, 2678/b,
2699/a, 2699/b, 2706/a, 2706/b,
2770/a, 2777/b, 2783/a, 2828/a,
2899/b, 2902/b, 2913/a, 2913/b,
2914/a, 2914/b, 2918/a, 2918/b,
2926/b, 2950/a, 2950/b, 2965/b,
2998/a, 3000/a, 3021/b, 3059/b,
3074/a, 3082/a, 3087/b, 3099/a,
3140/a, 3174/b, 3202/b, 3207/a,
3207/b, 3212/b, 3283/b, 3292/b,
3305/a, 3362/a, 3386/a, 3386/b,
3395/a, 3408/a, 3439/a, 3463/a,
3463/b, 3464/a, 3464/b, 3485/a,

3517/a, 3539/b, 3556/a, 3556/b,
3588/a, 3637/a, 3638/a, 3641/a,
3679/a, 3709/a, 3709/b, 3768/a,
3808/a, 3823/b, 3895/b, 3923/b,
3937/b, 3981/a, 3998/a, 3998/b,
4002/a, 4010/a, 4024/a, 4038/a,
4043/b, 4053/a, 4082/a, 4082/b,
4140/a, 4165/a, 4225/b, 4299/b,
4311/b, 4318/a, 4360/a, 4360/b,
4392/a, 4415/a, 4463/a, 4463/b,
4479/b, 4495/a, 4511/a, 4511/b,
4514/a, 4526/a, 4526/b, 4531/a,
4533/a, 4539/a, 4601/a, 4601/b,
4650/b; (o. degül) 0849/b, 3517/b

o.+ dı 0097/a, 0097/b, 3612/a

o.+ ıdı 0981/a, 2397/b

o.+ dur 0635/b, 1228/a, 1373/b,
1768/a, 2135/b, 2282/a, 2773/a,
3310/b, 3349/a, 3516/a, 3530/a,
3534/a, 3926/a, 4126/a, 4625/a,
4625/b

2. İşaret sıfatı.

o. 0020/b, 0037/a, 0057/b, 0092/a,
0092/b, 0119/a, 0123/a, 0148/a,
0157/a, 0169/a, 0169/b, 0191/a,
0197/b, 0250/a, 0273/a, 0278/a,
0292/b, 0297/a, 0323/b, 0331/a,
0350/a, 0353/a, 0364/b, 0373/a,
0382/a, 0387/a, 0387/b, 0390/a,
0395/b, 0406/b, 0414/a, 0418/a,
0420/a, 0425/b, 0434/a, 0436/a,
0440/a, 0445/a, 0446/b, 0450/a,
0453/a, 0471/b, 0475/a, 0476/b,
0477/a, 0480/a, 0481/a, 0481/b,
0482/a, 0497/a, 0498/b, 0499/a,
0500/a, 0500/b, 0512/a, 0512/b,
0513/b, 0517/a, 0517/b, 0519/a,
0520/b, 0525/a, 0527/a, 0530/b,
0533/a, 0534/a, 0538/a, 0538/b,
0539/a, 0540/b, 0541/a, 0542/b,
0552/a, 0565/a, 0567/a, 0583/a,
0589/a, 0591/a, 0592/a, 0593/a,
0595/a, 0603/a, 0636/b, 0647/b,
0652/b, 0670/b, 0692/a, 0698/a,
0701/b, 0703/b, 0704/a, 0723/a,
0724/a, 0724/b, 0733/b, 0734/a,
0735/b, 0774/a, 0799/a, 0799/b,
0800/a, 0809/a, 0811/a, 0812/a,
0816/a, 0819/b, 0821/a, 0846/a,
0847/b, 0850/a, 0856/a, 0891/b,

0916/b,	0917/b,	0919/a,	0931/a,	2233/b,	2236/a,	2236/b,	2238/a,
0935/b,	0940/a,	0980/a,	0996/b,	2243/a,	2264/a,	2265/a,	2272/b,
0998/b,	1014/b,	1038/a,	1040/b,	2280/a,	2291/b,	2292/a,	2296/b,
1067/b,	1078/a,	1102/a,	1106/a,	2302/b,	2308/b,	2311/a,	2314/a,
1113/a,	1119/a,	1137/a,	1138/a,	2318/a,	2322/a,	2332/a,	2332/b,
1144/b,	1148/a,	1156/a,	1164/a,	2341/b,	2342/b,	2350/b,	2353/a,
1176/a,	1192/b,	1198/a,	1203/a,	2374/a,	2393/a,	2396/a,	2397/a,
1207/b,	1212/a,	1218/b,	1222/a,	2412/a,	2410/b,	2419/b,	2421/b,
1232/a,	1232/b,	1239/a,	1242/b,	2450/b,	2468/a,	2500/a,	2516/a,
1247/b,	1255/b,	1256/b,	1257/b,	2516/b,	2517/b,	2519/b,	2523/a,
1265/b,	1287/a,	1299/a,	1308/a,	2529/a,	2531/b,	2535/a,	2541/b,
1310/a,	1315/b,	1326/a,	1326/b,	2547/a,	2550/a,	2560/b,	2567/b,
1328/a,	1329/b,	1332/a,	1333/a,	2584/a,	2586/b,	2603/b,	2609/b,
1334/a,	1336/b,	1337/a,	1338/a,	2610/a,	2614/a,	2629/b,	2630/a,
1338/b,	1340/b,	1341/a,	1346/a,	2631/a,	2640/a,	2644/a,	2654/b,
1346/b,	1362/a,	1371/a,	1385/b,	2655/a,	2663/b,	2670/b,	2673/b,
1386/b,	1392/a,	1403/a,	1405/b,	2698/b,	2714/a,	2717/a,	2717/b,
1408/b,	1416/a,	1416/b,	1424/a,	2727/b,	2728/a,	2732/a,	2733/b,
1449/a,	1454/b,	1457/a,	1460/b,	2735/a,	2743/a,	2760/a,	2765/a,
1464/b,	1471/a,	1472/a,	1472/b,	2773/a,	2779/a,	2783/a,	2809/a,
1474/b,	1481/a,	1482/a,	1484/a,	2812/a,	2814/a,	2832/a,	2838/b,
1487/b,	1492/b,	1507/a,	1508/a,	2854/a,	2856/a,	2857/b,	2858/a,
1516/a,	1517/a,	1519/a,	1524/b,	2860/b,	2861/b,	2884/b,	2924/a,
1526/b,	1529/b,	1530/b,	1547/a,	2928/a,	2934/a,	2937/a,	2938/a,
1573/a,	1574/a,	1582/a,	1595/b,	2940/a,	2945/a,	2961/a,	2963/a,
1604/a,	1606/a,	1609/a,	1613/a,	2969/b,	2973/a,	2981/a,	2983/a,
1632/b,	1643/a,	1645/b,	1647/a,	2988/b,	2995/a,	2996/a,	3001/b,
1662/a,	1667/a,	1675/a,	1694/a,	3005/b,	3008/a,	3008/b,	3009/a,
1706/b,	1716/a,	1722/b,	1728/a,	3018/a,	3041/a,	3060/b,	3064/a,
1753/a,	1756/a,	1762/b,	1766/b,	3076/a,	3084/b,	3088/a,	3088/b,
1770/b,	1786/b,	1809/a,	1816/a,	3111/a,	3114/a,	3123/b,	3133/b,
1827/b,	1828/a,	1830/a,	1835/b,	3135/a,	3135/b,	3142/b,	3191/a,
1837/a,	1839/a,	1867/b,	1871/b,	3195/a,	3196/a,	3201/b,	3255/b,
1876/a,	1884/a,	1890/a,	1934/a,	3277/b,	3278/a,	3290/a,	3291/b,
1955/b,	1957/b,	1966/a,	1967/b,	3297/a,	3304/a,	3310/a,	3311/a,
1973/a,	1974/b,	1982/a,	1985/a,	3312/a,	3348/a,	3368/a,	3375/a,
1987/b,	1991/a,	1992/a,	1995/a,	3381/a,	3388/b,	3389/a,	3395/a,
1996/b,	1999/a,	2000/a,	2003/b,	3396/a,	3398/a,	3409/a,	3411/a,
2010/a,	2017/a,	2018/a,	2022/a,	3423/a,	3440/a,	3441/a,	3461/a,
2035/b,	2040/a,	2048/a,	2048/b,	3462/a,	3466/a,	3484/a,	3486/a,
2060/b,	2073/b,	2075/b,	2083/a,	3487/a,	3496/a,	3510/a,	3530/a,
2083/b,	2085/a,	2085/b,	2092/a,	3531/a,	3542/a,	3546/b,	3551/a,
2093/a,	2099/a,	2104/b,	2108/b,	3565/b,	3580/a,	3583/a,	3589/b,
2109/a,	2112/a,	2116/a,	2120/a,	3591/a,	3609/a,	3617/a,	3617/b,
2128/a,	2132/a,	2132/b,	2133/b,	3618/b,	3625/a,	3642/a,	3646/a,
2135/b,	2138/b,	2139/b,	2141/a,	3653/a,	3658/a,	3661/a,	3666/a,
2153/b,	2157/b,	2174/b,	2184/a,	3679/b,	3682/a,	3699/b,	3710/a,
2184/b,	2185/a,	2198/b,	2206/b,	3710/b,	3742/a,	3745/a,	3755/a,
2208/a,	2208/b,	2212/a,	2213/a,	3766/b,	3777/a,	3797/a,	3806/a,
2216/b,	2224/a,	2228/a,	2232/a,	3823/b,	3927/a,	3961/a,	3961/b,

3962/a, 3982/b, 3991/a, 3991/b,
3992/a, 3993/a, 4015/a, 4016/a,
4023/a, 4029/a, 4061/b, 4062/b,
4072/b, 4078/b, 4079/a, 4080/a,
4086/a, 4102/a, 4119/a, 4120/a,
4133/a, 4148/b, 4152/a, 4157/b,
4160/a, 4162/a, 4164/a, 4167/b,
4169/b, 4175/a, 4178/a, 4180/a,
4183/a, 4199/b, 4219/b, 4224/b,
4226/b, 4231/a, 4240/a, 4241/a,
4243/a, 4244/b, 4253/b, 4259/a,
4273/b, 4278/b, 4285/a, 4292/a,
4312/a, 4313/a, 4316/a, 4322/a,
4323/b, 4329/b, 4331/a, 4349/b,
4350/a, 4352/b, 4355/b, 4358/b,
4376/a, 4378/a, 4379/a, 4391/a,
4399/b, 4401/a, 4404/b, 4407/a,
4421/a, 4422/a, 4424/a, 4440/a,
4448/a, 4462/a, 4467/a, 4469/a,
4469/b, 4470/a, 4471/b, 4472/b,
4473/a, 4473/b, 4481/b, 4484/b,
4501/a, 4502/a, 4513/a, 4514/b,
4519/a, 4519/b, 4520/a, 4521/a,
4524/a, 4524/b, 4539/b, 4540/a,
4545/a, 4549/b, 4550/a, 4559/a,
4562/a, 4573/a, 4579/b, 4587/b,
4591/a, 4596/b, 4597/a, 4598/b,
4599/a, 4607/a, 4608/b, 4609/b,
4613/b, 4621/a, 4634/b, 4639/a,
4640/b, 4642/a, 4643/a, 4675/a,
4679/b

ola kim/ ola ki: -9- [T.] O kimse ki.

o. 1689/b, 1725/b, 2014/b, 2015/a,
2024/b, 2354/a, 2791/b, 3117/b,
1727/b

olar: -4- [T.] Onlar.

o. 0248/a
o.+ dan 0531/a
o.+ uñ 1774/b, 4618/b

ol ara: -8- [T.] Ora.

o.+ da 0083/a, 0853/b, 4261/a,
4392/b
o.+ dan 1399/a, 2123/a, 3977/b
o.+ ya 2125/a

omuz: -1- [T.] Omuz.

o.+ a 1352/b

on: -31- [T.] On sayısı.

o. 0019/a, 0019/b, 0297/a, 0299/b,
0301/a, 0306/a, 0422/b, 0760/b,
0925/b, 1077/a, 1361/a, 1507/b,
1625/a, 1724/a, 2173/b, 2322/b,
2383/a, 3100/a, 3644/b, 3762/b,
3764/b, 3832/b, 4195/b, 4260/a,
4292/b, 4534/b, 4614/b, 4681/a
o.+ ıla 2743/a
o.+ ın 2469/b

oñ: -4- [T.] Daha iyi bir duruma girmek,
salah bulmak.

o.- a 0744/b
o.- arısa 0617/b
o.- madı 2022/a
o.- mazısa 0617/a

oña: -6- [T.] Beğenmek, uygun görmek,
muvafık bulmak, kabul etmek.

o.- dın 0978/b, 1175/b, 1333/b,
1886/a, 2018/b 2614/b

oñad/ oñat: -5- [T.] Doğru, uygun,
mükemmel.

o. 0264/b, 3798/b; (o. olmağıyıcun)
0738/b
o.+ ına 2525/a
o.+ van 4500/b

on biñ: -1- [T.] On bin sayısı.

o. 0644/a

ora: -1- [T.] Ora.

o.+ dadur 3519/b

oran: -1- [T.] Oran, ölçü.

o.+ la 2900/b

orta: -4- [T.] Orta, ara.

o. 0940/b, 1237/b
o.+ da 0515/a; (o. mı) 0935/b

ortak: -3- [T.] Birlikte iş yapan, ortak.

o. 2490/b; (o. ol- “bir işi beraber
yapmak”) 2351/b
o.+ uñ 0074/b

oruc: -2- [Far.] Oruç.

o.+ ın 3502/a

o.+ ıyıla 2851/b

ot: -13- [T.] 1. Ot.
o. 1666/a, 2423/b, 3047/a; (o. bit-) 2937/a; (o. mı) 3680/b
o.+ dan 0112/b, 1666/b, 2393/a
o.+ ı 0703/a
o.+ ın 1456/b
o.+ ısa 2374/b
2. İlaç yapımında kullanılan şifalı bitki.
o.+ a 2435/b, 2602/b

otacı: -2- [T.] Hastalıkları otlardan ilaç yaparak tedavi eden kimse, hekim, otçu.
o. 2604/b, 3099/a

otacılık: -3- [T.] Hekimlik.
o. 2603/a
o.+ da 2607/b
o.+ dan 2601/a

otlağ: -1- [T.] Hayvan otlatılan yer, yaylım, mera, çayır, otlak.
o.+ ını 2938/b

otur-: -96- [T.] 1. Oturmak.
o. 0795/b, 1636/a, 1669/b, 2373/a, 2521/b, 2620/b, 3925/b, 4083/b
o.- a 1376/b, 2631/a, 2773/a, 4013/b, 4179/a
o.- am 0461/b, 1693/b
o.- an 2792/a
o.- asın 3796/b
o.- dı 0327/b, 0385/b, 0445/b, 0829/b, 1251/a, 1387/b, 1511/b, 1794/b, 1810/a, 2003/a, 2105/a, 2197/a, 2200/a, 2395/b, 2597/b, 3100/b, 3144/a, 3469/b, 3494/b, 3509/b, 3599/a, 3770/b, 3811/b, 4317/a, 4440/a, 4447/b; (yakın o.) 2577/b
o.- dılar 0949/a, 2304/a
o.- dılardı 2241/a
o.- duñ 1715/a
o.- lum 4168/b
o.- madın 3365/b
o.- mağumuz 2299/b
o.- mağdan 1579/a
o.- maz 1684/a

o.- mış 0515/a, 0592/b, 0855/a, 0878/a, 1459/a, 1507/b, 1989/a, 2717/b, 2748/a, 2942/a, 3138/a, 3220/a, 3281/b, 3339/a, 3468/a, 3565/b, 3567/a, 3600/a, 3831/a, 4071/a
o.- mışdı 1379/a, 1991/a, 2944/a
o.- mışdur 1999/a
o.- mışdı 1506/a, 4266/a, 4375/b
o.- mışlar 0511/a
o.- mışlardı 4069/a
o.- sa 0305/b
o.- sun 2752/b, 4081/a
o.- up 1818/a; (egri o. doğru di- “birine karşı tutumun ne olursa olsun doğruyu söylemek”) 2830/a
o.- ur 0051/b, 0936/a, 2630/b, 3581/a; (halvet o.) 0853/b
o.- urdı 0702/b, 3213/a
2. Yaşamak, ikamet etmek.
o.- mayam 1291/a
o.- asın 3479/a

otuz: -6- [T.] Otuz sayısı.
o. 1111/a, 1872/a, 2189/b, 2742/b, 2743/a
o.+ dı 2289/a

ova: -15- [T.] Çevresindeki yüksek ve arızalı topraklara göre çukurda kalan geniş ve düz arazi.
o. 0799/a, 1335/b, 2471/b, 4197/b
o.+ da 0710/a, 0973/b, 2773/a, 2934/a, 2937/a
o.+ dan 0470/a, 2940/a, 2940/b
o.+ sından 3205/a
o.+ ya 0579/a, 1399/a

oy-: -2- [T.] Keskin, sivri uçlu bir cisimle bir şeyi yontarak veya delerek çukur oluşturmak.
o.- am (kökini o.) 0659/b
o.- mağ 1590/b

oyın/ oyun: -14- [T.] Oyun.
o. 0743/b, 1630/a, 2455/a, 2968/b, 2969/b, 3621/a; (o. düz-) 0676/b; o. (o. dut-) 1396/a; (o. kūr-) 3056/a; (o. oyna-) 0675/a
o.+ da 0421/b, 1443/b, 1517/b

o.+ dan 3584/b

oyuncak: -1- [T.] Oyuncak.

o. 3435/a

oyuncu: -2- [T.] Oyuncu.

o. 2968/a; (o. ol-) 3878/b

oyna-: -17- [T.] 1. Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

o. 1630/b

o.- mağa 4091/b

o.- mağı 1420/b

o.- mağ (nerd o. “tavla oynamak”)

1640/a, 1565/b

o.- maz (gönül o. mı) 1499/b

o.- r 3487/b; (şişe o.) 2420/b

o.- rdı (yürek o.) 2841/a

o.- sañ 1630/a

o.- ya (oyun o.) 0675/a

o.- yan (yürek o.) 2842/b

o.- yup 2252/b, 3878/b

2. Kımıldamak, hareket etmek.

o.- r (gözüm o.) 2843/a

o.- yu 4562/a

o.- yam 1845/a

Ö

öd: -2- [T.] Öd, öd kesesi.
ö. (ö. ü yağ) 2963/b
ö.+ ini 2232/b

öde: -1- [T.] Bir şeyin karşılığını alacaklı olana vermek.
ö.- rven 0236/b

ög: -16- [T.] Akıl.
ö. 1104/a, 1104/b, 2567/b, 4334/b
ö.+ den 0890/b
ö.+ i 0304/b, 0309/b, 1697/b, 3770/a, 4145/a; (ö. git-) 3307/b
ö.+ in 3770/b
ö.+ inde 2110/a
ö.+ inden 3396/b
ö.+ ini 2032/a
ö.+ üm 0039/a

ög-: -9- [T.] Yüceltmek, övmek.
ö.- di 1767/a
ö.- dilerdi 2139/a
ö.- e 2139/b
ö.- er 2111/b
ö.- erin 3950/a
ö.- mez 0942/b
ö.- miş 3166/a
ö.- üñ 3164/a
ö.- üp 2273/b

ögil-/ ögül: -2- [T.] Övülmek, yüceltilmiş.
ö.- miş 0481/a, 2138/b

öglen: -1- [T.] Kendine gelmek, aklı başına gelmek.
ö.- ürken 4664/b

ögren: -5- [T.] Bilgi edinmek, öğrenmek.
ö.- mekte 2379/b
ö.- miş 1002/a
ö.- mişüñ 3705/a
ö.- üp (yol ö.) 0947/b
ö.- ür 0948/b

öğret: -7- [T.] Bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.
ö.- di 0572/a, 0768/a, 2956/b
ö.- en 1064/a

ö.- me 2839/b
ö.- meginden 0313/a
ö.- tiler 3403/a

öğüt/ ögüd: -24- [T.] Nasihat, öğüt.
ö. 0359/b, 0739/b, 1796/a, 2522/b;
(ö. dut-) 2908/b; (ö. işit-) 2521/b;
(ö. vir-) 2003/b, 2012/a, 2021/a, 2701/a; (öğüt ö. ol-) 1949/b
ö.+ i (ö. dut-) 3617/b
ö.+ ile 2001/b
ö.+ inden 1025/b, 2328/b
ö.+ lere 1371/a
ö.+ lerüm (ö. dut-) 2688/a
ö.+ üm (ö. vir-) 2012/b
ö.+ ümüz 1943/b
ö.+ üñ 1708/a, 2690/a, 2691/a
ö.+ üñe 1280/a
ö.+ üñüz 2015/a

öğütle: -1- [T.] Birine bir şeyi yapmasını veya yapmamasını söylemek, nasihat etmek.
ö.- rseñ 2000/a

ökçe: -1- [T.] Ayakkabı veya terliğin, topuğun altına gelen yüksek kısmı.
ö. 2100/b

öksüz: -1- [T.] Kimsesiz, garip.
ö.+ e 4542/b

öküş: -10- [T.] Çok.
ö. 0002/a, 0243/b, 0370/b, 0470/a, 0839/b, 3472/a, 3998/b, 4446/b; (ö. ol-) 3545/b
ö.+ dür 0192/b

öküz: -2- [T.] Öküz.
ö. 2471/a, 4215/a

öl: -39- [T.] Ölmek.
ö.- di 1101/a, 1185/b, 1186/b, 2440/b, 3399/b, 3410/b, 3421/a, 3422/a, 3449/b, 3476/b, 3500/b
ö.- dise 0145/a
ö.- diyse 3490/a
ö.- düğinden 1321/a
ö.- düm 4239/b
ö.- dür 0672/a, 3679/b

ö.- e 0674/b
ö.- em 1086/b, 4514/b
ö.- en 3536/a
ö.- ince 3114/a
ö.- megi 3966/a
ö.- megün 0063/a
ö.- mek 3438/b
ö.- mez 3536/a
ö.- miş 3668/b
ö.- mişe 2839/b
ö.- mişi 1652/b
ö.- se 3474/a, 3485/b
ö.- sün 1926/b
ö.- ür 2434/b, 4453/b
ö.- ürđi 0524/b
ö.- ürsem 3218/a, 3268/b
ö.- ürseñ 2643/a
ö.- ürsin 4628/a

ölç-: -2- [T.] Bir niceliğın miktarını kendine mahsus bir ölçü ile belirlemek, tayin etmek.
ö.- erđi 3465/b
ö.- eyidi 0309/b

ölçü -2- [T.] Ölçmek işi, bir şeyi kendi cinsinden birim olarak alınmış bir miktara nispetle değerdendirme.
ö.+ si toplupdı 2690/b
ö.+ si 4382/b

öldür-: -16- [T.] Öldürmek.
ö.- düğinden 1329/a, 1329/b
ö.- düğün 1328/a
ö.- düğüne 3228/b
ö.- düñ 3477/b, 4432/a
ö.- e 1487/b
ö.- eler 3355/a
ö.- esin 4111/b
ö.- eydi 0068/b
ö.- me 2260/a, 3248/a
ö.- mege 0687/b, 2872/a
ö.- mek 3477/a
ö.- üpdür 4581/b

öldürücü: -1- [T.] Öldüren, ölüme yol açan.
ö. 4491/a

ölü: -8- [T.] Hayatı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

ö. 0928/a, 1108/a, 2134/b, 3672/a,
4098/b, 4111/b
ö.+ me 1154/a
ö.+ ye 3539/a

ölüm: -21- [T.] Ölüm.
ö. 2007/b, 3229/b, 3259/a, 3276/a,
3354/a, 3411/b
ö.+ çün 2006/b
ö.+ de 2445/b
ö.+ den soñra 0160/a
ö.+ den 1155/a, 1330/b, 2006/a,
2641/a, 4628/b
ö.+ dūr 0876/a, 3351/b, 3483/a
ö.+ i 4662/a
ö.+ inden 3476/a, 4560/b
ö.+ üm 3356/b

‘ömr/ ‘ömür: -26- [Ar.] Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
‘ö. 0090/a, 2733/a, 2879/a; (‘ö.- i şırın) 4523/b
‘ö.+ e 2005/a
‘ö.+ i 0903/a, 0927/a, 1414/a,
1998/b, 2412/a, 4124/b; (‘ö. ol) 4374/a
‘ö.+ ile 4109/a
‘ö.+ in 2908/a, 4535/a
‘ö.+ inde 3361/b
‘ö.+ ine 4660/a
‘ö.+ iyçün 3435/a
‘ö.+ üm 2645/a
‘ö.+ ümde 4113/a
‘ö.+ ümden 4131/a
‘ö.+ üñ 0306/a, 1585/a, 4656/a;
(nağd-ı ‘ö.) 0781/a
‘ö.+ üñden 2624/a

öñ: -64- [T.] 1. Önce, evvel.
ö. 1158/a, 1330/a, 1704/a, 2094/b,
2401/b, 2489/a, 2566/a, 2874/b,
2953/b, 3148/a, 3242/a, 3723/b; (ö.
gör-) 4124/b; (ö. işit-) 3961/a; (ö.
it-) 1772/a; (ö. kıl-) 3832/a
ö.+ i 0090/a, 1585/a
ö.+ den 0803/a, 2977/b
ö.+ inden 1018/b
ö.+ gil 2406/a
2. Ön, taraf.

ö. 1360/b
ö.+ i 2037/b, 4415/b
ö.+ ince 0631/a, 4552/a
ö.+ inde 0375/b, 0407/a, 0483/b,
0501/a, 0539/b, 0662/b, 1504/a,
1506/a, 2028/a, 2035/a, 2128/a,
2231/a, 2505/a, 2669/b, 2944/a,
3047/a, 3074/a, 3212/a, 3298/b,
3567/a, 3609/b, 3764/b, 4081/a,
4083/a, 4415/b
ö.+ inden 3192/a
ö.+ ine 0366/a, 1039/b, 1843/a,
3596/b, 3801/a
ö.+ ünde 0750/a, 0754/b, 3680/b
3. Baş, baş taraf.
ö.+ i 2417/b, 2418/a
ö.+ inde 3755/b

öñ-: -3- [T.] Beklemek, karşısına çıkmak.
ö. 3242/b
ö.- er 3128/b
ö.- ürdü 0504/a

öñdin/ öñdün: -30- [T.] Önce, önden,
önceden.
ö. 0076/a, 0352/a, 0830/b, 1032/a,
1144/a, 1222/a, 1284/b, 1302/b,
1466/b, 1515/a, 1709/a, 1767/a,
1772/b, 1847/b, 2040/b, 2401/a,
2524/a, 2587/a, 3193/a, 3344/a,
3477/a, 3953/a, 3998/a, 4160/b,
4320/b
ö.+ irek 0842/b
ö.+ ki 1796/b, 1883/b, 1884/a,
1950/a

öp-: -47- [T.] Öpmek.
ö. 0178/b
ö.- di 0381/a, 1476/a, 2160/a,
2886/b, 4568/b; (dudağın ö.)
1584/a; (elin ö.) 0566/a, 2103/a;
(yir ö.) 0407/a, 0455/a, 0662/b,
0794/a, 1423/b, 2722/a, 3424/b,
3494/a, 3806/b, 3998/a
ö.- e (yir ö.) 2561/b
ö.- em 2156/a
ö.- er 4677/b; (elin ö.) 2958/a
ö.- erdi 3048/b, 3208/a, 4172/a
ö.- ersem 1623/b, 1632/a, 1632/b,
4113/b

ö.- ersin 3631/b
ö.- eydi 3047/b
ö.- mege 1480/b, 1565/b, 1623/a,
3566/a
ö.- megi 4246/b
ö.- megün 1624/a
ö.- mek 0423/b, 1482/b, 1622/b,
1625/a, 2853/a; (el ö.) 1472/b
ö.- mekle (elin ö.) 1473/b
ö.- üp 3811/b; (yir ö.) 3491/b

öpül-: -1- [T.] Öpülmek.
ö.- di 3621/b

ördek: -2- [T.] Ördek.
ö. 0775/b, 1501/b

örnek: -1- [T.] Yapılacak bir şeyin
kendisine benzetilmek istendiği
şey, örnek.
ö.+ i 0485/b

ört-: -1- [T.] Kapatmak, örtmek.
ö.- eridüm (tonıla ö.) 3869/b

örtü: -5- [T.] Örtmeye yarayan şey, örtü.
ö. 1918/a, 2087/b, 3570/a, 4520/a
ö.+ sin (gaflet ö. “gerçeklerden
habersiz kılan gaflet durumu”)
0079/b

örtülü: -1- [T.] Örtülmüş, bir şeyle
kaplanmış, kapatılmış.
ö. (kādife ö.) 1437/a

örüdür-: -14- [T.] Ayağa kalkmak.
ö. 0872/a, 1705/a
ö.- dı 0400/a, 0468/a, 0847/a,
1078/a, 1233/a, 1235/b, 2269/a,
4361/b, 4421/b
ö.- dılar 1982/a
ö.- urdı 0702/a, 2082/a

öt-: -9- [T.] Ötmek.
ö.- e (bülbulce ö.) 2741/a; (bülbul
ö.) 2920/b
ö.- er 1019/a, 1019/b; (kuş ö.)
0330/b
ö.- erdi 1441/a
ö.- ince (horüs ö.) 0773/a

ö.- miş 0773/b

ö.- ürdi 1575/a

öte: -1- [T.] Öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer.

ö. (ö. taş-) 3392/b

ötrü: -1- [T.] Sebep ifade eden edat, ötrü.

ö. 2466/a

öz: -202- [T.] 1. Gerçek, hakiki, has.

ö. 1640/b, 3663/b, 3932/a; (ö. doğrular) 0142/a

ö.+ i 2660/a, 2774/b

2. Bir kimsenin kendi manevi varlığı, kendisi.

ö. 0559/b, 2103/a, 2507/a, 3918/a, 3918/b, 3973/b, 4158/b, 4195/a, 4298/b

ö.+ e 2911/b

ö.+ i 0094/a, 0104/b, 0108/b, 0372/b, 0382/a, 0581/b, 0668/a, 0737/b, 0829/a, 0919/a, 0958/b, 1111/b, 1219/b, 1229/b, 1268/b, 1290/a, 1342/b, 1372/b, 1415/b, 1552/a, 1668/a, 1671/b, 1730/a, 1761/b, 1828/b, 1832/b, 1889/b, 1986/a, 1991/b, 2047/a, 2085/a, 2095/b, 2124/a, 2152/a, 2270/b, 2342/b, 2461/a, 2507/b, 2520/a, 2527/a, 2538/a, 2559/a, 2580/a, 2581/a, 2610/b, 2635/b, 2655/b, 2661/b, 2734/a, 2750/a, 2789/b, 2824/b, 2996/a, 3074/b, 3097/a, 3146/b, 3639/b, 3810/b, 3993/a, 4157/a, 4279/b, 4324/a, 4327/b, 4359/a, 4476/b, 4674/a

ö.+ ile 4443/b

ö.+ in 0410/b, 1452/b, 1644/b, 1826/b, 1939/b, 2024/a, 2313/b, 2495/a, 3087/a, 3107/a, 3414/b, 3973/b, 4452/a, 4581/b

ö.+ inde 0383/a, 0431/b, 2587/b

ö.+ inden 2505/b, 2551/b, 2792/b, 2959/b, 4248/b, 4345/b

ö.+ ine 0610/b, 0665/b, 0746/a, 0968/b, 1463/b, 1471/a, 1766/a, 1766/b, 1853/a, 2073/b, 2172/a, 2172/b, 2340/a, 2370/a, 2488/a, 2518/b, 2566/a, 2600/a, 2665/b,

2686/b, 2699/a, 3580/b, 4360/a, 4530/a, 4669/b

ö.+ ini 0324/b, 0360/a, 0520/a, 0834/b, 1276/b, 1762/b, 2202/b, 2332/b, 2411/a, 2782/a, 3082/b, 3115/b, 3405/a, 4020/b, 4078/a, 4348/b, 4508/a

ö.+ iyçün 4281/a

ö.+ iyle 0700/b, 1922/a

ö.+ ler 2919/b

ö.+ üm 0008/a, 1061/a, 1116/b, 1599/a, 1714/a, 1802/b, 2753/a, 2831/a, 2868/a, 2870/b, 3224/b, 3332/a, 3447/a, 3818/a

ö.+ ümden 1785/b

ö.+ üme 0046/a, 0079/a, 1726/a, 3348/b

ö.+ ümi 2772/b, 3337/b

ö.+ ümle 1640/a

ö.+ ümüzden 1643/a

ö.+ üñ 1081/b, 1705/b, 2325/b, 2390/b, 2904/a, 3217/a, 3543/b, 4430/b, 4657/b

ö.+ üñden 0970/a, 1749/a, 2793/b, 3816/a, 3946/a, 3949/b

ö.+ üñdür 0959/b

ö.+ üñe 1128/b, 1144/a, 3431/a, 3925/a, 4650/a, 4998/b

ö.+ üñi 3128/b, 4413/b

ö.+ üñüñ 3930/a

3. Bir şeyin temel unsuru, aslı ve maksadı olan ana nokta, esas.

ö.+ in 2900/a

ö.+ ini 2740/a

özdek: -1- [T.] Ağacın köke yakın olan kütük kısmı, ağaç gövdesi.

ö.+ ine (ağaç ö.) 0506/b

özen-: -3- [T.] 1. Bir işi, çok iyi olması arzusuyla üzerinde dikkat ve titizlikle durarak yapmak, elden geldiği kadar itina ve ihtimam göstermek.

ö.- di 1287/b

ö.- üp 0152/b

2. Beğendiği bir şey veya kimseye sahip olma, onun gibi yapma veya ona benzeme arzusu duymak, o yolda gayret sarfetmek.

ö.- miş 4050/b

özge: -1- [T.] Başka, gayri.
ö. 4135/a

‘**özr:** -9- [Ar.] 1. Sebep, mazeret.
‘ö. 4176/b; (‘ö. dile- “özür
dilemek”) 3947/b
‘ö.+ üñ (‘ö. dile-) 3784/b
‘ö.+ ini (‘ö. dile-) 1607/b
‘ö.+ ile 3603/a, 3812/a
2. Hata, kusur.
‘ö.+ i 0861/a, 3212/b, 3898/b

P

pādāṣ: -2- [Far.] Mükafat, karşılık.
p. (p. it- “karşılık vermek”) 0211/a;
(p. vir-) 1085/b

pādiṣāh: -19- [Far.] 1. Hükümdar, padişah.
p.+ a 2078/b, 2517/b
p.+ am 3784/a
p.+ dan 0947/b, 1340/b
p.+ dur 4416/b
p.+ ı 2139/b, 4343/b
p.+ lara 1045/b
p.+ sın 3896/a
p.+ uñ 1042/b, 2459/a, 2460/b,
4528/b, 4681/b
2. Hüküm sahibi olan, hükmeden,
Allah.
p.+ dur 4424/a
p.+ ı 3516/a
p.+ lar 3516/a
p.+ sız 2351/a

pādiṣāhā: -1- [Far.] Hüküm sahibi olan,
hükmeden, Allah.
p. 0003/a

pādiṣāhī: -2- [Far.] Padişahın, padişaha ait.
p. 0364/a; (bārgāh-ı p. “padişahın
huzuru, makamı”) 4068/a

pādiṣāhlık: -12- [Far.+T.] Pâdişah olma
durumu, saltanat, hükümdarlık.
p. 0971/b, 1070/b, 1365/b, 1674/a,
1685/b, 2005/a, 2355/b, 4275/a,
4469/a, 4605/a
p.+ a 1069/b
p.+ dan 0950/b

pāk: -5- [Far.] Temiz, arı, pak.
p. 0154/b, 0263/b, 1898/a, 4162/b;
(p. eyle- “arındırmak”) 3791/a

pāk-āyīn: -1- [Far.] Temiz gibi.
p. 4164/a

pāk-zād: -1- [Far.] Temiz asıllı, aslı temiz.
p.+ ı 0155/a

Pālū: -3- Hüsrev’in askerlerinden biridir.

P. 2079/a
P.+ ya 2013/a
P.+ yı 1762/a

pālūze: -2- [Far.] Nişastalı tatlı, paluze.
p. (p.- yi şīrīni) 1358/b
p.+ sin (şeker p.) 0203/a

parala: -1- [T.] Dövmek, hırpalamak.
p.- dılar 0525/a

Pārbed: -1- Acem kökenli müzisyen,
Barbed.
P. 0396/a

pāre: -12- [Far.] Parça.
p. 0487/a, 0619/a; (p. kıl-) 2618/b,
3029/b, 3848/b; (p. pāre “parça
parça”) 0871/b; (p. pāre eyle-) 1689/a;
(p. pāre kıl-) 1452/b; (p. pāre ol-) 0563/a
2. Para.
p.+ sin 0823/a
p.+ sidür (gevherünün p.) 4304/a
p.+ si 4409/a

pārsālīk: -1- [Far.+T.] Dinine çok bağlılık,
zâhitlik.
p. 1365/a

Pārsī: -1- [Far.] Farsça.
P. 0606/a

pas: -1- [T.] Pas, kir.
p. 3675/b

pāsbān: -7- [Far.] Bekçi, gözetici.
p. 1479/b, 4380/b
p.+ lar 2534/a
p.+ larına 4369/a
p.+ uñ 4019/a, 4376/a, 4381/a

pāsubānlık: -1- [Far.+T.] Bekçilik,
gözetleyicilik.
p. 0882/b

pāsūh: -2- [Far.] Cevap, yanıt, karşılık.
p. 1220/b, 4329/b

pāṣā: -2- [F.] Paşa.

- p. (p.- yı Ġāzī) 0255/b
- paşa:** -1- [T.] Paşa.
p.+ dı 0290/b
- pāyimāl:** -1- [Far.] Ayaklar altına alınmış, çığnenmiş, hakir duruma düşürülmüş, perişan edilmiş.
p.+ ı 0165/b
- pāye:** -1- [T.] Derece, mertebe.
p. (p.- i ıışķ) 0011/a
- pāyende:** -4- [Far.] Yerinde duran, kalıcı, sürekli, daim, payidar.
p. (p. kıl-) 4672/a; (p. ol-) 0208/a, 0275/b, 2932/a
- pāyidār:** -4- [Far.] Kalıcı, devamlı, sabit.
p. (p. ol- “kalmak”) 4652/a, 4669/a
p.+ ı 4455/a; (p. kıl-) 4548/a
- pehlevān:** -24- [Far.] Pehlivan, yiğit.
p. 0993/b, 3124/b, 4350/b; (p. ol-) 1222/b
p.+ a 1061/a, 2173/b, 2550/a
p.+ dan 2659/b
p.+ dı 0992/a
p.+ dur 0904/b
p.+ ı 0638/a, 1193/a, 3693/a, 4352/b
p.+ ken 1135/b
p.+ lar 0732/b, 2138/b, 2241/b, 2306/a, 2546/a
p.+ lara 0999/a
p.+ uñ 2008/a, 2216/b, 2638/b
- pehlevānlık:** -1- [Far.+T.] Yiğitlik, güçlülük.
p. 0745/a
- Pehlevī:** -2- [Far.] İran’da İsfahan dolaylarında yaşayan bölge halkına verilen isim.
P. 4464/a
P.+ ydi 1958/a
- Pehlevīce:** -1- [Far.+T.] Sâsânî devrinde konuşulan dil, Pehlevî.
P. 1538/a
- pehlū:** -1- [Far.] Vücudun iki yanından her biri.
p. 3225/a
- pek:** -1- [T.] Sert, katı.
p. 2304/b
- peleng:** -1- [Far.] Kaplan.
p. 3333/b
- pençe:** -5- [Far.] Pençe.
p. 1593/a, 3141/b; (aşlanıla p.) 0298/a
p.+ müz 1593/b
p.+ sinden 2814/b
- pend:** -1- [Far.] Öğüt, nasihat.
p. 4446/b
- penhān:** -15- [Far.] Gizli, saklı.
p. 0950/a, 1311/a, 1515/b, 1525/b, 2081/b, 2171/a, 2779/a, 2982/b, 3613/b, 4052/a; (p. it-) 0535/a; (p. kıl- “gizlemek”) 4040/b; (p. ol-) 0462/b, 0591/b, 1248/a
- perde:** -10- [Far.] 1. Perde.
p. 1765/a, 2104/a, 4241/a; (p. aç-) 4011/b
p.+ den 2968/b, 4154/b
p.+ m 1914/a
p.+ nūñ 2967/a
2. Müzik parçasını meydana getiren sesler.
p.+ den 4080/a
p.+ si 4086/b
- perde-dār:** -1- [Far.] Büyük bir kimsenin kapısında bekleyen ve içeri gireceklere kapı perdesini açan kimse, kapıcı, perdecî.
p.+ ı 1489/b, 4367/b
- perhîz:** -1- [Far.] Sakınma, kaçınma.
p. (p. it-) 1666/b
- perī:** -17- [Far.] 1. Doğaüstü güçleri olduğuna inanılan, hayal ürünü varlık.
p. 0507/b, 3133/a, 3800/b

p.+ ce 1391/b
p.+ ler 0527/a, 0695/b
2. Çok güzel, alımlı, becerikli kadın.
p. 1425/a, 1425/b, 1529/a, 2071/b, 2933/a, 3317/b, 4052/a, 4156/a; (p. gibi) 0507/a; (p. misin) 4025/b
p.+ ye 2947/a

perilü: -1- [Far.+T.] Perilerin hakim olduğuna inanılan, tekin olmayan yer.
p.+ dür 0528/a

perişân: -5- [Far.] 1. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
p. 2810/a; (p. ol-) 0931/b, 4519/a
p.+ em 4143/a
2. Dağınık, düzensiz, karmakarışık.
p. 0994/b

perişânlık: -1- [Far.+T.] Perişan olma durumu, dağınıklık, düzensizlik.
p.+ ıla 0909/b

perivâr: -2- [Far.] Peri gibi, çok güzel.
p. 1617/b, 2783/b

periveş: -1- [Far.] Peri gibi, çok güzel.
p. 1423/a

Peri-zâd: -8- Hüsrev'in cariyelerinden biridir.
P. 1509/a, 1529/a, 2983/a, 3235/a, 3253/b, 3573/b, 4157/b, 4162/a

perniyân: -1- [Far.] İşlemeli, kıymetli bir ipekli kumaş çeşidi.
p.+ a 1252/b

perr: -1- [Far.] Kanat.
p. (p.- i tâvüs "tavus kuşu kanadı") 1430/b

pertevin: -1- [Far.] Işık, parlaklık.
p. 3595/b

pervâne: -9- [Far.] Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek.

p. 0413/a, 3227/b, 3487/b, 3687/b, 4644/a; (p.- i zâr) 3487/a; (p. ol- "büyük bir bağlılıkla yanından hiç ayrılmamak") 3883/a; (p. gibi) 0822/b
p.+ nidi 0075/b

pervâneveş: -1- [Far.] Pervane gibi.
p. 0494/b

pervâz: -5- [Far.] Uçma, uçuş.
p. 1467/b, 1998/a; (p. kıl- "uçmak") 0821/b, 3743/b, 3960/a

perverdigârâ: -1- [Far.] Bütün varlıkları besleyen ve yetiştiren, Allah.
p. 0003/b

Pervîn: -5- [Far.] Ülker takım yıldızı.
P. 3016/b, 3281/b, 4557/b; (miş-i P.) 0214/b
P.+ e 2451/b

Pervîz: -60- İran hükümdarı Hüsrev'in lakabı.
P. 0731/b, 0872/b, 0951/a, 0979/a, 1345/a, 1355/a, 1465/b, 1470/a, 1754/a, 1762/a, 1848/b, 1946/b, 1976/b, 2305/b, 2334/b, 3147/a, 3172/a, 3182/a, 3252/b, 3459/a, 3596/a, 3765/a, 3812/a, 4048/b, 4080/a, 4218/a, 4435/a, 4592/a, 4595/a, 4635/a, 4636/b; (Hüsrev-i P.) 0284/b, 1344/a, 2589/b, 4308/a; (Hüsrev-i P. ol-) 1212/b; (kışsa-ı P. ü Şîrîn) 0230/b; (şâh-ı P.) 0641/b, 0655/a, 0699/a, 3748/a, 3777/a, 3957/b; (P.- i cihân-dâr) 0897/a, 2476/a, 4277/a; (P.- i Hürmüz) 2188/a; (P.- i şâh) 2588/a, 2642/a, 3338/b; (yâr-ı P.) 2609/b
P.+ e 2483/a, 2517/a, 4634/b; (Hüsrev-i P.) 2695/a; (şeh-i P.) 2355/b
P.+ i 0672/a, 4372/b; (Hüsrev-i p.) 3217/b
P.+ üñ 4352/a

pes: -59- [Far.] Şu hâlde, öyleyse.

p. 0023/b, 0155/b, 0183/b, 0209/a,
0461/b, 0629/a, 0654/a, 0715/a,
0762/b, 0813/b, 0859/a, 0872/a,
1021/a, 1041/a, 1117/a, 1227/a,
1261/a, 1538/a, 1661/a, 1716/a,
1764/a, 1879/a, 1881/a, 2176/a,
2271/a, 2302/b, 2343/a, 2406/a,
2528/a, 2589/a, 2676/a, 2701/a,
2783/a, 2849/a, 2889/a, 2890/b,
2983/a, 3137/a, 3212/b, 3340/b,
3342/a, 3401/a, 3748/a, 3766/b,
3793/b, 3800/a, 3815/b, 3919/b,
3957/a, 3965/a, 3998/b, 4100/a,
4154/a, 4264/b, 4301/a, 4514/a,
4541/a, 4546/a, 4570/a

peşimān: -6- [Far.] Yaptığına üzülp
hayıflanana, esef eden.
p. (p. ol- “üzülmek, hayıflanmak”)
1329/a, 2377/a, 3455/a, 4033/b
p.+ em 2827/b
p.+ sin 2393/b

peşimānlik: -2- [Far.+T.] Pişmanlık,
nedamet.
p. 4143/b, 4347/b

pey: -1- [Far.] İz, işaret.
p. (p. ol-) 2625/b

peyām: -5- [Far.] Haber.
p.+ ı 2860/b, 3781/b, 3849/a; (p.
vir-) 4222/b
p.+ uñ 3794/b

peydā/ peydā: -5- [Far.] Açıkta ve
meydanda olan, aşikar, zahir.
p. 3298/b; (p. ol-) 1891/b, 2062/a,
2299/a, 2312/b

peygām: -7- [Far.] Haber, peyam.
p. 2812/b, 3555/a, 4226/a; (p. vir-)
2396/b
p.+ a 2475/a, 4538/a
p.+ ını 3788/a

peygāmbēr: -2- [Far.] Allah tarafından
emirlerini kullarına bildirmekle
görevlendirilmiş kimse, Tanrı
elçisi, nebi, resul.

p. 4630/b
p.+ uñ 3700/b

peyk: -3- [Far.] Haber ve mektup taşıyan
kimse, haberci.
p. 0836/a, 2721/b
p.+ e 3849/a

peyker: -1- [Far.] Yüz, surat, çehre.
0724/a

peymān: -5- [Far.] Ant, yemin.
p. 1255/b, 2586/b; (p. kıl-) 1981/b,
1959/a
p.+ umuz 1919/a

peymāne: -1- [Far.] İçki kadehi, şarap
kadehi.
p.+ si 4311/a

peyveste: -1- [Far.] Ulaşmış, erişmiş.
p. 4604/b

pīç: -3- [Far.] Kıvrım, büküm.
p. 2031/b, 2388/a; (kaygudan p. “iç
sıkıntısı”) 3520/b

pīl: -10- [Far.] Fil.
p. 1009/b, 3995/a
p.+ ce 3144/b
p.+ den 2964/b
p.+ e 3134/b, 3920/a
p.+ i 4439/a
p.+ idi 2964/a
p.+ uñ 2125/b, 4440/a

pīlleyin: -1- [Far.+T.] Fil gibi.
p. 3144/a

pīr: -17- [Far.] 1. Yaşlı, ihtiyar.
p. 0558/a, 0770/a, 1262/b, 1428/a,
2521/b, 2600/a, 2606/a, 3832/b,
4599/a; (p.- i hūş-yār “akıllı adam”)
2620/b; (p.- i rāhib) 1722/a; (p.- i
sāl-hūrde “ihtiyar adam”) 4011/a;
(p.- i ser-efrāz) 2621/a; (p. ol-)
0718/b, 4659/b
p.+ i 2672/a
2. Zuhal gezegeni, Satürn.
p. (p. dek) 0314/a

pîrûz: -3- [Far.] Kutlu, hayırlı, uğurlu.
p. 1274/a, 1274/b, 2358/a

Pirûz: -3- Hüsrev'in askerlerinden biridir.
P. 1922/a, 1923/a; (dem-i P.)
1920/a

pîrûzegûn: -1- [Far.] Mavi renkli.
p. 2358/b

piş-: -1- [T.] Pişmek.
p.- em (derdile p. "olgunlaşmak,
kemâle ermek") 2190/b

pîşe [I]: -8- [Far.] 1. Sanat, meslek.
p. 0944/a, 2957/a, 4105/b, 4669/b;
(iş ü p. idin-) 0184/b (p. ol-) 1471/b
p.+ si 0216/a
2. İş, amel.
p. (p. kıl-) 1420/b

pîşe [II]: -1- [Far.] Sazlık.
p. 2249/a

pîşekâr: -1- [Far.] Sanatçı, sanatkâr.
p.+ ı 1986/a

piyâle: -5- [Far.] İçki kadehi, şarap kadehi.
p. 1435/a, 1578/a, 4070/a, 4177/b
p.+ yi 0337/a

pul: -3- [Far.] Para, pul.
p. 1622/b
p.+ dur 0490/b
p.+ uñ 2430/a

pûlâd/ pulâd: -8- [Far.] Çelik.
p. 0365/a, 1155/b, 3112/b, 3191/b,
3948/b; (tığ-ı p. "çelik kılıç")
1407/a
p.+ ı 0454/b, 3389/b

pûr: -1- [Far.] Evlat, oğul.
p. (p.- ı Hürmüz) 1067/b

pus-: -1- [T.] Sinmek, büzülüp ses
çıkarmamak.
p.- a 4020/b

pusu: -1- [T.] Saldırmaya hazır olma
durumu.
p.+ yı kılur 1628/b

pür: -10- [Far.] Çok dolu, fazla.
p. 1201/b, , 2471/b, 2764/b

pür-bahâ: -1- [Far.] Değerli.
p.+ dur 1226/b

pür-câm: -1- [Far.] Dolu, kadeh.
p. 3138/a

pür-cefâ: -1- [Far.+Ar.] Çok sıkıntılı,
eziyetli.
p.+ nuñ (resm-i cihân-ı p.) 4444/a

pür-cüş: -1- [Far.] Coşku dolu.
p. 2786/a, 4609/a

pür-derd: -1- [Far.] Çok dertli.
p. (p. ol- "dertli olmak") 2769/a

pür-dürr-i gevher: -1- [Far.] İncili.
p. 1251/b

pür-ğam: -3- [Far. + Ar.] Çok dertli, gamlı.
p. 1991/b, 3308/
p.+ ıdı (p. degül) 4295/a

pür-kîn: -1- [Far.] Çok kinli.
p. 0246/a

pür-melâlet: -1- [Far.+Ar.] Bıkma, çok
usanma.
p. 0866/b

pür-mey: -1- [Far.] Dolu, çok şarap.
p. 1664/a

pür-naķş: -1- [Far.+Ar.] Resimle dolu,
nakışlı.
p. (p. it-) 3206/a

pür-nâle: -1- [Far.] İniltili.
p. 1788/b

pür-nem: -1- [Far.] Nemli.
p. 1239/b

pūr-nūr: -6- [Far.+Ar.] Nur dolu, nur
içinde.
p. 455/b, 1380/b, 2116/b, 3664/a;
(ḥūr-i p.) 0850/a; (şād u p. ol-)
0455/b

R

Rab: -7- [Ar.] Allah.

R. 0192/a, 3320/b, 3599/b, 4574/a,
4629/b; (R.- i Raḥmān) 0237/b
R.+ dan 0120/b

raʿd: -2- [Ar.] Gök gürlemesi, gök
gürültüsü.

r. 0986/b; (r. gibi naʿ ra) 1008/a

rāḡ: -1- [Far.] Güllük gülistanlık bahçe.

r.+ ı (bāḡ u r.) 0729/b

raḡbet: -7- [Ar.] İstek, arzu, alaka, meyil.

r. 1612/a, 2780/a, 3844/b; (r. it-
“yönelmek”) 1099/a, 2852/b,
4614/a
r.+ le 4172/a

rāh: -1- [Far.] Yol.

r. 1723/a

rāḡat: -8- [Ar.] 1. Üzüntüsüz ve sıkıntısız
olma durumu, huzur.

r. (r. bul-) 4357/a; (r. kıl-) 2177/b;
(r. ol-) 2209/b; (r. vir-) 3524/b
2. Rahatlık, huzur.
r. 2147/b, 2878/a, 2927/a
r.+ um 1072/b

raḡatla-: -1- [Ar.+T.] Sıkıntı, ızdırap ve
huzursuzluk veren bir durum
ortadan kalkıp rahata kavuşmak,
rahatlamak.

r. 4666/b

rāhib: -4- [Ar.] Hristiyan din adamı.

r. 1733/a, 1735/a; (pīr-i r.) 1722/a
r.+ e 1753/a

raḡīm: -2- [Ar.] Merhametli, acıyan,
esirgeyen Allah.

r. (ḡudāvend-i r.) 0237/b
r.+ dūr 3860/a

raḡm: -1- [Ar.] Merhamet, acıma,
esirgeme.

r. (r. eyle-) 3711/a

raḡmān: -1- [Ar.] Yarattığı bütün varlıklara
merhamet eden, nimet veren, Allah.
r. (rabb-i r.) 0237/b

raḡmet: -13- [Ar.] Allah'ın yaratıklarına
olan merhameti, acıma ve
esirgemesi.

r. 3011/b; (r. it- “acımak, merhamet
etmek”) 0268/a, 0364/a; (r. kıl-) 3976/a;
(r. ol-) 0042/b; (ḡarīḡ-i r. ol-) 2450/b;
(r. um-) 0043/b
r.+ i (r. kıl-) 0049/b
r.+ ūñ 0085/b, 0192/b
r.+ ūñden 0037/b, 3694/b
r.+ ūñe 0004/b

raḡmeten li'l ʿālemīn: -1- [Ar.] Âlemlere
rahmet olarak gönderilen (Hz.
Muhammed).

r.+ dūr 0095/a

raḡmet-engīzlik: -1- [Ar.+Far.+T.] Rahmet
veren, rahmetli.

r. (r.+ i ol-) 3900/b

raḡṣ: -1- [Far.] Gösterişli, güzel.

r. 0512/b

raḡse: -1- [Far.] Parlak.

r. (r. devletle) 0229/b

raḡṣ: -3- [Far.] Gösterişli, güzel at.

r.+ a (r. bin-) 4016/a
r.+ ı 2788/a
r.+ ina 0229/a

raḡt: -15- [Far.] 1. Her türlü eşya, malzeme.

r.+ ı 3437/a
r.+ ın 0350/b, (genc ü r. “hazine,
mal”) 1138/a,
r.+ ından 3067/a
r.+ ıla 3067/b
r.+ ını 2376/b
r.+ uñ 0394/b, 1215/b, 1688/a
r.+ uñı 3959/b
2. At takımı, eyer takımı.
r. 4098/a, 4469/b, 4493/b
r.+ ı 1075/a,
r.+ ın 2183/b

ra'ıyyet: -2- [Ar.] Bir hükümdarın yönetimi altında olan, vergi veren ve devlet tarafından korunan halk.
r. 2457/a, 4278/b

rakkaş: -2- [Ar.] Raks eden, oynayan.
r. 3762/a; (r. ol-) 2816/b

rām: -10- [Far.] İtaat eden, boyun eğen.
r. 1647/b, 1901/a, 2491/b; (r. kıl-) 1642/a, 2184/b; (r. ol-) 0964/a, 3555/b, 3773/a, 3916/b, 3947/a

ramak: -1- [Ar.] Vücutta ancak nefes alacak kadar kalmış hayat belirtisi.
r.+ dur (cānumdan kalan r. “az bir şey kalmış”) 2873/a

ra'nā: -1- [Ar.] Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı.
r. (şād u r.) 1531/a

raşad: -1- [Ar.] Gözetleme, tarassut etme.
r. 4184/a

rāst: -2- [Far.] 1. Rastlama, tesadüf.
r. 4086/a
2. Musikimizde en eski ve basit makamlardan biri.
r. (mevzūn perdesi r.) 4086/b

ravza: -1- [Ar.] Cennet.
r.+ dan 0123/a

rāy: -36- [Ar.] Fikir, görüş, düşünce, rey.
r. 0010/a, 0379/b, 0734/b, 0848/a, 0923/a, 0923/b, 1129/b, 1850/a, 3098/b, 4030/a, 4337/a; (r. kıl-) 4178/b; (r. ol-) 1104/a; (r. ur-) 1734/a, 1888/a, 2521/b; (r.- ı zemzem ur-) 2307/b
r.+ a 4489/b
r.+ ı 0728/a, 0736/a, 0739/b, 1026/a, 1743/a, 2460/b, 4343/a, 4345/a (r. bir kıl- “hemfikir olmak”) 1882/b
r.+ ıla 0925/a, 1129/a, 2599/b
r.+ ıydı 3664/a
r.+ uñ 0736/b, 2887/a, 3105/b
r.+ uñda 2497/b

r.+ uñsuz 1148/a

rāygān/ rāyigān: -3- [Far.] Karşılıksız, bedelsiz, bedâva.
r. 0397/b
r.+ a 2118/b
r.+ ı 1432/b

rā': -1- [Ar.] Ebced hesabında değeri 200'dür.
r.+yı 0924/a

rāz: -41- [Far.] Sır.
r. 0564/a, 0684/a, 1160/a, 1467/a, 1744/a, 2079/a, 2636/a, 2666/a, 2670/a, 2674/b, 3659/b, 4154/b, 4575/a; (r.- ı tîre) 1873/b; (r. eyit-) 1570/a
r.+ ı 0955/a, 1162/b, 1184/a, 1370/a, 1860/a, 1931/a, 2244/a, 2612/a, 2634/b, 3659/a 3724/a, 4312/b, 4325/a
r.+ ın 3022/a, 3653/b, 4328/b; (r. didür-) 1569/b; (r.+ ın dimez ol-) 4006/b; (r.+ ın kıl-) 4182/a
r.+ ını 2619/b
r.+ ıyıla 3214/b
r.+ um 1161/b, 1293/a, 4041/a
r.+ uñı 2606/b, 3656/a

rāzī: -2- [Ar.] Rıza gösteren, kabul eden.
r. (r. ol-“razı olmak, rıza göstermek”) 0083/b, 0371/b

rebī': -1- [Ar.] Bahar mevsimi.
r.+ üñ 0221/b

Receb: -1- [Ar.] Arabi ayların cemaziyelahir ile şaban arasında kalan yedincisi, üç ayların ilki.
R. 4679/a

red: -3- [Ar.] Geri çevirme, ret.
r. 3829/a; (r. it- “reddetmek, geri çevirmek”) 3829/b; (r. kıl-) 0050/b

rehāvī: -1- [Far.] Musikimizin birleşik makamlarından biri.
r.+ de 4121/b

rehîn: -1- [Ar.] Bir borcun ödeneceğine teminat olarak ödenince geri alınmak şartıyla borçlunun alacaklıya verdiği değerli şey.
r.+ idüm 0181/a

renc: -37- [Far.] Zahmet, eziyet, ızdırıp.
r. 0798/b, 1072/b, 1200/b, 1289/a, 1565/a, 1802/b, 2075/a, 2157/a, 2209/b, 2338/a, 2379/b, 2404/a, 2481/b, 2639/b, 2928/b, 3038/b, 3416/a, 3524/b, 4281/b, 4357/b, 4593/b; (r. ü ğam) 2885/b, (r. gör-) 2248/b; (r. ol-) 1880/b, 4357/a
r.+ e 2157/b, 3038/a, 3963/a
r.+ i 2361/b, 2484/b; (genc-i r.) 1152/b
r.+ ile 3416/b
r.+ in 4395/b
r.+ üm 2905/a, 3721/b
r.+ ümüz 1833/a
r.+ üñüze 2351/b

renciş: -1- [Far.] İncitme, incinme, ızdırıp, keder.
r.+ inden 3475/b

rencür: -3- [Far.] İncinmiş, sıkıntılı.
r. 3327/a; (r. it-) 2875/a, (r. ol-) 2885/a

reng: -17- [Far.] Renk.
r. 0767/b, 3884/b, 4377/b; (r. ur-) 0506/a
r.+ i 0147/b, 2822/a, 2832/b, 3674/a, 3675/b, 4265/b; (r. al-) 0768/b
r.+ idi 4173/b
r.+ ile 0406/b, 4259/a
r.+ in 0998/b, 3643/b
r.+ leri 0473/a

reng-pîrûzî: -1- [Far.] Mavi rengi.
z. (z. ol-) 1305/b

rengîn: -1- [Far.] Parlak renkli.
r. (r. kıl-) 1379/b

resm: -69- [Ar.] 1. Usul, adap, erkân.

r. 0948/b; (r.- i cihân-ı pür-cefâ.) 4444/a; (r.- i tazmin) 0235/b
r.+ e (bu r. “bu şekilde”) 0016/a, 0046/b, 0290/a, 0294/a, 0434/b, 0936/a, 1029/a, 1178/b, 1231/b, 1258/b, 1317/a, 1414/a, 1481/a, 1854/a, 1869/b, 2060/b, 2142/a, 2239/a, 2427/a, 2701/b, 2832/a, 2885/a, 2930/a, 2997/a, 3000/a, 3007/a, 3072/a, 3170/b, 3182/a, 3336/a, 3395/a, 3428/a, 3474/a, 3623/b, 3656/a, 3661/a, 3741/a, 3826/a, 3833/a, 3860/a, 3976/b, 4048/a, 4176/a, 4209/b, 4212/b, 4228/b, 4329/b, 4457/a, 4515/a
r.+ ile 1260/a, 3059/a
r.+ ince 1003/a, 4549/a
r.+ inde 3565/a
r.+ ine 3803/b
r.+ ini 0226/b, 0947/a, 1002/a, 3194/a, 4618/b
r.+ ise 3452/a
2. Yazma, çizme, desen.
r.+ e 0570/b, 0917/a, 4504/a
r.+ i 0505/a
r.+ in (r. ur-) 4078/b

Resûl: -1- [Ar.] Peygamber, nebi, Hz. Muhammed.
R. (R.- i ihtiyâra) 0198/a

reşk: -2- [Far.] Kıskanma.
r. (r.- i mâh “herkesi kıskandıran”) 3911/a
r.+ ile 0774/a

revâ: -16- [Far.] Uygun, münasip.
r. (r. gör- “uygun görmek”) 3560/b; (r. kıl-) 0088/b, 3216/b; (r. ol-) 1635/a, 2000/a, 3796/a; (r. mî) 1649/a
r.+ dur 0089/b, 2751/b, 3183/a, 3817/a, 3830/a, 3857/a, 3936/b, 4213/a
r.+ mî 1998/a

revân: -24- [Far.] 1. Yürüyen, akan.
r. 1574/b; (r. ol-) 1385/b, 1863/b, 2628/b, 3744/a
r.+ dî 0992/b, 1488/b

- r.+ dur 1046/b
r.+ ı 0692/b,
2. Ruh, can.
r. (genc-i r.) 3246/a; (r.- ı şāvūr) 2886/b; (r.- ı šīrīn) 2962/a
r.+ ı 0200/b, 1996/b, 2295/b, 3508/a, 4352/a; (rūšen r. ol-) 1778/b; (serv-i r.) 0812/a, 3382/b
r.+ ına 0120/a
r.+ um 3929/b
r.+ umuzı 0160/b
r.+ uña 4477/a
- Revān:** -1- Behrām'ın hasta olan kızıdır.
R. (R. hatun) 2608/a
- revāne:** -3- [Far.] Giden, yürüyen, akan, revan.
r. 0980/a; (r. ol-) 0922/a, 1061/b
- revāyiş:** -1- [Ar.] İtibarı olma, geçerlilik.
r.+ de 3644/a
- revnağ:** -10- [Ar.] Göz alıcı güzellik, parlaklık, tazelik, letafet.
r. 0291/a, 2914/b, 3515/a; (elkāb-ı r.) 0204/a; (r. u nūr vir-) 1535/b; (r. bul-) 1450/a; (r. ol-) 1475/a; (r. vir-) 2944/b
r.+ da 0316/b
r.+ la 4200/a
- Rey:** -3- İran'ın Tahran eyaletinde bir şehir.
R. 3567/b
R.+ e 0639/a, 2265/a
- reyāhīn:** -5- [Ar.] Reyhanlar.
r. 1438/a, 1440/b
r.+ e 0472/b, 1440/a, 3882/a
- reyhān:** -6- [Ar.] Fesleğen.
r. 0099/a, 0420/b, 0508/a, 2764/a
r.+ a 0772/a
r.+ ı (kış r. ol-) 0772/b
- rezzāk:** -2- [Ar.] Maddi ve manevi her türlü rızıkı bol bol ihsan eden, Allah.
r. (r.- ı cihān) 2443/b, 3715/b
- re's:** -1- [Ar.] Baş.
r. (r.- i 'aḳreb) 3120/b
- rı:** -1- [Ar.] Rı harfı (?).
r. 0227/a
- rızā:** -1- [Ar.] Rız olma, rıza.
r.+ yı (r. vir-) 3723/b
- rızık:** -3- [Ar.] Rızık, iaşe.
r. 1585/b; (r. it-) 2443/b; (r. saç-) 3718/b
- rif'at:** -1- [Ar.] Yücelik, yükseklik, özellikle mevki yüksekliği.
r. 0830/b
- rikāb:** -4- [Ar.] Büyük bir kimsenin huzuru.
r. 1308/b
r.+ ın 2160/a
r.+ ınca 3736/b
r.+ ından 0815/b
- rind:** -1- [Far.] Dünya işlerini hoş karşılayan, hiçbir şeye aldırmayan, çok hoşgörülü, açık yürekli, gönül eri.
r.+ üler 3871/a
- risālet:** -1- [Ar.] İnsanları dine davet etme işi, peygamberlik.
r. 4603/a
- rivāyet:** -1- [Ar.] Söylenti, rivayet.
r. (r. kı- "Anlatmak, nakletmek") 2994/a
- rūh:** -1- [Ar.] Ruh, can.
r.+ ı (tāze r. ol-) 0776/a
- ruh:** -1- [Far.] Yanak.
r. (r.- ı hūsnūñ) 2059/a
- ruhbān:** -3- [Ar.] Rahipler.
r. 1721/b, 2298/b
r.+ a 1732/a
- rūhu'l-emīn:** -1- [Ar.] Cebrail.
r.+ dūr 0095/b

ruh-fāş: -1- [Ar.+Far.] Ruhü ortaya çıkaran.
r. (hüb-ı r.) 0539/a

Rûm: -42- 1. Anadolu.
R.1759/a, 1913/a, 2958/a, 3572/a, 4285/a
R.+ a 1264/a, 1266/a
R.+ dan 1277/b
2. Rum, Bizans.
R. 1341/a, 1804/a, 1806/a, 1817/a, 1824/a, 1837/a, 1838/a, 1904/a, 1905/b, 1980/b, 2041/a, 2059/b, 2066/b, 2070/b, 2152/a, 2205/b, 2874/b; (kayşer-i R.) 1816/a, 1827/a, 1944/a, 1962/a
R.+ a 1717/b, 1902/b, 4321/b
R.+ dan 2182/a, 2341/a
R.+ ı 2040/a, 2533/a
R.+ ıla 1951/a, 1968/a
R.+ uñ 1823/b, 1828/b, 1961/a, 1983/b

Rûmî: -15- Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili.
R. 1893/b, 1894/a, 1903/b, 2056/a, 2071/a, 2074/b, 2204/a, 2224/b, 2230/a, 2297/b, 2306/a, 2533/b, 2713/b; (dībā-yı R.) 2064/a; (Niyeṭūs-ı R.) 2313/a

Rûmîler: -4- Rum soyundan olanlar.
R. 1846/a, 1962/b, 2303/a
R.+ i 2305/b

rûspî-zāde: -1- [Far.] Veledizina.
r.+ yi 0999/b

rûşen: -30- [Far.] Parlak, aydınlık.
r. 0084/a, 0387/b, 0701/b, 0917/b, 1523/a, 2191/a, 2567/a, 3692/a, 4059/b; (r. revāmı) 0387/a 1778/b; (r. eyle-) 0081/a, 3105/b, 4061/b, 4055/a; (r. gün ol-) 1273/a; (r. kıl-) 0495/a, 1747/a, 1527/b, 1999/b, 2499/b, 3688/a, 3967/b; (r. ol-) 0010/a, 1059/a, 1873/b, 3688/b, 4386/a
r.+ di 1574/a
r.+ dür 1969/b

ruṭab: -1- [Ar.] Olgun, taze hurma.
r. 4256/b

rûz: -5- [Far.] Gün, gündüz.
r. 1677/a, 1920/b; (r.- ı Behrām) 2656/b
r.+ ı 4434/b; (Behrām r.) 2629/a

rûzî: -2- [Far.] Rızık, azık.
r. 0768/a; (r. vir-) 3719/a

rûzgār/ rûzigār: -17- [Far.] 1. Zaman, devir.
r. 3125/b
r.+ e 1271/b
r.+ ı 0824/b, 1797/a, 2409/a, 3284/a
r.+ ın 2610/b, 4246/a
r.+ ında 1100/b
r.+ uñ 1899/b,
2. Kader, felek.
r.+ ı 4332/b,
r.+ ın 4524/b
r.+ uñ 1997/b
3. Dünya, yeryüzü.
r. 0916/a, 2734/a,
r.+ ı 3956/b
4. Ömür, hayat.
r.+ ı 4338/b
r.+ ın 2394/b

Rûstem: -4- İran'ın efsanevi kahramanlarından Rûstem, Zāl'in oğludur.
R. 0228/a; (R.- i devrān) 0255/a; (R.- i Zāl) 1030/a
R.+ dür 0217/a

rûsvâyılık: -1- [Far.] Rezillik, rûsvalık.
r. 2871/a

rûşvet: -1- [Ar.] Bir görevliye, kanunen yapması veya yapmaması gereken bir işte yasa dışı bir kolaylık sağlaması için verilen para yâhut sağlanan menfaat.
r. (r. um-) 0051/a

S

sa‘ âdet: -12- [Ar.] Mutluluk, saadet.

s. 0248/b, 0263/b, 0273/a, 0282/b,
0802/a, 3107/b, 4600/b, 4615/b; (s.
bul- mı) 1656/b; (s. kıl-) 4665/a; (s.
vir-) 1534/a, 2356/b

sā‘ at: -3- [Ar.] Lahza, an.

s. 1501/b, 3847/a
s.+ de 2391/b

şabā: -4- [Ar.] Sabaha doğru
kuzeydoğudan hafif hafif esen
serin, hoş, latif bahar rüzgarı, tan
yeli.

ş. 0414/a, 1436/a, 1490/a
ş.+ ya 3289/b

şabāh: -3- [Ar.] Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri.

ş. 0782/b; (ş.- ı ‘ âlem-ârâ “dünyayı
süsleyen sabah”) 1378/a
ş.+ a (ş. ir- “ sabaha
ulaşmak”) 4062/a

sābāş: -1- [Far.] Alkış, aferin.

s. 0440/b

şābir: -1- [Ar.] Sabreden, sabırlı.

ş. 4007/b

şabr: -38- [Ar.] Tahammül, sabır.

ş. 2376/b, 2378/b, 2406/a, 2884/a,
4248/b; (ş. u tākāt düken-) 4045/a;
(ş. u tākāt vir-) 0078/a; (ş. eyle-
“sabretmek”) 2378/a, 4249/a; (ş. it-
) 0788/b, 1611/b, 2399/a, 2775/b,
2879/a, 3539/b, 4013/b, 4153/b; (ş.
kıl-) 0395/a, 0911/a, 3587/a
ş.+ a (ş. yit-) 2408/b
ş.+ ı 0439/a, 0443/b, 0554/a,
2884/b, 3032/b, 3166/b, 4151/b; (ş.
düken-) 0445/b
ş.+ ıdı 4249/b
ş.+ ıla 1145/a, 2409/a, 3166/a,
4006/b, 4008/a, 4008/b
ş.+ ını 1441/b
ş.+ ınıñ 2817/b

şabūh: -1- [Ar.] Sabahları içilen şarap.

ş.+ ı 0776/b

saç: -55- [T.] Saçmak.

s. (rahmetüñi s.) 0004/b
s.- a 1344/b, 1425/b, 3294/a,
3597/b, 3877/b
s.- alar (saçu s.) 3143/b
s.- am 3263/b, 3326/a; (saçu s.)
1077/b
s.- an 0099/a
s.- ar 3184/b; (‘ibret s.) 2950/a
s.- aram 0868/b
s.- ardı 2976/b, 3277/b, 4207/b;
(cânın s.) 4079/a
s.- arlar (müşk s.) 0430/a
s.- arsam 3102/b
s.- arvan 1678/a
s.- ayın 3265/a
s.- dı 1944/b, 1977/b, 2342/b,
2384/a, 2973/a, 3020/b, 3146/b,
3312/b, 3340/a, 3851/b; (güher s.)
2465/a; (incü la‘ l s.) 3952/b; (incü
s.) 2196/b; (koğu s.) 0384/a (nūr s.
degüldür) 3321/b; (sözini s.)
0407/b; (şeker s.) 2971/a
s.- dılar 4203/a; (saçu s.) 3144/b
s.- duñ (rızk s.) 3718/b
s.- ıcı 3402/a
s.- ma (yire s. degülven) 2591/b
s.- madı 3643/b
s.- mağıl 3535/a
s.- maķ 3109/b, 4584/b
s.- mış 1439/a, 2383/b, 4552/b
s.- uñ (incü s.) 4335/b
s.- up 3412/b, 4527/a
s.- updur 0737/b

saç: -20- [T.] Saç.

s. 3469/b
s.+ dan 0299/b
s.+ ı 0414/a, 0426/a, 1451/a,
1548/b, 1583/a, 1662/b, 2059/b,
2061/b,
3535/a; (s. bigiydi) 0880/b
s.+ ın 1352/a; (s. yol-) 2677/b
s.+ ından 0602/a
s.+ ını 0698/a, 1438/b
s.+ um 3324/b
s.+ uñ 1655/a, 1661/b

saçıl-: -5- [T.] Saçılmak, yayılmak.

s.- a 0898/b, 3363/a

s.- dı 4517/a

s.- maz 2036/a

s.- urdı (şekker s.) 1554/b

saçu: -4- [T.] Bazı düğün ve şenliklerde ortaya saçılması âdet olan inci, maden para, şeker, hububat gibi şeyler.

s. (s. saç-) 1077/b, 3143/b, 3144/b

s.+ dan 4206/a

sa' d: -2- [Ar.] Kutluluk, bahtiyarlık.

s. (s.- 1 vaḳḳāş “Sa'd bin Ebû Vakkas”) 2816/a

s.+ ını 2082/b

şādık: -3- [Ar.] Doğru, gerçek, hakiki.

(şubḥ-ı ş. “subh-i kâzibden sonra tan yerinde ufuk boyunca görülen ve gittikçe yayılarak güneşin doğuşuna kadar kesintisiz devam eden aydınlık”) 0588/a, 3485/a, 3686/a

şaf: -1- [Ar.] Yan yana düzgün bir şekilde sıralanan kimselerin meydana getirdiği dizi, sıra.

ş. (ş.bağla- “sıra teşkil etmek, sıralanmak”) 1412/b

şafâ: -3- [Ar.] Rahat, huzur, kedersizlik.

ş. (ş. bul-) 0189/a

ş.+ dan 0190/a

ş.+ sı 3930/a

şafâsuz: -1- [Ar.+T.] Rahatsızlık, huzursuzluk.

ş. 0490/b

şâfi: -1- [Ar.] Temiz.

ş. (ş. teni) 0600/a

şafra: -2- [Ar.] Karaciğerin salgıladığı yeşil sarı renkte acı sıvı, öd, safra.

ş. 3989/a

ş.+ yı 1646/b

şaf-ārâ: -1- [Ar.+Far.] Katıldığı safları süsleyen.

ş. 0240/b

şaf-der: -1- [Ar.+Far.] Düşman saflarını yarıp geçen kahraman, yiğit.

ş. 0240/b

şaf-sâz: -1- [Ar.+Far.] Saf yapan.

ş. 0240/b

şaf-şiken: -1- [Ar.+Far.] Düşman saflarını kıran, bozan, düşmanı yenen, galip.

ş. 0240/b

şag/ sağ [I]: -17- [T.] Sağ, sağ taraf.

ş. 0014/b, 1006/b, 1387/b, 1466/b, 4206/b; (ş. u şolı) 3749/b

ş.+ a 2035/b, 2237/b, 3373/b; (ş. şola) 1027/b

s.+ da 0541/b

ş.+ dan 0974/b, 1199/b, 3454/a

s.+ ın 2160/b

s.+ ına 0941/a

ş.+ ında 0997/a

şag/ sağ [II]: -7- [T.] Yaşamakta olan, hayatta bulunan, diri, canlı

s. 3098/a, 3391/a, 4188/b; (s. it-) 0084/b (ş. ol-) 0014/a, 2992/b

s.+ a 2094/b

şag-: -1- [T.] Sağmak.

s.- alar (südi s.) 2987/a

sâgar: -1- [Far.] İçki kadehi.

s. 1577/a

sağın-: -3- [T.] Sanmak, zannetmek.

s.- ma 3659/a

s.- madı 4281/b

s.- maduḳ 3659/b

sağınç: -2- [T.] Emel, istek, arzu, maksat.

s. (s. eyle-) 1932/b

s.+ um 3914/a

sağırlık: -1- [T.] Sağırlık.

s. 4089/b

sağış/ sağış: -22- [T.] Sayı, adet, miktar, hesap.

s. 0031/b, 0167/b, 0514/b, 0825/a, 2075/a, 3261/a; (s. ol-) 1081/a; (s. degüldür) 0739/b

s.+ da 1416/b

s.+ dan 1748/b, 2074/b, 3400/b

s.+ ı 0942/b, 2151/a

s.+ ın 0758/b, 0938/b, 2540/b, 3895/a

s.+ ından 0931/b

s.+ ını 1750/b

s.+ umuz 3475/a

s.+ uñ 3406/b

sağışla: -4- [T.] Hesap etmek, düşünmek, addetmek.

s. 0367/a, 1936/b

s.- dı 0307/b, 1609/a

sağışsuz/ sağışsuz: -5- [T.] Sayısız.

s. 0245/a, 0652/b, 1830/b, 2049/a

s.+ dı 1559/b

sağla-/ sağla: -2- [T.] Bir işin olması için gerekli durumu, şartları hazırlamak, temin etmek.

s. 3345/a

s.- yalar (işüñ ş.) 1627/a

sağlık: -1- [T.] Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet.

s.+ da 3098/a

sağıu sağı: -2- [T.] Yüksek sesle ağıt söyleyip ağlamak.

ş. 4523/a, 4464/a

sağı: -2- [Ar.] Cömert, eli açık.

s. 0064/a, 1367/b

şāhib: -3- [Ar.] Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālīk.

ş (ş.- i baht “talihli, şanslı”) 1781/a;

(ş.- i taht “taht sahibi, hükümdar”

3736/b; (ş.- i tāk “kubbe, kümbet sahibi”) 4638/b

şāhib-kırān: -2- [Ar.] Kutlu zamanda doğan kimse, böyle bir zamanda tahta çıkan çok başarılı hükümdar (Hz. Muhammed).

ş. 4601/b

ş.+ a 0119/b

şāhib-sırr: -1- [Ar.] Sırta sahip.

ş. (ş.- ı mi‘rāc “Sırlı miraca sahip olan, Hz. Muhammed”) 0108/b

şāhib-velāyet: -1- [Ar.] Veli olan, Hakk’ın dostluğuna sahip olan.

ş. 4612/a

şahrā: -3- [Ar.] Kır, ova.

ş. 0692/a

ş.+ da 1457/a

ş.+ yı 1555/b

sak: -3- [T.] Hazır, tetikte olan.

s. 1673/b, 2438/a, 3658/a

sāk: -1- [Ar.] Baldır, incik.

s. (semen s.) 3376/a

sakāk: -3- [T.] Çene altındaki tombul kısım, gerdan.

s.+ a 1566/b

s.+ ı 3631/a

s.+ uña 3854/b

sakf: -1- [Ar.] Tavan, çatı.

s.+ ın 3034/b

sakın: -10- [T.] 1. Saklamak, muhafaza etmek.

s.- dı 3094/b

s.- mağum 3887/b

s.- mamağdan 3061/b

s.- urıdı 1269/a

2. Kaçınmak, uzak durmak.

s.- duğūñ 1586/b

s.- ğıl 1729/a, 3497/a

s.- mağçun 1489/b

s.- up 2674/b

s- ur 3087/a

sakın: -5- [T.] Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.
s. 2591/b, 2634/b, 3244/b, 3662/b, 3893/a

sâkı: -15- [Ar.] İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
s. 0536/a, 0785/a, 1435/a, 1510/a, 1575/a, 2739/a, 3376/a, 3378/b, 3569/a, 3759/a, 4070/a, 4223/b; (s. ol-) 3377/a
s.+ lerüñ 1580/a
s.+ yi 4170/b

sâkin: -3- [Ar.] Yerinde duran, hareketsiz.
s. (s. kıl-) 1602/a, 2175/b; (s. ol-) 4615/b

sakla-: -6- [T.] Gizlemek, saklamak.
s. 1311/b
s.- dı 3502/a
s.- mak 0618/a, 3918/b
s.- ya 0410/b
s.- yam 3724/a

saksı: -1- [T.] Pişmiş topraktan çeşitli şekillerde yapılan ve içine toprak konulup çiçek yetiştirmeye yarayan kap.
s.+ sıdur 2764/a

şal-: -23- [T.] 1. Koyvermek, bırakmak.
ş. 3245/b
ş.- a 0946/a
ş.- alar 1368/b
s.- ardı 1440/a
ş.- asın 3835/b
ş.- dı 3602/a, 1547/b; (kâli ş.) 0331/b
ş.- dum 2803/b
ş.- duñ (yâbâna ş.) 3942/b
ş.- ma 0087/a
ş.- maksa 3905/a
ş.- mayaydı 1711/b
2. Atmak, fırlatmak.
ş.- a (kılıç ş.) 1174/b
ş.- duñuz 1159/b
ş.+ ıcı 1202/a

ş.- mak 4424/b
ş.- sa 0299/a
3. Göndermek, yollamak.
ş. 2752/a
ş.+ a 1306/b
ş.+ am 2499/a
ş.- dı 3373/b
ş.- mışdı 1203/a

şâl: -1- [T.] Tabut.
ş. 3792/a

şalâ: -3- [Ar.] Meydan okuma.
ş. 1436/b
ş.+ dur 3424/a, 4221/b

şalâh: -1- [Ar.] İyi duruma gelme, düzelme, iyileşme, iyi olma.
ş. (ş.- ı devletiçün) 2780/a

sâlâr: -2- [Far.] Baş, başkan, reis, kumandan.
s. 4068/b
s.+ ı 0097/a

şalın-: -2- [T.] Sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak.
ş.- u 0554/b
ş.- urdı (sögüt yaprağı gibi ş.) 0304/a

sâl-hûr: -1- [Far.] Kocamış, çok yaşlı.
s.+ de (pîr-i s.) 4011/a

Sâm: -2- Hz. Nuh'un oğlu.
S. (S.- ı süvârî) 1382/b
S.+ a 2709/b

saman: -1- [T.] Tahılların taneleri alındıktan sonra kalan sapları.
s. (s. gibi) 3250/a

şan-: -32- [T.] 1. Sanmak, zannetmek.
ş. 1216/b, 3302/b
ş.- dı 0985/b, 1292/b, 3009/a, 3733/b
ş.- ğıl 4651/b
ş.- ma 0025/b, 0654/b, 1275/a, 3261/a, 4433/b, 4628/b
ş.- mağıl 4590/b

- ş.- up 3606/b, 3608/a
ş.- ur 1212/b, 2789/a, 3612/a, 4401/b; (ş.- ur mısın) 4006/a
ş.- uridum 2140/b
ş.- ur idüm 2862/a
ş.- ursın 1745/b, 3633/a, 3919/a
2. Düşünmek.
ş.- an (yavuz ş.) 0903/b
ş.- anlar (yavuz ş.) 4477/b
ş.- ur (yavuzluk ş.) 1313/a,
ş.- maya 1902/b
ş.- ursam 2513/b
ş.- urisañ 4651/a
- şan:** -3- [T.] Ün, şan, şöhret.
ş. 1140/a, 2869/b
ş.+ ın (adın u ş.) 4494/a
- şanu:** -3- [T.] Beklenti.
ş.+ mı 2863/a
ş.+ muz 1919/b
- şanā‘at:** -1- [Ar.] Zanaat, meslek.
ş. (ş. idin-) 4649/b
- şanaduñ:** -4- [T.] Sanki anlamında kullanılan cümle kökenli bağlaç.
ş. 1858/b, 2964/a, 3016/b, 3375/b
- şanasın:** -17- [T.] Sanki anlamında kullanılan cümle kökenli bağlaç.
ş. 0412/a, 0415/b, 0515/b, 0561/b, 0721/b, 0944/a, 1001/b, 1030/a, 1187/a, 2055/b, 2125/b, 2234/a, 2239/a, 3232/a, 4243/b, 4416/b, 4608/a
- şanayduñ:** -6- [T.] Sanki anlamında kullanılan cümle kökenli bağlaç.
ş. 0603/b, 0664/b, 1110/b, 3301/b, 3668/a, 4557/a
- şan‘at:** -6- [Ar.] Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sahip olunması gereken bilgi ve ustalık.
ş. (ş. bil-) 3149/a
ş.+ a 2949/a, 2996/a
ş.+ da 1537/a
ş.+ dur 3811/a
ş.+ la 2951/a
- sancağ:** -5- [T.] Bayrak.
s. 0333/b
s.+ ın 0920/b
s.+ inuñ 0579/b
s.+ ları 3121/a
s.+ uñ 4473/a
- sancu:** -1- [T.] Şiddetli ağrı.
s.+ m 2905/b
- şanduk:** -1- [Ar.] Sandık.
ş.+ ı (hazîne ş.) 4193/a
- şāni‘:** -2- [Ar.] “Yaratan, halkeden” anlamında Allah için kullanılır.
ş. 3840/b
ş.+ sin 0057/b
- şanlu:** -1- [T.] Ünlü, şöhretli, namlı.
s. 2681/a
- şap-/ sap-:** -5- [T.] Yönelmek, ayrılmak, sapmak.
ş.- avuz 0142/b
s.- dı 0719/a
ş.- dum 3912/a
ş.- maduñısa (egri yola ş.) 1301/b
s.- uñ 1199/b
- şap:** -1- [T.] Elle kullanılan alet veya eşyanın tutulacak yeri.
ş.+ ın (külüngi ş.) 3439/a
- şapan:** -1- [T.] Çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.
ş. 4215/b
- sapla-:** -1- [T.] Kuvvetle batırmak, hızlı bir vuruşla sokmak.
s.- yalar 4546/b
- şar-:** -3- [T.] Örtmek, sarmak.
ş.- ar 4346/b
ş.- dı 2877/a
ş.- mışlardı (dülbendi ş.) 4198/b
- şarar-:** -6- [T.] Rengi sarı olmak, sarıya dönüşmek.
ş.- a (ş. şol- “gittikçe solmak, gittikçe sararmak”) 2468/b, 3422/b

ş.- dı 1831/b, 4381/b
ş.- mış (beñizi ş.) 4462/b
ş.- updı 1197/a

S.+ ler 2536/b
S.+ leri 1822/b
S.+ lerüñ 0659/b

sarā/ sarāy: -5- [Far.] Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük ve gösterişli bina.
s. 1388/b, 2673/a, 3794/a
s.+ a 0688/a, 1386/b, 2104/a, 2271/a, 2599/b, 4393/b, 4489/a
s.+ ı 2150/a, 3591/b, 4150/b, 4295/a, 4308/b, 4394/a
s.+ ına 1169/a, 1997/a, 4220/b
s.+ ından 3646/a
s.+ um 1965/b
s.+ uñ 1129/a, 2708/a, 3594/a, 4093/a

şarf: -3- [Ar.] Bir şeyi bir işte kullanma, o yolda harcama
ş. (‘ömr.in ş. eyle-) 4535/a; (ş. it-) 0927/a; (ş. kıl-) 1414/a

şaru/ saru: -18- [T.] Sarı renk.
ş. 0107/a, 0332/b, 0333/b, 0473/b, 0589/b, 0636/b, 0792/b, 1077/a, 2579/b, 2893/b, 2311/b, 3264/a, 3490/b, 4267/b, 4322/b; (ş. ol-) 1248/b; (beñizi ş. ol- “solmak”) 1196/b
ş.+ yıldı 4492/a

şarın-/ sarun-: -3- [T.] Kendi üstüne örtmek, üstüne almak, bürünmek, giyinmek.
ş.- dı (mıkna^a ş.) 3801/b
s.- ıcağ 0636/b
ş.- mış (mıkna^c ş.) 4558/a

şarp: -3- [T.] Güç, zor, çetin.
ş. 2953/a, 3003/a, 3260/a

Sāsān: -7- Sasan adlı kişi ve Sasan soyundan gelenler.
S. 1098/b, 1099/b, 1100/b, 2177/a, 2542/b, 2686/a
S.+ a 1101/b

Sāsānī: -4- Sasanların yönettiği devlet.
S. 2178/a

şat: -19- [T.] Bir bedel karşılığında başkasına devretmek, satmak.
ş. 4403/a
ş.- a 0420/b, 0624/b, 1843/b
ş.- ana 4404/a, 4406/a
ş.- ar 0414/b, 2583/a, 3891/b
ş.- asın 3864/a; (nıl ş.) 1595/a
ş.- ma 1616/a, 4130/a
ş.- mağıçun 3018/b
ş.- mağ (cān ş.) 3150/a
ş.- un (ş. al-) 2824/b
ş.- up (cān ş.) 3149/b

şataş: -1- [T.] Rahatsız edici davranışlarda bulunarak kavga aramak, kavga çıkarmaya çalışmak, musallat olmak.
ş.- mışdı 4526/b

satıcı: -1- [T.] Alıcıya mal satan kimse, satıcı.
s.+ yıldı 1525/b

saṭr: -1- [Ar.] (?)
s. 0227/b

şatun: -8- [T.] Parayla alınmış, satın.
ş. (ş. al- “satın almak”) 1363/b, 2641/b, 3633/b, 4129/a, 4403/a; (ş. alınmış) 2288/b; (alınur ş.) 3110/b; (ş. iste-) 0646/a

Sāve: -2- Hürmüz’e karşı gelen bir Göktürk hakanıdır. (Saye Han/ Çulu Bağa Hakan.)
S. 0652/a, 1138/a

sav: -4- [T.] Söz; kıssa, hikâye.
s. 1303/a, 1888/a, 2482/b; (s. u sözi) 1671/a

şav/ sav-: -4- [T.] Geçirmek, atlatmak.
s.- a (suç s.) 3860/b
ş.- ardı (kaygusun ş.) 3063/a
ş.- dı 1668/b
ş.- sun 1594/b

şavāb: -4- [Ar.] Doğruluk.
ş.+ ı 3170/a, 3178/b
ş.+ ın 1930/b, 3512/a

savaş: -67- [T.] 1. Cenk, harp, muharebe.
s. 0908/a, 1035/a, 1040/b, 1041/b,
1183/a, 1820/a, 1907/b, 2220/b,
2316/a, 4355/b; (s. kıl-) 1862/a,
1923/a, 2231/b, 2315/b
s.+ a 2253/b, 2315/a, 4354/a,
4425/a
s.+ da 0934/a, 1004/b, 1005/b,
1006/b, 1202/b, 1389/b, 1923/b,
2089/b, 2205/b, 2232/b, 2252/b,
2261/b, 2550/b, 2857/b
s.+ dan 1118/b, 1172/b, 1917/a
s.+ dayiken 1028/a
s.+ dur 1026/a
s.+ ı 1034/b, 1836/a, 2238/a,
4606/b
s.+ ın 1006/a
s.+ ına 2217/b
s.+ için 1236/b, 1605/a
2. Dövüş, kavgā.
s. 0423/a, 0967/a, 1013/a, 1110/a,
1908/b, 2274/a, 3931/a, 4359/b; (s.
it-) 3297/b; (s. kıl-) 0740/b, 0749/b,
0754/b, 1692/a
s.+ a 1142/a
s.+ da 0750/a, 1166/a, 1731/b
s.+ dur 3549/a
s.+ ı 0964/b, 1063/a
s.+ ında 1605/b
s.+ uma 1550/a

savaş-: -10- [T.] Harbetmek, muharebe
etmek, savaşmak.
s. 1116/a
s.- a 1177/a
s.- am 0967/a
s.- anları 1177/b
s.- dı 2858/a
s.- mağa 1176/b, 3670/b
s.- maya 1951/a
s.- sa 3159/a
s.- ursavuz 1027/a

savaşçı: -16- [T.] Savaşan korkmayan, iyi
savaşan kimse, cengâver.

s. 1049/b, 1123/a, 1164/b, 1228/b,
2056/b, 2089/a, 2109/b, 2236/a
2249/b, 2316/a, 2320/a, 2659/b,
4389/a
s.+ dur 4430/b
s.+ lar 0951/b
s.+ ydı 2107/b

şavul-: -2- [T.] Uzaklaştırılmak,
gönderilmek, bertaraf edilmek,
savılmak.
ş.- dı 3504/b, 3511/b

say-/ say-: -9- [T.] 1. Bir şeyin kaç tane
olduğunu anlamak için bunları
bির birer elden veya gözden
geçirmek, sayısını bulmak.
ş. 1277/a
s.- abile 0758/b
ş.- an (ılduz ş.) 2082/a, 4436/a
s.- anlar 4181/a, (arpa arpadur s.)
4181/b
ş.- up 0923/a
2. Hesaba katmak, dikkate almak.
ş.- asın 1918/b
s.- maya (beni s.) 2514/a

sayıcı: -2- [T.] Sayma işini yapan, sayıcı.
s. 1869/a, 2681/a

sayıl-: -1- [T.] Kabul edilmek, addedilmek,
farzedilmek.
s.- ur (biri on pehlevāna s. “karşılık
gelir”) 2173/b

şayru/ sayru: -26- [T.] Hasta.
ş. 0815/a, 2602/b, 2661/b, 2749/b,
3027/b, 3043/a, 3126/a, 3721/a,
4591/a; (ş. ol-) 0723/b, 2414/a,
3098/b, 3099/b; (ş. gibi) 3978/a
ş.+ dan 3672/b
ş.+ dur 1024/a, 1153/a, 3097/b
ş.+ m 2905/b
ş.+ mı 3934/b
ş.+ nuñ 3097/b, 3671/b
ş.+ sı 2608/b
ş.+ ya 3672/a
ş.+ yı 3672/b, 4452/b

şayruluk: -2- [T.] Hastalık.

ş.+ da 3098/b
ş.+ ından 3670/a

sâz: -14- [Far.] 1. Menfaat, kazanç.
s. 1048/b, 3517/a, 4118/a, 4299/a, 4464/b
s.+ ı 1184/b, 4325/b
s.+ ıla 4082/a
s.+ um 1293/b
2. Çalgı aleti, saz.
s.+ ıla 2740/b
s. 4479/a; (s. it-) 4064/b
s.+ ı 4472/a
3. Düzen, tertip.
s. (meclis s. it- “düzenlemek”) 4064/a

saz: -1- [T.] Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa.
s. (kamışlar s.) 2246/a

se: -1- [Ar.] Se harfi (?).
s. 0227/b

sebeb: -2- [Ar.] Sebep, neden.
s.+ den 3982/a
s.+ di 3200/a

sebel: -1- [Ar.] Göze inen, görüşü dumanlı ve bulanık hâle getiren perde, dumanlı ve bulanık görme hastalığı.
s. (göz sebel tol-) 0706/b

sebz: -1- [Far.] Yeşil.
s.+ ile 1428/b

sebze: -3- [Far.] Kök, sap, yaprak ve çiçeklerinden çeşitli yemekler yapılan veya çiğ olarak yenen yeşil bitki ve otlara verilen ad.
s. 1495/a, 2149/b
s.+ de (“yeşillik yer”) 3974/b

sebbezâr: -1- [Far.] Sebze yetiştirilen yer, sebze bahçesi, bostan.
s.+ ı (serv-i s.) 3451/a

sed: -1- [Ar.] Geçilmesi, aşılması zor engel.
s. 0053/a

şedef: -3- [Ar.] Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
ş. 4258/a; (ş. bul-) 1450/b
ş.+ den 1527/b

sefer: -2- [Ar.] Yolculuk, seyahat.
s. (s. kıl-) 0449/b
s.+ de 0643/b

segbân: -1- [Far.] Av köpeklerine bakmakla görevli kimse, köpek bakıcısı.
s. (s. gibi) 3272/b

segir: -8- [T.] Koşmak.
s.- dim 1163/a
s.- dimi 0393/b
s.- dimidi 1891/a
s.- dü 1334/a, 2604/a, 2663/a, 2673/b, 4495/a

segird: -26- [T.] Hızlı hızlı gitmek, koşmak.
s.- e 2638/b
s.- en 2256/b
s.- imde 3423/b
s.- iminde 0845/b, 2822/b
s.- ü 0684/a, 1976/a, 2130/b, 2159/b, 2165/b, 2221/a, 2240/b, 2503/b, 2529/a, 2626/b, 2647/b, 2671/b
s.- üben 2124/a, 2129/b, 4529/b
s.- üñ 0730/b
s.- üp 0550/a, 1315/b, 4566/b
s.- ürdi 1110/a, 2237/a

segirdiş: -1- [T.] Koşuşmak.
s.- di 3775/b

sehâ: -2- [Ar.] El açıklığı, cömertlik.
s. 0258/a, 0383/a

sehāvet: -2- [Ar.] El açıklığı, cömertlik.
s. 0258/a, 0273/b

seher: -16- [Ar.] Şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
s. 0061/b, 1490/b, 1495/a, 1560/b, 2943/a, 3204/a, 3231/b, 3240/b, 3687/b, 3706/b, 3758/a, 4544/a, 4550/b; (şulṭān-ı s.) 2713/a
s.+ den 3069/a, 3622/a

sehergāh: -12- [Ar.+Far.] Seher zamanı, seher vakti.
s. 0099/a, 0502/a, 1518/a, 2353/a, 3330/a, 3493/b, 3755/b, 3758/b, 3894/b, 4185/a, 4679/a
s.+ 1 4065/a

seḥī: -1- [Far.] Cömert.
s. 0241/b

sehl: -1- [Ar.] Kolay.
s. (s. yol aç-) 2985/b

sekiz: -2- [T.] Sekiz sayısı.
s. 1872/a
s.+ inde (“sekiz yaşında”) 2116/a

selām: -11- [Ar.] Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, esenleme.
s. 3125/a; (s.- ı ḥuşk “kuru selam”) 2812/b; (s. eyle- gibi) 2028/b; (s. it- “selamını söylemek”) 0198/a; (s. ol-) 0120/a
s.+ a 2501/a
s.+ 1 ilet 1842/a
s.+ 1 3781/b, 3849/b; (s. vir-) 2860/a, 3089/a

selāmet: -2- [Ar.] Tehlikeden uzak olma, güvenlik.
s. (s. bulun-) 2432/b; (s. ilet-) 2321/a

selāṭīn: -3- [Ar.] Sultanlar, padişahlar.

s. 0165/b, 0249/b; (şulṭān-ı s. “sultanlar sultanı”) 0246/b

selīm: -1- [Ar.] Maddi ve manevi kusuru, noksanı olmayan, sağlam, doğru.
s. (zevk-i s. “en kusursuz, en yüksek derecedeki zevk”) 0434/b

selvi: -2- [Far.] Servi ağacı.
s. 3583/a, 3606/a

semā’: -1- [Ar.] Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü.
s.+ ıdı 0760/a

semen: -5- [Far.] Yasemin.
s. (s. tenlü) 1527/a, 3317/b, 3578/b, 3616/b, 4269/a

semen: -4- [Ar.] 1. Değer, bedel.
s. 1435/a, 1453/a, 1556/b.
2. Şişman.
s. (s. sāk ol- “şişman baldır”) 3376/a

semen-ber: -3- [Far.] Yasemin gibi beyaz göğüslü.
s. 1425/a, 3852/a, 3852/b

Semen-Türk: -2- Hüsrev’in cariyelerinden biridir. Barbed ile evlenmiştir.
S. 1509/a, 1527/a

semri: -2- [T.] Semirmek, tavlama, şişmanlamak.
s.- r 0797/a
s.- ye 0797/b

semüz: -1- [T.] Besili, etli, yağlı.
s. 3225/a

sen: -293- [T.] Şahıs zamiri, sen.
s. 0027/a, 0063/a, 0067/b, 0068/a, 0072/a, 0076/a, 0083/a, 0175/a, 0177/a, 0356/a, 0398/b, 0399/b, 0562/a, 0564/b, 0649/b, 0740/a, 0838/b, 0889/b, 0909/b, 1047/a, 1058/b, 1061/a, 1080/b, 1089/a, 1093/a, 1096/a, 1126/a, 1126/b, 1138/a, 1145/a, 1283/a, 1298/b,

1302/b, 1313/b, 1584/b, 1586/a,
 1615/b, 1626/a, 1626/b, 1637/b,
 1645/a, 1651/b, 1655/a, 1658/a,
 1659/b, 1676/a, 1710/a, 1728/a,
 1731/b, 1740/b, 1804/b, 1822/a,
 1856/b, 1860/a, 1875/b, 1925/a,
 1932/b, 1940/b, 1972/a, 1983/a,
 2011/a, 2013/b, 2052/b, 2122/b,
 2133/b, 2140/b, 2198/b, 2217/b,
 2259/a, 2259/b, 2328/a, 2331/a,
 2374/a, 2389/a, 2391/a, 2498/a,
 2498/b, 2507/a, 2516/b, 2532/a,
 2600/b, 2605/a, 2637/b, 2641/a,
 2650/b, 2664/a, 2710/a, 2723/a,
 2756/a, 2779/a, 2797/a, 2839/a,
 2855/a, 2866/a, 2870/a, 2909/a,
 3151/b, 3167/a, 3238/a, 3246/a,
 3301/b, 3313/a, 3313/b, 3345/b,
 3435/a, 3436/a, 3484/a, 3485/a,
 3486/a, 3487/a, 3533/b, 3538/a,
 3541/b, 3655/a, 3661/b, 3696/a,
 3714/a, 3719/b, 3724/b, 3827/a,
 3830/b, 3832/a, 3841/a, 3846/a,
 3850/a, 3866/b, 3874/b, 3893/a,
 3903/a, 3903/b, 3914/a, 3914/b,
 3916/b, 3919/a, 3922/a, 3932/a,
 3941/b, 3942/a, 3942/b, 3944/a,
 3950/b, 3959/b, 4038/b, 4087/a,
 4087/b, 4093/b, 4101/b, 4106/a,
 4115/a, 4268/a, 4290/b, 4364/b,
 4365/a, 4383/b, 4385/a, 4408/a,
 4574/a, 4576/b, 4626/a, 4627/a,
 4652/b, 4658/a
 s.+ de 1365/b, 1589/b, 1728/b,
 3161/a, 3725/b, 3916/a
 s.+ den 0152/b, 0563/a, 0563/b,
 1080/b, 1092/b, 1691/a, 2050/a,
 2667/b, 2751/b, 3233/a, 3818/a,
 3847/b, 3861/b, 3865/b, 3915/b,
 4041/b, 4134/a, 4140/b, 4653/a; (s.
 ayru) 0064/b
 s.+ dendür 0063/b
 s.+ i 0005/a, 0032/b, 0041/a,
 0065/a, 0840/b, 1357/a, 1359/a,
 1364/b, 1621/a, 1628/a, 1650/b,
 1651/a, 1656/b, 2042/b, 2261/b,
 2642/b, 2682/b, 2761/a, 2788/a,
 2796/a, 2867/a, 3129/a, 3135/b,
 3371/b, 3434/b, 3631/a, 3823/a,

3907/b, 3913/a, 3924/b, 4409/b,
 4437/a, 4477/b
 s.+ idüñ 3914/a, 3914/b
 s.+ sin 0040/a, 0040/b, 0065/b,
 0073/b, 0861/b, 1068/a, 3241/a,
 3241/b, 3541/b
 s.+ üñ 0029/a, 0043/b, 0047/a,
 0048/b, 0049/a, 0127/b, 0192/b,
 0228/a, 0911/a, 1049/a, 1051/b,
 1056/b, 1059/a, 1085/b, 1148/a,
 1280/a, 1301/a, 1737/b, 1738/b,
 2087/b, 2484/a, 2506/b, 2534/a,
 2589/a, 2712/a, 2795/a, 3324/a,
 3347/a, 3352/a, 3625/b, 3716/a,
 3720/a, 3784/b, 3904/a, 3941/a,
 3954/a, 4100/b; (s. gibi) 0064/a,
 2051/b, 2576/a
 s.+ üñçün 0230/b, 2532/b
 s.+ ündür 1984/a, 1984/b, 2572/b,
 3210/b, 4433/b
 s.+ üñle 0053/a, 1656/a, 1657/a,
 1657/b, 1692/a, 1692/b, 2203/b,
 3875/b, 3913/a, 3913/b, 3953/b,
 4488/a

sensüz: -6- [T.] Sensiz.

s. 0668/b, 0670/b, 2881/a, 2881/b,
 2883/a, 3913/b

saña: -120- [T.] Sana.

s. 0002/a, 0020/a, 0032/b, 0036/a,
 0042/a, 0046/a, 0055/a, 0055/b,
 0066/a, 0157/b, 0370/b, 0377/a,
 0389/b, 0390/a, 0450/a, 0461/a,
 0562/b, 0573/b, 0629/a, 0839/b,
 0899/a, 0903/a, 0903/b, 0971/a,
 1053/b, 1055/a, 1057/b, 1064/a,
 1065/a, 1081/a, 1082/b, 1084/b,
 1098/b, 1099/b, 1116/a, 1125/b,
 1129/b, 1132/a, 1137/a, 1149/b,
 1150/a, 1174/a, 1291/a, 1293/a,
 1319/b, 1340/a, 1365/a, 1676/a,
 1731/a, 1733/b, 1735/b, 1736/a,
 1760/a, 1937/a, 1939/a, 2049/b,
 2088/b, 2090/a, 2091/a, 2122/b,
 2209/b, 2264/b, 2329/a, 2330/b,
 2374/a, 2398/b, 2495/a, 2533/b,
 2572/a, 2625/b, 2636/a, 2639/b,
 2640/a, 2642/a, 2646/a, 2685/a,
 2711/b, 2755/a, 2758/a, 2785/b,

2863/a, 2870/a, 3125/b, 3129/b,
3136/b, 3152/a, 3153/a, 3176/a,
3225/a, 3234/b, 3276/a, 3319/a,
3403/b, 3613/a, 3614/b, 3623/a,
3785/a, 3841/b, 3845/a, 3861/b,
3911/b, 3915/a, 3920/b, 3956/a,
3986/a, 4037/b, 4093/b, 4100/a,
4101/a, 4385/b, 4434/b, 4455/b,
4647/b, 4656/b, 4660/b, 4661/a,
4665/b, 4998/a; (saña mı) 1362/b

şenā: -4- [Ar.] Övme, övüş, medih.
s. 0007/b; (ḥamd u ş. kı1-) 0002/a
s.+ lar 0146/a
s.+ sıy1la 0209/b

şenācı: -1- [Ar.+T.] Öven, metheden.
s. 4675/b

sencileyin: -2- [Far.] Senin gibi.
s. 3239/a, 3322/b

seng: -2- [Far.] Taş.
s. (s. ur-) 3884/a
s.+ i 1378/b

sepīdac: -1- [Far.] Sefīdaç, boyacılıkta
kullanılan zehirli, bazik kurşun
karbonat, üstübeç.
s.+ ı 1485/b

ser: -1- [Far.] Başkan, önder, reis.
(server-i s. “ileri gelenlerin,
başkanın da başı”) 1242/b

ser-āğāz: -3- [Far.] Başlama, başlangıç.
s. 2787/a; (s. kı1-) 0130/b, 0194/a

ser-āğūş: -1- [Far.] Bir tür başörtüsü.
s. 3803/a

ser-ā-ser: -7- [Far.] Baştan başa,
tamamıyla.
s. 0149/b, 0264/b, 1429/a, 1809/b,
1963/a, 2274/a, 4196/b

ser-bend: -1- [Far.] Başa sarılan, başa
bağlanan şey, baş bağı.
s.+ i 1567/b

ser-be-ser: -1- [Far.] Baştan başa.
s. 0244/b

serçe: -1- [T.] Serçe kuşu.
s. 3921/b

ser-efrāz: -8- [Far.] Başını kaldıran,
yücelere, yükseklerle uzanan.
s. 0395/a, 2108/b, 4478/a; (dīv-i s.)
1054/a; (ḥudāvend-i s.) 0130/a;
(māh-ı s.) 1648/a; (pīr-i s.) 2621/a;
(s. ol-) 1840/b

ser-encām: -1- [Far.] Bir iş, bir durum veya
olayın iyi veya kötü sonu, akıbeti.
s. 2924/a, 3366/a, 3661/a; (s. ol-)
0916/b
s.+ ı 2215/a

ser-gerdān: -2- [Far.] Başı dönen, ne
yapacağını bilmeyen, şaşırılmış,
sersemlemiş bir durumda olan,
şaşkın, perişan.
s. (s. ol- “avare olmak”) 0522/b,
2385/a

serheng: -1- [Far.] Bekçi, yasakçı, kavas.
s. 3116/a

ser-ḥoş: -2- [Far.] Sarhoş.
s. 1435/b
s.+ dı 1664/b

ser-keş: -2- [Far.] Dik başlı, dik kafalı,
inatçı, itaatsiz.
s. 4426/b; (s. kı1-) 1737/a

sermā: -1- [Far.] Kış, soğuk.
s. (issi vü s.) 3843/b

ser-māye: -3- [Far.] Mal, mülk, para.
s. 1189/a; (s.- i ‘ışk ol-) 0011/b
s.+ si 1042/b

sarā-perde: -3- [Far.] Saray, konak vb.
yerlerde haremle selamlığı ayıran,
konak veya çadır kapısına asılan
büyük, kalın perde.
s. 0166/a, 0170/a, 2121/a

serseri: -1- [Far.] Belli bir işi olmayan,
yersiz yurtsuz, başıboş, avare.
s.+ n 3835/a

ser-tā-ser: -2- [Far.] Baştan başa, bütün.
s. 0114/a, 2957/a

serv: -32- [Far.] 1. Servi ağacı.
s. 0331/a, 0508/b, 1517/b, 2423/b,
4416/a; (s.- i sebzezarı) 3451/a; (s.
ağacısın) 3319/b
s.+ inden 2972/a, 3578/a
2. Boyu, endamı bir serviye andıran
sevgili.
s. 3418/a; (s.- i āzād “hür servi,
diğerlerinden daha uzun ve düzgün
servi”) 0106/b, 0292/b, 0693/a,
1532/a, 3813/a, 4146/a, 4229/a; (s.-
i bālā “servi boy”) 3666/a; (s.-
kāmēt) 3317/a; (s.- i kāmēt “servi
gibi boyu olan, servi boylu
sevgili”) 0786/a; (s.- i mäh-i dīdār)
3820/a; (s.- i revānī “salına salına
yürüyen uzun boylu, endamlı
sevgili”) 0812/a, 3382/b; (s.- i
şeker-bār “etrafa şeker saçan, uzun
boylu sevgili”) 3411/a; (s.- i
şimşād) 1532/b, 3813/b, 4202/b;
(s.- i şannāz) 1576/a; (s. gibi)
0554/b, 1384/a
s.+ idi 4557/a
s.+ iseñ 3922/a

server: -24- [Far.] Bir topluluğun en ileri
geleni, başkan, reis.
s. 0137/b, 0176/a, 0240/a, 0724/b,
1766/b, 1994/a, 1996/b, 2023/b,
2128/b, 2198/a, 2201/b, 2728/a,
3124/b; (behrām-ı s.) 1041/a;
(bendū-yı s.) 2132/a; (mihmān-ı s.
“misafirin başı”) 3624/b; (s.- i ser)
1242/b; (şāh-ı s.) 1869/b; (s. it-)
4630/a; (s. ol-) 0313/a, 1000/b,
1004/b, 2371/a
s.+ idi 1839/b

servi: -5- [Far.] Servi ağacı.
s. 3096/b, 3370/b; (s. boylular)
0502/a; (s. boyuñ) 3372/a, 3857/a

sev-: -24- [T.] Sevgi duymak, gönlünde bir
muhabbet beslemek.
s.- di 2838/b
s.- e 2838/b
s.- em 1034/b
s.- en 0456/a
s.- enler 0106/a, 3825/a, 4004/b
s.- er 0633/a, 0633/b, 1433/a
s.- erdi 0319/a, 0319/b, 2454/b,
3649/b
s.- ersin 1728/b, 2863/b
s.- erven 1678/a, 2850/a
s.- megün 3471/b
s.- mekde 3823/a
s.- mez 1645/a, 1645/b, 1713/a,
2366/a

şevāb/ şevāb: -1- [Ar.] Yapılan iyi bir işin
mükafatı, sevap.
ş. 3709/a
ş.+ ı 2449/b

sevād: -1- [Ar.] Karanlık.
s.+ ından 0106/b

sevāhil: -2- [Ar.] Kıyılar, sahiller.
s. (sulţān-ı s.) 0241/a, 0244/a

sevdā: -10- [Ar.] Kuvvetli sevgi, aşk,
muhabbet.
s. 2845/b; (s. dut-) 3084/a
s.+ dı 1149/b
s.+ ñ 1702/a
s.+ sı 2939/a, 3585/a
s.+ sına 3085/a
s.+ ya 3110/a
s.+ yıla 1665/a
s.+ yla 3084/b

sevgü: -20- [T.] Sevgi.
s. 0540/a, 1638/a, 3916/a, 3961/b
s.+ de 0988/b, 4097/a
s.+ den 3154/a
s.+ m 2840/a
s.+ ñden 3912/a
s.+ nüñ 4255/a
s.+ si 0289/b, 4300/a
s.+ sin 3163/a
s.+ sinden 0561/a, 0817/a
s.+ sini 2513/a, 4561/b

s.+ siyle 2150/b
s.+ ye 2991/b
s.+ yile 4616/b

sevgülü: -5- [T.] Sevgili.
s. 0389/a, 1538/b, 2544/a, 3562/a
s.+ dür 1791/a

sevil-: -1- [T.] Sevilmek.
s.- mez 1875/a

sevin-: -36- [T.] Sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak.
s. 0399/a
s.- di 1432/a, 2103/b, 2165/a, 2292/b, 3315/a, 3508/a, 4159/a, 4174/b
s.- düm 4058/b
s.- e 0106/a, 2392/a
s.- gil 0459/a
s.- lüm 1420/b
s.- mek 4450/b
s.- mekden 0788/a, 1391/b, 1433/b, 1555/a, 2418/b, 3510/b, 3759/b, 4228/a, 4535/b
s.- mekdendür 2661/a
s.- mekdi 0514/a
s.- ü durdı 1476/b
s.- ü 0328/a, 1391/a, 1412/a, 2721/b, 3757/a, 4066/b
s.- üp 1491/a
s.- ür 2919/b
s.- ürdi 0725/a

sevindür-: -1- [T.] Sevinmesine sebep olmak, sevinmesini sağlamak, memnun ve hoşnut etmek.
s. 0838/b

seyl: -3- [Ar.] Sel.
s.+ i (kayğı s. “şiddetli kaygı”) 2440/a, 3924/a; (belā s.) 3959/a

seyr: -2- [Ar.] 1. Gezip dolaşma, gezme, gezinme.
s.+ e 0619/b
2. Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme, bakma, izleme.
s. (s. it-) 1948/b

seyrân: -2- [Ar.] Gezip dolaşma, gezme, gezinti.
s. (s. eyle-) 0700/a
s.+ da 1295/a

seyyâh: -1- [Ar.] Seyahat eden, uzak ülkeleri gezip dolaşan kimse, gezgin.
s. (s.- ı meşhur “Şävür”) 0404/b

seyyâr: -1- [Ar.] Gezip dolaşan, gezen, belli bir yeri olmayan.
s. (s. u devvâr) 1771/b

seyyâre: -1- [Ar.] Gezegen.
s.+ ye 4679/b

sezâ: -1- [Far.] Yaraşır, uygun, layık.
s.+ dur 0656/a

sı-/ şı1-: -13- [T.] 1. Kırmak.
s.- dı 4646/b
s.- dum 2877/b
s.- duñ 0044/a
ş.- mayam 1971/a
ş.+ rımış 3034/b
2. Bozmak, sözünden dönmek.
s.- dı 2587/a
s.- ma (kavl.i s. “sözleşme, anlaşma bozmak”) 1927/a
s.- ya 2586/b
s.- yasın 0925/a
s.- yup 1912/b, 4647/b
s.- yup
s.- yana 2592/b
s.+ yan (‘ahd.ı s.) 4321/b
3. Yenmek, mağlup etmek.
s.- ya 1178/a

şıçan: -1- [T.] Sıçan.
ş. 2368/a

sıçra-: -2- [T.] Bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birdenbire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak.
s.- yadı (sevinmekden s.) 0788/a
s.- yuban 1225/a

şıldk: -1- [Ar.] Her türlü kötülükten arınmış olma, saflık, temizlik, halislik.
ş.+ ıla 3465/a

sığ-/ sığ-: -5- [T.] Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek.
s.- mağı 1433/b
s.- maz 0579/a
s.- mazdı 2094/a, 2221/b, 2368/a

sıgım-/ sığm-: -5- [T.] Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
s. 1407/a
ş.- anuñ 3702/a
s.- mağa 1631/b
s.- mazdan 3785/b
ş.- up 0972/b

sıgım/ sığm: -2- [T.] Bir cins büyük geyik, ala geyik.
s. (geyik buzağusu s.) 1443/a
ş.+ ıla 3056/a

sıgır: -1- [T.] Sığır.
s.+ dur 2918/b

sığış-: -1- [T.] Ancak sıgmak, güçlkle sıgmak.
s.- mazlar 0511/b

şıķ-: -1- [T.] Bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını basınçla çıkarıp akıtmak.
ş.- sañ (sulu bir päre ş.) 0487/a

sımarla-: -2- [T.] Bir şeyin, bir kimsenin bakılmasını, korunmasını birine veya birinin gözetilmesine bırakmak, emanet etmek.
s.- dum (ķızı vü mālī s.) 2091/a
s.- rdı 2578/b

sın-/ şın-: -7- [T.] 1. Kırmak.
ş.- aram 3227/b
s.- dı 1557/b
s.- inca (ayaķıyla eli s.) 2675/a
2. Bozulmak.
s.- dı 0918/b
s.- uban 1540/b; (ķavli ş.) 2592/a

s.- ursa 1927/b

sına-/ şına-: -7- [T.] Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için birini, bir nesneyi veya bir düşünceyi yoklamak, denemek, tecrübe etmek.
ş.- dı 3392/a
ş.- ğıl 3632/b
s.- mağa 1158/b, 2425/a
s.- mışvan 2842/a
s.- ya 4237/a
ş.- yam 3171/b

sındaķ: -1- [T.] Birbirini kesen iki yol arasındaki üç köşeli toprak parçası.
s. 1417/b

sınıķ/ sınıķ: -3- [T.] Kırık, çıkık.
s. 0126/a, 3948/a
s.+ dı 3622/a

sınıķ-: -1- [T.] Kırılmak.
s.- a 2815/b

şınıla: -1- [T.]
ş.- yduñ

şırf: -1- [Ar.] Tamamen, büsbütün.
ş. 4228/a

sırt-: -1- [T.] Dişlerini göstererek aptallık, şaşkınlık, kurnazlık veya alay belirtir biçimde gülmek, sırtarmak.
s.- mış 1490/b

sırr: -5- [Ar.] Sır.
s.+ ı 0153/a
s.+ ın 0317/b, 4002/b
s.+ ina 2957/a
s.+ ını (s. bil-) 0314/b

sıtma: -1- [T.] Sıtma hastalığı.
s. (s. dut-) 4453/b

sıtmalu: -1- [T.] Sıtma hastalığına yakalanmış, sıtmaya tutulmuş.
s.+ ya 1646/a

sıtmasuz: -1- [T.] Sıtmasız.

- s. 4453/a
- siyân:** -1- [Ar.] Koruma, muhafaza.
s.+ dan 2510/a
- sız-:** -3- [T.] Sızmak.
s.- dı 3025/b; (içi s.) 1196/b
s.- uram 3247/b
- sızır-:** -1- [T.] Sızdırmak, süzmek.
s.- a (s. yağ) 0717/b
- sihr:** -1- [Ar.] Büyü, efsun.
s.(s. it-) 4121/a
- Sikender:** -1- Makedonyalı İskender.
S.+ dür 0253/a
- sikke:** -2- [Ar.] Madenî para.
s. 0640/b
s.+ nin 0641/a
- sil-:** -4- [T.] Silmek.
s.- di 0912/b; (yaşın s.) 2028/a
s.- em (yaşını s.) 2001/b
s.- erdi 2009/b
- sil:** -1- [T.] Sel.
s. 1181/b
- silâh:** -3- [Ar.] Silah.
s. 2057/a, 2151/b, 4331/b
- sîlî:** -1- [Ar.] Tokat, şamar.
s. 3458/b
- silîh:** -1- [Ar.] Silah.
s.+ üm 1792/a
- Simurg:** -2- Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsanevi kuş, anka.
S. 3543/b
S.+ a 3543/b
- sîm-ten:** -1- [Far.] Gümüş tenli.
s. 1517/a
- sin:** -9- [T.] Mezar, kabir.
s.+ den 4452/b
- s.+ e 3424/b, 4550/b; (cenâzeñ s. ilt-) 1065/b
s.+ iyçün 3358/b
s.+ üm 3361/a
s.+ ümden 3366/a
s.+ üme 3357/b
s.+ ümi 3360/a
- sin-:** -1- [T.] Saklanmak, gizlenmek.
s.- erdi (korkusuyla s.) 2456/a
- sîne:** -1- [Far.] Göğüs, bağır.
s. 2086/b
- siñek:** -2- [T.] Sinek.
s. 2223/b, 3551/b
- sini:** -1- [T.] Sinerek, utanarak, mahcup olarak.
s. 4112/b
- siñici:** -1- [T.] Hazmı kolay.
s. (süci s.) 0765/a
- siñir:** -2- [T.] Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet
s.+ in (atuñ s.) 0392/a
s.+ lerin (s. kes-) 0348/b
- sipâh:** -1- [Far.] Asker, ordu.
s.+ a 0962/b
- Sipâhân:** -8- İran'ın en büyük ve en güzel şehirlerinden biridir (İsfahan).
S. 3567/b, 3593/b, 3641/a
S.+ a (s. var-) 3589/a
S.+ da 3575/b, 4102/b
S.+ dan 3586/b, 3588/b
- sipâhî:** -2- [Far.] Süvari, atlı asker.
s. 0652/b, 4068/b
- sipâs:** -6- [Far.] Şükür ve övgü, hamd ve sena.
s. 2284/b; (s. u minnet kııl-) 4624/a;
(s. it-) 0016/b
s.+ ımı 0818/a
s.+ ıla 0863/b

s.+ uñ 1043/a

sipehr: -1- [Far.] Gök, sema.
s.+ i 4181/b

siper: -1- [Far.] Kalkan.
s. 4388/b

sîr: -1- [Far.] Sarımsak.
s. 3616/b

sîret: -1- [Ar.] Birinin ahlakı, seciyesi,
karakteri, dışa akseden davranışı.
s. 4668/b

sirişt: -1- [Far.] Yaratılış, maya, huy, tabiat,
mizaç.
s.+ i 1058/b

sirke: -2- [T.] Sirke.
s. 2826/b; (s. gibi “ekşi”) 4539/a

siyâset: -3- [Ar.] Ceza.
s. 0325/a; (s. kıl- “cezalandırmak”) 0352/a, 1672/b

Siyâvuş: -3- İran’ın Keyânîler
hanedanından Keykâvus’un
oğludur.
S. 1203/b, 1269/b, 1317/a

siz: -43- [T.] Şahıs zamiri, siz.
s. 0691/b, 0887/b, 0951/b, 0952/a,
0979/b, 1159/a, 1221/a, 1230/b,
1234/b, 1539/b, 1739/b, 1834/b,
1902/a, 1902/b, 1979/b, 2114/a,
2114/b, 2120/b, 2181/a, 2347/a,
2347/b, 2551/b, 2694/a, 2696/b,
4335/b, 4362/a
s.+ de 4330/b
s.+ den 1905/b, 2349/a, 2349/b,
2352/b, 2612/b, 4326/b, 4490/a
s.+ e 0569/b, 0886/a, 1160/a,
1907/a, 2014/b, 4326/a
s. + siz 1539/a
s.+ üñde 1031/a
s.+ üñle 4131/a

siz:- -2- [T.] 1. Açık bir kanıt olmaksızın,
olmuş veya olacak bir şeyi

anlamak, kestirmek, hissetmek,
sezmek.

s.- erdi 2945/b

2. Anlamak, fark etmek.

s.- di (ne s. ne bildi) 3587/b

soğul:- -1- [T.] Feri gitmek, solmak, nuru
sönmek.
s.- dı 2610/a

şoğbet: -5- [Ar.] Dostça, arkadaşça yapılan
konuşma, hasbihal, musahabe.
ş. 4173/a; (ş.- i şîrîn) 2861/b; (ş. kıl-
) 3057/a
ş.+ ümüz 3938/b
ş.+ üñi 3950/a

şol/ sol: -19- [T.] Sol, sol taraf.
ş. 0941/b, 1006/b, 4206/b
ş.+ a 1027/b, 2035/b, 2094/b,
2237/b, 3373/b
ş.+ da (sağda vü ş.) 0541/b
ş.+ dan 0974/b, 1199/b, 3454/a
ş.+ ı 3749/b
ş.+ ın 1466/b, 2160/b
ş.+ ına 0941/b
ş.+ ında 0987/a, 0997/a
ş.+ u 4228/a

şol:- -12- [T.] Rengini yitirmek, rengi
uçmak.
ş.- a (beñizümüz ş.) 0953/b
ş.- dı 3451/a, 4368/a; (beñizi ş.)
2311/b, 3380/b, 4014/b, 4585/b;
(şarara ş.) 2468/b, 3422/b
ş.- mayasın 3534/a
ş.- sun (yüzi ş.) 3955/b
ş.- up 2410/b

şoñ/ soñ: -14- [T.] Nihayet, ahir, son.
ş.+ a (ş. dek) 0803/a
ş.+ ı 0090/b, 1133/a, 2267/b,
2417/b, 2418/a
ş.+ ın 3509/b
ş.+ ına irdi 3001/a
ş.+ ına 2733/a, 3781/b
ş.+ ında 2268/a, 3554/a
ş.+ umda 3359/b, 4664/b

şoñra: -22- [T.] Zaman bildiren edat, sonra.

ş. 0877/a, 0887/b, 1276/b, 1288/b,
1682/a, 1734/b, 2401/b, 2412/b,
2419/b, 2427/b, 2524/b, 2889/a,
2927/b, 3286/a, 3436/b, 3511/a,
4131/b, 4160/b, 4274/a, 4602/b;
(ölümünden ş.) 0160/a
ş.+ ığı (ş. işin) 1018/b

şoñ ucı: -14- [T.] Netice, nihayet, en son,
akıbet, en sonra, sonunda.
s. 0718/a, 1447/b, 1844/a, 1869/a,
2418/b, 2421/b, 2426/b, 2586/b,
2712/b, 2726/b, 2928/b, 2953/b,
3601/b, 4432/b

şoñ uç: -1- [T.] Sonuna kadar.
ş. 1897/b

şor-/ sor-: -51- [T.] Sormak.
ş. 1837/a, 4002/b
ş.- a 0542/b, 0547/b
ş.- an 2826/b
ş.- ardı 3341/a, 3608/a; (haber ş.)
2463/a
ş.- arıdı 3387/b, 3564/a
ş.- arsañ 578/a
ş.- arsin 3328/a, 4094/a, 4095/a
ş.- asın 0482/a
ş.- avan 0052/b, 0837/b
ş.- ayıdı 0443/a
ş.- ayın 3288/b
ş.- dı 0799/a, 0851/b, 1040/a,
1725/a, 1861/b, 2101/b, 2103/a,
2903/a, 3148/a, 3187/b, 3293/a,
3340/b, 3397/a, 3622/b, 3627/a,
3641/b, 4025/a, 4318/b, 4501/a;
(haber ş.) 0498/a, 2992/a
ş.- ğıl 0172/a
ş.- ınca 1931/b
ş.- madı 3607/b; (haber ş.) 3169/b
ş.- mağıdı 2124/b
ş.- mazıdı 3608/b
ş.- mış 4508/b
ş.- uban 3812/b
ş.- uñ 0548/b
ş.- up 2140/a, 3591/b

şorul-: -1- [T.] Sorulmak.
ş.- dı 0543/a

sovuk/ şovuk: -11- [T.] Soğuk.

s. 0454/b, 0762/b, 2283/b, 2756/b,
3415/a, 3468/b, 3751/a, 3750/b,
3752/b; (s. ol-) 3422/a
s.+ dan 3993/a

sovut-: -1- [T.] Soğutmak.
s.- ma 0409/b

şoy-: -2- [T.] Soymak.
ş.- asın (örtü ş.) 1918/a
ş.- mağa (derüñi ş.) 1056/a

şoy/ soy: -9- [T.] Bir atadan gelen
kimselerin topluluğu, köken,
sülale.
ş.+ a 1779/a
ş.+ dan 1070/a
ş.+ ı 0758/a, 1099/b
ş.+ ından 2686/a
ş.+ indandur 1098/b
s.+ ınıñ 0758/b
s.+ um 0210/a
ş.+ umuz 1258/a

şoyul-: -1- [T.] Soyulmak.
ş.- dı 4248/a

soyun-: -1- [T.] Soyunmak, üstündeki
giysileri çıkarmak.
s.- dı (s. geydi) 1213/b

sögüt: -5- [T.] Söğüt ağacı.
s. 0303/a, 0304/a, 2701/b; (s. gibi)
3245/b
s.+ den degül 2178/b

sök-: -3- [T.] Bir şeyi bulunduğu yerden
kuvvet kullanarak veya gevşeterek
çıkarmak, çekip ayırmak.
s.- dı 2997/a, 4417/a
s.- erdi 0300/b

sög-: -1- [T.] Kötü söz söylemek,
küfretmek.
s.- mek 2387/a

söyle-: -38- [T.] 1.Söylemek.
s. 1856/b, 2593/b, 4074/a; (sözini
s.) 1952/b; (sözüñ s.) 4430/a

s.- di 1467/a, 1830/b, 2105/a,
2550/a, 3100/b, 3315/b, 4218/b
s.- diler 0969/b, 2020/b; (söz s.)
4217/a
s.- dük 1883/a; (söz s.) 1897/b
s.- me 2909/a
s.- mekdür 1127/b
s.- mezdi 2989/a
s.- r 2033/b, 2599/a
s.- rdi 2575/a, 2988/a, 3284/a
s.- ridi 4449/a
s.- rin 2855/b
s.- rsem (s. degül) 1031/b
s.- ye 1535/a, 1784/b, 2014/b
s.- yelüm 3101/b
s.- yendür 1222/a
s.- yerek 0700/b
2. Konuşmak.
s. (hoş s.) 2330/a
s.- di 2731/a
s.- diler 2966/a
s.- señ 3901/a

söylen-: -2- [T.] Söyleme işi, söylenmek.

s.- meseydi 1180/b
s.- ür (hikâyet s.) 4612/b

söyleş-: -2- [T.] 1. Konuşmak.

s.- ürdi 0761/a
2. Karşılıklı konuşmak, sohbet
etmek.
s.- diler 4341/a

söyün-: -4- [T.] Sönmek, parlaklığı gitmek.

s.- di 0917/b
s.- düm 1549/b
s.- mez 2805/b
s.- üp 1083/a

söyne-: -5- [T.] Sönmek, parlaklığı gitmek.

s.- r 3484/b

söyündür-: -1- [T.] Söndürmek.

s.- di 4503/b

söz: -315- [T.] 1. Söz.

s. 0278/a, 0455/a, 0468/a, 0476/a,
0488/a, 0606/a, 0695/a, 0895/a,
0964/a, 1033/a, 1058/a, 1181/b,
1303/a, 1540/a, 1796/a, 1800/a,

1884/a, 1886/a, 1888/a, 2198/a,
2220/a, 2232/a, 2379/b, 2482/b,
2486/b, 2539/b, 2557/b, 2765/a,
2859/a, 2891/a, 2892/a, 3282/a,
3285/a, 3286/a, 3441/a, 3449/a,
3512/a, 3570/a, 3618/a, 3894/b,
4011/a, 4586/a; (s. bilen) 1889/b;
(s. di-) 0295/b, 1978/b, 2019/b,
2031/a; (s. dut-) 1901/b; (s. feryād
it-) 1079/b; (s. işit-) 0402/b, 1786/a;
(s. söyle-) 1897/b, 4217/a; (s. yaz-) 1854/a

s.+ de 0294/a, 0535/a, 1031/a,
1164/a, 1301/a, 1515/a, 1795/b,
1854/b, 2323/b, 2845/b, 3951/b

s.+ den 1748/b, 2170/b, 2379/a,
2408/a; (s. degül) 0797/a

s.+ e 0001/b, 1220/b, 1372/b,
1533/a, 1535/b, 1967/b, 2510/b,
2719/a, 2901/a, 2906/a, 2911/a,
2925/b, 2944/b, 3286/a, 3445/a,
3449/a, 3515/a, 4573/b

s.+ i 0103/a, 0296/b, 0417/b,
0424/a, 0803/a, 0831/b, 0914/b,
0915/b, 0958/a, 0960/a, 0993/a,
1031/b, 1103/b, 1127/b, 1220/a,
1286/a, 1290/b, 1304/a, 1314/a,
1671/a, 1730/b, 1745/b, 1828/a,
1832/a, 1880/a, 1889/a, 1899/a,
1918/b, 1949/b, 1958/a, 2008/a,
2085/b, 2124/b, 2197/b, 2264/a,
2336/a, 2488/b, 2507/a, 2511/a,
2527/b, 2546/a, 2559/b, 2575/a,
2581/b, 2590/a, 2591/a, 2635/a,
2647/a, 2660/b, 2662/b, 2774/a,
2889/b, 2890/a, 2908/b, 2959/a,
2988/a, 2989/a, 3018/a, 3318/a,
3448/b, 3460/b, 3548/b, 3639/a,
3661/a, 3993/b, 4110/b, 4327/a,
4429/a, 4484/b, 4579/b; (s. bit-) 1219/a;
(s. di-) 1179/a; (s. dinle-) 2593/a, 3187/a;
(s. düş-) 0382/b; (s. eyit-) 2047/b;
(s. işit-) 1229/a

s.+ ile 1144/b, 1358/a, 1672/a,
1898/a, 2523/b, 2564/b, 2565/a,
3086/b, 3344/a, 3690/b, 4064/b,
4457/b

s.+ in 0254/a, 0401/a, 0606/b,
1371/b, 1809/b, 1829/b, 2024/b,
2073/a, 2495/b, 2537/a, 3409/b,

3414/a, 4034/b, 4427/b; (s. diñle-) 2978/a; (s. işit-) 1826/a, 1955/a, 3315/a
s.+ inde 0423/a, 2062/a, 4299/a
s.+ inden 0134/b, 0232/a, 1514/b, 1554/b, 1746/a, 1947/b, 3312/b, 4436/b
s.+ ine 0145/b, 0148/a, 0180/b, 0201/a, 0276/a, 0746/b, 0863/b, 0968/a, 1745/a, 1853/b, 2093/a, 2699/b, 2923/a, 2990/a, 3088/b, 4329/b, 4360/b
s.+ ini 0761/a, 0912/b, 2202/a, 2411/b, 2500/b, 2663/b, 2775/a, 2993/b, 4348/a; (s. di-) 2332/a; (s. işit-) 4322/a; (s. saç-) 0407/b; (s. söyle-) 1952/b
s.+ iyile 2982/a
s.+ iyle 1049/a
s.+ le 2894/b, 3081/b
s.+ ler 0438/a, 1847/a, 2050/a, 2919/a, 3081/a, 3098/a, 3403/a, 3513/a; (s. eyit-) 0311/b
s.+ lerî 1841/a, 1973/a, 3683/b
s.+ lerin 0907/b, 2704/b
s.+ lerini 1977/b, 2744/a
s.+ lerün 1037/a
s.+ üm 3818/b, 3914/a
s.+ ümde 0039/a
s.+ üme 0204/a, 0492/a, 1726/b
s.+ ümle 1300/b
s.+ ümüze 1327/b
s.+ üñ 0476/b, 1049/a, 1128/b, 1705/a, 1712/a, 1712/b, 1856/a, 1930/b, 2000/b, 2199/b, 2450/a, 2565/b, 2859/b, 2888/a, 2900/a, 2904/b, 3345/a, 3515/b; (s. söyle-) 4430/a
s.+ üñ 0565/b, 2018/b
s.+ üñde 1048/b
s.+ üñden 1085/a, 2605/b
s.+ üñdür 0959/a
s.+ üñi 0449/a, 2668/b, 3657/a
2. Konuşma.
s. 1233/b; (s. aç-) 3277/a
s.+ den 0439/a
s.+ e 0558/b
s.+ i 0443/a, 0446/b, 1818/a,
s.+ ini (s. dinle-) 1867/a; (s. işit-) 3115/a

s.+ lerini 1985/a
s.+ üm 1126/a, 1161/a
s.+ üñ (s. işit-) 4132/a
s.+ üñi 3963/b; (s. kes-) 2794/a
3. Anlatılan şey.
s. 4337/b
s.+ e 0293/a
s.+ in (s. aç-) 1912/a
s.+ ini 2195/b, 3590/b
s.+ üm 0077/b
s.+ ümi 1930/a

sözlü: -6- [T.] Sözlü, sözlü.

s. 0915/a, 1596/a, 3401/a, 3409/a, 4379/b
s.+ lere 0688/b

şu/ su [I]: -79- [T.] Asker.

ş. 0595/b, 0934/a, 0973/a, 0981/b, 1118/a, 1167/a, 1212/a, 1277/b, 1282/b, 1523/a, 1760/a, 1808/a, 1813/b, 1879/b, 1885/a, 1917/a, 1933/a, 1937/b, 1966/a, 2055/a, 2094/a, 2106/b, 2186/a, 2220/b, 2229/a, 2267/a, 2731/a, 4322/a, 4354/a, 4355/a, 4368/a 4422/a; (ş. gibi) 2741/b, 3640/b
ş.+ dan 0976/a, 2233/b, 2242/a
s.+ la 2163/b
s.+ lar 2681/a
ş.+ ya 0595/a, 1106/b, 1213/a, 1961/b, 2122/a, 4319/a, 4319/b
ş.+ yı 0940/a, 1183/b, 1866/a, 1876/b, 1924/a, 2095/a, 2099/a, 2109/a, 2163/a, 2245/a, 2247/b, 2472/b, 2552/a, 2555/a, 2614/b, 4358/a, 4421/a
s.+ yıdur 1029/a
s.+ yıla 1333/a, 2616/b, 4340/a
ş.+ yına 0121/b, 1305/b, 2268/b, 2713/b, 2871/b
s.+ yınavan 2509/b
s.+ yında 1004/a, 1005/a
s.+ yından 2166/b
s.+ yuma 1074/a
ş.+ yuñ 2096/a, 2206/a

şu/ su [II]: -86- [T.] Su.

ş. 0024/a, 0332/a, 0406/a, 0430/b, 0985/b, 1450/a, 1760/b, 1769/b,

2098/a, 2117/b, 2119/a, 2119/b,
2122/b, 2132/b, 2186/b, 2249/a,
2406/b, 2455/b, 2609/b, 2731/b,
2805/b, 3026/a, 3035/a, 3268/b,
3468/a, 3488/a, 3553/b, 3651/b,
4258/b, 4422/b, 4511/a; (s. gibi)
2400/a, 4016/b; (s. m) 0354/b
ş.+ da 0598/b, 0600/a, 0601/b,
0605/a, 2005/b, 3997/a 4256/b
ş.+ dan 0654/b, 1524/b, 1845/b,
2514/a, 3751/b
ş.+ dur 2400/b
ş.+ ya 0334/b, 0406/b, 0597/b,
0602/a, 1695/b, 2282/a, 2380/b,
2826/a 3035/b, 3996/a
ş.+ yı 0245/a, 0992/b, 1003/a,
1010/b, 1488/b, 1628/a, 1847/b,
2386/b, 2808/a, 3622/a, 4257/a,
4504/b
ş.+ yıla 0967/b, 3412/b, 4263/a
ş.+ yına 4254/b
ş.+ yınca 0590/b, 1707/b, 3601/a
ş.+ yında 1443/a, 2645/b
ş.+ yından 0481/b, 3002/b, 3856/b
s.+ yını 2609/a; (yüzün s.) 2591/b
ş.+ yumca 3271/b
s.+ yumı 1636/a
ş.+ yuñ 4259/a

subaş/ subaşı: -11- [T.] Kumandan.
s. 0974/b, 1214/b, 1232/b, 1975/a,
4313/a, 4354/b, 4355/b; (s. degül)
1217/b
s.+ ların 2519/a
s.+ larınıñ 2097/a
s.+ yı 3737/b

subh: -7- [Ar.] Sabah vakti, sabah.
ş. 0212/b; (ş.- ı şadıķ “subh-i
kâzibden sonra tan yerinde ufuk
boyunca görülen ve gittikçe
yayılarak güneşin doğuşuna kadar
kesintisiz devam eden aydınlık”)
0588/a, 3485/a, 3686/a
ş.+ a 0776/b
ş.+ uñ 3689/a, 4390/b

subh-dem: -2- [Ar.+Far.] Sabah vaktinde,
sabahleyin.
ş. 3472/b

ş.+ ler 0221/a

suç: -19- [T.] Suç, kabahat.
s. 1107/b, 3102/b, 4326/b, 4327/b;
(s. sav-) 3860/b
s.+ dan 4428/b
s.+ ı 0127/a, 0343/a, 0756/b,
2804/b; (s. bağışlayan) 3999/b
s.+ ın 0375/b, 1936/a
s.+ ından 0343/b
s.+ ını (s. dile-) 0124/b
s.+ umdan 4143/a
s.+ umuz 0037/b
s.+ uñı 1290/b
s.+ uñuz (s. bağışla-) 2696/a

suçlu: -1- [T.] Suçlu.
s.+ ysam 0370/a

suçsuz: -5- [T.] Suçsuz, kabahatsiz.
s. 0354/a, 0367/a, 0757/b, 3455/b,
4350/a

sūd: -1- [Far.] Fayda, kâr.
s. (ne s. “faydasız”) 2758/a

sudan: -1- [T.] Boş, anlamsız, hiçbir değer
taşımayan, baştan savma, önemsiz.
s. 2514/b

şuffa: -1- [Ar.] Sofa.
ş. 3599/b

suhan-dân: -1- [Far.] Söz söylemeyi bilen,
düzgün ve güzel söz söyleyen.
s. 2575/b

süheyl: -1- [Ar.] Güney yarım kürede yer
alan büyük ve parlak bir yıldız.
s. 0596/a

şula-: -1- [T.] Sulamak.
ş.- dı 0856/b

şulh: -5- [Ar.] Barış.
ş. 1034/b, 1605/b, 4606/b
ş.+ ın 0231/b
ş.+ uñ 2832/b

sultân: -24- [Ar.] Hükümdar, melik.

s. 0136/a, 0143/b, 0164/a, 0176/a, 0241/a, 0326/a, 0493/a, 3206/b, 3316/b, 3461/b; (s.- 1 a'zam "en büyük hükümdar") 4668/a; (s.- 1 cihāndan) 2463/b; (s.- 1 cihān-gir "dünyayı zapteden büyük hükümdar") 2320/b; (s.- 1 cüvān-baht) 2464/a, 2716/b; (s.- 1 şehir) 2713/a; (s.- 1 selātin "büyük hükümdar") 0246/b
s.+ dur 1782/b
s.+ 1 0826/a, 2429/a, 2717/a, 3541/b, 4467/a
s.+ laruñ 2520/b

sultānlık: -4- [Ar.+T.] Hükümdarlık, saltanat.
s.+ ıla 3846/a, 3863/a
s.+ uñ 3870/b, 4471/a

sulu: -1- [T.] Suyu çok olan.
s. 0487/a

şun-/ sun-: -10- [T.] Uzatmak, sunmak.
ş.- ar 3099/b
ş.- ardı 1510/a
ş.- arvan (el ş.) 0041/b
ş.- dı 1553/b, 1663/a, 3759/a
ş.- ıcağ (el ş.) 4134/b
ş.- madı (el ş.) 3003/b
s.- uñ 3749/b
s.- up 1317/b

Sunbār: -1- Hüsrev'in askeridir. Behrām tahta geçince Hüsrev'i Behrām'a karşı savunmuştur.
S. 1225/a

sunğur: -1- [T.] Akdoğan.
s.+ a 0492/b

Sunām: -3- Suntam isimli asker.
S. 1727/a, 1731/b
S.+ a 1730/a

şūr: -2- [Ar.] 1. İçi boru gibi boş olan ve üfürülmek suretiyle ses çıkarılan büyük boynuz, nefir.
ş. (şūr u nây) 3733/a

2. Kıyamette Hz. İsrâfil'in üfleyeceği büyük boru.
ş. (ş. nây) 3733/b

şüret: -26- [Ar.] Görünüş, biçim.
ş. 0529/b, 0534/b, 0542/b, 0548/b, 0549/a, 0561/a, 0571/a, 0806/a, 3518/a; (ş.- i şāh) 0811/b; (ş. işi) 3201/a
ş.+ de 0118/a
ş.+ dür 0518/b
ş.+ e 0517/b, 0523/b, 0561/b, 3277/b, 4601/a, 4607/a
ş.+ i 0519/a
ş.+ inden 0573/a, 4011/b
ş.+ ine 3207/a
ş.+ üñ 0526/a, 0539/b, 3195/a

şüretçi: -2- [Ar.+T.] Ressam, resim çizen.
ş. 0570/a, 0571/a
ş.+ ler 3518/a

şüretçilik: -1- [Ar.+T.] Resim çizen, ressam.
ş. 0572/a

şüretlü: -3- [Ar.+T.] Suretli, görünümlü.
ş. 3298/a; (perî ş.) 2933/a
ş.+ yidi (şîr ş.) 1470/a

şuşa-: -1- [T.] Susamak.
ş.- mağdan 4509/b

susalık: -1- [T.] Susuzluk.
s.+ 1 3236/b

şusuz/ susuz: -5- [T.] Suyu olmayan, susuz.
ş. 0121/a, 1335/a, 1524/a, 3035/a, 4282/a

şuturlāb: -2- [Ar.] Eskiden bir yıldızın ufuk çizgisinden yüksekliğini ölçmekte kullanılan yarım daire şeklinde tahtadan alet.
s. (on taş s. kıl-) 0019/b
s.+ ıla 0295/b

suvat: -1- [T.] Derelerde su alınacak ve hayvan sulanacak yer, gölümsü, havuzumsu yer.

s.+ da 2455/b

suyıbaşı: -1- [T.] Kumandan, subaşı.
s. 0949/b

suyurğa: -1- [T.] Bağışlamak.
s. 2478/a

süci: -44- [T.] Şarap.
s. 0526/b, 0584/a, 0765/a, 0828/a,
0831/a, 1420/a, 1446/a, 1447/a,
1553/a, 1562/a, 1563/b, 1615/a,
1655/b, 1704/a, 2312/b, 3590/a,
3601/a, 3602/a, 3759/a, 4063/a,
4167/a, 4223/a, 4223/b, 4227/a,
4227/b, 4245/a, 4246/a; (s. ol-) 1574/b
s.+ den 0337/a, 1460/b, 1482/a,
1664/b, 3760/a, 4170/a, 4224/a
s.+ ler 0336/b
s.+ sine 0674/a
s.+ ye (acı s.) 0832/a
s.+ yi 1369/a, 1427/a, 2363/a
s.+ yle 3637/b
s.+ yile 0538/a, 1460/a

sücisüz: -1- [T.] Şarapsız.
s. 1561/a

südlü: -1- [T.] Sütü.
s. (ağız s.) 3974/a

süglün: -5- [T.] Sülüngillerden, kuyruğu çok uzun, özellikle erkeklerinin kuyrukları göz alıcı renklerde, eti çok lezzetli bir kuş.
s. 1440/a, 1517/a; (s. gibi) 3804/b
s.+ e 1440/b
s.+ i 1518/b

Süheyl: -3- Hüsrev'in cariyelerinden biridir.
S. 1508/a, 1517/a, 3065/b

süksün: -1- [T.] Boyun kökü, ense.
s.+ i (aşlan s.) 1599/b

Süleymân: -1- Hz. Süleyman.
S. (S. gibi) 0695/b

Süleymân: -1- Aydınoglu İsa bin Muhammed'in oğullarından biridir.
S. 0257/a

sün: -1- [T.] Tüfeğin namlusuna takılan ve küçük, düz bir kılıcı andıran büyük bıçak.
s.+ ile 0300/b

sünbül: -3- [Far.] Sümbül.
s. 0508/a, 1351/a, 1351/b

sünü: -2- [T.] Kargı, süngü, mızrak.
s. 1402/a
s.+ ler 0305/a

sünük: -1- [T.] Kemik.
s. (s. gibi) 4256/b

süpür: -3- [T.] Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek.
s.- diler 1250/a
s.- ürdi 3054/a, 3690/a

sür: -32- [T.] 1. Sürmek.
s.- di (atı s.) 0698/b, 1039/a, 2100/b, 2102/a, 2236/b, 4035/a; (ablağın s.) 1012/a
s.- diler (atlar s.) 1754/b
s.- diydi (at s.) 2083/a
s.- erdi (atın s.) 0986/a, 3978/a
s.- eydi (atını tiz s.) 3980/a
2. Yönetip yürütmek, sevk etmek.
s.- erseñ (hükmi s.) 3723/a
3. Yürütmek, götürmek.
s.- di 3777/b; (çerisin s.) 0982/b; ('aklı s.'"akıl yürütmek") 2213/b
s.- er (suyı s.) 1003/a
s.- ür (yola s.) 0940/a
4. Yürümek, gitmek.
s.+ di 3748/a; (yola s.) 3588/a
s.- dilerdi 3356/a
s.- e 2403/a, 2403/b
s.- erdi 3747/b
s.- em 3920/b
s.- erlerdi 0922/b
s.- üp (yol s.) 2517/b, 2614/b

5. Bir maddeyi bir yüzey üzerine
ince bir tabaka olarak yaymak,
dökmek, serpmek.

s.- meyçün 3046/b

s.- eydi (gözine s.) 3047/b

s.- eyin 2882/a

s.- sem 3325/b

s.+ ın 3589/b

süvārī: -1- [Far.] Süvari, atlı asker.

s. 1167/b

süvārī: -1- [Far.] Süvari.

s. (Sām-ı s.) 1382/b

Şüreyyā: -1- [Ar.] Gökyüzünün kuzey
yarım küresindeki Boğa burcunda
yer alan ve yedi yıldızdan oluşan
bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.
Ş. 2738/b

süri: -1- [T.] Sürü.

s.+ yü 1108/b

süsen: -3- [Far.] Süsengillerden, nisan,
haziran ayları arasında çeşitli
renklerde iri ve güzel kokulu
çiçekler açan, uzun ömürlü otsu
bitki.

s. 0220/b; (s. gibi) 2770/b

s.+ di 1456/b

süst: -13- [Far.] Gevşek, zayıf, güçsüz.

s. 1599/a, 2185/b, 2666/a; (s. kıl-)

1308/b; (s. ol-) 0015/b, 0326/a,

0519/b, 1460/b, 2633/b, 3563/b,

3810/b, 4077/b

(s. ü ' âciz ol-) 2607/b

süstlik: -1- [Far.+T.] Zayıflık, güçsüzlük.

s. 2431/b

süt: -28- [T.] Süt.

s. 0368/a, 0368/b, 2936/b, 2940/a,

2987/b, 3007/a, 3079/b, 3235/b,

3236/b, 3234/b, 3238/a, 3374/a,

3376/b, 3377/b; (s. ü bal) 1478/b;

(s. em-) 3237/b

s.+ den 3080/a, 3236/a

s.+ e 2985/a, 2998/b

s.+ i 2934/b, 2985/b, 2987/a,

3235/a

s.+ ile 3237/a

s.+ üñ 2939/a, 2959/b, 3010/b

süvār: -2- [Far.] Süvari, atlı asker.

s.+ a 0477/b

Ş

şābāş: -1- [Far.] Takdir ve beğenme ifade eder.
ş. 4576/a

şād: -93- [Far.] Sevinçli, memnun.
ş. 0106/a, 0288/b, 0510/b, 0829/b, 1038/b, 1384/a, 1407/b, 1433/a, 1531/a, 1753/a, 2115/a, 2304/a, 2578/b, 2594/b, 2647/b, 2962/a, 2967/b, 3041/a, 3048/b, 3137/a, 3191/a, 3220/a, 3235/b, 3245/b, 3278/b, 3281/a, 3600/b, 3648/b, 3850/a, 3945/a, 4069/a, 4176/a, 4202/a, 4229/b, 4278/b, 4339/b, 4562/a; (ş. bul-) 3371/b; (ş. dut-) 0191/a; (ş. eyle- “sevindirmek”) 1652/a, 2983/b, 2984/a; (ş. it- 0840/a, 0840/b, 2859/b, 3215/a, 3249/b, 3283/b, 3367/a, 3847/b, 4010/a; (ş. kıl-) 0160/b, 0504/b, 1939/a, 2282/b, 2742/b; (ş. ol-) 0200/b, 0201/b, 0327/b, 0429/a, 1304/a, 1433/a, 1655/b, 1761/a, 1811/b, 1818/b, 1992/b, 2295/b, 2335/b, 2343/a, 2452/a, 2605/a, 2732/a, 2761/b, 2770/a, 3093/a, 3162/a, 3275/a, 3324/a, 3361/b, 4160/b, 4168/b, 4270/a, 4287/b, 4344/b, 4456/a, 4648/a; (ş. ol- mı) 1656/a; (ş. u ħurrem ol-) 4274/a; (ş. u pür-nūr ol-) 0455/b; (ş. vir-) 1997/a
ş.+ em 3816/b
ş.+ uz 1421/a

şādılık/ şādilik: -5- [Far.+T.] Sevinçlilik, mutluluk.
ş. 2545/b
ş.+ a 3374/b
ş.+ dan 1434/a, 2887/b
ş.+ ıla 0503/b

şādirvān: -1- [Far.] Çadır, gölgelik.
ş. 1082/b

şādī/ şādi: -15- [Far.] Sevinç, mutluluk.

ş. 0034/a, 0155/b, 0910/b, 3816/b, 4666/b; (ş. kıl- “sevinmek”) 1432/b, 3841/a; (ş. ol-) 2417/b
ş.+ midür 1341/b
ş.+ ven 2605/b
ş.+ yiçündür 1641/a
ş.+ yidi 4276/a
ş.+ yile 1299/b, 2331/b, 2558/b

şādumān: -3- [Far.] Sevinçli, şād, mesrur.
ş. (ş. ol- “sevinmek”) 1036/b 0459/a, 2722/a

şāgird: -1- [Far.] Bir ustadan sanat öğrenen, çırak.
ş.+ üñ 3014/b

şāh: -428- [Far.] Hükümdar, şah.
ş. 0051/b, 0092/a, 0092/b, 0134/a, 0162/a, 0194/a, 0204/a, 0250/a, 0252/a, 0257/b, 0267/a, 0269/b, 0288/a, 0320/a, 0343/a, 0348/a, 0371/b, 0392/a, 0394/a, 0648/a, 0669/a, 0727/a, 0730/b, 0734/a, 0739/a, 0746/b, 0753/a, 0754/a, 0788/a, 0795/a, 0819/b, 0826/a, 0840/a, 0878/a, 0887/b, 0910/a, 0911/b, 0921/b, 0932/a, 0948/b, 0972/a, 0992/a, 0994/a, 0998/a, 1040/b, 1066/a, 1078/a, 1122/b, 1156/a, 1168/a, 1199/a, 1201/a, 1210/a, 1214/a, 1224/a, 1299/a, 1341/a, 1350/a, 1358/a, 1395/b, 1397/b, 1406/b, 1418/a, 1424/a, 1426/a, 1432/a, 1482/b, 1495/b, 1526/a, 1544/a, 1546/a, 1662/a, 1724/b, 1728/a, 1732/a, 1734/a, 1764/a, 1773/a, 1774/b, 1801/b, 1903/a, 1921/b, 1924/b, 1941/a, 1947/a, 2134/b, 2143/b, 2145/b, 2152/a, 2159/a, 2161/a, 2162/a, 2187/a, 2187/b, 2240/a, 2267/a, 2300/b, 2320/b, 2362/a, 2486/a, 2507/b, 2519/a, 2533/b, 2550/a, 2552/a, 2554/a, 2651/a, 2660/b, 2671/b, 2748/a, 2778/a, 2814/a, 2832/a, 2850/a, 3082/b, 3115/a, 3123/a, 3129/a, 3136/b, 3138/a, 3143/a, 3181/a, 3341/a, 3397/a, 3455/a, 3493/a, 3505/a, 3548/a,

3555/a, 3555/b, 3589/b, 3606/a,
3612/a, 3614/a, 3616/a, 3626/a,
3628/a, 3639/a, 3640/b, 3753/a,
3758/a, 3763/b, 3781/a, 3794/b,
3806/b, 3926/a, 4035/a, 4039/a,
4045/b, 4050/b, 4093/b, 4146/b,
4147/a, 4151/b, 4155/a, 4158/a,
4161/a, 4163/a, 4164/a, 4179/b,
4187/a, 4210/a, 4237/b, 4248/b,
4254/a, 4286/a, 4329/a, 4330/a,
4345/a, 4363/b, 4375/a, 4378/a,
4381/a, 4395/a, 4397/a, 4398/a,
4421/a, 4426/a, 4440/a, 4465/a,
4486/a, 4486/b, 4563/b, 4587/b,
4596/b, 4607/a, 4609/a, 4614/a,
4634/b, 4672/b, 4679/b; (Hüsrev-i
ş.) 0945/a, 1169/a, 1854/b, 2107/a,
2163/b, 2297/a, 2696/a, 3133/b,
4056/a, 4220/a, 4309/b, 4317/a;
(Kayşer-i ş.) 1756/b, 1979/a,
2291/a; (Pervîz-i ş.) 2642/a; (şüret-
i ş.) 0811/b; (ş.- 1 âdem) 3910/a; (ş.-
1 âfâk) 1017/a; (ş.- 1 ‘âlem) 1037/a,
3600/a, 3747/b; (ş.- 1 cihân) 0270/b,
0969/b, 1039/a, 1343/b, 1464/b,
2273/a, 2347/a, 2530/a, 3390/a,
4231/a, 4376/b, 4381/b, 4399/b,
4435/a, 4404/b; (ş.- 1 cihân-dâr)
0933/a, 2250/b, 2322/a; (ş.- 1 cihân-
gîr) 0751/b, 3100/a, 3731/a,
4400/a; (ş.- 1 cüvân-baht) 2148/a,
3953/a; (ş.- 1 dil-dâr) 4262/a; (ş.- 1
ferhunde) 1465/b; (ş.- 1 hâver)
0982/a; (ş.- 1 hüdâvend) 3793/b;
(ş.- 1 Hürmüz) 0685/b; (ş.- 1 Īrân)
2572/a, 2587/a, 4333/a; (ş.- 1 kem-
âzâr 2930/b; (ş.- 1 kem âzâr) 0265/a,
(ş.- 1 keyhân) 4296/a, 4459/a; (ş.- 1
mehdin) 4547/a; (ş.- 1 mihter)
4436/b; (ş.- 1 Pervîz) 0641/b,
0655/a, 0699/a, 0872/b, 3748/a,
3777/a, 3957/b; (ş.- 1 server)
1869/b; (ş.-1 Şävür) 0496/b; (ş. u
derviş) 0234/b; (ş. ol-) 1090/a,
1211/a, 1227/b, 1231/a, 1259/a,
1723/b, 1780/b, 1871/a, 1960/a
ş.+ a 0272/b, 0363/b, 0374/b,
0457/a, 0650/a, 0650/b, 0916/b,
0957/b, 0993/b, 1113/a, 1217/a,
1558/b, 1827/a, 1879/b, 1880/b,

1881/a, 1947/a, 2078/a, 2135/a,
2146/a, 2194/b, 2230/b, 2325/a,
2491/b, 2517/a, 2531/b, 2561/b,
2662/a, 2662/b, 2683/a, 2722/a,
3137/b, 3337/b, 3343/b, 3491/b,
3513/b, 3528/a, 3575/a, 4217/b,
4236/a, 4377/a, 4380/a, 4411/b,
4412/a, 4412/b, 4415/a, 4483/a,
4610/a; (hākân-ı ş.) 2560/a, 2700/a;
(Pervîz-i ş.) 2588/a, 3338/b
ş.+ dan 0329/b, 0342/b, 0634/b,
0749/a, 1147/a, 1284/a, 1340/a,
2380/a, 2564/a, 3611/a, 3972/a,
4465/b, 4520/a
ş.+ duñ 1050/a
ş.+ dur 1245/a, 578/a
ş.+ ı 0343/b, 0467/b, 0606/b,
0647/b, 0652/a, 0661/a, 0683/b,
0887/a, 1108/a, 1528/a, 1560/a,
2007/b, 2139/a, 2201/b, 2359/b,
2473/b, 2739/a, 3142/b, 3466/a,
3568/a, 3908/b, 4023/a, 4120/a,
4244/b, 4364/b, 4527/a, 4570/a;
(Çîn-zengün ş.) 0881/b;
(Keyümers-i ş.) 1772/b; (Şîrüy-ı ş.)
4350/a
ş.+ ıdı 0826/b
ş.+ ıla 0950/a, 1116/a
ş.+ ın 1104/b, 4226/a
ş.+ ina 2556/b
ş.+ isa 3258/a
ş.+ lar 0050/a, 0219/b, 0267/b,
0907/b, 0947/a, 0956/a, 1002/a,
1049/a, 1096/a, 1954/b, 4253/b,
4550/a
ş.+ ları 0208/b, 2932/b, 4549/a
ş.+ laruñ 2500/b
ş.+ lığı 1140/b
ş.+ sın 3897/a, 3920/b
ş.+ um 4468/a
ş.+ uma 0186/a, 0202/b, 0268/b,
1601/b
ş.+ umuñ 3526/a
ş.+ uñ 0209/b, 0225/b, 0439/a,
0610/a, 0694/a, 0794/a, 0868/a,
0879/a, 1124/b, 1138/a, 1303/b,
1468/a, 1673/a, 1680/b, 2051/a,
3760/a, 4009/b, 4295/a, 4310/b,
4346/a, 4369/a, 4504/a, 4528/a,
4529/a, 4552/a

şāhā/ şehā: -3- [Far.] Şahım, hükümdarım.
ş. 0147/a, 3336/b, 4476/a

şāhān: -1- [Far.] Şahlar.
ş. 3567/a

şāhāne/ şehāne: -7- [Far.] Şahlara yakışacak şekilde olan, şahlara lââyık mükemmellikte.
ş. 1252/a, 1505/b, 1911/a, 1974/a, 2715/a, 3793/a; (kaşr-ı ş.) 2344/a

şāhīn: -3- [Far.] Yırtıcı bir kuş türü, şahin.
ş. 1518/a 3744/a
ş.+ üñ 2456/b

şāhinşāh: -9- [Far.] Şahlar şahı, padişahlar padişahı.
ş. 0151/a, 0205/a, 0958/a, 1415/a, 3775/a, 4422/a, 4428/a; (ş.- ı ma‘mūr) 0261/a
ş.+ a 1112/a

şāhlayu: -1- [Far.+T.] Şah gibi.
ş. 0657/a

şāhlık: -29- [Far.+T.] Şahlık, hükümdarlık.
ş. 0286/a, 1070/a, 1256/a, 1266/b, 1674/b, 1783/b, 2167/a, 2569/a, 3595/b, 3880/b, 4455/a; (ş. mī) 2364/b
ş.+ a 1045/a, 1047/a, 1086/a, 1276/a
ş.+ da 1051/a, 1158/a, 2365/a, 2416/b, 3103/a
ş.+ dan 1053/b, 1258/a, 1681/b
ş.+ ı 2361/a, 2451/a
ş.+ ıdı 0944/a
ş.+ ınuñ 0918/b
ş.+ uñ 4637/a

şāhsuz: -1- [Far.+T.] Şahsız, hükümdarsız.
ş. 4012/a

şāh-zād: -1- [Far.] Hükümdarın oğlu.
ş. 0446/a

şāh-zāde/ şeh-zāde: -6- [Far.] Hükümdarın oğlu, şehzade.

ş. 0297/a, 0311/a, 0350/a, 0675/b, 4364/a
ş.+ ler 1296/b

Şāh-nāme: -3- Firdevsî'nin eseri.
ş. 172/b, 0174/a, 0175/a

şakāyık: -1- [Ar.] Dügün çiçeğigillerden, çiçekleri türlü renkte, çok yıllık güzel bir süs bitkisi.
ş. 1437/b

şām: -1- [Far.] Akşam.
ş. (şubḥ u ger ş.) 0212/b

şār: -10- [Far.] Şehir.
ş. 1388/b, 1755/a, 1849/a, 1885/b, 1909/a, 2341/a; (ş.- ı ma‘mūr) 1893/a
ş.+ a 0647/a, 1756/a
ş.+ uña 3243/b

şarāb: -1- [Ar.] Şarap.
ş.+ ı 0775/a

şāristān: -1- [Far.] İl, şehir.
ş. 1962/a

şāristānlu: -1- [Far.+T.] Şehirli.
ş. 1848/b

şart: -3- [Ar.] Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.
ş. (ş. it-) 3183/a
ş.+ ı 3471/a
ş.+ ıla 3180/a

şaşt: -1- [Far.] Okçuların sağ ellerinin başparmağına taktıkları, kirişin titremesini önleyen ve okun hedefi bulacak şekilde düz gitmesini sağlayan yüzük, zıhgir, küştiban.
ş.+ ın 1467/b

şaţţ: -2- [Ar.] Büyük nehir.
ş. 3488/b
ş.+ a 3540/a

Şāvūr: -55- Hüsrev'in sadık bir nedimidir. Ünlü nakkaş Mânî'den bile güzel resimler çizebilir, dünyanın birçok yerini dolaşmıştır.

Ş. 0404/a, 0455/a, 0472/a, 0496/b, 0507/a, 0787/a, 0822/a, 0846/b, 0847/a, 0850/b, 0853/a, 0949/a, 1506/a, 1535/a, 1542/a, 1542/b, 1543/b, 1890/a, 2944/a, 2945/b, 2959/a, 3664/b, 3850/b, 4021/a, 4047/a, 4052/b, 4061/a, 4083/a, 4150/a, 4152/a, 4155/a, 4161/a, 4271/a, 4273/a; (nakḳāş-ı Ş.) 3998/a; (revân-ı Ş.) 2886/b; (Ş. u Şîrîn) 2915/a; (Ş.- ı nakḳāş) 0565/a, 2961/a; (Ş.- ı üstād) 0546/a, 4272/a Ş.+ a 0440/b, 0554/a, 0819/b, 2173/a, 2778/a, 2793/a, 4057/a, 4268/a
Ş.+ ı 4027/a
Ş.+ ıla 1763/a, 2014/a
Ş.+ ma 0795/a, 3990/b
Ş.+ la 2858/a

şeb: -1- [Far.] Gece.
ş. 2822/a

Şeb-dîz: -25- Hüsrev'in çok hızlı koşan, siyah renkli atıdır.
Ş. 0393/a, 0436/a, 0481/b, 0592/a, 0705/a, 0813/b, 0843/b, 0845/a, 1355/b, 1719/a, 2822/a, 3252/b, 3253/a, 3596/b, 3777/b, 3980/b, 4017/b, 4048/a
4474/a; (Ş. gibi) 0438/b
Ş.+ e 1694/b, 1716/a, 3761/a
Ş.+ ile 0844/a
Ş.+ üñ 3807/b

şebihûn: -2- [<F. şeb-hûn] Gece baskını.
ş. 0713/a, 1171/a

şebistân: -3- [Far.] Gece vakti, gece.
ş.+ a 2746/a, 2800/a
ş.+ ı 3690/a

şeb-reng: -3- [Far.] Gece renginde, siyah, kara.
ş. 4190/a
ş.+ e 0436/a, 0438/b

şeb-çirâğ: -1- [Far.] Gece parlayan kıymetli taş.
ş. 2060/b

şefâ'atçı: -2- [Ar.+Far.] Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olan kişi.
ş. 0363/a
ş.+ si 0098/b

şeff: -1- [Ar.] Şefa'at eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden.
ş. (ş. it-) 0086/b

şeff'ül-müznibîn: -1- [Ar.] Günahkârların şefa'atçısı Hz. Muhammed.
ş. 0119/b

şeh: -152- [Far.] Şah, hükümdar.
ş. 0629/a, 0635/a, 0662/b, 0842/a, 1234/a, 1464/a, 1776/b, 2396/b, 2484/b, 3561/b, 3617/a, 3653/a, 3739/a, 3831/b, 4157/b, 4207/b, 4274/a, 4383/b; (ş.- i 'âlem) 3503/a; (ş.- i cihân-dâr) 1757/b; (ş.- i Ferhunde) 0262/a, 4445/a; (ş.- i Hüsrev) 2885/b; (ş.- i İrân) 1981/b; (ş.- i Pervîz) 2355/b; (ş.- i şîr) 3188/a; (ş.- i ücât) 0241/a; (ş. ü dervîş) 1493/a; (ş. ol-) 1942/b
ş.+ den 1215/a, 1272/a, 2461/a, 3187/b, 4284/b
ş.+ e 0341/b, 0407/b, 0611/a, 0637/b, 0673/a, 0751/a, 0800/b, 0909/a, 1015/b, 1102/a, 1120/b, 1195/a, 1217/b, 1265/a, 1553/b, 1733/a, 1735/a, 1739/a, 1828/b, 1929/a, 1982/b, 2232/a, 2467/a, 2860/a, 3396/a, 3501/b, 3552/b, 3627/a, 3808/b, 3879/a, 4033/a, 4041/a, 4142/b, 4222/b, 4311/b, 4427/b, 4599/b
ş.+ i 0128/a, 1185/b, 1203/a, 1427/a, 1608/a, 1669/a, 1694/a, 1755/a, 2127/b, 2176/b, 3388/b, 3651/a, 3799/b, 4010/a, 4441/b
ş.+ içün 1339/b
ş.+ ile 2220/b, 2791/a, 4264/a
ş.+ ini 4674/b

ş.+ ler 1227/a, 1230/a, 1471/a, 1797/a

ş.+ lerde 4407/b

ş.+ lere 1635/a

ş.+ üm 0206/b, 0207/b, 0232/a, 0234/a, 0235/a, 0239/b, 0408/a

ş.+ üme 0142/a; (ş. karşı) 0150/b

ş.+ üñ 0199/a, 0212/b, 0369/b, 0697/a, 0786/b, 0807/b, 0956/b, 1213/a, 1467/a, 1582/a, 1867/a, 2076/a, 2150/b, 2160/a, 2217/b, 2231/a, 2275/a, 2316/b, 2491/a, 2785/a, 2788/a, 2790/b, 3093/a, 3095/a, 3179/a, 3191/a, 3512/b, 3527/b, 3556/a, 3568/b, 3618/b, 3788/a, 3975/a, 4042/a, 4054/a, 4142/a, 4288/a, 4311/a, 4319/b, 4420/b, 4502/a, 4503/a, 4560/b, 4564/a, 4588/b, 4676/b

şehd: -9- [Ar.] Bal.

ş. 2342/b, 2861/b, 4214/a, 4379/b;
(ş. ü şîrîn) 2821/b, 3492/b, 3951/b
ş.+ ile 0233/a
ş.+ ini 0476/b

şehîd: -2- [Ar.] Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse.

ş. (ş. ol-) 3367/b
ş.+ ler 3703/b

şehinşâh: -61- [Far.] Şahlar şahı, padişahlar padişahı.

ş. 0245/b, 0609/b, 0760/a, 0817/a, 0902/a, 0973/a, 0974/b, 0995/a, 1036/a, 1040/a, 1093/b, 1218/b, 1222/b, 1227/a, 1254/a, 1418/a, 1457/a, 1505/a, 1756/a, 1857/b, 1871/b, 2023/b, 2126/b, 2185/a, 2196/a, 2197/b, 2251/a, 2291/b, 2306/b, 2562/a, 2724/a, 2744/b, 2931/b, 3350/a, 3510/a, 3528/b, 3589/a, 3603/b, 3755/a, 3779/a, 3824/b, 3984/a, 4021/a, 4066/a, 4148/b, 4180/a, 4302/a, 4344/b, 4394/b, 4431/a, 4515/a, 4543/a, 4677/a; (ferîdün-ı ş.) 1774/a; (ş.- ı cihân-dâr) 2930/a, 4320/a; (taht-ı ş.) 2771/a
ş.+ a 0904/a

ş.+ ı 4598/b

ş.+ lar 0214/b, 1835/b

şehlik: -1- [Far.+T.] Şahlık, hükümdarlık.

ş. 2461/b

ş.+ den 2461/a

şehr/ şehir: -16- [Far.] Şehir.

ş. 0321/a, 0673/a, 2642/a, 3377/a;
(ş.- i Taysufündan) 1215/b; (ş.- yârî kıl- “yardım etmek”) 0168/a
ş.+ e 1555/b, 1754/a, 4204/a
ş.+ i 0168/a, 0168/b, 2454/a
ş.+ ine 1216/a, 3648/a, 4205/a
ş.+ isin 1091/b
ş.+ üñ 1323/a, 4205/b

şehriyâr: -37- [Far.] Hükümdar, padişah.

ş. 0943/a, 1187/b, 1729/a, 2722/b, 3128/b, 4243/a; (ş.- ı mesned-ârâ) 0253/b
ş.+ a 0279/b, 1747/a, 2137/a, 2152/b, 2321/b, 3398/a, 4085/b, 4141/a, 4141/b, 4182/b
ş.+ ı 0366/b, 0641/b, 3568/a, 4230/a, 4332/a, 4455/b, 4462/a, 4545/a; (ş. degüldür) 4125/a
ş.+ ıdı 0164/a
ş.+ ıla 1142/b, 1147/b
ş.+ in 4549/b
ş.+ sa 2576/b
ş.+ uñ 2276/a, 2695/b, 4358/a, 4506/b, 4563/a, 4568/a

şehriyârâ: -3- [Far.] Ey padişah.

ş. 0138/a, 1172/a, 1327/a

şehriyârî: -1- [Far.] Padişaha, hükümdara ait.

ş. 0810/b

Şehrüd: -3- İrmen’de büyük bir ırmaktır.

Ş.+ a 1447/b, 1448/a

Ş.+ uñ 1449/b

şehrübendî: -1- [<F. şehr-bend] Şehre bağlanmışlık, şehirde kalmışlık.

ş. (ş. kıl-) 1703/b

şehr-ârây: -1- [Far.] Şehir süsleyen.

ş. 4265/a

şehvâr: -5- [Far.] Şahlara layık olan iri taneli inci.

ş. 2068/b, 2302/a; (dürr-i ş.) 2053/b; (lû'lü'-i ş.) 2210/b

ş.+ 1 (dürrî-yi ş.) 2065/b

şehvet: -1- [Ar.] Karşı cinse duyulan şiddetli arzu, cinsel istek.

ş.+ i 3919/a

şek: -2- [Ar.] Şüphe, zan.

ş. 3446/b, 3476/b

şeker: -83- [Far.] Şeker.

ş. 0203/a, 0254/a, 0276/a, 0311/b, 0407/b, 0449/a, 0605/a, 1417/a, 1451/b, 1474/a, 1475/a, 1482/b, 1514/b, 1519/a, 1559/a, 1596/a, 1596/b, 1600/b, 1601/b, 1634/a, 2823/a, 2971/b, 2973/a, 3088/b, 3220/b, 3312/b, 3315/a, 3344/a, 3374/a, 3495/a, 3551/a, 3576/a, 3577/b, 3585/a, 3592/b, 3597/b, 3598/a, 3598/b, 3600/b, 3602/b, 3606/b, 3608/a, 3610/a, 3619/b, 3620/b, 3632/b, 3648/b, 3649/a, 3649/b, 3650/a, 3788/b, 4199/a, 4247/b, 4251/b, 4257/b, 4268/b, 4449/a; (ş. saç-) 2971/a; (ş. gibi) 0230/a, 0285/b, 1632/a, 2970/a

ş.+ den 0204/b, 0285/b, 0424/a, 0557/b, 1514/a, 1712/b, 2911/b, 3622/b, 3624/a, 3633/a, 3639/a, 3767/b, 3908/b, 4217/a, 4221/a, 4221/b

ş.+ di 1388/b

ş.+ dür 1633/b, 4135/a

ş.+ le 3236/b

ş.+ se 2437/b

şekerlü: -1- [Far.+T.] Şekerli, tatlı.

ş. 3236/a

şeker-bâr: -3- [Far.] Etrafa şeker saçan, tatlı.

ş. 0411/b, 3727/b; (serv-i ş.) 3411/a

şeker-rîz: -4- [Far.] Şeker saçan, tatlı.

ş. 2788/b, 3812/b; (şîrîn-i ş.)

4566/a; (ş. ol-) 2577/b

şekker: -37- [Far.] Şeker.

ş. 0417/b, 0809/b, 1361/b, 1425/b, 1449/a, 1473/b, 1474/b, 1475/b, 1540/b, 1626/b, 2849/a, 2973/b, 3375/b, 3409/b, 3575/b, 3585/b, 3597/a, 3624/a, 3632/a, 3651/b, 3877/b, 3888/a, 4214/a, 4242/a; (ş. ol-) 3612/b; (ş. saçıl-) 1554/b

ş.+ e 2384/a, 3610/b

ş.+ i 3783/a, 3836/b

ş.+ ile (gülâb-ı ş.) 2849/b

ş.+ ini 3181/b

ş.+ le 3836/a

ş.+ üñ 3593/a, 3643/a, 3897/b

şekkeristân: -1- [Far.] Şeker kamışı yetişen yer, şeker kamışı tarlası.

ş. 3312/b

şekl: -2- [Ar.] Biçim, şekil.

ş. (ş.- i mevzûn) 4608/a

ş.+ üñ 2038/a

şeksüz: -3- [Ar.+T.] Şüphesiz.

ş. 1877/b, 2052/a, 3092/b

şem': -13- [Ar.] Mum.

ş. 1247/a, 3652/a; (ş.- i tâbân "mum ışıǵı") 2503/a

ş.+ i 0975/a, 3687/b, 4503/a; (ş. gibi) 3688/a

ş.+ in 1494/b

ş.+ inde 0413/a

ş.+ ini 4643/b

ş.+ üm 3929/b; (ş. gibi) 3247/a

ş.+ üñde 0075/b

şems: -1- [Ar.] Güneş.

ş. (ş. ü kamer) 0285/a

şer': -3- [Ar.] Şeriat, İslam şeriatı.

ş.+ i 4605/b

ş.+ in 4604/b

ş.+ inden 0102/a

şer/ şerr: -14- [Ar.] Kötülük, fenalık.

ş. 0820/b, 1041/b, 1734/b, 1810/b,
2114/b, 4289/b, 4291/b, 4315/b; (ş.
it- “kötülük etmek”) 0072/a
4327/b
ş.+ de 3273/b
ş.+ den 1729/b, 3741/a
ş.+ in 2270/a

şerbet: -5- [Ar.] Şerbet.
ş. 0605/b, 1371/b; (ş. dut-) 1477/a
ş.+ dür 3408/a
ş.+ leri 3496/a

şeref: -1- [Ar.] Fazilet, cesaret gibi üstün
niteliklerle kazanılmış iyi şöhret.
ş. 0223/b

şerh: -2- [Ar.] 1. Açık açık anlatma, izah.
ş.+ in (kaygularum ş. it-) 0864/a
2. Bir metni, bir kitabı ayrıntılarına
inerek açıklama, yorumlama.
ş. (ş. it-) 2959/a

şeş-: -5- [T.] Çözmek.
ş. 0125/b, 1595/b; (ş.- tākı) 3790/a
(dügüm ş.) 4124/a
ş.- erdi 0300/a
ş.- me 2086/b

şevk: -1- [Ar.] Şiddetli arzu, istek, aşırı
hevesi.
ş.+ i 0179/b

şeydā: -4- [Far.] Aşkın çokluğundan aklı
başından gitmiş, kendini
duygularının coşkunluğuna
bırakmış, çılgın, divane, meczup.
ş. 2312/a, 3298/a, 3381/b; (ş. kıl-
“divane etmek”) 2922/b

şeydālīk: -1- [Far.+T.] Şeyda olma
durumu, aşkın çokluğundan aklı
başında olmama, divanelik.
ş. 3032/b

şeytān: -4- [Ar.] 1. Şeytan.
ş. 2691/b
ş.+ ı 1767/b
2. Uyanık, kurnaz.
ş. (ş. gibi) 4506/a

ş.+ a 1080/b

şikār: -2- [Far.] Av.
ş. 0943/b
ş.+ ı 1582

şikāyet: -2- [Ar.] Durumundan memnun
olmayıp, bir dertten sızlanma.
ş. (ş. eyle-) 3990/b; (ş. kıl-) 2747/b

şikeste: -1- [Far.] Kırık, kırılmış.
ş. 3383/a

şimdi: -28- [T.] Şu anda, içinde
bulduğumuz zamanda.
ş. 0051/b, 0354/a, 0816/a, 0894/a,
1050/a, 1152/a, 1223/b, 1713/b,
1715/a, 1841/a, 1925/a, 2319/a,
2531/a, 2572/a, 2613/b, 2624/a,
2645/a, 2680/a, 2797/b, 3083/a,
3949/a, 4090/b, 4161/b, 4363/a,
4442/b, 4660/b
ş.+ den 1913/a, 1968/a

şimşād/ şimşād: -7- [Far.] Şimşir ağacı
(Boyu niteler).
ş. 3245/a; (serv-i ş.) 1532/b,
3813/b, 4202/b; (ş.- ı zībā) 1531/b;
(boyı ş.) 0546/b; (ş. gibi) 1384/b

şî'r: -5- [Ar.] Manzume, şiir.
ş.+ i 0596/a, 0149/a
ş.+ in 0235/a
ş.+ üm 0490/b
ş.+ ümde 0147/b

şîr: -8- [Far.] 1. Aslan.
ş. 1013/b, 1470/a; (ş.- i nerden)
3052/b
ş.+ i 1769/b
2. Cesur, yiğit, kahraman.
ş. 1120/a; (şeh-i ş.) 3188/a
ş.+ dür 0939/b
ş.+ i (behrām-ı ş.) 2247/a

şîre: -1- [Far.] Şıra.
ş. (ş. gibi) 4538/b

şî' rî: -1- [Ar.+Far.] Şiire ait.
ş. 0596/b

Şîrin: -214- Hüsrev ü Şîrîn'e adını veren iki kahramandan kadın olanı ve divan edebiyatında sevgilinin temsilcisi.
 Ş. 0145/b, 0203/a, 0233/b, 0276/a, 0411/b, 0426/b, 0438/a, 0426/b, 0469/b, 0518/a, 0523/b, 0526/a, 0530/a, 0538/a, 0544/a, 0598/a, 0854/a, 1345/b, 1371/a, 1379/a, 1381/a, 1381/b, 1397/b, 1449/a, 1454/b, 1494/a, 1536/a, 1540/a, 1548/a, 1549/a, 1550/b, 1552/a, 1573/b, 1668/a, 2360/b, 2380/a, 2461/a, 2468/a, 2746/b, 2749/a, 2757/a, 2761/b, 2771/b, 2825/b, 2861/a, 2885/a, 2886/a, 2922/a, 2922/b, 2945/a, 2959/b, 2974/a, 2988/a, 2994/b, 3039/a, 3044/a, 3083/a, 3127/a, 3131/b, 3152/a, 3181/b, 3194/a, 3214/a, 3220/a, 3221/b, 3253/a, 3281/a, 3287/a, 3301/a, 3377/a, 3399/b, 3410/b, 3424/a, 3449/b, 3450/a, 3490/a, 3501/a, 3507/a, 3548/a, 3548/b, 3620/b, 3650/b, 3664/b, 3669/a, 3673/a, 3689/a, 3727/b, 3748/b, 3769/a, 3780/a, 3797/b, 3812/b, 3834/a, 3836/b, 3951/a, 3986/a, 3987/a, 3988/a, 3988/b, 4012/a, 4118/a, 4145/a, 4169/a, 4205/a, 4211/a, 4211/b, 4221/a, 4222/b, 4232/a, 4234/a, 4235/a, 4240/a, 4246/b, 4293/b, 4375/b, 4385/a, 4449/a, 4458/a, 4458/b, 4472/b, 4510/b, 4515/b, 4523/a, 4532/a, 4538/a, 4544/b, 4557/a, 4560/a, 4561/b, 4609/a; (büt-i Ş.) 3316/b; (havz-ı Ş.) 0233/b; (Hüsrev ü Ş.) 4203/b, 1445/a; (kaşr-ı Ş.) 3593/b; (kışsa-ı Pervîz ü Ş.) 0230/b; (maṭbū'-ı Ş.) 0232/b; (revân-ı Ş.) 2962/a; (şoḥbet-i Ş.) 2861/b; (Şävür u Ş.) 2915/a; (Ş.-i şirin) 0720/b, 3492/a; (Ş.- i dilbend) 3466/a, 3651/a; (Ş.- i leb-nüş) 3908/a; (Ş.- i şeker-rîz) 4566/a; (Ş.- i zîbây) 0515/a; (Ş. ü Ferhâd) 2917/b; (Ş. gibi) 0438/a, 3376/a
 Ş.+ den 0585/a, 1355/a, 1432/a, 1717/a, 2747/a, 3111/b, 3386/b,

3409/b, 3551/a, 3652/a, 4580/a, 4581/a
 Ş.+ e 0440/a, 0832/b, 1375/a, 1376/a, 1387/a, 1393/a, 1405/a, 1415/b, 1495/b, 2415/b, 2451/a, 2787/a, 2851/a, 2874/a, 2970/a, 3006/a, 3126/b, 3176/a, 3460/a, 3480/b, 3493/b, 3499/b, 3555/a, 3763/a, 4024/a, 4293/a, 4300/a, 4379/a, 4584/b, 4592/b, 4616/a; (büt-i Ş.) 0567/a, 4202/a
 Ş.+ em 3845/b
 Ş.+ i 2739/b, 2852/a, 2939/a, 3129/b, 3423/a, 4204/a, 4219/b, 4227/a, 4448/b; ('ışk-ı Ş.) 3649/a
 Ş.+ için (büt-i Ş.) 3278/b
 Ş.+ ile 1459/a, 1558/a
 Ş.+ üñ 2974/b, 3086/a, 4147/a, 4218/a, 4517/b

şîrin: -36- [Far.] Tatlı, şirin.

ş. 0134/b, 0538/b, 0630/b, 0688/b, 1358/a, 1514/b, 1590/b, 2415/a, 2565/a, 2757/b, 2758/b, 3318/a, 3460/a, 3460/b, 3622/b, 3690/b, 4221/b, 4524/a; (āvāz-ı Ş.) 2970/b; (cân-ı Ş.) 3221/b; ('ömr-i Ş.) 4523/b; (şehd ü Ş.) 2821/b, 3492/b, 3951/b; (şîrîn-i Ş.) 0720/b, 3492/a; (Ş. it-) 3238/b; (Ş. ol-) 1657/b, 3834/a
 ş.+ dūr 1633/a, 3988/a
 ş.+ i (pālūze-yi Ş.) 1358/b
 ş.+ idi 1712/b, 2974/b
 ş.+ rekdür 3408/b
 ş.+ sin 3897/b

şîrinlik: -10- [Far.+T.] Şirin olma, şirinlik.

ş. 2975/a
 ş.+ de 0391/b, 3574/b, 3989/a
 ş.+ dedür 3466/b
 ş.+ i 3585/b, 3620/a
 ş.+ ile 3111/b
 ş.+ in 3649/b
 ş.+ ümdendür 3882/b

Şîrinsüz: -1- [Far.+T.] Şirin olmadan.

Ş. 2778/b

şîrîn-ter: -1- [Far.] Daha şirin, daha tatlı.
ş. 4221/a, 4221/b

şîrîn-zebân: -1- [Far.] Tatlı dilli.
ş.+ dur 0428/b

Şîrûye/ Şîrûy: -1- Hüsrev'in, Kayser'in kızı Meryem'den olan oğludur.
Ş. 4360/a, 4361/a, 4419/a; (Ş.- 1 şâhı) 4350/a; (Ş. gibi) 4336/a
Ş.+ ye 4289/b, 4308/b, 4413/a, 4489/a, 4532/a, 4561/a

şîşe: -8- [Far.] Şişe.
ş. 0773/a, 1557/b, 1675/b, 2419/a, 2857/a; (ş. düz-) 2420/b; (ş. oyna-) 2420/b
ş.+ si 1557/a

şîven: -2- [Far.] Mâtem, yas, sızlanma, feryat.
ş. 2839/b; (ş. kıl-) 4459/b

şobân: -1- [Far.] Şuban, çoban.
ş.+ dı 1100/b

şol: -16- [T.] Şu, o.
ş. 0486/b, 0704/b, 1017/b, 1479/a, 1594/a, 2034/a, 2129/a, 2131/b, 2145/b, 2672/a, 2701/b, 3267/a, 3796/b, 3976/b, 4209/b, 4296/b

şöhre: -1- [Ar.] Şöhret.
ş. (ş.-i şehir "bütün şehirde ün salmış") 3377/a

şöhret: -1- [Ar.] Ün, san, nam.
ş. 1140/b

şöyle: -74- [T.] Şunun gibi, şuna benzer biçimde.
ş. 0150/b, 0179/a, 0379/a, 0561/a, 0606/b, 0697/a, 0840/a, 0872/b, 0933/b, 0951/a, 0960/b, 0980/a, 1079/a, 1087/a, 1122/a, 1146/a, 1157/a, 1360/a, 1483/a, 1598/a, 1753/a, 1764/a, 1815/b, 1817/b, 1832/a, 1952/a, 1959/a, 1973/a, 2001/a, 2047/b, 2131/a, 2203/b, 2224/a, 2234/b, 2474/b, 2531/a,

2541/a, 2640/b, 2663/b, 2810/a, 3011/b, 3044/a, 3139/a, 3194/a, 3248/b, 3262/a, 3341/b, 3392/a, 3415/a, 3449/a, 3501/a, 3540/a, 3652/a, 3794/b, 3840/b, 3876/b, 4036/a, 4100/a, 4172/a, 4231/a, 4278/a, 4292/a, 4372/a, 4416/b, 4576/b, 4586/a, 4638/a, 4640/b, 4659/a, 4667/b; (ş. mi) 2133/b
ş.+ dür 1850/a, 4356/b
ş.+ ydi 3500/a

şu: -34- [T.] İşaret sıfatı.
ş. 0294/a, 0422/a, 1481/a, 2239/a, 2423/a, 2764/a, 2930/a, 2972/a, 2997/a, 3000/a, 3007/a, 3022/a, 3059/a, 3072/a, 3182/a, 3241/a, 3267/a, 3428/a, 3656/a, 3699/a, 3707/a, 3709/a, 3833/a, 3860/a, 4048/a, 4135/a, 4172/b, 4208/a, 4230/a, 4504/a, 4515/a, 4543/b
2. İşaret zamiri.
ş.+ nuñ 4343/a; (ş. gibi) 0486/a

şu' ara: -1- [Ar.] Şairler.
ş.+ yıla 1379/a

şūh: -1- [Far.] Neşeli tavırlı, işveli, cilveli.
ş. 3317/a

şukka: -1- [Ar.] Parça, kumaş ve kağıt parçası.
ş. 3793/a

şu' le: -2- [Ar.] 1. Ateş alevi, alev, yalım.
ş. 0769/a
2. Işık, parıltı.
ş.+ si 1211/b

şūm: -20- [Ar.] Uğursuz, şom.
ş. 1053/a, 1310/a, 2531/b, 2656/b, 3401/a, 4284/a, 4297/a, 4383/a, 4501/a, 4502/a, 4540/a; (dīv-i ş.) 0987/a; (gurāz-ı ş.) 4309/a; (hasūd-ı ş.) 4112/a; (ş.- ı bed-baht) 1084/a, 4331/a
ş.+ a (Behrām-ı ş.) 0963/a, 2220/a; (ş. mı) 0728/a
ş.+ ıyıla (nefs-i ş.) 2313/b

şumār: -1- [Far.] Sayı, sayma.

ş.+ ı 3284/b

şunca: -2- [T.] Şu kadar, şu denli.
ş. 0375/a, 2438/a

şür: -11- [Far.] Karışıklık, gürültü, kavga, fitne.
ş. 0785/b, 1900/a, 1907/b, 2317/b;
(ş. u ğavġā kı1-) 3987/a
ş.+ ı 1345/b, 2312/b, 3836/a
ş.+ ıla 0560/b, 1381/a
ş. kılam 2318/a

şürde: -2- [Far.] Perişan, karışık.
ş. (ş. ol-) 0560/a, 4014/a

şüriş: -1- [Far.] Karışıklık, kargaşalık.
ş. 4291/b

şükr/ şükür: -13- [Ar.] Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirme, şükür.
ş. 0209/a, 4683/a; (ş. din- "şükür denmek, şükretmek") 2277/b; (ş. it- "şükretmek") 3522/b, 4262/b
ş.+ e 0077/b
ş.+ i 2078/a
ş.+ in 3522/a
ş.+ ini (ş. kı1-) 0211/b, 0233/a, 4676/b
ş.+ inüñ 3713/b
ş.+ üñ 0001/b

T

tā: -34- [Far.] Bir şeyin bulunduğu, başladığı ya da sona erdiği yeri veya zamanı anlatırken söze mübalağa katar.

t. 0250/b, 0497/b, 0838/a, 1317/a, 1387/b, 1774/a, 1804/b, 2122/b, 2226/b, 2274/b, 2305/a, 2410/b, 2451/b, 2479/b, 2503/b, 2629/a, 2664/b, 2727/a, 2738/a, 2817/a, 2838/b, 2962/a, 3275/b, 3289/b, 3322/a, 3550/a, 3550/b, 3567/b, 3596/a, 3730/b, 3755/b, 3877/b, 3980/b, 4540/a

ta' ab: -1- [Ar.] Sıkıntı, zahmet.
t.+ dur 4095/b

ta' ālallāh: -1- [Ar.] Yüce Allah.
t. 0062/a

ta' alluk: -1- [Ar.] İlişik, ilgi, bağ.
t.+ dan (t. ebedsin) 0054/a

tā' at: -4- [Ar.] İbadet, takva.
t. 0078/b, 3709/a
t.+ da 2448/b
t.+ uñla 0084/b

tāb: -3- [Far.] 1. Güç, kuvvet, takat.
t. (nübüvvet t.) 4603/b
2. Sıcaklık, harâret.
t.+ ı 0287/a
3. Işık, parıltı.
t. 4527/b

tābān: -2- [Far.] Parlak, ışıklı.
t. (şem' -i t.) 2503/a; (t. ol-) 0600/a

tabanca: -2- [T.] Tokat, şamar, darbe.
t. 0298/b, 2729/b

tābende: -1- [Far.] Parlayan, parlak.
t. (t. ol-) 0275/a

tabī' at: -1- [Ar.] Kişilik, karakter, yaratılış, mizaç.
t. 2431/b

ta' bīr: -2- [Ar.] İfade, anlatım.
t. (t. olası) 4060/b
t.+ ine 4061/a

ṭabl-bāz: -1- [Ar.+Far.] Davulcu.
t. 3743/a

tābūt: -2- [Ar.] Tabut.
t. 2705/b, 4098/a

tāc: -90- [Far.] Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık.

t. 0108/a, 0267/b, 0283/b, 0742/a, 0834/b, 0896/a, 0971/b, 0995/b, 1001/b, 1073/a, 1112/b, 1132/b, 1138/b, 1149/b, 1245/b, 1250/b, 1260/b, 1332/b, 1349/a, 1350/a, 1526/b, 1686/b, 1709/b, 1718/b, 1781/b, 1782/a, 1783/b, 1937/b, 1960/b, 2067/a, 2268/a, 2360/a, 2569/a, 2584/a, 2602/a, 2686/b, 2824/a, 3106/a, 3122/b, 3566/b, 3928/a, 3940/b, 3953/b, 4305/b, 4331/b, 4456/b, 4460/a, 4578/a; (t.- ı Efrīdūnla) 3738/b; (t.- ı Kayşer) 2771/a; (baş a t. ur-) 1139/a; (t. gey-) 2525/b; (t. urun-) 1207/b, 1210/b
t.+ a 0249/b, 1069/b, 1191/a, 1278/a, 1954/b, 3874/a
t.+ ı 0165/b, 1075/b, 1102/a, 1186/a, 1211/b, 1214/b, 1718/b, 1774/b, 1777/a, 1805/a, 1929/a, 2053/b, 2286/a, 2302/a, 2366/a, 3017/a, 4388/a, 4645/b; (t. gey-) 1127/a
t.+ ıdı 2290/a
t.+ ıla 1275/a
t.+ ın 1066/b, 1300/b, 1823/a, 2027/a
t.+ ına 4335/b
t.+ ını 1350/b
t.+ um 1074/b, 1702/b
t.+ uñ 4471/a

ta' cīl: -3- [Ar.] Acele ettirme.
t. (t. kıl-) 1480/b
t.+ ile 4393/b
t.+ le 1972/a

tâcir: -3- [Ar.] Ticaretle uğraşan kimse,
tüccar.
t.+ e 2196/b
t.+ i 0642/a
t. 1667/b

tâc-dâr: -1- [Far.] Hükümdar, pâdişah.
t.+ a 1597/b

tağ: -80- [T.] Dağ.
t. 0717/a, 1446/a, 2149/a, 2238/b,
2241/a, 2471/b, 2624/b, 2963/a,
2992/a, 3028/a, 3173/a, 3174/a,
3204/b, 3251/b, 3298/a, 3353/a,
3369/b, 3370/a, 3391/b, 3668/b,
3745/a, 3981/b, 4065/a, 4188/a; (t.
gibi) 0553/a, 0922/a, 3140/a,
3191/b, 3293/a, 3298/b, 3414/b
t.+ a 0471/b, 0486/a, 2240/b,
2963/a, 3028/b, 3186/b, 3205/b,
3213/a, 3250/b, 3294/b, 3321/b,
3344/b, 3373/a, 3384/b; (t. çık-) 3192/a, 3203/a
t.+ da 0804/a, 1769/b, 3226/a,
3271/a, 3520/a
t.+ dan 0725/b, 1019/b, 1865/b,
3251/a, 3347/b
t.+ ı 0482/a, 0586/b, 0602/b,
0658/a, 0658/b, 3191/a, 3296/b,
3299/a, 3330/a, 3348/b, 3357/a
t.+ ına 0469/b, 0470/b, 0607/a,
3345/b, 3441/b
t.+ ını 3346/b
t.+ ısını 1091/b
t.+ lar 1011/a
t.+ uñ 0501/a, 0799/a, 3201/b,
3395/b

tâğ: -10- [Far.] Kızgın demirle vurulan
nişan, işaret.
t. 0696/a, 0717/b, 3004/a, 3247/a,
3293/a
t.+ a 0553/b
t.+ ı 3179/a, 3294/b, 3298/a
t.+ ından 0286/b
t.+ uñ 3188/a

tağıl: -3- [T.] Toplu durumdayken ayrılıp
birbirinden uzaklaşmak.
t.- dı 1239/a, 1247/b, 4358/a

tağıt: -2- [T.] 1. Herhangi bir şeyi ayrı ayrı
kimselere vermek.
t.- ğıl 0647/a
2. Toplu durumda bulunanları
birbirinden uzaklaştırmak veya
ayırmak.
t.- duğın 0652/b

tağla: -2- [T.] Vücuda kızgın demirle
damga vurmak, dağlamak.
t.- dılar 3681/b
t.- mazlar 3826/a

tahiyyet: -1- [Ar.] Selam verme, “Allah
uzun ömürler versin” deme, ömür
uzunluğu için duada bulunma.
t. 0197/b

tahsîn: -4- [Ar.] Güzel bulup takdir etme,
övme, alkışlama.
t. (t.- i firāvân kıl-) 0136/a; (t. it-) 0513/a; (t. kıl-) 0215/b, 4053/b

taht: -108- [Far.] Hükümdarlık makamı,
hükümdarlık.
t. 0366/a, 0407/a, 0742/a, 0896/a,
0971/b, 1073/a, 1084/b, 1097/a,
1149/b, 1245/b, 1250/b, 1260/b,
1274/a, 1275/a, 1332/b, 1506/a,
1781/b, 1783/a, 1789/b, 1937/b,
1960/a, 1960/b, 1991/a, 2029/a,
2148/b, 2358/b, 2366/a, 2464/b,
2569/a, 2686/b, 3567/a, 3736/b,
3822/a, 3874/a, 3953/b 4331/b,
4391/b, 4456/b, 4578/a; (Hüsrev-i
t.) 2714/b, 2716/a; (t.- ı Īrân)
1256/a; (t.- ı şehinşâh) 2771/a; (t.- ı
‘ācuñ) 4471/b; (t. bin-) 0251/b; (t.
üstüne kon-) 1493/a
t.+ a 0656/a, 0895/a, 1054/b,
1069/a, 1191/a, 1191/b, 1251/a,
1278/a, 1430/a, 1667/b, 1780/b,
1782/a, 3506/a, 3565/b, 4185/a,
4335/a, 4386/b; (t. bin-) 0655/a,
0897/a, 1228/a, 2736/b, 3533/b
t.+ ı 0283/b, 1075/b, 1139/b,
1186/a, 1191/b, 1249/b, 1505/a,
1805/a, 2290/b, 3017/a, 3141/a,
4507/b
t.+ ıla 1929/a, 2360/a

t.+ in 0350/a, 1138/b, 1823/a,
2118/b, 2183/a
t.+ ına 0921/b, 1090/a, 1094/b,
1794/b, 2188/b, 2219/a; (t. bin-)
0918/a, 1299/b, 2713/a
t.+ ından 2277/a, 2735/a; (t. indür-)
1089/b
t.+ ını 0279/b
t.+ um 1074/b, 1709/b
t.+ uñ 1688/b, 2318/b, 2717/a; (t.
vir-) 0394/a
t.+ uña 1953/b
t.+ uñı 1940/b

tahta: -3- [Far.] Tahta.
t. 3506/b, 3533/a
t.+ yıla 4546/a

tahte's-serā: -1- [Far.] Yeraltı, toprağın altı.
t.+ ya 1281/b

tāk: -4- [Far.] Kubbe, kümbet.
t. (t. u hem kâh) 4638/b
t.+ ı 0483/b
t.+ ında 3191/a
t.+ ından 3120/a

tā-kāf -1- [Far.] Kaf Dağı'na kadar.
t. 0056/b

tākat: -4- [Ar.] Güç, kuvvet.
t. (şabr u t. düken- "sabır, kuvveti
tükenmek") 4045/a; (şabr u t. vir-)
0078/a
t.+ ı 2954/b, 4014/a

taqdīr: -4- [Ar.] Beğenme, güzel
bulduğunu, beğendiğini belirtme.
t. 0676/b, 3500/a; (t. ol-) 2827/a,
3482/b

taqıl: -1- [T.] Takılmak, bir engelle
karşılaşmak.
t.- ursın 4101/a

tā kim: -1- [Far.] Yeter ki, öyle ki
t. 1712/a

taqşīr: -9- [Ar.] Kusur, kabahat.

t. 0058/b, 0122/a, 2521/a, 3574/b;
(t. it- "kusur etmek") 4276/b; (t. ol-
) 1294/b, 1589/b, 3482/a
t.+ i 2448/b

tal/ tal: -7- [T.] 1. Dal.
t. 3541/a
t.+ ı 0331/a, 1925/b
t.+ ın (selvi t.) 3583/a, 3606/a
t.+ ına 1542/b
2. Kol.
t.+ ı 0696/b

tal-: -2- [T.] Bir şeyin dibine doğru gitmek,
içine doğru sokulmak, gömülmek,
dalmak.
t.- dı 2380/b
t.- dum 2867/a

talaş-: -2- [T.] Dövüşmek, çarpışmak.
t.- maş 1568/b, 4655/a

taleb: -2- [Ar.] İsteme, dileme, arzu etme.
t. (t. it- "istemek, dilemek") 3918/a;
(t. kıl-) 0848/b

talebkār: -1- [Ar.+Far.] İstekli, arzulu.
t. 3557/b

tālī: -9- [T.] 1. Doğan, tulu eden.
t. (t. it-) 4184/b
t.+ deki 2358/a
t.+ inüñ 4297/b
t.+ le 3322/a
2. Baht, talih.
t. 0283/b, 0742/b, 3839/b, 4089/a
t.+ üm 3320/a

tālīb: -1- [Ar.] İsteyen, talep eden, istekli
olan.
t. 0179/a

tālī' lü: -1- [Ar.+T.] Bahtlı, talihli.
t. 2716/b

ta' līm: -3- [Ar.] Öğretme, belletme.
t. (t. eyle- "öğretmek") 3329/a; (t.
it-) 1700/b, 4037/a

ṭam: -3- [Ar.] Gerekli her şeyi kendisinde bulunduran, eksikliği olmayan.
ṭ.+ a 3838/b
ṭ.+ ı 3448/a
ṭ.+ uñ 3794/a

ṭam: -3- [T.] Dam.
ṭ.+ a 1208/a, 1697/a; (ṭ. çık-) 2144/a

ṭam-: -1- [T.] Damlamak.
ṭ.- up (ṭ. gül şuyı) 4257/a

ṭamaʿ: -2- [Ar.] Aç gözlülük, tamah.
ṭ.+ dan 1024/a, 1024/b

tamām: -12- [Ar.] 1. Tamam, tam, bütün.
t. (t. eyle-) 0448/b, 0448/b; (t. it-) 0178/b, 3349/b, 4497/b, 4681/b; (t. ol-) 0239/a, 1416/a, 2543/b, 2693/a
ṭ.+ ı 2450/a
2. Tamamıyla, tamamen.
t. 0162/b

tamāma: -1- [Ar.] Tamam, tamamlanmış.
t. (t. ir- “tamamlanmak”) 0239/b

tamāmet: -2- [Ar.] Tamam olma, tam olma.
t. 0317/b, 3617/b

ṭamar: -2- [T.] Damar.
ṭ.+ da 3306/b
ṭ.+ uma 2877/a

ṭamaʿsuz: -1- [Ar.+T.] Doymazlık, gözü doymayan.
ṭ. 2848/b

ṭamu: -8- [T.] Cehennem.
ṭ. 0193/b, 1082/b, 1136/b
ṭ.+ da 0719/b, 0860/b, 3936/b, 4216/b
ṭ.+ ydı 3332/b

ṭamulık: -2- [T.] Cehennemlik.
ṭ. 1080/a, 4495/b

ṭañ [I]: -23- [T.] Hayret, teaccüp.
ṭ. 1702/b, 3134/a, 3199/b, 3485/b, 3609/a, 3676/a, 4158/b; (ṭ. degül) 3218/a

ṭ.+ a 0421/a, 0888/b, 0919/a, 1403/b, 1830/b, 2046/b, 2286/b, 2296/b, 2781/b, 3198/b, 3280/b, 3341/b, 4028/a
ṭ.+ la 2721/a
ṭ.+ uñ 2449/b

ṭañ [II]: -2- [T.] Şafak vakti.
ṭ. 3852/b
ṭ.+ a dek 1411/b

ṭañ-: -4- [T.] Hayrette kalmak, şaşmak.
ṭ. 1825/b; (ṭañ mı) 0651/b
ṭ.- dur 3003/a
ṭ.- mış 1639/a

ṭan-: -1- [T.] Danışmak, istişare etmek.
ṭ.- dı 1768/b

ṭanbūr: -1- [Ar.] Klasik musikimizin başlıca çalgılarından biri olan, yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı.
ṭ.+ ı 3871/b

ṭaʿne: -3- [Ar.] Sövme, çekiştirme, yerme, zemmetme.
ṭ. (ṭ. ur- “ayıplamak, aşağılamak”) 2061/a, 3804/a, 4416/a

ṭanı-: -1- [T.] Tanımak, bilmek.
ṭ.- mış (ṭ. ol-) 4103/b

ṭanış- [I]: -4- [T.] Tanışmak.
ṭ.- alum 1815/a
ṭ.- dı 1810/b, 1979/a,
ṭ.- dılar 0950/a

ṭanış- [II]: -2- [T.] Danışmak.
ṭ.- duk 1883/a
ṭ.- dı 3771/a

ṭañla-: -11- [T.] Şaşmak, şaşırarak.
ṭ. 0504/a, 2501/a, 3683/b, 3684/b, 4592/a
ṭ.- dı 2010/a, 4160/a
ṭ.- malu 2044/a
ṭ.- rın 4297/a
ṭ.- yavuz 0140/b
ṭ.- yıcağ 4028/a

tañla: -5- [T.] Sabahleyin, sabah vakti.

ţ. 0338/b, 0340/a, 4186/b

ţ.- caķ 2233/a

ţ.+ dan 1419/a

ţannāz: -4- [Ar.] Herkesle eĝlenen, alay eden, alaycı.

ţ. (serv-i  .) 1576/a; (y r-ı  .)

0821/a, 3927/a; (  ol-) 3881/a

ţann zlık: -1- [Ar.+T.] Eĝlenen, alaycılık.

 . (n z u  . kıl-) 3962/b

Ta rı: -10- [T.] Tanrı.

T. 0064/b, 3634/a

T.+ dan 1643/b, 2793/b

T.+ dur (ber d-i T.) 0095/b

T.+ nu dur 4626/a, 4626/b

T.+ ya 2277/b, 2694/a, 3965/a

 anu : -9- [T.] Bir kimse veya  eyi, bir olayı g z yle g ren ve g rd ĝ n , bildiĝini anlatan kimse,  ahit.

 . 2497/b, 3634/a; ( . ol-) 0604/a, 1967/b, 3445/a

 .+ dur 1151/b, 1256/b, 1847/a

 .+ lar 3642/b

 anu lık: -6- [T.] Tanıklık,  ahitlik.

 . 1253/a, 3639/b, 4613/b; ( . vir-) 0074/a, 0403/a, 4629/a

 anz: -1- [Ar.] Alaya alma, eĝlenme.

 .+ ile 3499/a

 ap-: -20- [T.] Tapmak, ibadet etmek.

 . 1884/b, 2303/b, 2888/b, 3938/b, 4124/a

 .- aca  4263/b

 .- an 0355/a, 4215/b

 .- aram 0046/a, 0561/b

 .- avuz 0142/a

 .- ayın 1071/a

 .- dı 3001/b

 .- duĝı 4000/a

 .- dum 3912/b

 .- du uz 1159/a

 .- maĝı 4631/a

 .- maĝı un 0042/a

 .- maya 2687/a

 .- sa 2947/b

 ap: -6- [T.] Hemen, derh l.

 . 1234/b, 1410/a, 1985/b; ( . al-) 1152/b

2. Yeti ir, k fi

 . 4543/b

 ap ur: -1- [T.] Tabur, katar, sıra, dizi.

 . 4280/a

 apu: -55- [T.] 1. Huzur, nezt, makam.

 . 3091/a

 .+ da 3797/b

 .+ dan 0318/a, 0318/b, 2809/a

 .+   0859/b, 2688/a

 .+  a 0396/b, 1108/b, 1759/a,

1943/a, 2135/b, 3019/b, 4037/a

 .+  dur 0229/a, 2557/a, 2557/b

 .+  uza 2179/a

 .+ sına 0879/b, 1381/b

 .+ sında 0427/b

 .+ sından 1323/b

 .+ ya 0907/b, 1677/a, 1887/b, 3782/a, 3789/b

2. Hizmet, vazife, ibadet, tazim, h rmet.

 . ( . kıl-) 0122/a, 0839/a, 0966/a, 1338/a, 1765/b, 1766/b, 2029/a, 2139/a, 2563/b, 2833/a, 3519/a, 4027/b, 4340/b

 .+   ( . kıl-) 1984/a

3. Zat, zatıali, hazret.

 .+   0656/b, 1037/b, 1894/b, 2050/b, 2147/a, 2154/a, 2586/a, 2679/a, 3195/a, 3244/a

 .+  a 2574/a,

 .+  dur 1042/a

 .+  u  3475/b

 .+  suz 1148/b

 apuci: -6- [T.] Memur, hizmet i.

 . 0466/a, 0957/b, 2088/b

 .+ lar 3763/b, 3775/b

 .+ nu  2310/b

  r: -2- [Far.] Karanlık.

t. 0884/b; (t. it-) 0061/a

 ar: -12- [T.] Dar.

ṭ. 1297/b, 1739/b, 2466/a, 2620/a, 3401/b, 3578/a; (ṭ. it-) 2618/a; (ṭ. kı-l-) 0583/b, 3405/b; (ṭ. ol-) 1831/a, 3844/b
ṭ.+ ıdı 2746/b

ṭara-: -3- [T.] Taramak.
ṭ.- dı 0494/a
ṭ.- mağa (ṭ. dur-) 1438/b
ṭ.- rdı 3056/b

ṭarab: -1- [Ar.] Sevinmekten gelen coşkunluk, sevinç ve şenlik.
ṭ. (ṭ. kı-l-) 2362/a

tārāc: -9- [Far.] Yağma, çapul.
t. 0896/b, 1718/a; (t. eyle-) 3729/b;
(t. kı-l-) 1350/b, 1441/b, 1526/a, 2268/b, 2360/b, 2435/a

ṭarafdār: -1- [Ar.+Far.] Bir tarafı destekleyen, birinin tarafını veya bir fikri tutan kimse, yandaş.
ṭ. 2165/a

ṭarāvet: -1- [Ar.] Tazelik, körpelik.
ṭ. 3882/a

ta'rif: -1- [Ar.] Tanım, açıklama.
t.+ e 0267/a

ṭarlıq: -1- [T.] Darlık, sıkıntı.
ṭ.+ ından (ḥāl ṭ.) 3667/a

ṭarrār: -1- [Ar.] Yankesici, dolandırıcı, hırsız.
ṭ. 3339/b

ṭaru: -2- [T.] Mısır, mısır tanesi, darı.
ṭ. 2622/a
ṭ.+ yıdı 2596/b

tārūmār: -2- [Far.] Perişan, karmakarışık, darmadağınık.
t. (t. it- "perişan etme") 0061/b, 3934/b

tasa: -1- [Far.] Üzüntü, kaygı.
t. 3984/b

taşarruf: -1- [Ar.] İdareli kullanma, israf etmeme, tutumluluk.
t. (t. it-) 4272/b

taş: -102- [T.] 1. Taş.
ṭ. 0020/b, 0035/a, 0072/b, 0477/b, 0483/b, 0721/b, 0855/a, 0861/b, 2466/b, 2685/b, 2724/a, 2799/a, 2806/b, 2933/b, 2961/b, 3002/a, 3114/a, 3210/a, 3251/b, 3297/a, 3303/a, 3351/b, 3389/b, 3396/a, 3427/b, 3439/a, 3948/b, 4136/a, 4401/a; (bağırına ṭ. baş-) 3303/b; (ṭ. ur-) 1692/b, 3948/a, 4306/a; (ṭ. degülven) 3841/b
ṭ.+ a 0305/a, 0580/b, 1557/a, 2951/b, 2965/a, 3171/b, 3172/b, 3196/b, 3288/b, 3385/a, 3392/a, 3442/a, 3803/a; (ṭ. ur-) 3260/b
ṭ.+ ça 2965/b, 3778/a
ṭ.+ da 2857/a, 3207/b, 3211/a, 3274/b, 3301/b, 3519/b
ṭ.+ dan 0462/b, 0463/b, 1019/b, 2419/a, 3000/a, 3040/b, 3193/a, 3224/a, 3224/b, 3299/b, 3300/b, 3304/b, 3695/b, 3726/b
ṭ.+ dur 3549/b
ṭ.+ ı 0019/b, 2238/b, 2764/b, 2892/b, 2902/a, 2958/b, 3113/b, 3202/b, 3302/b, 3314/b, 3385/b, 3447/a, 4393/a; (ṭ. başa ur-) 3260/b
ṭ.+ ıla 3199/a, 3297/b
ṭ.+ ın 2067/b, 3280/a
ṭ.+ ından 3201/b, 4583/b
ṭ.+ ıyla 2999/b
ṭ.+ lar 0473/a
ṭ.+ sa 3159/b
ṭ.+ un 0481/b
ṭ.+ uñ 2997/a
ṭ.+ uñdan 3211/b
2. Dış.
ṭ.+ dan, 2419/b, 3791/a
ṭ.+ ı3038/b,
ṭ.+ uñ (içüñ ü ṭ.) 3655/b

taş-: -1- [T.] Taşmak.
ṭ.- a 3392/b
ṭ.- am 0967/b

taşçı: -1- [T.] Taş yontan, satan.

ṭ. 3279/a

ṭaşı-: -1- [T.] Boru, kanal vb. ile sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere aktarmak.
ṭ.- maḳ (süt ṭ.) 2940/a

ṭaşıla-: -1- [T.] Birini kötülemek, arkasından atıp tutmak.
ṭ.- yasın 2906/b

ṭaşra-: -12- [T.] Dışarı.
ṭ. 0854/b, 0920/a, 0920/b, 2376/b, 2867/b, 3686/b, 4458/a; (ḳapuñdan ṭ.) 0082/a; (ṭ. çık-) 2813/a, 3756/a, 3761/a, 3790/a

Tāt-: -3- Acem, Faslı.
T. 2083/b, 2765/a, 4336/b

Tatar-: -1- Tatar.
T.+ dan 3885/b

Ṭatca-: -1- Farsça.
Ṭ. 3962/a

ṭatlu-: -17- [T.] Tatlı.
ṭ.1102/b, 1186/b, 1475/b, 2024/b, 2441/b, 3005/b, 3079/b, 3238/a, 3408/b, 4283/a; (ṭ. cānum) 0893/b; (ṭ. söz) 0797/a
ṭ.+ raḳ 0204/b, 0557/b, 2911/b
ṭ.+ raḳdur 0424/a
ṭ.+ yıdı 0103/a

ṭavāf-: -1- [Ar.] Etrafını dolaşma, dönme.
ṭ. (ṭ. it-) 4055/b

ṭavar-: -9- [T.] 1. Davar.
ṭ. 3660/b
ṭ.+ dan 2327/a
2. Mal.
ṭ. 2338/b, 2598/b
ṭ.+ a 2583/a
ṭ.+ ı 1904/b, 2195/b
ṭ.+ ını 4541/b
ṭ.+ ından 1938/a

ṭavḳ-: -3- [Ar.] Gerdanlık.
ṭ. (ṭ. u iki küpe) 2287/a

ṭ.+ ı 1076/a
t.+ ıla 1353/a

ṭavla-: -1- [T.] Gönül çelmek, kandırıp elde etmek.
ṭ.+ yıcivan 3890/b

ṭavşan-: -2- [T.] Tavşan.
ṭ. 3745/b
ṭ.+ gil 3921/b

ṭavuk/ tavuk-: -2- [T.] Tavuk.
t. 2456/b
ṭ.+ ı 1353/b

ṭāvūs-: -8- [Ar.] Tavus kuşu.
ṭ. 0690/b, 3877/a, 4261/a, 4261/b; (perr-i ṭ.) 1430/b
ṭ.+ a 3804/a
ṭ.+ ından 1409/a
ṭ.+ lar 1410/a

ṭāvūsлайн-: -1- [Ar.+T.] Tavus kuşu gibi.
ṭ. 4559/a

Ṭāy-: -1- Tay kabilesi.
Ṭ. (ḥātim-i Ṭ.) 3999/b

ṭayı-: -9- [T.] Dayı.
ṭ. 0732/a, 0899/a, 1176/a, 1728/a, 2126/b, 2135/b
ṭ.+ dan 1732/b
ṭ.+ m 1732/a
ṭ.+ sın 1170/a
ṭ.+ sina 1178/b

Ṭaysafün/ Ṭaysufün-: -4- Bugünkü Bağdat'ın güneyinde eski bir yerleşim yeridir.
ṭ.+ a 4442/a, 4461/a; (ṭ. dek) 0645/b
ṭ.+ dan (şehir-i ṭ.)1215/b

tāze-: -21- [Far.] İlk durumunu koruyan, taze.
t. 0286/a, 0576/a, 1523/b, 1581/b, 1659/a, 1801/b, 2191/b, 2812/b; (t. dut-) 1629/a, 4574/a; (t. eyle-) 0008/a; (t. it-) 3973/b; (t. ḳal-) 2423/b; (t. ol-) 1431/b, 2167/a,

- 3813/a, 3814/a, 3821/b, 3853/a; (t. rûhı ol-) 0776/a
t.+ dūr 4108/a
- tāzī:** -6- [Far.] 1. Arap, Arap kavmine mensup.
t. (türkī vü t.) 4197/a
2. Arap atı.
t. 1598/b
t. 2723/a,
t.+ ye 4588/a
3. Av köpeği.
t. 3745/b
t.+ lara 1204/b
- ta'zīm:** -2- [Ar.] Hürmet etme, saygı gösterme.
t. (t. ol-) 3717/a
t.+ iyiçün 0223/a
- tazmīn:** -1- [Ar.] Başka bir şaire ait bir mısra veya beyti kimin olduğunu belirterek kendi şiirinde tekrarlama.
t. (resm-i t.) 0235/b
- tedbīr:** -28- [Ar.] Tedbir, çare.
t. 0122/b, 0676/a, 1752/b, 2022/a, 3616/a, 3832/a, 3862/b, 4100/a, 4337/a, 4437/b, 4489/b; (t.- i cālī kıl-) 3397/b; (t. kıl-) 0052/a, 1768/b, 1882/a, 2051/b, 2425/a, 2486/a, 2827/b, 3100/b, 3342/a, 3746/b, 4488/b; (t. ol-) 3108/a
t.+ e 3175/a
t.+ i 0683/a, 2448/a
t.+ ümüzden 2887/a
- tefekür:** -2- [Ar.] Düşünme.
t. (t. eyle-) 1868/b; (t. kıl-) 1370/a
- tek:** -2- [T.] Bir, tek.
t. 0157/a, 0750/b
- tekbīr:** -1- [Ar.] İslam dininde Allah'ın büyüklüğünü belirtmek için söylenen "Allahu ekber" sözü.
t. (āvāz u t.) 3685/b
- tekellūf:** -1- [Ar.] Güçlüğe, zahmetli bir işe katlanma.
t. 3019/b
- tekye:** -1- [Ar.] Dayanma, güvenme, itimat etme.
t. (t. kıl- "dayanmak") 2424/b
- telkīn:** -2- [Ar.] Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıp zihnine sokma, öğretme.
t. (t. kıl-) 0226/b; (t. it- "öğretmek") 0513/b
- temāšā:** -9- [Ar.] Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
t. 1447/a, 3645/a; (t. eyle- "seyretmek, bakmak") 0503/a; (t. it-) 0329/a; (t. kıl-) 1177/b, 4201/a
t.+ ya 1454/a
t.+ yıldı 0514/b
t.+ yıla 4535/a
- temkīn:** -2- [Ar.] İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
t. 0223/b, 4639/a
- ten:** -58- [Far.] Ten.
t. 1285/b, 1311/b, 2008/b, 2156/b, 2203/b, 2976/b, 4572/b; (tene hem t.) 4572/a; (t. degül) 3435/b; (hem t. virgil) 4365/b
t.+ de 2409/b, 2567/b, 2779/b, 2901/b, 3306/b
t.+ den 1469/a
t.+ e (t. hem ten) 4572/a
t.+ e 4527/b
t.+ i 0600/a, 1109/a, 1124/b, 2414/b, 2701/b, 3379/a, 3391/a, 3455/b, 4492/b
t.+ idi 1336/b
t.+ in 2706/a
t.+ inde 0215/a, 1959/b, 2535/b, 4509/b
t.+ inden 0340/b, 3026/b, 3070/a, 3383/b
t.+ ine 2207/a, 2707/a
t.+ iydi 2125/b
t.+ le 4572/b

t.+ üm 0075/a, 2646/a, 3331/a,
3875/a, 3903/b
t.+ üme 1284/a
t.+ ümün 3930/b
t.+ ümüzde 1984/b
t.+ ümüze 0954/b
t.+ üñ 1062/b, 1136/b, 2087/a,
4626/b
t.+ üñde 0620/a, 1117/b, 2431/a
t.+ üñden 3852/b

teng: -8- [Far.] Sıkıntılı.
t.1514/a, 2262/a, 4015/a; (büt-i t.)
4119/a; (t. ol-) 2705/a
t.+ i 2253/a
t.+ in 3643/a
t.+ inün 1474/a

tenlü: -4- [Far.+T.] Teni olan.
t. (gümiş t.) 3210/a; (semen t.)
1527/a, 3317/b, 3616/b

tennür: -2- [Ar.] Fırın, ocak, tandır.
t. 1500/b
t.+ a 1360/b

ten-dürüstlik: -1- [Far.+T.] Vücut sağlığı,
kuvvetlilik.
t. 2431/a

ter: -4- [Far.] Islak, yaş.
t. 1483/b. (gül-i t.) 0601/a; (t. it-)
1473/a, 3240/a

tere: -1- [Far.] Tere bitkisi.
t.+ sin (su t.) 2609/b

terâne: -1- [Far.] Nağme, ezgi, ahenk, ses.
t. 4148/a

terâzû: -3- [Far.] Bir kolun iki ucuna asılı
iki kefedden meydana gelen tartı
aleti.
t. 2807/a, 3394/b; (t. eyle-) 2806/a

terâzûsuz: -1- [Far.+T.] Ölçüsüz.
t. 3202/b

terbiyet: -1- [Ar.] Terbiye.
t. (t. kıl-) 0182/b

tercümân: -2- [Ar.] Bir şeyi anlatmaya
yardımcı olan vasıta veya kimse.
t. (t. ol- “bir şeyi birine anlatmaya
vâsıta olmak, birinin duygu ve
düşüncelerini dile getirmek”)
0145/b
t.+ ı (t. ol-) 0200/a

tercümânlık: -1- [Ar.+T.] Tercüman olma
durumu.
t. 0489/a

tercüme: -2- [Ar.] Bir metin veya sözü bir
dilden başka bir dile çevirme,
çeviri.
t. (t. kıl-) 0158/a, 0235/b

terk: -17- [Ar.] Bir yerden veya kimseden
uzaklaşma, bırakıp gitme.
t. 4578/a; (t.- i edeb) 0489/a; (t.
eyle-) 1612/b, 1634/b; (t. it-)
0609/a, 0783/a, 1062/a, 1285/b,
1591/a, 2308/b, 3181/b, 3396/b,
3476/b, 3958/a; (t. kıl-) 1718/b,
1910/b
t.+ ini 1718/b

terlik: -1- [Far.+T.] Tazelik.
t.+ ile 4144/b

tersâ: -4- [Far.] Hristiyan.
t. 1745/a, 1747/a; (miş-i t. ol-
“Hristiyana benzemek”) 2299/b
t.+ mıdur 2300/b

tertib: -3- [Ar.] Sıraya koyma, sıralama,
düzenleme.
t. (t. it-) 0641/a
t.+ i 3799/a
t.+ ini 4528/a

tesbîh: -1- [Ar.] Allah’ı takdis ve tenzih
etme, Hakk’ın her türlü kusurdan
ve noksandan uzak olduğunu dile
getirme.
t.+ de 3712/b

tesdîs: -1- [Ar.] Altıya çıkarma, sayısını
altı yapma.
t. 2356/b

teskîn: -1- [Ar.] Yatıştırma, sükûnete erdirmе.
t. (t. vir- “sakinleştirme”) 4457/a

teslîm: -4- [Ar.] Bir şey veya birini birine verme.
t. 3717/b; (t. eyle-) 3329/b; (t. it-) 4037/b
t.+ içün 3723/b

tesrî: -1- [Ar.] Hızlandırma, çabuklaştırma.
t.+ nde 0220/a

teşviş: -1- [Ar.] Karıştırma, karma karışık etme, karışıklık.
t. 1896/b

tevfîk: -3- [Ar.] Allah’ın yardımı, Allah’ın, kulunun fiilini rızasına ve muhabbetine uygun kılması, kulunu irade ve rızasına uygun işler yapmaya muvaffak kılması.
t. 3720/b, 3720/b
t.+ uñıla 3720/a

tezyîn: -2- [Ar.] Süsleme, süslenme.
t. 0007/b; (t. vur-) 0221/b

tılsım/ tılışm: -9- [Ar.] Sihir, büyü şey.
t. 2045/b; (t. it-) 2040/a
t.+ ı 1988/a, 1992/a, 2038/b, 4595/a
t.+ ın 1689/b
t.+ uñ 2002/a
t.+ duğın 2029/b

tırnak: -1- [T.] Tırnak.
t. (t. kes-) 3233/b

tıfl: -1- [Ar.] Toy, tecrübesiz.
t. 0718/b

tığ: -11- [Far.] Kılıç.
t. 1793/b, 2239/b, 2729/a, 4504/a;
(t.- ı hûn-hâr “kan dökücü, zalim kılıç”) 0763/a, 0990/b; (t.- ı kıttâl “çok can alıcı kılıç”) 3859/a; (t.- ı pülâd “keskin kılıç”) 0365/a, 1407/a
t.+ ıla 1307/b
t.+ i 0790/b

tîmâr: -2- [Far.] Hastaya bakma, tedavi etme.
t. (t. it-) 3934/a; (t. ol-) 3935/a

tîre: -1- [Far.] Karanlık.
t. (râz-ı t. “karanlık sır”) 1873/b

tîrkeş: -1- [Far.] Okçuların arkalarında taşıdıkları, süvarilerin atlarının eyer kaşına taktıkları, meşinden tabanca kılıfı şeklinde yapılmış, elliye yakın ok alan ok mahfazası, ok kuburu, okluk, sadak.
t. (t. bilinde) 4388/a

tiryāk/ tiryāk: -2- [Ar.] Bazı hastalıklara karşı kullanılan panzehir.
t. 1898/b; (t. ol-) 3376/b

tîz: -83- [Far.] Çabuk, seri, tez.
t. 0393/b, 0641/a, 0655/b, 0699/b, 0705/b, 0730/b, 0731/a, 0766/a, 0813/a, 0843/a, 0845/b, 0872/a, 0979/b, 0986/a, 1119/a, 1125/b, 1164/a, 1345/b, 1461/a, 1465/a, 1571/b, 1716/b, 1754/b, 1762/b, 1848/a, 1946/a, 1973/b, 1976/a, 2102/a, 2116/b, 2170/a, 2305/a, 2334/a, 2373/b, 2400/a, 2400/b, 2403/a, 2403/b, 2488/b, 2577/a, 2788/a, 2822/b, 3147/b, 3172/b, 3205/a, 3527/a, 3527/b, 3528/b, 3679/b, 3681/a, 3748/b, 3957/a, 4080/b, 4218/b, 4330/b, 4354/b, 4417/b, 4502/b, 4566/b, 4635/b, 4636/a, 4642/b; (t. bul-) 2609/a; (t. dur-) 4592/b; (t. geç-) 1798/a; (t. git-) 0436/b; (t. ol-) 1111/b, 1470/b, 4539/a; (t. ol- degül) 3999/a; (t. sür-) 3980/a; (t. ü cüst ol-) 2636/b
t.+ de 4009/b

2. Keskin.

t. (kılıç t.) 0103/b, 0985/a, 1666/a, 1719/b, 3182/b, 4999/a; (t. ü tünd ol-) 1121/a; (t. kıl-) 3252/a

tîzcek: -6- [Far.+T.] Çabucak.
t. 1065/b, 1235/b, 2402/b, 3679/b, 4000/a
t.+ in 4062/b

tızlık: -3- [Far.+T.] Acelecilik.
t. (t. kıl-) 3496/b
t.+ i (t. ol-) 3900/a
t.+ le 1695/a

tızrek: -1- [Far.+T.] Daha tez, hızlı.
t. 1972/b

toğ: -9- [T.] Doğmak.
t.- a 0480/a, 1916/a
t.- ar 2476/a
t.- dı 3538/a, 3538/b
t.- duğum 3353/b
t.- duñ 1679/b
t.- mamışdur 0725/b
t.- mışdur 0843/b

toğan: -13- [T.] Yırtıcı bir kuş, toğan.
t. 0936/b, 1392/b, 2819/b, 3745/b;
(kızı t. it-) 0069/b; (t. ut-) 1396/b;
(t. bigi) 0629/a; (t. gibi) 3964/a
t.+ ca 3960/b
t.+ ı 1399/b, 3827/a; (t. kaz it-) 0069/b
t.+ ıyla 2455/a

toğış: -1- [T.] Doğuş.
t.+ ı 0283/a

toğra: -1- [T.] Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak.
t.- masun 3855/b

toğru/ toğrı: -23- [T.] 1. Gerçek, hakikat.
t. 0530/a, 0569/b, 0680/b, , 1073/b, 1127/b, 1151/a, 1856/b, 4414/a, 4616/a; (t. dut-) 1466/b; (t. ol-) 0615/a, 0621/a, 0678/a, 1231/b; (egri oturup t. di-) 2830/a
t.+ dur 3986/a
t.+ lar (t. gibi) 0142/a
t.+ sı 1856/a
t.+ sını 0565/b, 1128/b
2. Akla, mantığa, gerçeğe veya kurala uygun.
t. 1062/b, 3657/b, 3774/a

toğrulık: -11- [T.] Doğruluk, dürüstlük.
t. 1246/a, 1749/b, 1918/b, 2193/b, 2587/b

t.+ a 1151/b
t.+ dur 0679/a, 1742/a, 1896/a
t.+ ından 0682/a
t.+ um 3228/a

toğur: -4- [T.] 1. Doğurmak, doğum yapmak.
t.- ınca 2829/a
t.- masa 2829/a
2. Ortaya çıkmasına yol açmak.
t.- a 4007/a
t.- masun 3231/b

Toğār: -4- Hüsrev'in askerlerinden biridir.
t. 4359/a, 4364/a
t.+ ı 4338/a
t.+ uñ 4361/a

toğm/ toğum: -7- [Far.] 1. Tohum.
t.+ dan 0480/a, 2458/b; (t. bit-) 2401/a
t.+ ıçun 0660/a
2. Soy sop, nesil, sülale.
t.+ ı (sāsān t.) 2177/a, 2542/b
t.+ ına (sāsāniler t.) 2536/b

toğ: -6- [T.] Doymuş, tok.
t. 0063/b, 1398/a, 2405/b, 2430/b;
(t. degül) 4623/a
t.+ ıdı 3913/b

toğuz: -1- [T.] Dokuz sayısı.
t. 0681/a

tol: -51- [T.] 1. Dolmak.
t.- a 0189/b, 0648/a, 0658/b, 2154/b, 2158/b; (dili t.) 2564/b; (nūr t.) 1455/b
t.- ar 0706/b
t.- arsız 1909/b
t.- dı 0209/b, 0560/b, 0603/b, 1607/a, 2545/b, 3081/b, 3278/a, 3808/b, 4283/b, 4382/b; (gözi yaş t.) 0789/b; (ğuşşayla t.) 2485/a; (tolu t.) 1788/a
t.- dıydı 4311/a
t.- duñ 3432/a; (hırşıyla t.) 1139/b
t.- ısar 0585/b, 1852/b

.- mış 0104/a, 0748/b, 3308/b,
4597/b; (sevdâyıla dimâğı .)
1665/a
.- mışdı 3067/b, 4021/b
.- u (kayğı .) 1119/b
.- uban (kayğı .) 4361/b
.- updı 0294/b, 3038/b, 3670/b,
4259/b; (hıleyile .) 4324/b; (ölçüsi
.) 2690/b
.- updur 1153/b; (göñüli .) 1544/a,
2150/b
.- usa 3480/a
2. Kalabalıklaşmak.
.- a 2317/b
.- dı 2063/b,
.- mış (çevre yanı .) 1208/b
.- up 3140/b

olak: -1- [T.] Tozluk yerine bacaklara
ayak bileğinden dize kadar dolanan
ensiz ve uzun kumaş parçası.
.+ ı 4346/b

olaş-: -5- [T.] 1. Gezmek, gezinmek,
dolaşmak.
.- dı 3607/b
.- mak 1564/b, 1680/a, 4655/b
2. Birbirine karışarak güç çözülür
duruma gelmek.
.- dı 4572/b

oldur-: -7- [T.] Doldurmak.
. 0672/b
.- alar 3355/b
.- aydı 0165/a
.- uñ 4370/a
.- updı 1890/b
.- urdı 0337/b, 2363/b

olu [I]: -76- [T.] 1. Dolu, içi boş olmayan.
. 0638/b, 1449/b, 1970/b, 2068/b,
2702/b, 2837/a, 3053/a, 3598/b,
4998/a; (op . “dopdolu”) 0802/b
.+ dur 1729/b, 2422/a
2. Çok, pek fazla.
. 0833/b 0989/b, 1001/a, 1038/b,
1085/a, 1124/b, 1335/a, 1388/b,
1402/b, 1473/b, 1487/a, 1521/b,
1653/a, 1949/a, 2194/a, 2538/a,
2916/a, 3290/b, 3295/b, 4112/b,

4155/b, 4193/b, 4194/a, 4341/b; (.
ol-) 1788/a; (. degüldür) 0952/b
.+ dur 0149/a
3. Boş yeri olmayan, her yeri
tutulmuş olan.
. 2807/b, 3402/b, 3984/b, 4197/b
.+ dur 1043/b, 2249/a
4. Sağrak, içi içki ile doldurulmuş
kadeh.
. 0765/a, 1553/a, 4170/a, 4227/b
5. Tam. (Dolunay)
. (. ay) 0499/a, 0834/b, 0845/a,
0848/b, 1281/a, 1353/a, 1424/a,
1458/b, 2283/a, 3222/a, 3510/a,
3768/a, 3809/a, 4156/b, 4169/b,
4243/b, 4505/a; (. ay bigi) 0429/b;
. ( mäh) 0517/a, 1503/a, 3323/a

olu [II]: -1- [T.] Havanın üst
tabakalarındaki su zerrelerinin
soğuktan donması ile oluşan ve
yere buz hâlinde düşen iri, yuvarlak
yağmur tanesi.
. 2475/b

on: -46- [T.] Elbise, kılık kıyafet.
. 0154/a, 0925/a, 1072/b, 1793/b,
1808/a, 1933/a, 2077/a, 2338/b,
2339/a, 2598/b, 3801/a; (.- ı dībā)
3290/b, 4191/a
.+ dan 0300/b, 2074/a, 2327/b
.+ ı 0996/a, 1075/a, 1308/a,
1312/a, 2143/b, 2144/a, 2297/b,
2298/a, 2302/b, 2549/b, 3049/b,
3848/b
.+ ıla 3869/b, 4017/a
.+ ın 1213/a, 1213/b, 2301/b,
3605/a
.+ ını 3029/b
.+ ıyla 1210/a, 4359/b
.+ lar 1993/b, 2066/a, 2579/b
.+ larından 0473/b
.+ um 3869/a
.+ umı 3031/a
.+ umuzdan 2299/a
.+ uñ 2622/a, 2623/b

on-: -1- [T.] Donmak.
.- dı 1114/b

tonan-: -1- [T.] Süslenmek, giyinip kuşanmak.
t.- dı (t. geydi) 1207/a

tonat-: -3- [T.] 1. Süslemek, hazırlamak.
t.- dı 3452/a, 4528/a
2. Giydirmek.
t.- dı 2706/a

tonlu: -3- [T.] Donu olan.
t. 2718/b, 2933/a, 4194/a

tonuk: -4- [T.] 1. Parlak olmayan, mat.
t. 1239/b, 2567/b, 3401/b,
2. Canlılığı olmayan.
t. (t. toprak) 3462/b

top: -11- [T.] Bazı aletlerde bulunan yuvarlak parça.
t. 1394/a; (t. gibi) 2385/a
t.+ ı 1383/b, 1397/a, 1413/a; (t. kap-) 1393/b
2. Bütün, büsbütün.
t. 1394/b, 1847/b, 3774/b; (t. tolu) 0802/b
t.+ dan (t. tok) 1398/a

toprak: -57- [T.] 1. Toprak.
t. 0024/a, 0075/a, 1663/b, 2592/b, 2625/b, 3145/b, 3183/b, 3243/b, 3276/b, 3412/a, 3418/b, 3968/b; (t. ol-) 0031/a, 3274/a, 3997/b
t.+ a 0839/a, 2140/b, 2844/a, 3154/b, 3411/b, 3413/b, 3442/a, 3452/b, 3462/b, 3468/a, 4029/b, 4365/b, 4579/b; (t. gir-) 3275/b
t.+ da 3275/a, 3434/a
t.+ dan 0196/b, 0334/a, 2395/a
t.+ danuz 3922/b
t.+ ı 0081/b, 2395/b, 3036/b, 3442/b, 4574/a
t.+ ıdur 0093/a
t.+ ına 0425/a
t.+ ınca 2447/a
t.+ ını 0100/a
t.+ ısa 3184/a
t.+ sam 3246/a
t.+ uñ 0124/b
2. Yurt, il, memleket.
t. 0779/a, 3997/b

t.+ a 1711/b,
t.+ da 0269/a, 3246/b, 3274/b, 3479/a
t.+ ı 3453/b,
t.+ uña 3106/b

tosun: -2- [T.] 1. Erkek dana.
t. 3051/a
2. Sağlam yapılı, yiğit, haşarı, kabadayı delikanlı
t. 1647/b

toy-: -7- [T.] Doymak.
t. 2106/b
t.- a (t. mı) 3921/b
t.- ar 3528/b
t.- dı 3164/b, 3527/b
t.- ınca 1524/b, 2429/b

toy: -2- [T.] 1. Acemi, toy.
t.+ dı 4250/a
2. Ziyafet, şenlik.
t. 2106/a

toyla: -1- [T.] Ziyafet vermek, yedirip içirmek, ağırlamak.
t.- dı 2378/b

toynaklı: -2- [T.] At ve eşek gibi parmakları toynak biçiminde olan hayvan.
t. 0984/b, 4189/b

toyur: -3- [T.] Doyurmak, açlığını gidermek.
t.- du 4205/b
t.- ur 0277/b
t.- ursañ 4496/b

toz/ toz: -14- [T.] Toz.
t. 1922/b, 4279/b; (t. kopar-) 1720/a, 3046/a
t.+ dan 2055/b, 2553/b, 2555/b
t.+ ı 2097/a
t.+ ılayıdı 2117/b
t.+ ın 1490/a, 4474/b
t.+ ından 3994/b
t.+ ını 1623/b
t.+ uñ 4031/a

tozıd-: -2- [T.] Toz kaldırmak, çevreye toz yaymak.
t.- up 1012/b
t.- ur 0984/b

tozlu: -1- [T.] Toza bulanmış veya tozu olan.
t. 3272/b

töhmet: -1- [Ar.] Suçlama, itham etme.
t. (t. ol-) 3831/b

töz: -1- [T.] Kulak arkasındaki çukur yer, töz.
t.+ den 0975/b

tudak/ tutağ: -32- [T.] Dudak.
t. 0832/a, 0833/b, 1480/b, 1565/b, 1657/b
t.+ dan 1569/a, 3602/a
t.+ ı 0426/b, 0977/b, 1451/b, 1787/b, 3301/a, 3631/b, 4192/b
t.+ ıla 0793/b
t.+ ın 2041/b, 4172/a
t.+ ına 3951/a
t.+ ında 0411/a, 0423/b, 3577/a, 3577/b
t.+ ından 0605/a, 1540/a, 3597/b
t.+ ını 1473/a
t.+ um 3240/a, 4111/a
t.+ uñ 1632/a, 3813/b
t.+ undan 1619/a, 4108/b

tudaklu: -1- [T.] Dudaklı.
t. (şeker t.) 1417/a

tūfān: -2- [Ar.] Çok şiddetli yağmur ve fırtına.
t. (t. ol-) 4509/a
t.+ dan 3925/a

tulın-/ tulun-: -1- [T.] Kaybolmak, görünmez hâle gelmek.
t.- a 3530/a
t.- dı 0589/a, 1321/b; (güneşi t.) 2416/a

tuluñ: -5- [T.] Şakak.
t.+ a 1352/a
t.+ ı 1453/b, 2059/b

t.+ ında 1468/a
t.+ uñ 4659/a

tuluñlu: -1- [T.] Şakaklı.
t. 2933/b

tun-: -1- [T.] Batıp çıkmak (?).
t.- dı 2234/b

tuncuk-: -1- [T.] Sıkılmak, bunalmak.
t.- up 0692/b

tur-: -7- [T.] Durmak.
t.- a 0709/b, 2403/b; (düpdüz t.) 4386/a
t.- am 3787/a
t.- avan 0837/a, 3871/a
t.- uñ 0518/a

Tūr: -1- Hz. Musa'nın vahiy ve tecelliye mazhar olduğu dağ, Sînâ dağı, Tūr-ı Sînâ.
T. (maşşer kıpınca T. tura) 0709/b

turak: -3- [T.] Yurt, eğleşilen mahal, makar, durak.
t.+ dur 0568/b
t.+ ı 0586/a
t.+ ın 0587/a

Tūrān: -4- Eski İranlılar tarafından Türkler'in Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen isim.
t. 0163/b, 2509/a
t.+ da 2499/b, 2534/b

turfē: -1- [Ar.] Şaşılacak, görülmemiş.
t. 3277/a

turnā: -1- [T.] Turna kuşu.
t. 3745/b

turşı: -1- [Far.] Turşu.
t. (t. kıruk gibi) 0390/a

turunç: -1- [Far.] Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç.
t.+ ıla 4139/a

tuş/ tuş: -10- [T.] 1. Yön, doğrultu.
t. 4073/a; (t. ol- “yönelmek”) 0330/a, 0517/b, 1695/b
2. Rastlantı.
t. (t. gel- “rastlamak”) 1837/a, 4058/b, 4214/a
3. Denk, eşit.
t. 3543/b
t.+ ına 1843/b
4. Düş, rüya.
t.+ ı 0835/a

tut: -1- [Far.] Dut.
t. 4306/a

tuşaglu: -1- [T.] Dudaklı, dudağı olan.
t. 1361/b

tüti: -2- [Far.] İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.
t. (t. gibi) 3839/a

tütiyâ: -1- [Ar.] Sürme taşının göze sürülen tozu, tutya.
t.+ sı 4031/a

tutu: -1- [T.] Rehin.
t.+ nuñ 3681/a

tuy-: -2- [T.] Duymak.
t.- a 3268/a
t.- dı 0644/b

tuz/ tuz: -13- [T.] 1. Tuz.
t. 0618/a, 0618/b, 1461/b, 2846/a, 4286/b, 4287/a, 4287/b; (t. ek-) 2386/a
t.+ ı 0411/a
t.+ ın 2900/b
2. Güzellik, hüsün, melahat, şirinlik.
t. 0411/b, 0557/a, 1988/a

tün: -1- [T.] Gece.
t.+ iden 3094/b

tünd: -8- [Far.] Sert, şiddetli, haşin.

t. 0636/b, 1111/b, 1232/b, 1461/a, 4354/a; (t. ol-) 1003/b, 3983/a
t.+ idi 2095/b

tünd-hüy: -1- [Far.] Sert, haşin huylu.
t.+ ı 2109/b

Türk: -7- Türk.
T. 0146/b, 1106/a, 2595/a, 2595/b, 2615/a
T.+ e 1115/a
T.+ em 3962/a

Türkî: -4- Türk halkından olan.
T. 0230/a, 4197/a, 4269/a; (t. degül) 3794/a

Türkmenlik: -3- Türkmenlik.
T. 0489/b, 0882/a, 1688/b

tüt-: -1- [T.] Duman veya buhar çıkarmak.
t.- e (gözine tüt-) 0100/b

tüvâna: -1- [Far.] Kuvvetli, dinç, canlı.
t. 2489/b

tüz: -1- [T.] Düz.
t.1079/a

U

u: -429- [Far.] Bağlama edatı, ve.

u. 0002/a, 0010/b, 0024/b, 0056/b,
0058/a, 0061/b, 0073/b, 0078/a,
0143/b, 0156/b, 0170/b, 0171/a,
0172/a, 0175/b, 0176/a, 0177/a,
0195/a, 0212/b, 0213/a, 0218/b,
0234/b, 0240/b, 0241/a, 0241/b,
0252/b, 0273/a, 0282/b, 0283/b,
0288/b, 0312/b, 0314/b, 0353/a,
0414/b, 0425/b, 0428/b, 0455/b,
0467/a, 0489/b, 0510/b, 0529/a,
0557/a, 0602/b, 0643/b, 0684/b,
0715/a, 0729/b, 0742/a, 0761/b,
0792/b, 0799/b, 0810/b, 0820/b,
0825/b, 0833/b, 0843/b, 0890/b,
0896/a, 0901/a, 0901/b, 0915/a,
0930/b, 0954/b, 0971/b, 0974/b,
0991/b, 0995/b, 0996/a, 1041/b,
1054/b, 1073/a, 1074/b, 1137/b,
1138/b, 1140/a, 1426/b, 1445/b,
1149/b, 1159/b, 1187/b, 1199/b,
1234/a, 1245/b, 1255/b, 1260/b,
1269/b, 1288/b, 1332/b, 1335/a,
1433/a, 1435/b, 1396/b, 1445/a,
1458/a, 1462/b, 1491/a, 1508/b,
1531/a, 1535/b, 1539/b, 1561/b,
1581/a, 1671/a, 1672/a, 1733/b,
1734/b, 1741/a, 1741/b, 1744/b,
1760/a, 1760/b, 1771/b, 1777/b,
1782/a, 1783/a, 1783/b, 1790/b,
1793/b, 1801/a, 1802/a, 1808/a,
1810/b, 1813/b, 1820/a, 1823/a,
1829/b, 1852/b, 1855/b, 1888/a,
1890/b, 1891/a, 1900/a, 1900/b,
1901/b, 1906/a, 1907/b, 1908/a,
1909/a, 1913/b, 1915/b, 1920/a,
1920/b, 1929/b, 1933/a, 1934/b,
1937/b, 1959/a, 1960/b, 1966/b,
1974/a, 2017/b, 2020/b, 2053/a,
2057/a, 2058/b, 2063/b, 2064/a,
2065/b, 2071/b, 2076/b, 2077/a,
2077/b, 2084/a, 2084/b, 2108/a,
2114/b, 2151/b, 2167/a, 2171/b,
2176/b, 2183/a, 2189/a, 2193/b,
2198/b, 2203/b, 2210/a, 2210/b,
2225/a, 2225/b, 2238/b, 2262/a,
2278/b, 2282/b, 2283/b, 2285/a,
2287/a, 2291/b, 2304/b, 2317/b,

2320/b, 2338/b, 2339/b, 2340/b,
2352/a, 2366/a, 2376/b, 2404/b,
2409/b, 2418/a, 2433/a, 2453/a,
2453/b, 2455/b, 2461/b, 2465/b,
2470/a, 2471/a, 2483/b, 2495/b,
2522/b, 2533/a, 2534/b, 2541/b,
2545/b, 2569/a, 2569/b, 2570/b,
2571/a, 2572/b, 2579/b, 2589/b,
2595/b, 2596/b, 2598/a, 2623/b,
2624/b, 2633/b, 2637/b, 2643/b,
2666/a, 2678/b, 2693/a, 2720/a,
2722/b, 2740/b, 2801/a, 2807/b,
2835/b, 2841/b, 2856/b, 2869/b,
2870/a, 2884/a, 2900/a, 2912/b,
2913/b, 2915/a, 2953/b, 2964/b,
2978/a, 3003/a, 3006/b, 3010/b,
3023/a, 3028/a, 3033/b, 3052/b,
3073/a, 3085/b, 3097/b, 3124/b,
3136/a, 3138/b, 3145/b, 3222/b,
3226/a, 3251/b, 3255/b, 3259/b,
3266/b, 3290/a, 3317/a, 3326/b,
3327/a, 3331/b, 3334/a, 3334/b,
3336/b, 3343/a, 3351/b, 3353/a,
3402/b, 3432/a, 3433/b, 3443/b,
3454/a, 3458/a, 3485/a, 3488/b,
3489/a, 3509/a, 3517/a, 3531/a,
3543/b, 3549/a, 3576/b, 3580/b,
3600/b, 3604/b, 3610/a, 3647/b,
3648/b, 3650/b, 3675/b, 3685/b,
3712/b, 3718/b, 3733/a, 3738/a,
3745/a, 3749/b, 3750/b, 3767/b,
3773/a, 3790/a, 3808/b, 3813/b,
3815/a, 3837/a, 3843/a, 3843/b,
3862/a, 3874/a, 3887/a, 3887/b,
3911/a, 3911/b, 3914/b, 3922/a,
3929/b, 3938/a, 3948/b, 3953/b,
3956/a, 3960/b, 3962/b, 3966/b,
3978/b, 3987/a, 3992/b, 4015/b,
4042/b, 4045/a, 4057/b, 4065/a,
4068/b, 4075/b, 4079/b, 4093/b,
4099/a, 4112/a, 4120/b, 4155/a,
4157/a, 4162/b, 4188/b, 4191/a,
4191/b, 4203/b, 4206/b, 4223/b,
4233/b, 4258/b, 4262/b, 4267/b,
4274/a, 4275/a, 4280/a, 4287/a,
4331/b, 4335/a, 4336/b, 4337/a,
4339/b, 4342/a, 4363/b, 4364/a,
4365/b, 4370/a, 4371/a, 4380/a,
4410/b, 4424/a, 4438/a, 4445/a,
4451/a, 4456/b, 4473/b, 4478/b,

4493/a, 4494/a, 4507/b, 4519/a,
4525/a, 4527/a, 4548/b, 4556/a,
4572/b, 4610/a, 4621/b, 4622/b,
4624/a, 4629/b, 4631/b, 4638/b,
4675/b

uc/ uç: -40- [T.] 1. Uç, kenar.

u.+ dan 1471/a, 4197/b,

u.+ ıyla (barmağ u.) 0301/a

2. Sebep neden.

u. (şoñ u.) 1897/b

u.+ ı (şoñ u.) 0718/a, 1447/b,
1844/a, 2418/b, 2426/b, 2928/b,
2953/b

3. Genellikle uzun bir nesnenin
incelerek biten son ve sivri noktası.

u.+ ı 1397/b; (sancağınıñ u.)
0579/b

4. Bir şeyin baş veya son noktası.

u.+ a (uçdan u.) 1759/a, 1824/a,
1958/a, 2249/a, 2255/a, 3767/a,
4203/a

u.+ dan (u. uca) 1759/a, 1824/a,
1958/a, 2249/a, 2255/a, 3767/a,
4203/a

u.+ ı 0048/b, 0876/b, 1400/b,
1655/a, 1661/b; (u. hikāyet) 0832/b
u.+ ına 1190/a, 2368/b, 3180/b

u.+ ın 1583/a, 1662/b

u.+ uñdan 1738/b

5. Hudut, serhat, sınır

u. (u. ili.) 0242/b

uca: -1- [T.] Kuyruk sokumu, makatta
kuyruk yeri dibindeki mercimek
büyüklüğünde kemik, pöç.

u.+ sı 1406/a

ucuz: -1- [T.] Ucuz.

u. 4304/a

ucuzluk: -2- [T.] Ucuzluk.

u. 3861/a

u.+ ı 2460/a

uç-: -14- [T.] Havalanmak, uçmak.

u. 0708/a, 3960/b

u.- a 0708/a

u.- amaz 3668/b

u.- ar 2480/b

u.- ardı 0874/a, 3061/b, 4644/a

u.- aydı 2223/b

u.- dı 3420/a, 3804/b

u.- dıladı 1391/b

u.- madın 0238/a

u.- mış 3800/b

uçmak: -21- [T.] Cennet.

u. 0923/a, 1459/b, 1520/a, 2280/b,

3008/a, 3431/b, 3841/b, 3968/a;

(hūr-i u.) 3010/b; (u. degül) 2813/b;

(u. gibi) 0153/b, 0590/a, 0701/a,

1457/a, 2579/a, 4059/a

u.+ a 0471/a

u.+ da 3432/b, 3936/b, 4574/b

u.+ dayuz 1498/b

uçuklu: -2- [T.] Sersem, derbeder, sarsak,
deli.

u. (u. gibi) 2979/b, 3309/a

‘ūd/ ‘ūd: -10- [Ar.] 1. Odun, ağaç.

‘ū. 0764/a, 1637/b, 3486/a, 4072/a

‘ū.+ ı 0764/b

2. Öd ağacı.

‘ū. 3486/b, 3753/b, 3767/b, 4545/b

3. İri karınlı, kirişli, mızrapla
çalınan bir çalgı.

‘ū. 4072/b

ud/ ut: -7- [T.] Haya, ar, hicap, edep, utanç.

u. 3992/b; (u. ur-) 2829/b

u.+ dan 2796/b, 4112/b

u.+ ıla 1785/b

u.+ la 1643/b

u.+ uñ 1511/a

udlu: -3- [T.] Utangaç.

u. (yüzi u.) 1989/b, 3974/b, 4334/b

uğın-/ uğun-: -2- [T.] 1. İsteksiz
davranmak, savsaklamak.

u.- dı 4642/a

2. Bayılmak, acıdan kıvrınmak.

u.- ur 3087/b

uğra: -17- [T.] 1. Rastlamak, tesadüf
etmek.

u.- masun 3855/a

u.- mış 3215/b

- u.- rısam 1009/a
u.- sa 3417/a
u.- ya 1907/a, 3426/a
u.- yup 1078/b
2. Musallat olmak.
u.- dı 1223/b, 4521/b; (derde u.) 2266/b
u.- sa 0631/b
3. Maruz kalmak.
u.- dıysa 2841/b
u.- mışdur 2697/b
u.- mışvan (cefāya u.) 2768/b
u.- sañ 2897/b
4. Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak.
u.- sa 1115/b, 2124/b
- uğrad-:** -1- [T.] Maruz kılmak.
u.- uban 2906/b
- uğrı:** -6- [T.] Hırsız, oğrı.
u. 0555/a, 0755/a; (u. gibi) 1479/a
u.+ lar 2835/a
u.+ sı 2835/b
u.+ sın 2834/b
- uğruluk:** -1- [T.] Hırsızlık.
u.+ dur 0679/b
- uğur:** -2- [T.] Hedef, amaç, erek, gaye, yol.
u.+ dan 3032/a, 4575/b
- uğurla-:** -4- [T.] Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek, yolcu etmek, teşyi etmek.
u.- dı 3012/b
u.- duñ 2495/a, 4408/b
u.- yup 3506/a
- uğurlan-:** -1- [T.] Uğurlanmak.
u.- mağ 3655/a
- uğurlayın:** -11- [T.] Gizlice, sessizce.
u. 0310/a, 0671/a, 0747/b, 2776/b, 2777/a, 2783/b, 2784/a, 2791/a, 3591/a, 4325/a, 4533/a
- ‘uğāb:** -2- [Ar.] Kartal, tavşancıl kuşu, karakuş.
- ‘u.- ı (‘u. çār-pār “dört kanatlı kartal (sancak)”) 1719/a
‘u.+ ı 0702/a
- ‘uğār:** -2- [Ar.] Şarap, bade.
‘u.+ ı 2427/a, 3568/b
- ula-:** -3- [T.] Katmak, birleştirmek.
u.- la 1823/b
u.- rdı 1440/b
- ulal-:** -1- [T.] Büyümek, yetişmek.
u.- up 0252/a
- ulaş-:** -19- [T.] 1. Varmak, ulaşmak.
u.- a (haber u.) 1340/a
u.- dı 0056/a, 0832/b, 1522/a, 1532/a, 3286/a, 3607/a, 4572/a
u.- mağına 3024/b
u.- mağından 3994/a
u.- mağın 1622/a
u.- mağ 1680/b, 3073/b, 4131/b, 4164/b
u.- mayam 1374/b
u.- mışdı 1265/a
2. Yakın olmak.
u.- mağdan 1919/a, 2327/a
- ulaştır-:** -1- [T.] Ulaştırmak.
u.- dılar 4312/b
- ulaşmaklık:** -3- [T.] Yakın olmak, yakınlaşmak.
u. 0452/b, 1947/b
u.+ uñdan 3368/b
- ulat-:** -1- [T.] Ulaştırmak.
u.- ur mı 0936/b
- ulu:** -95- [T.] 1. Erdemleri bakımından çok büyük, yüce.
u. 0050/a, 0989/b, 1045/b, 1061/a, 1106/a, 1167/b, 1243/b, 1247/b, 1526/a, 1597/b, 1645/a, 1740/b, 1776/a, 1778/a, 2018/a, 2194/b, 2493/b, 2508/a, 2554/a, 3106/b, 4675/a
u.+ dur 1791/b, 1934/a
u.+ sı 3386/a
u.+ sın 1983/a

u. olam 1154/a
 2. Çok büyük (Somut).
 u. 0148/a, 0270/b, 0437/a, 0618/a, 1104/b, 1199/a, 1253/b, 1398/b, 2063/b, 2560/b, 2584/b, 3140/a, 3173/a, 3193/a, 3203/b, 3251/a, 3337/a, 3338/a, 3360/a, 3395/b, 3977/a, 4391/a, 4565/b,
 3. Saygı duyulan büyük.
 u. 2522/a, 2548/a, 4328/b,
 u.+ dan 1803/b
 u.+ dur 1226/b
 u.+ lar 0260/a, 0321/b, 0427/a, 0492/a, 0969/a, 1157/a, 1221/a, 1253/a, 1255/a, 1843/a, 1982/a, 2245/b, 2496/a, 2574/b, 2731/b, 3558/a, 4166/a, 4328/a, 4565/a
 u.+ lara 0951/a, 2112/a, 2171/a, 2346/a, 2573/a, 4575/a
 u.+ larda 4494/b
 u.+ lardan 0498/a, 2293/b, 2541/a
 u.+ lardı 2539/a
 u.+ ları 1755/a
 u.+ larıla 0980/a, 2307/b, 2486/a
 u.+ ların 3641/a
 u.+ larla 3342/a, 4317/a
 u.+ laruñ 0150/a
 u.+ sı 1759/b,
 u.+ yla 3581/b

ulu-: -1- [T.] İniltili ses çıkararak boğuk boğuk ağlamak.
 u.- r 3967/a

ululuk: -17- [T.] Büyüklük, büyük olma durumu, yücelik, izzet.
 u. 0920/b, 0971/b, 1098/b, 1777/a, 1794/b, 2049/b, 2154/a, 2186/a, 2524/a, 2547/a, 2547/b u. kıl 0367/b
 u.+ a 1000/a
 u.+ dan (u. degüldür) 3818/b
 u.+ ıla 2284/a
 u.+ uñ 2154/b, 2515/a

um-: -29- [T.] 1. Ummak, beklemek, ümit etmek.
 u. 1913/b, 3112/a

u.- a 0963/b, 1266/b, 2118/b, 2204/b, 2220/b, 4138/a; (rüşvet u.) 0051/a; (yardım u.) 3996/b
 u.- andan 3716/a
 u.- ar 1811/b; (rahmet u.) 0043/b
 u.- aram 4009/a, 4058/b
 u.- ardı 3557/a
 u.- arsin 1090/a
 u.- asın 2710/a
 u.- ma (aşşı u.) 1189/a; (eylük u.) 4290/b
 u.- mañ (ihsân u.) 2178/a
 u.- maz (aşşı u.) 1189/b
 u.- uñ 1961/b
 2. Dilemek, temenni etmek.
 u. 2501/b; (haber u.) 4084/b
 u.- a 0873/b
 u.- mağıl 1636/b
 u.- arıdı 3300/b
 u.- arın 3720/b

umaç: -4- [T.] Hedef, nişangâh.
 u. 0981/b; (u. idin-) 1349/b; (u. ol-) 3038/a
 u.+ dan 3040/a

umlu: -1- [T.] İstekli, umutlu.
 u. 3023/b

umu: -2- [T.] Umut, istek, arzu.
 u.+ sı 0722/b
 u.+ yı 2854/b

Umur Pâşâ-yı Ğâzî: -1- Aydınoglu Gazi Umur Bey, Aydınogulları Beyliği'nin ikinci ve en ünlü beyidir.
 U. 0255/b

umusuz: -1- [T.] Umutsuz, isteksiz.
 u. 1834/b

‘unnâb: -3- [Ar.] Hünnapgillerden, yenilen meyvesi için özellikle Batı ve Güney Anadolu'da yetiştirilen dikenli bir ağaç, çiğde.
 ‘u. 2384/b
 ‘u.+ ı 1596/b
 ‘u.+ um 4136/b

unut-/ unut-: -20- [T.] Aklında kalmamak,
hatırlamamak, unutmak.
u. 2007/a, 2854/b, 3537/b
u.- a 3434/b
u.- avuz 3522/a
u.- dı 2990/a
u.- ma 3938/b
u.- mağı 0086/b
u.- mamağa 0078/b
u.- maya 0190/b
u.- maz 2852/a, 3969/b, 3583/b
u.- miş 3142/b
u.- u 0997/b
u.- up 0611/b, 1751/b, 1866/b,
4456/b
u.- urıdı 0303/b

unutdur-: -1- [T.] Unutmasına yol açmak
veya unutmasını sağlamak,
unutturmak.
u.- miş 1494/b

‘unvân: -2- [Ar.] Lakap, unvan.
‘u. 3461/a, 4633/b

ur-: -138- [T.] 1. Vurmak.
u. 1890/b, 2637/a, 3793/a; (oğ u.)
2816/b
u.- a (kılıç u.) 3182/b; (taş u.)
1692/b
u.- alar 1307/b,
u.- am 1706/a; (dırnağ u.) 2836/b
u.- asın 0035/a
u.- ayın 3287/b
u.- dı 2310/a, 2998/a, 3396/a,
4504/a; (el u.) 0362/a, 1229/b;
(hadenge u.) 1467/b; (hançer u.)
4569/b
u.- dılar (bil u.) 3415/b
u.- dum (taşı başa u.) 3260/b
u.- duñ 3943/b
u.- ıcı (kılıç u.) 0924/a
u.- ma 2685/b; (kılıç u.) 2874/a;
(taş u.) 3948/a
u.- mağa 1383/a
u.- mağun 1314/b
u.- miş 2061/a
u.- mişdı 3141/b
u.- sa 0303/b, 0305/a; (tabanca u.)
0298/b

u.- uban 2100/b, 3804/a; (kamçı u.)
2123/b
u.- ur 3288/b, 4416/a; (neşter u.)
0347/a; (seng u.) 3884/a
u.- urdı 1397/b, 2381/b, 3594/b,
4255/a; (el dize u.) 3983/a; (kamçı
u.) 1204/b
u.- urlar (taş u.) 4306/a
u.- ursañ 4136/a
2. Silahla öldürmek.
u.- am 2836/a
u.- dı 2670/b
u.- duñ 2391/a, 2391/b
u.- up 1698/b
u.- urdı 4366/b
3. Bir şeyi yüklemek, omzuna veya
sırtına koymak.
u.- ğıl (yükü u.) 0080/b
4. Koymak, yerleştirmek.
u.- alar (sancağın u.) 0920/b
u.- dı (sancağ u.) 0333/b
5. Uygulamak, basmak.
u.- dı (‘alem u.) 1434/a; (dâğ u.)
0885/b, 4661/a; (iz u.) 0468/b,
3592/b; (mühr u.) 2275/a, 2849/a,
4633/b; (nağş u.) 3193/b; (reng u.)
0506/a
u.- duñ (‘alem u.) 3910/b
u.- dılar (dâğ u.) 0917/a
u.- maz (reng u.) 0767/b
u.- mişıdı (‘alem u.) 4680/a; (dâğ
u.) 3139/b
u.- urdı (resmin u. “çizmek”)
4078/b
u.- uñ (mühr u.) 1911/a
6. Yardımcı fiil olarak kullanılır.
u. (rây u.) 0923/a, 2521/b
u.- a 0717/b; (baş u.) 2665/b; (kılıça
u.) 1236/b; (tâc u.) 2686/b
u.- alar 3289/a, 3289/b; (dâsitânlar
u.) 1377/b; (hâl u.) 4163/b; (odı u.)
1278/a
u.- am (bendi u.) 3920/a
u.- an (rây u.) 1734/a
u.- asın (dâğ u.) 1096/a
u.- dı 0512/b, 0847/b, 1201/b,
1434/b; (baş u.) 2684/a; (dem u.)
0588/a; (el u.) 1777/b, 3373/a;
(ğuşsa bağını u.) 4035/b; (meşel u.)
2724/b; (nokta u.) 1945/a; (od u.)

0597/b, 3353/a; (yüz u.) 0366/b, 0400/b, 1381/b, 2265/a, 2314/b, 4355/a, 4521/a; (zaḥmı u.) 3732/a
 u.- dıdı 0350/a, 0736/a
 u.- dılar (od u.) 2254/a
 u.- duñ 3822/a; (bünyād u.) 0448/a (od u.) 2729/a; (tāc u.) 1139/a
 u.- ğıl (fāl u.) 1339/b
 u.- inca (ud u. “utanmak”) 2829/b
 u.- ındı (tāc u.) 1207/b
 u.- mağı (el u. “dokunmak”) 0151/b
 u.- maḵ (el u.) 0185/b, 1649/b; (rāy u.) 1888/a
 u.- maz 2927/b; (fāl u.) 3075/a
 u.- mış (el u.) 1438/a; (yüzini u.) 0416/a
 u.- sun (dermān u.) 1864/b
 u.- u (kef u.) 1412/a
 u.- uñ (bünyād u.) 0693/b; (ışık u.) 0979/b
 u.- up (rāy-i zemzem u.) 2307/b
 u.- urdı 4337/a; (fāl u.) 3074/b
 u.- urduñ 4663/b
 u.- ursa 3075/b
 u.- ursın (od u.) 3223/a

urġan: -1- [T.] Keten, kenevir, pamuk, jüt gibi türlü dokuma maddelerinden yapılan ince halat.
 u. 2772/a

urıġ: -3- [T.] Soy, sülale.
 u. 1776/a
 u.+ ı 1916/a
 u.+ uñda 1132/b

urın-/ urun-: -8- [T.] 1. Giyinmek.
 u.- dı (tāc u.) 2302/a, 3122/b
 u.- maz 1020/b
 u.- up 4201/b; (tāc u.) 1001/b
 u.- ur (tāc u.) 1782/a
 u.- urdı (tāc u.) 1210/b
 2. Dövünmek, vurunmak.
 u.- ur 2426/b

urış: -1- [T.] Vuruşmak, çarpışmak, mücadele.
 u. (savaş u u.) 1041/b

urul-: -5- [T.] Dikilmek, kurulmak, yapılmak, vazolunmak.
 u.- dı 0572/b, 0681/b
 u.- mış 4068/a; (bir yana u.) 1505/a; (Hüsrev_i taht u.) 2714/b.

us/ uş: -9- [T.] Akıl.
 u. 0890/b, 1080/b, 1081/a, 1104/a, 1825/a, 1843/a
 u.+ a 1502/a
 u.+ da 2325/b
 u.+ dan 1087/b

uçan-: -3- [T.] Yılmak, bezmek, bıkmak.
 u.- dı 1799/a, 2414/b, 3650/a

uřañ: -1- [T.] Gafil, gevşek, tembel.
 u. 3564/b

usañlıġ/ uřañlıġ: -2- [T.] Gevřeklik, tembellik.
 u. 4124/b
 u.+ la 1685/b

uşlu/ uslu: -36- [T.] Akıllı, uslu.
 u. 0015/a, 0959/b, 1125/b, 1130/a, 1828/a, 1978/a, 2004/b, 2050/b, 2072/b, 2176/b, 2198/a, 2323/a, 2428/b, 2441/a, 2514/a, 2600/b, 2733/b, 2808/b, 3105/a, 4152/a, 4210/b, 4634/a; (u. bil-) 2029/b
 u.+ da 1752/b
 u.+ dur 1123/b, 1966/b
 u.+ la 2022/a
 u.+ lar 1979/b, 2111/a, 2653/b, 2909/b
 u.+ lardur 2079/b
 u.+ larıla 1882/a
 u.+ ya 2644/a
 u.+ yıldı 0650/a
 u.+ yıla 3100/a

uşş/ uss: -11- [T.] Akıl, şuur.
 u.+ ı 0616/a, 0642/b, 1025/a, 1189/b, 1964/a, 2002/b, 2012/a, 4606/a
 u.+ ıla 1364/a
 u.+ umı 3942/a
 u.+ ıyıla 0911/b

usta: -1- [Far.] Usta.
u. 0713/a

uş: -29- [T.] İşte, şimdi.
u. 0370/a, 0459/b, 0787/a, 1140/b,
1188/a, 1223/b, 1655/a, 1834/a,
1883/b, 1884/b, 1924/b, 1970/a,
2166/a, 2623/b, 2393/a, 2649/a,
2782/b, 2795/b, 2833/a, 2957/b,
3416/b, 3921/a, 4037/a, 4128/b,
4249/a, 4609/b, 4659/b, 4660/a,
4660/b

uş-: -1- [T.] Uçmak.
u.-a (u. var-) 2803/b

uşak: -2- [T.] Çocuk.
u. 3697/a
u.+ ı 1076/b

ut-: -6- [T.] Yenmek, oyunda kazanmak.
u. 1630/a
u.- alar 2252/b
u.- am 1708/b
u.- ardı (toğan u.) 1396/b
u.- mış 1353/a
u.- uñ 2694/b

utan-: -15- [T.] Utanmak.
u. 0356/b, 2793/b, 2834/a
u.- a 2014/b
u.- avuz 1643/a
u.- dı 0856/b, 4014/b
u.- duğından 0863/a
u.- mağından 1484/a
u.- mağdan 1541/a
u.- maz 1671/b
u.- mazesin 1134/b
u.- up 0591/a
u.- ur 2789/b
u.- ursin 1825/b

utanmazlık: -1- [T.] Utanmazlık.
u. (u. it-) 3992/a

‘Utārid: -2- [Ar.] Güneşe en yakın olan
gezegen, Merkür.
‘U. 2763/b, 2947/b

utıl-: -1- [T.] Yutulmak, oyunda yenilmek.

u.- maz 0677/b

uvak: -1- [T.] Ufak, küçük.
u.+ ı 2718/b

uvan-: -2- [T.] Ufanmak, kırılmak,
parçalanmak.
u.- dı 2255/b
u.- mış 4233/b

uvat-: -1- [T.] Kırmak, parçalamak.
u.- dı (barmaqlarını u.) 0351/b

uy-: -26- [T.] Uymak, uygun davranmak.
u. 1327/b, 2136/b
u.- a 2122/b, 4137/a; (u.- a mı)
3921/a
u.- an 0265/b, 4474/b
u.- andan 2510/b
u.- anları 2069/b
u.- ar 0180/b, 1558/b, 3271/b
u.- avuz 0141/b
u.- dı 2594/b
u.- mağıl 0798/a
u.- mağ (u. degül) 1367/a
u.- mağdan 0102/b
u.- maz 3892/a, 4619/a
u.- mış 3140/b
u.- up 0746/b, 0753/b, 0980/b,
2121/a
u.- updur 2250/b
2. Uygun düşmek, yakışmak.
u.- an 4474/a

uyan-: -7- [T.] Uyanmak.
u.- dı 0439/b, 4245/b, 4378/a;
(uykudan u.) 4056/a, 4066/a,
4262/a
u.- up 4512/a

uyanuk: -8- [T.] 1. Uyanık.
u. 3966/b; (u. ol-) 0782/b
2. Açık göz, kurnaz, cingöz.
u. 0402/a, 0958/b, 2386/a,
u.+ lar 0094/b, 3642/a
u.+ larını 2162/a

uyanıklık: -2- [T.] Uyanıklık, uyanık olma.
u. 0403/b, 4613/a

uyar-: -7- [T.] Uyandırmak, irşat etmek,
ikaz etmek.
u. 0047/b, 0085/b
u.- ayın 4510/a, 4510/b
u.- dı 4518/a
u.- madı 4516/a

uyı-/ uyu-: -23- [T.] Uyumak.
u.- ban 2699/b
u.- dı 0386/a, 0439/b, 0442/b,
0469/a, 1662/b, 3755/b
u.- ma 3433/a, 4087/a
u.- madılar 4260/a
u.- mağ 1578/b
u.- maz 1621/b, 3966/b
u.- mazdı 2975/b; (uyku u.) 3066/a
u.- mış 3321/a
u.- mışdı 4375/a
u.- r 0584/b, 2651/a
u.- rdı 4073/b, 4261/a
u.- ya 4514/b
u.- yam 0460/b

uyku: -25- [T.] Uyku.
u. 0706/b, 0724/b, 0783/a, 0783/b,
2147/b, 2878/a, 3153/b, 4513/a;
(gözinden u. gir-) 3026/b; (u.
gözine yol bul-) 0386/b; (u. al-) 4244/b; (u. dut-) 4368/b; (u. uyı-) 3066/a
u.+ da 4057/b, 4379/b, 4507/a
u.+ dan 4544/a; (u. açıl-) 4517/b;
(u. uyan-) 4056/a, 4066/a, 4262/a
u.+ sından 0400/a
u.+ sındanıdı 4591/b
u.+ ya 2502/b, 4051/b

uyuk-: -1- [T.] Oturduğu yerde hafif
uykuya dalmak, ımızganmak.
u.+ dı 4145/a

uyut-: -2- [T.] Uyutmak, uyumasını
sağlamak.
u.- dı 1580/b
u.- mışdı 4023/a

uz: -3- [T.] Usta, mahir.
u. 4118/a; (u. it-) 0361/b
u.+ am 4500/b

uza-: -1- [T.] Uzanmak.
u.- dı 2965/a

uzak-: -2- [T.] Gidilmesi çok süren, çok
ötelede bulunan, ırak.
u. 1200/a; (u. ol-) 0945/b

uzan-: -5- [T.] 1. Vücudunu yöneltmek
veya vücuduyla birlikte kolunu
uzatmak.
u.- sa 2899/a
u.- ur 2899/a
2. Uzun sürmek, uzamak.
u.- a 2895/b
u.- dı (sözi u.) 2336/a
3. Yayılmak.
u.- ur 1060/b

uzat-: -16- [T.] 1. Başı, kolları veya
bacakları bir yere yöneltmek.
u.- a (kol u.) 4225/a
u.- an (el u.) 3637/b, 4134/a
u.- dı 0338/b, 2159/a, 3172/a; (dilin
u.) 4342/a
u.- mağ (el u.) 3995/b
u.- mayam (kol u.) 4165/b
u.- maz (kol u.) 1246/b
u.- ur 0267/b
u.- urdı (kol u.) 1316/b
2. Konuşmayı, tartışmayı
sürdürmek.
u.- an (dilini u.) 2908/a
u.- dı (dil u.) 3812/a, 4061/a
u.- ma 2794/b

uzlık-: -3- [T.] Uсталık, münasiplik.
u. 1749/b, 1779/b; (u. ol-) 1635/b

uzun-: -7- [T.] Başlangıcı ile bitimi arasında
fazla zaman aralığı olan, çok süren.
u. 1854/b, 1987/a, 2907/b, 4398/a;
(yaşuñ u.) 3935/a, 3955/a
u.+ ında 3682/b

uzunluk-: -1- [T.] Süre yönünden uzun olma
durumu.
u.+ ıyıçun (yaş u.) 0320/a

Ü

ü: -287- [Far.] Bağlama edatı, ve.

ü. 0024/a, 0025/a, 0058/a, 0073/b,
0084/b, 0096/b, 0112/a, 0137/b,
0162/b, 0164/b, 0169/a, 0169/b,
0180/a, 0184/b, 0195/a, 0199/b,
0209/a, 0220/b, 0230/b, 0234/b,
0237/b, 0245/a, 0250/a, 0256/a,
0257/b, 0262/a, 0273/b, 0285/a,
0293/b, 0310/b, 0352/b, 0353/a,
0401/a, 0459/a, 0499/b, 0503/b,
0508/a, 0532/b, 0545/a, 0558/a,
0584/a, 0603/a, 0609/a, 0617/a,
0636/a, 0653/b, 0742/b, 0793/b,
0801/b, 0810/b, 0861/b, 0865/b,
0881/a, 0892/b, 0905/a, 0929/a,
0929/b, 0936/b, 0948/b, 0956/b,
0968/b, 0971/a, 0979/a, 0985/a,
0987/b, 1043/b, 1072/a, 1090/b,
1097/b, 1111/b, 1134/a, 1138/a,
1153/b, 1157/b, 1181/b, 1182/a,
1200/b, 1237/b, 1243/b, 1267/b,
1272/b, 1280/a, 1298/b, 1303/a,
1311/b, 1400/a, 1441/a, 1449/a,
1461/a, 1466/b, 1495/a, 1501/b,
1562/a, 1562/b, 1563/a, 1565/a,
1572/b, 1585/b, 1586/a, 1603/b,
1615/a, 1651/b, 1677/b, 1686/a,
1710/b, 1727/b, 1729/b, 1741/b,
1758/a, 1764/b, 1768/a, 1771/a,
1781/b, 1792/a, 1793/b, 1802/a,
1807/a, 1807/b, 1812/a, 1852/a,
1855/a, 1860/b, 1862/b, 1879/b,
1885/b, 1886/a, 1886/b, 1888/a,
1900/a, 1904/b, 1909/b, 1911/a,
1930/b, 1937/b, 2009/b, 2023/b,
2066/a, 2077/a, 2106/b, 2114/a,
2116/b, 2175/a, 2175/b, 2206/b,
2209/a, 2218/b, 2239/b, 2268/a,
2279/b, 2326/b, 2329/b, 2352/a,
2356/b, 2362/b, 2418/b, 2438/b,
2445/b, 2457/a, 2461/b, 2473/a,
2473/b, 2482/a, 2482/b, 2488/b,
2490/a, 2490/b, 2509/a, 2565/b,
2567/a, 2589/a, 2607/b, 2615/a,
2622/a, 2636/b, 2637/b, 2696/b,
2721/b, 2764/b, 2771/a, 2806/b,
2821/b, 2844/b, 2848/b, 2856/b,
2861/a, 2885/b, 2888/b, 2896/a,

2910/a, 2913/a, 2914/a, 2916/a,
2917/b, 2928/a, 2928/b, 2931/a,
2963/b, 2971/b, 3038/b, 3050/b,
3083/b, 3085/b, 3125/a, 3213/b,
3215/b, 3219/a, 3234/b, 3252/b,
3253/a, 3264/b, 3274/a, 3318/b,
3332/b, 3333/b, 3418/a, 3473/a,
3492/b, 3559/a, 3579/a, 3610/b,
3621/b, 3625/b, 3655/b, 3682/a,
3683/b, 3721/a, 3733/a, 3753/b,
3762/a, 3766/a, 3771/b, 3791/b,
3803/a, 3829/a, 3914/a, 3918/a,
3945/b, 3951/b, 3962/a, 3964/b,
3971/a, 3981/a, 4021/b, 4042/b,
4066/b, 4095/a, 4096/a, 4171/a,
4176/b, 4177/b, 4203/b, 4212/a,
4213/b, 4216/a, 4242/a, 4275/a,
4276/a, 4282/a, 4283/b, 4284/a,
4289/b, 4291/b, 4317/b, 4343/a,
4353/b, 4354/a, 4377/b, 4434/b,
4460/a, 4463/b, 4469/a, 4469/b,
4470/a, 4478/b, 4483/b, 4489/b,
4531/b, 4614/b, 4621/b, 4622/a,
4629/b, 4668/b

üç: -22- [T.] Üç sayısı.

ü. 0955/b, 0989/a, 1106/a, 1107/a,
1263/a, 2018/a, 2022/a, 2069/a,
2070/a, 2075/b, 2105/a, 2228/a,
2619/a, 2736/a, 4270/a, 4382/a,
4410/a, 4420/a, 4591/a

ü.+ den 4275/b

ü.+ i 4270/a, 4270/b

üçünci: -3- [T.] Üçüncü.

ü. 0257/a, 0899/a, 0957/b

üftâde: -1- [Far.] Düşkün.

ü. 4091/a

üfür: -1- [T.] Üflemek, üfürmek.

ü. 3570/b

Ülker: -4- [T.] Gökyüzünün kuzey yarım
küresindeki Boğa burcunda yer
alan ve yedi yıldızdan oluşan bir
yıldız takımı, Süreyya, Pervin.

Ü. 0515/b, 1458/b, 3681/b, 4169/b

ülü: -4- [T.] Hisse, pay, kısımet, kısım,
bölük.
ü. 0955/b, 4228/b
ü.+ si 0956/a, 0957/a

ümîd/ ümîd: -24- [Far.] Ümit, umut.
ü. 0030/a, 0308/a, 0790/a; (ü. dut-) 0725/a; (ü. ol-) 1028/b, 1589/a; (ü. vir-) 2410/a
ü.+ e 0877/b
ü.+ i 0098/a, 0101/a, 0878/b, 1416/a, 3109/a; (ü. kes-) 2594/a; (ü. kesil-) 4554/a
ü.+ in 3216/b, 4444/b
ü.+ üm 0090/b, 0187/a, 0237/a, 0840/b, 0858/a, 2016/a, 4117/a

ümîdlü: -1- [Far.+T.] Ümitli, umutlu.
ü. 3393/a

ümîdsüz: -1- [Far.+T.] Ümitsiz.
ü.+ üñ 3216/b

ümîdsüzlük: -1- [Far.+T.] Ümitsizlik.
ü.+ den 0723/b

ümîdvār: -1- [Far.] Ümitli.
ü.+ ı 0877/b

ümmet: -3- [Ar.] Kavim, cemaat.
ü.+ iydi 0113/b
ü.+ leridür 0112/b
ü.+ üñ 0101/a

ün: -27- [T.] 1. Ses.
ü. 0377/b, 2117/a, 3219/b, 3481/a, 4663/b
ü.+ den 4370/a
ü.+ i 0345/b, 0359/b, 2235/a, 2977/a, 3086/b, 4345/b
ü.+ in 2638/a, 2974/a, 4376/a; (ü. işit-) 4240/a, 4381/a
ü.+ inden 2975/b
ü.+ ine 1448/b
ü.+ ini işit 4380/b
ü.+ ini 4147/b
ü.+ iyle 0337/b
ü.+ le 0008/a
ü.+ ümden 1011/a
2. Nam, şöhet.

ü.+ inden 0785/b
ü.+ in 1054/a
ü.+ üñ 2393/b

ür-: -4- [T.] Seçmek, ayırmak.
ü.- di 2168/a, 2251/a, 3604/a
ü.- ensin 0076/b

ürk-: -3- [T.] Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek.
ü. 1106/b
ü.- erdi 3051/a
ü.- üci 4188/a

üründü/ üründi: -10- [T.] Seçilmiş, seçkin, müntahap, güzide, mümtaz, en iyi.
ü. 1835/b, 2056/a, 2109/a, 2532/a, 2552/a, 2742/a, 3708/a, 4348/b, 4600/a; (ü. kıl-) 2522/a

‘üryân: -1- [Ar.] Çıplak.
‘ü. 3970/b

üşküf: -7- [T.] Başlık, serpuş.
ü. 1251/b, 1781/b, 2423/a
ü.+ i 2422/a, 3290/b
ü.+ in 1020/b
ü.+ ini 4201/b

üst: -39- [T.] 1. Üst.
ü.+ ine 0592/b, 0595/b, 1348/a, 1351/a, 1439/b, 1881/b, 3954/a, 4016/b, 4069/a, 4397/b; (ü. bin-) 2456/b
ü.+ inde 0483/b, 0551/b, 0576/b, 1948/b, 2029/a, 2241/a, 3361/a, 3787/b, 3865/a, 4595/b, 4639/b
ü.+ inden 3469/a
ü.+ ine 3459/b, 3463/a
ü.+ ümde 3270/b
ü.+ üne 3720/b; (taht ü. kon-) 1493/a
ü.+ üñe 3265/a
2. Zaman bildiren kelimelerle birlikte bir olaydan sonra belli bir süre geçtiğini ifade eder.
ü.+ ine 3618/a, 4141/b, 4337/b,
3. Bir yerin çok yakınında olan ve ona bakan yer.
ü.+ inde 2246/a

4. Yüzey, satıh.
ü.+ ine 1244/a
ü.+ ine 0767/b, 0771/b, 1957/a
ü.+ inde 3461/a
5. Giysi.
ü.+ ine 1059/b

üstād: -32- [Far.] Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
ü. 0278/a, 0292/a, 0448/b, 0504/a, 0551/a, 0567/b, 0572/a, 0681/b, 0716/a, 0767/b, 0810/a, 1538/a, 1992/a, 2859/a, 2948/a, 2953/b, 2956/b, 2967/a, 2983/b, 3006/b, 3187/b, 3296/b, 3384/b, 4023/a, 4046/a, 4157/a; (şāvūr-ı ü.) 0546/a, 4272/a; (ü.- ı çīn) 0559/a; (ü. kıl-) 2742/a
ü.+ a 0311/b
ü.+ ıla 2952/a

üstādlık: -1- [Far.+T.] Üstatlık.
ü.+ uñuñ 3014/a

üstādsuz: -1- [Far.+T.] Üstatsız, üstat olmadan.
ü. 2953/a

üstüvār: -1- [Far.] Sağlam, dayanıklı, kuvvetli.
ü.+ ın 3720/a

üştür: -1- [Far.] Deve, şütür.
ü. (at u ü.) 2471/a

üş-: -5- [T.] Bir yere toplanmak, üşüşmek.
ü.- di 2518/b, 3354/b, 4355/a
ü.- diler 4202/a
ü.- e 3096/a

üşen-: -8- [T.] Korkmak, çekinmek.
ü.- di 0334/a, 3561/a, 3667/a, 4020/a
ü.- em 2182/a
ü.- me 3531/a
ü.- mez 2814/b
ü.- ürsin 4303/a

üyi-: -2- [T.] Uyumak.

ü.- di (üyimek ü.) 3601/b
ü.- mek (ü. üyidi) 3601/b

üz-: -7- [T.] 1. Koparmak, kırmak, kesmek.
ü. (boyunını ü.) 3344/b
ü.- eblürven 1698/b
ü.- eler (başın ü.) 1469/a
ü.- erdüñ 3850/a
ü.- mek 1567/a
ü.- miş 0437/b
2. Yüzmek.
ü.- erdi (şuda ü.) 0605/a

üzengü: -2- [T.] Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
ü.+ de 2156/a
ü.+ den 2159/a

üzere/üzre: -7- [T.] Üzerine, üzerinde.
ü. 3075/a; (bāğ ü.) 0769/a; (çarhı ü.) 1259/b; (taht ü.) 1991/a, 2686/b
ü.+ sine (taht ü.) 1250/b

üzil-/üzül-: -5- [T.] Kopmak, koparılmak, ayrılmak.
ü.- gil 1142/a
ü.- mek 1147/a
ü.- ür 3582/b
ü.- ürseñ 1658/a
ü.- ürsin 3629/b

üzüm: -2- [T.] Üzüm.
ü. 3447/b
ü.+ in 3608/b

V

vâcib: -2- [Ar.] Yapılması gerekli olan, terkedilmesi caiz olmayan husus.
v. (v. ol- “yapılması gerekli olmak, şart olmak”) 0183/b, 0209/a

va‘de: -5- [Ar.] 1. Bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi için tanınan zaman, mühlet, mehil.
v. (v. kıl-) 2171/b
v.+ sine 1424/a
v.+ yle 4010/a
2. Söz verme.
v. (v. vir-) 3127/a
3. Ölüm vakti, ecel.
v.+ ye (v. yit- “eceli gelmek”) 4109/b

vâfir: -1- [Ar.] Çok, bol.
v. (v. ol-) 0139/a

vâhib: -1- [Ar.] Veren, bağışlayan, hibe eden kimse.
v. (yezdan-ı v.) 1722/b

vaḥṣî: -1- [Ar.] İnsandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.
v. (v. gibi) 3051/a

vaḥy: -1- [Ar.] Bir emir veya hükmün Allah tarafından peygamberin kalbine bildirilmesi ve bu yolla gelen ilahî haber.
v. 0108/b

vaḳār: -1- [Ar.] Ağırbaşlılık, haysiyetli ve şerefli olma, temkin.
v. 2466/b

vaḳf: -1- [Ar.] Bir malı ya da mülkü hayırlı bir iş için tahsis etme.
v. (v. it-) 2991/b

vâḳıf: -1- [Ar.] Bilici, bilen, haberdar ve agâh olan kimse.
v. (v. ol-) 2468/a

vaḳḳāṣ: -1- [Ar.] Okçu.

v. (sa‘d-ı v. “Cennetle müjdelenen on sahabiden ve İslam’ı ilk kabul edenlerdendir”) 2816/a

vakt/ vakit: -13- [Ar.] Zaman, vakit.
v. 1907/a
v.+ dūr 2787/b
v.+ e (v. ir-) 3019/a
v.+ ın 0940/a
v.+ i 2406/a; (v. ol-) 2407/a, 4229/a
v.+ ile 0773/b
v.+ in 3389/a
v.+ inde 3917/b, 4550/b
v.+ inüñ 2082/b
v.+ üñi 3846/b

vâlid: -1- [Ar.] Baba.
v.+ sin 0054/b

vâlih: -1- [Ar.] Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış.
v. (v. ḳal-) 0150/b

v’allāhu: -1- [Ar.] Allah’a yemin olsun ki.
v. 1037/b

Vāmık: -1- Azra ile Vamık hikâyesinin erkek kahramanıdır.
V. 3480/a

var: -249- [T.] 1. Mevcut olan, var.
v. 0043/a, 0058/b, 0062/a, 0062/b, 0064/a, 0064/b, 0090/b, 0187/a, 0210/a, 0237/a, 0266/a, 0343/a, 0423/a, 0453/b, 0477/a, 0487/a, 0501/a, 0501/b, 0583/a, 0587/a, 0587/b, 0656/a, 0656/b, 0689/b, 0728/a, 0825/a, 0825/b, 0840/b, 0858/a, 0861/a, 0897/b, 0905/a, 0933/b, 1004/a, 1022/a, 1026/b, 1031/a, 1049/a, 1089/a, 1274/a, 1306/a, 1361/a, 1389/a, 1586/a, 1586/b, 1593/a, 1593/b, 1616/a, 1616/b, 1645/b, 1686/a, 1686/b, 1738/a, 1757/a, 1758/a, 1758/b, 1771/a, 1790/b, 1792/a, 1792/b, 1801/a, 1821/a, 1856/a, 1856/b, 1885/a, 1914/a, 1926/b, 1928/b, 1929/b, 2016/a, 2033/b, 2038/a, 2079/a, 2151/a, 2151/b, 2153/b,

2155/b, 2189/b, 2208/b, 2250/a,
 2278/b, 2301/a, 2313/a, 2324/b,
 2337/b, 2416/b, 2418/a, 2418/b,
 2433/a, 2436/a, 2436/b, 2438/b,
 2447/a, 2447/b, 2490/b, 2570/a,
 2587/b, 2623/b, 2632/a, 2730/a,
 2763/a, 2807/b, 2854/b, 2870/b,
 2905/b, 3005/a, 3043/b, 3173/a,
 3225/b, 3228/b, 3250/b, 3257/a,
 3268/a, 3273/a, 3273/b, 3327/a,
 3437/b, 3489/a, 3577/a, 3585/b,
 3678/a, 3678/b, 3707/a, 3714/b,
 3725/b, 3729/b, 3866/b, 3880/a,
 3889/a, 3941/a, 3986/b, 3987/a,
 4003/b, 4117/a, 4277/b, 4300/a,
 4330/b, 4351/a, 4418/a, 4429/a,
 4486/b, 4629/a, 4629/b, 4653/b,
 4654/a; (v. ol-) 1971/a, 3490/a,
 3489/b, 3490/b, 3547/a, 3547/b; (v.
 degül) 0411/a; (v. mı) 0452/a,
 0571/b, 0787/b, 1825/a, 3160/a,
 3782/b
 v.+ dan 2327/b
 v.+ dı 0406/a, 0445/a, 1180/b,
 1309/a, 1337/a, 1523/a, 1525/b,
 1546/b, 1709/b, 2002/a, 2002/b,
 2058/a, 2245/a, 2361/a, 2491/a,
 2502/b, 2548/a, 2657/b, 2663/b,
 2669/a, 2673/a, 4075/b, 4177/a,
 4284/a, 4484/a, 4484/b
 v.+ dur 0434/b, 1802/a, 1928/b,
 2044/a, 2249/b, 2625/a, 2884/b,
 2948/a, 3267/a
 v.+ ı 1904/a, 3161/a, 3714/b; (v.
 “hepsi”) 1167/a
 v.+ ıdı 0271/a, 1603/a, 1994/b,
 1995/b, 2120/a, 2246/a, 2595/a,
 3320/a, 3387/a, 3728/b, 4219/a,
 4233/a, 4288/a, 4391/b, 4399/a,
 4401/a, 4482/b
 v.+ ını 4541/a
 v.+ ısa 0057/a, 0394/b, 0616/a,
 0620/a, 1275/b, 1677/a, 1844/b,
 1935/a, 2352/b, 2561/a, 2666/b,
 3684/a, 3684/b, 4210/b, 4480/a
 v.+ sa 1095/b, 1189/b, 1571/b,
 1693/a, 1968/b, 2158/a, 2576/a,
 3526/b, 3558/b, 4606/a
 v.+ sın 3714/a
 v.+ um 3210/b

v.+ umuz 3014/b

var-: -134- [T.] Varmak, gitmek.

v. 0715/b, 2025/b, 2263/a, 2324/a,
 2556/b, 2607/a, 3880/b, 3959/b,
 4330/a, 4402/b, 4417/b, 4429/b

v.- a 1363/b, 1876/b, 2330/b,
 2523/a, 3399/a, 3562/b, 4179/a,
 4229/b

v.- alar 1887/b

v.- alum 2224/b, 4593/a

v.- am 0046/b, 0655/b, 0749/a,
 1676/b, 2192/a, 3864/b, 3945/b,
 4429/a

v.- asam 2813/b

v.- asın 2627/a; (yakın v.) 2634/a

v.- avan 3871/b

v.- avuz 0744/a, 2616/b

v.- aydı 2977/b; (eline v.) 0247/b

v.- ayduñ 1804/b

v.- ayın 1071/a, 2260/a, 3287/a,
 3833/b

v.- dı 0472/a, 0474/a, 0550/a,
 0552/a, 0688/a, 0897/b, 0994/a,
 1180/a, 1555/b, 2026/a, 2046/a,
 2221/a, 2245/b, 2267/a, 2271/a,
 2279/a, 2345/a, 2563/a, 2396/a,
 2477/a, 2477/b, 2495/a, 2502/a,
 2503/b, 2608/a, 2647/b, 2652/b,
 2658/a, 2663/a, 2673/b, 2973/b,
 4319/a, 4331/a, 4482/a, 4501/b;
 (katına v.) 2159/b; (yakın v.)
 4427/a

v.- dılar 1216/a, 2216/a, 4406/a

v.- duğıyçun (yol v.) 3702/a

v.- dum 1651/b, 2803/b, 3337/a,
 3337/b; (yakın v.) 3338/a

v.- duñ 1120/b

v.- dur 0270/a

v.- ıcağ (yakın v.) 2633/b

v.- ıdı 0404/a

v.- ınca 0922/b

v.- madın 2086/a

v.- mağa 4178/b

v.- mağ 0450/a, 2444/a

v.- maya 0450/b, 0712/a

v.- mazsa 1291/a

v.- mış 1682/b

v.- sun 1864/a

v.- u 2622/b

v.- uban 0937/a, 0962/b, 1238/b,
2230/b, 2343/b, 2483/b, 4426/a
v.- uñ 2014/a, 2232/a, 2695/a,
4369/b
v.- up 0495/a, 0751/b, 1336/a,
2024/a, 2265/b, 3389/a, 3405/a,
3589/a, 3769/b
v.- updur 0569/b
v.- ur 1324/b
v.- urdı 2776/a, 3059/b, 3064/b,
3207/a, 3282/a, 3850/b; (yol v.)
3059/a

varlık: -1- [T.] Varlık, var olma durumu.
v.+ ıyıla 1875/a

vaşf: -5- [Ar.] Bir kimse veya şeyin taşıdığı
hâl, sıfat, nitelik.
v. (v. it-) 4294/a
v.+ a 2896/a
v.+ ı 0274/b, 2164/b
v.+ ıyla 3873/b

vâşıl/ vaşl: -4- [Ar.] Ulaşan, erişen.
v. (v. ol- “ulaşmak, erişmek”)
0841/a
v.+ a 0876/b
v.+ ıyıla 2378/b
v.+ uñ 1653/a

vaşıyyet: -2- [Ar.] Nasihat, öğüt.
v. (v. eyle-) 0059/b; (v. kııl-) 0688/b

vây: -10- [T.] Eyvah.
v. 0580/b, 1268/a, 2399/b, 2682/b,
2760/b, 3352/b, 3505/b, 4148/b
v.+ um (âhum u v.) 3336/b
v.+ uñ 2887/b

ve: -19- [T.] Bağlama edatı, ve.
v. 0057/b, 0058/b, 0059/a, 0060/a,
0372/a, 0543/b, 0623/a, 1191/a,
1750/a, 1892/a, 2491/b, 2550/b,
2736/b, 2920/b, 2980/a, 3043/a,
3532/b, 4098/a, 4336/a

vebâl: -2- [Ar.] Günah doğuracak ve insanı
ahiret azabına sürükleyecek olan
ağır sorumluluk.
v.+ i 2447/b

v.+ üñde 0685/a

vefâ: -14- [Ar.] 1. Sözünde durma, sözünü
yerine getirme.
v. 2766/b, 2767/a, 3917/b; (v. kııl-)
2765/a
2. Sevgi ve dostlukta sadakat,
bağlılık.
v. 0097/a, 0625/a, 0656/b, 2685/b;
(v. kııl-) 0626/a, 0626/b, 3131/b,
3216/a
v.+ ñ 3224/b
v.+ nuñ 4444/b

vefâ-dâr: -8- [Ar.+Far.] Vefalı,
dostluğunda ve sevgisinde sebat
eden, dostluğuna bağlı olan.
v. 0180/a, 0627/b, 3239/a, 4301/a,
4320/b; (v.- ı nübüvvet) 0198/b;
(yâr-i v.) 0447/a; (v. ol-) 2864/b

vefâsuz: -5- [Ar.+T.] Vefası olmayan,
sevgisinde, dostluğunda sebat
göstermeyen.
v. 2019/b, 3992/a, 4503/b
v.+ a 1784/b
v.+ lara 0625/b

veger: -41- [Far.] Eğer, şayet.
v. 0036/a, 0114/b, 0116/a, 0404/b,
0462/b, 0465/b, 0467/a, 0617/b,
0623/a, 0692/a, 0743/a, 0967/a,
1092/a, 1108/a, 1215/a, 1301/b,
1498/b, 1499/a, 1571/b, 1627/b,
1682/a, 1695/b, 1803/a, 1865/a,
1907/b, 1927/b, 2499/a, 2851/a,
2855/b, 2906/a, 3047/a, 3060/a,
3062/a, 3102/b, 3184/a, 3184/b,
3246/a, 3686/a, 3773/a, 3947/a,
4627/b

vegerni: -4- [Far.] Eğer, şayet.
v. 0031/a, 2317/a, 3711/b, 4414/b

veger nî: -1- [Far.] Eğer, şayet.
v. 2499/a, 4044/a

veled: -1- [Ar.] Çocuk.
v.+ sin 0054/b

velî: -35- [Far.] Ama, fakat, lakin.

v. 0186/a, 0347/b, 0893/a, 1027/b,
1152/a, 1174/b, 1363/a, 1389/a,
1605/b, 1640/a, 1646/a, 1737/b,
2094/a, 2095/b, 2426/b, 2434/b,
2448/b, 2466/a, 2473/a, 2788/b,
2954/b, 3439/b, 3460/b, 3555/b,
3625/a, 3645/b, 3811/a, 3873/a,
3875/b, 3899/b, 4091/b, 4167/a,
4238/a, 4532/b, 4540/a

velîkin: -28- [Far.] Ama, fakat, lakin.

v. 0756/a, 0904/a, 1050/a, 1198/a,
1492/b, 1647/b, 1660/b, 1750/a,
2361/b, 2377/b, 2543/a, 2625/a,
2690/b, 2734/a, 2750/a, 3153/b,
3256/a, 3297/b, 3481/a, 3505/a,
3638/a, 3845/b, 3857/b, 3897/a,
3916/a, 3950/a, 4173/a, 4619/a

Vestâ vü Zendi: -1- ‘Zend-Avesta’, Eski
İran inancı olan Zerdüştlüğün
kutsal kitabıdır.

V. 1287/a

Vestâ-hîz: -1- [Far.] Zerdüştlüğün kutsal
kitabını kaldıran, tutan.

V. (V. ol-) 4539/b

veyâ: -18- [Ar.+Far.] Veya, ya da.

v. 0148/b, 0211/b, 0238/b, 0324/a,
0684/b, 0689/b, 0865/a, 0908/b,
0925/b, 0935/b, 1680/b, 1825/a,
2045/b, 2298/b, 2625/b, 3627/b,
3673/b, 3940/b

veyâhüd: -1- [Ar.+Far.] Yahut, veya.

v. 2812/b

Veyse: -1- Veyse ve Râmin mesnevisinde
Râmin’in aşkıdır.

V. (V. gibi) 3773/b

vezir: -14- [Ar.] Vezir.

v. 1814/a, 2043/b
v.+ e 1873/a
v.+ i 0954/a, 1874/a, 2301/a
v.+ idür 0948/a
v.+ ile 1810/b
v.+ inden 4441/a

v.+ ine 0945/a, 2297/a

v.+ ini 1859/b

v.+ üñ 0051/a, 0074/b

vezn: -1- [Ar.] Tartma, tartı.

v. (v. it-) 2807/a

vilâyet: -2- [Ar.] Diyar, memleket.

v. 2452/a; (v. vir-) 0860/a

vir-: -315- [T.] 1. Vermek.

v. 0284/b, 0381/b, 0440/a, 0645/a,
0817/b, 0836/b, 0886/a, 1101/b,
1191/b, 1545/a, 1799/b, 1830/a,
1974/a, 1976/b, 2054/a, 2057/a,
2077/a, 2118/b, 2210/a, 2251/b,
2267/b, 2413/a, 2598/a, 2598/b,
2653/b, 2682/b, 2725/a, 2928/a,
2957/b, 3188/a, 3447/b, 3491/b,
3493/a, 3501/b, 3601/a, 3705/a,
3788/a, 3909/b, 4417/a; (eline v.)
3011/a, 3374/b; (mâl v.) 2076/a;
(ni‘met v.) 2339/b; (tahtuñ v.)
0394/a

v.- diler 0349/b, 0715/b, 4543/b

v.- diyse 2193/a

v.- düğine 4649/a

v.- düm 1963/a, 1996/a, 3828/a

v.- düñ 0077/b, 0087/b, 1704/a

v.- e 0755/b, 1300/b, 1604/b,
2642/a, 3129/b, 4404/b, 4511/a

v.- em 0027/b, 1034/a, 1880/b,
2192/b, 2662/b, 3162/b, 4537/b,
4998/a, 4998/b

v.- en 1065/a

v.- endür 2569/a

v.- esin 0619/a, 2278/b

v.- evüz 1866/a, 1879/b, 3403/b

v.- me 1074/b

v.- mege 0605/b

v.- mek 1056/b

v.- mez 1475/a

v.- meziseñ 3238/a

v.- miş 0105/a, 0771/b, 1350/a;
(hâbbe v.) 4253/a

v.- mişdi 1131/a, 2326/a

v.- mişdür 1099/b

v.- seydi 2829/b

v.- sün 0839/b

v.- ü 3842/b

v.- üñ 0699/b, 2352/a
v.- üp (balçıkını v.) 2652/b; (çīnī v.) 2549/b; (қанат v.-) 0044/b; (mührini v.) 2275/b
v.- ür 0020/b, 0516/b, 1332/b, 3234/b, 3969/a
v.- ürise 3377/b
v.- ürse 0628/a
2. Kız evladı evlenmek üzere üzere bir erkeğe vermek.
v.- di (kızın v.) 2481/a
3. Feda etmek.
v.- eler 1278/b
4. Yardımcı fiil.
v. (Bendūy v.) 2320/a; (cüst v.) 2666/b; (dāne v.) 1584/b; (dutsaқа v.) 1652/a; (gülşen v.) 4574/b; (cevāb v.) 1726/b; (göñül v.) 0005/a; (haber v.) 1120/b, 1734/b, 2712/a, 3164/b; (mihrümüz v.) 0453/b; (öpmek v.) 1625/a; (rıżāy v.) 3723/b; (şabr u tākāt v.) 0078/a; (sen v.) 4576/b; (şenā v.) 0007/b; (su v.) 1966/a; (tanuqlıq v.) 4629/a; (yalım v.) 1074/a; (yol v.) 3937/a; (zekātı v.) 1594/b
v.- di (añul v.) 4360/b; (bahtı v.) 1924/a; (baş v.) 1923/b; (beglik v.) 2479/a, 2492/b; (cān v.) 2702/b, 3424/b, 4211/b, 4515/a, 4516/a; (cevāb v.) 0457/b, 0670/a, 1087/a, 1122/a, 1596/a, 1832/a, 2904/a, 3105/a, 3128/a, 3178/a, 3512/b, 3614/a, 3624/a, 3632/a, 3820/a; (dād v.) 0295/a, 2174/b; (destūr v.) 1376/a, 1386/a; (diyü v.) 2604/b; (elķāb-ı revnaқ v.) 0204/a; (gevher-mülk v.) 1533/a; (göñül v.) 2743/b; (güher v.) 2340/a; (haber v.) 1727/a, 3763/a; (haber v. degül) 2776/b; (hıl'at v.) 2339/a, 4266/b; (icāzet v.) 3951/a; (menşūr v.) 2346/a; (mühri v.) 2654/b; (nār u çok bār v.) 3443/b; (naşīhat v.) 2398/a; (nāz v.) 1521/b; (oğlan v.) 0281/b; (oğul v.) 0251/a; (ögüt v.) 2701/a; (pārsālıq v.) 1365/a; (revnāq v.) 3515/a; (revnaқ u nūr v.) 1535/b; (sa'ādet v.) 1534/a; (selām v.) 3125/a; (şīrīnlik v.)

2975/a; (tanuqlıq v.) 3639/b; (yıl v.) 0297/b, 1833/a, 3415/a; (zārī v.) 4665/b; ('ivāz v.) 4268/b
v.- diler (and v.) 3347/a; (baş v.) 1921/a; (haber v.) 0500/a, 3006/a
v.- düğini (dil v.) 2144/b
v.- dük (ögüt v.) 2021/a
v.- düm (boyun v.) 4128/b; (cevāb v.) 3341/b; (göñül v.) 3915/a; (inşāf i.) 2795/b; (ögüt v.) 2012/a
v.- düñ (bellü v.) 1179/b; (berātı v.) 2872/a; (destur v.) 1713/b
v.- e (adı v.) 0393/a; (baş v.) 2949/a; (boyın v.) 3190/b; (cevābı v.) 2016/a; (destūr v.) 4428/a; (göñül v.) 3562/a; (mühlet v.) 0237/a; (nūr v.) 4005/b; (oқыу v.) 0898/a; (pādāş v.) 1085/b; (yemiş v.) 1925/b
v.- em (cān v.) 0750/a, 1154/a, 2772/b; (oda v.) 1075/b
v.- en (ārāyış v.) 3464/a; (bār.ı bārī v.) 0195/b; (cānı v.) 3462/b; (ferrile dād v.) 2282/a; (özi v.) 2270/b; (revnaқ v.) 2914/b; (yimiş v.) 3464/b
v.- esin (yıl v.) 0647/b, 1940/b
v.- eydi (yile v.) 0661/a
v.- eydüm (boyın v.) 0892/a
v.- eyimiş (hasret v.) 2924/a
v.- gil (hem ten v.) 4365/b; (yile v.) 0779/b
v.- ince (yıl v.) 1195/b
v.- me (düşmen v.) 0080/a; (gönül v.) 3155/a, 4582/a; (kayguya v.) 2007/a; (yile v.) 2331/a
v.- medi (ögütüm v.) 2012/b; (va' de v.) 3127/a; (yol v.) 2494/a
v.- medügin (yol v.) 4033/a
v.- megil (yol v.) 4650/a
v.- mek (cānı v.) 3672/a; (dil v.) 1902/a
v.- mesem (dād v.) 0201/a
v.- meye (nūr v.) 0017/b, 0860/a
v.- meyen (baş v.) 0035/b
v.- mez (amān v.) 2925/a; (yol v.) 3772/a
v.- mezdi (destur v.) 2474/a
v.- mezidi (mehcūr v.) 2474/b

v.- miş (devr-i zamān v.) 4446/b;
 (sa' ādet v.) 0263/b, 2356/b
 v.- mişdi (ad v.) 3335/b; (nām v.)
 1731/a
 v.- mişem (baş v.) 4093/a; (nūr v.)
 3885/a
 v.- mişidi (andı v.) 2467/a
 v.- señ (selāmı v.) 2860/a
 v.- sün (inşāfını v.) 4374/b
 v.- ü (alkış v.) 1881/b
 v.- üp (alkış v.) 2264/b; (bahā v.)
 2641/b; (hıl' at v.) 2478/b; (huccet
 v.) 0026/b
 v.- üpdür (ad v.) 3125/b; (boyun v.)
 2755/a
 v.- ür (arğa v.) 1807/a; (balı v.)
 0630/b, 2421/a; (hūr v.) 0017/a;
 (kaygu v.) 3425/b; (kut v.) 3519/a;
 (özini v.) 2782/a; (rāhat v.) 2927/a,
 3524/b; (selāmı v.) 3089/a; (şeref
 v.) 0223/a; (tanıklık v.) 4613/b;
 (yile v.) 0435/b, 1276/b, 2894/b
 v.- ürdi (andı v.) 1375/a; (cānını v.)
 1102/b, 2413/b; (cevābın v.)
 2777/a; (ferah v.) 2344/b; (göñül
 v.) 4449/b; (haber v.) 0694/b; (öğüt
 v.) 2003/b; (peygām v.) 2396/b;
 (rengile v.) 0406/b; (revnaķ v.)
 2944/b; (tāb v.) 0287/a, 4527/b;
 (tanıklık v.) 0403/a; (teskīn v.)
 4457/a; (ümīd v.) 2410/a
 v.- ürdüm (gönül v.) 3874/b
 v.- ürem (tanıklık v.) 0074/a
 v.- üridi (ışık v.) 4470/b
 v.- ürin (and v.) 3176/a
 v.- ürise (nüş v.) 1188/b
 v.- ürlendi (nişarı v.) 4206/b
 v.- ürse (amān v.) 1279/b; (boyın
 v.) 0743/a; (yüz v.) 0798/a
 v.- ürsem (haber v.) 0965/b
 v.- ürseñ (fermān v.) 2955/a
 v.- ürsin (rūzī v.) 3719/a

vīrān: -10- [Far.] Kırık, kırılmış, harab.
 v. 0170/b, 1095/b, 1951/b, 1968/b,
 4333/b; (v. ol-) 0159/b, 0326/b; (v.
 kıl-) 0484/b1129/a2687/b
 v.+ da 3041/b

virāne: -1- [Far.] Yıkılmış, harap olmuş
 eski yapı.
 v. 0779/b

vird: -1- [Ar.] Belirli zamanlarda manevi
 bir görev olarak düzenli şekilde
 okunan ayet veya dualar.
 v.+ ile 0007/b

viribi-: -35- [T.] Göndermek, irsal etmek.
 v.- 1217/a
 v.- çün 2659/a
 v.- di 0607/b, 0846/b, 0932/a,
 1311/a, 1756/b, 2162/a, 2597/a,
 3123/a, 3499/b, 3605/b, 4220/b,
 4236/a, 4634/b; (peygāmı v.) 4222/b
 v.- diklerüm 1848/a
 v.- diler 3404/a
 v.- düm 0814/b; (şād v.) 1997/a
 v.- dūñ 3849/b
 v.- gil 3399/a
 v.- mediyse 3136/b
 v.- mek 3832/b
 v.- miş
 v.- miş 0635/a, 2531/b; (v. degül)
 2812/a
 v.- mişdür 2672/b
 v.- rse 0842/a
 v.- rseñ 2317/a, 2588/a
 v.- ye 2818/b
 v.- yem 0838/a, 0909/a
 v.- yüp 3558/a

vişāk: -1- [Ar.] Antlaşma.
 v.+ a 3772/a

vişāl: -2- [Ar.] Sevdiğine kavuşma, vuslat.
 v.+ ı 2855/a
 v.+ üñ 2882/b

vucūh: -1- [Ar.] Memleketin ileri gelenleri,
 tanınmış ve nüfuzlu kimseler, eşraf.
 v. (v.- ı harc) 0715/b

vur-: -2- [T.] 1. Öldürmek veya yaralamak:
 v. (düşmenlere v.) 1705/b
 2. Sürmek.
 v.- ur (tezyin v.) 0221/b

vü: -355- [Far.] Bağlama edatı, ve.

v. 0014/a, 0020/b, 0034/a, 0086/b,
0128/a, 0156/a, 0164/a, 0169/a,
0169/b, 0170/a, 0188/b, 0189/a,
0228/b, 0231/b, 0240/a, 0241/b,
0243/a, 0255/b, 0260/b, 0283/a,
0323/a, 0329/a, 0339/b, 0365/b,
0379/b, 0380/a, 0380/b, 0381/a,
0382/b, 0383/a, 0385/b, 0409/b,
0421/b, 0439/b, 0459/a, 0469/a,
0473/b, 0482/b, 0504/b, 0541/b,
0543/a, 0547/b, 0555/a, 0578/b,
0614/a, 0640/a, 0647/a, 0658/a,
0658/b, 0662/b, 0675/b, 0691/b,
0717/b, 0738/a, 0747/a, 0792/b,
0795/b, 0799/a, 0803/b, 0814/b,
0817/b, 0826/b, 0839/a, 0841/b,
0856/b, 0857/a, 0874/b, 0888/b,
0912/a, 0914/b, 0915/a, 0919/b,
0921/a, 0929/a, 0949/a, 1000/b,
1012/a, 1048/b, 1066/a, 1075/b,
1078/b, 1088/a, 1096/b, 1105/a,
1114/a, 1167/b, 1182/a, 1183/b,
1184/b, 1186/a, 1196/b, 1226/b,
1244/b, 1278/a, 1279/b, 1280/b,
1287/a, 1297/b, 1317/b, 1336/b,
1337/b, 1341/b, 1342/a, 1346/b,
1366/b, 1387/a, 1406/a, 1412/a,
1423/b, 1428/a, 1441/a, 1443/b,
1478/b, 1559/a, 1612/b, 1618/b,
1650/b, 1664/a, 1666/a, 1672/b,
1720/b, 1724/b, 1743/b, 1758/a,
1768/a, 1769/a, 1773/b, 1774/b,
1777/b, 1795/b, 1796/a, 1800/b,
1805/a, 1823/b, 1858/a, 1872/a,
1876/b, 1891/a, 1907/b, 1910/b,
1920/b, 1924/a, 1930/a, 1937/b,
1941/a, 1958/b, 1969/b, 1992/b,
1993/b, 1994/b, 2008/b, 2027/a,
2033/b, 2035/b, 2054/a, 2059/b,
2067/a, 2069/a, 2086/b, 2091/a,
2095/a, 2103/a, 2149/a, 2169/a,
2173/a, 2183/b, 2185/b, 2194/b,
2195/a, 2195/b, 2198/a, 2202/a,
2213/a, 2214/a, 2215/a, 2217/a,
2235/a, 2236/b, 2238/b, 2247/b,
2249/b, 2266/a, 2267/b, 2271/a,
2279/b, 2283/a, 2285/b, 2289/b,
2315/b, 2317/b, 2333/a, 2341/b,
2356/a, 2361/a, 2380/b, 2415/b,
2427/b, 2454/a, 2460/a, 2465/a,

2466/b, 2477/b, 2481/a, 2489/b,
2495/a, 2509/b, 2520/b, 2533/b,
2539/b, 2577/b, 2579/b, 2587/b,
2592/a, 2598/b, 2655/a, 2689/a,
2689/b, 2700/b, 2704/b, 2718/b,
2731/a, 2775/b, 2828/b, 2878/a,
2888/b, 2904/b, 2907/b, 2908/b,
2910/b, 2922/a, 2960/b, 2964/a,
2978/b, 2989/a, 2991/a, 3008/b,
3012/b, 3032/b, 3043/a, 3078/b,
3100/b, 3122/a, 3129/b, 3142/b,
3170/a, 3174/b, 3186/a, 3210/a,
3290/a, 3290/b, 3295/b, 3311/b,
3328/b, 3360/b, 3377/a, 3378/b,
3384/b, 3391/a, 3401/b, 3405/b,
3425/a, 3443/b, 3451/b, 3462/a,
3476/b, 3496/b, 3498/a, 3500/b,
3504/b, 3505/b, 3507/b, 3531/b,
3561/a, 3568/a, 3599/a, 3605/b,
3607/a, 3607/b, 3654/a, 3658/a,
3665/a, 3683/a, 3683/b, 3721/a,
3731/b, 3733/a, 3734/a, 3745/b,
3760/b, 3766/a, 3780/b, 3833/a,
3841/b, 3843/b, 3860/b, 3952/b,
3965/b, 3966/a, 4032/a, 4045/b,
4049/b, 4053/a, 4091/a, 4123/a,
4125/a, 4151/a, 4159/a, 4165/a,
4188/b, 4197/a, 4197/b, 4218/b,
4254/a, 4259/b, 4260/a, 4272/b,
4276/a, 4278/a, 4283/b, 4284/b,
4291/a, 4321/b, 4323/a, 4327/a,
4340/b, 4356/a, 4362/a, 4388/a,
4402/b, 4407/b, 4421/b, 4439/a,
4439/b, 4461/b, 4475/a, 4475/b,
4492/b, 4493/b, 4501/a, 4501/b,
4502/b, 4541/b, 4542/b, 4577/a,
4623/b, 4633/a, 4656/b, 4666/b

vücūd: -2- [Ar.] 1. Varlık.

v.+ ı 0095/a

2. Beden, vücut.

v.+ ı 3036/a

Y

yā: -53- [Far.] Ya da, veya.

y. 0045/b, 0192/a, 0354/b, 0630/b,
0689/b, 0728/a, 0934/b, 0991/a,
1154/b, 1205/b, 1341/b, 1370/b,
1836/a, 1837/b, 2298/b, 2364/b,
2375/b, 2508/a, 2508/b, 2625/b,
2819/b, 2918/b, 3073/a, 3320/b,
3549/a, 3599/b, 3633/b, 3674/b,
3679/b, 3782/b, 3817/b, 3849/a,
3849/b, 3922/a, 3948/b, 3961/b,
4109/a, 4109/b, 4110/b, 4224/b,
4242/a, 4294/a, 4294/b, 4415/b,
4473/a, 4564/b, 4574/a, 4673/b

ya: -10- [Far.] Ya da, veya.

y. 0064/b, 0168/a, 0628/b, 1421/a,
1550/b, 1672/b, 1699/b, 2829/a,
4473/b, 4557/b

ya: -2- [T.] Yay, ok atılan yay.

y.+ sını 0301/b, 1465/a

yaban: -14- [T.] 1. İnsan yaşamayan ıssız yer.

y.+ a 0087/a, 0898/b, 2462/b,
3332/a, 3864/b, 4589/b; (y. at-) 1477/b, 2390/b; (y. kaç-) 4097/b;
(y. şal-) 3942/b; (y. yat-) 3084/b
y.+ da 2188/a

2. (Hayvanlar için) Kendiliğinden yetişen, yabani.
y. 3051/b

yad: -17- [T.] Yabancı.

y. 0324/a, 0347/a, 0670/b, 0942/b,
1955/b, 2189/a, 2457/a, 2527/b,
2793/b, 3125/a, 3654/b, 4301/a,
4342/a; (y. ol-) 0346/a
y.+ ı 4289/a
y.+ ıraksın 3837/b
y.+ lar 0161/b

yād: -37- [Far.] Hatırlama, anma.

y.+ a (y. getir-) 4485/b
y. 4046/b; (y. dut-) 0278/b, 0359/a,
1708/a, 1836/b, 2917/a; (y. eyle-) 3470/b; (y. it-) 0160/a, 0567/a,
2387/a, 3283/a, 3847/a, 3945/b,

4023/b, 4176/b, 4286/b, 4395/b; (y. kıl-) 0032/b, 0191/b, 0357/b,
0446/b, 0808/a, 1302/b, 1818/a,
1973/a, 2335/a, 2457/b, 2693/b,
2704/b, 3048/a, 3220/b, 3965/a,
4371/b; (y. ol-) 2835/a, 3154/a,
3286/b

yāde: -1- [Far.] Hatıra.

y. 4364/b

yadırğa: -1- [T.] Alışmamak, yabancılik çekmek.

y.- ma 3478/b

yādigār: -2- [Far.] Bir kimseyi veya olayı hatırlatmak üzere verilen yahut onlardan kalan şey.

y. (y. ol-) 4652/b

y.+ ı 0173/b

yadlık: -1- [T.] Yabancılik, bigânelik, ayrı gayrılık.

y. 1913/b

yağ: -8- [T.] Yağ.

y. 1096/b, 1536/b, 2963/b, 3247/b,
4661/b; (y. sızır-) 0717/b
y.+ ı 0611/b, 3025/b

yağ: -2- [T.] Yağmak.

y.- a 3427/b

y.- duğı (tolu y.) 2475/b

yağdur: -1- [T.] Yağdırmak.

y.- urdı (havâdan y.) 2239/b

yağı: -20- [T.] Düşman.

y. 1015/b, 1205/a, 2687/b, 3357/b,
4393/b; (y. ol-) 0611/a, 0777/b,
1618/a
y.+ dan 1863/a, 1865/a
y.+ lar 1865/b
y.+ muvan 1678/b
y.+ nuñ 0938/a
y.+ sı 0302/a
y.+ sını 1091/a
y.+ sından 0972/b
y.+ ya 0946/a, 1936/b, 4358/b
y.+ yı 1708/b

yağla-: -1- [T.] Yağ sürmek.

y.- mak 3931/b

yağma: -4- [Far.] Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan.

y. 1820/a, 1891/a, 1900/b; (y. kıl-) 0339/b

yağmacı: -1- [Far.+T.] Yağma eden, yağmacı.

y. 3292/b

yağmala-: -1- [Far.+T.] Yağma edip ele geçirmek, yağma etmek.

y.- dılar 4395/a

yağmur: -5- [T.] Yağmur.

y. 2875/b, 3055/a, 3978/b

y.+ ca 3057/b

y.+ ından 1450/b

yağni: -1- [Far.] Bol soğanla pişirilen et yemeği.

y.+ den 2405/b

yağşı: -4- [T.] Güzel, iyi.

y. 0575/a, 0632/a, 0827/b, 1644/b

yahtu: -2- [T.] Nur, ziya, şule, aydınlık.

y. 1096/b

y.+ sı 1321/b

yahtulandır-: -1- [T.] Aydınlatmak.

y.- duñ 0077/a

yahtulu: -1- [T.] Nurlu.

y. (y. baht) 2714/a

yāhūd/ yāhūd: -9- [Far.] Bağlama edatı, veya.

y. 0787/b, 1028/b, 1862/b, 2834/b, 3723/a, 3981/b, 3996/b, 4000/b, 4125/a

yaq-: -25- [T.] 1. Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak.

y.- a (odına y.) 0324/b

y.- am 4480/a

y.- an 3430/b

y.- ar (y. gibi) 3037/b

y.- arvan 3330/b

y.- ardı (od gibi y.) 3751/a

y.- dı 0520/a, 4482/b; (oda y.) 0870/a

y.- ıla 3486/b

y.- ma 0193/b

2. Çok güçlü, ızdırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

y.- an (bağırı y.) 3441/a (gönül y.) 2942/a

y.- arıdı (gönülün y.) 3076/b

y.- dı (bağırını y.) 3450/a, 4145/b

y.- ıcı (y. āvāz) 4154/a

y.- maya 3923/b

y.- mış (için y.) 3037/b

y.- up (gönülü y.) 1541/b

3. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek.

y.- ar 3219/b

y.- dı 2743/a, 3470/a

y.- dılar 1394/b

y.- ğıl 4631/b

yaqa: -3- [T.] 1. Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü.

y.- am 3276/b

y.+ mı (y. al- “etkisi altında kalıp kendini kurtaramamak”) 1711/a

y.+ sını 3142/a

2. Kıyı, kenar, taraf.

y.+ sından 2745/a

yākar-: -1- [T.] Yalvarmak, dua etmek.

y.- a 2811/b

yaqıl-: -6- [T.] Yakılmak.

y.- dı 3094/a; (oda y.) 3036/a, 4524/a, 4555/b

y.- upvan (oda y.) 4143/b

y.- urdı (odına y.) 2943/b

yaqın: -48- [T.] 1. Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer).

y. 0005/a, 0518/b, 0734/b, 0974/a, 1112/a, 1195/a, 1315/b, 1463/a, 1756/a, 1766/a, 2472/a, 2523/a, 2563/a, 2698/a, 3012/a, 3662/a, 3777/b, 4025/a, 4273/b, 4338/a; (y.

bil-) 2774/a; (y. gel-) 2136/a; (y. ir-) 1060/a; (y. kon-) 2222/a; (y. ol-) 0981/b; (y. otur-) 2577/b; (y. var-) 2633/b, 2634/a, 3338/a, 4427/a
y.+ da 0315/a, 0593/b, 0669/a, 1002/b, 1299/a, 1871/a, 4346/b
y.+ dan 3628/b
y.+ dur 2090/a, 2090/b, 4109/b, 4384/b
y.+ ırak 4018/b
y.+ lar 0895/a
2. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.
y. 1939/a,
y.+ lar 2994/a
y.+ lardan 3013/a
3. Erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan.
y. 2624/a

yakınlık: -1- [T.] Yakın olma, yakınlık.
y.+ dan 3077/b

yakış: -5- [T.] Uygun olmak, iyi karşılanmak, münasip olmak.
y. 2636/b
y.- a 2599/b
y.- dı 4028/b
y.- maya 3926/b
y.- mayam 3926/b

yaklaş: -1- [T.] Yaklaşmak.
y.- dı 2138/a

Ya'küb: -1- Hz. Yakub.
Y. 4674/a

Ya'küb: -1- Asıl adı Fahrüddin Yakub b. Muhammed olan Fahrî'dir.
Y. 0885/b

yâküt: -15- [Ar.] Değerli taş, yakut.
y.1663/a, 2065/b, 2178/b, 2706/b, 2971/a, 2971/b, 3519/b; (mühr-i y.) 4251/a; (y. aç- "çiçek açmak") 3909/a
y.+ a 1663/b, 4251/b
y.+ ıla 0995/b, 3941/a
y.+ ıdı 0286/b
y.+ uñ 2289/b

yala: -1- [T.] Yalamak.
y.- r (y. ıdı) 3054/b

yalan: -2- [T.] Yalan.
y. 0601/b, 3261/a

yalansuz: -1- [T.] Yalansız.
y. 1967/a

yalavaç: -1- [T.] Peygamber, resul, elçi, haberci.
y. 0852/a

yalım: -2- [T.] Derece, mertebe.
y. 1074/a
y.+ uñ 3955/a

yalımlu: -1- [T.] Yüksek mertebeli.
y. 4468/a

yalıñ: -3- [T.] Alev.
y. 0985/b
y.+ ı 3640/a, 3640/b

yalın: -3- [T.] Çıplak, üryan, açık, kapsız, örtüsüz.
y. 1225/b, 2633/a, 3085/b

yalıncak: -3- [T.] Çıplak, uryan, cascavlak.
y. 2087/a, 2569/b
y.+ a 4542/a

yalman: -1- [T.] Kılıcın, kamanın, bıçağın, mızrağın, süngünün ağzı veya ucu.
y.+ ı 0305/b

yalu: -1- [T.] Tayları bağlamak için kullanılan ip, örk.
y. 3752/b

yaluñuz: -25- [T.] 1. Yalnız, tek başına.
y. 0711/b, 2237/a, 2630/a, 2657/a, 2658/a, 2770/a, 2792/a, 2792/b, 3043/a, 3070/b, 3542/a; (y. kal-) 0804/a, 3226/a, 3666/a; (y. ol-) 1377/a
y.+ am 4500/a
y.+ dı 1531/b, 4427/a
y.+ dur 4099/a
y.+ ıdı 1533/b

2. Sadece, yalnızca.
y. 0847/a, 1337/a, 2408/b, 2807/b,
3592/a

yaluñuzlık: -3- [T.] Yalnızlık.

y. 3715/a
y.+ a 3840/a
y.+ da 4099/b

yāl ü bāl: -2- [Far.] Boypos, boypos
düzgünlüğü.

y.+ ı 0169/b
y.+ ın 4042/b

yalvar-: -12- [T.] Yalvarmak.

y. 1217/a
y.- anuñ 3696/a
y.- ayın 2260/b
y.- dı 0809/a
y.- duğıyçun 3702/b
y.- ısaruz 1677/b
y.- sa 1217/b
y.- u 1218/a, 1648/a, 2778/a,
3929/a
y.- up 1569/b

yan-: -40- [T.] 1. Yanmak.

y.- am 1619/b, 3232/b
y.- ayın 1699/b
y.- ar 2350/b, 3247/a, 3751/a,
3889/b, 3957/a, 3958/b, 4016/b,
4466/b; (ciger y.) 4090/a; (gönül y.)
3262/b
y.- aram 3227/a
y.- ardı 3304/b
y.- aruz 3475/b
y.- dı 0439/a, 2255/a, 2255/b,
2876/a, 2876/b, 2894/a, 3002/a,
4378/b; (cāmı y.) 2978/b; (içi y.)
4505/b, 4376/b
y.+ ı 1103/b
y.- mışla (içi y.) 1587/a
y.- mışlarla (içi y.) 4122/a
y.- sun 2753/b
y.- mışdur (odıla çırağı y.) 1665/b
2. Isı, ışık veren bir konuma
geçmek.
y.- ar, 4501/b, 4502/b, (y. mum)
1549/b, 3487/a, 3487/b
y.- aram 3682/b

y.- arvan 3262/a

yan: -12- [T.] Taraf.

y.+ a 0203/b
y.+ ı 1208/b, 1691/b
y.+ ın 0593/a, 3049/a, 4020/a
y.+ ına 2597/b
y.+ ında 0501/b, 1990/a, 2717/a
y.+ um 1653/a
y.+ uñda 3225/b

yaña: -45- [T.] Taraf, tarafta, taraftan,
tarafına.

y. 0456/b, 0500/b, 0502/b, 0540/b,
0594/a, 0659/a, 0741/b, 0875/a,
0976/b, 0992/a, 0993/a, 1067/a,
1175/a, 1176/a, 1204/a, 1344/a,
1345/b, 1387/b, 1499/b, 1505/a,
1550/b, 1576/a, 1624/b, 1643/b,
1838/b, 1872/b, 1908/b, 2102/a,
2267/a, 2269/a, 2296/a, 2343/a,
2448/a, 2513/a, 3021/a, 3050/a,
3588/b, 3737/a, 3737/b, 3915/b,
4032/a, 4043/b, 4070/b

yañadan: -9- [T.] Taraf, tarafta, taraftan,
tarafına.

y. 0629/b, 0831/b, 1156/a, 1395/a,
1395/b, 1507/a, 2944/b, 4318/b,
4373/b

yañadın: -10- [T.] Taraf, tarafta, taraftan,
tarafına.

y. 0978/a, 1175/a, 1333/a, 1803/a,
1886/b, 2018/a, 2614/a, 2775/a,
4148/a, 4148/b

yañaru: -2- [T.] Taraf, tarafta, taraftan,
tarafına.

y. 0821/b, 4180/b

yañak: -18- [T.] Yanak.

y.+ a 4029/a
y.+ ı 0416/a, 0512/b, 0578/b,
0856/a, 1197/a, 1787/a, 2060/b,
4191/b, 4381/b
y.+ ın 3300/a
y.+ ına 0506/a
y.+ lar 1990/b
y.+ ları 4322/b, 4492/a

y.+ um 3264/a, 3881/a, 3891/a

yañaklı: -5- [T.] Yanaklı, yanağı olan.
y. (gül y.) 0786/a, 0809/a; (güzel y.) 3317/a
y.+ sın (gül y.) 3094/b
y.+ ya (gül y.) 1359/b

yancıl-: -1- [T.] Ezilmek.
y.- miş 2980/b

yandur-: -5- [T.] Yakmak.
y.- alar (od y.) 3753/a, 3753/b
y.- an (oda y.) 0096/b
y.- ayın (od y.) 1699/a
y.- ur 3923/a

yañıl: -5- [T.] Tanımayarak, niteliğini iyi anlamayarak aldanmak.
y.- dı 1795/b
y.- dum 2804/b, 3862/a
y.- duñ 3323/a
y.- mağum 0039/b

ya' nı: -13- [Ar.] Yani, demek ki anlamında cümle başı edatı.
y. 0422/b, 0599/a, 1611/a, 1719/b, 2792/b, 2897/b, 3152/b, 3190/a, 3194/a, 3649/b, 3919/a, 3963/b, 4059/a

yanlış: -1- [T.] Yanlış.
y. 0039/a

yap-: -11- [T.] Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.
y. 3938/a, 4124/b
y.- a 3360/b
y.- ardı 1316/a
y.- dı 0243/a, 0719/b, 1206/a, 3001/a, 3006/b, 4053/b
y.- ğıl (kaşır y.) 0714/a

yapıl-: -1- [T.] Yapılmak.
y.- miş 0474/a

yapış-: -1- [T.] Yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak

bir biçimde bir yere tutunup kalmak.
y.- duğı 1483/a

yaprak: -5- [T.] Yaprak.
y.+ da 0332/a
y.+ ı 0303/a; (y. gibi) 0304/a
y.+ ınca 2447/b, 2946/b

yapraklı: -1- [T.] Yapraklı olan, yapraklı.
y. (yüz y.) 0589/b

yapışdur-: -1- [T.] Yapıştırmak.
y.- dı 0506/b

yār: -119- [Far.] 1. Sevgili.
y. 0391/b, 0511/a, 0627/a, 1564/a, 2472/a, 2544/a, 2838/b, 2870/a, 3127/a, 3219/a, 3228/a, 3236/a, 3248/b, 3316/a, 3328/a, 3363/a, 3408/a, 3409/a, 3413/b, 3436/a, 3577/b, 3845/b, 3866/a, 3918/b, 3941/b, 3976/a, 3986/a, 3991/a, 4057/b, 4122/a, 4448/b; (Hüsrev-i y.) 3557/a; (y.- ı tannāz) 0821/a, 3927/a; (y. ol-) 1359/b
y.+ a 1564/a, 1613/a, 3562/a, 3657/b
y.+ am 1676/a
y.+ ı 0875/b, 3310/a
y.+ ıdı 3609/a, 3810/a
y.+ ın 1588/b
y.+ ınal 1629/b
y.+ ıçun 3204/b, 3467/a
y.+ um 3210/a, 3267/a, 4058/b
y.+ uñ 1648/b, 2870/b, 3307/b 4568/b
2. Dost.
y.0047/a, 0453/a, 0531/b, 0532/a, 0532/b, 0733/a, 0915/a, 1329/a, 1551/a, 1558/a, 1914/b, 1926/a, 2165/b, 2490/b, 2912/b, 3043/b, 3050/b, 3225/a, 3656/a, 3660/a, 4301/b, 4998/b; (y.- ı hem-rāz) 0558/a; (y.- ı Pervīz) 2609/b; (y.- ı vefādār) 0447/a, 3239/a; (y. idin-) 4269/a, 4312/a; (y. kıl-) 3104/b; (y. ol-) 1906/a, 1908/a 2516/b, 2864/a
y.+ a 4574/b

y.+ ı 3063/a, 3072/a, 3072/b,
3365/b, 3917/b, 4125/a; (y. ol-)
2727/a
y.+ ıdı 1310/a
y.+ ını 3070/b
y.+ ınıñ 3364/a
y.+ inüñ 3590/b
y.+ uñ 0074/b, 3407/a
3. Yardımcı.
y. 2352/a, 3359/a, 3528/a, 4212/a,
4475/a; (y. iste-) 3562/b; (y. ol-)
0533/b, 1143/a, 1906/b, 2365/a,
4477/a; (y. vir-) 2725/a
y.+ ı 0531/b, 0608/b
y.+ ıla 0533/a

yar-: -9- [T.] 1. Derin yara açmak.

y.- am 0749/b
2. Kesip açmak.
y.- ar 1592/b, 3346/b
y.- uñ 2232/b
3. Uzunlamasına bölüp ayırmak.
y.- ar 2892/b, 2902/a
y.- ardı 0296/a
y.- arsañ 3346/b

yara-: -25- [T.] 1. Yaramak, fayda sağlamak.

işe y. 0447/b, 3261/b
y.- dı 2419/b
y.- maz 2813/b, 3654/b; (işe y.)
1675/a, 4299/b, 4307/a
y.- r 1592/a, 2892/a, 3482/b,
4183/a, 4212/b, 4584/a; (işe y.)
2902/b
y.- rdı 0521/a, 0521/b
y.- ya 0033/b, 3174/b
2. Uygun düşmek, münasip olmak.
y.- maz 2800/a, 2800/b, 3659/a
y.- r 3920/a
y.- rdı 0296/b
3. Yakışmak, layık olmak.
y.- maz 1276/a

yaradan: -31- [T.] Her şeyi yaratan, Allah, Tanrı.

y. 1023/b, 1136/a, 1151/b, 1256/b,
1824/b, 1851/a, 1967/b, 2081/a,
2112/a, 2174/a, 2175/a, 2182/b,

2270/b, 2571/b, 3511/b, 3518/a,
3843/a, 4477/a, 4617/a
y.+ a 1067/b, 1091/a, 1143/b,
1936/a, 2489/a
y.+ çun 1740/a, 4478/a
y.+ dan 1141/a
y.+ dın 2269/a
y.+ ı 1767/a
y.+ içün 3970/b
y.+ uñçun 0559/a

yarat-: -2- [T.] Allah, olmayan bir şeyi var etmek.

y.- ıcıdur 3462/a
y.-ıcılık 4116/a

yaradıl-: -10- [T.] Yaratılmak.

y.- dı 0056/b, 0111/b, 2006/b
y.- mış 0093/a, 0574/a, 3009/b
y.- mışdan 0076/b
y.- mışlarıñ 3523/b
y.- mışsın 4628/a
y.- mışuñ 2417/a

yarak-: -11- [T.] 1. Silah.

y. 1760/a, 1802/a, 1813/b, 1879/b,
2077/b; (y. u yat) 2077/b, 2225/a
y.+ ın 0468/b; (y. u yatını) 2183/b;
(y. it-) 1264/b
2. Hazırlanmak.
y.+ ın 2472/b

yaraklan-: -3- [T.] Hazırlanmak, silahlanmak.

y. 2556/b
y.- dı 2214/a, 2253/b

yaraklı: -8- [T.] Mücehhez, silahlı, hazırlıklı, hazır.

y. 0905/b, 0976/b, 1029/a, 1857/b,
2129/b, 2228/b, 2293/b, 4443/a

yaramaz: -20- [T.] 1. Kötü, fena.

y. 1048/a, 1057/a, 1099/a, 1103/b,
1145/b, 1634/b, 1745/b, 1812/b,
3645/b, 3786/b, 4435/b, 4437/b,
4493/b
y.+ dan 0006/a
2. Faydasız.

- y. 0207/a, 1646/b, 2400/a, 2403/a, 2435/a
y.+ ıdı 2492/a
- yarasa:** -1- [T.] Yarasa.
y. (y. gibi) 3960/a
- yaraş-:** -11- [T.] Yakışmak, muvafık gelmek, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
y.- a 2547/a
y.- dı 0598/b
y.- maz 1053/b, 1214/b, 2507/b
y.- mazdı 1147/a
y.- ur 0251/b, 1062/a, 2079/a, 3473/b
y.- uram 2809/a
- yarışı:** -2- [T.] Yakışık, yakışır, muvafık, münasip, layık.
y. 4470/a
y.+ ı 1042/a
- yarat-:** -13- [T.] Olmayan bir şeyi var etmek, yaratmak (Allah).
y.- alı 1744/a, 4617/a
y.- an 1771/a
y.- dı 1769/a, 1772/b, 2081/a, 2567/a, 2567/b, 4275/b
y.- duğı 2110/b
y.- duñ 0072/b
y.- madı 0660/a
y.- ur 0196/b
- yaratgan:** -1- [T.] Yaradan, Allah.
y. 2566/a
- yardım/ yardım:** -5- [T.] Yardım.
y. 0531/a, 0531/b; (y. um-) 3996/b
y.+ için 1876/b
y.+ umuzdan 1811/b
- yarıcı:** -1- [T.] Yardımcı, muin, şefaatiçi.
y.+ sı 2544/b
- yarıl-:** -2- [T.] 1. Delinmek, yırtılmak.
y.- mış 4507/a
2. Ayrılmak, birbirinden uzaklaştırılmak.
y.- mış 4507/b
- yarım:** -5- [T.] 1. Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.
y. 2314/b, 4398/a
2. Tam ve istenildiği gibi olmayan, eksik, noksan.
y. 4656/a
y.+ dur 0791/a, 2883/a
- yarın:** -12- [T.] 1. Bugünden sonra gelecek ilk gün.
y. 0498/b, 4064/a, 4123/a, 4123/b, 4126/b
y.+ a 4127/a, 4127/b
2. Gelecek, ilerideki zaman.
y.+ ı 1311/b, 1620/a, 4515/b
y.+ uñ 0780/a, 4096/b
- yarındası:** -2- [T.] Ertesi, ertesi gün.
y. 0982/a, 1412/a, 1425/a
- yarış-:** -1- [T.] Başkalarından üstün olmaya çalışmak, rekabet etmek.
y.- maz 0844/a
- yarış:** -1- [T.] Yarışma, rekabet.
y.+ ıla 3064/b
- yarışdur-:** -1- [T.] Yarışmasını sağlamak.
y.- a 2148/b
- yârî:** -19- [Far.] 1. Yardım, muavenet.
y. 0465/a, 0873/b, 1166/a, 1784/a, 2112/b, 2378/b, 3161/b, 3511/b, 4665/a; (baht u y. kıl-) 3956/a; (y. eyle-) 4239/b; (y. it-) 1572/b; (y. kıl-) 0168/b, 0810/a, 1851/a, 1937/a; (y. ol-) 3471/b
2. Dostluk.
y. 2132/b, 4510/a
- yarlıg:** -2- [T.] Ferman, irade, buyrultu.
y.+ a 0046/b, 4573/a
- yarmak:** -1- [T.] Akçe, sikke, para.
y. 2444/b
- yarı:** -8- [T.] Yarı, yarım.
y. 0305/b, 1196/a; (y. degüldi) 1109/b

y.+ sı 1641/a, 1641/b
y.+ sıdur 0956/a
y.+ sın 0641/a
y.+ yıldı 4492/b

yaruğ: -1- [T.] Yarılarak açılmış yer, geniş
çatlak.
y.+ ına 2665/a

yas: -16- [T.] Ölüm veya bir felaketten
doğan acı ve bu acıyı belirten
davranışlar, matem.
y. 2643/b, 3525/b; (dügünü y. ey-)
4622/b; (y. dut-) 3467/b
y.+ a 3469/b, 4020/b
y.+ da 4533/b
y.+ ı 4554/b; (y. düğün eyle-)
4622/b
y.+ ın 1114/a, 3689/b, 3752/b,
3842/b; (y. dut-) 3505/b
y.+ ından 2011/b

yaşduğ/yasduğ: -3- [T.] Yastık
y.+ ına 4502/a; (gitmek y. baş ko-
“gitmeye niyetlenmek”) 0091/a,
y.+ ıyçun 3698/a

yasıl: -1- [T.] Dağılmak; terk olunmak,
bırakılmak.
y.- miş (yası y.) 4554/b

yaslu: -4- [T.] Yas tutan, matemli.
y. 1999/a, 2017/a, 2025/b
y.+ ya 2003/b

yaş [I]: -78- [T.] 1. Doğuştan beri geçen ve
yıl birimi ile ölçülen zaman, sin.
y. 0320/a, 0370/b, 0781/b, 0800/b,
0839/b
y.+ a (y. iriş-) 2412/a
y.+ ı 4585/a
y.+ ına 0270/a, 1265/b; (y. ir-)
0297/a
y.+ ından 3039/b
y.+ la 1591/b
y.+ um 0952/a, 0952/b
y.+ uñ 3107/a, 3935/a, 3955/a
2. Göz yaşı.
y. 1008/b, 1696/b, 2034/a, 2035/a,
2093/b, 3021/b, 3033/a, 3039/b,

3114/b, 3158/b, 3303/a, 3420/b,
3439/b, 4015/b, 4396/a; (gözin y.
it-) 3297/a; (gözi y. tol-) 0789/b;
(gözünü y. eyle-) 3158/a; (y. aq-) 4012/b;
(y. dök-) 1374/a, 1603/b, 2734/b, 3039/a, 3467/b, 3841/a,
3864/b; (y. ol-) 2353/b
y.+ a 4461/b
y.+ dan 3695/a, 3726/a
y.+ ı 0614/b, 1344/b, 2036/a,
2907/b, 4522/b, 4552/b, 4555/b; (y.
akıt-) 2735/b; (y. dök-) 3760/b
y.+ ıla 0748/b, 2363/b, 2880/a,
3036/b
y.+ ın 2028/a, 4584/a; (göz y.)
0737/b
y.+ ına 2882/a
y.+ ını 0804/b, 2001/b, 2009/a
y.+ ıyçun 3697/a
y.+ ıyla 0418/b
y.+ la (y. dol-) 1133/b
y.+ lar (y. dök-) 3264/a
3. Nemli, ıslak
y. 1591/a, 3440/b, 3464/b; (y. mı)
4224/b
y.+ ıdı 3442/b
y.+ ıla 3199/b
4. Taze.
y. (y. ol-) 3879/b

yaş [II]: -1- [T.] Akşamla yatsı arası.
y.+ ı (günü vü y.) 0614/a

yaşa: -4- [T.] Canlılığını, hayatını
sürdürmek.
y.- dı 0290/a
y.- duñ 2643/a
y.- mış 1262/b, 3343/a

yaşar: -1- [T.] Yaşında.
y. (on iki y.) 4292/b

yaşar: -2- [T.] 1. Islanmak, nemlenmek.
y.- dı (gözi y.) 4378/b
2. Yeşermek.
y.- ur 2401/a

yaşart: -1- [T.] Yaşarmasına sebep olmak.
y.- andan 1288/b

yaşıl: -3- [T.] Yeşil.

y. 1428/a, 4558/a; (y. kıl-) 1428/b

yaşlu: -4- [T.] 1. Yaşla dolmuş (göz).

y. 0991/b, 1991/b, 3979/b

2. Yaşı ilerlemiş, kocamış.

y.+ laruñ (yüz y.) 0297/b

yat-: -15- [T.] 1. Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

y.- dı 4391/a; (yire y.) 2333/b

y.- maş 3995/a

y.- mışdı 4596/a

y.- updur 4090/b; (yābāna y.) 3084/b

y.- ur 0483/b, 3488/b

2. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.

y.- acaş 4052/b

y.- an 3612/a

y.- dı 1662/b

y.- dılar 1411/b

y.- up 3755/a

3. Belli bir süreyi bir yerde geçirmek.

y.- ur (zindānda y.) 0752/a

4. Ölü gömülmüş olmak.

y.- asın (toprakda y.) 3434/a

yat: -4- [T.] Kalkan, zırh vb. korunma aracı.

y. 3655/b; (yarağ u y.) 2077/b

y.+ ıla 2225/a

y.+ ını 2183/b

yataş: -2- [T.] Yatak.

y.+ ı 3533/a

y.+ ın 3054/a

yatlu: -15- [T.] 1. Kötü, fena.

y. 0679/b, 1829/b, 2934/a, 4351/b;
(y. sözden) 1748/b; (katı y. ol-) 4420/b

2. Hazırlıklı, yatlı.

y. (yaraşlu y.) 0713/b, 0905/b, 0976/b, 1029/a, 1857/b, 2129/b, 2228/b, 2293/b, 4443/a

yatur-: -2- [T.] Bir kimsenin bir yere yatmasını sağlamak, yatırmak.

y.- dı 1268/a, 3770/a

yavaş: -5- [T.] Yumuşak huylu, yumuşak başlı.

y. 0373/a, 2058/b; (y. ol-) 1063/a;

(y. ol- mı) 1862/b

y.+ dur 1026/b

yavaşıd-: -1- [T.] Yavaşlatmak, hafifletmek, hızını, şiddetini kırmak.

y.- updur 0581/b

yavaşlık: -1- [T.] Hilim, sükûn, vakar.

y.+ da 0380/a

yavlaş: -10- [T.] Pek, çok, gayet.

y. 1287/b, 1694/a, 2101/b, 2462/b, 3086/b, 3200/b, 3548/b, 3830/a, 4424/b, 4500/b

yavri: -1- [T.] Çocuk, evlat.

y.+ sını 4306/b

yavu: -2- [T.] Zayı, yitik, kaybolmuş.

y. (y. kıl- “ kaybetmek, yitirmek”) 1273/b, 1616/b

yavuş: -1- [T.] Nişanlı, sevgili.

y. (y. gibi) 3050/a

yavuz: -80- [T.] 1. Kötü, fena.

y. 0043/a, 0090/a, 0126/b, 0307/b, 0358/a, 0388/b, 0410/b, 0456/b, 0610/b, 0666/b, 0667/b, 0757/a, 0757/b, 0792/b, 0903/b, 1081/b, 1084/a, 1098/a, 1099/a, 1126/b, 1205/a, 1284/b, 1310/b, 1642/a, 1736/b, 1821/a, 1837/b, 1844/a, 1872/b, 1902/b, 2042/b, 2141/b, 2176/b, 2323/b, 2445/b, 2496/b, 2582/b, 2643/b, 2802/a, 3075/a, 3353/b, 3403/a, 3404/b, 3431/a, 3457/a, 3457/b, 3656/b, 3663/b, 3785/a, 4001/a, 4115/b, 4118/b, 4162/b, 4200/b, 4285/b, 4403/b, 4477/b, 4641/a, 4654/a; (y. dut-) 2180/b; (y. it-) 0361/a, 4641/a, 4641/b; (y. kıl-) 0378/a; (y. ol-) 0891/a, 1131/b, 1738/a, 2881/a, 3662/b; (y. ol- degülven) 3870/b

y.+ a 0041/b, 2680/b
y.+ da 1882/b
y.+ dan 0408/a, 4302/b
y.+ dur 0341/b, 4099/b
y.+ ı 2694/b
y.+ lar 0141/a
y.+ sa 0729/a

yavuzluk/ yavuzluk: -22- [T.] Fenalık, kötülük.

y. 0970/a, 1091/b, 1271/b, 1313/a, 1635/a, 1736/a, 1749/a, 1779/a, 1942/a, 2348/b, 2513/b, 4291/b; (y. eyle-) 4484/a; (y. it-) 4298/a, 4483/a
y.+ a 1057/b
y.+ dan (y. mıdur) 1058/b
y.+ ı 1064/a, 1895/b, 1910/b
y.+ ından 1033/b
y.+ ları 4485/b

yay-: -4- [T.] Yaymak.

y. (rahmetün y.) 0085/b
y.- an 3736/b
y.- dı 3527/a
y.- dıladı 3766/b

yay: -6- [T.] 1. Yaz, sıcak mevsim.

y. 0301/a, 0825/b, 3023/a
y.+ ı 0924/b,
y.+ um 3222/b
2. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kırılgan girilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk, yay.
y.+ ı 1513/a

yayın: -2- [T.] Yazın.

y.+ ın (yaz u y.) 4621/b; (yazın vü y.) 0623/a

yaya/ yayan: -4- [T.] Yürüyerek giden kimse.

y. 0471/b, 2137/b, 4551/a
y.+ sı 1167/b

yayla-: -1- [T.] Yaylada yaz mevsimini geçirmek.

y.- mazdı (y. kışlamazdı) 1148/b

yaylu: -1- [T.] Yayı olan.

y. 2044/b

yaz: -29- [T.] Yaz mevsimi.

y. 0415/b, 0472/a, 0555/b, 0643/b, 0808/a, 1243/a, 1501/a, 1576/b, 1989/b, 2921/b, 3033/b, 3222/b, 3292/a, 3334/b, 3546/b, 3843/b, 4621/b; (kış u y.) 3960/b; (kışı y. it-) 1606/b; (y. eyle-) 0069/a
y.+ dan 3282/b
y.+ ı 0069/a, 2784/b; (yiñi y. “bahar”) 0823/b, 1566/a
y.+ ın 0623/a, 1854/a
y.+ um 1969/b
y.+ uñ (y. kış eyle-) 1051/b

yaz-: -78- [T.] Yazmak.

y. 4478/b
y.- a 2272/b, 2488/a, 2489/a, 2699/a, 2949/b, 2951/a, 2951/b, 3360/b, 3460/a, 3461/a, 4478/b, 4639/b
y.- alar 1954/b
y.- am 4682/a
y.- an 0549/b, 1799/a, 2201/a, 4321/b
y.- anlar 0115/b
y.- arlardı 0249/b
y.- arlarsa 0116/b
y.- dı 0545/b, 0651/a, 0793/b, 1795/a, 1796/a, 2078/a, 2171/a, 2176/a, 2192/b, 2201/a, 2274/b, 2280/a, 2505/a, 3491/a, 3514/b, 4313/a, 4633/b; (nâme y.) 1881/a, 1957/a; (söz y.) 1854/a
y.- dılar 1253/a, 1255/a, 2342/a, 4579/b
y.- dışa 3194/b
y.- dum 0570/b
y.- gıl 1930/a
y.- ıla 1218/b
y.- ıcı 0771/a, 1242/a, 1252/a, 1794/a, 1800/b, 1931/a, 1944/b, 1956/a, 2023/a, 2170/a, 2200/a, 2522/b, 2600/b, 2654/a, 2698/a, 3491/a, 3514/a
y.+ ıcısı 3459/a
y.+ ıcıyı 0907/a
y.- mağa 2200/b, 2504/a
y.- mağda 0117/b

- y.- maḡdan 1799/a
y.- mayalar 0117/a
y.- mışıdı 1976/b
y.- uban 2346/a
y.- uñuz 1910/a
y.- up 0895/b
y.- updur 1543/b
- yazı:** -34- [T.] Düz yer, ova, kır.
y. 0658/a, 0658/b, 1165/b, 1335/a, 1444/a, 2120/a, 2239/a, 3053/a, 3295/a, 3295/b, 3745/a, 4065/a, 4197/b
y.+ da 0693/a, 0943/b, 1306/b, 1393/b, 3021/b, 3028/a, 3520/a, 3545/a, 3545/b
y.+ dan 0470/a, 0528/a
y.+ dın 3021/a
y.+ lara 1204/a
y.+ ya 0328/b, 1200/a, 1399/b, 3028/b, 3078/a, 3731/b, 3735/b
y.+ yı 2149/a, 2238/b, 2307/a
- yazıl-:** -8- [T.] Yazılmak.
y.- a 1218/a
y.- dı 4271/b; (biti y.) 1247/a
y.- miş 1252/b, 1969/a, 4597/b
y.- updur 1543/a
y.- ur 2447/a
- yazma:** -1- [T.] Yazma, yazılmış.
y. 0959/a
- yazu:** -6- [T.] Yazı, yazma işi.
y. 4636/a
y.+ sı 1958/b, 2120/b
y.+ yı 1543/b, 2213/a, 4599/a
- yazuk:** -2- [T.] Günah, cürüm, suç.
y. 2874/a
y.+ dur 3896/b
- yazuklu:** -2- [T.] Günahkâr, suçlu, mücrim.
y. 0101/a
y.+ sın 1043/a
- yazuksuz:** -2- [T.] Suçsuz, günahsız, masum.
y. 1820/b, 3708/b
- yegâne/ yigâne:** -6- [Far.] Tek, biricik
y. 0380/a, 2668/a, 2715/b, 2931/a, 4589/a; (y. ol-) 1980/b
- yeglik:** -1- [T.] Üstünlük, iyilik, faikiyet, tefevvuk.
y. 1943/b
- yek:** -1- [Far.] Tek, bir.
y. 4173/b
- yek-ser:** -1- [Far.] Bir baştan bir başa.
y. 0820/a
- yel:** -1- [Far.] Pehlivan, kahraman, bahadır, yiğit.
y.+ dür (Behrām-ı y.) 2543/a
- Yelân Sine:** -1- Özel isim (?).
Y.+ yle 0988/a, 2226/b
- yem:** -1- [T.] Yem.
y.+ dür (cāna y. “Birini aldatabilmek için hazırlanmış düzen”) 1883/b
- yemiş:** -2- [T.] Yemiş, meyve.
y. 1925/b
y.+ e 0323/a
- yengeç:** -2- [T.] 1. Yengeç.
y. 4290/a
2. Yengeç Burcu.
y.+ de 2356/a
- yep-:** -1- [T.] Okşamak.
y.- irdi 1316/a
- yeriş-:** -1- [T.] Bulaşmak.
y.- ma 1672/b
- yeşil:** -4- [T.] Yeşil.
y. 0107/a, 0332/a, 0636/a, 0653/b
- yet-:** -1- [T.] Bir yaşa erişmek, ulaşmak.
y.- di (on dördüni y.) 0306/a
- yetmiş/ yitmiş:** -2- [T.] Yetmiş sayısı.
y. 0427/b, 4109/a
- Yezdân:** -8- [Far.] Allah.

Y. 0237/a, 0249/a, 0263/b, 0281/a,
0393/a; (Y.- ı vâhib “bağışlayan
Allah”) 1722/b
Y.+ a 0016/b, 3808/a

Yezdân-şinās: -1- [Far.] Allah’ı bilen,
taniyan.
Y. 2491/b

yığ-: -2- [T.] 1. Bir tepe oluşturacak
biçimde üst üste koymak.
y.- dı (çâdır y.) 0973/b
2. Toplamak.
y.- uñ 2615/b

yıgıl-: -1- [T.] Toplanmak, bir araya
gelmek.
y.- ur 0479/a

yık-: -23- [T.] 1. Yıkmaq.
y.- a 1824/a
y.- amazvan 4618/b
y.- ardı 3203/b, 3299/a, 4637/b
y.- arvan 3330/a
y.- dı 0243/a, 2680/a
y.- duñ 2869/a, 2869/b
y.- ıcı 3472/a
y.- mağı 3348/b
y.- mak 1900/b
y.- tı 0345/a
y.- uban 4280/b
2. Yıkımına yol açmak, mahvına
sebeb olmak.
y.- a 4452/a
y.- am 1706/a
y.- aram 3369/a, 3369/b
y.- arsin (hışımlığı y.) 2328/a
y.- ma (gönül y.) 0909/b; (gönüli
y.) 3241/a
y.- avuz (gönlin y.) 0906/a

yıkıl-: -13- [T.] 1. Yıkılmak.
y.- alar 1011/a
y.- dı 2688/b, 3102/a, 3504/a,
4586/b
y.- dum 3935/b
y.- makla 0327/a
y.- mış 0484/a,
y.- ur 1685/b, 2423/b
2. Mahvolmak.

y.- mış 3088/a, 4010/b
y.- up 3582/b

yıkuk: -2- [T.] Yıkılmış olan, harap, viran.
y. 2984/b; (gönli y.) 2346/b

yıl: -27- [T.] Yıl, sene.
y. 0208/a, 0930/a, 1258/b, 1798/a,
1872/a, 1920/b, 2798/b, 3270/a,
3271/a, 3435/a, 3479/a, 3587/a,
3588/a, 3616/b, 3617/b, 3618/a,
3667/b, 3712/b, 4234/b, 4374/a,
4534/b, 4678/a
y.+ avan 2798/b
y.+ da 0486/a
y.+ ı 3458/a
y.+ um 3336/a

yıl-: -1- [T.] Çekilmek, uzaklaşmak.
y.- a 1751/a

yılduz: -1- [T.] Yıldız.
y.+ lar 0018/b

yıllık: -1- [T.] Bir yıl için, senelik.
y. (yüz y.) 0487/b

yımşak: -3- [T.] Yumuşak.
y. 1855/a, 3004/b, 3302/b

yırt-: -6- [T.] Parçalamak, yırtmak.
y.- a (tonumı y.) 3031/a
y.- amaz 4215/b
y.- arıdı 3049/b
y.- aridüm 3869/a
y.- up 2383/b; (bağırını y.) 4503/a

yırtıcı: -2- [T.] Beslenmek için başka
hayvanları parçalayarak yiyen
(hayvan).
y. 1335/a
y.+ lar 1011/b

yi-: -102- [T.] 1. Yemek.
y. 0459/a, 1972/a, 1972/b, 2106/b,
2758/a, 4653/b
y.- di 0335/b, 0475/b, 0476/b,
0665/a, 3596/b, 3633/a, 4246/b,
4268/b
y.- diler 1400/b, 2115/a

y.- diydi 0775/a
 y.- dügi 2596/b, 2935/b, 3549/b,
 3619/b, 4676/a
 y.- dügüñ 2437/b, 2622/a
 y.- gil (helâlı y.) 3964/a
 y.- me 3964/b
 y.- medi 3634/b
 y.- mediler (yip y.) 1556/a
 y.- mege 1474/b, 1592/a
 y.- megüñdür 2436/a
 y.- mek 0432/b, 0514/b, 1600/b,
 3616/b, 4667/b
 y.- mekden 3650/a
 y.- mez 0613/b, 3058/b, 3844/a,
 4623/a
 y.- mezidi 3080/a
 y.- mezsın 0063/b, 3715/b
 y.- ñ 0784/a, 2352/a
 y.- p 3994/b; (y. yimediler) 1556/a
 y.- r 2421/b, 2712/b, 4623/a
 y.- rdüm 3335/a
 y.- ridi 0703/a, 2934/b, 3375/b,
 3606/b, 3608/b
 y.- rler 0429/a, 0503/a
 y.- sün (aş y.) 2353/a
 y.- ye 1358/b, 1502/a, 3159/b
 y.- yelüm 0535/b
 y.- yem 0460/b
 y.- yeni 2434/a
 y.- yici 3674/b
 y.- yümez 2405/b
 y.- yüñ 2114/a
 y.- yüp 2335/b, 3921/b
 2. Tüketmek, bitirmek.
 y.- mege 4276/b
 3. Başkasının parasını harcamak.
 y.- ye 0234/a
 4. Yardımcı Fiil (Kaygı, kayu,
 gussa vb.)
 y. (kaygusın y.) 2711/a,
 y.- di 2736/a; (y. sîlî “tokat
 yemek”) 3458/b
 y.- dügi (y. iylügi “gördüğü
 iyiliği”) 0611/b
 y.- düñ 0392/b
 y.- gil (kaygusın y.) 3478/a
 y.- me (ğam y.) 1679/a, 1806/a,
 2443/a, 2708/b; (ğuşsa y.) 0399/a;
 (kayı y.) 2135/a
 y.- medin (ğam y.) 4632/a

y.- megil (ğam y.) 3963/a
 y.- mekde 3331/a; (ğuşsa y.) 3482/a
 y.- mez (ğuşsa y. ol-) 4006/a
 y.- r (kayı y.) 3532/a
 y.- rler (kaygu y.) 0530/b
 y.- rdi (y. kayı) 0732/b
 y.- ridi 3456/a; (ğam y.) 3456/b;
 (kaydın y.) 3031/b
 y.- rsin (ğamın y.) 2133/b; (kaygu
 y.) 4616/b
 y.- yen (helâkinden y.) 2433/b
 y.- yenüñ 3249/b
 y.- yeyin (ğam y.) 2830/b

yid:- -4- [T.] Çekerek peşinden götürmek,
 yedeğinde götürmek.

y.- e 3181/a
 y.- erseñ 1062/b
 y.- ersin 3863/b
 y.- ilem 3863/b

yidek: -2- [T.] Yedek.

y. 1448/a
 y.+ ler (y. yügriş-) 4197/a

yidi: -11- [T.] Yedi sayısı.

y. 0113/a, 0290/a, 0707/b, 1769/a,
 2115/a, 2610/a, 3745/a, 3879/a,
 4176/a, 4241/a, 4241/b

yidinci: -1- [T.] Yedinci.

y. 4177/a

yidigen: -2- [T.] Yedigen.

y. (y. ılduz) 1373/a, 3330/b

yidür:- -4- [T.] Yedirmek.

y.- em 0233/b
 y.- mek (helvâ y.) 1569/a
 y.- mezseñ 2712/b
 y.- ürsin 0059/a

yig: -82- [T.] 1. Daha iyi, üstün.

y. 0234/b, 0285/b, 0319/a, 0319/b,
 0905/a, 0915/b, 0966/a, 1032/b,
 1086/b, 1195/b, 1313/b, 1367/b,
 1370/b, 1496/a, 1496/b, 1521/a,
 1599/b, 1862/b, 2009/b, 2023/b,
 2285/b, 2364/b, 2445/b, 2454/b,
 2773/a, 2828/a, 2844/a, 2929/b,

3019/a, 3091/b, 3339/a, 3528/a,
3534/a, 3546/a, 3554/a, 3554/b,
3557/a, 3659/b, 3823/b, 3926/a,
3949/b, 3995/b, 3996/a, 4126/a,
4127/b, 4275/b, 4479/b; (y. bil-)
1878/a; (y. eyle-) 1074/a, 3091/a;
(y. ol-) 1027/a, 1682/a, 1879/a,
3531/b, 4008/b, 4301/b
y.+ dör 1502/a, 1591/b, 1866/a,
1880/a, 2475/b, 3229/b, 4514/a
y.+ e 3218/b
y.+ i 0128/a, 1747/b, 2080/a
y.+ idi 1147/b, 1709/a
y.+ in 1037/b, 3588/b
y.+ irekdör 1422/b
y.+ ün 2623/a
2. Kuvvetli, yeğin.
y. 0740/b, 1228/a, 1643/a, 2249/b,
2780/b, 3124/a
y.+ dör 0824/b, 1124/b

yigen: -2- [T.] Yeğen.

y.- en 1178/b
y.- enven 1732/b

yigin: -4- [T.] Üstün, faik, galip, kuvvetli,
şiddetli, baskın.

y. 1228/a, 1984/a, 3141/b, 3748/a

yigirmi: -2- [T.] Yirmi sayısı.

y. 0681/a, 2071/a

yigit: -26- [T.] Genç, delikanlı, yiğit.

y. 0915/a, 0939/b, 1156/a, 1182/b,
1262/b, 1433/a, 1524/a, 2212/a,
2716/b, 3124/a, 3195/b, 3199/a,
3375/a, 3595/a
y.+ dör 2948/b, 4350/b
y.+ i 2546/b, 3832/a
y.+ idüm 3876/b
y.+ ler 1015/a, 1429/a, 4667/b
y.+ sin 1686/a, 1925/a
y.+ ün 1817/a, 1998/a

yigitlik: -11- [T.] Yiğitlik.

y. 0576/b, 0824/b, 0825/b, 1562/a,
3876/b, 4275/a, 4658/b
y.+ de 3370/b, 4585/b
y.+ den 0952/b, 1121/a

yiñilik: -1- [T.] İyilik.

y. (y. bul-) 0102/a

yigrek: -17- [T.] Daha iyi, daha üstün.

y. 0318/a, 0631/b, 0679/a, 0924/a,
0924/b, 2783/a, 2845/a, 2934/b,
3259/a, 3819/b, 4101/b; (y. bil-)
3836/b; (y. kıl-) 0089/b; (y. ol-)
1124/a, 1618/b, 3557/b
y.+ di 4532/b

yigü: -4- [T.] Yiyecek, taam.

y.+ den 2434/b, 2934/b
y.+ dör 2429/b
y.+ yi 2435/a

yil: -70- [T.] Yel.

y. 0024/a, 0171/a, 0480/b, 0844/b,
1038/b, 1181/a, 1181/b, 1487/b,
1711/b, 2422/a, 2671/a, 3380/a,
3415/a, 3452/b, 3579/a, 3751/a,
4236/b; (y. es-) 1012/b, 1872/b,
3750/b; (y. gibi) 0552/a, 1334/a,
1754/b, 1975/a
y.+ den 0393/b, 0686/b, 1549/b,
1909/b, 2423/a, 3468/b
y.+ dör 0779/a
y.+ e 0107/b, 0435/b, 0450/b,
0647/b, 1181/a, 1195/b, 1921/a,
1923/b, 1924/a, 1940/b, 2424/b,
2477/b, 2516/b, 2803/b, 2894/b,
3223/a, 3245/b; (y. ir-) 1833/b; (y.
vir- "heba etmek, boşa harcamak")
0297/b, 0661/a, 0779/b, 1179/b,
1276/b, 1833/a, 2331/a
y.+ even 2798/b
y.+ i 0777/b, 0784/b, 1487/a,
2844/b, 3852/b, 4190/b
y.+ idi 2008/a
y.+ idür 3276/a
y.+ ile 0814/a, 3411/b
y.+ inden 0576/a, 1495/a
y.+ isem 3245/a

yil: -5- [T.] Koşmak, şıtap etmek, acele
yürümek, esmek.

y. 0686/b
y.- erdi 3069/a
y.- erdüm 1650/a
y.- erem 4104/b

y.- erven 3784/a
y.- mekte (yile y.) 2516/b

yiliş: -1- [T.] Koşuş.
y.+ de 0480/b

yilşovanlık: -1- [T.] Sebatsızlık, bir dalda durmaz, döneklik.
y. (y. it-) 0745/b

yilte: -1- [T.] Teşvik ve tergilip etmek, tahrik etmek, kışkırtmak.
y. 1065/a

yimiş: -4- [T.] Yemiş.
y. 1063/b, 1588/a; (y. vir-) 3464/b
y.- üm 4133/a

yimişlen: -1- [T.] Ağaçlar meyve vermek.
y.- di (y. bāguñ) 2867/b

yiñ [I]: -6- [T.] 1. Yenmek, mağlup etmek.
y.- di 0421/b
2. Yenmek, yemek (azar).
y.- e 0480/b
y.- iser (y. 'itābı) 0205/b
3. İnnek.
y.- di (gökde y.) 0556/b
y.- erdi 0287/b
4. Kaybetmek.
y.- em 1075/a

yin-/ yiñ- [II]: -2- [T.] Çürümek, aşınmak, yenmek.
y.- eridi 0525/b
y.- miş 4233/b

yiñ: -7- [T.] Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.
y.+ in 3276/b
y.+ inde 2669/a
y.+ ine 0818/a, 4137/b
y.- üñde 2633/a

yindek: -7- [T.] Daima, hep, mutlaka, muttasıl.
y. 2895/a, 3813/a, 3932/b, 4291/b, 4577/b, 4675/b; (y. it-) 3917/a

yine: -40- [T.] Tekrar, yine.

y. 0151/a, 0154/a, 0366/b, 0400/b, 0536/a, 0537/a, 0537/b, 0670/a, 0725/a, 0809/a, 1087/a, 1125/a, 1552/a, 1552/b, 1725/a, 1753/a, 1978/a, 2167/a, 2370/a, 2472/b, 2746/a, 2921/a, 2921/b, 3078/a, 3183/a, 3290/a, 3309/b, 3310/a, 3373/a, 3397/a, 3529/a, 3551/a, 3619/a, 3622/b, 3650/b, 3851/a, 3877/a, 3894/a, 4067/b, 4511/b

yiñi: -41- [T.] Yeni.
y. 0306/a, 0415/b, 0419/a, 0555/b, 0677/b, 0683/b, 0909/a, 1142/b, 1147/a, 1322/a, 1339/b, 3321/b, 3705/a, 3869/b, 4064/a, 4244/a, 4281/a, 4281/b, 4343/b, 4530/a, 4541/b, 4678/a; (y. yaz "ilkbahar") 0808/a, 0823/b, 1501/a, 1566/a, 1576/b, 1989/b, 2784/b, 2921/b, 3292/a, 3546/b; (yiñi y.) 0223/b
y.+ den 1501/a, 3034/b, 3078/b, 4067/b
y.+ di 0472/a
y.+ dür 1585/b

yiñiden: -1- [T.] Gene, yine, bir daha, tekrar.
y. 1233/b

Yineçüs: -2- Niyatus, Rum padişahı Kayser'in kardeşidir. Rum askeri ile Hüsrev'e yardım için İran'a gelmiştir.
Y. 2333/b
Y.+ ıla 2240/a

yir: -193- [T.] 1. Mekan, yer.
y. 0052/b, 0203/b, 0309/a, 0711/a, 0713/b, 0716/b, 0718/a, 1013/a, 1456/a, 1720/b, 2354/b, 2577/a, 3039/b, 3122/a, 3463/a, 3532/b, 3806/b, 4576/a, 4594/b, 4623/b; (y. eyle- "iyi yerde ağırlamak") 2966/b; (y. idin-) 2358/b; (y. kıl-) 2995/b; (y. ol-) 2113/b
y.+ de 0460/a, 0499/b, 0512/a, 0528/b, 0572/b, 0707/b, 0711/b, 0793/b, 0796/a, 0940/b, 1016/b, 1532/b, 1749/b, 2147/b, 2831/b,

3267/b, 3531/b, 3787/a, 3795/b,
4175/b, 4569/a, 4623/b
y.+ den 0182/a, 1267/a, 2986/a
y.+ dūr 0859/a, 0859/b
y.+ e 1199/b, 1455/b, 1541/a,
2642/b, 2773/b, 2811/a, 2818/b,
2879/b, 3184/b, 3526/b, 3912/b,
4557/b, 3526/a, 4092/b
y.+ i 2350/b
y.+ idi 2934/a
y.+ idūr 0667/b, 0861/b, 1655/b
y.+ in 1013/a, 3013/a,
y.+ inde 1183/a, 1183/b, 1529/b,
3747/a, 4355/b
y.+ ine 1209/b, 2267/a, 3798/b
y.+ ise 2813/b
y.+ iyse 2821/a
y.+ lerde 2835/a
y.+ ūm 1960/a
2. Yer, zemin.
y. 1741/b, 2175/a, 4021/b; (y. bul-)
2223/b
y.+ de 2382/a, 3273/a
y.+ den 1292/b,
y.+ e 0372/a, 0539/b, 0708/a,
0708/b, 1011/b, 1052/b, 1066/b,
2060/a, 2257/b, 2259/a, 2811/b,
2980/a, 3141/b, 3418/a, 3754/b,
3776/b, 3859/b, 4355/a, 4645/b,
4092/a; (y. dūş-) 3381/b; (y.
dūşeyaz-) 3810/b; (y. saç-) 2591/b;
(y. yat-) 2333/b
y.+ i 0856/b, 1428/a, 1483/a,
1769/a, 2149/a, 2949/b, 3048/b,
3463/b, 4215/b; (y. öp-) 0407/a,
0455/a, 0662/b, 0794/a, 1423/b,
2561/b, 2722/a, 3424/b, 3491/b,
3494/a, 3998/a
y.+ in 0696/b, 3054/a
y.+ inde 2110/b
y.+ iyçün 3703/b
y.+ ūñ 0044/a
3. Toprak, ūlke, diyar.
y.+ de 1515/b, 2119/b, 3131/a
y.+ den 1516/b, 3479/b, 3933/b
y.+ i 3358/b
4. Bulunulan yer.
y.+ densin (ne y. “nerelisin”)
3148/a

y.+ i 0835/b, 1401/b, 1478/a,
2350/a, 3574/a, 4216/b, 4425/b;
(yirinden y. dur-) 3732/b
y.+ inde 2243/b
y.+ inden 1235/b, 1236/a, 3311/b;
(y. dur-) 1975/a; (y. yiri dur-)
3732/b
y.+ ūñ 2903/b
y.+ ūñde 4152/b
y.+ ince 3799/a; (yirlü y.) 1808/b
5. Vücutun bir noktası, bölge.
y.+ e 2036/b
y.+ ūñüze 4369/b
6. Durum, konum, vaziyet.
y. (y. it-) 4159/a
y.+ ine (“bir şeyin veya bir
kimsenin yerini almak üzere”)
0398/b, 1081/a, 1191/b, 1407/b,
1577/a, 1905/b, 3049/b, 3384/a,
3420/b, 3427/b
y.+ ūñüz 2180/a
y.+ incedūr 0049/b, 3888/b
7. Bir şeyin yapılmasını veya
olmasını gerektiren durum.
y.+ ine (getür- “gereğini yapmak”)
1905/a, 3179/b, 3798/a
y.+ indedūr (“uygun”)2888/a
8. Sebepsiz, haksız kelimeleriyle
boşuna anlamlamıyla kullanılır.
y.+ e (dañ y.) 2897/a; (değme y.)
2891/a; (yoğ y. mi) 1032/b
9. Dünya.
y. 2567/a
y.+ i 0660/a, 2175/b

yir-: -1- [T.] Zemmetmek, kötölemek.
y.- em 1034/b

yiril-: -2- [T.] Küçümsenmek, gözden
düşmek.
y.- mekdūr 1132/a
y.- miş 3226/b

yirin-: -1- [T.] Kederlenmek, üzülmek,
mahzun olmak, tasalanmak.
y.- di 1540/b

yirlü: -2- [T.] Yerli, yerinde.
y. (y. yirince) 1808/b, 4369/b

yiryüzi: -3- [T.] Yeryüzü.

y. 0115/a, 1450/a

y.+ nden 2464/b

yit-: -39- [T.] 1. Yetmek, yeterli gelmek.

y.- di 4441/b; (yüki y.) 4506/b

y.- düğince (güci y.) 4227/b

y.- dükçe (gücüm y.) 0080/b, 0200/a

y.- dükçe (gücün y.) 0153/a, 1856/b, 1927/a, 2898/a

y.- e 0157/b

y.- er 1129/b, 1687/b, 2853/a, 3553/b, 3933/a, 4088/a, 4105/b, 2374/a, 3905/a, 3905/b; (güc y.) 0357/a, 3949/a

2. Yetişmek, erişmek, vasıl olmak, ulaşmak.

y.- di 3553/b, 3973/a, 4359/b, 4641/b

y.- e 2186/b

y.- er 0533/b, 3937/b, 4026/b

y.- miş (va‘desi y. “ölmek”) 4109/b; (y. ol-) 3180/b

y.- üp 1568/b

3. Büyümek, olgunlaşmak.

y.- er 0601/b

y.- erdi 2972/b

y.- sün (alkışlarum y.) 0268/b

4. Kötü bir davranış, durum, tutum yeterli olmak, kâfi gelmek.

y.- di (şabı y.) 2408/b

y.- er 3858/a

y.- mez (cefâ y. mi) 2869/a

yitür-: -7- [T.] 1. Bitirmek, tamamlamak.

y.- em 0232/b

y.- ür 1502/b

2. Ulaştırmak, erişirmek.

y.- di 1528/b, 2584/b

y.- esin 3177/a

y.- miş 0182/b

3. Kaybetmek, mahvetmek, zayi etmek, telef etmek.

y.- di 3455/b

yihi: -1- [T.] Koku.

y.+ si 2437/b

yoğur-: -4- [T.] Hamur durumuna getirmek için üzerine basa basa karmak.

y.- alum (itmek y.) 1500/b

y.- ansın (balçığı y. “Allah’ın insanı çamurdan yaratması”) 0076/a

y.- dı 2310/b

y.- duñ (balçığımız y.) 0026/a

yok-: -165- [T.] 1. Mevcut olmayan, yok.

y. 0039/a, 0048/a, 0048/b, 0050/b, 0051/a, 0052/a, 0053/a, 0053/b, 0055/b, 0063/a, 0074/a, 0192/a, 0194/b, 0206/b, 0342/b, 0432/a, 0432/b, 0532/b, 0615/b, 0624/a, 0689/b, 0754/a, 0865/b, 0929/b, 0963/b, 1043/a, 1048/b, 1063/b, 1117/b, 1216/b, 1289/b, 1309/b, 1400/b, 1433/b, 1581/a, 1581/b, 1622/a, 1622/b, 1747/b, 1748/b, 1792/b, 1798/b, 1800/a, 1849/b, 1919/b, 1926/b, 1928/a, 1929/b, 2039/b, 2054/b, 2151/a, 2191/b, 2199/b, 2246/b, 2398/b, 2405/a, 2422/b, 2430/a, 2449/b, 2766/b, 2795/b, 2878/b, 2901/a, 2901/b, 2905/a, 2954/b, 3062/b, 3071/a, 3071/b, 3166/b, 3239/a, 3244/a, 3256/a, 3266/a, 3266/b, 3273/a, 3273/b, 3407/b, 3446/b, 3476/b, 3480/b, 3481/b, 3489/a, 3545/a, 3694/a, 3707/b, 3714/a, 3725/a, 3725/b, 3763/b, 3795/b, 3844/b, 3897/a, 3897/b, 3936/b, 3966/a, 3990/a, 4216/a, 4307/b, 4326/a, 4500/a, 4528/b, 4583/a, 4623/b; (y. it-) 0669/b, 3714/b; (y. ol-) 0902/b, 4476/b; (y. yire “boşuna”) 1032/b

y.+ dur 0034/b, 0127/b, 0147/b, 0222/b, 0227/a, 0431/a, 0431/b, 0756/a, 0780/a, 0780/b, 1154/b, 1571/a, 1623/a, 1728/b, 2388/b, 2448/a, 2621/b, 2840/a, 2912/b, 3014/b, 3324/b, 3325/a, 3327/a, 3359/b, 3574/b, 3645/b, 3862/b, 4031/b, 4105/a, 4105/b, 4350/b

y.+ ı 3714/b

y.+ ıdı 0167/b, 0913/b, 1132/b, 1187/a, 1551/b, 1892/b, 2482/a, 3000/b, 3359/a, 4553/b

y.+ ımı 2012/a

y.+ ısa 1693/b, 2449/b, 2769/b,
3263/a, 3528/a, 3858/b, 3939/a
y.+ iken 1638/a, 4610/b
y.+ sa 0206/a, 0896/a, 1928/a
2. Hayır, değil.
y. 4673/b

yokluk: -1- [T.] Fakirlik, yoksulluk.
y.+ ı 3524/a

yoksul: -10- [T.] Yoksul, fakir.
y. 0323/b, 0344/b, 2595/b, 2619/b,
3417/b
y.+ a 1278/b, 4253/a, 4551/b
y.+ ı 2007/b, 4548/b

yokuş: -1- [T.] Aşağıdan yukarıya gittikçe
yükselen eğimli yer.
y.+ a (y. çık-) 2406/b

yol: -200- [T.] 1. Yol güzergâh.
y. 0470/a, 0847/b, 0984/b, 1012/b,
1335/a, 1758/b, 2063/b, 2246/a,
2403/a, 2561/a, 2998/b, 3059/b,
3140/b, 3362/b, 3395/b, 3588/b,
3767/a, 3768/b, 3808/b, 3981/b,
4043/a, 4206/a, 4318/b, 4392/b,
4415/b; (y. aç-) 2985/b, 3174/a,
3347/b; (y. al-) 4024/b; (y. bul-) 0849/a, 2223/a, 3138/b, 4140/b; (y. dut-) 0459/b, 1002/b, 1156/a, 2275/b, 2628/a, 3021/a, 4495/b; (endişe y. bul- “endişelenmek”) 1859/a; (y. gözle-) 0877/a, 2123/b, 2152/b; (güşsa y. bul- “tasalanmak, kederlenmek”) 2181/b; (y. kıl-) 1211/b; (y. sür-) 2614/b; (uyku gözine y. bul- “uykusu gelmek”) 0386/b; (y. var-) 3059/a, 3702/a; (y. yüri-) 1497/b
y.+ a 0468/b, 0746/b, 0753/b, 0847/b, 0940/a, 1015, 1200/a, 1324/b, 1334/b, 1707/a, 1720/a, 1850/b, 1883/b, 1912/b, 2083/a, 2094/a, 2124/a, 2148/a, 2214/a, 2245/b, 2263/a, 3654/b, 3766/b, 3979/b, 4017/a, 4199/a, 4203/a; (y. gir-) 1716/b, 1717/b, 2130/b, 4410/a; (y. kon-) 4016/a; (y. sür-) 3588/a

y.+ ca 4198/a, 4562/a
y.+ da 0542/a, 0792/a, 0815/a, 1322/b, 1436/b, 1718/a, 1833/b, 3030/a, 3061/a, 4491/b; (gözi y.) 0875/b; (göz y. ol-) 0876/a
y.+ dan 0726/a, 0974/a, 1193/a, 1199/a, 2163/b, 3454/b
y.+ ı 0976/b, 1931/b, 2124/b, 2562/b, 3749/a, 4120/a; (y. aç-) 3938/a; (y. sür-) 2517/b
y.+ ın 3054/a
y.+ ına 2558/a, 3592/b, 4019/b
y.+ ında 3060/a
y.+ ından 3179/a
y.+ ını 1547/a, 3242/b, 4152/a
y.+ ınıñ 0696/b
y.+ uma 3815/b, 4044/a
y.+ umuz 2252/a
y.+ umuzda 3173/a
y.+ uñ 0592/b, 0978/b, 1333/b; (y. al-) 3677/a
y.+ uña 3326/a, 4429/b
2. Yol, yöntem.
y. 0741/a, 2193/b, 2644/b, 3404/b, 3641/b, 4531/b; (y. bul-) 3717/b; (y. bil-) 2072/b; (y. göster- “yol göstermek”) 0042/b, 0087/a, 0741/a, 2269/b, 2278/a; (y. öğren-) 0947/b
y.+ uñ (kolay y.) 3160/a
3. Müsaade, izin.
y. 3782/b; (y. aç-) 1121/b; (y. bul-) 0456/b, 2637/b, 2568/b; (y. iste-) 1330/b; (y. kıl-) 3000/b; (y. vir-) 2494/a, 3772/a, 3937/a, 4033/a, 4650/a
4. Uğur, amaç.
y. 0987/b, 1231/b
y.+ a 0042/a, 1062/b, 3438/a; (y. gir-) 2248/a, 4605/b; (egri y. şap-) 1301/b
y.+ ca (y. git-) 3774/a
y.+ da 0123/b, 0791/a, 0791/b, 2831/a, 3257/a, 3360/a, 3845/a
y.+ dan (y. az- “amacından sapmak”) 0265/b, 1503/b, 4313/b; (y. çık-) 4637/a
y.+ ı 1484/b; (y. dut-) 0677/a
y.+ ıdur 2424/a

- y.+ ın 0142/b, 0616/a, 2523/b; (y. aç-) 3898/a
y.+ ına 0156/a, 1023/b, 1911/b, 2061/b; (y. cânı қо- “uğurda canını feda etmek”) 0657/b
y.+ ınca 1996/a, 2790/b
y.+ ında 0121/b, 1285/b
y.+ ından (y. azıt-) 1182/b, 4321/a
y.+ umuz 1915/b
y.+ uñ 3323/a
y.+ uñda 2156/b
- yol-:** -1- [T.] Yolmak, çekip koparmak.
y.- mağa (saçın y.) 2677/b
- yolcu:** -1- [T.] Yolcu, yolculuğa çıkmış kimse.
y.+ ya 3173/b
- yoldaş:** -8- [T.] 1. Arkadaş, dost.
y. (y. eyle-) 0091/b; (devlet y. ol-) 0376/a; (murādına sa‘ādet y. ol- “eklensin”) 0802/a
y.+ a 3117/a
y.+ ına 0621/a
y.+ larını 1342/b
y.+ uñ 2145/b
2. Yol arkadaşı.
y. (kulanıla y. ol-) 3055/b
- yolsuz:** -2- [T.] Yolu olmayan, yolsuz.
y. 1199/b, 4120/a
- yor-:** -2- [T.] 2. Bir anlam vermek, yorumlamak.
y.- dı (düşini hayra y.) 2099/b
y.- madı 2215/b
- yorğa:** -1- [T.] Rahvan.
y. (y. kısrak) 0478/b
- yort-:** -2- [T.] Koşmak, devamlı yol yürümek, sefer etmek.
y. 0389/b
y.- up (bir tazīye binüp y. “at koşturmak”) 4588/a
- yorul-:** -3- [T.] Yorulmak.
y.- dı 0698/b, 2477/b, 3379/b
- yoy-:** -4- [T.] Silmek, bozmak.
y. (suçumuz y. “affetmek”) 0037/b
y.- ar (susalıķı y. “susuzluğunu gidermek”) 3236/b
y.- yagör 4454/a
y.- ydı 3728/b
- yön-:** -11- [T.] 1. Yön.
y.+ i 1180/b, 3979/a
y.+ ile 1775/a
y.+ in 1493/b
y.+ ini dönüp 3748/b
y.+ ümi 1636/b
y.+ üñüz 2694/a
2. Bakım, yön.
y.+ de 3094/a
y.+ den 3093/a, 3508/a, 3509/a
- yön-:** 1- [T.] Yönelmek, yüzünü belli bir yere çevirmek.
y. 0961/b
- yöre:** -2- [T.] Yöre, çevre, taraf.
y.+ sinde 3339/b
y.+ sine 1351/b
- yören-:** -2- [T.] Dolanmak.
y.- di 0593/a, 1578/a
- yörendür-:** -1- [T.] Dolandırmak, dolaştırmak.
y.- di (devri y.) 3569/a
- yu-:** -10- [T.] Yıkamak.
y.- dı 3036/b, 4527/a
y.- dılar 3285/b; (gül şuyıla y.) 3412/b
y.- dıladıydı 4263/a
y.- duğın 0819/a
y.- mış (gözi yaşıyla y.) 0418/b
y.- rdı 3065/a, 3619/b
y.- rıdı 3300/a
- yukaru:** -1- [T.] Yukarı.
y. 3118/a
- yum-:** -9- [T.] Kapamak.
y. (gözün y.) 1053/b, 4084/a
y.- ar (y. mıdı) 3062/b

y.- asın (gözün y.) 2710/b
y.- dı 3952/b; (ağız y.) 3502/b;
(gözin y.) 0887/a, 2960/b, 3500/b

yumşak: -2- [T.] Yumuşak, hoş.
y. 1817/b
y.+ ısa 0453/a

yumşaklık: -1- [T.] Yumuşaklık, uysallık.
y.+ ıla 3944/a

yumşat: -2- [T.] Sertliğini gidermek,
yumuşak duruma getirmek.
y.- dı 2997/b; (katı sözi y.) 3993/b

yun: -1- [T.] Yıkanmak.
y.- dığı 0601/a

yund: -1- [T.] At.
y.+ ısa 3545/a

yur: -1- [T.] Vurmak.
y.- dı 0698/a

yurd: -1- [T.] Yurt, memleket.
y. (y. idin-) 2376/a

Yūsuf: -3- Hz. Yusuf.
Y. 3579/b; (Y.- ı hūb) 0885/a; (Y.-
ı Mışrıydı) 0291/b

yut: -3- [T.] 1. Yutmak.
y.- abilürdi 3496/a
2. Hazmetmek, dışarı vurmamak,
içinde bırakmak.
y. 1938/b
y.- mışdı (acı y.) 0634/b

yuva: -4- [T.] Yuva, barınak.
y.+ da 4214/b
y.+ larına 1411/a
y.+ ña 3959/b
y.+ yı (kuşu y.) 2981/b

yuvala: -1- [T.] Yuvarlamak.
y.- r 3959/a

yuvalan: -2- [T.] Yuvarlamak.
y.- dı 2980/a
y.- urdı (yire düşdi v. y.) 2382/a

yuvat: -1- [T.] Parçalamak, ufaltmak.
y.- ma 0409/a

yüce: -23- [T.] Yüksek, büyük, ulu.
y. 0340/a, 0417/b, 0890/a, 0966/b,
1011/a, 1245/b, 1250/b, 2206/b,
2294/b, 2688/b, 3013/a, 3096/b,
3448/a, 3453/a, 3533/b, 3838/b,
4335/a, 4555/a; (y. ol-) 3824/a,
3955/a
y.+ dür 2903/b, 3818/a, 3857/a

yügriş: -1- [T.] Koşuşmak.
y.- ür 4197/a

yügrük: -2- [T.] 1. Yürük, hızlı giden, çok
koşan.
y. 1168/b
y.+ ise 2822/a
2. Hızlı geçen.
y.+ di 1486/a

yük: -19- [T.] 1.Yük.
y. 0716/a, 1435/a, 1626/a, 4193/a;
(y. ur-) 0080/b
y.+ de 3644/a
y.+ den 0633/b
y.+ i yitdi 4506/b
y.+ i 4441/b
y.+ in 1022/b,
y.+ inden 1384/b
y.+ iñden 3379/b
y.+ ine 1022/a
y.+ iyile 2189/b
y.+ iyle 2289/a
y.+ üm 2189/b
y.+ üñ 1595/b
2. (Kaygı vs.) Bir şeyin ağırlı.
y.+ in (kayguları y.) 2833/b;
(kaygu y.) 3213/b

yüklen: -1- [T.] Bir yükü taşımak,
yüklenmek.
y.- di (büngāh y.) 0921/a

yüklü: -3- [T.] 1. Gebe.
y.+ ler 3503/b
y.+ yise 4007/a
2. Çok fazla, pek çok.

y.+ dör (y. katı şayru) 2661/b

yüksek: -6- [T.] 1. Yüksek.
y. 0994/b, 3823/b
y.+ e 3822/a; (y. çık-) 3857/b
2. Yüce, büyük.
y. 3822/b; (y. baht ol-) 0011/a

yükselt-: -1- [T.] Yükseltmek.
y.- e 3360/b

yükün-: -1- [T.] Önünde eğilmek, diz
çökmek, baş eğmek.
y.- di 1382/a

yürek: -7- [T.] Yürek, kalp.
y. 0748/b, 3259/b, 4090/a, 4122/b;
(y. oyna-) 2841/a, 2842/b
y.+ üm 1085/a

yürekli: -5- [T.] Yüreği olan, yürekli.
y. (arslan y.) 2728/a; (demür y.)
0454/a; (taş y.) 2933/b, 3210/a
y.+ ydi (taş y.) 2466/b

yüreksüz: -1- [T.] Korkak, cesaretsiz.
y. 3190/b

yüri / yürü -: -21- [T.] Yürümek.
y. 0620/b, 1360/b, 2399/a, 2556/b,
4417/b, 4632/b; (y. git-) 3958/b; (y.
var “yol tutan) 0453/b
y.- di 4024/a
y.- p 1267/a
y.- rdi 1576/a, 3027/a
y.- rin 1785/a
y.+ r 2649/b
y.- rken 3030/b
y.- rler 0502/b, 1445/a
y.- ye 2188/a
y.- yen 2470/b
y.- yü 2185/b
y.- yüp (yol y.) 1497/b

yürüt-: -1- [T.] Tedavül ettirmek.
y.- ür (adına açça y.) 0667/a

yüyil-: -1- [T.] Silinmek, bozulmak.
y.- medydi 4265/b

yüz [I]: -245- [T.] 1. Yüz.
y. 0297/b, 0333/a, 0415/b, 0557/a,
0828/b, 0960/b, 0961/a, 0961/b,
0965/a, 1067/a, 1357/b, 1678/a,
2056/a, 2230/b, 2730/b, 2935/a,
2960/b, 3004/a, 3469/b, 3627/b,
3874/a, 3884/b, 3895/b, 3912/b,
3992/b, 4168/b, 4179/b, 4239/a; (y.
aç-) 2745/a, 2851/a, 3597/a,
4097/a; (y. bul- “ilgi ve yakınlık
görmek”) 1200/b, 2458/b; (y. çek-)
0719/a, 1070/a, 1411/a, 3912/a,
3915/b, 3972/a, 4286/b; (y. dön-
“yüzünü döndürmek, terk etmek”)
1357/a, 3785/b, 4590/b; (y. dut-)
0245/b, 0726/a, 0807/b, 2316/b,
3915/a, 4282/b, 4386/b, 4412/a; (y.
göster-) 1874/a, 2630/b; (y. қо-)
2060/a, 2763/b; (yüzine y. қо-)
2702/a; (y. ur-) 0366/b, 0400/b,
1381/b, 2265/a, 2314/b, 4521/a; (y.
vir-) 0798/a; (y. yüz) 3662/a; (y.
yüze “yüz yüze”) 4570/b; (yüz y.)
3662/a; (yüze y.) 0135/b, 4355/a,
4565/a
y.+ de 0545/b
y.+ den 0408/b, 1636/a
y.+ e 0961/a, 0961/b, 1438/a,
1617/b, 2382/b, 2893/b, 4029/a,
4168/b; (y. yüz) 0135/b, 4355/a,
4565/a; (yüz y.) 4570/b
y.+ i 0275/a, 0285/a, 0287/a,
0291/a, 0372/a, 0384/b, 0416/b,
0424/b, 0426/a, 0792/b, 0836/b,
0888/b, 1192/b, 1239/b, 1253/b,
1305/a, 1360/a, 1361/b, 1380/b,
1454/b, 1494/a, 1609/a, 1755/b,
1787/b, 1831/b, 1934/b, 1982/b,
1989/b, 1991/b, 2099/b, 2234/b,
2539/b, 3209/b, 3243/a, 3295/a,
3318/a, 3351/a, 3352/a, 3418/a,
3565/b, 3603/a, 3821/b, 3894/a,
3974/b, 4029/b, 4054/a, 4062/b,
4160/a, 4192/b, 4235/b, 4334/b,
4368/a, 4588/b, 4640/a; (y. kızar-)
0663/b; (y. şol-) 3955/b; (y. şulu ol-
) 4001/b
y.+ ile 2084/b
y.+ in 0220/a, 0381/a,
0599/b, 0726/b, 0998/a, 2310/b,

3307/b, 4303/b, 4460/b; (y. döndür-
 “yüz çevirmek”) 0612/a
 y.+ inde 0216/b, 0284/a, 0383/b,
 0431/a, 3189/b, 4241/b
 y.+ inden 1436/a, 1459/b, 3419/a,
 3570/b, 3713/b, 4248/a
 y.+ ine 0221/b, 0324/a, 0863/a,
 1821/b, 2019/a, 2060/a, 3417/a,
 3417/b, 3826/b, 4163/b; (y. baş-) 2370/b; (y. yüz ko-) 2702/a
 y.+ ini 0214/a, 0505/b, 1290/a,
 2027/a, 2102/b, 2105/b, 2664/b,
 2669/b, 3825/b, 4361/a, 4422/a; (y.
 ur-) 0416/a
 y.+ iñi 3394/b
 y.+ inün 0998/b, 2468/b, 3065/a
 y.+ iyle 3690/a, 4249/a
 y.+ leri (y. kızar-) 1510/b
 y.+ lerinün 4325/b
 y.+ leriyle 0499/a
 y.+ lü 0391/a
 y.+ liyi 0808/a
 y.+ ü (y. sulular) 0260/b
 y.+ üm 0077/a, 1544/b, 1609/b,
 3133/a, 3224/a, 3243/b, 3325/b,
 3692/b, 3883/b, 3946/a, 4141/b; (y.
 döndür-) 3865/b
 y.+ ümden 3326/a, 3854/b
 y.+ ün 0568/b, 0970/b, 1418/b,
 2591/b, 3130/b, 3219/a, 3372/b,
 3853/a, 3895/b, 4030/b, 4108/a; (y.
 döndür-) 1141/b; (y. ekşi kıl- “yüz
 ekşitmek”) 0390/b; (y. gül-) 3955/b
 y.+ ün 4451/a
 y.+ ünden 2087/b, 3239/b, 3816/b,
 3940/a, 3946/b, 4107/a
 y.+ üñe 1128/a, 4114/a
 y.+ üñi 2796/b, 3786/b
 y.+ üñle 3324/a, 3816/b
 2. Bir şeyin üst tarafı, yüzey.
 y.+ ini 1867/b
 3. Sebep.
 y.+ den (bu y.) 2230/a
 y.+ inden 3570/a

yüz [III]: -81- [T.] Yüz sayısı.

y. 0093/b, 0106/a, 0135/a, 0273/a,
 0354/a, 0413/a, 0413/b, 0415/a,
 0423/a, 0472/b, 0486/a, 0487/b,
 0555/b, 0557/a, 0589/b, 0798/b,
 0924/b, 0943/b, 0962/b, 1014/b,

1105/b, 1155/b, 1205/b, 1350/b,
 1356/b, 1589/a, 1605/b, 1612/a,
 1626/a, 2061/a, 2061/b, 2070/a,
 2075/b, 2115/b, 2288/a, 2377/a,
 2434/b, 2624/a, 2687/b, 2742/a,
 2744/b, 2763/a, 2927/b, 3022/b,
 3029/b, 3048/b, 3208/a, 3229/b,
 3269/a, 3270/a, 3271/a, 3426/b,
 3427/b, 3430/b, 3457/b, 3479/a,
 3546/b, 3576/a, 3577/a, 3579/b,
 3662/b, 3667/b, 3691/b, 3802/b,
 3884/b, 3887/a, 4110/a, 4170/b,
 4171/b, 4193/a, 4194/b, 4420/a,
 4452/b, 4683/a
 y.+ den 0211/b, 0414/a, 0924/a,
 4194/b
 y.+ e 2645/a
 y.+ i 4191/a
 y.+ ine 0413/b

yüz-: -1- [T.] 1. Yüzmek.

y.- e 2645/b
 2. Derisini çıkarmak, derisini
 soymak.
 y.+ eler (derisin y.) 1469/b

yüzi sulu/ yüzi şulu: -8- Değerli, itibarlı.

y. (hüb u s.) 0282/b; (y. ol-) 4001/b
 y.+ dur 1934/b
 y.+ lar 0260/b, 1253/b, 1982/b
 y.+ ları 1755/b
 y.+ lardı 2539/b

yüzlü/ yüzli: -33- [T.] Yüzü olan, yüze sahip.

y. 0812/b, 0855/b, 1425/a, 1519/a,
 1529/a, 1573/b, 2069/a, 2071/b,
 2946/a, 2999/b, 3008/a, 3104/a,
 3310/a, 3317/b, 3409/a, 3484/a,
 3595/a, 3877/a, 4027/a, 4156/a,
 4291/a, 4379/a; (tâze y.) 1801/b
 y.+ de 2039/b
 y.+ den (gül y.) 0504/a
 y.+ ler (gülef y.) 2469/a; (perî y.)
 0507/b
 y.+ lere 0534/a
 y.+ lerile 1425/b
 y.+ ye 3616/a, 3852/a
 y.+ yi 4052/a

yüzsüz: -1- [T.] Utangaç.
y. 2330/b

yüzük: -5- [T.] Yüzük.
y. 2653/a, 2954/a
y.+ e 2954/b
y.+ i 1946/a
y.+ ün 4411/b

Z

zād: -14- [Far.] Doğmuş.

z. (z.- ı ferruḥ “ hayırlı, kutlu, doğuştan uğurlu” 1220/a, 4310/a, 4329/a, 4339/a, 4342/a, 4348/a, 4366/a, 4411/a, 4423/a, 4426/a, 4319/a, 4431/a, 4495/a, 4497/a

zāde-ferruḥ: -1- [Far.] Hayırlı, kutlu, doğuştan uğurlu.
z. 1219/b

za‘ ferān: -1- [Ar.] Safran.
z.+ am 1537/b

zāḡ: -4- [Far.] Karga.
z. 1409/b, 1410/b, 3668/a
z.+ a 1434/b

zāhid: -1- [Ar.] Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, züht ve takva sahibi, dindar.
z.+ lerüñdür 0957/a

zāhir: -1- [Ar.] Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan.
z. 0272/a

zaḥm: -13- [Far.] Yara.
z. 3391/b; (z. ol-) 2837/a
z.+ a 4213/b
z.+ e 2697/b
z.+ ı 0582/b, 2637/a; (z. ur-) 3732/a
z.+ ın (z. bul-) 2837/b
z.+ ına 4553/b, 4662/b
z.+ ından 1401/a
z.+ ını 4569/a
z.+ ıyla 1114/b

zaḥme: -2- [Far.] Vurma, darbe.
z. 4073/a
z.+ sini 4553/a

zaḥmet/ zaḥmet: -4- [Ar.] Sıkıntı, eziyet.
z. (z. ol-) 1726/a, 3012/a
z.+ den 1200/b
z.+ i 3454/b

zaḥmetlū: -1- [Ar.+T.] Zahmet veren, sıkıntılı, güç, zor.
z. 0859/a

za‘ if: -5- [Ar.] Gücsüz kuvvetsiz.
z. 0193/b, 0320/b, 2453/a
z.+ em 4091/a
z.+ üm 3721/b

Zāl: -1- Sam’ın oğlu ve Rüstem’in babasıdır.
Z. (Rüstem-i Z.) 1030/a

zālim: -3- [Ar.] Acımasız, merhametsiz, zalim.
z. 3859/a
z.+ dür 2683/b
z.+ ler 4252/b

zamān: -35- [Ar.] 1. Zaman.
z. 0331/a, 0484/b, 0700/b, 0734/a, 1326/a, 1595/b, 1648/b, 2009/a, 2027/b, 3007/a, 3060/b, 3207/a, 3386/a, 4576/a
z.+ a 3425/a
z.+ dan 1796/b
z.+ ı 1060/a, 1738/b, 3283/a
z.+ la 3878/b
2. Süre, müddet.
z. 0015/b, 0318/b, 1160/a, 2042/a, 2382/a, 3212/a, 4087/a, 4337/b, 4463/a,
z.+ uñ 1188/a
z.+ da 1571/b
3. Çağ.
z. (devr-i z.) 4446/b
z.+ ı 1190/a
z.+ ın 4658/a
z.+ ında 0266/a

zamāne: -9- [Ar.] İçinde bulunulan zaman, şimdi.
z. 0582/b, 0687/a, 0778/a, 0885/b, 3502/b, 3673/a, 4396/b, 4508/b, 4661/a

zār: -48- [Far.] 1. Ağlayan, inleyen.
z. 0991/b, 1329/b, 1331/a, 1359/a, 2676/a, 2703/a, 3050/a, 3127/b, 3923/b, 4102/b, 4104/a, 4512/a,

- 4579/b; (hüsrev-i z.) 4464/b; (pervâne-i z.) 3487/a; (z. u giryân) 2623/b, 3509/a; (z. ol- “ağlamak”) 1831/b, 3578/b, 4477/b; (z. inle-) 2349/a; (z. kıl-) 2725/b
z.+ ı 3028/b
z.+ am 0561/a
2. Zayıf, dermansız.
z. 0467/a, 0752/a, 1389/b, 1785/a, 2020/a, 2678/a, 3043/a, 3327/a, 3411/b, 3413/a, 3978/a, 4445/a, 4464/a; (haste vü z. ol-) 3328/b, 4475/b; (z. kıl-) 2678/b, 4096/a; (z. ol-) 3331/a, 3670/a, 3994/b
z.+ em 3721/a
z.+ ı 2190/b, 3981/a
z.+ ıyla 3788/a
- zarf:** -1- [Ar.] Kap, kılıf, mahfaza.
z. (z.- ı guşsa ol- “dert kabı, zarfı”) 2916/b
- zârî:** -17- [Far.] Ağlama, inleme.
z. 1166/b, 2689/a, 2700/b, 3365/a; (z. dur-) 3352/b; (z. it-) 0875/a; (z. kıl-) 0366/a, 0373/b, 0531/a, 1356/b, 1851/b, 3451/b, 4074/b, 4462/b; (z. vir-) 4665/b
z.+ yile 0374/a
z.+ yle 2395/a
- zârlık:** -3- [Far.+T.] Ağlayış, inleyiş.
z.+ ıla 0906/b
z.+ ın 4465/a
z.+ ından 3667/b
- zât:** -2- [Ar.] Öz, kişinin özü.
z.+ ında 0274/a, 0929/b
- Zâvilistân:** -1- Afganistan’la İran toprakları arasında kalan tarihi bölgedir.
Z. 0162/a
- zâyi’:** -4- [Ar.] 1. Ziyan olmuş, boşa gitmiş.
z. (z. ol-) 0292/b, 0397/a
2. Yok olan.
z. 0196/b (z. kı- “yok etmek”) 0029/b
- zâyil:** -1- [Ar.] Kalıcı olmayan, yok olan.
z. (z. kıl- “yok etmek”) 3802/b
- zebân:** -2- [Far.] 1. Dil.
z.+ ı 1060/b
2. Konuşma, söz.
z.+ ı 2898/a
- zeber:** -1- [Far.] Üst.
z.+ di (zîr ü z. “alt üst”) 2461/b
- zebûn:** -3- [Far.] Güçsüz, zayıf, aciz.
z. (z. ol-) 0298/b
z.+ ı 0581/a
z.+ ıdı 2595/b
- Zebûr:** -1- [Ar.] Hz. Davut’a indirilen ve münacatları ihtiva eden ilâhi kitap.
Z.+ um 0008/b
- zehr:** -10- [Far.] 1. Zehir, ağu.
z. 0673/b, 3377/b, 3428/b; (z.- i kattâl kat-) 0674/a
z.+ e 3495/b
z.+ ise 3376/b
2. Helak edici ızdırap.
z. (z. eyle-) 1188/b; (z. ol-) 4283/a
z.+ e 3856/a
z.+ in (acı z. işit-) 3501/a
- zehre:** -3- [Far.] 1. Öd, safra.
z.+ müz (z. çāk ol-) 1421/b
2. Çiçek.
z.+ sinden 1658/b
3. Cesaret.
z.+ m (z. yokdur) 1623/a
- zekât:** -1- [Ar.] Zekat.
z.+ ı (mâluından z. vir-) 1594/b
- zemîn:** -2- [Far.] Yer, mahal.
z.+ den (İrân z. “İran ülkesi”) 2615/b
z.+ e (İrân z.) 2086/a
- zemzem:** -1- [Far.] Nağme, ezgi.
z. (rây-i z. ur-) 2307/b

zenbîl: -1- [Ar.] Öteberi taşımakta, koymakta kullanılan örme, yassı sepet.
z.+ i 3540/b

zencîr: -6- [Far.] Birbirine geçmiş madenî halkalardan meydana gelen bağ, zincir.
z. 3108/b, 3342/b; (altundan z. düz-) 0437/a; (z. it-) 3886/a
z.+ ile 3345/a
z.+ ini 1548/b

Zend: -3- Eski Persler'in Zerdüş'te atfedilen kutsal kitapları.
Z. 1286/a
Z.+ i (Zerdüş'te gibi Z. okı-) 0770/b (Vestâ ü Z." eski İran inancı olan Zerdüş'tlüğün kutsal kitabı, Zend-Avesta") 1287/a

Zeng: -3- Zeng ülkesi.
Z. (Z. ü Çin) 0881/a
Z.+ üñ (Z. şâhı) 0881/a; (Z. şehriyârı) 3568/a

zeng: -1- [Far.] Zil, çingırak.
z. (z. ü çañ) 2721/b

zengi: -5- [Far.] Zenci, siyah ırka mensup.
z. (kara z.) 3674/b, 3675/a; (z. vü Kıfçak) 4577/a
z.+ de 2369/a
z.+ i (z. saçı bigi) 0880/b
z.+ nüñ 2713/b

Zengüy: -1- Çin hakanının Behrâm'ın hizmetine verdiği asker.
Z. 2548/b

zen-şumâr: -1- [Far.] Kadın sayan.
z.+ a 1597/a

zer: -1- [Far.] Altın.
z. 4597/b

Zerdüş: -1- [Far.] Zerdüş.
z. (z. gibi) 0770/b

zerin: -1- [Far.] Altından yapılmış.

z.+ce 3891/b

zerre: -1- [Ar.] Çok küçük parçacık.
z. 4106/b

zerrîn: -2- [Far.] Altından yapılmış.
z. 1657/a; (kürsî-yi z.) 2962/b

zevk: -2- [Ar.] Zevk, safa, eğlence.
z. (z.- i selîm) 0434/b
z.+ ile 0782/a

zırh: -3- [Far.] Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen demir elbise, zırh.
z. 2315/a, 4387/a, 4415/b

zî: -6- [Far.] Ne güzel, ne hoş, ne iyi, zihi.
z. 0203/b, 0489/b, 1825/b, 3320/b, 3353/b, 4571/a

zîbâ: -6- [Far.] 1. Süslü.
z. 4191/b; (hüb u z.) 3290/a
2. Güzel.
z. 1994/b
z. (hatun-ı z.) 1402/a; (ma' şük-ı z.) 3381/a; z. (şimşâd-ı z.) 1531/b

zîbây: -1- [Far.] Güzel.
z. (şîrîn-i z.) 0515/a

zîc: -2- [Ar.] Yıldızların yerlerini ve hareketlerini gösteren cetvel.
z.+ i 1870/a
z.+ üñ 1867/b

zih: -1- [Ar.] Giriş, yay girişi.
z. 2744/b

zihî: -14- [Far.] Ne güzel, ne hoş, ne iyi.
z. 0213/a, 0489/a, 0489/b, 0624/a, 0824/a, 0824/b, 1013/b, 1562/b, 1604/b, 3436/b, 3934/b, 4530/b

zîkr: -1- [Ar.] İsmi söylenmek, bahsi edilmek.
z. (z. kıl-) 0231/b

zincifer: -1- [Ar.] Kırmızı renkli cıva sülfür, sülügenin eski adı, sincerf.

- z. 0771/b
- zincifri:** -1- [Ar.]] Kırmızı renkli cıva
sülfür, sülfürün eski adı, sincerf.
z. 4259/b
- zindân:** -13- [Far.] Zindan, hapishane.
z. 0721/a, 0750/b, 4308/b
z.+ a 0731/b, 4349/a, 4359/a,
4359/b
z.+ da 0748/a, 0752/a, 1268/b,
2134/a, 4336/a, 4344/a
- zindâniyân:** -1- [Far.] Zindana kapatılan
mahkûmlar.
z. 2452/b
- zinde:** -2- [Far.] Diri, canlı.
z. (z. dut-) 3699/b; (z. kıl-) 0747/a
- zinden:** -13- [Far.] Zindan, hapishane.
z. 3419/b
- zinhâr/ zinhâr:** -8- [Far.] Sakın, aman, asla
anlamında ünlem.
z. 0569/a, 0620/b, 0896/a, 1279/b,
1634/b 2219/a, 2258/a, 3239/b
- zîr:** -1- [Far.] Alt.
z. (z. ü zeber “alt üst”)2461/b
- zîrâ:** -1- [Far.] Çünkü, şundan dolayı.
z. 3830/b
- zirih:** -4- [Far.] Savaşlarda silâh
darbelerinden korunmak için
giyilen demir elbise, zırh.
z. 0300/b, 1308/a, 1312/b, 1318/b
- zirihlû:** -1- [Far.+T.] Zırh giymiş, zırhlı.
z. 1202/a
- zişt:** -2- [Far.] Çirkin.
z. (z. ü hûb) 1855/a
z.+ i 1058/a
- ziyân:** -15- [Far.] Zarar, ziyan.
z. 2301/a, 2398/b, 2405/a; (z. eyle-
) 4487/b; (z. ol-) 0036/b, 1113/b,
1284/a, 1807/b
- z.+ a 2841/b; (z. düş-) 3364/b
z.+ da (z. ol-) 2842/b
z.+ dan 4606/b
z.+ dur 1600/b
z.+ ı (z. dokun- “zararı dokunmak”)
2898/b; (z. ol-) 4003/b
- ziyânsuz:** -2- [Far.+T.] Zıyanı olmayan,
zararsız.
z. 2658/b, 4442/a
- ziyâret:** -1- [Ar.] Bir kimseyi veya bir yeri
görmeye gitme, ziyaret.
z. 3453/b
- ziyâret-hâne:** -1- [Ar.+T.] Ziyaret edilen
yer, ziyaret yeri.
z. 3246/b
- zor:** -1- [Far.] Kuvvet, güç, baskı.
z. (elüm tağa z. kıl-) 3250/b
- zûbîn:** -1- [Far.] İki uçlu, sivri cirit.
z. (ne kılıc ne z.) 0228/b
- zulm:** -5- [Ar.] Zulüm eziyet.
z. 2453/a, 2453/b; (z. eyle-) 3858/a;
(z. it-) 0355/b, 1797/b
- zulmet:** -1- [Ar.] Karanlık.
z.+ de 0860/a
- zûr:** -1- [Far.] Zor, güç, baskı.
z. (z. kıl-) 2318/b
- zû-fünûn:** -1- [Ar.] İlim sahibi, bilgili, alim.
z. 0315/b
- Zuhal:** -2- [Ar.] Satür gezegeni.
Z. 0314/a, 2357/b
- Zühre:** -7- [Ar.] Zühre, Venüs.
Z. 0396/b, 1533/b, 1534/b, 2356/a,
4204/b
Z.+ den 4078/a
Z.+ yle 4639/a
- zülf:** -12- [Far.] Yüzün iki tarafından
sarkan saç lülesi.
z. 2941/a

z.+ i 0384/a, 1594/a, 2382/b
z.+ in 0494/a, 0975/b
z.+ ümi 2817/a
z.+ üñ 1650/a, 1703/a, 3873/a
z.+ üñe 3937/b
z.+ üñle 1630/a

Zü‘l-celâl: -1- [Ar.] Celal sahibi, Allah.
Z. 2913/b

zümürüd: -2- [Ar.] Zümrüt.
z. 0823/a, 1439/b

zünnâr: -1- [Ar.] Keşişlerin bellerine
bağladıkları kıldan uzun kuşak.
z.+ ını (z. şeş-) 0125/b

TARTIŞMA VE SONUÇ

Fahrî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisi günümüze tek nüsha olarak ulaşmıştır. 168 varak 4683 beyitten oluşan bu eser Anadolu sahasında ilk *Hüsrev ü Şîrîn* olma özelliği ile önemli bir yere sahiptir. Beylikler dönemi, Türkçe'nin Arapça ve Farsçaya karşı üstünlük kazandığı bir dönemdir. Bu dönemde beyliklerin başında bulunan beylerin Türkçe'den başka bir dil bilmemeleri, Türkçe'nin gelişiminde büyük önem göstermiştir. Bu beyliklerden biri Fahrî'nin yaşamış olduğu Aydınoğlu İsa Beyliği'dir. Fahrî, Nizâmî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* mesnevisini Aydınoğlu İsa Bey adına tercüme etmiştir.

XIV. yüzyıl Beylikler dönemi Türkçesinin dil özelliklerini bize sunan bu eser, ilk olarak 1974 yılında Barbara Flemming tarafından ilim dünyasına tanıtılmış, yazı çevirimi işaretleri ile nüshanın çevirisi yapılmıştır. Nüsha üzerine yapılmış çalışmaların tam anlamıyla söz varlığına değinmediği, gramatikal dizin üzerine çalışılmadığı görülmektedir.

Çalışmada, eserle ilgili yapılan çalışmalar ve yazı çevirimi işaretli çevirileri incelenmiştir. Flemming'in okumuş olduğu metin çevirisi esas alınarak güncel yazı çevirimi işaretleri ile nüshanın çevirisi yapılmış Flemming ve Güneş'in çevirilerinden farklılaşan yerler ve müstensih hatası olarak düşünülen yerler dipnot ile belirtilmiştir. Eser XIV. yüzyıla ait olmasına rağmen eseri daha geç bir tarihte yazıya geçirildiği düşünülmektedir. Eserde bazı arkaik kelimelere rastlanmaktadır *avıçğa* (1738). Müstensihin ağız özelliği olarak bazı kelimelerde göçüşme örneklerine bazı kelimelerde düzlük ve yuvarlık bakımından ses değişimlerine rastlanmaktadır. Bazı kelimelerde de vezin gereği ünlünün düşürüldüğü görülmektedir.

itlüm (4349), *güllüm* (782), *ollum* (782)

Eski Anadolu Türkçesinde dil özelliği bakımından çekim eklerinin başında bulunan g ve ğ sesleri Batı Türkçesinde düşmüştür. Fakat metinde sadece *yaratğan* (2566) kelimesinde düşme olmadığı görülmektedir. Metinde bir yerde 3. Şahıs görülen geçmiş zaman ekinin yuvarlak şekline rastlanmıştır.

Öñürdü (504)

Bulunma hâli eki Eski Anadolu Türkçesinde bütün ünsüzlerden sonra –da, -de şeklindedir. Metinde yalnızca bir yerde ekin ünsüz uyumuna tabi olduğu görülmektedir.

gidişte (460)

Görülen geçmiş zaman eki metinde –dı, -di şeklindedir. Ancak ekin birkaç yerde ünsüz uyumuna tabi olduğu görülmüştür.

attı (3441), *bitti* (3447), *işittüñ* (3671), *öğrettiler* (3403)

Eser b > v değişikliğinde v tarafındadır. Metinde bu duruma aykırı olarak iki örnek görülmektedir.

bar > var

bar u bir (58), bir ü *bar* u hayy u kıyyüm (73), bārī-yi *bar* (1257), birdür ü hem *bar* (2490)

bir- > vir-

ögüt *bir* (2522)

Eserin en önemli özelliği, Fahrî'nin eserin tercümesini yaparken Arapça ve Farsça kelimeleri Türkçeleri ile tercüme etmesidir. Bu sebeple Türk Dili araştırmaları için önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada metindeki kelimelerin dizini yapıp madde başına göre sıralanarak anlamlandırılmıştır. Türk Dili alanında çalışma yapanlara alt yapı hazırlanarak, Eski Anadolu Türkçesi söz varlığı araştırmalarına katkıda bulunulmuştur..

KAYNAKLAR

- Akar, A. (2010). Lehçe Oluşturma Şartları ve Evreleri Bakımından Eski Türkiye Türkçesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 28, s. 15-19.
- Akar, A. (2018). *Oğuzların Dili Eski Anadolu Türkçesine Giriş*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Akar, A. (2021). Eski Oğuz Lehçesinde Alfabe Kaynaklı Fonolojik Bir Sorun: Ünsüzlerin Yazımı. *Türkiyat Mecmuası*, c.31, S. 1, s.1-14.
- Akkuş, M. (1995). *Kitab-ı Ğunya (İnceleme- Metin- İndeks- Tıpkı Basım)*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 592.
- Aksoy, Ö. A. vd. (2009). *Türkiyede Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. ve Dilçin D. (2009). *Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Bayram, A. (2017). *Firâkî ve Husrev ü Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Canpolat, M. (1988). Oht = Zaman Sözcüğü Üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi: 361 Dergisi*, C.32, S. 1-2, s. 177-184.
- Canpolat, M. (2018). *Behcetü'l Hadâik Fî Mev'izati'l-Halaîk*. Ankara: TDK Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları.
- Doğan, A. (2007). Eski Türk Edebiyatı'nda Hüsrev ü Şirin ve Hüsn ü Aşk. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.5, S.9, s. 389-390
- Ercilasun, A. B. (2018). *Türk Dili Tarihi*. (19. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Flemming, B. (1974). *Fahri's Husrev u Şirin. Eine Türkische Dichtung Von 1367*. Wiesbaden.
- Flemming, B. (1979). Beylikler Devrinin Bir Romantik Mesnevisi: Fahrî'nin Husrev u Şîrîn'i", *I. Milletler Arası Türkoloji Kongresi* (1st 1973 İstanbul, Turkey), İstanbul, s. 327.
- Gülmez, M. (2003). *Fahrî'nin Husrev u Şîrîn'i (2317-4683) Metin-Gramer-Sözlük*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gülsevin, G. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Güneş, Ö. (2010). *Fahrî'nin Husrev u Şîrîn'i (Metin Ve Tahlil), Nizâmî Ve Şeyhî'nin Eserleriyle Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hacıeminoğlu, N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Öğretmen Kitapları Dizisi: 193.
- Kartal, A. (2000). Nizâmî'nin Hüsrev ü Şîrîn'i ile Fahrî'nin Hüsrev ü Şîrîn'inin Mukayesesi. *Türk Yurdu Roman Özel Sayısı* (153-154), Ankara, s. 362.
- Korkmaz, Z. (2005). Eski Anadolu Türkçesinin Türk Dili Tarihindeki Yeri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, Ankara, S. 52. s. 471-473.
- Korkmaz, Z. (1995). Anadolu Yazı Dilinin Tarihî Gelişmesinde Beylikler Devri Türkçesinin Yeri. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar, Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara, C.1, s. 419.
- Korkmaz, Z. (2013) *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Mansuroğlu, M. (1988). "Eski Osmanlıca", Tarihi Türk Şiveleri. (Çev. Mehmet Akalın), *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.:* 73, Seri: IV, S. A.21. s. 247-276.
- Mazıoğlu, H. (1983). *Eski Türk Edebiyatı, Türk Ansiklopedisi*. Ankara: MEB. Devlet Kitapları, s. 91.
- Özmen, M. (2017). *Ahmed-i Dâ'î Divan I-II: (Metin- Gramer- Tıpkı Basım- Dizin)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Salan, E. (2015). Eski Anadolu Türkçesinde "Sanki" Anlamında Kullanılan Cümle Kökenli Bağlaçlar. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10/16, 995-1010.
- Salan, E. (2016). Eski Anadolu Türkçesinde Aruz Vezni ve Uyağın Ek Kullanımına Etkisi. *Bilig/ Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 295-318.
- Salan, E. (2017). {-IcAk} Zarf-Fiil Eki Ve Varyantları Üzerine. *Gazi Türkiyat Dergisi*, S. Güz/ 21. s.45-73.
- Salan, E. (2020). İğen Mi Yoksa İğen Mi?. Efendioğlu S., Kotan H., (Editörler), *Prof. Dr. Avni Gözütok- Armağan Kitap-* içinde (321-340). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Sami, Ş. (2014). *Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle)*. (haz.) Gündoğdu R., Adıgüzel N., Önal E. F., İstanbul: İadeal Kültür Yayıncılık.

- Şan, F. (2017). *Şeyhî'nin Husrev ü Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri Dizin/Sözlük)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 7.
- Tavukçu, O. K. (2000). *Ahmed Rıdvân Hüsrev ü Şîrin (İnceleme- Metin)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Timurtaş, F. K. (1961). İran Edebiyatında Husrev ü Şîrin ve Ferhad ü Şîrin Yazan Şairler. *Şarkiyat Mecmuası*, İstanbul, s. 73.
- Türk, V. (2018). *Hatipoğlu Bahrî'l Hakâyık (Giriş- Metin- Dizin)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ünver, İ. (1993). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Düşünceler. *Türkoloji Dergisi*, C.1, S.11.
- Yapıcı, A. İ. (2019). *Mütercimi Bilinmeyen Eksik Bir Kelile Dimne Tercümesi*. Ankara: Sonçağ Yayıncılık.
- Yapıcı, A. İ. (2021). *Akkadioğlu'nun Kâbus-nâme Tercümesi Giriş- Metin- Gramatikal Dizin*. Ankara: Sonçağ Yayıncılık.
- <http://www.islamansiklopedisi.com>
- <http://kamusiosmani.net>
- <http://www.kamus.yek.gov.tr>
- <http://www.kubbealtılugati.com>
- <http://cagdasozluk.com>